

Bundel - Verenigde Vergadering van 27 november 2025

- 00 Opening
 - Oproepbrief VV 27 november 2025
- 01 Vaststellen agenda
 - Conceptagenda verenigde vergadering 27 november 2025
- 02 Lijst van besluiten en toezeggingen VV 9 oktober 2025
 - Concept besluiten en toezeggingenlijst VV 9 oktober 2025
 - Transcript VV 9 oktober 2025
- 03 Mededelingen
- 04 Insprekers
 - De heer Arnoud Rodenburg komt namens de watersportverenigingen Delfland inspreken over het voorgenomen beleidskader gemotoriseerd varen.*
 - Inspreektekst
 - Bijlage: Lijst van organisaties inspreken
- 05 Vragenrondje
- 06 Stukken ter kennisname
 - Acties en toezeggingen commissie WKK 11 november 2025
 - Acties en toezeggingen commissie WVK 12 november 2025
 - Acties en toezeggingen commissie BFO 13 november 2025
 - Beantwoording nagekomen technische vragen commissies WKK 11 november en WVK 12 november 2025
- B Besprekstukken
 - B.01 Besluit ontslag op eigen verzoek lid Rekenkamer
 - Dossier 3615 voorblad
 - Bestuursvoorstel ontslag op eigen verzoek lid Rekenkamer
 - Bijlage: Mail met verzoek tot ontslag van mevrouw F.C. Oudshoorn
 - B.02 Benoeming lid Rekenkamer
 - Dossier 3599 voorblad
 - Bestuursvoorstel Benoeming lid Rekenkamer
 - B.03 Begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2030
 - Dossier 3448 voorblad
 - Voorstel: Begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2030
 - Bijlage 1: Begroting 2026 en meerjarenraming (DMS 2471633)
 - Bijlage 2: Projectenoverzicht waterkeringen Begroting 2026 (DMS 24741629)
 - Bijlage 3: Projectenoverzicht watersysteem begroting 2026 herzien (DMS 2471627)
- H Hamerstukken
 - H.01 Verordening zuiverings- en verontreinigingsheffing 2026
 - Dossier 3561 voorblad
 - Voorstel: Verordening zuiverings- en verontreinigingsheffing Delfland
 - Bijlage: Verordening zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing 2026 (DMS 2471634)
 - H.02 Verordening watersysteemheffing 2026
 - Dossier 3562 voorblad
 - Voorstel: Verordening watersysteemheffing Delfland 2026
 - Bijlage: Verordening watersysteemheffing 2026 (DMS 2471635)
 - H.03 Legesverordening Delfland 2026
 - Dossier 3501 voorblad
 - Voorstel: Legesverordening 2026
 - Bijlage 1: Legesverordening 2026 (DMS 2468600)
 - Bijlage 2: Uitleg bij de Legesverordening Delfland 2026 (DMS 2468601)
 - H.04 Tweede begrotingswijziging 2025
 - Dossier 3539 voorblad
 - Voorstel: Tweede begrotingswijziging 2025
 - Bijlage: Tweede begrotingswijziging 2025 (DMS 2467881)
 - H.05 Normenkader financiële rechtmatigheid 2025

- Dossier 3535 voorblad
Voorstel: Normenkader financiële rechtmatigheid 2025
Bijlage: Normenkader financiële rechtmatigheid 2025 (DMS 2464917)
- H.06 Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025
Dossier 3538 voorblad
Voorstel: Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025
Bijlage: Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025 (DMS 2447767)
- H.07 Bestuurlijke P&C-kalender 2026
Dossier 3601 voorblad
Voorstel: Bestuurlijke P&C-kalender 2026
Bijlage 1: Bestuurlijke P&C-kalender 2026 (DMS 2467180)
Bijlage 2: Toelichting bestuurlijke P&C-kalender 2026 (DMS 2468339)
- H.08 Startnotitie WBP7
Dossier 3548 voorblad
Voorstel: Startnotitie WBP7
Bijlage: Startnotitie Waterbeheerprogramma 2028-2033 (WBP7) (DMS 2466324)
- H.09 Vernieuwd inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025
Dossier 3609 voorblad
Voorstel: Vernieuwd inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025
Bijlage 1: Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025 'Professioneel inkopen met maatschappelijke impact' (DMS 2468098)
Bijlage 2: Inkoop- en aanbestedingsbeleid Hoogheemraadschap van Delfland 2017 (DMS 1290426)
- H.10 Cluster peilbesluiten 2025
Dossier 3445 voorblad
Voorstel: Cluster peilbesluiten 2025
Bijlage 01: Peilenkaart peilbesluit Akkerdijsche polder peilgebied 1 tussen Rotterdamseweg en A13, nabij de Oude Lee (DMS2437705)
Bijlage 02: Peilenkaart peilbesluit Groeneveldse polder peilgebieden 2, 3, 11 en 14 gebied nabij de Noord-Lierweg in De Lier, code peilenkaart PBS2025GRN 2, 3, 11, 14 (DMS 2442606)
Bijlage 03: Peilenkaart peilbesluit Noord-Kethelpolder peilgebied 16 en 18 ter hoogte van Kandelaarweg, langs spoorlijn Delft-Rotterdam en ten zuiden van Abtswoudse Bos pg 16 (DMS 2437706)
Bijlage 04: Peilenkaart peilbesluit Noord-Kethelpolder peilgebied 16 en 18 ter hoogte van Kandelaarweg, langs spoorlijn Delft-Rotterdam en ten zuiden van Abtswoudse Bos pg 18 (DMS 2437713)
Bijlage 05: Peilenkaart peilbesluit Noord-Kethelpolder peilgebied 16 en 18, ter hoogte van Kandelaarweg, langs spoorlijn Delft-Rotterdam en ten zuiden van Abtswoudse Bos pg 18-1 (DMS 2437711)
Bijlage 06: Peilenkaart peilbesluit Poelpolder, peilgebied 1, Waelpark 's-Gravenzande (DMS 2442607)
Bijlage 07: Peilenkaart peilbesluit Polder van Nootdorp peilgebied 21, 's Gravenweg (DMS 2437707)
Bijlage 08: Peilenkaart peilbesluit Polder van Nootdorp peilgebied 26, 's Gravenweg en Langelandseweg (DMS 2437714)
Bijlage 09: Peilenkaart peilbesluit zuidoostelijk Schieveen peilgebieden 2, 3, 36 – 43, 47 – 49, broedgebieden nabij Oude Bovendijk, A16 en Hofweg in Rotterdam algemeen (DMS 2437715)
Bijlage 10: Peilenkaart peilbesluit zuidoostelijk Schieveen peilgebieden 2, 3, 36 – 43, 47 – 49, broedgebieden nabij Oude Bovendijk, A16 en Hofweg in Rotterdam -1 (DMS 2437709)
Bijlage 11: Peilenkaart peilbesluit zuidoostelijk Schieveen peilgebieden 2, 3, 36 – 43, 47 – 49, broedgebieden nabij Oude Bovendijk, A16 en Hofweg in Rotterdam -2 (DMS 2437708)
Bijlage 12: Peilenkaart peilbesluit Voordijkshoornse polder peilgebied 7, ter hoogte van het Agnetapark in Delft (DMS 2437716)
Bijlage 13: Peilenkaart peilbesluit Woudse polder peilgebied 4, ter hoogte van viaduct N223 en A4 (DMS 2437710)

Bijlage 14: Peilenkaart peilbesluit Zuidpolder van Delfgauw peilgebieden 18 en 27, weidevogelgebied (DMS 2437704)
Bijlage 15: Toelichting peilbesluit Akkerdijsche polder peilgebied 1, tussen Rotterdamseweg en A13, nabij de Oude Lee (DMS 2437560)
Bijlage 16: Toelichting peilbesluit Groeneveldse polder peilgebieden 2, 3, 11 en 14, nabij de Noord-Lierweg in De Lier (DMS 2437565)
Bijlage 17: Toelichting peilbesluit Noord-Kethelpolder peilgebieden 16 en 18 ter hoogte van Kandelaarweg, langs spoorlijn Delft-Rotterdam en ten zuiden van Abtswoudse Bos (DMS 2437572)
Bijlage 18: Toelichting peilbesluit Poelpolder peilgebied 1, Waelpark 's-Gravenzande (DMS 2437577)
Bijlage 19: Toelichting peilbesluit Polder van Nootdorp peilgebied 21, 's Gravenweg (DMS 2437578)
Bijlage 20: Toelichting peilbesluit Polder van Nootdorp, peilgebied 26, 's Gravenweg en Langelandseweg (DMS 2437579)
Bijlage 21: Toelichting peilbesluit zuidoostelijk Schieveen peilgebieden 2, 3, 36 - 43, 47 - 49, broedgebieden nabij Oude Bovendijk, A16 en Hofweg in Rotterdam (DMS 2442611)
Bijlage 22: Toelichting peilbesluit Voordijkshoornse polder peilgebied 7 thv Agnetapark in Delft (DMS 2437580)
Bijlage 23: Toelichting peilbesluit Woudse polder peilgebied 4, ter hoogte van viaduct N223 en A4 (DMS 2437581)
Bijlage 24: Toelichting peilbesluit Zuidpolder van Delfgauw peilgebieden 18 en 27, weidevogelgebied (DMS 2443325)
Bijlage 25: Zienswijze RTHA Peilbesluit Schieveen - sept 2025 (geanonimiseerd) (DMS 2468587)
Bijlage 26: Nota van beantwoording - Peilbesluit zuidoostelijk Schieveen 2025 incl zienswijze (DMS 2468621)

H.11 Strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit

Dossier 3553 voorblad

Voorstel: Strategie en Uitvoeringsprogramma Biodiversiteit

Bijlage: Strategie en Uitvoeringsprogramma Biodiversiteit (DMS 2467137)

H.12 Herijking Hoogwaterbeschermingsprogramma

Dossier 3566 voorblad

Voorstel: Herijking Hoogwaterbeschermingsprogramma

Bijlage 1: Concept besluit Ledenvergadering UvW over de herijking HWBP (DMS 2466347)

Bijlage 2: Bestuurlijke afspraken set herijking HWBP (DMS 2466350)

Bijlage 3: Samenvatting inhoud herijking HWBP (2466455)

Bijlage 4: Voldoen aan voorwaarden financiering middellange termijn (DMS 2466354)

H.13 Rekenkamer uitkomsten DoeMee onderzoek energiebesparingsplicht

Dossier 3589 voorblad

Voorstel: Rekenkamer DoeMee onderzoek energiebesparingsplicht

Brief aan de verenigde vergadering Rekenkamerrapport Energiebesparingsplicht

Bijlage 1: Aanbiedingsbrief DoeMee onderzoek energiebesparingsplicht bij waterschappen

Bijlage 2: Eindrapport definitief juni 2025

Bijlage 3: Factsheet Delfland

Bijlage 4: Benchmark Delfland

Bijlage 5: Reactie D&H aan de Rekenkamer onderzoek Energiebesparingsplicht

Bijlage 6: Nawoord rekenkamer

S Sluiting

Aan de leden van de verenigde vergadering

DELFT
20 november 2025

ONDERWERP

oproepbrief verenigde vergadering 27 november 2025

Beste leden,

Hiermee roep ik u namens de voorzitter op voor de bijeenkomst van de verenigde vergadering die zal worden gehouden op **donderdag 27 november**, aanvang **9.00 uur**.

Deze bijeenkomst zal plaatsvinden in de VV-zaal van het Gemeenlandshuis, Phoenixstraat 32 in Delft.

Als u verhinderd bent de verenigde vergadering bij te wonen, verzoek ik u vriendelijk een bericht te sturen naar: verenigdevergadering@hhdelfland.nl.

Met vriendelijke groet,

I.D.M. Elfferich-Rodenburg
Griffier

Agenda Verenigde Vergadering

Datum 27-11-2025
Tijd 9:00 - 12:00
Locatie GLH: 1.38 / VV zaal
Voorzitter Daverveldt, P.H.W.M. (DB)

00	Opening
01	Vaststellen agenda
02	Lijst van besluiten en toezeggingen VV 9 oktober 2025
03	Mededelingen
04	Insprekers
05	Vragenronde
06	Stukken ter kennisname
B	Bespreekstukken
B.01	Besluit ontslag op eigen verzoek lid Rekenkamer
B.02	Benoeming lid Rekenkamer
B.03	Begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2030
H	Hamerstukken
H.01	Verordening zuiverings- en verontreinigingsheffing 2026
H.02	Verordening watersysteemheffing 2026
H.03	Legesverordening Delfland 2026
H.04	Tweede begrotingswijziging 2025
H.05	Normenkader financiële rechtmatigheid 2025
H.06	Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025

- H.07** Bestuurlijke P&C-kalender 2026
- H.08** Startnotitie WBP7
- H.09** Vernieuwd inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025
- H.10** Cluster peilbesluiten 2025
- H.11** Strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit
- H.12** Herijking Hoogwaterbeschermingsprogramma
- H.13** Rekenkamer uitkomsten DoeMee onderzoek energiebesparingsplicht
- S** **Sluiting**

CONCEPT

Lijst van besluiten en toezeggingen van de openbare Verenigde Vergadering, bijeen op 9 oktober 2025.

Aanwezig: dr. P.H.W.M. Daverveldt (dijkgraaf), ir. P.C. Janssen (secretaris), N.J. Dijkshoorn-van Dijk (BBB), P.A.L. van Santen (BBB), D. Siskens (BBB), L.D. Verheij (BBB), J. van Bruggen (VVD), P. Ouwendijk (VVD), F. Örgü (VVD), A. Wijbenga (Water Natuurlijk), M. Vissers (Water Natuurlijk), I.B.M. Opdam (Water Natuurlijk), M. Heijs (PvdA), P. Kiela (PvdA), drs. L. Zandstra (PvdA), mr. B.P. den Butter (PvdD), ir. J.B. Simon (PvdD), drs. A.M.C. van Hagen-Van Rooijen (AWP voor water, klimaat en natuur), J.A. Heijboer (AWP voor water, klimaat en natuur), dr. ir. A.J. Middendorp (AWP voor water, klimaat en natuur), drs. M.E.H. Koop (CDA), ir. M.H.P. Jansen (CDA), mr. Y.L. Lont (ChristenUnie-SGP), A.C.J. van Winden (Categorie Ongebouwd), R.H.R. Sunder (Categorie Ongebouwd), drs. J.W. Jannink (Categorie Natuurterreinen).

Afwezig: M.V. Weterings (BBB), L. Waasdorp (VVD), ir. A.M.F. Jenniskens (Water Natuurlijk), drs. S.C.P. van Boxmeer (Categorie Natuurterreinen), R. de Mos (Belang van Nederland), ir. S.E. Onderdelinden BSc (PvdD).

Link naar beluisteren van de vergadering: [Vergadering Verenigde Vergadering 09-10-2025 Hoogheemraadschap van Delfland](#)

Agenda punt	Onderwerp	Terugkoppeling en besluiten	Toezeggingen (+ termijn)	Portefeuillehouder
00	Opening	9:00 uur De voorzitter spreekt een in memoriam uit voor Han van Olphen en Adrie van den Berge. Beide keren gevolgd door een minuut stilte. De vergadering wordt kort geschorst om een geschenk namens de heer Van den Berge in ontvangst te nemen.		
01	Vaststellen agenda	Van Hagen-Van Rooijen (AWP) kondigt een motie vreemd aan. Sunder (Ongebouwd) kondigt een stemverklaring bij H.03 aan. Van Bruggen (VVD) verzoekt H.03 als besprekstuk te behandelen.		

		De agenda wordt vastgesteld.		
02	Lijst van besluiten en toezeggingen VV 17 juli 2025	Vastgesteld		
03	Mededelingen	<p>De heer Jansen (CDA) doet een mededeling over de Berkelse Zwethsluis.</p> <p>De heer Van Winden (Ongebouwd) kondigt aan dat hij afwezig is bij de VV op 27 november 2025.</p> <p>Portefeuillehouder Dijkshoorn doet twee mededelingen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Over onduidelijkheid tijdens de bespreking in de commissie van het onderzoek Rekenkamer energiebesparingsplicht <p>Gevraagd wordt om een brief van de portefeuillehouder om duidelijkheid te scheppen die volgende commissievergadering behandeld kan worden.</p> <p>De heer Vissers (Water Natuurlijk) geeft als voorzitter van de commissie WVK aan dat het gewenst is als de Rekenkamer op de brief van het college kan reageren.</p> <p>Naar aanleiding van de toezegging wordt besloten agendapunt H.03 aan te houden.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Uitstel besluitvorming scope WVK <p>Portefeuillehouder Koop heeft een mededeling over de avond voor</p>	<p>Portefeuillehouder Dijkshoorn zegt de brief toe en zal de Rekenkamer vragen hierop te reageren.</p>	

		agrariërs over peilbeheer die is geweest. Er volgt binnenkort een bijeenkomst voor de terreinbeherende organisaties.		
04	Insprekers	-		
05	Vragenronde	-		
06	Stukken ter kennisname	-		
B Besprekingsstukken				
B.01	Benoeming commissielid-geen lid namens PvdA	Mevrouw D.M. Hofer is benoemd tot commissielid, zijnde geen-lid van de verenigde vergadering namens Partij voor de Dieren. De voorzitter neemt de belofte af bij mevrouw D.M. Hofer, die zij aanvaardt met het uitspreken van: dat verklaar en belof ik.		
H Hamerstukken				
H.01	Ruimtelijke reserveringen en regelgeving Delflandsedijk	Vastgesteld		
H.02	Verzoek aan provincie Zuid-Holland tot wijzigen van de beheergrens	Vastgesteld		
H.03	Rekenkamer uitkomsten DoeMee onderzoek energiebesparingsplicht	Wordt aangehouden in afwachting van de toegezegde brief (zie mededelingen).		
H.04	Rekenkamer communicatieonderzoek waterbewustzijn	Vastgesteld		
	Motie vreemd: overtreder (on)bekend	Voorzitter N.J. Dijkshoorn-van Dijk Motie ingediend door AWP, Water Natuurlijk, PvdA en Natuurterreinen.		

		<p>De vergadering wordt geschorst van 9.58 uur tot 10.16 uur.</p> <p>Daverveldt (dijkgraaf) verklaart naar aanleiding van de toezegging de motie overbodig.</p> <p>De indiener wenst de motie toch in stemming te brengen. De motie wordt aangenomen met 20 stemmen voor en 4 stemmen tegen (CDA en Ongebouwd).</p>	<p>De portefeuillehouder zegt toe rekening houdend met zorgvuldigheid en de wens om transparantie te kijken wat DCMR en andere overheden doen welke lessen daaruit getrokken kunnen worden om het eigen communicatiebeleid aan te scherpen.</p>	
Sluiting				
S	Sluiting	<p>Voorzitter P.H.W.M. Daverveldt</p> <p>De heer Van Winden (Ongebouwd) vraagt waar de laatste versie van de VV-nieuwsbrief te vinden is.</p> <p>De voorzitter sluit de vergadering om 10.25 uur.</p>		

Transcript VV 09 oktober 2025

Voorzitter: De heer Daverveldt: Goedemorgen, VV-leden. Van harte welkom op deze VV-vergadering. Ik wil een bijzonder welkom heten aan de familie Van den Berge, - Annelies, Martijntje, Adrie - ook aan mevrouw Hoefer, die ik straks de belofte zal afnemen om toegelaten te kunnen worden tot de commissie. Ik heet ook alle ambtenaren hier welkom en al degenen die via het internet meekijken met deze vergadering. We hebben dit keer - zoals u ziet - een aantal lege plekken. De heer Stijn van Boxmeer, mevrouw Jenniskens, Marc Weterings en Richard de Mos zijn afwezig. Ik verwacht dat Ytzen Lont zich later bij ons zal voegen. Ook Bart Waasdorp is afwezig. Ik wil van deze kant zeggen dat Bart en zijn familie een hele moeilijke tijd doormaken. Vanaf deze plek wil ik hen veel sterkte toewensen.

Deze vergadering is ook bijzonder omdat ik wil stilstaan bij het overlijden van een oud-hoogheemraad Han van Olphen en onze oud-dijkgraaf Adrie van den Berge. Daarom ga ik nu twee in memoriams uitspreken. Ik wil u vragen om daarbij te gaan staan. Ik wil beginnen met het in memoriam voor Han van Olphen. Op 8 september jongstleden is oud-VV-lid en oud-hoogheemraad Han van Olphen overleden. Ik wil nu graag daarbij stilstaan. Han was sinds 2009 lid van de Verenigde Vergadering voor de categorie Bedrijfsgebouwd en van 2013 tot 2019 ook hoogheemraad met de portefeuille Waterketen. Han was Delfts ingenieur en had misschien daardoor ook veel affiniteit met de zuiveringen. Hij zette zich in voor een efficiënte verwezenlijking van de taken van Delfland en had een scherp oog voor kostenbeheersing. Hij ging moeilijke politieke discussies niet uit de weg. Hij was volhardend en zo verdedigde hij namens het toenmalige college de afschaffing van de kwijtschelding voor de zuiveringsheffing, ondanks veel politieke druk om daarvan af te zien. Ik heb zelf met Han samengewerkt gedurende de laatste negen maanden van zijn bestuursperiode en ik herinner me Han als een betrokken bestuurder met een goed gevoel voor humor, die zijn ervaring in het bedrijfsleven graag inzette voor Delfland en zich niet van de wijs liet brengen door politiek gedoe. Hij heeft mooie successen gerealiseerd bij Delfland, zoals bijvoorbeeld de groen gasproductie. Ook is hij de geestelijke vader geweest van de inmiddels gerealiseerde collectieve zuivering. Hij was een plezierige collega, rechtdoorzee, betrouwbaar en altijd in staat om het ijs te breken met een leuke anekdote. Ik herinner me nog goed hoe hij eigenhandig ervoor zorgde dat hij met zijn ingesloten auto het parkeerterrein van Delfland toch kon verlaten. Han was ook echt heel trots op zijn mensen op De Groote Lucht en kwam er dan ook heel graag zelf om poolshoogte te nemen. We zijn Han dankbaar voor alle inzet voor Delfland en zullen hem met genegenheid blijven herinneren. We wensen zijn familieleden veel sterkte. Ik wil nu graag een minuut stilte in acht nemen. Dank u wel.

Dan kom ik nu bij het tweede in memoriam. Dat heeft betrekking op de heer Adrie van den Berge. Op 23 september jongstleden is oud-dijkgraaf van Delfland meester Adrie van den Berge op 96-jarige leeftijd overleden. Ik sta ook graag stil bij zijn overlijden. Zoals gezegd, ben ik heel blij dat zijn echtgenote Annelies, dochter Martijntje en zoon Adrie hierbij aanwezig zijn. De heer Van den Berge was dijkgraaf van Delfland van 1976 tot 1993 - 17 jaar - en heeft héél veel voor ons hoogheemraadschap betekend. De waterschapswereld kende hij vanbinnen en vanbuiten en zijn ervaring op bestuurlijk gebied maakte hem een veelgevraagd adviseur op talrijke dossiers. Zo speelde hij een belangrijke rol bij de modernisering

Transcript VV 09 oktober 2025

van de waterschappen. Onder zijn leiding werden de polderbesturen in 1976 afgeschaft. Vanaf de kansel in de Waalse Kerk maakte hij duidelijk hoe belangrijk dat besluit was. Andere hoogtepunten waren de opening van de zuiveringsinstallatie de Nieuwe Waterweg in Hoek van Holland in 1979 en de eerste paal van de zuiveringsinstallatie De Groote Lucht in Vlaardingen. Door de aankoop van het hiernaastgelegen pand van de Bank Mees & Hoop en de oude bibliotheek zorgde hij ervoor dat de technische en administratieve diensten weer onder één dak konden worden gehuisvest hier aan de Oude Delft. De opening van de verbouwing werd samen met het 700-jarig bestaan van het Hoogheemraadschap Delfland in 1989 gevierd. Alle reden ook voor een werkbezoek van Hare Majesteit Koningin Beatrix. Ook buiten Delfland was de heer Van den Berge een zeer actief bestuurder. Hij publiceerde vaak over het werk van de waterschappen en was een veelgevraagd spreker op landelijke en regionale bijeenkomsten. De heer Van den Berge had ook oog voor al het erfgoed hier. Hij liet de schilder Freerk Los een schilderij vervaardigen van de monumentale gevel van het Gemeenlandshuis aan de Oude Delft, waarbij hijzelf en zijn echtgenote werden uitgebeeld in ouderwetse kostuums. Daarom denk ik dat Delflands jaarlijkse bijdrage aan de Open Monumentendagen - waarbij medewerkers in middeleeuwse kledij het waterschapsbestuur uitbeelden - op zijn goedkeuring zou kunnen rekenen. Dan is er nog de Geuzentocht. De Geuzentocht was hem op het lijf geschreven. Het hoofddoel van deze excursie was om het Ontzet van Leiden te herdenken door de tocht die de Geuzen in 1574 hebben gemaakt over te doen. Verder werd tijdens die Geuzentocht aandacht besteed aan de rol van de drie betrokken hoogheemraadschappen: dat van Rijnland, Schieland en Delfland. De Geuzentocht heeft maar liefst 40 keer plaatsgevonden, waarvan 25 keer onder leiding van de heer Van den Berge. De laatste keer was in 2009. De heer Van den Berge heeft ook een boek erover geschreven - In het voetspoor van de Geus - dat mij cadeau is gedaan door een oud-deelnemer. Bovenal was hij een markante persoonlijkheid, die indruk maakte op iedereen die hij ontmoette. Dat gold ook voor mij. Toen ik net dijkgraaf geworden was, heb ik hem in Wassenaar opgezocht. Hij was reeds op hoge leeftijd, maar kon nog steeds vol passie vertellen over zijn belevenissen en de Delflandse waterwerken. Ook op het Gemeenlandshuis doen nog steeds verhalen de ronde over dijkgraaf Van den Berge. Terecht daarom dat wij een hele vleugel in het Gemeenlandshuis naar hem hebben genoemd. Wij zullen de heer Van den Berge ons blijven herinneren met dankbaarheid voor al zijn bijdragen en ik wens de familie veel sterkte en hoop dat de vele mooie herinneringen hierbij zullen helpen. Ook nu vraag ik graag een minuut stilte. Dank u wel. Ik wil van hieruit de vergadering kort even schorsen.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Ik heropen de vergadering. Dan komen wij nu bij het eerste agendapunt. Dat is de vaststelling van de agenda. Zijn er leden die een opmerking hebben? De heer Sunder.

De heer Sunder, Ongebouwd: Dank u wel, voorzitter. Ik zou graag een stemverklaring afleggen.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Ik heb het niet gehoord.

De heer Sunder, Ongebouwd: Een stemverklaring H.03.

Transcript VV 09 oktober 2025

Voorzitter: De heer Daverveldt: Even kijken. Een stemverklaring H.03. De heer Van Bruggen.

De heer Van Bruggen, VVD: Dank u wel, voorzitter. Ik wilde vragen om hamerstuk H.03 te promoveren naar bespreekstuk.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Oké. De heer Jansen.

De heer Jansen, CDA: De heer Van Bruggen is mij voor. Ik had ook een stemverklaring bij H.03.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Even kijken. Als we het zo dadelijk gaan bespreken, zijn de stemverklaringen overbodig. Mevrouw Van Hagen.

Mevrouw Van Hagen, AWP: Dank u wel. Voorzitter. Wij hebben een motie vreemd aan de orde. Die is aangemeld.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Wilt u ze nu al indienen?

Mevrouw Van Hagen, AWP: Ja.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Ik kijk alvast nog even rond. Zijn er nog anderen die opmerkingen hebben over de agenda? Even zien. Dank u wel. Het is een motie getiteld 'Overtreder (on)bekend'. Ik ga niet alle constatering en overwegingen oplezen, maar ik beperk me even tot het dictum. Ze roept het college op bij bestuurlijke sancties op haar website en in de media bekend te maken aan welk bedrijf de sanctie is opgelegd gelijk aan de handelswijze van de DCMR. Deze motie wordt ingediend door AWP, Water Natuurlijk, PvdA, Natuurterreinen. Ze maakt onderdeel van de beraadslagingen. We agenderen ze aan het einde als motie vreemd. Dan zullen wij H.03 promoveren tot bespreekstuk.

De heer Jansen, CDA: Voorzitter?

Voorzitter: De heer Daverveldt: Ja.

De heer Jansen, CDA: Ik had nog een vraag aan de heer Van Bruggen. Wat is de reden om het als bespreekstuk te agenderen? Heeft u een motie of een amendement?

De heer Van Bruggen, VVD: Dank u wel, voorzitter. De reden hiervoor is dat in de vergadering van de commissie WVK geen eensluitend oordeel geveld kon worden of dit wél of niet een hamerstuk kon worden. Ons was toen een brief toegezegd door de Hoogheemraad aan de hand waarvan wij dat zouden kunnen besluiten. Een soortgelijke brief hebben wij nooit ontvangen. Derhalve zal het hier besproken moeten worden.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Dan is de lijst van besluiten en toezeggingen hiermee vastgesteld en ga ik door naar agendapunt 3: mededelingen. Er is mij verteld dat er in ieder geval een mededeling is vanuit de Verenigde Vergadering. De heer Jansen.

Transcript VV 09 oktober 2025

De heer Jansen, CDA: Even mijn mond leegeten. Ik had een korte mededeling. Afgelopen voorjaar is de Berkelse Zwethsluis opgeknapt en feestelijk geopend. Deze sluis heeft op de Nationale Sluizendag jongstleden op 26 september in Drunen de derde prijs gewonnen in de categorie renovatie van sluizen. Ik heb samen met Ria van der Burg en Pieter-Jan Hofman deze in ontvangst mogen nemen en die staat nu in de vitrine in Delfland.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Dank u wel, meneer Jansen. Mooi dat u deze prijs nog even in herinnering brengt. Zijn er nog andere leden in de VV? Ik zie de heer Van Winden.

De heer Van Winden, Ongebouwd: Staat hij aan?

Voorzitter: De heer Daverveldt: Ja.

De heer Van Winden, Ongebouwd: Voorzitter, dank u wel. Mijn mededeling is vrij kort. Ik wil mij afmelden voor de VV op 27 november en ik weet niet waar ik dat moet doen. Ik doe het maar op deze manier.

Voorzitter: De heer Daverveldt: We nemen daar kennis van. Het is heel spijtig, want het zal zeker een VV-vergadering zijn met een ietwat langere agenda. U weet dat u de vaststelling van de begroting mist.

De heer Van Winden, Ongebouwd: Absoluut. Dank u wel.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Even kijken. Als er verder geen vragen meer zijn uit de VV hier, dan zijn er ook nog VV-leden die hoogheemraad zijn en zij hebben ook mededelingen. Ik begin bij mevrouw Dijkshoorn.

Mevrouw Dijkshoorn, Hoogheemraad: Dank u wel, voorzitter. Ik hoorde al over het bespreekpunt H.03 naar B.03. Daarover wil ik een mededeling doen. Onze Rekenkamer nam het afgelopen jaar deel aan het Doe-Mee-onderzoek van de Vereniging van Rekenkamers. Dit is een collectief benchmarkonderzoek naar de energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing en hoe waterschappen deze ervaren. De resultaten van het onderzoek - met name de conclusies ten aanzien van het energieverbruik - zorgden voor enige onduidelijkheid tijdens de commissie WVK van 24 september jongstleden. Deze onduidelijkheid wil ik wegnemen met deze mededeling. In het onderzoek wordt de term energieverbruik onjuist toegepast. Het onderzoek richtte zich op het energieverbruik in kilowattuur. Dat staat namelijk gelijk aan het elektriciteitsverbruik. Het aardgas-, warmte-, biogas- en brandstofverbruik zijn buiten beschouwing gelaten. Het onderzoek concludeert dat Delfland de grootste stijger is ten aanzien van het energieverbruik, maar het gaat om elektriciteitsverbruik. De belangrijkste oorzaken voor de toename van elektriciteitsverbruik zijn de klimaatverandering - de hevige regenval vraagt steeds meer inzet van onze gemalen en zuiveringen - en als tweede de bevolkingsgroei. De toename in aantal inwoners vraagt meer inzet van met name onze zuiveringen. Deze twee factoren zijn doorlopend van invloed op het elektriciteitsverbruik. In de periode 2019-2020 is er echter een significante stijging...

Transcript VV 09 oktober 2025

Mevrouw Van Hagen, AWP: Voorzitter, per interruptie.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Even kijken. Mevrouw Van Hagen.

Mevrouw Van Hagen, AWP: De hoogheerraad geeft aan dat het onder andere gaat om klimaatverandering. Een van de dingen waar onzekerheid over bestond, is dat wij te horen hebben gekregen dat een van de belangrijke oorzaken - en dat verklaart het - denk ik - ook beter dan klimaatverandering, waar alle waterschappen mee te maken hebben - de bewuste strategische keuze is geweest om groen gas te gaan leveren. Als je dat moet opwekken met energie, gaat je energieverbruik omhoog. Eén van de dingen was dat er twee antwoorden gegeven zijn: één aan de Rekenkamer en één bij de technische vragen. Ik zou willen dat er één eenduidig antwoord komt, waarbij die groen gaslevering opgenomen wordt.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Mevrouw Dijkshoorn.

Mevrouw Dijkshoorn, Hoogheerraad: U was al een beetje vooruitlopend op mijn mededeling. Ik ga daarop verder met het derde punt. De grootste bijdrage aan de toename van het elektriciteitsverbruik komt door de verdere opschaling van de productie van groen gas tussen 2019 en 2020. Het gevolg van deze verandering is dat er minder biogas ingezet wordt in de WKK voor opwekking van elektriciteit voor eigen gebruik. Het verlies aan zelf opgewekte elektriciteit moet worden ingekocht. Daarbij vraagt de opwekking van biogas naar groen gas ook elektriciteit. Dit verhoogt de inkoop van elektriciteit op twee onderdelen. Netto steeg daardoor de hoeveelheid ingekochte elektriciteit aanzienlijk. Delfland heeft de afgelopen jaren een flinke reductie van het aardgasverbruik gerealiseerd. De grootste bijdrage voor die reductie wordt geleverd door de omgebouwde cv-ketels op de zuiveringen. Deze verbruiken nu ons eigen biogas in plaats van fossiel aardgas. Na bespreking in de commissie heeft de Rekenkamer het besluit aangepast en zijn de overwegingen die verwarring veroorzaakten uit het besluit gehaald. Met dit aangepaste besluit en deze mededeling zie ik de toezegging uit de commissie WVK van 24 september om meer informatie te geven over dit agendapunt voor bespreking in deze vergadering als afgedaan.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Misschien van mijn kant - gelet op de mededeling van de portefeuillehouder - toch even vragen aan de heer Van Bruggen: heeft u nog steeds behoefte om het voorstel verder te bespreken?

De heer Van Bruggen, VVD: Het komt ons nog steeds een beetje vreemd voor dat de hoogheerraad dit niet eerder in een brief aan de VV heeft kunnen mededelen, zoals was toegezegd. Ik neem even aan dat het niet vanmorgen vroeg bij de koffie aan de keukentafel bedacht is. Dit moet toch eerder bekend geweest zijn.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Mij ging het even om een punt van orde. Het blijft een bespreekstuk voor u.

De heer Van Bruggen, VVD: Dat hangt af van of mijn volgende vraag beantwoord kan worden. Is het stuk zelf nu ook aangepast? Is daarin het woord energieverbruik veranderd in elektriciteitsverbruik?

Transcript VV 09 oktober 2025

Mevrouw Dijkshoorn, Hoogheemraad: Dank u wel. Daarop kan ik reageren. Het is het onderzoek van de Rekenkamer. Wij gaan niet over die interpretatie van wat zij doen. Dan zou je weer een technische vraag moeten indienen bij de Rekenkamer hoe zij elektriciteitsverbruik zien. Wij zijn daar de afgelopen week mee in gesprek geweest. Er zijn andere uitgangspunten. Zij hebben het anders geïnterpreteerd hebben dan wij dat hebben gedaan en dat heeft de verwarring veroorzaakt. Ik denk dat u even zou moeten teruggaan naar de Rekenkamer, want het is niet ons onderzoek. Het is het onderzoek van de Rekenkamer.

De heer Jansen, CDA: Voorzitter.

Voorzitter: De heer Daverveldt: De heer Jansen.

De heer Jansen, CDA: Mag ik een ordevoorstel doen? Dit is nieuwe informatie en volgens mij is er nog steeds wat verwarring. Is het niet beter dat wij toch een brief krijgen en die brief in de volgende commissie bespreken?

Voorzitter: De heer Daverveldt: De VV gaat uiteindelijk erover. Ik geef graag in de eerste plaats de gelegenheid aan de heer Van Bruggen om te zeggen of hij akkoord is met het voorstel van de heer Jansen dat er een brief komt. Die kan dan gestuurd worden en die wordt dan in de commissie - als daar behoefte aan is - verder besproken, maar dan gaan we het nu niet verder als bespreekstuk behandelen. Eerst de heer Van Bruggen en dan kom ik bij u, de heer Vissers.

De heer Van Bruggen, VVD: Ik vind het voorstel, mijnheer de voorzitter, dat gedaan wordt door heer Jansen een prima voorstel, want op deze manier kunnen we in ieder geval ook in de notulen en dergelijke vastgelegd zien hoe het rapport geïnterpreteerd moet worden, zodat toekomstige onderzoekers geen foute conclusies trekken uit een rapport dat ze in de kast vinden.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Vissers.

De heer Vissers, Water Natuurlijk: Dank u, voorzitter. Ik was voorzitter van de commissie waarin het aan de orde was. De verwarring hing toen ook in de ruimte. Daar heb ik toen nog expliciet aan de Rekenkamer gevraagd: gaat het hier - vanwege de vragen die uit de commissie gesteld zijn - over het gestegen energieverbruik of elektriciteitsverbruik? Ik constateer dat er nog steeds veel verschillende lezingen zijn tussen de mededelingen die het college mondeling gedaan heeft en de Rekenkamer. Dat proef ik ook tussen de regels door bij de mededeling van mevrouw Dijkshoorn. Mevrouw Dijkshoorn heeft een punt dat dat een punt is dat we met de Rekenkamer zouden moeten bespreken. Ik zou het prijs op stellen als die dan vervolgens op de lezing van het college ook nog haar visie geeft - dat kan ook op papier - en dat we het in de volgende commissie laten terugkomen. Dit onderwerp is - denk ik - te belangrijk om verschillen in interpretatie en terminologie daarin te hebben. Via uw voorzitter toch ook het verzoek als voorzitter van de VV en niet van het college om de wens van de VV over te brengen aan de Rekenkamer om nog eens goed in de terminologie te duiken. Het zou fijn zijn als we over de feiten dezelfde lezing hebben. Ik ben het ook met de heer Van

Transcript VV 09 oktober 2025

Bruggen eens dat het fijn is als het op papier staat en niet in de mondelinge mededelingensfeer blijft.

Mevrouw Van Hagen, AWP: Voorzitter.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Dank u wel. Ik kijk nog even rond. Zijn er nog andere VV-leden? Mevrouw Van Hagen.

Mevrouw Van Hagen, AWP: Dank u wel, voorzitter. Wat ook speelde: toen wij hoorden dat er gekozen is om gas te gaan leveren, - wat zorgt voor het energieverbruik - is in de commissie ook de vraag gesteld hoe je dat moet wegen. We willen naar energieneutraal in 2035. Hoe weeg je dat tegen elkaar? Je gaat altijd krijgen dat, als je gas gaat leveren, je meer elektriciteit gaat verbruiken en dan word je in dat elektriciteitsbesparingsonderzoek daarop aangesproken. Dat moet je tactisch doen als je zo'n omzetting doet naar circulair en meer duurzaam verbruik.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Ik stel voor dat we de discussie nu even beperken tot het proces. Als ik u hoor, zegt u: mevrouw Dijkshoorn heeft een mondelinge mededeling gedaan. Daar is wat verwarring over. Het helpt u als VV-lid als die mededeling op schrift gesteld wordt en aan de VV gestuurd wordt. Dan zullen we ook de Rekenkamer daarvan in kennis stellen. Dan staat het hen altijd vrij om daarop te reageren en dan zal het wel geagendeerd worden op de volgende commissievergadering bij WVK. Dan concludeer ik dat we het nu niet gaan bespreken. Akkoord? Bij deze. De heer Sunder.

De heer Sunder, Ongebouwd: Voorzitter, betekent dat ook dat H.03 helemaal van de agenda afgehaald wordt?

Voorzitter: De heer Daverveldt: Ik denk dat we het even aanhouden en er eerst een brief komt. Dan halen we het nu van de agenda af. Bent u akkoord? Goed zo. Dan was er nóg een mededeling. Mevrouw Dijkshoorn.

Mevrouw Dijkshoorn, Hoogheemraad: Tijdens de commissie WVK heeft de projectdirecteur Remco Verschoor u meegenomen in het traject rondom de scope van de grondstoffen en Torwash. Toen hebben we aangegeven dat er in november twee besluiten aan u zouden worden voorgelegd over Torwash en de grondstoffenstrategie. Tijdens de commissie merkten we echter dat er nog vragen en onduidelijkheden zijn over deze onderwerpen. Daarom nemen we u in de commissie van 12 november nogmaals mee in deze onderwerpen, met een presentatie en de gelegenheid om verdiepende vragen te stellen. De besluitvorming over deze onderdelen van de scope staat dan gepland voor de VV van 12 februari. Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Dank u wel, mevrouw Dijkshoorn. Mevrouw Koop had ook een mededeling.

Mevrouw Koop, Hoogheemraad: Voorzitter, dank u wel. Een korte mededeling nog over het voorjaar en de evenementen in het voorjaar. Wij hadden een informatiebijeenkomst met agrariërs, onder andere over peilbeheer in Delfland. Tijdens deze bijeenkomst hebben we het gehad over actuele ontwikkelingen rond

Transcript VV 09 oktober 2025

klimaatverandering, waterbeheer, bodemdaling, landgebruik, biodiversiteit en waterkwaliteit. Er zijn vooral ook signalen en ontwikkelingen uit de praktijk gedeeld. Ik vond het in ieder geval heel constructief en waardevol. We kunnen die input ook meenemen in het lopende werk. We zijn een vergelijkbare bijeenkomst aan het organiseren voor de terreinbeherende organisaties. Daarover kunnen we binnenkort mededelingen doen. Dank u wel.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Dank u wel, mevrouw. Koop. We zijn aan het einde van de mededelingen en gaan door naar agendapunt 4. Er zijn geen insprekers. Agendapunt 5: er zijn geen vragen voor het vragenuurtje ingediend.

Dat betekent dat ik nu doorga naar het eerste bespreekstuk. Dat is de benoeming van commissielid geen lid namens de Partij voor de Dieren. Het voorgestelde besluit is om mevrouw Hoefer te benoemen tot commissielid zijnde geen lid van de Verenigde Vergadering namens de Partij voor de Dieren. Het onderzoek van de geloofsbrievencommissie heeft geen belemmeringen voor benoeming opgeleverd. Ik neem aan dat we dit besluit met acclamatie kunnen nemen. Dan ga ik daarna de belofte afnemen. Bij deze. We doen het zo. Dat is helemaal goed. U raadt het al u. Ik hoef het zelfs niet meer te vragen.

Mevrouw Hoefer, Partij voor de Dieren: Mijn naam wordt 'Höfer' uitgesproken.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Dat wist ik niet. Excuses. Mevrouw Hoefer, u heeft aangegeven dat u de belofte gaat uitspreken. Ik zal ze voorlezen. Als u aan het einde daarvan wil zeggen: dat verklaar en belof ik. De belofte luidt als volgt: "Ik verklaar dat ik, om tot commissielid te worden benoemd, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, aan iemand enige gift of gunst heb gedaan of beloofd. Ik verklaar en belof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk van iemand enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik belof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als commissielid naar eer en geweten zal vervullen". Wat is daarop uw antwoord?

Mevrouw Hoefer, Partij voor de Dieren: Dat verklaar en belof ik.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Dank u wel. Dan wil ik u van harte feliciteren met uw benoeming en u veel succes en ook plezier toewensen als commissielid zijnde geen lid van de VV.

Mevrouw Hoefer, Partij voor de Dieren: Dank u wel.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Dan hebben we - dat doen we altijd - een klein presentje voor u - alstublieft - en boek dat misschien nog wat extra inspiratie geeft voor de debatten in de commissie. Veel plezier.

Mevrouw Hoefer, Partij voor de Dieren: Dank u wel.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Dank u wel. Dan komen wij nu bij de hamerstukken. Is er iemand in de VV die bij een van de hamerstukken wil tegenstemmen in plaats van voorstemmen? Dat zie ik niet. Het mag altijd. Dat heb ik vaker uitgelegd. Als dat het geval zou zijn, dan moet ik stukken apart in stemming

Transcript VV 09 oktober 2025

brengen. Dat is nu niet nodig. Wat ga ik doen? Ik zal kort de hamerstukken nog even langsgaan, ook voor degenen die wellicht deze vergadering via het internet bijwonen. Het eerste heeft betrekking op ruimtelijke reserveringen en regelgeving Delflandsedijk. Het voorgestelde besluit luidt als volgt: het Wijzigingsbesluit Waterschapsverordening Delfland 2025 (Delflandsedijk) vast te stellen, met uitzondering van de onderdelen tot de vaststelling waarvan dijkgraaf en hoogheemraden bevoegd zijn, de Nota van beantwoording zienswijzen vast te stellen en het Wijzigingsbesluit Legger Delfland (Delflandsedijk) vast te stellen.

Ik ga door naar het tweede hamerstuk. Dat is het verzoek aan de provincie Zuid-Holland tot het wijzigen van de beheergrens. Het voorgestelde besluit luidt als volgt: de Provinciale Staten van Zuid-Holland te verzoeken om de grens tussen het beheergebied van het Hoogheemraadschap van Delfland en het beheergebied van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard te wijzigen conform Tekening Beheergrens HHD-HHSK, de dato 16 mei 2025 en de brief aan de Provinciale Staten van Zuid-Holland inzake het wijzigen van het beheergebied van het Hoogheemraadschap van Delfland en het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard vast te stellen.

Ik ga door. H.03 hebben we van de agenda afgehaald. Dan kom ik bij Rekenkamer communicatieonderzoek waterbewustzijn. Het voorgestelde besluit is kennis te nemen van de bevindingen en aanbevelingen uit het onderzoek van zowel het onderzoeksbureau Ipsos I&O als de Rekenkamer Delfland en de aanbevelingen zoals genoemd in de bijlage op te volgen. Dan nemen we al deze besluiten nu bij hamerslag. Dank u wel.

Dan komen we nu bij de motie vreemd. Ik wil mevrouw Van Hagen de gelegenheid geven om een toelichting te geven op de motie vreemd.

Mevrouw Van Hagen, AWP: Dank u wel, voorzitter. Afgelopen augustus hebben wij als Delfland een succes geboekt door in Pijnacker te achterhalen wie van de twee bedrijven in dat gebied de lozing hadden begaan. Dat bedrijf is verder niet met naam in de media gekomen, waardoor - A - het andere bedrijf de naam niet kan zuiveren, - B - de sector zelf geen vervolgstappen kan nemen zoals zij zelf graag willen en - C - het risico voor een ondernemer om zoiets te doen niet hoog genoeg is, want de kans is niet per se heel groot dat wij iemand vinden. De boete is ook niet per se heel hoog. Dan maakt een ondernemer ook de berekening. Het risico en de boete zijn allebei heel klein. Daarom willen wij hetzelfde doen als de DCMR doet. Dat is om dit bij geconstateerde overtredingen waar een bestuurlijke sanctie op wordt genomen in lijn met de DCMR te publiceren op de website van Delfland en in de media.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Ik ben één ding vergeten te zeggen. Omdat ik op dit punt voorzitter ben, neemt mevrouw Dijkshoorn nu even het voorzitterschap van mij over. Dat had ik al moeten doen. Mevrouw Dijkshoorn.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Dank u wel. Dank voor het toelichten. Het lijkt mij goed dat wij even een rondje gaan. De motie wordt hier ook gepresenteerd op het scherm. Wie zou ik rechtsom of linksom het woord eventueel nog willen geven voordat de portefeuillehouder antwoordt?

Transcript VV 09 oktober 2025

Mevrouw Van Hagen, AWP: Misschien wél op het scherm ook Natuurterreinen. Het is mooi als je meteen aanpast aan de opmerkingen van de VVD en BBB, maar Natuurterreinen is een medeondertekenaar en verdient ook een plek.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: De motie heb ik hier ook voor me en ik zie dat ze ondertekend is door de fracties AWP, Water Natuurlijk, Partij van de Arbeid en Natuurterreinen. Bij deze. Laat ik dan maar een rondje maken. Is er iemand die alvast het woord aanvullend hierop wil geven? Ik ga beginnen bij de heer Jansen van het CDA.

De heer Jansen, CDA: Dank u wel, voorzitter. We hebben deze motie gisteren onder ogen gekregen. Op zich vind het een sympathieke motie. We vinden het ook heel goed dat overtreders streng aangepakt moeten worden. Alleen willen wij voorkomen dat er shaming en blaming ontstaat. We zijn daarom geen voorstander van deze motie om overtreders op onze website te zetten. Enerzijds voelen we wat ervoor om ze stevig aan te pakken, maar we denken dat dit niet goed is voor deze bedrijven, omdat ze dan een hele lange tijd die naam achter zich krijgen.

Mevrouw Van Hagen, AWP: Mag ik daarop reageren? Sorry, voorzitter. Richting meneer Jansen: hoe ziet u dat? Iemand neemt bewust het risico om deze lozing te plegen, neemt bewust het risico om de omgeving te vervuilen waarvan wij allemaal gebruikmaken - ook onze kinderen - en neemt bewust het risico dat de omgeving deze vervuiling heel lang met zich meedraagt. Ik vind het ergens goed dat u zegt dat er geen naming en shaming mag zijn, maar die ondernemer heeft wél de naming en shaming aan de omgeving aangedaan. Waarom wilt u diegene de hand boven het hoofd houden en aan de andere kant ook het risico lopen dat een andere ondernemer zegt: normaal doe ik heel goed mijn best, maar mijn buurman werd ook niet gepakt, dus ik probeer het ook maar een keer? Met alle gevolgen van dien voor het milieu.

De heer Van Winden, Ongebouwd: Interruptie, voorzitter. Verontreinigingen worden niet altijd bewust gedaan en dat zou ik toch graag even gecorrigeerd willen zien worden.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Graag even het woord aan de heer Jansen, want er was een interruptie.

De heer Jansen, CDA: Het is niet zo dat ik deze ondernemers de hand boven het hoofd wil houden. Zoals ik net ook al zei, wil ik ze echt behoorlijk streng aanpakken. Alleen vind ik het noemen van naam en toenaam niet goed. Ze hebben een overtreding begaan, maar als je door een rood licht rijdt, kom je ook niet op een website te staan. Ik vind het publiceren van hun naam op onze website niet goed, want dan zouden er in deze periode bijvoorbeeld drie of vier ondernemers heel prominent op onze website komen te staan. Dat is ook anders dan de DCMR. Ik heb het gisteren even geteld. Er staan daar 80 bedrijven op. Ik vind dat te ver gaan. Daar ben ik het niet mee eens.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Ik geef het woord aan Ytzen Lont.

Transcript VV 09 oktober 2025

De heer Lont, CU/SGP: Bedankt voor het woord. Ik zag gisteravond deze motie en toen dacht ik: ik duik even in de wondere wereld van het handhavingsrecht. Ik kwam niet helemaal erachter hoe het allemaal precies zat, maar ik zag inderdaad dat er op de site van DCMR herstelsancties - bestuursrechtelijke sancties - staan en ook dat er jurisprudentie over is en dat er binnen het omgevingsrecht misschien zelfs een plicht was om dit te doen. Om niet te snel te gaan, vroeg ik me af: is het niet handiger om eerst te laten uitzoeken hoe wij ons daartegen verhouden en hoe we dat dan opzetten? Het is meer een soort uitnodiging aan het bestuur om hierop te reageren of om een beleid hierop te formuleren in plaats van meteen: bam, we zetten het op de site zoals DCMR. Die tussenstap zou ik zelf fijn vinden, omdat ik erachter kwam dat het een gebruik is op heel veel plekken en soms zelfs wettelijk verplicht is. Ik weet niet hoe wij ons daartegen verhouden en wat voor veiligheidskleppen precies daarin zitten. U kan me dat wel vertellen, maar ik heb toch het liefst dat dat net even een slagje dieper wordt uitgezocht, zodat we zeker weten dat we dat allemaal legaal en netjes en veilig doen.

De heer Middendorp, AWP: Voorzitter, dit is pure onwetendheid.

Mevrouw Van Hagen, AWP: Jij bent niet aan de beurt, Hans.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Wacht even het woord af via de voorzitter en dan spreekt er één namens een fractie.

De heer Middendorp, AWP: Spreken namens een fractie wordt belachelijk. Sorry, met alle respect, voorzitter. Dit is een punt van orde. Het gaat hier over de motie en niet over een besluit. Mijn geachte collega doet alsof we hier een besluit gaan nemen en derhalve zal ik u vragen, meneer de dijkgraaf, om hem uit te leggen wat het verschil is tussen een motie en een besluit.

Mevrouw Van Hagen, AWP: Sorry.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Graag eerst het woord via de voorzitter. Het is niet via de microfoon gegaan. Ik ga ervan uit dat dit ook niet op de band staat. Het gaat sowieso om een motie en het woord gaat via mevrouw Van Hagen van de AWP.

Mevrouw Van Hagen, AWP: Dank u wel, voorzitter. Ik wil graag reageren op de opmerking van de heer Lont. Wij zijn er helemaal achter dat dit ook juridisch uitgezocht wordt. Wij zijn in de politiek van de ideeën en de organisatie is van de uitwerking. Het zou me hoogst bevreemden als, mocht de motie aangenomen worden, er niet ook een handhavingsjurist of andervormig jurist naar kijkt. Ik denk dat u helemaal geholpen wordt met: we zoeken het eerst goed uit voordat we tot handelen overgaan.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Dan geef ik nu het woord aan de heer Jannink van Natuurterreinen.

De heer Jannink, Natuurterreinen: Voorzitter, dank u wel. Wij ondersteunen deze motie op twee redenen. Reden één: via een Woo-verzoek kan de informatie opgevraagd worden. Het is kwestie van dit proces even te stroomlijnen. Ten tweede heeft het college toezegging gedaan dat in 2026 alle glastuinbouwpolders twee keer

Transcript VV 09 oktober 2025

op slootniveau gaan lopen monitoren. Daaruit zullen best veel casussen gaan komen. Dit gaat helpen om te zorgen dat de goede ondernemers snel inzichtelijk kunnen worden gebracht en daarmee kunnen verdergaan.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Örgü van de VVD.

Mevrouw Örgü, VVD: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de motie is met de laatste zinnen gewijzigd en daarmee is het wat ons betreft niet meer zo absoluut geformuleerd. Daarom zullen wij deze motie ondersteunen omwille van een paar redenen, een paar punten. De transparantie wordt hiermee in ieder geval benadrukt en de gelijke behandeling binnen het beheersgebied is voor ons belangrijk, want het gebeurt zoals bij DCMR, waar we zelf afspraken mee hebben gemaakt. De preventieve werking als het gaat om de handhavingscommunicatie is voor ons ook belangrijk. Daar wil ik het even bij laten.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Dank u wel. De heer Vissers van Water Natuurlijk.

De heer Vissers, Water Natuurlijk: Dank u, voorzitter. Ook wij hebben de motie mee ingediend. Ik sluit me aan bij de motivatie van de sprekers die vóór de motie hebben gepleit. Het is - denk ik - belangrijk dat we transparant zijn over niet-verdachtmakingen, maar dit zijn daadwerkelijk opgelegde bestuursrechtelijke sancties. Ik hoor vergelijkingen maken met het privaatrecht en door rood rijden. Ik denk dat we dan in een heel ander domein zitten. Het gaat hier om een sector waarvan de portefeuillehouder zegt: ik wil ze aanspreken op hun license to produce, op hun eigen verantwoordelijkheid. Dan is het heel bijzonder dat er voor degene binnen die sector die daadwerkelijk verantwoordelijk is - of dat nu onbewust is of opzettelijk - wordt afgewogen in het al dan niet opleggen van een bestuursrechtelijke sanctie. We hebben het hier over bedrijven waarbij het college als bevoegd gezag daadwerkelijk tot oordeel is gekomen dat hier sprake is van verwijtbaar handelen in zodanige mate dat een sanctie wordt opgelegd. Dan denk ik dat het volstrekt logisch is om dat op een gelijke wijze te behandelen als de omgevingsdiensten dat doen, zodat het - als het gaat om naming en shaming, als je dat zo wil noemen - om de daadwerkelijke overtreder gaat die een sanctie opgelegd gekregen heeft en niet om al zijn of haar burens die wél daarop aangekeken worden. Zolang je blijft verzwijgen welk bedrijf in dat gebied daadwerkelijk de sanctie opgelegd heeft gekregen, maak je de omstanders ook verdacht. Dan wil ik nog even reageren op wat de heer Jansen zegt over de 80 overtredingen die op de site van DCMR staan. DCMR heeft een iets groter bedrijfsbestand, maar dat moet principieel niet uitmaken bij het feit of een opgelegde sanctie gecommuniceerd wordt of niet. Ze zijn inderdaad opvraagbaar via de Woo. Laten we ze ook actief op onze site zetten. Het is verder aan het college om naar de uitvoerbaarheid en de juridische consequenties te kijken. Er staat hier niet: we zetten het vandaag erop. Er staat: we gaan de lijn van de DCMR volgen. Publiceer de daadwerkelijk uitgesproken sancties, niet in de onderzoeksfase, maar op het moment dat de constatering is vastgesteld. Zet ze dan op de website.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Dank u wel. Mevrouw Heijs van de Partij van de Arbeid.

Transcript VV 09 oktober 2025

Mevrouw Heijs, PvdA: Dank u wel voor het woord. Wij onderschrijven deze motie van harte en sluiten ons aan bij het voorgaande, bij wat door de AWP en Water Natuurlijk is gezegd. Dank u.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: De heer Den Butter van de Partij voor de Dieren.

De heer Den Butter, Partij voor de Dieren: Dank u, voorzitter. Bij de eerste versie hadden we bedenkingen, omdat het strafrecht daarbij betrokken was. We hebben in Nederland een goede traditie dat verdachten zelfs na een veroordeling niet met naam en toenaam worden genoemd. We zijn in ieder geval blij dat die angel uit de motie is gehaald. We sluiten ons wél aan bij opmerkingen van bijvoorbeeld de heer Lont dat dat zorgvuldig moet gebeuren. Er moet transparantie zijn. Er moet een zorgvuldige belangenafweging plaatsvinden. Ik denk dat er ook zou moeten worden gekeken of er bijvoorbeeld een bestuursrechtelijke sanctie of een bezwaar openstaat, zodat op het moment dat er nog rechtsmiddelen openstaan mensen niet al aan de schandpaal worden genageld. Wij zijn vóór het publiceren op het moment dat het juridisch mogelijk is om overtreders te publiceren, zeker als dat ook al gebeurt door de omgevingsdienst, mits er ook een zorgvuldige belangenafweging plaatsvindt. We zijn in ieder geval geneigd om dit te ondersteunen, maar we willen ook graag weten wat het college hierover denkt, hoe het college dat denkt te gaan uitvoeren. Dat is ons standpunt in deze.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: De heer Van Winden van de fractie Ongebouwd.

De heer Van Winden, Ongebouwd: Voorzitter, dank u wel. Wij als fractie Ongebouwd zijn geen voorstander van deze motie. Ik zal dit hierbij even toelichten. Agrarische bedrijven, ook tuinbouwbedrijven, zijn vaak relatief kleinschalig en op persoonlijke naam, titel en adres bij de overheid en bijvoorbeeld ook bij de Kamer van Koophandel bekend. Bekendmaking van naam en toenaam schuurt hier ons inziens met de wet op de privacy. Die geldt wellicht alleen voor natuurlijke personen en minder voor bedrijven, maar zoals gezegd zijn agrarische bedrijven vaak gerund op persoonlijke naam en zijn ze geen bv of nv of welke andere juridische vorm dan ook. Deze materie van publiceren riekt naar het probleem dat wij kennen als agrarische sector van de zogenaamde PAS-melders in de veehouderij. Minister Wiersma wordt via de rechter verplicht om de NAW-gegevens van deze bedrijven - veelal op persoonlijke naam en in familierelatie - te publiceren. Met name in de veehouderij zijn deze familiebedrijven daardoor kwetsbaar. Vervolgens worden deze personen fysiek en juridisch belaagd door organisaties als XR en MOB. Zij zijn mentaal en financieel niet opgewassen tegen deze organisaties. Het resultaat laat zich raden. Dit leidt tot veel persoonlijke drama's. Deze methode - ik noem het maar naming en shaming; het werd al eerder genoemd - wordt zelfs niet bij de grootste criminelen toegepast.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Meneer Van Winden. Er komt een interruptie binnen van mevrouw Van Hagen van de AWP.

Mevrouw Van Hagen, AWP: Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat er echt een verschil is met de PAS-melders. De PAS-melders hebben zich aan de wettelijke overheidsregels gehouden, hebben destijds juist heel goed gedaan wat van hen

Transcript VV 09 oktober 2025

verwacht wordt, terwijl de lozingen die geconstateerd worden - die niet in het oppervlaktewater mogen komen - echt een overtreding zijn die vaak het gevolg is van of achterstallig onderhoud of het niet op de hoogte zijn van regels - wat verplicht is - of een bewuste lozing. Daar vind ik echt een verschil tussen zitten.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Meneer Van Winden, u mag verdergaan.

De heer Van Winden, Ongebouwd: Het geeft maar aan hoe snel onze maatschappij ontaardt in een vorm van naming en shaming. Zelfs PAS-melders die onterecht verdacht worden, worden nu wél verdacht. Daarmee is er in mijn ogen wél een gelijkenis. Wat ik eerder zei: ze zijn mentaal en financieel niet opgewassen tegen deze organisaties. De methode - ik noem het maar naming en shaming - wordt zelfs niet bij de grootste criminelen toegepast. Namen worden beperkt dan wel afgekort gepubliceerd en foto's in een rechtbank maken is niet toegestaan. Nederland is een democratie met een fatsoenlijk rechtssysteem. Daar hoort ons inziens dan ook een fatsoenlijk gedrag van overheidsinstanties - waaronder Delfland - bij. De Wet open overheid schijnt zelfs uitzonderingen hiervoor te beschrijven die de openbaarmaking volgens artikel 10.2 aangeven. Wij zijn niet zozeer tegen het publiceren van de naam van een groot bedrijf als duidelijk is bewezen dat dit bedrijf de regels op milieugebied heeft overtreden, maar dat kan pas als er via de rechter en/of een andere bevoegde instantie als de DCMR of de NVWA als gevolg van deze overtreding nadrukkelijk een sanctie en/of een boete is opgelegd en alle juridische stappen zijn doorlopen en een sanctie en/of boete onherroepelijk is geworden, en absoluut niet eerder. We zijn tegen het publiceren van privégegevens van privépersonen.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Meneer Van Winden, er is een interruptie. Graag even een kleine interruptie van de heer Vissers.

De heer Vissers, Water Natuurlijk: Voorzitter. Ik hoor de heer Van Winden het over bevoegde gezagen hebben. Hij erkent hopelijk dat het college ook een bevoegd gezag is en specifiek het enige bestuursrechtelijk bevoegd gezag is als het gaat om toepassen van bestuursrechtelijke sancties. Hij verwijst naar andere handhavende instanties, maar erkent hij dat Delfland zelf ook een bevoegd gezag is dat een overtreding kan vaststellen en daarop een sanctie kan opleggen?

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: De heer Van Winden.

De heer Van Winden, Ongebouwd: Ik heb altijd begrepen dat dat via de DCMR ging en dat wij geen boetes opleggen, - maar misschien heb ik dat verkeerd begrepen - maar ik zie Delfland in vergelijking met de DCMR. Als de DCMR deze gegevens wél publiceert, hoeft dat nog niet te betekenen dat zij dat op een legale dan wel fatsoenlijke manier doen. Wij kunnen deze motie helaas niet ondersteunen. Daarmee wil ik afsluiten. Dank u wel.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Dan als laatste de BBB. De heer Siskens.

De heer Siskens, BBB: Dank u wel, voorzitter. Het mooie als laatste is dat er al veel zinnige dingen vóór je zijn gezegd. Ik zal het niet te lang maken. Met het eerdere dictum hadden we moeite, maar met deze wijziging denken we dat het in ieder geval

Transcript VV 09 oktober 2025

meer gekaderd is. Er werd eerder gesproken over de juridische zorgvuldigheid, maar ik denk echt dat de organisatie daar rekening mee houdt en niet denkt dat dit diegene zou kunnen zijn en dat het dan al gedeeld wordt. Ik denk dat er echt rekening wordt gehouden met wanneer dit gebeurt en dat het alleen gebeurt als echt is vastgesteld wie de overtreder is. Ik denk dat wij na deze wijzigingen akkoord kunnen gaan met deze motie. Dank u wel.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Dan heb ik het rondje gemaakt. Het lijkt mij dat de portefeuillehouder heel kort het woord neemt, maar vermoedelijk eerst even wil schorsen. We schorsen de vergadering voor een minuut of 10.

Als iedereen weer op zijn plaats wil gaan zitten, dan wil ik nu eerst het woord geven aan de portefeuillehouder.

De heer Daverveldt: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Dank u wel voor alle inbreng rond de motie. Het college is het helemaal eens dat transparantie ontzettend belangrijk is en dat tegelijkertijd ook zorgvuldigheid heel belangrijk is. Enkelen van u hebben ook gezegd: zolang rechtsmiddelen nog openstaan, is terughoudendheid op zijn plaats. Wat wij in ieder geval in de afgelopen tijd al gedaan hebben in het kader van die transparantie, is ons communicatiebeleid verder aangescherpt om misschien minder terughoudend te zijn dan we in het verleden waren, maar u roept in de motie op om nog eens een keer goed te kijken naar andere medeoverheden, zoals de DCMR. Er zijn er nog meer. Ik wil bij deze toezeggen dat wij - rekening houdend met de zorgvuldigheid en de wens om transparant te zijn - nog eens een keer goed zullen kijken wat de DCMR precies doet, wat hun afwegingscriteria zijn, net zo goed als dat geldt voor andere overheden die namens de provincie optreden, zoals de ODA, en misschien gemeentes. We zullen kijken of we daaruit lessen kunnen trekken om nog beter invulling te kunnen geven aan de doelstelling die we allemaal nastreven. Ik hoop dat deze motie met deze toezegging overbodig is, maar daar ga ik niet over. Dat hoor ik zo dadelijk wel van de portefeuillehouder. Dat is mijn inbreng, mevrouw de voorzitter.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Dank u wel. Dan ga ik in eerste instantie terug naar mevrouw Van Hagen van de AWP, de indiener van de motie.

Mevrouw Van Hagen, AWP: Dank u wel, voorzitter. Een nadere vraag - denk ik - is of u dan de motie overneemt. U omschreef het als: kijken of dit kan helpen aan het vergroten van de doelstellingen. Ik weet niet precies of u dan ook bedoelt: dat is inclusief het beoordelen van de mogelijkheid dat wij het ook daadwerkelijk gaan publiceren op de website.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Portefeuillehouder.

De heer Daverveldt: Jazeker. Het gaat hier om: onder welke omstandigheden kun je publiceren? Als ik refereer aan transparantie, gaat het over transparantie over wie de overtreders zijn et cetera. Ik zei ook dat het over zorgvuldigheid gaat. Vanzelfsprekend zijn er allerlei wettelijke kaders waarmee je rekening moet houden. Daarom denk ik dat het goed is dat we nog eens een keer met die andere partijen het gesprek aangaan om te kijken wat we daarvan kunnen leren en op basis daarvan eventueel ons eigen communicatiebeleid nog verder aanscherpen. Dat is een

Transcript VV 09 oktober 2025

toezegging. U vraagt of ik de motie overneem of niet. Nee, ik praat niet over overnemen. Ik zeg: met deze toezegging zal wat betreft het college deze motie overbodig zijn.

De heer Vissers, Water Natuurlijk: Voorzitter, dan zou het ook geïnterpreteerd kunnen worden dat het college het oordeel aan de VV laat.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Dat was een interruptie van de heer Vissers van Water Natuurlijk.

De heer Daverveldt: Ik wacht even netjes af.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Misschien nog één keer de portefeuillehouder voordat we stemmen en of er nog behoefte is.

De heer Daverveldt: Uiteindelijk is het aan de indieners van deze motie om te beoordelen of ze met deze toezegging nog een meerwaarde zien om die motie toch in stemming te brengen. Dan merk ik wel wat de VV daarvan vindt.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Dank u wel. Nu heeft de portefeuillehouder een toezegging gedaan. Ik vraag aan de indieners van de motie: is dit voldoende of is er behoefte om toch even te schorsen? Dank u wel.

Mevrouw Van Hagen, AWP: Ik zou ze toch graag in stemming willen brengen, zeker als u zegt overbodig. Ik denk dat deze motie de aanleiding is om het te onderzoeken. Ik wil ze toch graag in stemming brengen.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Is er behoefte vanuit de VV aan nog een andere toevoeging? Als laatste de portefeuillehouder.

De heer Daverveldt: Misschien nog even over het woordje overbodig. Ik denk dat het college invulling geeft aan dit dictum met de toezegging die ik gemaakt heb. In die zin gebruikte ik het woord overbodig.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Sorry. Ik zie dat de heer Vissers van Water Natuurlijk nog een interruptie wil.

De heer Vissers, Water Natuurlijk: Voorzitter, ik interpreteer het dan zo dat het college heeft toegelicht op welke wijze het zorgvuldig deze motie gaat uitvoeren op het moment dat de VV haar oordeel daarover gegeven heeft. Daarmee lijkt het me niet overbodig, maar lijkt het me goed dat we dat als VV uitspreken. We hebben er vertrouwen in dat het college het gaat uitvoeren zoals de dijkgraaf heeft aangegeven.

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Ik kijk even rond. Geen behoefte? Dan ga ik ervan uit dat de motie graag even in stemming wordt gebracht. Ik zou willen weten wie vóór de huidige motie is die voorligt. Dan graag wie tegen deze motie is. Dan is hier de uitslag van de stemming.

De heer Janssen, secretaris-directeur: Dat is 20 stemmen vóór en 4 stemmen tegen de motie. Dat zijn de fracties van het CDA en Ongebouwd.

Transcript VV 09 oktober 2025

Voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn: Daarmee is de motie aangenomen. Dan geef ik nu de rol van voorzitter terug aan de dijkgraaf.

Voorzitter: De heer Daverveldt: Dank u wel, mevrouw Dijkshoorn. Dan rest mij nog u allen te bedanken voor de inbreng en de vergadering te sluiten. Sorry. De heer Van Winden.

De heer Van Winden, Ongebouwd: Voorzitter, het staat niet op de agenda, maar ik heb nog een vraag voor de rondvraag. Kan dat?

Voorzitter: De heer Daverveldt: Laat ik het zo zeggen. Er zijn allerlei mogelijkheden om vragen te stellen: vragenrondjes, mededelingen et cetera. Ik ben geen voorstander om dit te gaan doen. We nemen hem één keer mee, maar dit wordt geen precedent, meneer Van Winden.

De heer Van Winden, Ongebouwd: Dank u wel voor de coulance. Wij hebben iets dat de VV-nieuwsbrief heet. Ik doe iedere keer na de VV de moeite om in 150 woorden even te beschrijven wat de nieuwsbrief voor ons inhoudt. De laatste nieuwsbrief van 17 juli heb ik ingestuurd, maar ik heb hem nooit teruggevonden op de website. Ik vroeg me af of iemand kon vertellen waarom niet of dat ik ergens verkeerd zoek. Schreven er nog andere fracties nieuwsbrieven?

Voorzitter: De heer Daverveldt: Meneer Van Winden, dat zoeken we uit, maar als er iets is, hoeft u niet twee maanden te wachten tot een volgende VV om deze vraag te stellen. Ik roep u op om, als u denkt dat het heel lang duurt voordat u die nieuwsbrief ziet, even een e-mailtje te sturen. Dan zorgen we ervoor, want ook hier willen wij heel transparant zijn over alle belangrijke besluiten die u neemt. Ik sluit de vergadering. Dank u wel.

Inspreektekst 27-11-2025 versie definitief (EMBARGO tot uitspreken 09.30):

Mijn naam is Arnoud Rodenburg. Ik ben gevraagd om u vandaag te informeren over de grote zorgen in de watersportsector in Delfland. Deze zorgen zijn ontstaan door het voornemen van het Hoogheemraadschap om het “Vaarbeleid Delfland voor gemotoriseerd varen” te vernieuwen en in het bijzonder de inzet op beperking van lengte van 21 naar 15 meter, breedte van 3,50 naar 3 meter en diepgang van 1 meter naar 60 cm met grote gevolgen voor de toegankelijkheid van het gebied.

De partijen waarvoor ik spreek zijn:

[partijen zie bijlage]

Ik zal kort ingaan op:

1. Het proces tot nu toe
2. De inhoud van het voorgenomen beleid
3. Het bredere perspectief van de sector
4. De gevolgen van ongewijzigd beleid
5. Ons advies

1. Procesgang

In juli 2025 werden diverse belanghebbenden geïnformeerd over het voorgenomen nieuwe vaarbeleid. Eerder had Delfland de provincie en gemeenten geraadpleegd en feedback verwerkt, met het oog op een vaststelling in november.

De watersportsector was niet alleen verbaasd over de inhoud, maar vooral over het proces. Van een democratisch bestuursorgaan mag je verwachten dat beleid met grote maatschappelijke impact via open, interactieve processen tot stand komt. Wat we nu zien, voelt als “old school inspraak”: informeren achteraf, niet samen ontwikkelen.

Een concreet voorbeeld:

- Watersportvereniging Maassluis nam contact op met het Watersportverbond en andere verenigingen.
- Op 11 september 2025 vond een eerste overleg plaats met Delfland-ambtenaren.
- Daarna ontvingen wij beleidsstukken, waaronder conceptnota versie 3.0.
- Hoogheemraad Stijn van Boxmeer beloofde op 23 oktober te reflecteren op het proces en onze zorgen mee te nemen (vastgelegd op 29 oktober).
- Delfland nodigde later uit voor een breed overleg, maar inschrijving sloot al na één dag. Versie 3.1 was toen al gereed, wederom zonder structurele inbreng van watersportverenigingen.

Op 18 november werd versie 3.2 gepresenteerd: doel schoner water, maatregelen toegelicht, enkele suggesties uit het voortraject zijn meegenomen:

- Diepgang bij smalle vaarten weer aangepast van 60 naar 90 cm, bij brede vaarten blijft dit op 1 meter
- Huidige rondvaartboten en historische vaartuigen krijgen ontheffing
- Beleid geldt feitelijk pas voor nieuwkomers vanaf eind 2026

Hoe dit zich concreet vertaalt naar vergunningen, ontheffingen en handhaving is nog onduidelijk. Delfland schrapte uit kostenoverweging in 2015 het vergunningenstelsel, waardoor handhaving juridisch moeilijk is.

De doeltreffendheid van de voorgestelde maatregelen voor schoner water wordt betwijfeld. Het baggerbeleid effectiever maken ziet de sector als doeltreffender.

Suggesties voor constructieve samenwerking met de sector werden bestuurlijk afgewezen. Dit ervaren wij als een onnodige klap voor de sector, die ons ertoe zal brengen het beleid actief te betwisten.

2. Inhoud van het voorgenomen beleid

Wij onderschrijven het belang van goede waterkwaliteit en bescherming van oevers. De watersportsector voelt zich nauw verbonden met natuur en milieu. Niemand vaart bewust door vervuild of kwetsbaar water.

Toch verbaast het ons dat het beleid zich vrijwel volledig richt op de maatvoering van boten. Lengte, breedte of diepgang bepalen het risico op watervervuiling nauwelijks. De huidige maximale diepgang van 1 meter bestaat al jaren. Er is geen objectief bewijs dat beperkingen de waterkwaliteit structureel verbeteren.

Hierdoor ontbreekt de **doeltreffendheid** van de maatregel. Ook de **doelmatigheid**, het bereiken van het resultaat op een verstandige en zuinige manier, is zeer twijfelachtig.

3. Breder perspectief

Nederland is een maritiem land. De pleziervaart groeit en de vraag naar recreatie dichtbij steeds voller stedelijk gebied neemt toe. Bestuurders moeten hier met gevoel mee omgaan, iets wat onze sector actief ondersteunt: elektrisch varen wordt gestimuleerd en voorzieningen uitgebreid.

In dit bredere perspectief zien wij geen logische koppeling tussen de beleidsdoelen van Delfland en de beperking van de maatvoering van boten.

4. Gevolgen van ongewijzigd beleid

Blijft maatvoering het instrument, dan veroorzaakt dit ernstige schade:

1. **Pleziervaart:** Boten verliezen waarde; praktisch onverkoopbaar.
2. **Beleid andere overheden:** Provincie en gemeenten zetten in op recreatie; Delfland werkt dit tegen.
3. **Jachthavens:** Investerings in duurzame havens en elektrisch varen komen onder druk. Maatvoering beperkt bereikbaarheid.
4. **Rondvaartbedrijven:** Kunnen bezoekers niet optimaal laten genieten.
5. **Sluizen:** Moeten boten weigeren die het gebied in willen varen.

De overgangsregeling is onduidelijk. Mag een boot 40 jaar blijven varen? Worden vaarwegen op diepte gehouden? Op 18 november kregen wij geen heldere antwoorden.

5. Conclusie en advies

Delfland heeft goede doelen: schoner water, sterke oevers, gezonde natuur. Maar de voorgestelde maatregelen:

- Dragen niet bij aan die doelen
- Zijn niet doeltreffend, doelmatig of handhaafbaar
- Veroorzaken grote maatschappelijke en financiële schade
- Strijden met recreatie- en toerismebeleid van andere overheden

Advies:

Maak een pas op de plaats. Hervorm het proces en werk samen met de betrokkenen uit de watersportsector aan een effectief, breed gedragen vaarbeleid.

27 NOVEMBER 2025
LIJST ORGANISATIES

Stichting Watersportcentrum Vlietland
Watersportvereniging De Bommeer
Watersportvereniging Schipluiden
Jachthaven Schipluiden
Watersportvereniging Westland De Lier
Het Watersportverbond
Stichting Monstersche Sluis
Floriëtte experience
Stichting Rondvaarten Vlaardingen en Vlietlanden (Andante)

Stichting Watersportcentrum Vlietland
Opgericht 4 september 1962
Zuidvliet 117 3141 SX Maassluis

Watersportvereniging De Bommeer
Opgericht in 1936
Broekkade 5 3138 HC Vlaardingen

Watersportvereniging Schipluiden
Opgericht in 2004
Windrecht 19 2636 JB Schipluiden

JACHTHAVEN SCHIPLUIDEN
Jachthaven Schipluiden
Gaagweg 7 D, 2636 AJ Schipluiden

Watersportvereniging Westland De Lier

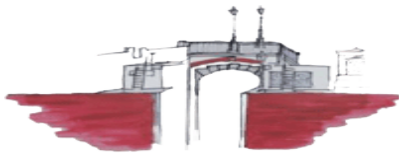
Opgericht 26 oktober 1974

Laan van Adrichem 18 2678 CZ De Lier

Het Watersportverbond

DeWeerelt van Sport Orteliusslaan 1041 3528 BE Utrecht

Stichting Monstersche Sluis

Stichting Monstersche Sluis

Noorddijk 63, 3142 EC Maassluis

Floriëtte experience

Floriëtte experience

Gaagweg 7 2636 AJ Schipluiden

De Stichting Rondvaarten Vlaardingen en Vlietlanden (SRVV)

Opgericht 2003

Lijst van toezeggingen en acties in de openbare vergadering van commissie Waterkwantiteit & Waterkwaliteit van 11 november 2025

Aanwezig: J.W. Jannink (Natuurterreinen), A.J. Reinhard (Natuurterreinen), A. Wijbenga (Water Natuurlijk), I.B.M. Opdam (Water Natuurlijk), F. Örgü (VVD), R.H.R. Sunder (Ongebouwd), J. van den Berg (Ongebouwd), A.P. Smits (Partij voor de Dieren), A.J. Grashuis (ChristenUnie-SGP), F. Zwinkels (CDA), S.J.W.P. Teerink (PvdA), J.M. van Dalen (AWP voor water, klimaat en natuur), A.J. Middendorp (AWP voor water, klimaat en natuur), P.A.L. van Santen (BBB), M.H.P. Jansen (CDA).

P. Kiela (voorzitter), M.E.H. Koop (hoogheemraad), S.C.P. van Boxmeer (hoogheemraad), B. Henssen (secretaris)

Link naar beluisteren van de commissie: [Vergadering Commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit 11-11-2025 Hoogheemraadschap van Delfland](#)

Agenda punt	Onderwerp	Terugkoppeling en acties	Toezeggingen (+ termijn)	Bespreekstuk of hamerstuk?
01	Opening, vaststellen agenda			
02	Toezeggingenlijst	<p>Lijst is als zodanig vastgesteld. Afgedane zaken kunnen van de lijst.</p> <p>Naar aanleiding van een een vraag van de heer Middendorp, meldt portefeuillehouder Koop dat de voortgang van het aanwijzen van locaties voor waterberging in het Westland afhankelijk is van de bijna afgeronde watersysteemanalyse voor de boezem, waarvan de resultaten begin december met de gemeente worden besproken. Daarna volgen werksessies om oplossingsrichtingen te verkennen en in 2026 een gezamenlijk vervolgproces op te starten om tot</p>	<p>Portefeuillehouder Koop zegt toe om de voortgang van het aanwijzen van locaties voor waterberging in het Westland in een brief mede te delen aan de commissie.</p>	

		concrete maatregelen en afspraken te komen.		
03	Mededelingen	<p>Portefeuillehouder Koop meldt dat Dunea heeft gekozen voor waterinname uit de Rijnlandse Vliet met een voorzuiveringslocatie in Leidschendam, waarmee de drinkwatervoorziening tot 2040 is geborgd. Voor de periode daarna blijft onzekerheid bestaan en Dunea onderzoekt alternatieven, waarover zij jaarlijks rapporteert in het bestuurlijk overleg drinkwatervoorziening van de toekomst.</p> <p>Portefeuillehouder Koop meldt dat de publiekscampagne 'Weerkrachtig, ben jij het al?' sinds 15 oktober loopt en boven verwachting presteert met ruim 750.000 bereikte inwoners. De campagne richt zich op bewustwording en weerbaarheid tegen klimaatverandering..</p> <p>Portefeuillehouder Koop meldt dat in 2025 bovenregionale stresstesten zijn uitgevoerd om de gevolgen van extreme neerslag in beeld te brengen, waaronder voor Rijn-Maasmonding. De resultaten bieden inzicht in kwetsbare gebieden en vormen de basis voor risicodialogen en een uitvoeringsagenda om de weerbaarheid te vergroten. De resultaten van deze bovenregionale stresstesten zijn beschikbaar via de</p>		

		<p>website van het Kennisportaal Klimaatadaptatie.</p> <p>Portefeuillehouder van Boxmeer meldt dat het brononderzoek naar PFAS-vervuiling op Forepark, dat gezamenlijk wordt uitgevoerd door het Hoogheemraadschap van Delfland, de gemeente Den Haag en de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH), constructief en efficiënt verloopt. Recent zijn zeer hoge waarden zijn aangetroffen in het hemelwaterafvoersysteem ter hoogte van de Tiber en de Taag. Gerichtte acties zoals bedrijfscontroles en aanvullend onderzoek zijn in overleg gestart. De gemeente Den Haag en Delfland stemmen tijdlijnen en scenario's af om inwoners en betrokken doelgroepen tijdig en goed te informeren over de meetresultaten, het onderzoek en eventuele maatregelen.</p> <p>Portefeuillehouder van Boxmeer meldt dat op 17 oktober de VV kennis heeft kunnen nemen van Delflands bezwaar tegen het besluit van de staatssecretaris van LNVN om geen effectieve maatregelen te nemen tegen de Amerikaanse rivierkreeft. Het tweede bezwaarschrift over handhaving is op 4 november aan RVO verstuurd en vertrouwelijk gedeeld in de CWS. Delfland en de Unie van</p>		
--	--	--	--	--

		<p>Waterschappen hebben afgesproken gezamenlijk op te trekken in dit dossier, ook om preventieve maatregelen mogelijk te maken bij andere waterschappen. Delfland blijft zich inzetten om waterkeringen en waternatuur te beschermen tot een natuurlijk evenwicht is bereikt.</p> <p>Portefeuillehouder van Boxmeer meldt dat Delfland een zienswijze indient bij de provincie Zuid-Holland tegen de aanwijzing van Delfland in hun Omgevingsverordening als vaarwegbeheerder voor een deel van de Schie, omdat Rotterdam deze rol wil vervullen. Verwacht wordt dat de situatie hierdoor wordt rechtgezet.</p> <p>Portefeuillehouder van Boxmeer meldt dat hij in de actualisatie van de lange termijn agenda VV (juli 2025) heeft toegezegd met een aanpak en voorstel voor prioritaire stoffen te komen, naar aanleiding van een ambtelijk rapport over meetmethoden en monitoring van Delfland. In Q1 zal hij in de WKK een presentatie laten verzorgen waarin de uitwerking van het focuspunt uit de begroting 2025 'Overige emissies' en de conclusies uit dit rapport zijn verwerkt.</p> <p>Portefeuillehouder Koop meldt dat Delfland werkt aan het omgevingsproces voor</p>		
--	--	--	--	--

		<p>grootschalige waterbergingsgebieden en gesprekken voert met stakeholders. De resultaten van onderzoeken en schetsontwerpen worden in april 2026 aan de Verenigde Vergadering voorgelegd, met tussentijdse informatie in de commissie WKK op 27 januari.</p> <p>Portefeuillehouder van Boxmeer meldt op 20 november een thema-avond is georganiseerd door de Midden-Delfland Vereniging met als thema: <i>Schoon water: ons een zorg?</i> Iedereen is van harte uitgenodigd voor deze bijeenkomst. Toegang is gratis.</p>		
04.B	Bespreekstukken			
04.B.01	Cluster peilbesluiten 2025		<p>Portefeuillehouder Koop zegt toe schriftelijk antwoord te geven op de vragen van de heer van den Berg over de waterkwaliteit in relatie tot het peilbesluit van de Schieveense polder.</p> <p>Portefeuillehouder Koop zegt toe om het geplande gesprek met de TBO's en het SGBP4 als aanknopingspunt te gebruiken om de Nota Peilbeheer waar nodig en mogelijk te actualiseren.</p>	Hamerstuk VV 27 november 2025
04.B.02	Strategie en Uitvoeringsprogramma Biodiversiteit			Hamerstuk VV 27 november 2025
04.B.04	Strategie Zoetwater		Portefeuillehouder Koop zegt toe dat het college op een later moment een aangepaste Strategie Zoetwater zal aanbieden, inclusief het implementatieplan en financiële onderbouwing.	Ingetrokken door college
04.B.05	Presentatie SGBP4			

04.H	Hamerstukken			
05	Ingekomen stukken			
05.01	Intentieovereenkomst Drinkwatervoorziening van de Toekomst 2030-2040			
05.02	Ontwerp beleidsregel Zorgplicht bij lozingsactiviteit glastuinbouw			
05.03	Beantwoording schriftelijke vragen CU/SGP en CDA over stroomuitval gemalen			
05.04	Beantwoording schriftelijke vragen van CDA en CU/SGP Vaar- en afmeergedrag tijdens de zomermaanden			
05.05	Beantwoording schriftelijke vragen AWP en Natuurterreinen aanvulling Waterkwaliteitsrapport age		Portefeuillehouder van Boxmeer zegt toe dat er op de Delfland website voor de glastuinbouwgebieden een deeluitsnede van de kaart zal worden weergegeven.	
05.06	Beantwoording schriftelijke vragen PvdD gemeente Pijnacker-Nootdorp over zorgelijke vissensterfte.		Portefeuillehouder Koop zegt toe om de vragen van de heer Smits over de mogelijkheid om het zuurstofgehalte van water te meten na activiteit van een maaiboot en de mogelijkheid om een calamiteitenplan te maken voor als er te weinig zuurstof in het water wordt geconstateerd bij deze meting, schriftelijk te beantwoorden.	

05.07	Pamflet en dossier van Koninklijke vereniging de Hollandsche Molen over bescherming molenbiotoop.			
05.08	Beantwoording van de schriftelijke vragen van de BBB over watervlooiën.			
06	Rondvraag en sluiting	De voorzitter sluit de vergadering om 23.01 uur.	Portefeuillehouder van Boxmeer zegt toe de vragen van de heer Sunder over de inbreng van Delfland bij de internetconsultatie van het achtste programma Nitraatrichtlijn, schriftelijk te beantwoorden.	

Lijst van toezeggingen en acties in de openbare vergadering van commissie Waterveiligheid en Waterketen op 12 november 2025

Aanwezig: Marcel Vissers (voorzitter), Bas van Rooijen (secretaris), Peter Ouwendijk (hoogheemraad), Nieske Dijkshoorn-van Dijk (hoogheemraad),

Commissieleden: Annemiek Jenniskens (Water Natuurlijk), Anne van Hagen – van Rooijen (AWP), André Faber (AWP), Martijn Kersten (VVD), Hans van Bruggen (VVD), Charlotte van Leeuwen (PvdD), Bart Simon (PvdD), Mariska Heijs (PvdA), Lobke Zandstra (PvdA), Daan Siskens (BBB), Ton van Winden (Ongebouwd), Jan van den Berg (Ongebouwd), Marloes Bulten (CDA), William Anker (ChristenUnie – SGP), Jan-Willem Jannink (Natuurterreinen).

Link naar beluisteren van de commissie:

Agenda punt	Onderwerp	Terugkoppeling en acties	Toezeggingen (+ termijn)	Bespreekstuk of hamerstuk?
01	Opening, vaststellen agenda	<p>De voorzitter opent de vergadering om 19:30 uur.</p> <p>De voorzitter meldt dat de leden mevrouw Noordzij (PvdA), mevrouw Kloppenburg (Natuurterreinen) en de heer Van Eeuwijk (Water Natuurlijk) met kennisgeving afwezig zijn.</p> <p>De agenda wordt vastgesteld met dien verstande dat agendapunten 04.B.03 en 04.B.04 in volgorde van volgorde worden omgewisseld en agendapunt 04.B.02 op voorstel van de voorzitter wordt beschouwd als hamerstuk.</p>		
02	Toezeggingenlijst commissie Waterveiligheid en Waterketen	Vastgesteld wordt dat de toezegging van hoogheemraad Dijkshoorn met betrekking tot 'brief duiding energieverbruik' is afgedaan.		

03	Mededelingen	<p>Hoogheemraad Dijkshoorn heeft een mededeling over de waterharmonica. Gemeld wordt dat op 15 oktober samen met partners van Nieuw Waterland de start van de Waterharmonica op Buitenplaats Vlaardingen werd gevierd, een project dat eerder was uitgesteld door nieuwe bromaatnormen. De Waterharmonica verbetert straks de kwaliteit van het oppervlaktewater, helpt tegen blauwalg en draagt bij aan het op peil houden van water tijdens droogte.</p> <p>Hoogheemraad Dijkshoorn heeft een mededeling inzake het raadsbesluit van de gemeente Vlaardingen. Gemeld wordt dat op 30 oktober de gemeenteraad van Vlaardingen heeft ingestemd met de wijziging van het omgevingsplan voor de komst van de nieuwe afvalwaterzuivering.</p> <p>Op vraag van het lid Jannink (Natuurterreinen) over de toezegging van de hoogheemraad Ouwendijk ten aanzien van 'Bijvangst muskusrattenbestrijding' wordt verwezen naar de mededeling van de hoogheemraad in de commissie WVK van 24 september 2025. In deze commissievergadering is aangegeven dat het geplande gesprek met Samenwerking Muskusrattenbestrijding Midden- en West-Nederland verzet is naar januari. De toezegging wordt daarom aangehouden tot dit gesprek is gevoerd.</p>		
03.a	Terugkoppeling Unie Commissies	Er is geen terugkoppeling ten aanzien van de Unie Commissies.		

04.B	Bespreekstukken			
04.B.01	Herijking Hoogwaterbeschermin gsprogramma	Hoogheemraad Ouwendijk doet de toezegging op verzoek van de fractie van Water Natuurlijk om te bezien of bij de uitwerking van de herijking voldoende aandacht is voor biodiversiteit, landschappelijke kwaliteit en cultuurhistorie.		Hamerstuk
04.B.04	Presentatie Verdere beeldvorming Grondstoffen			
04.B.03	Presentatie beeldvorming Torwash			
04.H	Hamerstukken			
04.B.02	Rekenkamer uitkomsten DoeMee onderzoek energiebesparingsplic ht			Hamerstuk
05	Ingekomen stukken			
05.01	Bestuurlijke startnotitie "Toekomst Waterketen Rotterdam"			
05.02	Veiligheidsrapportage zorgplicht primaire waterkeringen 2024			
06	Rondvraag en sluiting	De voorzitter sluit de vergadering om 21.23 uur.		

Lijst van toezeggingen en acties in de openbare vergadering van commissie BFO op 13 november 2025

Aanwezig: M. Weterings (voorzitter), J. Kraakman (secretaris), P.H.W.M. Daverveldt (dijkgraaf), S.C.P van Boxmeer(hoogheemraad), M.E.H. Koop (Hoogheemraad), N. J. Dijkshoorn – Van Dijk (Hoogheemraad)

Commissieleden: B. Waasdorp (VVD),J. Ritsema – de Jong (VVD), C.G. Abels (Natuurterreinen), J.A. Heijboer (AWP voor water, klimaat en natuur), R. Drigpal-Nagesar (CDA), M.H.P. Jansen (CDA), H. Roeten (ChristenUnie-SGP), A.C.J. van Winden (Ongebouwd), R.H.R. Sunder (Ongebouwd), L. Zandstra (PvdA), P. Kiela (PvdA), B.P. den Butter(Partij voor de Dieren), D.M. Hoefer (Partij voor de Dieren), L.D. Verheij (BBB), A.A.M. Roholl (Water Natuurlijk), M. Vissers (Water Natuurlijk), F. van Kesteren (AWP voor water, klimaat en natuur).

Link naar beluisteren van de commissie: [Vergadering Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie 13-11-2025 Hoogheemraadschap van Delfland](#)

Agenda punt	Onderwerp	Terugkoppeling en acties	Toezeggingen (+ termijn)	Bespreekstuk of hamerstuk?
01	Opening, vaststellen agenda:			
02	Toezeggingenlijst:		<p>A.C.J. van Winden geeft aan dat de naam van de fractie Ongebouwd verkeerd staat genoteerd.</p> <p>Portefeuillehouder P. Ouwendijk zegt toe dat er vóór het einde van het kalenderjaar een brief met betrekking tot tariefdifferentiatie voor de glastuinbouw naar de commissie BFO wordt gestuurd.</p>	
03	Mededelingen	<p>P.H.W.M. Daverveldt:</p> <p>In de commissievergadering van 3 juli heb ik toegezegd u te informeren wanneer het plan van aanpak voor de informatieborden van Delfland is opgesteld.</p>		

		<p>Naar aanleiding van de evaluatie is een integraal plan van aanpak opgesteld. Dit plan geldt voor álle informatieborden van Delfland en bevat concrete acties zoals het maken van werkprocessen en -afspraken waar dit nog ontbreekt en het inrichten van één centraal coördinatiepunt met regie op het hele proces.</p> <p>Ik heb er dan ook vertrouwen in dat dit plan van aanpak leidt tot een betere kwaliteit van de informatieborden.</p>		
03.a	Terugkoppeling Unie Commissies:			
04.B	Bespreekstukken			
04.B.01	Tweede begrotingswijziging 2025		<p>Portefeuillehouder P. Ouwendijk zegt toe schriftelijk antwoord te geven op de vragen van de heer Sunder over het elektrisch baggeren.</p>	Hamerstuk
04.B.02	Begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2030		<p>De heer M.H.P. Jansen geeft namens de auditcommissie een positief advies over de begroting.</p> <p>Portefeuillehouder P. Ouwendijk zegt toe dat naar aanleiding van de opmerking van de heer Visser de tabel op pagina 119 wordt aangepast.</p>	Bespreekstuk
04.B.03	Verordening Watersysteemheffing 2026			Hamerstuk

04.B.04	Verordening zuiverings- en verontreinigingsheffing Delfland 2026			Hamerstuk
04.B.05	Legesverordening Delfland 2026			Hamerstuk
04.B.06	Startnotitie WBP7			Hamerstuk
04.H	Hamerstukken			
04.H.01	Bijstelling verordening beleids- en verantwoordingsfunctie 2025			Hamerstuk
04.H.02	Normenkader financiële rechtmatigheid 2025		Portefeuillehouder P. Ouwendijk zegt toe om schriftelijk terug te komen op de vraag van de heer Jansen met betrekking tot het vervallen van het Omgevingsbesluit en de Omgevingswet als norm	Hamerstuk
04.H.03	Bestuurlijke P&C-kalender 2026			Hamerstuk
04.H.04	Vernieuwd inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025		Portefeuillehouder P. Ouwendijk zegt toe om de drempelbedragen voor enkelvoudig en meervoudig aanbesteden te expliciteren in het voorstel voordat dit richting de VV gaat.	Hamerstuk
05	Ingekomen stukken			
05.01	Actualisatie Lange Termijn Planning VV september 2025			

05.02	Informatieve brief tweede tussentijdse rapportage Toezicht en Handhaving 2025			
05.03	Begroting Regionale Belasting Groep 2026			
05.04	Ledenbrief UvW over Uitwerking kader voor wateroverlast			
05.05	Ledenbrief UvW Rijksfactuur 2025			
06	Rondvraag en sluiting	De voorzitter sluit de vergadering om 22:22 uur.		

--	--	--	--	--

**Beantwoording van technische vragen gesteld in de
commissievergaderingen WKK en WVK op 11 en 12 november 2025
ter informatie voor de VV vergadering van 27 november 2025**

Commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit Agendapunt: 04.B.02 Onderwerp: Strategie en Uitvoeringsprogramma Biodiversiteit
Vraag: Waar staat dat het slecht gaat met biodiversiteit?
Beantwoording: Zie bijvoorbeeld dashboardbiodiversiteit.nl en het living planet report (wwf, 2024)
Vraag: Zitten er ongewenste kruiden in door ons gezaaide zaadmengsels?
Beantwoording: Nee, we gebruiken dijmengsels van biodivers en Cruydt-Hoeck. De mengsels bevatten b.v. geen jakobskruiskruid, akkerdistel en gewone berenklauw.
Vraag: Zijn onze beplantingen altijd inheems en biologisch?
Beantwoording: Inheems doorgaans wel; in de stad soms ook ingeburgerd t.b.v. bloeihoog (bloeitijd verspreid over het jaar, dus beschikbaarheid nectar en stuifmeel). Biologisch al gebruikelijk voor inzaai. Voor beplantingen onderzoeken we de haalbaarheid van 'strikt biologisch' nog. We rapporteren hierover in de jaarrapportage vanaf 2026.

Commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit: 04.B.03 Onderwerp: Torwash
Vraag: Wat is het verwachte tijdspad mbt Torwash? Wanneer is het onderzoek klaar, wanneer nemen we een beslissing, zijn er dan al referentieprojecten gereed?
Beantwoording: Als we het onderzoek in Q2 kunnen starten, verwachten wij in Q4 voldoende opgehaald te hebben t.a.v. volwassenheid en consequenties bij eventuele implementatie in WVH. Bij een positief beeld zal vervolgens in Q1 2027 een voorlopig ontwerp worden uitgewerkt

en een bestuursvoorstel worden voorbereid. Tussendoor zullen de resultaten worden teruggekoppeld. Voorwaardelijk voor deze planning is dat het algemeen bestuur op 12 februari 2026 instemt met het voorstel.

Commissie Waterveiligheid en Waterketen: 04.B.01

Onderwerp: Cluster peilbesluiten 2025

Vraag: Hoe kan het dat er in de 'natuur' polder Schieveen zo'n slecht waterkwaliteit is?

Beantwoording: Polder Schieveen is een graslandpolder die in gebruik is voor de landbouw. Een klein gedeelte van de polder wordt gebruikt als weidevogelgebied. De waterkwaliteit in de polder wordt gemeten bij het poldergemaal en is dus een afspiegeling van de waterkwaliteit in de hele polder (en niet alleen van het weidevogelgebied). In polder Schieveen zijn zowel stikstof als fosforwaarden hoog. De belangrijkste bronnen daarvan zijn uit- en afspoeling van het agrarisch gebied en nalevering van fosfor uit de baggerlaag.

Commissie Waterveiligheid en Waterketen: 04.B.04

Onderwerp: Grondstoffen

Vraag: In de beantwoording wordt aangegeven dat we alle cellulose zelf in het proces gaan gebruiken. Paragraaf 4.4 cellulose uit zeefgoed lijkt echter te suggereren dat we deze cellulose niet zelf gaan gebruiken. Of lezen wij dat verkeerd? Zo ja dan lijkt het mij goed om die zin nog aan de presentatie toe te voegen, want juist hergebruik is een overtuigend argument.

Beantwoording: Cellulose KAN in de toekomst interessant worden voor deze locatie indien:

1. Er een verwerkingsroute komt voor cellulose dat leidt tot een significant beter product (die kans is mogelijk) en
2. We het biologische N en P proces zo kunnen sturen dat we de organische fractie uit het cellulose niet meer nodig hebben om binnen onze zuivering de N en P eisen te halen. Dat kan in de toekomst wellicht door andere technologie/ aansturing, door aanbod van een andere Chemisch Zuurstofverbruik (CZV)-bron, of door een andere CZV/N en CZV/P verhouding in het influent. Door de afkoppelcampagnes en door de verhoogde aandacht voor grip op influent is dit niet ondenkbaar.

Vraag: In de beantwoording wordt aangegeven dat de ingenieurscombinatie al heeft doorgerekend dat de zuivering slechter gaat presteren als de cellulose uit het proces wordt gehaald. Maakt deze berekening onderdeel uit van het MER, of is deze berekening in te zien. M.n. ook omdat een verslechterde werking een goed argument is, maar we in de afgelopen jaren nog nooit de berekening hebben gezien.

<p>Beantwoording: Dit hebben we heel specifiek aan ingenieurscombinatie (IC) gevraagd. Zij hebben een modelmatige berekening gemaakt o.a. met en zonder vetzuurproductie vanuit primair slib, en met en zonder fijnzeefgoed. Het nu gekozen zuiveringsproces komt daar als optimaal naar boven, met name omdat je in deze opzet geen alternatieve C-bron hoeft in te zetten. Een externe C-bron heeft, naast extra technische installaties, het nadeel dat het een grote CO2 footprint heeft. Dit kunnen vermijden verbetert de CO2 footprint van het nieuwe zuiveringsproces; bovendien sluit dit volledig aan bij het uitgangspunt om eerst grondstoffen voor eigen proces te in te zetten. Hiermee is het geen realistisch alternatief om verder te onderzoeken in het MER.</p> <p>De modellen van de IC zijn door projectleden gecontroleerd. De berekening kunnen wij niet delen doordat de achterliggende modellen onderdeel zijn van het intellectueel eigendom van de IC. Indien gewenst kan er mondeling worden toegelicht hoe de berekening tot stand is gekomen en wat de uitkomsten zijn. Voorstel is om nu zelf geen fosfaat en ammonium terug te winnen.</p>
<p>Vraag: Is er een pijl op te trekken binnen hoeveel jaar de techniek voor fosfaatterugwinning bij HVC ver genoeg is om ingezet te worden?</p>
<p>Beantwoording: We verwachten dat de technieken op zuiveringsniveau over een aantal jaar verder gevorderd is. Van Rubiphos wordt verwacht dat deze technologie voor 2030 in bedrijf kan worden genomen. Dit maakt het mogelijk om meer fosfaat terug te winnen. Momenteel wint Delfland al fosfaat terug via de toevoer van HVC-as naar meststoffenproducent ICL (45 ton P in 2024).</p>
<p>Vraag: Is er een pijl op te trekken wanneer de techniek om ammonium terug te winnen op de zuivering of extern ver genoeg is om in te zetten?</p>
<p>Beantwoording: Nee. Ammonium terugwinning is nu niet technisch haalbaar. We hebben de benodigde stroom met de juiste concentratie niet in het systeem. We weten niet wanneer dit wel mogelijk is. Door aangesloten te zijn bij het samenwerkingsverband Routekaart Stikstof 2050 vanuit de EFGF (Energie- en Grondstoffenfabriek) zit Delfland zo dicht mogelijk bij het vuur.</p>
<p>Er wordt gesproken dat cellulose als koolstofbron nodig is voor het eigen proces. Het proces zou slechter functioneren als je het eruit zou halen. Als daar afzetmarkten voor zouden ontstaan is het ook beter om een stof in te zetten in een hoogwaardige toepassing dan om het als hulpstof of energiebron te gebruiken.</p> <p>Vraag: In hoeverre verschilt het proces als je cellulose er wel uit haalt? Wat is het verschil als je een andere koolstofbron gebruikt (zoals Methanol)?</p>
<p>Beantwoording: We hebben hierboven een antwoord gegeven over de extra belasting die een externe koolstofbron geeft aan het proces. De GER-waarde voor methanol is 15,9 MJ/kg (megajoules per kilogram); voor een dergelijke grote zuivering zou een continue methanoldosering noodzakelijk zijn om in het hoofdproces naar N=8 en naar N=2,2 te kunnen gaan. Dit betekent veel extra installaties (ook voor de celluloseverwerking) en een sterk verhoogde CO2 footprint van het systeem. De bacteriën maken geen onderscheid tussen de ene of de andere beschikbare C-bron. Er worden een aantal grondstoffen buiten de scope geplaatst in de rechter kolom.</p>
<p>Er worden een aantal grondstoffen buiten de scope geplaatst in de rechter kolom.</p>

Vraag: Kunt u toelichten waarom deze buiten scope zijn geplaatst?

Beantwoording: De toelichting hierop zal onderdeel zijn van het bestuursvoorstel en de aanhangende bijlage. Bij de keuze van het Voorkeursalternatief is al aangegeven dat bepaalde grondstoffen onvoldoende perspectief zouden bieden voor terugwinning, en dat dit in de vervolgfase nogmaals zou worden getoetst. Voor bepaalde grondstoffen geldt dat de technieken nog steeds een te lage Technology Readiness Level (TRL) hebben om toepasbaar te zijn voor WVH (Alkalische vergisting, EPS). Andere grondstoffen komen te vervallen vanuit de inrichting van het zuiveringsproces (PHBV, HARKOS). Overige grondstoffen zijn afhankelijk van derden (elektrolyse, fosfaat uit as).

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	3615
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 november 2025
Agendapunt	B.01
Titel	Besluit ontslag op eigen verzoek lid Rekenkamer

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	27 november 2025

Voorgesteld besluit

Onderwerp	Besluit ontslag op eigen verzoek lid Rekenkamer
Versienummer	1
Dossiernummer	3615
D&H datum	N.v.t
Wijze agenderen	Openbaar

1) Het gevraagde besluit

Ontslag te verlenen aan mevrouw F.C. Oudshoorn als lid van de Rekenkamer Delfland per 27 november 2025.

2) Aanleiding

Per mail van 7 september 2025 heeft mevrouw F.C. Oudshoorn van de Rekenkamer via de voorzitter van de VV verzocht om ontslag. Voor de redenen voor het ontslagverzoek wordt verwezen naar de bijlage. Op grond van de Waterschapswet verleent de VV ontslag aan een lid van de Rekenkamer.

Artikel 3 lid 2 van de Verordening op de rekenkamer Hoogheemraadschap van Delfland 2024 (hierna: de Verordening) bepaalt dat de rekenkamer bestaat uit drie leden, waaronder een voorzitter. In lid 5 staat dat indien een lidmaatschap van een lid eindigt vóór het einde van de benoemingstermijn de ontstane vacature kan worden opgevuld.

3) Beoogd effect

Ontslag van mevrouw F.C. Oudshoorn als lid van de Rekenkamer Delfland per 27 november 2025.

4) Kernboodschap

De VV verleent ontslag aan mevrouw F.C. Oudshoorn als lid van de Rekenkamer van Delfland. Zij heeft de VV om ontslag verzocht.

5) Historie – eerdere besluitvorming

Op 23 november 2023 is mevrouw F.C. Oudshoorn door de VV benoemd tot lid van de Rekenkamer Delfland.

Op 28 september 2023 heeft de VV de Verordening op de rekenkamer en de gedragscode integriteit rekenkamer vastgesteld.

6) Regelgeving en Beleid

Artikel 51ac, lid 6, sub a van de Waterschapswet bepaalt dat een lid van de rekenkamer door het algemeen bestuur wordt ontslagen op eigen verzoek.

7) Financiën

N.v.t.

8) Duurzaamheid

N.v.t.

9) Organisatorische en personele consequenties

Een nieuw lid van de Rekenkamer moet benoemd worden.

10) OR

N.v.t.

11) Risico's en beheersmaatregelen

N.v.t.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

N.v.t.

13) Bekendmaking en vervolprocedure

N.v.t.

Dossiernummer: 3615

14) Bevoegd orgaan

Op grond van de Waterschapswet en de Verordening op de rekenkamer Hoogheemraadschap van Delfland 2024 is de VV bevoegd om ontslag te verlenen aan een lid van de Rekenkamer en een nieuw lid te benoemen.

15) Toelichting

N.v.t.

16) Bijlagen

Mail met verzoek tot ontslag van mevrouw F.C. Oudshoorn

Onderwerp Besluit ontslag op eigen verzoek lid Rekenkamer
Dossiernummer 3615

De verenigde vergadering van Delfland,

Overwegende dat:
Mevrouw F.C. Oudshoorn heeft verzocht om haar ontslag.

Gelet op:
Artikel 51ac lid 6 sub a van de Waterschapswet.

Besluit:

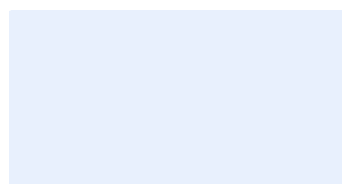
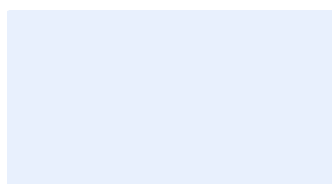
Ontslag te verlenen aan mevrouw F.C. Oudshoorn als lid van de Rekenkamer Delfland per 27 november 2025.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 27 november 2025.

De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

de voorzitter,

ir. P.C. Janssen

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Van: Fransje Oudshoorn

Verzonden: zondag 7 september 2025

Aan: Piet-Hein Daverveldt

CC: Barbara Ijsselmuiden; Jan-Willem Verheij; Marc Suters; Ilona Elfferich-Rodenburg

Onderwerp: Ontslag lid rekenkamer

Geachte heer Daverveldt,

Via deze weg wil ik graag mijn ontslag aanbieden als lid van de rekenkamer van het Hoogheemraadschap van Delfland vanaf 5 november 2025.

De reden voor deze beslissing is dat ik op dit moment in verwachting ben van ons eerste kind. Ik kan niet overzien of ik komende tijd voldoende tijd en energie overhoud om de functie als rekenkamerlid naar mijn eigen verwachtingen en de verwachtingen van anderen in te kunnen vullen. Na zorgvuldige overwegingen heb ik daarom besloten dat het voor de rekenkamer en mij persoonlijk beter is om deze functie neer te leggen. Op deze manier geef ik de rekenkamer de mogelijkheid een nieuw lid te vinden, die de tijd, energie en toewijding heeft om deze bijzondere rol met alle aandacht in te kunnen vullen.

Graag maak ik van de gelegenheid gebruik om mijn collega's van de rekenkamer te bedanken voor de afgelopen twee jaar, die ik als heel leerzaam en plezierig heb ervaren. Ik heb veel geleerd en ben trots op de stappen die we in korte tijd hebben gezet. Daarnaast wil ik de organisatie van Delfland en de Verenigde Vergadering bedanken voor de fijne samenwerking.

Ik wens Delfland, de VV en de rekenkamer het beste voor de toekomst en kijk uit naar een 'tot ziens'.

Met vriendelijke groet,

Fransje Oudshoorn

Verenigde Vergadering

Dossiernummer 3599
Vertrouwelijk Nee
Vergaderdatum 27 november 2025
Agendapunt B.02
Titel Benoeming lid Rekenkamer

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	27 november 2025

Voorgesteld besluit

Onderwerp	Benoeming lid Rekenkamer Delfland
Versienummer	1.0
Dossiernummer	3599
D&H datum	N.v.t.
Wijze agenderen	Openbaar

1) Het gevraagde besluit

De heer Stijn Brouwer te benoemen tot lid van de Rekenkamer Delfland per 1 januari 2026.

2) Aanleiding

Wegens het terugtreden van mevrouw F.C. Oudshoorn uit de Rekenkamer Delfland is een vacature ontstaan. Deze vacature zal door de benoeming van de heer Brouwer worden ingevuld.

De Rekenkamer Delfland heeft in de eerste ronde 6 kandidaten gesproken. In de tweede ronde heeft, namens de verenigde vergadering, een selectiecommissie bestaande uit de leden Jenniskens en Lont selectiegesprekken met de 3 overgebleven kandidaten gevoerd. De selectiecommissie heeft vastgesteld dat er geen incompatibiliteiten zijn zoals vastgelegd in de wet of in de verordening op de rekenkamer Delfland.

3) Beoogd effect

Benoeming van een lid van de Rekenkamer Delfland per 1 januari 2026.

4) Kernboodschap

Met het benoemen van het nieuwe lid is de Rekenkamer Delfland weer compleet.

5) Historie – eerdere besluitvorming

Waterschappen zijn verplicht om per 1 januari 2024 een volledig onafhankelijke rekenkamer in te stellen. Conform de wet benoemt de verenigde vergadering de leden van de rekenkamer voor een periode van zes jaar.

6) Regelgeving en Beleid

Waterschapswet
Comptabiliteitswet

7) Financiën

Een lid van de Rekenkamer Delfland ontvangt een vaste vergoeding van € 268,25 per vergadering van de rekenkamer. Dit is onderdeel van het budget van de rekenkamer. Het budget van de rekenkamer is opgenomen in de begroting.

8) Duurzaamheid

Niet van toepassing

9) Organisatorische en personele consequenties

Niet van toepassing

10) OR

Niet van toepassing

Dossiernummer: 3599

11) Risico's en beheersmaatregelen

Niet van toepassing

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

Op de site van de Rekenkamer zal het lid worden vermeld. Ook zullen daar alle nevenfuncties worden gepubliceerd.

13) Bekendmaking en vervolprocedure

Alvorens de functie te kunnen uitoefenen, legt een lid van de rekenkamer in de vergadering van het algemeen bestuur, in handen van de voorzitter de eed of verklaring en belofte af.

14) Bevoegd orgaan

De verenigde vergadering is bevoegd om leden en voorzitter van de rekenkamer te benoemen op basis van artikel 51ac van de Waterschapswet.

15) Toelichting

Niet van toepassing

16) Bijlagen

CV Stijn Brouwer (vertrouwelijk)

Onderwerp Benoeming lid Rekenkamer Delfland
Dossiernummer 3599

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van de Rekenkamer en selectiecommissie, dossiernummer 3599;

Overwegende dat:

1. De verenigde vergadering de leden en voorzitter van de rekenkamer benoemt.
2. In het kader van het vertrek van een lid een nieuw lid moet worden geïnstalleerd om de Rekenkamer op voltallige sterkte te krijgen.

Gelet op:

Artikel 51ac van de Waterschapswet.

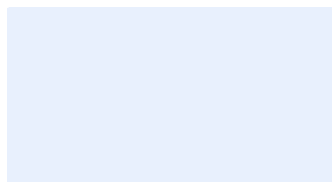
Besluit:

De heer Stijn Brouwer te benoemen tot lid van de Rekenkamer Delfland per 1 januari 2026

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 27 november 2025.

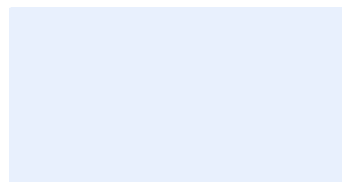
De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

ir. P.C. Janssen

de voorzitter,

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	3448
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 november 2025
Agendapunt	B.03
Titel	Begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2030

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	27 november 2025

Voorgesteld besluit

Onderwerp Begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2030
Versienummer 1
Dossiernummer 3448
D&H datum dinsdag 28 oktober 2025
Wijze agenderen Openbaar

1) Het gevraagde besluit

1. De begroting 2026, zoals opgenomen in bijlage 1, vast te stellen;
2. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2027-2030 (document DMS 2471633), als onderdeel van de programmabegroting 2026, zoals opgenomen in bijlage 1;
3. Het investeringsplan en investeringskrediet voor audiovisuele middelen VV-zaal en Vijverzaal ter hoogte van € 605.000,- beschikbaar te stellen;
4. Het investeringsplan en het verzamelkrediet waterkeringen (702084) op te hogen met een bedrag van € 13,8 miljoen;
5. Het investeringsplan en het verzamelkrediet watersysteem (702077) aan te vullen met € 7,3 miljoen;
6. Kennis te nemen van de projectenoverzichten waterkeringen, bijlage 2 (DMS 2471629) en watersystemen, bijlage 3 (DMS 2471627).

2) Aanleiding

De begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2030 worden conform de Bestuurlijke P&C-kalender 2025 respectievelijk ter vaststelling en ter informatie aan de VV aangeboden.

3) Beoogd effect

Met de begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2030 vertalen we de ambities uit het coalitieakkoord 2023-2027 in concrete doelen, resultaten en middelen voor het jaar 2026. De meerjarenraming 2027-2030 heeft een indicatief karakter.

4) Kernboodschap

Met het vaststellen van de begroting 2026 worden de financiële consequenties voor de uitvoering van de ambities uit het coalitieakkoord voor het begrotingsjaar 2026 bekrachtigd. De meerjarenraming 2027-2030 is ter kennisname.

De begroting 2026 en meerjarenraming zijn in lijn met het Coalitieakkoord 2023-2027 'Water voor Mens en Natuur' en de Kadernota 2026 opgesteld. Wij voeren een financieel beleid dat betaalbaar en volhoudbaar is voor de ingezetenen.

De Begroting 2026 is de uitwerking van het WBP 6 en de Kadernota 2026 in concrete doelen, prestatie-indicatoren, activiteiten en financiën per programmalijn.

Het uitgangspunt voor de financiële middelen is daarom 'Begroting 2026 = Kadernota 2026 tenzij'.

In de begroting 2026 hebben we te maken met stijgende prijzen en stijgende lonen, met name als gevolg van de inflatie. Tegelijkertijd zijn in de begroting 2026 ten opzichte van de Kadernota 2026 additionele kostenverlagingen door efficiency, ombuigingen en Nieuw voor Oud opgenomen. Hiermee dekken we deels de stijgende kosten. De overige extra kosten en reserveringen voor toekomstige investeringen dekken we via onze heffingen. De belastingen stijgen in 2026 ten opzichte van 2025 met ongeveer 7%. Hiervan komt ruim 1% door areaalgroei (inclusief WOZ-waarde ontwikkeling) en ongeveer 6% door toename heffingen.

Dossiernummer: 3448

Naast de stijgende prijzen en lonen en de grote uitgaven in de nabije toekomst, kijken we ook verder vooruit dan de meerjaren periode 2027-2030. Door te kijken naar lange termijn ontwikkelingen met impact op onze financiële huishouding brengen we onze meerjarige financieringsbehoefte goed in kaart.

De belangrijkste ontwikkelingen waarmee we nu al rekening houden in onze meerjarenramingen zorgen voor een toename in onze heffingen. De extra middelen die we uit de verhoging van de heffingen ontvangen, worden gereserveerd en in de toekomst ingezet wanneer de investeringen plaatsvinden. Hiermee kunnen we de heffingen en de lastenprofielen meerjarig stabiel laten ontwikkelen.

5) Historie – eerdere besluitvorming

De begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2030 zijn tot stand gekomen op basis van het coalitieakkoord 2023-2027 'Water voor Mens en Natuur; een trendbreuk in waterbeheer', het Waterbeheerprogramma 6 (2022-2027), de Kadernota 2026 en de structurele mutaties uit de bestuursrapportage 2025.

6) Regelgeving en Beleid

Waterschapswet, artikelen 99 tot en met 102. Waterwet, artikelen 4.6 en 4.7.
Het Waterschapsbesluit schrijft voor wat ten minste in de begroting en meerjarenraming opgenomen moet worden.

7) Financiën

Met het vaststellen van de begroting 2026 worden de financiële consequenties voor de uitvoering van de ambities uit het coalitieakkoord voor het begrotingsjaar 2025 bekrachtigd. De meerjarenraming 2027-2030 is indicatief van aard.

In het begrotingsdocument wordt ingegaan op het exploitatieresultaat, het meerjarenperspectief, de financiële positie en de balans en reserves.

8) Duurzaamheid

In de begroting 2026 is rekening gehouden met het beleid van Delfland inzake duurzaamheid. Specifiek wordt hier aandacht aan besteed via de programmalijnen energie en klimaatneutraal en circulaire economie binnen het programma waterketen en circulariteit.

9) Organisatorische en personele consequenties

In de begroting 2026 is sprake van een stijging van de personeelskosten door het cao-effect van circa 3,6 % ten opzichte van 2025.

10) OR

De OR wordt geïnformeerd over de aan de VV voorgelegde begroting 2026.

11) Risico's en beheersmaatregelen

In de begroting 2026 is als bijlage de paragraaf Risico's opgenomen. Met ons risicobeleid voldoen we aan de wettelijke verplichting voor waterschappen om de risico's in kaart te brengen en beleid te ontwikkelen om deze risico's af te dekken.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

Communicatie over de begroting 2026, inclusief de meerjarenraming 2027-2030 vindt plaats na het D&H-besluit. De communicatie over de tarieven opgenomen in de Begroting 2026 vindt plaats rond de besluitvorming in de Verenigde Vergadering op 27 november 2024.

Medewerkers worden over het besluit van D&H onder meer geïnformeerd via het samenwerkingsportaal (intranet) en het publiek via de website, social media, de pers en een advertentie in huis-aan-huisbladen. We verspreiden een persbericht aan regionale media en in

de D&H-nieuwsbrief plaatsen we een bericht over het besluit en het vervolgproces van de begroting.

Nadat de Verenigde Vergadering op 27 november 2025 de begroting en de daarin opgenomen tarieven heeft vastgesteld, verspreiden we een persbericht over de tarieven. Van het besluit met betrekking tot de tarieven voor 2026 wordt de Regionale Belasting Groep zo spoedig mogelijk na vaststelling in kennis gesteld. Eveneens verschijnt dan conform eerdere jaren de begroting 2026 in een digitale versie op onze website.

13) Bekendmaking en vervolgprocedure

Het ontwerp van de begroting 2026 wordt, zodra het college dit aan de VV heeft voorgelegd, voor iedereen ter inzage gelegd en algemeen verkrijgbaar gesteld. De terinzagelegging en de verkrijgbaar stelling worden openbaar kennisgegeven. Het algemeen bestuur beraadslaagt over de begroting 2026 niet eerder dan twee weken na de openbare kennisgeving (artikel 100 lid 3 van de Waterschapswet). De artikelen 99 tot en met 102 van de Waterschapswet zijn van toepassing.

14) Bevoegd orgaan

Op grond van artikel 101, lid 1, van de Waterschapswet is de VV het bevoegd orgaan tot het vaststellen van de programmabegroting 2026.

15) Toelichting

Ten aanzien van besluitpunt 3

De huidige AV-middelen zijn dusdanig verouderd waardoor vervanging noodzakelijk is. Hiermee verbeteren we de vergaderfaciliteiten om de besluitvorming beter te kunnen ondersteunen. Tevens verbeteren we het gebruik van deze vergaderruimten tijdens kantooruren. Verder verhogen we de toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid, verbeteren we de audiovisuele mogelijkheden en creëren we een representatieve en comfortabele omgeving.

Financiën

Hardware: Audiovisuele apparatuur: € 484.000,- (voor beide zalen)

Implementatie: € 84.700,-

Onvoorzien: € 36.300,-

Totaal: € 605.000,-

Oplevering: Uiterlijk 31 december 2026

Prestatie-indicatoren

Binnen de programma's Waterketen en Organisatie en bedrijfsvoering zijn nieuwe PI 's opgenomen.

Ten aanzien van besluitpunten 4 t/m 6

Voor de verzamelkredieten waar aan de VV een besluit wordt voorgelegd voor aanvulling zijn projectenoverzichten ter toelichting aan de VV opgenomen.

Nieuw voor oud, efficiency, ombuigingen

In het coalitieakkoord 2023-2027 staat dat we bij de dekking van de kosten langs drie lijnen kijken:

ombuigen: 'Nieuw voor oud', temporiseren, externe inkomsten, leges etc.

anders werken: innovatie, efficiency, samenwerking etc.

heffingen bijstellen.

In de begroting 2024 is deze manier van dekking zoeken voor het eerst toegepast in deze coalitieperiode. In 2024 hebben de eerste twee lijnen in totaal € 8,6 miljoen opgeleverd, waarvan een groot deel incidenteel was.

Voor een financieel sluitende begroting 2025-2029 waren taakstellingen opgenomen: vanaf 2025 een structurele ambtelijke(/bestuurlijke) taakstelling van € 0,9 miljoen per jaar

Dossiernummer: 3448

oplopend tot een lastenreductie van € 4,5 miljoen in 2029 en een bestuurlijke van ruim € 8 miljoen in 2029 (of eerder indien mogelijk). Voor de meerjaren schijf 2030 hebben we dezelfde taakstelling als voor 2029 opgenomen (dus inclusief € 8,2 miljoen bestuurlijk). Tijdens het samenstellen van de Burap 2025 en de kadernota 2026 heeft parallel een project gelopen om aan deze taakstellingen invulling te geven. Dit heeft geleid tot ambtelijke en bestuurlijke ombuigingen die in totaal meer hebben opgeleverd dan nodig was. Van ongeveer € 13 miljoen is nog onzeker of deze volledig kan worden gerealiseerd, waarbij geldt dat hoe verder in de tijd hoe groter de onzekerheid. Wij zijn bezig om meer zekerheid te krijgen over het daadwerkelijk te besparen bedrag. In onderstaande tabel is dit inzichtelijk gemaakt.

Bedragen in miljoenen €	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Totaal
Taakstellingen		0,9	1,8	2,7	3,6	12,7	12,7	34,4
NvO, ombuigingen e.d.	8,6	3,6	1,5	1,7	11,1	14,2	12,4	53,1
Maximaal	8,6	3,6	3,6	4,4	12,8	16,1	16,9	66,0

Voor de begrotingen 2024 en 2025 inclusief de meerjarenramingen zijn de heffingen niet bijgesteld, anders dan voor inflatie en cao, om onze kosten te dekken. Om sluitende begrotingen te krijgen, is daarnaast gebruik gemaakt van de inzet van met name de algemene reserve vrij besteedbaar en de twee tariefdeempingsreserves. Ondanks alle inspanningen voor ombuigingen, Nieuw voor Oud, efficiënter werken, e.d. blijft het sluitend krijgen van de begroting een uitdaging.

Sinds 2024 leggen wij een extra opslag op de zuiveringsheffing voor de grote investeringsopgaven WVH/ERSA (2024). Om onze begroting sluitend te krijgen én ook in de toekomst onze financiële huishouding op orde te houden én de heffingen gelijkmatig te laten stijgen, komen er twee opslagen bij:

- 1) een extra opslag van 0,5% per jaar cumulatief (oplopend naar 2,5% in 2030) voor beide taken bedoeld om een sluitende begroting te krijgen en binnen het watersysteem om de niet benodigde middelen te reserveren voor toekomstige uitgaven bijvoorbeeld om de extra bijdrage HWBP die we vanaf 2030 moeten betalen (deels) te dekken;
- 2) een extra opslag op de zuiveringsheffing van 2% per jaar cumulatief (oplopend naar 10% in 2030), omdat de laatste analyses aangeven dat de benodigde investeringen om te voldoen aan ERSA hoger gaan uitvallen dan tot nu toe werd aangenomen.

In een tabel zien de opslagen er als volgt uit:

Extra opslag	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
<i>Opslagen per jaar</i>									
Watersysteemheffingen (0,5%)			0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,0%	0,0%
Zuiveringsheffing (0,5%)			0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,0%	0,0%
Zuiveringsheffing (2,0%)			2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	0,0%	0,0%
Zuiveringsheffing (besluit 2024)	3,0%	3,0%	3,0%	2,0%	2,0%	1,0%	1,0%	1,0%	0,0%
<i>Opslagen cumulatief</i>									
Watersysteemheffingen (0,5%)			0,5%	1,0%	1,5%	2,0%	2,5%	2,5%	2,5%
Zuiveringsheffing (0,5%)			0,5%	1,0%	1,5%	2,0%	2,5%	2,5%	2,5%
Zuiveringsheffing (2,0%)			2,0%	4,0%	6,1%	8,2%	10,4%	10,4%	10,4%
Zuiveringsheffing (besluit 2024)	3,0%	6,1%	9,3%	11,5%	13,7%	14,8%	16,0%	17,1%	17,1%

De financiële effecten van de opslagen zijn in de volgende tabel weergegeven:

Extra opslag	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
<i>Mutaties reserves als gevolg van extra opslagen (bedragen in mln. €)</i>									
Tariefegalisatiereserve watersysteem			-	0,1	12,0	14,9	2,7		
Tariefegalisatiereserve zuiveringsbeheer				1,7		-2,2			
Reserve kapitaallasten investeringen zuiveringsbeheer	4,9	6,6	15,6	23,7	32,7	41,8	49,5	51,5	51,5

De eerste twee jaar van deze begroting en meerjarenraming hebben we een tekort, daarna twee jaar een overschot en in het laatste jaar weer een tekort. De extra opslag van 0,5% per jaar is deels nodig om de tekorten te dekken. In de jaren dat we overhouden (dit is met name binnen het watersysteem), worden de extra opgehaalde belastingen toegevoegd aan de tariefegaliseringsreserve watersysteem. De middelen die we in deze reserve opbouwen, gaan we vanaf 2030 nodig hebben om de extra bijdrage HWBP en de kapitaallasten van de nieuw te ontwikkelen bergingsgebieden (deels) te dekken. Hoe de inzet van de reserve vanaf 2031 er uit komt te zien, is nu nog niet duidelijk. Daarom is in de tabel 2031 en 2032 leeg gelaten.

Binnen de zuivering hebben we de opslag van 0,5% vrijwel volledig nodig om de tekorten te dekken. Alleen 2027 kent een overschot welke wordt toegevoegd aan de tariefegaliseringsreserve zuiveringsbeheer. In 2029 wordt deze reserve volledig onttrokken.

In de reserve kapitaallasten investeringen zuiveringsbeheer lopen de toevoegingen op van € 15,6 miljoen in 2026 naar € 49,5 miljoen in 2030. In 2031 stijgt dit door naar € 51,5 miljoen om vervolgens stabiel te blijven.

Door de nieuwe opslag van 2% per jaar op de zuiveringsheffing zullen we minder externe financiering nodig hebben. Op basis van de gegevens waarmee wij rekenen, besparen wij hiermee ongeveer € 160 miljoen aan rentelasten tussen 2026 en 2045.

Reserves

Naast de reserves die hierboven zijn beschreven, muteren nog een aantal reserves. De algemene reserve vrij besteedbaar en tariefdempingsreserves watersysteem en zuiveringsbeheer worden conform de nota Reserves en voorzieningen binnen vijf jaar volledig ingezet. De onttrekkingen zijn zodanig dat ze (a) waar nodig tekorten dekken en (b) de heffingen zo gelijkmatig laten ontwikkelen.

De toevoegingen aan de reserve kapitaallasten investeringen watersysteem zijn standaard € 1 miljoen per jaar. Deze reserve is bedoeld om eventuele extra afschrijvingen te dekken of voor speciale bijdragen aan investeringen in activa die niet in ons bezit zijn.

Aan de egaliseringsreserve AWZI Harnaschpolder voegen we jaarlijks € 8,5 miljoen toe. Deze is bedoeld om de hogere lasten die wij in 2031 tot en met 2033 gaan krijgen voor onderhoud aan de zuiveringsinstallaties Harnaschpolder en Houtrust te kunnen compenseren. In 2030 vindt de laatste toevoeging aan de reserve plaats. In 2031-2033 wordt aan de reserve onttrokken.

De overige reserves muteren niet of worden nu niet gebruikt. De mutaties leiden tot het volgende totaal overzicht.

Reserves	Saldo per 31-12-25	Mutaties	Saldo per 31-12-30
Algemene reserve weerstandsvermogen Watersysteem	27,6	-	27,6
Algemene reserve weerstandsvermogen Zuivering	7,4	-	7,4
Algemene reserve vrij besteedbaar	10,9	-10,9	-
Totaal algemene reserves	45,9	-10,9	35,0
Kostenegaliseringsreserve watersysteem	-	-	-
Kostenegaliseringsreserve zuiveringsbeheer	-	-	-
Tariefdempingreserve watersysteem	0,5	-0,5	-
Tariefdempingreserve zuiveringsbeheer	8,2	-8,2	-
Tariefegaliseringsreserve watersysteem	0,5	29,7	30,2
Tariefegaliseringsreserve zuiveringsbeheer	0,5	-0,5	-
Totaal egaliseringsreserves	9,7	20,5	30,2
Reserve zoetwaterfabriek	1,2	-	1,2
Egaliseringsreserve AWZI Harnaschpolder	51,4	42,7	94,1
Reserve baggerwerkzaamheden	3,5	-	3,5
Reserve kapitaallasten investeringen watersysteem	23,7	5,0	28,7
Reserve kapitaallasten investeringen zuiveringsbeheer	62,5	163,3	225,8
Totaal bestemmingsreserves	142,3	211,0	353,3
Totaal reserves	197,9	220,6	418,5

16) Bijlagen

1. Begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2030 (DMS 2471633)
2. Projectenoverzicht Waterkeringen begroting 2026 (DMS 2471629)
3. Projectenoverzicht watersysteem begroting 2026 (DMS 2471627)

Onderwerp Begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2030
Dossiernummer 3448

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van dinsdag 28 oktober 2025, dossiernummer 3448;

gelezen het positieve advies van de commissie BFO d.d. 13 november 2025.

Overwegende dat:

1. Het ontwerp van de begroting 2025 ingevolge artikel 100, tweede en derde lid, van de Waterschapswet gedurende twee weken voor eenieder ter inzage wordt aangeboden;
2. hiertegen geen bedenkingen ingediend worden

Gelet op:

De artikelen 99 tot en met 102 van de Waterschapswet

Besluit:

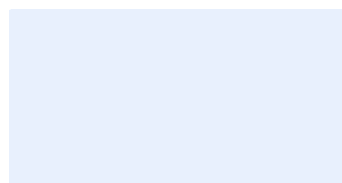
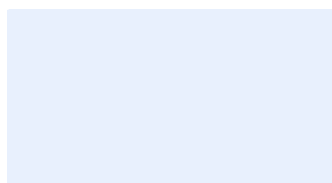
1. De begroting 2026, zoals opgenomen in bijlage 1, vast te stellen;
2. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2027-2030 (document DMS 2471633), als onderdeel van de programmabegroting 2026, zoals opgenomen in bijlage 1;
3. Het investeringsplan en investeringskrediet voor audiovisuele middelen VV-zaal en Vijverzaal ter hoogte van € 605.000,- beschikbaar te stellen;
4. Het investeringsplan en het verzamelkrediet waterkeringen (702084) op te hogen met een bedrag van € 13,8 miljoen;
5. Het investeringsplan en het verzamelkrediet watersysteem (702077) aan te vullen met € 7,3 miljoen;
6. Kennis te nemen van de projectenoverzichten waterkeringen, bijlage 2 (DMS 2471629) en watersystemen, bijlage 3 (DMS 2471627).

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 27 november 2025.

De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

de voorzitter,

ir. P.C. Janssen
Dossiernummer: 3448

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Dossiernummer: 3448

Stevige basis met oog voor de toekomst

Begroting 2026 en
meerjarenraming 2027–2030

Hoogheemraadschap van
Delfland

Leeswijzer

Voor u liggen de begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2030 van het Hoogheemraadschap van Delfland. Hierin laten wij zien hoe ons waterschap omgaat met de inkomsten en uitgaven.

In het eerste hoofdstuk bespreken wij enkele ontwikkelingen en onze ambities. We benoemen de uitgangspunten en normen, en geven een algemeen beeld van onze financiën. In hoofdstuk 2 geven we het meerjarenperspectief. Ook staan wij uitgebreid stil bij duurzaam evenwichtige financiën.

In hoofdstuk 3 beschrijven we de programma's, inclusief de overkoepelende thema's, die als afzonderlijke programmalijnen zijn opgenomen.

In hoofdstuk 4 behandelen wij de verplichte paragrafen en in de hoofdstukken 5 brengen wij achtereenvolgens de exploitatierekening en de balans en investeringen in beeld.

In de bijlagen vindt u een lijst van begrippen en afkortingen, Delfland in kengetallen, een toelichting op verbonden partijen, een overzicht van risico's en beheersmaatregelen, een volledig overzicht van de prestatie-indicatoren en de portefeuillevverdeling.

Inhoud

Leeswijzer	2
Inhoud	3
1. Inleiding	4
1.1 Inhoudelijke samenvatting	4
1.2 Uitgangspunten, normen en kostentoedeling	6
1.3 Ontwikkelingen van 2025 naar 2026	8
2. Meerjarenperspectief	13
2.1 Exploitatie	13
2.2 Duurzaam evenwichtige financiën	14
3. Programmaplan	18
3.1 Waterkeringen	18
3.2 Waterkwaliteit	22
3.3 Waterkwantiteit	30
3.4 Waterketen	36
3.5 Financiën, algemene dekkingsmiddelen	46
3.6 Organisatie en bedrijfsvoering	51
4. Paragrafen	69
4.1 Incidentele baten en lasten	69
4.2 Uiteenzetting van de financiële positie	70
4.3 Waterschapsbelastingen	80
4.4 Assetmanagement	86
4.5 Bedrijfsvoering	87
4.6 Openbaarheid	88
4.7 Verbonden Partijen	89
5. Financiën	91
5.1 Exploitatierkening	91
5.2 Balans en reserves	98
5.3 Investerings	101
6. Bijlagen	102
6.1 Lijst van begrippen en afkortingen	102
6.2 Delfland in kengetallen	106
6.3 Verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden	107
6.4 Risico's Delfland	112
6.5 Overzicht Prestatie-indicatoren 2024-2030	119
6.6 Portefeuilles Dijkgraaf en Hoogheemraden Delfland	121

1. Inleiding

1.1 Inhoudelijke samenvatting

Hoofdstuk 3 geeft per programma een overzicht van de belangrijkste inhoudelijke ontwikkelingen. In deze paragraaf vatten we deze ontwikkelingen samen op hoofdlijnen.

Waterkwaliteit

Wij werken onverminderd hard op alle mogelijke manieren aan het verbeteren van de waterkwaliteit en blijven inzetten op de trendbreuk in waterbeheer. We houden vast aan het verminderen van emissies, beïnvloeden van medeoverheden en ketenpartners en het realiseren van waternatuur.

In 2026 doen we dat onder andere door op een lager schaalniveau te sturen. We blijven naar KRW-lichamen en overig water kijken en sturen steeds meer op gemeentelijk niveau en zelfs polderniveau. Ook ontwikkelen we een bronaanpak voor andere emissies, zoals foutaansluitingen en medicijnresten. Met gemeenten maken we afspraken in de 'Staat Van Ons Water', bijvoorbeeld over het aanleggen van natuurvriendelijke oevers. We leggen waternatuur aan, beschermen die tegen rivierkreeften en onderhouden dit.

We bereiden ons voor op het Stroomgebied beheerplan voor de periode 2028-2033 (SGBP4) en op de landelijke uitwerking van de Europese Natuurherstelwet. Dit laatste in het kader van ons biodiversiteitsbeleid. We bereiden nieuw vaarbeleid voor met meer aandacht voor waterkwaliteit en we bekijken met de provincie mogelijke alternatieve zwemwaterlocaties.

Klimaatverandering

Foto: zwaan in ondergelopen straat

Extreme neerslag is één van de effecten, die optreden door klimaatverandering. Delfland gaat in 2026 door met de verdere ontwikkeling en implementatie van de langetermijnstrategie 'Wapenen tegen extreme neerlast'. We gaan specifiek op zoek naar geschikte locaties voor waterberging. Die zijn nodig om extreme neerslag in ons dichtbevolkte en soms laaggelegen gebied op te vangen. Daarnaast voeren we in 2026 maatregelen uit voor locaties die niet voldoen aan de omgevingswaarden voor wateroverlast.

Delfland is een dichtbevolkte regio. Er is grote druk op de beschikbare ruimte. De gevolgen van klimaatverandering maken de opgave groter en complexer. In stedelijk gebied zoeken we naar mogelijkheden om water vast te houden en te bergen ('sponswerking') In 2026 voeren we samen met gemeenten concrete projecten uit. Zo lossen we wateroverlastknelpunten op meerdere locaties op. Deze projecten vormen de basis voor een bredere aanpak waarmee we, samen met onze gebiedspartners, het opvangen en vasthouden van hemelwater (daar waar het valt) versterken.

Waterketen

Wij zuiveren 24 uur per dag, 7 dagen per week het afvalwater op onze AWZI's. Dat doen we binnen de gestelde normen. Uiteraard gaan de voorbereidingen om in Vlaardingen een nieuwe AWZI (De Vergulde Hand) te realiseren door. Het gekozen voorkeursalternatief is verwerkt in de begroting.

Waterveiligheid

Een groot gedeelte van Delfland ligt onder de zeespiegel. Dijken, duinen en kades beschermen de inwoners van het gebied tegen het water. De Delflandsedijk is een van de belangrijkste waterkeringen binnen Delfland. Op dit moment voldoet 4,5 kilometer van de Delflandsedijk niet aan de norm. We willen meer inzicht krijgen in de sterkte van deze dijk. Hiervoor ontwikkelen we een nieuwe rekenmethode en doen we onderzoek naar de opbouw van de ondergrond. Op basis hiervan bepalen we in 2027 welke delen we moeten versterken en aanmelden bij het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).

Uitvoering

Wij geven voorrang aan waterkwaliteitsonderwerpen in onze regulerings- en handhavingketen. Waterkwaliteitsvergunningen krijgen bij actualisatie van regulering voorrang. Ook verankeren we de zorgplichtregels in de Waterschapsverordening. De verwachte landelijke aanscherping van lozingsregels nemen we zo snel mogelijk op in onze eigen regelgeving.

We versterken de weerbaarheid van onze organisatie tegen verstoringen. We zorgen dat onze calamiteitenbestrijdingsplannen actueel blijven en oefenen scenario's. Voor alle kritieke processen stellen we een bedrijfscontinuïteitsplan op. Ook bereiden wij ons voor op de Wet Weerbaarheid Kritieke Entiteiten. Specifiek op het gebied van cyberveiligheid en privacy vertalen we de eisen van toekomstige wetgeving naar concrete maatregelen. Ook houden we kennis van cyberrisico's bij medewerkers en bestuurders van Delfland op peil.

In onze organisatie houden wij aandacht voor veiligheid, diversiteit en innovatie. In ons werk zoeken we naar nieuwe manieren om op een veilige wijze Kunstmatige Intelligentie (AI) in te zetten.

Duurzaam evenwichtige financiën

In deze begroting en meerjarenraming laten we de financiële consequenties zien voor de uitvoering van de ambities uit het Coalitieakkoord 2023-2027 'Water voor mens en natuur'. Dat vormt ook het uitgangspunt van ons financieel beleid. We streven op de lange termijn

naar duurzaam evenwichtige financiën: een duurzame balans tussen opgaven, kosten, opbrengsten en schuldpositie.

Foto: geiten in de duinen

In de Begroting 2026 hebben we te maken met de stijging van lonen, inflatie en diverse andere financiële ontwikkelingen. Tegelijkertijd hebben we ten opzichte van de Kadernota 2026 additionele kostenverlagingen door efficiency en Nieuw voor Oud opgenomen. Hiermee dekken we deels de stijgende kosten. De overige extra kosten en reserveringen voor toekomstige investeringsopgaven dekken we via onze heffingen. De belastingen nemen toe in 2026 ten opzichte van 2025 met ongeveer 7%. Hiervan wordt ruim 1% veroorzaakt door toename areaal en ongeveer 6% door stijging heffingen.

Naast stijgende prijzen en lonen en grote uitgaven in de nabije toekomst, kijken we verder vooruit dan de periode 2027-2030. We brengen onze meerjarige financieringsbehoefte goed in kaart door te kijken naar lange termijn ontwikkelingen met impact op onze financiële huishouding.

De belangrijkste ontwikkelingen waarmee we nu al rekening houden in de meerjarenramingen zijn de hogere bijdragen aan het HWBP vanaf 2030, hogere instandhoudingskosten vóór de afloop van het PPS-contract in 2033, extra investeringen voor het ontwikkelen van grootschalige waterbergingsgebieden vanaf 2031 en investeringsopgaven vanwege de implementatie van de nieuwe strengere Europese richtlijn voor de zuivering van stedelijk afvalwater (ERSA).

De toekomstige opgaven zorgen voor een toename in onze heffingen. De extra middelen die we uit de verhoging van de heffingen ontvangen, worden gereserveerd en in de toekomst ingezet wanneer de investeringen plaatsvinden. Hiermee laten we de heffingen en de lastenprofielen meerjarig stabiel ontwikkelen.

1.2 Uitgangspunten, normen en kostentoedeling

In deze begroting 2026 laat Delfland zien wat we het komend jaar gaan doen en wat daarvan de kosten zijn. We streven daarbij naar een goede balans tussen inkomsten en uitgaven. Hierbij maken we zorgvuldige afwegingen over investeren, besparen en optimaliseren.

De Begroting 2026 en Meerjarenraming 2027-2030 zijn gebaseerd op:

- het Coalitieakkoord 2023-2027 'Water voor Mens en Natuur';
- het Waterbeheerprogramma 2022-2027;
- de Kadernota 2026;
- de Begroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2027; en
- de structurele mutaties uit de bestuursrapportage (Burap) 2025.

Voor het opstellen van deze begroting en meerjarenraming hanteren wij de volgende onderstaande (financiële) uitgangspunten en normen en kostentoedeling.

Kostenverdeling	De in 2022 vastgestelde nota Systematiek Kostenverdeling vormt de basis voor de Begroting 2026 voor wat betreft de toerekening van kosten aan de twee wettelijke taken.
Kostentoedeling	Voor de toerekening van de kosten voor de watersysteemtaak aan de verschillende categorieën belastingplichtigen hanteren wij de verdeling conform de door de VV vastgestelde kostentoedelingsverordening watersysteemheffing Delfland 2026.
Inflatie	Wij gaan uit van een indexering van de kosten van 2,6% in 2026, 2,5% voor 2027 en 2,0% voor de jaren daarna. Deze percentages zijn gebaseerd op de consumentenprijsindex (CPI). In de Begroting 2025 en MJR26-29 hebben we 2% voor 2026 en verder gebruikt.
Loonkosten	In de Begroting 2026 gaan wij uit van 3,6% cao-verhoging. Hierin is 1% automatische prijscorrectie opgenomen (APC). Voor 2027 en verder is gerekend met 3%. In de Begroting 2025 en MJR 26-29 waren de percentages 4% voor 2025 en 3% voor de jaren daarna.
Onvoorzien	In de Begroting 2026 en Meerjarenraming hebben wij € 0,1 miljoen voor onvoorziene kosten (wettelijk onvoorzien) opgenomen.
Groei heffingseenheden	Voor de groei van het areaal aan ingezetenen en huishoudens gaan wij voor 2026 en meerjarig uit van ca. 1%. Het groeipercentage waarmee we rekenen voor woningen en bedrijven is in 2026 binnen de zuiveringsheffing resp. 0,2% en 0,9%. Meerjarig gaan wij voor groei woningen uit van 0,2% en voor bedrijven dat er na 2027 geen groei plaatsvindt. Voor de WOZ-waarde woningen hebben wij gerekend met een stijging van 2025 naar 2026 van 9% en voor niet-woningen van 2%. Meerjarig is dat respectievelijk 5% en 1%. Het aandeel kwijtschelding huishoudens daalt van 8,4% in 2025 naar 8,0% in 2026. Het percentage oninbaar huishoudens blijft in 2026 en de jaren erna 1,8%.
Heffingen	De totale belastingenopbrengsten stijgen met 7% in 2026 ten opzichte van 2025. Binnen het watersysteem is de toename 5,5%, voor de zuivering 8,3%. Van de stijging is ruim 1% toe te rekenen aan de uitbreiding van het areaal. De jaarlijkse toename van de heffingen, exclusief de uitbreiding van het areaal, van 2027 tot en met 2030 is respectievelijk per jaar 5,1%, 5,1%, 5,8% en 3,6%.

Afschrijvingen	De afschrijvingen in de begroting baseren wij op de projecten die tot en met 31 december 2025 zijn geactiveerd en de actualisatie van de nog te activeren projecten tot en met 2030.
Vergelijkende begrotingscijfers	In de tabellen staan ter vergelijking de realisatie Jaarrekening 2024 en de bijgestelde Begroting 2025 (primaire begroting inclusief de begrotingswijzigingen uit de Burap 2025). Waar in de kop van de tabellen Begroting 2025 staat, is dit de bijgestelde begroting. De toelichting gaat in op verschillen tussen de Begroting 2026 en de bijgestelde Begroting 2025. Bedragen in tabellen zijn * € 1.000, tenzij anders aangegeven.
Leningenportefeuille	Op nieuwe af te sluiten leningen gaan wij jaarlijks aflossen. De huidige leningenportefeuille lossen wij af conform het aflossingsschema. Voor de toe te rekenen rente aan de diverse programmaliijnen hanteren wij een omslag van 3,82%. Dit percentage is gebaseerd op de verwachte rente na de geplande aflossingen van onze langlopende leningenportefeuille.
Reserves	Voor grote investeringen vinden extra reserveringen plaats om de toekomstige kapitaallasten te kunnen dekken. In paragraaf 2.2 Duurzaam evenwichtige financiën worden de meerjarige extra reserveringen toegelicht.
Uurtarieven 2026	Voor externe subsidieaanvragen en levering van diensten aan derden gelden in 2026 de uurtarieven in de volgende tabel:

1.2.1 Tabel: loonkosten inclusief overhead

Component/schaal (in €)	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Loonkosten inclusief overhead	79	83	86	93	100	109	118	129	140	150

1.3 Ontwikkelingen van 2025 naar 2026

In deze paragraaf gaan we in op de ontwikkelingen in 2026 ten opzichte van 2025.

Aanpassingen in begrotingsdocument

In dit begrotingsdocument gaan we verder met de in 2024 ingezette verbeterstappen van de kwaliteit van de P&C-producten en de sturingsmogelijkheden voor de VV in de toekomst. In deze begroting hebben wij met name verder gewerkt aan het concreter formuleren van de doelen, effecten en activiteiten in de (programma)teksten.

Daarnaast hebben wij enkele wijzigingen in de prestatie-indicatoren toegepast en enkele aanpassingen in de programmaliijnen. Deze lichten wij hieronder toe.

Programma Waterkeringen en waterbewustzijn

De afgelopen jaren hebben we met succes ingezet op het vergroten van waterbewustzijn en gedragsverandering. Voor nu is de keuze om de acties en werkzaamheden voor gedragsbeïnvloeding een vast onderdeel te maken van onze communicatie in de reguliere organisatie. Binnen het programma Waterkeringen en waterbewustzijn vervalt daarom de programmaliijn Waterbewustzijn, conform de Kadernota. Hierdoor wijzigt de naam van het programma naar Waterkeringen.

Programmalijn Informatievoorziening

De aangepaste doelstelling van de programmalijn Informatievoorziening (programma Organisatie en bedrijfsvoering) dekt meer de lading. Onder andere is aangevuld dat de programmalijn ondersteunend is aan de besluitvorming.

Programmalijn Regulering en dienstverlening

De programmalijn Regulering en dienstverlening binnen het programma Organisatie en bedrijfsvoering passen wij aan naar Regulering en handhaving. Deze naam dekt de lading qua inhoud.

Programmalijn Digitale transformatie

De aangepaste doelstelling dekt meer de lading. Met name de samenhang met andere elementen zoals data en verantwoordelijkheden is expliciet benoemd.

Nieuwe prestatie-indicatoren

Binnen het programma Waterkwaliteit vervalt de prestatie-indicator (PI) Ecologische sleutelfactoren (ESF). De PI geeft onvoldoende zicht op ontwikkelingen in de waternatuur. Het is niet simpel één indicator voor de vooruitgang van de waternatuur te tonen. Daarom hebben we gekozen voor opnemen van het genuanceerde beeld aan de hand van een aantal indicatoren in de voortgangsrapportage waterkwaliteit in plaats van in de begrotingscyclus. Binnen het programma Waterketen staat een nieuwe prestatie-indicator (PI): 'Percentage naleving lozingseisen'.

Vanuit het Besluit Activiteiten Leefomgeving en Maatwerkbesluit Lozingen AWZI's moeten we voldoen aan de lozingseisen uit de omgevingsvergunning. Deze PI geeft de mate aan waarin we voldoen.

Binnen het programma Organisatie en bedrijfsvoering staan de volgende nieuwe PI's:

- Binnen de programmalijn Digitale transformatie de PI die aangeeft welk percentage van de medewerkers een AI-geletterdheid training hebben gevolgd.
- Binnen de programmalijn Informatievoorziening PI 's die aangeven:
 - Het percentage afdelingen met benoemde databeheerrollen;
 - Het percentage Arda-trainingen die bestuurders en medewerkers hebben gevolgd.

De streefwaarden van de PI's staan in hoofdstuk 3 bij de betreffende programmalijnen.

Financiële ontwikkelingen

Nieuw belastingstelsel en kostentoedelingsverordening 2026

Per 1 januari 2026 treedt het nieuwe belastingstelsel voor de waterschappen in werking. Dit heeft gevolgen voor zowel de watersysteemheffing als de zuiveringsheffing. Delfland vertaalt de gevolgen voor de watersysteemheffing in een geactualiseerde kostentoedelingsverordening 2026 en daarmee ook in de berekeningen van de belastingopbrengsten voor de watersysteemheffing.

Voor de zuiveringsheffing geldt dat wij voor de separate afvalwaterstromen, het afvalwater van bedrijven die afvalwater via een andere weg dan de gemeentelijke riolering lozen, privaatrechtelijke afspraken moeten maken. Dit mag niet langer via de zuiveringsheffing worden bekostigd. Hiertoe treft Delfland in 2025 de voorbereidingen om met ingang van 2026 de privaatrechtelijke overeenkomsten gereed en in werking te hebben.

Nieuw voor Oud

In 2024 startte een besparingsprogramma onder de naam *Nieuw voor Oud*. Dit loopt tot en met 2029. *Nieuw voor Oud* betekent dat we nieuwe opgaven binnen bestaande formatie en budgetten financieren. Daarnaast geeft de ambtelijke organisatie invulling aan diverse efficiëncymaatregelen.

In de Kadernota 2026 heeft de ambtelijke organisatie voor 2026 een structurele besparing van € 2,6 miljoen gevonden, oplopend tot € 6 miljoen in 2029. Daarnaast heeft het dagelijks bestuur keuzes gemaakt. Het totaal aan bestuurlijke keuzes loopt op naar een totale structurele besparing van € 8,7 miljoen in 2029.

De invulling aan de taakstelling *Nieuw voor Oud*, zoals opgenomen in de Begroting 2025, door middel van de diverse gemaakte keuzes valt niet zelfstandig te kwantificeren, omdat ook financiële claims voor diverse nieuwe ontwikkelingen in de Kadernota 2026 zijn gehonoreerd. Tegenover de bestuurlijke keuzes staat nog € 2,4 miljoen aan extra uitgaven.

In totaal komt het neer op € 6 miljoen efficiency, € 8,7 miljoen bestuurlijke keuzes en € 2,4 miljoen aan extra opgaven. Het financiële resultaat van de kadernota bedroeg € 12,3 miljoen aan structurele besparingen.

'Begroting 2026 = Kadernota 2026 tenzij'

De Begroting 2026 is de uitwerking van het WBP 6 en de Kadernota 2026 in concrete doelen, prestatie-indicatoren, activiteiten en financiën per programmalijn.

Het uitgangspunt voor de financiële middelen is daarom 'Begroting 2026 = Kadernota 2026 tenzij'. Hierbij zijn wijzigingen ten opzichte van de financiële kaders uit de Kadernota 2026 alleen toegestaan indien deze onvermijdbaar zijn.

1.3.1 Tabel: Van Kadernota 2026 naar Begroting 2026

Netto Kosten	2026	2027	2028	2029	2030
Kadernota 2026	301,6	308,2	317,9	329,1	351,7
Begroting 2026	300,8	305,8	309,8	322,3	340,6
Verschil	-0,8	-2,4	-8,2	-6,8	-11,2
- Kapitaallasten	3,1	1,2	-2,3	-2,1	-6,0
- Ombuigingen, efficiency en Nieuw voor Oud*	-2,1	-2,7	-1,7	-1,9	-4,5
- Personeelsbegroting	0,6	-0,9	-1,1	-1,3	-1,3
- Autonome ontwikkelingen	1,8	1,1	-1,2	1,8	2,3
- Stelpost indexatie	-0,7	-0,8	-1,0	-2,5	-2,9
- Molenvlietpark	-2,9				
- Overige posten	-0,6	-0,3	-0,9	-0,8	1,2
Totaal mutaties	-0,8	-2,4	-8,2	-6,8	-11,2

* Dit is een maximale inschatting, het is onzeker of deze volledig gerealiseerd kan worden.

Hieronder staat de toelichting met financiële afwijkingen in de Begroting 2026 ten opzichte van de Kadernota 2026.

- Kapitaallasten (afschrijvingen en rente): in het begrotingsproces hebben wij de kaders/uitgangspunten uit de Kadernota nauwkeuriger doorgerekend.
- Ombuigingen, efficiency en *Nieuw voor Oud*: in de Begroting 2026 zijn extra besparingen opgenomen ten opzichte van de Kadernota 2026.
- Personeelsbegroting: in de begroting rekenen we met een cao-loonstijging in 2027 van 3%. In de Kadernota 2026 was dat een stijging van 3,5%. En wij hebben de personele bezetting ten opzichte van de Kadernota 2026 nauwkeuriger berekend.
- Overige autonome ontwikkelingen: onder andere de structurele doorwerking van de mutaties uit de Bestuursrapportage (Burap).
- Stelpost indexatie: voor inflatie nemen we in de begroting en meerjarenraming jaarlijkse stelposten op voor prijsontwikkelingen. Hiervan hebben we in 2026 € 0,7 miljoen laten vrijvallen ter compensatie van prijsstijgingen in bijvoorbeeld contracten.
- Molenvlietpark: de voorgenomen bijdrage van Delfland schuift al jaren door. Voorlopig is nog onvoldoende duidelijkheid over de uitvoering door de gemeente Den Haag. Deze

bijdrage wordt tot nader order uitgesteld. Dit geldt ook voor de onttrekking uit reserve ter dekking van de bijdrage.

- Overige posten: dit zijn diverse kleinere restposten.

1.3.2 Tabel: Exploitatie

Exploitatiesaldo	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Totaal lasten	305.059	319.792	330.248
Totaal baten	-328.639	-332.167	-350.491
Saldo baten en lasten	-23.581	-12.375	-20.243
<i>Mutatie reserves</i>			
Toevoeging aan reserves	22.968	17.724	25.233
Onttrekking aan reserves	-9.741	-5.349	-4.900
Geraamd resultaat	-10.353	0	0

Exploitatieresultaat

Het voordelig exploitatieresultaat voor bestemming in 2026 is € 20,2 miljoen. Dit is € 7,9 miljoen hoger ten opzichte van het exploitatieresultaat uit de Begroting 2025. De oorzaak van het hogere resultaat in de Begroting 2026 ligt in € 10,4 miljoen hogere kosten en € 18,3 miljoen hogere opbrengsten.

In tabel 1.3.3 staat een samenvatting van de grootste stijgingen en dalingen in de lasten. De overige posten zijn gesaldeerd opgenomen.

1.3.3 Tabel: Samenvatting grootste afwijkingen lasten

Omschrijving	Bedragen (* € 1 miljoen)
Bijdrage aan gemeente voor renovatie gemaal Heemraadplein	3,1
Hogere kosten voor afvangen rivierkreeften	2,4
Hogere kosten voor baggerwerkzaamheden als gevolg van toegenomen afzet- en transportkosten, elektrificeren van de uitvoering en een grote baggeropgave in moeilijk bereikbare gebieden.	1,5
Uitvoeren bodemsanering	1,3
Stijging kapitaallasten	1,8
Stijging dienstverleningsvergoeding PPS	1,0
Kosten voor inrichten van extra storage en back-up en toename kosten voor archiefdiensten	0,9
Hogere bijdragen aan verbonden partijen (Aquon, Waterschapshuis, Muskusratten, RBG)	1,6
Besparing door diverse efficiencymaatregelen op o.a. maaien, onderhoud en advieskosten	-0,7
Afname kosten energie	-0,4
Besparing op kosten voor transport en afvoer i.v.m. aanleg van eigen baggerspeciedepot	-0,4
Diverse overige kostenstijgingen en dalingen	-1,7
Totaal toename lasten	10,4

Naast de bijdrage aan de renovatie gemaal Heemraadplein is de toename van de kosten met name gerelateerd aan waterkwaliteit en waterkwantiteit (afvang rivierkreeften, baggeren en bodemsanering). In totaal circa € 8,3 miljoen.

De kosten voor schoonmaak, catering, beveiliging, bijdragen aan verbonden partijen, de dienstverleningsvergoeding PPS nemen toe. Deze toename is voornamelijk het gevolg van inflatie en indexatie uit de betreffende contracten en deels van volumewijzigingen.

Daarnaast maakt Delfland in 2026 kosten voor extra storage en back-up en archiefdiensten.

De kapitaallasten nemen toe door de stijging van de rentelasten. De rente valt hoger uit over de financiering die we in 2026 aantrekken voor de verwachte investeringsprojecten. Naast stijging is sprake van daling van kosten. In de Begroting 2026 staan diverse kostenverlagingen door ombuigingen en efficiency uit de Kadernota 2026.

1.3.4 Tabel: Samenvatting grootste afwijkingen baten

Omschrijving	Bedragen (* € 1 miljoen)
Stijging belastingopbrengsten	20,8
Toename opbrengsten leges	0,1
Subtotaal toename baten	20,9
Daling rentebaten	-0,6
Daling opbrengsten uit verkoop groen gas, verkoop van vloeibaar CO2 en duurzaamheidscertificaten.	-0,4
Lagere subsidie natuurbeheer t.b.v. onderhoud primaire waterkeringen	-0,1
Daling baten uit verkopen grond	-0,4
Incidentele hogere bijdrage van Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard in 2025 t.b.v. inhuur centrale salarisadministratie valt weg	-0,4
Afname diverse overige opbrengsten	-0,7
Totale toename baten	18,3

De stijging van de baten komt grotendeels door de belastingopbrengsten. De hogere belastingopbrengsten worden veroorzaakt door inflatie en toenemende loonkosten. Daarnaast passen we een drietal opslagen toe in 2026:

1. 3% voor de investeringen in de Vergulde Hand en als gevolg van de strengere Europese richtlijnen stedelijk afvalwater (ERSA). Deze opslag was reeds besloten met de vaststelling van de Begroting 2024 en Meerjarenraming 2025-2028.
2. Om een sluitende begroting en meerjarenraming te realiseren, verhogen we de komende vijf jaar de heffingen met 0,5% per jaar (in 2030 opgelopen tot 2,5%). Binnen de watersysteemheffing houden we hierdoor middelen over. Deze worden toegevoegd aan de tariefegalisatiereserve. Vanaf 2030-2031 wordt de reserve onttrokken om onder andere de hogere bijdrage aan het HWBP te dekken.
3. De laatste inzichten geven aan dat de investeringen als gevolg van ERSA hoger gaan uitvallen. Hiervoor voeren wij voor de zuiveringsheffing een extra opslag van 2% in.

In paragraaf 2.2 gaan wij hier verder op in.

De verschillen tussen 2025 en 2026 voor zowel de kosten als de opbrengsten lichten we in dit document toe.

In hoofdstuk 3 *Programmaplan* lichten we de mutaties per programmalijn toe. De financiële toelichtingen in hoofdstuk 3 worden ten opzichte van de begroting 2025 beschreven.

In paragraaf 5.1 *Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstesoorten* geven we op het niveau van kosten en opbrengsten een toelichting.

2. Meerjarenperspectief

2.1 Exploitatie

De meerjarenraming 2027-2030 heeft een indicatief karakter. Allereerst geldt elk jaar bij de meerjarenraming het voorbehoud dat we in het proces van kadernota en begroting definitieve voorstellen voor dat jaar doen. Voor de raming 2027-2030 gelden bovendien de volgende bijzonderheden:

- a. In 2030 vindt een eerste extra bijdrage van € 12 miljoen aan het HWBP plaats. In de jaarlijkse programmering van dit programma is er in de jaren 2030-2036 met de huidige bijdragen van waterschappen en Rijk te weinig budget beschikbaar om alle geplande projectfasen te financieren. Een belangrijke achterliggende oorzaak is dat de kosten van HWBP-projecten de laatste jaren sterker stegen dan de stijging van de bijdragen van de waterschappen en het Rijk aan het HWBP. Daarom is besloten de bijdragen van zowel de waterschappen als het Rijk voor de periode 2030-2036 te verhogen.
- b. Voor 2026 en 2027 is incidenteel extra budget voor voorbereiding en wegvangen van rivierkreeften ingeboekt.
- c. De rentelasten nemen toe door het aantrekken van nieuwe leningen. In 2.2 gaan we hierop verder in.
- d. Er wordt gereserveerd voor toekomstige investeringen (De Vergulde Hand en de ERSA). Ook na 2030 wordt gereserveerd om de kapitaallasten te kunnen dekken en aflossingen van (nieuwe) leningen te kunnen doen. In 2.2 gaan we hierop in.
- e. De laatste inzichten geven aan dat de investeringen ERSA hoger gaan uitvallen. Daarnaast worden nieuwe waterbergingsgebieden ontwikkeld. Hiervoor gaan we extra reserveren. In 2.2 gaan we hierop in.
- f. De toevoegingen aan de egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder lopen tot en met 2030. Vanaf 2031 onttrekken we aan de reserve om de hogere lasten te dekken.

We lichten de meerjarenraming niet per programma toe. Wel geldt voor alle programma's dat de kosten toenemen als gevolg van stijgende prijzen, cao-ontwikkelingen en de raming van de kapitaallasten op basis van de investeringsagenda. Voor de hogere kosten als gevolg van inflatie geldt dat hiervoor vanaf 2027 een raming is opgenomen in het programma Financiën.

Foto: Waterberging Wollebrand (Thierry Schut)

2.2 Duurzaam evenwichtige financiën

Wij streven naar duurzaam evenwichtige financiën. Daarbij vindt een grondige analyse plaats welke ontwikkelingen er op ons afkomen en hoe op lange termijn de bedrijfsvoering van Delfland betaalbaar blijft. Het gaat daarbij om de schuldpositie en bijbehorende rentelast, de stijgende prijzen, de groter wordende opgave door klimaatverandering en grote investeringsopgaven. Zowel in het Coalitieakkoord als in een motie van de VV is de oproep om ook op langere termijn, na deze bestuursperiode, een duurzame balans tussen opgaven, kosten, opbrengsten en schuldpositie te realiseren. Daarbij gaat het onder meer om een jaarlijks sluitende begroting, een houdbare schuldpositie met een netto schuldquote (NSQ) onder de 250% en een gelijkmatige ontwikkeling van de heffingen en lastenprofielen.

Ontwikkelingen

Handback PPS

Delfluent beheert momenteel de assets van de AWZI's Houtrust en Harnaschpolder en zuivert hier het afvalwater volgens het dienstverleningscontract. Vanaf 2033 komen deze assets (contractueel gezien), inclusief personeel en de bijbehorende kwaliteitssystemen terug naar Delfland. De afspraak die daarbij hoort, is dat wij de eerste vijf jaar (vrijwel) geen onderhoud hebben aan de twee zuiveringsinstallaties. De drie jaar voorafgaand aan de handback voert Delfluent nog het nodige onderhoud uit om die afspraak na te komen. Het gevolg is dat de vergoeding die wij jaarlijks betalen de laatste drie jaar fors omhooggaat. Om deze kostenstijging te dekken voegen wij tot en met 2030 jaarlijks € 8,5 miljoen toe aan de egaliseringsreserve AWZI Harnaschpolder en Houtrust. Vervolgens wordt in de periode 2031-2033 de reserve onttrokken om de extra lasten te dekken.

Hoogwaterbeschermingsprogramma

De verwachte noodzakelijke investeringen ten behoeve van dit programma nemen verder toe. Als gevolg daarvan is landelijk besloten dat de bijdragen van zowel de waterschappen als het Rijk voor de periode 2030-2036 hoger worden. Voor Delfland betekent dat circa € 12 miljoen extra in 2030. Voor de jaren daarna blijft de hogere bijdrage bestaan en wordt deze geïndexeerd.

Investeringsopgaven

Naast de reguliere investeringen in onze assets staat Delfland de komende 20 jaar voor een aantal grote opgaven. Voor de zuivering zijn dat in ieder geval de bouw van de nieuwe afvalwaterzuiveringsinstallatie De Vergulde Hand in Vlaardingen en de implementatie van de nieuwe strengere Europese richtlijn voor de zuivering van het stedelijk afvalwater (ERSA). Deze richtlijn raakt de vier AWZI's in ons gebied. Met het ontwerp en de bouw van de nieuwe AWZI houden wij hier direct rekening mee. Uit de laatste analyses komt naar voren dat de investeringen als gevolg van ERSA hoger gaan uitvallen dan waar we in de Kadernota 2026 rekening mee hebben gehouden.

Binnen het watersysteem onderzoekt Delfland gebieden voor het ontwikkelen van grootschalige waterbergingsgebieden. Naar verwachting vragen wij in 2026 een krediet hiervoor aan. De grote investeringen verwachten wij vanaf 2031.

Leningenportefeuille en liquiditeitsbehoefte

Per 1 januari 2026 bedraagt de bestaande langlopende geldleningenportefeuille € 515,4 miljoen. Deze bestaat uit leningen voor de herfinanciering van de PPS uit 2016 en leningen voor de overige eigen activa. De PPS-lening loopt tot en met 2031; hierop lossen wij elk jaar circa € 20 miljoen af. De overige leningen zijn op één na fixe-leningen (worden aan het eind van de looptijd in een keer afgelost). Eén lening lossen wij in acht termijnen af. Onder andere door de hogere fee in 2031-2033 die wij aan Delfluent moeten betalen voordat de zuiveringsinstallaties Harnaschpolder en Houtrust overgaan in ons beheer, de aflossingen

op de huidige leningen en de grote investeringsopgaven neemt de financieringsbehoefte toe. Hiervoor gaan we nieuwe leningen aan, waarbij we de eerste € 50 miljoen eind 2025 verwachten.

Zie paragraaf 4.2 voor een verdere toelichting.

Renteontwikkeling

De inflatie is niet meer zo hoog als een paar jaar geleden, maar de door de Europese Centrale Bank gewenste 2% voor een stabiele prijsontwikkeling is op dit moment geen realiteit.

Tot 2025 zagen we dat terug in de rentedalingen die de Europese Centrale Bank en nationale banken doorvoerden. Sinds begin 2025 loopt de rente weer iets op. In onze berekeningen houden wij rekening met een rente van 3,75% voor nieuw af te sluiten leningen.

Daartegenover staat de ontwikkeling van de spaarrente via de schatkist. Deze daalt sinds enige tijd (over 2025 al meer dan een 1%).

Gelijkmatige ontwikkeling heffingen (belastingtarieven) en NSQ

Wij maken berekeningen die verder reiken dan de jaren van de meerjarenraming. Zo brengen we de impact van bovenstaande onderwerpen op de lange termijn in beeld. Dit geeft ons een beeld van mogelijke gevolgen voor onder andere de liquiditeitsbehoefte en de ontwikkelingen van de heffingen.

Extra opslagen voor duurzaam evenwichtige financiën

Bovenstaande ontwikkelingen zorgen ervoor dat de financieringsbehoefte toeneemt. Met ombuigingen, *Nieuw voor Oud* en efficiënter werken proberen we de stijging van de lasten en daarmee van de heffingen te beperken. Daarnaast zetten we onze reserves in om de lasten te drukken. De nota Reserves en voorzieningen schrijft voor dat we de algemene reserve vrij besteedbaar en de twee tariefdemingsreserves binnen vijf jaar moeten inzetten. Deze reserves zijn namelijk gevoed met jaarresultaten (lees: niet uitgegeven belastinggeld). Door ze binnen vijf jaar in te zetten, zorgen we ervoor dat de middelen terugvloeien naar de belastingbetalers.

Sinds 2024 leggen we een extra opslag op de reguliere zuiveringsheffing. Deze is bedoeld om:

- extra belastinggeld op te halen zodat we investeringen deels zelf kunnen financieren, zodat we minder hoeven te lenen en daardoor minder rentelasten hebben;
- de reserve kapitaallasten investeringen zuiveringsbeheer te voeden om de toekomstige kapitaallasten te dekken;
- de heffingen gelijkmatig te laten ontwikkelen;
- de NSQ niet of beperkt boven de norm van 250% te laten uitkomen.

Op basis van de laatste inzichten, is deze opslag echter onvoldoende om aan de coalitieafspraken en onze eigen criteria te kunnen voldoen. Om onze opgaven te kunnen financieren, neemt de schuldenlast zodanig toe dat de NSQ tot ruim boven de 250% stijgt om vervolgens ruim tien jaar daarboven te blijven. Om ook in de toekomst onze financiële huishouding op orde te houden en de heffingen gelijkmatig te laten stijgen, komen er twee extra opslagen:

1. voor beide systemen verhogen we de komende vijf jaar de heffingen met 0,5% per jaar cumulatief. Dus: 0,5% in 2026, 1,0% in 2027, oplopend naar 2,5% in 2030;
2. voor het zuiveringsbeheer verhogen we de komende vijf jaar de heffingen met 2% per jaar cumulatief. Dus: 2% in 2026, 4% in 2027, oplopend tot 10% in 2030.

In onderstaande tabel zijn de drie opslagen onder elkaar gezet inclusief de financiële effecten voor de periode van deze begroting en meerjarenraming.

2.2.1 Tabel: extra opslagen heffingen inclusief financieel effect

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
<i>Opslagen per jaar</i>									
Watersysteemheffingen (0,5%)			0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%		
Zuiveringsheffing (0,5%)			0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%		
Zuiveringsheffing (2,0%)			2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%		
Zuiveringsheffing (besluit 2024)	3,0%	3,0%	3,0%	2,0%	2,0%	1,0%	1,0%	1,0%	
<i>Opslagen per jaar cumulatief</i>									
Watersysteemheffingen (0,5%)			0,5%	1,0%	1,5%	2,0%	2,5%	2,5%	2,5%
Zuiveringsheffing (0,5%)			0,5%	1,0%	1,5%	2,0%	2,5%	2,5%	2,5%
Zuiveringsheffing (2,0%)			2,0%	4,0%	6,1%	8,2%	10,4%	10,4%	10,4%
Zuiveringsheffing (besluit 2024)	3,0%	6,1%	9,3%	11,5%	13,7%	14,8%	16,0%	17,1%	17,1%
<i>Financiële gevolgen van de opslagen (cumulatief)</i>									
Watersysteemheffingen (0,5%)			0,8	1,6	2,5	3,5	4,5	4,5	4,5
Zuiveringsheffing (0,5%)			0,8	1,6	2,5	3,5	4,5	4,5	4,5
Zuiveringsheffing (2,0%)			3,4	7,3	11,7	16,8	22,5	22,5	22,5
Zuiveringsheffing (besluit 2024)	4,9	6,6	12,2	16,4	21,0	25,0	27,0	29,0	29,0
Totaal	4,9	6,6	17,2	26,9	37,7	48,8	58,5	60,5	60,5

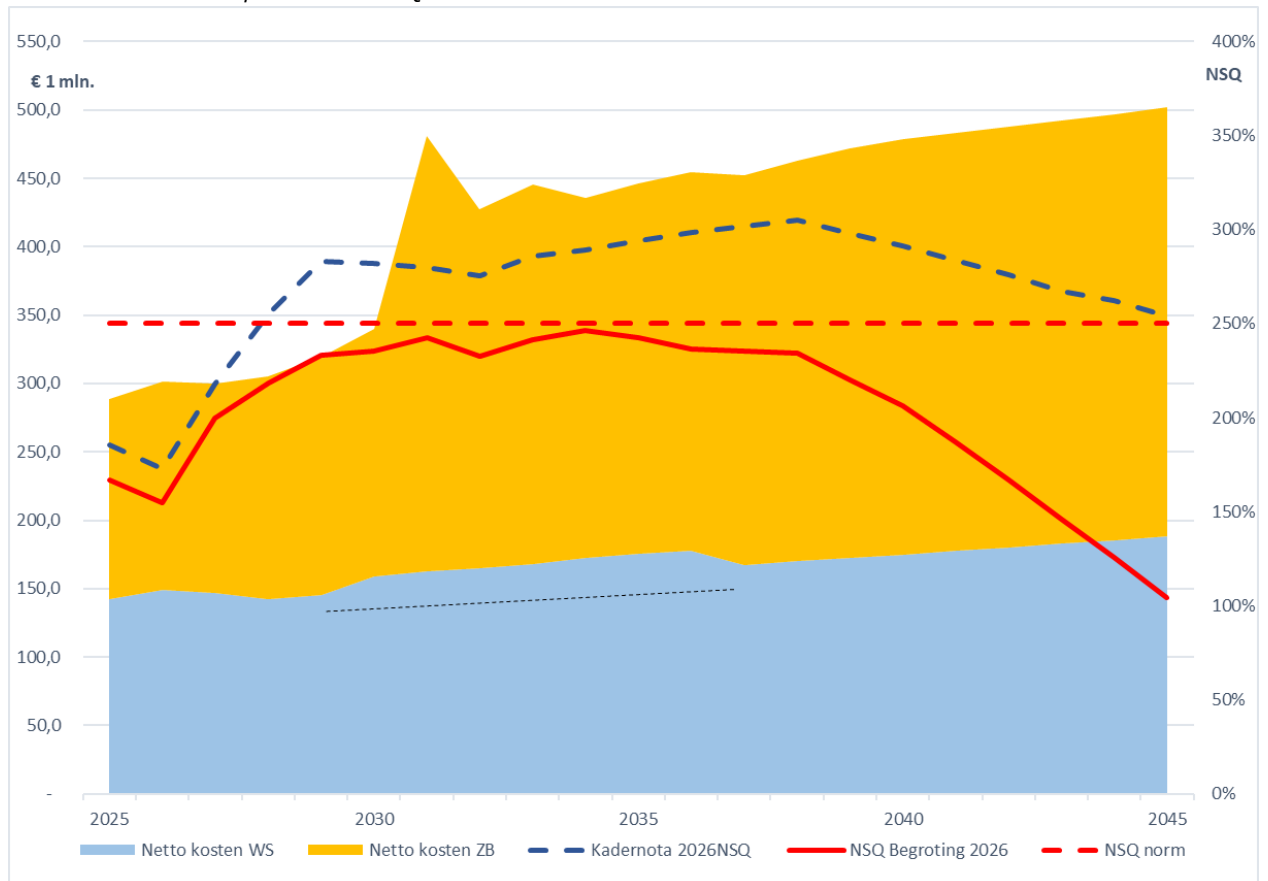
De middelen die we ophalen met de opslag van 0,5% worden deels gebruikt om de begroting sluitend te krijgen. Het restant binnen het watersysteem wordt toegevoegd aan de egaliseringsreserve watersysteem. De extra middelen door de opslagen binnen de zuiveringsheffing worden toegevoegd aan de reserve kapitaallasten investeringen zuiveringsbeheer. De onttrekkingen aan beide reserves gaan plaatsvinden vanaf het moment dat de betreffende kosten in de exploitatie terechtkomen (bijvoorbeeld bij het in gebruik nemen van de WVH in 2031). Zie ook paragraaf 4.2.3 en 5.2.2.

Door de extra opslag van 2% op de zuiveringsheffing vanaf 2026 zorgen we ervoor dat de NSQ onder de 250% blijft (zie hieronder). Tevens zorgen de extra middelen voor meer kasinstroom, waardoor we investeringen deels zelf kunnen financieren en daardoor minder financiering van buiten hoeven aan te trekken. De te betalen rente die we hiermee besparen, loopt op tot bijna € 160 miljoen in 2045.

Onderstaande grafiek geeft de ontwikkelingen van de lasten per taak en van de NSQ weer, waarbij geldt:

- de lasten worden afgezet tegen de linker as van de grafiek;
- de NSQ wordt afgezet tegen de rechter as van de grafiek;
- de extra opslagen voor heffingen hebben wij hierin verwerkt.

2.2.2 Grafiek: Lasten per taak en NSQ

De lasten van het watersysteem (het blauwe vlak) laten een gelijkmatige groei zien. In de periode 2030-2036 is in de grafiek een bult zichtbaar. De extra bijdrage aan het HWBP zorgt ervoor dat de lasten in die periode boven de trendmatige ontwikkeling (gemarkeerd door de zwarte stippellijn) uitkomen.

De lasten van het zuiveringsbeheer (oranje vlak) laten een grilliger beeld zien. In 2031 zit een piek door:

- ingebruikname van de Vergulde Hand (afschrijvingen, beheer en onderhoudskosten);
- restafschrijvingen De Grootte Lucht (DGL);
- extra fee PPS in verband met het in eigen beheer nemen van de Harnaschpolder en Houtrust.

De extra fee PPS en de restafschrijvingen DGL worden gedekt door de onttrekking van de daarvoor bestemde reserves. Hierdoor hebben deze kosten geen resultaatseffect. Wel leiden ze tot hogere uitgaven, waardoor de financieringslasten toenemen.

De blauwe stippellijn laat de NSQ zien zoals gepresenteerd in de Kadernota 2026. Deze kwam ruim boven de norm van 250% uit. Bovendien was kadernota inclusief de meerjarenraming niet sluitend.

Door de ombuigingen, Nieuw voor Oud en dergelijke en door het toepassen van de opslagen zoals hierboven toegelicht, blijft de NSQ onder de 250%.

3. Programmaplan

3.1 Waterkeringen

3.1.1 Programmaliijn Waterkeringen

Foto: Delflandsedijk

Doel

3.1.1.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
<i>De primaire, regionale en overige waterkeringen zijn veilig en toekomstbestendig, zodat mensen in het beheergebied veilig kunnen wonen, werken en recreëren.</i>
Nadere toelichting
<i>Een groot deel van Delfland ligt onder de zeespiegel. Dijken, duinen en kades beschermen de inwoners van het gebied tegen het water. Landelijk is het streven dat alle primaire waterkeringen in 2050 aan de norm voldoen. Onze inzet voor regionale keringen en overige keringen is dat in 2035 respectievelijk 95% en 70% aan de norm voldoen.</i>
Verwacht resultaat in 2026
<i>De belangrijkste waterkeringen die ons beschermen tegen het hoge water zijn de primaire waterkeringen. Bij Delfland zijn dat de zeekering en de Delflandsedijk. De waterschappen en het Rijk versterken de primaire waterkeringen met het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Op dit moment voldoet 4,5 kilometer van de Delflandsedijk niet aan de norm. We willen meer inzicht in de sterkte van deze dijk. Zo verwachten we de opgave (4,5 km) te reduceren. Binnen ons gebied beheren we 637 kilometer regionale waterkeringen en polderkaden. Ons streven is dat eind 2026 81% van de regionale waterkeringen en 55% van de polderkaden aan de norm voldoen. Inspecties en goed beheer en onderhoud blijven de basis voor veilige waterkeringen. Hiermee houden we de keringen in goede staat. In 2026 besteden we extra aandacht aan de bomen op onze waterkeringen.</i>
Wat gaan we daarvoor doen?
Hoogwaterbeschermingsprogramma
<i>We ontwikkelen een nieuwe rekenmethode voor de sterkte van de Delflandsedijk. Het grondonderzoek hiervoor voeren we in 2026 uit. Met het resultaat bepalen we in 2027 welke delen we moeten versterken en aanmelden bij het HWBP.</i>
Groot onderhoud en dijkversterkingen
<i>We brengen 5000 meter regionale keringen op orde met groot onderhoud en dijkversterkingen. We programmeren het op orde brengen van de polderkaden, zodat we daar vanaf 2027 mee kunnen starten.</i>
Onderhoud bomen

Op onze waterkeringen en terreinen staan 2.000 bomen. We onderhouden deze en geven daarmee invulling aan onze zorgplicht. En zo voorkomen we onveilige situaties.

Prestatie-indicatoren

3.1.1.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Mate waarin primaire en regionale waterkeringen en polderkaden voldoen aan de normen die het Rijk, de provincie Zuid-Holland en Delfland hebben vastgesteld.

Programmalijn: Waterkeringen							
Prestatie-indicatoren	Rekening 2024	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Primaire waterkeringen (55 kilometer)	92%	92%	92%	92%	92%	92%	92%
Regionale waterkeringen (437 kilometer)	79%	80%	81%	83%	84%	86%	88%
Polderkaden (170 kilometer)	n.v.t.	55%	55%	56%	57%	59%	61%

Exploitatie

3.1.1.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Waterkeringen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	29.651	31.378	33.494	33.756	36.465	39.246	51.487
Baten	-473	-260	-150	-150	-150	-150	-150
Netto kosten	29.177	31.118	33.344	33.606	36.315	39.096	51.337

De toename van de netto kosten in 2026 ten opzichte van 2025 van € 2,2 miljoen wordt veroorzaakt door € 2,1 miljoen hogere lasten en € 0,1 miljoen lagere baten.

Programmalijn Waterkeringen (toename lasten € 2,1 miljoen)

- Lagere wettelijke bijdrage Delfland aan het HWBP. De bijdrage per jaar hangt af van de programmering binnen het HWBP. € -0,2
- Toename kosten van muskusrattenbeheer gebaseerd op begroting samenwerkingsverband De Stichtse Rijnlanden en Unie van Waterschappen. € 0,1
- Hogere personeelskosten door cao-ontwikkeling en door extra inzet personeel voor onderhoud waterkeringen en het op orde brengen van de waterkeringen (projecten). € 1,1
- Hogere kapitaallasten, omdat de verwachting 2025 is dat door € 14,8 miljoen aan investeringen de activa en onderhanden werk. € 1,1

Programmalijn Waterkeringen (lagere baten € 0,1 miljoen)

- Lagere subsidie van de provincie voor natuurbeheer ten behoeve van onderhoud primaire waterkeringen voor het jaar 2026. € -0,1

Vanaf 2028 lopen de lasten op. Voor een groot deel is dit te wijten aan de bijdrage aan het HWBP. In 2030 komt daar de extra bijdrage HWBP bij (zie ook hoofdstuk 2).

Investerings

3.1.1.4 Tabel: Investerings

Programmaliijn	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Waterkeringen	11.013	14.750	16.500	17.000	18.000	18.000	18.000

Om de ramingen van de prestatie-indicatoren Regionale waterkeringen en Polderkaden te kunnen realiseren streven we op termijn naar een jaarlijks investeringsvolume van € 18 miljoen.

De belangrijkste investeringsprojecten in 2026 zijn:

- N468 (Midden-Delfland);
- Katwijkerlaan Zuid (Pijnacker-Nootdorp);
- WOK Katwijkerlaan (Pijnacker-Nootdorp);
- De Dijken van Morgen (Pijnacker-Nootdorp);
- Tuinen van Oude Leede (Lansingerland); en
- Vaartweg Zuid (Vlaardingen).

3.1.2 Programmaliijn Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)

Foto: Berkelsche Zwethsluis (Guus Schoonewille)

Doel

3.1.2.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
<i>Delfland draagt integraal bij aan een vitaal landelijk gebied.</i>

Nadere toelichting
Het oppervlakte- en grondwater voldoet op veel plaatsen nog niet aan de kwaliteit die is afgesproken met Brussel (KRW) en die nodig is voor een vitaal landelijk gebied. Bovendien leidt klimaatverandering in toenemende mate tot overlast van zowel te veel als te weinig water. Waterschappen, agrarische ondernemers, en terreinbeherende organisaties spelen een belangrijke rol in het vinden van de juiste oplossing voor natuur, water, bodem en klimaat. Vanuit onze belangen op waterkwaliteit, wateroverlast, groenblauwe dooradering, waterbeschikbaarheid en biodiversiteit zijn we als waterbeheerder betrokken bij het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) en de daarbij horende gebiedsprocessen. Wij trekken hierin gezamenlijk op met gebiedspartners, andere waterschappen in Zuid-Holland en de provincie.
Verwacht resultaat in 2026
Delfland blijft werken aan een veerkrachtig en robuust watersysteem in het landelijk gebied. Dat doen we op basis van locatie specifieke kennis van het water- en bodemsysteem. Wat willen we bereiken? <ul style="list-style-type: none"> • Veerkrachtige, toekomstbestendige inrichting van het watersysteem in het landelijk gebied. • Bijdrage aan versterken van het agrarisch natuurbeheer, zodat de waterkwaliteit verbetert.
Wat gaan we daarvoor doen?
Samenwerking ZH-PLG
De provincie geeft invulling aan een alternatief NPLG voor Zuid-Holland met de Ruimtelijke Koers en de Samenhangende Aanpak Natuur & Economie (SANE). De Zuid-Hollandse waterschappen stelt samen met de provincie teksten op over de thema's betreffende het landelijk gebied voor het provinciale omgevingsbeleid. Dit wordt jaarlijks herzien.
Strategische samenwerkingsagenda
De Zuid-Hollandse waterschappen en PZH hebben bestuurlijk ingestemd met samenwerkingsafspraken in de ZH-PLG gebieden en met de samenwerking op inhoudelijke beleidsthema's van het ZH-PLG. Inzet op vastleggen van de samenwerking met onze provincie.

Exploitatie

3.1.2.2 Tabel: Exploitatie

Programmaliijn Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	0	175	189	181	160	153	153
Netto kosten	0	175	189	181	160	153	153

De netto kosten bestaan uit personeelskosten en blijven ten opzichte van 2025 nagenoeg gelijk.

3.1.3 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

Muskusrattenbeheer

Vanuit het samenwerkingsverband Muskusrattenbeheer voorkomen we dat deze dieren schade toebrengen aan onze dijken. Daarmee draagt dit bij aan het beheer en onderhoud van de dijken zoals verwoord in de programmaliijn waterkeringen. Van risico's met een mogelijk materieel effect voor Delfland is bij deze verbonden partij geen sprake.

3.1.4 Geraamde baten en lasten programma Waterkeringen

3.1.4.1 Tabel: Exploitatie

Programma Waterkeringen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	29.690	31.870	33.683	33.938	36.625	39.398	51.640
Baten	-473	-260	-150	-150	-150	-150	-150
Netto kosten	29.217	31.610	33.533	33.788	36.475	39.248	51.490

3.1.5 Investeringsen programma Waterkeringen

3.1.5.1 Tabel: Investeringsen

Programma lijn	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Waterkeringen	11.013	14.750	16.500	17.000	18.000	18.000	18.000

3.2 Waterkwaliteit

3.2.1 Programmalijs Waterkwaliteit

Foto: schoon en gezond water

Doel

3.2.1.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Schoon, gezond en levend water in ons beheergebied, dat bijdraagt aan een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.

Nadere toelichting

Doelen en richtingen voor maatregelen zijn vastgelegd in het Stroomgebiedbeheerplan (SGBP3) Rijn-West, de Uitvoeringsstrategie waterkwaliteit overig water en de strategie microverontreinigingen. De waterkwaliteit in het gebied van Delfland voldoet nog niet aan de gestelde doelen. Het palet aan maatregelen dat we hebben ingezet blijft er één van lange adem. Wij blijven inzetten op de trendbreuk en gaan komend jaar door met realiseren van waternatuur, sturen op verminderen van emissies en beïnvloeden van medeoverheden en ketenpartners.

Wat doen we in 2026 anders?

- We schuiven op naar een lager schaalniveau om te sturen: niet alleen KRW-lichamen en overig water, maar naar gemeentelijk niveau en zelfs lager (denk aan slootniveau bij kassen).

- We presenteren de situatie van de waterkwaliteit zowel vanuit de normen (one out, all out) als de onderliggende voortgang.

- We werken adaptief en doorlopen voortdurend de cyclus inzicht, rapportage, maken/bijsturen afspraken en ultimo aanspreken. Deze basis staat voor de glastuinbouw. Bij de 'Staat van ons water' en overige emissies in stedelijk gebied, implementeren we deze cyclus ook met gemeenten.

Verwacht resultaat in 2026

De belangrijkste zijn:

- Realiseren van de afgesproken maatregelen die opgenomen zijn in de genoemde beleidsdocumenten (inclusief Coalitieakkoord).

- Starten met het beschermen van waternatuur (specifiek NEZ) tegen vraatschade van rivierkreeften in 2026.

- Borgen van afspraken met onder andere gemeenten, PZH en de glastuinbouw. Dit is in het kader van de transitie van 'afspreken naar aanspreken'.

- Borgen van ons beleid voor de toekomst in SGBP4 (2028-2033).

Wat gaan we daarvoor doen?

Verminderen emissies

Glastuinbouw: We intensiveren onze aanpak in deze sector. We ontwikkelen nieuwe regelgeving gericht op de glastuinbouw. We voeren het meten op slootniveau stapsgewijs door in alle polders.

Overig: We implementeren in 2026 een risicogestuurde bronaanpak voor stedelijke en industriële emissies, zoals gemeentelijke riolering (foutaansluitingen), KRW-probleemstoffen en Zeer zorgwekkende stoffen.

Transitie

We geven de transitie 'van afspreken naar aanspreken' verder vorm door onder andere:

- voor overige emissies op het lagere schaalniveau data en rapportages te verzamelen en hierop lokaal het gesprek aan te gaan;

- in de glastuinbouw afspraken met ketenpartners en medeoverheden te maken en achterblijvers aan te spreken; en

- met de 'Staat van ons water' rapportages en afspraken op gemeentelijk niveau te maken.

Stroomgebiedbeheersplan

De doelen en maatregelen uit SGBP3 vormen de basis voor strategische keuzes en leveren input voor SGBP4, wat resulteert in een aangepast maatregelenpakket om de KRW-doelen te behalen of zo dicht mogelijk te benaderen. Wij leggen de bijdrage van Delfland voor het SGBP4 (voor de periode 2028-2033) in 2026 aan de VV voor ter besluitvorming.

Waternatuur

- Aanleggen: we realiseren meer waternatuur in de vorm van bijvoorbeeld Natte Ecologische Zones (NEZ), vispassages en mitigerende maatregelen. Dit doen we in lokaal en KRW-water.

- Beschermen: Waar nodig treffen we beschermende maatregelen tegen ganzen met wildbeheer en rivierkreeften met grootschalige afvang. Het streven is om in 2027 circa 50 kilometer NEZ te hebben beschermd tegen Amerikaanse rivierkreeft.

- Onderhoud: We intensiveren het onderhoud van waternatuur om ecologische waarden zoveel mogelijk te behouden. Ecologisch maaien en baggeren zetten we voort.

Prestatie-indicatoren

3.2.1.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn: Waterkwaliteit							
Prestatie-indicatoren	Rekening 2024	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
1) Zomergemiddelde stikstofgehalte Boezem Westland/Midden Delfland & Boezem Haaglanden/Schie	2,2 & 2,9 mg/l	2,1 & 1,9 mg/l	2,0 & 1,8 mg/l	2,0 & 1,8 mg/l	2,0 & 1,8 mg/l	2,0 & 1,8 mg/l	2,0 & 1,8 mg/l
2) Toxiciteit: percentage metingen gewasbeschermingsmiddelen dat geen belemmeringen geeft voor ecologie	84%**	30%	50%	100%	100%	100%	100%

** Betreft oude prestatie-indicator die nu niet meer van toepassing is vanaf 2025.

De PI ecologische sleutelfactoren komt met ingang van 2026 te vervallen. De PI geeft onvoldoende zicht op ontwikkelingen in de waternatuur. Het is niet simpel één indicator voor de vooruitgang van de waternatuur te tonen. Daarom is gekozen voor opnemen van het genuanceerde beeld aan de hand van een aantal indicatoren in de voortgangsrapportage waterkwaliteit in plaats van in de begrotingscyclus.

Exploitatie

3.2.1.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Waterkwaliteit	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	10.921	14.162	17.372	17.930	14.689	14.694	14.680
Baten	20	-100	-100	-110	-110	-110	-110
Netto kosten	10.941	14.062	17.272	17.820	14.579	14.584	14.570

De toename van de netto kosten in 2026 ten opzichte van 2025 van € 3,2 miljoen wordt volledig veroorzaakt door hogere lasten.

Programmalijn Waterkwaliteit (toename lasten € 3,2 miljoen)

De belangrijkste afwijkingen zijn:

- Incidenteel extra budget voor voorbereiding en wegvangen van rivierkreeften. Ook in 2026 is hiervoor budget. Vanaf 2027 valt dit budget weg. € 2,4
- Hogere kapitaallasten € 0,3
- Diverse kleine posten € 0,5

Investerings

3.2.1.4 Tabel: Investerings

Programma lijn	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Waterkwaliteit	1.946	3.135	3.332	2.924	3.031	2.000	2.000

In 2026 werken we verder aan de realisatie van zes vispassages, waarvan er één volgens de planning in 2026 wordt opgeleverd en de overige in 2027. Ook werken we in 2026 aan ruim vijftien NEZ-projecten, waarvan we er dertien opleveren. Elf van deze projecten zijn herstelprojecten van natuurvriendelijke oevers, vispaaiplaatsen en drijvende oevers waarbij we eerder aangelegde NEZ's geheel of deels opnieuw inrichten. Dit gebeurt vaak in

combinatie met de aanleg van een (verbeterde) golfbreker om de effecten van recreatievaart te mitigeren.

3.2.2 Programmamlijn Biodiversiteit

Foto: schoon water (Guus Schoonewille)

Doel

3.2.2.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Het herstellen en versterken van natuur in ons gebied.
Nadere toelichting
<p>Landelijk en provinciaal beleid bevat drie strategische doelen: 1) versterken groenblauwe dooradering, 2) natuurinclusief inrichten en werken en 3) natuur(waarden) behouden en versterken.</p> <p>Inmiddels heeft de EU de Natuurherstelwet aangenomen. Alle lidstaten moeten in 2030 herstelmaatregelen hebben genomen in 30% van de gebieden waarin het niet goed gaat met de natuur. In 2050 is dat 90%. Binnen twee jaar moet het nationale Natuurherstelplan er zijn. Voor Delfland betekent de wet waarschijnlijk geen inhoudelijke koerswijziging voor biodiversiteit, maar een versterking van de inspanningsverplichting.</p>
Verwacht resultaat in 2026
<p>In 2025 hebben we een ambitiekader voor herstel van biodiversiteit vastgesteld en uitgewerkt naar een handelingsperspectief voor uitvoering. Met onze invulling van blauwgroene netwerk leggen we focus bij de natuurgebieden binnen het Nationaal Park Hollandse Duinen, het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland, Vlietzone, regiopark Buytenhout, de stedelijke gebieden en de verbinding daartussen. Met onze projecten binnen deze gebieden geven wij een impuls aan natuurontwikkeling. We onderzoeken daarnaast hoe we het areaal ecologisch maaibeheer kunnen vergroten.</p> <p>Zodra het landelijke Natuurherstelplan, als vertaling van de Europese Natuurherstelwet, beschikbaar komt, brengen wij in beeld welke impact dit heeft voor Delfland.</p>
Wat gaan we daarvoor doen?
Implementatie van het ambitiekader Biodiversiteit
Voor de realisatie van het Blauwgroene Netwerk agenderen we onze aanpak en denkwijze bij onze samenwerkingspartners. We maken concreet hoe projecten bij waterkeringen, het watersysteem en de waterketen natuurinclusief kunnen worden gerealiseerd.
Landelijk Natuurherstelplan

Voor de vertaling van het landelijke Natuurherstelplan naar de Delflandse context, maken we een impactanalyse, die verduidelijkt welke bijsturing voor Delfland nodig is om te kunnen voldoen aan wet- en regelgeving.

Rapportage Biodiversiteit

Jaarlijks maken we een rapportage over de ontwikkeling van biodiversiteit en het blauwgroene netwerk.

Exploitatie

3.2.2.2 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Biodiversiteit	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	525	508	368	360	346	344	350
Netto kosten	525	508	368	360	346	344	350

Programmalijn Biodiversiteit (afname lasten € 0,1 miljoen)

- De afname van de kosten ten opzichte van 2025 is het gevolg van een administratieve afname in tijdelijke formatie. Wanneer contractueel de verlengingen rond zijn zal dit in de bestuursrapportage 2026 worden hersteld. € -0,1

3.2.3 Programmalijn Recreatief medegebruik

Foto: zwemmen

Doel

3.2.3.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Delfland faciliteert recreatief medegebruik waar mogelijk.

Nadere toelichting

Recreatiemogelijkheden dragen bij aan de kwaliteit van de leefomgeving, de gezondheid en het welzijn van de bevolking en zichtbaarheid van ons waterschap. Delfland faciliteert recreatie in, op en langs het water waar dit kan, in duurzame samenhang met de andere functies van het watersysteem.

Het onderwerp waterrecreatie valt uiteen in diverse aandachtsgebieden, waaronder varen, zwemmen, bebording, vissen en schaatsen.

Verwacht resultaat in 2026

In 2026 actualiseren we het vaarbeleid en zetten we stappen om dit beleid te implementeren. Daarnaast monitoren we de kwaliteit van onze twaalf zwemwaterlocaties. Waar nodig nemen we maatregelen, met inachtneming van het afwegingskader zwemwater. In 2026 zijn al onze nautische verkeersborden actueel en in goede staat.

Wat gaan we daarvoor doen?

Vaarbeleid

We stellen een beleidsnota over varen vast. Op grond van dit nieuwe vaarbeleid nemen we maatregelen om de waterkwaliteit te beschermen en te verbeteren. We gaan actief communiceren over de doorwerking van varen op de waterkwaliteit.

Zwemwaterlocaties

We verkennen met de provincie de mogelijkheden voor alternatieve zwemwaterlocaties, waar het realiseren van een goede zwemwaterkwaliteit kansrijker is dan op de bestaande locaties. Het afwegingskader zwemwater is uitgangspunt om te investeren. Als ingrijpen gewenst is, maken we maatregelplannen op grond van verantwoordelijkheden en gezamenlijke financiering met gemeenten.

Zwemwaterkwaliteit

We nemen maatregelen om de kwaliteit van het zwemwater te verbeteren. We geven prioriteit aan locaties met kansrijke samenwerking met gemeenten.

Prestatie-indicatoren

3.2.3.2 Tabel prestatie indicatoren

Streefwaarden	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Maximaal aantal locaties met een negatief zwemadvies van meer dan 3 weken	8	4	3	3	3	3	3

Exploitatie

3.2.3.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Recreatief medegebruik	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	657	654	637	638	616	616	611
Baten	-82	0	0	0	0	0	0
Netto kosten	576	654	637	638	616	616	611

De lasten in 2026 blijven ten opzichte van 2025 nagenoeg gelijk.

3.2.4 Programmalijn Verbinding met partners

Foto: varen

Doel

3.2.4.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
<i>Het waterbelang en de opgaven van Delfland inbrengen en borgen in ruimtelijke en complexe plannen van derden voor de fysieke leefomgeving. Daarnaast ondersteuning van het streven om mensen wereldwijd te voorzien van schoon, voldoende en veilig water.</i>
Nadere toelichting
<i>De ruimte in ons gebied is schaars en het bevoegd gezag voor de ruimtelijke ordening ligt bij gemeenten, provincie en Rijk. Wij sturen met medeoverheden op een waterveilige, klimaatadaptieve, schone en gezonde leefomgeving. Iedere partij heeft hierin zijn eigen taak en verantwoordelijkheid vanuit (ruimtelijke) ontwikkeling en beheer van de openbare ruimte. Voor vrijwel alle opgaven van Delfland spreken wij onze medeoverheden en andere gebiedspartners erop aan de wateropgave te verbinden aan hun eigen belangen en hun instrumenten daarvoor in te zetten. Wij zijn een onmisbare partij in ruimtelijke processen, stellen ons constructief-kritisch op en geven vanuit het waterbelang duidelijk grenzen aan.</i>
Verwacht resultaat in 2026
<i>De focus voor 2026 ligt op samenwerking met en zelfbewuste beïnvloeding en sturing van gebiedspartners; daarnaast op gebiedsprocessen en plannen in de fysieke leefomgeving. Delfland is zo vroeg mogelijk betrokken bij plannen in de leefomgeving. Daar pakken we onze rol als waterautoriteit en aanjager en zetten ons gevraagd en ongevraagd in voor de water- en bodembelangen als randvoorwaarde bij de ruimtelijke inrichting van ons gebied. Dit doen we óók bij bestaande bebouwing. Binnen de kaders van ons beleid borgen wij het waterbelang en dragen onze opgaven aan. Tegelijkertijd benutten we bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving kansen voor het oplossen van wateroverlastknelpunten, klimaatadaptatie, het ophogen van waterkeringen en het verbeteren van de waterkwaliteit.</i>

Hiermee bereiken we dat de fysieke ruimte in ons gebied gebruikt kan worden voor een toekomstbestendig watersysteem. En we zorgen dat keuzes van derden niet leiden tot hoge kosten voor de uitvoering van onze taak, nu en in de toekomst. We bekijken of we zoveel mogelijk werk kunnen combineren met zo laag mogelijke kosten en zo min mogelijk overlast voor de omgeving. Daarnaast zorgen we dat maatregelen in en voor het watersysteem bijdragen aan het vergroten van een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving voor en door inwoners en bedrijven.

Door inzet in de Blue Deal behouden we de verbinding met onze internationale partners waarmee wij kennis uitwisselen. En wij ondersteunen hen in de zorg voor goed waterbeheer.

Wat gaan we daarvoor doen?

Samenwerking

We voeren proactief de 'Weging van het Waterbelang' uit op (complexe) plannen voor de fysieke leefomgeving en participeren in provinciale en regionale samenwerkingen. Onze inzet richt zich binnen en buiten Delfland op verbeteringen van klimaatadaptief beheer en beleid.

Gebiedsprocessen

We richten met relevante samenwerkingspartners gebiedsprocessen in en maken afspraken over maatregelen voor onze eigen wateropgaven. Ook participeren we hiervoor in initiatieven van derden en werken aan gemeentelijke waterplannen.

Blue Deal

We nemen deel aan de Blue Deal-programma's Colombia, Indonesië en Zuid-Afrika. We ontvangen buitenlandse delegaties in het kader van kennisuitwisseling.

Exploitatie

3.2.4.2 Tabel: Exploitatie

Programmalijn	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Verbinding met partners							
Lasten	955	1.394	1.482	1.401	1.300	1.283	1.303
Netto kosten	955	1.394	1.482	1.401	1.300	1.283	1.303

Ten opzichte van 2025 nemen de kosten toe met € 0,1 miljoen. Deze stijging wordt veroorzaakt door met name de cao-ontwikkeling.

3.2.5 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

AQUON

Deelname aan deze verbonden partij draagt bij aan het verbeteren van de waterkwaliteit door gezamenlijk onderzoek en analyse (AQUON is het gemeenschappelijk laboratorium van negen waterschappen).

3.2.6 Geraamde baten en lasten programma Waterkwaliteit

3.2.6.1 Tabel: Exploitatie

Programma Waterkwaliteit	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	13.058	16.719	19.859	20.329	16.951	16.937	16.944
Baten	-62	-100	-100	-110	-110	-110	-110
Netto kosten	12.996	16.619	19.759	20.219	16.841	16.827	16.834

3.2.7 Investerings programma Waterkwaliteit

3.2.7.1 Tabel: Investerings

Programma lijn	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Waterkwaliteit	1.946	3.135	3.332	2.924	3.031	2.000	2.000

3.3 Waterkwantiteit

3.3.1 Programmatisch Waterkwantiteit

Foto: baggeren

Doel

3.3.1.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
<i>Een robuust en klimaatbestendig watersysteem.</i>
Nadere toelichting
<i>Het watersysteem blijft zodanig ingericht dat in het beheergebied mensen kunnen wonen, werken en recreëren. We verkleinen de kans op inundatie van het gebied door hevige regenval zodanig dat deze aan de omgevingswaarden (overstroming vanuit het watersysteem) voldoet.</i>
Verwacht resultaat in 2026
<i>We gaan door met de verdere uitwerking en implementatie van de langetermijnstrategie wateroverlast 'Wapenen tegen extreme neerslag'. Hiermee maken we het watersysteem van Delfland robuuster. De prioriteit (of focus) ligt bij het vaststellen van één of meerdere locaties voor waterbergingsgebieden en het verder uitwerken hiervan in ontwerp. Vanwege de focus hierop stellen we de prestatie-indicator voor het voldoen aan de omgevingswaarde naar beneden bij. 40.400 hectare van het beheergebied voldoet in 2026 aan de omgevingswaarde. Voor het baggeren van onze watergangen heeft Delfland in 2024 nieuw beleid vastgesteld. In 2026 werken we verder aan de implementatie van dit beleid. We baggeren ook voor de waterkwaliteit en gaan in gesprek met gemeenten en particulieren over het tegen betaling overnemen van hun baggertaken. Dat is efficiënt en bespaart kosten voor de burgers. Met monitoring, onderhoud, vervanging en nieuwbouw van gemalen en stuwen houden we ons watersysteem in goede staat. Hiermee beperken we de kans op wateroverlast en dragen we zorg voor een robuuste zoetwatervoorziening, voor nu en in de toekomst.</i>
Wat gaan we daarvoor doen?
Wateroverlast
<i>We stellen één of meerdere schetsontwerpen en een investeringsplan vast voor het ontwerp van grootschalige waterbergingsgebieden. Ook voeren we in 2026 maatregelen uit voor locaties, die niet voldoen aan de omgevingswaarden voor wateroverlast.</i>
Baggerwerkzaamheden
<i>We baggeren twintig kilometer ecologisch en saneren zes locaties voor de waterkwaliteit. Met een nieuw baggerdepot bij AWZI De Groote lucht maken we het baggeren duurzamer en goedkoper en zijn we minder afhankelijk van de markt.</i>

Monitoring, onderhoud en vervanging

In 2026 voeren we circa 25 projecten voor groot onderhoud, renovatie en vervanging uit. Dit betreft onder andere de vervanging van gemaal Commandeurspolder en Ackerdijkschepolder, de nieuwbouw van gemaal Bergsluis, het renoveren van gemaal Dorppolder en vervanging van de motoren van gemaal Winsemius.

Prestatie-indicatoren

Het oppervlak van het beheergebied van Delfland (totaal: 40.600 hectare), dat voldoet aan de omgevingswaarde, oftewel de normen voor inundatie zoals genoemd in de provinciale waterverordening. Hiervoor geldt een inspanningsverplichting.

3.3.1.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn: Waterkwantiteit							
Prestatie-indicator	Rekening 2024	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Voldoet aan normering voor inundatie (in hectare)	40.100	40.325	40.400	40.600	40.600	40.600	40.600
	98,9%	99,3%	99,5%	100%	100%	100%	100%

NB Eind 2025 zijn er gesprekken met de provincie over de doelmatigheid van maatregelen en de inspanningsverplichting om aan de norm te voldoen. Op basis daarvan passen wij de streefwaarden voor 2027 en verder aan.

Exploitatie

3.3.1.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Waterkwantiteit	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	45.257	51.340	52.512	54.143	49.120	49.134	48.794
Baten	-1.707	-1.853	-1.854	-1.999	-2.157	-2.329	-2.329
Netto kosten	43.551	49.486	50.657	52.144	46.963	46.805	46.465

De toename van de netto kosten in 2026 ten opzichte van 2025 van € 1,0 miljoen wordt volledig veroorzaakt door hogere lasten.

Programmalijn Waterkwantiteit (toename lasten € 1,0 miljoen)

- Hogere kosten voor baggerwerkzaamheden als gevolg van toegenomen afzet- en transportkosten, elektrificeren van de uitvoering en een grote baggeropgave in moeilijk bereikbare gebieden. € 1,5
- Uitvoeren bodemsanering. € 1,3
- Indexatie bijdrage Delfland aan AQUON. € 0,1
- Besparing op transportkosten en afvoerkosten met de aanleg van een eigen baggerspeciedepot bij De Groote lucht. € -0,4
- Besparing door diverse efficiencymaatregelen op onder andere maaien, onderhoud en advieskosten. € -0,7
- Lagere doorbelasting van uren en herverdeling inhuurbudget. € -0,5
- Lagere kapitaallasten. € -0,3

Investerings

3.3.1.4 Tabel: Investerings

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Waterkwantiteit	4.263	7.557	5.500	6.500	5.500	5.500	5.500

Met onderhoud, vervanging en nieuwbouw van gemalen en stuwen houden we ons watersysteem in goede staat, voor nu en in de toekomst. De belangrijkste projecten in 2026 zijn:

- vervanging van gemaal Commandeurspolder en Ackerdijkschepolder;
- de nieuwbouw van gemaal Bergsluis;
- het renoveren van gemaal Dorppolder;
- vervanging van de motoren van gemaal Winsemius.

3.3.2 Programmatisch Klimaatadaptatie

Foto: groendak met zonnepanelen (Sjon Heijenga)

Doel

3.3.2.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
<i>De regio Delfland is klimaatbestendig en waterrobuust in 2050 en verder.</i>

Nadere toelichting

De regio Delfland is dichtbevolkt. Diverse ontwikkelingen, zoals woningbouwopgave, energietransitie en transitie van de landbouw, zorgen voor grote druk op de beperkt beschikbare ruimte en voor een complexe opgave. De gevolgen van klimaatverandering vergroten deze complexiteit. Aanpassingen zijn noodzakelijk om ook in de toekomst voldoende weerbaar te zijn voor extreem weer. Delfland werkt aan een klimaatbestendige en waterrobuuste regio door te focussen op drie sporen: klimaatadaptieve (locatie)keuzes, klimaatadaptief bouwen en het aanpassen van de bestaande omgeving. Dit vraagt om maatregelen in het watersysteem én op het land. Hiervoor is intensieve samenwerking met provincie, gemeenten en andere gebiedspartners essentieel.

Verwacht resultaat in 2026

We vergroten de sponswerking van ons gebied door samen met gemeenten concrete projecten uit te voeren. Dat lost op meerdere locaties knelpunten op met wateroverlast. Door deze projecten te evalueren en de lessen te vertalen naar een bredere aanpak, versnellen we het opvangen en vasthouden van hemelwater daar waar het valt.

In toekomstgerichte wateroverlastplannen vertalen we opgaven naar concrete oplossingen. Daarmee kunnen we, met het oog op de toekomst, samen met onze gebiedspartners een route richting 2050 uitstippelen en verstandige keuzes maken ten aanzien van de inrichting, het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en de ruimtelijke ontwikkeling van een gebied.

Wat gaan we daarvoor doen?

Toekomstgerichte wateroverlastplannen

We gaan door met het opstellen van toekomstgerichte wateroverlastplannen, op basis van de systematiek die we in 2025 hebben ontwikkeld.

Samenwerking gebiedspartners

In samenwerking met gemeenten voeren we vijf projecten uit om hemelwater lokaal op te vangen en vast te houden.

Exploitatie

3.3.2.2 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Klimaatadaptie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	1.818	1.793	1.521	1.450	1.369	1.250	1.221
Baten	-48	0	0	0	0	0	0
Netto kosten	1.770	1.793	1.521	1.450	1.369	1.250	1.221

De afname van de netto kosten in 2026 ten opzichte van 2025 van € 0,1 miljoen wordt volledig veroorzaakt door lagere lasten.

Programmalijn Klimaatadaptatie (afname lasten € 0,1 miljoen)

- Een structurele afname van kosten door te besparen op het representatiebudget, het centraliseren van budgetten en het terugbrengen van inzet op ruimtelijke plannen derden en participatie. € -0,2
- Hogere personeelskosten ten behoeve van de begrote activiteiten. € 0,1

3.3.3 Programmaliijn Bodem en grondwater

Foto: bagger

Doel

3.3.3.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
<i>Delfland wil een vitale bodem met een robuust en schoon grondwatersysteem.</i>
Nadere toelichting
<i>De bodem en het grondwatersysteem zijn kwetsbaar. Door de vele (waaronder economische) activiteiten en autonome ontwikkelingen is bescherming noodzakelijk. De structurerende keuzes uit de brief 'Water & Bodem Sturend' van het kabinet-Rutte IV geven richting aan het regionale beleid voor bodem en grondwater. Delfland stemt af met medeoverheden en maakt gezamenlijk een vertaling voor toekomstig beleid voor ons gebied. Het gezamenlijk beleid moet uiteindelijk leiden tot een vitale bodem met een robuust en schoon grondwatersysteem.</i>
Verwacht resultaat in 2026
<i>Delfland wil voorkomen dat bestaande en nieuwe grondwateronttrekkingen leiden tot onbedoelde negatieve neveneffecten elders. De grondwatervoorraden willen we in balans brengen en de grondwaterkwaliteit borgen. We willen, in lijn met het provinciale beleid, de grondwateronttrekkingen en infiltraties beter reguleren. Daarom scherpen we het grondwaterbeleid aan. Vitale bodems zijn in staat voldoende water op te nemen (sponswerking), hebben een beperkte uitstoot van broeikasgassen en bevorderen de biodiversiteit. Oorzaken van bodemdaling trachten we, waar doelmatig en effectief, af te remmen. We beschouwen maatregelen om bodemdaling tegen te gaan integraal. En we willen onbedoelde neveneffecten (vervuiling oppervlaktewater, zoetwatervoorziening, functie etcetera) zoveel mogelijk voorkomen. Om dit te staven wil Delfland een betere monitoring van zowel grondwater als bodem.</i>
Wat gaan we daarvoor doen?
Aanscherping grondwaterbeleid
<i>We passen de beleidsregel grondwateronttrekkingen en infiltraties aan. En we bereiden een aanpassing van hoofdstuk 5 van de Waterschapsverordening (wateronttrekkingsactiviteiten grondwater) voor.</i>

Beïnvloeding landelijk beleid

We beïnvloeden gemeentelijk, provinciaal en landelijk beleid voor bodem en grondwater, onder andere door deelname aan de werkgroep Grondwater en werkgroep Bodemdaling van de Unie van Waterschappen.

Exploitatie

3.3.3.2 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Bodem en grondwater	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	162	197	179	173	154	148	149
Netto kosten	162	197	179	173	154	148	149

De lasten in 2026 blijven ten opzichte van 2025 nagenoeg gelijk.

3.3.4 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

Alliantie Waterkracht

Deelname aan deze samenwerkingsvorm heeft ten doel het delen en ophalen van kennis, gezamenlijk onderzoek over onder andere watersysteem en klimaatadaptatie.

Ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland c.v. (ONW)

De doelstelling voor deelname aan het ONW was het in de planvormingsfase vanuit samenwerking zekerstellen van het waterbelang in nieuwe (woningbouw)-projecten. Ten tijde van de oprichting was een streefrendement van 14% en een minimumrendement van 11% voorzien op het ingelegde eigen vermogen (Delfland ca. € 900.000).

Door wereldwijde ontwikkelingen en ontwikkelingen op de woningmarkt is het eigen vermogen afgenomen en daarmee het beoogde resultaat de afgelopen jaren naar beneden bijgesteld. Opzet is om deze PPS-constructie in 2027 te ontbinden. Gelet op de externe factoren die spelen is het niet mogelijk een realistische inschatting te maken van het risico en de hoogte van het eigen vermogen dat dan als participant terug ontvangen. Het financieel belang is al eerder afgewaardeerd naar € 400.000 en wij sluiten verdere afwaardering niet uit.

3.3.5 Geraamde baten en lasten programma Waterkwantiteit

3.3.5.1 Tabel: Exploitatie

Programma Waterkwantiteit en klimaatadaptie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	47.237	53.330	54.211	55.766	50.644	50.533	50.164
Baten	-1.755	-1.853	-1.854	-1.999	-2.157	-2.329	-2.329
Netto kosten	45.482	51.477	52.357	53.767	48.486	48.203	47.835

3.3.6 Investerings programma Waterkwantiteit

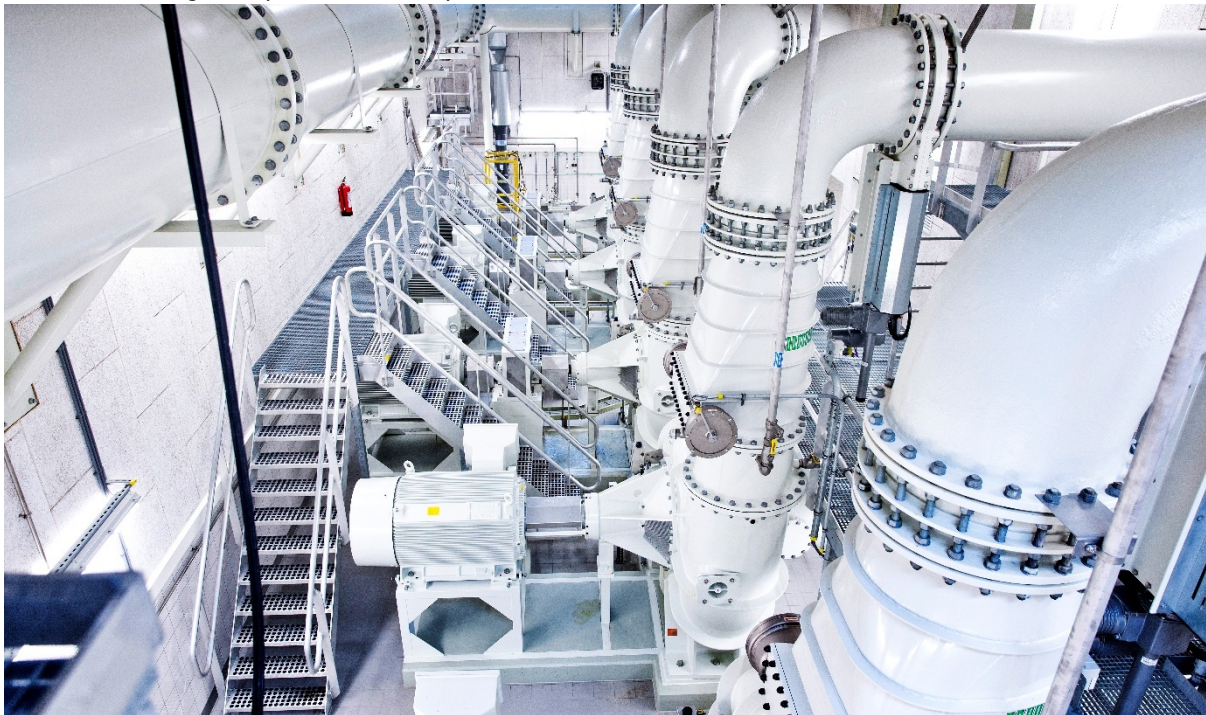
3.3.6.1 Tabel: Investerings

Programma lijn	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Waterkwantiteit	4.263	7.557	5.500	6.500	5.500	5.500	5.500

3.4 Waterketen

3.4.1 Programmalijs Waterketen

Foto: interieur rioolgemaal (Guus Schonewilles)

Doel

3.4.1.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
<i>Doelmatig en toekomstbestendig transport van afvalwater, het zuiveringsproces en slibverwerking.</i>
Nadere toelichting
<i>Delfland transporteert en zuivert afvalwater en verwerkt adequaat het vrijkomende zuiverings-slib. Hiermee dragen we bij aan een goede volksgezondheid, een goede waterkwaliteit en een gezonde leefomgeving. We doen dit zo efficiënt en duurzaam mogelijk.</i>
Verwacht resultaat in 2026
<i>De streefwaarden voor verwijderen van stikstof bedraagt 82% en van fosfaat 87%. We streven er in 2026 naar om ten minste 99% van de tijd te voldoen aan de gestelde lozings-eisen. Dit betekent dat er zelden een toelaatbare overschrijding van de eisen optreedt.</i>

Wat gaan we daarvoor doen?
Goede zuiveringsprestaties
We zuiveren het afvalwater door het beheren, bedienen en onderhouden van zuiveringstechnische werken. Voor de eindverwerking van slib werken we samen met HVC, een van onze partners in de slibverwerkingsketen.
Assets op orde
We brengen en houden de assets op orde. De focus ligt daarbij voor 2026 op maatregelen om de zuidelijke AWZI's in stand te houden. Daarnaast ligt de focus op de voorbereiding van de waterzuivering de Vergulde Hand.
Dienstverleningsvergoeding PPS

Voor de AWZI's in regio Noord beheren we de dienstverleningsovereenkomst met Delfluent. En we wisselen informatie uit over de onderhoudsstaat van de assets, teneinde toe te werken naar het Final Maintenanceplan 2028.

Prestatie-indicatoren

3.4.1.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn: Waterketen							
Prestatie-indicatoren	Rekening 2024	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Verwijderingsrendement stikstof %	82,4%	82%	82%	82%	82%	82%	82%
Verwijderingsrendement fosfaat %	87,4%	87%	87%	87%	87%	87%	87%
Percentage naleving lozingseisen %*	-	-	99%	99%	98%	98%	97%

*Vanuit het Besluit Activiteiten Leefomgeving en Maatwerkbesluit Lozingen AWZI's moeten we voldoen aan de lozingseisen uit de omgevingsvergunning. We streven ernaar om voor tenminste 99% aan de lozingseisen te voldoen. Gelet op de volle belasting van AWZI De Grote Lucht, richting einde levensduur, verwachten we de komende jaren een lager nalevingspercentage, dat ontwikkelt naar 97%. Deze trend zet zich voort naarmate de Waterzuivering Vergulde Hand later dan 2030 operationeel is.

In de omgevingsvergunning van de AWZI is voor lozingen ruimte gemaakt om een aantal keren per jaar de lozingseisen gemaximaliseerd te overschrijden.

Exploitatie

3.4.1.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Waterketen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	134.083	139.381	142.685	144.240	152.401	161.855	165.328
Baten	-23.811	-23.388	-22.711	-22.828	-22.902	-22.990	-23.037
Netto kosten	110.272	115.993	119.974	121.412	129.500	138.866	142.291

De toename van de netto kosten in 2026 ten opzichte van 2025 van circa € 4 miljoen wordt veroorzaakt door circa € 3,3 miljoen hogere lasten en € 0,7 miljoen lagere baten.

Hogere lasten

- De gemeente Rotterdam heeft een groot renovatieproject voor het rioolgemaal Heemraadsplein opgestart (zie Burap 2025). Dit omvat de bijbehorende persleiding naar rioolwaterzuiveringsinstallatie Dokhaven van waterschap Hollandse Delta. Dit gemaal transporteert afvalwater van inwoners van Rotterdam uit het gebied van Delfland over de grens van het waterschap. Komende jaren voeren ook andere gemeenten groot onderhoud uit aan assets die bijdragen aan de doelen van Delfland. Onze bijdrage is in de (meerjaren)begroting verwerkt. € 3,1
- Er zijn hogere lasten Grensoverschrijdend Afvalwater (GOAW) in de regio Zuid voor het contractueel laten zuiveren van afvalwater door het Waterschap Hollandse Delta. Dit is het gevolg van een tariefstijging bij Hollandse Delta en toename van het aantal vervuilingseenheden. € 0,3
- De dienstverleningsvergoeding PPS neemt toe als gevolg van bijgestelde prognoses en indices. € 1,0
- De energielasten nemen af vanwege diverse besparingen en gunstigere inkoopcontracten. € -0,9

- Diverse per saldo lagere lasten. € -0,2

Lagere baten

- Door lagere verwachte opbrengst uit verkopen Groengas en Hernieuwbare Brandstof Eenheden (HBE 's) zijn er lagere baten. De prognose gasproductie daalt door de jaarlijkse schommelingen in weersomstandigheden en in vervuiling van het afvalwater. Daarnaast is gerekend met een herstelde uitgangswaarde voor de volumeberekening van AWZI De Grote Lucht waarbij met de biogasproductie was gerekend als groengasproductie. € 0,5
- Diverse per saldo hogere baten. € 0,2

Investerings

3.4.1.4 Tabel: Investerings

Programma lijn	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Waterketen	7.787	7.500	9.000	12.500	15.000	18.000	18.000

3.4.1.5 Tabel: Investerings Vergulde hand

Programma lijn	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
De Vergulde Hand	4.109	12.033	20.271	224.186	169.810	170.549	117.329

In de Burap 2025 hebben wij aangegeven dat wij de instandhoudingsmaatregelen voor de slibverwerking van AWZI De Grote Lucht (DGL) herijken om desinvestering te voorkomen. Het voornemen is om de buiten gebruik gestelde slibcentrifuge op AWZI Nieuwe Waterweg (NWA) opnieuw in bedrijf te stellen en een deel van het slib direct van NWA naar HVC af te voeren in plaats van naar DGL. Dit ontlast de slibverwerking van DGL en zo zijn daar minder investeringen nodig. Dit geeft ook ruimte om de benodigde vervangingswerkzaamheden aan de daken van de slibdikkers uit te voeren.

Voor de zuiveringen in Noord onderzoeken we verschillende opties om minder energie te verbruiken en/of zelf duurzaam energie op te wekken. Hierbij sluiten we zo mogelijk aan bij werkzaamheden van Delfluent, zoals het vervangen van de beluchting.

Naast regulier werk aan het transportstelsel zijn er noemenswaardige werkzaamheden:

- Om ook de tuinders uit De Lier en omgeving op de collectieve zuivering aan te kunnen sluiten, is een nieuw leidingtracé in voorbereiding. Dit gat gedeeltelijk in combinatie met de vervanging van één van onze eigen transportleidingen.
- Voor gemaal Morsestraat start de voorbereiding van vervanging van de persleiding naar AWZI Houtrust. Deze persleiding voert een groot deel van de riolering van Den Haag af. Vanwege dit belang wordt de persleiding deels dubbel uitgevoerd. Zo is er reservecapaciteit beschikbaar bij een onvoorziene gebeurtenis.

Na de AWZI NWA vervangen we op DGL de huidige, verouderde procesautomatisering. De resultaten van de systeem- en levensduur analyse leiden naar verwachting tot maatregelen die pas na de Begroting 2026 effect gaan hebben.

Waterzuivering De Vergulde Hand (WVH)

We hebben de ramingen over de investeringen voor WVH ten opzichte van de Begroting 2025 aangepast naar aanleiding van het gekozen voorkeursalternatief. Deze aanpassing vormt de

grootste wijziging in de investeringsraming voor de komende jaren. De basis voor de investeringsuitgaven voor de WVH is de Kostennota Voorkeursalternatief van 5 maart 2025, opgesteld door de ingenieurscombinatie waarmee we in de planvormingsfase samenwerken. In de Kadernota 2026 stond deze aanpassing al.

3.4.2 Programmaliijn Transitie waterketen

Foto: AWZI Harnaschpolder

Doel

3.4.2.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Voor lange termijn (2050) een circulaire waterketen. Voor kortere termijn ligt de focus op het vergroten van inzicht en maken van strategische keuzes.
Nadere toelichting
Delfland is onderdeel van de waterketen. Een kerntaak is het transporteren en zuiveren van het afvalwater. Dit doen we duurzaam en in samenwerking met andere waterketenpartners, gemeente en drinkwaterbedrijven. De ambitie naar circulariteit hebben wij vertaald in drie strategische doelen: 1) hergebruik van effluent voor zoetwater (focus op drinkwater, gietwater, Krabbeplass), 2) energie-efficiëntere waterketen op weg naar klimaatneutraliteit in 2050 en 3) terugwinning van grondstoffen.

Verwacht resultaat in 2026
Om de drie strategische doelen te kunnen realiseren zijn afgelopen jaren meerdere inspanningen gestart. Deelresultaten van deze inspanningen komen in 2026 gereed en geven richting aan vervolgonderzoek en keuzes. Te denken valt aan het voorontwerp Waterzuivering Vergulde Hand. Dit bevat uitwerking van de zoetwaterlevering aan de Krabbeplass en slibverwerking in relatie tot terugwinnen van grondstoffen. In het versnellingsprogramma Lachgas meten en analyseren we de uitstoot van AWZI Nieuwe Waterweg met als doel de berekende uitstoot te verifiëren en zo mogelijk te verminderen. In 2026 voeren we deze evaluatie uit van de strategie Transitie Waterketen, zoals afgesproken bij vaststelling in 2021.

Wat gaan we daarvoor doen?
Hergebruik effluent als bron voor zoetwater
Voor hergebruik van effluent beperken we ons tot levering van zoetwater aan de Krabbeplass. Om te kunnen voldoen aan lozingseisen (onder andere KRW en zwemwater) is het noodzakelijk om de indirecte lozingen van norm overschrijdende stoffen terug te brengen.
Versnellingsprogramma Lachgas
Delfland neemt deel aan het landelijke versnellingsprogramma Lachgas. Op AWZI NWA brengen we door middel van meten en monitoring in beeld op welke manier lachgas ontstaat. We verwachten de eerste resultaten in 2026.
Thermische energie uit afvalwater
Met de gemeente Den Haag sluiten we een intentieovereenkomst af over het gebruik van energie uit effluent voor de warmtetransitie. Hierin onderzoekt Delfland de mogelijke rol en positie in dit vraagstuk.

Exploitatie

3.4.2.2 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Transitie waterketen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	770	572	607	590	574	541	550
Baten	-30	0	0	0	0	0	0
Netto kosten	741	572	607	590	574	541	550

De lasten 2026 blijven ten opzichte van 2025 nagenoeg gelijk.

De lagere lasten voor 2029/2030 zijn het gevolg van het aanbrengen van focus op het hergebruik van effluent. We zetten alleen in op de Krabbeplass.

3.4.3 Programmalijn Energie- en klimaatneutraal

Foto: AWZI Nieuwe Waterweg

Doel

3.4.3.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
<i>Delfland is energieneutraal in 2025 en klimaatneutraal in 2050 (streven naar 2035).</i>
Nadere toelichting
<i>We zijn klimaatneutraal wanneer we niet meer bijdragen aan klimaatverandering (netto geen uitstoot van broeikasgassen). De Klimaatmonitor is het monitoringsinstrument om onze klimaatvoetafdruk te meten. De methaan- en lachgasemissies zijn deze bestuursperiode nog beperkt beïnvloedbaar, gezien de ontwikkelfase van mogelijke maatregelen. De komende jaren ligt de focus op verder beperken van de CO₂-uitstoot en op onderzoek naar reductiemaatregelen voor methaan en lachgas.</i>
Verwacht resultaat in 2026
<i>- We blijven in 2026 energieneutraliteit monitoren en we verkennen verdere handhaving van energieneutraliteit in de toekomst. - We hebben in 2026 een uitvoeringsplan Klimaatneutraal 2035.</i>
Wat gaan we daarvoor doen?
Uitvoeringsplan energieneutraal
<i>We zetten in op de verdere realisatie van duurzame energiebronnen, zoals zonne- en windenergie, door het uitvoeren van de nog lopende projecten uit het Uitvoeringsplan Energieneutraal. En we blijven energiebesparende kansen zoeken en verzilveren.</i>
Uitvoeringsplan Klimaatneutraal

We bepalen de impact op de organisatie van de voorgestelde maatregelen uit de routekaart 'Klimaatneutraal 2035'. Daaruit volgt eind 2026 een uitvoeringsplan Klimaatneutraal 2035.

Netwerken Energie

We nemen actief deel aan het Ambtelijk Netwerk Energie, ambtelijk opdrachtgeversteam, het Bestuurlijk Netwerk Energie en de bestuurlijke stuurgroep van de Regionale Energie Strategie (RES).

Prestatie-indicatoren

3.4.3.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn: Energie- en klimaatneutraal							
Prestatie-indicator	Rekening 2024	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Energieneutraal	97,60%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Hoeveelheid CO ₂ -uitstoot (in tonnen, inclusief methaan en lachgas)	58.350*	57.750	57.550	53.500	50.000	45.000	42.500

* Sinds 2024 wegen we de methaan- en lachgasemissies ook mee, gegeven de grote impact op de totale broeikasgasuitstoot.

De waarden in de tabel zijn prognoses. Definitieve cijfers voor Jaarrekening 2024 komen in het najaar 2025 en de definitieve cijfers over 2025 volgen in het najaar 2026.

Exploitatie

3.4.3.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Energie- en klimaatneutraal	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	269	301	269	286	258	250	237
Netto kosten	269	301	269	286	258	250	237

De lasten in 2026 blijven ten opzichte van de Begroting 2025 nagenoeg gelijk. De beëindiging van de certificering CO₂-prestatieladder leidt tot een beperkte verlaging van de lasten vanaf 2026.

Investerings

3.4.3.4 Tabel: Investerings

Programma lijn	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Energie- en klimaatneutraal	798	730	0	0	0	0	0

3.4.4 Programmalijn Circulaire economie

Foto: AWZI Harnaspolder

Doel

3.4.4.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
<i>Delfland draagt actief bij aan de ontwikkeling van een circulaire economie door producten, materialen en grondstoffen zo hoogwaardig mogelijk te hergebruiken.</i>
Nadere toelichting
<i>Delfland gebruikt in 2030 50% minder primaire grondstoffen en is in 2050 100% circulair.</i>

Verwacht resultaat in 2026
<i>In 2026 willen we dat minimaal 12% van ons materiaalgebruik in GWW-projecten (Grond, Weg- en Waterbouw) secundair en biobased is (gezamenlijk). Dat is een tussenstap op weg naar het doel 50% minder primair grondstoffengebruik in 2030.</i>
Wat gaan we daarvoor doen?
Secundaire en biobased materialen in Grond, Weg- en Waterbouw
We verkennen de toepassing van meer secundaire en biobased materialen in onze GWW-projecten. We nemen deze op in circulair uitvoeringsbeleid en borgen de toepassing in de werkprocessen.
Overige mogelijkheden
We verkennen de circulaire afzet van baggerslib dat niet op de kant kan worden afgezet, van (vervuild) maaisel en van snoeihout.
Aquaminerals
We blijven inzetten op kennisontwikkeling ten aanzien van de circulaire economie door het benutten, verstevigen en uitbreiden van ons externe netwerk. Dit doen we bijvoorbeeld door nauwe samenwerking met Aquaminerals voor hoogwaardig hergebruik van reststoffen.

Prestatie-indicatoren

3.4.4.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn: Circulaire economie	Rekening 2024	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Aandeel toegepaste secundaire en biobased materialen in GWW-projecten	14,30%	10%	12%	15%	20%	25%	30%

Het aandeel toegepaste secundaire en biobased materialen in GWW-projecten, uitgedrukt in een percentage van de totale hoeveelheid toegepast materiaal in GWW-projecten in het te rapporteren jaar.

Exploitatie

3.4.4.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Circulaire economie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	516	957	789	782	855	975	1.037
Netto kosten	516	957	789	782	855	975	1.037

De lagere lasten betreffen lagere personele kosten.

Investeringsen

3.4.4.4 Tabel: Investeringsen

Programmalijn	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Circulaire Economie	401	2.500	2.500	2.000	0	0	0

In 2025 startte de eerste fase van het project Waterharmonica. Onderdeel van het werk in 2026 is ook de aanleg van een sifon onder de metrolijn.

3.4.5 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

Delfluent

Delfluent beheert en onderhoudt voor ons de AWZI's Harnaschpolder en Houtrust en draagt daarmee bij aan het doelmatig en toekomstbestendig transport van afvalwater, het zuiveringsproces en slibverwerking. De risico's van deze samenwerkingsvorm hebben wij in bijlage 5 *Risico's Delfland* opgenomen.

HVC/GR Slibverwerking

Door deelname in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Slibverwerking, aandeelhouder B van HVC, optimaliseren we de doelmatigheid, duurzaamheid en toekomstbestendigheid van het transporteren, zuiveren en verwerken van het slib. HVC verwerkt het slib tegen een vast tarief.

Ontwikkelingen HVC

In het bestuur van de GR Slibverwerking hebben wij met HVC gesproken over de tarieven voor slibverwerking in 2026. HVC indexeert het verwerkingstarief en daarbovenop betaalt Delfland mee aan een vereveningsbijdrage voor de extra kosten voor het verwerken van slib op andere locaties. Dit is ontstaan omdat de slibdrooginstallatie nog niet gereed was. Op 1 januari 2026 wordt deze installatie opgeleverd en naar verwachting wordt dan ook het slib van drie nieuwe waterschappen hierin verwerkt. Dan komt de vereveningsbijdrage te vervallen. Alle GR-deelnemers betalen hetzelfde tarief voor transport en slibverwerking.

Netwerk Waterketen Delfland (NAD)

Deelname aan het NAD draagt bij aan de doelstelling Transitie van een lineaire naar een circulaire waterketen.

In 2026 staat een maatschappelijke kosten baten analyse (MKBA) foutaansluitingen op de rol van het NAD. In aanloop naar de nieuwe bestuursovereenkomst vanaf 2028 komt er een evaluatie van de samenwerking.

Aquaminerals

Aquaminerals onderzoekt en faciliteert bij het streven van Delfland om grondstoffen terug te winnen en duurzaam hergebruik toe te passen. Hiermee draagt dit bij aan beleidsdoelstellingen van de programmaliijn Circulaire Economie.

Alliantie Waterkracht

Deelname aan deze samenwerkingsvorm heeft ten doel het delen en ophalen van kennis, gezamenlijk onderzoek inzake onder andere de waterketen.

3.4.6 Geraamde baten en lasten programma Waterketen

3.4.6.1 Tabel: Exploitatie

Programma Waterketen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	135.638	141.212	144.351	145.898	154.087	163.621	167.153
Baten	-23.841	-23.388	-22.711	-22.828	-22.902	-22.990	-23.037
Netto kosten	111.797	117.823	121.639	123.070	131.186	140.631	144.115

3.4.7 Investerings programma Waterketen

Foto: AWZI Nieuwe Waterweg

3.4.7.1 Tabel: Investerings

Programma lijn	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Waterketen	11.896	19.533	29.271	236.686	184.810	188.549	135.329
Energie- en klimaatneutraal	798	730	0	0	0	0	0
Circulaire Economie	401	2.500	2.500	2.000	0	0	0
Totaal	13.095	22.763	31.771	238.686	184.810	188.549	135.329

3.5 Financiën, algemene dekkingsmiddelen

3.5.1 Programmalijs Financiën

Foto: regenton

Doel

3.5.1.1 Tabel: Doel

Doel
<i>Een duurzaam financieel evenwicht.</i>
Nadere toelichting
<i>Een duurzaam financieel evenwicht betekent een gezonde balans tussen (1) huidige en toekomstige opgaven, (2) de ontwikkeling van de lasten voor de belastingplichtigen en (3) de ontwikkeling van de schuldpositie. Het uitgangspunt voor het programma Financiën is het Coalitieakkoord 2023-2027, waarbij we verder kijken dan deze bestuursperiode.</i>

De hoofdlijn van het financieel beleid van Delfland, zoals neergelegd in het Coalitieakkoord, is dat we een deugdelijke financiële huishouding voeren die ook ruimte biedt aan nieuwe ontwikkelingen. Het te voeren financieel beleid moet betaalbaar en volhoudbaar zijn en tegelijkertijd uitvoerbaar en uitlegbaar. We lossen schulden af en reserveren voor de onderscheiden taken om structureel een toekomstbestendige verhouding tussen schulden en opbrengsten te bereiken en om de belastingen gelijkmatiger te laten ontwikkelen ten gevolge van de forse investeringen in de komende jaren. Denk aan de investeringen in nieuwbouw van AWZI De Vergulde Hand, het aanpassen van de AWZI's aan de vereisten van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater en het verbeteren van de waterkwaliteit. Daarnaast stijgen lonen en prijzen vanwege schaarste aan personeel en inflatie. We willen de heffingen mee laten stijgen met de inflatie en de hiervoor genoemde (investering)kosten, voor zover we deze niet anders kunnen dekken.

Bij de dekking van de kosten kijken we langs drie lijnen.

1. Ombuigen: 'Nieuw voor oud', temporiseren, externe inkomsten, leges etc.
2. Anders werken: innovatie, efficiency, samenwerking etc.
3. Heffingen bijstellen.

Activiteiten

Wij beheren de financiën en financiële processen van Delfland. We doen dit onder andere door het voorbereiden en opstellen van de P&C-cyclus en de bestuurlijke behandeling van de P&C-producten, het beheren en monitoren van budgetbenutting overeenkomstig de vastgestelde begroting en het beleid, het uitvoeren van treasurybeleid, het beheren van ons vastgoed en het voldoen aan het (wettelijke) inkoopbeleid.

Prestatie-indicatoren

3.5.1.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn: Financiën							
Prestatie-indicatoren	Rekening 2024	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Netto-schuldquote (schuldpositie gerelateerd aan omzet)	171%	170%	158%	202%	221%	237%	240%
Kapitaallasten als % van de totale lasten	22%	20%	20%	21%	23%	24%	23%
Vrije kasstroom (in € 1 miljoen)	-28,4	-31,7	-34,3	11,3	21,5	-36,3	4,8

Van 2026 tot en met 2030 lossen wij bijna € 250 miljoen aan bestaande leningen af. Daarnaast staan voor diezelfde periode investeringen gepland met een omvang van € 900 miljoen. Met name deze twee acties zorgen voor een enorme kasuitstroom waarvoor wij financiering moeten aantrekken. Van de andere kant leggen we een extra opslag op de watersysteemheffing en op de zuiveringsheffing. Als gevolg hiervan verwachten we dat de netto schuldquote (NSQ) eerst nog daalt, maar daarna gaat stijgen richting de 250%. De prestatie-indicator *kapitaallasten als % van de totale lasten* dient de flexibiliteit van onze begroting aan te geven. Dit deel van onze begroting staat min of meer vast en is dus nauwelijks beïnvloedbaar. Dit percentage neemt toe doordat afschrijvingen en rentelasten (als gevolg van investeringen en aantrekken financiering) toenemen. Met 23% in 2030 is bijna een kwart van onze begroting nauwelijks beïnvloedbaar.

Vrije kasstroom

De kasstroom uit exploitatie (bovenste deel van het overzicht) is positief en neemt de komende jaren toe door de extra opslagen op met name de zuiveringsheffing. Hiermee reserveren wij voor de toekomstige investeringsopgaven. Ok de opslag van 0,5% cumulatief

per jaar op beide heffingen zorgt voor meer belastingopbrengsten. Deze zijn onder andere bedoeld om ons voor te bereiden op de extra uitgaven aan het HWBP vanaf 2030. De laatste drie jaar neemt de kasstroom uit exploitatie minder snel toe doordat de kapitaallasten toenemen.

De investeringen zorgen voor een uitgaande kasstroom die door de Vergulde Hand fors is. Omdat we ook aflossen op de bestaande leningen, gaan we nieuwe leningen aantrekken. Dit wordt in de tabel hieronder zichtbaar in de regel 'Aantrekken nieuwe leningen'. De daar opgenomen bedragen hebben we al gesaldeerd met de aflossingen die op deze leningen plaatsvinden.

Hiermee zoeken we steeds naar een goede balans tussen de inzet van eigen middelen (inclusief het gebruik van de kredietruimte bij de NWB) en het aantrekken van leningen. Hierdoor is de totale vrije kasstroom in de periode afwisselend positief en negatief.

3.5.1.3 Tabel: Kasstroom

Bedragen * € 1 miljoen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
<i>1 - Kasstroom uit exploitatie</i>							
Totale opbrengsten	328,6	332,2	350,5	370,1	391,1	411,9	429,8
Totale lasten	-305,1	-319,8	-330,2	-336,0	-340,9	-353,6	-372,0
Afschrijvingen	39,5	39,4	40,0	44,0	48,1	47,6	47,6
Invloed vorderingen en schulden	-20,7	-32,1	5,0	-	-	-	-
Invloed voorzieningen	1,1	-	-	-	-	-	-
Totaal kasstroom exploitatie	43,4	19,6	65,2	78,1	98,3	106,0	105,4
<i>2 - Kasstroom uit investeringen</i>							
Investeringen	-32,0	-51,5	-57,6	-265,1	-211,3	-214,0	-160,8
Subtotaal kasstroom voor verplichte aflossingen	11,4	-31,9	7,6	-187,0	-113,0	-108,0	-55,4
<i>3 - Kasstroom uit financiering</i>							
Aflossingen PPS-leningen en overige leningen	-39,8	-49,8	-41,9	-49,2	-50,5	-53,4	-54,9
Aantrekken nieuwe leningen	-	50,0	-	247,5	185,0	125,0	115,0
Totaal kasstroom uit financiering	-39,8	0,2	-41,9	198,3	134,5	71,6	60,1
Totale vrije kasstroom	-28,4	-31,7	-34,3	11,3	21,5	-36,3	4,8

Exploitatie

3.5.1.4 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Financiën	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	15.618	10.775	10.638	13.651	16.364	16.892	18.880
Baten	-4.918	-1.080	-650	-650	-650	-650	-650
Netto kosten	10.699	9.695	9.988	13.001	15.714	16.242	18.231

De toename van de netto kosten in 2026 ten opzichte van 2025 van circa € 0,3 miljoen wordt veroorzaakt door circa € 0,1 miljoen lagere lasten en € 0,4 miljoen lagere baten.

Lasten

- De lasten van de Regionale Belasting Groep (RBG) nemen toe. De belangrijkste oorzaak is het wegvallen van een korting op de bijdrage van de waarderingskamer die wij een paar jaar kregen. € 1,1
- De kosten voor de Financiële Eenheid vallen voor 2026 lager uit. € -0,1
- Bij Kadernota 2026 hebben we afgesproken dat wij waar mogelijk efficiënter gaan werken. Dit heeft geleid tot minder gebruik maken van inhuur personeel van derden. € -1,1

Baten

- Omdat de hoeveelheid te verkopen objecten en grond afneemt, nemen de opbrengsten ook af. € 0,4

3.5.2 Programmaliijn Algemene dekkingsmiddelen

Foto: Delft en omgeving (Gerhard van Roon)

Doel

3.5.2.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
<i>Financiering van de waterschapstaken door het tijdig, juist en volledig opleggen van belastingaanslagen.</i>
Nadere toelichting
<i>De Regionale Belasting Groep (RBG) is verantwoordelijk voor het volledig, tijdig en efficiënt heffen en invorderen van de belastingen.</i>

Exploitatie

3.5.2.2 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	342	245	484	902	850	1.009	1.005
Baten	-292.868	-300.990	-321.345	-340.885	-361.622	-382.402	-400.074
Netto kosten	-292.526	-300.746	-320.860	-339.983	-360.772	-381.393	-399.070

Ten opzichte van 2025 stijgen de lasten met € 0,2 miljoen en de baten met € 20,3 miljoen.

Lasten

In 2026 is het renteresultaat € 0,2 miljoen. Dit is het verschil tussen de rente die wij moeten betalen over onze leningen en de rente die wij intern toerekenen aan onze activa. Het verschil tussen die twee is in deze programmalijn opgenomen. In de bestuursrapportage wordt dit verschil alsnog toegerekend aan de activa binnen de diverse programma's.

Baten

- De belastingopbrengsten nemen toe door: € 20,8
 - areaalgroei;
 - correctie voor inflatie en loonkosten;
 - reserveren voor toekomstige lasten als gevolg van investeringsopgave.
- Toename opbrengsten leges door indexatie van tarieven. € 0,1
- Vanwege de investeringsopgave en het aflossen van bestaande leningen € -0,6 trekken we financiering aan. Hierdoor zal het saldo in de schatkist fluctueren rond de nul. Voorzichtigheidshalve begroten we geen rentebaten. In de Begroting 2025 was dat wel het geval.

3.5.3 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

Nederlandse Waterschapsbank en Financiële Eenheid

Binnen dit programma dragen de verbonden partijen, de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) en de Financiële eenheid (FE) bij aan de beleidsdoelstelling 'Een duurzaam financieel evenwicht'. De FE is een gemeenschappelijke administratie, die voor Delfland, Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard de financiële administratie uitvoert.

Regionale belastinggroep

Via de RBG dragen we met de uitvoering van het volledig, tijdig en efficiënt heffen en invorderen van de belastingen bij aan de financiering van de waterschapstaken door het tijdig, juist en volledig opleggen van belastingaanslagen. Van risico's met materiële financiële effecten bij Delfland is geen sprake.

3.5.4 Dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Volgens de verslaggevingsregels moeten wij de dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en de post onvoorzien apart inzichtelijk maken. Dat doen wij in deze paragraaf.

Dekkingsmiddelen

De dekkingsmiddelen bestaan uit alle baten plus het saldo van de financieringsfunctie (renteresultaat).

3.5.4.1 Tabel: Dekkingsmiddelen

Dekkingsmiddelen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Watersysteemheffing	131.037	138.287	145.898
Zuiveringsheffing	160.617	160.411	173.664
Verontreinigingsheffing	64	54	46
Totaal belastingopbrengsten	291.718	298.752	319.608
Dividenden	827	827	827
Saldo van de financieringsfunctie	-	-	-
Overige algemene opbrengsten	36.095	32.588	30.056
Totaal dekkingsmiddelen	328.639	332.167	350.491

De baten zijn opgebouwd uit:

- de algemene dekkingsmiddelen (paragraaf 3.5.2); plus
- de baten uit de andere programma's.

Vennootschapsbelasting (vpb)

De waterschappen zijn sinds 2016 vpb-plichtig geworden. Dit houdt in dat we winstbelasting moeten afdragen over ondernemersactiviteiten. Denk hierbij aan het uitlenen en detacheren van personeel, het overnemen van het beheer en onderhoud van gemeentelijke kunstwerken en het vermarkten van reststromen (de levering van biogas aan bedrijven en de levering van elektriciteit aan het net). Hoewel Delfland zelf geen winst in het kader van de vpb realiseert, kan op projectniveau fiscaal gezien wel sprake zijn van winst.

Voor 2026 verwachten wij geen fiscale winst te maken met deze activiteiten en betalen wij geen vpb.

Post onvoorzien

In de begroting nemen wij een post onvoorzien op ter grootte van € 100.000. Dit is gelijk aan 2025. Deze post verdelen we 50-50 over de twee waterschapstaken.

De realisatie 2024 was € 0 (nul).

3.5.5 Geraamde baten en lasten programma Financiën, algemene dekkingsmiddelen

3.5.5.1 Tabel: Exploitatie

Programma Financiën	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	15.960	11.020	11.122	14.553	17.213	17.901	19.885
Baten	-297.786	-302.070	-321.995	-341.535	-362.272	-383.051	-400.724
Netto kosten	-281.826	-291.050	-310.872	-326.982	-345.058	-365.150	-380.839

3.6 Organisatie en bedrijfsvoering

3.6.1 Programmalijs Organisatie

Foto: bestuurskamer

Doel

3.6.1.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel

Een professionele, toekomstbestendige, rechtmatig handelende en resultaatgerichte organisatie.

Nadere toelichting
<i>We zijn een professionele organisatie die in verbinding staat met de maatschappij, strategieën ontwikkelt om veranderingen tegemoet te treden en deze vertaalt naar ons handelen. We opereren resultaatgericht door duidelijke sturing op doelen en goed ingerichte processen.</i>
Verwacht resultaat in 2026
<p>1. We versterken de weerbaarheid van onze organisatie tegen verstoringen (zoals stroomstoring, hack) en dreigingen. We houden onze crisisorganisatie op orde, zodat we voorbereid zijn op verstoringen en kunnen blijven functioneren als het erop aankomt. We bereiden ons voor op de Wet Weerbaarheid Kritieke Entiteiten (WWKE) door onze rol en verantwoordelijkheden helder te maken en hiernaar te handelen</p> <p>2. We hebben onze sturing versterkt door heldere opdrachten met meetbare doelen te formuleren, eigenaarschap te stimuleren, prioriteiten te stellen en bewust keuzes te maken die bijdragen aan het resultaat.</p> <p>3. In 2026 heeft Delfland een door de VV vastgestelde risicobereidheidsverklaring. Dit is het formele document waarin we de risicobereidheid van Delfland vastleggen. Kortom het kader om te bepalen of individuele risico's acceptabel zijn. De verklaring dient als kompas voor het bereiken van onze doelen en het stellen van prioriteiten. En het is een vereiste voor een risicobewuste organisatie.</p>
Wat gaan we daarvoor doen?
Calamiteiten en bedrijfscontinuïteit
We actualiseren de calamiteitenbestrijdingsplannen en -scenario's. We oefenen twee scenario's en stellen voor alle kritieke processen een bedrijfscontinuïteitsplan (BCP) op. We voeren een risicoanalyse uit op onze kritieke processen en infrastructuur.
Resultaatgerichte werkwijze
We stellen een plan op om een resultaatgerichte werkwijze verder te ontwikkelen. Een standaard format en trainingen maken hier deel van uit.
Risicobereidheid
We bereiden een VV-voorstel voor waarin we de mate van risicobereidheid van Delfland vastleggen. Dit wordt daarna onderdeel van de Begroting 2027.

Exploitatie

3.6.1.2 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Organisatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	12.585	12.650	12.760	12.438	12.498	12.182	12.388
Baten	-10	-938	-533	-549	-565	-582	-600
Netto kosten	12.575	11.712	12.227	11.889	11.933	11.600	11.788

Toename netto kosten met € 0,5 miljoen.

Baten

- De incidentele hogere bijdrage van Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard in 2025 (voor extra inhuur voor de centrale salarisadministratie) valt weg in 2026. Dit zorgt voor een daling van de baten. € 0,4

Lasten

- Verder stijgen de kapitaallasten door opgeleverde investeringen, waaronder de parkeergarage Gemeenlandshuis en laadvoorzieningen van het wagenpark. € 0,2
- Tegenover de lastenstijgingen staat een lastendaling als gevolg van een lagere doorbelasting van uren. € -0,1

Investerings

3.6.1.3 Tabel: Investerings

Programma lijn	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Organisatie	0	100	0	0	0	0	0

3.6.2 Programmaliijn Informatievoorziening

Foto: Geveltuin Den Haag

Doel

3.6.2.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
<i>Informatievoorziening (IV) helpt de taken van Delfland effectief, betrouwbaar en toekomstgericht uit te voeren. Door actuele, veilige en bruikbare informatie beschikbaar te stellen, ondersteunt IV zowel dagelijkse processen als strategische besluitvorming. En het vormt de basis voor digitale vernieuwing binnen de organisatie.</i>
Nadere toelichting
<i>IV beheert de bestaande digitale infrastructuur en applicaties, met extra aandacht voor proces- en kantoorautomatisering. Samenwerking met ketenpartners zoals het Informatiehuis Water en het Waterschapshuis versterkt de uitwisseling en integratie van informatie binnen het werkveld. Vernieuwing binnen IV realiseren we door business consultancy en projectmanagement, waarbij architectuur, portfoliomanagement en changemanagement zorgen voor een zorgvuldige en samenhangende invoering van veranderingen.</i>

Verwacht resultaat in 2026
<i>We zetten de volgende stap richting data gedreven werken door het eigenaarschap van alle kritieke data van Delfland te beleggen bij de proceseigenaren en aan de slag te gaan met verbetering van de juistheid, volledigheid en consistentie van de data. Daarnaast verbeteren we de ondersteuning van bagger-, maai- en inspectieprocessen door inzet van moderne toepassingen. Delfland blijft weerbaar tegen cyberdreigingen en voldoet aan alle relevante nationale als Europese wet- en regelgeving op het gebied van cyberveiligheid en privacy, waaronder de NIS2 en CSIR. We gebruiken het NIST Cybersecurity Framework als basis voor onze digitale hygiëne. We zetten Arda in voor het op peil houden van kennis over cyberrisico's bij bestuurders en medewerkers.</i>
Wat gaan we daarvoor doen?
Beleggen van databeheerrollen
We werken het beheer meer data gedreven uit. Dat doen we op basis van een heldere structuur waarbinnen we verantwoordelijkheden duidelijk beleggen.
Procesvernieuwing
We ondersteunen procesvernieuwing die voortkomt uit ontwikkelingen zoals De Vergulde Hand, modernisering van het waterpeilbeheer, vernieuwing van de Documentaire Informatievoorzienings-functie (Vergunningverlening Toezicht en Handhaving, Klant Contact Systeem en zaakgericht werken), inzet van satellietmonitoring en AI-toepassingen.
Privacy en veiligheid
We vertalen de nieuwe NIS2-eisen naar concrete maatregelen voor Delfland. Dit doen we onder andere door verdere segmentatie van netwerkschijven, verbetering van toegangsbeheer en aansluiting op de ontwikkelingen van de afspraken met het Waterschapshuis. We monitoren het gebruik van Arda bij de verschillende organisatieonderdelen.

Prestatie-indicatoren

3.6.2.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn: Informatievoorziening							
Prestatie-indicator	Rekening 2024	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Percentage Arda gevolgd door bestuurders en medewerkers	0	75%	80%	85%	90%	90%	90%

Exploitatie

3.6.2.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Informatievoorziening (IV)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	18.318	18.943	20.061	19.023	19.131	19.153	19.158
Baten	-40	0	0	0	0	0	0
Netto kosten	18.279	18.943	20.061	19.023	19.131	19.153	19.158

Toename lasten met € 1,1 miljoen. De oorzaken zijn:

- Het inrichten van extra storage en back-up. € 0,8
- De overheveling van 1OBS van Assetsturing naar Datamanagement en archivering. Hiermee realiseren we de centralisatie van functioneel beheer. € 0,7
- Borging statisch archief. € 0,1
- Toename contributie verbonden partij Waterschapshuis. € 0,2
- In 2026 is er sterk verminderde inzet op informatievoorziening en ICT. Tegelijkertijd is een geplande besparing doorgevoerd (€ 0,2 miljoen). € -1,2
- Actualisering van de kapitaallasten op basis van de meest recente inzichten. € 0,6

Investerings

3.6.2.4 Tabel: Investerings

Programma lijn	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Informatievoorziening	1.537	2.100	600	0	0	0	0

De investering voor 2026 betreft de Audiovisuele middelen in de VV-zaal en Vijverzaal. De huidige AV-middelen zijn verouderd waardoor vervanging noodzakelijk is. Hiermee verbeteren we de vergaderfaciliteiten om besluitvorming beter te ondersteunen. Tevens verbeteren we het gebruik van deze vergaderruimten tijdens kantooruren. Verder verhogen we de toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid, vindt verbetering van de audiovisuele mogelijkheden plaats en creëren hiermee een representatieve en comfortabele omgeving.

3.6.3 Programmalijs Regulering en Handhaving

Foto: collega's bij bedrijfsauto

Doel

3.6.3.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Een effectieve en efficiënte regulerings- en handhavingketen als schakel tussen buiten en binnen.
Nadere toelichting
Regulering vormt een transparante schakel tussen Delfland en initiatiefnemers zoals burgers, bedrijven en medeoverheden; oftewel tussen 'buiten' en 'binnen'. We zetten toezicht en handhaving effectief en risico gestuurd in om het gewenste naleefgedrag te bevorderen en structureel te verbeteren. Binnen wet- en regelgeving houden we daarbij rekening met externe factoren als klimaatverandering en druk op ruimte.

Verwacht resultaat in 2026
<i>We passen regelgeving en beleid aan, scherpen regulering aan en passen de toezicht- en handhavingsstrategie strikt toe. Zo leveren we een bijdrage aan de bescherming van Delflandse assets. Op het gebied van waterkwaliteit voorkomen we zo achteruitgang en dragen we waar mogelijk bij aan verbetering.</i>
Wat gaan we daarvoor doen?
Toezicht en handhaving
We houden toezicht op naleving van wet- en regelgeving conform het vastgestelde uitvoeringsprogramma Toezicht & Handhaving. De risicogestuurde aanpak (naast de reguliere), handhaving van de zorgplicht op grond van de nieuwe beleidsregel Zorgplicht en de Aanvullende Aanpak Waterkwaliteit 'Regels benutten' staan centraal.
Regulering
Regulering vindt plaats waarbij de balans gezocht wordt tussen de bescherming van assets en de maatschappelijke opgave. Bij de actualisatie geven wij voorrang aan waterkwaliteitsvergunningen. Waar mogelijk en gewenst legt Delfland maatwerkvoorschriften op.
Uitvoeringsbeleid
Waterkwaliteitsonderwerpen krijgen voorrang bij ons (uitvoerings)beleid. In 2026 verankeren wij in elk geval de zorgplichtregels in de Waterschapsverordening en volgen wij de verwachte landelijke aanscherping van lozingsregels strak, zodat deze zo snel mogelijk in de Waterschapsverordening en/of andere regelgeving van Delfland een plek krijgen.

Prestatie-indicatoren

3.6.3.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn: Regulering en Handhaving							
Prestatie-indicator	Rekening 2024	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
% vergunningen binnen de termijn	95	95	95	95	95	95	95

Regulering

Regulering (vergunningverlening) is voor het overgrote deel een vraag gestuurd proces. Bij de toetsing gaan wij (ook bij civiele activiteiten) zwaarder toetsen op waterkwaliteitsaspecten. Hiervoor wordt een apart specialistisch team opgericht en wordt de kennis vergroot. Wij bezien lozingsvergunningen conform de afspraken jaarlijks en waar nodig actualiseren we deze. Verder vraagt de implementatie van de regulering van verhardingsactiviteiten conform de aangepaste regelgeving extra aandacht.

Regelgeving en uitvoeringsbeleid

In 2026 verankeren we de in 2025 opgestelde beleidsregels Zorgplicht in de Waterschapsverordening en breiden dit uit met aanvullende regels op het gebied van waterkwaliteit. Dit conform de afspraken rondom 'Regels maken'.

Ook landelijk is een aanscherping van regels op het gebied van emissiebeperking in ontwikkeling. Delfland bereidt zich hierop voor zodat we deze snel kunnen implementeren. De inhoudelijk resultaten zijn te vinden in de specifieke programma's.

Risico

Als schakel tussen beleid en uitvoering komt er na jaren van ontwikkeling veel terecht bij de reguleringsketen (Uitvoeringsbeleid-Regulering-Toezicht en Handhaving). De capaciteit is echter niet oneindig en de betrokken afdeling kampt met een krappe arbeidsmarkt.

Mogelijkheden voor inhuur of uitbesteding zijn uiterst beperkt en bieden geen structurele oplossing. Het gaat hierbij niet alleen om kwantitatieve capaciteit (handjes) maar ook om kwaliteit (kennis).

Het ontbreken van voldoende (deskundige) capaciteit is een reëel risico voor de realisatie van het verwachte resultaat 2026.

Exploitatie

3.6.3.3 Tabel: Exploitatie

Programmaliijn Regulering en dienstverlening	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	9.466	11.399	11.468	11.643	11.718	11.973	12.259
Baten	-29	-5	-5	-5	-5	-5	-5
Netto kosten	9.437	11.394	11.463	11.638	11.713	11.968	12.254

Toename lasten met € 0,1 miljoen.

- In de Burap 2025 hebben wij een toename van de kosten verwerkt voor het beheer en ontwikkeling Relieve. In 2026 valt deze toename in de kosten weg. € -0,4
- Lagere directe kosten voor Digitaal Regelbeheer (REDI). € -0,1
- Actualisering van de personeelsbegroting zorgt voor toename lasten. € 0,6

3.6.4 Programmaliijn Interne dienstverlening en bestuursondersteuning

Foto: medewerkers bij gemeenlandshuis

Doel

3.6.4.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
<i>Een effectieve, betrouwbare en wendbare interne product- en dienstverlening en een juiste, tijdige en transparante besluitvorming.</i>
Nadere toelichting
<i>Binnen de bedrijfsvoering van Delfland zorgen we er vanuit meerdere disciplines voor dat alle werknemers hun werk goed kunnen uitvoeren. Nieuwe ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld Kunstmatige Intelligentie (AI) maar ook duurzaamheid nemen we mee bij het continu verbeteren van de dienstverlening. Besluitvorming vindt plaats via een gestructureerd zorgvuldig besluitvormingsproces dat bekend is binnen de ambtelijke organisatie en bij het bestuur.</i>
Verwacht resultaat in 2026
<i>- We bereiden de verkiezingen in 2027 op gedegen wijze voor. - We actualiseren het erfgoedbeleid dat toepasbaar is bij uitvoerende werkzaamheden van de ambtelijke organisatie.</i>
Wat gaan we daarvoor doen?
Verkiezingen 2027
<i>Opstellen en uitvoeren van een plan van aanpak voor het voorbereidingstraject voor de verkiezingen in 2027 Hierin nemen we onder andere planning, documentatie, afstemming met betrokken partners en communicatie mee.</i>
Erfgoedbeleid
<i>Opstellen van herzien erfgoedbeleid met betrokken samenwerkingspartners. Dit laten we via het juiste besluitvormingsproces vaststellen.</i>
AI benutten
<i>We verkennen de mogelijkheden van AI om ons in diverse processen te ondersteunen.</i>

Exploitatie

3.6.4.2 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Interne dienstverlening en bestuursondersteuning	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	10.605	10.708	11.189	10.988	10.756	10.934	11.295
Baten	-82	-58	0	0	0	0	0
Netto kosten	10.523	10.651	11.189	10.988	10.756	10.934	11.295

Toename netto kosten met € 0,6 miljoen.

Lasten

- Indexatie van de contracten schoonmaak/glasbewassing, catering- en veiligheidsdiensten. € 0,3
- Energiekosten. € 0,1
- Actualisering van de personeelsbegroting zorgt voor toename lasten. € 0,2

Baten

- De daling van de baten is veroorzaakt door een subsidieregeling die per 2026 is komen te vervallen. De subsidieregeling instandhouding monumenten liep van 2020 tot 2025. € -0,1

3.6.5 Programmalijs Communicatie

Foto: medewerkers op kantoor

Doel

3.6.5.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
<i>Met communicatie en het servicepunt (loket) bouwen we aan de reputatie van een deskundige, betrouwbare, toegankelijke en mensgerichte organisatie. We maken Delfland zichtbaar op belangrijke thema's zoals de verbetering van waterkwaliteit en omgaan met klimaatverandering.</i>
Nadere toelichting
<i>Door communicatie en het servicepunt effectief in te zetten dragen we bij aan onze organisatiedoelen, maken we Delfland zichtbaar en verstevigen we de gewenste reputatie. Zo profileren we Delfland allereerst op thema's, die voor de omgeving en organisatie belangrijk zijn: verbetering van waterkwaliteit en omgaan met klimaatverandering. En daarnaast op de organisatiedoelstellingen: droge voeten, voldoende en schoon water, en gezuiverd afvalwater.</i>
Verwacht resultaat in 2026
<i>Met focus in onze communicatie weten we Delfland strategisch te positioneren op de belangrijke thema's waterkwaliteit en klimaatadaptatie. Het verwachte effect is dat inwoners en belanghebbenden Delfland steeds meer associëren als een deskundige organisatie die zich inzet om de kwaliteit van oppervlaktewater te verbeteren en de omgeving voorbereidt op de gevolgen van klimaatverandering. Daarnaast blijven inwoners en bedrijven hoog tevreden over hun contact met Delfland.</i>
Wat gaan we daarvoor doen?
Communicatiecampagnes
<i>We zorgen met gerichte campagnes ervoor dat inwoners meer weten over onze organisatie en ons werken. Het streven is dat ze Delfland meer associëren met (1) het verbeteren van de kwaliteit van het oppervlaktewater en (2) omgaan met de gevolgen van klimaatverandering.</i>
Vergroten zichtbaarheid Delfland

In de (online en social) media is Delfland goed zichtbaar. In 2026 zetten we in om ook de fysieke zichtbaarheid van onze organisatie te vergroten door onder andere integraal beleid te maken voor informatieborden en de visie op projectcommunicatie te actualiseren.

Klanttevredenheid

Inwoners en bedrijven van Delfland zijn uiterst tevreden over hun contact met Delfland. Wanneer het gaat om de kwaliteit van de algehele dienstverlening is er nog ruimte voor verbetering, zoals tijdig en integraal beantwoorden van vragen.

Prestatie-indicatoren

3.6.5.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn: Communicatie	Rekening 2024	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Rapportcijfer voor het contact met het Hoogheemraadschap van Delfland	9	9,2	≥ 8	≥ 8	≥ 8	≥ 8	≥ 8
Delfland wordt in toenemende mate geassocieerd als waterschap dat zich inzet om de kwaliteit van oppervlaktewater te verbeteren en hoe om te gaan met de gevolgen van klimaatverandering.		Water-kwaliteit: 56,5% Klimaat: 68% *	>5% stijging t.o.v. 2025	>5% stijging t.o.v. 2026			

* Het bureau Enneüs heeft in juli 2025 bij de opstelling van een meerjarige beïnvloedingscampagne bij wateroverlast onderzoek onder 735 inwoners gedaan. Gemiddeld 56,5% van de inwoners associeert Delfland met kwaliteit van het oppervlaktewater (zuiveren van afvalwater en schoon oppervlaktewater). Gemiddeld associeert 68% Delfland met klimaat (kwaliteit, sterke dijken en duinen, inlaten en uitvoeren van water bij droogte).

Exploitatie

3.6.5.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Communicatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	2.788	2.683	2.783	2.800	2.628	2.505	2.564
Baten	-267	-357	-302	-302	-282	-70	-70
Netto kosten	2.520	2.326	2.481	2.498	2.345	2.435	2.494

Toename netto kosten met € 0,1 miljoen.

Lasten

- Toename personele kosten door aanpassing cao. € 0,1
- Actualisering van de personeelsbegroting zorgt voor toename lasten. € 0,1

Baten

- Verlaging van de subsidie Wet open overheid. € -0,1

3.6.6 Programmamlijn Personeel

Foto: veiligheidskleding

Doel

3.6.6.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Een toekomstgerichte, aantrekkelijke en veilige werkgever.
Nadere toelichting
We zijn een organisatie waar iedereen zich welkom voelt, die bekend staat als een aantrekkelijk werkgever en hierdoor nieuwe medewerkers weet aan te trekken. We beschermen medewerkers en opdrachtnemers tegen ongevallen, letsel en ziekte door het werk.
Verwacht resultaat in 2026
<ul style="list-style-type: none"> - We stimuleren een betere afspiegeling van de arbeidsmarkt in ons personeelsbestand en onderzoeken of we diversiteit op een verantwoorde manier kunnen meten. - We hebben de juiste talenten kunnen aantrekken en onze zichtbaarheid bij latent werkzoekenden is vergroot. - We weten door tijdige objectieve meting waar we staan tussen trede 3 en 4 op de veiligheidscultuurladder en welke extra interventies er nodig zijn om de proactieve cultuur (trede 4) in 2027 te behalen.
Wat gaan we daarvoor doen?
Personeelsbestand
We werven competentiegericht, bevorderen diversiteit en zetten interventies in op het voorkomen van onbewuste vooroordelen.
Arbeidsmarktstrategie
We ontwikkelen een gerichte arbeidsmarktstrategie voor specifieke doelgroepen. Op basis van doelgroep kenmerken en -gedrag richten we de campagnes in.
NEN-veiligheidscultuurladder
We voeren de acties conform het plan van aanpak uit. We doen een zelfonderzoek om te bepalen wat nodig is om trede 4 te behalen in 2027. Verder voeren we acties uit om steviger op trede 3 te blijven.

Prestatie-indicatoren

3.6.6.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Prestatie-indicatoren	Rekening 2024	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Werkgeverschap*	n.v.t.	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
TRCF**	4,5	2,0	2,0	1,8	1,8	1,6	1,6

* Voor werkgeverschap houden wij één keer per twee jaar een waterschapsbreed sectoraal medewerkersonderzoek

** Het TRCF-getal geeft het aantal bij Delfland gemelde ongevallen weer per miljoen gewerkte uren. Dit cijfer helpt om de totale veiligheidsprestaties te meten.

Exploitatie

3.6.6.3 Tabel: Exploitatie

Programmaliijn	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Personeel							
Lasten	2.483	2.509	2.289	2.301	2.331	2.340	2.375
Baten	-230	0	0	0	0	0	0
Netto kosten	2.253	2.509	2.289	2.301	2.331	2.340	2.375

Afname van de lasten met € 0,2 miljoen. Oorzaken:

- Ten behoeve van energievoortzetting en contractmonitoring is er een stijging van de kosten. € 0,1
- Er is een lastendaling als gevolg van actualisering van de urenoverbelasting. € -0,3

3.6.7 Programmamlijn Digitale transformatie

Foto: Gemaal Dijkpolder (Poeldijk)

Doel

3.6.7.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
<i>Digitale transformatie zorgt ervoor dat Delfland zijn werkprocessen en dienstverlening maximaal moderniseert met behulp van alle mogelijke digitale middelen van deze tijd. Daarbij zijn vijf aspecten van belang: data, processen, mensen, technologie en verantwoordelijkheden.</i>
Nadere toelichting
<i>Digitale transformatie gaat om het herontwerpen van werkprocessen, het ontwikkelen van digitale vaardigheden en het inzetten van technologieën zoals AI, drones, sensoren en duurzame oplossingen. Deze elementen vormen samen de ruggengraat van de verandering. Het programma sluit aan bij sectorale kaders, biedt ruimte voor innovatie en stimuleert een wendbare, transparante en data gedreven organisatie.</i>

Verwacht resultaat in 2026
<i>Digitale transformatieprojecten zijn opgeschaald binnen de lijnorganisatie, we zetten AI in om besluitvormingsprocessen te ondersteunen, onder meer door de inzet van taalmodellen die de kwaliteit van stukken en besluitvorming verbeteren. Ook gebruiken we AI voor veranderdetectie en scheurdetectie bij onze kunstwerken. Databeheer standaardiseren we en de eerste dashboards ondersteunen samenwerking en besluitvorming. Medewerkers beschikken over verbeterde digitale vaardigheden en werken vaker in multidisciplinaire teams. Er is een zichtbare cultuurverandering ingezet van innovatie en digitale verantwoordelijkheid binnen de organisatie.</i>
Wat gaan we daarvoor doen?
Inzet van Kunstmatige Intelligentie (AI)
Delfland heeft een inventarisatie gemaakt van de meest voor AI-toepassing kansrijke werkprocessen. Deze zijn geprioriteerd en worden binnen beschikbare middelen ondersteund. We nemen AI-agents en geautomatiseerde processen in meerdere domeinen in gebruik binnen gestelde randvoorwaarden en eisen (AI-act).
Samenvoegen gegevensbronnen
Voor belangrijke processen ontwikkelen we dashboards die besluitvorming ondersteunen. We voegen gegevensbronnen samen, die voorheen los van elkaar werden gebruikt. Hierdoor ontstaan vernieuwde en integrale inzichten voor systeemoptimalisatie.
Bewustwording
Medewerkers hebben trainingen gevolgd in het veilig en op de juiste wijze gebruiken van AI. Management en bestuurders volgen een training over de impact, risico's en ontwikkelingen van AI, zodat zij hun processen beter kunnen transformeren.

Prestatie-indicatoren

3.6.7.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn: Digitale transformatie	Rekening 2024	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Medewerkers hebben een AI-geletterdheid training gevolgd.	0%	0%	85%	90%	100%	100%	100%

Exploitatie

3.6.7.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Digitale transformatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	648	645	688	728	737	742	757
Netto kosten	648	645	688	728	737	742	757

De lasten 2026 blijven ten opzichte van 2025 vrijwel gelijk.

De in de kadernota opgevoerde besparingsmaatregel van herfasering van de oplevering van dataproducten leidt tot beheersing van de ontwikkeling van de netto kosten.

3.6.8 Programmalijn Innovatie

Foto: Duinen

Doel

3.6.8.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
<i>Ontwikkelen van kennis en stimuleren van verbeteringen, gericht op het creëren van maatschappelijke meerwaarde. Hierbij ligt de focus op het anders, beter en/of slimmer inrichten van de Delflandse taken.</i>
Nadere toelichting
<i>Innovatie is essentieel om in de toekomst aan de opgave te kunnen voldoen en kosten te beperken. Met het Innovatiefonds als katalysator bevordert Delfland een cultuur van vernieuwing binnen de organisatie. Het fonds biedt zowel financiële middelen als specialistische expertise om innovatieve initiatieven mogelijk te maken. De innovaties variëren van het testen en implementeren van veelbelovende technologieën en digitale toepassingen tot het ontwikkelen van duurzame oplossingen voor actuele wateropgaven. Daarbij speelt Delfland actief in op externe ontwikkelingen zoals klimaatverandering en technologische vooruitgang. Sociale innovatie draagt bij om deze technologische en organisatorische vernieuwingen duurzaam te verankeren. Dat gebeurt door aandacht te geven aan gedragsverandering, samenwerking en het benutten van het lerend vermogen van de organisatie.</i>
Verwacht resultaat in 2026
<i>1. Innovatieve ideeën zijn succesvol getest en geïmplementeerd in het primaire proces, met aantoonbare toegevoegde waarde. 2. Medewerkers zijn zich bewust van het belang van innovatie en dragen actief bij aan een vernieuwingsgerichte organisatiecultuur.</i>
Wat gaan we daarvoor doen?
Stimulering en begeleiding
<i>Binnen Delfland stimuleren en begeleiden we actief innovatieprojecten met aandacht voor externe trends en een zorgvuldige interne verankering. Daarbij benutten we sociale innovatie om reflectie, samenwerking en eigenaarschap te versterken.</i>
Beheer en promotie
<i>We zorgen voor beheer en promotie van het Innovatiefonds, inclusief het opstellen van het jaarverslag van het Innovatiefonds.</i>
Externe samenwerking

We versterken externe samenwerkingen via netwerken zoals de Waterstraat en het Valorisatieprogramma (VP) Delta. Indien de kans zich voordoet pakken we een meer disruptieve innovatie op. Daarvoor is aparte besluitvorming nodig.

Weerbare organisatie

We dragen via innovatie bij aan een weerbare organisatie die wendbaar inspeelt op maatschappelijke en technologische ontwikkelingen.

Exploitatie

3.6.8.2 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Innovatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	2.528	2.966	2.945	2.981	2.992	2.685	2.687
Baten	-8	0	0	0	0	0	0
Netto kosten	2.519	2.966	2.945	2.981	2.992	2.685	2.687

De lasten 2026 blijven ten opzichte van de Begroting 2025 vrijwel gelijk.

In 2026 zetten we diverse meerjarige initiatieven uit voorgaande jaren voort. Voor de waterketen betreft dit HARKOS, Lachgasemissies en de Ultieme Water Fabriek en voor waterkwaliteit een watersysteemanalyse met eDNA. Van de beschikbare € 0,8 miljoen ligt ongeveer € 0,5 miljoen vast in contracten (d.d. 13 juni 2025). Vanuit het Innovatiefonds zoeken we naar samenwerking met andere overheidspartijen en mogelijkheden voor subsidie om kosten te delen of te verlichten.

De overige lasten betreffen de contributies aan organisaties zoals het Stowa en de Unie van Waterschappen. Ook is er sprake van jaarlijkse bijdragen aan diverse samenwerkingsverbanden, werkgroepen bijvoorbeeld door middel van een lidmaatschap. De kosten ontwikkelen zich beheerst mede door beperking/opzegging van meerdere lidmaatschappen.

3.6.9 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

Waterschapshuis

Het Waterschapshuis (hWh) bevordert en faciliteert de samenwerking tussen de waterschappen en binnen de sector op het gebied van informatievoorziening en draagt daarmee indirect bij aan alle strategische doelen van Delfland.

De waterschappen zijn risicodragers voor eventuele risico's en tekorten die ontstaan bij hWh.

De huidige constructie is zodanig dat kosten daar komen waar ze zijn gemaakt, het zogenaamde 'loden deuren' principe. Er zijn afspraken over de kostenverdeling.

Ten aanzien van capaciteitsmanagement en inkoop bestaat het risico dat hWh niet voldoende kan doorbelasten aan projecten omdat er minder diensten worden verleend dan verwacht. Het hWh-bestuur houdt grip op de totale begroting, bewaking van rechtmatigheid en uitvoerbaarheid programma's.

3.6.10 Geraamde baten en lasten programma Organisatie en bestuur

3.6.10.1 Tabel: Exploitatie

Programma Organisatie en bedrijfsvoering	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	59.421	62.504	64.182	62.902	62.791	62.515	63.482
Baten	-667	-1.357	-840	-856	-852	-657	-675
Netto kosten	58.753	61.147	63.342	62.047	61.938	61.858	62.807

3.6.11 Investerings programma Organisatie en bestuur

Foto: Gemeenlandshuis

3.6.11.1 Tabel: Investerings

Programma lijn	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Organisatie	0	100	0	0	0	0	0
Informatievoorziening	1.537	2.100	600	0	0	0	0
Interne dienstverlening en bestuursondersteuning	547	1.100	0	0	0	0	0
Totaal	2.084	3.300	600	0	0	0	0

4. Paragrafen

4.1 Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten beïnvloeden het verwachte resultaat over het begrotingsjaar 2026 en de meerjarenperiode 2027-2030. Dit zijn de baten en lasten van materiële betekenis die eenmalig in maximaal drie begrotingsjaren voorkomen. Toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves beschouwen we als incidenteel, tenzij het gaat om (1) reguliere toevoegingen en onttrekkingen aan dekkingsreserves (kapitaallasten) of (2) om onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings)reserve gedurende een periode van minimaal drie jaar met als doel om structurele lasten te dekken. Baten uit de verkoop van grond en overige eigendommen kwalificeren we als incidentele baten.

De volgende tabel somt de incidentele baten en lasten op. Hierbij staat een voordeel met een minteken. De toelichtingen op de bedragen staan in de betreffende programmateksten in hoofdstuk 3 *Programmaplan* en paragraaf 4.4 *Reserves en voorzieningen*.

4.1.1 Tabel: Resultaat exclusief Incidentele baten en lasten voor bestemming

Omschrijving (bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Resultaat exclusief incidentele baten en lasten voor bestemming	-20,7	-33,9	-49,9	-57,9	-57,7
Afvangen van Amerikaanse rivierkreeften	0,1	-	-	-	-
<i>Subtotaal programma Waterkwaliteit</i>	<i>0,1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Verkennen locaties uit locatiescan	0,1	-	-	-	-
<i>Subtotaal programma Waterkwantiteit</i>	<i>0,1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Implementatie DMS	0,2	-	-	-	-
Eenmalige managementondersteuning	0,1	-	-	-	-
Aanpassing klimaatsysteem GMLH	0,1	-	-	-	-
Groot onderhoud molens	0,5	-	-	-	-
Verlagen innovatiefonds	-	-	-	-0,3	-0,3
Verkoop vastgoed	-0,6	-0,2	-0,2	-0,2	0,2
<i>Subtotaal programma Organisatie en bedrijfsvoering</i>	<i>0,3</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,1</i>
<i>Saldo incidentele baten en lasten exclusief reserves</i>	<i>0,5</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,1</i>
Algemene reserve vrij inzetbaar	-3,9	-0,9	-1,1	-4,2	-0,8
Tariefdempingreserve watersysteem	-0,5	-	-	-	-
Tariefdemplingsreserve zuiveringssysteem	-0,5	-	-3,0	-1,5	-3,2
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>-4,9</i>	<i>-0,9</i>	<i>-4,1</i>	<i>-5,7</i>	<i>-4,0</i>
Totaal incidentele baten en lasten	-4,4	-1,1	-4,3	-6,2	-4,1
Resultaat inclusief incidentele baten en lasten voor bestemming	-25,1	-35,0	-54,2	-64,0	-61,7

4.1.2 Tabel: Resultaat inclusief Incidentele baten en lasten voor bestemming

Omschrijving (bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Resultaat inclusief incidentele baten en lasten voor bestemming	-25,1	-35,0	-54,2	-64,0	-61,7
Reserve kapitaallasten investeringen watersysteem	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Reserve kapitaallasten investeringen zuiveringssysteem	15,6	23,7	32,7	41,8	49,5
Tariefegalisatiereserve watersysteem	-	0,1	12,0	14,9	2,7
Tariefegalisatiereserve zuiveringssysteem	-	1,7	-	-2,2	-
Egalisatiereserve AWZI Harnaspolder	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5
<i>Subtotaal toevoegingen aan reserves</i>	<i>25,1</i>	<i>35,0</i>	<i>54,2</i>	<i>64,0</i>	<i>61,7</i>
Resultaat na bestemming inclusief incidentele baten en lasten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

4.2 Uiteenzetting van de financiële positie

4.2.1 Financiering

Inleiding

De kaders voor het treasurybeleid van Delfland komen voort uit de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido), Wet Hof (houdbare overheidsfinanciën), Ufdo (Uitvoeringsregeling Financiering Decentrale overheden), Ruddo (Regeling uitzetting derivaten decentrale overheden), de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie (exclusief artikel 108 Waterschapswet), het Waterschapsbesluit en het Treasurystatuut Delfland. In dit hoofdstuk gaan we in op de financieringsactiviteiten van Delfland in relatie tot bovengenoemde kaders.

Risicobeheer

Kasgeldlimiet

Voor waterschappen is de wettelijk vastgestelde kasgeldlimiet (Wet Fido) 23% van het begrotingstotaal. Deze limiet begrenst de maximale netto korte schuld. Voor 2026 betekent dit een kasgeldlimiet van € 76,0 miljoen (23% van € 330,2 miljoen).

Delfland heeft momenteel een positief saldo bij de schatkist. De verwachting is dat het saldo de komende periode zal afnemen als gevolg van de investeringen. Mede door het aangaan van nieuwe leningen blijft de netto korte schuld binnen de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is om renterisico's te beperken en is wettelijk 30% van het begrotingstotaal. Voor 2026 betekent dit een renterisiconorm van € 99,1 miljoen.

Op basis van de huidige leningenportefeuille bedragen in 2026 de aflossing en het leningenbedrag voor renteherziening in totaal € 39,4 miljoen. Delfland zal in 2026 nieuwe financiering aangaan. Het plan van aanpak dat hier momenteel voor wordt opgesteld in samenwerking met een extern adviseur, zal bepalen of er ook afgelost wordt in 2026 op de nieuwe lening. Delfland blijft in 2026 ruimschoots binnen de vastgestelde renterisiconorm.

Ook meerjarig blijven we binnen de vastgestelde renterisiconorm.

4.2.1.1 Tabel: Renterisiconorm

	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Begrotingstotaal	330.246	336.032	340.938	353.568	371.997
Percentage	30%	30%	30%	30%	30%
Renterisiconorm	99.074	100.810	102.281	106.070	111.597
Renteherzieningen	0	0	0	0	0
Aflossingen	39.433	49.194	50.457	53.350	54.851
Renterisico	39.433	49.194	50.457	53.350	54.851
Ruimte onder RRN	59.641	51.616	51.824	52.720	56.746

Derivaten

Het Treasurystatuut van Delfland staat het afsluiten van derivatencontracten niet toe.

Kredietrisico op uitgezette gelden

Delfland loopt geen risico; het waterschap moet verplicht schatkistbankieren. Dus wij zetten eventuele overtollige liquide middelen bij het Rijk uit. Het risico is nihil.

Koersrisico

Delfland loopt geen risico. De in bezit zijnde aandelen zijn niet verhandelbaar op de beurs.

Valutarisico

Delfland loopt geen risico, omdat we niet handelen en betalen in vreemde valuta.

Kasbeheer

Rekening-courant

Vanwege de lage rekening-courantrente maakt Delfland bij de huisbankier Nederlandse Waterschapsbank (NWB) in 2026 zo nodig maximaal gebruik van de toegestane kredietlimiet van € 76,0 miljoen.

Waterschap financiering

Totaal financiering

Delfland gaat voor het aantrekken van financiering uit van de totale vermogensbehoefte. We zorgen er daarbij voor dat we te allen tijde aan onze betalingsverplichtingen kunnen voldoen.

Op dit moment is de voorbereiding van de Vergulde Hand in volle gang. In deze begroting en het daaraan gekoppelde meerjarenbeeld is rekening gehouden met de uitgangspunten van het gekozen voorkeursalternatief (VKA) 2025. Dit werken we uit en de definitieve investeringsbeslissing volgt in het 2^e kwartaal van 2026.

4.2.1.2 Tabel: Leningenportefeuille

Bedragen * € 1 miljoen

Bank	Bedrag	Soort	Jaar	Jaar	Rente	2026 Rente	2027 Rente	2028 Rente	2029 Rente	2030 Rente
NWB	20,0	Fixe	2005	2026	3,87%	0,7	-	-	-	-
NWB	30,0	Fixe	2006	2031	4,05%	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
NWB	10,0	Fixe	2007	2032	4,59%	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
NWB	20,0	Fixe	2007	2032	4,75%	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
NWB	10,0	Fixe	2007	2032	4,82%	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
NWB	10,0	Fixe	2008	2033	4,78%	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
NWB	10,0	Fixe	2008	2033	4,74%	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
NWB	30,0	Fixe	2008	2033	4,88%	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
NWB	200,6	Termijn aflossing	2009	2036	4,80%	9,6	8,9	7,6	6,2	4,8
NWB	10,0	Fixe	2007	2037	4,81%	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
NWB	50,0	Fixe	2009	2039	2,66%	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Subtotaal:	400,6					17,7	16,3	15,0	13,6	12,2
NWB-PPS	114,8	Lineair	2016	2031	4,62%	5,3	4,3	3,3	2,2	1,0
Totaal	515,4				4,46%	23,0	20,6	18,3	15,8	13,2

In totaal bedraagt de langlopende geldleningenportefeuille ultimo 2025 € 515,4 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage van deze geldleningen is 4,46%. De portefeuille bestaat uit leningen voor de herfinanciering van de PPS uit 2016 en leningen voor de overige eigen activa. De PPS-lening is per 1 januari 2026 € 114,8 miljoen groot en loopt nog tot en met 2032; hierop lossen wij elk jaar circa € 20 miljoen af.

De overige leningen hebben per 1 januari 2026 een omvang van € 400,6 miljoen. De individuele leningen lost Delfland elk jaar voor het eind van de looptijd ineens af. Hierop is één uitzondering: de lening van € 200,6 miljoen die in 2036 afloopt, lossen wij in zeven termijnen af (zes keer € 28,5 miljoen en een slottermijn van € 29,6 miljoen) met een ritme van 2028-2031 en 2034-2036.

In de periode 2026-2030 bedragen de aflossingen op de overige leningen in totaal € 134 miljoen. De overige € 267 miljoen lost Delfland af in de periode 2030-2039.

Momenteel zijn wij met een onafhankelijk financieel adviseur bezig om een financieringsplan op te stellen om in onze financieringsbehoefte te voldoen. Wij verwachten in het najaar van 2025 dit plan gereed te hebben. We houden rekening met een nieuwe leningen de komende jaren, waarvan de eerste tranche van € 50 miljoen eind 2025 wordt afgenomen. Zie paragraaf 5.2.1 voor de meerjarige balans en de verwachte ontwikkeling van onze schuldpositie.

Netto schuldquote

Het verloop van de NSQ geven we hierna weer in zowel tabelvorm als grafiekvorm (van 2024 tot en met 2030). De NSQ ligt in 2026 onder de norm van 250%. Door de sterk toegenomen liquiditeitsbehoefte als gevolg van de investeringen in onder andere De Vergulde Hand, trekt Delfland aanvullende leningen aan. In 2027 stijgt de NSQ daardoor naar ongeveer 209%. De stijging in de NSQ zet zich in de jaren daarna voort.

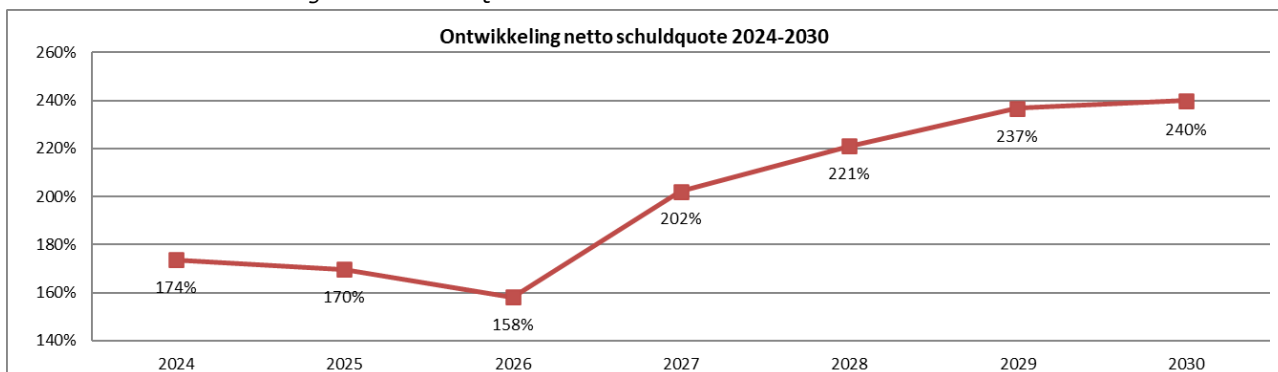
4.2.1.3 Tabel: Netto Schuld Quote

Netto schuldpositie per 31-12 Bedragen * € 1 miljoen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Leningen PPS	134,6	114,8	95,4	74,7	52,7	27,9	1,5
Overige leningen	430,6	450,6	428,1	647,1	803,6	900,1	986,6
Rekening-courant	-70,3	-38,6	-4,3	-15,6	-37,1	-0,8	-5,5
Vlottende activa/passiva	37,1	5,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Totaal netto schuldpositie	532,0	531,8	529,2	716,1	829,2	937,2	992,6
Waterschapsbelastingen + Grensoverschrijdend afvalwater	306,3	313,5	334,7	354,3	375,1	395,9	413,6
Netto schuldquote	171%	170%	158%	202%	221%	237%	240%

De netto schuldpositie is de som van de langlopende leningen, het saldo van kortlopende vorderingen en -schulden (vlottende activa/passiva) en het rekening-courant saldo. Eind 2025 wijzigt naar verwachting het rekening-courant saldo van positief naar negatief. Dit heeft een verhogend effect op de netto schuldpositie. We veronderstellen dat het negatieve saldo wordt gefinancierd door middel van langlopende leningen.

Vanwege de liquiditeitsbehoefte zijn we in 2024 gestart met het voeren van oriënterende gesprekken met banken en andere geldschieters. Op basis van deze gesprekken en de ontwikkelingen in 2025 hanteren we in de meerjarenraming 2026-2030 een rente van 3,75% voor nieuwe leningen. Dat is 0,50% hoger dan waar we in 2025 van uitgingen.

4.2.1.4 Grafiek: Ontwikkeling Netto Schuld Quote

EMU-saldo

Op basis van de Begroting 2026 en Meerjarenraming 2027-2030 geven we in de volgende wettelijk voorgeschreven tabel de ontwikkeling van het EMU-saldo weer. In deze tabel nemen we ook de individuele referentiewaarde op van het EMU-saldo voor Delfland over de periode 2024-2030.

4.2.1.5 Tabel: EMU-saldo

Opbouw EMU-saldo (bedragen * € 1 miljoen)	2024	2025	2026	2027	2029	2029	2030
Exploitatiesaldo voor bestemming	23,6	12,4	20,2	34,1	50,1	58,4	57,8
<i>Invloed investeringen</i>							
Bruto-investeringsuitgaven	-31,6	-51,5	-57,6	-265,1	-211,3	-214,0	-160,8
Investeringsbijdragen	1,0	-	-	-	-	-	-
Verkoop van materiële en immateriële vaste activa		0,6	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Afschrijvingen	39,5	39,4	40,0	44,0	48,1	47,6	47,6
Toevoegingen aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	1,2	-					
Onttrekkingen aan voorzieningen ten gunste van de exploitatie	-0,3	-	-	-	-	-	-
Onttrekkingen rechtstreeks uit voorziening	-	-	-	-	-	-	-
<i>Deelnemingen en aandelen</i>							
Boekwinst							
Boekverlies							
Totaal EMU-saldo	33,4	0,8	2,8	-186,8	-112,8	-107,8	-55,2
EMU-referentiewaarde	-50,3	-52,6	-52,7	-54,8	-56,9	-59,0	-77,8

In 2027, 2028 en 2029 komt het EMU-saldo onder de referentiewaarde uit. Dit komt met name door investeringen in De Vergulde Hand. Het onder de referentiewaarde komen, heeft geen gevolgen voor Delfland en de waterschapsector. Overschrijding van de referentiewaarde heeft pas gevolgen als we landelijk een EMU-tekort hebben en aan lokale overheden is verzocht om iets aan onze EMU-saldo te doen. Dat is momenteel niet aan de hand.

4.2.2 Risicobeheersing en weerstandsvermogen

We hanteren een organisatiebreed risicobeleid waarmee we onze risicopositie en het benodigde weerstandsvermogen op een consistente manier in beeld brengen. Hiermee voldoen we aan de wettelijke verplichting voor waterschappen om risico's in kaart te brengen en beleid te ontwikkelen om deze risico's af te dekken. Halfjaarlijks actualiseren we de top-risico's (risiconiveaus hoog en zeer hoog, of anderszins strategisch relevant) en de beheersmaatregelen die we daarvoor getroffen hebben.

Sinds de laatste actualisatie (per eind 2024; opgenomen in de Jaarstukken 2024) is het risicobeeld stabiel gebleven. We identificeerden de afgelopen periode geen nieuwe top-risico's. Wel voerden we twee risico's af:

- 'Ontbreken gedragscode Wet natuurbescherming': door de inwerkingtreding van een nieuwe gedragscode per 1 april 2025, is dit risico niet meer relevant.
- 'Lange-termijn systeemeisen waterketen': door te werken aan een routekaart voor de implementatie van de *Europese Stedelijke richtlijn afvalwater*, ontstaat een steeds beter beeld van de impact op de installaties van Delfland. Hierdoor neemt de onzekerheid, en daarmee het risico, af. De risico-inschatting is daarmee gedaald naar 'medium' (was: 'hoog'). Dit risico gaan we op operationeel-tactisch niveau verder monitoren en beheersen.

Een actueel overzicht van de top-risico's is te vinden in onderstaande tabel. Het weergegeven risiconiveau betreft het restrisico. Dat wil zeggen het huidige risiconiveau, gegeven de al geïmplementeerde beheersmaatregelen.

4.2.2.1 Tabel: Overzicht top-risico's

#ID	Top risico's	Verwaarloosbaar	Laag	Medium	Hoog	Zeer hoog	Ontoelaatbaar	Trend
T1	Wateroverlast							—
T2	Niet voldoen KRW verplichting							—
T3	Dijkdoorbraak primaire waterkering							—
T4	Dijkdoorbraak regionale waterkeringen							—
T5	Lokale verontreiniging watergang door incident							—
T6	Ongeval tijdens werkzaamheden							—
T7	Vertrouwelijkheid en integriteit van IV							—
T8	Explosieve groei blauwalgen en kroes							—
T9	Verleggen persleiding op aangeven derden							—
T10	Fluctuatie dienstverlening vergoeding PPS							—
T11	Functionele mismatch van installaties incl. RG IJorestraat							—
T12	Onvoldoende Zoet Water beschikbaar door droogte							—
T13	Microverontreinigingen bij baggerwerken							—
T14	Beschikbaarheid IV							—
T15	Veroudering zuiveringsinstallaties							—
T16	Microverontreinigingen in oppervlaktewater							—
T17	Assets AHR onvoldoende kwaliteit bij einde PPS contract							—
T18	Geen afvoermogelijkheid HNP naar zee							—
T19	Pandemie							—
T20	Waterzuivering Vergulde Hand is in 2030 niet operationeel							—

Risico status Q4-2024
 Risico status Q2-2025

Legenda trend
 Risiconiveau verbeterd
 Risiconiveau verslechterd
 Risiconiveau onveranderd

Benodigd weerstandsvermogen

Het benodigde weerstandsvermogen is de financiële buffer die Delfland minimaal nodig heeft om onvoorziene kosten als gevolg van optredende incidenten gedurende het boekjaar 2026 te kunnen opvangen. De minimaal benodigde weerstandscapaciteit is bestuurlijk vastgesteld op € 25 miljoen. Elk jaar berekenen we of, op grond van de actuele risicopositie van Delfland, dit bedrag met tenminste 95% zekerheid voldoende is om financiële schade door optredende risico's te kunnen opvangen.

Voor die berekening wegen alleen risico's mee met een potentiële financiële impact tussen de 1 en 100 miljoen euro per incident. Incidenten met een impact lager dan € 1 miljoen kunnen we veelal in onze eigen begroting opvangen. Incidenten met een impact hoger dan € 100 miljoen overstijgen de draagkracht van Delfland en maken een beroep op landelijke regelingen noodzakelijk.

In de volgende tabel staat in welke mate de geïdentificeerde risico's een aandeel hebben in de omvang van het benodigde weerstandsvermogen. Om de omvang van de algemene reserve weerstandsvermogen per taak te beoordelen, rekenen we de risico's toe aan de twee wettelijke taken: zuiveringsbeheer (ZB) en watersysteembeheer (WS). Enkele risico's hebben betrekking op beide taken.

4.2.2.2 Tabel: Top-risico's en aandeel in omvang van benodigd weerstandsvermogen (bedragen * € 1 miljoen)

Nr.	Omschrijving	Risico	Taak	Bedrag
1	Wateroverlast	Zeer Hoog	WS	3,7
2	Niet voldoen aan KRW-verplichtingen	Zeer Hoog	WS	-
3	Dijkdoorbraak primaire waterkering	Hoog	WS	-
4	Dijkdoorbraak regionale waterkeringen	Hoog	WS	5,5
5	Lokale verontreiniging watergang door incident	Hoog	WS	1,7
6	Ongeval tijdens werkzaamheden	Hoog	WS & ZB	-
7	Vertrouwelijkheid en integriteit van IV	Hoog	WS & ZB	-
8	Explosieve groei blauwalg en kroos	Hoog	WS	-
9	Verleggen persleidingen op aangeven derden	Hoog	ZB	-
10	Fluctuatie dienstverlening vergoeding PPS	Hoog	ZB	2,2
11	Functionele mismatch van installaties	Hoog	ZB	0,8
12	Onvoldoende Zoet Water beschikbaar door droogte	Hoog	WS	-
13	Microverontreinigen bij baggerwerken	Hoog	WS	-
14	Beschikbaarheid IV	Hoog	WS & ZB	5,5
15	Veroudering zuiveringsinstallaties	Hoog	ZB	-
16	Microverontreinigen in oppervlaktewater	Hoog	WS	-
17	Assets AHR onvoldoende kwaliteit bij einde PPS contract	Hoog	ZB	-
18	Geen afvoermogelijkheid HNP naar zee	Hoog	ZB	5,5
19	Pandemie	Medium	WS & ZB	-
20	Waterzuivering Vergulde Hand is in 2030 niet operationeel	Medium	ZB	-
	Totaal			25,0

Beschikbare weerstandsvermogen

Het beschikbare weerstandsvermogen bestaat uit het geheel aan beschikbare middelen om de risico's financieel af te dekken. Naast de (wettelijk verplichte) post voor onvoorzien gaat het om de algemene reserve voor zowel het watersysteem als de zuivering. De omvang van deze middelen per 1 januari 2026 bedraagt € 45,9 miljoen, zoals weergegeven in de volgende tabel.

4.2.2.3 Tabel: Beschikbaar weerstandsvermogen (bedragen * € 1 miljoen)

Onderdeel weerstandsvermogen	01-01-26
Algemene reserve weerstandsvermogen Watersysteem	27,6
Algemene reserve weerstandsvermogen Zuivering	7,4
Algemene reserve vrij besteedbaar	10,9
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	45,9

Beoordeling weerstandsvermogen

De ratio van het weerstandsvermogen van Delfland per 1 januari 2026 is als volgt:

4.2.2.4 Tabel: Beoordeling weerstandsvermogen

Bedragen * € 1 miljoen	
Ratio weerstandsvermogen =	$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{45,9}{25,0} = 1,8$

4.2.2.5 Tabel: Waarderingsopbouw

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende

D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

We streven naar een ratio weerstandsvermogen (x) van tussen de 1,0 en 1,4. Op grond van de waarderingstabel is ons weerstandsvermogen ruim voldoende.

4.2.2.6 Tabel: Meerjarige ontwikkeling weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit (bedragen * € 1 miljoen)

Onderdeel weerstandsvermogen	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Algemene reserve weerstandsvermogen Watersysteem	27,6	27,6	27,6	27,6	27,6
Algemene reserve weerstandsvermogen Zuivering	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4
Algemene reserve vrij besteedbaar	7,1	6,2	5,1	0,9	0,0
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	42,1	41,2	40,1	35,9	35,0
Benodigde weerstandscapaciteit	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Ratio	1,7	1,6	1,6	1,4	1,4

Ook meerjarig is het weerstandsvermogen ruim voldoende en neemt af tot 1,4. Omdat we jaarlijks een nul-resultaat begroten, wordt er niets toegevoegd aan de algemene reserve vrij besteedbaar, terwijl we deze in een periode van vijf jaar wel volledig onttrekken. Hierdoor neemt de totaal beschikbare weerstandscapaciteit af. Het hoofdbestandsdeel hiervan bestaat uit de twee algemene reserves weerstandsvermogen. Die zijn samen € 35 miljoen, waardoor de ratio niet onder de 1,4 komt.

4.2.3 Reserves en voorzieningen

De reserves en het onverdeeld jaarresultaat vormen samen het eigen vermogen van Delfland. Voorzieningen vormen een schuld. De werking van reserves en voorzieningen staat in de nota Reserves en voorzieningen 2025.

Wij maken onderscheid in algemene reserves, bestemmingsreserves voor tariefegalisatie en overige bestemmingsreserves. De bestemming van het onverdeeld jaarresultaat 2024 aan de reserves heeft de VV op 5 juni 2025 vastgesteld met de Jaarrekening 2024. In de tabellen hieronder is de bestemming inzichtelijk. Vervolgens staan er de mutaties uit Begroting 2025 en Bestuursrapportage 2025. Deze leveren tezamen een stand op per ultimo 2025. Deze stand is de basis voor de Begroting 2026.

Het totaal aan begrote mutaties 2026 bedraagt € 20,2 miljoen. Dit is gelijk aan het begrote positieve resultaat.

Algemene reserves

De algemene reserves dienen vooral om eventueel toekomstige tegenvallers van algemene aard te kunnen opvangen. Delfland onderscheidt de algemene reserve weerstandsvermogen watersysteem en de algemene reserve weerstandsvermogen zuiveringsbeheer. Daarnaast kent Delfland de algemene reserve vrij besteedbaar. Deze reserve vullen wij met efficiencyvoordelen uit een positief jaarresultaat.

Conform de nota Reserves en voorzieningen zetten wij deze reserve binnen vijf jaar volledig in. In 2026 onttrekken we € 3,9 miljoen om de lasten te dekken en daarmee de heffingen van zowel het watersysteembeheer als het zuiveringsbeheer te dempen.

4.2.3.1 Tabel: Algemene reserves

Algemene reserves	Saldo	Rekening	Saldo	Begroting	Burap	Saldo	Begroting	Saldo
	31-12-2024	2024	01-01-2025	2025	2025	31-12-2025	2026	31-12-2026
Algemene reserve weerstandsvermogen watersysteem	27.600	0	27.600	0	0	27.600	0	27.600
Algemene reserve weerstandsvermogen zuivering	7.400	0	7.400	0	0	7.400	0	7.400
Algemene reserve vrij inzetbaar	4.651	6.267	10.917	-980	980	10.917	-3.900	7.017
Totaal	39.651	6.267	45.917	-980	980	45.917	-3.900	42.017

Om de tarieven te egaliseren heeft Delfland per taak drie reserves tot zijn beschikking: de kostenegaliseringsreserve, tariefdempingsreserve en tariefegaliseringsreserve.

4.2.3.2 Tabel: Bestemmingsreserves voor tariefegaliserings

Egaliseringsreserves	Saldo	Rekening	Saldo	Begroting	Burap	Saldo	Begroting	Saldo
	31-12-2024	2024	01-01-2025	2025	2025	31-12-2025	2026	31-12-2026
Kostenegaliseringsreserve watersysteem	0	0	0	0	0	0	0	0
Kostenegaliseringsreserve zuiveringsbeheer	0	0	0	0	0	0	0	0
Tariefdempingsreserve watersysteem	4.811	586	5.397	-3.072	-1.777	548	-490	58
Tariefdempingsreserve zuiveringsbeheer	7.974	0	7.974	-500	692	8.166	-500	7.666
Tariefegaliseringsreserve watersysteem	0	0	0	450	0	450	0	450
Tariefegaliseringsreserve zuiveringsbeheer	0	0	0	450	0	450	0	450
Totaal	12.785	586	13.371	-2.672	-1.085	9.614	-990	8.624

Kostenegaliseringsreserves

De kostenegaliseringsreserves watersysteem en zuiveringsbeheer heeft Delfland ingesteld om de begrote kosten voor uitgestelde of vertraagde werkzaamheden te reserveren. Als de werkzaamheden in het volgende begrotingsjaar alsnog uitvoering krijgen, zijn die kosten uit deze reserves te dekken. Met het opstellen van de Jaarrekening 2024 hebben wij geen werkzaamheden aangedragen voor uitvoering in 2025. Eventueel uit te voeren werkzaamheden 2025 in het begrotingsjaar 2026 inventariseren we bij het opstellen van de Jaarrekening 2025.

Tariefdemplingsreserves

De tariefdemplingsreserves zetten wij in om na de berekening van de belastingtarieven volgens de bestaande systematiek een of meer tarieven te compenseren (lees: te verlagen).

Aan de tariefdemplingsreserve watersysteem onttrekken wij € 0,5 miljoen voor de categorie ongebouwd. Daarmee is de reserve vrijwel uitgeput. Uit de algemene reserve vrij besteedbaar hebben wij daarnaast € 0,1 miljoen ingezet om het tarief ongebouwd te dempen.

Uit de tariefdemplingsreserve zuiveringsbeheer onttrekken wij in 2026 € 0,5 miljoen.

Overige bestemmingsreserves

Wij kunnen voor investeringsprojecten bestemmingsreserves opbouwen om de kapitaallasten van toekomstige (nieuwe en uitbreidings-) investeringen te dekken.

4.2.3.3 Tabel: Overige bestemmingsreserves

Overige bestemmingsreserves	Saldo	Rekening	Saldo	Begroting	Burap	Saldo	Begroting	Saldo
	31-12-2024	2024	01-01-2025	2025	2025	31-12-2025	2026	31-12-2026
Reserve Zoetwaterfabriek	1.197	0	1.197	0	0	1.197	0	1.197
Egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder	42.905	0	42.905	8.533	0	51.438	8.533	59.970
Reserve baggerwerkzaamheden	0	3.500	3.500	0	0	3.500	0	3.500
Reserve kapitaallasten investeringen watersysteem	22.748	0	22.748	1.000	0	23.748	1.000	24.748
Reserve kapitaallasten investeringen zuiveringssysteem	55.914	0	55.914	6.600	0	62.514	15.600	81.014
Totaal	122.764	3.500	126.264	16.133	-	142.397	25.133	167.529

Reserve Zoetwaterfabriek

Deze reserve is bedoeld voor de dekking van de kapitaallasten van investeringen in de Zoetwaterfabriek. Wij hebben de ontwikkeling van de Zoetwaterfabriek op het huidige terrein van De Groote Lucht gestopt en besloten de uitwerking onderdeel te maken van het project De Vergulde Hand. Tot die tijd blijft de reserve intact.

Egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder

Door de in 2016 tot stand gekomen herfinanciering van de PPS ontstond vanaf 2016 tot en met 2030 een jaarlijks voordeel en over de jaren 2031, 2032 en 2033 een nadeel. In verband daarmee heeft Delfland in 2016 een egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder ingesteld. Afspraak is om tot en met 2030 jaarlijks een bedrag te storten in de egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder zodat wij de hogere lasten in 2031 tot en met 2033 kunnen compenseren.

Reserve baggerwerkzaamheden

In 2025 hebben wij de reserve baggerwerkzaamheden ingesteld. Deze is bedoeld om de schommelingen in de baggerwerkzaamheden, onder andere veroorzaakt doordat de baggerseizoenen jaaroverstijgend zijn, te dempen. Vanuit het jaarresultaat 2024 is € 3,5 miljoen toegevoegd aan deze reserve.

Reserves ter dekking van toekomstige investeringen

Met de reserves ter dekking van de toekomstige investeringen watersysteem en

zuiveringsbeheer dekken wij de kapitaallasten van de toekomstige investeringen voor de twee taken. In de Begroting 2026 staat voor het watersysteem een toevoeging van € 1,0 miljoen en voor het zuiveringsbeheer van € 15,6 miljoen.

In de tabel hierna vatten we de drie soorten reserves samen. In hoofdstuk 7 Balans laten we de meerjarige ontwikkeling van de reserves zien.

4.2.3.4 Tabel: Samenvatting van de drie soorten reserves

Reserves	Saldo	Rekening	Saldo	Begroting	Burap	Saldo	Begroting	Saldo
	31-12-24	2024	01-01-25	2025	2025	31-12-25	2026	31-12-26
Algemene reserves	39.651	6.267	45.917	-980	980	45.917	-3.900	42.017
Egalisatiereserves	12.785	586	13.371	-2.672	-1.085	9.614	-1.000	8.614
Bestemmingsreserves	122.764	3.500	126.264	16.133	0	142.397	28.033	170.429
Totaal	175.199	10.353	185.552	12.480	-105	197.928	23.132	221.060

Voorzieningen

De hoogte van de voorzieningen en inherent daaraan de stortingen en onttrekkingen bepalen wij met het opstellen van de jaarrekening. Deze begroten wij niet (meerjarig).

4.2.3.5 Tabel: Voorzieningen

Voorzieningen	Saldo 31-12-24	Saldo 31-12-25
Voorziening wachtgeld	229	229
Voorziening pensioen (oud-)bestuurders	1.221	1.221
Totaal voorzieningen	1.450	1.450

Voorziening wachtgeld

Delfland dekt de toekomstige wachtgeldaanspraken van ex-medewerkers en collegeleden met de voorziening wachtgeld. Voor deze zogenaamde arbeidsgerelateerde verplichting hebben wij in overeenstemming met artikel 4.55 van het Waterschapsbesluit een voorziening.

Voorziening pensioen

Voor (oud-)bestuurders bouwt Delfland pensioen op bij een verzekeraar. De opbouw hiervan stopte in 2022 vanwege aangepaste wetgeving. Het opgebouwde bedrag blijft bij de verzekeraar staan en Delfland kan hier aanspraak op maken. Bijvoorbeeld als we een verzoek krijgen voor waardeoverdracht.

Om aan onze huidige en toekomstige pensioenverplichtingen te voldoen hebben wij een voorziening getroffen. De voorziening bestaat uit twee delen: de premie die wij zouden storten bij de verzekeraar en een bedrag om het tekort aan te vullen als gevolg van indexatie (benodigd kapitaal minus beschikbaar kapitaal).

4.3 Waterschapsbelastingen

Kostenverdeling

Delfland heeft twee taken: de watersysteemtaak en de zuiveringstaak. Dit zijn gesloten systemen. Dat betekent dat wij de kosten die wij voor één van de twee taken maken aan die taak moeten toerekenen. Hetzelfde geldt voor eventuele opbrengsten.

De netto kosten (kosten minus de overige opbrengsten) van een taak dekken we vervolgens met de waterschapsbelastingen. De belastingopbrengsten van een taak mogen niet meer

bedragen dan de te dekken kosten van die taak. Hierin mag wel een opslag zitten voor bijvoorbeeld reserveren voor toekomstige kapitaallasten. Anderzijds kunnen we de netto kosten verlagen door de inzet van bijvoorbeeld tariefdempingsreserves.

Hoe we de kosten verdelen over de twee taken staat in de nota Systematiek Kostenverdeling. In de nota Reserves en voorzieningen staat hoe de reserves werken.

Kostentoedeling

Voor de zuivering kennen we één belastingtarief (heffing per vervuilingseenheid). Binnen de taak watersysteembeheer onderscheiden we vier categorieën belastingplichtigen. Voor de toerekening van de kosten voor de taak watersysteembeheer aan de verschillende categorieën hanteren we de verdeling volgens de kostentoedelingsverordening watersysteemheffing Delfland.

Nieuwe belastingstelsel

Op 1 januari 2026 wordt het nieuwe belastingstelsel van kracht. De belangrijkste wijzigingen binnen de taak watersysteembeheer zijn:

- nieuwe kostentoedelingsmethode: niet meer op basis van economische waarde, maar op basis van gebiedskenmerken;
- tariefdifferentiatie verharde openbare wegen maximaal 100% (was 400%);
- aparte heffingen (belastingtarieven) voor woningen en niet-woningen binnen categorie gebouwd.

Naar aanleiding hiervan heeft de VV een nieuwe kostentoedelingsverordening watersysteem vastgesteld op 17 juli 2025. De kostentoe rekening aan de vier categorieën wijzigt hiermee:

- ingezetenen: 47,00% (was 47%);
- ongebouwd: 2,00% (was 4,06%);
- natuur: 0,01% (was 0,01%);
- gebouwd: 50,99% (was 48,93%).

Binnen de taak zuiveringsbeheer waren ook een aantal wijzigingen, maar die hebben geen of nauwelijks impact op de wijze van totstandkoming van de heffing per vervuilingseenheid.

Kwijtscheldingsbeleid

Het staat ons vrij om kwijtschelding te verlenen, het is geen verplichting. Voor de watersysteemheffing hanteren wij een kwijtscheldingsnorm van 100% van de bijstandsnorm. Voor het zuiveringsbeheer verlenen wij geen kwijtschelding. Binnen het watersysteem komt alleen de categorie ingezetenen in aanmerking voor kwijtschelding. Om die reden rekent Delfland de kwijtschelding van de ingezetenenomslag volledig toe aan de categorie ingezetenen (huishoudens).

Als een belastingplichtige voldoet aan een aantal voorwaarden dan is het mogelijk om kwijtschelding te ontvangen. Een niet-limitatieve opsomming van deze voorwaarden is: het inkomen moet op of onder bijstandsniveau liggen, er is geen sprake van een koopwoning, eigen bedrijf of veel spaargeld.

Heffingsgrondslagen

De RBG maakt altijd een raming van de heffingsgrondslagen. Deze baseert de RBG onder andere op ervaringscijfers en ontwikkelingen die gaande zijn.

4.3.1 Tabel: Heffingsgrondslagen Watersysteemheffing

Belastingsoort	Eenheid	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
<i>Watersysteemheffing</i>								
Ingezetenen	Huishoudens	548.700	548.000	552.500	556.500	560.500	564.600	568.700
- Kwijtschelding	Huishoudens	-43.300	-45.900	-44.200	-44.500	-44.800	-45.200	-45.500
- Oninbaar	Huishoudens	-9.500	-9.900	-9.900	-10.000	-10.100	-10.200	-10.200
Gebouwd woningen	WOZ (miljoen)	252.150	221.169	251.980	264.579	277.808	291.698	306.283
Gebouwd niet-woningen	WOZ (miljoen)		34.485	34.436	34.780	35.128	35.479	35.834
Ongebouwd (overig)	Hectare	13.800	13.250	13.250	13.250	13.250	13.250	13.250
Ongebouwd (wegen)	Hectare	4.800	4.700	4.700	4.700	4.700	4.700	4.700
Natuur	Hectare	3.100	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Verontreinigingsheffing	ve*	600	500	400	400	400	400	400

4.3.2 Tabel: Heffingsgrondslagen Zuiveringsheffing

Belastingsoort	Eenheid	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
<i>Zuiveringsheffing</i>								
Woningen	ve	1.237.900	1.229.000	1.241.000	1.243.000	1.245.000	1.247.000	1.249.000
- Oninbaar	ve	-16.200	-22.100	-22.300	-22.400	-22.400	-22.400	-22.500
Bedrijven	ve	287.600	287.500	290.000	290.000	290.000	290.000	290.000
- Oninbaar	ve	-1.600	-2.900	-2.900	-2.900	-2.900	-2.900	-2.900

* ve = vervuilingseenheid

De verwachting is dat de groei van het aantal huishoudens (watersysteem) en het aantal woningen (zuivering) minder hard gaat dan voorheen. Een belangrijke oorzaak is de stagnatie in de bouw van nieuwe woningen. Ook het aantal bedrijven voor de zuivering ligt lager.

De WOZ-waardeontwikkeling van de woningen heeft de RBG ingeschat op 9% voor 2026.

Voor 2027 tot en met 2030 gaan we uit van een groei van 5% per jaar.

Voor de niet-woningen verwacht de RBG voor 2026 een groei van 2%. In de periode daarna is het percentage 1% per jaar.

Het aantal kwijtscheldingen daalde de laatste paar jaar van meer dan 10% naar 8,4%. Voor 2026 verwacht de RBG dat dit nog iets verder daalt naar ongeveer 8% van het aantal huishoudens.

Vanwege de nieuwe belastingwet geven we de ontwikkeling van de WOZ-waarden van woningen en niet-woningen apart weer. Voor het jaar 2024 is die splitsing niet beschikbaar.

Heffingen

4.3.3 Tabel: Heffingen

Belastingsoort (bedragen * € 1)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
<i>Watersysteembeheer</i>							
Heffing ingezetenen per huishouden	133,39	134,94	137,51	143,02	148,72	153,10	153,19
Heffing gebouwd woningen in proc. economische waarde	0,0241%	0,0245%	0,0256%	0,0256%	0,0255%	0,0252%	0,0242%
Heffing gebouwd niet-woningen in proc. economische waarde			0,0303%	0,0314%	0,0326%	0,0334%	0,0333%
Heffing ongebouwd per ha.	96,26	97,87	102,14	106,94	112,00	117,20	122,36
Heffing ongebouwd per ha. (wegen)	481,30	489,35	204,28	213,88	224,00	234,40	244,72
Heffing natuur per ha.	4,53	4,60	4,84	5,07	5,31	5,51	5,55
Verontreinigingsheffing per vervuilingseenheid	106,04	107,55	115,33	123,56	132,37	142,05	152,59
<i>Zuiveringsbeheer</i>							
Heffingen woningen en bedrijven per vervuilingseenheid	106,04	107,55	115,33	123,56	132,37	142,05	152,59

Als gevolg van het nieuwe belastingstelsel wijken de heffingen op een paar plekken af in vergelijking met voorgaande jaren. Ten eerste is de heffing gebouwd gesplitst in twee heffingen: een heffing voor woningen en een heffing voor niet-woningen. Met deze splitsing komt het verschil in waardeontwikkeling tussen de twee soorten beter tot zijn recht. Tot 2026 profiteerden de eigenaren van niet-woningen van de waardestijging van woningen. In het nieuwe stelsel wordt dat eerlijker. Doordat de waarde van de woningen sterker stijgt dan de toegerekende kosten, daalt de heffing voor woningen in de loop van de jaren. Daarentegen stijgt de heffing voor niet-woningen, omdat daar de waardeontwikkeling langzamer gaat. Ten tweede is de opslag voor wegen in de categorie ongebouwd maximaal 100% in tegenstelling tot 400% in het oude stelsel. Hierdoor is de heffing vanaf 2026 lager (2 * tarief ongebouwd) dan in de jaren daarvoor (5 * tarief ongebouwd).

We hebben op basis van de begrote heffingen voor een aantal voorbeeldprofielen de aanslagen berekend voor 2026. In de tabel geven we de totale lasten per profiel weer.

4.3.4 Tabel: Voorbeeldprofielen

Voorbeeldprofielen (bedragen * € 1)	Begroting 2026	Begroting 2025	Delta 2026-2025	Stijging in %
Alleenwonend, geen eigenaar	253	242	11	4,5%
Meer personen, geen eigenaar	484	458	26	5,7%
Alleenwonend, woning WOZ-waarde 370K	348	341	7	2,1%
Alleenwonend, woning WOZ-waarde 500k	381	376	5	1,3%
Meer personen, woning WOZ-waarde 370K	578	556	22	4,0%
Meer personen, woning WOZ-waarde 500k	612	591	21	3,6%
Bedrijfspan, WOZ-waarde 5mln., 100 ve	13.047	12.090	957	7,9%
Veeteeltbedrijf, 40 hectare	4.086	3.915	171	4,4%
Glastuinbouwbedrijf, WOZ-waarde 0,4 mln., 1 ha	467	429	38	8,9%
Glastuinbouwbedrijf, WOZ-waarde 1,125 mln., 3 ha	1.379	1.268	111	8,8%
Openbare landweg, 25 hectare	5.107	12.234	-7.127	-58,3%
Eigenaar natuurterrein, 25 hectare	121	115	6	5,2%

Belastingopbrengsten per taak

Hieronder staan de belastingopbrengsten en de mutaties reserves voor de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer weergegeven.

4.3.5 Tabel: Belastingopbrengsten voor taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer

Watersysteembeheer	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Totaal kosten	136.147	146.718	152.955
Belastingopbrengsten	-137.858	-145.871	-153.383
Kwijtscheldingen	5.462	6.194	6.078
Oninbaarverklaringen	1.295	1.336	1.361
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-7.956	-4.978	-4.176
Totaal opbrengsten	-139.057	-143.319	-150.120
Resultaat vóór bestemming	-2.910	3.399	2.834
Mutaties reserves watersysteembeheer	-5.416	-3.399	-2.834
Resultaat na bestemming	-8.326	0	0

Om de kosten van het watersysteem te dekken hebben wij de belastingopbrengsten verhoogd en reserves ingezet. De oorzaak van de stijging van de belastingopbrengsten is de toename van het areaal en de indexatie van de belastingtarieven (inflatie en cao). Daarnaast hebben we besloten de heffingen ieder jaar met 0,5% extra te laten stijgen onder andere met oog op de hogere bijdrage HWBP vanaf 2030.

De dividenden en overige opbrengsten nemen af. De belangrijkste oorzaak is het wegvallen van de rentebaten en lagere opbrengsten uit verkoop grond en gebouwen.

Het tekort dat voor bestemming ontstaat vangen we op door te onttrekken aan de algemene reserve vrij besteedbaar en de tariefdeempingsreserve watersysteem.

4.3.6 Tabel: Belastingopbrengsten voor taak zuiveringsbeheer

Zuiveringsbeheer	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Totaal kosten	168.912	173.074	177.294
Belastingopbrengsten	-162.505	-163.100	-176.570
Kwijtscheldingen	-	-	-
Oninbaarverklaringen	1.888	2.689	2.906
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-28.966	-28.437	-26.707
Totaal opbrengsten	-189.583	-188.848	-200.371
Resultaat vóór bestemming	-20.671	-15.774	-23.077
Mutaties reserves zuiveringsbeheer	18.644	15.774	23.077
Resultaat na bestemming	-2.027	0	0

De belastingopbrengst zuiveringsbeheer neemt toe met € 13,3 miljoen. Dit komt door toename areaal, indexatie en de extra opslagen op de zuiveringsheffing om de lasten die gepaard gaan met de investeringen in de Vergulde Hand en als gevolg van de Europese richtlijnen stedelijk afvalwater. In 2026 gaat het om 5,5% extra aan opslagen.

De dividenden en overige opbrengsten nemen af. Oorzaken zijn lagere rentebaten en lagere opbrengsten uit verkoop grond en gebouwen.

Het resultaat voor bestemming is € 7,3 miljoen hoger dan in 2025.

Belastingopbrengsten meerjarig

De verwachte ontwikkeling van de belastingopbrengsten in de komende jaren geven we in de volgende tabel weer.

4.3.7 Tabel: Belastingopbrengsten meerjarig

Belastingsoort	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
<i>Watersysteembeheer</i>							
Ingezetenen	73.189	73.947	75.974	79.591	83.358	86.440	87.119
Kwijtschelding ingezetenen	-5.591	-6.194	-6.078	-6.364	-6.663	-6.920	-6.970
Oninbaar ingezetenen	-1.272	-1.336	-1.361	-1.430	-1.502	-1.562	-1.563
Gebouwd woningen	60.744	68.260	64.608	67.653	70.813	73.391	73.998
Gebouwd niet-woningen		0	10.427	10.921	11.434	11.850	11.944
Ongebouwd (overig)	1.333	1.297	1.353	1.417	1.484	1.553	1.621
Ongebouwd (wegen)	2.329	2.300	960	1.005	1.053	1.102	1.150
Natuur	14	14	15	15	16	17	17
Verontreinigingsheffing	64	54	46	49	53	57	61
Opbrengst voorgaande jaren	238	0	0	0	0	0	0
Totaal watersysteembeheer	131.048	138.341	145.944	152.857	160.046	165.928	167.377
<i>Zuiveringsbeheer</i>							
Opbrengst lopend jaar	161.764	163.100	176.571	189.417	203.188	218.331	234.836
Oninbaar	-1.888	-2.689	-2.906	-3.126	-3.349	-3.594	-3.876
Opbrengst voorgaande jaren	741	0	0	0	0	0	0
Totaal zuiveringsbeheer	160.617	160.411	173.665	186.291	199.839	214.737	230.960
Totaal belastingopbrengsten	291.665	298.752	319.609	339.148	359.885	380.665	398.337

Lastendruk

De lastendruk wordt in een kengetal uitgedrukt. Hiervoor gebruiken wij het profiel van een meerpersoonshuishouden met een eigen huis dat in 2025 een waarde had van € 370.000. De waardeontwikkeling van woningen is gemiddeld 9%. Dat betekent dat een woning van € 370.000 in 2025 gemiddeld genomen € 403.300 waard is geworden in 2026. In onderstaande tabel wordt in getoond hoe de lastendruk zich ontwikkelt van 2025 naar 2026.

Bedragen keer € 1

Heffing	Berekening	2025	2026	Stijging
Watersysteemheffing ingezetenen	1 ingezetenen * tarief	134,95	137,51	1,9%
Watersysteemheffing gebouwd	WOZ-waarde woning * tarief	98,79	103,41	4,7%
Zuiveringsheffing	3 vervuilingseenheden * tarief	322,65	345,99	7,2%
Totaal lastendruk		556,38	586,91	5,6%

Gemiddeld neemt de lastendruk toe met 5,6%. De verschillen tussen de drie belastingregels zijn als volgt te verklaren:

- algemeen nemen de lasten toe met ongeveer 2,3% door inflatie en loonstijging door cao-aanpassingen;
- zowel de watersysteemheffingen als de zuiveringsheffing nemen toe met 0,5% door extra opslag;

- de zuiveringsheffing neemt toe met 5% door extra opslagen;
- demping van de heffingen door de inzet van reserves met 3,9 miljoen voor het watersysteem en € 1 miljoen voor zuiveringsbeheer. Dit is 1,6% van de totale kosten.

Voor de zuivering telt dit op tot 7,2% lastenstijging. Omdat het watersysteem vier categorieën heeft, is de berekening lastiger te maken. Ook omdat de waarde­stijging van de woningen met 9% boven de andere stijgingen ligt. Dat heeft weer een drukkend effect op de lastendruk.

4.4 Assetmanagement

Delfland werkt volgens de principes van assetmanagement. Dit gaat over de sturing op de activiteiten die Delfland doet om onze watergangen, gemalen, dijken en waterzuiveringen zo goed mogelijk te laten functioneren en daarmee onze doelen te bereiken. De missie van Delfland zit vervat in onze wettelijke taken: droge voeten, voldoende en schoon water, en gezuiverd afvalwater. Dat is onze juridische en politieke legitimiteit. De visie van Delfland is dat we –ook in een veranderende wereld– blijvend betrouwbaar en weerbaar zijn op het terrein van goed waterbeheer, dat we onze taken duurzaam uitvoeren en dat we de wereld iets beter achterlaten. We hanteren een brede insteek, waarbij we doen wat we wettelijk verplicht zijn en de bredere maatschappelijke verantwoordelijkheid meenemen in de manier waarop wij onze taken uitvoeren. De belangrijkste beleidskaders zijn het Waterbeheerprogramma en het Coalitieakkoord. Deze beleidskaders heeft het management doorvertaald via ambtelijke assetmanagementplannen naar de operatie.

Met assetsturing is het gedachtegoed van assetmanagement verankerd in de ambtelijke aansturing van de organisatie. Assetsturing omvat het beheer van bestaande objecten, de nieuwbouw van objecten en de beïnvloeding van objecten van derden (waar het eigendom en de onderhoudsplicht niet bij Delfland ligt), zodat dit maximaal bijdraagt aan het behalen van de doelen van Delfland. Het werk dat Delfland hiervoor doet, is verdeeld over drie assetdomeinen: waterveiligheid, watersysteem en waterketen.

Wij werken toe naar:

- Goed beheer van onze assets betekent ten alle tijd inzicht hebben in de assets die belangrijk zijn voor de doelen.
- Risicogestuurd onderhoud (zowel klein als groot onderhoud en vervanging/rehabilitatie).
- Klein en groot onderhoud uitvoeren na inspecties/toestandsbepaling.
- Voldoende exploitatiebudget voor inspecties en klein onderhoud om snelle degradatie te voorkomen en duurder groot onderhoud uit te stellen.
- Op basis van prestatie-kosten-risico afwegingen maken om met het beschikbare budget een optimale bijdrage te leveren aan het halen van de doelen.
- Verzamelkredieten om groot onderhoud en vervanging/rehabilitatie te financieren.

Voor het toepassen van assetsturing heeft Delfland gekozen voor een 7-stappenmodel.

4.4.1 Afbeelding: 7-stappenmodel

Randvoorwaardelijk voor goed assetmanagement zijn de informatievoorziening, het gegevensbeheer en de werkprocessen, ook verankerd met de sturingslijn informatiesturing.

Voor de kosten van assets kijken wij naar de hele levensduurcyclus. Door de levensduur te verlengen kunnen de kosten lager worden. Dit vraagt tijdig en juist onderhoud. Maar ook goed gebruik van de assets en het structureel oplossen van problemen. Daarom zijn niet alleen voor de bouwfase van een asset, maar juist ook voor de beheerfase, voldoende middelen en goed personeel nodig. Dit vraagt een doordachte en heldere onderhoudsstrategie die samenhangt met de vastgestelde balans tussen prestaties, kosten en risico's en personeel met de juiste competenties. Assetmanagement heeft een duidelijke plaats in de verschillende bestuurlijke portefeuilles. In de begroting hebben wij de financiële consequenties vertaald naar de inhoudelijke paragrafen (met name 3.1 tot en met 3.4) voor de assetdomeinen waterveiligheid, watersysteem en waterketen.

4.5 Bedrijfsvoering

Onder bedrijfsvoering wordt verstaan het geheel van interne organisatieonderdelen en processen die ondersteunend zijn ten behoeve van de primaire processen van de waterschappen. Hieronder vallen zaken zoals de algemene aansturing van de organisatie, personeel & organisatie, kwaliteits-, arbo- & milieuzorg, ondersteuning van de cyclus van beleidsvoorbereiding tot en met beleidsverantwoording, controlling, financieel beleid & beheer (waaronder de administratieve organisatie en de interne controle), informatisering, communicatietechnologie & automatisering, geografische informatievoorziening en facilitaire dienstverlening (waaronder huisvesting).

De stand van zaken en beleidsvoornemens ten aanzien van bedrijfsvoering hebben wij in hoofdstuk 3 Programmaplan bij het programma Organisatie en bedrijfsvoering opgenomen.

Informatie over de financiële rechtmatigheid

In de Jaarrekening 2026 leggen we verantwoording af over de rechtmatige totstandkoming van de jaarrekeningcijfers. We doen dit aan de hand van de door de organisatie uitgevoerde verbijzonderde interne controles. De accountant controleert o.a. de getrouwheid van deze rechtmatigheidsverantwoording.

Voor een goede totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording stelt de VV jaarlijks het normenkader rechtmatigheid vast. Dit kader bevat een inventarisatie van relevante regelgeving van hogere overheden (externe regelgeving) en van het Delfland zelf (verordeningen), die een directe relatie kunnen hebben op baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening.

Om begrotingsonrechtmatigheden te voorkomen stellen wij jaarlijks de begroting bij in de bestuursrapportage (Burap). Indien nodig zullen we op basis van de laatste prognoses de begroting aanpassen door middel van een begrotingswijziging die we in het 4^e kwartaal aan de VV voorleggen ter vaststelling.

4.6 Openbaarheid

Met de inwerkingtreding van de Wet open overheid (Woo) per 1 mei 2022 is Delfland verplicht om in zowel de begroting (wat gaan we doen?) als in de jaarstukken (wat hebben we gedaan?) hierover te rapporteren in een aparte paragraaf. In deze openbaarheidsparagraaf gaan we in op de volgende verplichte onderdelen:

1. Actieve openbaarmaking van de verplichte categorieën documenten (artikel 3.3 Woo).
2. Inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de elf categorieën (artikel 3.1 Woo).
3. Passieve openbaarmaking (hoofdstuk 4 Woo).
4. Informatiehuishouding (hoofdstuk 6 Woo).
5. Aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon (artikel 4.7 Woo).
6. Eventuele andere activiteiten om de Woo te implementeren.

1. De actieve openbaarmaking van de verplichte categorieën documenten

In 2025 begon Delfland met het publiceren van actieve openbaarmakingen in de applicatie IBabs. In 2026 automatiseren we het onderliggende proces verder en treffen we de voorbereidingen voor het publiceren van in de toekomst verplichte informatiecategorieën.

2. Inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de elf categorieën

Delfland heeft de applicatie IBabs en de externe website aangewezen als de twee publicatieplatformen. Delfland analyseert actief welke informatiebehoefte er is onder de inwoners en publiceert daar waar mogelijk proactief over. Delfland volgt in samenwerking met de overige waterschappen welke verplichtingen het ministerie van Binnenlandse Zaken toevoegt.

3. Passieve openbaarmaking

Het volledig passief openbaar beschikbaar stellen van alle Woo-verzoeken en onderliggende stukken ronden we af in 2025. In 2026 zetten we tooling in om het zoeken naar informatie te vergemakkelijken en te verbeteren.

In 2025 hebben we een controle uitgevoerd op de registratie van de verschillende URL's van documentverzamelingen in de landelijke Woo-index. Delfland voldoet aan de richtlijnen van de Woo-index. In 2026 doen we de controle opnieuw.

4. De informatiehuishouding

In 2025 heeft de CIO een routekaart digitale transformatie opgesteld. Deze beschrijft de toekomstplannen van de informatiehuishouding van Delfland tot 2030. In 2026 gaat Delfland verder met de uitwerking van deze strategie door het starten van diverse projecten. Het is een grote opgave binnen Delfland wegens de verschillende informatiebronnen, de lopende vervanging vraagstukken en de complexiteit van de samenhang daarvan. Het op orde krijgen van de informatiehuishouding duurt meerdere jaren.

5. De aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon

Delfland heeft ook in 2026 formeel een Woo-contactpersoon (1 fte) aangewezen en een waarnemend Woo-contactpersoon. Deze rollen zijn meerjarig van opzet en ook in volgende jaren beschikbaar.

6. Eventuele andere activiteiten om de Woo te implementeren

Met de andere waterschappen volgen we in diverse werkgroepen de landelijke ontwikkelingen van de Woo. We werken samen vanuit het Waterschapshuis en volgen de ontwikkelingen en aankomende verplichtingen vanuit het ministerie van Binnenlandse zaken. In 2026 verwerken we de verwachte vernieuwing in de Woo-rapportages.

De prestatie-indicatoren in het meerjarenplan van de Unie van Waterschappen worden bepaald door het Rijk, VNG, IPO en UvW samen. De afspraak is dat alle bestuursorganen deze indicatoren monitoren, zodat vergelijking tussen de overheden mogelijk is. Onze monitor doen we via de Waterschapsspiegel.

De Woo-contactpersoon ontvangt ook in 2026 alle Woo-verzoeken, verzamelt informatie en beantwoordt ze. In 2026 werkt Delfland verder aan de interne bewustwording over het goed opslaan en verwerken van informatie. We doen dit middels (digitale) trainingen en het geven van presentaties bij de afdelingen. De beschikbaar gestelde subsidie wendden wij hiervoor aan.

Delfland ontwikkelt zich in 2026 verder op het gebied van digitale dienstverlening. Door de vernieuwingen van de klantcontactsystemen en websites vergemakkelijken we het vinden en aanvragen van informatie. Dit gebeurt op een voor de burgers gewenste manier.

4.7 Verbonden Partijen

Bij het uitvoeren van de wettelijke en reglementaire taken, de bedrijfsvoering en het behalen van doelstellingen kan Delfland niet alle vraagstukken en uitdagingen alleen aanpakken en oplossen. Het kan wenselijk zijn om voor de uitvoering van bepaalde werkzaamheden een langdurige samenwerking te zoeken met andere waterschappen of met maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners. Delfland werkt daarom samen met andere partijen om doelen op gebieden als klimaatadaptatie, energietransitie en biodiversiteit effectiever en efficiënter te realiseren of om de organisatie goed uit te rusten en te optimaliseren op het vlak van ICT, belastingen en laboratoriumwerkzaamheden.

Een verbonden partij is volgens het Waterschapsbesluit (artikel 4.1) een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke organisatie, waarin Delfland een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

- Bestuurlijk belang betekent: zeggenschap om met de verbonden partij de doelen van Delfland te behalen, via vertegenwoordiging in het bestuur of via stemrecht.
- Financieel belang betekent: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat; het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Op basis van de in 2022 door de VV vastgestelde nota Verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden doen we in de jaarrekening 2026 verslag over wat in de Begroting 2026 staat.

Direct verbonden partijen

De direct verbonden partijen zijn partijen waarin Delfland, volgens de definitie van verbonden partijen, zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft.

Andere samenwerkingsverbanden

Naast de partijen die volgens de hiervoor genoemde definitie zijn aan te merken als verbonden partij, zijn er ook partijen waarmee Delfland een samenwerking heeft. Bij deze partijen is wel sprake van een financieel belang, maar ontbreekt het directe bestuurlijke

belang, bijvoorbeeld omdat de partij waarmee we samenwerken een stichting is. Een andere mogelijkheid is dat een derde partij bijvoorbeeld aandeelhouder of bestuurder is van een achterliggende en daarmee indirect verbonden partij. Hoewel er in voorkomende gevallen volgens de definitie dus geen sprake is van een verbonden partij, is het bestaan van een financieel belang reden genoeg om ook aan deze samenwerkingsverbanden aandacht te besteden.

In bijlage 3 Verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden staat een overzicht van de voor Delfland relevante verbonden partijen en samenwerkingsverbanden.

5. Financiën

5.1 Exploitatierkening

5.1.1 Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstensoorten

5.1.1.1 Tabel: Exploitatierkening naar kosten

Kostengroepen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Rente en afschrijvingen							
Externe rentelasten	26.664	24.606	26.453	30.915	35.184	40.768	42.330
Afschrijvingen van activa	39.518	40.418	40.338	40.999	42.447	42.901	43.146
Personeelslasten							
Salarissen huidig personeel en bestuurders	48.694	58.569	59.799	60.180	60.155	60.856	62.458
Sociale premies	13.311	15.849	16.512	16.195	16.631	16.794	17.258
Overige personeelslasten	3.555	3.309	3.414	3.356	3.349	3.357	3.379
Personeel van derden	14.401	6.695	5.854	5.335	5.228	5.188	5.098
Goederen en diensten van derden							
Duurzame gebruiksgoederen	6.913	6.857	7.002	6.934	6.846	6.773	6.675
Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen	208	148	185	193	202	212	222
Energie	7.311	6.770	6.337	6.645	6.985	7.419	7.821
Huren en rechten	101	11	6	6	6	6	6
Leasebetalingen operational lease	54.277	53.926	54.941	56.261	57.612	60.375	60.355
Pachten en erfpachten	3	4	4	4	4	4	4
Verzekeringen	414	435	435	435	435	435	435
Belastingen	2.046	2.049	2.043	2.046	2.050	2.053	2.057
Onderhoud door derden	9.078	26.509	29.895	30.680	23.395	23.336	23.368
Overige diensten door derden	52.399	56.080	57.991	57.881	59.312	60.275	60.433
Bijdragen aan derden							
Bijdragen aan bedrijven	794	359	459	659	359	359	659
Bijdragen aan het Rijk	12.904	12.100	11.900	10.600	13.600	15.000	27.100
Bijdragen aan openbare lichamen	10.638	4.460	6.309	3.690	1.640	1.592	1.631
Bijdragen aan overigen	1.069	537	271	304	406	437	435
Toevoegingen aan voorzieningen							
Toevoegingen aan voorzieningen	763	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	100	103	2.711	5.085	5.430	7.130
Totaal kosten	305.059	319.792	330.248	336.028	340.931	353.567	371.998

Rente en afschrijvingen

De afwijking van deze posten tussen de begroting 2025 en de begroting 2026 betreft voornamelijk de stijging van de externe rentelasten.

De stijging van de rentelasten met circa € 1,9 miljoen ten opzichte van de Begroting 2025 komt door hogere rentelasten, omdat we meer financiering aantrekken vanwege de geactualiseerde planning van toekomstige investeringsuitgaven.

Personeelskosten (salarissen, sociale lasten) en personeel van derden

De personeelskosten stijgen in 2026 met € 1,2 miljoen; dit is circa 1,3% ten opzichte van 2025. Dit komt voornamelijk door de cao. Voor de Begroting 2026 rekenen we met een cao-toename van 3,6% (inclusief 1% automatische prijscorrectie).

De personeelskosten stijgen beperkt vanwege minder formatie en inhuurkosten als gevolg van de verwerkte voorstellen voor efficiency en ombuigingen uit de Kadernota 2026.

Duurzame gebruiksgoederen

De effecten van de ombuigingen en intensiveringen uit de Kadernota 2026 zorgen in deze kostengroep voor een relatief stabiel budget.

Energiekosten

Deze post betreft het energiegebruik in eigen installaties. De energielasten dalen in 2026 ten opzichte van 2025, doordat we zowel efficiency realiseren als lagere energieprijzen verwachten.

Leasebetalingen

Dit betreft de dienstverleningsvergoeding aan Delfluent voor het beheer en onderhoud van de afvalwaterzuiveringen Harnaschpolder en Houtrust. De prijzen van energie en grondstoffen (chemicaliën) beïnvloeden de dienstverleningsvergoeding. Op basis van de gepubliceerde (voorlopige) indices neemt deze ten opzichte van 2025 met circa € 1 miljoen toe.

Onderhoud door derden en overige diensten door derden

De kosten van onderhoud door derden en overige diensten door derden in 2026 stijgen in totaal circa € 5,3 miljoen ten opzichte van 2025. Dit komt grotendeels door de toegekende bedragen uit de Kadernota 2026, zoals kosten voor het afvangen van Amerikaanse rivierkreeften (€ 2,4 miljoen) en groot onderhoud aan de NEZ 's (€ 0,5 miljoen).

In de post '*Overige diensten door derden*' zijn naast de inflatiecorrectie op verschillende budgetten ook hogere kosten zichtbaar. Dit komt onder andere door advieskosten voor maatregelen ter intensivering van de aanpak waterkwaliteit. Tegelijkertijd dalen bepaalde kosten door ombuigingen en efficiency uit de Kadernota 2026.

Bijdragen aan derden

De bijdragen aan derden stijgen in 2026 met € 0,1 miljoen en in 2027 met € 0,2 miljoen. Dit komt door de Waterschapsverkiezingen in 2027. Het betreft een verschuiving in de tijd, omdat in 2028 en 2029 het budget met € 0,3 miljoen per jaar wordt verlaagd.

Bijdragen aan het Rijk

De bijdrage aan het HWBP daalt in de begroting 2026 met € 0,2 miljoen ten opzichte van 2025.

Bijdragen aan openbare lichamen en aan overigen

De bijdragen aan openbare lichamen en overigen stijgen door het grote renovatieproject van de gemeente Rotterdam aan het rioolgemaal Heemraadplein en de persleiding naar de zuiveringsinstallatie Dokhaven van waterschap Hollandse Delta. Het project omvat nu een groter gebied dan wij in de Burap 2025 aankondigden. Het renovatietraject De Boring Heemraadsingel valt hier ook onder.

Onvoorzien

De begroting bevat jaarlijks structureel de wettelijke post onvoorzien van € 0,1 miljoen. De bedragen vanaf 2027 betreffen de inflatiecorrectie van de budgetten in de meerjarenraming.

Opbrengstensoorten

5.1.1.2 Tabel: Exploitatierekening naar opbrengsten

Opbrengstengroepen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Financiële baten							
Externe rentebaten	4.054	-561	0	0	0	0	0
Dividenden en bonusuitkeringen	-827	-827	-827	-827	-827	-827	-827
Personeelsbaten							
Baten in verband met salarissen en sociale lasten	-492	-300	-300	-300	-300	-300	-300
Uitlening van personeel	-1.379	-440	-288	-108	-100	-100	-100
Goederen en diensten aan derden							
Verkoop van grond	-130	-630	-200	-200	-200	-200	-200
Verkoop van duurzame goederen	-467	0	0	0	0	0	0
Verkoop van overige goederen	-7.130	-5.943	-5.624	-5.642	-5.667	-5.660	-5.674
Opbrengst uit grond en water	-539	-323	-330	-330	-330	-330	-330
Huuropbrengst uit overige eigendommen	-223	-180	-180	-180	-180	-180	-180
Diensten voor derden	-18.804	-18.808	-18.079	-18.194	-18.259	-18.371	-18.423
Bijdragen van derden							
Bijdragen van de EU	30	0	0	0	0	0	0
Bijdragen van het Rijk	-378	-2.655	-2.425	-2.580	-2.718	-2.678	-2.678
Bijdragen van provincies	-562	0	0	0	0	0	0
Bijdragen van overige openbare lichamen	-180	-50	-77	-77	-77	-77	-77
Bijdragen van overigen	-148	0	0	0	0	0	0
Interne verrekeningen							
Geactiveerde lasten	-1.639	-2.699	-2.553	-2.535	-2.520	-2.562	-2.630
Waterschapsbelastingen							
Waterschapsbelastingen opbrengsten	-300.363	-308.971	-329.953	-350.069	-371.399	-392.740	-410.746
Kwijtscheldingen	5.462	6.194	6.078	6.364	6.663	6.920	6.970
Oninbaarverklaringen	3.183	4.025	4.268	4.556	4.851	5.155	5.438
Totaal opbrengsten	-328.639	-332.168	-350.491	-370.121	-391.063	-411.949	-429.756

(Bedragen met een min-teken zijn opbrengsten)

Financiële baten

De daling bij deze post is het gevolg van eenmalige rentebaten in 2025 vanuit het schatkistbankieren. In 2026 rekenen we niet op rentebaten vanuit schatkistbankieren door de verwachte lagere liquiditeitspositie.

Personeelsbaten

De personeelsbaten betreffen de opbrengsten uit detachering van eigen personeel en de baten in verband met salarissen en sociale lasten zoals vergoedingen voor medewerkers vanwege zwangerschapsverlof. Door aflopende detacheringsovereenkomsten in 2026 nemen de baten hieruit af.

Verkoop van grond

In de Burap 2025 hebben wij eenmalig een opbrengst uit de verkoop van onroerend goed begroot. Voor 2026 verwachten wij geen extra verkoop van onroerend goed.

Verkoop van overige

De daling in 2026 ten opzichte van 2025 komt door een hogere verkoop van vloeibaar CO₂ in 2025 die in de Burap 2025 vermeld staat.

Diensten voor derden

De afname in de opbrengsten ten opzichte van 2025 heeft voornamelijk betrekking op de in de Burap 2025 opgenomen mutaties.

Bijdragen van het Rijk

Delfland ontving vanuit het Rijk minder subsidie voor het natuurbeheer, voor het onderhoud van primaire waterkeringen en voor de activiteiten in het kader van de Wet open overheid.

Waterschapsbelastingen

De waterschapsbelastingen lichten wij in paragraaf 4.3 'Waterschapsbelastingen' toe.

Geactiveerde lasten

De daling van de geactiveerde lasten ten opzichte van de begroting 2025 heeft betrekking op de nieuwbouw van De Vergulde Hand. De kosten van eigen en ingehuurd personeel van derden dat wij voor dit project inzetten, wordt doorbelast aan De Vergulde Hand.

Bestemming exploitatieresultaat voor en na mutaties reserves

Het totaal aan kosten en opbrengsten levert een exploitatieresultaat op voor bestemming. Vervolgens muteren we de reserves (onttrekkingen zoals tariefdemping en stortingen zoals reservering toekomstige kapitaallasten) en krijgen we een exploitatieresultaat na bestemming. In de begroting en meerjarenraming dient het exploitatieresultaat na bestemming nul (0) te zijn. De getoonde saldi in onderstaande tabel zijn afrondingsverschillen.

5.1.1.3 Tabel: Eindtotaal kosten en opbrengsten voor en na bestemming

Opbrengstengroepen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Totaal kosten	305.059	319.792	330.248	336.028	340.931	353.567	371.998
Totaal opbrengsten	-328.639	-332.168	-350.491	-370.121	-391.063	-411.949	-429.756
Exploitatieresultaat voor bestemming	-23.581	-12.375	-20.242	-34.092	-50.132	-58.382	-57.757
<i>Mutaties reserves</i>							
Toevoeging aan reserves	22.968	17.724	25.132	35.032	54.232	66.233	61.733
Onttrekkingen aan reserves	-9.741	-5.349	-4.890	-940	-4.100	-7.850	-3.975
Exploitatieresultaat na bestemming	-10.353	0	0	0	0	0	0

* Een minteken voor het exploitatieresultaat betekent dat er meer opbrengsten zijn dan kosten.

5.1.2 Baten en lasten per programma

5.1.2.1 Tabel: Baten en lasten per programma

Programma	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
1 Waterkeringen			
- Lasten	29.690	31.870	33.683
- Baten	-473	-260	-150
Netto kosten	29.217	31.610	33.533
2 Waterkwaliteit			
- Lasten	13.058	16.719	19.859
- Baten	-62	-100	-100
Netto kosten	12.996	16.619	19.759
3 Waterkwantiteit			
- Lasten	47.237	53.330	54.211
- Baten	-1.755	-1.853	-1.854
Netto kosten	45.482	51.477	52.357
4 Waterketen			
- Lasten	135.638	141.212	144.351
- Baten	-23.841	-23.388	-22.711
Netto kosten	111.797	117.823	121.639
5 Financiën *			
- Lasten	15.618	10.775	10.638
- Baten	-4.918	-1.080	-650
Netto kosten	10.699	9.695	9.988
6 Organisatie en bedrijfsvoering			
- Lasten	59.421	62.504	64.182
- Baten	-667	-1.357	-840
Netto kosten	58.753	61.147	63.342
Totaal netto lasten programma's *	268.945	288.371	300.618

* Exclusief programmalijn Algemene dekkingsmiddelen

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
5B Algemene dekkingsmiddelen			
Dekkingsmiddelen	-292.526	-300.746	-320.860
Vennootschapsbelasting *			
Onvoorzien **			
Saldo baten en lasten	-23.581	-12.375	-20.242
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves			
Watersysteemheffing	-5.416	-3.399	-2.834
Zuiveringsheffing	18.643	15.774	23.077
Resultaat	-10.353	0	0

* Op basis van de huidige cijfers is de verwachte vennootschapsbelasting nihil.

** De wettelijke post onvoorzien is opgenomen bij het programma Financiën.

Baten en lasten per programma meerjarenraming 2026-2030

5.1.2.1 Tabel: Baten en lasten per programma

Programma	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
1 Waterkeringen							
- Lasten	29.690	31.870	33.683	33.938	36.625	39.398	51.640
- Baten	-473	-260	-150	-150	-150	-150	-150
Netto kosten	29.217	31.610	33.533	33.788	36.475	39.248	51.490
2 Waterkwaliteit							
- Lasten	13.058	16.719	19.859	20.329	16.951	16.937	16.944
- Baten	-62	-100	-100	-110	-110	-110	-110
Netto kosten	12.996	16.619	19.759	20.219	16.841	16.827	16.834
3 Waterkwantiteit							
- Lasten	47.237	53.330	54.211	55.766	50.644	50.533	50.164
- Baten	-1.755	-1.853	-1.854	-1.999	-2.157	-2.329	-2.329
Netto kosten	45.482	51.477	52.357	53.767	48.486	48.203	47.835
4 Waterketen							
- Lasten	135.638	141.212	144.351	145.898	154.087	163.621	167.153
- Baten	-23.841	-23.388	-22.711	-22.828	-22.902	-22.990	-23.037
Netto kosten	111.797	117.823	121.639	123.070	131.186	140.631	144.115
5 Financiën							
- Lasten	15.960	11.020	11.122	14.553	17.213	17.901	19.885
- Baten	-297.786	-302.070	-321.995	-341.535	-362.272	-383.051	-400.724
Netto kosten	-281.826	-291.050	-310.872	-326.982	-345.058	-365.150	-380.839
6 Organisatie en bedrijfsvoering							
- Lasten	59.421	62.504	64.182	62.902	62.791	62.515	63.482
- Baten	-667	-1.357	-840	-856	-852	-657	-675
Netto kosten	58.753	61.147	63.342	62.047	61.938	61.858	62.807
Resultaat voor bestemming	-23.581	-12.375	20.242	-34.092	-50.132	-58.382	-57.757
<i>Mutaties reserves</i>							
Toevoegingen	22.968	17.724	25.132	35.032	54.232	66.233	61.733
Onttrekkingen	-9.741	-5.349	-4.890	-940	-4.100	-7.850	-3.975
Resultaat na bestemming	-10.353	0	0	0	0	0	0

5.1.3 Netto kosten naar beleidsproducten

Dit onderdeel betreft de raming van netto kosten naar de beleidsproducten. Hiermee kunnen wij de netto kosten eenvoudig toerekenen aan de diverse beleidsproducten.

Planvorming	
Eigen Plannen	15.196
Plannen van derden	891
Aanleg en onderhoud waterkeringen	
Beheersinstrumenten waterkeringen	991
Aanleg en onderhoud waterkeringen	31.562
Inrichting en onderhoud watersystemen	
Beheersinstrumenten watersystemen	1.009
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	14.428
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	14.258
Beheer hoeveelheid water	19.663
Monitoring watersystemen	10.657
Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	
Getransporteerd afvalwater	11.106
Gezuiverd afvalwater	21.605
Verwerkt slib	13.200
Afvalwaterbehandeling door derden	89.504
Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	
Nautisch en vaarwegbeheer	84
Regulering	
Beheer Keurkwartet en VTH-beleid	1.145
Vergunningen en meldingen	2.772
Toezicht	3.800
Handhaving	61
Regulering lozingen	38
Heffing en invordering	
Belastingheffing	7.150
Bestuur en externe communicatie	
Bestuur	3.287
Externe communicatie	2.481
Overige	
Calamiteitenzorg	1.134
Ondersteunde producten	23.990
Ondersteunde producten vervolg	24.224
Dekkingsmiddelen	
Opbrengsten algemeen	-314.236
Saldo	0

5.2 Balans en reserves

5.2.1 Geprognosticeerde balans 2026 en meerjarige ontwikkeling

Deze paragraaf toont de geprognosticeerde balans 2026 en de meerjarige ontwikkeling van de balans. Deze zijn samengesteld op basis van:

- bekende gegevens zoals de aflossingschema's van de leningen.
- de bestuursrapportage 2025.
- verwachte ontwikkelingen zoals geplande investeringen.

Verder is belangrijk:

- de vaste activa is de som van de boekwaarde (waarde investering minus de afschrijvingen) van in gebruik zijnde activa en onderhanden werken.
- de kortlopende vorderingen en de netto vlottende schulden zijn constant gehouden in het overzicht.
- het voordelig resultaat van enig jaar komt in het daaropvolgend jaar in de reserves;
- de voorzieningen worden niet begroot. De dotaties en onttrekkingen bepalen we in de jaarrekening.

In onderstaande tabel staat de geprognosticeerde balans 2026.

Activa	31-12-2026	31-12-2025	Passiva	31-12-2026	31-12-2025
<i>Vaste activa</i>			<i>Vaste passiva</i>		
Materiële vaste activa	748.221	730.575	Algemene reserves	42.017	45.917
Financiële vaste activa	565	565	Bestemmingsreserves tariefegalisatie	8.624	9.614
			Overige bestemmingsreserves	167.529	142.397
			Resultaat jaar T-1	-	-
			<i>Totaal eigen vermogen</i>	<i>218.170</i>	<i>197.928</i>
			Voorzieningen	1.450	1.450
			Vaste schulden > 1 jaar	523.450	565.383
Totaal vaste activa	748.786	731.140	Totaal vaste passiva	743.070	764.761
<i>Vlottende activa</i>			<i>Vlottende passiva</i>		
Uitzettingen < 1 jaar	4.284	38.621	Netto vlottende schulden	55.000	49.000
Kortlopende vorderingen	45.000	44.000	Overlopende passiva	-	-
Totaal vlottende activa	49.284	82.621	Totaal vlottende passiva	55.000	49.000
Totaal	798.070	813.761	Totaal	798.070	813.761

Toelichting

- De omvang van de materiële activa neemt toe, omdat de waarde van de nieuwe investeringen en op te leveren projecten in 2026 hoger is dan het totaal aan afschrijvingen.

- Het eigen vermogen (reserves) neemt toe door een voordelig resultaat. Dit heeft als oorzaak dat we een tariefopslag hebben voor zowel het watersysteembeheer als het zuiveringsbeheer. Het gaat om het voorbereiden op de hogere bijdrage HWBP vanaf 2030 respectievelijk de grote investeringen WVH/ERSA en de handback van de Harnaschpolder en Houtrust.
- Uitzettingen < 1 jaar: de verwachting is dat het saldo op de rekening-courant (schatkistbankieren) afneemt tot ongeveer € 11 miljoen negatief eind 2025. Om dit tekort op te vangen, hebben we twee opties: gebruik maken van de kredietruimte bij de NWB of nu al nieuwe financiering aantrekken. We hebben in onze prognose de tweede optie toegepast.*
De afname zet zich door in 2026 waardoor we nieuwe leningen moeten aantrekken. Het verwachte saldo eind 2026 is ongeveer € 4,3 miljoen.
- De langlopende schulden (Vaste schulden > 1 jaar) nemen af met ongeveer € 40 miljoen in 2026 door aflossingen op bestaande leningen.

*Momenteel zijn wij met een onafhankelijk financieel adviseur bezig om een financieringsplan op te stellen om in onze financieringsbehoefte te voldoen. Wij verwachten in het najaar van 2025 dit plan gereed te hebben.

Als we de balans meerjarig doortrekken, dan ziet deze er naar verwachting als volgt uit.

Balans	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Materiële vaste activa	718.437	730.575	748.221	969.296	1.132.471	1.298.826	1.411.981
Financiële vaste activa	565	565	565	565	565	565	565
Rekening courant	70.338	38.621	4.284	15.608	37.108	786	5.537
Kortlopende vorderingen	50.769	44.000	45.000	45.000	45.000	45.000	45.000
Totaal activa	840.109	813.761	798.070	1.030.469	1.215.144	1.345.177	1.463.083
Algemene reserves	39.651	45.917	42.017	41.077	39.977	35.812	35.002
Egalisatiereserves	12.785	9.614	8.624	10.424	19.424	30.639	30.174
Overige bestemmingsreserves	122.764	142.397	167.529	200.762	242.994	294.327	353.359
Resultaat	10.353	0	0	0	0	0	0
Voorzieningen	1.450	1.450	1.450	1.450	1.450	1.450	1.450
Opgenomen geldleningen	430.588	400.588	380.588	352.088	323.588	295.088	266.588
PPS-lening	134.633	114.795	95.362	74.668	52.711	27.861	1.510
Aantrekken nieuwe financiering	-	50.000	47.500	295.000	480.000	605.000	720.000
Netto vlottende schulden	87.886	49.000	55.000	55.000	55.000	55.000	55.000
Totaal passiva	840.109	813.761	798.070	1.030.469	1.215.144	1.345.177	1.463.083

De omvang van de materiële activa (dit is inclusief onderhanden werk) neemt verder toe doordat we meer investeren dan we afschrijven. Met name vanaf 2027 nemen de investeringen toe.

Het eigen vermogen (totaal reserves) neemt toe door geraamde voordelige resultaten als gevolg van tariefopslagen:

- nieuwe opslag van 0,5% oplopend naar 2,5% in 2030 voor beide taken;

- nieuwe opslag van 2,0% oplopend naar 10,0% in 2030 voor de zuiveringsheffing in verband met grote investeringen zoals WVG/ERSA (jaarlijks oplopend bedrag) en het in eigen beheer nemen van de Harnaschpolder en Houtrust in de periode 2031-2033.
- bestaande opslag zoals besloten in de begroting 2024 van 3% in 2026, 2% in 2027 en 2028 en 1% in 2029 en 2030.

De huidige langlopende schulden nemen met een kleine € 250 miljoen af door aflossingen.

Eind 2025 ontstaat een liquiditeitstekort en dit tekort neemt verder toe door de hierboven genoemde investeringen en aflossingen. Om dit tekort op te vangen, moeten we financiering aantrekken (in de balans zichtbaar onder de regel Aantrekken nieuwe financiering). Met name in 2027, 2028 en 2029 neemt de schuldenlast toe, doordat we in die jaren de grootste investeringsvolumes verwachten voor de Vergulde Hand.

5.2.2 Reserves meerjarig

Paragraaf 4.2.3 'Reserves en voorzieningen' beschrijft het verloop van de reserves in 2026. In deze paragraaf geven we de meerjarige ontwikkeling weer.

Reserves per 31 december	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
<i>Algemene reserves</i>							
Algemene reserve weerstandsvermogen watersysteem	27.600	27.600	27.600	27.600	27.600	27.600	27.600
Algemene reserve weerstandsvermogen zuiveringsbeheer	7.400	7.400	7.400	7.400	7.400	7.400	7.400
Algemene reserve vrij inzetbaar	4.651	10.917	7.017	6.077	4.977	812	2
Totaal algemene reserves	39.651	45.917	42.017	41.077	39.977	35.812	35.002
<i>Egalisatiereserves</i>							
Tariefdempingreserve watersysteem	4.811	548	58	58	58	23	23
Tariefdempingreserve zuiveringsbeheer	7.974	8.166	7.666	7.666	4.666	3.166	1
Tariefegalisereserve watersysteem	-	450	450	550	12.550	27.450	30.150
Tariefegalisereserve zuiveringsbeheer	-	450	450	2.150	2.150	-	-
Totaal egalisatiereserves	12.785	9.614	8.624	10.424	19.424	30.639	30.174
<i>Overige bestemmingsreserves</i>							
Reserve Zoetwaterfabriek	1.197	1.197	1.197	1.197	1.197	1.197	1.197
Egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder	42.905	51.438	59.970	68.503	77.035	85.568	94.100
Reserve baggerwerkzaamheden	-	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
Reserve kapitaallasten investeringen watersysteem	22.748	23.748	24.748	25.748	26.748	27.748	28.748
Reserve kapitaallasten investeringen zuiveringsbeheer	55.914	62.514	78.114	101.814	134.514	176.314	225.814
Totaal bestemmingsreserves	122.764	142.397	167.529	200.762	242.994	294.327	353.359

Totaal reserves	175.199	197.928	218.170	252.263	302.395	360.778	418.535
-----------------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

De algemene reserve vrij besteedbaar en de twee tariefdeempingsreserves worden in de komende vijf jaar volledig onttrokken. Dit is conform de nota Reserves en voorzieningen. De onttrekkingen zijn zodanig dat ze (a) waar nodig tekorten dekken en (b) de heffingen zo gelijkmatig laten ontwikkelen (zie hiervoor paragraaf 4.3).

De tariefegalisatiereserve watersysteem vullen wij de komende vijf jaar met de overschotten van de extra opslag op de belastingen van 0,5% per jaar (oplopend naar 2,5% in 2030). De reserve wordt vanaf 2031 onttrokken om met name de extra bijdrage HWBP en de kapitaallasten van de nieuw te ontwikkelen bergingsgebieden te dekken.

In 2027 voegen we aan de tariefegalisatiereserve zuiveringsbeheer € 1,7 miljoen toe. In 2029 onttrekken we de reserve volledig om een deel van het verwachte tekort te dekken.

Aan de egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder voegen we jaarlijks € 8,5 miljoen toe. Deze is bedoeld om de hogere lasten die wij in 2031 tot en met 2033 gaan krijgen voor onderhoud aan de zuiveringsinstallaties Harnaschpolder en Houtrust te kunnen compenseren. In 2030 vindt de laatste toevoeging aan de reserve plaats.

Aan de reserve kapitaallasten investeringen watersysteem voegen we jaarlijks € 1 miljoen toe. In de reserve kapitaallasten investeringen zuiveringsbeheer lopen de toevoegingen op van € 15,6 miljoen in 2026 naar € 49,5 miljoen in 2030. Deze toename komt door de extra opslagen op de zuiveringsheffing.

5.3 Investeringsramingen

Delflands assetmanagers toetsten de investeringsramingen voor 2026 op realisme en haalbaarheid in de planvorming en uitvoering. Uitgangspunt voor de ramingen is de stand van zaken voor de voortgang van de projecten uit de Burap 2025.

Programma Bedragen * € 1 miljoen	Uitgaven per 01-01-2026	Onderhanden werken in jaar 2026	Op te starten werken in jaar 2026	Uitgaven t/m 31-12-2026
Waterkeringen	56,9	13,0	3,5	77,1
Waterkwaliteit	8,2	2,0	1,3	13,3
Waterkwantiteit	13,9	2,7	2,8	26,6
Waterketen	53,9	4,5	27,2	76,2
Organisatie en bedrijfsvoering	5,4	0,3	0,3	8,3
Totaal	138,3	22,5	35,1	201,5

Programma Bedragen * € 1 miljoen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Waterkeringen	11,0	14,8	16,5	17,0	18,0	18,0	18,0
Waterkwaliteit	1,9	3,1	3,3	2,9	3,0	2,0	2,0
Waterkwantiteit	4,3	7,5	5,5	6,5	5,5	5,5	5,5
Waterketen	13,1	22,7	31,7	238,7	184,8	188,5	135,3

Organisatie en bedrijfsvoering	2,4	3,3	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	32,7	51,4	57,6	265,1	211,3	214	160,8

6. Bijlagen

6.1 Lijst van begrippen en afkortingen

Afkorting/Begrip	Toelichting
Activa	Overzicht van bezittingen en vorderingen op de balans.
Afschrijving	Jaarlijkse afboeking van een deel van de boekwaarde van een geactiveerd goed. De jaarlijkse afschrijving brengt de waardevermindering van het actief tot uitdrukking. De afschrijving wordt ten laste gebracht van de rekening, samen met de toegerekende rente (samen ook wel kapitaallasten genoemd).
Aquon	Het gezamenlijke onderzoeksinstituut voor waterkwaliteit van negen waterschappen, waaronder Delfland.
AI	Artificiële of Kunstmatige Intelligentie
API	Application Programming Interface. Een geformaliseerde manier om gegevens uit te wisselen.
Areaal	(Ook belastingareaal). Het aantal huishoudens en bedrijven in het beheergebied dat belastingplichtig is.
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
AWZI	Afvalwaterzuiveringsinstallatie
Balans	Overzicht van bezittingen en vorderingen (activa) en vermogen en schulden (passiva).
BBVW	Het Besluit Begroting en Verantwoording Waterschappen bevat de comptabiliteitsvoorschriften voor waterschappen. Hierin staat aan welke voorwaarden begrotingen en verantwoordingen moeten voldoen. Doel is het voorleggen van eenduidige financiële stukken.
Begroting	Het overzicht van geraamde (verwachte) kosten en opbrengsten in een bepaald jaar, opgezet volgens de begrotingsvoorschriften (BBVW). De VV stelt jaarlijks de begroting in november vast. Dit wordt de primitieve begroting genoemd. In de loop van het begrotingsjaar stelt de VV hierin wijzigingen vast. Daarom wijkt de uiteindelijke begroting per 31 december af van de primitieve begroting. De begroting wordt ingedeeld in een aantal programma's waarbinnen de doelstellingen zijn geformuleerd die veelal voortvloeien uit het coalitieakkoord.
Begrotingswijziging	Een aanpassing van ramingen in de begroting gedurende het jaar waarin de begroting in uitvoering is. De verenigde vergadering stelt de begrotingswijzigingen vast.
Burap	Bestuursrapportage.
Digitale transformatie	Het bieden van maatschappelijke meerwaarde door de verandering van producten, diensten, werkprocessen, cultuur en mensen, gedreven en ondersteund door informatievoorziening en techniek.

cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CIO	Chief Information Officer.
Delfluent	Delfluent Services, de PPS-partner van Delfland bij twee AWZI's.
DGL	De Groote Lucht.
Dotatie	Toevoeging aan een reserve of voorziening.
E.V.	Eigen vermogen. Dat deel van het vermogen dat in eigen bezit is. Op de balans zijn dat aan de passiefzijde de algemene reserve, de bestemmingsreserves en een eventueel voordelig exploitatieresultaat.
Egalisatiereserve	Een aangehouden reserve voor het opvangen van schommelingen in de bedrijfsvoering of tarieven.
EMU-saldo	EMU-saldo is de optelsom van alle inkomsten en uitgaven van de Rijksoverheid en de decentrale overheden.
ERSA	Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater
ESF	Ecologische sleutelfactoren.
FE	Financiële Eenheid, onze gemeenschappelijke administratie met de waterschappen Schieland en de Krimpenerwaard en Rijnland
Financiering	De wijze waarop Delfland in de behoefte aan geld en kapitaal voorziet het geldbeheer. Uitgaven en inkomsten gaan niet altijd gelijk op en voor investeringen wordt in principe geld geleend. Daardoor kunnen overschotten of tekorten ontstaan.
GR	Gemeenschappelijke regeling. Een publiekrechtelijke samenwerkingsvorm, op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen, tussen verschillende overheden. Het is een vorm van een zogeheten verbonden partij.
GOAW	Grensoverschrijdend afvalwater. Dit is afvalwater afkomstig uit ons beheergebied, dat door een ander waterschap wordt gezuiverd en vice versa. Delfland betaalt respectievelijk krijgt hier een vergoeding voor.
GWW	Grond, Weg- en Waterbouw
Handback	Op dit moment beheert Delfluent de assets van de zuiveringsinstallaties Houtrust en Harnaspolder. Het bedrijf is verantwoordelijk voor de prestaties van het zuiveren conform het DBFO-contract. Vanaf 2033 komen deze assets (contractueel gezien), inclusief personeel en de bijbehorende kwaliteitssystemen, weer terug naar Delfland.
HVC	Huisvuilcentrale Noord-Holland.
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma.
HWH	Het Waterschapshuis
iBabs	Applicatie voor papierloos vergaderen. Tevens gebruikt voor de Woo.
Investeringsplanning	Het overzicht van alle investeringen die in de begroting zijn opgenomen en die door middel van een krediet worden gefinancierd.
IV	Informatievoorziening
Kapitaallasten	Lasten voor afschrijving en rente op activa.
Kredieten	Het beschikbaar stellen van financiële middelen door de verenigde vergadering om een investering te doen. Aan de lening wordt rente toegekend. Samen met de afschrijvingslasten vormen deze de kapitaallasten.

KRW	Europese Kaderrichtlijn Water.
NAD	Netwerk Waterketen Delfland.
NEZ	Natte Ecologische Zone
NIS2	Richtlijn voor Network and Information Security
NPHD	Nationaal Park Hollandse Duinen
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied.
NSQ	Netto schuldquote. Indicator voor de omvang van de netto schulden ten opzichte van de belastingopbrengsten (netto schuldpositie/opbrengst).
NWB	Nederlandse Waterschapsbank.
Onttrekking	Verlaging van een reserve of voorziening.
PACAS	Powdered Activated Carbon in Sludge. Met dit actieve poederkool halen we medicijnresten uit het afvalwater.
Passiva	Overzicht op de balans met eigen en vreemd vermogen.
PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen, de verzamelnaam voor meer dan 6000 slecht afbreekbare stoffen.
P&C-cyclus	Planning & control-cyclus. Het proces waarbij aansturing van de organisatie plaatsvindt door doelen te formuleren, termijnen aan te geven, middelen beschikbaar te stellen, verantwoordelijken aan te wijzen, de uitvoering te volgen, de gewenste effecten te normeren, resultaten te meten en alle betrokkenen te informeren. De jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken en verifiëren van budgetten in het kader van de begrotingscyclus.
PI	Prestatie-indicator
PPS	Publiek-private samenwerking. Hierbij werkt de overheid samen met marktpartijen om iets te realiseren, waarvoor bepaalde samenwerkingsvormen worden bedacht. Een voorbeeld binnen Delfland is het beheer en onderhoud van de zuiveringsinstallatie in de Harnaspolder en de Houtrust.
RBG	Regionale Belasting Groep. Deze gemeenschappelijke regeling is belast met de heffing en invordering van de waterschapsbelastingen.
RES	Regionale Energie Strategie
SAMP	Strategische Asset Management Plan
SGBP-3	Derde Stroomgebiedsbeheerplan (2022-2027).
SOC	Security Office Centre
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer, het kenniscentrum van de Nederlandse waterschappen en provincies.
Subsidie	Een bijdrage van een derde om een bepaalde activiteit te ondersteunen. De verstrekker ervan stelt meestal voorwaarden aan de besteding en verantwoording van de subsidiegelden.
Treasury	Het beheer van geldstromen, zoals het aantrekken of (tijdelijk) wegzetten van gelden.
TRCF	Total Recordable Case Frequency. Het aantal meldingsplichtige ongelukken per 1 miljoen gewerkte uren.
TWP	Toekomstgerichte Wateroverlastplannen

URL	URL staat voor 'uniform resource locator. Een url is een uniek internetadres voor een website, specifieke webpagina of een bestand dat op internet staat.
Ve	Vervuilingseenheid
VTH	Vergunningen, Toezicht & Handhaving
V.V.	Vreemd vermogen. Dat deel van de passiefzijde van de balans dat geen eigen vermogen is. Dat zijn voorzieningen, leningen en openstaande crediteuren.
VV	Verenigde vergadering, het Algemeen Bestuur van een waterschap.
Weerstandvermogen	Het vermogen om ook in ongunstige tijden activiteiten te kunnen voortzetten.
Wet Fido	Wet financiering decentrale overheden.
Wet Hof	Wet houdbare overheidsfinanciën.
Woo	Wet open overheid
WOZ	Wet Onroerende Zaakbelasting
WVH	Waterzuivering De Vergulde Hand. Project om in Vlaardingen een nieuwe AWZI te bouwen ter vervanging van de huidige AWZI DGL.
ZH-PLG	Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied
ZZS	Zeer Zorgwekkende Stoffen

6.2 Delfland in kengetallen

Karakteristiek	Aantal	Eenheid
Oppervlakte van het gebied van Delfland	408	km ²
Aantal inwoners	1,26	Miljoen
Aantal gemeenten (gedeeltelijk) binnen Delfland	14	
Aantal huishoudens	548.000	
Hectare wegen	4.650	ha
Exploitatiekosten	330,2	Miljoen €
Exploitatie opbrengsten	347,2	Miljoen €
Exploitatieresultaat	17,0	Miljoen €
Investeringsvolume	58,0	Miljoen €
Langlopende leningen	418,5	Miljoen €
PPS-langlopende leningen	95,4	Miljoen €
Watergangen in beheer	4.343	km
Primaire watergangen	1.211	km
Secundaire watergangen	3.082	km
Polderwater	3.645	km
Boezemwater	648	km
Oppervlakte boezem	823	ha
Aantal glastuinbouwbedrijven	1.432	
areaal glastuinbouwbedrijven	3.345	ha
Aantal vispassages	29	
Aantal zwemwaterlocaties	12	
Areaal natte ecologische zones	212	
aantal boezemgemalen	9	
Aantal inlaatgemalen	2	
Aantal circulatiegemalen	2	
Aantal poldergemalen	209	
Aantal mobiele pompen permanent geplaatst	0	
Aantal sluizen in beheer	9	
Aantal Compartimenterinswerken in beheer	26	
Aantal automatische stuwen	175	
Aantal stuwen	1.953	
Aantal windmolens	5	
Aantal polders	81	
Aantal peilschalen	1.121	
Lengte primaire waterkering	55	km
Lengte regionale waterkering	434	km
Lengte overige keringen	202	km
Aantal afvalwaterzuiveringsinstallaties	4	
Aantal rioolpersgemalen	35	
Aantal riool overstorten	719	
Productie biogas *	7	miljoen m ³
Aantal slib vergistingsinstallaties	4	
Lengte (riool)persleidingen	172	km

6.3 Verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden

Onderstaande bedragen zijn * € 1000.

Gemeenschappelijke regelingen

Verbonden partij	Slibverwerking (GR)						
Belang waterschap	Delfland optimaliseert de doelmatigheid, duurzaamheid en toekomstbestendigheid van het transporteren, zuiveren en slib verwerken.						
Openbaar belang	Een hoogheemraad heeft zitting in het algemeen bestuur.						
Financieel	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Financieel Resultaat
			31-12-23	31-12-24	31-12-23	31-12-24	
			31	31	22	39	0
Risico's	Kosten voor slibeindverwerking zijn relatief hoog. Namens de ABGR is een verzoek ingediend voor meer transparantie in kostentoerekening, resultaatverdeling en tariefcomponenten van HVC. De vastgestelde Kadernota 26 benoemt expliciet het belang van meer inzicht in de tariefontwikkeling.						

Verbonden partij	Regionale Belasting Groep						
Belang waterschap	Door het volledig, tijdig en efficiënt heffen en invorderen van de belastingen wordt bijgedragen aan de beleidsdoelstelling 'Een duurzaam financieel evenwicht'.						
Openbaar belang	Namens Delfland hebben twee hoogheemraden zitting in het algemeen bestuur van de RBG, waarvan een hoogheemraad de voorzitter is.						
Financieel	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Financieel Resultaat
			31-12-25	12-12-26	31-12-25	31-12-26	
			2.407	1.737	4.768	4.768	0
Risico's	Door het uitbesteden van de heffing en inning van de belastingen is de invloed op de processen en uitvoering indirect.						

Verbonden partij	Aquon						
Belang waterschap	Verbeteren van de waterkwaliteit door gezamenlijk onderzoek.						
Openbaar belang	Een hoogheemraad heeft zitting in het algemeen bestuur. De dijkgraaf is technisch voorzitter van het bestuur						
Financieel	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Financieel Resultaat
	31-12-24	31-12-25	31-12-23	31-12-24	31-12-23	31-12-24	
	3.100	4.000	2.700	3.500	46.100	51.600	800
Risico's	Geen						

Verbonden partij	Het Waterschapshuis						
Belang waterschap	Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de 21 waterschappen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie. Het Waterschapshuis helpt de watersector in haar ambitie data gedreven te werken door samen te werken.						
Openbaar belang	Door samen te werken met het Waterschapshuis trekken de waterschappen samen op in het versterken van de informatievoorziening. Samenwerking is noodzakelijk om maatschappelijke doelen te bereiken, risico's te delen en innovatiekracht te bundelen.						
Financieel	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Financieel Resultaat
	01-01-26	31-12-26	31-12-23	31-12-24	31-12-23	31-12-24	
	2.112	2.112	0	0	11.548	15.108	-676

Risico's	<p>Programma/project-specifieke risico's worden door de deelnemers aan het betreffende programma/project gedragen. Dit betreft de zogenaamde "loden deur". Dit belangrijke principe is verankerd in de Gemeenschappelijke regeling (artikel 4, 5, 40) en verder uitgewerkt in het dienstverleningshandvest (vrijwaringsbepaling) en de dienstverleningsovereenkomsten. Wel wordt in de bestuursrapportage (per 30 april, 31 augustus en 31 december) inzicht gegeven in de risico's per project.</p> <p>Financieel vooruitzicht: Al geruime tijd loopt een rechtszaak tussen hWh en de Belastingdienst met betrekking op vrijstelling van BTW op de diensten van hWh aan de waterschappen. De mogelijkheid bestaat dat de zaak in 2025 wordt afgerond. Indien hWh in het gelijk gesteld wordt, dan vindt een financiële correctie plaats vanaf 2019, wat zal leiden tot een BTW-verrekening met de waterschappen.</p>
-----------------	---

Vennootschappen en coöperaties

Verbonden partij	Nederlandsche Waterschapsbank N.V.						
Belang waterschap	Belang Waterschap						
Openbaar belang	Openbaar belang						
Financieel	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Financieel Resultaat
	01-01-24	31-12-24	01-01-24	31-12-24	01-01-24	31-12-24	
			2.060	2.094	73.523	76.347	94
Risico's	Risico's						

Verbonden partij	Ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland C.V.						
Belang waterschap	Het al in de planvormingsfase vanuit samenwerking zeker stellen van het waterbelang in nieuwe woningbouwprojecten in het Westland.						
Openbaar belang	Het al in de planvormingsfase hebben van regie op de realisatie van openbare voorzieningen bij de ontwikkeling van nieuwe woningbouwprojecten.						
Financieel	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Financieel Resultaat
	31-12-23	31-12-24	31-12-23	31-12-24	31-12-23	31-12-24	
	401	401	10.142	8.421	31.436	32.970	-1.721
Risico's	Vermindering van het door Delfland ingebrachte eigen vermogen van ongeveer € 0,9 mln. in de ONW c.v. voor de realisatie van woningbouwprojecten en openbare voorzieningen. Waardoor na opheffen van de bv/cv constructie (verwachting in 2027) en verrekening van winst/verlies minder ingelegd vermogen aan Delfland wordt uitgekeerd!						

Verbonden partij	Aquaminerals B.V.						
Belang waterschap	Aquaminerals onderzoekt en faciliteert bij het streven van Delfland om grondstoffen terug te winnen en duurzaam hergebruik toe te passen. Hiermee wordt bijgedragen aan beleidsdoelstellingen van de programmatische Circulaire Economie.						
Openbaar belang	Door samenwerking met Aquaminerals geeft Delfland invulling aan afspraken uit het Grondstoffenakkoord, het Klimaatakkoord en de Klimaatwet.						
Financieel	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Financieel Resultaat
	01-01-26	31-12-26	31-12-23	31-12-24	31-12-23	31-12-24	
	72	72	1.800	1.800	4.000	4.100	14
Risico's							

Verbonden partij	Delfluent B.V.						
-------------------------	----------------	--	--	--	--	--	--

Belang waterschap	Delfluent beheert en onderhoudt voor ons de AWZI's Harnaschpolder en Houtrust. Het zuiveren van afvalwater is een van onze twee hoofdtaken. Deze samenwerkingsvorm draagt daaraan bij. Wij betalen jaarlijks een fee aan Delfluent.						
Openbaar belang							
Financieel	Financieel belang	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Financieel Resultaat	
Risico's	De fee wordt vastgesteld op basis van de indices die gelden in het lopende jaar; deze kunnen afwijken van de veronderstellingen zoals opgenomen in de begroting.						

Verbonden partij	HVC NV te Alkmaar						
Belang waterschap	HVC voert al het aangeboden slib af en verwerkt dat op een verantwoorde manier.						
Openbaar belang	De GR Slibverwerking is aandeelhouder B in de HVC. De aandeelhouders B staan 100% garant en ontvangen daarvoor een provisie. De GR behartigt de belangen van acht waterschappen in de aandeelhoudersvergadering van HVC.						
Financieel	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Financieel Resultaat
	31-12-23	31-12-24	31-12-23	31-12-24	31-12-23	31-12-24	
	4.318	4.318	233.501	257.583	928.387	966.359	24.418
Risico's	De GR is gehouden het zuiveringsslib dat door de waterschappen aan haar wordt aangeboden, op haar beurt aan te bieden en te laten verwerken door HVC. Het risico voor calamiteiten in de bedrijfsvoering en fluctuaties in het aanbod ligt in beginsel bij HVC. HVC en de GR Slibverwerking voeren in deze situaties nauw overleg om te anticiperen op de gevolgen hiervan.						

Stichtingen en verenigingen

Verbonden partij	Unie van Waterschappen						
Belang waterschap	Jaarlijks wordt contributie betaald aan de Unie. Voor 2025 bedroeg de contributie € 870.863,- Dit is exclusief de bijdrage muskusratten die ook aan de Unie wordt betaald.						
Openbaar belang	De Unie van Waterschappen brengt de belangen van alle waterschappen in Nederland samen en vertegenwoordigt deze op nationaal niveau. In de ledenvergadering hebben de voorzitters van alle waterschappen zitting.						
Financieel	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Financieel Resultaat
			31-12-23	31-12-24	31-12-23	31-12-24	
			2.178	2.589	22.578	23.959	411
Risico's							

Verbonden partij	STOWA (Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer)						
Belang waterschap	De reguliere jaarlijkse bijdrage bedroeg in 2025 € 609.554,-						
Openbaar belang	Geen; er zitten minimaal 4 en maximaal 6 waterschap vertegenwoordigers in het bestuur van STOWA.						
Financieel	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Financieel Resultaat
			31-12-23	31-12-24	31-12-23	31-12-24	
			8.141	9.801	11.425	8.405	1.671
Risico's							

Overige samenwerkingsverbanden

Verbonden partij	Financiële eenheid					
Belang waterschap	Door het volledig, tijdig en efficiënt voeren van de financiële administratie wordt bijgedragen aan de beleidsdoelstelling 'Een duurzaam financieel evenwicht'. De bijdrage in 2026 bedraagt € 1,1 miljoen.					
Openbaar belang	Bestuurlijk overleg met de partners.					
Financieel	Financieel belang	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Financieel Resultaat
Risico's	De invloed op de processen, uitvoering van werkzaamheden en het aanstellen en behouden van gekwalificeerd personeel is indirect.					

Verbonden partij	Muskusrattenbeheer					
Belang waterschap	Muskusrattenbeheer is een taak van de waterschappen waarvoor Delfland de samenwerking is aangegaan met de waterschappen Hollands Noorderkwartier, Schieland en de Krimpenerwaard, Rijnland, De Stichtse Rijnlanden en Amstel, Gooi en Vecht. De bijdrage in 2026 bedraagt € 0,8 miljoen.					
Openbaar belang	Bestuurlijk overleg met per waterschap één hoogheemraad.					
Financieel	Financieel belang	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Financieel Resultaat
Risico's	Risico's met een materieel effect op de financiële organisatie van Delfland zijn niet van toepassing.					

Verbonden partij	NAD (Netwerk Afval(water)keten Delfland)					
Belang waterschap	Het NAD levert een bijdrage aan doelmatig en toekomstbestendig transport en zuivering van stedelijk afvalwater. Het NAD helpt ons stappen te zetten in de transitie van lineair naar een circulaire waterketen en hiermee het sluiten van de watercyclus. Wij dragen jaarlijks € 63.000 bij. Dat is 14 % van de totale kosten.					
Openbaar belang	Door met verschillende partijen binnen het beheersgebied slim samen te werken kunnen we de waterketen efficiënter en kosteneffectiever inrichten. Ook dragen we bij aan kostenbesparing, ook met oog op de ontwikkelingen op het gebied van klimaatverandering en energietransitie.					
Financieel	Financieel belang	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Financieel Resultaat
Risico's	De huidige bestuurlijke overeenkomst loopt t/m 2027. Er bestaat het risico dat partijen dan uit de succesvolle samenwerking stappen en de slagkracht hierdoor verlaagd wordt.					

Verbonden partij	Alliantie Waterkracht					
Belang waterschap	Kennis delen en ophalen, gezamenlijk onderzoek doen en dergelijke inzake waterveiligheid, watersysteem, klimaatadaptatie, zuivering van stedelijk afvalwater, etc. Bijdrage van 8,5% van de kosten. Voor 2025 bedraagt dat ca. € 61.000.					
Openbaar belang	Gemiddeld twee keer per jaar is er een bestuurlijk overleg met één hoogheemraad.					
Financieel	Financieel belang	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Financieel Resultaat
Risico's						

Verbonden partij	Nationaal Park Hollandse Duinen (NPHD)				
-------------------------	---	--	--	--	--

Belang waterschap	Met deelname stuurgroep NPHD geeft Delfland invulling aan vastgesteld beleid en opgaven, de ambities uit het Coalitieakkoord 2023-2027, het Waterbeheerprogramma 2022-2027 en de Watervisie Delfland. Jaarlijkse bijdrage van € 50.000, - in de periode 2024-2025.					
Openbaar belang	Hoogheemraad HHD is besturingspartner. Er vindt 4 x per jaar een stuurgroep overleg plaats.					
Financieel	Financieel belang	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Financieel Resultaat
Risico's	Onvoldoende projecten voor invulling van onze opgaven en belangen.					

6.4 Risico's Delfland

Nr.	Risico	Programma	Beschrijving	Risico-niveau
1	Wateroverlast	Waterkwantiteit	Er valt meer neerslag dan waar het systeem op berekend is, al dan niet in combinatie met falende kunstwerken (bijvoorbeeld gemalen). Dit leidt tot (lokale) overstromingen, omdat het water niet voldoende kan worden vastgehouden, geborgen of afgevoerd. De mate van overstroming hangt af van de intensiteit en duur van de extreme neerslag en de waterrobuustheid van het gebied. Klimaatverandering maakt de omvang en intensiteit van de buien groter. We bedienen ons watersysteem dan ook zo adequaat mogelijk, gebruikmakend van onder andere het neerslagprotocol (voormalen). We stimuleren het vasthouden van water in stedelijk en glastuinbouwgebied door bijvoorbeeld vasthouden in gietwaterbassins (Rainlevelr) of waterpleinen in de stad. Een aantal (boezem)gemalen kampt met achterstallig onderhoud, waaronder gemaal Parksluizen, het Schiegemeal en gemaal Schouten. Hiertoe wordt in 2025 een Lange Termijn Assetplanning opgesteld (LTAP), waarin conditiemetingen en het (groot) onderhoud aan gemalen wordt ingepland en begroot. Hiermee zet Delfland de komende jaren verder in op een beweging van correctief naar preventief onderhoud, om de risico's van uitval van gemalen te beperken. Tot slot hebben we een goed functionerende calamiteitenorganisatie, zodat we schade bij extremen zoveel mogelijk voorkomen en beperken.	Zeer Hoog
2	Niet voldoen aan KRW-verplichtingen	Waterkwaliteit	Het niet voldoen aan de KRW-verplichtingen en daarmee niet halen van de doelen van Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen kan ingrijpende gevolgen hebben, zowel voor Delfland als onze omgeving. Delfland heeft samen met andere overheden de verantwoordelijkheid om de KRW-doelen te halen en daarmee voor een goede waterkwaliteit te zorgen. De KRW kent een dubbele doelstelling, namelijk een verbeterreis voor chemie en ecologie, en een achteruitgangverbod voor de waterkwaliteit. Dit betreft een gezamenlijke resultaatsverplichting met andere overheden. Daarnaast vereist de KRW dat de afgesproken SGBP3-maatregelen uitvoering krijgen en dat zolang KRW-doelen niet gehaald zijn/worden, er sturing komt op maximale verbetering. Delfland loopt (net als andere overheden) verschillende risico's indien blijkt dat Delfland onvoldoende zijn verantwoordelijkheid heeft genomen en bevoegdheden heeft ingezet om de KRW-doelen te bereiken. Hierbij staat centraal of Delfland zich voldoende inspant om de KRW-doelen te halen, en keuzes kan verantwoorden.	Zeer Hoog
3	Dijkdoorbraak primaire waterkering	Waterveiligheid	Als gevolg van het aanvaren van een schutsluis (traject 14-2) of het inzakken van het voorland (traject 14-3 en traject 14-4) kan een overstroming optreden met als gevolg dodelijke slachtoffers en grote financiële schade. Van traject 14-2 zijn er ook delen in het beheergebied van Schieland die nog niet voldoende sterk zijn. Sinds 2017 staan de nieuwe normen voor de primaire waterkeringen in de Waterwet. In de periode 2017-2022 heeft Delfland de waterkeringen beoordeeld aan deze nieuwe (strengere) normen. Nog niet alle trajecten voldoen hieraan. Trajecten die niet voldoen worden	Hoog

Nr.	Risico	Programma	Beschrijving	Risico-niveau
			versterkt en voor 90% gefinancierd vanuit het HWBP (samenwerking Rijkswaterstaat en de waterschappen). Ook als de waterkeringen wel voldoen aan de norm is er altijd nog een restrisico. Op de (midden)lange termijn is zeespiegelstijging als gevolg van klimaatontwikkelingen een extra bedreiging.	
4	Dijkdoorbraak regionale waterkeringen	Waterveiligheid	<p>Een dijkdoorbraak van een regionale kering leidt tot schade in de polder en schade in het boezemsysteem. De kans op dodelijke slachtoffers is uitermate klein. Om het risico van een dijkdoorbraak te beperken zijn alle regionale waterkeringen voorzien van een norm. Hoe groter de gevolgen van een dijkdoorbraak, hoe strenger de norm. Delfland heeft in de periode 2017-2024 regionale keringen voor de tweede keer getoetst aan de norm. Bij deze tweede toetsronde zijn de grondlichamen, waterkerende kunstwerken en "niet-waterkerende objecten" (NWO's) getoetst. Uit de toetsing blijkt dat 96,9 kilometer regionale kering en 38 waterkerende kunstwerken niet hoog of stabiel genoeg zijn om de vereiste veiligheid te bieden. Om deze keringen en kunstwerken op orde te brengen nemen we ze op in het uitvoeringsprogramma. De NWO's zijn beoordeeld op de mate van risico voor de waterkering. Bij het overgrote deel van de NWO's is er geen risico voor de waterveiligheid. Onze inschatting als beheerder van de waterkering is dat dit risico over het algemeen (zeer) klein is.</p> <p>Voor de NWO's die mogelijk een risico vormen voor de waterveiligheid volgt Delfland twee sporen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bij het verbeteren keringen, opgenomen in het uitvoeringsprogramma, verwijderen we de NWO's die mogelijk een risico vormen of we nemen passende maatregelen het risico op een aanvaardbaar niveau te brengen. 2. Voor NWO's op of in keringen die niet in het uitvoeringsprogramma staan beoordelen we welke een onacceptabel risico vormen en welke maatregelen daarvoor nodig zijn. <p>Verder heeft de VV van Delfland in februari 2023 de Langetermijnstrategie wateroverlast "Wapenen tegen extreme neerslag" vastgesteld.</p>	Hoog
5	Lokale verontreiniging watergang door incident	Waterkwaliteit	<p>Bij een groot incident in de omgeving kan een grote hoeveelheid vuil water ontstaan, dat het waterschap moet opruimen. Dit kan afhankelijk van de aard vervuiling zeer duur worden.</p> <p>We hebben een professionele calamiteitenorganisatie waarbij we snel en adequaat handelen. De werkwijze wordt continu geëvalueerd en zo nodig aangepast. Bij een incident isoleren en verwijderen we als noodmaatregel de lokale verontreiniging. Ook zorgen we er bij incidenten voor dat ingelanden op de hoogte zijn via de reguliere communicatiekanalen en sociale media.</p>	Hoog
6	Ongeval tijdens werkzaamheden	Organisatie en bedrijfsvoering	<p>Tijdens het uitvoeren van werkzaamheden kan door het verlies van controle over de situatie een arbeidsongeval plaatsvinden.</p> <p>Eind 2024 is Delfland op niveau 3 op de veiligheidscultuurladder gecertificeerd. Toch is het huidige risiconiveau hoog, omdat op dit moment veel afhangt van de individuele kwaliteiten en het kennis- en ervaringsniveau van medewerkers. De geplande</p>	Hoog

Nr.	Risico	Programma	Beschrijving	Risico-niveau
			barrières/maatregelen zijn vrijwel allemaal bedoeld om veilig en gezond werken te borgen in het werkproces waardoor veiligheid minder afhankelijk is van het individu en vroeg in het werkproces geborgd.	
7	Vertrouwelijkheid en integriteit van IV	Organisatie en bedrijfsvoering	Inbreuk op ICT-systemen of kritieke ICT-infrastructuurcomponenten waardoor Delfland de vertrouwelijkheid en/of integriteit van data en informatie niet kan waarborgen. Bij vertrouwelijkheid is sprake van het lekken van vertrouwelijke informatie, zoals persoonsgegevens (datalek) of financiële gegevens en andere bedrijfsvoeringsgegevens. Bij integriteit was het mogelijk om data aan te passen (juistheid van data in het geding), wat kan leiden tot schade in bijvoorbeeld ICT-systemen en in datarecords. Een van de maatregelen die we hebben genomen om dit risico te mitigeren is de netwerksegmentatie (d.w.z. scheiding van de Procesautomatisering- en Kantoorautomatiseringsnetwerken). Ook hebben we het Project IAM (Identity & Access Management) opgestart.	Hoog
8	Explosieve groei blauwalg en kroos	Waterkwaliteit	Explosieve groei van blauwalg en kroos en stankoverlast, door permanent hoge concentraties nutriënten in het water.	Hoog
9	Verleggen persleidingen op aangeven derden	Waterketen	Bij herontwikkeling is een nieuw tracé van een transportleiding vaak wenselijk. Dit gebeurt geregeld, omdat het ruimtegebruik in ons beheergebied vrij intensief is. Kruisende infra of gebiedsontwikkeling is hierbij een mogelijk conflictpunt. Vanwege de afmetingen van de systemen, nemen ook de bijbehorende kosten toe. Delfland is doorgaans wel (economisch) eigenaar van een transportleiding, maar juridisch ligt deze in grond van derden. De juridische bescherming is (doordat in het verleden de leidingen door anderen zijn aangelegd óf omdat in openbaar gebied geen zakelijk-recht kan worden verkregen) vaak zeer beperkt. STOWA en Rioned zijn in 2024 een proces opgestart voor een gezamenlijke werkwijze van alle waterschappen met betrekking tot het werken in de buurt van transportleidingen.	Hoog
10	Fluctuatie dienstverlening vergoeding PPS	Waterketen	In de dienstverleningsvergoeding is een prijsstijging afgesproken van gemiddeld (over 30 jaar) 2,4%. Een risico ten opzichte van de begroting is, dat de dienstverleningsvergoeding wordt gebaseerd op de indices van januari in het lopende jaar. Ten tijde van de begroting zijn deze indices nog niet bekend. Doordat gebleken is dat dit niet de realiteit is afgelopen jaren, maken we ten tijde van de begroting een memo met uitwerking van een aantal scenario's. Het DT besluit welk scenario in de begroting komt. De vergoeding wordt jaarlijks aangepast op basis van de werkelijke indices zoals het CBS heeft bepaald.	Hoog

Nr.	Risico	Programma	Beschrijving	Risico-niveau
11	Functionele mismatch van installaties	Waterketen	<p>Door diverse oorzaken (verandering omgeving, ontwerpfouten, uitvoeringsfouten, bovenmatige slijtage) kan een installatie niet meer aan de prestatie-eisen voldoen. Dit kan aanleiding zijn voor een compleet herontwerp van de installatie. Dit geeft hoge kosten. Concreet voorbeeld voor dit risico is rioolgemaal (RG) Morsestraat met bijhorende persleiding. De huidige Morsestraatleiding en RG Morsestraat in Den Haag zijn in operationeel beheer en onderhoud van Delfluent Services BV (DSBV) middels DBFO-contract. Vanwege een aantal restpunten kon Delfland in 2015 het gemaal nog niet aan Delfluent overdragen. Sinds de ombouw van het rioolgemaal Morsestraat in 2013 blijft ook de leiding vanwege het bouwjaar heel kwetsbaar en werkt het RG niet optimaal vanwege de DWA die lager is dan contractueel vastgelegd. Als de Morsestraatleiding klappt, geeft dit de nodige commotie en economische schade. Delfland is namelijk deels risicodragend omdat Delfland niet heeft ingestemd met een door DSBV gevraagde aanpassing. Na een aantal jaren van voorbereiding en studie heeft RHDV op 12 mei 2023 een aanbieding gedaan voor een projectvoorstel om gemaal Morsestraat en de persleiding naar Houtrust grondig te renoveren. De manier hoe dit uit te voeren is nog in discussie. Aandachtspunt is vooral de redundantie die er nu heel beperkt aanwezig is. We werken er momenteel aan om het RG Morsestraat aan DSBV over te dragen. Hierdoor kan dan beter naar een integrale oplossing gekeken worden omdat dan zowel het RG als ook de leiding onder beheer van DSBV valt.</p>	Hoog
12	Onvoldoende zoet water beschikbaar door droogte	Waterkwantiteit, Waterkwaliteit	<p>Door extreme droogte/hoge verdamping en lage rivierafvoeren is er te weinig zoetwater beschikbaar om de functies in het gebied goed altijd te kunnen faciliteren. Als de watervraag groter is dan de hoeveelheid zoetwater die kan komen vanuit het Brielse Meer en de Klimaatbestendige Wateraanvoer (KWA) ontstaat er een tekort aan zoetwater. Om de stabiliteit van droogtegevoelige keringen te waarborgen moet het oppervlaktewater op peil blijven, desnoods met verzilt water. Indien dit laatste het geval is kan dit tot (ecologische) schade leiden bij (onderwater)natuur, landbouw, glastuinbouw en gemeentelijk groen. Onduidelijk en onzeker is wat verzilt water voor invloed heeft op funderingen en kunstwerken; dit is mede afhankelijk van mate van verzilting. Bij schutbeperkingen/sluiten van sluisen ontstaat schade bij recreatievaart, beroepsvaart en watergebonden bedrijven. Een eventueel onttrekkingsverbod kan leiden tot schade bij ondermeer land- en tuinbouw, gemeentelijk groen en sportvelden. Delfland werkt aan de herijking van de zoetwaterstrategie. Het hoofddoel voor de strategie is om de regio Delfland in 2050 weerbaar te hebben tegen een zoetwatertekort. De exacte strategie moet nog worden vastgesteld, naar verwachting gebeurt dit in de tweede helft van 2025. Vooralsnog is de ingezette lijn om de regionale watervraag te beperken terwijl we de watervoorziening op orde houden voor de wettelijke kerntaken van Delfland.</p>	Hoog

Nr.	Risico	Programma	Beschrijving	Risico-niveau
13	Microverontreinigen bij bagger/grondwerken	Waterveiligheid, Waterkwantiteit	<p>Ten behoeve van doorstroomprofiel en daarmee de garantie dat Delfland het water binnen haar beheergebied kan afvoeren vindt baggeren plaats in het gebied van Delfland. Het risico bestaat dat we bij baggerwerkzaamheden microverontreinigen aantreffen in baggerspecie. Microverontreinigen (zoals PFAS) komen terecht in watergangen door lozingen van derden. Om dit risico te beperken doen we vooronderzoek naar aanwezigheid van genormeerde stoffen in de bagger. Indien nodig voeren we baggerspecie af als verontreinigde grond. Ook onderzoeken we of we eigen baggerdepots in beheer willen nemen om de afzetmogelijkheden te vergroten. Hiermee proberen we te voorkomen dat we een baggerstop moeten afkondigen bij een nieuw ontdekte stof (niet genormeerde stoffen).</p>	Hoog
14	Beschikbaarheid IV	Organisatie en bedrijfsvoering	<p>Niet beschikbaar zijn (uitval) van ICT-systemen of kritieke ICT-infrastructuurcomponenten waardoor primaire en secundaire (ondersteunende) processen niet of slechts deels functioneren.</p> <p>Er zijn verschillende trends die invloed hebben op het risiconiveau:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Toename van de hoeveelheid apparatuur dat connectiviteit heeft met internet (IoT) of het Delfland-netwerk, waardoor het aanvalsoppervlak groeit; •Toename van verwevenheid van ICT als onderdeel van de procesautomatisering en kernactiviteiten van Delfland. Afhankelijkheid van ICT neemt onverminderd toe. •Toename van cybercriminaliteit wereldwijd, in het bijzonder aanvallen met gijzelsoftware; •Achterstallig onderhoud aan de ICT-voorzieningen van Delfland dat we met terugwerkende kracht op projectbasis moeten rectificeren. <p>Vanuit ICT worden maatregelen getroffen om de trends en risico's die hieruit voortkomen te signaleren. Het risicoregister en de benodigde tegenmaatregelen zijn meegewogen in het ICT-jaarplan, hierdoor staan verschillende projecten op de projectkalender van ICT. Vanuit het project Basis IV op Orde hebben we meerdere processen beschreven die zorgen voor meer standaardisatie en beheersbaarheid in de ICT-omgeving. Dit komt uiteindelijk ook de beschikbaarheid ten goede. Momenteel belegt Delfland rollen en verantwoordelijkheden in de IV-organisatie om de procesbesturing op lange termijn te verankeren in de organisatie. Het belang van inzicht in de rol die ketenpartners spelen bij het ondersteunen van Delflandse processen, welke afspraken er zijn gemaakt tussen Delfland en deze partners en hoe Delfland actief aan leveranciersmanagement doet, staat nog in de kinderschoenen. Wel waarneembaar is dat vanuit verschillende invalshoeken (risicomanagement, BCM, leveranciersmanagement) het besef groeit dat we kritisch naar ketenpartners moeten kijken.</p>	Hoog

Nr.	Risico	Programma	Beschrijving	Risico-niveau
15	Veroudering zuiveringsinstallaties	Waterketen	De AWZI's van Delfland zijn inmiddels van een zekere leeftijd. Hierdoor zijn meerdere deelinstallaties aan vervanging toe. Door de samenhang en complexiteit is dit een uitdaging. Tot vervanging is gerealiseerd, neemt de kans op uitval toe. Belastingen van de zuiveringen nemen door groei toe, anderzijds verouderen de zuiveringen op meerdere manieren. Daarbij nemen de eisen en ambities toe. De mogelijkheden van de huidige zuiveringen bepalen we aan de hand van de eisen en wensen. Uitvraag systeemanalyse loopt, eind 2025 ronden we fase 1 af. Dan bekijken we of de systeemanalyse voldoende gevorderd is en de gewenste inzichten brengt om dit risico af te schalen. Belangrijk is om tijdig in te blijven spelen als dreigt dat installaties niet meer hun prestaties behalen. Als voorbeeld is de inzet van een zandfilter op DGL, zodat we deze AWZI ontlasten.	Hoog
16	Microverontreinigingen in oppervlaktewater	Waterkwaliteit	<p>Het aantreffen van een sterke verontreiniging van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) of een niet-genormeerde stof in water of waterbodem die (mogelijk) een negatief effect heeft op mens en milieu.</p> <p>We zijn als Delfland afhankelijk van landelijk beleid/landelijke normen op ZZS. Die zijn er voor heel veel stoffen niet. Wij moeten een interne afweging maken hoe zelf om te gaan met ZZS en opkomende stoffen. Hiertoe leggen we ambitieniveaus voor. Aan de hand van het gekozen niveau ontwikkelen we het beleids- en handelingskader verder.</p> <p>Enkele voorbeelden van te maken keuzes hierin:</p> <ul style="list-style-type: none"> •De ZZS-lijst is lang en alle stoffen meten is niet realistisch. Dus moeten we kiezen welke stoffen we preventief meten en welke niet. •Delfland moet keuzes maken omtrent hoe we als Delfland omgaan met mogelijk gevaarlijke stoffen waar nog geen normeringen voor zijn. •Hoe gaan we onze Zorgplicht invullen ten aanzien van opkomende stoffen? 	Hoog
17	Assets AHR onvoldoende kwaliteit bij einde PPS contract	Waterketen	In 2033 eindigt het PPS-prestatiecontract met Delfluent. Hierin staat dat Delfluent de assets per 5 december 2033 contractueel aan Delfland overdraagt. Daarbij staat in het contract dat er uiterlijk in januari 2029 een Final Maintenance Plan is en dat alle installaties tot 2038 geen groot onderhoud (Major Overhaul) nodig hebben. Alle assets moet Delfluent terugleveren in een conditie minimaal vergelijkbaar met de oplevering in 2003. Hierbij is de wijze van aantonen echter nog onduidelijk. Het risico is dus dat Delfland assets terugkrijgt die niet het gewenste niveau hebben en dat we veel moeten investeren. Dit risico heeft een negatief effect op het doel: fysieke toestand zuiveringstechnische werken blijft behouden en /zuiveringsproces zuivering werkt optimaal.	Hoog

Nr.	Risico	Programma	Beschrijving	Risico-niveau
18	Geen afvoermogelijkheid HNP	Waterketen	De AWZI Harnaschpolder ligt in een polder. De afvoer van effluent gaat met een effluentgemaal en twee transportleidingen om het effluent naar zee te brengen. Op het terrein van Houtrust lopen de effluentleidingen over enkele honderden meters direct naast elkaar. Indien de afvoer gestremd wordt (door brand in het effluentgemaal, een persleidingbreuk of uitval van de wisselput) is er geen alternatieve afvoer (nooduitlaat), met grootschalige overstorten tot gevolg. Het niet kunnen afvoeren van het effluent van Harnaschpolder kan leiden tot een stremming in de aanvoer. Onder DWA-omstandigheden leidt dit binnen 8 uur tot een belasting van het watersysteem met over een groot gebied (Haaglanden) een belasting van 10.000 m3 per uur. Onder neerslagomstandigheden neemt dat toe tot 35.000 m3 per uur. Dit betreft ongezuiverd water dat vrijkomt in stedelijk gebied, wat de leefomgeving en waterkwaliteit direct negatief beïnvloedt en de volksgezondheid op de langere termijn. Er is nu zicht op een maatregel die het risicoprofiel kan verlagen, namelijk het hergebruik van dit water. We zoeken nu uit of dit voor alle seizoenen haalbaar is.	Hoog
19	Pandemie	Organisatie en Bedrijfsvoering	Door pandemie kunnen medewerkers ziek worden met mogelijk gevolg voor continuïteit van primaire processen (onderdeel risico Continuïteit organisatie, ID4) Landelijke lockdown-maatregelen beperken dit gevaar, maar hebben bijeffecten: •Verlies productiviteit/effectiviteit/efficiëntie •Schade aan economie leidt tot minder belastinginkomsten •Thuiswerken kan op termijn schadelijk zijn voor geestelijke en lichamelijke gezondheid. We hebben een nieuw beheersplan uitval personeel in concept opgesteld, maar die is nog niet gereed. Dit wordt onderdeel van bedrijfscontinuïteitsmanagement. Verwachting is dat dit begin 2026 gereed is.	Medium
20	Waterzuivering Vergulde Hand is in 2030 niet operationeel	Waterketen	De Vergulde Hand is in 2030 niet operationeel. Dit heeft zowel een impact op de bestaande zuivering DGL, als op de doorlooptijd en kosten van het project WVH. Voor het project is een duidelijke planning en momenteel werken we aan de uitwerking van het voorlopige ontwerp. Marktconsultatie met betrekking tot de contract- en aanbestedingsvormen voor het project zijn afgerond, er is brede waardering in de markt voor de voorgestelde samenwerking voor de ontwerp en realisatiefase in één contract voor het gehele werk middels een COST+ of Alliantie-contract. Eind 2024 heeft Tennet netcongestie in het werkgebied afgekondigd. Hier zijn verschillende beheersmaatregelen op ingezet/versneld genomen. Gezien de strakke/ambitieuze planning is de kans dat 2030 niet wordt gehaald reëel. Over het geheel nam deze kans het afgelopen semester echter niet. Richting het einde van de planfase kunnen we meer zeggen over de kans van optreden.	Medium

6.5 Overzicht Prestatie-indicatoren 2024-2030

Prestatie-indicatoren	Rekening 2024	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Programmalijn: Waterkeringen							
Primaire waterkeringen (55 km)	92%	92%	92%	92%	92%	92%	92%
Regionale waterkeringen (437 km)	79%	80%	81%	83%	84%	86%	88%
Polderkaden (170 kilometer)	n.v.t.	55%	55%	56%	57%	59%	61%
Programmalijn: Waterkwaliteit							
1) Zomergemiddelde stikstofgehalte Boezem Westland/Midden Delfland & Boezem Haaglanden/Schie	2,2 & 2,9 mg/l	2,1 & 1,9 mg/l	2,0 & 1,8 mg/l	2,0 & 1,8 mg/l	2,0 & 1,8 mg/l	2,0 & 1,8 mg/l	2,0 & 1,8 mg/l
2) Toxiciteit: percentage metingen gewasbeschermingsmiddelen dat geen belemmeringen geeft voor ecologie	84%**	30%	50%	100%	100%	100%	100%
Programmalijn: Recreatief medegebruik							
Maximaal aantal locaties met een negatief zwemadvies van meer dan 3 weken	8	4	3	3	3	3	3
Programmalijn: Waterkwantiteit							
Voldoet aan normering voor inundatie (in hectare)	40.100 98,9%	40.325 99,3%	40.400 99,5%	40.600 100%	40.600 100%	40.600 100%	40.600 100%
Programmalijn: Waterketen							
Verwijderingsrendement stikstof %	82,4%	82%	82%	82%	82%	82%	82%
Verwijderingsrendement fosfaat %	87,4%	87%	87%	87%	87%	87%	87%
Percentage naleving lozingseisen %1	-	-	99%	99%	98%	98%	97%
Programmalijn: Energie- en klimaatneutraal							
Energieneutraal	97,60%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Hoeveelheid CO2-uitstoot (in tonnen, inclusief methaan en lachgas)	58.350*	57.750	57.550	53.500	50.000	45.000	42.500
Programmalijn: Circulaire economie							
Aandeel toegepaste secundaire en biobased materialen in GWW-projecten	14,30%	10%	12%	15%	20%	25%	30%
Programmalijn: Financiën							
Netto-schuldquote (schuldpositie gerelateerd aan omzet)	171%	170%	158%	202%	221%	237%	240%
Kapitaallasten als % van totale lasten	22%	20%	20%	21%	23%	24%	23%
Vrije kasstroom (in € 1 miljoen)	-28,4	-31,7	-34,3	11,3	21,5	-36,3	4,8
Programmalijn: Informatievoorziening							
Percentage Arda gevolgd door bestuurders en medewerkers	0	75%	80%	85%	90%	90%	90%
Programmalijn: Regulering en Handhaving							
% vergunningen binnen de termijn	95	95	95	95	95	95	95
Programmalijn: Communicatie							
Rapportcijfer voor het contact met het Hoogheemraadschap van Delfland	9	9,2	≥ 8	≥ 8	≥ 8	≥ 8	≥ 8
Delfland wordt in toenemende mate geassocieerd als waterschap dat zich inzet		Waterkwaliteit:	>5% stijging	>5% stijging			

Prestatie-indicatoren	Rekening 2024	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
om de kwaliteit van oppervlaktewater te verbeteren en hoe om te gaan met de gevolgen van klimaatverandering.		56,5% Klimaat: 68% *	t.o.v. 2025	t.o.v. 2026			
Programmalijn: Personeel							
Werkgeverschap*	n.v.t.	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
TRCF**	4,5	2,0	2,0	1,8	1,8	1,6	1,6
Programmalijn: Digitale transformatie							
Medewerkers hebben een AI-geletterdheid training gevolgd.	0%	0%	85%	90%	100%	100%	100%

6.6 Portefeuilles Dijkgraaf en Hoogheemraden Delfland

Pieter Janssen
Secretaris-directeur

pcjanssen@hhdelfland.nl
06 - 22 94 64 87

Hoogheemraadschap van Delfland
Hoofdkantoor Delft
Phoenixstraat 32
2611 AL Delft
015 - 260 81 08

Opmaak & ontwerp
Alex van Asperen
www.alexvanasperen.nl

juli 2025

Portefeuilles

Dijkgraaf en Hoogheemraden

2023 - 2027

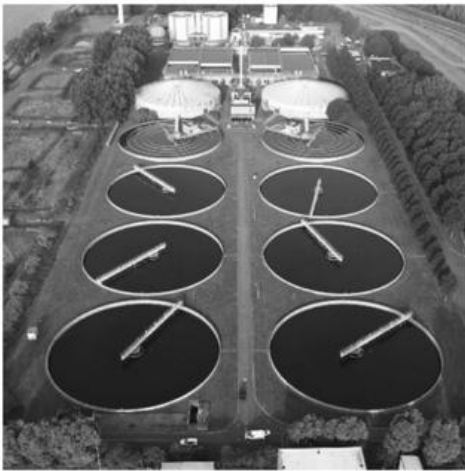
hhdelfland.nl

Waterketen	Waterveiligheid & Financiën	Waterkwantiteit	Waterkwaliteit	Dijkgraaf
Bestuursleden				
Nieske Dijkshoorn				
<p>1e loco-dijkgraaf ndijkshoorn@hhdelfland.nl 06 - 21 59 28 75</p> 	<p>Peter Ouwendijk 2e loco-dijkgraaf pouwendijk@hhdelfland.nl 06 - 20 60 28 82</p> 	<p>Manita Koop 3e loco-dijkgraaf mkoop@hhdelfland.nl 06 - 20 97 25 00</p> 	<p>Stijn van Boxmeer 4e loco-dijkgraaf svanboxmeer@hhdelfland.nl 06 - 50 09 98 48</p> 	<p>Piet-Hein Daverveldt dijkgraaf pdaverveldt@hhdelfland.nl 06 - 15 07 83 37</p>
Inhoudelijke taken & Projecten				
<ul style="list-style-type: none"> • Riolwaterzuivering en slibverwerking • Grondstoffen • Realisatie nieuwe afvalwaterzuivering Vlaardingen • Transitie waterketen en Richtlijn stedelijk afvalwater 	<ul style="list-style-type: none"> • Planning- en controlyclus • Financieel beleid • Vastgoed • Waterkeringen inclusief kust • Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) 	<ul style="list-style-type: none"> • Peilbeheer inclusief bijbehorende kunstwerken • Grondwater en bodemdaling • Cultureel erfgoed 	<ul style="list-style-type: none"> • Ecologische en chemische waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water en overig water) • Zwemwater 	<ul style="list-style-type: none"> • Algehele coördinatie, voorzitter W en D&H • Bestuurlijke samenwerking & vernieuwing inclusief Bestuurlijk Ambtelijk Samenspel • Crisisbeheersing • Organisatie • Governance waterketen (toekomst PPS)
Coördinatie				
<ul style="list-style-type: none"> • Duurzaamheid en circulariteit 	<ul style="list-style-type: none"> • Waterbewustzijn en gedragsbeïnvloeding • Nationaal en Provinciaal Programma Landelijk Gebied (NPLG/ZH-PLG) 	<ul style="list-style-type: none"> • Klimaatadaptatie en hemelwater • Droogte en zoetwatervoorziening • Woningbouwopgave ZH 2030 • Drinkwaterbedrijven 	<ul style="list-style-type: none"> • Biodiversiteit (flora en fauna, kroos, exoten) • Recreatief medegebruik inclusief vaarwegbeheer • Ruimtelijke puzzel ZH • Watervisie en ruimtelijke plannen • Internationaal • Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO) Delflands Groen 	<ul style="list-style-type: none"> • Digitale transformatie en cybersecurity • Innovatie • Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) • Waterschapsverordening • Waterbeheerprogramma • Subsidies • Communicatie en educatie
Bestuurlijke Netwerken				
<ul style="list-style-type: none"> • Commissie Waterketens en Emissies (CWE) • Netwerk Waterketen Delfland/ Rotterdamse Samenwerking in de Afvalwaterketen (NAD/ROSA) • Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking/ HVC • Regionale Energiestrategie (RES) 	<ul style="list-style-type: none"> • Commissie Bestuurszaken, Communicatie & Financiën (CBCF) • Commissie Waterkeringen (CWR) • Regionale Belasting Groep (RBG) • Nederlandse Waterschapsbank • Aquon • Deltaprogramma Veiligheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Commissie Watersystemen (CWS) • Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie • Deltaprogramma Zoetwater • Bepancommissie (zoetwatervoorziening) • Klimaatbestendige Wateraanvoorziening (KWA) 	<ul style="list-style-type: none"> • Commissie Internationaal (CINTER) • Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) Rijn-West • Zuid-Hollands Landschap/ Natuurmonumenten/ Staatsbosbeheer • Glasuinbouw Nederland • Nationaal Park Hollandse Duinen • Regiegroep Bestuurlijke Watertafel 	<ul style="list-style-type: none"> • Vereniging Zuid-Hollandse Waterschappen (VZHW) • Bestuurlijke Watertafel • Greenport • Waterschapshuis • Green Village • Valorisatieprogramma (VP) Delta
1e Aanspreekpunt Andere Overheden				
<ul style="list-style-type: none"> • Schiedam • Vlaardingen • Maassluis • Rotterdam 	<ul style="list-style-type: none"> • Westland • Midden-Delfland 	<ul style="list-style-type: none"> • Den Haag • Leidschendam-Voorburg • Rijswijk 	<ul style="list-style-type: none"> • Delft • Pijnacker-Nootdorp • Lansingerland 	<ul style="list-style-type: none"> • Provincie Zuid-Holland • Metropoolregio Rotterdam Den Haag

Begroting 2026

Projectenoverzicht verzamelkrediet Waterkeringen

Onderbouwing aanvulling verzamelkrediet

Inhoud

1.	Het verzamelkrediet waterkeringen	3
2.	Doelstelling van het verzamelkrediet	4
3.	Actualiseren en aanvullen verzamelkrediet	5
4.	Financiële stand verzamelkrediet op 1-1-2025	6
5.	Planning	7
6.	Projecten op kaart	8

1. Het verzamelkrediet waterkeringen

Met het verzamelkrediet waterkeringen financieren we het Uitvoeringsprogramma waterkeringen. Dit bestaat uit het voorbereiden en uitvoeren van buitengewoon onderhoud en verbeteren van waterkeringen, waterkerende constructies en kunstwerken. Voor zowel de primaire waterkeringen, regionale waterkeringen en overige waterkeringen.

In 2020 is het verzamelkrediet assetsysteem waterkeringen (702084) ingericht. Om administratief technische reden is ervoor gekozen om de lopende projecten af te ronden op de eerder verstrekte verzamelkredieten (701753, 701916 en 701994). Vanaf 2021 wordt jaarlijks bij de besluitvorming voor de begroting het verzamelkrediet geactualiseerd en aangevuld zodat het de projecten in het lopende en de komende drie jaren bestrijkt. Deze ruimte is nodig om meerjarige verplichtingen te kunnen aangaan.

Dit projectenoverzicht dient als basis voor het actualiseren en aanvullen van het verzamelkrediet.

2. Doelstelling van het verzamelkrediet

Primaire waterkeringen

Het versterken van de primaire waterkeringen gebeurt vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Dit programma wordt voor 50% gefinancierd door de waterschappen en voor 50% gefinancierd door het Rijk. De bijdrage vanuit de waterschappen is voor 40% een solidariteitsbijdrage (vanuit alle waterschappen) en voor 10% een projectgebonden eigen bijdrage (vanuit het projectwaterschap). De doelstelling is dat alle primaire waterkeringen in 2050 aan de norm voldoen.

Binnen Delfland voldoet op dit moment 93% van de primaire waterkering. De opgave bedraagt 4,5 km. De dijk voldoet daar nog niet aan de eisen voor zettingsvloeiing. Delfland heeft met het HWBP een eerste verkenning van het project doorlopen. Op basis daarvan is besloten onderzoek te doen naar de rekenregels voor zettingsvloeiing. Dit onderzoeksproject wordt in 2026 en 2027 uitgevoerd. Delfland krijgt hiervoor subsidie vanuit het HWBP. Met deze nieuwe rekenregels kunnen we de opgave definitief bepalen.

Regionale waterkeringen en overige keringen

Het is onze ambitie dat in 2035 95% van de regionale keringen en 70% van de overige keringen aan de norm voldoen. Om dit te bereiken gaan we de komende jaren het uitvoeringsprogramma versnellen zodat we gemiddeld 10 km per jaar op orde brengen.

De te verbeteren trajecten programmeren we op basis van urgentie en meekoppelkansen. Zowel bij de regionale keringen als de overige keringen vragen de keringen met wegen extra aandacht. Deze kan Delfland alleen opknappen in samenwerking met de wegbeheerder (veelal de gemeente of de provincie). Delfland is dan ook in gesprek met de gemeente om gezamenlijk deze trajecten te programmeren en uit te voeren.

De huidige snelheid van het uitvoeringsprogramma bedraagt de komende jaren ca. 8 km per jaar. Om de benodigde 10 km per jaar te halen heeft Delfland het ontwikkelteam geïntroduceerd. Aanvullend hierop wil Delfland meer gaan samenwerken met marktpartijen.

3. Actualiseren en aanvullen verzamelkrediet

Met de vaststelling van de begroting wordt ook het verzamelkrediet waterkeringen aangevuld. De peildatum voor de aanvulling is 1 januari 2025. De jaren 2025 t/m 2027 worden geactualiseerd en het jaar 2028 wordt toegevoegd aan het verzamelkrediet. In hoofdstuk 4 is het huidige krediet weergegeven. Op 1 januari 2025 was een krediet beschikbaar van € 53,5 miljoen.

De planning voor de komende jaren is opgenomen in hoofdstuk 5. Het programma (2025-2030) bevat op dit moment 46 km aan groot onderhoud en dijkversterkingen en het onderhoud aan vier schutsluizen.

In onderstaande tabel is de meerjarenraming opgenomen. Voor de jaren 2025 tot en met 2028 is in totaal €67,3 miljoen benodigd. Gevraagd wordt het krediet en investeringsplan voor het verzamelkrediet waterkeringen (702084) op te hogen met €13,8 miljoen. Hiervan is ca. €2,5 miljoen voor lopende projecten en €11,3 miljoen voor nieuwe projecten. Onder de lopende projecten valt ook het toevoegen van de jaarschijf 2028 voor het project N468 (€2,25 miljoen).

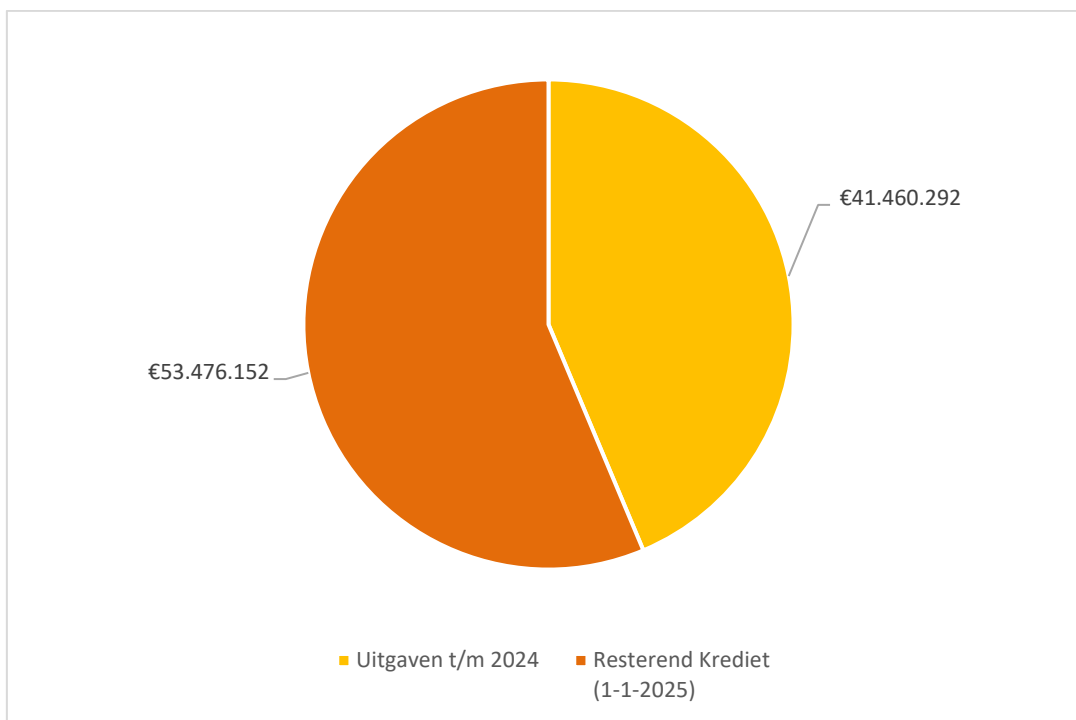
Bedragen * €1.000

Programma lijn	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Waterkeringen	11.013	14.750	16.500	17.000	18.000	18.000	18.000

4. Financiële stand verzamelkrediet op 1-1-2025

Verzamelkredieten Waterkeringen

Krediet totaal € 94.936.445

Project-nummer	Omschrijving subproject	Actueel krediet (1-1-2025)	Uitgaven t/m 2024	Resterend Krediet (1-1-2025)
0.701914/001	BGO Cluster zeer complex/701753	5.755.000	4.499.870	1.255.129
0.701937/001	Kadeverbetering N468	19.902.000	6.014.710	13.887.290
0.701964/001	BGO Cluster Westland/701916	2.920.000	2.793.665	126.335
0.701968/001	BGO cluster Maassluis/701916	3.238.000	3.163.866	74.134
0.701994/001	Verzamelkrediet Verbeteren waterkeringen 2016-2020	-338	-338	0
0.702000/001	BGO WOK Vaartweg - Broekkade	2.890.000	2.420.786	469.214
0.702001/001	BGO WOK Pijnackersevaart	485.966	464.380	21.586
0.702021/001	Waterkerende constructies Schipluiden - Leidschendam - Voorburg	8.590.000	8.444.929	145.071
0.702084/001	Verzamelkrediet assetsysteem waterkeringen	25.852.514	-	25.852.514
0.702084/002	VK assetsysteem Waterkeringen Algemeen	984.000	702.368	281.632
0.702084/005	BGO Berkelsche Zwethsluis (nazorg)	2.090.000	1.993.191	96.809
0.702084/009	BGO Groeneveldse Polder (Cl. Westland: WL_R065b)	1.134.052	1.134.052	-
0.702084/011	Grootschalige Vervanging van Beschoeiingen	5.334.251	5.396.811	-62.560
0.702084/013	KVP Katwijkerlaan (Cl. Lans. + Pijn. - PN_R055)	5.207.000	487.070	4.719.930
0.702084/014	Tuinen van Oude Leede	4.290.000	1.426.050	2.863.950
0.702084/016	Waterscheiding Delftweg (R_C)	495.000	82.152	412.848
0.702084/017	Onderhoud Groene kades Berkel en Rodenrijs L_R048 en L_P035	730.000	597.135	132.865
0.702084/018	Kade Aspar De Lier POL110_1	365.000	291.798	73.202
0.702084/019	Madestein Z-W Keringen 410_3a en 410_5	175.000	-	175.000
0.702084/020	Sluis Tweemolentjesvaart	12.000	3.055	8.945
0.702084/021	Groenzoom	1.560.000	1.160.964	399.036
0.702084/022	DZV_Pijnacker (PN_R083/084/124/125)	1.915.000	322.653	1.592.347
0.702084/023	De Tempel (R_P037/038/051)	827.000	61.125	765.875
0.702084/024	Delflandse Buitensluis en Driesluis, vervangen E-installatie + PA	25.000	-	25.000
0.702084/025	Ophogen kade gemaal Kralingerpolder	160.000	-	160.000
	Totaal	94.936.445	41.460.292	53.476.152

5. Planning

Projecten	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bestaande projecten						
BGO Cluster zeer complex/701753 (0,1 km)	■					
Kadeverbetering N468 (6,2 km)	■	■	■	■	■	
BGO Cluster Maassluis/701916 (0,1)	■	■	■			
BGO WOK Vaartweg - Broekkade Noord (0,2 km)	■	■				
Waterkerende constructies Schipluiden-Leidschendam-Voorburg (nazorg)	■					
BGO Berkelsche Zwethsluis (nazorg)	■					
KVP Katwijkerlaan (3,0 km)	■	■	■			
Tuinen van Oude Leede (3,0 km)	■	■	■			
Waterscheiding Delftweg/Hofwijk (0,1 km)	■	■				
Madestein Z-W Keringen 410_3a en 410_5 (1,3 km)	■					
Sluis Tweemolentjesvaart	■	■	■	■		
Groenzoom (nazorg)	■	■	■			
OZV_Pijnacker (PN_R083/084/124/125) (1,2 km)	■	■	■			
De Tempel (R_P037/038/051) (1,4 km)	■	■	■			
Delflandse Buitensluis en Driesluis, vervangen E-installatie + PA	■	■	■	■		
Ophogen kade gemaal Kralingerpolder (0,1 km)	■	■	■			
Nieuwe projecten						
WOK Katwijkerlaan (1,2 km)	■	■	■	■	■	
De Dijken van Morgen (Nootdorp) (5,1 km)	■	■	■	■	■	
Vaartweg Zuid (122_2b-V_A) (0,5 km)	■	■	■	■	■	
Verkenningfase						
Omgeving Delft (2,5 km)	■	■	■	■	■	■
Omgeving Den Haag (3 km)	■	■	■	■	■	■
Omgeving Langsingerland (2 km)	■	■	■	■	■	■
Omgeving Leidschendam-Voorburg (0,5 km)	■	■	■	■	■	■
Omgeving Maassluis (0,5 km)	■	■	■	■	■	■
Omgeving Midden-Delfland (4 km)	■	■	■	■	■	■
Omgeving Pijnacker-Nootdorp (4 km)	■	■	■	■	■	■
Omgeving Rotterdam (1 km)	■	■	■	■	■	■
Omgeving Westland (5 km)	■	■	■	■	■	■

Legenda	
■	Voorbereiding
■	Realisatie
■	Gereed

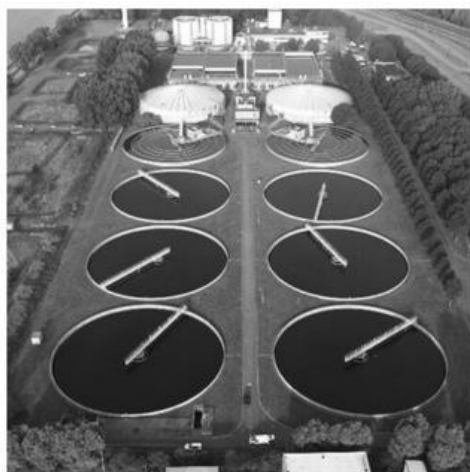
6. Projecten op kaart

Begroting 2026

Projectenoverzicht verzamelkrediet Watersysteem

Onderbouwing aanvulling verzamelkrediet

Inhoud

1.	Het verzamelkrediet watersysteem.....	3
2.	Doelstelling van het verzamelkrediet	4
3.	Actualiseren en aanvulling verzamelkrediet.....	5
4.	Financiële stand verzamelkrediet op 1-1-2025	6
5.	Planning	7
6.	Projecten op kaart	8

1. Het verzamelkrediet watersysteem

Het verzamelkrediet van het watersysteem richt zich op het vervangings- en groot onderhoud, als ook renovaties binnen het watersysteem.

De looptijd van het krediet bedraagt 3 jaar en wordt op basis van de te verwachte onderhoudsopgave binnen Delfland, tijdens de begrotingsronde geactualiseerd en verlengd met één jaar.

2. Doelstelling van het verzamelkrediet

Het verzamelkrediet watersysteem (702077) wordt ingezet voor bereiken van de doelen van Delfland, waartoe vernieuwbouw, revisies en renovatie van polder- en boezemgemalen alsmede de realisatie kunstwerken in het watersysteem van Delfland een bijdrage aan leveren. De doelen waar het assetdomein watersysteem aan werkt kunnen als volgt worden samengevat:

- **Robuust en klimaatbestendig watersysteem:** In 2027 is het watersysteem zo ingericht dat in het beheergebied kan worden gewoond, gewerkt en gerecreëerd. De kans op inundatie van het gebied door hevige regenval wordt zodanig verkleind dat deze aan de provinciale normering voldoet.
- **Klimaatadaptatie:** De regio Delfland is klimaatbestendig en water robuust ingericht in 2050. Delfland streeft samen met partners naar zo min mogelijk ontwrichting en schade door extreme weersomstandigheden als gevolg van klimaatverandering (hoosbuien, hitte, droogte) en door klimaateffecten op lange termijn (zeespiegelstijging, bodemdaling, verzilting).

Tot slot kent Delfland de volgende ambities waar ook vanuit het watersysteem aan bij wordt gedragen:

- Recreatief medegebruik en nautisch beheer;
- Klimaat- en energieneutraal in 2035 en circulair in 2050;
- Biodiversiteit.

3. Actualiseren en aanvulling verzamelkrediet

Met de vaststelling van de begroting wordt ook het verzamelkrediet watersysteem aangevuld. De peildatum voor de aanvulling is 1 januari 2025. De jaren 2025 t/m 2027 worden herijkt en het jaar 2028 wordt toegevoegd aan het verzamelkrediet. In hoofdstuk 4 is het huidige krediet weergegeven. Op 1 januari 2025 was een krediet beschikbaar van €12,4 miljoen.

De planning voor de komende jaren is in hoofdstuk 5 opgenomen. Het programma bevat op dit moment 8 gemalen die een levensduurverlengde ingreep ondergaan (revisie of renovatie). Voor tenminste 10 gemalen vinden voorbereidende studies plaats om het noodzakelijk onderhoud in te schatten en te bepalen of revisie of vernieuwbouw noodzakelijk is.

In onderstaande tabel (tabel 1) is de meerjarenraming opgenomen. Voor de jaren 2025 tot en met 2028 is in totaal €18,7 miljoen benodigd aan verzamelkrediet.

Bedragen * €1.000

Programma lijn	Rekening 2024	Bijgestelde begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Verzamelkrediet 702077	-	5,2	4,2	3,8	5,5	5,5	5,5

Tabel 1: verzamelkrediet watersysteem 702077

Gevraagd wordt het krediet en investeringsplan voor het verzamelkrediet watersysteem (702077) op te hogen met € 6,3 miljoen. Hiervan is € 2,2 miljoen voor lopende projecten (actualisering) en € 4,1 miljoen voor nieuwe projecten (aanvulling).

Tabel 2 geeft inzicht in de totale investeringsraming watersysteem voor de periode 2025-2030. Het is een combinatie van investeringen vanuit het verzamelkrediet (702077), aangevuld met de geaccordeerde individuele projectkredieten.

Daar waar het verzamelkrediet hoofdzakelijk wordt aangewend om te investeren in bestaande assets (renovatie/revisie of vernieuwbouw), worden individuele projectkredieten met name aangevraagd voor de realisatie van vooral nieuwe assets of speciale opgaves.

Bedragen * €1.000

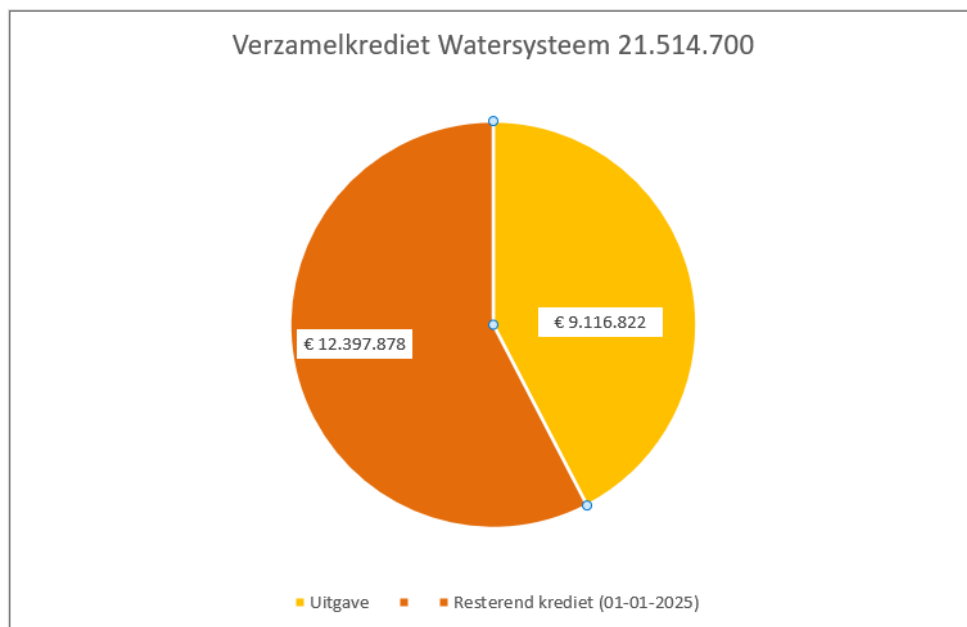
Programma lijn	Rekening 2024	Bijgestelde begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Projectkrediet (individueel)	-	2,3	1,3	2,7	-	-	-
Verzamelkrediet 702077	-	5,2	4,2	3,8	5,5	5,5	5,5
Waterkwantiteit totaal	4,3	7,5	5,5	6,5	5,5	5,5	5,5

Tabel 2: Projectkredieten + verzamelkrediet 702077

4. Financiële stand verzamelkrediet op 1-1-2025

Verzamelkredieten Watersysteem

Krediet totaal € 21.514.700

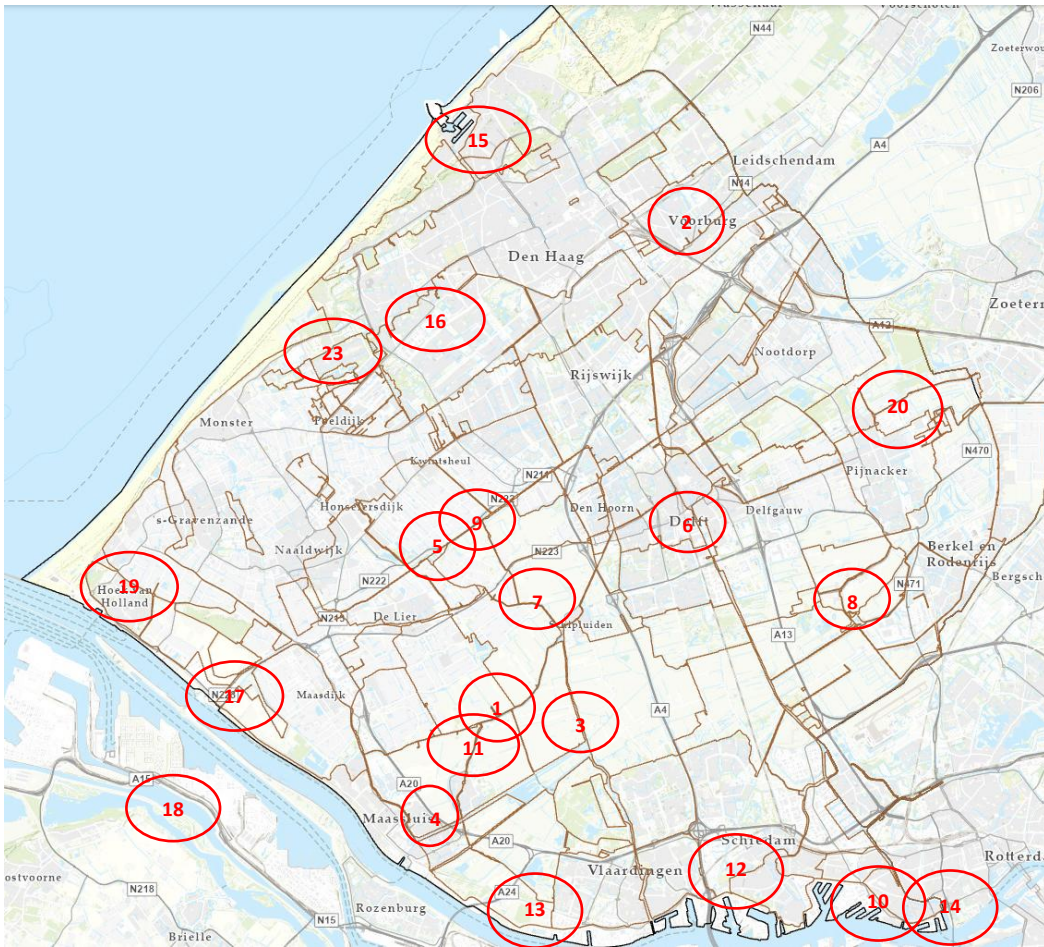
Project-nummer	Omschrijving subproject	Actueel krediet	Uitgave t/m (01-01-2025)	Resterend krediet
0.702077/001	Verzamelkrediet Onderhoud/aanleg gemalen/stuwen/inlaat	3.119.220,07	28.655,22	3.090.564,85
0.702077/002	KHR Gemaal Klaas Engelbrechts	549.754,82	549.754,82	0,00
0.702077/003	Gemaal Westland	78.622,90	78.622,90	0,00
0.702077/004	Schuif Dorpskade	180.000,00	172.035,81	7.964,19
0.702077/005	Gemaal Vlaardingen-West	985.093,00	985.093,34	-0,34
0.702077/006	Nollaantje	301.000,00	300.173,76	826,24
0.702077/007	Gemaal Noord-Kethelpolder (= afgerond)	382.042,60	328.773,77	53.268,83
0.702077/008	Gemaal Kerpolder-Noord (onverricht laten afsluiten)	0,00	0,00	0,00
0.702077/009	Gemaal Voordijkhoornsepolder (ON HOLD)	0,00	0,00	0,00
0.702077/010	Gemaal Nieuwandse Molen (= afgerond)	1.770.767,69	1.770.767,69	0,00
0.702077/011	Gemaal Oost Nieuwand Noordland (= afgerond)	422.941,70	422.941,70	0,00
0.702077/012	Opmaling Nieuwand Noordland (= afgerond)	308.676,53	308.676,53	0,00
0.702077/013	Opmaling Bagijneland Nieuwand Noordland (= afgerond)	328.632,60	328.632,60	0,00
0.702077/014	Groot onderhoud Gemaal Oude Lierpolder (= afgerond)	870.061,12	870.061,12	0,00
0.702077/015	Gemaal Bovendijk	0,00	0,00	0,00
0.702077/016	Optimalisatie gemaal Kralingerpolder	325.010,00	1.161,60	323.848,40
0.702077/017	Gemaal de Zaaier	1.005.006,74	1.005.006,74	0,00
0.702077/018	Renovatie gemaal Tedingerbroekpolder	2.605.000,00	661.859,02	1.943.140,98
0.702077/019	Gemaal Duifpolder	310.000,00	89.486,21	220.513,79
0.702077/020	Klein Huis ten Velde (ON HOLD)	184.000,00	43.771,82	140.228,18
0.702077/021	Nieuw Gemaal Groeneveldsepolder	1.760.000,00	367.975,26	1.392.024,74
0.702077/022	Automatiseren krooshekreiniger Winsemius	425.000,00	296.019,37	128.980,63
0.702077/023	Beschoeiing Galgeweg 84 Naaldwijk	198.802,23	198.802,23	0,00
0.702077/024	Voorbereiden nieuwe ROC GWC 2025 - 2029	0,00	0,00	0,00
0.702077/025	Stuwen binnenstad Delft	360.000,00	0,00	360.000,00
0.702077/026	Vervangen gemaal Ackerdijksche polder glastuinbouw	950.000,00	0,00	950.000,00
0.702077/027	Tijdelijke Bemalingsinstallaties (TBI's)	378.125,00	308.550,00	69.575,00
0.702077/028	Herstel uitstroom en brug gemaal Oude en Nieuwe Broekpolder	305.000,00	0,00	305.000,00
0.702077/029	Gemaal en inlaten Spieringshoek	0,00	0,00	0,00
0.702077/030	2 Noodstroomaggregaten (NSA's)	0,00	0,00	0,00
0.702077/031	Boezemgemaal Parksluizen	1.800.000,00	0,00	1.800.000,00
0.702077/032	Schiegemaal vervangen besturingskast/KHR en revisie pomp	901.106,00	0,00	901.106,00
0.702077/033	Renovatie software gebiedsregeling Binnenstad Delft	0,00	0,00	0,00
0.702077/034	Plas van Alle Winden	0,00	0,00	0,00
0.702077/035	Renovatie duiker Dijkmolen	0,00	0,00	0,00
0.702077/036	Revisie pompen gemaal Westland	710.837,00	0,00	710.837,00
	Totaal	21.514.700,00	9.116.821,51	12.397.878,49

5. Planning

Projecten	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bestaande projecten						
Optimalisatie gemaal Kralingerpolder	■	■	■			
Renovatie gemaal Tedingerbreekpolder	■	■	■			
Gemaal Duifpolder	■	■	■	■	■	
Klein Huis ten Velde	■	■	■	■	■	
Nieuw Gemaal Groeneveldsepolder	■	■	■			
Stuwen binnenstad Delft	■	■	■			
Gemaal Dorppolder		■	■	■	■	
Gemaal Ackerdijksepolder glastuinbouw	■	■	■	■	■	
Herstel uitstroom gemaal Oude en Nieuwe broekpolder	■	■	■	■	■	
Schiegemaal	■	■	■			
Renovatie uitroombgoot Dijkmolen	■	■	■			
Gemaal en inlaten Spieringshoek	■	■	■			
Noodstroom aggregaten	■	■	■			
Boezemgemaal Parksluizen	■	■	■			
Nieuwe projecten						
Afsluiter/keerleppepen gemaal Schoute		■	■	■		
Realisatie revisie 2-3 tal krooshekreinigers		■	■	■		
Revisie motoren gemaal Westland		■	■	■		
Nieuwe motoren gemaal Winsemius		■	■	■		
Beschoeiing Nieuwelandse molen		■	■	■		
Damwand Reesloot		■	■	■	■	■
WBS/PIMS/ABB refresh	■	■	■	■	■	■
Verkenningfase						
Renovatie/revisie 10-15 gemalen	■	■	■	■	■	■

Legenda	
■	Vorbereiding
■	Realisatie
■	Gereed

6. Projecten op kaart

Objecten:

Bestaande projecten in uitvoering

- 1 Optimalisatie gemaal Kralingerpolder
- 2 Renovatie gemaal Tedingerbroekpolder
- 3 Gemaal Duifpolder
- 4 Klein Huis ten Velde
- 5 Nieuw Gemaal Groeneveldsepolder
- 6 Stuwen binnenstad Delft
- 7 Gemaal Dorppolder
- 8 Gemaal Ackerdijksepolder glastuinbouw
- 9 Herstel uitstroom gemaal Oude en Nieuwe broekpolder
- 10 Schiegemaal
- 11 Renovatie uitroombgoot Dijkmolen
- 12 Gemaal en inlaten Spieringshoek
- 13 Twee noodstroomaggregaten (NSA's = locatie DGL Vlaardingen)
- 14 Boezemgemaal Parksluizen

Nieuwe projecten

- 15 Afsluiter/keerleppen gemaal Schouten
- 16 Realisatie revisie 2-3 tal krooshekreinigers
- 17 Revisie motoren gemaal Westland
- 18 Nieuwe motoren gemaal Winsemius
- 19 Beschoeiing Nieuwelandsse molen
- 20 Damwand Katwijkerlaan/Reesloot
- 21 WBS/PIMS/ABB refresh (procesautomatisering = geen locatie)

Verkenningfase

- 22 Renovatie/revisie 10-15 gemalen (locaties n.t.b./diverse locaties)

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	3561
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 november 2025
Agendapunt	H.01
Titel	Verordening zuiverings- en verontreinigingsheffing 2026

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	27 november 2025

Voorgesteld besluit

Onderwerp	Verordening zuiveringsheffing Delfland 2026 en Verordening verontreinigingsheffing Delfland 2026
Versienummer	1.1
Dossiernummer	3561
D&H datum	dinsdag 28 oktober 2025
Wijze agenderen	Openbaar

Indien invulveld niet van toepassing is 'n.v.t.' plaatsen.

1) Het gevraagde besluit

1. De Verordening Zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing Delfland 2026, zoals opgenomen in bijlage 1 (DMS-nummer 2471634), vast te stellen.

2) Aanleiding

Voor het opleggen van de waterschapsbelastingen in 2026 is een door de VV vastgestelde verordening 2026 benodigd. In de voorliggende verordening zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing 2026 zijn de nieuwe modelverordeningen van de Unie van waterschappen en onze verordeningen 2025 als basis gehanteerd.

Na vaststelling wordt de verordening 2026 verstrekt aan de RBG, de gemeenschappelijke regeling die voor Delfland de heffing en inning van de belastingen uitvoert.

3) Beoogd effect

Een correcte verordeningen zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing die in werking treedt met ingang van 1 januari 2026.

4) Kernboodschap

Het vaststellen van de belastingverordening voor de zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing 2026 met daarin opgenomen het tarief op basis waarvan de RBG, de gemeenschappelijke regeling die voor Delfland de heffing en inning verricht, haar werkzaamheden voor Delfland kan uitvoeren.

5) Historie – eerdere besluitvorming

Bij besluit van de Verenigde Vergadering van 28 november 2024 zijn de verordening voor de zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing 2025 vastgesteld.

6) Regelgeving en Beleid

Waterwet:

- artikel 7.2 en volgende voor de uitwerking van de verontreinigingsheffing

Waterschapswet:

- Artikel 110: bevoegdheid van het algemeen bestuur tot het vaststellen van een belastingverordening.

- Artikelen 122c tot en met 122l: omschrijving en uitwerking zuiveringsheffing.

Algemene wet bestuursrecht:

- Artikel 3.40: een besluit treedt niet in werking voordat het bekend is gemaakt.

- Artikel 3.42: het besluit wordt gepubliceerd

Dossiernummer: 3561

- Bekendmakingswet:
- Artikel 6: bekendmaking in Waterschapsblad
Waterschapsbesluit:
- artikel 6.12.
Omgevingswet:
- artikel 2.17
Inspraakverordening Delfland 2011:
- artikel 2.1.

7) Financiën

Met de vaststelling van de verordening vindt de belastingheffing 2026 plaats op basis van het bij de begroting 2026 vastgestelde tarief.

De nieuwe verordening zelf heeft geen financiële gevolgen, het is de uitkomst van andere besluiten namelijk de vastgestelde kostentoedelingsverordening 2026, de kostenverdeling 2023 en de begroting 2026.

Het oude tarief van 2025 en het nieuwe tarief voor 2026 zijn in onderstaande tabel opgenomen:

Tarief verontreinigingsheffing en zuiveringsheffing	2025	2026
Verontreinigingsheffing per vervuilingseenheid/zuiveringsheffing woningen en bedrijven per vervuilingseenheid	€ 107,55	€ 115,33

8) Duurzaamheid

N.v.t.

9) Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

10) OR

N.v.t.

11) Risico's en beheersmaatregelen

Risico: Zolang de Verenigde Vergadering de verordening niet heeft vastgesteld, kan geen nieuw tarief worden gehanteerd.

Beheersmaatregel: verordening tijdig ter vaststelling voorleggen.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

N.v.t.

13) Bekendmaking en vervolgprocedure

Op grond van artikel 6 van de Bekendmakingswet wordt het besluit van de VV tot vaststelling van een verordening bekendgemaakt in het elektronisch Waterschapsblad door plaatsing van de integrale tekst van die verordening. De in bijlage I genoemde normbladen worden bekendgemaakt door terinzagelegging op het kantoor van het Hoogheemraadschap op Phoenixstraat 32 te Delft.

Dossiernummer: 3561

14) Bevoegd orgaan

De VV om de belastingverordeningen vast te stellen op grond van artikel 110 van de Waterschapswet.

D&H ter voorbereiding van de besluiten van de VV op grond van artikel 84 lid 2 van de Waterschapswet.

15) Toelichting

De verordening is:

1. gebaseerd op de modelverordening van de Unie van Waterschappen;
2. aangepast aan de situatie bij Delfland.

In de nieuwe verordening zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing zijn de volgende wijzigingen verwerkt ten opzichte van die uit 2025:

1. Het tarief voor 2026 is opgenomen (art. 17 van de verordening);
2. De naam van de verordening wordt voorzien van het jaartal 2026;
3. De aparte verordeningen zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing worden samengevoegd tot 1 verordening zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing op basis van de nieuwe modelverordening van de Unie van Waterschappen.

Het tarief zelf (€ 115,33) is aangepast (art. 17).

Inspraak is alleen zinvol als er bij vaststelling van de Verordening keuzevrijheid is waarbij rekening gehouden kan worden met de zienswijzen van belanghebbenden en dat is hier niet het geval.

De onderbouwing dat inspraak op de belastingverordening niet zinvol is, blijkt uit de relatie kostentoedelingsverordening, begroting en belastingverordening:

- a. Uit de vastgestelde begroting volgt welke belastinginkomsten Delfland in 2026 nodig heeft;
- b. In de belastingverordening worden de belastbare feiten, belastingplichtigen, heffingsmaatstaven evenals de uit a. en b. voortvloeiende tarieven vastgelegd.

Het tarief in de Verordening zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing Delfland 2026, vloeit dus voort uit eerdere besluiten.

Met de vaststelling van de verordening 2026 wordt bepaald dat zowel de verordening zuiveringsheffing als de verordening verontreinigingsheffing 2025 worden ingetrokken per 1 januari 2026 met dien verstande dat zij van toepassing blijven op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan. Zie artikel 22 van de verordening.

16) Bijlagen

1. Verordening zuiverings-en verontreinigingsheffing Delfland 2026 (DMS-nummer 2471634)

Onderwerp Verordening zuiveringsheffing Delfland 2026 en Verordening
verontreinigingsheffing Delfland 2026
Dossiernummer 3561

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van dinsdag 28 oktober 2025, dossiernummer 3561;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie.

Overwegende dat:

Het tarief dat voor de zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing wordt gehanteerd, gebaseerd is op de begroting 2026.

Voor de zuiveringsheffing en de verontreinigingsheffing vanaf 1 januari 2026 een nieuwe verordening nodig is.

Gelet op:

Waterwet: artikel 7.2 en volgende voor de uitwerking van de verontreinigingsheffing

Waterschapswet: Artikel 110: bevoegdheid van het algemeen bestuur tot het vaststellen van een belastingverordening.

Artikelen 122c tot en met 122l: omschrijving en uitwerking zuiveringsheffing.

Algemene wet bestuursrecht:

- artikel 3.40: een besluit treedt niet in werking voordat het bekend is gemaakt.

- artikel 3.42: het besluit wordt gepubliceerd

Bekendmakingswet:

- artikel 6: bekendmaking in Waterschapsblad

Waterschapsbesluit: artikel 6.12.

Omgevingswet: artikel 2.17

Inspraakverordening Delfland 2011: artikel 2.1

Besluit:

De Verordening Zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing Delfland 2026, zoals opgenomen in bijlage 1 (DMS-nummer 2471634), vast te stellen.

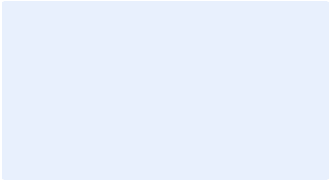
Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 27 november 2025.

De verenigde vergadering voornoemd,

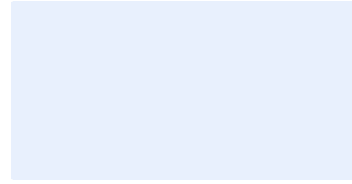
de secretaris,

de voorzitter,

Dossiernummer: 3561

ir. P.C. Janssen

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Verordening zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing Delfland 2026

Hoofdstuk 1 Inleidende bepalingen

Artikel 1 Definities

In deze verordening wordt verstaan onder:

- *afvoeren*: brengen van stoffen op een openbaar vuilwaterriool of op een systeem als bedoeld in artikel 2.16, derde lid, van de Omgevingswet dat wordt beheerd door of namens het waterschap;
- *bedrijfsruimte*: naar zijn aard en inrichting als afzonderlijk geheel te beschouwen ruimte of terrein, niet zijnde een woonruimte, een zuiveringstechnisch werk of een openbaar vuilwaterriool;
- *heffingsambtenaar*: de daartoe aangewezen ambtenaar van de door het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling De Regionale Belasting Groep aangewezen ambtenaar, bedoeld in artikel 124, vijfde lid, onderdeel a, van de Waterschapswet;
- *heffingsjaar*: kalenderjaar;
- *ingenomen water*: geleverd drink- en industriewater en warm tapwater, onttrokken grond- en oppervlaktewater en opgevangen hemelwater;
- *lozen*: het brengen van afvalstoffen, verontreinigende of schadelijke stoffen in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het waterschap;
- *openbaar vuilwaterriool*: voorziening voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater, in beheer bij een gemeente of een rechtspersoon die door een gemeente met het beheer is belast;
- *oppervlaktewaterlichaam*: samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, met de daarin aanwezige stoffen, en de bijbehorende bodem en oevers, alsmede flora en fauna;
- *stedelijk afvalwater*: huishoudelijk afvalwater of een mengsel daarvan met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander afvalwater;
- *stoffen*: afvalstoffen, verontreinigende of schadelijke stoffen;
- *waterschap*: het Hoogheemraadschap van Delfland;
- *watersysteem*: samenhangend geheel van een of meer oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen, met bijbehorende bergingsgebieden, waterkeringen en ondersteunende kunstwerken;
- *woonruimte*: ruimte die gezien zijn inrichting bestemd is om als een afzonderlijk geheel te voorzien in woongelegenheid en waarvan de delen gezien de inrichting van die ruimte niet bestemd zijn om afzonderlijk in gebruik te worden gegeven;
- *zuiveringstechnisch werk*: werk voor het zuiveren van stedelijk afvalwater, in exploitatie bij een waterschap of gemeente, of een rechtspersoon die door het bestuur van een waterschap met de zuivering van stedelijk afvalwater is belast, met inbegrip van het bij dat werk behorende werk voor het transport van stedelijk afvalwater.

Artikel 2 Bijlagen

Bij deze verordening behoren de volgende bijlagen:

- a. bijlage I: voorschriften voor meting, bemonstering, analyse en berekening;

- b. bijlage II: tabel afvalwatercoëfficiënten, zoals opgenomen in artikel 122k, derde lid, van de Waterschapswet;
- c. De in bijlage I genoemde normbladen worden bekendgemaakt door terinzagelegging op het kantoor van het waterschap aan de Phoenixstraat 32 te Delft.

Hoofdstuk 2 De zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing

Artikel 3 Belastbaar feit en heffingsplicht

1. Als dekking van de kosten die zijn verbonden aan de behartiging van de taak inzake het zuiveren van afvalwater, wordt onder de naam zuiveringsheffing een directe belasting geheven ter zake van direct of indirect afvoeren op een zuivering technisch werk.
2. Onder de naam verontreinigingsheffing wordt een heffing ingesteld voor lozen. De opbrengst van de verontreinigingsheffing komt ten goede aan de bekostiging van het beheer van het watersysteem van het waterschap
3. Aan de heffing worden onderworpen:
 - a. als het gaat om een bedrijfsruimte of woonruimte: degene die het gebruik heeft van die ruimte;
 - b. als het gaat om lozen met behulp van een openbaar vuilwaterriool of een zuiveringstechnisch werk: degene bij wie dat openbaar vuilwaterriool of zuiveringstechnisch werk in beheer is;
 - c. als het gaat om andere situaties dan als bedoeld in onderdeel a of b: degene die afvoert of loost.
4. Voor de toepassing van het derde lid, onderdeel a, is heffingsplichtig:
 - a. in geval van gebruik van een woonruimte door de leden van een huishouden: degene die door de heffingsambtenaar is aangewezen;
 - b. in geval van gebruik door degene aan wie een deel van een bedrijfsruimte in gebruik is gegeven: degene die dat deel in gebruik heeft gegeven, met dien verstande dat degene die het deel in gebruik heeft gegeven, bevoegd is de heffing te verhalen op degene aan wie dat deel in gebruik is gegeven;
 - c. in geval van het ter beschikking stellen van een woonruimte of bedrijfsruimte voor volgtijdig gebruik: degene die die ruimte ter beschikking heeft gesteld, met dien verstande dat degene die de ruimte ter beschikking heeft gesteld, bevoegd is de heffing te verhalen op degene aan wie de ruimte ter beschikking is gesteld.
5. Als stoffen met behulp van een openbaar vuilwaterriool worden afgevoerd, is degene bij wie dat openbaar vuilwaterriool in beheer is, slechts voor die stoffen die de beheerder zelf op het openbaar vuilwaterriool heeft gebracht aan een zuiveringsheffing onderworpen.
6. Het afvoeren door het Hoogheemraadschap van Delfland is vrijgesteld van de heffing.
7. Van de verontreinigingsheffing zijn vrijgesteld:
 - a. lozingen die plaatsvinden met behulp van een openbaar vuilwaterriool;
 - b. lozingen van stoffen vanuit een zuiveringstechnisch werk door het waterschap zelf;

- c. lozingen van stoffen afkomstig uit een zuiveringstechnisch werk anders dan door het waterschap zelf, mits de hoeveelheid afvalstoffen, verontreinigende of schadelijke stoffen niet is toegenomen.
8. De opbrengst van de zuiveringsheffing kan ook worden besteed:
- a. aan het verstrekken van subsidies ter tegemoetkoming in de kosten van het voorbereiden en uitvoeren van maatregelen die verband houden met de zuivering van afvalwater aan diegenen die tot het treffen van die maatregelen zijn gehouden;
 - b. aan het verstrekken van subsidies aan heffingsplichtigen tot behoud van het gebruik van zuiveringstechnische werken om een stijging van het tarief van de heffing zoveel mogelijk te voorkomen;
 - c. aan het doen van uitgaven ter beperking van de afvoer van hemelwater op een zuiveringstechnisch werk of op een openbaar vuilwaterriool;
 - d. aan de bekostiging van maatregelen voor het opwekken van hernieuwbare energie ter compensatie van de uitstoot van broeikasgassen, die vrijkomen als gevolg van de zuivering van afvalwater en die in redelijkheid niet te vermijden zijn.

Artikel 4 Grondslag en heffingsmaatstaf

1. Voor de heffing geldt als grondslag de hoeveelheid en de hoedanigheid van de stoffen die in een kalenderjaar worden afgevoerd of geloosd.
2. Voor de heffing geldt als heffingsmaatstaf de vervuilingswaarde van de stoffen die in een kalenderjaar worden afgevoerd of geloosd, waarbij de vervuilingswaarde wordt uitgedrukt in vervuilingseenheden.
3. Eén vervuilingseenheid vertegenwoordigt voor:
 - a. het zuurstofverbruik: het jaarlijks verbruik van 54,8 kilogram zuurstof;
 - b. gewichtshoeveelheden van de groep van stoffen chroom, koper, lood, nikkel, zilver en zink: 1,00 of hoger kilogram;
 - c. gewichtshoeveelheden van de groep van stoffen arseen, kwik en cadmium: 0,100 of hoger kilogram;
 - d. gewichtshoeveelheden van de stof chloride: 650 of hoger kilogram;
 - e. gewichtshoeveelheden van de stof sulfaat: 650 of hoger kilogram;
 - f. gewichtshoeveelheden van de stof fosfor: 20,0 of hoger kilogram.
4. Het zuurstofverbruik van de stoffen die in een kalenderjaar worden afgevoerd of geloosd, wordt bepaald op basis van de som van het chemisch zuurstofverbruik door omzetting van de hoeveelheid totaal organisch koolstof in de stoffen en het zuurstofverbruik door omzetting van de hoeveelheid totaal stikstof verminderd met de som van nitriet-stikstof en nitraat-stikstof in de stoffen, zoals voorgeschreven in Bijlage 1. Hierbij wordt het chemisch zuurstofverbruik gesteld op driemaal het gehalte totaal organisch koolstof in de afgevoerde of geloosde stoffen.
5. Het aantal vervuilingseenheden voor de stoffen chroom, koper, lood, nikkel, zilver, zink, arseen, kwik, cadmium, chloride, sulfaat en fosfor wordt bepaald op basis van de afgevoerde gewichtshoeveelheden, zoals voorgeschreven in Bijlage 1.

6. De stoffen zilver, chloride, sulfaat en fosfor worden niet aan de zuiveringsheffing onderworpen.
7. De stoffen chroom, koper, lood, nikkel, zilver, zink, arseen, kwik, cadmium, chloride, sulfaat en fosfor worden niet aan de verontreinigingsheffing onderworpen.

Artikel 5 Afwijkende verhouding chemisch zuurstofverbruik en totaal organisch koolstof

1. Als de verhouding tussen het chemisch zuurstofverbruik en het gehalte totaal organisch koolstof in de afgevoerde of geloosde stoffen in het kalenderjaar lager is dan tweeënhalf of hoger is dan drieënhalf wordt op aanvraag van de heffingplichtige op zijn kosten, respectievelijk ambtshalve door de heffingsambtenaar op kosten van de betrokken beheerder, de verhouding tussen het chemisch zuurstofverbruik en het gehalte totaal organisch koolstof in de afgevoerde of geloosde stoffen in afwijking van artikel 4, vierde lid, tweede volzin, gedeeld door tweeënhalf respectievelijk drieënhalf en vermenigvuldigd met drie.
2. De verhouding in het kalenderjaar tussen het chemisch zuurstofverbruik en het gehalte totaal organisch koolstof wordt bepaald door meting, bemonstering en analyse volgens de in artikelen 6 en 7 opgenomen voorschriften. Wanneer op grond van artikel 7 door de heffingsambtenaar is ingestemd met meting, bemonstering en analyse in een beperkt aantal etmalen, dan wordt de in deze etmalen vastgestelde verhouding tussen het chemisch zuurstofverbruik en het gehalte totaal organisch koolstof representatief gevonden voor het gehele kalenderjaar.
3. De heffingsambtenaar beslist op een in het eerste lid bedoelde aanvraag bij voor bezwaar vatbare beschikking en neemt daarin in elk geval voorschriften op over:
 - a. een opgave van de afvalwaterstromen en de stoffen die in het onderzoek worden betrokken;
 - b. de tijdvakken waarin meting en bemonstering plaatsvinden, óf ieder etmaal van die tijdvakken, óf één of meer daartoe aangewezen etmalen daarvan;
 - c. de manier waarop de op de voet van letter b verkregen uitkomsten worden herleid tot de verhouding in het kalenderjaar tussen het chemisch zuurstofverbruik en het gehalte totaal organisch koolstof over het heffingsjaar.
4. De heffingsambtenaar kan het besluit op aanvraag en de in het vorige lid bedoelde voorschriften opnemen in de beschikking als bedoeld in artikel 6, zesde lid of artikel 7, eerste lid.
5. Een op basis van dit artikel bepaalde afwijkende verhouding geldt met ingang van het in het eerste lid bedoelde kalenderjaar tot het heffingsjaar waarin dit artikel door de heffingplichtige of door de heffingsambtenaar opnieuw wordt toegepast.
6. De heffingplichtige meldt veranderingen in de bedrijfsomstandigheden, die aanleiding kunnen geven tot een wijziging in de verhouding tussen het chemisch zuurstofverbruik en het gehalte totaal organisch koolstof in de afgevoerde of geloosde stoffen in het kalenderjaar, direct bij de heffingsambtenaar.
7. De heffingsambtenaar kan bij veranderingen of te verwachten veranderingen in de verhouding tussen het chemisch zuurstofverbruik en het gehalte totaal organisch koolstof in de afgevoerde of geloosde stoffen in het kalenderjaar, de beschikking waarom het gaat,

bedoeld in het derde lid, ambtshalve dan wel op verzoek van de heffingplichtige wijzigen of intrekken, als deze veranderingen leiden tot een andere verhouding tussen het chemisch zuurstofverbruik en het gehalte totaal organisch koolstof in de afgevoerde of geloosde stoffen in het kalenderjaar dan in die beschikking is opgenomen.

8. De heffingsambtenaar neemt zijn beslissing, bedoeld in het zevende lid, bij voor bezwaar vatbare beschikking.

Artikel 6 Meting, bemonstering en analyse

1. Het aantal vervuilingseenheden van zuurstofbindende en niet-zuurstofbindende stoffen wordt berekend door meting, bemonstering en analyse verkregen gegevens. De meting, bemonstering, analyse en berekening vinden zo plaats dat de in Bijlage 1 opgenomen voorschriften worden nageleefd.
2. De in het eerste lid bedoelde meting, bemonstering en analyse vinden ieder etmaal van het heffingsjaar plaats, tenzij artikel 7 wordt toegepast.
3. De meting, bemonstering en analyse vinden zo plaats dat:
 - a. de gemeten hoeveelheid afvalwater niet meer dan 5% afwijkt van de werkelijke hoeveelheid afvalwater;
 - b. het verkregen monster representatief is voor de totale hoeveelheid stoffen die gedurende de bemonsteringsperiode vanuit de bedrijfsruimte of een onderdeel daarvan wordt afgevoerd of geloosd.
4. De heffingplichtige brengt de wijze van meting en bemonstering met een beschrijving van de daarvoor te gebruiken apparatuur voor het begin van het heffingsjaar ter kennis van de heffingsambtenaar. Als de apparatuur in de loop van het heffingsjaar in gebruik wordt genomen of wijzigt, dan wordt dit vóór de ingebruikname of de wijziging ter kennis van de heffingsambtenaar gebracht.
5. De heffingsambtenaar:
 - a. kan ambtshalve bepalen dat meting en bemonstering plaatsvinden in afwijking van één of meer van de in Bijlage 1, onderdeel A, opgenomen voorschriften, als deze aannemelijk maakt dat dit noodzakelijk is ter voldoening aan het bepaalde in het derde lid, onderdelen a en b;
 - b. beslist op aanvraag van de heffingplichtige, dat meting en bemonstering kunnen plaatsvinden in afwijking van een of meer van de in Bijlage 1, onderdeel A, opgenomen voorschriften, als de heffingplichtige aannemelijk maakt dat daarbij wordt voldaan aan het bepaalde in het derde lid, onderdelen a en b;
 - c. beslist op aanvraag van de heffingplichtige, dat kan worden afgeweken van de in Bijlage 1, onderdeel B, opgenomen analysevoorschriften, als de heffingplichtige aannemelijk maakt dat de nauwkeurigheid van de uitkomsten van de analyse hierdoor niet wordt beïnvloed;
 - d. kan over de afwijkingen als bedoeld in de onderdelen a, b en c nadere voorschriften geven.
6. De heffingsambtenaar neemt zijn beslissing, bedoeld in het vijfde lid, onderdelen a, b en c, bij voor bezwaar vatbare beschikking. Deze beschikking bevat in elk geval:

- a. de voorschriften van Bijlage 1, onderdelen A en B, waarvan wordt afgeweken;
 - b. de afwijkingen bedoeld in het vijfde lid, onderdelen a, b en c;
 - c. de nadere voorschriften bedoeld in het vijfde lid, onderdeel d;
 - d. een vermelding van het heffingsjaar of de heffingsjaren waarvoor de beschikking wordt gegeven.
7. De heffingsambtenaar kan twee of meer op grond van het vijfde lid genomen beschikkingen, die betrekking hebben op dezelfde heffingsplichtige, in één brief samenvoegen.
 8. De heffingsambtenaar kan bij veranderingen of te verwachten veranderingen in de hoeveelheid of hoedanigheid van de afgevoerde of geloosde, respectievelijk af te voeren stoffen, de op grond van het vijfde lid genomen beschikkingen, ambtshalve wijzigen of intrekken in verband met het bepaalde in het eerste lid en het derde lid.

Artikel 7 Beperkte meting, bemonstering en analyse

1. Op aanvraag van de heffingsplichtige, die aannemelijk maakt dat voor de berekening van het aantal vervuilingseenheden kan worden volstaan met gegevens die door meting, bemonstering en analyse in een beperkt aantal etmalen zijn verkregen, besluit de heffingsambtenaar dat meting en bemonstering plaatsvinden in afwijking van het bepaalde in artikel 6, tweede lid. Het besluit op aanvraag wordt genomen bij een voor bezwaar vatbare beschikking. Deze beschikking bevat in elk geval:
 - a. een opgave van de afvalwaterstromen en de stoffen die in het onderzoek worden betrokken;
 - b. de tijdvakken waarin meting en bemonstering plaatsvinden, óf ieder etmaal van die tijdvakken, óf één of meer daartoe aangewezen etmalen daarvan;
 - c. de manier waarop de op de voet van letter b verkregen uitkomsten worden herleid tot het aantal vervuilingseenheden over een daar bedoeld tijdvak, onderscheidenlijk over het heffingsjaar;
 - d. een vermelding van het heffingsjaar of de heffingsjaren waarvoor de beschikking wordt gegeven.
2. De heffingsambtenaar kan bij veranderingen of te verwachten veranderingen in de hoeveelheid of hoedanigheid van de afgevoerde of geloosde, respectievelijk af te voeren stoffen, de beschikking waarom het gaat, bedoeld in het eerste lid, ambtshalve wijzigen of intrekken, als toepassing van berekeningsvoorschrift C.2 van onderdeel C van Bijlage 1 leidt tot een ander aantal etmalen dan in die beschikking is opgenomen.
3. De heffingsambtenaar neemt zijn beslissing, bedoeld in het tweede lid, bij voor bezwaar vatbare beschikking.

Artikel 8 Hoedanigheidscorrectie

1. Op aanvraag van de heffingsplichtige, die aannemelijk maakt dat de uitkomst van de methode tot bepaling van het chemisch zuurstofverbruik als bedoeld in artikel 3, vierde lid, in belangrijke mate wordt beïnvloed door biologisch niet of nagenoeg niet afbreekbare stoffen, besluit de heffingsambtenaar dat op die uitkomst een correctie wordt toegepast. Het besluit op aanvraag wordt genomen bij een voor bezwaar vatbare beschikking. Deze beschikking bevat in elk geval:

- a. de wijze van berekening van de correctie;
 - b. de samenstelling van het afvalwater waarop de correctie van toepassing is;
 - c. de frequentie en de wijze van onderzoek met betrekking tot meting, bemonstering en analyse.
2. De heffingsambtenaar kan het besluit op aanvraag en de in het vorige lid bedoelde voorschriften opnemen in de beschikking als bedoeld in artikel 6, zesde lid of artikel 7, eerste lid.
 3. De aanvraag, het onderzoek en de berekening van de correctie geschieden met inachtneming van de voorschriften welke zijn opgenomen in onderdeel D van Bijlage 1.

Artikel 9 Tabel afvalwatercoëfficiënten

1. In afwijking van het bepaalde in artikel 6, eerste lid, wordt het aantal vervuilingseenheden voor het zuurstofverbruik in een kalenderjaar voor een bedrijfsruimte of een onderdeel daarvan vastgesteld met behulp van de in Bijlage 2 opgenomen tabel afvalwatercoëfficiënten, mits door de heffingplichtige aannemelijk is gemaakt dat het aantal vervuilingseenheden voor het zuurstofverbruik in een kalenderjaar 1.000 of minder bedraagt en dit aantal met de hoeveelheid ingenomen water kan worden bepaald.
2. Het aantal vervuilingseenheden als bedoeld in het eerste lid wordt berekend volgens de formule: $A \times B$, waarbij,
A = het aantal m^3 in het kalenderjaar voor de bedrijfsruimte of het onderdeel van de bedrijfsruimte ingenomen water;
B = de afvalwatercoëfficiënt behorende bij klasse 8 van de in Bijlage 2 opgenomen tabel of als de heffingplichtige of de heffingsambtenaar doet blijken dat een andere klasse dan 8 van toepassing is, de afvalwatercoëfficiënt behorende bij een andere klasse van de in Bijlage 2 opgenomen tabel met de klassegrenzen waarbinnen de vervuilingswaarde van het zuurstofverbruik per m^3 voor de bedrijfsruimte of van het onderdeel van de bedrijfsruimte ingenomen water is gelegen.
3. Als de in het kalenderjaar ingenomen hoeveelheid water niet kan worden vastgesteld met watermeterstanden die aan het begin en aan het einde van het kalenderjaar zijn opgenomen, stelt de heffingsambtenaar die hoeveelheid vast op een door hem nader vast te stellen wijze.
4. De vervuilingswaarde van het zuurstofverbruik per m^3 als bedoeld in het tweede lid wordt bepaald met toepassing van het Besluit vervuilingswaarde ingenomen water 2009.
5. Als het aantal vervuilingseenheden voor het zuurstofverbruik in een kalenderjaar voor een bedrijfsruimte of een onderdeel daarvan meer dan 1.000 bedraagt en de heffingplichtige aannemelijk maakt dat de berekening van het aantal vervuilingseenheden met toepassing van de in het eerste lid, aanhef, bedoelde tabel tot geen lagere uitkomst leidt dan de uitkomst van de berekening op de voet van artikel 6, eerste lid, beslist de heffingsambtenaar bij voor bezwaar vatbare beschikking op aanvraag van heffingplichtige dat het aantal vervuilingseenheden wordt berekend met toepassing van de tabel.
6. De heffingplichtige meldt veranderingen in de bedrijfsomstandigheden, die aanleiding kunnen geven tot een wijziging in de vervuilingswaarde per m^3 ingenomen water, direct bij de heffingsambtenaar.

Artikel 10 Heffingsvrije grens

1. Voor de berekening van het aantal vervuilingseenheden in het heffingsjaar voor de groep van stoffen chroom, koper, lood, nikkel en zink wordt een aftrek toegepast, met dien verstande dat het aantal vervuilingseenheden niet lager dan op nihil kan worden gesteld. De aftrek wordt bepaald door het totaal aantal vervuilingseenheden van de zuurstofbindende stoffen, als berekend op grond van de artikelen 5 tot en met 9, te vermenigvuldigen met 0,0162.
2. Voor de berekening van het aantal vervuilingseenheden in het heffingsjaar voor de groep van stoffen arseen, cadmium en kwik wordt een aftrek toegepast, met dien verstande dat het aantal vervuilingseenheden niet lager dan op nihil kan worden gesteld. De aftrek wordt bepaald door het totaal aantal vervuilingseenheden van de zuurstofbindende stoffen, als berekend op grond van de artikelen 5 tot en met 9, te vermenigvuldigen met 0,0027.

Artikel 11 Meetverplichting niet-zuurstofbindende stoffen

1. Als de vervuilingswaarde voor de zuurstofbindende stoffen van een bedrijfsruimte minder dan 1.000 vervuilingseenheden bedraagt, wordt in afwijking van het bepaalde in artikel 6:
 - a. het aantal vervuilingseenheden van de groep van stoffen chroom, koper, lood, nikkel, en zink op nihil gesteld, tenzij de heffingsambtenaar aannemelijk maakt dat het aantal vervuilingseenheden voor deze stoffen de in artikel 10, eerste lid, bedoelde aftrek te boven gaat;
 - b. het aantal vervuilingseenheden van de groep van stoffen arseen, cadmium en kwik op nihil gesteld, tenzij de heffingsambtenaar aannemelijk maakt dat het aantal vervuilingseenheden voor deze stoffen de in artikel 10, tweede lid, bedoelde aftrek te boven gaat.
2. Als de vervuilingswaarde van de zuurstofbindende stoffen van een bedrijfsruimte 1.000 vervuilingseenheden of meer bedraagt, wordt in afwijking van het bepaalde in artikel 6:
 - a. het aantal vervuilingseenheden van de groep van stoffen chroom, koper, lood, nikkel, zilver en zink op nihil gesteld, als de heffingplichtige aannemelijk maakt dat het aantal vervuilingseenheden voor deze stoffen de in artikel 10, eerste lid, bedoelde aftrek niet te boven gaat;
 - b. het aantal vervuilingseenheden van de groep van stoffen arseen, cadmium en kwik op nihil gesteld, als de heffingplichtige aannemelijk maakt dat het aantal vervuilingseenheden voor deze stoffen de in artikel 10, tweede lid, bedoelde aftrek niet te boven gaat.

Artikel 12 Vervuilingswaarde tuinbouwkassen

1. In afwijking van het bepaalde in artikel 6, eerste lid, wordt de vervuilingswaarde van de stoffen die worden afgevoerd of geloosd vanuit een bedrijfsruimte of onderdeel van een bedrijfsruimte bestemd om in het kader van de uitoefening van een beroep of een bedrijf onder een permanente opstand van glas of kunststof gewassen te telen, gesteld op drie vervuilingseenheden per hectare vloeroppervlak waarop onder glas of kunststof wordt geteeld en per deel van een hectare vloeroppervlak een evenredig deel van drie vervuilingseenheden.
2. Als in de loop van het kalenderjaar het gebruik van een in het eerste lid bedoelde bedrijfsruimte of onderdeel van een bedrijfsruimte dan wel van een deel daarvan door de heffingplichtige begint of eindigt, wordt hij in dat kalenderjaar voor die bedrijfsruimte of dat onderdeel, voor een evenredig gedeelte aan de heffing onderworpen.

3. Een vervuilingswaarde voor de bedrijfsruimte of het onderdeel van een bedrijfsruimte, berekend op basis van het eerste of tweede lid van minder dan vijf vervuilingseenheden, wordt op drie vervuilingseenheden, en van één of minder dan één vervuilingseenheid op één vervuilingseenheid gesteld.

Artikel 13 Totale vervuilingswaarde bedrijfsruimte

De vervuilingswaarde van een bedrijfsruimte, wordt bepaald op de som van de aantallen vervuilingseenheden als berekend volgens de artikelen 6 tot en met 12, voor zover deze van toepassing zijn.

Artikel 14 Vervuilingswaarde kleine bedrijfsruimten

1. In afwijking van het bepaalde in artikel 6, eerste lid, wordt de vervuilingswaarde van de stoffen, die vanuit een bedrijfsruimte worden afgevoerd of geloosd, gesteld op drie vervuilingseenheden wanneer door de heffingplichtige aannemelijk is gemaakt dat die vervuilingswaarde minder dan vijf vervuilingseenheden bedraagt en op één vervuilingseenheid wanneer door de heffingplichtige aannemelijk is gemaakt dat die één vervuilingseenheid of minder bedraagt.
2. De heffing voor het afvoeren of lozen vanuit bedrijfsruimten als bedoeld in het eerste lid is verschuldigd bij het begin van het heffingsjaar of, zo dit later is, bij het begin van de heffingsplicht.
3. Als de aanslag in het heffingsjaar al is opgelegd voor drie vervuilingseenheden en de heffingplichtige aannemelijk maakt dat de vervuilingswaarde één vervuilingseenheid of minder bedraagt, bestaat aanspraak op vermindering. De heffingplichtige kan daartoe binnen zes weken na afloop van het heffingsjaar of, bij beëindiging van de heffingsplicht in de loop van het heffingsjaar, binnen zes weken na het einde van de heffingsplicht een aanvraag indienen bij de heffingsambtenaar.

Artikel 15 Vervuilingswaarde woonruimten

1. In afwijking van het bepaalde in artikel 6, eerste lid, wordt de vervuilingswaarde van de stoffen die vanuit een woonruimte worden afgevoerd of geloosd, gesteld op drie vervuilingseenheden. De vervuilingswaarde van de stoffen die vanuit een door één persoon gebruikte woonruimte worden afgevoerd of geloosd bedraagt één vervuilingseenheid.
2. Het eerste lid is niet van toepassing op de voor recreatiedoeleinden bestemde woonruimten die zich bevinden op een voor verblijfsrecreatie bestemd terrein dat zo wordt geëxploiteerd. De in de vorige volzin bedoelde woonruimten worden tezamen aangemerkt als één bedrijfsruimte dan wel als onderdeel van een bedrijfsruimte.
3. Indien de in het eerste lid bedoelde situatie dat een woonruimte wordt gebruikt door één persoon ontstaat in de loop van het heffingsjaar, wordt de vervuilingswaarde op één vervuilingseenheid vastgesteld met ingang van de eerste dag volgend op de dag waarin die situatie is ontstaan. Indien de hiervoor bedoelde situatie ontstaat op de eerste dag van een kalendermaand, wordt de vervuilingswaarde met ingang van die dag op één vervuilingseenheid vastgesteld.
4. Als de in het derde lid bedoelde situatie ontstaat na de dagtekening van de aanslag, bestaat aanspraak op vermindering. De heffingplichtige kan daartoe binnen zes weken nadat de situatie is ontstaan een aanvraag indienen bij de heffingsambtenaar.

5. De heffing voor woonruimten als bedoeld in het eerste lid is verschuldigd bij het begin van het heffingsjaar of, zo dit later is, bij het begin van de heffingsplicht.
6. Wanneer de heffingsplicht als bedoeld in het vijfde lid in de loop van het heffingsjaar begint, is de heffing verschuldigd voor een evenredig aantal kalenderdagen dat er in het heffingsjaar, na het begin van de heffingsplicht, nog overblijft. De dag van inschrijving in de basisregistratie personen geldt in dat geval als de datum waarop de heffingsplicht aanvangt.
7. Wanneer de heffingsplicht als bedoeld in het vijfde lid in de loop van het heffingsjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor een evenredig aantal kalenderdagen dat er in het heffingsjaar, na het einde van de heffingsplicht, nog overblijft. De dag vóór die van uitschrijving uit de basisregistratie personen geldt in dat geval als de datum waarop de heffingsplicht eindigt.
8. Als de in het zevende lid bedoelde situatie ontstaat na de dagtekening van de aanslag, bestaat aanspraak op ontheffing. De heffingsplichtige kan daartoe binnen zes weken nadat de situatie is ontstaan een aanvraag indienen bij de heffingsambtenaar.
9. Het zesde en zevende lid zijn niet van toepassing als de heffingsplichtige het gebruik van de woonruimte beëindigt en direct aansluitend binnen het waterschap het gebruik krijgt van een woonruimte van waaruit eveneens wordt afgevoerd of geloosd.

Artikel 16 Schatting

De heffingsambtenaar kan het aantal vervuilingseenheden in een kalenderjaar geheel of gedeeltelijk schatten wanneer door de heffingsplichtige:

- a. de meting, bemonstering en analyse niet of niet geheel heeft plaatsgevonden volgens de in deze verordening en Bijlage 1 opgenomen voorschriften;
- b. het aantal vervuilingseenheden niet is berekend door meting, bemonstering en analyse en bepaling van de vervuilingswaarde op basis van artikel 9, eerste of vijfde lid, 11, eerste lid, 13, eerste lid, en 14, eerste lid, niet mogelijk is;
- c. het aantal vervuilingseenheden niet is berekend door meting, bemonstering, bepaling van de vervuilingswaarde op basis van artikel 9, vijfde lid, wel mogelijk is, maar door de heffingsplichtige gedurende het heffingsjaar geen verzoek als bedoeld in dat artikel is gedaan;
- d. niet of niet geheel is voldaan aan de voorschriften, verbonden aan het in artikel 5, 6, 7 of 8 bedoelde besluit.

Artikel 17 Tarief

Het tarief bedraagt € 115,33 per vervuilingseenheid.

Hoofdstuk 3 Heffing en invordering

Artikel 18 Wijze van heffing en termijnen van betaling

1. De heffing wordt geheven bij wege van aanslag.
2. De aanslag bedoeld in artikel 4 is invorderbaar twee maanden na de dagtekening van het aanslagbiljet.
3. In afwijking van het bepaalde in het tweede lid kan de aanslag, indien deze het bedrag van € 15.000,00 niet te boven gaat, op verzoek van de belastingschuldige door middel van automatische incasso worden ingevorderd in maximaal 10 gelijke maandelijkse termijnen. De

eerste termijn vervalt een maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.

4. Het minimum termijnbedrag bij automatische incasso bedraagt € 15,00.

Artikel 19 Aangifte

1. Het uitnodigen tot het doen van aangifte gebeurt door het uitreiken of toesturen van een aangiftebiljet of een aangiftebrief.
2. Het doen van aangifte gebeurt door het inleveren of toesturen van het uitgereikte aangiftebiljet met de daarbij gevraagde documenten of het op elektronische wijze toesturen van de door de programmatuur gevraagde gegevens.

Artikel 20 Niet opleggen van aanslagen

1. Belastingaanslagen van minder dan € 5,00 worden niet opgelegd.
2. Voor de toepassing van het eerste lid van dit artikel wordt het totaal van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen als één aanslag aangemerkt.
3. Het bepaalde in dit artikel geldt alléén voor aanslagen vastgesteld als gevolg van artikel 18, eerste lid.

Artikel 21 Nadere regels

Het dagelijks bestuur van het waterschap kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en de invordering.

Hoofdstuk 5 Slotbepalingen

Artikel 22 Inwerkingtreding, citeertitel en intrekking huidige verordening

1. De "Verordening zuiveringsheffing Delfland 2025" wordt ingetrokken met ingang van 1 januari 2026 met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. De "Verordening verontreinigingsheffing Delfland 2025" wordt ingetrokken met ingang van 1 januari 2026 met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
3. Deze verordening, die kan worden aangehaald als "Verordening Zuiverings- en verontreinigingsheffing Delfland 2026", treedt, met de daarbij behorende bijlagen I (Voorschriften voor meting, bemonstering, analyse en berekening) en II (Tabel afvalwatercoëfficiënten), in werking na bekendmaking, doch niet eerder dan 1 januari 2026.
4. De in bijlage I genoemde normbladen worden bekendgemaakt door terinzagelegging op het kantoor van het waterschap aan de Phoenixstraat 32 te Delft.

Bijlage I behorende bij de Verordening Zuiverings- en verontreinigingsheffing Delfland 2026

Voorschriften voor meting, bemonstering, analyse en berekening

Inhoudsopgave

Definitiebepalingen

A. Wijze van meting, bemonstering en monsterbehandeling

Paragraaf A.1 Algemeen

Paragraaf A.2 Meting

- A.2.1 Doorstroomsnelheid
- A.2.2 Inbouw en instellingen debietmeter
- A.2.3 Verificatie (controle debietmeter)
- A.2.4 Verificatierapport
- A.2.5 Kalibratie (controle meetsysteem)
- A.2.6 Kalibratiecertificaat

Paragraaf A.3 Bemonstering

Paragraaf A.4 Monsterbehandeling

- A.4.1 Algemeen
- A.4.2 Conservering en maximale bewaartermijn

B. Analysevoorschriften

Paragraaf B.1 Algemeen

Paragraaf B.2 Analyse

C. Berekeningsvoorschriften

Paragraaf C.1 Berekeningswijze van het aantal vervuilingseenheden

Paragraaf C.2 Berekeningswijze van het aantal etmalen

Paragraaf C.3 Correctie ingenomen oppervlaktewater

D. Hoedanigheidscorrectie (artikel 7)

Paragraaf D.1 De aanvraag

Paragraaf D.2 Het onderzoek

Paragraaf D.3 De berekening

- D.3.1 Toxiciteit

Paragraaf D.4 De frequentie

Definitiebepalingen

In deze bijlage wordt verstaan onder:

- a. aantoonbaarheidsgrens: de laagste concentratie van een component in het monster waarvan de aanwezigheid nog met een bepaalde betrouwbaarheid kan worden vastgesteld, zijnde driemaal de spreiding van binnen laboratoriumreproduceerbaarheid;
- b. bewaartermijn: de periode tussen het einde van het etmaal en het nemen van het etmaalverzamelmonster en de conserveringstermijn;
- c. conserveringstermijn: de periode tussen het nemen van het monster en het zekerstellen van het gehalte, zijnde het begin van de voorbehandeling ten behoeve van de uitvoering van de analyse;
- d. debiet: de hoeveelheid volume afgevoerd of geloosd afvalwater gedurende het etmaal;
- e. debietmeter: vloeistofmeter waarmee (bijvoorbeeld met magnetische inductie) het debiet gemeten wordt;
- f. etmaal: een aaneengesloten periode van 24 uur;
- g. etmaalverzamelmonster: een verzamelmonster dat wordt samengesteld in een etmaal;
- h. gesloten meetsysteem: systeem dat het debiet meet in een gesloten (druk)leiding waarbij het afvalwater niet in contact staat met de buitenlucht;
- i. ingesteld meetbereik: het meetbereik waarop een debietmeter is ingesteld;
- j. in-situ kalibratie: een kalibratie in ingebouwde toestand in het bestaande meetsysteem;
- k. justeren: het softwarematig aanpassen van (een) correctiefactor(en)/meterconstante(n)/het nulpunt;
- l. kalibreren: bepalen van de afwijking van een debietmeter ten opzichte van de van toepassing zijnde standaard waarbij een nauwkeurig bekende hoeveelheid vloeistof door de debietmeter/het meetsysteem wordt geleid;
- m. meetbereik: totale bereik van de debietmeter (zoals opgegeven door de fabrikant);
- n. meetcyclus: de specifieke opstelling en procedure die wordt gebruikt om nauwkeurige metingen te verrichten, met inbegrip van de fysieke opstelling van de meetapparatuur, de kalibratie van de instrumenten en het verzamelen en analyseren van de gemeten data;
- o. momentaan debiet: de actuele hoeveelheid water;
- p. normale bedrijfsomstandigheden: de operationele omgeving waarbij sprake is van omstandigheden waaronder de debietmeter normaal functioneert;
- q. open meetsysteem: meetsysteem waarbij het oppervlak van het stromende afvalwater in contact staat met de buitenlucht;
- r. referentiemeter: debietmeter, waarvan de installatie kan worden herleid naar de nationale volumestandaard van een aangewezen instantie als bedoeld in artikel 12 van de Metrologiewet;
- s. verificatie: het controleren van een debietmeter door het elektronisch nabootsen van het meetsignaal;
- t. verzamelmonster: monster dat is samengesteld in een vooraf vastgestelde periode dat wordt verkregen door (deel)monsters die op basis van volume of tijd zijn genomen;
- u. werkgebied: het meetbereik van de te verifiëren en/of te kalibreren debietmeter onder normale bedrijfsomstandigheden.

A. Wijze van meting, bemonstering en monsterbehandeling

Paragraaf A.1 Algemeen

In deze paragraaf worden enkele voorschriften gegeven die gelden bij de wijze van meting, de wijze van monsternamen en -behandeling. Hierbij gelden de volgende algemene eisen:

- De meet- en bemonsteringsvoorzieningen verkeren in een goede staat, worden regelmatig schoongemaakt en zijn altijd goed en veilig toegankelijk.
- De meet- en monsternemingstoestellen en hulpmiddelen worden volgens onderstaande bepalingen respectievelijk NEN 6600-1:2019 nl geïnstalleerd en onderhouden.
- Een afvalwaterstroom kan zowel in een open als in een gesloten meetsysteem worden gemeten en bemonsterd. Voor het bepalen van de hoeveelheid afvalwater is meting met een gesloten meetsysteem in beginsel de toe te passen methode.

In paragraaf A.2 wordt nader ingegaan op de meting en in paragraaf A.3 op de bemonstering. In paragraaf A.4 wordt nader ingegaan op de monsterbehandeling.

Paragraaf A.2 Meting

Meting heeft tot doel de hoeveelheid afvalwater per etmaal (het debiet) vast te stellen. Het debiet wordt in de afvalwaterstroom gemeten. Als het niet mogelijk is om het debiet in de afvalwaterstroom te meten kan het debiet in plaats daarvan worden bepaald op basis van meting van de hoeveelheid water in het watertoevoersysteem van de bedrijfsruimte of een onderdeel daarvan. In het laatstbedoelde geval mag de per etmaal afgevoerde of geloosde hoeveelheid afvalwater niet groter zijn dan de in dezelfde periode toegevoerde hoeveelheid water. Afvalwater kan zowel onder druk (met pompen) of onder vrij verval worden afgevoerd of geloosd.

De totaalteller waarmee registratie plaatsvindt mag niet worden gereset. Registratie van momentane meetgegevens en etmaalgegevens vindt plaats met een printer of datalogger of andere vorm van geautomatiseerd registratiesysteem. Het meetsignaal van het registratiesysteem moet overeenkomen met het meetsignaal van de debietmeter.

A.2.1 Doorstroomsnelheid

Voor een betrouwbare meting in een gesloten meetsysteem is de doorstroomsnelheid van het afvalwater van belang.

Voor het bepalen van de geschiktheid van de debietmeter moet het debiet (als groter dan nul) van de te meten stroom in 95% van de tijd (etmaal) binnen het minimale en maximale debiet van de debietmeter liggen.

A.2.2 Inbouw en instellingen debietmeter

Bij nieuwe debietmeters wordt een 'af fabriek' kalibratiecertificaat meegeleverd waarop de meterspecifieke kalibratiefactoren zoals diameter, nulpunt, kalibratiefactor(en) en/of meterconstante(s) staat aangegeven. Kalibratie van het meetsysteem vindt zo snel mogelijk plaats na inwerkingstelling van de debietmeter.

Voor het uitvoeren van een representatieve meting verkeert de debietmeter en het meetsysteem in goede staat en wordt het meetsysteem goed onderhouden.

Het is niet toegestaan om (meet)apparatuur zo in te stellen, instellingen te veranderen of te corrigeren zodat feitelijke onjuistheden kunnen ontstaan in de verkregen (meet)gegevens.

Aan de inbouw van een debietmeter in een gesloten systeem worden de volgende eisen gesteld:

- a. De debietmeter wordt volgens de voorschriften van de fabrikant geïnstalleerd.
- b. Bij het inbouwen wordt rekening gehouden met de mogelijkheid tot het uitvoeren van een kalibratie in ingebouwde toestand op de locatie waar de debietmeter wordt ingezet.
- c. De debietmeter is zo geïnstalleerd dat terugstroming wordt voorkomen.
- d. Luchtinsluiting in de afvalwaterstroom vanuit de atmosfeer moet worden voorkomen.
- e. Onder normale bedrijfsomstandigheden staat de 'low-flow' of 'max-flow' cutoff van een debietmeter 'uit'. Als het noodzakelijk is dergelijke instellingen te wijzigen moet dit voorafgaand aan de aanpassingen gemotiveerd aan de heffingsambtenaar kenbaar worden gemaakt.
- f. Het meetbereik van de debietmeter moet afgestemd zijn op het afgevoerde of geloosde debiet onder normale bedrijfsomstandigheden.
- g. Als er sprake is van een defect aan de debietmeter en/of het meetsysteem wordt deze in goede staat gebracht waarna er opnieuw een in-situ kalibratie van de debietmeter plaatsvindt.

A.2.3 Verificatie (controle debietmeter)

Ten minste éénmaal per jaar wordt de debietmeter geverifieerd, tenzij in dat jaar een kalibratie (A.2.5) plaatsvindt.

Aan de verificatie worden de volgende eisen gesteld:

- a. Bij een verificatie wordt de weerstand tussen de elektroden en ten opzichte van aarde gemeten.
- b. Bij de verificatie wordt ook de werking van randapparatuur, voor zover die betrokken is bij de registratie van de meetgegevens, op een juiste werking gecontroleerd.
- c. Als uit de verificatie blijkt dat de meetbuis (mogelijk) vervuild is, wordt deze gereinigd. Na reiniging wordt de verificatie opnieuw uitgevoerd.
- d. Als de debietmeter voor de reiniging moet worden uitgebouwd en/of als uit de verificatie blijkt dat het aannemelijk is dat de afwijking groter is dan $\pm 5\%$ wordt de debietmeter direct opnieuw in ingebouwde toestand gekalibreerd.

A.2.4 Verificatierapport

Van een debietmeter moet het meest recente rapport van een verificatie worden overlegd.

Dit rapport bevat:

- datum en tijdstip waarop de verificatie is uitgevoerd;
- de controlebevindingen van de verificatie, inclusief de ruwe meetdata;
- de specificaties en instellingen van de debietmeter en randapparatuur voor zover die betrokken is bij de registratie van de meetgegevens;
- de 'as-found' en 'as-left' rapportage (met meetwaarde(n) en afwijking(en) voor en na eventuele aanpassing).

A.2.5 Kalibratie (controle meetsysteem)

Voor referentiemeters en mobiele meetsets (waaronder meetwagens) vindt de kalibratie jaarlijks plaats in ingebouwde toestand bij minimaal de volgende meetpunten: 10%, 25%, 50%, 75% en 100% van het maximale meetbereik bij een voor vloeistofmeters RvA-geaccrediteerde instantie, waarvan de installatie kan worden herleid naar de nationale volumestandaard van een aangewezen instantie als bedoeld in artikel 12 van de Metrologiewet.

Verder worden de volgende eisen gesteld aan de kalibratie van de referentiemeter:

- a. De kalibratie van de referentiemeter vindt plaats op een installatie van een voor vloeistofmeters RvA-geaccrediteerde instantie. Ook wanneer de referentiemeter nieuw is, wordt deze gekalibreerd, waarbij de meter is ingebouwd in de meetset of meetwagen waarin deze in de praktijk zal worden ingezet.
- b. Het minimale debiet waarop de referentiemeter gekalibreerd is, is kleiner dan het minimale debiet van de te kalibreren debietmeter waarbij deze de opgegeven precisie haalt.
- c. Het maximale debiet waarop de referentiemeter gekalibreerd is, is groter dan het maximale debiet van het ingestelde meetbereik van de te kalibreren debietmeter.
- d. Het kalibratiecertificaat van de referentiemeter, waaruit het onder d bepaalde moet blijken, mag niet ouder zijn dan 12 maanden. Dit kalibratiecertificaat wordt bij die van het gekalibreerde meetsysteem bewaard.

Verder worden aan de te kalibreren debietmeter de volgende eisen gesteld:

- e. Minimaal éénmaal per drie jaar worden gesloten meetsystemen in ingebouwde toestand gekalibreerd op een door de heffingsambtenaar vooraf goedgekeurde methode. Hiertoe wordt uiterlijk 6 weken voor de kalibratie een voorstel tot uitvoering van kalibratie (kalibratieplan) ter goedkeuring bij de heffingsambtenaar ingediend. Dit kalibratieplan bevat in elk geval:
 - gegevens over de wijze van afvoer of lozen en de aanwezige voorzieningen en randapparatuur;
 - gegevens over de minimale en maximale afvoer of lozing en de afvoer of lozing onder normale bedrijfsomstandigheden
 - specificaties van de te kalibreren debietmeter en de toe te passen referentiemeter;
 - kalibratiecertificaat van de referentiemeter;
 - een omschrijving/overzicht van de wijze van uitvoer van kalibratie inclusief datum en tijdstip(pen) waarop de kalibratie wordt uitgevoerd en vermelding van eventuele aanpassingen aan de debietmeter en/of het meetsysteem;
 - de manier waarop rapportage plaatsvindt.
- f. In het jaar van kalibratie hoeft niet ook een verificatie te worden uitgevoerd.
- g. De kalibratie vindt plaats in het werkgebied waarin de te kalibreren debietmeter onder normale bedrijfsomstandigheden functioneert.
- h. De kalibratie vindt plaats door:
 - een vooraf nauwkeurig bepaalde hoeveelheid (afval)water door de te kalibreren debietmeter te leiden (waarbij deze hoeveelheid is vastgesteld bij een voor vloeistofmeters RvA-geaccrediteerde instantie); of
 - een tweede, bij voorkeur op hetzelfde meetprincipe gebaseerd meetsysteem in serie te plaatsen die fungeert als referentiemeter; of
 - op een andere, door de heffingsambtenaar goedgekeurde methode.
- i. Tijdens de kalibratie(s) wordt zoveel (afval)water door het te kalibreren meetsysteem geleid, dat minimaal 2.000 waarnemingen worden bereikt, waarbij de tijdsduur van de kalibratie minimaal 25 minuten bedraagt. Wanneer nodig kan hiertoe – in overleg met de heffingsambtenaar – voor de kalibratieperiode de pulsinstelling tijdelijk aangepast worden.
- j. Om te kunnen vaststellen of de debietmeter binnen het werkgebied goed functioneert, wordt bij kalibratie op één of meerdere vaste meetbereiken de herhaalbaarheid van de meter aangetoond. Als sprake is van afvoer of lozing van afvalwater met een constant debiet (bijvoorbeeld pomp aan/uit) vindt dit plaats door het uitvoeren van 3 meetcycli op elk gekozen meetbereik. Elke meetcyclus is gedefinieerd als een kalibratie en voldoet aan de onder h gestelde voorwaarden. De afwijking per meetcyclus mag niet groter zijn dan $\pm 5\%$.

- k. Bij het gebruik van een referentiemeter kunnen de normale bedrijfsomstandigheden worden beïnvloed. Hierbij wordt een maximaal verschil van 10% ten opzichte van het maximaal momentane debiet onder "normale bedrijfsomstandigheden" toegestaan.
- l. Tijdens de kalibratie worden de gemeten hoeveelheden (afval)water van de te kalibreren debietmeter (én van de referentiemeter, wanneer daarvan sprake is) met printers of dataloggers continu geregistreerd. In geval van het toepassen van dataloggers worden ook de ruwe, onbewerkte data bij het kalibratiecertificaat gevoegd.
- m. Bij de kalibratie wordt ook de randapparatuur, voor zover die betrokken is bij de registratie van de meetgegevens, op een juiste werking gecontroleerd.
- n. Als blijkt dat de gemeten hoeveelheid (afval)water meer dan 5% afwijkt van de werkelijke hoeveelheid (afval)water, zoals gesteld in artikel 5, derde lid onder a van deze verordening, vindt nader onderzoek plaats naar de oorzaak van de afwijking. Eventuele justering van de debietmeter vindt plaats na uitbouw van de meter op een installatie van een voor vloeistofmeters RvA-geaccrediteerde instantie, waarna (opnieuw) een in-situ kalibratie plaatsvindt ("as left"). Een rapportage van het justeren wordt bij het kalibratiecertificaat gevoegd.

A.2.6 Kalibratiecertificaat

Van een debietmeter moet het meest recente kalibratiecertificaat kunnen worden overgelegd. Bij een kalibratie in ingebouwde toestand (dat wil zeggen: ter plekke op het bedrijf, of als complete mobiele meetset op een testbank van een voor vloeistofmeters RvA-geaccrediteerde instantie), worden de volgende aspecten vastgesteld én gerapporteerd op het kalibratiecertificaat:

- datum en tijdstip waarop de kalibratie is uitgevoerd;
- de controlebevindingen van de kalibratie, inclusief ruwe meetdata;
- de specificaties en instellingen van de debietmeter en randapparatuur voor zover die betrokken is bij de registratie van de meetgegevens;
- de instellingen van de referentiemeter;
- de 'as-found' meetafwijking (de gevonden meetwaarde(n) en afwijking(en) vóór aanpassing);
- eventuele soft- en/of hardwarematige aanpassingen die hebben plaatsgevonden aan de debietmeter, het meetsysteem en/of de registratie;
- als justering heeft plaatsgevonden: de nieuwe correctiefactor/meterconstante;
- de 'as-left' meetafwijking (de meetwaarde(n) en afwijking(en) na eventuele aanpassing).

Paragraaf A.3 Bemonstering

De bemonstering vindt plaats met behulp van automatische monsternameapparatuur. De bemonstering vindt plaats volgens NEN 6600-1:2019 nl, met dien verstande dat bemonstering door steekbemonstering niet is toegestaan, tenzij anders is bepaald door de heffingsambtenaar.

Paragraaf A.4 Monsterbehandeling

A.4.1 Algemeen

De monsterbehandeling vindt plaats volgens NEN 6600-1:2019 nl. Conform paragraaf 9 van deze norm worden de monsters direct na bemonstering geconserveerd, verpakt en getransporteerd volgens NEN-EN-ISO 5667-3:2024 en. De monsters worden gekoeld en in het donker bewaard tussen 1° en 5° C.

Na vullen van de monsterflessen wordt van het verzameld etmaalmonster een representatief deel gedurende 24 uur in een goed gesloten vat/fles in het donker bewaard tussen 1° en 5° C voor contra-analyse door de heffingsambtenaar. De monsterflessen bestemd voor analyse door de heffingplichtige en voor contra-analyse door de heffingsambtenaar worden om en om gevuld. Op deze wijze wordt bewerkstelligd dat het monster voor de analyse op een heffingsparameter door de heffingplichtige en voor de contra-analyse waarom het gaat door de heffingsambtenaar zoveel mogelijk identiek zijn.

A.4.2 Conservering en maximale bewaartermijn

De verkregen monsters worden tot en met het einde van de bewaartermijn gekoeld zoals aangegeven in tabel A onder omgevingstemperatuur en geconserveerd op de wijze zoals is aangegeven in tabel A. Als een monster uit het etmaalverzamelmonster wordt ingevroren of chemisch geconserveerd, geschiedt dit binnen twaalf uur na monstername. De eventuele voorschriften over chemische conservering gelden in aanvulling op de voorschriften over de conserveringstemperatuur gedurende de bewaartermijn.

In tabel A zijn tevens de maximale conserveringstermijnen opgenomen die gelden voor de onderscheidenlijk uit te voeren analyses. De voorbehandeling ten behoeve van een analyse vangt na monstername uit het verzamelvat aan, binnen de maximale conserveringstermijn die bij de desbetreffende analyse in tabel A is vermeld. De voorbehandeling van het monster bestemd voor de analyse, waaronder onder meer wordt begrepen het ontdooien van bevroren monsters, wordt uitgevoerd op een wijze en binnen een termijn dat daardoor de representativiteit van het monster niet wordt verstoord. Een monster dat op één van de in tabel A aangegeven wijzen chemisch is geconserveerd wordt niet gebruikt voor één van de in tabel A opgenomen wijzen van analyse, waarvoor op basis van tabel A geen of andere voorschriften op het vlak van de chemische conservering gelden.

Tabel A

Voor analyse op	Omgevingstemperatuur		Methode conservering	Maximale conserveringstermijn
	tijdens transport	tot einde bewaartermijn		
totaal organisch koolstof (TOC)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren tot pH < 2	8 dagen
		<-18 °C	Invriezen binnen 12 uur	1 maand
totaal gebonden stikstof (TN _b)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren tot pH < 2	8 dagen
		<-18 °C	Invriezen binnen 12 uur	1 maand

som nitriet- en nitraatstikstof (TON)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Filtreren	4 dagen
som totaal gebonden stikstof verminderd met nitriet- en nitraatstikstof (TNb-TON)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren met H ₂ SO ₄ tot pH < 2	8 dagen
		<-18 °C	Invriezen binnen 12 uur	1 maand
chemisch zuurstofverbruik (CZV)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren met H ₂ SO ₄ tot pH < 2	6 maanden
		<-18 °C	Invriezen binnen 12 uur	6 maanden
biochemisch zuurstofverbruik (BZV)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen onder uitsluiting van licht	1 dag
		<-18 °C	Invriezen binnen 12 uur	1 maand (als BZV ≤ 50 mg/L) 6 maanden (als BZV >50 mg/L)
cadmium (Cd), chrom (Cr), koper (Cu), lood (Pb), nikkel (Ni), zilver (Ag), zink (Zn)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren met HNO ₃ tot pH < 2	6 maanden
arseen (As)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren met HNO ₃ tot pH < 2 Als hydride techniek wordt gebruikt aanzuren met HCl tot pH < 2	6 maanden

kwik (Hg)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren met HNO ₃ tot pH < 2	1 maand
			Koelen en aanzuren met HCl, 1 mL/100 mL	2 dagen
chloride (Cl)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen	1 maand
sulfaat (SO ₄)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen	1 maand
fosfor (totaal)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Aanzuren met HNO ₃ of H ₂ SO ₄ tot pH < 2	1 maand

Het biochemisch zuurstofverbruik is weliswaar geen heffingsparameter, maar wordt aangewend bij toepassing van berekeningsvoorschrift D.3 van onderdeel D van deze bijlage. Op grond van dit berekeningsvoorschrift wordt de methode van het biochemisch zuurstofverbruik toegepast voor de bepaling van het percentage chemisch zuurstofverbruik van de biologisch niet of nagenoeg niet afbreekbare stoffen.

B. Analysevoorschriften

Paragraaf B.1 Algemeen

De analyses worden uitgevoerd in het representatieve monster, dat is verkregen op de in onderdeel A van deze bijlage vermelde wijze. Het onderzoek wordt in het water uitgevoerd zonder dat daaruit bezinkbare of opdrijvende bestanddelen zijn verwijderd.

Er is in dit onderdeel verwezen naar normbladen, uitgegeven door het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN). Bij wijziging in/van een normblad gedurende het kalenderjaar wordt voor de toepassing van deze verordening deze wijziging eerst van kracht op 1 januari van het jaar volgende op de wijziging.

De in tabel B vermelde aantoonbaarheidsgrenzen zijn de concentraties van de stoffen waarom het gaat die bij de analyse ten minste aangetoond moeten kunnen worden.

Paragraaf B.2 Analyse

De analyse van het monster vindt plaats op de wijze zoals die is aangegeven in tabel B.

Tabel B

Parameter/stof/methode/test	Ontsluiting volgens normblad	Meting volgens normblad	Aantoonbaarheidsgrenzen ¹⁾
------------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------	--

totaal organisch koolstof (TOC)		NEN-EN-ISO 20236:2024 en	1 mg/L
totaal gebonden stikstof (TN _b)		NEN-EN-ISO 20236:2024 en	1 mg/L
som nitriet- en nitraatstikstof (TON)		NEN-EN-ISO 13395:1997 nl; of NEN-EN-ISO 15923-1:2024 en	0,1 mg/L
som totaal gebonden stikstof verminderd met nitriet- en nitraatstikstof (TN _b -TON)	NEN 6645:2005 nl ²⁾	NEN-EN-ISO 15923-1:2024	0,5 mg/L
		NEN 6646+C1:2015 nl	
		NEN-EN-ISO 11732:2005 en	
opgelost organisch koolstof (DOC)		NEN-EN-ISO 20236:2024 en	1 mg/L
chemisch zuurstofverbruik (CZV)		NEN 6633:2006 nl of NEN-ISO 15705:2003 en ³⁾	5 mg/L ⁴⁾
biochemisch zuurstofverbruik (BZV)		NEN-EN-ISO 5815-1:2019 en	volgens norm; 1 mg/L
onopgeloste stoffen		NEN-EN 872:2005 en	2 mg/L
elektrisch geleidingsvermogen		NEN-ISO 7888:1994 en	volgens norm
cadmium (Cd), chrom (Cr), koper (Cu), lood (Pb), nikkel (Ni), zilver (Ag), zink (Zn)	NEN-EN-ISO 15587-1:2002 en	NEN-EN-ISO 11885:2009 en	Cd: 0,3 µg/L
		NEN-EN-ISO 17294-2:2023 en	Cr: 2 µg/L Cu: 10 µg/L Pb: 10 µg/L
	NEN 6953:2017 nl, hoofdstuk 5.3.3.3 ⁵⁾	NEN-EN-ISO 11885:2009 en	Ni: 7 µg/L
		NEN-EN-ISO 17294-2:2023 en	Ag: 10 µg/L Zn: 40 µg/L

arseen (As)	NEN-EN-ISO 11969:1997 nl	NEN-EN-ISO 11969:1997 nl	2 µg/L
	NEN-EN-ISO 15587-1:2002 en	NEN-EN-ISO 11885:2009 en	
	NEN-EN-ISO 15587-1:2002 en	NEN-EN-ISO 17294-2:2023 en	
kwik (Hg)	NEN-EN-ISO 15587-1:2002 en	NEN-EN-ISO 12846:2012 en	0,25 µg/L
		NEN-EN-ISO 17852:2008 en	
		NEN-EN-ISO 11885:2009 en	
		NEN-EN-ISO 17294-2:2023 en	
chloride (Cl)		NEN-EN-ISO 15923-1:2024 en	5 mg/L
		NEN 6476:1981/A1:2010 nl	
		NEN-EN-ISO 10304-1:2009 en	
		NEN-EN-ISO 15682:2001 en	
sulfaat (SO ₄)		NEN-EN-ISO 15923-1:2024 en	volgens norm
		NEN-EN-ISO 10304-1:2009 en	
		NEN-ISO 22743:2006 en	

fosfor (totaal)	NEN 6645:2005 nl	NEN-EN-ISO 15923-1:2024 en	0,1 mg/L
		NEN-EN-ISO 15681-1:2005 en	
		NEN-EN-ISO 15681-2:2018 en	
	NEN-EN-ISO 15681-1:2005 en	NEN-EN-ISO 15681-1:2005 en	
	NEN-EN-ISO 15681-2:2018 en	NEN-EN-ISO 15681-2:2018 en	
	NEN-EN-ISO 6878:2004 en	NEN-EN-ISO 6878:2004 en	
		NEN-EN-ISO 15681-1:2005 en	
		NEN-EN-ISO 15681-2:2018 en	
	NEN-EN-ISO 15587-1:2002 en	NEN-EN-ISO 11885:2009 en	
		NEN-EN-ISO 17294-2:2023 en	
Zahn-Wellens test	NEN-EN-ISO 9888:1999 en	NEN-EN-ISO 9888:1999 en	volgens norm
Respiratieremmingstest (toxiciteitstest)	NEN-EN-ISO 8192:2007 en	NEN-EN-ISO 8192:2007 en	volgens norm

¹⁾ De aantoonbaarheidsgrenzen voor zware metalen zijn gebaseerd op een afvalwatermonster met een soortelijke geleiding tot 1500 $\mu\text{S}/\text{cm}$ en bij onopgeloste stoffen tot een gehalte van 100 mg/L. Bij afvalwatermonsters met een matrix die groter is dan genoemde waarden voor elektrisch geleidingsvermogen en onopgeloste stoffen kan een hogere aantoonbaarheidsgrens gelden.

- 2) Voor het bepalen van de som totaal gebonden stikstof verminderd met nitriet- en nitraatstikstof (TN_b -TON) mag de analyse alleen volgens normblad NEN 6645:2005 nl plaatsvinden als TN_b groter is dan 10 mg N/L en voor meer dan 30% bestaat uit TON.
- 3) De analyse volgens normblad NEN-ISO 15705:2003 en is toepasbaar voor onverdunde monsters met een gehalte aan zuurstofverbruik tot aan 1.000 mg/L en chlorideconcentratie die lager zijn dan 1.000 mg/L. De heffingsambtenaar kan verder de methode niet toepasbaar verklaren als naar zijn oordeel andere omstandigheden daartoe aanleiding geven.
- 4) De analyse volgens normblad NEN-ISO 15705:2003 en heeft een aantoonbaarheidsgrens van 6 mg/L voor fotometrische detectie bij 600nm en 15 mg/L voor titrimetrische detectie (gebaseerd op één enkelvoudige meting van één laboratorium) wanneer cuvetten worden gebruikt met een bereik van maximaal 1.000 mg/L.
- 5) NEN 6953:2017 nl, hoofdstuk 5.3.3.3 mag alleen worden toegepast op afvalwatermonsters met een soortelijke geleiding tot 1500 μ S/cm en bij onopgeloste stoffen tot een gehalte van 100 mg/L.

C. Berekeningsvoorschriften

Paragraaf C.1 Berekeningswijze van het aantal vervuilingseenheden

a. Zuurstofbindende stoffen (artikel 3, vierde lid):

Het aantal vervuilingseenheden voor het zuurstofverbruik wordt berekend door het totale aantal kilogrammen zuurstofverbruik van de in het kalenderjaar afgevoerde of geloosde zuurstofbindende stoffen te delen door 54,8 kilogram.

Het aantal kilogrammen zuurstofverbruik van de gedurende een etmaal afgevoerde of geloosde zuurstofbindende stoffen wordt berekend volgens de formule:

$$\frac{Q \times (3 \times TOC + 4,57 \times (TN_b - TON))}{1000}$$

Met dien verstande dat als op grond van artikel 4 de verhouding tussen het chemisch zuurstofverbruik en het gehalte totaal organisch koolstof in de afgevoerde of geloosde stoffen op een afwijkende factor dan 3 is vastgesteld, in bovenstaande formule de factor 3 wordt vervangen door deze vastgestelde factor.

In deze formule wordt verstaan onder:

Q: het aantal m³ afgevoerd of geloosd afvalwater per etmaal;

TOC: het totaal organisch koolstof bepaald volgens de in onderdeel B van deze bijlage vermelde analysevoorschriften, in mg/L;

TN_b : het totaal gebonden stikstof volgens de in onderdeel B van de in deze bijlage vermelde analysevoorschriften, in mg/L;

TON: de som van nitriet-stikstof en nitraat-stikstof volgens de in onderdeel B van de in deze bijlage vermelde analysevoorschriften, in mg/L.

b. <Niet-zuurstofbindende stoffen (artikel 3, vijfde lid):

Het aantal vervuilingseenheden voor de niet-zuurstofbindende stoffen wordt berekend door het totale aantal kilogrammen van deze in het kalenderjaar afgevoerde stoffen te delen door respectievelijk:

1. <1,00> kilogram voor de stoffen chroom, koper, lood, nikkel, zilver en zink;
2. <0,100> kilogram voor de stoffen arseen, kwik en cadmium;
3. <650> kilogram voor de stoffen chloride en sulfaat;
4. <20,0> kilogram voor de stof fosfor.

De afgevoerde hoeveelheden per etmaal voor de hierboven onder b genoemde stoffen worden bepaald met behulp van de formule:

$$\frac{Q \times C}{1.000}$$

In deze formule wordt verstaan onder:

Q: het aantal m³ afgevoerd afvalwater per etmaal;

C: de concentratie van de stoffen in mg/L, bepaald volgens de in onderdeel B omschreven wijze.>

Paragraaf C.2 Berekeningswijze van het aantal etmalen

Bij de bepaling van het aantal etmalen in artikel 6, wordt gebruik gemaakt van de volgende formule:

$$n = \frac{\left(\frac{2 \times \sigma_n}{tso}\right)^2 \times N}{\left(\frac{2 \times \sigma_n}{tso}\right)^2 + N}$$

In deze formule wordt verstaan onder:

n: het berekende aantal meetdagen;

N: het aantal dagen per jaar waarop wordt afgevoerd of geloosd;

σ_n : spreidingspercentage in de meetwaarden, uitgedrukt ten opzichte van de gemiddelde hoeveelheid zuurstofverbruik van de onderzoeksresultaten gedurende het heffingsjaar;

tso: toelaatbare statistische onnauwkeurigheid = 35/e 0,000175*VeO, <met dien verstande dat VeO vervangen kan worden door respectievelijk VeZ en VeG, >waarbij:

VeO: vervuilingswaarde van de afgevoerde of geloosde zuurstofbindende stoffen<;.

VeG: vervuilingswaarde van de afgevoerde stoffen chroom, koper, lood, nikkel, zilver en zink;

VeZ: vervuilingswaarde van de afgevoerde stoffen arseen, cadmium en kwik>.

Paragraaf C.3 Correctie ingenomen oppervlaktewater

Als door een bedrijf water wordt onttrokken uit een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het waterschap en dit water vervolgens weer wordt geloosd in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het waterschap, worden voor de berekening van de vervuilingswaarde de hoeveelheden verontreinigende stoffen, aanwezig in het onttrokken water en vervolgens weer

geloosde water, in mindering gebracht op de hoeveelheden van die stoffen in het geloosde water, met dien verstande dat deze vermindering niet mag leiden tot een negatieve waarde.

D. Hoedanigheidscorrectie (artikel 7)

Paragraaf D.1 De aanvraag

De hoedanigheidscorrectie (hierna: T-correctie) vindt plaats op aanvraag van de heffingplichtige. Deze aanvraag bevat in elk geval de volgende onderdelen:

- a. een omschrijving van de afvalwaterstromen waarvoor hoedanigheidscorrectie wordt aangevraagd;
- b. de wijze van meten, bemonsteren en analyseren;
- c. de frequentie van meten, bemonsteren en analyseren;
- d. de naam van de partij of personen die het onderzoek uitvoeren met een verklaring dat deze partij of personen geaccrediteerd zijn voor het uitvoeren van de gevraagde handelingen of aantoonbare ervaring heeft met de proeven die worden aangevraagd.
- e. het type uit te voeren toxiciteitstesten, biodegradatieonderzoeken en te volgen methodieken, zoals eventuele voorbehandelingsmethoden;
- f. het aantal uit te voeren biodegradatieonderzoeken waarbij de f-factor wordt bepaald;
- g. de herkomst van het entmateriaal ten behoeve van de biodegradatieonderzoeken van welke zuiveringsinstallatie entslib of effluent wordt gebruikt, dat te gebruiken is in een onderzoek naar het biologisch zuurstofverbruik en bijbehorende toxiciteitstest;

Paragraaf D.2 Het onderzoek

Er zijn twee typen biodegradatieonderzoeken met bijbehorende toxiciteitstesten. De keuze tussen deze twee wordt bepaald op basis van de grenswaarde voor de totale hoeveelheid organische koolstof (TOC) in het te onderzoeken afvalwater. Deze grenswaarde is 33 mg/L.

- Bij een TOC kleiner dan deze grenswaarde wordt het biodegradatieonderzoek BZV₁₉ toegepast.
- Bij een TOC gelijk aan of groter dan 33 mg/L wordt de Zahn-Wellens test toegepast.

In beide gevallen vindt onderzoek plaats op het gefiltreerde deel van het monster. Filtratie vindt plaats over een 0,45 µm filter. Als de frequentie van het onderzoek naar de T-correctie afwijkt van de frequentie als bedoeld in artikel 5, tweede lid, of de frequentie die met toepassing van artikel 6 is bepaald, moet ook op de etmalen die zijn voorgeschreven in de beschikking als bedoeld in voornoemde artikelen de TOC van het afvalwater geanalyseerd worden in zowel het ongefiltreerde als het gefiltreerde monster (0,45 µm). Hiermee wordt de factor bepaald voor welk deel van het monster de T-correctie kan worden toegepast.

BZV₁₉ onderzoek

Bij een BZV₁₉ onderzoek gelden de volgende meetdagen: 0, 5, 7, 9, 12, 15, 19.

Als het afvalwater wordt afgevoerd wordt als entmateriaal bij het onderzoek effluent van de ontvangende rioolwaterzuiveringsinstallatie gebruikt. Als het afvalwater wordt geloosd wordt bij het onderzoek commercieel verkrijgbaar geschikt entmateriaal toegepast of entwater van een willekeurige rioolwaterzuiveringsinstallatie gebruikt. De voorwaarde is dat hetzelfde entmateriaal gebruikt wordt als bij de toxiciteitstest (zie onderdeel D.3.1).

Er wordt geen gebruik gemaakt van entwater afkomstig van een eventueel aanwezige eigen biologische zuivering van de heffingplichtige. De reden hiervoor is dat de restverontreiniging in het effluent niet of zeer moeilijk biologisch afbreekbaar kan zijn. De aanwezige bacteriën van de

eigen biologische zuivering zijn volledig ingesteld op het aanbod van bedrijfsspecifieke stoffen dit in tegenstelling tot een rioolwaterzuiveringsinstallatie.

De biochemische afbraak van organisch materiaal wordt als volgt beschreven.

Bij de afleiding van BZV_{19} dient altijd uitgegaan te worden van een eerste orde reactie. In de praktijk kan echter een afwijking ontstaan waardoor een pseudo eerste orde reactielijn ontstaat.

De snelheid waarmee zuurstof door bacteriën wordt gebruikt (de snelheid waarmee het gemeten BZV toeneemt in de tijd) is evenredig aan de hoeveelheid nog in het water aanwezige organisch materiaal. De afbraaksnelheid neemt namelijk af in de tijd.

Dit betekent dat de afbraak verloopt volgens de reactievergelijking:

$$\frac{dBZV}{dt} = -k \times BZV$$

Stel dat de BZV_5 het BZV is op het tijdstip $t=0$, dus bij het begin van de BZV_{19} bepaling. Het BZV op het tijdstip $t=n$ dagen op BZV_{19} . De toename van de BZV gedurende de tijd n is $BZV_{19} - BZV_5$. De evenredigheidsconstante k is te vergelijken met een snelheidsconstante bij chemische reacties. De dimensie van $k = \text{tijd}^{-1}$.

Hieruit volgt:

$$\frac{dBZV}{BZV} = -k \times dt$$

of

$$\int_{BZV_5}^{BZV_n} \frac{1}{BZV} dBZV = \int_0^n -k dt$$

of

$$\ln \frac{BZV_n}{BZV_5} = -k \times t$$

Door nu grafisch de $\ln(BZV_n/BZV_5)$ uit te zetten tegen $1/t$ kan de $\ln(BZV_{19}/BZV_5)$ worden afgelezen op het snijpunt van de y -as, en daarmee BZV_{19} worden berekend. Door middel van lineaire regressie is het snijpunt op de y -as te berekenen. De regressie wordt uitgevoerd op de analysesresultaten vanaf BZV_5 tot en met BZV_{19} .

Triplo en duplo metingen van de verschillende BZV verdunningen dienen gemiddeld te worden, tenzij blijkt dat een meting aantoonbaar onjuist is.

Als de BZV_{19} is bepaald, is het mogelijk om de T-correctie te bepalen. Het onafbreikbaarheidspercentage T wordt bepaald met:

$$\frac{3 \times TOC - BZV_{19}}{3 \times TOC}$$

Als de TOC-waarde voor ten minste 25% afkomstig is van biologisch niet of nagenoeg niet afbreekbare stoffen in het afvalwater, wordt op die waarde een correctie toegepast door deze te vermenigvuldigen met de breuk:

$$\frac{100 - T}{75}$$

waarbij:

T = het percentage TOC afkomstig van biologisch niet of nagenoeg niet afbreekbare stoffen, hierna het onafbreekbaarheidspercentage genoemd.

Zahn-Wellens test

Als het afvalwater wordt afgevoerd, wordt actief slib gebruikt van de rioolwaterzuiveringsinstallatie waarop het afvalwater wordt afgevoerd. Als het afvalwater wordt geloosd, wordt actief slib gebruikt van een willekeurige rioolwaterzuiveringsinstallatie. De voorwaarde is dat hetzelfde actief slib gebruikt wordt als bij de toxiciteitstest (zie onderdeel D.3.1). Er mag geen gebruik gemaakt worden van actief slib afkomstig van een eventueel aanwezige eigen biologische zuivering van de heffingplichtige. De reden hiervoor is dat de restverontreinigingen in het effluent niet of zeer moeilijk biologisch afbreekbaar kunnen zijn. De aanwezige bacteriën in het actief slib van de eigen biologische zuivering zijn volledig ingesteld op het aanbod van bedrijfsspecifieke stoffen dit in tegenstelling tot een rioolwaterzuiveringsinstallatie.

Het onafbreekbaarheidspercentage T wordt met een Zahn-Wellens test berekend met:

$$\frac{3 \times TOC_{t=eind}}{3 \times TOC_{t=0}}$$

Het gaat hierbij om de opgeloste organische koolstof (DOC).

Toepassing f-factor

Als niet gedurende elk etmaal, of elk etmaal volgens de beschikking op grond van artikel 6, analyse plaatsvindt kan niet van elke analyse nauwkeurig bepaald worden hoe de uitkomst van de methode tot bepaling van het chemisch zuurstofverbruik gecorrigeerd moet worden. In dat geval kan alleen een correctie worden toegepast op analyses tot een (boven)grenswaarde voor de TOC. Deze bovengrens zal na afloop van het heffingsjaar, op basis van alle TOC analyses die voor de T-correctie bepaling in het heffingsjaar zijn uitgevoerd, worden vastgesteld. De hoogst gemeten waarde van de TOC ter bepaling van de f-factor in deze monsters is de bovengrenswaarde voor TOC. De TOC-waarde (gefiltreerd) wordt vervolgens vermenigvuldigd met de f-factor.

Paragraaf D.3 De berekening

De berekende f-factor (f) uit het BZV₁₉ onderzoek of de Zahn-Wellens test wordt als volgt in de heffingsformule toegepast ter bepaling van het aantal kg zuurstofverbruik:

$$\frac{Q \times (3 \times ((TOC - DOC) + (DOC \times f)) + 4,57 \times (TN_b - TON))}{1000}$$

D.3.1 Toxiciteit

Als blijkt dat het water in een periode toxisch is, kan geen betrouwbaar onderzoek in deze periode plaatsvinden en kan voor deze periode ook geen correctie worden bepaald. De factor voor correctie van de TOC wordt dan voor deze onderzoeksperiode op 1 gesteld.

In aanvulling op NEN-EN-ISO 5815-1:2019 bepaalt de bij deze methode behorende toxiciteitstest de acute toxiciteit voor aerobe bacteriën door na vijf dagen de respiratie te meten. De toxiciteit wordt vastgesteld in hetzelfde etmaalverzamelmonster als voor het BZV₁₉-onderzoek, door aan het te onderzoeken monster een glucose-/glutaminezuuroplossing toe te voegen, die

overeenkomt met een BZV₅ van 200 mg O₂/L. Als deze concentratie na vijf dagen onveranderd blijft, kan worden geconcludeerd dat het water niet toxisch is voor de aerobe bacteriën.

Als het afvalwater wordt afgevoerd, wordt bij het BZV₁₉ onderzoek als entwater effluent van de ontvangende rioolwaterzuiveringsinstallatie gebruikt en wordt bij de Zahn-Wellens test actief slib gebruikt van een willekeurige rioolwaterzuiveringsinstallatie.

Als het afvalwater wordt geloosd, wordt bij het BZV₁₉ onderzoek commercieel verkrijgbaar geschikt entmateriaal toegepast of entwater van een willekeurige rioolwaterzuiveringsinstallatie gebruikt en wordt bij de Zahn-Wellens test actief slib gebruikt van een willekeurige rioolwaterzuiveringsinstallatie.

De resultaten worden uitgedrukt als percentage van het rendement van de standaard, oftewel het percentage van de glucose-/glutaminezuuroplossing dat na vijf dagen wordt teruggemeten.

Voor de beoordeling van toxiciteit geldt: als meer dan 75% van de glucose-/glutaminezuuroplossing wordt teruggemeten, is er geen sprake van toxiciteit.

Paragraaf D.4 De frequentie

De heffingplichtige maakt aannemelijk dat de uitkomst van de methode tot bepaling van het chemisch zuurstofverbruik als bedoeld in artikel 3, vierde lid, in belangrijke mate wordt beïnvloed door biologisch niet of nagenoeg niet afbreekbare stoffen, door in beginsel onderzoek uit te voeren met inachtneming van de frequentie als bedoeld in artikel 5, tweede lid, of de frequentie die met toepassing van artikel 6 is bepaald.

In afwijking van het voorgaande kan de heffingsambtenaar bepalen dat de frequentie wordt bepaald aan de hand van het, op basis van onderzoek in het voorgaande jaar voor aanvraag van de T-correctie, geschatte verschil in vervuilingswaarde tussen toepassing van de T-correctie en zonder toepassing van de T-correctie, inhoudende:

- bij een verschil kleiner dan 100 vervuilingseenheden: 4 onderzoeken;
- bij een verschil tussen de 100 en 200 vervuilingseenheden: 5 onderzoeken;
- bij een verschil tussen de 200 en 300 vervuilingseenheden: 6 onderzoeken;
- bij een verschil tussen de 300 en 400 vervuilingseenheden: 7 onderzoeken;
- bij een verschil tussen de 400 en 500 vervuilingseenheden: 8 onderzoeken;
- bij een verschil tussen de 500 en 600 vervuilingseenheden: 9 onderzoeken;
- bij een verschil tussen de 600 en 700 vervuilingseenheden: 10 onderzoeken;
- bij een verschil tussen de 700 en 800 vervuilingseenheden: 11 onderzoeken;
- bij een verschil groter dan 800 vervuilingseenheden: 12 onderzoeken.

Als in het voorgaande jaar geen onderzoek naar de T-correctie is uitgevoerd, dan bepaalt de heffingsambtenaar de frequentie op 12 onderzoeken. Het aantal onderzoeken als hiervoor bedoeld wordt evenredig over het heffingsjaar verdeeld. De onderzoeken moeten gezamenlijk representatief zijn voor het heffingsjaar.

Bijlage II behorende bij de Verordening Zuiverings- en verontreinigingsheffing Delfland 2026

Tabel afvalwatercoëfficiënten

De onderstaande tabel is ontleend aan artikel 122k, derde lid, van de Waterschapswet en bevat klassen met bijbehorende klassegrenzen en afvalwatercoëfficiënten:

Klasse	Klassegrenzen uitgedrukt in aantal vervuilingseenheden voor het zuurstofverbruik per m ³ ingenomen water		Afvalwatercoëfficiënt uitgedrukt in aantal vervuilingseenheden per m ³ ingenomen water in het heffingsjaar
	Ondergrens	Bovengrens	
1	> 0	0,0013	0,0010
2	> 0,0013	0,0020	0,0016
3	> 0,0020	0,0031	0,0025
4	> 0,0031	0,0048	0,0039
5	> 0,0048	0,0075	0,0060
6	> 0,0075	0,012	0,0094
7	> 0,012	0,018	0,015
8	> 0,018	0,029	0,023
9	> 0,029	0,045	0,036
10	> 0,045	0,070	0,056
11	> 0,070	0,11	0,088
12	> 0,11	0,17	0,14
13	> 0,17	0,27	0,21
14	> 0,27	0,42	0,33
15	> 0,42		0,5

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	3562
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 november 2025
Agendapunt	H.02
Titel	Verordening watersysteemheffing 2026

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	27 november 2025

Voorgesteld besluit

Onderwerp Verordening watersysteemheffing Delfland 2026
Versienummer 1.1
Dossiernummer 3562
D&H datum dinsdag 28 oktober 2025
Wijze agenderen Openbaar

Indien invulveld niet van toepassing is 'n.v.t.' plaatsen.

1) Het gevraagde besluit

1. de Verordening Watersysteemheffing Delfland 2026, zoals opgenomen in bijlage 1 (DMS 2471635), vast te stellen.

2) Aanleiding

Voor het opleggen van de waterschapsbelastingen in 2026 zijn door de VV vastgestelde verordeningen benodigd. In de voorliggende verordening watersysteemheffing 2026 zijn de nieuwe modelverordening van de Unie van waterschappen en de verordening 2025 als basis gehanteerd. Hierin zijn de tarieven geactualiseerd voor 2026 berekend overeenkomstig de opgestelde kostentoedelingsverordening o.b.v. de conceptbegroting 2026. Na vaststelling wordt de verordening 2026 verstrekt aan de RBG, de gemeenschappelijke regeling die voor Delfland de heffing en inning van de belastingen uitvoert.

3) Beoogd effect

Correcte verordening watersysteemheffing die in werking treedt met ingang van 1 januari 2026.

4) Kernboodschap

Het vaststellen van de belastingverordening voor de watersysteemheffing 2026 met daarin opgenomen de tarieven op basis waarvan de RBG, de gemeenschappelijke regeling die voor Delfland de heffing en inning verricht, haar werkzaamheden voor Delfland kan uitvoeren.

5) Historie – eerdere besluitvorming

Bij besluit van de Verenigde Vergadering van 28 november 2024 is de verordening voor de watersysteemheffing 2025 vastgesteld.

6) Regelgeving en Beleid

Waterschapswet:

- Artikel 110: bevoegdheid van het algemeen bestuur tot het vaststellen van een belastingverordening.
- Artikelen 117, 118, 119: omschrijving en uitwerking watersysteemheffing.

Omgevingswet:

- Artikel 2.17

Algemene wet bestuursrecht:

- Artikel 3.40: een besluit treedt niet in werking voordat het bekend is gemaakt.
- Artikel 3.42: het besluit wordt gepubliceerd

Bekendmakingswet:

- Artikel 6: bekendmaking in Waterschapsblad

Inspraakverordening Delfland 2011:

Dossiernummer: 3562

- artikel 2.1.

7) Financiën

Met vaststelling van de nieuwe verordening vindt de belastingheffing met ingang van 2026 plaats op basis van de bij de begroting 2026 vastgestelde tarieven. De vaststelling van de verordening zelf heeft geen financiële gevolgen, het is de uitkomst van andere besluiten namelijk de vastgestelde kostentoedelingsverordening 2026, de kostenverdeling 2023 en de begroting 2026.

De oude tarieven van 2025 en de nieuwe tarieven voor 2026 zijn in onderstaande tabel opgenomen:

Tarieven watersysteemheffing	2025	2026
Heffing ingezetenen per huishouden	€ 134,94	€ 137,51
Heffing gebouwd woningen in proc. economische waarde	0,02450%	0,0256%
Heffing gebouwd niet woningen in proc. economische waarde		0,0303%
Heffing ongebouwd per ha.	€ 97,87	€ 102,14
Heffing ongebouwd per ha. (wegen)	€ 489,35	€ 204,28
Heffing natuur per ha.	€ 4,60	€ 4,84

8) Duurzaamheid

N.v.t.

9) Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

10) OR

N.v.t.

11) Risico's en beheersmaatregelen

Risico: Zolang de Verenigde Vergadering de verordening niet heeft vastgesteld, kan geen nieuw tarief worden gehanteerd.

Beheersmaatregel: verordening tijdig ter vaststelling voorleggen.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

N.v.t.

13) Bekendmaking en vervolprocedure

Op grond van artikel 6 van de Bekendmakingswet wordt het besluit van de VV tot vaststelling van een verordening bekendgemaakt in het elektronisch Waterschapsblad door plaatsing van de integrale tekst van die verordening.

Dossiernummer: 3562

14) Bevoegd orgaan

De VV om de belastingverordening vast te stellen op grond van artikel 110 van de Waterschapswet.

D&H ter voorbereiding van de besluiten van de VV op grond van artikel 84 lid 2 van de Waterschapswet.

15) Toelichting

De verordening is:

1. gebaseerd op de modelverordening van de Unie van Waterschappen;
2. aangepast aan de situatie bij Delfland.

In de nieuwe verordening watersysteemheffing zijn de volgende wijzigingen verwerkt ten opzichte van die uit 2025:

1. De tarieven voor 2026 zijn opgenomen (art. 4, 6, 8 en 10);
2. De naam van de verordening wordt voorzien van het jaartal 2026;

Inspraak is alleen zinvol als er bij vaststelling van de Verordening keuzevrijheid is waarbij rekening gehouden kan worden met de zienswijzen van belanghebbenden en dat is hier niet het geval.

De onderbouwing dat inspraak op de belastingverordeningen niet zinvol is, blijkt uit de relatie kostentoedelingsverordening, begroting en belastingverordening:

- a. Uit de vastgestelde begroting volgt welke belastinginkomsten Delfland in 2026 nodig heeft;
- b. Uit de vastgestelde kostentoedelingsverordening volgt op welke wijze de belastingen over de verschillende categorieën worden verdeeld;
- c. In de belastingverordening worden de belastbare feiten, belastingplichtigen, heffingsmaatstaven evenals de uit a. en b. voortvloeiende tarieven vastgelegd.

De tarieven in de Verordening watersysteemheffing Delfland 2026, vloeien dus voort uit eerdere besluiten.

Met de vaststelling van de verordening 2026 wordt bepaald dat de verordening 2025 wordt ingetrokken per 1 januari 2026 met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan. Zie artikel 19 van de verordening.

16) Bijlagen

1. Verordening watersysteemheffing 2026 (DMS-nummer 2471635)

Onderwerp Verordening watersysteemheffing Delfland 2026
Dossiernummer 3562

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van dinsdag 28 oktober 2025, dossiernummer 3562;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie.

Overwegende dat:

De tarieven die voor de watersysteemheffing worden gehanteerd, gebaseerd zijn op de begroting 2026.

Voor de watersysteemheffing vanaf 1 januari 2026 een nieuwe verordening nodig is.

Gelet op:

Waterschapswet:

- artikel 110: bevoegdheid van het algemeen bestuur tot het vaststellen van een belastingverordening.

- artikelen 117, 118, 119: omschrijving en uitwerking watersysteemheffing.

Omgevingswet: artikel 2.17

Algemene wet bestuursrecht:

- artikel 3.40: een besluit treedt niet in werking voordat het bekend is gemaakt.

- artikel 3.42: het besluit wordt gepubliceerd

Bekendmakingswet: artikel 6: bekendmaking in Waterschapsblad

Inspraakverordening Delfland 2011: artikel 2.1

Besluit:

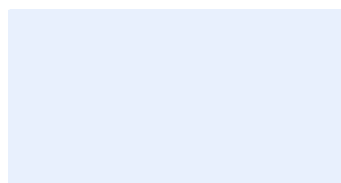
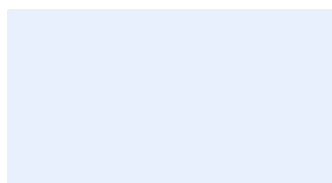
1. de Verordening Watersysteemheffing Delfland 2026, zoals opgenomen in bijlage 1 (DMS 2471635), vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 27 november 2025.

De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

de voorzitter,

ir. P.C. Janssen
Dossiernummer: 3562

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Verordening watersysteemheffing Delfland 2026

Hoofdstuk 1 Inleidende bepalingen

Artikel 1 Definities

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. *bemalen gebieden*: delen van het waterschapsgebied die niet vrij afwateren en delen van het waterschapsgebied waarin uit de lager gelegen gebieden water wordt opgemaal;
- b. *buitendijks gelegen onroerende zaken*: onroerende zaken die geheel of gedeeltelijk buiten de primaire waterkering zijn gelegen;
- c. *de heffing*: de watersysteemheffing als bedoeld in artikel 117, eerste lid, van de Waterschapswet;
- d. *draagvlakmeting*: meting als bedoeld in artikel 122, vijfde lid, onderdeel b, van de Waterschapswet;
- e. *gebied van het waterschap*: het gebied dat is aangegeven op de bij het provinciaal reglement van het waterschap behorende kaart waarin het beheer van watersystemen aan het waterschap is opgedragen;
- f. *glasopstand*: onroerende zaak als bedoeld als bedoeld in artikel 220d, eerste lid, onderdeel b, van de Gemeentewet;
- g. *heffingsambtenaar*: de ambtenaar bedoeld in artikel 123, derde lid, onderdeel b, of de ambtenaar bedoeld in artikel 124, vijfde lid, onder a, van de Waterschapswet;
- h. *ingezetene*: degene die blijkens de basisregistratie personen bij het begin van het kalenderjaar woonplaats heeft in het gebied van het waterschap en die aldaar gebruik heeft van woonruimte, met dien verstande dat gebruik van woonruimte door de leden van een gezamenlijke huishouding wordt aangemerkt als gebruik door een door de heffingsambtenaar aan te wijzen lid van dat huishouden;
- i. *invorderingsambtenaar*: de ambtenaar bedoeld in artikel 123, derde lid, onderdeel c, of de ambtenaar bedoeld in artikel 124, vijfde lid, onderdeel b, van de Waterschapswet;
- j. *kostentoedelingsverordening*: de verordening van het waterschap, bedoeld in artikel 120, eerste lid, eerste volzin, van de Waterschapswet;
- k. *kosten verbonden aan het beheer van watersystemen*: belastingopbrengst van de kostendrager watersysteembeheer zoals blijkend uit de begroting van het waterschap;
- l. *natuurterreinen*: ongebouwde onroerende zaken waarvan de inrichting en het beheer geheel of nagenoeg geheel en duurzaam zijn afgestemd op het behoud of de ontwikkeling van natuur. Onder natuurterreinen worden mede verstaan bossen en open wateren met een oppervlakte van ten minste één hectare;
- m. *ongebouwde onroerende zaken*: ongebouwde onroerende zaken die geen natuurterreinen zijn;
- n. *onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen*: onroerende zaken als bedoeld in artikel 220a, tweede lid, van de Gemeentewet;
- o. *verharde openbare wegen*: het verharde gedeelte van een openbare weg en de verharde wegdelen die dienstbaar zijn aan de verkeersfunctie van de weg;
- p. *wateraanvoerproject*: project dat door of vanwege het algemeen bestuur van het waterschap tot stand is of wordt gebracht in een bepaald gedeelte van het gebied van het waterschap waarin ongebouwde onroerende zaken liggen waarnaar water wordt aangevoerd;

- q. *waterbergingsgebieden*: gebieden die uit onroerende zaken bestaan die blijkens de legger, bedoeld in artikel 2.39 van de Omgevingswet, als waterberging worden gebruikt. De gebieden maken integraal onderdeel uit van het watersysteem en zijn als zodanig in de legger van het waterschap opgenomen;
- r. *watersysteemheffing ingezetenen*: de heffing die wordt geheven van de heffingplichtigen bedoeld in artikel 117, eerste lid, onderdeel a, van de Waterschapswet;
- s. *watersysteemheffing gebouwd*: de heffing die wordt geheven van de heffingplichtigen bedoeld in artikel 117, eerste lid, onderdeel d, van de Waterschapswet;
- t. *watersysteemheffing natuurterreinen*: de heffing die wordt geheven van de heffingplichtigen bedoeld in artikel 117, eerste lid, onderdeel c, van de Waterschapswet;
- u. *watersysteemheffing ongebouwd*: de heffing die wordt geheven van de heffingplichtigen bedoeld in artikel 117, eerste lid, onderdeel b, van de Waterschapswet;
- v. *woonruimte*: ruimte die blijkens zijn inrichting bestemd is om als een afzonderlijk geheel te voorzien in woongelegenheid en waarvan de delen blijkens de inrichting van die ruimte niet bestemd zijn om afzonderlijk in gebruik te worden gegeven.

Artikel 2 Belastbaar feit en heffingplichtigen

1. Ter bestrijding van kosten verbonden aan het beheer van watersystemen wordt onder de naam watersysteemheffing een directe belasting geheven.
2. De heffing wordt geheven van hen die:
 - a. ingezetenen zijn;
 - b. krachtens eigendom, bezit of beperkt recht het genot hebben van ongebouwde onroerende zaken, niet zijnde natuurterreinen, in het gebied van het waterschap;
 - c. krachtens eigendom, bezit of beperkt recht het genot hebben van natuurterreinen in het gebied van het waterschap;
 - d. krachtens eigendom, bezit of beperkt recht het genot hebben van gebouwde onroerende zaken in het gebied van het waterschap.
3. Heffingplichtig in de zin van het tweede lid, onderdelen b, c en d, is degene die bij het begin van het kalenderjaar als rechthebbende in de basisregistratie kadaster is vermeld, tenzij blijkt dat hij op dat tijdstip geen rechthebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is;
4. Voor de toepassing van het tweede lid, onderdelen b, c en d, is heffingplichtig de:
 - a. beperkt gerechtigde en niet de eigenaar, ingeval de onroerende zaak is onderworpen aan het recht van beklemming, van erfpacht, van opstal, van vruchtgebruik, van gebruik of van bewoning;
 - b. eigenaar voor wat betreft het recht van opstal, indien dat recht uitsluitend is gevestigd ten behoeve van de aanleg of het onderhoud, dan wel ten behoeve van de aanleg en het onderhoud, van ondergrondse dan wel bovengrondse leidingen.
5. Indien de onroerende zaak is onderworpen aan beperkte rechten als bedoeld in het vorige artikellid, heeft voor de heffingplicht:
 - a. de vruchtgebruiker, gebruiker of bewoner voorrang boven zowel de opstaller als de erfpachter, onderscheidenlijk de bekleemde meier;

- b. de opstaller voorrang boven de erfpachter, onderscheidenlijk de bekleemde meier.

Artikel 3 Heffingsmaatstaf

Voor de heffing geldt als heffingsmaatstaf:

- a. ter zake van ingezetenen: de woonruimte;
- b. ter zake van ongebouwde onroerende zaken als bedoeld in artikel 117, onderdeel b, van de Waterschapswet: de oppervlakte van de onroerende zaak, uitgedrukt in een aantal hectaren of een gedeelte daarvan;
- c. ter zake van natuurterreinen: de oppervlakte van de onroerende zaak, uitgedrukt in een aantal hectaren of een gedeelte daarvan;
- d. ter zake van gebouwde onroerende zaken als bedoeld in artikel 117, onderdeel d, van de Waterschapswet: de waarde die voor het kalenderjaar voor de onroerende zaak wordt bepaald op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken.

Hoofdstuk 2 Watersysteemheffing ingezetenen

Artikel 4 Tarief ingezetenen

Met inachtneming van het bepaalde dienaangaande in de kostentoedelingsverordening watersysteemheffing Delfland 2026, bedraagt het tarief van de watersysteemheffing voor de categorie ingezetenen € 137,51 per woonruimte.

Hoofdstuk 3 Watersysteemheffing ongebouwde onroerende zaken die geen natuurterreinen zijn

Artikel 5 Belastingobject

1. Voor de toepassing van dit hoofdstuk en van artikel 2, tweede lid, onderdeel b en artikel 9, derde lid van deze verordening, wordt als één ongebouwde onroerende zaak die geen natuurterrein is aangemerkt een kadastraal perceel of een gedeelte daarvan, met dien verstande dat buiten aanmerking wordt gelaten:
 - a. hetgeen ingevolge artikel 9, eerste en tweede lid, wordt aangemerkt als een gebouwde onroerende zaak;
 - b. een natuurterrein.
2. Voor de heffing worden openbare land- en waterwegen en banen voor openbaar vervoer per rail, een en ander met inbegrip van kunstwerken, alsmede waterverdedigingswerken die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de delen van zodanige werken die dienen als woning, aangemerkt als ongebouwde onroerende zaken.

Artikel 6 Tarief

1. Met inachtneming van het bepaalde dienaangaande in de kostentoedelingsverordening watersysteemheffing Delfland 2026, bedraagt het tarief van de heffing voor ongebouwde onroerende zaken die geen natuurterreinen zijn € 102,14 per hectare.
2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid en met inachtneming van het bepaalde dienaangaande in artikel 4 van de kostentoedelingsverordening watersysteemheffing Delfland 2026, bedraagt het tarief voor verharde openbare wegen, € 204,28 per hectare.

Hoofdstuk 4 Watersysteemheffing natuurterreinen

Artikel 7 Belastingobject

Voor de toepassing van dit hoofdstuk en van artikel 2, tweede lid, onderdeel c van deze verordening, wordt als één natuurterrein aangemerkt een kadastraal perceel of gedeelte daarvan, met dien verstande dat buiten aanmerking wordt gelaten:

- a. hetgeen ingevolge artikel 9, eerste en tweede lid wordt aangemerkt als een gebouwde onroerende zaak;
- b. hetgeen ingevolge artikel 5 wordt aangemerkt als een ongebouwde onroerende zaak.

Artikel 8 Tarief

1. Met inachtneming dienaangaande van het bepaalde in de kostentoedelingsverordening watersysteemheffing Delfland 2026, bedraagt het tarief van de heffing voor natuurterreinen € 4,84 per hectare.

Hoofdstuk 5 Watersysteemheffing gebouwde onroerende zaken

Artikel 9 Belastingobject

1. Voor de toepassing van dit hoofdstuk en van artikel 2, tweede lid, onderdeel d van deze verordening, wordt als één gebouwde onroerende zaak aangemerkt:
 - a. een gebouwd eigendom;
 - b. een gedeelte van een gebouwd eigendom dat blijkens zijn indeling is bestemd om als een afzonderlijk geheel te worden gebruikt;
 - c. een samenstel van twee of meer van de in onderdeel a bedoelde gebouwde eigendommen of van in onderdeel b bedoelde gedeelten daarvan die bij dezelfde belastingplichtige in gebruik zijn en die, naar de omstandigheden beoordeeld, bij elkaar behoren;
 - d. het binnen het gebied van een gemeente gelegen deel van een in onderdeel a bedoelde eigendom, van een in onderdeel b bedoeld gedeelte of van een in onderdeel c bedoeld samenstel;
 - e. het binnen het gebied van het waterschap gelegen deel van een in onderdeel a bedoelde eigendom, van een in onderdeel b bedoeld gedeelte, van een in onderdeel c bedoeld samenstel of van een in onderdeel d bedoeld deel.
2. Voor de toepassing van het eerste lid maken de ongebouwde eigendommen voor zover die een samenstel vormen met een gebouwd eigendom als bedoeld in het vorige artikellid, onderdeel a tot en met e, deel uit van de gebouwde onroerende zaak.
3. In afwijking van het bepaalde in het vorige artikellid maken de ongebouwde eigendommen, voor zover de waarde daarvan bij de waardebepaling op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken op basis van het bepaalde krachtens artikel 18, vierde lid, van die wet buiten aanmerking wordt gelaten, geen deel uit van de gebouwde onroerende zaak.

Artikel 10 Tarief

1. Met inachtneming dienaangaande van het bepaalde in de kostentoedelingsverordening watersysteemheffing Delfland 2026, bedraagt het tarief van de heffing voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen 0,0256% van de heffingsmaatstaf als bedoeld in artikel 3, onderdeel d van deze verordening.

2. Met inachtneming dienaangaande van het bepaalde in de kostentoedelingsverordening watersysteemheffing Delfland 2026, bedraagt het tarief van de heffing voor onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen 0,0303% van de heffingsmaatstaf als bedoeld in artikel 3, onderdeel d van deze verordening.

Hoofdstuk 6 Heffing en invordering

Artikel 11 Belastingjaar

Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 12 Wijze van heffing

De heffing wordt bij wege van aanslag geheven.

Artikel 13 Tenaamstelling en invordering belastingaanslag bij meer heffingplichtigen

1. Indien ter zake van hetzelfde voorwerp van de belasting of ter zake van hetzelfde belastbare feit twee of meer personen heffingplichtig zijn, stelt de heffingsambtenaar de aanslag ten name van een van hen.
2. Indien de heffingplicht, bedoeld in het eerste lid, voortvloeit uit het genot van een onroerende zaak krachtens eigendom, bezit of beperkt recht en de aanslag ten name van een van de heffingplichtigen is gesteld, kan de invorderingsambtenaar de belastingaanslag op de gehele onroerende zaak verhalen op degene op wiens naam de aanslag ingevolge het eerste lid is gesteld, zonder rekening te houden met de rechten van de overige heffingplichtigen.

Artikel 14 Niet opleggen van aanslagen

1. Een aanslag die het bedrag van € 5,00 niet te boven gaat, wordt niet opgelegd.
2. Voor de toepassing van het eerste lid wordt het totaal van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen aangemerkt als één aanslag.

Artikel 15 Vrijstellingen

1. De heffing wordt niet geheven ter zake van:
 - a. ongebouwde onroerende zaken of natuurterreinen waarvan het Hoogheemraadschap van Delfland genot hebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is,
 - b. ongebouwde gronden behorende tot het strand en de buitenduinen als bedoeld in de legger van de zeewering,
 - c. ongebouwde gronden behorende tot de Delflandsedijk als bedoeld in de legger van de Delflandsedijk en de binnenwaterkering als bedoeld in de legger Binnenwaterkering, landscheidingen, boezem- en polderkaden en waterscheidingen,
 - d. wateren als zodanig in de basisregistratie kadaster vermeld en behorende tot Delflands boezem.
2. De watersysteemheffing gebouwde onroerende zaken wordt niet geheven ter zake van:
 - a. straatmeubilair, waaronder alle zodanige gebouwde eigendommen - niet zijnde gebouwen- worden begrepen die zijn geplaatst ten gerieve of in het belang van het publiek, ten dienste van het verkeer of ter verfraaiing van een in het waterschapsgebied gelegen gemeente, zoals lichtmasten, verkeersinstallaties, standbeelden, monumenten, fontein, banken,abri's, hekken en palen,

- b. gebouwde onroerende zaken waarvan het Hoogheemraadschap van Delfland genot hebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is.

Artikel 16 Invorderingstermijnen

1. De belastingaanslag bedoeld in artikel 2 het tweede lid, onderdelen a, b, c en d is invorderbaar twee maanden na de dagtekening van het aanslagbiljet.
2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid kan de aanslag, indien deze het bedrag van € 15.000,00 niet te boven gaat, op verzoek van de belastingschuldige door middel van automatische incasso worden ingevorderd in maximaal 10 gelijke maandelijkse termijnen. De eerste termijn vervalt een maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. Het minimum termijnbedrag bij automatische incasso bedraagt € 15,00.

Artikel 17 Kwijtschelding

Van de watersysteemheffing natuurterreinen, de watersysteemheffing ongebouwd en de watersysteemheffing gebouwd wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 18 Nadere regels

Het dagelijks bestuur van het waterschap kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en de invordering van de heffing.

Artikel 19 Intrekken bestaande verordening, inwerkingtreding, tijdstip van ingang van de heffing en citeertitel nieuwe verordening

1. De "Verordening Watersysteemheffing Delfland 2025", vastgesteld bij besluit van 28 november 2024 wordt ingetrokken met ingang van 1 januari 2026, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening, die kan worden aangehaald als "Verordening Watersysteemheffing Delfland 2026", treedt in werking na bekendmaking, doch niet eerder dan 1 januari 2026.

Verenigde Vergadering

Dossiernummer 3501
Vertrouwelijk Nee
Vergaderdatum 27 november 2025
Agendapunt H.03
Titel Legesverordening Delfland 2026

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	27 november 2025

Voorgesteld besluit

Onderwerp	Legesverordening Delfland 2026 en bijbehorende Uitleg
Versienummer	1.1
Dossiernummer	3501
D&H datum	dinsdag 14 oktober 2025
Wijze agenderen	Openbaar

1) Het gevraagde besluit

De Legesverordening Delfland 2026 (DMS 2468600) vast te stellen.

2) Aanleiding

Dit voorstel maakt deel uit van de jaarlijkse actualisatie van de legesverordening. Daarbij worden de tarieven herzien om de kostendekkendheid van de vergunningverlening te waarborgen. In de Kadernota 2026 is een (extra) tariefsverhoging van 10% opgenomen. Om aan deze doelstelling te voldoen, is dit jaar afgeweken van de reguliere indexatie op basis van cao en inflatie. In plaats daarvan is ervoor gekozen om het verwachte uurtarief van 2026 als uitgangspunt te nemen. Daarnaast zijn er enkele aanpassingen in de artikelen van de Legesverordening gedaan en zijn in de tarieventabel twee categorieën hernoemd, zodat ze beter aansluiten bij de praktijk en de interpretatie door zowel interne als externe gebruikers.

3) Beoogd effect

Het jaarlijks indexeren van de tarieven zorgt voor een kostendekkende en duurzame uitvoering van de legesheffing. De aanpassingen in de Legesverordening dragen bij aan een heldere communicatie en helpen interpretatieverschillen bij het aanvragen van vergunningen te voorkomen. De Legesverordening Delfland 2026 treedt in werking op 1 januari 2026 en vervangt daarmee de verordening van 2025.

4) Kernboodschap

Met deze jaarlijkse actualisatie van de Legesverordening wordt uitvoering gegeven aan het eerder vastgestelde beleid. De benoemde wijzigingen dragen bij aan duidelijkheid en transparantie voor alle betrokken partijen.

5) Historie – eerdere besluitvorming

De Legesverordening Delfland 2025 (dossiernummer 3276) is op 28 november 2024 vastgesteld door de verenigde vergadering en trad op 1 januari 2025 in werking. Bij die gelegenheid is vastgesteld dat de tarieven pas vanaf 2026 jaarlijks zouden worden geïndexeerd. De toelichting bij de verordening werd ter informatie bijgevoegd.

6) Regelgeving en Beleid

Leges zijn retributies en worden geheven op grond van artikel 115 lid 1, onder b en c van de Waterschapswet. Op grond van de artikelen 78 en 115 van de Waterschapswet heeft de VV de bevoegdheid om verordeningen vast te stellen. In de verordening is bepaald dat D&H nadere regels kan vaststellen met betrekking tot het heffen en invorderen van leges.

7) Financiën

In de kadernota voor 2026 is, naast de reguliere indexatie, een extra tariefverhoging van 10% voorgesteld. Om deze verhoging mogelijk te maken, is afgeweken van de gebruikelijke jaarlijkse indexatie. Omdat de legestarieven de afgelopen twee jaar niet zijn geïndexeerd, is er ruimte ontstaan om een extra verhoging door te voeren en de tarieven beter af te stemmen op de werkelijke kosten. Hiermee wordt het eerdere beleid, om pas na twee jaar met jaarlijkse indexatie te beginnen, gecorrigeerd. Dit besluit was destijds gebaseerd op de Dossiernummer: 3501

verwachting dat een jaarlijkse aanpassing negatieve maatschappelijke gevolgen zou hebben. Inmiddels is gebleken dat deze gevolgen zijn uitgebleven, waardoor het beleid is bijgesteld en het beoogde effect van de 10% extra verhoging uit de kadernota wordt gerealiseerd.

Bij het bepalen van de nieuwe tarieven is uitgegaan van het uurtarief voor 2026 in plaats van het huidige uurtarief. Deze aanpak leidt tot een eenmalige tariefsverhoging van circa 14% ten opzichte van het huidige tarief. Met de voorgestelde verhoging van de legestarieven wordt een dekking van circa 85-95% van de reguleringskosten gerealiseerd.

Vanaf 2027 wordt vervolgens weer aangesloten bij de reguliere systematiek van jaarlijkse indexatie, waarbij een vast percentage wordt gehanteerd op basis van de cao-stijging plus inflatie.

Er zijn geen andere wijzigingen in de financiële bepalingen van de verordening. De tariefopbouw en systematiek blijven ongewijzigd.

8) Duurzaamheid

Niet van toepassing.

9) Organisatorische en personele consequenties

De wijziging van de Legesverordening 2026 heeft geen organisatorische of personele gevolgen.

10) OR

Niet van toepassing.

11) Risico's en beheersmaatregelen

De risico's verbonden aan de voorliggende wijzigingen zijn beperkt. Het risico van de extra verhoging is beperkt, omdat het hanteren van het uurtarief van 2026 in lijn is met de actuele inflatieontwikkelingen. Hierdoor is deze verhoging verantwoord. Vanaf 2027 wordt weer aangesloten bij de reguliere jaarlijkse indexering, gebaseerd op de cao-stijging en inflatie. Verder zorgen de aanpassingen van de categorieën voor meer duidelijkheid en hebben zij geen invloed op de systematiek van de verordening. Daarnaast worden de wijzigingen voorafgaand aan de inwerkingtreding bekendgemaakt via het Waterschapsblad en onze website, wat bijdraagt aan transparantie en duidelijkheid voor alle betrokkenen.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

De aanpassingen in de Legesverordening zullen voorafgaand aan de inwerkingtreding gepubliceerd worden in de nieuwsbrief D&H, het Waterschapsblad en op onze website. De communicatie is zowel intern als met de Regionale Belasting Groep (RBG) afgestemd, zodat alle betrokkenen tijdig op de hoogte zijn van de wijzigingen.

13) Bekendmaking en vervolprocedure

De Legesverordening Delfland 2026 en de bijbehorende Uitleg worden op 27 november 2025 aan de VV aangeboden ter vaststelling.

Na vaststelling worden de verordening en toelichting gepubliceerd in het digitale Waterschapsblad. De verordening treedt op 1 januari 2026 in werking.

14) Bevoegd orgaan

Conform de artikelen 78 en 115 van de Waterschapswet is de Verenigde Vergadering bevoegd tot het vaststellen van de legesverordening.

15) Toelichting

In de Legesverordening 2026 zijn enkele wijzigingen doorgevoerd in zowel de tarieventabel als de artikelen. Deze aanpassingen zijn bedoeld om de verordening kostendekkend te houden, aan te laten sluiten op de geldende wet- en regelgeving én beter te laten aansluiten

Dossiernummer: 3501

op de uitvoeringspraktijk. Ook de uitleg bij de verordening is aangepast om de wijzigingen te verduidelijken.

Aanpassing tarieven

Voor 2026 zijn de tarieven aangepast met een eenmalige verhoging. Deze is afgestemd op de financiële uitgangspunten uit de Kadernota 2026.

Wijzigingen in tarieventabel en uitleg:

Categorie 7.4:

Oude benaming: Enkelvoudige wijziging

Nieuwe benaming: Wijziging voorschrift uitvoeringstermijn, bestaande vergunning

Toelichting: De nieuwe benaming verduidelijkt dat de wijziging betrekking heeft op de uitvoeringstermijn, waardoor onduidelijkheden worden voorkomen.

Categorie 7.5:

Oude benaming: Meervoudige wijziging bestaande vergunning

Nieuwe benaming: Kleine aanpassing bestaande vergunning

Toelichting: Deze wijziging benadrukt dat het gaat om beperkte aanpassingen van een bestaande vergunning.

Wijzigingen in artikelen Legesverordening:

Artikel 2: De heffingsmaatstaf is verduidelijkt door een expliciete verwijzing naar omgevingsvergunningen op te nemen, waarmee de verordening beter aansluit bij de geldende wetgeving.

Artikel 4, lid 1: De tekst is aangepast om duidelijker aan te geven dat leges specifiek worden geheven voor aanvragen voor omgevingsvergunningen en verzoeken die vallen onder de bepalingen van deze verordening.

16) Bijlagen

Bijlage 1: Legesverordening, DMS 2468600

Bijlage 2: Uitleg bij de Legesverordening Delfland 2026, DMS 2468601

Onderwerp Legesverordening Delfland 2026 en bijbehorende Uitleg
Dossiernummer 3501

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van dinsdag 14 oktober 2025, dossiernummer 3501;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie.

Overwegende dat:

De aanpassingen in de Legesverordening Delfland 2026 en de bijbehorende toelichting gericht zijn op het actualiseren en verduidelijken van de regelgeving, onder meer door:

De tarieven voor 2026 worden eenmalig aangepast volgens de financiële uitgangspunten uit de Kadernota 2026, conform het vastgestelde beleid om de kostendekkendheid van de dienstverlening te waarborgen;

De herbenoeming van categorie 7.4 in de tarieventabel van "Enkelvoudige wijziging" naar "Wijziging voorschrift uitvoeringstermijn, bestaande vergunning", waarmee de inhoud van de categorie specifieker wordt geduid;

De herbenoeming van categorie 7.5 in de tarieventabel van "Meervoudige wijziging bestaande vergunning" naar "Kleine aanpassing, bestaande vergunning", voor een betere aansluiting bij de praktijk;

De wijziging van Artikel 2, waarbij de heffingsmaatstaf nu specifiek verwijst naar omgevingsvergunningen, in lijn met de geldende wetgeving, om de heffingsgrondslag te verduidelijken;

De wijziging van Artikel 4, lid 1, waarbij de tekst is aangepast om duidelijker aan te geven dat leges specifiek worden geheven voor aanvragen voor omgevingsvergunningen en verzoeken in het kader van deze verordening, om de werking van de verordening te vergemakkelijken.

De verwerking van bovengenoemde wijzigingen in de bijbehorende uitleg, waarbij is vastgehouden aan de richtlijnen van de schrijfwijzer Duidelijk Delflands, teneinde de leesbaarheid en toepasbaarheid van de verordening te bevorderen.

Gelet op:

artikel 78, 110, 111 en 115 lid 1 onder b en c, 123 lid 2 en 3, 132 van de Waterschapswet;
artikel 13.1a lid 1 en lid 3 van de Omgevingswet.

Besluit:

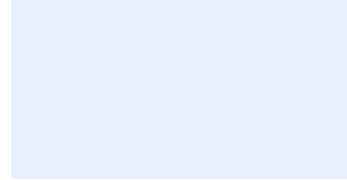
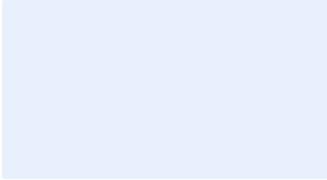
De Legesverordening Delfland 2026 (DMS 2468600) vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 27 november 2025.

De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

de voorzitter,

ir. P.C. Janssen

dr. P.H.W.M. Daverveldt

LEGESVERORDENING DELFLAND 2026

Artikel 1 Definities

- a) Delfland: Het hoogheemraadschap van Delfland;
- b) dijkgraaf en hoogheemraden: het dagelijks bestuur van Delfland;
- c) omgevingsvergunning: vergunning voor wateractiviteiten zoals bedoeld in de Omgevingswet;
- d) tarieventabel: tarieventabel zoals opgenomen in artikel 12 van deze verordening
- e) legesbegroting: raming van de uren die Delfland maakt maal het uurtarief voor het in behandeling nemen van meerdere omgevingsvergunningen ten behoeve van een project

Voor overige begripsbepalingen: zie bijlage 1 van de Waterschapsverordening Delfland.

Artikel 2 Aard van de belasting en belastbaar feit

Onder de naam 'leges' worden rechten geheven voor het in behandeling nemen van aanvragen voor omgevingsvergunningen en verzoeken voor de door Delfland te verlenen diensten, overeenkomstig de in artikel 4 genoemde heffingsmaatstaven en tarieventabel.

Artikel 3 Belastingplichtige

Belastingplichtig is de aanvrager of verzoeker van de diensten, dan wel degene ten behoeve van wie deze diensten worden aangevraagd.

Artikel 4 Heffingsmaatstaf en tarievenstructuur

1. Voor het in behandeling nemen van aanvragen voor omgevingsvergunningen en verzoeken in het kader van deze verordening, worden leges geheven volgens de tariefstructuur zoals opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.
2. De leges worden vastgesteld op basis van de aard en omvang van de werkzaamheden, de gemiddelde tijdsbesteding voor de behandeling van de aanvraag of het verzoek, en het gemiddelde uurtarief van de vergunningverlener.
3. Indien categorie 4 van de tarieventabel van toepassing is, worden voor opvolgende aanvragen of verzoeken die, gezien hun onderlinge samenhang, betrekking hebben op hetzelfde project als de eerste aanvraag of het verzoek, geen leges geheven na de eerste legesheffing. Dit geldt op voorwaarde dat de opvolgende aanvragen binnen vijf jaar na de indiening van de eerste vergunningaanvraag voor het project worden ingediend.
4. De leges worden berekend door de bedragen van de afzonderlijk benoemde categorieën 1 tot en met 7 van de tarieventabel, met uitzondering van categorie 4, bij elkaar op te tellen. Als in deze optelling het bedrag van categorie 4.1.1 uit de tarieventabel wordt overschreden, worden de leges berekend volgens het tarief voor categorie 4 (projecten) uit de tarieventabel.
5. Voor een aanvraag of verzoek dat betrekking heeft op een project zoals bedoeld in categorie 4.2 van de tarieventabel en waarvoor Delfland een tijdsbesteding van meer dan 780 uur verwacht, worden de leges vastgesteld op basis van een begroting die door de dijkgraaf en hoogheemraden wordt opgesteld.

Artikel 5 Berichtgeving leges

1. Binnen twee weken nadat een aanvrager of verzoeker de vergunningaanvraag of het verzoek ingediend heeft, ontvangt de aanvrager of verzoeker van dijkgraaf en hoogheemraden een bericht waarin de aanvrager wordt geïnformeerd over welke categorie of categorieën van de tarieventabel op de aanvraag of het verzoek van toepassing zijn.

2. In hetzelfde bericht worden de activiteiten vermeld die betrekking hebben op de aanvraag of het verzoek alsmede de samenstelling van het totaalbedrag van de leges. Indien van toepassing worden tevens de reeds bekende kosten voor externe adviezen in het bericht opgenomen.

3. Indien de aanvrager of verzoeker het totaalbedrag te hoog vindt en vervolgens de aanvraag of het verzoek per e-mail of schriftelijk intrekt binnen 10 werkdagen nadat de berichtgeving zoals bedoeld onder lid 1 en 2 door dijkgraaf en hoogheemraden is verstuurd, zijn, in afwijking op categorie 7.7 van de tarieventabel, geen leges verschuldigd.

4. Van kosten die later in de behandeling van de aanvraag door andere bestuursorganen bij Delfland in rekening worden gebracht, zoals bedoeld in categorie 7.3 in de tarieventabel krijgt de aanvrager of verzoeker zo spoedig mogelijk na bekend worden bij Delfland bericht en deze kosten worden volledig doorberekend.

5. Indien dijkgraaf en hoogheemraden externe advieskosten voorzien, zowel voorafgaand aan als tijdens de behandeling van de aanvraag, zoals aangegeven in categorie 7.6 van de tarieventabel, wordt de aanvrager of verzoeker hier zo spoedig mogelijk over geïnformeerd.

Artikel 6 Wijze van heffing

De leges worden geheven door middel van een aanslag.

Artikel 7 Tijdstip en wijze van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet, moeten de leges worden betaald binnen twee maanden na de dagtekening van het aanslagbiljet.

2. In afwijking van het eerste lid moeten, indien een machtiging voor automatische incasso is afgegeven en zolang de verschuldigde bedragen via automatische incasso kunnen worden afgeschreven, de aanslag(en) worden betaald in maximaal 10 termijnen. De eerste termijn vervalt een maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.

3. In afwijking van het tweede lid is betaling via automatische incasso alleen mogelijk voor zover het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde belastingaanslagen minder is dan het genoemde bedrag in het Reglement automatische incasso Regionale Belasting Groep.

4. Het minimum termijnbedrag bij automatische incasso bedraagt € 15,00.

5. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 8 Vrijstellingen

1. Er worden geen leges geheven voor het in behandeling nemen van aanvragen voor omgevingsvergunningen door of vanwege Delfland.

2. Het in behandeling nemen van aanvragen voor omgevingsvergunningen voor het aanleggen en/of het hebben van Natte Ecologische Zones (NEZ) is vrijgesteld van leges. Deze aanvragen worden aangemerkt als legesvrije beperkingengebiedactiviteiten.

Artikel 9 Kwijtschelding

Bij de invordering van leges wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 10 Teruggaaf

1. Leges kunnen geheel of gedeeltelijk worden terugbetaald in de volgende situaties:

- a. De omgevingsvergunning door dijkgraaf en hoogheemraden wordt ingetrokken, of
- b. De omgevingsvergunning door een rechtelijke instantie wordt vernietigd en deze vernietiging onherroepelijk is.

2. Voor terugbetaling van leges als bedoeld in het eerste lid kan een aanvraag worden ingediend als bedoeld in artikel 132 van de Waterschapswet.

Artikel 11 Nadere regels leges

Het bevoegde bestuur kan nadere regels stellen over het heffen en het invorderen van de leges.

Artikel 12 Tarieventabel

Categorie	Activiteit	Tarief (€)
1.	Wateractiviteiten - Lozingen in/op een oppervlaktewaterlichaam/zuivering technisch werk (niet zijnde een lozing vanuit een openbaar vuilwaterriool op een zuivering technisch werk)	
1.1	Waterkwaliteit (lozen van water, stoffen en warmte/koude)	
1.1.1	Klein	732
1.1.2	Gemiddeld	1.724
1.1.3	Groot	3.135
1.2	Waterkwantiteit (lozen van hoeveelheid water)	
		732
2.	Wateractiviteiten - Onttrekkingen	
2.1	Ten aanzien van oppervlaktewater	
		732
2.2	Ten aanzien van grondwater	
	Tarief bij een te onttrekken en/ of infiltreren hoeveelheid per jaar:	
2.2.1	Van 0 tot 50.000 m3	941
2.2.2	Van 50.000 tot 100.000 m3	1.829
2.2.3	Van 100.000 tot 150.000 m3	2.978
2.2.4	Van 150.000 tot 200.000 m3	3.814
2.2.5	Van 200.000 tot 500.000 m3	4.650
2.2.6	Van 500.000 tot 1.000.000m3	5.486
2.2.7	1.000.000m3 of meer	8.830
3*	Beperkingengebiedactiviteiten m.b.t. waterstaatswerken	
3.1	1 of 2 beperkingengebiedactiviteiten	
3.1.1	Aanvraag voldoet aan de reguliere beoordeling	732
3.1.2	Aanvraag behoeft aanvullende beoordeling	993
3.2	3 tot en met 5 beperkingengebiedactiviteiten	
3.2.1	Aanvraag voldoet aan de reguliere beoordeling	1.411
3.2.2	Aanvraag behoeft aanvullende beoordeling	1.933
3.3	6 tot en met 10 beperkingengebiedactiviteiten	
3.3.1	Aanvraag voldoet aan de reguliere beoordeling	2.717
3.3.2	Aanvraag behoeft aanvullende beoordeling	3.814

*	Aanvragen voor de aanleg en/of het hebben van Natte Ecologische Zones zijn vrijgesteld van leges en worden aangemerkt als legesvrije beperkingengebiedactiviteiten.		
4	Activiteiten behorend tot een project		
4.1	Aanvragen tot 780 uur		
4.1.1	Klein, op basis van geschatte tijdsbesteding: uur	43-104 105-156 uur	7.681 13.637
4.1.2	Gemiddeld, op basis van geschatte tijdsbesteding: uur	157-312 313- 468 uur	24.505 40.807
4.1.3	Groot, op basis van geschatte tijdsbesteding: 624 uur	469- 625-780 uur	57.109 73.411
4.2	Aanvragen vanaf 781 uur		
	Bepaling van de hoogte van de legesheffing gebeurt op basis van een begroting van de door Delfland te besteden uren en kosten.		Begroting
5	Aansluiten openbaar vuilwaterriool of ander riool op zuivering technisch werk		
			993
6	Verhardingsactiviteiten		
			732

7	Overige activiteiten		
7.1	Maatwerkvoorschrift		
			732
7.2	Treffen gelijkwaardige maatregel		
			732
7.3	Kosten in rekening gebracht bij Delfland door een ander bestuursorgaan (meervoudige aanvraag)		
	Alle hiervoor bij Delfland in rekening gebrachte kosten worden doorberekend aan de aanvrager.		100%
7.4	Wijziging voorschrift uitvoeringstermijn, bestaande vergunning		
			261
7.5*	Kleine aanpassing, bestaande vergunning		
			575
*	Voor wijzigingen die de tijdsbesteding van categorie 7.5 overschrijden, is een nieuwe aanvraag vereist		
7.6	Externe advieskosten		
	Alle kosten worden volledig in rekening gebracht.		100%
7.7	Teruggaaf als gevolg van intrekking aanvraag/verzoek van een omgevingsvergunning		
7.7.1	Indien ingetrokken in week 1 en binnen week 2 na het in behandeling nemen, zijn leges verschuldigd op basis van de betreffende onderdelen.		25%
7.7.2	Indien ingetrokken na week 2 en binnen week 3 na het in behandeling nemen ervan, zijn leges verschuldigd op basis van de betreffende onderdelen.		50%

7.7.3	Indien ingetrokken na week 3 en binnen week 4 na het in behandeling nemen ervan, zijn leges verschuldigd op basis van de betreffende onderdelen.	75%
7.7.4	Indien ingetrokken na 4 of meer weken na het in behandeling nemen ervan, zijn de volledige leges verschuldigd.	100%
7.8	Weigering omgevingsvergunning	
	Het volledige bedrag wordt inrekening gebracht	100%
7.9	Overige omgevingsvergunning	
	Niet vallend onder overige categorieën	732
7.10	Buiten behandeling laten aanvraag/verzoek	
	Geen leges verschuldigd	0%

Artikel 13 Overgangsbepaling, inwerkingtreding en citeertitel

1. De 'Legesverordening Delfland 2025' wordt ingetrokken met ingang van 1 januari 2026, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op aanvragen en verzoeken die vóór deze datum zijn ingediend.

2. De Legesverordening Delfland 2026 treedt in werking op de dag volgend op die waarin de verordening in het Waterschapsblad bekend is gemaakt, doch niet eerder dan 1 januari 2026.

3. Deze verordening wordt aangehaald als: 'Legesverordening Delfland 2026'.

Uitleg bij de Legesverordening Delfland 2026

Vraagt u een vergunning aan bij het Hoogheemraadschap van Delfland? Dan betaalt u daarvoor kosten: leges. Daarbij gelden de regels uit deze Legesverordening. Hierin leest u voor welke activiteiten u deze kosten betaalt. En hoe hoog de kosten zijn.

Artikel 1: Voor wie gelden deze regels?

Deze regels gelden voor het Hoogheemraadschap van Delfland (Delfland). In deze legesverordening verwijzen we naar Delfland als 'wij'. Deze regels gelden voor degene voor wie we de aanvraag behandelen. Voor die persoon gebruiken we in deze tekst 'u'.

Artikel 2: Waarom betaalt u voor uw aanvraag?

Vraagt u een omgevingsvergunning bij ons aan? Dan onderzoeken wij of we uw aanvraag kunnen goedkeuren. U betaalt voor het werk dat wij hieraan hebben. Daarom betaalt u ook als u de vergunning niet krijgt. U betaalt pas kosten op het moment dat we uw aanvraag behandelen. Soms vragen we een andere partij om werk voor uw aanvraag te doen. Bijvoorbeeld onderzoek doen of advies geven. Daarvoor betaalt u dan ook kosten. Denkt u dat er een fout in de omgevingsvergunning staat? En vraagt u ons om die te corrigeren? Dan rekenen we daarvoor geen kosten.

Artikel 3: Wie betaalt de kosten?

U betaalt de kosten voor het behandelen van een aanvraag voor een omgevingsvergunning. Als de aanvraag voor iemand anders of een organisatie is, moet in de aanvraag staan wie de kosten betaalt: de aanvrager of de persoon of organisatie waarvoor de aanvraag is.

Artikel 4: Hoe bepalen we hoeveel u betaalt?

1. Er zijn verschillende activiteiten waarvoor u een omgevingsvergunning moet aanvragen, en u betaalt per activiteit. Hieraan zijn verschillende kosten verbonden. We hebben zeven hoofdcategorieën van activiteiten. In de tarieventabel ziet u de categorieën en het bijbehorende tarief.
2. Hoeveel u betaalt, hangt af van het volgende:
 - wat voor soort activiteit u aanvraagt. En hoe ingewikkeld de beoordeling van uw aanvraag is.
 - hoe lang we met de beoordeling bezig zijn
3. Als categorie 4 van de tarieventabel geldt, worden er geen leges gevraagd voor volgende aanvragen of verzoeken die met hetzelfde project te maken hebben als de eerste aanvraag. Dit geldt alleen als de volgende aanvragen binnen vijf jaar na de eerste aanvraag worden gedaan.
4. De leges worden berekend door de bedragen van de categorieën 1 tot en met 7 van de tarieventabel bij elkaar op te tellen, behalve categorie 4. Als het totaal meer is dan het bedrag van categorie 4.1.1, worden de leges berekend volgens het tarief voor categorie 4 (projecten) in de tarieventabel.
5. Wilt u verschillende activiteiten uitvoeren? En denken wij dat we meer dan 780 uur bezig zijn met uw aanvraag? Dan maakt het bestuur van Delfland een begroting voor de kosten. We bespreken dan met u wat de kosten zijn van de verschillende onderdelen.

Artikel 5: Hoe behandelen we uw aanvraag?

Heeft u een omgevingsvergunning aangevraagd? Dan leest u hieronder hoe het daarna verdergaat.

Hoe gaat het verder nadat we uw aanvraag ontvangen?

1, 2 en 3. Vraagt u een omgevingsvergunning aan? Dan laten we u binnen 2 weken weten wat de kosten van uw aanvraag zijn. Bent u het niet eens met deze kosten? Dan kunt u ons binnen 10 dagen laten weten dat u de omgevingsvergunning toch niet wilt aanvragen. Dat kan per e-mail of door ons een brief te sturen. Na 10 dagen nemen we uw aanvraag in behandeling. Vanaf dat moment betaalt u de kosten voor de aanvraag.

4 en 5. Vragen we een andere partij om ook werk voor uw aanvraag te doen?

Dan laten we u weten hoeveel u daarvoor betaalt.

Tijdens onze beoordeling

Verandert u later iets aan uw aanvraag? Dan kan het zijn dat we daarvoor extra kosten rekenen.

Hoe snel beslissen we over uw aanvraag?

Volgens de wet krijgen wij 8 weken de tijd om uw aanvraag te behandelen.

Hebben we meer tijd nodig voor uw aanvraag? Dan laten we dit aan u weten. We laten ook weten hoeveel extra tijd we nodig hebben voor uw aanvraag.

Artikel 6 en 7: Hoe betaalt u de kosten?

U krijgt een brief van de Regionale Belasting Groep waarin staat hoeveel u moet betalen en op welk rekeningnummer. In deze brief staat een datum. Het is belangrijk dat u betaalt binnen 2 maand na deze datum. In deze brief staat ook wat u kunt doen als u het niet eens bent met de kosten. Of als u in delen wilt betalen.

Artikel 8 en 9: Betaalt u altijd kosten?

Behandelen we uw aanvraag? Dan betaalt u daarvoor altijd kosten. Ook als u de omgevingsvergunning aanvraagt voor iets wat al eerder is uitgevoerd, maar dat alleen mag worden uitgevoerd met een omgevingsvergunning. De kosten betaalt u namelijk omdat wij uw aanvraag behandelen. Dat geldt voor iedereen die een aanvraag doet. We rekenen dan ook alleen geen kosten voor omgevingsvergunningen die we als Hoogheemraadschap van Delfland zelf nodig hebben.

Voor aanvragen door personen buiten Delfland bestaat één uitzondering:

Vraagt u een omgevingsvergunning aan voor het aanleggen en/of het hebben van Natte Ecologische Zones (NEZ)? Dan betaalt u daarvoor geen kosten. Als de aanleg deel uitmaakt van een groter project, dan rekenen we voor dat specifieke NEZ-gedeelte geen kosten.

Artikel 10: Kan het gebeuren dat wij u het bedrag terugbetalen?

Volgens de regels betaalt u de kosten omdat we uw aanvraag behandelen. We betalen het bedrag dus niet aan u terug.

Er zijn hierop twee uitzonderingen. Het bestuur trekt uw verleende omgevingsvergunning in. De rechter besluit uw omgevingsvergunning in te trekken en dit besluit is definitief. In dat geval kan er worden besloten het bedrag terug te betalen.

Artikel 11: Welke aanvullende regels kunnen worden opgesteld?

Het bevoegde bestuur kan extra regels maken over de leges en hoe deze betaald moeten worden.

Artikel 12: Welke categorieën en tarieven zijn er voor u?

In de tarieventabel ziet u de categorieën en hoeveel u betaalt.

Artikel 13: Wanneer gelden de regels uit de legesverordening?

De regels gelden voor aanvragen die u indient in het jaar 2026. Deze gelden vanaf de dag nadat we de nieuwe regels bekend hebben gemaakt. Heeft u uw aanvraag in 2025 ingediend? Dan blijven de regels uit 2025 gelden.

Welke wetten hebben we gebruikt bij deze verordening?

Als waterschap mogen we u kosten laten betalen voor het in behandeling nemen van aanvragen. Dat staat in Artikel 13 lid 1 a van de Omgevingswet en artikel 115 lid b en c van de Waterschapswet.

Uitleg bij de tarieventabel

U betaalt wanneer u een aanvraag voor een omgevingsvergunning indient en wij deze in behandeling nemen. Er zijn verschillende activiteiten waarvoor u een omgevingsvergunning moet aanvragen. Daar horen verschillende kosten bij. Die hangen af van hoeveel tijd we kwijt zijn aan het behandelen van uw aanvraag.

We hebben zeven hoofdcategorieën. In de tarieventabel ziet u de categorieën en hoeveel u betaalt. Voor sommige activiteiten gelden meerdere categorieën. We tellen dan de kosten van de verschillende categorieën bij elkaar op.

1. Afvalwater laten weglopen

U wilt afvalwater laten weglopen in een sloot, kanaal of ander oppervlaktewater. Hoeveel u betaalt voor het in behandeling nemen van uw aanvraag, hangt af van wat voor soort water en hoeveel water u wilt laten weglopen.

1.1 U wilt vervuild water laten weglopen | 7 tot 30 uur

Wilt u water laten weglopen dat vervuild is? Dan hoort uw aanvraag bij deze categorie. Binnen deze categorie zijn er drie soorten aanvragen:

Klein | 7 uur

U wilt afvalwater laten weglopen dat niet van een bedrijf is. Bijvoorbeeld grondwater of vervuild regenwater. Dan rekenen we gemiddeld 7 uur om uw aanvraag te behandelen.

Gemiddeld | 16,5 uur

U wilt afvalwater van een bedrijf laten weglopen. Al het water is op dezelfde manier vervuild. Dan rekenen we gemiddeld 16,5 uur om uw aanvraag te behandelen.

Groot | 30 uur

U wilt afvalwater van een bedrijf laten weglopen. Niet al het water is op dezelfde manier vervuild. Dan rekenen we gemiddeld 30 uur voor uw aanvraag.

1.2 U wilt veel water laten weglopen | 7 uur

Wilt u water laten weglopen dat niet vervuild is? Maar wel veel tegelijk? Dan hoort uw aanvraag bij deze categorie. We rekenen gemiddeld 7 uur om uw aanvraag te behandelen.

Veel water én vervuild water

Wilt u vervuild water laten weglopen? En veel tegelijk? Dan hoort uw aanvraag bij categorie 1.1. en 1.2. U betaalt dan leges voor beide categorieën.

2. Water uit de omgeving weghalen

U wilt water halen uit een sloot, kanaal, ander oppervlaktewater of uit de bodem. Hoeveel u betaalt voor uw aanvraag, hangt af van wat voor soort water u wilt weghalen en hoeveel. Hieronder leest u hoeveel uur we nodig hebben voor het behandelen van uw aanvraag.

2.1 Water uit een sloot, kanaal of ander oppervlaktewater | 7 uur

Wilt u water uit een sloot, kanaal of ander oppervlaktewater halen? Dan rekenen we gemiddeld 7 uur voor uw aanvraag.

2.2 Grondwater gebruiken | 9 tot 84,5 uur

Wilt u water uit de bodem halen? Dan rekenen we 9 tot 84,5 uur om uw aanvraag te behandelen. Hoeveel tijd we precies nodig hebben, hangt af van hoeveel water u nodig heeft. Gebruikt u meer water uit de bodem? Dan kan dit invloed hebben op een groter gebied om u heen. Daardoor hebben we meer tijd nodig om uw aanvraag te beoordelen. In de tabel hieronder ziet u hoeveel uren we gemiddeld nodig hebben om uw aanvraag te beoordelen.

Aantal m3	Aantal uren dat wij gemiddeld nodig hebben voor de aanvraag
0- 50.000	9
50.000-100.000	17,5
100.000-150.000	28,5
150.000-200.000	36,5
200.000-500.000	44,5
500.000-1.000.000	52,5
1.000.000 of meer	84,5

3. Vergunning voor een gebied waar speciale regels gelden

Wilt u iets bouwen in, op of bij water, zoals bij een brug, sluis, viaduct of ander waterbouwwerk? Of iets veranderen aan de omgeving daarvan? Of aan het waterpeil? Dan gelden er extra regels en moet u een vergunning aanvragen. Bij het verlenen van die vergunning stellen we voorwaarden om te zorgen dat uw plan veilig is en dat het volgens de regels wordt uitgevoerd. Ook controleren we of er geen andere redenen zijn om het plan af te wijzen.

Uw plan valt binnen de reguliere beoordeling | 7 tot 26 uur

Uw plan is vergunningsplichtig en wordt beoordeeld aan de hand van de geldende regels. Waar nodig stellen we extra voorwaarden. Er zijn geen bijzondere omstandigheden die extra onderzoek of maatwerk vereisen. De kosten hangen af van hoeveel u wilt veranderen aan de omgeving:

Aantal aanpassingen die u wilt doen	Aantal uren dat wij gemiddeld nodig hebben voor de aanvraag
1 tot 2	7
3 tot 5	13,5
6 tot 10	26

Er zijn speciale omstandigheden | 9,5 tot 36,5 uur

Soms is een reguliere beoordeling niet genoeg, omdat er extra onderzoek nodig is. In dat geval nemen we meer tijd voor het beoordelen van uw aanvraag. Dit noemen we een uitgebreide toetsing. Daarvoor betaalt u extra kosten.

In deze of vergelijkbare situaties is een uitgebreide toetsing nodig:

- Uw aanvraag valt niet binnen de reguliere beoordeling.
- Niet alle betrokkenen zijn het met elkaar eens over de beste aanpak.
- U wilt een nieuwe techniek of methode gebruiken waarvoor nog geen regels bestaan.

- Uw plan heeft veel invloed op de omgeving.
- Het is nog niet duidelijk wat de invloed op de omgeving is, en we moeten dat eerst onderzoeken.

Geldt één of meer van deze punten voor uw plan?

Dan rekenen we de kosten voor een uitgebreide beoordeling. Hieronder vindt u een overzicht:

Aantal aanpassingen die u wilt doen	Aantal uren dat wij gemiddeld nodig hebben voor de aanvraag
1 tot 2	9,5
3 tot 5	18,5
6 tot 10	36,5

4. Activiteiten behorend tot een project

Bestaat uw project uit meerdere vergunningsactiviteiten die samen een geheel vormen en waarvoor één of meer vergunningen nodig zijn? Vaak zijn hierbij ook meerdere partijen betrokken. Dan is meer tijd nodig voor het beoordelen van uw plan en de behandeling van uw aanvragen. Wanneer we verwachten dat de benodigde tijd voor uw project 43 uur of meer bedraagt, valt uw aanvraag in deze categorie.

Klein project | 43 tot 156 uur

U wilt een project uitvoeren dat relatief eenvoudig van aard is. Dit betekent dat het weinig impact heeft, weinig betrokken partijen betreft en weinig extra onderzoek of overleg vereist. Afhankelijk van het aantal vergunningsactiviteiten of onderdelen van het project en wat voor advies en afstemming nodig is, rekenen we hiervoor 43 tot 156 uur.

Gemiddeld project | 157 tot 468 uur

U wilt een project uitvoeren dat invloed kan hebben op de omgeving. Voor de beoordeling van uw plan is eventueel aanvullend onderzoek nodig en werken we samen met verschillende betrokken partijen. Op basis hiervan behandelen we uw aanvraag(en). Afhankelijk van hoe groot uw project is en hoeveel overleg er nodig is, rekenen we hiervoor 157 tot 468 uur.

Groot project | 469 tot 780 uur

U wilt een project uitvoeren dat grote invloed heeft op de omgeving. Voor de beoordeling van uw plan is vaak aanvullend onderzoek nodig en werken we veel samen met verschillende betrokken partijen. Op basis hiervan behandelen we uw aanvraag(en). Dit vraagt om veelvuldig overleg en afstemming. Hiervoor rekenen we 469 tot 780 uur.

Meer dan 780 uur

Verwachten we dat we meer dan 780 uur nodig hebben voor de beoordeling van uw plan en de behandeling van de bijbehorende aanvragen? Dan stellen we een voorlopige begroting op. Die bespreken we vooraf met u.

We zetten niet altijd direct een vast bedrag op de begroting, omdat we aan het begin van het project soms nog niet alle informatie hebben. Daarom bespreken we samen met u de kosten van de verschillende onderdelen zodra die duidelijk zijn.

Hoe betaalt u voor de verschillende onderdelen?

Zijn wij 43 uur of meer bezig met de beoordeling van uw plan en de behandeling van de bijbehorende aanvragen? Dan ontvangt u voor het eerste onderdeel van uw vergunningsaanvraag een brief met het bedrag dat u moet betalen. Voor het behandelen van de andere aanvragen die u later binnen hetzelfde project doet, hoeft u niet opnieuw te betalen, zolang u die binnen 5 jaar indient.

Wilt u verschillende activiteiten uitvoeren?

Overleg dan vooraf met ons. We tellen de kosten van de verschillende vergunningsactiviteiten bij elkaar op om het totaalbedrag te berekenen. Dat bedrag vergelijken we met het minimumtarief van *categorie 4: activiteiten behorend bij een project* uit de tarieventabel.

Is het totaalbedrag gelijk aan of hoger dan dit minimumtarief? Dan brengen we de kosten in rekening volgens deze categorie.

5. U wilt een riool laten aansluiten op een installatie waarmee we water zuiveren | 9,5 uur

Wilt u een riool laten aansluiten op een installatie waarmee we water zuiveren? Dan rekenen we gemiddeld 9,5 uur om uw aanvraag te behandelen.

6. De aanvraag is voor bouwen op een onverhard veld | 7 uur

Wilt u iets bouwen op een onverhard veld? En wilt u dat bouwwerk voor langere tijd laten staan? Dan rekenen we 7 uur voor de beoordeling. We beoordelen dan namelijk of het bouwwerk ervoor zorgt dat regenwater sneller wegstroomt. En wat dat betekent voor de omgeving.

7. Overige activiteiten aanvragen

Wilt u een andere aanvraag doen dan uit één van de hierboven genoemde categorieën? Dan rekenen we ook kosten. Hieronder leest u hoeveel uur we nodig hebben om uw aanvraag te behandelen.

Een bestaande regel aanpassen | 7 uur

Soms kunt u vragen om af te wijken van de regels, zodat ze beter passen bij uw situatie. U vraagt dit apart aan, los van een omgevingsvergunning. We rekenen voorlopig gemiddeld 7 uur om uw aanvraag te behandelen.

Een andere regel voorstellen | 7 uur

Soms kunnen we een regel veranderen. U kunt dan een andere maatregel voorstellen die hetzelfde resultaat oplevert. Zo zorgen we ervoor dat die past bij uw situatie. Dit is een nieuwe taak voor Delfland. We rekenen voorlopig gemiddeld 7 uur om uw aanvraag te behandelen.

Een aanvraag voor een nieuwe activiteit | 7 uur

De Omgevingswet is nieuw. Het kan voorkomen dat u een vergunningsactiviteit aanvraagt die nog niet specifiek in onze tarieventabel staat. Voor de behandeling van deze aanvraag rekenen we voorlopig met een gemiddelde van 7 uur.

Een ander bestuur is verantwoordelijk voor een deel van de aanvraag | 100% van de kosten

Soms moet een ander bestuur dan Delfland een deel van de aanvraag goedkeuren. Delfland betaalt de kosten die door dit bestuur in rekening worden gebracht, en deze kosten worden bij de kosten voor uw aanvraag opgeteld.

Wij vragen een andere partij om advies | 100% van de kosten

Soms hebben we het advies van een deskundige van buiten Delfland nodig. Delfland betaalt de kosten voor dit advies, en deze kosten worden bij de kosten van uw aanvraag opgeteld.

Uw aanvraag aanpassen, intrekken, weigeren of niet behandelen

Gaat uw aanvraag toch niet door? Of wilt u iets veranderen? Dan rekenen we ook kosten. Hieronder leest u hoeveel uur we nodig hebben om uw aanvraag te behandelen.

Uw bestaande omgevingsvergunning aanpassen

U heeft al een omgevingsvergunning. En u wilt die aanpassen. De kosten hangen af van wat voor soort aanpassing u wilt doen.*

Wijziging voorschrift uitvoeringstermijn | 2,5 uur

Heeft u al een omgevingsvergunning en wilt u alleen de uitvoeringstermijn aanpassen? Voor deze wijziging rekenen we gemiddeld 2,5 uur voor de behandeling van uw aanvraag.

Kleine aanpassing bestaande vergunning | 5,5 uur

Een kleine aanpassing is een eenvoudige wijziging van een bestaande vergunning. Deze aanpassing vraagt geen nieuwe beoordeling van de bestaande vergunning en kan binnen 5,5 uur behandeld worden.

* Is voor de aanpassing wél een nieuwe beoordeling nodig of duurt de wijziging langer dan de tijdsbesteding van categorie 7.5? Dan moet u een nieuwe aanvraag indienen.

Uw aanvraag weigeren | 100% van de kosten

Als wij besluiten uw aanvraag te weigeren, brengen wij de volledige kosten voor het behandelen van de aanvraag in rekening. Wilt u teleurstellingen of onnodige kosten voorkomen? Overleg dan vooraf met ons voordat u uw aanvraag officieel indient. Wij kunnen u adviseren over de haalbaarheid van uw aanvraag en over eventuele aandachtspunten.

Uw aanvraag intrekken | 25 tot 100% van de kosten

Heeft u een aanvraag gedaan? Maar wilt u die toch intrekken? Dan betaalt u een deel van de kosten voor ons werk. Of alle kosten. Hoeveel u betaalt, hangt af van hoe snel u uw aanvraag intrekt. We rekenen vanaf het moment dat we uw aanvraag in behandeling nemen.

Wanneer trekt u uw aanvraag in?	Hoeveel procent van de kosten betaalt u?
in week 1 en binnen week 2	25%
na week 2 en binnen week 3	50%
na week 3 en binnen week 4	75%
na week 4	100%

Uw aanvraag niet behandelen

Heeft u een aanvraag gedaan? Maar voldoet die niet aan onze eisen? En heeft u niet op tijd de juiste informatie naar ons gestuurd? Dan behandelen we uw aanvraag niet. U betaalt dan ook geen kosten.

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	3539
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 november 2025
Agendapunt	H.04
Titel	Tweede begrotingswijziging 2025

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	27 november 2025

Voorgesteld besluit

Onderwerp Tweede begrotingswijziging 2025
Versienummer 0.1
Dossiernummer 3539
D&H datum dinsdag 14 oktober 2025
Wijze agenderen Openbaar

1) Het gevraagde besluit

1. De Tweede begrotingswijziging (2^e BGW) 2025 (DMS-2467881) vast te stellen, waarmee de programmabegroting 2025 wordt gewijzigd conform de voorgestelde mutaties in baten en lasten per programma, zoals toegelicht in hoofdstuk 3.2.
2. De begroting 2025 bij te stellen op basis van de 2^e BGW 2025, met:
 - a) € 9,26 miljoen aan hogere lasten;
 - b) € 6,14 miljoen aan hogere baten.
3. In te stemmen met:
 - a. een storting van € 2,45 miljoen in de tariefdeempingsreserve watersysteem
 - b. een onttrekking van € 2,11 miljoen uit de tariefdeempingsreserve zuiveringssysteem
 - c. een onttrekking van € 3,5 miljoen uit de bestemmingsreserve baggerwerkzaamheden voor doorgeschoven werkzaamheden uit 2024
 - d. het doorschuiven van prestaties van 2025 naar 2026 en de bijbehorende stortingen in de reserves (€ 0,02 miljoen voor de kostenegaliseringsreserve watersysteem en € 0,02 miljoen voor de kostenegaliseringsreserve zuiveringssysteem).

2) Aanleiding

Door de nieuwe verordening beleids- en verantwoordingsfunctie (2025) en de verplichting tot een rechtmatigheidsverklaring is het nodig om de begroting tussentijds te actualiseren. Deze wijziging vormt de laatste bijstelling van 2025 en voorkomt onrechtmatigheden.

De rechtmatigheidsverklaring is immers de hoeksteen van ons financieel beheer. Het is onze publieke belofte dat elke euro die wij besteden, volledig in lijn is met alle geldende wet- en regelgeving, inclusief onze eigen verordeningen. Dit borgt publieke verantwoording en integere besteding van de middelen.

De nieuwe wet- en regelgeving vraagt om directe vertaling naar onze processen. Op basis van een gedegen analyse van de financiële cijfers tot en met 31 augustus en de meeste recente signalen uit de organisatie en externe partijen, presenteren wij u de Tweede begrotingswijziging (2^e BGW) 2025.

Het college legt in het jaarverslag een rechtmatigheidsverklaring af in de paragraaf bedrijfsvoering met eventuele afwijkingen helder en onderbouwd toe.

Op 17 juli heeft de VV de Bestuursrapportage 2025 vastgesteld. Die rapportage gaf een beeld tot en met april van dit jaar. Deze Tweede begrotingswijziging 2025 (2^e BGW) geeft een actueel beeld van tot en met augustus en bevat daarnaast een prognose voor heel 2025.

3) Beoogd effect

De begroting wordt aangepast op basis van de meest recente cijfers tot 31 augustus 2025 en een prognose voor het gehele jaar. Dit waarborgt rechtmatigheid en een zorgvuldig financieel beheer.

Dossiernummer: 3539

4) Kernboodschap

De 2^e BGW 2025 geeft een actueel en rechtmatig financieel beeld en zorgt dat de begroting aansluit bij de realisatie en prognose voor 2025.

5) Historie – eerdere besluitvorming

De begroting 2025 is vastgesteld op 28 november 2024 in de verenigde vergadering. De Bestuursrapportage 2025 is vastgesteld op 17 juli 2025.

6) Regelgeving en Beleid

Deze wijzigingen voldoet aan de geldende wet-en regelgeving en aan de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie van Delfland.

7) Financiën

In deze Tweede begrotingswijziging stellen we de exploitatiebegroting bij conform de prognose van de verwachte lasten en baten per 31 augustus 2025. Hieronder presenteren we:

1. Verdeling naar programma's;
2. Verdeling naar taken;
3. Reserve mutaties;
4. Investeringsen.

a. Verdeling naar programma's

De verdeling van het verwachte exploitatieresultaat over de programma's is opgenomen in paragraaf 3.2 Baten en lasten per programma.

In de exploitatiebegroting zijn enkele grote wijzigingen noodzakelijk. Deze lichten we hieronder toe:

- Extra HWBP-solidariteitsbijdrage van € 0,68 miljoen (P1)
- Subsidie HWBP (budgetneutraal) voor onderzoek sterkte Delflandsedijk (P1)
- Extra kosten voor baggeren: € 5,4 miljoen (waarvan € 3,5 miljoen uit de reserve voor baggerwerkzaamheden en € 1,9 miljoen aan extra kosten (P3)
- Hogere lasten PPS Service Fee van € 1,6 miljoen (P4)
- Extra last van € 1,3 miljoen door lagere btw-teruggave (P4)
- Hogere belastingopbrengsten van € 4 miljoen (P5)

De begroting 2025 wordt op basis van de 2^e BGW 2025 bijgesteld met € 9,26 miljoen aan hogere lasten en € 6,14 miljoen aan hogere baten. Het resultaat van de 2^e BGW bedraagt € 3,12 miljoen aan hogere netto kosten. Hierdoor komt het verwachte jaarresultaat uit op -€ 9,25 miljoen in plaats van de oorspronkelijke € -12,48 miljoen.

In het resultaat voor bestemming zijn twee reservemutaties verwerkt:

- Onttrekking aan de reserve voor baggerwerkzaamheden van € 3,5 miljoen;
- Storting in de kostenegalisatiereserves van € 0,04 miljoen vanwege doorgeschoven prestatie.

b. Verdeling naar taken

De bijgestelde begroting is hieronder per taak uitgesplitst. Deze tabel geeft een direct inzicht in de bijstelling voor de waterschapstaken Watersysteem (WS) en Zuiveringssysteem (ZS). Aansluitend wordt in het overzicht van de reservemutatie toegelicht uit welke reserves bedragen worden onttrokken of waaraan wordt gedoteerd, met vermelding van de bijhorende bedragen. Voor een compleet overzicht van alle wijzigingen in 2025 zie paragraaf 3.3.

Bedragen x 1.000

Bedragen x € 1 .000 ('- is een onttrekking en + is dotatie)		2e BGW 2025	2e BGW WS	2e BGW ZS
Exploitantiebegroting				
A	Lasten	9.261	6.740	2.520
B	Baten	-6.140	-5.706	-434
C	Resultaat vóór bestemming	3.121	1.035	2.086

c. Reserve mutaties

Het resultaat van de 2^e BGW bedraagt € 3,1 miljoen aan hogere netto kosten. De uitsplitsing per taak is als volgt: voor de taak WS € 1 miljoen hogere netto kosten en voor ZS € 2,1 miljoen hogere netto kosten. Daarnaast zijn er twee reservemutaties:

- Onttrekking aan de reserve voor baggerwerkzaamheden van € 3,5 miljoen
- Storting aan de kostenegaliseringsreserve van € 0,04 miljoen vanwege doorgeschoven prestatie.

Taak WS

Netto hogere kosten WS	€ 1,04 mln.
Onttrekking aan de reserve voor baggerwerkzaamheden	-€3,5 mln.
Storting aan de kostenegaliseringsreserve WS*	€0,02 mln.
Saldo	-€ 2,45 mln.

Na onttrekking en storting blijft er een bedrag van € 2,45 miljoen over als positief resultaat voor de taak WS. Dit bedrag wordt als resultaatbestemming gestort in tariefdecompressiereserve WS.

Taak ZS

Netto hogere kosten ZS	€ 2,09 mln.
Storting aan de kostenegaliseringsreserve ZS*	€0,02 mln.
Saldo	€ 2,11 mln.

Na de storting in de kostenegaliseringsreserve ZS komt het saldo voor de taak ZS uit op € 2,11 miljoen. Dit bedrag dient te worden onttrokken uit de tariefdecompressiereserve ZS.

**Doorgeschoven prestatie van 0,04 miljoen is voor de helft toe te rekenen aan de taken WS en ZS.*

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2025 wordt besloten over de definitieve bestemming van dit resultaat.

d. Investeringsuitgaven

-Op de projecten die we dit jaar verwachten te activeren worden geen overschrijdingen verwacht.

8) Duurzaamheid

Niet van toepassing.

Dossiernummer: 3539

9) Organisatorische en personele consequenties

n.v.t.

10) OR

De OR wordt via het reguliere WOR-overleg geïnformeerd over 2^e BGW.

11) Risico's en beheersmaatregelen

n.v.t.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

De interne organisatie wordt via een bericht op het samenwerkingsportaal geïnformeerd over de voortgang van de programmadoelen en de bijstelling van de begroting.

13) Bekendmaking en vervolprocedure

Niet van toepassing.

14) Bevoegd orgaan

Dijkgraaf en hoogheemraden stellen de 2^e BGW op en leggen deze ter vaststelling voor aan de verenigde vergadering.

In het kader van het budgetrecht, zoals vastgelegd artikelen 99 tot en met 102 van de Waterschapswet, is de verenigde vergadering het bevoegd orgaan voor het vaststellen van de genoemde begrotingsbijstelling.

Ook voor de instemming met de onttrekking en de storting aan de reserves is de verenigde vergadering het bevoegd orgaan.

15) Toelichting

Niet van toepassing.

16) Bijlagen

- Bijlage 1: 2^e begrotingswijziging 2025 DM-2467881

Onderwerp Tweede begrotingswijziging 2025
Dossiernummer 3539

De verenigde vergadering van Delfland,

Op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van dinsdag 14 oktober 2025,
dossiernummer 3539;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie.

Overwegende dat:

1. Het passen van baten en lasten binnen de door VV vastgestelde begroting en essentieel toetsingspunt is in de jaarlijkse controle op de jaarrekening;
2. Het hoogheemraadschap daarom de Tweede begrotingswijziging 2025 invoert als een nieuw, tussentijdse document, specifiek bedoeld om inzicht te geven in afwijkingen van de gestelde doelen en budgetten in de begroting 2025;
3. Op basis van de bevindingen in deze 2^e BGW het noodzakelijk is om begrotingsbijstellingen voor te stellen die betrekking hebben op de realisatie van het lopende boekjaar 2025.

Gelet op:

1. Artikel 77 van de Waterschapswet;
2. Artikel 99 tot en met 101 van de Waterschapswet;
3. Artikel 10 van de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie van Delfland.

Besluit:

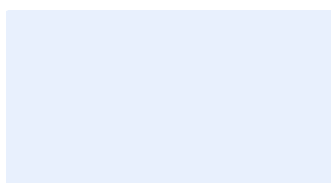
1. De Tweede begrotingswijziging (2^e BGW) 2025 (DMS-2467881) vast te stellen, waarmee de programmabegroting 2025 wordt gewijzigd conform de voorgestelde mutaties in baten en lasten per programma, zoals toegelicht in hoofdstuk 3.2.
2. De begroting 2025 bij te stellen op basis van de 2^e BGW 2025, met:
 - a) € 9,26 miljoen aan hogere lasten;
 - b) € 6,14 miljoen aan hogere baten.
3. In te stemmen met:
 - a. een storting van € 2,45 miljoen in de tariefdempingsreserve watersysteem
 - b. een onttrekking van € 2,11 miljoen uit de tariefdempingsreserve zuiveringssysteem
 - c. een onttrekking van € 3,5 miljoen uit de bestemmingsreserve baggerwerkzaamheden voor doorgeschoven werkzaamheden uit 2024
 - d. het doorschuiven van prestaties van 2025 naar 2026 en de bijbehorende stortingen in de reserves (€ 0,02 miljoen voor de kostenegaliseringsreserve watersysteem en € 0,02 miljoen voor de kostenegaliseringsreserve zuiveringssysteem).

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 27 november 2025.

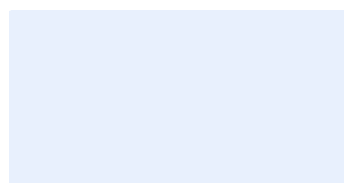
De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

de voorzitter,

ir. P.C. Janssen

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Hoogheemraadschap van
Delfland

Tweede begrotingswijziging 2025

Colofon

Tweede begrotingswijziging 2025

Samenstelling

Hoogheemraadschap van Delfland

Delft, 27 november 2025

Hoogheemraadschap van Delfland

Postbus 3061

2601 DB DELFT

[Tel:015-2608108](tel:015-2608108)

www.hhdelfland.nl

Inhoud

Inleiding	4
Leeswijzer.....	5
1 Programmaplan	6
Programma: 1.1 Waterkeringen en waterbewustzijn	6
Programma: 1.2 Waterkwaliteit, biodiversiteit, recreatie en externe verbinding	6
Programma: 1.3 Waterkwantiteit en klimaatadaptatie.....	7
Programma: 1.4 Waterketen en circulariteit	7
Programma: 1.5 Financiën, algemene dekkingsmiddelen	8
Programma: 1.6 Organisatie en bedrijfsvoering	9
2 Financiële risico's	10
3 Financiën	12
3.1 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten.....	12
3.2 Baten en lasten per programma	14
3.3 Naar Waterschapstaken.....	15
3.4 Investeringsuitgaven.....	16
3.5 Overhevelingen	16

Inleiding

De Tweede Begrotingswijziging (2^e BGW) heeft als doel de Verenigde Vergadering (VV) te informeren en goedkeuring te vragen voor financiële mutaties in de lopende begroting die na de bestuursrapportage (Burap) hebben plaatsgevonden. De Burap geldt als de eerste begrotingswijziging van het jaar en is, vergeleken met voorgaande jaren, vervroegd naar vóór het zomerreces.

Deze 2^e BGW richt zich primair op financiële afwijkingen waarvoor toestemming nodig is of die gemeld moeten worden om onrechtmatigheid te voorkomen. In tegenstelling tot de Burap bevat de 2^e BGW uitsluitend financiële wijzigingen die leiden tot een aanpassing op programmaniveau. Dit is de eerste keer dat Delfland dit document opstelt. De invoering hangt samen met de verplichting om vanaf dit jaar een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening op te nemen.

Deze wijzigingen worden vergezeld van een onderbouwde toelichting, maar zonder nadere analyse van doelrealisatie, prestatie-indicatoren of de voortgang van activiteiten. Alleen mutaties die leiden tot overschrijding of onderschrijding van lasten en baten per programma, én die een ophoging van investeringskredieten vereisen, worden opgenomen en ter vaststelling voorgelegd aan de VV.

Leeswijzer

De Tweede Begrotingswijziging 2025 volgt in grote lijnen de structuur van de vastgestelde Begroting 2025 en Bestuursrapportage (Burap) 2025.

In hoofdstuk 1 Programmaplan worden de zes programma's behandeld. Alleen mutaties die leiden tot een over- of onderschrijding van lasten en baten per programma worden hierin opgenomen. De gepresenteerde tabel (exploitatie) geeft inzicht in de financiële ontwikkelingen per programma voor het begrotingsjaar 2025. Alle bedragen zijn uitgedrukt in duizenden euro's. De tabel volgt de financiële systematiek voor het actualiseren van een begroting. Dit betekent dat de kolommen bij elkaar worden opgeteld of van elkaar worden afgetrokken om de uiteindelijke stand van de gewijzigde begroting 2025 te bepalen.

Beschrijving van de kolommen:

- Begroting 2025: Het oorspronkelijk vastgesteld budget.
- Mutaties Burap 2025: De eerste reeks wijzigingen op de oorspronkelijke begroting.
- Mutaties 2^e BGW 2025: De tweede begrotingswijziging is de mutatie ten opzichte van de stand van de BURAP.
- Gewijzigde begroting 2025: Het actuele, geactualiseerde budget.

In hoofdstuk 2 wordt het onderwerp financiële risico's behandeld. Het doel is om een volledig beeld te geven van wat zich mogelijk nog kan voordoen, ongeacht de mate van onzekerheid over het optreden van deze risico's.

In hoofdstuk 3 worden de financiën behandeld. Dit hoofdstuk bevat een overzicht van de kosten- en opbrengstsoorten. Ook worden de baten en lasten per programma gepresenteerd en de verdeling naar de waterschapstaken weergegeven.

In dit document worden de baten en lasten als volgt gepresenteerd: een toename van de lasten is positief (+), en een afname is negatief (-). Omgekeerd is een toename van de baten negatief (-), terwijl een afname van de baten positief (+) is.

1 Programmaplan

Programma: 1.1 Waterkeringen en waterbewustzijn

Exploitatie:

Bedragen * €1.000

Waterkeringen en waterbewustzijn	Begroting 2025	Mutatie Burap 2025	Mutaties 2e wijziging 2025	Gewijzigde begroting 2025
Lasten	31.275	594	1.133	33.002
Baten	-400	140	-400	-660
Netto kosten	30.875	734	733	32.342

Toelichting:

De financiële aanpassingen binnen dit programma leiden tot € 0,7 miljoen hogere netto kosten. De belangrijkste verklaringen hiervoor zijn:

Lasten (Toename: € 1,1 miljoen)

- € 0,7 miljoen erbij. Op basis van de Rijksbegroting 2026 en de daarin genoemde gegevens over het Deltafonds verwachten we een naheffing voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).
- € 0,4 miljoen voor het onderzoek naar de sterkte (zettingsvloeiing, 15 juli 2025 DMS 2443186) van de Delflandsedijk. Delfland heeft hiervoor 100% subsidie ontvangen vanuit het HWBP, waardoor de lasten en baten voor 2025 beide met € 0,4 miljoen toenemen.
- Diverse kleine onderschrijvingen zoals voor het inwinnen van grondgegevens, overgeheveld uit programma 6.

Baten (Toename: € 0,4 miljoen)

- € 0,4 miljoen als subsidiebijdrage voor het onderzoek naar de sterkte van de Delflandsedijk.

Programma: 1.2 Waterkwaliteit, biodiversiteit, recreatie en externe verbinding

Exploitatie:

Bedragen * €1.000

Waterkwaliteit, biodiversiteit, recreatie en externe verbinding	Begroting 2025	Mutatie Burap 2025	Mutaties 2e wijziging 2025	Gewijzigde begroting 2025
Lasten	17.069	-350	170	16.889
Baten	-100	0	-280	-380
Netto kosten	16.969	-350	-110	16.509

Toelichting:

De financiële aanpassingen binnen dit programma leiden tot € 0,1 miljoen lagere netto kosten. De belangrijkste verklaringen hiervoor zijn:

Lasten (Toename: € 0,2 miljoen)

- € 0,2 miljoen toename van de lasten vanwege externe inzet en expertise voor het afdanken van rivierkreeften

Baten (Toename: € 0,3 miljoen)

- € 0,3 miljoen hogere baten als gevolg van de afrekening van het waterakkoord. In dit akkoord zijn afspraken vastgelegd over de opbouw en berekening van de kosten. Deze bestaan uit kosten voor boezembemaling, baggeren van het boezemstelsel en algemene apparaatskosten van het boezemstelsel. Door de stijging van de baggerkosten en het

grotere aantal kubieke meters (m³) is de doorbelasting aan Schieland en de Krimpenerwaard verhoogd.

Programma: 1.3 Waterkwantiteit en klimaatadaptatie

Exploitatie:

Bedragen * €1.000

Waterkwantiteit en klimaatadaptatie	Begroting 2025	Mutatie Burap 2025	Mutaties 2e wijziging 2025	Gewijzigde begroting 2025
Lasten	53.888	-558	5.355	58.685
Baten	-1.853	0	-900	-2.753
Netto kosten voor bestemming	52.034	-558	4.455	55.931

Voor reservemutatie zie paragraaf 3.2

Toelichting:

De financiële aanpassingen binnen dit programma leiden tot € 4,5 miljoen hogere netto kosten. Ter dekking van deze stijging wordt € 3,5 miljoen onttrokken uit de bestemmingsreserve voor baggerwerkzaamheden.

De belangrijkste verklaringen hiervoor zijn:

Lasten (Toename: € 5,4 miljoen)

- In de bestemmingsreserve baggeren vanuit 2024 is € 3,5 miljoen beschikbaar bedoeld om doorlopende werkzaamheden uit het baggerseizoen 2024/2025 uit te voeren. In 2025 kunnen we daarmee al het baggerwerk van dit seizoen uitvoeren. In totaal betreft het € 5,4 miljoen aan extra kosten voor baggeren. Daarvan wordt € 3,5 miljoen gedekt uit de daarvoor bedoelde bestemmingsreserve. De overige € 1,9 miljoen komt doordat er meer bagger in de watergangen blijkt te zitten dan eerder aangenomen. Daarnaast is de toegankelijkheid van de watergangen moeilijker waardoor de kosten hoger zijn. Als laatste reden zijn de kosten voor het elektrificeren hoger dan aangenomen. De kosten voor elektrificeren blijken niet lineair over de jaren te zijn, zoals wel aangenomen, maar in deze eerste jaren hoger.

Baten (Toename: € 0,9 miljoen)

- €0,9 miljoen hogere baten door toename doorbelasting naar gemeenten. Omdat de totale baggerkosten zijn gestegen, zijn ook de kosten die wij doorbelasten aan de gemeenten voor wie wij baggeren, hoger. Deze hogere kosten worden vergoed, waardoor onze baten, net als de lasten, hoger uitvallen dan in de begroting aangenomen.

Programma: 1.4 Waterketen en circulariteit

Exploitatie:

Bedragen * €1.000

Waterketen en circulariteit	Begroting 2025	Mutatie Burap 2025	Mutaties 2e wijziging 2025	Gewijzigde begroting 2025
Lasten	141.856	-645	2.310	143.522
Baten	-22.523	-865	594	-22.794
Netto kosten	119.333	-1.510	2.904	120.727

Toelichting:

De financiële aanpassingen binnen dit programma leiden tot € 2,9 miljoen hogere netto kosten. De belangrijkste verklaringen hiervoor zijn:

Lasten (Toename: € 2,3 miljoen)

- € 1,6 miljoen hogere lasten. De prognose voor de PPS Service Fee is op basis van de geactualiseerde volumes en contractueel bepaalde indices naar boven bijgesteld. Ten tijde van de Burap waren nog niet alle CBS-indices bijgewerkt.
- € 1,3 miljoen extra last vanwege een verwachte lagere btw-teruggave. Een langlopende discussie met de Belastingdienst nadert de eindfase. Hoewel de definitieve uitkomst nog onzeker is, is de realistische verwachting dat Delfland in 2025 een extra last van € 1,3 miljoen moet nemen. De afspraak die met de Belastingdienst gemaakt gaat worden geeft duidelijkheid voor de resterende looptijd van de overeenkomst met Delfluent (2033).
- -€ 0,6 miljoen op diverse budgetten. De prognose is naar beneden bijgesteld op basis van een betere inschatting van prijzen en volumes.

Baten (Afname: € 0,6 miljoen)

- Door een lagere productie zijn er minder opbrengsten uit de verkoop van groen gas en duurzaamheidscertificaten. Daarnaast wordt ook de prognose van diverse overige baten naar beneden bijgesteld op basis van de tot nu toe gerealiseerde opbrengsten.

Programma: 1.5 Financiën, algemene dekkingsmiddelen

Exploitatie:

Bedragen * €1.000

Financiën, algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2025	Mutatie Burap 2025	Mutaties 2e wijziging 2025	Gewijzigde begroting 2025
Lasten	7.695	3.325	448	11.468
Baten	-301.479	-591	-5.054	-307.124
Netto kosten	-293.784	2.734	-4.606	-295.657

Toelichting:

De financiële aanpassingen binnen dit programma leiden tot € 4,6 miljoen lagere netto kosten. De belangrijkste verklaringen hiervoor zijn:

Lasten (Toename: € 0,5 miljoen)

- € 0,8 miljoen hogere personeelskosten veroorzaakt door extra inzet van inhuurkrachten.
- -€ 0,3 miljoen lagere bijdrage aan RBG. Op basis van de septemberprognose van de RBG zullen zij minder besteden. Dit leidt tot een lagere jaarlijkse bijdrage.
- Enkele kleinere bijstellingen, waaronder een overheveling uit de post 'Onvoorzien' naar programma 6 en hogere vastgoedkosten in verband met meerdere vastgoedtransacties.

Baten (Toename: € 5,1 miljoen)

- De belastingopbrengsten zijn met € 4 miljoen verhoogd naar aanleiding van een herziene raming van de grondslagen door de RBG. Hiervan betreft € 3,3 miljoen voor de watersysteemheffing en € 0,7 miljoen voor de zuiveringsheffing. Opbouw is als volgt:
 - € 2,5 miljoen door een hogere WOZ-waarde dan waarop de heffingen zijn gebaseerd. Bij het opmaken van de begroting heeft de RBG vrijwel nooit de beschikking over alle WOZ-data van de inliggende gemeenten.
 - € 0,8 miljoen door een hoger aantal ingezetenen en iets lager percentage kwijtschelding (8,0% versus 8,4%).
 - € 0,7 miljoen door hoger aantal woningen en bedrijven voor de zuiveringsheffing.
- € 0,5 miljoen hogere baten voor Leges door de overgang van handmatig naar digitaal innen. Via de RBG is er een inhaalslag gedaan voor de tweede helft van 2024 en de eerste helft van 2025.
- € 0,4 miljoen hogere rentebaten vanwege schatkistbankieren.
- € 0,1 miljoen hogere ontvangsten vanwege de verkoop van onroerend goed.

Programma: 1.6 Organisatie en bedrijfsvoering

Exploitatie:

Bedragen * €1.000

Organisatie en bedrijfsvoering	Begroting 2025	Mutatie Burap 2025	Mutaties 2e wijziging 2025	Gewijzigde begroting 2025
Lasten	62.511	-7	-155	62.350
Baten	-420	-938	-100	-1.457
Netto kosten voor bestemming	62.092	-945	-255	60.892

Voor reservemutatie zie paragraaf 3.2

Toelichting:

De financiële aanpassingen binnen dit programma leiden tot € 0,3 miljoen lagere netto kosten. Een deel hiervan (namelijk € 40.000) wordt overgeboekt naar de kostenegaliseringsreserve WS en ZS (in een verhouding van 50/50), vanwege een doorgeschoven prestatie van 2025 naar 2026. De belangrijkste verklaringen hiervoor zijn:

Lasten (Afname: € 0,2 miljoen)

- € 0,1 miljoen extra voor herstelkosten van een calamiteit (verzwakking waterkering bij de Maesmundeweg), overgeheveld vanuit de post Onvoorzien binnen programmalijn 5B (Dekkingsmiddelen).
- € 0,3 miljoen toename voor wervingskosten personeel, trainees en penvoerder Waterschapstalent. Het project Waterschapstalent is een initiatief van zes waterschappen in West Nederland en het HWBP en biedt trainees de kans actief mee te werken aan oplossingen en complexe uitdagingen.
- € 0,2 miljoen verhoging van de Rijksfactuur voor de bijdrage basisvoorzieningen, inclusief indexering van de licentiekosten en een hogere contributie aan het Waterschapshuis.
- -€ 0,6 miljoen lagere lasten door onderschrijvingen op diverse posten.
- -€ 0,1 miljoen lagere lasten door onder andere doorontwikkeling van het Digitaal Stelsel Omgevingswet en overheveling naar programmalijn 1A (Waterkeringen) voor het inwinnen van grondgegevens.

Baten (Toename: € 0,1 miljoen)

- € 0,1 miljoen vergoeding voor trainees en penvoerder Waterschapstalent.

2 Financiële risico's

De tweede begrotingswijziging voor 2025 biedt de gelegenheid om de VV te informeren over potentiële financiële risico's. Het doel is de VV een volledig beeld te geven van wat zich nog kan voordoen, ook wanneer er sprake is van aanzienlijke onzekerheid.

Risico: Extra solidariteitsbijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma (paragraaf 1.1)

Jaarlijks wordt in het laatste kwartaal de solidariteitsbijdrage van de waterschappen aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) bijgesteld op basis van de nieuwe Rijksbegroting (Deltafonds). Op basis van de Rijksbegroting 2026 is de inschatting dat de solidariteitsbijdrage voor 2025 € 0,7 miljoen hoger is dan begroot. Het is goed mogelijk dat deze extra bijdrage door verschuivingen in het programma alsnog vervalt. De officiële mededeling van het HWBP volgt nog.

Risico: Doorbelaste personeelskosten aan diverse programma's

De doorbelasting van personeelskosten naar de verschillende programma's is gebaseerd op geraamde en daadwerkelijk geschreven uren. De werkelijke inzet en daarmee de doorbelasting kan sterk afwijken van de raming. Daardoor kan het ene programma een onderschrijding laten zien en een ander juist een overschrijding. Per saldo worden echter nooit meer personeelskosten doorbelast dan de daadwerkelijk gemaakte kosten.

Daarnaast is de systematiek complexer geworden doordat uren op investeringsprojecten in principe niet mogen worden geactiveerd, met uitzondering van één project (De Vergulde Hand). Deze uren worden daarom achteraf doorbelast, wat merkbaar afwijkingen kan veroorzaken.

Risico: Minder terug te vorderen btw over de service fee

Sinds 2019 houden wij 10,5% van de btw over de servicefee van Delfluent buiten het exploitatieresultaat van Delfland. Dit deel kan via de Belastingdienst worden teruggevorderd, omdat het verband houdt met de ondernemersactiviteit van de groen gasproductie. Het uiteindelijke percentage kan lager uitvallen dan de huidige aanname, maar de afspraak geldt als vast percentage voor de resterende duur van de overeenkomst. Eind dit jaar verwachten we het definitieve percentage formeel met de Belastingdienst overeen te komen.

Risico: Pensioenvoorziening van onze (oud) bestuurders

Per 1 januari 2028 gaan de pensioenen van onze (oud) bestuurders onder de ABP-pensioenregeling vallen. Dit is een landelijke wijziging. De verwachting is dat de opgebouwde pensioenvoorziening in 2025 opgehoogd moet worden. De redenen hiervoor zijn:

1. Verschillende rekenregels (berekenen van de contante waarde)
2. De dekkingsgraad van ABP is hoger.
3. Administratieve kosten om deze pensioenen onder te brengen bij het ABP
4. Polissen die wij bij een verzekeraar hebben afgekocht moeten ook ondergebracht worden.

Op dit moment is nog onduidelijk wat de omvang van de ophoging van de pensioenvoorziening moet zijn.

Onzekerheid/risico huidige boekjaar De Vergulde Hand

De lagere verwachte uitgaven in 2025 zijn het gevolg van een uitloop in de planning. Het gaat hier dus om een verschuiving van uitgaven van 2025 naar Q1 en Q2 2026.

Met betrekking tot deze aangepaste prognose voor 2025 verwachten wij geen significante onzekerheden of risico's.

Onzekerheid/risico overschrijding krediet planfase De Vergulde Hand

Met name met betrekking tot de samenwerking met de Ingenieurs Combinatie (IC) en ten aanzien van de te realiseren energie aansluiting zien wij enige onzekerheid. Wat betreft de samenwerking met de IC zal dit mogelijk leiden tot extra kosten, in het geval van de energie aansluiting werkt deze onzekerheid beiden kanten op (ook onderbesteding omdat kosten naar de

volgende fase schuiven is mogelijk). Echter, momenteel verwachten we met het huidige krediet uit te komen en voor tegenvallers is een reservering bij de ambtelijk opdrachtgever van €500.000,- beschikbaar. Het risico dat we opnieuw naar de VV moeten omdat het reeds verstrekte krediet onvoldoende blijkt beschouwen wij dus als klein. Nadere toelichting of een waarschuwing zijn met het huidige inzicht dus niet nodig/gewenst.

Onzekerheid totale projectduur De Vergulde Hand

De combinatie van de beperkte vertraging t.o.v. de totale projectduur en het feit dat we pas in de beginfase van het project maken dat de huidige vertraging geen aanleiding geeft om bestuurlijke uitspraken te doen over de opleverdatum van het project.

Uiteraard zijn we hier als project scherp op en zullen we beter inzicht hebben na afronding van de VO-fase (Q2 2026). Voor nu zou een uitspraak over het effect op de doorlooptijd, en daarmee de einddatum van het project, echter voorbarig zijn. Nadere toelichting of een waarschuwing zijn met het huidige inzicht dus niet nodig.

3 Financiën

De kosten- en opbrengstsoorten biedt een bredere blik op de toegekende budgetten, anders dan de mutaties in de programma's. De bijstellingen zelf zijn toegelicht in het hoofdstuk Programmaplan. Binnen het toegekende budget mag er tussen de verschillende kostensoorten worden geschoven. Dit is vastgelegd in de mandaatregeling en de regeling budgethouderschap. Het budgetrecht blijft bij de Verenigde Vergadering (VV).

3.1 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstensoorten

Bedragen * €1.000

Kostengroepen	Begroting 2025	Mutatie Burap 2025	Mutaties 2e wijziging 2025	Gewijzigde begroting 2025
Bijdragen aan derden				
Bijdragen aan openbare lichamen	11.100	1.880	-8.520**	4.460
Bijdragen aan bedrijven	359	0	0	359
Bijdragen aan het Rijk	11.900	200	675	12.775
Bijdragen aan overigen	537	0	0	537
Goederen en diensten van derden				
Overige diensten door derden	52.864	-3.419	6.289**	55.734
Duurzame gebruiksgoederen	5.003	-132	1.992	6.864
Onderhoud door derden	25.764	845	5.438**	32.047
Leasebetalingen operational lease	53.532	394	2.861	56.787
Energie	6.970	-200	-227	6.543
Belastingen	2.221	-172	0	2.049
Huren en rechten	11	0	0	11
Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen	148	0	0	148
Pachten en erfpachten	4	0	0	4
Verzekeringen	435	0	0	435
Personeelslasten				
Salarissen huidig personeel en bestuurders	58.296	-596	718	58.419
Overige personeelslasten	3.264	26	284	3.574
Sociale premies	15.778	-161	232	15.849
Personeel van derden	7.409	406	-420	7.395
Rente en afschrijvingen				
Externe rentelasten	23.839	767	0	24.606
Afschrijvingen van activa	39.367	1.051	0	40.418
Toevoegingen aan voorzieningen				
Onvoorzien	-797	897	-62	38
Kosten totaal	318.006	1.787	9.261	329.053

* afrondingsverschillen zijn mogelijk

**technische verschuiving tussen kostencomponenten binnen de programmalijn

Opbrengstensoorten

Bedragen * €1.000

Opbrengstengroepen	Begroting 2025	Mutatie Burap 2025	Mutaties 2e wijziging 2025	Gewijzigde begroting 2025
Bijdragen van derden				
Bijdragen van het Rijk	-2.832	178	-1.180	-3.835
Bijdragen van overige openbare lichamen	-50	0	0	-50
Financiële baten				
Dividenden en bonusuitkeringen	-827	0	0	-827
Externe rentebaten	0	-561	-440	-1.001
Goederen en diensten aan derden				
Diensten voor derden	-17.543	-1.265	-725	-19.533
Huuropbrengst uit overige eigendommen	-180	0	0	-180
Opbrengst uit grond en water	-323	0	0	-323
Verkoop van grond	-250	-380	-140	-770
Verkoop van overige goederen	-5.718	-225	349	-5.594
Interne verrekeningen incl. onttrekkingen voorzieningen				
Geactiveerde lasten	-2.699	0	0	-2.699
Personeelsbaten				
Baten in verband met salarissen en sociale lasten	-300	0	0	-300
Uitlening van personeel	-1.013	573	0	-440
Waterschapsbelastingen				
Kwijtscheldingen	6.194	0	-229	5.964
Oninbaarverklaringen	312	0	11	312
Waterschapsbelastingen opbrengsten	-132.179	0	-3.786	-132.824
Opbrengsten totaal	-330.486	-1.681	-6.140	-338.308

* afrondingsverschillen zijn mogelijk

3.2 Baten en lasten per programma

Bedragen * €1.000

Programma	Begroting 2025	Mutatie Burap 2025	Mutaties 2e wijziging 2025	Gewijzigde begroting 2025
1 - Waterkeringen	30.875	734	732	32.342
Lasten	31.275	594	1.133	33.002
Baten	-400	140	-400	-660
2 - Waterkwaliteit, biodiversiteit, recreatie en externe verbinding	16.969	-350	-110	16.509
Lasten	17.069	-350	170	16.889
Baten	-100	0	-280	-380
3 - Waterkwantiteit en klimaatadaptie	52.034	-558	4.455	55.932
Lasten	53.888	-558	5.355	58.685
Baten	-1.853	0	-900	-2.753
4 - Waterketen en circulariteit	119.333	-1.510	2.904	120.727
Lasten	141.856	-645	2.310	143.522
Baten	-22.523	-865	594	-22.794
5 - Financiën	-293.784	2.734	-4.606	-295.657
Lasten	7.695	3.325	448	11.468
Baten	-301.479	-591	-5.054	-307.124
6 - Organisatie en bedrijfsvoering	62.092	-945	-255	60.892
Lasten	62.511	-7	-155	62.350
Baten	-420	-938	-100	-1.457
Saldo van baten en lasten				
Lasten	314.295	2.359	9.261	325.915
Baten	-326.775	-2254	-6.140	-335.169
Exploitatieresultaat	-12.480	105	3.121	-9.254
Onttrekking aan reserves	-4.552	-797	-3.500	-8.849
Toevoegingen aan reserve	17.032	692	40	17.764
Resultaat na bestemming	0	0	-339	-339

Afrondingsverschillen kan voorkomen

Toelichting reserves

Bestemmingsreserves baggerwerkzaamheden

In de jaarrekening 2024 is een bedrag van € 3,5 miljoen gestort in de reserve voor baggerwerkzaamheden. De grondslag van deze storting in de bestemmingsreserve is dat er verplichtingen in 2024 zijn aangegaan en de uitvoering van de activiteiten in het jaar 2025 zullen plaatsvinden. In de jaarrekening 2024 is dit nader geduid. De prestaties zijn geleverd en de gemaakte kosten worden uit deze € 3,5 miljoen uit de bestemmingsreserve voor baggerwerkzaamheden gefinancierd.

Kostenegalisatiereserves watersysteem

Doorgeschoven prestatie: de verwachte kosten voor verdere noodzakelijke doorontwikkeling van het Digitaal Stelsel Omgevingswet en andere ondersteunende activiteiten worden niet in 2025 uitgegeven, maar in 2026. Dit hangt samen met de afbouw van de landelijke ondersteuning in relatie tot de Omgevingswet als gevolg van een terugtrekkend Rijk. Dit bedrag (€ 0,04 miljoen) wordt doorgeschoven van de begroting 2025 naar die van 2026.

3.3 Naar Waterschapstaken

Bedragen * €1.000

Programma	Primaire begroting 2025	Taak WS	Taak ZS	BURAP 2025	Taak WS	Taak ZS	2e BG-wijziging 2025	Taak WS	Taak ZS	Gewijzigde begroting 2025	Taak WS	Taak ZS
1. Waterkeringen	31.275	31.067	208	594	644	-50	1.133	1.151	-19	33.002	32.863	139
2. Waterkwaliteit, biodiversiteit, recreatie en externe verbinding	17.069	17.022	47	-350	-350	0	170	170	0	16.889	16.842	47
3. Waterkwantiteit en klimaatadaptie	53.888	53.652	236	-558	-558	0	5.355	5.355	0	58.685	58.449	236
4. Waterketen en circulariteit	141.856	1.118	140.739	-645	66	-710	2.310	0	2.310	143.522	1.184	142.338
5. Financiën	7.695	3.920	3.775	3.325	1.662	1.662	448	224	224	11.468	5.806	5.661
6. Organisatie en bedrijfsvoering	62.511	38.263	24.249	-7	212	-219	-155	-160	5	62.350	38.315	24.034
Totaal lasten	314.295	145.042	169.253	2.359	1.677	682	9.261	6.740	2.520	325.915	153.459	172.456
1. Waterkeringen	-400	-400	0	140	140	0	-400	-400	0	-660	-660	0
2. Waterkwaliteit, biodiversiteit, recreatie en externe verbinding	-100	-100	0	0	0	0	-280	-280	0	-380	-380	0
3. Waterkwantiteit en klimaatadaptie	-1.853	-1.853	0	0	0	0	-900	-900	0	-2.753	-2.753	0
4. Waterketen en circulariteit	-22.523	0	-22.523	-865	0	-865	594	0	594	-22.794	0	-22.794
5. Financiën	-301.479	-140.155	-161.324	-591	-121	-471	-5.054	-4.076	-978	-307.124	-144.351	-162.773
6. Organisatie en bedrijfsvoering	-420	-362	-58	-938	-469	-469	-100	-50	-50	-1.457	-881	-576
Totaal baten	-326.775	-142.870	-183.905	-2.254	-449	-1.805	-6.140	-5.706	-434	-335.169	-149.025	-186.144
Exploitatieresultaat	-12.480	2.171	-14.652	105	1.228	-1.122	3.121	1.035	2.086	-9.254	4.434	-13.688

3.4 Investeringsuitgaven

In deze paragraaf nemen we alleen de investeringsprojecten op die onvoldoende krediet hebben of dreigen hun krediet aan het eind van het jaar te overschrijden. Deze projecten kunnen een verzoek indienen om het krediet te verhogen om de overschrijdingen te dekken, op voorwaarde dat de overschrijding niet materieel is.

In de 2^e BGW zijn er geen kredietverhogingen nodig.

3.5 Overhevelingen

In deze paragraaf vindt u een overzicht van de doorgeschoven prestaties. Toelichtingen zijn niet nodig, aangezien deze al in de programma's zijn vermeld.

Doorgeschoven prestaties betreffen eenmalige middelen (bijvoorbeeld uit het coalitieakkoord of projecten) die voor een bepaald jaar waren bestemd, maar niet volledig konden worden uitgegeven. Dit kan door verschillende oorzaken, zoals vertraging bij de aannemer of het wachten op een vergunning. Het betreft geen reguliere middelen.

Deze middelen worden toegevoegd aan de kostenegaliseringsreserve watersysteem of zuiveringsheffing. Ze worden meegenomen in de exploitatiebegroting bij de Bestuursrapportage 2026.

Programma	Omschrijving	Bedrag
P6	Doorontwikkeling Digitaal Stelsel Omgevingswet	€ 40.000

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	3535
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 november 2025
Agendapunt	H.05
Titel	Normenkader financiële rechtmatigheid 2025

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	27 november 2025

Voorgesteld besluit

Onderwerp Normenkader financiële rechtmatigheid 2025
Versienummer n.v.t.
Dossiernummer 3535
D&H datum dinsdag 14 oktober 2025
Wijze agenderen Openbaar

1) Het gevraagde besluit

Het normenkader financiële rechtmatigheid 2025, zoals opgenomen in bijlage 1, kenmerk DMS 2464917, vast te stellen ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording behorende bij de jaarrekening 2025.

2) Aanleiding

Het college stelt een jaarrekening op waarmee verantwoording aan de verenigde vergadering wordt afgelegd. In plaats van de accountant die een rechtmatigheidsverklaring bij de jaarrekening afgeeft moet vanaf het begrotingsjaar 2025 de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording door het college worden toegevoegd.

Met de rechtmatigheidsverantwoording legt het college verantwoording af over de rechtmatigheid van de jaarrekeningcijfers. De accountant controleert de getrouwheid van deze rechtmatigheidsverantwoording.

Voor een goede totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording moet jaarlijks het normenkader rechtmatigheid worden vastgesteld. Het normenkader bevat een inventarisatie van relevante regelgeving van hogere overheden (externe regelgeving) en van het hoogheemraadschap zelf (verordeningen), die een directe relatie kunnen hebben op baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening.

Het normenkader wordt elk jaar geactualiseerd en voorgelegd aan de VV. Het normenkader van Delfland volgt zoveel mogelijk het door de Unie van Waterschappen van 30 juli 2025 opgestelde model normenkader. In dit voorstel bij onderdeel 15 Toelichting is een overzicht met de wijzigingen tussen het normenkader van Delfland 2025 en 2024 opgenomen.

3) Beoogd effect

Het college kan op basis van het normenkader de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties toetsen. Daarmee kan het college over 2025 een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening opnemen.

4) Kernboodschap

Het normenkader financiële rechtmatigheid is de basis voor de interne controle over het verslagjaar 2025. In het normenkader is de regelgeving opgenomen die in het kader van de financiële rechtmatigheid in beschouwing moet worden genomen. Op basis hiervan kan de rechtmatigheidsverantwoording worden opgesteld.

5) Historie – eerdere besluitvorming

Het normenkader financiële rechtmatigheid 2024 is op 28 november 2024 vastgesteld door de verenigde vergadering.

Dossiernummer: 3535

6) Regelgeving en Beleid

Waterschapswet

In de Waterschapswet is in artikel 108, lid 1 opgenomen dat het algemeen bestuur de uitgangspunten voor de inrichting van de financiële organisatie in een verordening vastlegt.

Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie

Deze verordening is in 2025 geactualiseerd en vastgesteld door de verenigde vergadering. De verordening regelt de taakverdeling en bepaalt de verantwoordingskaders tussen het college en de verenigde vergadering. In artikel 13 lid 2 is vastgelegd dat het college jaarlijks de VV een normenkader rechtmatigheid aanbiedt.

7) Financiën

Niet van toepassing

8) Duurzaamheid

Niet van toepassing

9) Organisatorische en personele consequenties

Niet van toepassing

10) OR

Niet van toepassing

11) Risico's en beheersmaatregelen

Niet van toepassing

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

Het normenkader wordt na vaststelling geplaatst op de afdelingspagina van CCA op het intranet.

13) Bekendmaking en vervolprocedure

Niet van toepassing

14) Bevoegd orgaan

De verenigde vergadering stelt het normenkader vast conform artikel 13, lid 2 van de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie van Delfland 2025.

15) Toelichting

Door de Unie van Waterschappen wordt jaarlijks een model voor een geactualiseerd normenkader m.b.t. de financiële rechtmatigheid opgesteld. Er is voor gekozen om met ingang van 2019 dit format voor de financiële rechtmatigheid ook binnen Delfland te gaan gebruiken. Zij het dat alleen die wet- en regelgeving is overgenomen die voor Delfland van belang is en aansluit op de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV.

Hieronder zijn de belangrijkste wijzigingen tussen het Normenkader 2025 en 2024 opgenomen.

Op basis van onderstaande criteria is wet-of regelgeving toegevoegd of verwijderd:

- + nieuwe wet- en regelgeving [a];
- + bestaande relevante wet- en regelgeving alsnog opgenomen [b];
- + Toegevoegd als gevolg van aansluiting op model Unie van Waterschappen [c];
- Verwijderd als gevolg van aansluiting op model Unie van Waterschappen [d];
- Ingetrokken of vervallen wet- en regelgeving [e];
- Aansluiting op kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV [f];

De volgende wetten, regelingen e.d.:

Dossiernummer: 3535

+ Algemene de-minimisverordening (EU/2023/2831) [c]
+ DAEB-de-minimisverordening (EU/2023/2832) [c]
+ Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen [c]
+ Landbouwgroepsvrijstellingsverordening (EU/2022/2472) [c]
+ Waterschapsverordening [a]
+ CAO Waterschappen 2025-2026 [a]
+ Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025 [a]
+ Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater [b]
+ Subsidieregeling natuurmaatregelen Zuid-Holland [b]
+ Subsidieregeling groen Zuid-Holland 2016 [b]
- De-minimisverordening (EU/2013/1407) [e]
- MKB Landbouvvrijstellingsverordening (EU/2014/702) [e]
- Algemene groepsvrijstellingsverordening (EU/2014/651) [e]
- Richtlijn 2014/23/EU betreffende het plaatsen van concessieovereenkomsten [d]
- Richtlijn 2014/24/EU betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en houdende intrekking van Richtlijn 2004/18/EG [d]
- Omgevingswet [d]
- Omgevingsbesluit [d]
- Omgevingsregeling [d]
- Onteigeningswet [d]
- Waterbesluit [e]
- Waterregeling [e]
- Wet bronbelasting 2021 [d]
- Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet waardering onroerende zaken [d]
- Keur (watersysteem/waterkeringen en wateren/wegen) [e]
- CAO Werken voor Waterschappen 2021 [e]
- CAO Werken voor Waterschappen 2024 [e]
- Gids Proportionaliteit [f]
- Aansluitverordening [e]
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2017 [e]

16) Bijlagen

1. Normenkader financiële rechtmatigheid 2025 (DMS 2464917)

Onderwerp Normenkader financiële rechtmatigheid 2025
Dossiernummer 3535

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van dinsdag 14 oktober 2025, dossiernummer 3535;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie van 13 november 2025.

Overwegende dat:

Het normenkader financiële rechtmatigheid jaarlijks opnieuw door de verenigde vergadering dient te worden vastgesteld:

Gelet op:

Artikel 77 van de Waterschapswet; en
Artikel 109 van de Waterschapswet.

Besluit:

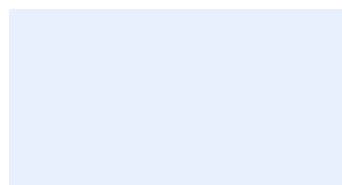
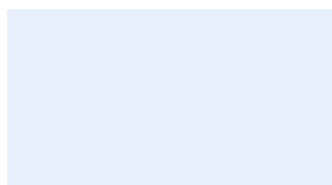
Het normenkader financiële rechtmatigheid 2025, zoals opgenomen in bijlage 1, kenmerk DMS 2464917, vast te stellen ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording behorende bij de jaarrekening 2025.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 27 november 2025.

De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

de voorzitter,

ir. P.C. Janssen

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Normenkader financiële rechtmatigheid Delfland 2025

Europees
Algemene de-minimisverordening (EU/2023/2831)
DAEB-de-minimisverordening (EU/2023/2832)
Landbouwgroepsvrijstellingsverordening (EU/2022/2472)
Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie
Verordening (EU) 2021/2116 Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB 2023-2027)
Horizon Europe (verordening EU Nr. 695/2021)

Nationaal
Algemeen
Algemene wet bestuursrecht
Besluit proceskosten bestuursrecht
Besluit maximumtarieven open overheid
Burgerlijk wetboek boek 6 en boek 7
Mededingingswet
Pachtprijzenbesluit 2007
Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers
Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers
Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet
Uitvoeringsbesluit Wet normering topinkomens
Wet Basisregistratie Personen
Wet normering topinkomens
Milieu / Natuur
Besluit vervuilingswaarde ingenomen water 2009
Regeling garanties van oorsprong voor energie uit hernieuwbare energiebronnen en HR-WKK-elektriciteit
Uitvoeringsregeling Meststoffenwet
Visserijwet 1963
Warmtebesluit
Warmteregeling
Warmtewet
Belastingen
Algemene wet inzake Rijksbelastingen
Besluit vervuilingswaarde ingenomen water 2009
Fiscale vereenvoudigingswet 2010
Fiscale vereenvoudigingswet 2017
Invorderingswet 1990
Kostenwet invordering rijksbelastingen

Regeling diplomatieke en internationale vrijstellingen waterschapsbelastingen
Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet waardering onroerende zaken
Uitvoeringsregeling Algemene wet inzake rijksbelastingen 1994
Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990
Waterregeling
Waterschapsbesluit
Waterschapswet
Waterwet
Wet op de internationale bijstandsverlening bij de heffing van belastingen
Wet op de Vennootschapsbelasting 1969
Wet Waardering Onroerende Zaken
Wet wederzijdse bijstand in de Europese Unie bij de invordering van belastingschulden en enkele andere schuldvorderingen 2012
Natuurschoonwet 1928
Financiën
Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden
Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen
Regeling schatkistbankieren decentrale overheden
Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968
Uitvoeringsregeling belastingen op milieugrondslag
Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden
Wet belastingen op milieugrondslag
Wet Financiering Decentrale Overheden (FiDO)
Wet houdbare overheidsfinanciën
Wet inkomstenbelastingen 2001
Wet op de accijns
Wet op de belastingen van rechtsverkeer
Wet op de Omzetbelasting
Wet terugvordering staatssteun
Personeel en organisatie
Algemene Pensioen- en uitkeringswet Politieke Ambtsdragers
Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen
CAO Werken voor Waterschappen 2025-2026
Wet Arbeid en Zorg (WAZ)
Participatiewet
Pensioenstelsel 2023
Pensioenreglement ABP 2021
Pensioenreglement ABP 2022
Pensioenwet

Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965
Uitvoeringsregeling loonbelasting 2011
Werkloosheidswet
Wet arbeid vreemdelingen
Wet financiering sociale verzekeringen
Wet kaderregeling VUT overheidspersoneel
Wet minimumloon en minimum vakantiebijslag
Wet op de loonbelasting 1964
Wet overheidspersoneel onder de werknemersverzekeringen
Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen
Wet verbetering poortwachter
Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen
Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
Ziektewet
Zorgverzekeringswet
Archief
Burgerlijk wetboek
Inkoop en aanbestedingen
Aanbestedingsbesluit
Aanbestedingswet 2012
Aanbestedingsreglement Werken 2016 (Arw 2016)
Subsidies
Regeling bijzondere subsidies waterkeren en waterbeheren
Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027
Regeling subsidies hoogwaterbescherming 2014
Regeling Europese EZ-subsidies
Subsidieregeling instandhouding monumenten
Uitvoeringsregeling POP-3 Zuid-Holland
Subsidieregeling Molens Zuid-Holland 2013
Stimuleringsregeling duurzame energietransitie (SDE++)
Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB 2023-2027)
Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater
Subsidieregeling natuurmaatregelen Zuid-Holland
Subsidieregeling groen Zuid-Holland 2016

Interne regelgeving
Algemeen, bestuur
Verordening bijdrage Fractiekosten
Bezwaarschriftenverordening
Nadeelcompensatie
Verordening Nadeelcompensatie
Waterschapsverordening
Waterschapsverordening
Belastingen
Verordening verontreinigingsheffing
Verordening watersysteemheffing
Verordening zuiveringsheffing
Legesverordening
Vaarverordening
Kwijtscheldingsverordening
Financiën
Controleverordening
Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie
Treasurystatuut Delfland 2025
Kostentoedelingsverordening watersysteemheffing
Beleidsnotitie Risicomanagement
Nota Activabeleid
Nota Reserves en Voorzieningen
Nota Verbonden partijen
Nota systematiek kostenverdeling
Inkoop en aanbesteding
Inkoop en aanbestedingsbeleid 2025

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	3538
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 november 2025
Agendapunt	H.06
Titel	Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	27 november 2025

Voorgesteld besluit

Onderwerp	Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025
Versienummer	1
Dossiernummer	3538
D&H datum	dinsdag 2 september 2025
Wijze agenderen	Openbaar

1) Het gevraagde besluit

1. De verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025 (DMS-2447767) vast te stellen met terugwerkende kracht per 1 januari 2025
2. De verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025 (DMS-2404903), vastgesteld op 10 april 2025, in te trekken.

2) Aanleiding

De verordening beleids- en verantwoordingsfunctie 2025 is gebaseerd op de informatie en de modelverordening van de Unie van Waterschappen. Op basis hiervan is in de verordening in artikel 12, lid 2 opgenomen dat de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheid van toepassing is op het totaalbedrag aan rechtmatigheidsfouten of het totaalbedrag aan onduidelijkheden.

Na vaststelling van de verordening is lid 3 van artikel 4.64 van de verslaggevingsvoorschriften (17 april 2025, Stb.2025-99) gewijzigd. In de verslaggevingsvoorschriften is nu opgenomen dat voor de verantwoordingsgrens moet worden gerekend met een totaalbedrag voor rechtmatigheidsfouten én onduidelijkheden. Daarmee komt de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Delfland 2025, art. 12, lid 2 niet meer overeen met de externe regelgeving.

In de nieuwe verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025 (DMS-2447767) wordt deze onjuistheid gecorrigeerd.

3) Beoogd effect

De verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025 regelt de taakverdeling en bepaalt de verantwoordingskaders tussen het college en de VV. Daarnaast biedt de verordening transparantie over hoe het hoogheemraadschap verantwoording aflegt over haar beleid en uitvoering.

Een actuele verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland is essentieel om te voldoen aan de geldende wet- en regelgeving.

4) Kernboodschap

Door wijzigingen in wet- en regelgeving is actualisatie van deze verordening noodzakelijk.

5) Historie – eerdere besluitvorming

Bij besluit van de verenigde vergadering van 10 april 2025 is de huidige Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025 vastgesteld.

6) Regelgeving en Beleid

Waterschapswet - artikel 108

Artikel 108 van de Waterschapswet schrijft voor: De VV stelt bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast.

Deze verordening zorgt ervoor dat wordt voldaan aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle.

Waterschapsbesluit

In hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit staan regels waaraan de meerjarenraming, de begroting, het jaarverslag en de jaarrekening moeten voldoen. De begroting en verantwoording van het hoogheemraadschap zijn daarmee transparant en navolgbaar voor alle betrokken partijen. Met de regels uit hoofdstuk 4 wordt bovendien gezorgd dat de VV wordt voorzien van de informatie die nodig is voor het uitvoeren van haar taak.

7) Financiën

N.v.t.

8) Duurzaamheid

N.v.t.

9) Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

10) OR

N.v.t.

11) Risico's en beheersmaatregelen

N.v.t.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

N.v.t.

13) Bekendmaking en vervolprocedure

Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025 (bijstelling november 2025) zal na vaststelling worden bekendgemaakt in het Waterschapsblad.

Het document zal na vaststelling door het college en de verenigde vergadering worden opgenomen in het Algemeen Management Handboek (AMH).

14) Bevoegd orgaan

De verenigde vergadering op grond van artikel 108 van de Waterschapswet.

15) Toelichting

Kort samengevat betekent dit dus dat art. 12, lid 2 als volgt moet worden aangepast:

De huidige tekst luidt:

Voor zover het totaalbedrag aan rechtmatigheidsfouten **of** het totaalbedrag aan onduidelijkheden in het kader van de financiële rechtmatigheid hoger is dan de verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten van het hoogheemraadschap, exclusief toevoegingen aan reserves, neemt het college deze op in de rechtmatigheidsverantwoording.

Dat moet zijn:

Voor zover het totaalbedrag aan rechtmatigheidsfouten **én** onduidelijkheden in het kader van de financiële rechtmatigheid hoger is dan de verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten van het hoogheemraadschap, exclusief toevoegingen aan reserves, neemt het college deze op in de rechtmatigheidsverantwoording.

Deze wijziging in externe regelgeving heeft als gevolg dat de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheid sneller bereikt wordt doordat fouten en onduidelijkheden bij elkaar opgeteld moeten worden.

Op basis van de controlebevindingen in het verleden door de accountant bij de rechtmatigheidscontrole bij Delfland zal deze aanpassing naar verwachting niet of nauwelijks impact hebben voor de rechtmatigheidsverantwoording.

16) Bijlagen

1. Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025, DMS-247767.

Onderwerp Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025
Dossiernummer 3538

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van dinsdag 2 september 2025, dossiernummer 3538;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie van 13 november 2025.

Overwegende dat:

- De verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland aangepast dienen te worden vanwege wijzigingen in wet- en regelgeving;

Gelet op:

Artikel 108 van de Waterschapswet, Wet versterking decentrale rekenkamers en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

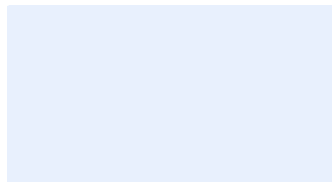
Besluit:

1. De verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025 (DMS-2447767) vast te stellen met terugwerkende kracht per 1 januari 2025
2. De verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025 (DMS-2404903), vastgesteld op 10 april 2025, in te trekken.

Besloten in de openbare vergadering van donderdag 27 november 2025.

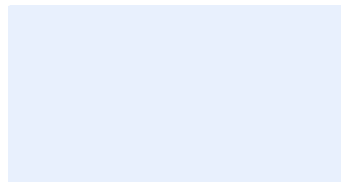
De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

ir. P.C. Janssen

de voorzitter,

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025

Geldend van 01-01-2025 tot en met heden

Hoofdstuk 1 Begripsbepalingen

Artikel 1 Definities

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. *administratie*: het systematisch verzamelen, vastleggen en verwerken van gegevens alsmede, het verstrekken van informatie ten behoeve van het besturen, het functioneren en het beheersen van (onderdelen van) de organisatie van het hoogheemraadschap en ten behoeve van de verantwoording die daarover moet worden afgelegd;
- b. *administratieve organisatie*: stelsel van organisatorische maatregelen dat is gericht op het tot stand brengen en in stand houden van de goede werking van de bestuurlijke en ambtelijke informatieverzorging;
- c. *autorisatie*: toestemming van de VV aan het college om in een bepaald jaar voor een bepaald doel uitgaven te doen en verplichtingen aan te gaan, tot een bepaald bedrag;
- d. *begroting*: beleidsinstrument van de VV waarin zij enerzijds het beleid vaststelt, als opdracht aan het college, en anderzijds daarvoor de financiële middelen beschikbaar stelt aan het college (autorisatie tot besteding van de ter beschikking gestelde middelen), als bedoeld in het Besluit;
- e. *begrotingscriterium (begrotingsrechtmatigheid)*: criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door de VV geautoriseerde begroting van exploitatiebudgetten- en investeringskredieten, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen;
- f. *besluit*: Waterschapsbesluit;
- g. *college*: dijkgraaf en hoogheemraden, als het dagelijks bestuur van het Hoogheemraadschap van Delfland;
- h. *doelmatigheid*: de mate waarin een bepaalde prestatie met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen wordt gerealiseerd;
- i. *doeltreffendheid*: de mate waarin een beoogd doel of effect van het beleid daadwerkelijk wordt behaald;
- j. *eerstvolgende verantwoordingsmoment*: het eerstvolgende P&C-product;
- k. *financiële administratie*: onderdeel van de administratie dat het systematisch verzamelen, verwerken en vastleggen van de financiële gegevens van de organisatie van het waterschap omvat, teneinde te komen tot een goed inzicht in:
 - de financiële positie;
 - het financieel beheer;
 - de uitvoering van de begroting;
 - de uitvoering van investeringsprojecten;
 - het afwikkelen van vorderingen en schulden;
 - het afleggen van rekening en verantwoording daarover;
- l. *financiële rechtmatigheid*: de mate waarin wordt gehandeld in overeenstemming met geldende wet- en regelgeving, waaronder waterschapsverordeningen en besluiten van de VV;
- m. *misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium*: criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsmiddelen en eigendommen van het hoogheemraadschap bij financiële beheershandelingen;
- n. *netto-kosten*: saldo van kosten en opbrengsten, niet zijnde belastingopbrengsten;

- o. *programma*: een samenhangend geheel van activiteiten als hoofdonderdeel van de begroting;
- p. *rechtmatigheidsverantwoording*: verantwoording van het college waarbij aangegeven wordt in welke mate de totstandkoming van de financiële beheershandelingen en de vastlegging daarvan overeenstemmen met de relevante wet- en regelgeving;
- q. *Verenigde Vergadering (VV)*: het algemeen bestuur van het Hoogheemraadschap van Delfland;
- r. *voorwaardencriterium*: criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen;
- s. *Waterschapsbesluit*: besluit houdende regels met betrekking tot de waterschappen;
- t. *wet*: Waterschapswet.

Hoofdstuk 2 Beleidsvoorbereiding en -verantwoording

Kaderstelling

Artikel 2 Beleids- en verantwoordingscyclus

1. De VV stelt, aanvullend op de wet- en regelgeving, de onderdelen van de beleids- en verantwoordingscyclus vast voor het begrotingsjaar en de periode van de meerjarenraming, als die langer moet zijn dan in de wet aangegeven, en geeft aan op welk moment in het jaar de onderdelen daarvan aan hem moeten worden aangeboden ter behandeling en/of vaststelling.
2. Het college zorgt ervoor dat de onderdelen van de beleids- en verantwoordingscyclus voldoen aan de relevante bepalingen van hoofdstuk 4 van het Besluit, aan relevante overige wetgeving en aan datgene wat in deze verordening daarover wordt bepaald.

Artikel 3 Vaststellen programma-indeling en paragrafen

1. De VV stelt bij aanvang van iedere bestuursperiode een programma-indeling van de begroting vast voor die betreffende bestuursperiode.
2. De begroting bevat de paragrafen die zijn voorgeschreven in het Waterschapsbesluit (artikel 4.13, lid 2 en 3). Naast de verplichte paragrafen kunnen het college en de VV besluiten extra paragrafen op te nemen.

Beleidsbepaling

Artikel 4 Kaders meerjarenbeleid

Het college behoudt zich het recht voor om deze bepaling in de toekomst nader uit te werken.

Artikel 5 Meerjarenraming

1. Het college biedt de VV jaarlijks een meerjarenraming met toelichting aan, waarin voorstellen worden gedaan voor het beleid in het komende begrotingsjaar en ten minste de vier daaropvolgende jaren.
2. In het onderdeel 'uiteenzetting van de financiële positie' in de toelichting op de meerjarenraming wordt, met inachtneming van artikel 4.6, onderdeel d, en artikel 4.7, eerste lid, onderdeel b, van het Besluit, in ieder geval ingegaan op:
 - a. een vermogensbehoefteplanning;
 - b. een financiële risicoanalyse.

Artikel 6 Begroting en autorisatie

1. Het college biedt de VV jaarlijks ter vaststelling een ontwerpbegroting aan, waarin het volgende is opgenomen:
 - a. de te realiseren doelstellingen, in het bijzonder de beoogde maatschappelijke effecten;
 - b. een investeringsplanning, bestaande uit:
 - I. een overzicht van de lopende en voorgenomen nieuwe investeringen;
 - II. een raming van de investeringsuitgaven en de daaraan gerelateerde inkomsten.
2. Een overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten per programma.
3. In de ontwerpbegroting wordt een post "onvoorzien" opgenomen. Bij het vaststellen van de begroting neemt de VV een besluit over de omvang van deze post.
4. Het college zorgt ervoor dat de begrote exploitatielasten en -baten naar programma zijn ingedeeld en dat deze, door middel van de vastgestelde kostenverdeling, eenduidig kunnen worden toebedeeld aan de reglementaire taken en de beleids- en beheerproducten.
5. De VV autoriseert, met het vaststellen van de begroting, het college tot het besteden van de ter beschikking gestelde middelen tot maximaal de bedragen die per programma zijn opgenomen, en mandateert het college tot het innen van exploitatiebaten.

Artikel 7 Investeringsvoorstellen en -kredieten

1. Voor nieuwe investeringen die in de loop van het begrotingsjaar in uitvoering worden genomen, worden investeringsvoorstellen en aanvragen voor investeringskredieten aan de VV ter goedkeuring voorgelegd. Het college informeert de VV in het betreffende voorstel over het doel en de effecten van de investering op de begroting en meerjarenraming van het waterschap.
2. Met het goedkeuren van de investeringsvoorstellen en de investeringskredieten stelt de VV aan het college middelen ter beschikking tot het voldoen van de investeringslasten, tot maximaal het vastgestelde krediet voor de betreffende investering. Pas nadat het investeringskrediet door de VV is goedgekeurd, mogen verplichtingen ter zake van die investering worden aangegaan.
3. Investeringskredieten kunnen als in één keer worden aangevraagd, of in delen, te weten: onderzoeks-, ontwerp- en uitvoeringskrediet.
4. De aan te vragen en door de VV te autoriseren investeringskredieten zijn gebaseerd op bruto-kostenramingen.

Uitvoering, sturing en beheersing

Artikel 8 Beheersing begroting

1. Het college zorgt voor het per programma verzamelen en vastleggen van gegevens over de doelstellingen en beoogde te bereiken effecten, de middeleninzet, de maatregelen die zijn getroffen, de prestaties die worden geleverd en de baten en lasten die worden gemaakt, opdat de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid, zoals vastgesteld door de VV, kunnen worden getoetst.
2. Het college zorgt ervoor dat de lasten van de programma's en de investeringsuitgaven, zoals geautoriseerd door de VV, met inachtneming van artikel 9, niet worden overschreden.
3. Het college zorgt ervoor dat de baten van de programma's en inkomsten met betrekking tot de investeringen zoals geautoriseerd door de VV, met inachtneming van artikel 9, niet worden onderschreden.

Artikel 9 Ruimte bij begrotingsuitvoering

1. Het college is bevoegd per begrotingsjaar de exploitatielasten van een programma te overschrijden onder de volgende voorwaarden:
 - a. tot maximaal 10% van de begrote kosten van dat programma;
 - b. met een absoluut maximum van € 500.000 totaal voor dat programma;
 - c. de hiervoor benodigde financiële ruimte in een ander programma binnen de begroting wordt gevonden;
 - d. de overschrijding dient een doel dat past binnen het vastgestelde beleid;
 - e. een dergelijk feit wordt achteraf bij het eerstvolgende verantwoordingsmoment (P&C-product) aan de VV gerapporteerd en als begrotingswijziging vastgelegd. Wanneer het niet meer mogelijk is om hier in het betreffende begrotingsjaar invulling aan te geven, moet het college dit achteraf melden en toelichten in de jaarrekening.
2. Het college is bevoegd de voor een investeringsproject toegekende middelen voor de gehele looptijd van het project:
 - a. met 10% te overschrijden en de geraamde inkomsten met 10% te onderschrijven;
 - b. met een absoluut maximum van € 500.000 totaal voor de investering;
 - c. de overschrijding dient een doel dat past binnen het vastgestelde beleid;
 - d. een dergelijk feit wordt achteraf bij het eerstvolgende verantwoordingsmoment aan de VV gerapporteerd en als investeringsvoorstel vastgelegd. Wanneer het niet meer mogelijk is om hier in het betreffende begrotingsjaar invulling aan te geven, moet het college dit achteraf melden en toelichten in de jaarrekening.

Rapportage en verantwoording

Artikel 10 Informatieplicht, tussentijdse rapportage en begrotingswijzigingen

1. Het college informeert bij het eerstvolgende verantwoordingsmoment de VV als de realisatie van het beleid in betekende mate afwijkt van wat in de begroting is opgenomen. Wanneer het niet meer mogelijk is om hier in het betreffende begrotingsjaar invulling aan te geven, moet het college dit achteraf melden en toelichten in de jaarrekening.
2. Het college informeert de VV als hij verwacht dat de lasten van een programma de geautoriseerde lasten dreigen te overschrijden, de investeringsuitgaven van een investeringsproject de geautoriseerde investeringsuitgaven dreigen te overschrijden, de baten van een programma de geautoriseerde baten dreigen te onderschrijven of de investeringsinkomsten van een investeringsproject de geautoriseerde investeringsinkomsten dreigen te onderschrijven.
3. Het college informeert de VV door middel van tussentijdse rapportages.
4. De inrichting van de tussentijdse rapportages sluit aan bij de programma-indeling van de begroting.
5. De tussentijdse rapportages gaan in op de voortgang en op afwijkingen van betekende mate, zowel wat betreft de doelstellingen en effecten die worden bereikt, als de middeleninzet, de maatregelen die worden getroffen en de prestaties die worden geleverd.
6. In de tussentijdse rapportages worden afwijkingen op de oorspronkelijke ramingen van de baten en lasten van programma's en de uitgaven en inkomsten van investeringsprojecten in de begroting groter dan € 100.000 toegelicht.
7. In de tussentijdse rapportages doet het college, als dat noodzakelijk is, voorstellen voor wijziging van de geautoriseerde budgetten en (meerjarige) investeringskredieten, en voor bijstellingen van het beleid. Waar nodig legt het college een voorstel tot begrotingswijziging voor.

Artikel 11 Jaarstukken

1. Het college legt na afloop van ieder begrotingsjaar verantwoording af aan de VV over de uitvoering van de programma's door middel van het aanbieden van het jaarverslag en de door de accountant gecontroleerde jaarrekening.
2. De VV bepaalt aan de hand van de uitvoering van de programma's of de beleidsdoelen van de programma's voor het lopende jaar bijstelling behoeven. Het college doet hiertoe voorstellen aan de VV.
3. Een overzicht van de gerealiseerde incidentele baten en lasten per programma.

Hoofdstuk 3 Rechtmatigheidsverantwoording

Artikel 12 Verantwoordings- en rapportagegrens rechtmatigheidsverantwoording

1. Het college legt na afloop van ieder begrotingsjaar verantwoording af aan de VV over de geconstateerde rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden in de jaarrekening, door middel van een rechtmatigheidsverantwoording in de paragraaf bedrijfsvoering, met een toelichting daarop.
2. Voor zover het totaalbedrag aan rechtmatigheidsfouten én onduidelijkheden in het kader van de financiële rechtmatigheid hoger is dan de verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten van het hoogheemraadschap, exclusief toevoegingen aan reserves, neemt het college deze op in de rechtmatigheidsverantwoording.
3. In de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag worden de geconstateerde rechtmatigheidsfouten of onduidelijkheden groter dan € 0,2% van de totale lasten, exclusief toevoegingen aan reserves, nader toegelicht.

Artikel 13 Voorwaardencriterium

1. Het voorwaardencriterium, als gedefinieerd in artikel 1, heeft betrekking op de eisen en voorwaarden die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen, afkomstig uit diverse wet- en regelgeving, en heeft betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.
2. Het college biedt de VV jaarlijks een normenkader rechtmatigheid aan. Dit kader bestaat uit alle relevante (interne) wet- en regelgeving waaruit financiële beheershandelingen kunnen voortvloeien.

Artikel 14 Begrotingscriterium

1. De begrotingsrechtmatigheid, zoals gedefinieerd in artikel 1, wordt beoordeeld op programmaniveau, het niveau waarop de begroting door de VV is geautoriseerd, zoals opgenomen in artikel 6.
2. Bij investeringsprojecten die zijn onderverdeeld in deelprojecten, wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal beschikbaar gestelde investeringskrediet voor het gehele investeringsproject. Een overschrijding van de jaarbegroting die binnen dit krediet valt, wordt als rechtmatig beschouwd.
3. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting, die niet tijdig is gemeld aan de VV, als onrechtmatig wordt beschouwd. Onder tijdig wordt de laatste tussenrapportage in het boekjaar bedoeld, zoals opgenomen in de door de VV vastgestelde beleids- en verantwoordingscyclus, zoals bedoeld in artikel 2. Als dit niet het geval is, kan de melding tussentijds bij de VV plaatsvinden of bij de jaarstukken.
4. Begrotingsonrechtmatigheden worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:

- a. overschrijdingen van de lasten waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren;
 - b. overschrijdingen van lasten of investeringsuitgaven die vallen binnen de bepalingen van artikel 9;
 - c. overschrijdingen van lasten die passen binnen het bestaande beleid maar die niet eerder konden worden gemeld aan de VV;
5. Begrotingsonrechtmatigheden die als acceptabel worden aangemerkt door de VV, worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor rechtmatigheidsfouten of onduidelijkheden is overschreden). Deze worden toegelicht in het jaarverslag, maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.
6. Overschrijding van baten, investeringsinkomsten en/of onderschrijding van lasten, investeringskredieten en baten zijn onrechtmatig als deze niet tijdig aan de VV zijn gemeld. Voor tijdig wordt verwezen naar lid 3 van dit artikel.

Artikel 15 Misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium

Het college zorgt voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen en eigendommen van het hoogheemraadschap en legt daartoe regels vast.

Hoofdstuk 4 Uitgangspunten financieel beleid

Artikel 16 Financieel beleid algemeen

1. Het college doet voorstellen aan de VV die zijn gericht op een volledig en actueel beleid van het hoogheemraadschap ten aanzien van de volgende onderwerpen:
 - a. waardering en afschrijving van activa;
 - b. weerstandsvermogen en risicomanagement;
 - c. reserves en voorzieningen;
 - d. kostenverdeling en onderbouwing van tarieven;
 - e. treasury.
2. Het college zorgt ervoor dat de in het eerste lid bedoelde voorstellen in overeenstemming zijn met de relevante bepalingen van hoofdstuk 4 van het Besluit, met andere regelgeving die van toepassing is, en met de in deze verordening opgenomen aanvullende eisen.
3. Wanneer tijdens de realisatie is afgeweken van de kaders die zijn vastgelegd in het desbetreffende onderdeel van het in het eerste lid bedoelde beleid, wordt daarop specifiek ingegaan, waarbij de reden van afwijking wordt vermeld.

Artikel 17 Waardering en afschrijving van activa

1. Het beleid ten aanzien van waardering en afschrijving van activa omvat in ieder geval:
 - a. een drempelbedrag waaraan de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs minimaal moet voldoen om te mogen worden geactiveerd. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd;
 - b. dat op gronden en terreinen niet wordt afgeschreven;
 - c. de afbakening tussen investering en exploitatie;
 - d. de wijze waarop het hoogheemraadschap omgaat met de bijdragen van eigen personeel, de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend en de mogelijkheid dat een redelijk deel van de kosten van ondersteunende diensten van het hoogheemraadschap in de vervaardigingsprijs van vaste activa worden opgenomen;
 - e. de afschrijvingsmethodiek en de afschrijvingstermijnen;
 - f. het moment van starten met afschrijven;
 - g. de restwaarde;

- h. de regels voor investeringen in een activa van derden.
- 2. Het beleid ten aanzien van activering, waardering en afschrijving van kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen.
- 3. De uitwerking van dit artikel geschiedt in de Nota Activabeleid.

Artikel 18 Risicomanagement, weerstandsvermogen, reserves en voorzieningen

1. De VV stelt het beleid vast omtrent het weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen. Het beleid omvat in ieder geval:
 - a. een beschrijving van de soorten risico's die het hoogheemraadschap loopt;
 - b. de weerstandscapaciteit van het hoogheemraadschap, zijnde de middelen en mogelijkheden van het hoogheemraadschap om niet begrote kosten en risico's te dekken;
 - c. het opvangen van risico's door verzekeringen, voorzieningen, reserves, de weerstandscapaciteit of anderszins;
 - d. het doel, de vorming, gewenste omvang en besteding van reserves;
 - e. het doel, de vorming, noodzakelijke omvang en besteding van voorzieningen;
 - f. de berekening en verwerking van rente over de reserves en de voorzieningen;
 - g. de reserves en voorzieningen worden jaarlijks bij zowel de begroting als de jaarrekening getoetst en de onderliggende bestedingsplannen worden hierbij geactualiseerd.
2. De uitwerking van dit artikel geschiedt in de nota's 'Beleidsnotitie Risicomanagement' en 'Uitvoeringskader Beleidsnotitie Risicomanagement'.

Artikel 19 Kostenverdeling en onderbouwing tarieven

1. Het beleid van het college omtrent kostenverdeling en onderbouwing van tarieven omvat in ieder geval:
 - a. een beschrijving van het systeem van kostenverdeling;
 - b. de wijze waarop het hoogheemraadschap invulling geeft aan de eis uit het Besluit dat de kostenverdeling plaatsvindt op basis van objectieve, bedrijfseconomische criteria;
 - c. de kwantitatieve grondslagen die onderdeel vormen van de kostenverdelingssystematiek;
 - d. de methodiek voor de berekening van de rentelasten van vaste activa;
 - e. de onderbouwing van de tarieven die gelden voor de door het bestuur in rekening te brengen rechten als bedoeld in artikel 115 van de Waterschapswet;
 - f. de onderbouwing van de prijs van producten en diensten die het hoogheemraadschap aan derden kan leveren waarmee het in concurrentie treedt met marktpartijen;
 - g. de mate van kostendekkendheid van de onder e en f bedoelde tarieven.
2. Ten aanzien van het eerste lid, onderdeel f, geldt aanvullend dat:
 - a. voor de levering van producten en diensten door het hoogheemraadschap ten minste de geraamde integrale kostprijs in rekening wordt gebracht;
 - b. bij het verstrekken van leningen of garanties door het hoogheemraadschap ten minste de geraamde integrale kosten in rekening worden gebracht;
 - c. bij het verstrekken van kapitaal door het hoogheemraadschap ten minste wordt uitgegaan van de geraamde integrale kosten van de verstrekte middelen.
3. Het college zorgt ervoor dat er een actueel overzicht is van de tarieven, prijzen en kosten van de in dit artikel bedoelde rechten, diensten en zaken.
4. De uitwerking van dit artikel geschiedt onder meer in de legesverordening, de kostentoedelingsverordening, de nota Systematiek kostenverdeling en de nota Reserves en voorzieningen.

Artikel 20 Financiering

1. Het college zorgt ervoor dat bij de uitoefening van de financieringsfunctie:
 - a. een continue toegang tot de financiële markten aanwezig is;
 - b. voldoende financiële middelen beschikbaar zijn om de programma's binnen de door de VV met de begroting vastgestelde kaders te kunnen uitvoeren;
 - c. de onderstaande risico's verbonden aan de financieringsfunctie worden beheerst: renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's, koersrisico's, debiteurenrisico's en valutarisico's;
 - d. de rentekosten van de leningen zo veel mogelijk worden beperkt en er een voldoende rendement op de uitzettingen wordt bereikt.
2. Het risicobeheer van het hoogheemraadschap wordt gebaseerd op de volgende uitgangspunten:
 - a. de uitvoering van de financieringsfunctie is er op gericht toekomstige (financiële) risico's te beperken;
 - b. bij het uitzetten van middelen, het verstrekken van garanties en het aangaan van financiële participaties uit hoofde van de reglementaire taak bedingt het college, indien mogelijk, zekerheden;
 - c. bij het beheersen van renterisico's vormen de kasgeldlimiet en de renterisiconorm uit de Wet fido de ondergrens waaraan wordt voldaan;
 - d. de VV wordt geïnformeerd indien de kasgeldlimiet of de renterisiconorm dreigt te worden of is overschreden.
3. De secretaris-directeur, gemandateerd door het college, neemt bij de uitvoering van de financieringsfunctie de volgende richtlijnen en limieten in acht:
 - a. in besluiten over uitzettingen van middelen, verstrekkingen van garanties en financiële participaties wordt het openbaar belang van dergelijke uitzettingen gemotiveerd;
 - b. het uitzetten van overtollige geldmiddelen gebeurt uitsluitend bij financiële instellingen die voldoen aan één van de volgende criteria, waarbij geldt dat deze criteria niet van toepassing zijn op uitzettingen tegen waardepapieren waarvoor een solvabiliteitsratio van 0 procent geldt:
 - I. zij zijn gevestigd in een lidstaat die ten minste beschikt over een AA-rating afgegeven door ten minste twee ratingbureaus; en
 - II. zij kunnen voor henzelf of voor de door hen uitgegeven waardepapieren aantonen dat ze ten minste over een A-rating beschikken, afgegeven door ten minste twee ratingbureaus.
 - c. overtollige geldmiddelen worden uitsluitend uitgezet bij een instelling die voldoet aan het hiervoor onder b gestelde, tegen vastrentende waarden, dan wel in producten waarbij de hoofdsom ten minste aan het eind van de looptijd intact is;
 - d. bij het gebruik van derivaten wordt voldaan aan de bepalingen van artikel 4 van de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
 - e. geldleningen kunnen slechts worden aangegaan of verstrekt en de nakoming van uit geldleningen voortvloeiende verplichtingen ten aanzien van de betaling van rente en aflossing kan slechts worden gegarandeerd, indien de wederzijdse betalingsverplichtingen zijn uitgedrukt in euro of in één van de nationale munteenheden van de lidstaten van de Europese Unie die deelnemen aan de Economische en Monetaire Unie;
 - f. geldleningen kunnen slechts worden aangegaan of verstrekt en de nakoming van uit geldleningen voortvloeiende verplichtingen ten aanzien van de betaling van rente en aflossing kunnen slechts worden gegarandeerd, indien de hoofdsom niet onderhevig is aan enige vorm van indexatie;
 - g. aandelen worden uitsluitend gekocht indien dit plaatsvindt in het kader van de uitvoering van de Waterschapstaken.

4. In het Treasurystatuut wordt aangegeven voor welke bedragen en onder welke voorwaarden het college middelen mag aantrekken en uitzetten, en wordt dit artikel uitgewerkt.

Hoofdstuk 5 Paragrafen in begroting en jaarverslag

Artikel 21 Paragraaf uiteenzetting van de financiële positie

1. Het college geeft in de paragraaf 'uiteenzetting van de financiële positie' van de begroting en van het jaarverslag de risico's van materieel belang en hun financiële consequenties weer. Het college brengt hierbij in elk geval de risico's in beeld en actualiseert de risico's die worden genoemd in het beleid, zoals bedoeld in artikel 18.
2. Het college geeft in de paragraaf 'uiteenzetting van de financiële positie' van de begroting en van het jaarverslag aan wat de weerstandscapaciteit is en in hoeverre schade en verliezen als gevolg van de risico's van materieel belang met de weerstandscapaciteit kunnen worden opgevangen.
3. In de begroting en het jaarverslag neemt het college in de paragraaf 'uiteenzetting van de financiële positie' naast de verplichte onderdelen op grond van artikel 4.14 van het Besluit in ieder geval op:
 - a. algemene interne en externe ontwikkelingen die van invloed zijn op de financieringsfunctie;
 - b. de relatie met de meerjarenraming.

Artikel 22 Paragraaf assetmanagement

In de begroting en het jaarverslag neemt het college in de paragraaf 'assetmanagement' de verplichte onderdelen op, op grond van artikel 4.15 van het Besluit.

Artikel 23 Paragraaf Bedrijfsvoering

1. In de paragraaf 'bedrijfsvoering' in de begroting en het jaarverslag gaat het college in op de bedrijfsvoeringsonderwerpen die aandacht behoeven.
2. In de begroting en het jaarverslag besteedt het college in de paragraaf 'bedrijfsvoering' naast de verplichte onderdelen op grond van artikel 4.16 van het Waterschapsbesluit, onderdelen a en b van het Besluit, in ieder geval aandacht aan:
 - a. het aantal personeelsleden in vaste en in tijdelijke dienst,
 - b. de instroom, uitstroom en het percentage ziekteverzuim van het personeel;
3. In het jaarverslag besteedt het college in de paragraaf 'bedrijfsvoering', gelet op artikel 4.16, onderdelen c en d van het Besluit, aandacht aan:
 - a. alle rechtmatigheidsfouten én onduidelijkheden die in de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen voor zover deze de rapportagegrens, zoals bedoeld in artikel 12, derde lid overschrijden en welke maatregelen worden genomen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen;
 - b. een overzicht van en toelichting op niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van bepalingen in de Wet fido en de bijbehorende ministeriële regelingen, als deze voorkomen;
 - c. rapportage van het veelvuldig niet naleven van normen uit de gids proportionaliteit en/of slechte documentatie of naleving hiervan, als deze voorkomen;
 - d. geconstateerde fraude door eigen medewerkers, als dit voorkomt.
4. Het college rapporteert in de paragraaf 'bedrijfsvoering' van de begroting en het jaarverslag over de plannen en voortgang van de onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid en de uitputting van bijbehorende budgetten van de organisatie.

Artikel 24 Paragraaf Wet open overheid

In de begroting en het jaarverslag neemt het college in de paragraaf 'Wet open Overheid' de verplichte onderdelen op grond van de Wet open overheid (Woo).

Artikel 25 Paragraaf verbonden partijen

In de begroting en het jaarverslag gaat het college in de paragraaf 'verbonden partijen' naast de verplichte onderdelen op grond van artikel 4.17 van het Besluit in ieder geval in op nieuwe verbonden partijen, het beëindigen van relaties met bestaande verbonden partijen, wijzigingen bij of ten aanzien van bestaande verbonden partijen en eventuele problemen bij bestaande verbonden partijen.

Hoofdstuk 6 Financiële organisatie en financieel beheer

Artikel 26 (Financiële) administratie

1. Het college zorgt ervoor dat de administratie zodanig van opzet en werking is, dat zij in ieder geval dienstbaar is aan:
 - a. het sturen en het beheersen van activiteiten en processen in het hoogheemraadschap als geheel en in zijn organisatieonderdelen;
 - b. het geven van een actueel en volledig inzicht in de bezittingen van het hoogheemraadschap, waaronder ook worden begrepen de niet-geactiveerde objecten met cultuurhistorische waarde (waaronder panden, bedrijfsgebouwen, bedrijfsmiddelen en kunstvoorwerpen) alsmede overige investeringen die niet zijn geactiveerd;
 - c. het verstrekken van informatie over ontwikkelingen in de omvang van de (vaste) activa, voorraden, vorderingen, schulden en contracten;
 - d. het verstrekken van informatie over geleverde prestaties en de maatschappelijke effecten van het beleid;
 - e. het verstrekken van informatie over baten, lasten, prestaties, maatregelen en effecten aan budgethouders voor zowel de planning, de uitvoering als de verantwoording van de realisatie;
 - f. een doelmatig beheer van geldstromen en financiële posities;
 - g. een goede interne en externe informatievoorziening over de uitvoering van de financieringsfunctie;
 - h. het verkrijgen van inzicht in en bevorderen van de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde beleid in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving;
 - i. het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde beleid in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving;
 - j. de controle van de registratie van gegevens en de controle op rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid.
2. Het college zorgt ervoor dat:
 - a. de inrichting en de werking van de financiële administratie voldoen aan het Besluit en andere relevante wet- en regelgeving;
 - b. de financiële administratie tijdig:
 - I. alle door de VV en het college genomen besluiten waaraan financiële gevolgen zijn verbonden alsmede,
 - II. alle overige gegevens en stukken verstrekt krijgt, die ten behoeve van een juiste verzorging van de financiële administratie, de verslaggeving en het beheer van de vermogenswaarden nodig is;

- c. de vereiste informatie tijdig verstrekt wordt aan het rijk, de provincie(s), de Europese Unie en het Centraal Bureau voor de Statistiek, alsmede aan andere instellingen die specifieke verantwoordingsverplichtingen opleggen aan het hoogheemraadschap.

Artikel 27 (Administratieve) organisatie

1. Het college zorgt voor en legt (in een besluit) vast:
 - a. een eenduidige indeling van de organisatie van het hoogheemraadschap en een eenduidig toewijzing van de taken van het hoogheemraadschap aan organisatorische eenheden;
 - b. een adequate scheiding van taken, functies, bevoegdheden, verantwoordelijkheden, zodat aan de eisen van interne controle wordt voldaan en de betrouwbaarheid van de verstrekte informatie aan beleids- en beheersorganen is gewaarborgd;
 - c. de wijze waarop wordt gewaarborgd dat de uitvoering van de begroting rechtmatig, doelmatig en doeltreffend verloopt;
 - d. de verlening van mandaten en volmachten voor:
 - I. het aangaan van verplichtingen ten laste van de toegekende budgetten en investeringskredieten;
 - II. het innen van baten.
 - e. de te maken afspraken met de verantwoordelijken voor organisatorische eenheden over de te leveren prestaties, de daarvoor beschikbare middelen en de wijze en frequentie van rapportage over de voortgang van de activiteiten en uitputting van middelen;
 - f. de interne regels (protocol) voor de inkoop en aanbesteding van werken, diensten en leveringen die waarborgen dat wordt gehandeld in overeenstemming met de Europese en nationale regels ter zake;
 - g. de regels die aangeven welke elementen in ieder geval moeten worden opgenomen in voorstellen voor investeringen die aan het college of VV worden voorgelegd;
 - h. de regels voor taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties en de bijbehorende informatievoorziening van de financieringsfunctie;
 - i. de wijze waarop de gegevensbestanden worden beveiligd en veilig gesteld.
2. Het college actualiseert de in het eerste lid bedoelde organisatie en regeling zodra hiertoe aanleiding is.

Hoofdstuk 7 Slotbepalingen

Artikel 28 inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking op de dag na bekendmaking en werkt terug tot en met 1 januari 2025.
2. De Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025 van 10 april 2025 wordt ingetrokken.

Artikel 29 citeertitel

Deze verordening kan worden aangehaald als 'Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025'.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de Verenigde Vergadering van 9 oktober 2025

De VV voornoemd,

de Secretaris,

de Voorzitter,

ir. P. C. Janssen

dr. P. H. W. M. Daverveldt

Verenigde Vergadering

Dossiernummer 3601
Vertrouwelijk Nee
Vergaderdatum 27 november 2025
Agendapunt H.07
Titel Bestuurlijke P&C-kalender 2026

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	27 november 2025

Voorgesteld besluit

Onderwerp Bestuurlijke P&C-kalender 2026
Versienummer 1
Dossiernummer 3601
D&H datum dinsdag 14 oktober 2025
Wijze agenderen Openbaar

1) Het gevraagde besluit

1. In te stemmen met de bestuurlijke P&C-kalender 2026 (ons kenmerk DMS-2467180).

2) Aanleiding

De bestuurlijke P&C-kalender wordt conform de Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie Delfland 2025 jaarlijks door de VV vastgesteld.

3) Beoogd effect

Een door de VV vastgestelde bestuurlijke P&C-kalender 2026 met daarin beschreven uit welke P&C-producten de P&C-cyclus 2026 bestaat en de jaarplanning van de P&C-producten.

4) Kernboodschap

De P&C kalender 2026 bevat de P&C-producten:

- de Jaarstukken 2025, kijkt terug en leg verantwoording af
- de Kadernota 2027, kijkt strategisch meerjarig vooruit
- de Bestuursrapportage (Burap) 2026, tussentijdsrapportage van het lopend jaar
- de Begroting 2027 en de meerjarenraming 2028 t/m 2031
- de Tweede begrotingswijziging 2026, vanwege rechtmatigheid

5) Historie – eerdere besluitvorming

De bestuurlijke P&C-kalender 2026 wordt conform de Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie Delfland 2025 jaarlijks door de VV vastgesteld.

6) Regelgeving en Beleid

De bestuurlijke P&C-kalender 2026 is opgesteld met inachtneming van de landelijke en provinciale kaders (Waterschapswet, Waterschapsbesluit en het kaderstellende beleid van Delfland (Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie).

7) Financiën

N.v.t.

8) Duurzaamheid

N.v.t.

9) Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

10) OR

N.v.t.

11) Risico's en beheersmaatregelen

N.v.t.

Dossiernummer: 3601

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

Over de P&C-producten wordt, als zij nieuwsaarde hebben, actief gecommuniceerd. Een aantal momenten in de P&C-kalender biedt kansen om te laten weten wat de ambities van Delfland zijn en wat we doen voor het belastinggeld. Uit ervaring weten we dat persberichten bij het presenteren van de begroting voor D&H en de tariefvaststelling door de VV interessant zijn en goed worden overgenomen door de regionale media. Op onze website richten we een digitale begroting in en een pagina over de tarieven. Voor de begroting in een oogopslag plaatsen we wederom een advertentie in de huis-aan-huis bladen.

Ook het jaarverslag benutten we communicatief om terug te kijken op de mijlpalen en behaalde resultaten van het afgelopen jaar.

De communicatie over de financiën van Delfland vullen we aan met een belastingflyer die de RBG voor ons verspreidt bij de belastingaanslag.

De overige momenten uit de P&C-kalender beperken we tot berichten op het samenwerkingsportaal voor de interne organisatie.

13) Bekendmaking en vervolprocedure

N.v.t.

14) Bevoegd orgaan

De Verenigde Vergadering is bevoegd de bestuurlijke P&C-kalender 2026 vast te stellen.

15) Toelichting

De bestuurlijke P&C-kalender 2026 wordt conform artikel 2, lid 1 van de Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie van Delfland 2025 jaarlijks door de VV vastgesteld. Voor 2026 is de belangrijkste wijziging ten opzichte van P&C-kalender 2025 dat de bestuursrapportage op verzoek van de VV al vóór het zomerreces wordt behandeld. De vaststelling vindt plaats in de VV van 16 juli 2026. Daarnaast wordt de Kadernota 2027 vastgesteld op 4 juni 2026 (i.p.v. juli), omdat de input voor het begrotingsproces 2027 anders te laat komt. Het begrotingsproces begint al in juni.

Nieuw is dat de Tweede begrotingswijziging als extra P&C-product wordt opgenomen.

16) Bijlagen

1. Bestuurlijke P&C-kalender 2026 (DMS-2467180)
2. Toelichting Bestuurlijke P&C-kalender 2026 (DMS-2468339)

Onderwerp Bestuurlijke P&C-kalender 2026
Dossiernummer 3601

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van dinsdag 14 oktober 2025, dossiernummer 3601;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie, 13 november 2025.

Overwegende dat:

het doel van de P&C-cyclus is:

alle voor Delfland relevante informatie rond de P&C-cyclus zodanig weer te geven dat de P&C-producten effectief, efficiënt en rechtmatig worden samengesteld, waarmee een belangrijke basis wordt gelegd voor het in control blijven van de organisatie door het bestuur.

Gelet op:

artikel 77 van de Waterschapswet

Besluit:

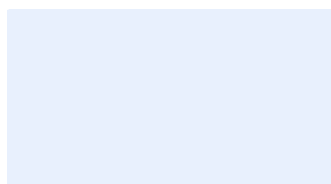
In te stemmen met de bestuurlijke P&C-kalender 2026 (ons kenmerk DMS-2467180).

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 27 november 2025.

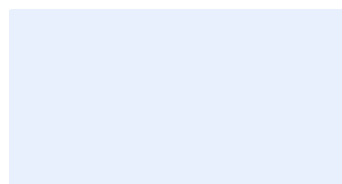
De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

de voorzitter,

ir. P.C. Janssen

dr. P.H.W.M. Daverveldt

P&C kalender Delfland 2026			
Legenda	Actoren		
VV	VV	Donderdag	Audit
Cie	Commissies	Di, Wo en Do	Audit commissie
PZH	Verzending naar toezichthouder		
Acc	Accountantscontrole		

Weeknr.	Datum	Jaarrekening 2025	Kadernota 2027	Bestuursrapportage 2026	Begroting 2027	2e begrotingswijziging 2026	Feestdagen en vakantie
Week 01	29-dec						1 januari Nieuwjaardag
Week 02	5-jan						D&H
Week 03	12-jan						PFO's
Week 04	19-jan						D&H
Week 05	26-jan						Cie/PFO's
Week 06	2-feb						D&H
Week 07	9-feb	Acc					VV
Week 08	16-feb	Acc					Voorjaarsvakantie/PFO's
Week 09	23-feb	Acc	Informatieve VV				D&H
Week 10	2-mrt						PFO's
Week 11	9-mrt						D&H
Week 12	16-mrt						PFO's
Week 13	23-mrt						D&H/Cie
Week 14	30-mrt						5 april 1e Paasdag/PFO's
Week 15	6-apr	Audit					6 april 2e Paasdag/D&H/VV
Week 16	13-apr						PFO's
Week 17	20-apr						Meivakantie (midden)/D&H
Week 18	27-apr						27 april Koningsdag/meivakantie
Week 19	4-mei						5 mei Bevrijdingsdag/D&H
Week 20	11-mei						14 mei Hemelvaartdag/PFO's
Week 21	18-mei	Cie	Cie/Audit				24 mei 1e Pinksterdag/D&H/Cie
Week 22	25-mei						25 mei 2e Pinksterdag/PFO's
Week 23	1-jun	VV	VV				D&H/VV
Week 24	8-jun						PFO's
Week 25	15-jun			Audit			D&H
Week 26	22-jun						PFO's
Week 27	29-jun				Cie		D&H/Cie
Week 28	6-jul						PFO's
Week 29	13-jul	PZH		VV			D&H/VV
Week 30	20-jul						Zomervakantie/reces
Week 31	27-jul						Zomervakantie/reces
Week 32	3-aug						Zomervakantie/reces
Week 33	10-aug						Zomervakantie/reces
Week 34	17-aug						Zomervakantie/reces
Week 35	24-aug						Zomervakantie/reces
Week 36	31-aug						D&H
Week 37	7-sep						PFO's
Week 38	14-sep						D&H
Week 39	21-sep						Cie/PFO's
Week 40	28-sep						D&H
Week 41	5-okt						VV/PFO's
Week 42	12-okt						D&H
Week 43	19-okt						Herstvakantie (midden)/PFO's
Week 44	26-okt				Audit		D&H
Week 45	2-nov						PFO's
Week 46	9-nov				Cie	Cie	D&H/Cie
Week 47	16-nov						PFO's
Week 48	23-nov				VV	VV	D&H/VV
Week 49	30-nov				PZH		PFO's
Week 50	7-dec						D&H
Week 51	14-dec						PFO's
Week 52	21-dec						1e en 2e Kerstdag
Week 53	28-dec						1 jan. Nieuwjaarsdag
Week 01	4-jan						

Onder voorbehoud

Dit betreft een voorlopige planning. De definitieve planning wordt verder uitgewerkt in de richtlijnenbrief van het desbetreffende product.
De geplande overleggen kunnen op een later moment nog worden aangepast.

Weeknr. Vergaderdatum verenigde vergadering (VV)

7	donderdag 12 februari 2026
15	donderdag 9 april 2026
23	donderdag 4 juni 2026
29	donderdag 16 juli 2026
41	donderdag 8 oktober 2026
48	donderdag 26 november 2026

Weeknr. Vergaderdatum Commissie

5	dinsdag 27 januari 2026 woensdag 28 januari 2026 donderdag 29 januari 2026	Commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit Commissie Waterveiligheid en Waterketen Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie
13	dinsdag 24 maart 2026 woensdag 25 maart 2026 donderdag 26 maart 2026	Commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit Commissie Waterveiligheid en Waterketen Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie
21	dinsdag 19 mei 2026 woensdag 20 mei 2026 donderdag 21 mei 2026	Commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit Commissie Waterveiligheid en Waterketen Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie
27	dinsdag 30 juni 2026 woensdag 1 juli 2026 donderdag 2 juli 2026	Commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit Commissie Waterveiligheid en Waterketen Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie
39	dinsdag 22 september 2026 woensdag 23 september 2026 donderdag 24 september 2026	Commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit Commissie Waterveiligheid en Waterketen Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie
46	dinsdag 10 november 2026 woensdag 11 november 2026 donderdag 12 november 2026	Commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit Commissie Waterveiligheid en Waterketen Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie

Bestuurlijke P & C -kalender 2026 toelichting

Inhoud

Inleiding	2
1 De P&C-cyclus op concernniveau	3
1.1 Wet- en regelgeving	3
1.2 Waterbeheerprogramma 6	3
1.3 Kadernota 2027	3
1.4 Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031	4
1.5 Bestuursrapportage 2026	4
1.6 Jaarstukken 2025	5
1.7 Tweede begrotingswijziging 2026	6
1.8 Uitgangspunten P&C-producten	6
2 Planning van de P&C-cyclus 2026.....	7

Inleiding

Voor u ligt de Planning en Control (P&C) kalender voor de bestuurlijke P&C-cyclus 2026. Hierin worden doel, planning en inhoud van de producten uit de P&C-cyclus 2026 beschreven.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1, 'De P&C-cyclus op concernniveau', worden de P&C-producten toegelicht. Hoofdstuk 2 gaat in op de planning van de P&C-cyclus en tot slot is in de bijlage de P&C- kalender 2026 opgenomen.

1 De P&C-cyclus op concernniveau

Conform de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie van Delfland stelt de VV, aanvullend op wet- en regelgeving, de onderdelen vast van de P&C-cyclus voor het begrotingsjaar, de periode van de meerjarenraming en op welk moment in het jaar de onderdelen daarvan aan haar moeten worden aangeboden ter vaststelling.

1.1 Wet- en regelgeving

De verordening beleids- en verantwoordingsfunctie van Delfland vormt het kader voor onze P&C-cyclus. De VV stelt jaarlijks de P&C-onderdelen vast en bepaalt de aanlevertermijnen.

De bestuurlijke P&C kalender 2026 bevat de P&C-producten:

- de Jaarstukken 2025, kijkt terug
- de Kadernota 2027, kijkt strategisch meerjarig vooruit
- de Bestuursrapportage (Burap) 2026, tussentijdsrapportage van het lopend jaar
- de Begroting 2027 en de meerjarenraming 2028 t/m 2031
- de Tweede begrotingswijziging 2026, vanwege rechtmatigheid
- het Waterbeheerprogramma 7, Langetermijnvisie

Vigerende wetgeving vormt het procesmatige kader voor de P&C cyclus van Delfland.

1.2 Waterbeheerprogramma 6

Het inhoudelijke vertrekpunt voor de totstandkoming van de P&C-producten is het Waterbeheerprogramma 6 (WBP6). Dit programma vormt het kader voor de activiteiten van Delfland. Hierin zijn voor een periode van 6 jaar de doelstellingen van Delfland vastgelegd en wordt op hoofdlijnen beschreven wat daarvoor moet worden gedaan. Het WBP6 houdt rekening met de Europese richtlijnen en de integrale plannen van het Rijk en de provincie. Het WBP6 (2022-2027) is door de VV vastgesteld in maart 2022.

In 2026 wordt gewerkt aan het nieuwe Waterbeheerprogramma 7 (WBP7), dat naar verwachting in het voorjaar 2027 wordt aangeboden. De planning kan eventueel afwijken afhankelijk van de verkiezingen die in 2027 worden gehouden.

1.3 Kadernota 2027

Doel

De Kadernota is vooral van belang voor de kaderstellende en beleidsbepalende functie van de VV. Voor een effectief en efficiënt verloop van het begrotingsproces worden in de kadernota de financiële en beleidsmatige kaders door de VV vastgesteld voor de komende begroting en meerjarenraming.

De Kadernota 2027 vormt de start van het begrotingsproces voor 2027, dat ziet op de periode 2027 t/m 2031 (het begrotingsjaar 2027 en de meerjarenraming 2028-2031). Het WBP6, de meerjarenraming 2028-2031 en de structurele effecten uit de jaarstukken 2025 zijn het uitgangspunt voor de Kadernota 2027.

Inhoud

De Kadernota leidt tot een besluit over de financiële en inhoudelijke kaders voor het begrotingsproces. Het betreft zowel interne als externe nieuwe ontwikkelingen en beleid, die zowel financieel als inhoudelijk van aard zijn.

De Kadernota is vormvrij, omdat het geen wettelijk vereist P&C-product is. In het proces van totstandkoming van de Kadernota geeft het college de kaders en richtlijnen voor de gewenste vorm van het document.

Planning

De Kadernota 2027 wordt door de VV vastgesteld op 4 juni 2026.

1.4 Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031

Doel

In de begroting 2027 stelt de VV de financiële en inhoudelijke kaders vast waarbinnen het college het komende begrotingsjaar moet opereren: welke doelen Delfland dat jaar wil bereiken en de beleidsmatige en financiële kaders daarvoor. Bijgevoegd bij de begroting is een doorkijk in de vorm van de meerjarenraming 2028-2031.

Inhoud

De begroting 2027 is de uitwerking van het WBP 6 en de Kadernota 2027 in concrete doelen, prestatie-indicatoren en activiteiten per programmalijn en de bijbehorende (financiële) middelen.

De begroting 2027 bestaat uit de bestuurlijke begroting waarin, naast lopende zaken, nieuwe ontwikkelingen en beleid (uit de Kadernota 2027) zijn opgenomen. De meerjarenraming 2028-2031 bevat de meerjarige¹ doorkijk en is primair van belang voor de kostenontwikkeling, de financieringsonderbouwing en de tariefstelling.

Bij het opstellen van de begroting 2027 wordt bekeken hoe de meerjarenraming verder kan worden verbeterd zodat deze meer inzicht biedt. Daarnaast wordt onderzocht of de eerstvolgende jaarschijf uit de meerjarenraming, door deze robuuster te maken, als basis kan worden gebruikt voor de begroting van dat jaar.

Het Waterschapsbesluit schrijft voor wat ten minste in de begroting en meerjarenraming opgenomen moet worden.²

Planning

De VV stelt de begroting 2027 vast op 26 november 2026.

1.5 Bestuursrapportage 2026

Doel

De bestuursrapportage is gebaseerd op de realisatie over de eerste vier maanden van het jaar en structurele effecten uit de jaarrekening of uit de Tweede begrotingswijziging 2025. In deze rapportage rapporteert het college aan de VV over de voortgang per programma op het gebied van doelrealisatie (voortgang op prestatie-indicatoren), exploitatie en investeringen. Ook wordt gerapporteerd over de in de begroting opgenomen risico's en beheersmaatregelen. Voor de VV is dit de eerste mogelijkheid om bij te sturen in de begroting van het lopende begrotingsjaar en te beslissen over wijzigingen, al dan niet door het college voorgesteld, van de lopende begroting. De bestuursrapportage wordt door de VV vastgesteld, waarmee voorgestelde begrotingswijzigingen worden doorgevoerd.

Inhoud

Gerapporteerd wordt over de afwijkingen op basis van cijfers t/m april ten opzichte van de begroting van het lopende jaar. De afwijkingen ten opzichte van de begroting worden in de

¹WS-wet art 100: ten minste 3 op het begrotingsjaar volgende jaren

²WS- besluit artikel 4.7 en 4.8 omschrijft de minimale vereisten aan de inhoud van de toelichting in de MJR; artikel 4.9 t/m 4.25 die voor de indeling en toelichting in de begroting.

bestuursrapportage verwerkt door middel van een prognose of een voorgestelde begrotingswijziging. Gelijktijdig met de bestuursrapportage wordt ter kennisname aan de VV gerapporteerd over de investeringen waarop verzamelkredieten van toepassing zijn.

Planning

De bestuursrapportage wordt vastgesteld op 16 juli 2026.

1.6 Jaarstukken 2025

Doel

De jaarstukken, bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening, betreffen een verantwoording van het college aan de VV over het door het college gevoerde bestuur³, de bestede middelen en de bereikte resultaten ten opzichte van de begroting, waarbij rekening wordt gehouden met de bijstellingen bij de bestuursrapportage.

De jaarrekening wordt gecontroleerd door de accountant. De accountant brengt een verslag van bevindingen uit aan het college en de VV, inzake de getrouwheid van baten en lasten en activa en passiva, inclusief een oordeel over de kwaliteit, betrouwbaarheid. Het college legt na afloop van ieder begrotingsjaar verantwoording af aan de VV over de gecontroleerde rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden af in de paragraaf bedrijfsvoering.

De jaarrekening is verder van belang voor een aantal externe doelen, zoals de opgave voor de berekening van het totale EMU-saldo en CBS-statistieken.

Inhoud

De indeling van de jaarstukken volgt de indeling van de programmabegroting. In het Waterschapsbesluit zijn de wettelijke vereisten beschreven waaraan de jaarstukken moeten voldoen. De volgende hoofdonderdelen zijn te onderscheiden:

- 1) Het jaarverslag, met daarin opgenomen de programmaverantwoording en de financiële paragrafen⁴.
- 2) De jaarrekening, met daarin opgenomen de exploitatierekening, ingedeeld naar programma's, kostendragers en kosten- en opbrengstesoorten, de balans⁵ en investeringen.

Naast de wettelijke vereisten uit het Waterschapsbesluit wordt in de jaarstukken een subsidieoverzicht opgenomen.

Planning

Het jaarverslag en de jaarrekening over 2025 worden vastgesteld in de VV van 4 juni 2026.

³WS wet art. 103

⁴WS besluit art. 4.27 t/m 4.35

⁵ WS besluit art. 4.36 t/m 4.62

1.7 Tweede begrotingswijziging 2026

Doel

De tweede begrotingswijziging heeft als doel de Verenigde Vergadering (VV) te informeren en, waar nodig, goedkeuring te vragen voor financiële mutaties in de lopende begroting die hebben plaatsgevonden ná de bestuursrapportage (Burap), die geldt als eerste begrotingswijziging van het jaar. Daarnaast draagt deze wijziging bij aan het realiseren van rechtmatig financieel beleid.

In tegenstelling tot de Burap worden in de tweede begrotingswijziging uitsluitend financiële wijzigingen opgenomen die leiden tot een aanpassing op programmaniveau. Deze worden voorzien van een onderbouwde toelichting, zonder nadere analyse van doelrealisatie, prestatie-indicatoren of voortgang van activiteiten. Alleen mutaties die leiden tot overschrijding of onderschrijding van lasten en baten per programma, of tot een ophoging van investeringskredieten, worden opgenomen en ter vaststelling voorgelegd aan de VV.

Inhoud

Gerapporteerd wordt over de afwijkingen op basis van cijfers t/m augustus ten opzichte van de begroting van het lopende jaar. De afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting worden in de Tweede begrotingswijziging verwerkt door middel van een prognose of een voorgestelde begrotingswijziging.

Planning

De vaststelling van de Tweede begrotingswijziging 2026 vindt 26 november 2026 plaats.

1.8 Uitgangspunten P&C-producten

In verband met de onderlinge vergelijkbaarheid van de P&C-producten wordt in principe een identieke indeling gevolgd. Conform hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit gelden de volgende uitgangspunten:

- a) Er is een programma-indeling, waarin doelen, beleid en kosten zijn weergegeven. Over de afwijkingen ten opzichte van de doelen en kosten wordt gerapporteerd.
- b) Elk programma bevat een overzicht van prestatie-indicatoren met een korte toelichting.
- c) Voor de Burap geldt dat over zowel de voortgang als de financiële afwijkingen ten opzichte van de vastgestelde programmabegroting wordt gerapporteerd.

2 Planning van de P&C-cyclus 2026

De jaarstukken zijn het sluitstuk van de jaarlijkse P&C-cyclus. Het proces van de totstandkoming van de jaarstukken 2025 wordt eind 2025 opgestart, maar chronologisch gezien zijn de jaarstukken 2025 het eerste vast te stellen P&C-product in 2026.

Na de jaarstukken 2025 volgt de Burap 2026. Parallel aan de Burap 2026 wordt de Kadernota 2027 ontwikkeld. De begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 zijn chronologisch gezien het laatste P&C-product van het kalenderjaar 2026. Indien wenselijk wordt er een Tweede begrotingswijziging opgesteld met daarin alleen de financiële afwijkingen en de daartoe gewenste begrotingswijziging ingediend ter vaststelling eind november.

Eind 2025 start het proces van de totstandkoming van de jaarstukken 2025.

Voor de vaststelling van de begroting en de jaarstukken gelden wettelijke bepalingen. Voor de jaarstukken geldt dat het vastgestelde jaarverslag en de vastgestelde jaarrekening, inclusief besluit, uiterlijk 15 juli van het volgende jaar aan de toezichthouder (de provincie) moeten zijn aangeboden⁶.

De datum van vaststelling van de begroting 2027 door de VV wordt bepaald door de vereisten uit de Waterschapwet⁷ ten aanzien van aanlevering bij de provincie en het tijdig ingericht zijn van de administratie voor het nieuwe boekjaar. De begroting 2027 moet vóór 1 december 2025 aan de toezichthouder zijn aangeboden.

⁶WS- wet art. 107: het DB zendt de vastgestelde jaarrekening en het jaarverslag binnen twee weken na vaststelling, maar in ieder geval vóór 15 juli aan GS van de provincie

⁷ WS-wet art 101: het DB zendt de begroting binnen 2 weken na vaststelling, en uiterlijk 1 december aan GS van de provincie

Verenigde Vergadering

Dossiernummer 3548
Vertrouwelijk Nee
Vergaderdatum 27 november 2025
Agendapunt H.08
Titel Startnotitie WBP7

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	27 november 2025

Voorgesteld besluit

Onderwerp Startnotitie WBP7
Versienummer 1
Dossiernummer 3548
D&H datum dinsdag 14 oktober 2025
Wijze agenderen Openbaar

1) Het gevraagde besluit

De startnotitie Waterbeheerprogramma 2028-2033 (WBP7) (DMS 2466324) vast te stellen.

2) Aanleiding

Alle waterschappen maken eens in de zes jaar een waterbeheerprogramma (WBP). Het is een verplicht programma op grond van de Omgevingswet. Het WBP bindt alleen het waterschap zelf. Tegelijkertijd is het een document dat aan de buitenwereld laat zien wat de visie en ambitie van Delfland zijn en welke maatregelen wij nemen om die ambities te halen.

In de startnotitie scheppen we zoveel mogelijk kaders voor het opstellen van het WBP7 voor de periode 2028 tot en met 2033. Dit is een leidraad voor het proces om tot een inhoudelijk goed en gedragen programma te komen.

Om het proces zo efficiënt mogelijk in te richten, willen we maximaal gebruik maken van het huidige WBP6. Dit is namelijk in de afgelopen periode drie keer met een veegbesluit door de VV geactualiseerd.

3) Beoogd effect

Door de startnotitie te laten vaststellen worden zo veel mogelijk kaders geschept voor het proces om het WBP7 op te stellen, als onderdeel van een zorgvuldig besluitvormingsproces. Een belangrijk uitgangspunt is daarbij dat we zo veel mogelijk gebruik maken van het huidige WBP6.

4) Kernboodschap

Het waterbeheerprogramma 7 (WBP7) bevat de visie en ambitie van Delfland voor verschillende onderwerpen en welke maatregelen wij nemen om die ambities te halen. Dit geeft voor de eigen organisatie en voor de buitenwereld kaders voor de komende jaren. Het maakt het mogelijk voor medeoverheden, bedrijven, organisaties en particulieren om rekening te houden met richting die Delfland opgaat.

Alle waterschappen maken eens in de zes jaar een waterbeheerprogramma. Het is een verplicht programma op grond van de Omgevingswet.

Als onderdeel van een zorgvuldig besluitvormingsproces wordt de VV gevraagd deze startnotitie vast te stellen als leidraad voor de totstandkoming van het nieuwe WBP.

5) Historie – eerdere besluitvorming

Op dit moment is het Waterbeheerprogramma 2022-2027, WBP6 (DMS 2029244) van kracht (vastgesteld maart 2022, geactualiseerd september 2023, april 2024 en februari 2025).

Dossiernummer: 3548

6) Regelgeving en Beleid

Artikel 3.7 Omgevingswet: Het algemeen bestuur van het waterschap stelt voor de watersystemen die bij het waterschap in beheer zijn een waterbeheerprogramma vast. In het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) is aangegeven welke maatregelen in het waterbeheerprogramma moeten staan en dat het programma elke zes jaar wordt geactualiseerd.

Op grond van artikel 2.23 Omgevingswet moet het WBP in aanvulling op het Bkl voldoen aan bepalingen (instructieregels) in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening.

7) Financiën

De benodigde middelen voor het opstellen en beheren van het WBP7 zijn gedekt in de begroting en meerjarenraming voor 2025-2027.

8) Duurzaamheid

De thema's duurzaamheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit zullen deel uitmaken van het WBP7.

9) Organisatorische en personele consequenties

n.v.t.

10) OR

n.v.t.

11) Risico's en beheersmaatregelen

Risico: WBP7 kan niet op tijd worden vastgesteld

Beheermaatregel: De looptijd van het proces strekt zich uit tot eind 2027. Er is altijd een kans dat de omstandigheden wijzigen. Naar bevind van zaken zullen oplossingen worden gezocht zodat Delfland wel voldoet aan de wettelijke plicht om voor 1 januari 2028 een WBP te hebben vastgesteld. Door tijdig te beginnen en eventuele vertragende factoren zoals integratie van het WBP7 in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) tijdig in beeld te brengen wordt de kans op vertraging verkleind.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

Voor communicatie en participatie van het WBP7 zullen specifieke plannen worden opgesteld.

13) Bekendmaking en vervolprocedure

Na vaststelling van de startnotitie werkt de organisatie verder aan de totstandkoming van het WBP7. Medio 2026 wordt het WBP7 in een informatieve VV geagendeerd. Het WBP7 wordt begin 2027 ter inzage gelegd. Eind 2027 wordt het ter besluitvorming aan de VV voorgelegd.

14) Bevoegd orgaan

Het waterschapsbestuur is bevoegd tot regeling en bestuur ter behartiging van de taken die het waterschap in het reglement zijn opgedragen (Waterschapswet, artikel 56 en 77).

Op grond van artikel 3.7 van de Omgevingswet is de verenigde vergadering bevoegd tot vaststelling van het waterbeheerprogramma. Daarom wordt ook de startnotitie met kaders voor de totstandkoming van het WBP7 ter vaststelling voorgelegd aan de verenigde vergadering.

15) Toelichting

n.v.t.

16) Bijlagen

Startnotitie Waterbeheerprogramma 2028-2033 (WBP7) (DMS 2466324)

Onderwerp Startnotitie WBP7
Dossiernummer 3548

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van dinsdag 14 oktober 2025, dossiernummer 3548;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën & Organisatie.

Overwegende dat:

1. Delfland voor de periode 2028 - 2033 op grond van de Omgevingswet een Waterbeheerprogramma moet vaststellen;
2. de startnotitie zo veel mogelijk de kaders schept voor het proces om het Waterbeheerprogramma 7 op te stellen; en
3. het onderdeel is van een zorgvuldig besluitvormingsproces om de verenigde vergadering te vragen om de startnotitie vast te stellen.

Gelet op:

Artikel 56 en 77 van de Waterschapswet en Artikel 3.7 van de Omgevingswet

Besluit:

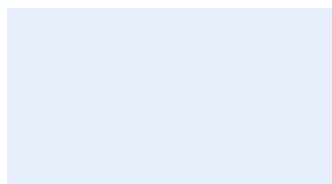
De startnotitie Waterbeheerprogramma 2028-2033 (WBP7) (DMS 2466324) vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 27 november 2025.

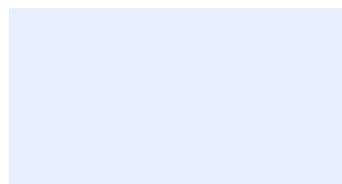
De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

de voorzitter,

ir. P.C. Janssen

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Waterbeheerprogramma 2028-2033 (WBP7)

Startnotitie

DMS nummer: 2466324

1. Inleiding

Dit is de startnotitie voor het Waterbeheerprogramma 2028 t/m 2033, afgekort WBP7. Dit is de opvolger van het huidige van kracht zijnde WBP6.

Alle waterschappen maken eens in de zes jaar een waterbeheerprogramma. Het is een verplicht strategisch programma op grond van de Omgevingswet. Het WBP bindt alleen het waterschap zelf. Tegelijkertijd is het een document dat aan de buitenwereld laat zien wat de visie en ambitie van Delfland zijn en welke maatregelen wij nemen om die ambities te halen.

In deze startnotitie scheppen we zoveel mogelijk kaders voor het opstellen van het WBP7. Dit is een leidraad voor het proces om een inhoudelijk goed en gedragen programma op te stellen.

Omdat het huidige WBP6 met veegbesluiten sinds 2022 actueel is gehouden kunnen we het WBP7 met beperkte inzet opstellen. We maken maximaal gebruik van dat wat er al is.

De VV wordt als onderdeel van een zorgvuldig besluitvormingsproces gevraagd om deze startnotitie vast te stellen. Het huidige bestuur zal betrokken zijn bij het proces om het ontwerp WBP7 op te stellen. Dit wordt naar verwachting begin 2027 ter inzage gelegd na besluitvorming door het huidige college. In maart 2027 vinden verkiezingen plaats. Het nieuwe algemeen bestuur stelt het WBP7 eind 2027 vast.

Achtereenvolgens gaat deze notitie in op de uitgangspunten, de inhoud, participatie en communicatie en de planning en organisatie van het proces.

2. Uitgangspunten

Bij de totstandkoming van het WBP7 werken wij met de volgende uitgangspunten:

2.1 Watermanagement vanuit het perspectief van de leefomgeving

Delfland kiest, net als bij het huidige WBP6, ervoor breder te kijken dan alleen de wettelijk verplichte onderdelen voor het WBP7 (zie verderop). We maken een breed ingestoken waterinhoudelijk programma vanuit het perspectief van de leefomgeving (in stand houden, beschermen, benutten, verbeteren). Daarnaast zijn er thema's die hoofdzakelijk over de organisatie van Delfland gaan (communicatie, crisisbeheersing, digitale transformatie, innovatie, personeel en organisatie, regulering en toezicht, samenwerking en participatie, veiligheid). We streven ernaar deze op te nemen, hoewel ze minder goed passen bij het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) (zie punt 2.5). Het programma heeft ook de functie van visitekaartje van Delfland en deze thema's maken het beeld compleet van wat Delfland doet.

2.2 WBP7 geeft heldere kaders voor de periode 2028-2033

Het WBP7 bevat de visie en ambitie van Delfland voor verschillende thema's en welke maatregelen wij nemen om die ambities te halen. Dit geeft voor de eigen organisatie en voor de buitenwereld kaders voor de komende jaren. Het biedt ons de kans om aan de buitenwereld te laten zien waar we voor staan. Het maakt het ook mogelijk voor medeoverheden, bedrijven, organisaties en particulieren om rekening te houden met richting die Delfland opgaat.

Delfland gebruikt voor het WBP7 zo veel mogelijk beleidsinhoud, die al is of binnenkort wordt vastgesteld. Daarmee is het waterbeheerprogramma een overzicht van bestaand strategisch beleid en geeft het aan welke maatregelen we binnen de bestaande thema's gaan nemen. Dat geldt voor onze primaire waterbeheertaken (waterveiligheid, waterkwantiteit, waterkwaliteit en waterzuivering), maar ook voor aangrenzende en verbonden taken (zoals biodiversiteit, duurzaamheid en circulariteit) zodat we onze primaire taken - nu en in de toekomst - beter kunnen uitvoeren.

We handhaven de werkwijze van het huidige WBP om tussentijdse wijzigingen mogelijk te maken. De VV beslist over eventuele wijzigingen.

2.3 Terinzagelegging

Het ontwerp WBP7 zal voor de zomer 2027 gedurende zes weken ter inzage worden gelegd zodat dit niet in de vakantieperiode valt. Het verplichte onderdeel Stroomgebiedsbeheerprogramma 4 (SGBP4) (zie verderop) wordt eerder ter inzage gelegd.

2.4 Structuur van het WBP6 als fundament voor het WBP7

We willen maximaal gebruik maken van de structuur van het WBP6.

Het huidige WBP6 is deels op papier (WBP op hoofdlijnen) en deels als website beschikbaar. Het is zo gemaakt dat het voor de zoekende bezoeker makkelijk is informatie te vinden op verschillende detailniveaus. We streven ernaar dit ook zo te houden voor het WBP7. Dit heeft de voorkeur vanuit het oogpunt van efficiëntie en duurzaam gebruik van middelen. Gedurende het proces willen we inzicht krijgen in hoe het WBP nu gebruikt wordt en of het mogelijk en wenselijk is om de functionaliteiten van het WBP te verbeteren of aanpassen.

Nieuw ten opzichte van de vorige keer is dat het WBP7 in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) beschikbaar moet zijn. Dit moet volgens bepaalde standaarden (vorm en structuur), wat invloed kan hebben op de structuur van het programma (zie hieronder). Belangrijk is ook dat de publicatie in het DSO (en het Waterschapsblad) ons formele WBP7 is. De website en een eventueel boekje of folder is als een afgeleide te beschouwen; dat wil zeggen een weergave van dat wat officieel volgens de regels van de Omgevingswet gepubliceerd is.

Het WBP6 is nu weergegeven op een eigen website. Een mogelijke optie is om die site volledig onderdeel te maken van de Delfland website. We kiezen ervoor om dat niet te doen, onder andere omdat de weergavemogelijkheden van de Delfland website beperkter zijn dan de WBP-website. Ook zou een overstap kosten met zich meebrengen zonder dat bijvoorbeeld het beheer efficiënter wordt of de toegankelijkheid van informatie wordt verbeterd.

De subtitel van het WBP6 'Waterwerk – Watermerk' en het logo (zie koptekst van dit document) houden we hetzelfde.

2.5 Het WBP7 en vereisten DSO

Het WBP6 heeft grotendeels een digitaal en modulair karakter. Dit is een voordeel voor de verplichte aanlevering van het WBP7 conform de wettelijke verplichtingen in de

Omgevingswet aan het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). De DSO-standaard vereist behalve een bepaalde opbouw ook het toekennen van metadata voor de doorzoekbaarheid en vindbaarheid van de relevante informatie in het WBP. Denk aan locaties, thema's en hoofdlijnen. Er zullen naar verwachting aanpassingen aan de structuur van de indeling van het huidige WBP nodig zijn, zodat het past bij de standaarden van het DSO. Dit is een aandachtspunt in het proces.

2.6 Ons werk aan de buitenwereld presenteren

De primaire externe doelgroep van het WBP7 is de brede groep professionele betrokkenen. Denk aan: bestuurders en ambtenaren van andere overheidsorganisaties, (project)ontwikkelaars, natuurorganisaties, wetenschappers, onderzoekers en adviseurs die op de een of andere manier betrokken zijn bij de werkzaamheden van Delfland.

Van de belastingbetalers in ons gebied zullen de meer geïnteresseerde of betrokken burgers/ondernemers het WBP7 hopelijk met plezier en interesse lezen.

Daarnaast heeft het waterbeheerprogramma een belangrijke interne functie, bijvoorbeeld voor nieuwe medewerkers, bij de onderbouwing van bestuursvoorstellen en bij het maken of wijzigen van beleid en regelgeving.

Hiermee is het WBP7 één van de visitekaartjes van Delfland, naast bijvoorbeeld het Coalitieakkoord en de Watervisie, die bijdragen aan het waterbewustzijn en waterschapsbewustzijn (wat een waterschap doet en hoe het waterbeheer wordt uitgevoerd) van professionele betrokkenen in ons gebied.

2.7 Het WBP7 als toetsingskader voor omgevingsvergunningen

In de Waterschapsverordening Delfland en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) staat dat er bij het verlenen van een vergunning (of het verrichten van een wateractiviteit die is vrijgesteld van een vergunning) rekening moet worden gehouden met onder andere het WBP.

Het uitgangspunt van Delfland is dat een medewerker bij de beoordeling van een vergunningaanvraag of bij handhaving uitgaat van de Waterschapsverordening Delfland en bijbehorende beleidsregels. Deze moeten een vertaling zijn van wat er in het WBP staat, naar toetsbare regels.

Het is onderdeel van de beleidscyclus van Delfland om te zorgen dat beleid, waterschapsverordening en beleidsregels actueel zijn en ondersteunend aan de visie en ambities die in het WBP staan. Voor gevallen waar er (nog) geen regels zijn opgenomen in waterschapsverordening of beleidsregels biedt het WBP kaders bij de beoordeling.

Op deze manier vormt het WBP een toetsingskader voor vergunningverlening.

2.8 Aantrekkelijk vormgegeven met veel ruimte voor beeld

De weergave van het WBP7 als website en eventueel ook op papier maakt het mogelijk om het aantrekkelijk vorm te geven met veel ruimte voor foto's uit het beheergebied en van onze werkzaamheden. Vorige keer is een boekje op papier gemaakt (WBP op hoofdlijnen). De waarde daarvan nam na ongeveer anderhalf jaar af, bijvoorbeeld door bestuurlijke wisselingen en inhoudelijke accentverschuivingen. Welke communicatiemiddelen wenselijk zijn, wordt uitgewerkt in het communicatieplan (zie 4.2). Een relevant aspect is dat we zuinig willen omgaan met (schaarse en dure) grondstoffen.

3. Inhoud

3.1 Verplichte thema's en inhoud

In het WBP7 moet op grond van nationale wetgeving en de provinciale omgevingsverordening rekening worden gehouden met een aantal verplichte thema's.

Het gaat om de volgende Europese richtlijnen en verordeningen (vertaald naar nationale wetgeving):

- Kaderrichtlijn water;
- Grondwaterrichtlijn;
- Nitraatactieprogramma;
- Richtlijn overstromingsrisico's;
- Natura2000-beheerprogramma's;
- Zwemwaterrichtlijn;
- Richtlijn Stedelijk Afvalwater; en
- Natuurherstelverordening.

De laatste twee zijn nieuw in het rijtje verplichte thema's. Wel zijn deze impliciet al deels onderdeel van het huidige WBP6.

Hoe een waterschap invulling geeft aan de doelen vanuit de KRW, wordt uitgewerkt in stroomgebiedbeheerplannen (SGBP's), die landelijk dekkend zijn en nauw verbonden zijn met het Regionaal Waterprogramma (RWP) en het Nationaal Water Programma (NWP). Voor de periode 2028-2033 is dit het vierde Stroomgebiedbeheerplan (SGBP4). Delfland maakt onderdeel uit van het stroomgebied Rijn-West. Het maatregelenpakket van Delfland om aan de KRW-doelen te voldoen wordt opgenomen in het WBP7.

Verder moet het waterbeheerprogramma op grond van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV) een aantal onderdelen bevatten zoals:

- een beschrijving van de bestaande toestand en beheer van het watersysteem;
- een beschrijving van de maatregelen om gestelde doelen te realiseren;
- financiële aspecten om de doelen te halen;
- hoe de maatregelen bijdragen aan realisatie van de doelstellingen in provinciale Regionaal Waterprogramma (RWP); en

- een beschrijving van de wijze waarop het watersysteem is getoetst aan de omgevingswaarde 'gemiddelde kans op overstroming'.

We stemmen af met de provincie hoe we hier invulling aan kunnen geven. Uitgangspunt blijft dat we geen dingen dubbel doen. Voor de financiële aspecten nemen we bijvoorbeeld een verwijzing op naar kadernota, begroting en meerjarenraming.

3.2 Concept overzicht thema's

In het WBP7 worden thema's opgenomen die voortkomen uit drie bronnen:

1. de verplichte thema's (zie hierboven);
2. de programmalijnen van de begroting (sommige in tweeën geknipt); en
3. belangrijke specifieke thema's.

In de bijlage is een concept overzicht van de thema's opgenomen. Ten opzichte van het WBP6 zijn er nieuwe thema's bijgekomen, hebben een aantal thema's een aangepaste naam om beter aan te sluiten op de programmalijnen in de begroting en is het thema 'Omgevingswet' geen onderdeel meer van het WBP omdat dat programma afgerond is.

4. Participatie en communicatie

4.1 Participatie

Op grond van de Omgevingswet geldt een motiveringsplicht voor het waterbeheerprogramma wat betreft participatie. De motiveringsplicht onder de Omgevingswet houdt in dat bestuursorganen bij het vaststellen van bepaalde instrumenten, zoals de omgevingsvisie, een programma, of een omgevingsplan, moeten motiveren hoe ze invulling hebben gegeven aan hun participatiebeleid. Dit betekent dat Delfland moet aangeven hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen zijn betrokken bij de voorbereiding van het WBP7, wat de resultaten van die participatie zijn, en hoe het participatiebeleid is toegepast.

Voor de participatie wordt een specifiek plan opgesteld. Onderdeel van de participatie is in ieder geval de terinzagelegging van het WBP.

4.2 Communicatie

De communicatie over het WBP7 zal zich richten op het informeren van de professioneel betrokkenen. Met als doel dat zij weten wat wij doen, welke maatregelen we nemen en wat zij kunnen verwachten.

Voor de communicatie wordt een specifiek plan opgesteld.

5. Planning en organisatie

5.1 Globale planning

In onderstaande tabel is een eerste schets van de planning voor het WBP7 weergegeven.

Vorbereidingen waaronder test WBP aan vereisten DSO	tweede helft 2025
Startnotitie WBP7 vaststellen	VV 27 november 2025
Actualisatie inhoudelijke thema's	eerste helft 2026
Informatieve VV	medio 2026
Participatie stakeholders	vanaf medio 2026

SGBP4: Vaststelling KRW-programma Delfland (onder voorbehoud van besluitvorming provincie)	VV oktober 2026
SGBP4: Ter inzagelegging door de provincie gedurende 6 maanden	eind 2026 – begin 2027
D&H stelt ontwerp-WBP7 vast voor terinzagelegging Ter kennisname sturen naar VV	begin 2027 (voor 17 maart)
Terinzagelegging gedurende 6 weken	voor de zomer 2027
Verwerken zienswijzen/ nota van beantwoording/ aanpassen WBP Afhankelijk van aard van zienswijzen VV apart informeren	augustus/september 2027
SGBP4: Vaststellen definitief KRW-programma	VV augustus-oktober 2027
Vaststelling WBP7	VV november 2027 Cie BFO november 2027 D&H oktober 2027

5.2 Organisatie

De bestuurlijk opdrachtgever voor het WBP7 is de dijkgraaf. Vanuit de gekozen brede insteek is het voltallige college bij de totstandkoming betrokken. De rol van de dijkgraaf in deze is daarom coördinerend van karakter richting D&H. Als portefeuillehouder is hij het eerste aanspreekpunt voor het WBP7 vanuit de VV, vanuit D&H en voor de ambtelijk opdrachtgever(s) en projectleider.

Ambtelijk opdrachtgever is de secretaris-directeur, passend bij de brede insteek van het WBP7. Hij neemt de verantwoordelijkheid om de directie hierbij op een goede manier te betrekken. Als ambtelijk opdrachtnemer treedt de afdelingsmanager Strategie, Innovatie & Beleidsadvies (SIB) op.

5.3 Middelen

De benodigde middelen voor het WBP7 zijn gedekt in de begroting van de afdeling Strategie, Innovatie & Beleidsadvies (SIB). Door maximaal gebruik te maken van het bestaande construct van WBP6 beperken we de kosten.

5.4 Risico's en beheermaatregelen

Een niet uit te sluiten risico is dat het WBP7 niet op tijd kan worden vastgesteld. De looptijd van het proces strekt zich uit tot eind 2027. Er is altijd een kans dat de omstandigheden wijzigen. Naar bevind van zaken zullen oplossingen worden gezocht zodat Delfland wel voldoet aan de wettelijke plicht om voor 1 januari 2028 een actueel WBP te hebben vastgesteld. Door tijdig te beginnen en eventuele vertragende factoren zoals integratie van het WBP7 in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) tijdig in beeld te brengen wordt de kans op vertraging verkleind.

Een plan-MER (Milieu Effect Rapportage) is onder bepaalde voorwaarden verplicht voor een WBP. We gaan ervanuit dat dit niet het geval is voor het WBP7 van Delfland. Om het risico op vertraging die zou kunnen ontstaan als dat wel het geval is te beperken, onderzoeken we dit zo vroeg mogelijk. We nemen een motivatie op bij de vaststelling van het (ontwerp-)WBP.

Bijlage: Concept overzicht thema's WBP7

Dit is een concept overzicht. Gaandeweg het proces kunnen andere thema's erbij komen of juist eraf vallen.

oranje = nieuw, groen = naam aangepast, grijs = verwijderd

Cluster	Verplichte onderwerpen	Programmalijnen begroting	Belangrijke specifieke thema's
Waterveiligheid			
	Overstromingsrisico's	Waterkeringen	Zeespiegelstijging
	Natura2000		
Waterkwaliteit			
	Waterkwaliteit, pijler 1: KRW		Microverontreinigingen (mogelijk onderdeel van een ander thema)
	Waterkwaliteit, pijler 2: Overig water		Exoten
	Zwemwater		
Waterkwantiteit			
		Waterkwantiteit	Wateroverlast
		Grondwater en infiltratie	Waterbergingen
		Zoetwatervoorziening en droogte	
		Bodem	
Waterketen			
	Stedelijk Afvalwater	Waterketen	
		Transitie waterketen	
		Samenwerken in de waterketen	
Organisatie & Bestuur			
		Communicatie	Veiligheid
		Crisisbeheersing	Samenwerking en participatie
		Personeel en organisatie	Omgevingswet
		Digitale transformatie	
		Regulering en dienstverlening	
		Innovatie	
Overkoepelende thema's			
	Natuurherstel	Biodiversiteit	Deltaprogramma's
		Circulaire economie	
		Klimaatneutraal	
		Klimaatadaptatie	
		Recreatief medegebruik	
		Waterbewustzijn en gedragsbeïnvloeding	
		Verbinding met partners	
		Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied	
		Watervisie	

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	3609
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 november 2025
Agendapunt	H.09
Titel	Vernieuwd inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	27 november 2025

Toelichting

Het inkoop- en aanbestedingsbeleid Hoogheemraadschap van Delfland (1290426) in te trekken.

Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025 'Professioneel inkopen met maatschappelijke impact' (2468098) vast te stellen.

Voorgesteld besluit

Onderwerp	Vernieuwd inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025
Versienummer	1
Dossiernummer	3609
D&H datum	dinsdag 14 oktober 2025
Wijze agenderen	Openbaar

1) Het gevraagde besluit

1. Het inkoop- en aanbestedingsbeleid Hoogheemraadschap van Delfland 2017 (DMS 1290426) in te trekken.
2. Het Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025 'Professioneel inkopen met maatschappelijke impact' (DMS 2468098) vast te stellen.

2) Aanleiding

Op 6 juni 2025 heeft de Commissie Bestuur, Digitalisering en Financiën (CBDF) van de UvW het Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025 'Professioneel inkopen met maatschappelijke impact' vastgesteld.

Sinds april 2013 werken de waterschappen met een gezamenlijk geharmoniseerd inkoop- en aanbestedingsbeleid. Na de komst van nieuwe Europese richtlijnen is dit beleid in 2016 herzien. In de zomer van 2022 is dit beleid uit 2016 door de inkoopteams van de waterschappen geëvalueerd. Hieruit bleek de noodzaak het beleid opnieuw te herzien. In de vergadering van de CBCF (nu CBDF) van 22 maart 2024 is het Uniebureau gevraagd het Inkoop- en aanbestedingsbeleid Waterschappen uit 2016 in goed overleg met de 21 waterschappen te herijken. Het Uniebureau heeft het afgelopen jaar samen met de inkoopteams van de waterschappen gewerkt aan deze opdracht uit de CBCF. In het inkoopbeleid dat nu is vastgesteld, zijn zowel de uitkomsten van de evaluatie verwerkt als actuele en maatschappelijke ontwikkelingen. Het herziene inkoopbeleid bouwt voort op het huidige inkoopbeleid. Het biedt elk waterschap ruimte om de implementatie van het gemeenschappelijke beleid in een eigen uitvoeringskader/inkoophandboek uit te werken. De doelen staan vast, de uitvoering is maatwerk. Elk waterschap kan zelf bepalen hoe hoog zij de lat legt, met welke focus en tempo.

3) Beoogd effect

Het Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025 'Professioneel inkopen met maatschappelijke impact' is vastgesteld in de CBDF. Op dit moment is binnen HHD het oude Inkoop- en aanbestedingsbeleid nog van toepassing. Middels het vaststellen van het beleid 2025 hanteert HHD het Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025 dat voor alle waterschappen van toepassing is. Het nieuwe beleid is geen koerswijziging ten opzichte van het bestaande beleid. De praktische invulling van het nieuwe beleid zal vastgelegd worden in een handboek.

4) Kernboodschap

In het nieuwe beleid staat het creëren van maatschappelijke impact door de inkopen en aanbestedingen van de waterschappen centraal, met inachtneming van vier belangrijke randvoorwaarden:

- zorgvuldig omgaan met belastinggeld;
- professioneel inkopen en samenwerken;

Dossiernummer: 3609

- ethisch verantwoord handelen;
- voldoen aan wet- en regelgeving.

De doelen van dit inkoop- en aanbestedingsbeleid zijn:

- Uniforme marktbenadering: We hanteren gezamenlijke uitgangspunten zodat marktpartijen weten waar ze aan toe zijn.
- Optimalisatie van prijs en kwaliteit: We streven naar een goede balans tussen kosten en het waarborgen van hoge kwaliteit van inkoop.
- Transparantie en navolgbaarheid: We handelen helder en begrijpelijk richting marktpartijen en bevorderen zo het vertrouwen en de samenwerking.
- Rechtmatig handelen: We houden ons aan wet- en regelgeving en passen deze op transparante en zorgvuldige wijze toe.
- Professioneel opdrachtgeverschap: We besteden het belastinggeld zo efficiënt en doeltreffend mogelijk. Wij zijn betrouwbare partners voor marktpartijen.
- Maatschappelijke impact: We dragen met onze aanbestedingen en inkopen bij aan innovatie, veiligheid en duurzaamheid.

De ambities en doelen waaraan we met dit beleid willen bijdragen zijn vastgelegd in diverse andere beleidsdocumenten, akkoorden, convenanten en afspraken die we als waterschappen met elkaar en met anderen hebben gemaakt. Denk bijvoorbeeld aan het Klimaatakkoord en het Grondstoffenakkoord, maar Ook het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen en het Convenant met bijbehorende Routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen zijn relevant om in dit kader te noemen. Deze doelen staan vast, de uitvoering is maatwerk.

5) Historie – eerdere besluitvorming

Sinds april 2013 werken de waterschappen met een geharmoniseerd inkoopbeleid. In 2015/2016 is dit beleid geëvalueerd en waar nodig herzien. Het oude beleid is destijds ingegaan in 2017.

6) Regelgeving en Beleid

- Aanbestedingswet 2012
- Fundamentele aanbestedingsbeginselen
- Gids Proportionaliteit
- ARW 2016
- CPV-verordening
- Burgerlijk wetboek
- AWBIT, AWVODI, AWIV
- UAV/UAV-GC
- Algemene wet bestuursrecht
- Omgevingswet
- Algemene beginselen van behoorlijk bestuur
- Beleid van het waterschap
- Ethische kaders
- Gedragscode integriteit
- Gedragscode Publiek Opdrachtgeverschap

Digitaliseringswetgeving. Denk aan:

- AI verordening
- NIS2 Richtlijn

7) Financiën

N.v.t.

Dossiernummer: 3609

8) Duurzaamheid

In het nieuwe beleid wordt verwezen naar het Klimaatakkoord, Grondstoffenakkoord, Stikstofaanpak, Deltaplan biodiversiteit, Nationaal Plan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI), Convenant en Routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB), Samenwerkingsafspraken Strategie Klimaatneutrale en Circulaire Infraprojecten, Manifest Duurzaam GWW 2030, Manifest MVOI 2022-2025, Deltaprogramma en de Kaderrichtlijn Water (KRW). Zie ook: <https://unievandwaterschappen.nl/convenanten-en-akkoorden/>

9) Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

10) OR

N.v.t.

11) Risico's en beheersmaatregelen

Er zijn geen noemenswaardige risico's. Het nieuw voorgestelde inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025 is vooraf uitvoerig afgestemd en bijgesteld voordat het werd goedgekeurd in het CBDF. Er dient na vaststelling van het beleid een uitvoeringskader/inkoophandboek opgesteld te worden met daarin o.a. de drempelbedragen en een nadere uitwerking van de genoemde afspraken uit het beleid. Op dit moment werkt een werkgroep aan het Inkoophandboek waarin eventuele nieuwe drempelbedragen opgenomen worden. Dit document is nog niet gereed. Om die reden wordt voorgesteld om onderstaande drempelbedragen vooralsnog te hanteren. Deze bedragen sluiten aan bij vigerende regelgeving (Gids Proportionaliteit) en komen overeen met de huidige drempelbedragen.

Schema drempelbedragen van inkoopprocedures

(Bedragen zijn exclusief btw)	Werken	Leveringen	Diensten	Sociale en overige specifieke diensten
Enkelvoudig	< € 150.000	< € 50.000	< € 50.000	< EU-drempel voor diensten
Meervoudig	> € 150.000 < € 1.500.000	> € 50.000 < EU-drempel	> € 50.000 < EU-drempel	> EU-drempel voor diensten < € 750.000
Nationaal	> € 1.500.000 < EU-drempel	-	-	-
Europees	> EU-drempel	> EU-drempel	> EU-drempel	N.v.t.
Vereenvoudigde procedure	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	> € 750.000

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

Vanuit de Unie van Waterschappen is er o.a. via LinkedIn gecommuniceerd over dit nieuwe beleid. Wanneer het beleid in november 2025 door de VV wordt vastgesteld zal het ook op de internetsite van Delfland worden geplaatst. Zodra het uitvoeringskader/inkoophandboek gereed is, zal de relevante informatie voor de markt ook worden gedeeld op de internetsite van Delfland. Daarnaast dient er intern binnen HHD gecommuniceerd te worden over het nieuwe beleid.

13) Bekendmaking en vervolprocedure

Dossiernummer: 3609

Het beleid wordt verzonden aan de VV op de dag van vaststelling door D&H.

14) Bevoegd orgaan

Omdat het vorige beleid is vastgesteld door de VV. Wordt de VV gevraagd het oude beleid in te trekken en het nieuwe beleid vast te stellen.

15) Toelichting

N.v.t.

16) Bijlagen

1. Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025 'Professioneel inkopen met maatschappelijke impact' (DMS 2468098)
2. Inkoop- en aanbestedingsbeleid Hoogheemraadschap van Delfland 2017 (DMS 1290426)

Onderwerp Vernieuwd inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025
Dossiernummer 3609

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van dinsdag 14 oktober 2025, dossiernummer 3609;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie.

Overwegende dat:

- op 6 juni 2025 de Commissie Bestuur, Digitalisering en Financiën (CBDF) van de UvW het Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025 'Professioneel inkopen met maatschappelijke impact' heeft vastgesteld.

- in de vergadering van de CBCF (nu CBDF) van 22 maart 2024 is het Uniebureau gevraagd het Inkoop- en aanbestedingsbeleid Waterschappen uit 2017 in goed overleg met de 21 waterschappen te herijken. Het biedt elk waterschap ruimte om de implementatie van het beleid in een eigen uitvoeringskader/inkoophandboek uit te werken. De doelen staan vast, de uitvoering is maatwerk. Elk waterschap kan zelf bepalen hoe hoog zij de lat legt, met welke focus en tempo.

Gelet op:

- dat het inkoopbeleid in de CBDF reeds is goedgekeurd.

Besluit:

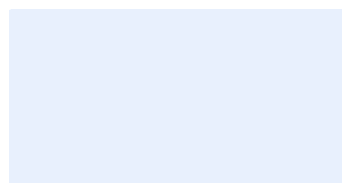
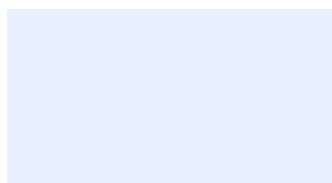
1. Het inkoop- en aanbestedingsbeleid Hoogheemraadschap van Delfland 2017 (DMS 1290426) in te trekken.
2. Het Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025 'Professioneel inkopen met maatschappelijke impact' (DMS 2468098) vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 27 november 2025.

De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

de voorzitter,

ir. P.C. Janssen
Dossiernummer: 3609

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

Professioneel inkopen met maatschappelijke impact

Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

Voorwoord

Als waterschappen geven wij jaarlijks circa €4,5 miljard uit aan onze infrastructurele projecten en diensten en werkzaamheden ten behoeve van beheer en onderhoud van de instandhouding van onze assets. Wij willen als professionele opdrachtgevers effectief en efficiënt omgaan met belastinggeld. Daarbij willen wij maatschappelijke impact hebben op thema's die onlosmakelijk verbonden zijn met onze wateropgaven zoals klimaat, grondstoffenzekerheid en biodiversiteit. Hierbij kijken wij vooruit en doen niet alleen wat in het hier en nu strikt noodzakelijk is. Door onze diensten en producten aan te besteden vanuit dezelfde uitgangspunten, weten marktpartijen wat ze mogen verwachten van de waterschappen.

Dit herziene inkoop- en aanbestedingsbeleid bouwt voort op het huidige Inkoop- en aanbestedingsbeleid waterschappen 2016, maar met een nieuwe volgorde en aangepaste terminologie voor een betere leesbaarheid.

De doelen van dit inkoop- en aanbestedingsbeleid zijn:

- Uniforme marktbenadering: We hanteren gezamenlijke uitgangspunten zodat marktpartijen weten waar ze aan toe zijn.
- Optimalisatie van prijs en kwaliteit: We streven naar een goede balans tussen kosten en het waarborgen van hoge kwaliteit van inkoop.
- Transparantie en navolgbaarheid: We handelen helder en begrijpelijk richting marktpartijen en bevorderen zo het vertrouwen en de samenwerking.
- Rechtmatig handelen: We houden ons aan wet- en regelgeving en passen deze op transparante en zorgvuldige wijze toe.
- Professioneel opdrachtgeverschap: We besteden het belastinggeld zo efficiënt en doeltreffend mogelijk. Wij zijn betrouwbare partners voor marktpartijen.
- Maatschappelijke impact: We dragen met onze aanbestedingen en inkopen bij aan innovatie, veiligheid en duurzaamheid.

Onze ambities en doelen waaraan we met dit inkoopbeleid willen bijdragen zijn vastgelegd in diverse andere beleidsdocumenten, akkoorden, convenanten en afspraken. Denk bijvoorbeeld aan het Klimaatakkoord en het Grondstoffenakkoord. Maar ook de Stikstof-aanpak, het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen en het Convenant met Routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen zijn relevant om in dit kader te noemen. Deze doelen staan vast, de uitvoering is maatwerk. Elk waterschap kan zelf bepalen hoe hoog zij de lat legt, met welke focus en tempo.

Het inkoop- en aanbestedingsbeleid is bedoeld voor medewerkers van de waterschappen, marktpartijen die voor de waterschappen werken en andere geïnteresseerden. We nodigen u uit om samen met ons dit inkoop- en aanbestedingsbeleid te omarmen en samen met ons te werken aan het bereiken van onze gemeenschappelijke doelen.

Den Haag, juni 2025

Namens het bestuur van de Unie van Waterschappen,

Vincent Lokin

Portefeuillehouder Financiën
(inclusief inkoop en
opdrachtgeverschap)

Sander Mager

Portefeuillehouder Duurzaamheid

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

1 Inleiding

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

1 Inleiding

1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen

Als waterschap kopen wij producten, diensten en werken in voor de uitvoering van onze taken. Dit doen we slim, professioneel en met impact. We gaan zorgvuldig om met belastinggeld.

Met onze inkopen dragen we ook bij aan onze bredere beleidsdoelen en ambities. Dit is geen bijzaak, maar de kern van ons inkoop- en aanbestedingsbeleid. Bij onze inkopen stellen we ons op als een professionele opdrachtgever. We staan voor een evenwichtige, zakelijke samenwerking, we hebben contact met marktpartijen en we staan open voor vernieuwingen.

Het waterschap wil samen met alle andere waterschappen, als één gezicht de markt benaderen. Zo weten marktpartijen waar ze aan toe zijn. Dit inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025 vormt hiervoor de basis. Hierin staan de uitgangspunten, randvoorwaarden en kaders van het waterschap bij inkopen en aanbesteden. Dus het 'waarom' en 'wat spreken we af'.

In dit document staat niet beschreven hoe wij naar het ideaalplaatje toegroeien. Dit inkoop- en aanbestedingsbeleid bevat ook geen uitvoeringsregels, inkoopstrategieën, of voorschriften voor het inrichten van het inkoopproces. Dat wordt in een apart uitvoeringskader uitgewerkt.

Het inkoop- en aanbestedingsbeleid is ook verbonden met de strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen. In deze strategie staat hoe wij onze duurzame ambities vertalen naar hun opdrachten aan de markt.

1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

Inkopen en aanbesteden is niet alleen een verantwoordelijkheid, maar ook een kans. Door bewuste keuzes te maken, kunnen wij bijdragen aan een innovatieve, veilige, duurzame, sociale en inclusieve samenleving.

We realiseren ons dat ons inkoop- en aanbestedingsbeleid maatschappelijke impact heeft. Toekomstbestendigheid is daarbij het sleutelwoord: als we Nederland ook in de toekomst willen voorzien van droge voeten, schoon en voldoende water, dienen wij met ons inkoop- en aanbestedingsbeleid ook bij te dragen aan de grote maatschappelijke uitdagingen. We letten bij onze inkopen op de gevolgen voor klimaatverandering, leefmilieu en de biodiversiteit. Inkopen kan niet los worden gezien van schaarser en duurder wordende primaire grondstoffen en het tegengaan van ongelijkheid in de wereld.

Het inkoop- en aanbestedingsbeleid is gebaseerd op vier belangrijke randvoorwaarden:

- **Zorgvuldig en verantwoord omgaan met belastinggeld¹:** Op een economisch verantwoorde manier impact maken, door met inzet van zo min mogelijk publieke middelen zo veel mogelijk te bereiken. (hoofdstuk 3)
- **Professioneel inkopen en samenwerken:** We denken eerst na over de meest geschikte aanbestedingsvorm. Het inkoopproces richten wij zo in dat de gekozen aanbestedingsprocedure recht doet aan de beoogde opdracht. We zorgen voor een professionele inkooporganisatie met heldere processen waarbij we onderling vertrouwen op elkaars vakmanschap. Hierdoor kunnen we inspelen op de veranderende omgeving. We werken nauw samen met de waterschappen, met andere opdrachtgevers en met de markt. (hoofdstuk 4)

¹ Sommige waterschappen hebben andere inkomsten dan puur alleen belastinggeld. De verantwoording qua rechtmatigheid heeft betrekking op de besteding van alle financiële middelen.

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

- **Ethisch verantwoord handelen:** We gaan integer, betrouwbaar en zakelijk met elkaar om. We zorgen ervoor dat besluiten transparant en navolgbaar zijn. (hoofdstuk 5)
- **Voldoen aan wet- en regelgeving:** We handelen rechtmatig en passen de wet op de juiste wijze toe (hoofdstuk 6). Voor de uitleg van de wet werken we met de waterschappen op belangrijke onderwerpen nauw met elkaar samen.

In de volgende hoofdstukken lichten we het uitgangspunt en de randvoorwaarden verder toe (het 'waarom?') en geven de kaders waarbinnen we als waterschap handelen ('wat spreken we af?').

Voorwoord

- 1 Inleiding
 - 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
 - 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt
- 2 Maatschappelijke impact maken
 - 2.1 Waarom?
 - 2.2 Wat spreken we af?
- 3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld
 - 3.1 Waarom?
 - 3.2 Wat spreken we af?
- 4 Professioneel inkopen en samenwerken
 - 4.1 Waarom?
 - 4.2 Wat spreken we af?
- 5 Ethisch verantwoord handelen
 - 5.1 Waarom?
 - 5.2 Wat spreken we af?
- 6 Voldoen aan wet- en regelgeving
 - 6.1 Waarom?
 - 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

2 Maatschappelijke impact maken

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

2 Maatschappelijke impact maken

2.1 Waarom?

Inkoop gaat niet alleen over het vervullen van de inkoopbehoeften van het waterschap. Elke inkoop biedt een kans om bij te dragen aan een betere toekomst. Het is een belangrijk instrument waarmee we impact kunnen maken op een veilige, gezonde, duurzame en sociale leefomgeving en daarmee ook op een sterkere economie in Nederland. Uitdagingen op het gebied van klimaatverandering, de schaarste aan en steeds duurder grondstoffen, verlies aan biodiversiteit, digitalisering, innovatie en toenemende ongelijkheid, vragen om een krachtige aanpak.

Dit inkoop- en aanbestedingsbeleid is daarom ambitieus. Het is niet alleen gericht op doelmatig- en rechtmatigheid, maar ook op het creëren van meerwaarde voor de samenleving in alle facetten van het waterschapswerk. Uiteraard houdt het beleid rekening met de geldende wet- en regelgeving. Het beleid sluit aan bij en versterkt de doelstellingen en ambities van het waterschap en de doelstellingen uit vastgestelde akkoorden en convenanten en beschrijft hoe we deze gaan realiseren. Tegelijkertijd is dit inkoop- en aanbestedingsbeleid ook een oproep aan iedereen binnen het waterschap. Om impact te kunnen maken dienen de verschillende afdelingen samen het inkoopproces goed in te richten en te doorlopen.

2.1 Wat spreken we af?

Maatschappelijke impact maken in het hele inkoopproces

Het waterschap heeft veel mogelijkheden om maatschappelijke impact te maken. We hebben ons, samen met alle andere waterschappen,

verbonden aan convenanten, akkoorden, programma's, strategieën, en andere afspraken². Ook hebben we te maken met beleid en wet- en regelgeving vanuit het Rijk en Europa.

We denken bij elke inkoopopdracht (vanaf de formulering van onze ambities en het opstellen van de specificaties) na over de maatschappelijke impact die we kunnen, willen en moeten maken. We kijken daarbij naar de gevolgen van onze activiteiten, maar we nemen ook verantwoordelijkheid voor de impact van de (internationale) productieketens waarbij we betrokken zijn (als we daarop invloed kunnen uitoefenen). Daarom wegen we bij iedere inkoopopdracht tijdig af of we invulling geven aan thema's als circulariteit, diversiteit en inclusie, ketenverantwoordelijkheid, klimaat, milieu (incl. biodiversiteit) en social return. Het waterschap kan hierin kiezen voor een groeimodel bijvoorbeeld gebaseerd op een categorie, en/of opdrachtwaarde en/of aanbestedingsprocedure. Wanneer het waterschap hiervoor kiest, dan nemen we dit op in ons uitvoeringskader.

- 1. Milieu (inclusief biodiversiteit):** Milieuverontreiniging, luchtverontreiniging en gebruik van schadelijke stoffen en pesticiden voorkomen. Dit mede ter bescherming van de biodiversiteit. Ook het tegengaan van voedselverspilling en het verminderen van watergebruik en energiegebruik vallen hieronder.
- 2. Klimaat:** Uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen voorkomen. Zo leveren wij een bijdrage aan energiebesparing en de transitie naar duurzame energiebronnen.

² Onder andere Klimaatakkoord, Grondstoffenakkoord, Stikstofaanpak, Deltaplan biodiversiteit, Nationaal Plan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI), Convenant en Routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB), Samenwerkingsafspraken Strategie Klimaatneutrale en Circulaire Infrastructuur, Manifest Duurzaam GWW 2030, Manifest MVOI 2022-2025, Deltaprogramma, Kaderrichtlijn Water (KRW). Zie ook: <https://unievanwaterschappen.nl/convenanten-en-akkoorden/>

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

3. Circulariteit (inclusief biobased): Minimaliseren van de inzet van primaire grondstoffen en stimuleren van zo hoogwaardig mogelijk hergebruik van producten en materialen. Een heldere afbakening van het begrip circulariteit staat in 'Het verhaal van de circulaire waterschappen'. (<https://unievanwaterschappen.nl/publicaties/het-verhaal-van-de-circulaire-waterschappen>)

4. Ketenverantwoordelijkheid (Internationale Sociale Voorwaarden): Uitbannen van misstanden op het gebied van mens, natuur en milieu in de inkoopketen. Dit doen we volgens de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. Iedere schakel in de productieketen neemt zijn verantwoordelijkheid om misstanden als kinderarbeid, onmenselijke werkomstandigheden en ontbossing te voorkomen. Dit kan ook voorkomen in Nederland.

5. Diversiteit en inclusie: In een diverse en inclusieve samenleving wordt iedereen gelijk behandeld. Samenwerking met diverse mensen levert meer innovatie en betere producten en diensten op.

6. Social return: Stimuleren van arbeidsparticipatie en meer werkgelegenheid creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Opdrachten voorbehouden aan organisaties met een maatschappelijke doelstelling geeft een impuls aan sociaal ondernemen.

We maken keuzes en leggen deze vast

Alle afspraken, wetten en regels bestrijken veel beleidsterreinen, waardoor we ook breed impact kunnen en willen maken. We maken onze impact zo concreet mogelijk en proberen de doelen meetbaar te maken. En we gebruiken deze informatie om de juiste keuzes te maken en duidelijk aan te geven welke maatschappelijke impact we daarmee willen realiseren. In o.a. de strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen (DOW)³ hebben alle waterschappen gezamenlijk vastgelegd hoe zij hun duurzame ambities vertalen naar hun opdrachten aan de markt. Deze doelen staan vast, de uitvoering is maatwerk. Elk waterschap kan zelf bepalen hoe hoog zij de lat legt, met welke focus en tempo.

³ Strategie Duurzaam opdrachtgeverschap waterschappen 2021-2030. <https://unievanwaterschappen.nl/publicaties/strategie-duurzaam-opdrachtgeverschap-waterschappen-2021-2030/>

Opdrachtgeverschap

Voor het waterschap is samenwerken, samen realiseren en samen verantwoordelijkheid nemen essentieel om de gewenste maatschappelijke impact en doelen te bereiken. Het ambtelijk /bestuurlijk integraal inventariseren van kansen en risico's bij inkoopopdrachten sluit aan bij de nieuwe ontwikkelingen in de Europese wet- en regelgeving. Het meenemen van maatschappelijke doelen in de opdracht door de ambtelijk/bestuurlijk opdrachtgever is de sleutel tot succes. We hebben aandacht voor de manier waarop professioneel opdrachtgeverschap in de interne organisatie is geborgd. Het intern opdrachtgeverschap kenmerkt zich onder andere door nauw samenwerken met de ambtelijke organisatie, bestuurlijke betrokkenheid bij onze (inkoop)ambities, slagvaardige besluitvorming, adequaat en integraal risicomangement. Extern opdrachtgeverschap blijkt uit vertrouwen in en wederzijds respect tussen het waterschap en marktpartijen en de omgeving.

Transparant en aanspreekbaar op resultaten

We denken na over de juiste aanbestedingsstrategie en gedurende het inkoopproces bewaken we de vooraf bepaalde doelen. We publiceren de resultaten zoals beschreven in de strategie DOW (checks & balances). Zo wordt het maken van maatschappelijke impact minder vrijblijvend en een vast onderdeel in het inkoopproces.

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

3.1 Waarom?

Het zorgvuldig en verantwoordelijk omgaan met belastinggeld door het waterschap is de belangrijkste afweging bij inkopen en aanbesteden. Het is verankerd in de Aanbestedingswet, waarin staat dat we zo veel mogelijk maatschappelijke waarde leveren voor de publieke middelen die ingezet worden⁴. Dit betekent dat belastinggeld te allen tijde zo doelmatig en efficiënt mogelijk door het waterschap besteed wordt.

We denken in een zo vroeg mogelijk stadium na over wat we willen bereiken, wat de gestelde eisen zijn en op welke manier dit zo effectief mogelijk kan worden bereikt. De sleutel tot succes is om integraal vanuit verschillende disciplines naar een vraagstuk te kijken.

Aanbesteden draagt bij aan het zorgvuldig omgaan met belastinggeld. Door transparantie te betrachten en concurrentie in de markt te organiseren, bereiken we de meest geschikte verhouding tussen kwaliteit en prijs. Het is daarbij niet uitgesloten dat we kiezen voor alleen prijs of de laagste kosten op basis van kosteneffectiviteit.

3.2 Wat spreken we af?

Zelf doen, samen doen of uitbesteden

We hebben, binnen de grenzen van de toepasselijke wet- en regelgeving, de vrijheid om taken zelf uit te voeren of (onderdelen van) taken voor een deel of helemaal in samenwerking uit te voeren of uit te besteden aan externe partijen. Bij het maken van die afweging (bijvoorbeeld op portfolio-niveau) vergelijken we de doelstellingen van ons waterschap met de specifieke marktsituatie: wat betekent het voor onze doelstellingen, de publieke middelen en het waterschap als we taken in samenwerking uitvoeren of uitbesteden in plaats van dat we diezelfde taken zelf uitvoeren?

⁴ Artikel 1.4, lid 2 Aanbestedingswet 2012.

Product- en/of marktanalyse

Voordat we inkopen, voeren we een product- en/of marktanalyse uit. Het inzetten van deze middelen is proportioneel en doelmatig en is dus afhankelijk van de aard en omvang van de opdracht. Een productanalyse geeft informatie over de eigenschappen en relevante mogelijkheden van het product. Een marktanalyse helpt bij het identificeren van de marktform, geeft informatie over de (verschillende) partijen die actief zijn op deze markt, geeft informatie over de mogelijke machtsverhoudingen (bijvoorbeeld: kopers- of verkopersmarkt) en over producten en diensten die in de markt beschikbaar zijn of komen (marktontwikkelingen). Soms maakt een marktconsultatie met ondernemers deel uit van de marktanalyse.

Lokale en regionale economie en MKB

'Lokaal en regionaal inkopen' draagt onder andere bij aan efficiëntie en duurzaamheid. Daarom houden we bij onze inkopen rekening met de ondernemers en de economische impact binnen het beheergebied van het waterschap, zonder dat dit tot discriminatie leidt.

We letten erop dat het midden- en kleinbedrijf (MKB) voldoende toegang heeft tot opdrachten. Hiervoor kunnen we bijvoorbeeld gebruik maken van percelen bij aanbestedingen, de administratieve lasten verminderen en ook communiceren via kanalen waarmee lokale en regionale partijen en het MKB bekend zijn.

Onafhankelijkheid

We willen in staat zijn om onze taken zelfstandig uit te voeren. Dat wil zeggen onafhankelijk zijn van marktpartijen, zowel vóór als ná de contract- en/of samenwerkingsperiode. We kijken hierbij naar onder andere de financiële waarde van de opdracht, maatschappelijke doelen, kosten om te wisselen van aanbieder, toepassen van concurrentie in de sector en beschikbaarheid van alternatieve

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

opdrachtnemers. We zetten in op een duurzame, transparante en zakelijke relatie met marktpartijen.

Eerlijke mededinging en commerciële belangen

We willen dat ondernemers een eerlijke kans krijgen bij het toewijzen van opdrachten. Tegelijkertijd zorgen we dat er een gezonde marktwerking blijft bestaan, ook op de lange termijn. Om te zorgen voor eerlijke concurrentie werken we volgens de algemene beginselen van het aanbestedingsrecht. Wij willen geen ondernemers betrekken die de mededinging vervalsen. Als er vermoedens van onregelmatigheden zijn bij inschrijvers, zoals vooroverleg of prijsafspraken, melden we dat bij de Autoriteit Consument & Markt (ACM).

Kostenraming, financieel budget en opdrachtwaarde

We willen tijdens het inkopen niet voor financiële verrassingen komen te staan. We zorgen ervoor dat de aanbestedings- en contractvorm passend zijn voor de aard en omvang van de opdracht. Daarom ramen we tijdens de voorbereiding van het inkoopproces wat de opdracht gaat kosten. Als we onvoldoende budget en/of krediet hebben, besteden we nog niet aan.

We zijn niet verplicht om de kostenraming openbaar te maken, behalve als de wet dat voorschrijft. Als we de kostenraming openbaar maken dan doen we dit op transparante wijze zodat iedere ondernemer daar tijdens de aanbesteding kennis van kan nemen.

Keuze voor aanbestedingsprocedure

We overwegen welke aanbestedingsprocedure het meest geschikt en proportioneel is en kiezen daarbij de meest geschikte contractvorm. Het moment waarop we de opdracht aankondigen of de offerteaanvraag doen (als er geen aankondiging is), is daarbij bepalend.

De Aanbestedingswet formuleert de regels om tot de juiste aanbestedingsprocedure te komen, de Gids Proportionaliteit geeft hier invulling aan. De wetgever heeft de Gids Proportionaliteit aangewezen als richtsnoer dat het waterschap bij zowel Europese aanbestedingen, nationale aanbestedingen als voor meervoudig onderhandse procedures toepast, en afwijking ervan motiveert (pas toe of leg uit-principe).

Als de geraamde opdrachtwaarde boven de Europese drempelbedragen ligt, besteden we de opdracht Europees aan, tenzij dit volgens de geldende wet- en regelgeving niet nodig is. Uitzonderingen op grond van de Aanbestedingswet worden restrictief toegepast.

Als er sprake is van duidelijk grensoverschrijdend belang overwegen we ook opdrachten met een geschatte waarde onder de Europese drempel, Europees aan te besteden.

Europese drempelbedragen geven aan wanneer een aanbestedende dienst verplicht is om een opdracht Europees aan te besteden. Deze drempelbedragen worden elke twee jaar door de Europese Commissie aangepast.

Als de geraamde opdrachtwaarde onder de Europese drempelbedragen ligt, geeft ons dit ruimte om zelf te overwegen welke procedure het meest geschikt en proportioneel is. Bij die afweging nemen we onderstaande punten in acht (Gids Proportionaliteit):

- omvang van de opdracht;
- transactiekosten aanbestedende dienst en inschrijvers;
- aantal potentiële inschrijvers;
- gewenst eindresultaat;
- complexiteit van de opdracht;
- type opdracht/betrokken sector.

Op alle opdrachten zijn de bepalingen uit de Aanbestedingswet en de algemene beginselen van het aanbestedingsrecht van toepassing. Bekijk voor meer uitleg over de wet- en regelgeving hoofdstuk 6.

Vergoeding voor kosten van een inschrijving

We kennen geen vergoeding voor inschrijfkosten toe, tenzij een inschrijvende partij onevenredig hoge kosten maakt om in te schrijven. Inschrijfkosten zijn kosten die een ondernemer maakt om een inschrijving te kunnen doen en daarmee in aanmerking wenst te komen voor een overheidsopdracht. Het waterschap zet zich in om deze kosten te beperken. Op grond van de Gids Proportionaliteit kan een vergoeding aan de orde zijn om onevenredige of hoge lasten voor een inschrijver te voorkomen. Deze inschrijfkosten dienen onvermijdelijk te zijn.

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

Administratieve lastenverlichting

Zowel het waterschap als de markt verrichten vele administratieve handelingen tijdens het inkoopproces. We verlichten deze lasten door bijvoorbeeld proportionele eisen en criteria te stellen, zowel in aantal als qua inhoud, en het inkoopproces efficiënt in te richten. Ook laten we het inkoopproces zoveel mogelijk volledig digitaal verlopen. Naast procedurele verlichting zorgt dit ook voor het borgen van de rechtmatigheid.

TenderNed is het aanbestedingssysteem van de Nederlandse overheid. Alle aanbestedende diensten zijn verplicht hun Europese aanbestedingen via het aankondigingsplatform van TenderNed te publiceren.

Voorwoord

- 1 Inleiding
 - 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
 - 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt
- 2 Maatschappelijke impact maken
 - 2.1 Waarom?
 - 2.2 Wat spreken we af?
- 3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld
 - 3.1 Waarom?
 - 3.2 Wat spreken we af?
- 4 Professioneel inkopen en samenwerken
 - 4.1 Waarom?
 - 4.2 Wat spreken we af?
- 5 Ethisch verantwoord handelen
 - 5.1 Waarom?
 - 5.2 Wat spreken we af?
- 6 Voldoen aan wet- en regelgeving
 - 6.1 Waarom?
 - 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

4 Professioneel inkopen en samenwerken

Samen met de markt en
andere opdrachtgevers

Professionele inkoopteams

Digitale transformatie en
het inkoopproces

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

4 Professioneel inkopen en samenwerken

4.1 Waarom?

Om bij te kunnen dragen aan de grote maatschappelijke opgaven, is verdere professionalisering van het opdrachtgeverschap en meer samenwerking met de markt nodig. Als waterschap werken we professioneel, integer, betrouwbaar, zakelijk en in verbinding met de markt.

Voor het realiseren van impact via inkoop, het bevorderen van (onderlinge) samenwerking en het continu inspelen op veranderingen is een professionele organisatie van het waterschap nodig. Om als waterschap verder te professionaliseren, streven we ernaar om waar nodig een inkoopproces toe te passen, waarin ambities (uit beleid en akkoorden) vertaald worden naar concrete acties en resultaten worden gemonitord. Hierbij handelen wij steeds binnen de wettelijke grenzen. Ook werken we als professionele organisatie samen met andere waterschappen, andere opdrachtgevers en marktpartijen. We zijn daarbij een betrouwbare partner die staat voor een evenwichtige samenwerking, in verbinding is met de markt, en open staat voor innovaties. Tot slot streven we naar een professionele inkooporganisatie.

De inkooporganisatie bestaat uit een ambtelijke samenwerking van verschillende disciplines, met als doel integraal naar de risico's en kansen te kijken bij onze inkoopopdrachten. De inkooporganisatie, de inkoopfunctie en het inkoopproces vormen samen de ruggengraat van al onze inkoopactiviteiten. De betrokkenheid van de bestuurders, directie, opdrachtgevers, project- en contractmanagers, juridisch adviseurs en inkoopadviseurs is noodzakelijk. Het dagelijks bestuur draagt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het inkoop- en aanbestedingsbeleid.

4.2 Wat spreken we af?

Samenwerking met de markt en andere opdrachtgevers

Werken in programma's

In plaats van het creëren van (nog) meer competitie tussen marktpartijen, kan het waterschap ook betere competitie creëren door slimmer in te kopen. We besteden dan niet méér opdrachten uit naar de markt, maar werken slimmer samen mét de markt. Ook kunnen we de markt steeds meer betrekken om projectoverstijgende en/of gezamenlijke doelen en ambities te behalen. Daarbij kijken we samen met de markt naar de meest logische werkverdelingen, geschikte samenwerkingsverbanden en passende contractvormen. De contractvorm past bij de aard en omvang van de opdracht en onze organisatie en processen dienen op deze contractvorm te zijn ingericht. Programmatisch inkopen betekent dat we opdrachten bundelen in een meerjarig project en tussentijds leren van de uitvoering en de uitvoering verbeteren. Bij programmatisch inkopen is onderzoek naar de markt nodig om te toetsen dat we nog steeds de best beschikbare oplossingen tegen een marktconforme prijs in huis hebben.

Samen met de markt innoveren

Het werken aan onze opgaven is niet alleen een kwestie van het naleven van een contract, maar ook van het samen realiseren van de beste oplossing. We willen sturen op strak contractmanagement en tijdig besluiten durven nemen. Waar dit zinvol is en aansluit bij onze ambities en doelen willen we samen met de markt tot innovaties komen en die innovaties in de praktijk gebruiken. Innovaties kunnen helpen om onze taken effectiever en efficiënter uit te voeren of kunnen bijdragen aan maatschappelijke opgaven. Het kan gaan om volledig nieuwe innovatieve oplossingen, maar ook om de verdere ontwikkeling van de eigenschappen van een bestaand 'product', of om nieuwe benaderingen in de inkooppraktijk.

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

Bij innovatiegericht inkopen laten we de ruimte aan de markt om een innovatieve oplossing aan te bieden. Dat kan bijvoorbeeld door functioneel te specificeren (de opdrachtgever omschrijft aan welke eisen de innovatie dient te voldoen of welke wensen er zijn, maar schrijft de oplossing niet voor). We kunnen ook aanbestedings- en contractvormen gebruiken die geschikt zijn voor de opdracht en daardoor een duurzame samenwerking mogelijk maken. Hiermee bieden wij ruimte en kansen voor innovatie en (sociaal) ondernemerschap, niet alleen tijdens de aanbesteding maar (juist) ook tijdens de uitvoering van de opdracht. Waar nodig en mogelijk kunnen we ook een belangrijke rol spelen als eerste klant om een nieuw product in de markt te introduceren (launching customer).

Aandachtspunten bij samenwerking met de markt

Bij de samenwerking met marktpartijen hebben we het vertrouwen dat we samen meer kunnen bereiken dan afzonderlijk. We hebben onder andere aandacht voor transparantie en verbetering van de samenwerking.

In de marktvisie 'De waterschapsmarkt van de toekomst'⁵ is een voorzet gemaakt voor meer samenwerking met de markt en het verder professionaliseren van het opdrachtgeverschap, om de grote maatschappelijke bouwopgaven te kunnen realiseren. Het waterschap bepaalt (met inachtneming van de wet- en regelgeving) zelf hoe uitvoering te geven aan de veranderopgaven.

Contractbeheer, contractmanagement en leveranciersmanagement

We werken aan het inrichten en verbeteren van het contractbeheer, contractmanagement en leveranciersmanagement.

Via contractbeheer kunnen we overeenkomsten beheren en structureren, zodat informatie snel beschikbaar is. Dat draagt bij aan onze betrouwbaarheid en efficiëntie van werkprocessen, waaronder het tijdig starten van de opvolgende aanbesteding.

Via contractmanagement zorgen we ervoor dat de opdrachtnemer én het waterschap de afspraken uit de contracten en de beloften uit de aanbesteding naleven en realiseren. We willen bij niet-naleving ook durven optreden om de opdrachtnemer te stimuleren alsnog correct aan zijn verplichtingen te voldoen. Hierdoor dragen de opdrachten zoveel mogelijk bij aan het behalen van onze doelstellingen en kunnen opdrachtnemers bijgestuurd worden. Via contractmanagement zorgen we er ook voor dat de volgende aanbesteding ten behoeve van een aansluitende overeenkomst verbeterd wordt waarin we lessons learned en managementinformatie die opdrachtnemer dient te verstrekken, meenemen.

Met leveranciersmanagement kunnen we samenwerkingen met marktpartijen op het juiste niveau organiseren. Hierdoor ontstaan inkoopvoordelen, kunnen partijen meer voor elkaar betekenen en leveren ze meer maatschappelijke waarde.

Samenwerking met andere opdrachtgevers

Door als waterschap samen te werken met andere opdrachtgevers, kunnen we kennis en ervaringen op het gebied van inkoop delen. Hierdoor zijn we voor de markt één partij met overeenkomstige ambities en vergelijkbare aanpakken en kunnen we als waterschappen gezamenlijk betere resultaten behalen.

Als het meerwaarde kan bieden, onderzoeken we de mogelijkheden voor (inkoop)samenwerking, zowel onderling als met andere aanbestedende diensten. Een samenwerking kan structureel of incidenteel zijn. Het doel van een samenwerking is om financiële voordelen, kwaliteitsvoordelen, efficiëntie voordelen, en/of maatschappelijke impact te realiseren, die we zonder die samenwerking niet of tegen minder gunstige voorwaarden gerealiseerd zouden hebben.

Bij een gezamenlijke aanbesteding vermelden we in de aanbestedingsstukken dat er sprake is van een gezamenlijk optreden en zorgen we ervoor dat voldaan is aan de Aanbestedingswet. Ook

⁵ <https://unievanwaterschappen.nl/wp-content/uploads/2021/12/De-waterschapsmarkt-van-de-toekomst-visiedocument.pdf>

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

vermelden we welke partij namens de gezamenlijke opdrachtgevers optreedt als aanspreekpunt, dat de informatie afkomstig van die partij heeft te gelden als informatie afkomstig van de gezamenlijke opdrachtgevers en dat bij een eventuele klacht of bezwaar enkel die partij (in rechte) betrokken behoeft te worden en dat dat heeft te gelden als het (in rechte) betrekken van de gezamenlijke opdrachtgevers.

Professionele inkoopteams

Om impact via inkoop te realiseren, de (onderlinge) samenwerking te verbeteren, in te kunnen spelen op veranderingen en inkoop kwalitatief beter en efficiënter te organiseren, heeft het waterschap baat bij een goed georganiseerde inkooporganisatie. Zo'n inkooporganisatie streeft ernaar om:

- Te beschikken over voldoende inkoopadviseurs, inhouds- en materiedeskundigen, contractmanagers en juristen met kennis van het aanbestedingsrecht;
- Vanuit verschillende perspectieven het inkoopproces in een multidisciplinair team te bekijken;
- Te vertrouwen op het vakmanschap van de ambtelijke organisatie;
- Gezamenlijk voldoende kennis te hebben van de markten waarop zij inkoop;
- Te werken volgens een inkoopproces gericht op monitoring en verbetering (in situaties waarin inkoopbehoeften en -omstandigheden daarbij passen);
- Inkoopadviseurs, inhouds- en materiedeskundigen, juristen en contractmanagers vanaf de verkenningsfase van het inkooptraject of project aan tafel te hebben;
- Inkoopexperts, portfoliomanagers en (aanbestedings-)juristen de mogelijkheid te bieden om samen te werken met andere waterschappen en daarmee de belangen van de sector te dienen;
- Vlotte besluitvormingsprocessen te hebben, die ervoor zorgen dat de interne opdrachtgever of het bestuur tijdig een besluit kan nemen.

Digitale transformatie en het inkoopproces

Ondersteunende (ICT-)systemen en op de hoogte zijn van technologische ontwikkelingen die relevant kunnen zijn voor de eigen (inkoop) processen zijn van groot belang. De integratie van digitale technologieën en oplossingen dragen o.a. bij aan een efficiënter en effectiever inkoopproces. Wij zien onderstaande kansen:

- Automatisering van herhalende administratieve taken, zodat tijd vrij wordt gemaakt voor strategische besluitvorming en leveren van waarde;
- Optimaliseren van het besluitvormingsproces, wat kan leiden tot meer efficiëntie en kostenbesparingen;
- Ondersteunend bij de contractbeheertaken, zodat meer tijd overblijft voor complexe vraagstukken;
- Voor (het verbeteren van) leveranciersselectie, om betrouwbare en geschikte leveranciers aan te wijzen die voldoen aan de behoeften van de waterschappen;
- Bijdragen aan het nemen van risicobeheersingsmaatregelen;
- De rol van AI bij inkoop en aanbesteden draagt bij aan een efficiënter proces.

5 Ethisch verantwoord handelen

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

Voorwoord

- 1 Inleiding
 - 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
 - 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt
- 2 Maatschappelijke impact maken
 - 2.1 Waarom?
 - 2.2 Wat spreken we af?
- 3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld
 - 3.1 Waarom?
 - 3.2 Wat spreken we af?
- 4 Professioneel inkopen en samenwerken
 - 4.1 Waarom?
 - 4.2 Wat spreken we af?
- 5 Ethisch verantwoord handelen
 - 5.1 Waarom?
 - 5.2 Wat spreken we af?
- 6 Voldoen aan wet- en regelgeving
 - 6.1 Waarom?
 - 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

5 Ethisch verantwoord handelen

5.1 Waarom?

Als waterschap handelen we altijd integer en ethisch verantwoord. Dat geldt voor iedereen die bij een (of meerdere) van de stappen van het inkoop- en aanbestedingsproces betrokken is. Ethische uitgangspunten geven richting aan hoe wij omgaan met ethische onderdelen in het inkoopproces. Onderstaand overzicht bevat niet alle uitgangspunten, maar wel de belangrijkste voor inkoop en aanbesteden die als leidraad fungeren voor vraagstukken met betrekking tot ethiek en integriteit in andere onderdelen in het inkoopproces.

5.2 Wat spreken we af?

Gedragscode integriteit

Bestuurders en ambtenaren dienen altijd integer te handelen en zich te houden aan de gedragscode integriteit die binnen het waterschap is vastgesteld. We zijn altijd bij alle activiteiten in het inkoop- en aanbestedingsproces in staat verantwoording af te leggen over gemaakte keuzes, zowel intern als extern.

Gedragscode Publiek Opdrachtgeverschap

Naast de eigen gedragscode integriteit houden we ons ook aan de gedragscode publiek opdrachtgeverschap⁶ van het 'Opdrachtgeversforum in de bouw'. Dit document geeft richtlijnen voor de uitvoering van werkzaamheden van publieke opdrachtgevers in relatie tot de markt. Bovendien geeft de code aan wat de markt van ons kan verwachten en andersom, vanaf de voorbereiding van een project tot en met de afronding en evaluatie.

Integriteit opdrachtnemers

Potentiële opdrachtnemers kunnen worden getoetst op betrouwbaarheid, integriteit en betrokkenheid bij illegale activiteiten volgens de uitsluitingsgronden van de Aanbestedingswet. Daarvoor gebruiken we het Uniform Europees Aanbestedingsdocument (UEA)⁷. We passen de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur⁸ (wet Bibob) zorgvuldig toe. Als het waterschap vindt dat een onderzoek op basis van de wet Bibob nodig is bij een aanbesteding, dan wordt dit vermeld in de aanbesteding- en contractdocumenten. Daarbij wordt concreet (objectief en transparant) vermeld wanneer een Bibob-onderzoek leidt tot uitsluiting tijdens de aanbesteding respectievelijk tijdens de uitvoering van de overeenkomst. Het waterschap heeft de bevoegdheid om op basis van zo'n toetsing een partij uit te sluiten van deelname aan een aanbesteding of de overeenkomst te ontbinden.

Belangenverstrengeling voorkomen

We willen zorgvuldig omgaan met het contact met marktpartijen. We nemen maatregelen om belangenverstrengeling bij aanbestedingen tegen te gaan, zoals het voorkomen van voorkennis en betrokkenheid bij de voorbereiding.

Vertrouwelijkheid

We zorgen ervoor dat inkoopdossiers niet openbaar (in- en extern) geraadpleegd kunnen worden, met name vanwege de zeer vertrouwelijke informatie die inkoopdossiers kunnen bevatten (zoals prijsbladen, inhoudelijke aanbiedingen op de opdracht en andere bedrijfsvertrouwelijke informatie). Dat geldt niet alleen voor informatie die ondernemers als vertrouwelijk aanmerken. Als openbaarmaking van vertrouwelijke informatie op grond van de wet (vooral de Wet

⁶ <https://www.opdrachtgeversforum.nl/wp-content/uploads/2017/10/Gedragscode-OGF.pdf>

⁷ <https://www.pianoo.nl/nl/regelgeving/uniform-europees-aanbestedingsdocument-uea>

⁸ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0013798/2024-01-01>. Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur.

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

open overheid en ook op grond van de Aanbestedingswet) is vereist, dan voldoen wij daaraan. Als daarvoor de mogelijkheid bestaat, vindt er een belangenafweging (openbaarmaking versus andere belangen) plaats voordat besloten wordt welke informatie openbaar wordt gemaakt.

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

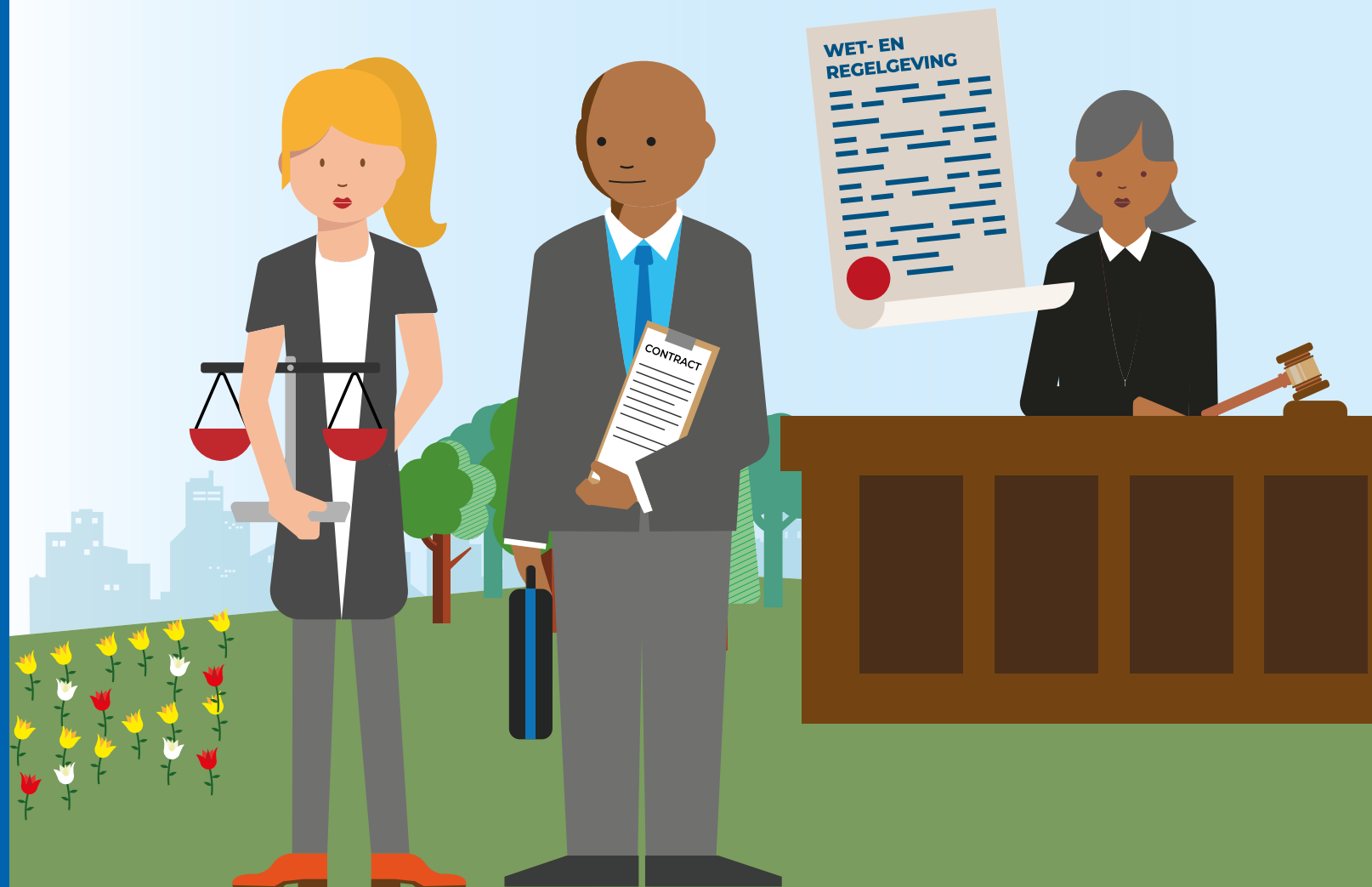
- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

6.1 Waarom?

Het waterschap leeft de wet- en regelgeving na. Denk aan de Aanbestedingswet, het Aanbestedingsreglement Werken en de Gids Proportionaliteit. We zorgen ervoor dat onze uitgangspunten, randvoorwaarden en beleid voldoen aan de wet. Ieder inkoopproces dient rechtmatig en transparant te verlopen. Steeds is de relevante vraag, blijven wij als waterschap binnen de wettelijke grenzen?

Onderstaand overzicht bevat niet alle wettelijke kaders, maar biedt wel inzicht in de belangrijkste kaders voor inkoop en aanbestedingen. Voor de juiste toepassing en interpretatie van de wet- en regelgeving wordt aangeraden deze nader te bestuderen.

Globaal overzicht van de relevante wet- en regelgeving

- Aanbestedingswet 2012
- Fundamentele aanbestedingsbeginselen
- Gids Proportionaliteit
- ARW 2016
- CPV-verordening
- Burgerlijk wetboek
- AWBIT, AWWODI, AWIV
- UAV/UAV-GC

- Algemene wet bestuursrecht
- Omgevingswet
- Algemene beginselen van behoorlijk bestuur
- Beleid van het waterschap
- Ethische kaders
- Gedragscode integriteit
- Gedragscode Publiek Opdrachtgeverschap

- Digitaliseringswetgeving. Denk aan:
 - AI verordening
 - NIS2 Richtlijn

6.2 Wat spreken we af?

Behoorlijk bestuur en precontractuele redelijkheid en billijkheid

Wanneer wij als publiekrechtelijke rechtspersoon overeenkomsten aangaan, houden we ons altijd aan de Algemene wet bestuursrecht en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur (zoals het gelijkheidsbeginsel, motiveringsbeginsel, vertrouwensbeginsel, rechtszekerheidsbeginsel, en beginsel van fair play). Daarnaast gelden de beginselen van precontractuele redelijkheid en billijkheid.

Algemene (Europese) aanbestedingsbeginselen

Voor alle opdrachten van het waterschap, zowel boven de (Europese) drempelwaarden als onder de (Europese) drempelwaarden gelden de fundamentele aanbestedingsbeginselen. Deze zijn ontworpen om een eerlijk, transparant en effectieve aanbestedingsprocedure te waarborgen. De belangrijkste beginselen zijn:

- **Non-Discriminatie:** Geen enkele partij mag worden gediscrimineerd op basis van nationaliteit.
- **Gelijke behandeling:** Alle partijen moeten gelijk behandeld worden en dezelfde informatie krijgen. We behandelen gelijke gevallen en omstandigheden niet verschillend, tenzij er een objectieve reden is om dat wel te doen.
- **Transparantie:** We zorgen ervoor dat de gevolgde procedure inclusief de gestelde eisen, wensen en criteria, begrijpelijk, helder en eenduidig geformuleerd is in de aanbestedingsstukken, dat het resultaat van de procedure terug te leiden is op die vooraf gecommuniceerde procedure, eisen, wensen en criteria, en dat dat achteraf te controleren is.

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

- **Proportionaliteit:** De eisen en voorwaarden moeten in verhouding staan tot de aard en omvang van de opdracht.
- **Objectiviteit:** De keuzes die we maken met betrekking tot de inhoud van de opdracht, de contractvorm, de aanbestedingsprocedure, de eisen, wensen en criteria, en alle andere aspecten van de aanbesteding zijn gebaseerd op objectieve criteria en niet op willekeur. Subjectieve criteria, waaronder voorkeuren, overtuigingen, verwachtingen en dergelijke van de betrokken medewerkers worden geneutraliseerd.

Afgeleide beginselen

Naast de fundamentele aanbestedingsbeginselen zijn er enkele afgeleide beginselen die bijdragen aan een eerlijke en transparante aanbestedingsprocedure.

- **Evenredigheid:** De aanbestedingsprocedure blijft eerlijk en toegankelijk voor alle potentiële inschrijvers: de gestelde eisen, voorwaarden en criteria aan inschrijvers, inschrijvingen en contracten, mogen geen onevenredige drempels opwerpen.
- **Effectiviteit:** De aanbestedingsprocedure moet effectief zijn in het bereiken van de doelstellingen, zoals het verkrijgen van de beste prijs-kwaliteitverhouding.
- **Level playing field (mededinging):** Alle partijen horen een gelijke kans te hebben om de opdracht te winnen. We voorkomen een onrechtmatige kennisvoorsprong, concurrentievervalsing en belangenverstremming bij aanbestedingen. Inschrijvers ontvangen dezelfde informatie, een inschrijver mag geen onrechtmatig voordeel hebben en we hanteren duidelijke en objectieve criteria voor de beoordeling van de inschrijvingen. We accepteren dat inschrijvers bepaalde voordelen hebben, bijvoorbeeld omdat zij de zittende opdrachtnemer zijn, of vanwege toevallige omstandigheden. Dergelijke voordelen kwalificeren we in principe niet als onrechtmatig.
- **Wederzijdse erkenning:** We accepteren goederen en diensten van ondernemingen uit EU-lidstaten, op voorwaarde dat de goederen en diensten op rechtmatige wijze zijn geproduceerd en op de markt zijn gebracht.

Common Procurement Vocabulary-verordening: CPV-codes

Alle inkopen hebben een bijbehorende cijfercode genaamd CPV-code (Common Procurement Vocabulary). Uit de CPV-code kan worden opgemaakt of een opdracht kwalificeert als een werk, levering of dienst. Uitgangspunt is dat alle activiteiten uit bijlage II van Richtlijn 2014/24 als werk worden beschouwd. Het waterschap gebruikt de CPV-codes voor het identificeren van een opdracht.

Sociale en andere specifieke diensten / Concessieopdrachten

In ons uitvoeringskader nemen we de afwegingen op voor de onderdrempelige opdrachten.

Voor opdrachten van sociale en andere specifieke diensten geldt in afwijking van de reguliere grensbedragen voor Europees aanbesteden een drempelbedrag van € 750.000,-. De procedure voor deze onderdrempelige opdrachten richten we op vergelijkbare wijze in als de specifieke procedure voor sociale en andere specifieke diensten, beschreven in artikel 2.38 en 2.39 Aanbestedingswet, waarbij we voor de enkelvoudig en meervoudig onderhandse procedure de inschrijvers kiezen.

Voor de aanbesteding van concessieopdrachten voor werken en voor diensten sluit het waterschap aan bij de procedure voor onderdrempelige opdrachten voor werken zoals opgenomen in ons uitvoeringskader.

Gids proportionaliteit

De Gids Proportionaliteit is in zijn geheel het richtsnoer dat is aangewezen in het Aanbestedingsbesluit en handvatten geeft voor een redelijke toepassing van het proportionaliteitsbeginsel. In hoofdstuk 3 en 4 van deze Gids zijn daarnaast voorschriften opgenomen. Op grond van de wet geldt voor deze voorschriften dat deze door aanbestedende diensten (waaronder de waterschappen) dienen te worden nageleefd, of dat afwijking van (onderdelen van) deze voorschriften wordt toegelicht in de aanbestedingsstukken.

ARW2016

De wetgever heeft het Aanbestedingsreglement Werken 2016 (ARW 2016) verplicht aangewezen als richtsnoer voor het aanbesteden van opdrachten van werken onder de Europese drempelbedragen. Het

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

ARW 2016 bevat algemene regels en vermeldt welke procedure er dient of kan worden toegepast. Wijkt het waterschap af van het ARW 2016 dan wordt deze keuze uitgelegd in de aanbestedingsstukken.

Het waterschap kan het ARW 2016 vrijwillig toepassen bij opdrachten voor leveringen en diensten en bij Europese aanbestedingen (waar de waarde boven de Europese drempelbedragen ligt).

Calamiteiten

Het waterschap kan bij calamiteiten onderhandse opdrachten verlenen. Onder calamiteiten/ spoedeisende omstandigheden verstaat het waterschap in ieder geval 'omstandigheden waarbij door het niet onverwijld verstrekken van een opdracht schade ontstaat die niet op een andere wijze kan worden voorkomen of beperkt', behalve als de schade door eigen toedoen is veroorzaakt of in de risicosfeer valt van het waterschap zelf. De opdracht die op grond hiervan wordt verstrekt, beperkt zich tot het voorkomen van (verdere) schade, in afwachting van het doorlopen van een reguliere aanbesteding.

Goedkeuring verklaring accountant

Het waterschap zal door de (externe) accountant gecontroleerd worden. Daarnaast geldt de Wet versterking decentrale rekenkamers (Wvdr). Vanaf 1 januari 2023 dienen waterschappen, provincies en gemeenten onafhankelijke rekenkamers in te stellen. Het dagelijks bestuur van het waterschap legt verantwoording af over de rechtmatigheid in de jaarrekening. Dit doen we o.a. door te verklaren dat de in de jaarrekening opgenomen financiële feiten in overeenstemming met de daarvoor geldende regelgeving tot stand zijn gekomen. Er zijn verschillende aanbestedings aandachtspunten waar we (ook al in de voorbereidingsfase van een aanbesteding) rekening mee dienen te houden:

- Raming van de opdrachtwaarde;
- (Onrechtmatig) verlengen van overeenkomsten;
- Wijzigen van de opdracht gedurende de contractfase.

Klachtenregeling aanbesteden

We zorgen voor een zo goed en eenvoudig mogelijke afhandeling van klachten bij aanbestedingen. We hebben een klachtenregeling met een onafhankelijk klachtenloket. In de aanbestedingsdocumenten staat duidelijk beschreven hoe een klacht kan worden ingediend en hoe we de klacht zullen behandelen. De volledige klachtenregeling is te vinden op de website.

Algemene Inkoopvoorwaarden Waterschappen

We gebruiken de algemene inkoopvoorwaarden waterschappen voor Leveringen, Diensten en ICT⁹, tenzij er een specifieke reden is om hiervan af te wijken. We passen de meest recente versies toe van de volgende documenten:

- De Algemene Waterschap Inkoop Voorwaarden: AWIV, AWWODI, AWBIT;
- De Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken en technische installatiewerken (UAV)¹⁰ en de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor Geïntegreerde Contractvormen (UAV-GC)¹¹.

Het waterschap wijst de voorwaarden van opdrachtnemers expliciet af, tenzij de marktomstandigheden het gebruik van onze eigen voorwaarden niet toelaat. Afwijken van de inkoopvoorwaarden kan alleen na beoordeling door onze inkoop- en/of juridische afdeling. Dit geldt ook voor het aanvullen van voorwaarden met contract-specifieke bepalingen of het van toepassing verklaren van voorwaarden van de andere partij.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Het waterschap verwerkt persoonsgegevens volgens de regels van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). We nemen de benodigde maatregelen en houden toezicht op de verwerking. Als dat nodig is, sluiten we een verwerkersovereenkomst met onze opdrachtnemers. In sommige gevallen kan het nodig zijn een overeenkomst te sluiten tussen twee of meer verwerkersverantwoordelijken met onze opdrachtnemers.

⁹ Te vinden met zoekterm 'inkoopvoorwaarden' op: <https://unievandwaterschappen.nl/publicaties/>

¹⁰ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0031190/2012-03-01>: Besluit vaststelling UAV 2012)

¹¹ <https://www.crow.nl/kennisproducten/uav-gc-2005/>

Voorwoord

1 Inleiding

- 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
- 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt

2 Maatschappelijke impact maken

- 2.1 Waarom?
- 2.2 Wat spreken we af?

3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld

- 3.1 Waarom?
- 3.2 Wat spreken we af?

4 Professioneel inkopen en samenwerken

- 4.1 Waarom?
- 4.2 Wat spreken we af?

5 Ethisch verantwoord handelen

- 5.1 Waarom?
- 5.2 Wat spreken we af?

6 Voldoen aan wet- en regelgeving

- 6.1 Waarom?
- 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

Veiligheid

Het waterschap neemt verschillende maatregelen op het gebied van fysieke, sociale en informatie-veiligheid om veiligheidsrisico's te voorkomen en te beperken. Onze medewerkers hebben toegang tot wet- en regelgeving, procedures en instructies. Ook is het belangrijk dat contractpartners en ingekochte werken, diensten en producten voldoen aan specifieke veiligheidseisen

Voor aanbestedingen in de GWW sector onderschrijven we de governancecode 'veiligheid in de bouw'¹² en kunnen we gebruik maken van de Safety Culture Ladder¹³.

Bij aanbestedingen houden we rekening met de bescherming van gegevens door het toepassen van het informatieveiligheidsbeleid van het waterschap. Ook kunnen we bijvoorbeeld gebruik maken van de Toolbox veilig inkopen¹⁴.

Digitalisering

De digitaliseringswetgeving speelt een cruciale rol bij het beheer en de bescherming van gegevens binnen het waterschap. Deze wetgeving heeft als doel het vastleggen van kaders en vereisten voor de veilige en ethische toepassing van digitale technologieën, waaronder kunstmatige intelligentie (AI). Het waterschap is genoodzaakt om steeds meer op basis van risicoanalyses en een integrale benadering naar kansen en risico's te kijken. We dienen ons te vergewissen van de wettelijke eisen die staan genoemd in de verschillende wetten op het gebied van digitalisering. Voor de toepassing van AI hebben de waterschappen het AI-kompas¹⁵ ontworpen om waterschappen te helpen om AI op een zorgvuldige en verantwoorde manier in te delen.

Mandaat en volmacht

Bij het inkopen houden we ons aan de geldende mandaat- en volmachtsbesluiten van het waterschap. Overeenkomsten mogen alleen getekend worden door personen die daartoe gemachtigd (c.q. bevoegd) zijn. Het waterschap is alleen gebonden aan verbintenissen en verplichtingen die voortkomen uit rechtsgeldige besluitvorming en vertegenwoordiging.

12 <https://gc-veiligheid.nl/>

13 https://safetycultureladder.com/app/uploads/2023/11/Handboek-Safety-Culture-Ladder_5.0_def_NL.pdf

14 <https://www.nctv.nl/onderwerpen/economische-veiligheid/toolbox-veilig-inkopen>

15 <https://unievanwaterschappen.nl/unie-van-waterschappen-ontwikkelt-een-ai-kompas-voor-waterschappen/>

Voorwoord

- 1 Inleiding
 - 1.1 Een inkoop- en aanbestedingsbeleid voor alle waterschappen
 - 1.2 Maatschappelijke impact als uitgangspunt
- 2 Maatschappelijke impact maken
 - 2.1 Waarom?
 - 2.2 Wat spreken we af?
- 3 Zorgvuldig omgaan met belastinggeld
 - 3.1 Waarom?
 - 3.2 Wat spreken we af?
- 4 Professioneel inkopen en samenwerken
 - 4.1 Waarom?
 - 4.2 Wat spreken we af?
- 5 Ethisch verantwoord handelen
 - 5.1 Waarom?
 - 5.2 Wat spreken we af?
- 6 Voldoen aan wet- en regelgeving
 - 6.1 Waarom?
 - 6.2 Wat spreken we af?

COLOFON

COLOFON

Juni 2025

AUTEURS

Maycke Roorda
Henkjan van Meer

‘Professioneel inkopen met maatschappelijke impact, Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2025’ is een uitgave van de Unie van Waterschappen.

Dit inkoop- en aanbestedingsbeleid is tot stand gekomen mede dankzij de inhoudelijke bijdragen, inspiratie en reflectie van de inkoopcommunity waterschappen en experts van buitenaf.

Waarvoor dank.

BEZOEKADRES

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES

Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

info@uwv.nl
www.unievanwaterschappen.nl

Inkoop- en aanbestedingsbeleid Hoogheemraadschap van Delfland

Eigenaar: teamleider JVI

Auteur: senior beleidsadviseur inkoop

Team: Juridische Zaken, Vastgoed en Inkoop

Dms-nummer: 1290426

Datum: 23 januari 2017

Versie: 1.0

Voorwoord

De Unie van Waterschappen stimuleert de professionalisering van de inkoop- en aanbestedingspraktijk van de waterschappen. Professionalisering van deze praktijk is niet alleen een kwestie van het naleven van (Europese) wetten en regels, maar ook van beleid. Het doel van het beleid is om richting te geven aan de inkoop- en aanbestedingspraktijk en daarmee bij te dragen aan het realiseren van de doelen van Delfland. Delfland geeft richting aan de inkoop en aanbestedingspraktijk met themagerichte beleidsvisies op een specifiek aantal onderwerpen die in een later stadium als addendum aan dit uniforme beleid zullen worden toegevoegd. Het is de bedoeling dat het beleid een professionalisering van het opdrachtgeverschap ondersteunt en meer uniformiteit tussen waterschappen en andere overheden bevordert.

Sinds april 2013 werken de waterschappen met een geharmoniseerd inkoopbeleid. In 2015/2016 is dit beleid geëvalueerd en waar nodig herzien. Hierbij is tevens rekening gehouden met herziene Europese regelgeving en daarop gebaseerde nationale wetgeving. Met dit beleid streven de waterschappen de volgende doelen na:

- Rechtmatig en doelmatig inkopen zodat gemeenschapsgelden op controleerbare en verantwoorde wijze worden aangewend en besteed;
- Een integere, betrouwbare, zakelijke en dus professionele inkoper en opdrachtgever zijn;
- Inkopen tegen de meest optimale (integrale) prijs – kwaliteit verhouding;
- Administratieve lastenverlichting voor zowel Delfland als voor ondernemers;
- Een continue positieve bijdrage leveren aan het goed presteren van Delfland.

Deze doelstellingen worden in dit beleid verder uitgewerkt.

Delfland maakt op dit moment een professionaliseringsslag op het gebied van inkoop. Dit uniforme herziene inkoopbeleid is onderdeel van deze professionaliseringsslag. In 2015 besloten tot een onderzoek naar de inkoopfunctie. Uit dit onderzoek is een businesscase voortgekomen die inmiddels is doorvertaald in het project SLIM2. Met het project SLIM2 wordt een veranderingsproces gestart waarbij verschillende verbeterlagen worden gemaakt met een meer centrale regie op inkoop.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
2. Algemene doelstellingen	4
3. Juridische uitgangspunten.....	5
3.1 Uniforme documenten	5
3.2 Samenwerken bij aanbestedingen.....	5
3.3 Afwijkingsbevoegdheid	5
3.4 Toetsing	6
3.5 Geschillenregeling	6
3.6 Klachtenregeling Aanbesteden.....	6
4. Ethische en ideële uitgangspunten	7
4.1 Integriteit	7
4.2 Maatschappelijk Verantwoord Inkopen	8
5. Economische uitgangspunten	10
5.1 Marktgericht	10
5.2 Product- en/of Marktanalyse	10
5.3 Onafhankelijkheid en keuze voor de ondernemersrelatie.....	10
5.4 Lokale economie en MKB	11
5.5 Eerlijke mededinging en commerciële belangen	11
6. Inkoopprocedures	12
6.1 Bepalen van de inkoopprocedure.....	12
6.2 Raming en financiële budget	12
6.3 Dossiervorming	13
Bijlage 1 Marktvisie ‘De waterschappen als publieke opdrachtgever’	14
Bijlage 2 ‘Nota Scheiding van Belang’	15

Inleiding

Het Hoogheemraadschap van Delfland (verder Delfland) spant zich continu in voor een (verdere) professionalisering van de inkoop- en aanbestedingspraktijk.

In dit inkoop- en aanbestedingsbeleid wordt het inkoopproces inzichtelijk en transparant gemaakt door de doelstellingen, uitgangspunten en kaders te schetsen waar binnen inkoop bij Delfland plaatsvindt. Daarnaast moet dit beleid worden gezien als toetsingskader¹. Aangezien inkoop plaatsvindt in een dynamische omgeving, zal Delfland continu bezig moeten zijn met het verbeteren van de inkoopprocessen. Dit beleid draagt bij aan het realiseren van de doelen van het algemene beleid van Delfland zoals verwoord in het Waterbeheerplan 5.

Het inkoop- en aanbestedingsbeleid is als volgt opgebouwd:

1. Algemene doelstellingen (hoofdstuk 2);
2. Juridische uitgangspunten: hoe gaat Delfland om met de relevante regelgeving? (hoofdstuk 3);
3. Ethische en ideële uitgangspunten: hoe gaat Delfland om met integriteit, de maatschappij en het milieu in haar inkoopproces? (hoofdstuk 4);
4. Economische uitgangspunten: hoe gaat Delfland om met de markt en leveranciers? (hoofdstuk 5);
5. Inkoopprocedure: hoe koopt Delfland in? (hoofdstuk 6).

Op het samenwerkingsportaal wordt informatie over inkopen opgenomen en worden de uitvoeringsregels (processen en handelingen) ten aanzien van de inkoop van werken, diensten en leveringen uitgewerkt. Op deze wijze wordt een scheiding aangebracht tussen beleid (wat) en uitvoering (hoe). De scheidslijn tussen beide is niet altijd even strikt te maken, er kan dan ook enige overlap bestaan.

¹ Dit beleid vervangt Inkoop- en Aanbestedingsbeleid 2013

2. Algemene doelstellingen

Delfland wil met dit inkoop- en aanbestedingsbeleid de volgende doelstellingen realiseren:

a. Rechtmatig en doelmatig inkopen zodat gemeenschapsgelden op controleerbare en verantwoorde wijze worden aangewend en besteed.

Delfland leeft bestaande wet- en regelgeving en de bepalingen van het inkoop- en aanbestedingsbeleid na. Daarnaast koopt Delfland efficiënt en effectief in. De inspanningen en uitgaven dienen daadwerkelijk bij te dragen aan de realisatie van het beoogde doel. De kosten staan in redelijke verhouding tot de opbrengsten. Het beheersen en waar mogelijk verlagen van de in te zetten middelen van de markt en Delfland staan centraal. Delfland houdt daarbij in het oog dat er voldoende toegang is voor ondernemers tot opdrachten van Delfland.

b. Een integere, betrouwbare, zakelijke en dus professionele inkoper en opdrachtgever zijn.

Professionaliteit houdt in dat op bewuste en zakelijke wijze wordt omgegaan met inkoop. Continu wordt geïnvesteerd in inhoudelijke kennis over de in te kopen werken, leveringen en diensten, de marktomstandigheden en de relevante wet- en regelgeving. Het streven naar professioneel opdrachtgeverschap komt tot uitdrukking in een betrokkenheid bij de inkoopambitie, slagvaardige besluitvorming, adequaat risicomanagement, vertrouwen in de opdrachtnemer en in wederzijds respect tussen Delfland en de opdrachtnemer. Delfland spant zich in om alle inlichtingen en gegevens te verstrekken aan de ondernemer voor zover die nodig zijn in het kader van het inkoopproces.

c. Inkopen tegen een optimale (integrale) prijs - kwaliteit verhouding.

Bij het inkopen van werken, leveringen en diensten kan Delfland ook interne en andere (externe) kosten betrekken in de afweging. Ook de kwaliteit van de te verwerven werken, leveringen en diensten speelt een belangrijke rol.

d. Administratieve lastenverlichting voor zowel Delfland als voor ondernemers.

Zowel Delfland als ondernemers verrichten vele administratieve handelingen tijdens het inkoopproces. Delfland verlicht deze lasten door onder andere proportionele eisen en criteria te stellen en door een efficiënt inkoopproces uit te voeren. Delfland streeft er naar de administratieve lasten zo veel als mogelijk te beperken.

e. Een continue positieve bijdrage leveren aan het goed presteren van Delfland.

Inkoop is ondersteunend aan de doelstellingen van Delfland, en draagt hier direct en voortdurend aan bij. De concrete doelstellingen van inkoop zijn daarbij steeds afgeleid van de doelstellingen van Delfland. Om deze doelstellingen te realiseren zijn juridische, ethische en ideële, economische en organisatorische uitgangspunten vastgelegd in dit inkoop- en aanbestedingsbeleid. Deze uitgangspunten zijn in de volgende hoofdstukken uitgewerkt.

3. Juridische uitgangspunten

3.1 Uniforme documenten²

Delfland hanteert uniforme documenten, tenzij een concreet geval dit niet toelaat. Uniformiteit in de uitvoering draagt eraan bij dat ondernemers weten waar ze aan toe zijn en landelijk gezien zo min mogelijk met verschillende procedures worden geconfronteerd. Delfland past naast de wettelijk vereiste uniforme documenten, indien van toepassing / relevant bij een inkooptraject, in ieder geval de volgende documenten toe:

- Algemene Waterschapsinkoopvoorwaarden;
- Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 ('UAV 2012') en de UAV-GC 2005;
- Marktvisie "De Waterschappen als Publieke Opdrachtgever" met daarin integraal opgenomen de Gedragscode Publiek Opdrachtgeverschap van het Opdrachtgeversforum in de bouw (Bijlage 1);
- Nota Scheiding van Belang, 14 sept 2007 RWS (Rijkswaterstaat) (Bijlage 2).

3.2 Samenwerken bij aanbestedingen

Delfland hanteert als uitgangspunt dat het oog heeft voor samenwerking bij inkopen. Dit geldt zowel voor samenwerken binnen de eigen organisatie als voor samenwerken met andere Waterschappen of aanbestedende diensten. Deze samenwerkingsverbanden op het gebied van inkoop kunnen structureel of incidenteel zijn. Ze hebben als doel om door middel van samenwerking zowel financiële- als kwaliteitsvoordelen voor alle deelnemers te realiseren.

Als er een samenwerkingspartner is gevonden, is het van belang met deze partner afspraken te maken over de samenwerking. In sommige gevallen zal een overeenkomst worden gesloten waarin de essentiële voorwaarden voor het samenwerken worden geregeld. In de aanbestedingsstukken wordt vermeld dat er sprake is van een gezamenlijk optreden.

3.3 Afwijkingsbevoegdheid

Afwijken van dit inkoop- en aanbestedingsbeleid is alleen toegestaan op basis van een deugdelijk gemotiveerd voorafgaand besluit van dijkgraaf en hoogheemraden. In de afweging worden praktische overwegingen en doelmatigheid meegenomen. Dijkgraaf en hoogheemraden worden geadviseerd door het team inkoop van JVI, het sectorhoofd bedrijfsvoering en concern control.

² Delfland hanteert altijd de meest recente versie van genoemde documenten. Deze staan gepubliceerd op de internetsite van Delfland <https://www.hhdelfland.nl>

3.4 Toetsing

Om in de praktijk te borgen dat wordt gehandeld in overeenstemming met wet- en regelgeving bestaan bij Delfland procedures die een correct verloop van het aanbestedingsproces waarborgen. Deze procedures zullen steeds aan ontwikkelingen, zoals jurisprudentie en wetswijzigingen, worden aangepast.

Een toets op de naleving van de Europese aanbestedingsregels en de uitvoering van het inkoop- en aanbestedingsbeleid maakt onderdeel uit van de accountantscontrole.

3.5 Geschillenregeling

Delfland heeft er voor gekozen alle geschillen die mochten ontstaan rond aanbestedingen, voor te leggen aan de bevoegde rechter te 's-Gravenhage. Ditzelfde geldt ook voor geschillen ontstaan tijdens de precontractuele fase. Dit wordt in de aanbestedingsdocumenten opgenomen.

3.6 Klachtenregeling Aanbesteden

Delfland heeft ten behoeve van een snelle en laagdrempelige afhandeling van klachten bij aanbestedingen – en conform de landelijke standaard - een klachtenregeling vastgesteld. In de aanbestedingsdocumenten wordt duidelijk opgenomen hoe een klacht kan worden ingediend en op welke wijze Delfland de klacht zal behandelen. De klachtenregeling staat ook op de website van Delfland: <https://www.hhdelfland.nl/ondernemer/ik-wil-iets-vragen/klacht-over-aanbesteding>. Het klachtenmeldpunt van Delfland is een gezamenlijk klachtenmeldpunt met het Hoogheemraadschap van Rijnland.

4. Ethische en ideële uitgangspunten

4.1 Integriteit

Het uitvoeren van inkoop- en aanbestedingsprocedures is vanuit integriteitsoogpunt een kwetsbaar proces. Met dit inkoop- en aanbestedingsbeleid wordt beoogd om dit proces transparant, objectief en niet-discriminerend te laten verlopen. Dit beleid is daarmee een belangrijk onderdeel van het integriteitsbeleid van Delfland. Voor het onderwerp integriteit zal een aparte beleidsvisie worden opgesteld die later als addendum aan dit document zal worden toegevoegd en die aansluit op het algemene integriteitsbeleid van Delfland.

a. Delfland stelt bestuurlijke en ambtelijke integriteit voorop

Van bestuurders en ambtenaren wordt verwacht dat zij te allen tijde integer zijn en zich houden aan de binnen Delfland vastgestelde gedragscode integriteit. Zij dienen zakelijk en objectief te handelen, waardoor bijvoorbeeld belangenverstremgeling wordt voorkomen. Dit betekent dat men altijd in staat is verantwoording af te leggen over gemaakte keuzes, zowel naar interne als externe betrokkenen. Deze transparantie geldt voor alle activiteiten binnen het inkoopproces.

b. Publiek Opdrachtgeverschap

In aanvulling op de eigen gedragscode integriteit onderschrijft Delfland bij werken de Gedragscode 'Publiek Opdrachtgeverschap' van het Opdrachtgeversforum in de Bouw. Deze code biedt medewerkers kaders voor de uitvoering van hun werkzaamheden in relatie tot opdrachtnemers. Daarnaast geeft de code aan wat opdrachtnemers van ons mogen verwachten en wat wij van de opdrachtnemers verwachten, van de voorbereiding van een project tot en met de afronding en evaluatie ervan.

c. Nota Scheiding van Belang 2007

In het contact met marktpartijen hanteert Delfland de Nota Scheiding van Belang 2007 van Rijkswaterstaat. Daarin zijn richtlijnen en maatregelen vastgelegd om belangenverstremgeling bij aanbestedingen tegen te gaan, zoals voorkennis en betrokkenheid bij de voorbereiding. In het verlengde daarvan kan Delfland ondernemers vragen om een belangenbeschermingsplan. Dit plan dient aan te geven hoe een ondernemer belangenverstremgeling voorkomt en biedt een goede basis voor vertrouwen, openheid en bewustzijn.

d. Delfland contracteert uitsluitend integere ondernemers

Delfland verwacht ook dat ondernemers integer handelen. Delfland wil enkel zaken doen met betrouwbare ondernemers die zich bijvoorbeeld niet bezighouden met criminele of illegale praktijken. Op het moment dat hier niet aan wordt voldaan, wordt men uitgesloten als (mogelijke) leverancier. Potentiële leveranciers kunnen hierop worden getoetst met inachtneming van de uitsluitingsgronden van de Aanbestedingswet 2012. Als er reële vermoedens zijn van onregelmatigheden aan de zijde van de inschrijver(s), zoals bijvoorbeeld vooroverleg en/of prijsafspraken tussen inschrijvers, zal de inkoopende afdeling aan dijkgraaf en hoogheemraden een voorstel voorleggen om daarvan melding te doen bij de Autoriteit Consument & Markt (ACM).

4.2 Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Delfland onderschrijft het belang van maatschappelijk verantwoord inkopen. Het volgt de ontwikkelingen en zal adequaat reageren op wet- en regelgeving.

a. Duurzaam inkopen

Delfland heeft een voorbeeldfunctie in het maatschappelijk verkeer. Delfland onderschrijft dan ook het Klimaatakkoord Unie en Rijk 2010 – 2020 waarin de afspraak is opgenomen dat de waterschappen de ambitie hebben om duurzaam in te kopen, 2015 e.v. 100% (Programma Duurzame Bedrijfsvoering Overheid; DBO). Dit betekent dat de criteriadocumenten voor de relevante productgroepen waarvoor ze zijn opgesteld minimaal in inkoopprocedures zijn toegepast. (zie PIANOo.nl)

Door duurzaam in te kopen kan Delfland zijn invloed gebruiken om duurzame ontwikkelingen in ondernemingen te bevorderen.

b. Plan van aanpak maatschappelijk verantwoord inkopen

De Rijksoverheid heeft het Plan van aanpak maatschappelijk verantwoord inkopen overheden 2015 – 2020 opgesteld. Dit plan is tot stand gekomen met bijdragen van Unie van Waterschappen (UvW) namens de waterschappen. Relevante thema's voor maatschappelijk verantwoord inkopen:

- Social return
- (Internationale) sociale voorwaarden
- Milieuvriendelijk inkopen
- Biobased inkopen
- Circulair inkopen
- Kansen voor MKB
- Innovatiegericht inkopen

(Internationale) sociale voorwaarden

Werken, leveringen en/of diensten die onder niet aanvaardbare arbeidsomstandigheden (zoals kinderarbeid, dwangarbeid, discriminatie van werknemers, niet-betaling van leefbaar loon) tot stand komen of zijn gekomen worden geweerd.

Social Return

Delfland heeft oog voor de sociaal zwakkeren in de samenleving. Het stimuleert daarom, waar mogelijk en doelmatig, de participatie van arbeidsgehandicapten in het arbeidsproces. Social return wordt als voorwaarde bij Inkopen opgenomen, tenzij gemotiveerd wordt aangegeven waarom dit niet mogelijk of gewenst is ('pas toe of leg uit').

Innovatie

Delfland moedigt, daar waar mogelijk, innovatiegericht inkopen (aanbesteden) aan. Bij innovatiegericht inkopen wordt gezocht naar een innovatieve oplossing of laat Delfland ruimte aan de ondernemer om een innovatieve oplossing aan te bieden. Het kan bijvoorbeeld gaan om een volledig nieuwe innovatieve oplossing maar ook om de verdere ontwikkeling van de eigenschappen van een bestaand 'product'.

Voor het onderwerp maatschappelijk verantwoord inkopen zal een separate beleidsvisie worden opgesteld waarin Delfland nader concretiseert hoe invulling wordt gegeven aan dit onderwerp. De hierboven genoemde onderwerpen, zoals social return en innovatie, zullen hierin verder worden uitgewerkt. Hiermee wordt eveneens tegemoet gekomen aan het verzoek van staatsecretaris Dijksma om op basis van het op 8 december 2016 ondertekende Manifest MVI een actieplan MVI op te stellen waarin ieder waterschap zijn doelstellingen concreet maakt en vertaalt naar de eigen organisatie en praktijk.

5. Economische uitgangspunten

5.1 Marktgericht

In het Waterbeheerplan 5 is als richtinggevend uitgangspunt opgenomen dat Delfland in de komende periode meer inzet op een verbetering van samenwerken, aanbesteden en contracteren. In de context van steeds complexere omgevingsvraagstukken betekent een marktgerichte benadering onder andere aandacht voor maatwerkoplossingen en innovaties die nieuwe manieren van waterbeheer mogelijk maken. Marktgericht is in dit kader ook kansen pakken als deze zich voordoen. Hierbij wordt als voorbeeld genoemd om bij de aanleg van wegen of woonwijken ook wateropgaven aan te pakken die nog niet prioritair zijn. Inkoop kan hieraan bij dragen door mee te denken over andere manieren van aanbesteden die maatwerk en innovatie mogelijk maken. Verder kan inkoop meedenken en adviseren over mogelijkheden tot samenwerking wanneer ontwikkelingen of projecten bij andere overheden mogelijkheden bieden voor Delfland.

5.2 Product- en/of Marktanalyse

Inkoop vindt plaats op basis van een voorafgaande product- en marktanalyse, tenzij dit gelet op de waarde of de aard van de opdracht niet wordt gerechtvaardigd. Delfland acht het van belang om de markt te kennen door, indien mogelijk, een product- en/of marktanalyse uit te voeren. Een productanalyse leidt tot inzicht in de aard van het 'product' en de relevante markt(vorm). Een marktanalyse leidt tot inzicht in de relevante markt(vorm), de ondernemers die in deze markt opereren en hoe de markt- en mogelijke machtsverhoudingen zijn (bijvoorbeeld: kopers- of verkopersmarkt). Een marktconsultatie met ondernemers kan onderdeel uitmaken van de marktanalyse.

5.3 Onafhankelijkheid en keuze voor de ondernemersrelatie

a. Delfland acht een te grote afhankelijkheid van ondernemers niet wenselijk. Delfland streeft naar onafhankelijkheid ten opzichte van ondernemers (opdrachtnemers), zowel tijdens als na de contractperiode. Delfland behoort in beginsel vrij te zijn in het maken van keuzes bij zijn inkoop (waaronder de keuze van ondernemer(s) en opdrachtnemer(s)), met inachtneming van de (Europese) wet- en regelgeving.

b. Delfland acht een te grote financiële afhankelijkheid van ondernemers van Delfland niet wenselijk.

Delfland streeft ernaar ondernemers te contracteren die niet financieel afhankelijk zijn of worden van Delfland. In het kader van risicobeheersing worden tijdens de aanbestedingsprocedure financiële eisen gesteld die moeten voorkomen dat ondernemers voor hun voortbestaan te afhankelijk worden van Delfland, bijvoorbeeld eisen aan de solvabiliteit van de onderneming. Andersom zijn deze eisen ook van belang omdat Delfland niet geconfronteerd wil worden met opdrachtnemers die niet meer aan hun verplichtingen kunnen voldoen als een andere opdrachtgever wegvalt.

c. Delfland kiest voor de meest aangewezen ondernemersrelatie.

Gedurende de contractperiode kan bij de opdrachtnemer afhankelijkheid ontstaan van Delfland door bijvoorbeeld de te behalen doelstellingen, resultaten, productontwikkelingen (innovatie) of het creëren van prikkels. Delfland kiest in dat geval voor de meest aangewezen ondernemersrelatie. De mate van (on)afhankelijkheid in een ondernemersrelatie wordt onder andere bepaald door de financiële waarde van de opdracht, switchkosten, mate van concurrentie in de sector (concentratiegraad) en beschikbaarheid van alternatieve ondernemers.

5.4 Lokale economie en MKB

- a. Delfland heeft oog voor de lokale economie, zijnde de ondernemers binnen het beheersgebied van Delfland, zonder dat dit tot enigerlei vorm van discriminatie van andere ondernemers leidt.**

In gevallen waar een enkelvoudig onderhandse offerteaanvraag en/of een meervoudig onderhandse offerteaanvraag volgens de geldende wet- en regelgeving is toegestaan, kan rekening worden gehouden met de lokale economie en lokale ondernemers. Discriminatie wordt daarbij voorkomen en Delfland laat geen onnodige regionale, nationale, Europese of mondiale kansen liggen. '*Local sourcing*' kan bijdragen aan de doelmatigheid van de inkoop.

- b. Delfland heeft oog voor het midden- en kleinbedrijf (MKB).**

Uitgangspunt is dat alle ondernemers gelijke kansen behoren te krijgen. Delfland houdt echter bij zijn inkopen de mogelijkheden voor het midden- en kleinbedrijf in het oog. Dit kan Delfland doen door gebruik te maken van percelen in aanbestedingen, het toestaan van het aangaan van combinaties en onderaanneming, het verminderen van de lasten en het voorkomen van het hanteren van onnodig zware selectie- en gunningscriteria.

5.5 Eerlijke mededinging en commerciële belangen

Delfland bevordert eerlijke mededinging. De betrokken ondernemers dienen een eerlijke kans te krijgen bij het gunnen van een/de opdracht. Door proportioneel, objectief, non-discriminerend en transparant te handelen, bevordert Delfland een eerlijke mededinging. Dit zal bijdragen aan het in stand houden van een gezonde marktwerking (ook op de lange termijn). Delfland wenst geen ondernemers te betrekken die de mededinging vervalsen.

6. Inkoopprocedures

6.1 Bepalen van de inkoopprocedure

Delfland zal, met inachtneming van de Gids Proportionaliteit, bij de onderstaande bedragen de volgende procedures hanteren, tenzij blijkt dat dit niet aansluit bij:

- Complexiteit van de opdracht;
- Gewenst eindresultaat;
- Aantal potentiële inschrijvers;
- Transactiekosten voor de aanbestedende dienst en de inschrijvers;
- Omvang van de opdracht;
- het type inkoop en het karakter van de markt waarin de ondernemers opereren.

Schema drempelbedragen van inkoopprocedures

<i>(Bedragen zijn exclusief BTW)</i>	Werken	Leveringen	Diensten	Sociale en overige specifieke diensten
Enkelvoudig	< € 150.000	< € 50.000	< € 50.000	< EU-drempel voor diensten
Meervoudig	> € 150.000 < € 1.500.000	> € 50.000 < EU-drempel	> € 50.000 < EU-drempel	> EU-drempel voor diensten < € 750.000
Nationaal	> € 1.500.000 < EU-drempel	-	-	-
Europees	> EU-drempel	> EU-drempel	> EU-drempel	N.v.t.
Vereenvoudigde procedure	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	> € 750.000

6.2 Raming en financiële budget

Inkoop vindt plaats op basis van een deugdelijke en objectieve schriftelijke raming van de overheidsopdracht of raamovereenkomst. In deze raming wordt rekening gehouden met opties en verlengingen van het contract. Bij opdrachten voor diensten voor onbepaalde duur of waarvan de looptijd langer is dan 48 maanden neemt men het maandelijks te betalen bedrag vermenigvuldigd met 48.

6.3 Dossiervorming

Digitale dossiervorming

Tijdens het verloop van een inkooptraject (waarbinnen een aanbestedingstraject) wordt een veelheid aan documenten geproduceerd, zowel intern als extern, die voor het vormen van het dossier van belang zijn. Het is belangrijk dat dossiers van aanbestedingen en inkooptrajecten centraal te raadplegen zijn o.a. vanwege:

- voldoen aan de archiefwet;
- verantwoording achteraf, maar ook tijdens de uitvoering om aan te kunnen tonen bij controles (door bijvoorbeeld controller of accountant) dat alles rechtmatig is verlopen;
- (verder) contractmanagement.

Daartoe wordt een centraal digitaal inkoopdossier aangelegd.

Bijlage 1 Marktvisie 'De waterschappen als publieke opdrachtgever'

Deze bijlage is als apart pdf-document bijgevoegd, zie: DMSP-#1291607-v1-
Bijlage_1_Marktvisie__De_waterschappen_als_publieke_opdrachtgever

Bijlage 2 'Nota Scheiding van Belang'

Deze bijlage is als apart pdf-document bijgevoegd, zie: DMSP-#1291608-v1-
Bijlage_2_Nota_Scheiding_van_Belang

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	3445
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 november 2025
Agendapunt	H.10
Titel	Cluster peilbesluiten 2025

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	27 november 2025

Toelichting

In 2025 is voor 27 peilgebieden een nieuw peilbesluit nodig. De ontwerp-peilbesluiten hebben ter inzage gelegen van 8 augustus 2025 tot en met 19 september 2025. Hierop is één zienswijze ontvangen. Deze heeft niet geleid tot aanpassing van het peilbesluit.

Voorgesteld besluit

Onderwerp Cluster peilbesluiten 2025
 Versienummer 2
 Dossiernummer 3445
 D&H datum dinsdag 14 oktober 2025
 Wijze agenderen Openbaar

1) Het gevraagde besluit

1) vast te stellen het peil van de waterstand, het daarbij behorende schouwpeil en peilenkaarten van onderstaande peilbesluiten (DMS nummers: 2437560, 2437565, 2437572, 2437577, 2437578, 2437579, 2442611, 2437580, 2437581, 2443325, 2437705, 2442606, 2437706, 2437713, 2437711, 2442607, 2437707, 2437714, 2437715, 2437709, 2437708, 2437716, 2437710, 2437704):

<u>Peilgebied</u>	<u>Voorgesteld peil</u> (m t.o.v. NAP)	<u>Schouwpeil*</u> (m t.o.v. NAP)	<u>Code peilenkaart</u>	<u>Bepalingen</u> (zie toelichting onder de tabel)
Akkerdijksche polder, peilgebied 1 Tussen de Rotterdamseweg en de A13, nabij de Oude Lee (DMS-nummer 2437560)	-3,29	-3,29	PBS2025AKP 1 (DMS-nummer 2437705)	I en II
Groeneveldse polder, peilgebieden 2, 3, 11 en 14 Nabij de Noord-Lierweg in De Lier (DMS-nummer 2437565)	Peilgebied 2: -2,12 Peilgebied 3: -1,72 Peilgebied 11: -1,45 Peilgebied 14: -2,12	Peilgebied 2: -2,12 Peilgebied 3: -1,72 Peilgebied 11: -1,45 Peilgebied 14: -2,12	PBS2025GRN 2, 3, 11, 14 (DMS-nummer 2442606)	I en II
Noord-Kethelpolder, peilgebieden 16 en 18 Ter hoogte van Kandelaarweg, langs spoorlijn Delft-Rotterdam en ten zuiden van Abtswoudse Bos (DMS-nummer 2437572)	Peilgebied 16: -1,94 Peilgebied 18: zomerpeil -3,27 winterpeil -3,32	Peilgebied 16: -1,94 Peilgebied 18: -3,32	PBS2025NKP 16 (DMS-nummer 2437706), PBS2025NKP 18 (DMS-nummer 2437713) en PBS2025NKP18-1 (DMS-nummer 2437711)	I, II en III
Poelpolder, peilgebied 1 Waelpark 's-Gravenzande	zomerpeil -1,83 winterpeil -1,68	-1,83 m	PBS2025POP 1	I, II en III

Dossiernummer: 3445

(DMS-nummer 2437577)			(DMS-nummer 2442607)	
Polder van Nootdorp, peilgebied 21 's-Gravenweg (DMS-nummer 2437578)	-3,65	-3,65	PB2025PVN 21 (DMS-nummer 2437707)	I en II
Polder van Nootdorp, peilgebied 26. 's-Gravenweg en Langeveldseweg (DMS-nummer 2437579)	getrapt peil** met bovengrens -4,19 en ondergrens -4,29	getrapt peil tussen -4,19 en -4,29	PB2025PVN 26 (DMS-nummer 2437714)	I en II
Schieveen, Peilgebied 2 Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg in Rotterdam (DMS-nummer 2442611)	zomerpeil -5,76 winterpeil -5,84	-5,84	PBS2025SCH (DMS-nummer 2437715) Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-1 (DMS-nummer 2437709)	I, II en III
Schieveen, Peilgebied 3	Zomerpeil: -5,87 Winterpeil: -6,04	-6,04	PBS2025SCH en Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-2 (DMS-nummer 2437708)	I, II en III
Schieveen, Peilgebied 36	-5,65	-5,65	PBS2025SCH en Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-1 (DMS-nummer 2437709)	II
Schieveen, Peilgebied 37	-5,27	-5,27	PBS2025SCH en Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-1 (DMS-nummer 2437709)	II
Schieveen, Peilgebied 38	-5,18	-5,18	PBS2025SCH en Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-1 (DMS-nummer 2437709)	II

Schieveen, Peilgebied 39	-5,38	-5,38	PBS2025SCH en Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-2 (DMS-nummer 2437708)	II
Schieveen, Peilgebied 40	-5,82	-5,82	PBS2025SCH en Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-2 (DMS-nummer 2437708)	II
Schieveen, Peilgebied 41	-5,81	-5,81	PBS2025SCH en Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-2 (DMS-nummer 2437708)	II
Schieveen, Peilgebied 42	-5,60	-5,60	PBS2025SCH en Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-2 (DMS-nummer 2437708)	II
Schieveen, Peilgebied 43	-5,60	-5,60	PBS2025SCH en Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-2 (DMS-nummer 2437708)	II
Schieveen, Peilgebied 47 broedgebied	Broedpeil***: -5,39 Zomerpeil: -5,76 Winterpeil: -5,84	-5,84	PBS2025SCH DMS-nummer 2437715	I, II en IV
Schieveen, Peilgebied 48 broedgebied	Broedpeil***: -5,36 Zomerpeil: -5,76 Winterpeil: -5,84	-5,84	PBS2025SCH DMS-nummer 2437715	I, II en IV
Schieveen, Peilgebied 49 broedgebied	Broedpeil***: -5,64 Zomerpeil: -5,87 Winterpeil: -6,04	-6,04	PBS2025SCH DMS-nummer 2437715	I, II en IV
Voordijkshoornse polder, peilgebied 7 ter hoogte van het Agneta park in Delft	-1,10	-1,10	PBS2025VHP 7 (DMS-nummer 2437716)	I en II

Dossiernummer: 3445

(DMS-nummer 2437580)				
Woudse polder, Peilgebied 4 ter hoogte van viaduct N223 en A4 (DMS-nummer 2437581)	-1,80	-1,80	PBS2025WOP 4 (DMS-nummer 2437710)	I en II
Zuidpolder van Delfgauw peilgebieden 18 en 27 Weidevogelgebied (DMS-nummer 2443325)	Peilgebied 18 (partieel): -5,20 Peilgebied 27: broedpeil: -4,90 zomerpeil: -5,05 winterpeil: -5,20	Peilgebied 18: -5,20 Peilgebied 27: -5,20	PB2025ZPD18 (DMS-nummer 2437704)	I, II en V

*Het schouwpeil is maatgevend voor het bepalen van de waterdiepte en het referentieniveau voor het voeren van schouw, verlenen van watervergunningen en het uitvoeren van onderhoud aan oppervlaktewaterlichamen.

**Getrapt peil: Het toegevoerde water stroomt getrapt naar de lageregelegen delen van het peilgebied.

***Broedpeil: in het broedseizoen wordt in het voorjaar een hoog waterpeil gebruikt ten behoeve van weidevogels.

Met inachtneming van de per ontwerpbesluit in de laatste kolom van de tabel aangegeven navolgende bepalingen:

I Het schouwpeil zal worden aangeduid met 'SP' op de peilschaal. Deze peilschalen zijn te vinden op de peilenkaarten genoemd in bovenstaande tabel.

II De peilbesluiten treden in werking met ingang van de achtste dag na openbaarmaking van het door de Verenigde Vergadering vastgestelde besluit;

III De overgang van zomerpeil naar winterpeil zal in de regel plaatsvinden in de loop van de maanden september en oktober, de overgang van winterpeil naar zomerpeil in de loop van de maanden maart tot en met mei. Daarbij worden weersgesteldheid en verloop van de freatische grondwaterstand ter plaatse in aanmerking genomen.

IV Het broedpeil geldt van 1 maart tot 15 juni. Vanaf 15 februari stijgt het winterpeil richting het verhoogde broedpeil. Vanaf 15 juni zakt het broedpeil stapsgewijs naar het zomerpeil. Het zomerpeil geldt vanaf 1 juli. De overgang van zomerpeil naar winterpeil zal in de regel plaatsvinden in de loop van de maanden september en oktober. Daarbij worden weersgesteldheid en verloop van de freatische grondwaterstand ter plaatse in aanmerking genomen.

V Het broedpeil geldt van 1 februari tot 1 juni. Vanaf 1 januari stijgt het winterpeil richting het verhoogde broedpeil. Vanaf 1 juni zakt het broedpeil geleidelijk naar het zomerpeil. Het zomerpeil geldt vanaf 1 juli. De overgang van zomerpeil naar winterpeil zal in de regel plaatsvinden in de loop van de maanden september en oktober. Daarbij worden weersgesteldheid en verloop van de freatische grondwaterstand ter plaatse in aanmerking genomen.

2) In te trekken de peilbesluiten voor de delen die herzien worden en aangegeven zijn op de voornoemde peilenkaarten van Akkerdijksche polder, vastgesteld 27 september 2007, Groeneveldse polder, vastgesteld 19 november 2009, Abtswoude, vastgesteld 29 november 2012, Noord-Kethelpolder, vastgesteld 23 april 2020, Poelpolder, vastgesteld 20 november 2014, polder van Nootdorp, vastgesteld 25 september 2014, Schieveen, vastgesteld 15 september 2011, Voordijkshoornse polder, vastgesteld 15 december 2011, Klaas

Dossiernummer: 3445

Engelbrechtspolder, vastgesteld 25 september 2014 en Zuidpolder van Delfgauw, vastgesteld 15 september 2011.

3) Vast te stellen de Nota van Beantwoording zienswijzen Peilbesluit 'Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg in Rotterdam', zoals toegevoegd als bijlage 26 met DMS nummer 2468621.

2) Aanleiding

Door veranderingen en ontwikkelingen in de omgeving is een aantal peilbesluiten in delen van het beheergebied van Delfland niet meer actueel en moet worden aangepast. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen ambtshalve correcties, aanpassingen als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen en de herziening van peilgebieden.

3) Beoogd effect

Delfland beheert het waterpeil in de sloten, vaarten en plassen. Dat waterpeil is niet overal even hoog. We bepalen het juiste waterpeil van een gebied (dit noemen we een peilgebied) op basis van de functie, bodem en hoogteligging. Zo'n waterpeil wordt vastgelegd in een peilbesluit. Zo krijgen we actuele peilbesluiten in het beheergebied van Delfland.

4) Kernboodschap

In 2025 is voor 27 peilgebieden een nieuw peilbesluit nodig. De ontwerp-peilbesluiten hebben ter inzage gelegen van 8 augustus 2025 tot en met 19 september 2025. Hierop is één zienswijze ontvangen. Deze heeft niet geleid tot aanpassing van het peilbesluit. Het college vraagt de VV om deze peilbesluiten en de Nota van Beantwoording vast te stellen.

5) Historie – eerdere besluitvorming

- Peilbesluit Akkerdijsche Polder, vastgesteld 27 september 2007
- Peilbesluit Groeneveldse polder, vastgesteld 19 november 2009
- Peilbesluit Abtswoude, vastgesteld 29 november 2012
- Peilbesluit Noord-Kethelpolder peilgebied 17, vastgesteld 23 april 2020
- Peilbesluit Poelpolder, vastgesteld 20 november 2014
- Peilbesluit polder van Nootdorp, vastgesteld 25 september 2014
- Peilbesluit Schieveen, vastgesteld 15 september 2011
- Peilbesluit Voordijkshoornse polder, vastgesteld 15 december 2011
- Peilbesluit Klaas Engelbrechtspolder, vastgesteld 25 september 2014
- Peilbesluit Zuidpolder van Delfgauw, vastgesteld 15 september 2011
- Motie Peilbesluiten actueler, Verenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap van Delfland, bijeen op donderdag 30 september 2021, verzoekt het college om: Peilbesluiten, in ieder geval in situaties waarin het peil wijzigt door vergunningverlening vanuit Delfland, binnen één jaar na oplevering van de vergunde werkzaamheden, voor te leggen aan de VV, zodat het vigerende peil en het praktijkpeil weer met elkaar in overeenstemming zijn.

6) Regelgeving en Beleid

- Omgevingswet artikel 16.32a: Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht is van toepassing op de voorbereiding van een peilbesluit;
- Omgevingswet artikel 2.41: vaststellen peilbesluit;
- Omgevingsverordening Zuid-Holland (artikel 6.39);
- Beleidskader Peilbeheer Provincie Zuid-Holland uit 2008;
- Beleidsnota Peilbeheer van Delfland uit 2017;
- Inspraakverordening Delfland uit 2024.

Dossiernummer: 3445

7) Financiën

De voorliggende peilbesluiten hebben geen financiële consequenties.

8) Duurzaamheid

N.v.t.

9) Organisatorische en personele consequenties

De voorliggende peilbesluiten hebben geen organisatorische en personele consequenties.

10) OR

N.v.t.

11) Risico's en beheersmaatregelen

Het vaststellen van deze peilbesluiten brengt geen substantiële risico's met zich mee.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

Communicatie

De voorgestelde peilbesluiten zijn afgestemd met belanghebbenden als bewoners en natuurorganisaties.

In de D&H-nieuwsbrief van 2 juli 2025 is het cluster peilbesluiten 2025 opgenomen. De ontwerp-peilbesluiten hebben ter inzage gelegen tussen 8 augustus 2025 en 19 september 2025.

Participatie

In de voorbereiding van de peilbesluiten is een belangenanalyse gedaan. Belanghebbenden zijn onder andere de gemeenten, grondeigenaren, pachters, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. Daar waar waterpeilen (mogelijk) konden wijzigen ten opzichte van de bestaande waterpeilen die al langere tijd worden aangehouden, zijn belanghebbenden benaderd. Zij hebben het concept van het peilbesluit toegestuurd gekregen of hen is de mogelijkheid geboden een concept op te vragen. Daarnaast hebben alle gemeenten waar een peilbesluit wordt genomen de concepten toegestuurd gekregen. Eventuele reacties zijn meegenomen tijdens de voorbereiding van de peilbesluiten. Daarna zijn de gemeenten en overige belanghebbenden geïnformeerd over de terinzagelegging.

13) Bekendmaking en vervolgprocedure

De ontwerp-peilbesluiten hebben van 8 augustus 2025 tot 19 september 2025 ter inzage gelegen. Er is één zienswijze ontvangen. De nota van beantwoording is bijgevoegd als bijlage 26.

Vaststelling van het peilbesluit wordt bekendgemaakt door kennisgeving van de zakelijke inhoud daarvan in het digitale Waterschapsblad en op de website van Delfland. In de publicatie wordt vermeld dat het peilbesluit zes weken ter inzage wordt gelegd en dat in die periode beroep kan worden ingesteld bij de Rechtbank Den Haag.

14) Bevoegd orgaan

Art. 84 lid 2 van de Waterschapswet:

Het dagelijks bestuur is belast met de voorbereiding van al hetgeen in de vergadering van het algemeen bestuur ter overweging en beslissing moet worden gebracht.

Dossiernummer: 3445

Op grond van artikel 77 van de Waterschapswet stelt de Verenigde Vergadering het peilbesluit vast en stelt het (in voorkomende gevallen) kredieten beschikbaar voor de uitvoering van de maatregelen.

15) Toelichting

Ambtshalve correcties

Dit betreft de correctie van afwijkingen tussen de feitelijke situatie en het vigerende peilbesluit. Het peilbesluit wordt aangepast op de feitelijke situatie.

Voor de volgende peilgebieden ligt een ambtshalve correctie voor ter besluitvorming:

- Akkerdijksche polder, peilgebied 1 (2,8 hectare), tussen de Rotterdamseweg en de A13, nabij de Oude Lee (gemeente Midden Delfland). De peilgrens bleek ergens anders te liggen dan de peilgrens volgens het vorige peilbesluit.
- Groeneveldse polder, peilgebieden 11 en 14 (4,2 hectare), gebied nabij de Noord-Lierweg in De Lier (gemeente Westland). Dit betreft grensaanpassing van peilgebied 11 en 14.
- Noord-Kethelpolder, peilgebied 18 (135 hectare), spoorloot ter hoogte van Kandelaarweg, langs spoorlijn Delft-Rotterdam en ten zuiden van Abtswoudse Bos (gemeenten Schiedam, Rotterdam en Midden-Delfland). Peilgebied 15 gaat op in peilgebied 18, het heeft zelfde peil en beheer. De spoorloot de functie als doorvoer van (helofyten-)gefilterd water naar het weidevogelgebied is niet meer nodig. Hiermee wordt het watersysteem eenvoudiger en voldoet het aan het beleid om peilgebieden zoveel mogelijk te ontsnipperen.
- Polder van Nootdorp, peilgebied 21 (0,6 hectare), 's Gravenweg (gemeente Pijnacker-Nootdorp). N.a.v. waterstandsmetingen bleek het waterpeil anders dan volgens het peilbesluit. In dit peilbesluit wordt ervoor gekozen om de praktijksituatie over te nemen.
- Polder van Nootdorp, peilgebied 26 (7,7 hectare), 's Gravenweg en Langeveldseweg (gemeente Pijnacker-Nootdorp). De inlaat tussen peilgebied 26 en 27 staat in de praktijk altijd open en is in de praktijk dus één peilgebied. De peilen zijn ingemeten. In dit peilbesluit wordt gekozen voor een samengevoegd peilgebied met peilen op basis van inmeting.
- Schieveen, peilgebieden 36 t/m 40, 42 en 43, Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg (gemeente Rotterdam). Langs de Oude Bovendijk liggen kleine peilgebieden. Bij deze peilgebieden zijn na nieuwe inmetingen ambtshalve correcties toegepast.
- Voordijkshoornse polder, peilgebied 7 (0,9 hectare), ter hoogte van Agnetapark (gemeente Delft). Een hoger peil is hier beter vanwege oude bebouwing.
- Woudse polder, peilgebied 4 (3,7 hectare), ter hoogte van viaduct N223 en A4 (gemeente Midden Delfland). Tijdens aanleg A4 is een duiker onder fietspad Woudseweg aangelegd. Hierdoor is er een open verbinding met peilgebied 4 van Woudse polder. Al sinds 1993.

Ruimtelijke ontwikkelingen

Ruimtelijke ontwikkelingen kunnen leiden tot een aanpassing van het peil.

In de volgende peilgebieden wordt voorgesteld het peilbesluit aan te passen naar aanleiding van een ruimtelijke ontwikkeling en de gerelateerde vergunningprocedure:

- Akkerdijksche polder, peilgebied 1 (2,8 hectare), tussen de Rotterdamseweg en de A13, nabij de Oude Lee (gemeente Midden Delfland). Twee gebieden. A: Bij aanleg van het gemaal is een duiker onder het gemaal door aangelegd, waardoor een deel van peilgebied 5 in open verbinding staat met 1 en niet met 5. B: Om afwatering van het zuidelijk deel van peilgebied 1 te verbeteren, is een watergang die onderdeel uitmaakte van peilgebied 5 onderdeel van peilgebied 1 geworden.
- Poelpolder, peilgebied 1 (41 hectare), Waelpark 's- Gravenzande (gemeente Westland). Deze polder was een glastuinbouwpolder, maar wordt heringericht als woongebied. Voor de nieuwe inrichting is een waterhuishoudkundig plan vastgesteld door Delfland. Het hogere winterpeil is bedoeld voor de verbetering van de ecologie.
- Schieveen, peilgebieden 2, 3, 41 en 47 t/m 49 (233 hectare), Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg (gemeente Rotterdam). Van 2016 tot eind 2019 was er een pilot met een broedgebied voor weidevogels in het gebied. Aangezien dit succesvol was, is in 2019 een vergunning verleend om het broedgebied voor weidevogels te vergroten. Dit broedgebied wordt op dit moment nog steeds zo gebruikt. De broedpeilen gelden elk jaar van 1 maart tot 1 juli. Buiten die periode worden de zomer- en

winterpeilen gebruikt die voorheen ook ingesteld waren. Langs de Oude Bovendijk is één peilgebied (41) veranderd door de ontwikkeling van de broedgebieden.

- Zuidpolder van Delfgauw, peilgebieden 18 en 27 (25 hectare), Weidevogelgebied (gemeente Pijnacker-Nootdorp). In deze polder is een weidevogelkerngebied gemaakt van 110 hectare. Delfland is een van de deelnemers van de samenwerking voor de realisatie van dit gebied en heeft bijgedragen aan maatregelen. In een deel van dit gebied is een nieuw peilgebied aangelegd van 25 hectare. Dit gebied krijgt waterpeilen die geschikt zijn voor weidevogels.

Herziening peilgebied

Bij een herziening peilgebied wordt ingegaan op het vorige peilbesluit en de redenen waarom een peilgebied moet worden aangepast. De aanleiding en knelpunten worden onderzocht en beschreven. Vervolgens wordt een nieuwe afweging gemaakt waarin de nieuwe inzichten zijn meegenomen. In ieder geval is het peil van het vorige peilbesluit in de afweging meegenomen. Als het nieuwe peil een effect heeft op de omgeving wordt dit afgestemd met de belanghebbenden.

Voor de volgende peilgebieden wordt een herziening voorgesteld:

- Groeneveldse polder, peilgebieden 2 en 3 (18 hectare), gebied bij Noord-Lierweg (gemeente Westland). Er zijn veel aanpassingen aan het watersysteem geweest om het peil in peilgebieden 2 en 3 goed te kunnen beheren. Tevens was er in 2011 een grote ruimtelijke ontwikkeling, waarbij peilgebied 8 is opgegaan in peilgebied 3.

- Noord-Kethelpolder, peilgebied 16 (0,1 hectare), hoogwatervoorziening bij de Kandelaarweg en aan De Schie (gemeente Rotterdam). Het peil van peilgebied 16 bleek in het vorige peilbesluit verkeerd te zijn vastgesteld. Dat wordt met dit peilbesluit gecorrigeerd.

Tabel peilvoorstel, vorig peil en peilverschil:

Peilbesluit	Peilvoorstel (in m t.o.v. NAP)	Vorig peil (in m t.o.v. NAP)	Peilverschil (in m)	Type peilbesluit
Akkerdijksche polder, peilgebied 1 tussen de Rotterdamseweg en de A13 nabij de Oude Lee	-3,29	zomerpeil -3,35 en winterpeil -3,41	zomer: 0,06 hoger en winter: 0,12 hoger	Ruimtelijke ontwikkeling en Ambtshalve correctie
Groeneveldse polder, peilgebieden 2, 3, 11 en 14 Nabij Noord-Lierweg in De Lier	peilgebied 2: -2,12 peilgebied 3: -1,72 peilgebied 11: -1,45 peilgebied 14: -2,12	peilgebied 2: -2,12 peilgebied 3: -1,72 peilgebied 11: -1,45 peilgebied 14: -2,12	peilgebied 2: deel 0,00 m en deel 0,40 m lager; peilgebied 3: deel 0,00 m en deel 0,40 m hoger; peilgebied 11: geen verschil; peilgebied 14: geen verschil.	Ambtshalve correctie en Herziening gebied
Noord Kethel polder, peilgebieden 16 en 18 Ter hoogte van de Kandelaarweg, langs spoorlijn Delft-Rotterdam en ten zuiden van Abtswoudse Bos	peilgebied 16: -1,94 peilgebied 18: zomerpeil -3,27 winterpeil -3,32	peilgebied 15: zomerpeil -3,27 winterpeil -3,32 peilgebied 16: -3,02 peilgebied 17, langs spoor: flexibel peil met een maximum	peilgebied 16: 1,08 hoger peilgebied 18, langs spoor zomer: 0,25 lager en winter: geen verschil	Ambtshalve correctie en Herziening gebied

		van -3,02 en een minimum van -3,32 peilgebied 18: zomerpeil -3,27 winterpeil -3,32	peilgebied 18, voormalig peilgebied 15: geen verschil	
Poelpolder, peilgebied 1 Waelpark 's-Gravenzande	zomerpeil -1,83 winterpeil -1,68	-1,83	zomer: 0.00 winter: 0,15 hoger	Ruimtelijke ontwikkeling
Polder van Nootdorp, peilgebied 21 's-Gravenweg	-3,65	getrapt tussen -3,50 en -3,67	0,02 hoger dan onder- grens en 0,15 lager dan bovengrens	Ambtshalve correctie
Polder van Nootdorp, peilgebied 26 's-Gravenweg en Langeveldseweg	getrapt peil met bovengrens -4,19 en ondergrens -4,29	peilgebied 26: getrapt tussen -4,19 en -4,32 peilgebied 27: getrapt tussen -4,20 en -4,29	0,00 tot 0,01 hoger dan bovengrens en 0,00 tot 0,03 hoger dan ondergrens	Ambtshalve correctie
Schieveen, peilgebied 2 Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg	zomerpeil -5,76 winterpeil -5,84	zomerpeil: -5,76 winterpeil: -5,84	zomerpeil: 0,00 winterpeil: 0,00	Ruimtelijke ontwikkeling
Schieveen, peilgebied 3, Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg	zomerpeil: -5,87 winterpeil: -6,04	zomerpeil: -5,87 winterpeil: -6,04	zomerpeil: 0,00 winterpeil: 0,00	Ruimtelijke ontwikkeling
Schieveen, peilgebied 36, Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg	-5,65	-5,65	0,00	Ambtshalve correctie
Schieveen, peilgebied 37, Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg	-5,27	-5,32	0,05 hoger	Ambtshalve correctie
Schieveen, peilgebied 38, Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg	-5,18	-5,18	0,00	Ambtshalve correctie
Schieveen, peilgebied 39,	-5,38	-5,40	0,02 hoger	Ambtshalve correctie

Dossiernummer: 3445

Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg				
Schieveen, peilgebied 40, Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg	-5,82	-5,65	0,17 lager	Ambtshalve correctie
Schieveen, peilgebied 41, Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg	-5,81	-5,81	0,00	Ruimtelijke ontwikkeling
Schieveen, peilgebied 42, Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg	-5,60	-5,65	0,05 hoger	Ambtshalve correctie
Schieveen, peilgebied 43, Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg	-5,60	-5,68	0,08 hoger	Ambtshalve correctie
Schieveen, peilgebied 47, Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg	broedpeil: -5,39 zomerpeil: -5,76 winterpeil: -5,84	nieuw peilgebied, maakte onderdeel uit van peilgebied 2	broedpeil 0,45 hoger dan winterpeil peilgebied 2	Ruimtelijke ontwikkeling
Schieveen, peilgebied 48, Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg	broedpeil: -5,36 zomerpeil: -5,76 winterpeil: -5,84	nieuw peilgebied, maakte onderdeel uit van peilgebied 2	broedpeil 0,48 hoger dan winterpeil peilgebied 2	Ruimtelijke ontwikkeling
Schieveen, peilgebied 49, Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg	broedpeil: -5,64 zomerpeil: -5,87 winterpeil: -6,04	nieuw peilgebied, maakte onderdeel uit van peilgebied 3	broedpeil 0,40 hoger dan winterpeil peilgebied 3	Ruimtelijke ontwikkeling
Voordijkshoornse polder, peilgebied 7 Ter hoogte van het Agnetapark in Delft	-1,10 m	flexibel peil met een maximum van -1,10 en een minimum van -1,20	0,00 tot 0,10 hoger	Ambtshalve correctie

Woudse polder, peilgebied 4 ter hoogte van het viaduct N223 en A4	-1,80	zomerpeil -2,66 en winterpeil -2,76	zomer: 0,86 hoger en winter: 0,96 hoger	Ambtshalve correctie
Zuidpolder van Delfgauw peilgebieden 18 en 27 Weidevogelgebied	peilgebied 18 (partieel): -5,20 peilgebied 27: broedpeil: - 4,90 zomerpeil: -5,05 winterpeil: -5,20	flexibel peil met een maximum van -4,50 en een minimum van -4,80	peilgebied 18 (partieel): 0,40 tot 0,70 lager (in de praktijk geen verlaging) peilgebied 27: 0,10 tot 0,70 lager (in de praktijk 0,00 tot 0,30 cm hoger)	Ruimtelijke ontwikkeling

16) Bijlagen

- Bijlage 1 Peilenkaart Akkerdijsche polder, peilgebied 1 gebied tussen de Rotterdamseweg en de A13, nabij de Oude Lee, code peilenkaart PBS2025AKP 1, DMS-nummer 2437705;
- Bijlage 2 Peilenkaart Groeneveldse polder, peilgebieden 2, 3, 11 en 14 gebied nabij de Noord-Lierweg in De Lier, code peilenkaart PBS2025GRN 2, 3, 11, 14, DMS-nummer 2442606;
- Bijlage 3 Peilenkaart Noord-Kethelpolder, peilgebieden 16 en 18 ter hoogte van de Kandelaarweg, langs de spoorlijn Delft-Rotterdam en ten zuiden van Abtswoudse Bos, code peilenkaart PBS2025NKP 16; DMS-nummer 2437706;
- Bijlage 4 Peilenkaart Noord-Kethel polder, peilgebieden 16 en 18 ter hoogte van de Kandelaarweg, langs de spoorlijn Delft-Rotterdam en ten zuiden van Abtswoudse Bos, code peilenkaart PBS2025NKP 18, DMS-nummer 2437713;
- Bijlage 5 Peilenkaart Noord-Kethel polder, peilgebieden 16 en 18 ter hoogte van de Kandelaarweg, langs de spoorlijn Delft-Rotterdam en ten zuiden van Abtswoudse Bos, code peilenkaart PBS2025NKP 18-1, DMS-nummer 2437711;
- Bijlage 6 Peilenkaart Poelpolder, peilgebied 1 Waelpark 's-Gravenzande, code peilenkaart PBS2025POP 1, DMS-nummer 2442607;
- Bijlage 7 Peilenkaart Polder van Nootdorp, peilgebied 21 's-Gravenweg, code peilenkaart PBS2025PVN 21, DMS-nummer 2437707;
- Bijlage 8 Peilenkaart Polder van Nootdorp, peilgebied 26 's Gravenweg en Langeveldseweg, code peilenkaart PBS2025PVN 26, DMS-nummer 2437714;
- Bijlage 9 Peilenkaart Schieveen, peilgebieden 2, 3, 36 t/m 43 en 47 t/m 49 Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg, code peilenkaart PBS2025SCH, DMS-nummer 2437715;
- Bijlage 10 Peilenkaart Schieveen, peilgebieden 2, 3, 36 t/m 43 en 47 t/m 49 Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg, code detailkaart PBS2025SCH-1, DMS-nummer 2437709;
- Bijlage 11 Peilenkaart Schieveen, peilgebieden 2, 3, 36 t/m 43 en 47 t/m 49 Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg, code detailkaart PBS2025SCH-2, DMS-nummer 2437708;
- Bijlage 12 Peilenkaart Voordijkshoornse polder, peilgebied 7 ter hoogte van het Agnetapark in Delft, code peilenkaart PBS2025VHP 7, DMS-nummer 2437716;
- Bijlage 13 Peilenkaart Woudse polder, peilgebied 4 ter hoogte van viaduct N223 en A4, code peilenkaart PBS2025WOP 4, DMS-nummer 2437710;
- Bijlage 14 Peilenkaart Zuidpolder van Delfgauw, peilgebieden 18 en 27 Weidevogelgebied, code peilenkaart PBS2025ZPD 18, DMS-nummer 2437704;
- Bijlage 15 Toelichting op peilbesluit Akkerdijsche polder, peilgebied 1 gebied tussen de Rotterdamseweg en de A13, nabij de Oude Lee, DMS-nummer 2437560;
- Bijlage 16 Toelichting op peilbesluit Groeneveldse polder, peilgebieden 2, 3, 11 en 14 gebied nabij de Noord-Lierweg in De Lier, DMS-nummer 2437565;

Dossiernummer: 3445

- Bijlage 17 Toelichting op peilbesluit Noord-Kethelpolder, peilgebieden 16 en 18 ter hoogte van de Kandelaarweg, langs de spoorlijn Delft-Rotterdam en ten zuiden van Abtswoudse Bos, DMS-nummer 2437572;
- Bijlage 18 Toelichting op peilbesluit Poelpolder, peilgebied 1 Waelpark 's-Gravenzande, DMS-nummer 2437577;
- Bijlage 19 Toelichting op peilbesluit Polder van Nootdorp, peilgebied 21 's-Gravenweg, DMS-nummer 2437578;
- Bijlage 20 Toelichting op peilbesluit Polder van Nootdorp, peilgebied 26 's Gravenweg en Langeveldseweg, DMS-nummer 2437579;
- Bijlage 21 Toelichting op peilbesluit Schieveen, peilgebieden 2, 3, 36 t/m 43 en 47 t/m 49 Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg, DMS-nummer 2442611;
- Bijlage 22 Toelichting op peilbesluit Voordijkshoornse polder, peilgebied 7 ter hoogte van het Agnetapark in Delft, DMS-nummer 2437580;
- Bijlage 23 Toelichting op peilbesluit Woudse polder, peilgebied 4 ter hoogte van viaduct N223 en A4, DMS-nummer 2437581;
- Bijlage 24 Toelichting op peilbesluit Zuidpolder van Delfgauw, peilgebieden 18 en 27 Weidevogelgebied, DMS-nummer 2443325;
- Bijlage 25 Zienswijze van Rotterdam-The Hague Airport op peilbesluit Schieveen, DMS nummer 2468587;
- Bijlage 26 Nota van Beantwoording op de zienswijze, DMS nummer 2468621.

Onderwerp Cluster peilbesluiten 2025
Dossiernummer 3445

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van dinsdag 14 oktober 2025, dossiernummer 3445;

gelezen het positieve advies van de commissie Waterkwantiteit en waterkwaliteit.

Overwegende dat:

a) de vigerende peilbesluiten

- Peilbesluit Akkerdijkse polder;
- Peilbesluit Groeneveldse polder;
- Peilbesluit Abtswoude;
- Peilbesluit Noord-Kethelpolder;
- Peilbesluit Poelpolder;
- Peilbesluit polder van Nootdorp;
- Peilbesluit Schieveen;
- Peilbesluit Voordijkshoornse polder;
- Peilbesluit Klaas Engelbrechtspolder;
- Peilbesluit Zuidpolder van Delfgauw

niet meer actueel zijn en daarom moeten worden herzien;

b) de ontwerp-peilbesluiten gedurende zes weken van 8 augustus 2025 tot en met 19 september 2025 voor eenieder ter visie hebben gelegen op het kantoor van het Hoogheemraadschap van Delfland en via elektronische bekendmaking op internet;

c) tegen de ontwerp-peilbesluiten binnen de gestelde termijn één zienswijze is ingebracht;

d) de ingekomen zienswijze niet geleid heeft tot aanpassing van het peilenvoorstel van peilgebieden 2, 3, 36 - 43, 47- 49 van peilbesluit 'zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg in Rotterdam'.

Gelet op:

De bepalingen in de Omgevingswet, de Waterschapswet, de Waterwet en de Omgevingsverordening Zuid-Holland;

Besluit:

1) Vast te stellen het peil van de waterstand, het daarbij behorende schouwpeil en de peilenkaarten van onderstaande peilbesluiten van cluster peilbesluiten 2025 (DMS nummers: 2437560, 2437565, 2437572, 2437577, 2437578, 2437579, 2442611, 2437580, 2437581, 2443325, 2437705, 2442606, 2437706, 2437713, 2437711, 2442607, 2437707, 2437714, 2437715, 2437709, 2437708, 2437716, 2437710, 2437704):

<u>Peilgebied</u>	<u>Voorgesteld peil</u> (m t.o.v. NAP)	<u>Schouwpeil*</u> (m t.o.v. NAP)	<u>Code peilenkaart</u>	<u>Bepalingen</u> (zie toelichting)

Dossiernummer: 3445

				<u>onder de tabel)</u>
Akkerdijksche polder, peilgebied 1 Tussen de Rotterdamseweg en de A13, nabij de Oude Lee (DMS-nummer 2437560)	-3,29	-3,29	PBS2025AKP 1 (DMS-nummer 2437705)	I en II
Groeneveldse polder, peilgebieden 2, 3, 11 en 14 Nabij de Noord-Lierweg in De Lier (DMS-nummer 2437565)	Peilgebied 2: -2,12 Peilgebied 3: -1,72 Peilgebied 11: -1,45 Peilgebied 14: -2,12	Peilgebied 2: -2,12 Peilgebied 3: -1,72 Peilgebied 11: -1,45 Peilgebied 14: -2,12	PBS2025GRN 2, 3, 11, 14 (DMS-nummer 2442606)	I en II
Noord-Kethelpolder, peilgebieden 16 en 18 Ter hoogte van Kandelaarweg, langs spoorlijn Delft-Rotterdam en ten zuiden van Abtswoudse Bos (DMS-nummer 2437572)	Peilgebied 16: -1,94 Peilgebied 18: zomerpeil -3,27 winterpeil -3,32	Peilgebied 16: -1,94 Peilgebied 18: -3,32	PBS2025NKP 16 (DMS-nummer 2437706), PBS2025NKP 18 (DMS-nummer 2437713) en PBS2025NKP18-1 (DMS-nummer 2437711)	I, II en III
Poelpolder, peilgebied 1 Waelpark 's-Gravenzande (DMS-nummer 2437577)	zomerpeil -1,83 winterpeil -1,68	-1,83 m	PBS2025POP 1 (DMS-nummer 2442607)	I, II en III
Polder van Nootdorp, peilgebied 21 's-Gravenweg (DMS-nummer 2437578)	-3,65	-3,65	PB2025PVN 21 (DMS-nummer 2437707)	I en II
Polder van Nootdorp, peilgebied 26. 's-Gravenweg en Langeveldseweg (DMS-nummer 2437579)	getrapt peil** met bovengrens -4,19 en ondergrens -4,29	getrapt peil tussen -4,19 en -4,29	PB2025PVN 26 (DMS-nummer 2437714)	I en II
Schieveen, Peilgebied 2 Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk,	zomerpeil -5,76 winterpeil -5,84	-5,84	PBS2025SCH (DMS-nummer 2437715) Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-1	I, II en III

Dossiernummer: 3445

de A16 en de Hofweg in Rotterdam (DMS-nummer 2442611)			(DMS-nummer 2437709)	
Schieveen, Peilgebied 3	Zomerpeil: -5,87 Winterpeil: -6,04	-6,04	PBS2025SCH en Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-2 (DMS-nummer 2437708)	I, II en III
Schieveen, Peilgebied 36	-5,65	-5,65	PBS2025SCH en Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-1	II
Schieveen, Peilgebied 37	-5,27	-5,27	PBS2025SCH en Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-1	II
Schieveen, Peilgebied 38	-5,18	-5,18	PBS2025SCH en Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-1	II
Schieveen, Peilgebied 39	-5,38	-5,38	PBS2025SCH en Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-2	II
Schieveen, Peilgebied 40	-5,82	-5,82	PBS2025SCH en Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-2	II
Schieveen, Peilgebied 41	-5,81	-5,81	PBS2025SCH en Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-2	II
Schieveen, Peilgebied 42	-5,60	-5,60	PBS2025SCH en Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-2	II
Schieveen, Peilgebied 43	-5,60	-5,60	PBS2025SCH en Detailkaart Oude Bovendijk: PBS2025SCH-2	II
Schieveen, Peilgebied 47 broedgebied	Broedpeil***: -5,39 Zomerpeil: -5,76 Winterpeil: -5,84	-5,84	PBS2025SCH	I, II en IV

Dossiernummer: 3445

Schieveen, Peilgebied 48 broedgebied	Broedpeil***: -5,36 Zomerpeil: -5,76 Winterpeil: -5,84	-5,84	PBS2025SCH	I, II en IV
Schieveen, Peilgebied 49 broedgebied	Broedpeil***: -5,64 Zomerpeil: -5,87 Winterpeil: -6,04	-6,04	PBS2025SCH	I, II en IV
Voordijkshoornse polder, peilgebied 7 ter hoogte van het Agnetapark in Delft (DMS-nummer 2437580)	-1,10	-1,10	PBS2025VHP 7 (DMS-nummer 2437716)	I en II
Woudse polder, Peilgebied 4 ter hoogte van viaduct N223 en A4 (DMS-nummer 2437581)	-1,80	-1,80	PBS2025WOP 4 (DMS-nummer 2437710)	I en II
Zuidpolder van Delfgauw peilgebieden 18 en 27 Weidevogelgebied (DMS-nummer 2443325)	Peilgebied 18 (partieel): -5,20 Peilgebied 27: broedpeil: -4,90 zomerpeil: -5,05 winterpeil: -5,20	Peilgebied 18: -5,20 Peilgebied 27: -5,20	PB2025ZPD18 (DMS-nummer 2437704)	I, II en V

*Het schouwpeil is maatgevend voor het bepalen van de waterdiepte en het referentieniveau voor het voeren van de schouw, het verlenen van watervergunningen en het uitvoeren van onderhoud aan oppervlaktewaterlichamen.

**Getrapt peil: Het toegevoerde water stroomt getrapt naar de lagergelegen delen van het peilgebied.

***Broedpeil: in het broedseizoen wordt in het voorjaar een hoog waterpeil gebruikt ten behoeve van weidevogels.

Met inachtneming van de per ontwerpbesluit in de laatste kolom van de tabel aangegeven navolgende bepalingen:

I Het schouwpeil zal worden aangeduid met 'SP' op de peilschaal. Deze peilschalen zijn te vinden op de peilkaarten genoemd in bovenstaande tabel.

II De peilbesluiten treden in werking met ingang van de achtste dag na openbaarmaking van het door de Verenigde Vergadering vastgestelde besluit;

III De overgang van zomerpeil naar winterpeil zal in de regel plaatsvinden in de loop van de maanden september en oktober, de overgang van winterpeil naar zomerpeil in de loop van de maanden maart tot en met mei. Daarbij worden weersgesteldheid en verloop van de freatische grondwaterstand ter plaatse in aanmerking genomen.

IV Het broedpeil geldt van 1 maart tot 15 juni. Vanaf 15 februari stijgt het winterpeil richting het verhoogde broedpeil. Vanaf 15 juni zakt het broedpeil stapsgewijs naar het zomerpeil. Het zomerpeil geldt vanaf 1 juli. De overgang van zomerpeil naar winterpeil zal in de regel

Dossiernummer: 3445

plaatsvinden in de loop van de maanden september en oktober. Daarbij worden weersgesteldheid en verloop van de freatische grondwaterstand ter plaatse in aanmerking genomen.

V Het broedpeil geldt van 1 februari tot 1 juni. Vanaf 1 januari stijgt het winterpeil richting het verhoogde broedpeil. Vanaf 1 juni zakt het broedpeil geleidelijk naar het zomerpeil. Het zomerpeil geldt vanaf 1 juli. De overgang van zomerpeil naar winterpeil zal in de regel plaatsvinden in de loop van de maanden september en oktober. Daarbij worden weersgesteldheid en verloop van de freatische grondwaterstand ter plaatse in aanmerking genomen.

2) In te trekken de peilbesluiten voor de delen die herzien worden en aangegeven zijn op de voornoemde peilenkaarten van Akkerdijksche polder, vastgesteld 27 september 2007, Groeneveldse polder, vastgesteld 19 november 2009, Abtswoude, vastgesteld 29 november 2012, Noord-Kethelpolder, vastgesteld 23 april 2020, Poelpolder, vastgesteld 20 november 2014, polder van Nootdorp, vastgesteld 25 september 2014, Schieveen, vastgesteld 15 september 2011, Voordijkshoornse polder, vastgesteld 15 december 2011, Klaas Engelbrechtspolder, vastgesteld 25 september 2014 en Zuidpolder van Delfgauw, vastgesteld 15 september 2011.

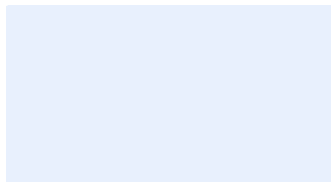
3) Vast te stellen de Nota van Beantwoording zienswijzen Peilbesluit 'Zuidoostelijk Schieveen, broedgebieden nabij de Oude Bovendijk, de A16 en de Hofweg in Rotterdam' zoals toegevoegd als bijlage 26 met DMS nummer 2468621.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 27 november 2025.

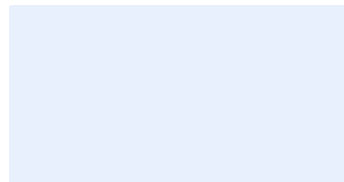
De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

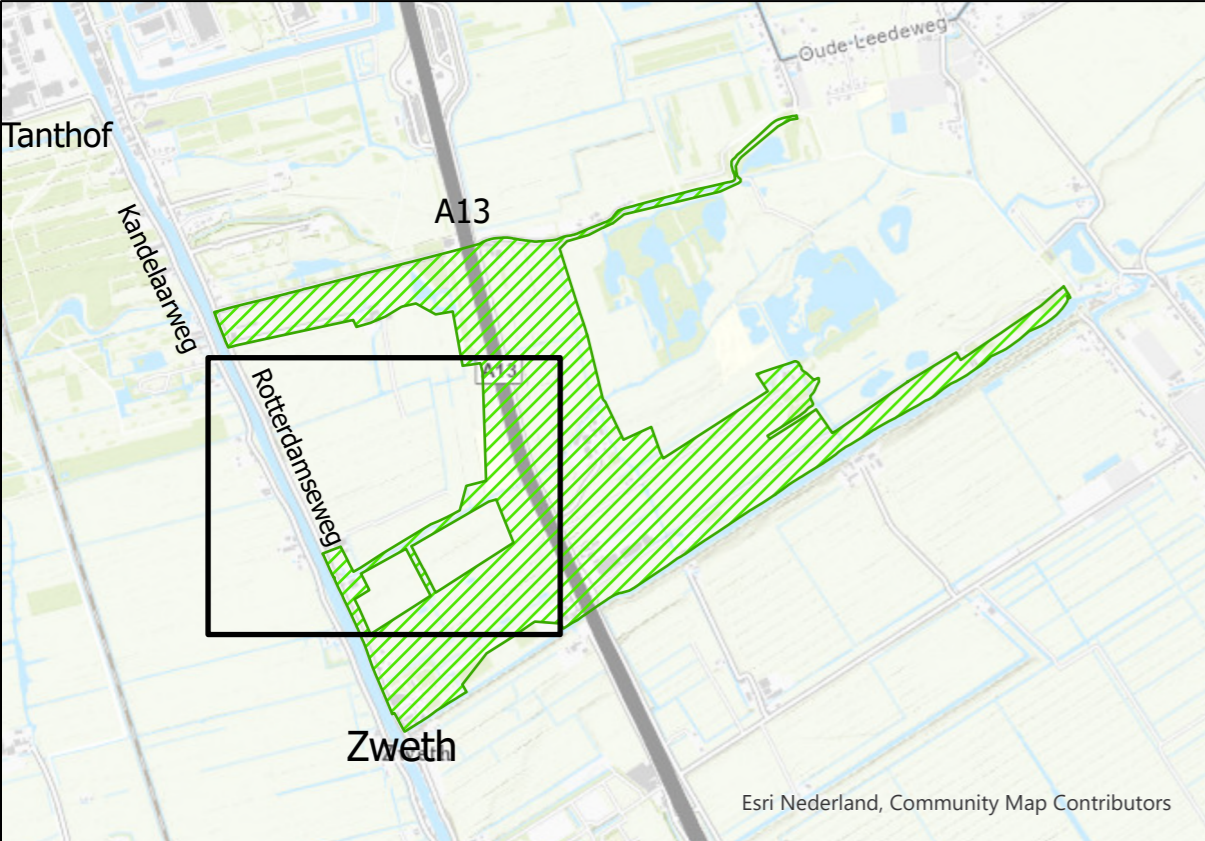
de voorzitter,

ir. P.C. Janssen

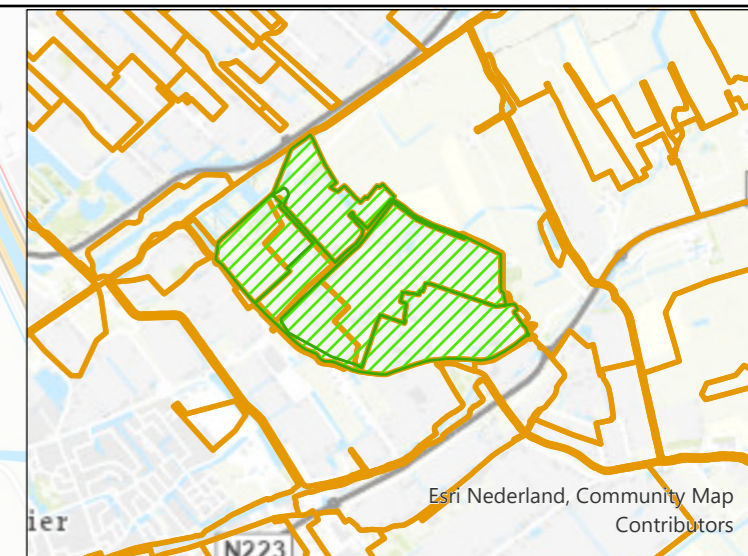
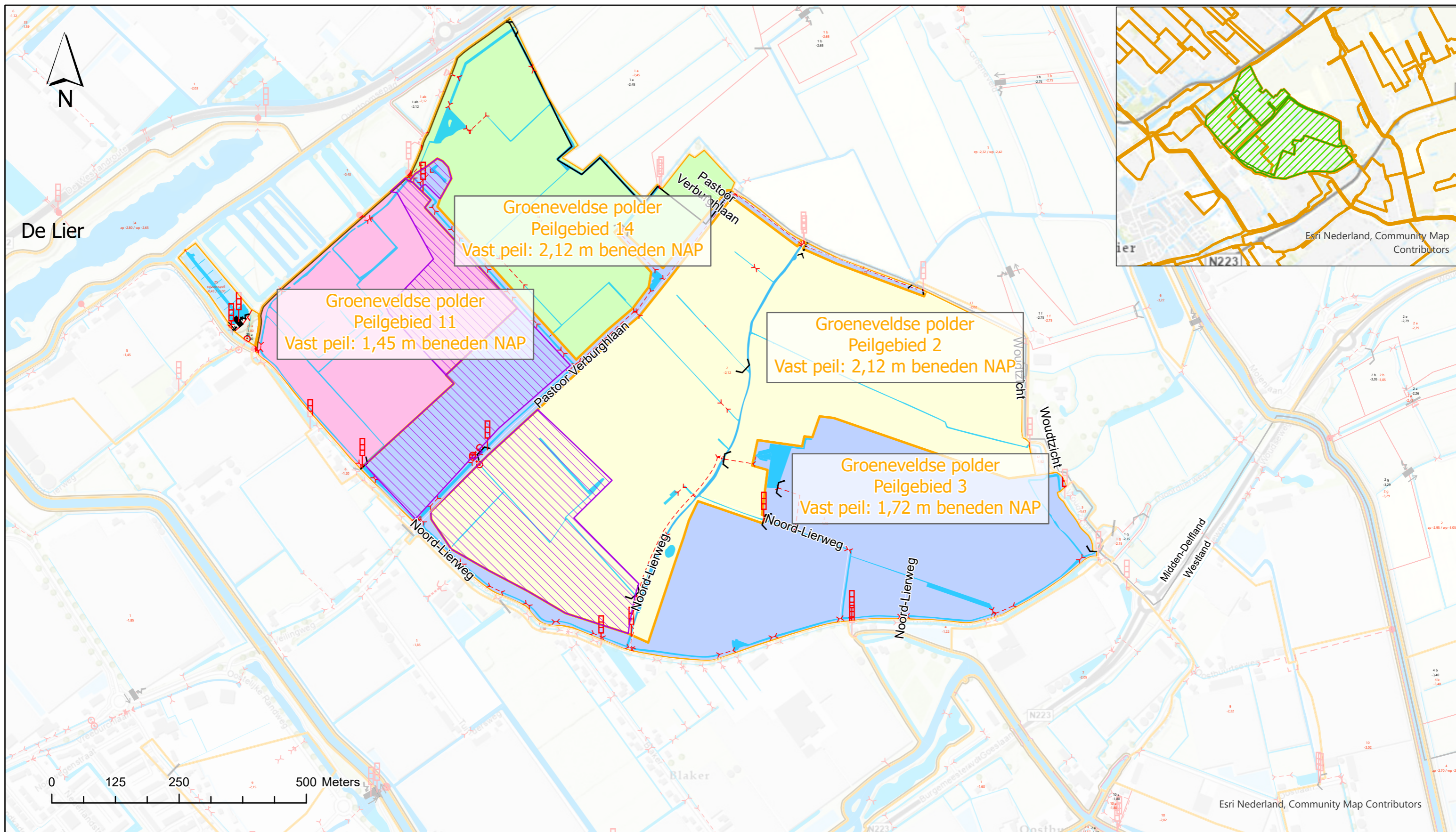
dr. P.H.W.M. Daverveldt

**Akkerdijsche polder
Peilgebied 1
Vast peil: NAP -3,29 m**

Legenda				
Peilschaal	Elektrische stuw	Stuwende duiker	Vislifleiding	Peilgrens
Elektrisch gemaal	Handmatige stuw	Afsluitbare duiker	Persleiding van gemaal	Primair water
Keerschot	Vaste stuw	Sifon	Gebied met veranderend peil	Secundair water
Afsluiters	Open duiker	Inlaatleiding		

	Postbus 3061 2601 DB Delft Telefoon: (015) 260 81 08 www.hhdelfland.nl twitter.com/hhdelfland	
	Peilenkaart van Peilbesluit Akkerdijsche polder peilgebied 1	
Formaat: A3	Programma: Watersysteem Datum: 9-5-2025 14:22 Revisiedatum:	
Schaal: 1:4.750	Getekend: Afdeling MWA Tekeningnummer: GPG2025AKP 1	

Legenda

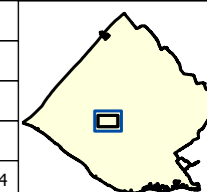
- Gebied met veranderend peil
- Peilschaal
- Vaste stuw
- Elektrisch gemaal
- Keerschot
- Persleiding van gemaal
- Sifon
- Stuwende duiker
- Inlaatduiker
- Open duiker
- Afsluitbare duiker
- Peilgrens
- Regionale waterkering
- Gemeentegrens
- Primair water
- Secundair water
- Peilgebied 2
- Peilgebied 3
- Peilgebied 11
- Peilgebied 14

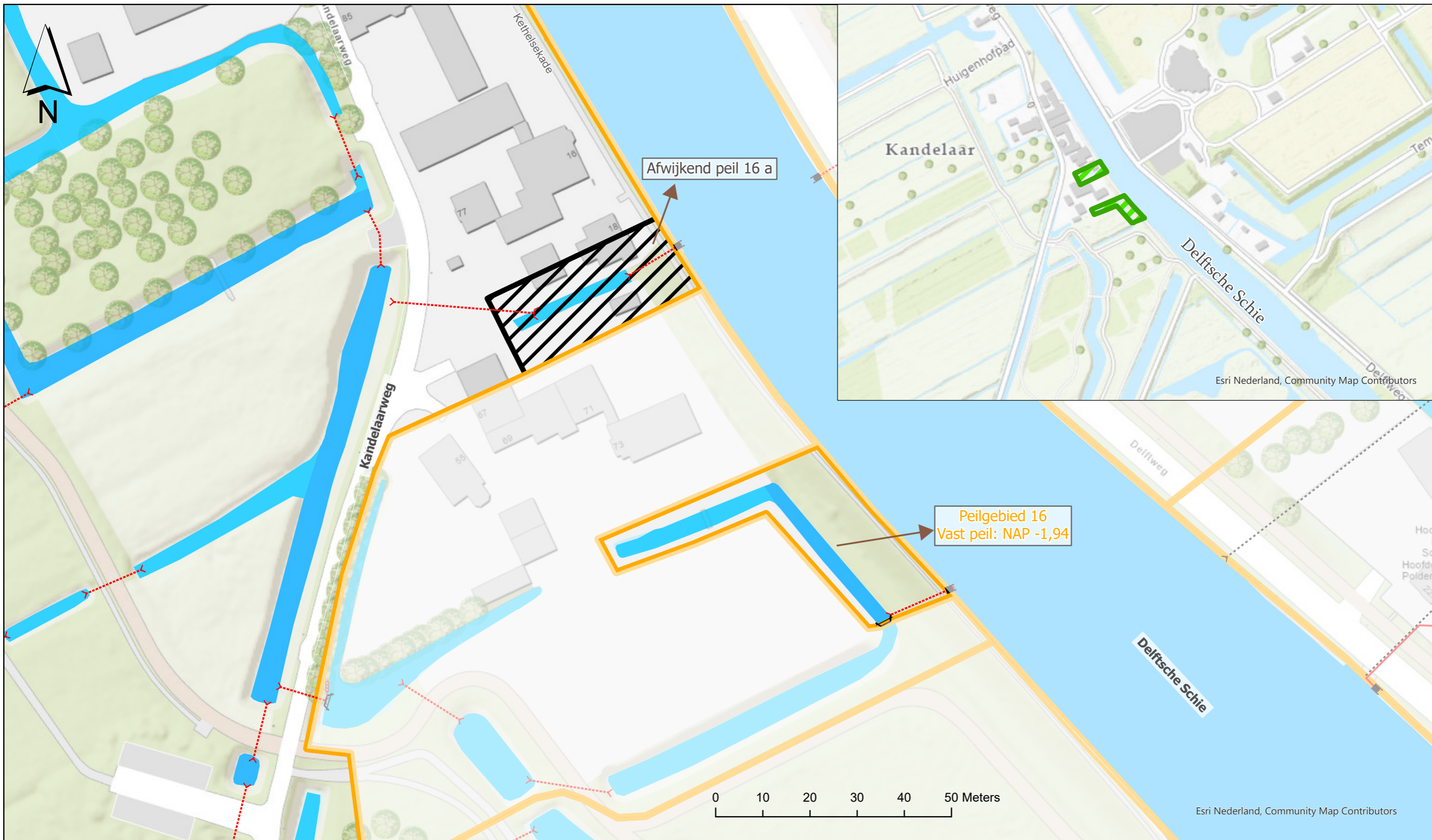

Postbus 3061
2601 DB Delft
Telefoon: (015) 260 81 08
www.hhdefland.nl
twitter.com/hhdefland

**Peilenkaart van Peilbesluit
Peilbesluit Groeneveldse polder peilgebieden
2, 3, 11 en 14**

Programma:	Watersysteem
Datum:	18-7-2025 13:50
Revisiedatum:	26-5-2025 9:45
Getekend:	Afdeling MWA
Tekeningnummer:	PBS2025GRN 2, 3, 11 en 14

Legenda

- Peilschaal
- Afsluiter
- Handmatige stuw
- Open duiker
- Stuwende duiker
- Inlaatleiding
- Vislifleiding
- Persleiding van gemaal
- Peilgrens
- Gebied met afwijkend peil
- Primair water
- Secundair water

Postbus 3061
2601 DB Delft
Telefoon: (015) 260 81 08
www.hhdelfland.nl
twitter.com/hhdelfland

Peilenkaart van Peilbesluit

Noord-Kethelpolder peilgebieden 16 en 18 (deel 1)

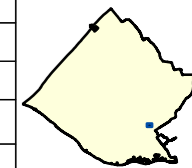
Programma: Watersysteem

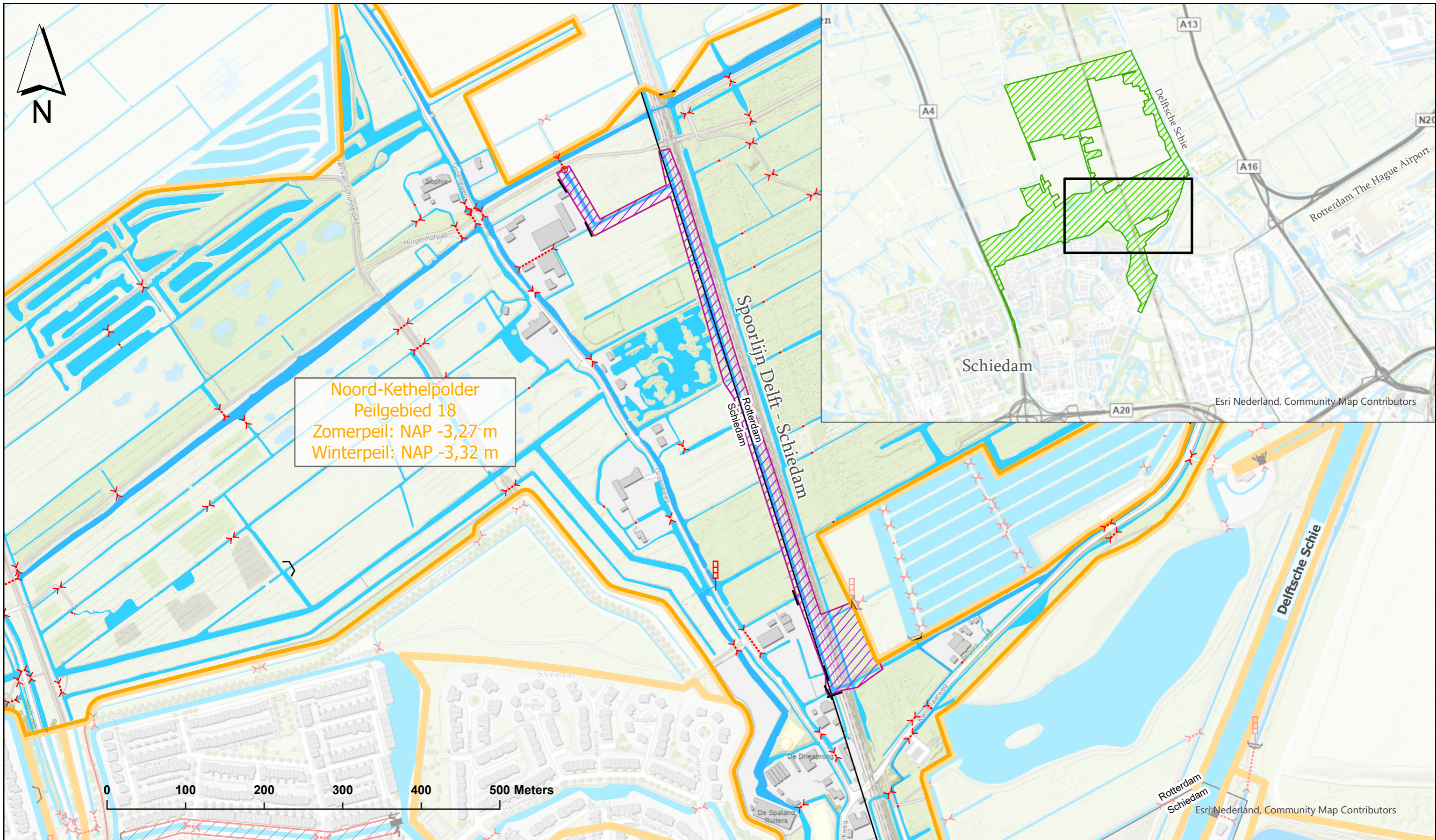
Datum: 29-4-2025 11:41

Revisiedatum:

Getekend: Afdeling MWA

Tekeningnummer: PBS2025NKP 16

Noord-Kethelpolder
Peilgebied 18
Zomerpeil: NAP -3,27 m
Winterpeil: NAP -3,32 m

Legenda

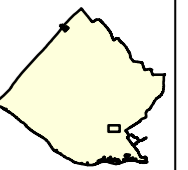
- Peilschaal
- Elektrisch gemaal
- Keerschot
- Afsluiters
- Handmatige stuw
- Vaste stuw
- Open duiker
- Afsluitbare duiker
- Sifon
- Inlaatleiding
- Persleiding van gemaal
- Peilgrens
- Gebied met veranderend peil
- Primair water
- Secundair water

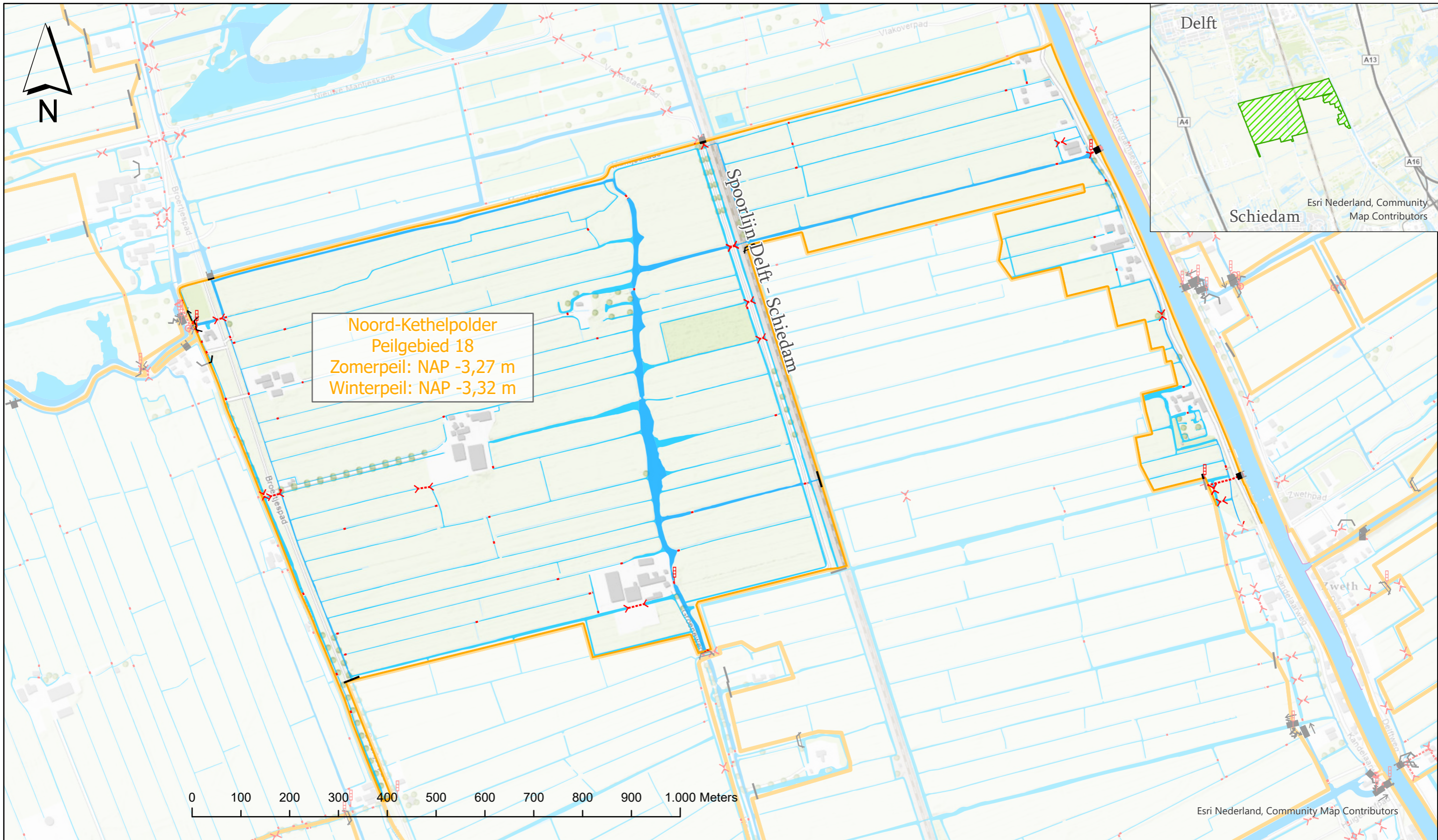

Postbus 3061
2601 DB Delft
Telefoon: (015) 260 81 08
www.hhdelfland.nl
twitter.com/hhdelfland

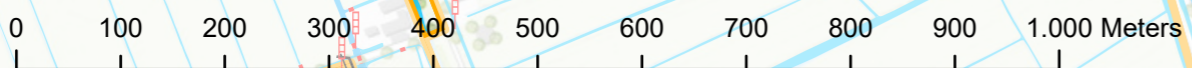
Peilenkaart van Peilbesluit
Noord-Kethelpolder peilgebieden 16 en 18 (deel 2)

Programma:	Watersysteem
Datum:	29-4-2025 11:43
Revisiedatum:	
Getekend:	Afdeling MWA
Tekeningnummer:	PBS2025NKP 18

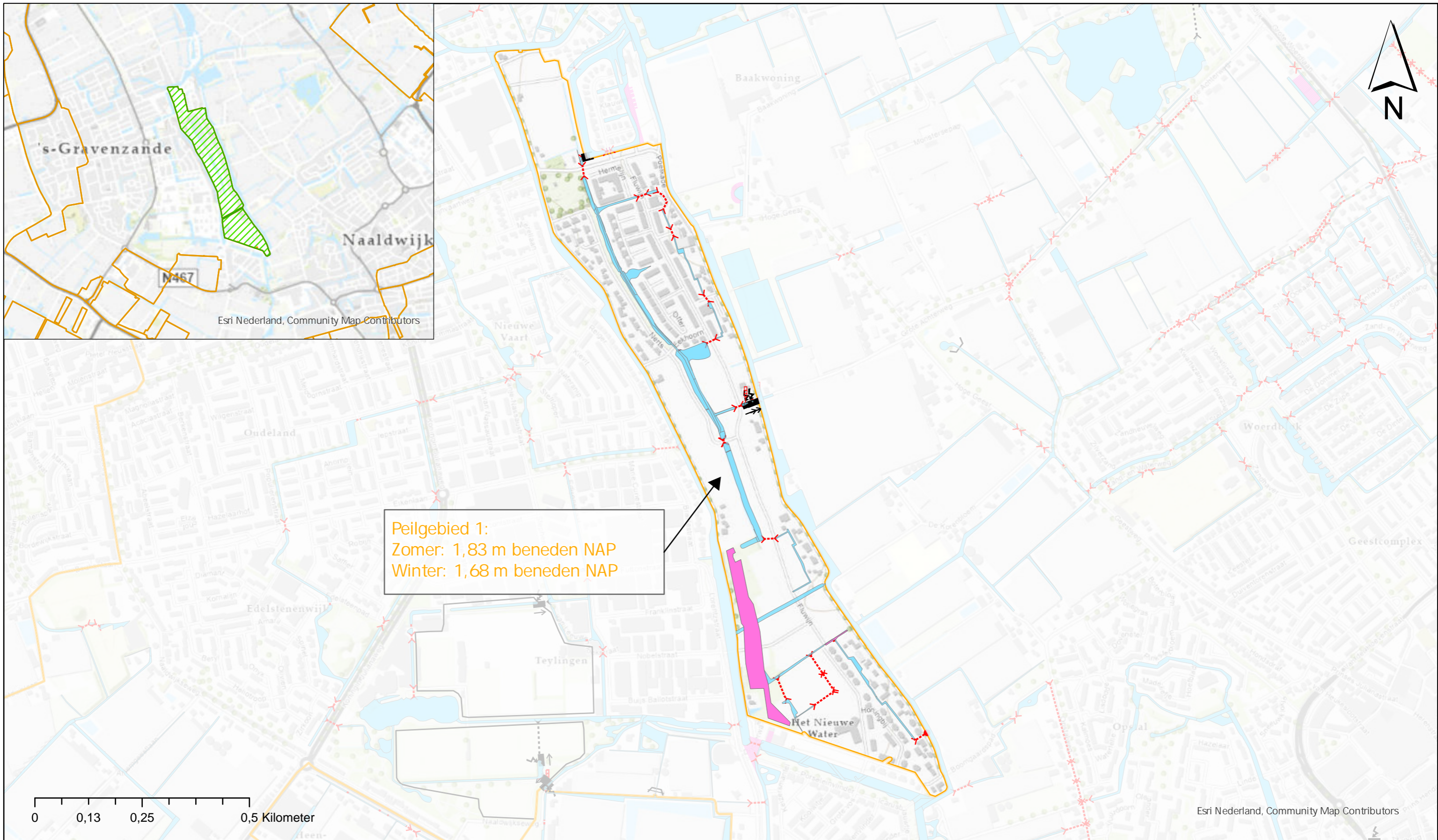
Noord-Kethelpolder
Peilgebied 18
Zomerpeil: NAP -3,27 m
Winterpeil: NAP -3,32 m

Legenda

- Peilschaal
- Elektrisch gemaal
- Keerschot
- Afluiser
- Elektrische stuw
- Handmatige stuw
- Vaste stuw
- Open duiker
- Stuwende duiker
- Afluitbare duiker
- Sifon
- Inlaatleiding
- Vislifleiding
- Persleiding van gemaal
- Peilgrens
- Primair water
- Secundair water

 Hoogheemraadschap van Delfland	Postbus 3061 2601 DB Delft	Telefoon: (015) 260 81 08	www.hhdelfland.nl twitter.com/hhdelfland
	Peilenkaart van Peilbesluit Noord-Kethelpolder peilgebieden 16 en 18 (deel 3)		
Formaat: A3	Programma: Watersysteem		
Schaal: 1:7.250	Datum: 29-4-2025 11:36		
	Revisiedatum:		
	Getekend: Afdeling MWA		
	Tekeningnummer: PBS2025NKW 18-1		

Peilgebied 1:
 Zomer: 1,83 m beneden NAP
 Winter: 1,68 m beneden NAP

Legenda

- Aan te leggen watergangen/partijen
- Water
- Peilschaal
- Elektrisch gemaal
- Waterkerende constructie
- Handmatige stuw
- Vaste stuw
- Open duiker
- Stuwende duiker
- Peilgrens
- Inlaatleiding

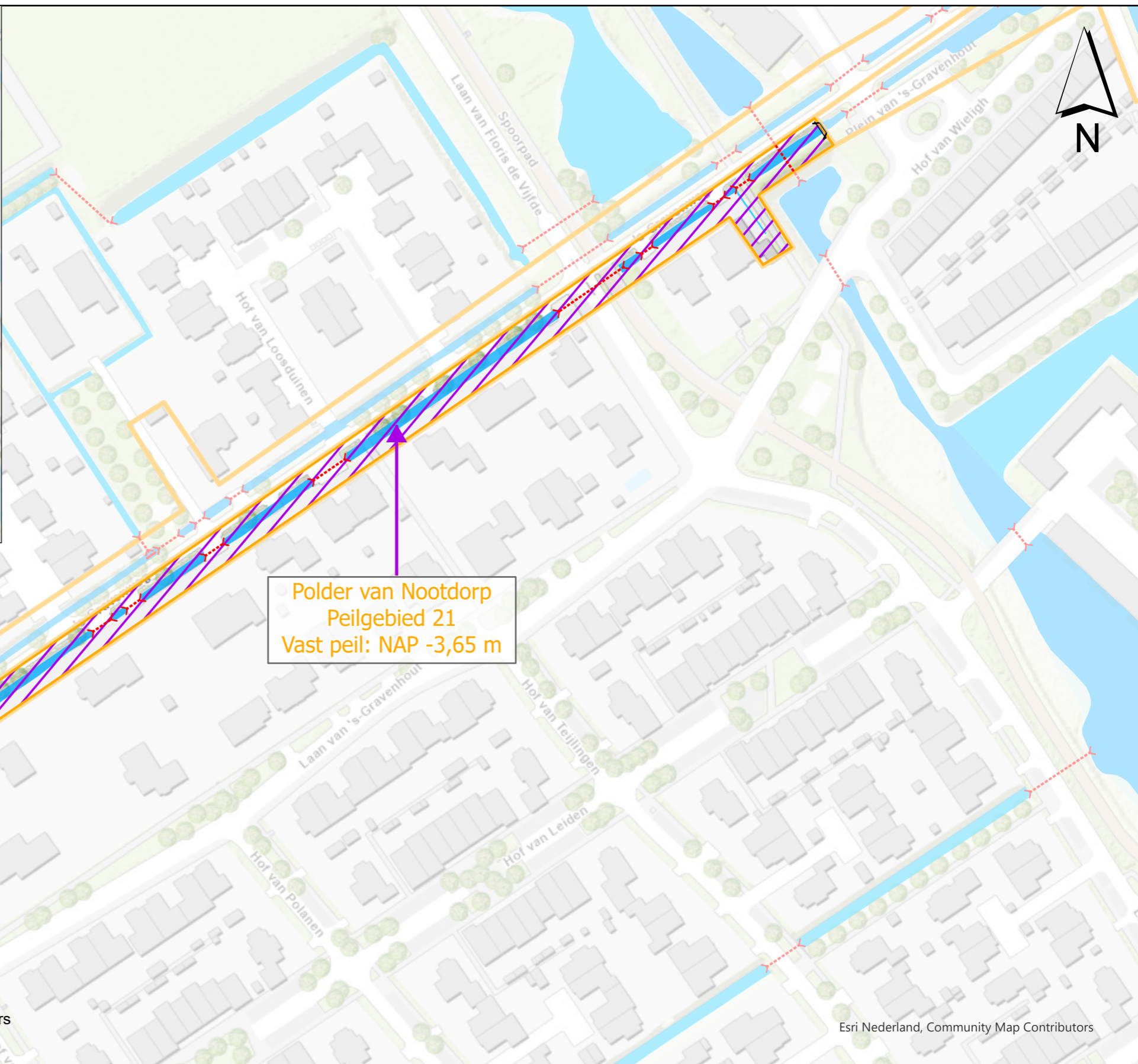
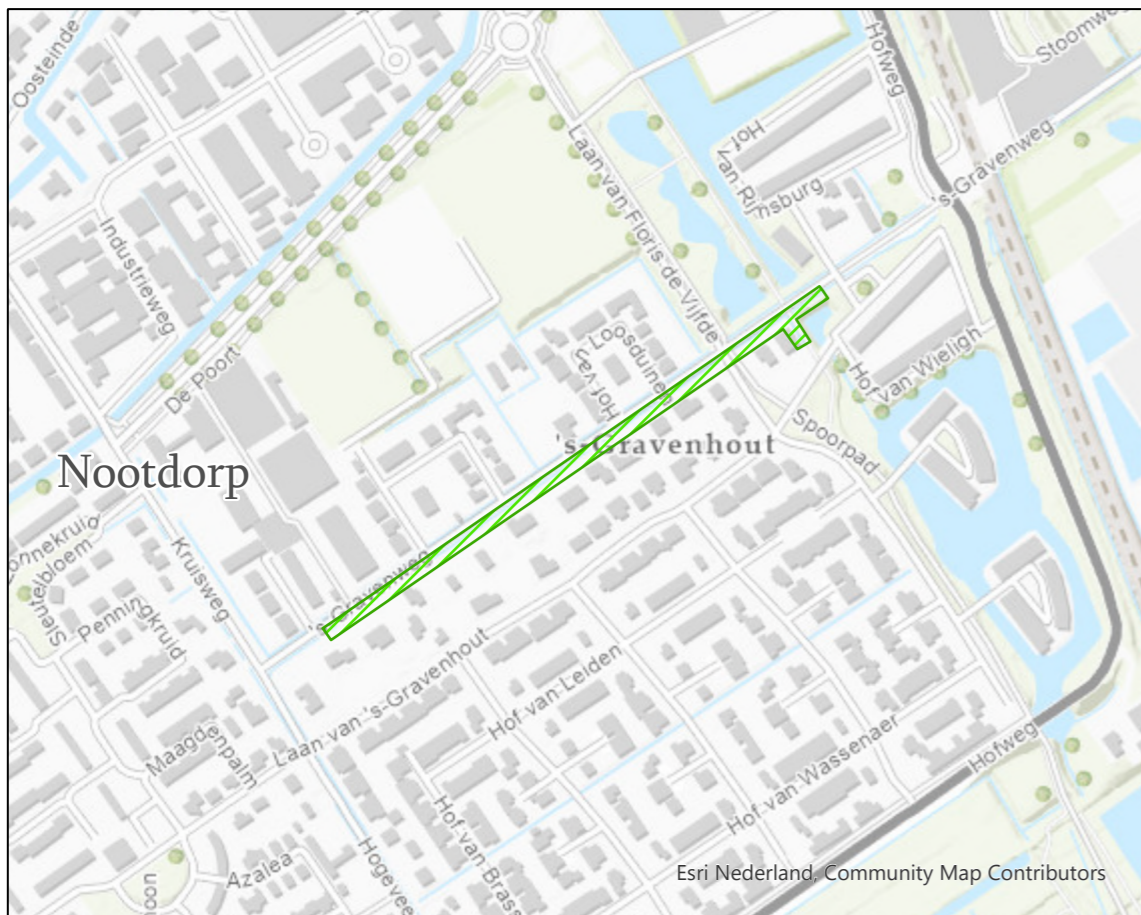
Postbus 3061
2601 DB Delft

Telefoon: (015) 260 81 08

www.hhdelfland.nl
twitter.com/hhdelfland

Peilenkaart van Peilbesluit
 Peilbesluit Poelpolder, gebied Waelpark, s'Gravenzande

Programma:	Watersysteem	
Formaat:	Datum: 9-4-2025 13:53	
A3	Revisiedatum: 3-6-2025 13:28	
Schaal:	Getekend: Afdeling MWA	
1: 8.250	Tekeningnummer: PBS2025POP 1	

Polder van Nootdorp
 Peilgebied 21
 Vast peil: NAP -3,65 m

0 50 100 Meters

Legenda

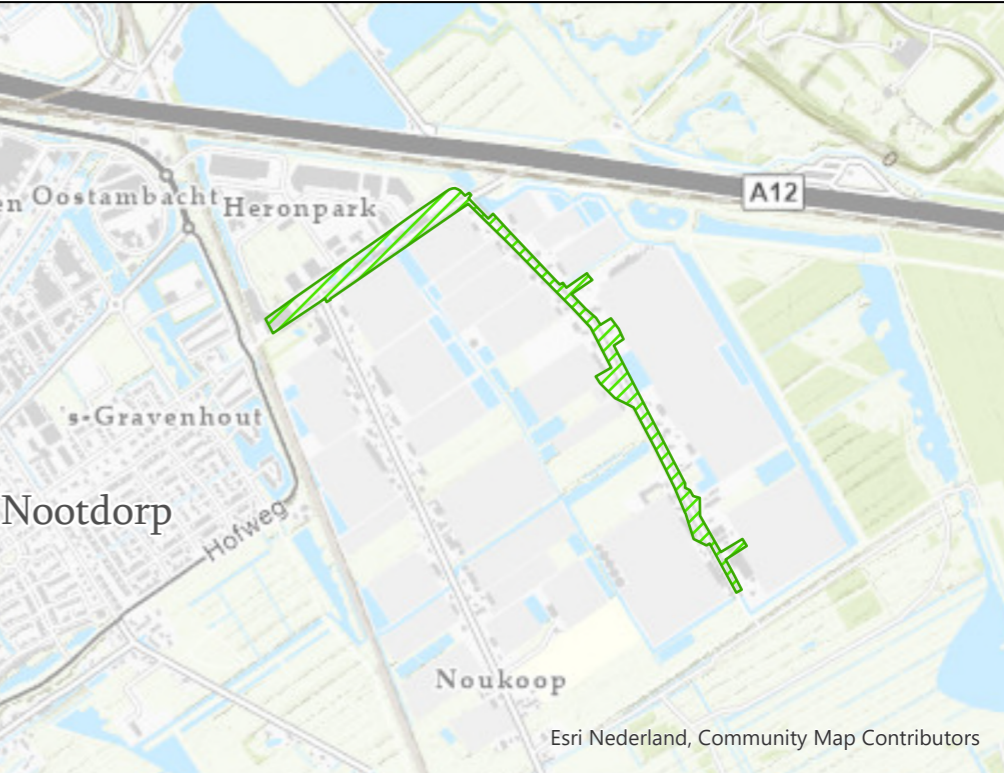
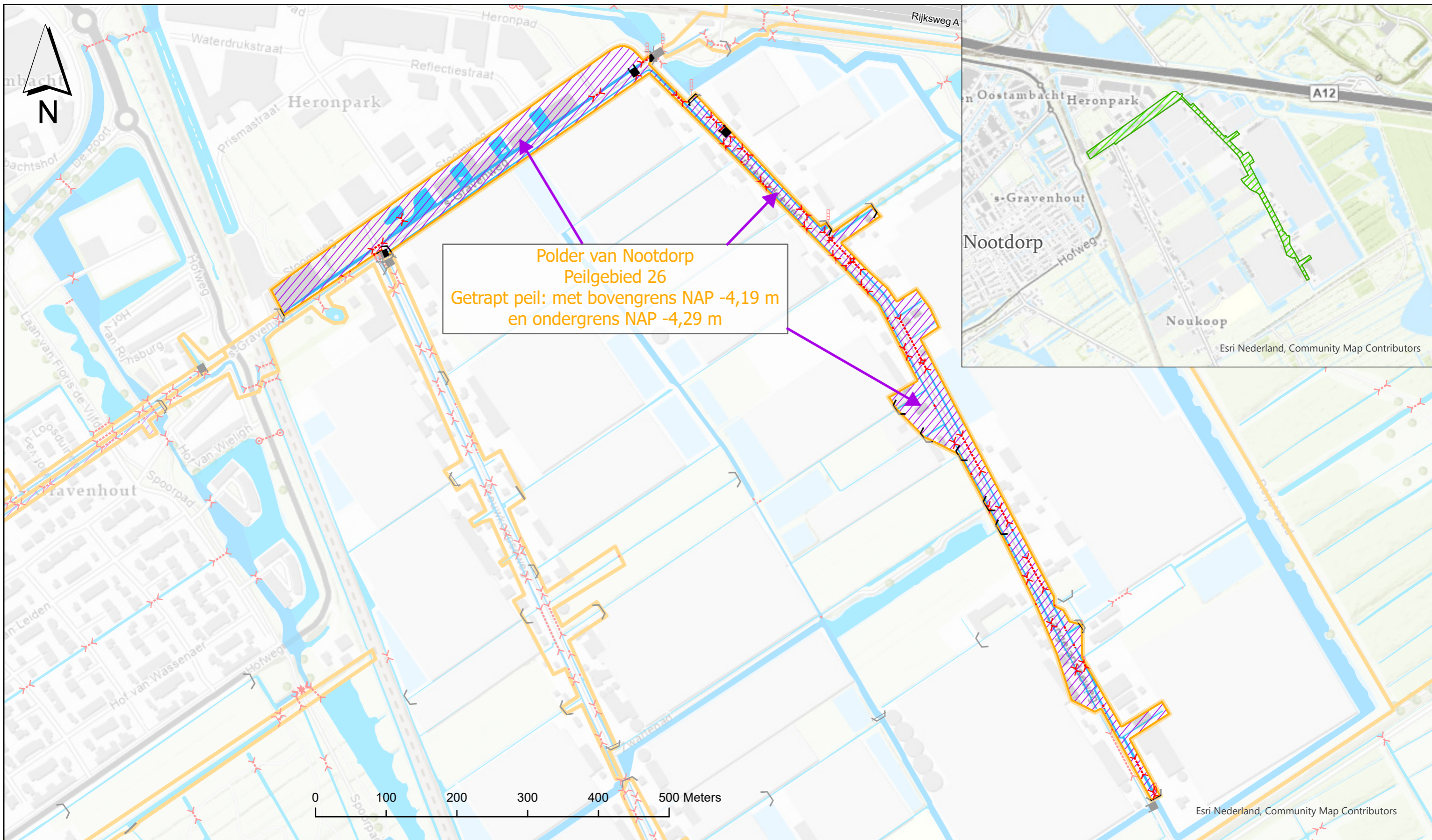
- Handmatige stuw
- Vaste stuw
- Open duiker
- Stuwende duiker
- Afsluitbare duiker
- Peilgrens
- Gebied met veranderend peil
- Primair water
- Secundair water

Postbus 3061
 2601 DB Delft
 Telefoon: (015) 260 81 08
www.hhdelfland.nl
twitter.com/hhdelfland

Peilenkaart van Peilbesluit
Peilbesluit Polder van Nootdorp, peilgebied 21

Programma:	Watersysteem	
Formaat:	Datum: 14-4-2025 10:45	
A3	Revisiedatum:	
Schaal:	Getekend: Afdeling MWA	
1:1.500	Tekeningnummer: PBS2025PVN 21	

Legenda

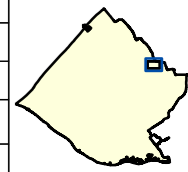
Peilschaal	Handmatige stuw	Afsluitbare duiker	Gebied met veranderend peil
Keerschot	Vaste stuw	Sifon	Primair water
Afsluiting	Open duiker	Inlaatleiding	Secundair water
Elektrische stuw	Stuwende duiker	Peilgrens	

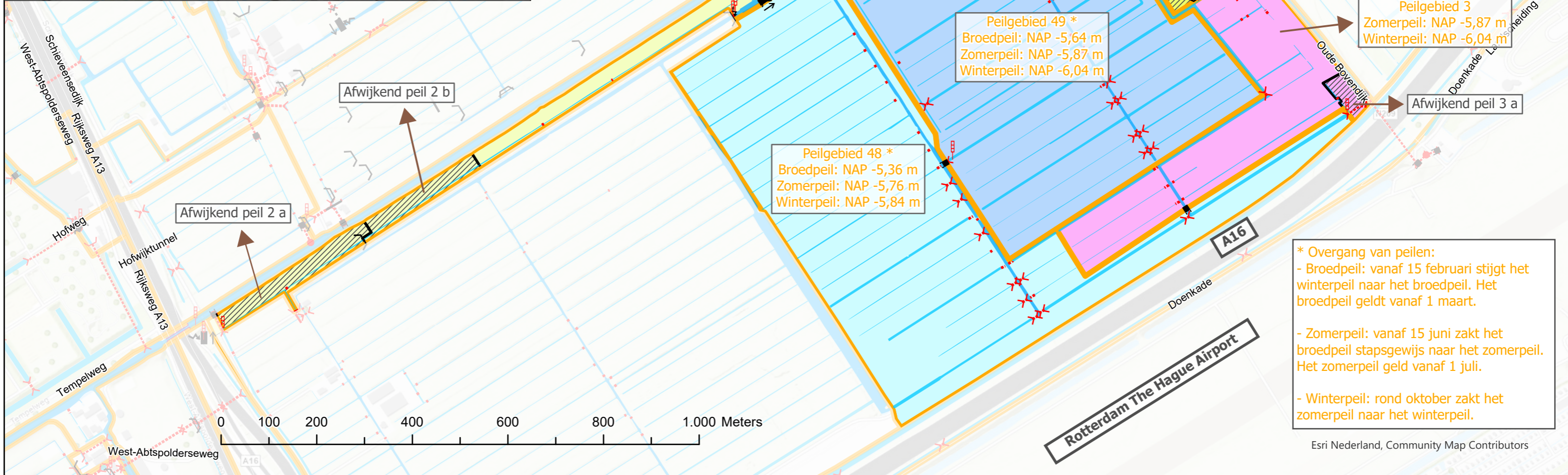
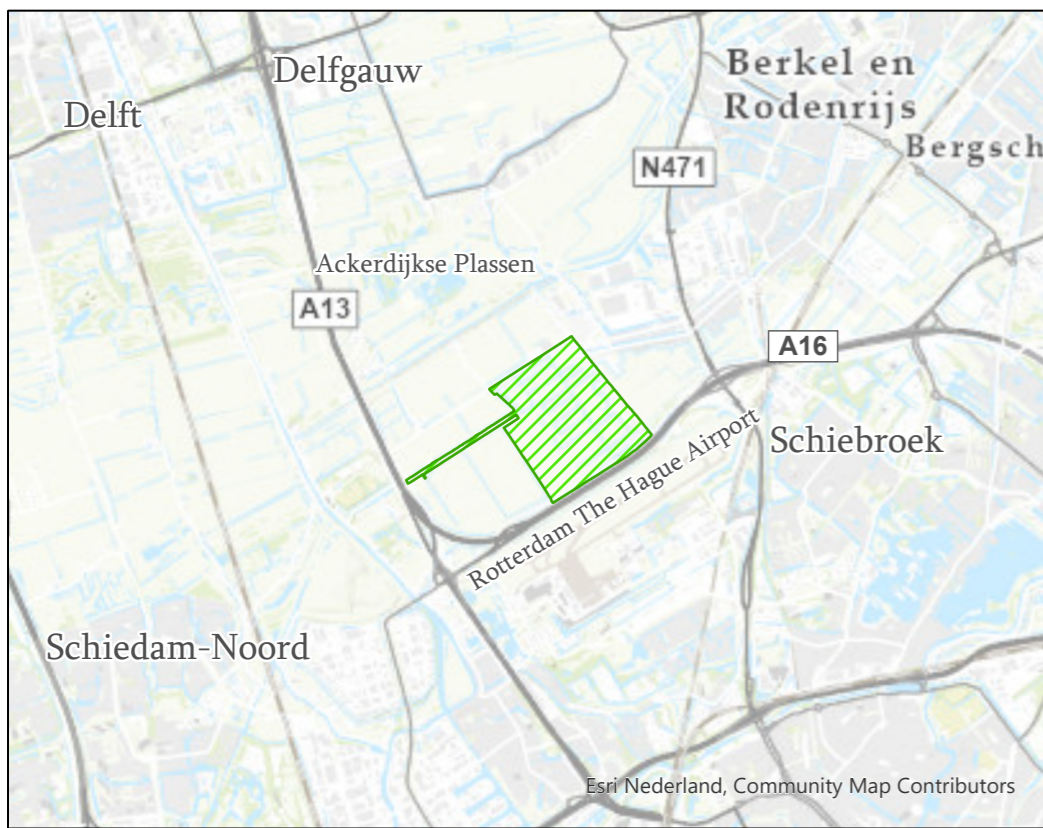

Postbus 3061
2601 DB Delft
Telefoon: (015) 260 81 08
www.hhdelfland.nl
twitter.com/hhdelfland

**Peilenkaart van Peilbesluit
Peilbesluit Polder van Nootdorp, peilgebied 26**

Programma:	Watersysteem
Datum:	14-4-2025 13:35
Revisiedatum:	
Getekend:	Afdeling MWA
Tekeningnummer:	PBS2025PVN 26

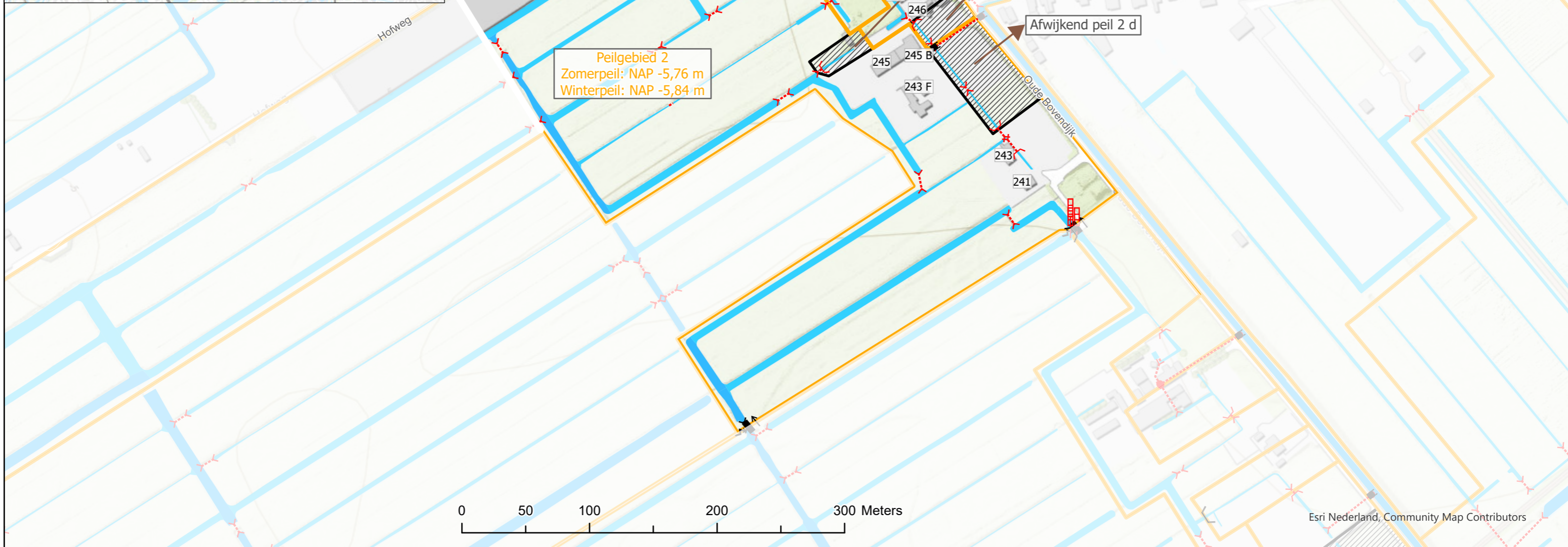

* Overgang van peilen:
 - Broedpeil: vanaf 15 februari stijgt het winterpeil naar het broedpeil. Het broedpeil geldt vanaf 1 maart.
 - Zomerpeil: vanaf 15 juni zakt het broedpeil stapsgewijs naar het zomerpeil. Het zomerpeil geldt vanaf 1 juli.
 - Winterpeil: rond oktober zakt het zomerpeil naar het winterpeil.

Legenda

- Elektrische stuw
- Peilschaal
- Afsluiters
- Sifon
- Primair water
- Handmatige stuw
- Elektrisch gemaal
- Open duiker
- Inlaatleiding
- Secundair water
- Vaste stuw
- Keerschot
- Stuwende duiker
- Visliftleiding
- Peilgrens
- Afsluitbare duiker
- Persleiding van gemaal
- Peilafwijkingen

 Hoogheemraadschap van Delfland	Postbus 3061 2601 DB Delft	Telefoon: (015) 260 81 08	www.hhdelfland.nl
	Peilenkaart van Peilbesluit Zuidoostelijk Schieffeld		
Programma:	Watersysteem		
Datum:	27-5-2025 14:03		
Revisiedatum:	6-5-2025		
Getekend:	Afdeling MWA		
Tekeningnummer:	PBS2025SCH		

Legenda

- Elektrische stuw
- Handmatige stuw
- Vaste stuw
- Peilschaal
- Elektrisch gemaal
- Afsluiter
- Open duiker
- Stuwende duiker
- Afsluitbare duiker
- Sifon
- Inlaatleiding
- Persleiding van gemaal
- Primair water
- Secundair water
- Peilgrens
- Peilafwijkingen
- 241 t/m 252 Oude Bovendijk huisnummers
- 300 t/m 326 Hofweg huisnummers

Hoogheemraadschap van
Delfland

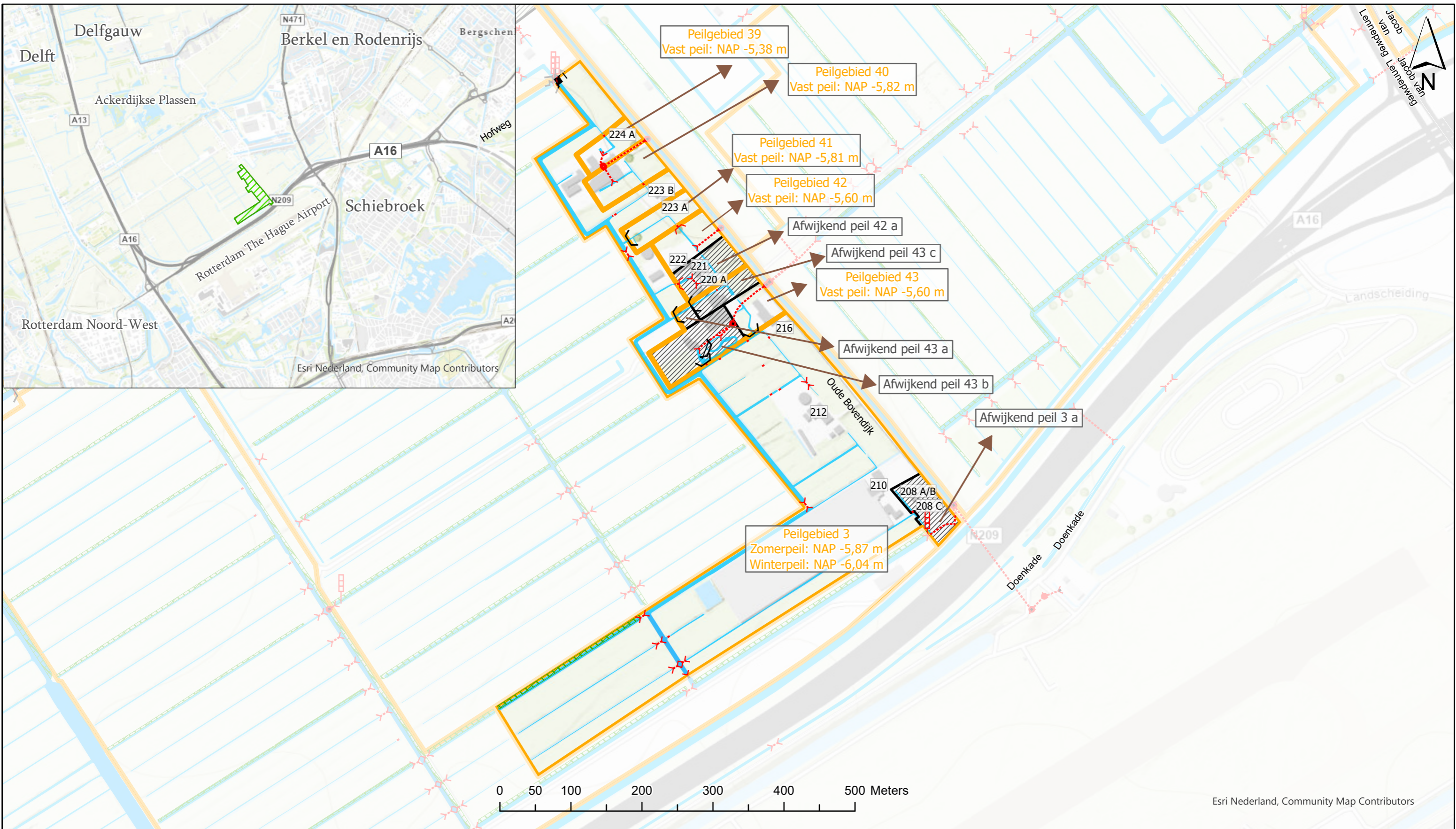
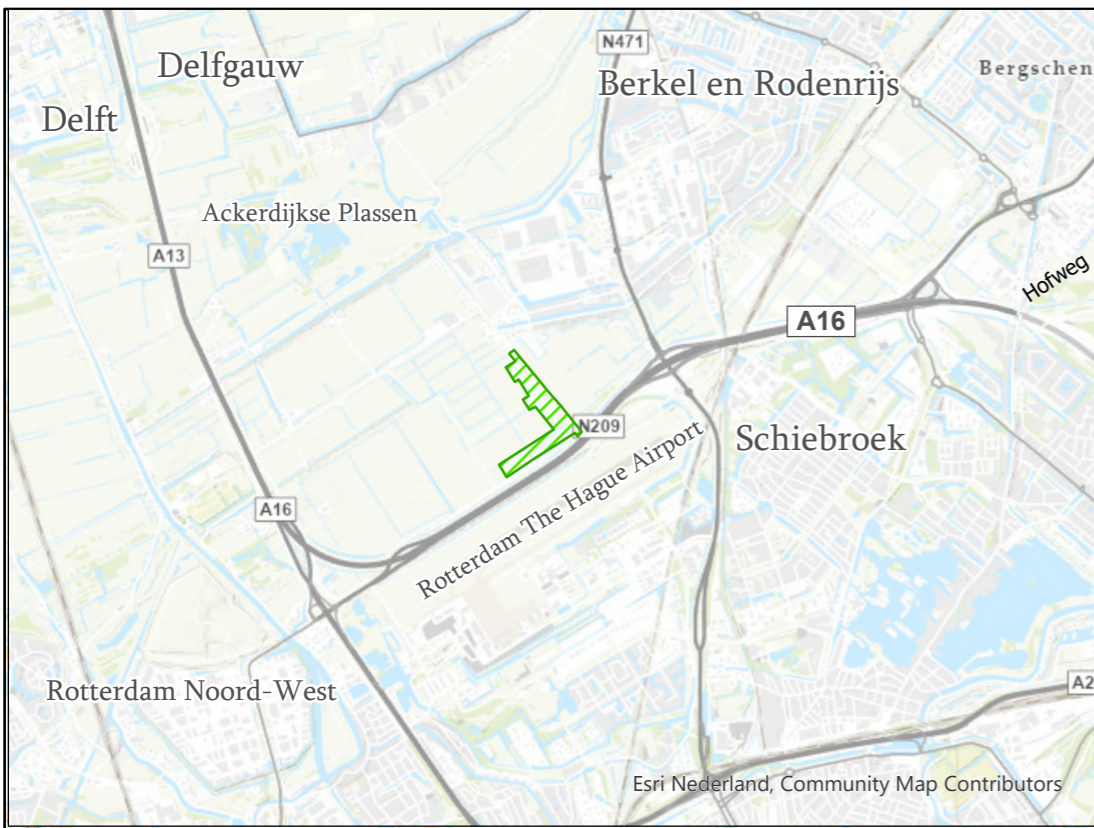
Postbus 3061
2601 DB Delft

Telefoon: (015) 260 81 08

www.hhdelfland.nl

Peilenkaart van Peilbesluit
Zuidoostelijk Schieveen (Oude Bovendijk deel 1)

Programma:	Watersysteem
Datum:	27-5-2025 14:28
Revisiedatum:	6-5-2025
Getekend:	Afdeling MWA
Tekeningnummer:	PBS2025SCH-1

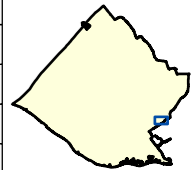

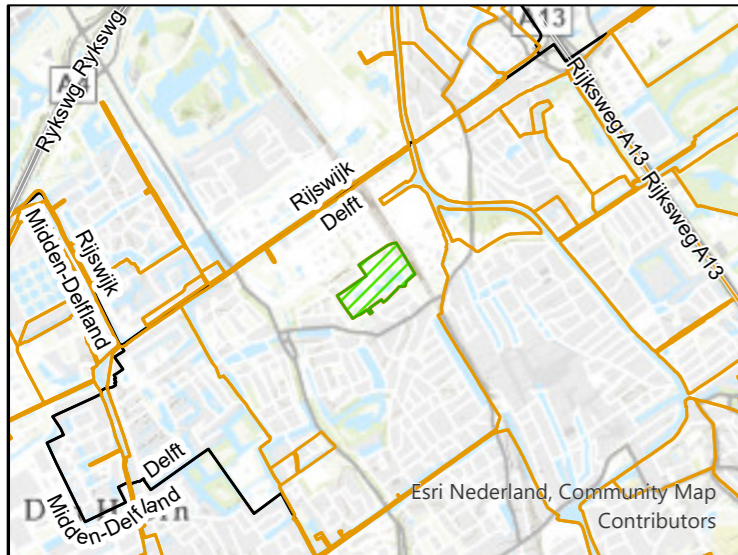
Legenda

- Peilschaal
- Elektrisch gemaal
- Keerschot
- Afsluiters
- Open duiker
- Stuwende duiker
- Inlaatleiding
- Persleiding van gemaal
- Primair water
- Secundair water
- Peilgrens
- Peilafwijkingen

208 C t/m 224 A Oude Bovendijk huisnummers

 Hoogheemraadschap van Delfland	Postbus 3061 2601 DB Delft		Telefoon: (015) 260 81 08	www.hhdelfland.nl
	Peilenkaart van Peilbesluit Zuidoostelijk Schieveen (Oude Bovendijk deel 2)			
Programma:	Watersysteem			
Formaat: A3	Datum:	27-5-2025 15:12		
Schaal: 1:5.000	Revisiedatum:	6-5-2025		
Getekend:	Afdeling MWA			
Tekeningnummer:	PBS2025SCH-2			

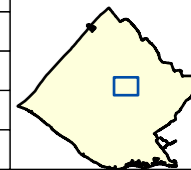

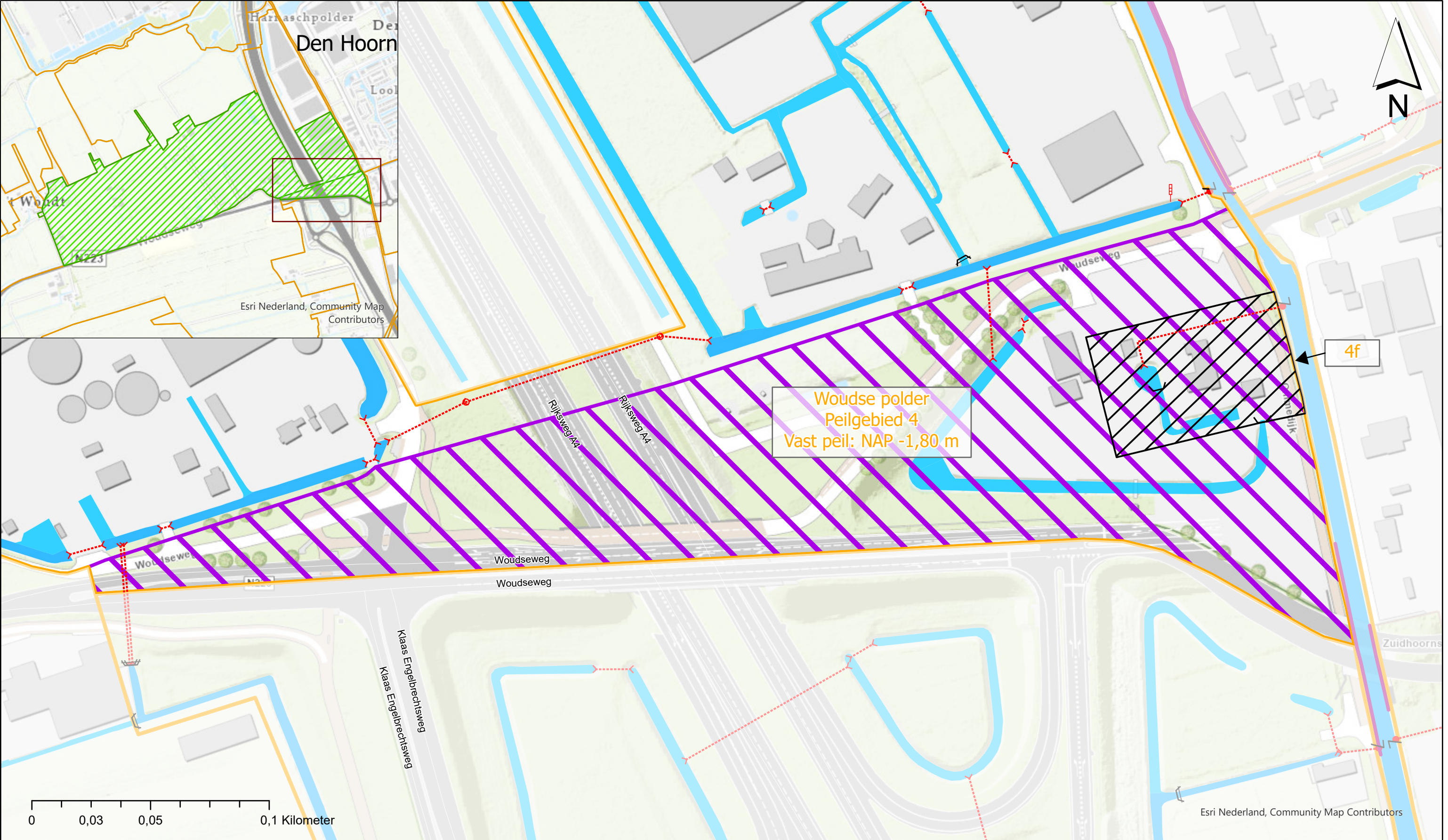

Legenda

- Peilschaal
- Vaste stuw
- Elektrisch gemaal
- Persleiding van gemaal
- Open duiker
- Peilgrens
- Regionale waterkering
- Gemeentegrens
- Primair water
- Secundair water

 Hoogheemraadschap van Delfland	Postbus 3061 2601 DB Delft		Telefoon: (015) 260 81 08		www.hhdelfland.nl twitter.com/hhdelfland	
	Peilenkaart van Peilbesluit Peilbesluit Voordijkshoornse polder peilgebied 7					
Programma: A3	Watersysteem					
Datum: 1:1.750	22-10-2024 11:15					
Getekend: 1:1.750	Afdeling MWA					
Tekeningsnummer: 1:1.750	PBS2025VHP 7					

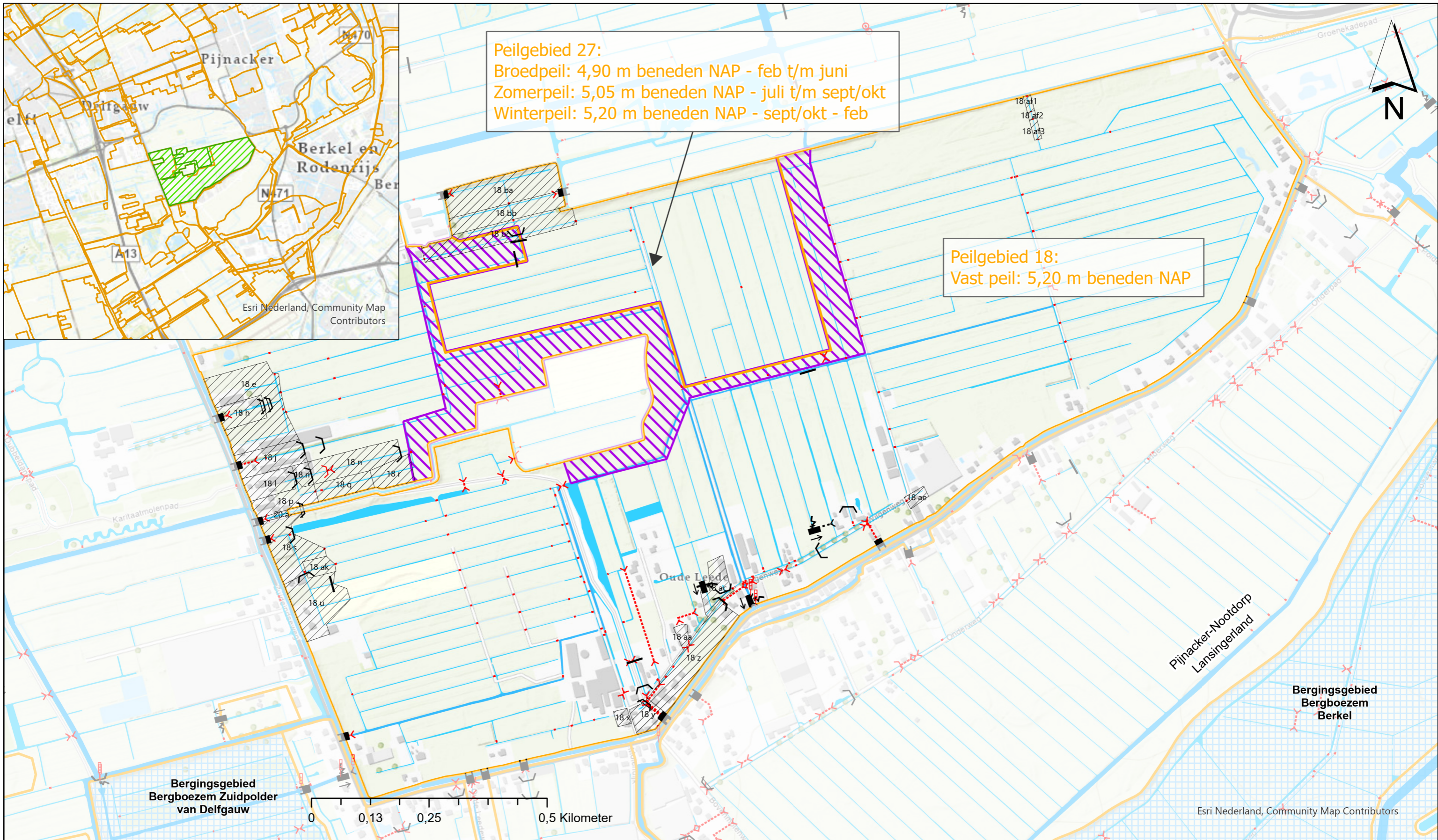

- Legenda**
- Peilschaal
 - Afsluiter
 - Waterkerende constructie
 - Handmatige stuw
 - Vaste stuw
 - Open duiker
 - Sifon
 - Inlaatleiding

- Gebied met afwijkend peil
- Peilgrens
- Gebied met veranderend peil
- Primair water
- Secundair water

	Postbus 3061 2601 DB Delft		Telefoon: (015) 260 81 08		www.hhdelfland.nl twitter.com/hhdelfland	
	Peilenkaart van Peilbesluit Peilbesluit Woudse polder peilgebied 4					
	Programma:	Watersysteem				
	Datum:	11-4-2025 09:59				
Revisiedatum:						
Schaal:	Getekend: Afdeling MWA					
1:1.500	Tekeningsnummer: PSB2025WOP4					

Legenda

- Gebied met afwijkend peil
- Peilschaal
- Elektrisch gemaal
- Keerschot
- Elektrische stuw
- Handmatige stuw
- Vaste stuw
- Stuwende duiker
- Sifon
- Inlaatleiding
- Persleiding van gemaal
- Peilgrens
- Gebied met veranderend peil
- Primair water
- Secundair water

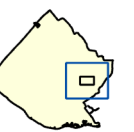

Postbus 3061
2601 DB Delft
Telefoon: (015) 260 61 08
www.hhdelfland.nl
twitter.com/hhdelfland

Peilenkaart van Peilbesluit

Peilbesluit Zuidpolder van Delfgauw peilgebieden 18 en 27 Weidevogelgebied

Programma:	Watersysteem
Datum:	9-4-2025 17:46
Revisiedatum:	
Getekend:	Afdeling MWA
Tekeningnummer:	PBS2025ZPD 18

**Toelichting op het peilbesluit
Akkerdijksche polder peilgebied 1
tussen de Rotterdamseweg en A13, nabij de
Oude Lee**

Hoogheemraadschap van
Delfland

**Toelichting op het peilbesluit Akkerdijksche
polder peilgebied 1,
tussen de Rotterdamseweg en de A13, nabij
de Oude Lee**

Inhoud

1	Wat staat er in deze toelichting?	4
1.1	Wat is een peilbesluit?	4
1.2	Over welk gebied gaat het?	4
1.3	Waarom passen we het peilbesluit aan?	5
1.4	Hoe passen we het peilbesluit aan?	5
2	Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?	6
2.1	Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?	6
2.2	Welke waterbelangen zijn aanwezig in het gebied?	6
2.3	Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland	8
3	Hoe werkt het watersysteem?	9
3.1	Wat was het officiële waterpeil?	9
3.2	Wat is het waterpeil in werkelijkheid?	9
3.3	Wat is er veranderd aan het watersysteem?	10
4	Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?	13
4.1	Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil?	13
4.2	Wat wordt het nieuwe waterpeil?	14
4.3	Welke maatregelen zijn nodig?	14
	Woordenlijst	15
	Bijlage 1 Peilenkaart	16

1 Wat staat er in deze toelichting?

In deze toelichting leggen we uit waarom drie delen van peilgebied 5 van de Akkerdijsche polder overgaan naar peilgebied 1 van de Akkerdijsche polder. Het gaat om drie gebieden nabij de Oude Lee tussen de Rotterdamseweg en de A13. Het waterpeil in deze gebieden verandert hierdoor van een zomerpeil van 3,35 meter beneden NAP en een winterpeil van 3,41 meter beneden NAP naar een vast peil van 3,29 meter beneden NAP.

1.1 Wat is een peilbesluit?

De verandering van een het waterpeil leggen we vast in een nieuw peilbesluit. Een peilbesluit is een officieel besluit van het waterschap. Hierin is het waterpeil vastgelegd van wateren zoals sloten, kanalen, plassen en vijvers. Het waterschap is verplicht om zo'n peilbesluit op te stellen. Daarna moet het waterschap zijn best doen om dat waterpeil te handhaven. Het beheergebied van Delfland heeft ongeveer 700 peilgebieden. Voor elk peilgebied is een waterpeil vastgelegd in een peilbesluit.

In de 'beleidsnota Peilbeheer'¹ heeft Delfland opgeschreven hoe peilbesluiten moeten worden opgesteld. Daarom worden de beleidsuitgangspunten en werkafspraken uit deze beleidsnota gebruikt voor dit peilbesluit.

1.2 Over welk gebied gaat het?

De drie gebieden waar deze toelichting over gaat staat aangegeven in onderstaande afbeelding (Figuur 1) met een A, een B en een C. De drie gebieden liggen in de gemeente Midden-Delfland. Gebied A ligt nabij het gemaal bij de Rotterdamseweg en is 0,4 hectare groot. Gebied B ligt ten zuiden van de Oude Lee en is 0,4 hectare groot. Gebied C ligt ten noorden van de Oude Lee ten westen van de A13 en is 2,0 hectare groot. De drie gebieden liggen in peilgebied 5 en worden onderdeel van peilgebied 1.

Figuur 1: Gebieden waar het waterpeil is veranderd

¹ Hoogheemraadschap van Delfland, juli 2017, Beleidsnota peilbeheer

1.3 Waarom passen we het peilbesluit aan?

Het huidige waterpeil in gebied A is anders dan het officiële peilbesluit uit 2007. Deze situatie is ontstaan door de aanleg van het nieuwe gemaal Akkerdijksche polder (vergunning 1550061, 6 februari 2015) in het jaar 2017. Tijdens de werkzaamheden is een duiker (buis) onder het gemaal door aangelegd. Deze duiker is aangelegd voor de afvoer van water vanuit de sloot in gebied A. De duiker komt uit in een sloot in peilgebied 1. Hierdoor is een open verbinding ontstaan met peilgebied 1. Daarom is het nodig om het peilbesluit aan te passen.

Het huidige waterpeil in gebied B is anders dan het officiële peilbesluit uit 2007. Deze situatie is ontstaan doordat de sloot in dit gebied al langere tijd in verbinding staat met peilgebied 1. De verbindingen met de sloten in peilgebied 5 zijn dichtgemaakt met keerschotten. Onder de sloot is een sifon (buis) aangelegd zodat de sloten in peilgebied 5 nog steeds met elkaar verbonden zijn. Dit is gedaan voor de afvoer van water vanuit het gebied ten zuiden hiervan naar het gemaal. Daarom is het nodig om het peilbesluit aan te passen.

Het huidige waterpeil in gebied C is anders dan het officiële peilbesluit uit 2007. De peilgrenzen van dit gebied zijn in het verleden niet goed bepaald. De grens tussen peilgebied 1 en peilgebied 5 ligt daardoor in de praktijk op een andere plek. Daarom is het nodig om het peilbesluit aan te passen.

1.4 Hoe passen we het peilbesluit aan?

In hoofdstuk 2 leggen we uit welke belangen er in het gebied spelen. Daarom kijken we welke functies en waterbelangen het gebied heeft.

Hieronder staan alle gebiedsfuncties en waterbelangen genoemd, die in de beleidsnota Peilbeheer staan.

Gebiedsfuncties

- archeologie,
- glastuinbouw,
- grasland,
- bouwland en vollegrondsteelt,
- natuur,
- recreatie en groene ruimte,
- stedelijk gebied en
- vaarwegbeheer.

Waterbelangen

- bodemdaling,
- waterkeringen,
- watergangen,
- kunstwerken en andere objecten aan het water
- effecten op waterkwaliteit en planten en dieren,
- risico op wateroverlast, watertekort of droogte.

In hoofdstuk 3 beschrijven we hoe het watersysteem werkt en wat er verandert. In hoofdstuk 4 beschrijven we waarom het nieuwe waterpeil wordt gekozen. Bij deze peilkeuze hoort een peilenkaart om de begrenzing van het peilgebied aan te geven. De peilenkaart is als bijlage aan dit rapport toegevoegd.

2 Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?

2.1 Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?

De bodem bestaat in gebied A en B uit veen. Dit soort bodem is gevoelig voor bodemdaling. In gebied C bestaat de bodem uit klei. Dit soort bodem is niet gevoelig voor bodemdaling. In alle drie de gebieden is er een hoge kans op archeologische resten.

Gebied A bestaat voor het grootste deel uit grasland. Voor veengronden mag de drooglegging bij grasland niet groter zijn dan 0,60 meter. De drooglegging is het hoogteverschil tussen het waterpeil in een watergang en de gemiddelde hoogte van het naastgelegen perceel. In de praktijk is de drooglegging bij het grasland kleiner dan 0,60 meter, behalve aan de westkant waar een waterkering aanwezig is. Ook is er een boerderij, een schuur en een weg aanwezig. De boerderij is gebouwd rond 1900. De fundering van deze boerderij is mogelijk gevoelig voor een verandering van het waterpeil. De schuur is gebouwd in 2001, de drooglegging is hier ongeveer 0,60 – 0,80 meter. Bij de bouw van de schuur is waarschijnlijk rekening gehouden met deze drooglegging. Voor wegen is de optimale drooglegging meer dan 0,80 meter. In de praktijk is de drooglegging bij de weg 1,20 meter of meer. Het nieuwe waterpeil leidt in de praktijk niet tot problemen.

Gebied B bestaat uit grasland. Voor grasland is een drooglegging vanaf 0,60 meter (bij winterpeil) ideaal. Voor veengronden mag de drooglegging niet groter zijn dan 0,60 meter. In de praktijk is de drooglegging overal kleiner dan 0,60 meter. Het nieuwe waterpeil leidt in de praktijk niet tot problemen.

Gebied C bestaat uit grasland. Voor grasland is een drooglegging vanaf 0,60 meter (bij winterpeil) ideaal. In de praktijk ligt de drooglegging tussen 0,20 meter en 1,00 meter. Het nieuwe waterpeil leidt in de praktijk niet tot problemen.

2.2 Welke waterbelangen zijn aanwezig in het gebied?

Voor het bepalen van het peil is de invloed van de regionale waterkering, objecten aan het water, de stuwen en damwand bij het gemaal en ecologie en waterkwaliteit bekeken.

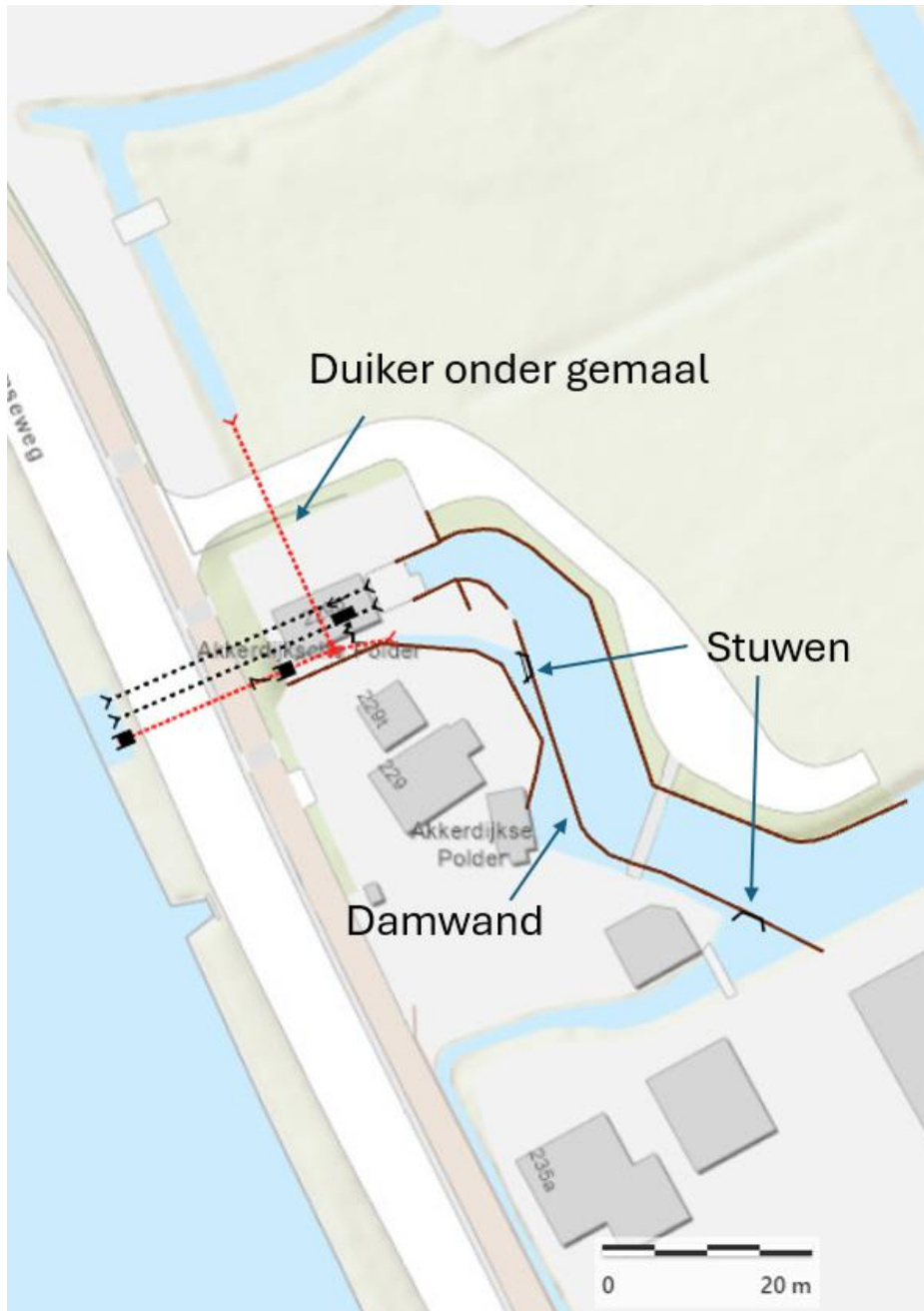
Aan de westzijde van gebied A ligt een regionale waterkering, zoals te zien in Figuur 2. Een verandering van het waterpeil bij de waterkering kan ervoor zorgen dat de kering onstabiel wordt.

Figuur 2: Ligging regionale waterkering bij gebied A

Gebied A is met een duiker onder het gemaal door verbonden met de rest van peilgebied 1, zie Figuur 3. Een verandering van het waterpeil kan ervoor zorgen dat de duiker minder goed

werkt. De duiker komt uit in een sloot in peilgebied 1. Deze sloot is door twee stuwen en een damwand gescheiden van de watergang naar het gemaal. De sloot heeft hetzelfde peil als peilgebied 1. De damwand en de stuwen moeten voorkomen dat het grondwaterpeil rondom de woning en het oude gemaal te snel daalt als het nieuwe gemaal lokaal de waterstand omlaag trekt. Hiermee wordt een vast peil rond de woning gecreëerd waarmee schade aan de woning wordt voorkomen.

Figuur 3: Ligging duiker en damwand en stuwen bij gebied A

De watergangen die gebied B kruizen zijn afgesloten van de watergang door gebied B door twee keerschotten. Een verandering van het peil kan gevolgen hebben voor het functioneren van de keerschotten.

Delfland moet zorgen voor schoon, gezond en levend water. Daarom is voor de keuze van het waterpeil gekeken naar de volgende punten:

- of het water van goede of slechte kwaliteit is,
- of het goed of slecht gaat met waterplanten en waterdieren,

- wat de problemen zijn,
- of je met het waterpeil deze problemen kan verhelpen of verbeteren.

Om deze vragen te beantwoorden en oplossingen te verzinnen is methode 'Ecologische Sleutelfactoren'² gemaakt. In dit gebied zijn de volgende 'ecologische sleutelfactoren' belangrijk:

- 'Productiviteit van het water' – dit gaat over stoffen die het water te voedselrijk maken
- 'Habitatgeschiktheid en verspreiding' – dit gaat over de geschiktheid van het peilgebied voor waterdieren om te leven en om zich te verplaatsen

Ecologische sleutelfactor 'Productiviteit van het water':

Bij het meetpunt OW201-100 nabij het gemaal zijn in de periode 2018-2024 de volgende concentraties in het water gemeten.

- Stikstof: gemiddeld 2,99 mg per liter, hoger dan de norm (norm 1,8 mg/l)
- Fosfaat: gemiddeld 0,34 mg per liter, hoger dan de norm (norm 0,3 mg/l)
- Zuurstof: zuurstofgehaltes tussen 1,4 en 14,1 mg per liter. Een gezond watermilieu heeft doorgaans een zuurstofgehalte van minimaal 4 mg/l.
- Giftige stoffen (de zogenaamde toxiciteit): In het gebied zijn geen giftige stoffen boven de norm gemeten. Dit komt omdat er geen meetpunt aanwezig is. Een aantal metalen zijn wel gemeten, maar de concentraties hiervan blijven onder de norm, behalve een eenmalige overschrijding van de norm voor zink.

De bodem bestaat in gebied A en in gebied B uit veen. Peilverlaging kan leiden tot veenafbraak, wat nutriënten vrijmaakt en het oppervlaktewater voedselrijk kan maken.

Ecologische sleutelfactoren 'Habitatgeschiktheid en verspreiding':

Gebied A staat nu in open verbinding met peilgebied 1 waardoor het leefgebied voor vis (beperkt) is vergroot. Omdat de waterdiepte beperkt is (minimaal 15 cm), is het geschikt voor een klein aantal vissoorten.

De toevoeging van gebied B aan peilgebied 1 heeft het leefgebied voor vis vergroot, de waterdiepte is hier minimaal 50 cm.

De aanpassing van gebied C aan peilgebied 1 leidt in de praktijk niet tot een verandering van de situatie en heeft daarom geen effect op het leefgebied voor vis.

2.3 Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland

Als Delfland het waterpeil wil veranderen, kijken we eerst wie daarmee te maken krijgt. Dat kunnen burgers, agrariërs of organisaties zijn. Voor dit peilbesluit hebben we contact gehad met de gemeente Midden-Delfland.

Delfland heeft de afgelopen jaren een melding (200168) ontvangen, die over het streefpeil in peilgebied 1 ging. De melder geeft in deze melding en in contact met de peilbeheerder van Delfland aan dat het waterpeil hoog staat ten opzichte van de hoogte van het maaiveld. De melder wil het waterpeil graag structureel 5 cm lager. In peilgebied 1 komen maar enkele locaties voor waar het waterpeil zo hoog staat ten opzichte van het maaiveld. Dit is zo'n klein aandeel van het gehele peilgebied dat we niet het waterpeil in het gehele peilgebied of een deel daarvan willen verlagen omdat dit vanwege het veen in grond tot een toename van de bodemdaling zal leiden.

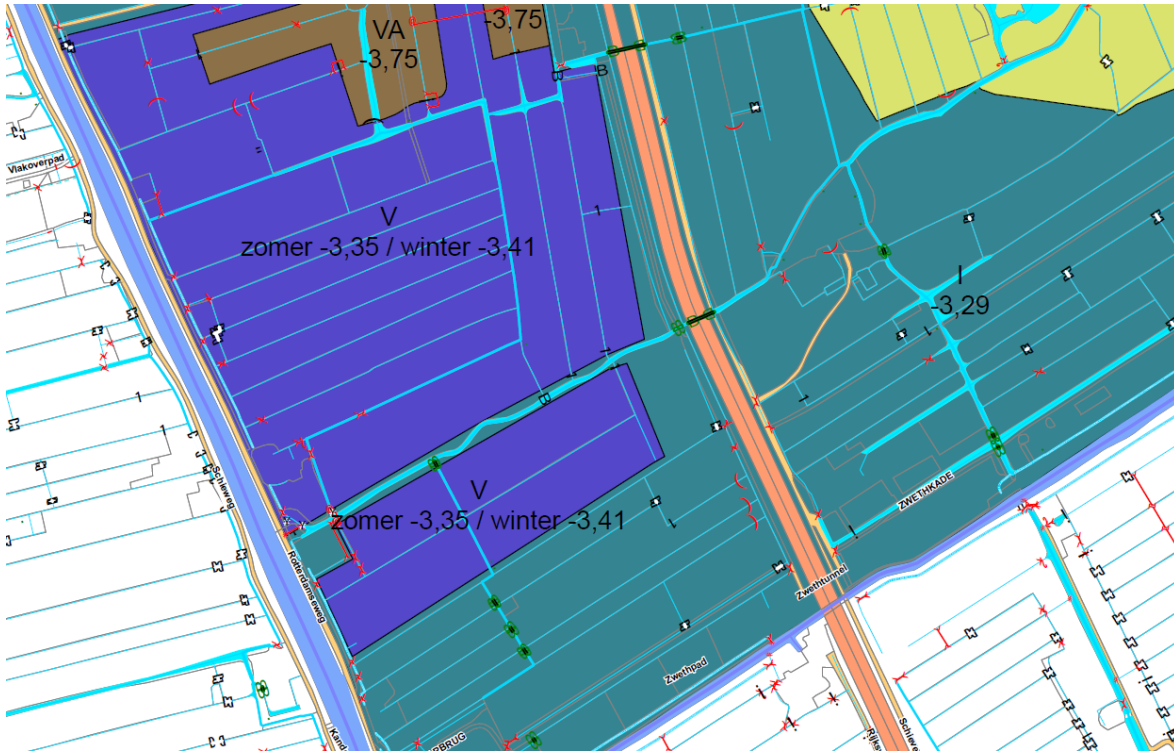
² STOWA, 'Ecologische Sleutelfactoren - begrip van het watersysteem als basis voor beslissingen', 6 juni 2014, rapportnummer 2014-19

3 Hoe werkt het watersysteem?

3.1 Wat was het officiële waterpeil?

Op 20 december 2007 is een waterpeil voor peilgebied 1 vastgesteld in het peilbesluit³ Akkerdijsche polder. Een deel van de peilenkaart van dat peilbesluit is te zien op figuur 4.

Voor dit peilgebied is een vast waterpeil vastgesteld van 3,29 meter beneden NAP.

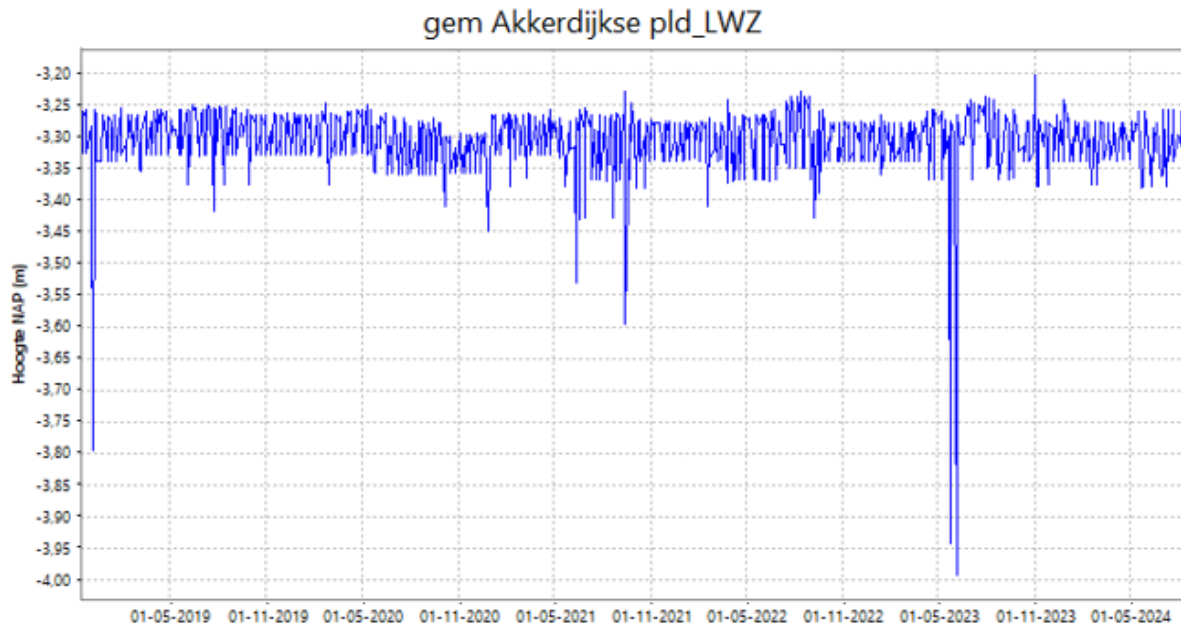

Figuur 4: Gedeelte van de peilenkaart van peilbesluit Akkerdijsche polder uit 2007

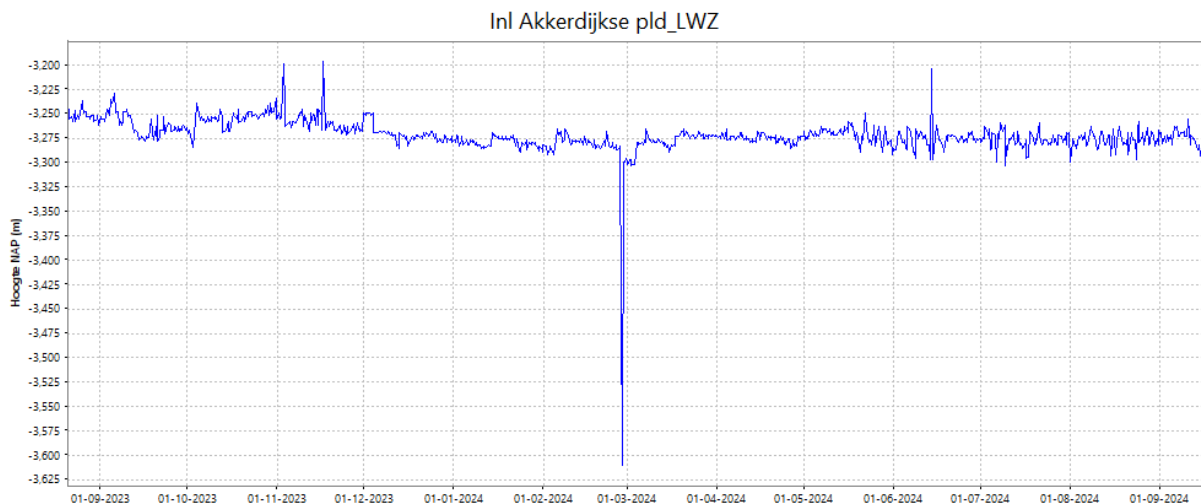
3.2 Wat is het waterpeil in werkelijkheid?

Figuur 5 laat de gemeten waterstanden zien in de hoofdwatergang bij het gemaal Akkerdijsche polder in peilgebied 1. De gemeten waterstanden in peilgebied 1 gaan over het algemeen enkele centimeters op en neer rond 3,29 meter beneden NAP. Daarmee voldoet het huidige peilbeheer aan het peilbesluit.

³ Hoogheemraadschap van Delfland, 2007, Peilbesluit Akkerdijsche Polder

Figuur 5: Meetreeks gemeten waterpeilen meetpunt gemaal Akkerdijksepolder

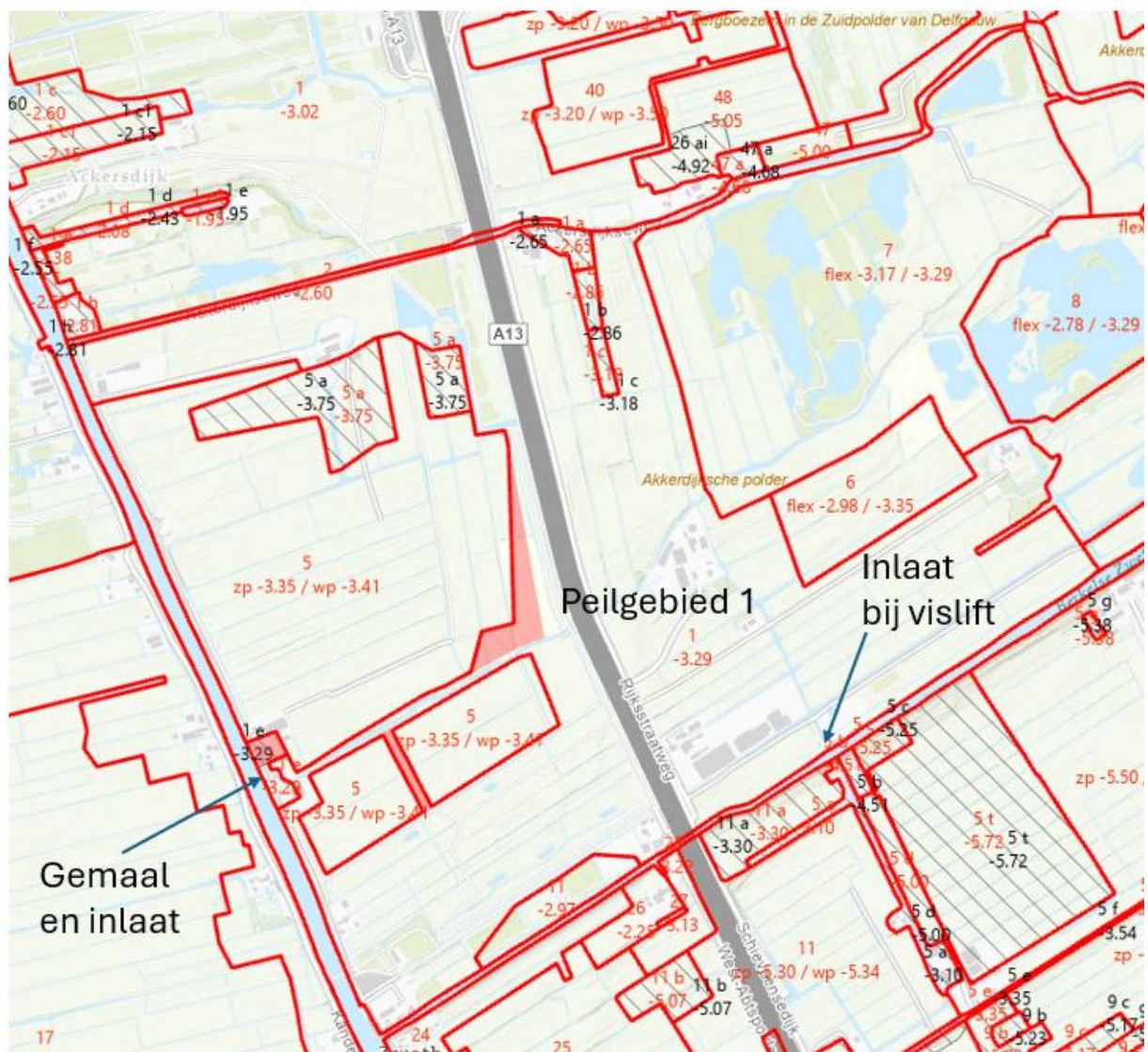
Figuur 6: Meetreeks gemeten waterpeilen meetpunt sloot bij gemaal

Figuur 6Figuur 5 laat de gemeten waterstanden zien in de sloot het gemaal Akkerdijkse polder waarmee gebied A verbonden is via een duiker. De gemeten waterstanden in deze sloot gaan over het algemeen enkele centimeters op en neer rond 3,27 meter beneden NAP. De gemeten waterstanden in de sloot liggen dus net iets hoger dan de gemeten waterstanden in peilgebied 1.

In figuur 8 in paragraaf 3.3 zijn de locaties van de meetpunten weergegeven.

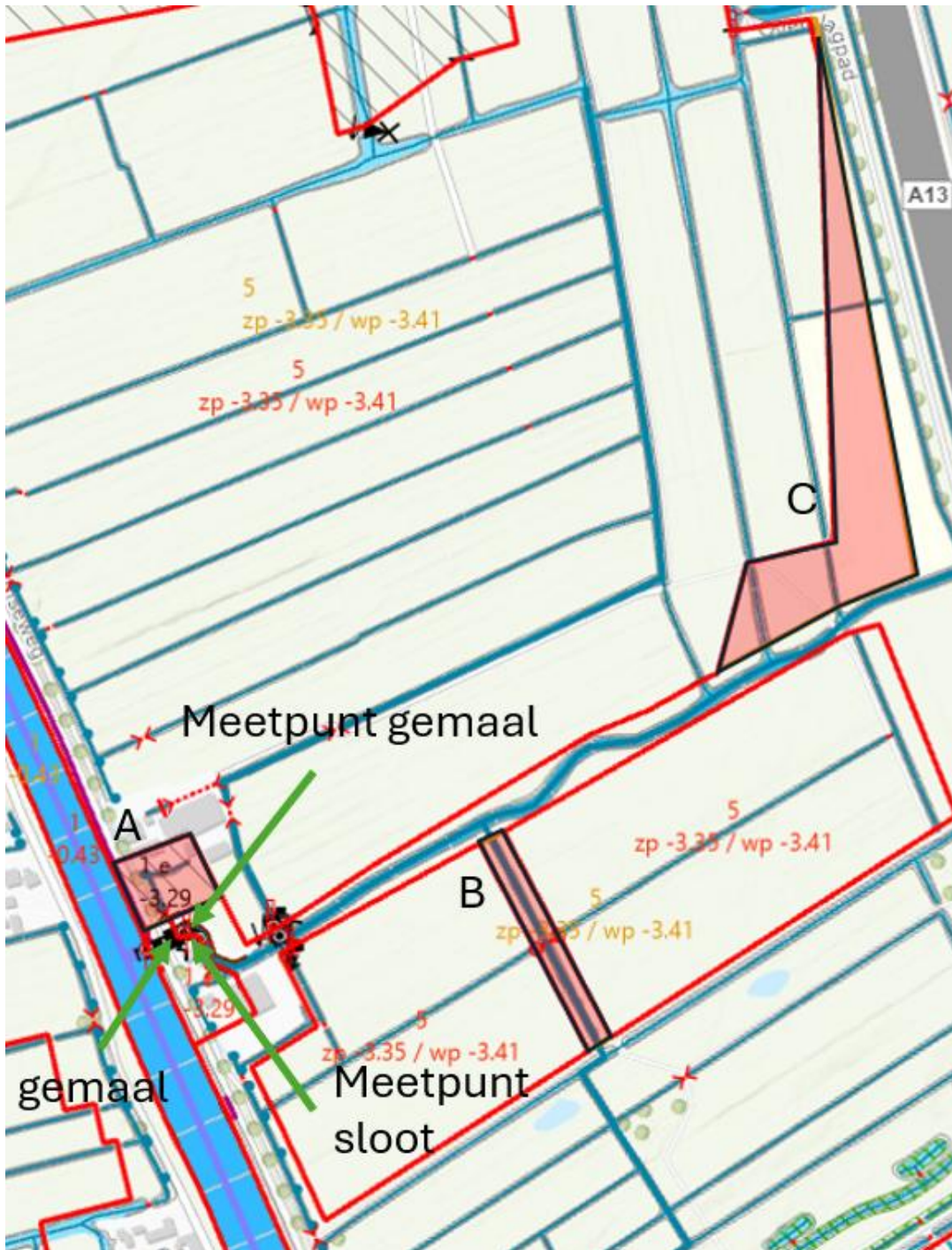
3.3 Wat is er veranderd aan het watersysteem?

We laten zien hoe het watersysteem in elkaar zit en hoe het werkt. Dit is belangrijk omdat door het watersysteem bepaalde waterpeilen soms niet mogelijk zijn. Figuur 7 is een kaartje met een overzicht van het watersysteem van peilgebied 1. Water kan uit het peilgebied gemalen worden bij het gemaal. Daar kan ook water het gebied ingelaten worden via de inlaat. In de praktijk wordt meestal de inlaat bij de vislift gebruikt om water het peilgebied in te laten.

Figuur 7: Overzichtskartaal met de praktijksituatie van de waterhuishouding peilgebied 1

In figuur 8 is de praktijksituatie van de waterhuishouding in de directe omgeving van gebied A, B en C weergegeven.

Figuur 8: Kaart van de praktijksituatie van de waterhuishouding peilgebied 1 bij gebied A, B en C

4 Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?

In dit hoofdstuk bekijken we of het nieuwe waterpeil goed past bij het gebied. Daarbij kijken we naar de gevolgen van het waterpeil voor de gebiedsfuncties en (Delflandse) belangen van peilgebied 1 bij gebied A, B en C. Dit doen we aan de hand van het beleid van de beleidsnota Peilbeheer.

4.1 Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil?

Gebied A

Deze peilafweging gaat over het gebied A, nabij het gemaal langs de Rotterdamseweg, van peilgebied 1. Tijdens de aanleg van het nieuwe gemaal is een duiker (buis) onder het gemaal door aangelegd. Deze duiker is aangelegd voor de afvoer van water vanuit de sloot in gebied A. De duiker komt uit in een sloot in peilgebied 1. Hierdoor is een open verbinding ontstaan met peilgebied 1. Het nieuwe waterpeil in dit gebied wordt al langere tijd aangehouden.

Het nieuwe peil levert geen problemen op voor de bestaande gebiedsfuncties:

- Grasland: De drooglegging is bij het grasland kleiner dan 60 cm, dit is optimaal bij veengronden. Alleen aan de westzijde is de drooglegging groter bij de waterkering.
- Bestaande bebouwing: de fundering van de boerderij is mogelijk gevoelig voor een verandering van het waterpeil. Omdat het waterpeil in het gebied al langere tijd wordt aangehouden, leidt het nieuwe peil niet tot problemen voor de boerderij. De drooglegging bij de in 2001 aangelegde schuur is 0,60-0,80 meter. Dit is minder dan de optimale drooglegging van 1,20 meter, maar er is bij de aanleg van de schuur naar verwachting rekening gehouden met deze drooglegging. Het nieuwe waterpeil leidt daarom niet tot knelpunten.
- Infrastructuur: de drooglegging bij de weg 1,20 meter of meer, dit is optimaal.

Het nieuwe peil levert ook geen problemen op voor de waterhuishouding:

- Aan de westzijde van gebied A ligt een regionale waterkering. Een verandering van het waterpeil bij de waterkering kan ervoor zorgen dat de kering onstabiel wordt. Het nieuwe waterpeil wordt al langere tijd aangehouden en heeft dus geen gevolgen voor de stabiliteit van de kering.
- Gebied A is met een duiker onder het gemaal door verbonden met een sloot in peilgebied 1. Een verandering van het waterpeil kan ervoor zorgen dat de duiker minder goed werkt. De sloot is door een damwand en twee stuwen gescheiden van de watergang naar het gemaal. De sloot heeft hetzelfde peil als peilgebied 1 en moet voorkomen dat het grondwaterpeil rondom de woning en het oude gemaal te snel daalt als het nieuwe gemaal lokaal de waterstand omlaag trekt. Hiermee wordt een vast peil rond de woning gecreëerd waarmee schade aan de woning wordt voorkomen. Het nieuwe waterpeil wordt al langere tijd aangehouden waardoor het geen effect heeft op de werking van de duiker en goed past bij de nieuwe situatie.

Het nieuwe peil levert ook geen problemen op voor de waterkwaliteit en ecologie. Het leefgebied voor vis is beperkt vergroot.

Het is niet gewenst dat het waterpeil terug gaat naar het zomer- en winterpeil volgens het peilbesluit van 2007, want het watersysteem werkt goed met het nieuwe peil. Daarnaast zou het gebied bemalen moeten worden om water af te kunnen voeren naar het gemaal. Bovendien zou dit in de praktijk een peilverlaging zijn, wat leidt tot een toename van de veenafbraak, waardoor er meer nutriënten vrijkomen en het oppervlaktewater voedselrijker wordt.

Gebied B

Deze peilafweging gaat over het gebied B, ten zuiden van de Oude Lee, van peilgebied 1. De sloot in dit gebied maakt sinds 2007 onderdeel uit van peilgebied 1 om de afvoer van water vanuit het gebied ten zuiden hiervan naar het gemaal te verbeteren. Het nieuwe waterpeil in dit gebied wordt al langere tijd aangehouden.

Het nieuwe peil levert geen problemen op voor de bestaande gebiedsfunctie grasland. De drooglegging is bij het grasland kleiner dan 60 cm, dit is optimaal bij veengronden.

Het nieuwe peil levert ook geen problemen op voor de waterhuishouding. Omdat het nieuwe waterpeil al lagere tijd wordt aangehouden, heeft het geen gevolgen voor de keerschotten die aanwezig zijn.

Het nieuwe peil levert ook geen problemen op voor de waterkwaliteit en ecologie. Het leefgebied voor vis is vergroot.

Het is niet gewenst dat het waterpeil terug gaat naar het zomer- en winterpeil volgens het peilbesluit van 2007, omdat dat negatieve effecten zou hebben voor de afvoer van water uit het ten zuiden van gebied B gelegen deel van peilgebied 1. Bovendien zou dit in de praktijk een peilverlaging zijn, wat leidt tot een toename van de veenafbraak, waardoor er meer nutriënten vrijkomen en het oppervlaktewater voedselrijker wordt.

Gebied C

Deze peilafweging gaat over het gebied C, ten noorden van de Oude Lee ten westen van de A13, van peilgebied 1. De peilgrenzen van dit gebied zijn in het verleden niet goed bepaald. De grens tussen peilgebied 1 en peilgebied 5 ligt daardoor in de praktijk op een andere plek. Het nieuwe waterpeil in dit gebied wordt al langere tijd aangehouden.

Het nieuwe peil levert geen problemen op voor de bestaande gebiedsfunctie grasland. De drooglegging is bij het grasland tussen 0,20 en 1,00 meter. Voor grasland is een drooglegging vanaf 0,60 meter ideaal. In de praktijk ligt de drooglegging tussen 0,20 meter en 1,00 meter. Het nieuwe waterpeil leidt in de praktijk niet tot problemen.

Het nieuwe peil levert ook geen problemen op voor de waterhuishouding en voor waterkwaliteit en ecologie omdat de situatie in de praktijk niet verandert.

Het is niet gewenst dat het waterpeil terug gaat naar het zomer- en winterpeil volgens het peilbesluit van 2007, omdat het watersysteem nu goed werkt.

4.2 Wat wordt het nieuwe waterpeil?

We kiezen voor gebied A, B en C een waterpeil van 3,29 meter beneden NAP. Het nieuwe peil heeft positieve effecten en de risico's zijn acceptabel. Het gebied met het nieuwe peil is te zien op de peilenkaart in bijlage 1. Het schouwpeil wordt ook 3,29 meter beneden NAP.

In vergelijking met het vorige peilbesluit wordt het peil 0,06 meter hoger in de zomer en 0,12 meter hoger in de winter.

4.3 Welke maatregelen zijn nodig?

Het voorgestelde peil wordt in de praktijk al gehanteerd. Er zijn geen maatregelen nodig voor het vaststellen van het peil.

Woordenlijst

- *Bodemdaling*: Het dalen van de hoogte van een terrein. Bodemdaling kan veroorzaakt worden door oxidatie, inklinking, gas- en oliewinning en lange termijn geologische processen.
- *Drooglegging*: Het hoogteverschil tussen het waterpeil in een watergang en de gemiddelde hoogte van het naastgelegen perceel.
- *Gebied met afwijkend peil*: Een klein gebied waarin het peil afwijkt van het peil dat in het peilbesluit is vastgesteld.
- *Gebiedsfuncties*: Waarvoor een gebied wordt gebruikt. Elke plek heeft een bepaalde functie of doel, zoals wonen, landbouw of recreatie.
- *Gebiedsvreemd water*: Water dat in een (peil)gebied wordt ingelaten. Dit water heeft meestal een waterkwaliteit die niet van nature voorkomt in dit (peil)gebied.
- *Hoogwatervoorziening*: Een hoogwatervoorziening is een peilgebied waarin het waterpeil hoog wordt gehouden om schade aan houten funderingspalen te voorkomen. Hoogwatervoorzieningen zijn vaak te vinden bij oude bebouwing. Het kan dan gaan om één of meerdere naastgelegen gebouwen. Meestal ligt aan de achterkant van de bebouwde percelen een watergang met een hoger waterpeil.
- *Peil*: Door waterschap in peilbesluit vastgelegde waterpeil dat in een bepaald gebied moet worden gehandhaafd.
- *Peilaanpassing*: Het aanpassen van het waterpeil in gelijke mate met de natuurlijke maaiveldaling.
- *Peilbeheer*: Het zorgen voor het juiste waterpeil door water aan- of af te voeren.
- *Peilbeheercyclus*: Werkzaamheden die na elkaar komen om steeds een goed waterpeil in een gebied te hebben. Deze werkzaamheden zijn: het opstellen van peilbesluiten, het aanpassen van het peil en het dagelijkse peilbeheer, meten van het waterpeil en evaluatie. Na de laatste activiteit beginnen deze werkzaamheden weer van voren.
- *Peilbesluit*: Besluit van het algemeen bestuur van een waterschap. Hierin staat welke waterpeilen er moet worden ingesteld, de ligging van de peilgebieden en plaats van de peilschalen zijn aangegeven.
- *Peilgebied*: Gebied met elkaar verbonden watergangen. In dat gebied wordt één waterpeil aangehouden.
- *Peilschaal*: Een peilschaal is een maatlat die in het water staat. Op deze peilschaal is een centimeterverdeling te zien. Daarmee is waterstand af te lezen en te controleren of de waterstand overeenkomt met het peilbesluit. Peilschalen zijn bevestigd aan kademuuren, beschoeiingen of een aparte plank in het water.
- *Praktijkpeil*: Waterstand die werkelijk in een watergang aanwezig is, afgelezen van de peilschaal.
- *Schouwpeil*: In het peilbesluit vastgesteld peil dat het referentieniveau vertegenwoordigt voor het voeren van schouw, dagelijks peilbeheer, afhandelen van vergunningen en het uitvoeren van onderhoud aan watergangen.
- *Vast peil*: Tijdens het hele jaar wordt er één peil aangehouden.
- *Waterbelang*: Alles wat belangrijk is voor het beheren van water. Waterbelang gaat onder andere over het zorgen voor genoeg schoon water en het voorkomen van overstromingen.

Bijlage 1 Peilenkaart

- Peilenkaart Akkerdijksche polder, peilgebied 1

**Toelichting op het peilbesluit
Groeneveldse polder,
peilgebieden 2, 3, 11 en 14
nabij de Noord-Lierweg in De Lier**

Hoogheemraadschap van
Delfland

**Toelichting op het peilbesluit
Groeneveldse polder,
peilgebieden 2, 3, 11 en 14,
nabij de Noord-Lierweg in De Lier**

Inhoud

1	Wat staat er in deze toelichting?	4
1.1	Wat is een peilbesluit?	4
1.2	Over welk gebied gaat het?	4
1.3	Waarom passen we het peilbesluit aan?	5
1.4	Hoe passen we het peilbesluit aan?	5
2	Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?	6
2.1	Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?	6
2.2	Welke waterbelangen zijn aanwezig in het gebied?	6
2.3	Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland	7
3	Hoe werkt het watersysteem?	8
3.1	Wat was het officiële waterpeil?	8
3.2	Wat is het huidige watersysteem?	8
3.3	Wat is er veranderd aan het watersysteem?	12
4	Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?	14
4.1	Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil?	14
4.1.1	Peilgebied 2	14
4.1.2	Peilgebied 3	14
4.1.3	Peilgebied 11	15
4.1.4	Peilgebied 14	15
4.2	Wat wordt het nieuwe waterpeil?	15
4.2.1	Peilgebied 2	15
4.2.2	Peilgebied 3	15
4.2.3	Peilgebied 11	16
4.2.4	Peilgebied 14	16
4.3	Welke maatregelen zijn nodig?	16
	Woordenlijst	17
	Bijlage 1 Peilenkaart	17

1 Wat staat er in deze toelichting?

In deze toelichting leggen we uit waarom het peil in delen van peilgebieden 2 en 3 van de Groeneveldse polder verandert, doordat de indeling van de peilgebieden is aangepast. Het watersysteem is daarmee robuuster geworden. Ook bestond eerst peilgebied 8 nog, maar die is opgegaan in peilgebied 3. Verder wordt de grens van peilgebied 11 aangepast en wordt de grens van peilgebied 14 vastgelegd. Het peil verandert hier niet.

1.1 Wat is een peilbesluit?

Een peilbesluit is een officieel besluit van het waterschap. Hierin is het waterpeil vastgelegd van wateren zoals sloten, kanalen, plassen en vijvers. Het waterschap is verplicht om zo'n peilbesluit op te stellen. Daarna moet het waterschap zijn best doen om dat waterpeil te handhaven. Het beheergebied van Delfland heeft ongeveer 700 peilgebieden. Voor elk peilgebied is een waterpeil vastgelegd in een peilbesluit. Als een nieuw waterpeil nodig is, dan maakt Delfland een nieuw peilbesluit.

In de 'beleidsnota Peilbeheer'¹ heeft Delfland opgeschreven hoe peilbesluiten moeten worden opgesteld. Daarom worden de beleidsuitgangspunten en werkafspraken uit deze beleidsnota gebruikt voor dit peilbesluit.

1.2 Over welk gebied gaat het?

De peilgebieden 2, 3, 11 en 14 van de Groeneveldse polder liggen in de gemeente Westland. Het gebied heeft veel glastuinbouw. In het oosten is de grens van het gebied de weg Woudtzicht. In het zuiden wordt de grens gevormd door de Noord-Lierweg en in het westen door Groeneveld. Het gebied waar aanpassingen zijn is 26,1 hectare groot. Dit gebied staat aangegeven in figuur 1.

Figuur 1: Gebied waar de aanpassingen zijn (geel)

¹ Hoogheemraadschap van Delfland, juli 2017, Beleidsnota peilbeheer

1.3 Waarom passen we het peilbesluit aan?

De situatie in de peilgebieden 2 en 3 is anders dan in het officiële peilbesluit. Het waterpeil is anders, doordat de indeling van de peilgebieden in dit gebied in de laatste jaren is aangepast. Het watersysteem is hiermee beter geworden. De aanpassingen hebben ervoor gezorgd dat het peilbeheer beter uitgevoerd kan worden. Hierdoor zijn de peilgebieden verbeterd.

Ter hoogte van voormalig peilgebied 8 is een ruimtelijke ontwikkeling geweest. Dit is een aanpassing in het gebied waar een vergunning voor is gegeven. In 2011 is vergunning 1050919 verleend voor het bouwen van een glastuinbouwbedrijf in peilgebied 8. Er zijn sloten gedempt en vervangend water gegraven. Verder is het waterpeil verhoogd. En is het gebied samengevoegd met peilgebied 3.

Er zijn ook twee administratieve aanpassingen. Dit zijn officiële aanpassingen, maar in het veld verandert er door deze aanpassingen niets:

- De grens van peilgebied 11 liep niet over kunstwerken. De grens wordt op een logischere plek gelegd. Er komt geen water bij in het peilgebied door deze aanpassing.
- Een deel van peilgebied 2 is op papier een nieuw peilgebied geworden. Dit deel heet nu peilgebied 14. Ook hier is in het veld niets gewijzigd.

Om al deze wijzigingen juist vast te kunnen leggen, is het nodig om het peilbesluit aan te passen.

1.4 Hoe passen we het peilbesluit aan?

In hoofdstuk 2 leggen we uit welke belangen er in het gebied spelen. Daarna kijken we welke functies en waterbelangen het gebied heeft.

Hieronder staan alle gebiedsfuncties en waterbelangen genoemd, die in de beleidsnota Peilbeheer staan.

Gebiedsfuncties

- archeologie,
- glastuinbouw,
- grasland,
- bouwland en vollegrondsteelt,
- natuur,
- recreatie en groene ruimte,
- stedelijk gebied en
- vaarwegbeheer.

Waterbelangen

- bodemdaling,
- waterkeringen,
- watergangen,
- kunstwerken en andere objecten aan het water
- effecten op waterkwaliteit en planten en dieren,
- risico op wateroverlast, watertekort of droogte.

In hoofdstuk 3 beschrijven we hoe het watersysteem werkt en wat er verandert. In hoofdstuk 4 beschrijven we waarom het nieuwe waterpeil wordt gekozen. Bij deze peilkeuze hoort een peilenkaart om de begrenzing van het peilgebied aan te geven. De peilenkaart is als bijlage aan dit rapport toegevoegd.

2 Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?

2.1 Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?

Het hele gebied is 116,4 hectare groot en is ingericht voor de volgende gebiedsfuncties: glastuinbouw, recreatie en groene ruimte, bestaande bebouwing en infrastructuur. Bijna 70% van de grond in het gebied is bebouwd met kassen (80,7 hectare). In het westen, bij Hofzicht en Zwethburgh, is een natuur-/ recreatiegebied. Dit is 5,7 hectare groot. In de peilgebieden 11 en 14 is wat grasland aanwezig. Verder zijn er rijen huizen langs wegen aanwezig. Daar waar wijzigingen zijn, is er glastuinbouw.

De bodem in het gebied bestaat uit zeeklei en is niet gevoelig voor bodemdaling. In het hele gebied kunnen in de bodem archeologische waardevolle resten voorkomen. Het terrein Hofzicht is een plek die de provincie belangrijk vindt voor de archeologie. De provincie noemt deze plek 'een terrein met provinciaal belang'. Door een peilbesluit kan het waterpeil lager worden. Daardoor kunnen sommige van deze waardevolle zaken aangetast raken en verdwijnen.

2.2 Welke waterbelangen zijn aanwezig in het gebied?

Voor het bepalen van het waterpeil vindt Delfland de volgende punten in het gebied belangrijk:

- Regionale Waterkeringen,
- Watergangen, kunstwerken en oeverbescherming,
- Objecten aan het water: duikers en bruggen,
- Waterkwaliteit en ecologie (deze worden hieronder apart toegelicht).

Langs de Kromme Zweth en de Zeven gaten (zie figuur 1) loopt een regionale waterkering. Langs de meeste wegen zijn de kanten beschoeid. De watergangen staan met elkaar in verbinding via duikers. In de Groeneveldse polder zijn peilregulerende kunstwerken: er zijn vier inlaten aanwezig, er is een groot aantal stuwen aanwezig en er zijn veel duikers. De peilgebieden hebben een peilschaal².

De regionale waterkering langs de Kromme Zweth en de Zeven gaten vormt voor de peilgebieden 11 en 14 een peilgebiedsgrens. Alleen peilgebieden 2 en 14 hebben primaire watergangen. In peilgebieden 2, 3 en 14 komen bruggen voor. In alle vier de peilgebieden komen duikers voor en beschoeiingen langs wegen. Geen van de waterhuishoudkundige belangen heeft last van de voorgestelde aanpassingen.

Hoe gaat het met de waterkwaliteit en ecologie?

Delfland moet zorgen voor schoon, gezond en levend water. Daarom is voor de keuze van het waterpeil gekeken naar de volgende punten:

- of het water van goede of slechte kwaliteit is
- of het goed of slecht gaat met waterplanten en waterdieren
- wat de problemen zijn
- of je met het waterpeil deze problemen kan verhelpen of verbeteren

Om deze vragen te beantwoorden en oplossingen te verzinnen is methode 'Ecologische Sleutelfactoren'³ gemaakt. In dit gebied zijn de volgende 'ecologische sleutelfactoren' belangrijk:

- 'Productiviteit van het water' – dit gaat over stoffen die het water te voedselrijk maken

² *Peilschaal*: Een peilschaal is een maatlat die in het water staat. Op deze peilschaal is een centimeter verdeling te zien. Daarmee is de waterstand af te lezen en te controleren of de waterstand overeenkomt met het peilbesluit.

³ STOWA, 'Ecologische Sleutelfactoren - begrip van het watersysteem als basis voor beslissingen', 6 juni 2014, rapportnummer 2014-19

- 'Habitatgeschiktheid en verspreiding' – dit gaat over de geschiktheid van het peilgebied voor waterdieren om te leven en om zich te verplaatsen

Ecologische sleutelfactor 'Productiviteit van het water':

In het beschreven gebied is één meetpunt voor de waterkwaliteit. De gehalten voor bijvoorbeeld stikstof, fosfaat en sulfaat worden hier gemeten. In dit gebied zijn geen processen waar het sulfaatgehalte een rol speelt bij de peilkeuze in het gebied. De volgende metingen zijn gedaan bij meetpunt OW108-012, bij gemaal Woudtzicht:

- Stikstof: een gehalte van 2,40 mg/l.
 - Fosfaat: een gehalte van 0,22 mg/l.
 - Sulfaat: een gehalte van 51,5 mg/l.
 - Zuurstof: een gehalte van 5,80 mg/l.
 - Giftige stoffen (de zogenaamde toxiciteit): in 2021, 2022 en 2023 is een lage toxiciteit gemeten.
- Het gemeten gehalte stikstof in het gebied ligt met 2,40 mg/l boven de norm. Dit kan komen doordat meststoffen vanuit de glastuinbouw in het (grond-)water terechtkomen. Als er te veel stikstof in het water komt, kunnen sommige plantensoorten (algen) harder gaan groeien. Waardoor er voor andere planten geen ruimte meer is.
 - Het gemeten gehalte fosfaat in het gebied, 0,22 mg/l, ligt onder de norm. Een teveel aan fosfaat maakt water voedselrijk. Hierdoor kunnen algen en kroos extra groeien. Dan bereikt minder licht de bodem en raakt het gehalte zuurstof te laag. Sinds 2022 ligt het gemiddelde van de metingen fosfaat onder de norm.
 - Het gemeten gehalte sulfaat in het gebied is 51,5 mg/l, wat onder de norm ligt.
 - Het gemeten zuurstofgehalte ligt met 5,8 mg/l boven de norm.

Ecologische sleutelfactoren 'Habitatgeschiktheid en verspreiding':

- De waterdiepte is beperkt (25 tot 65 cm), waardoor het geschikt is voor een beperkt aantal vissoorten.
- Sloten zijn hier te ondiep, wat een negatief effect kan hebben op de zuurstofhuishouding. Het water warmt sneller op, waardoor vissterfte, botulisme en stank kunnen optreden in de zomer. Maar als er een goede doorstroming van het watersysteem is, hoeven negatieve effecten niet voor te komen. Ook al zijn de sloten ondiep.

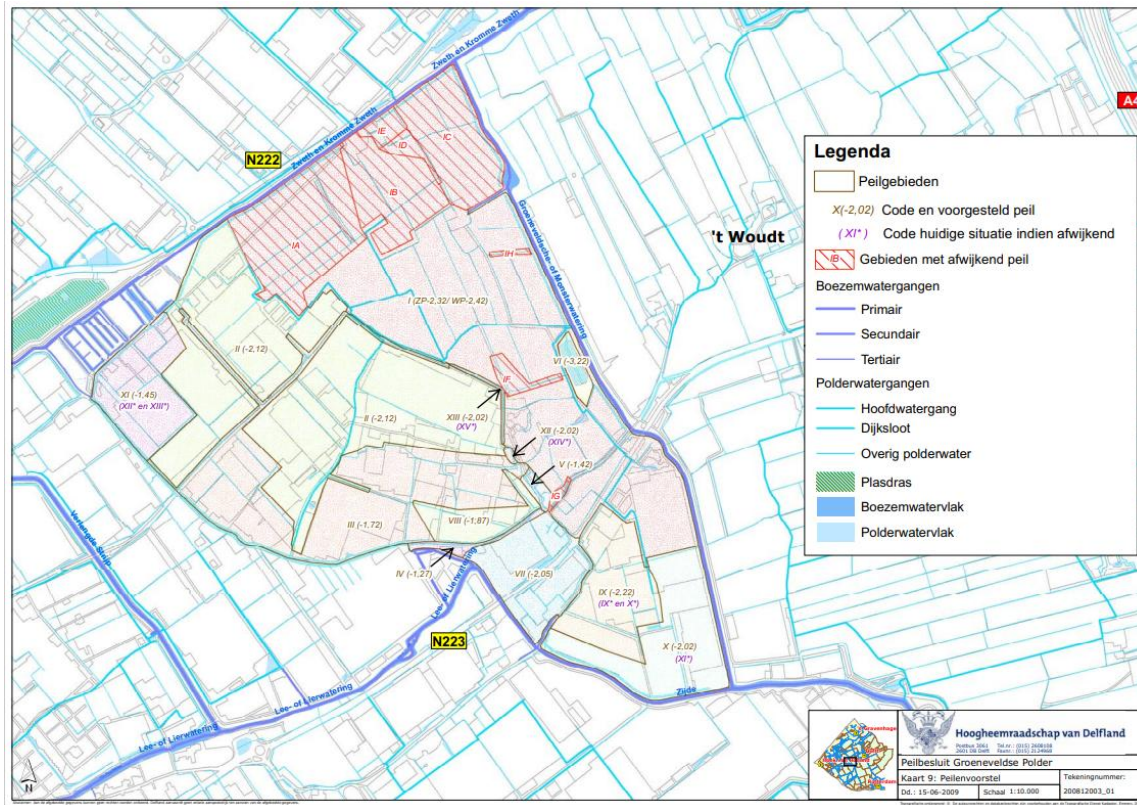
2.3 Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland

Als Delfland het waterpeil wil veranderen, kijken we eerst wie daarmee te maken krijgt. Dat kunnen burgers, agrariërs of organisaties zijn. Voor dit peilbesluit hebben we al contact gezocht met bewoners van Groeneveld, in verband met de vijver die bij hun huis ligt. Voor dit peilbesluit hebben we contact gehad met de gemeente Westland.

3 Hoe werkt het watersysteem?

3.1 Wat was het officiële waterpeil?

In 2010 is een waterpeil voor peilgebieden 2, 3, 8 en 11 vastgesteld in het peilbesluit⁴ Groeneveldse polder. De peilenkaart van dat peilbesluit is te zien op figuur 2.

Figuur 2: Kaart met peilenvoorstel van peilbesluit Groeneveldse polder uit 2009

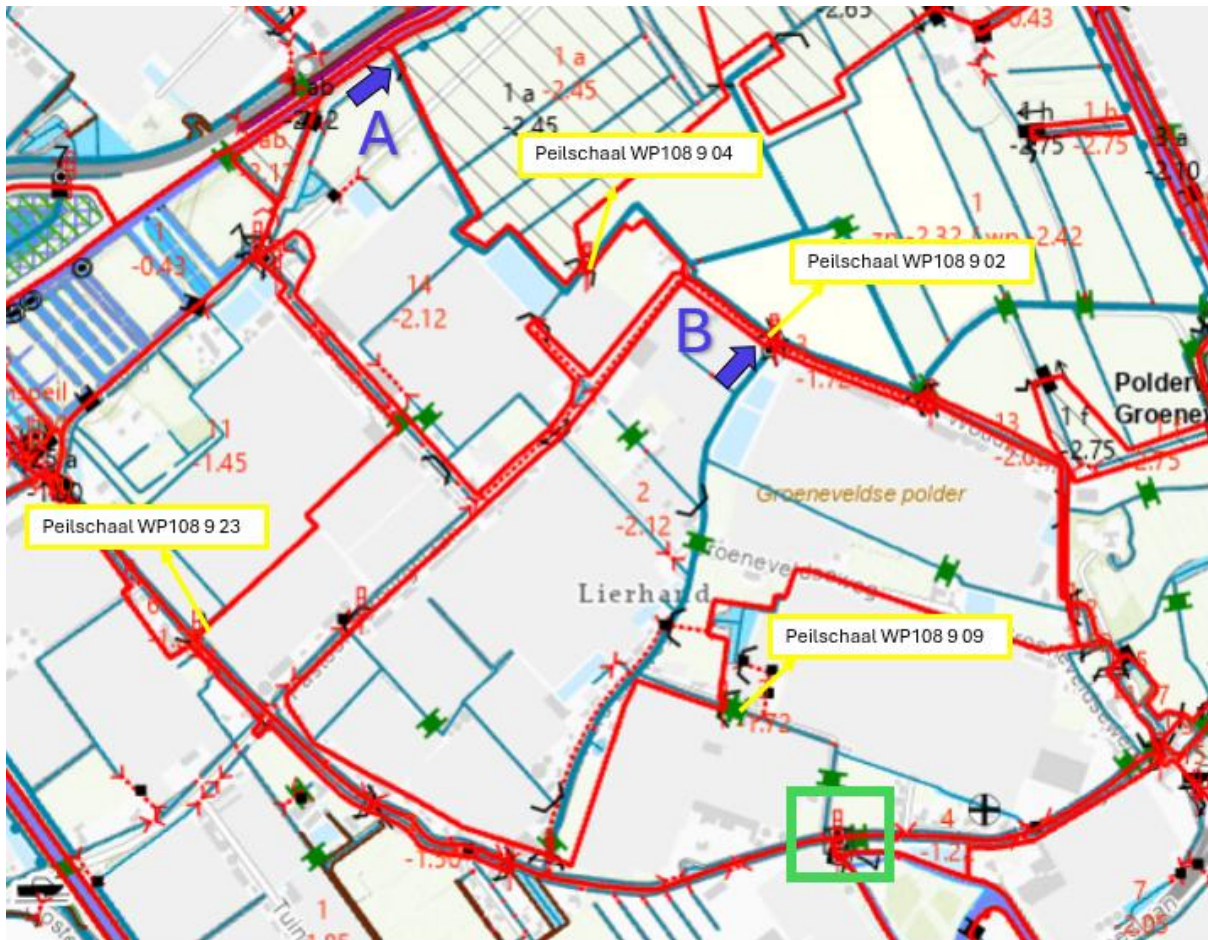
Toen zijn de peilen voor de peilgebieden 2, 3, 8 en 11 vastgesteld met een vast peil: 2,12 m beneden NAP (peilgebied 2), 1,72 m beneden NAP (peilgebied 3), 1,87 m beneden NAP (peilgebied 8) en 1,45 beneden NAP (peilgebied 11).

3.2 Wat is het huidige watersysteem?

We laten zien hoe het watersysteem in elkaar zit en hoe het werkt. Dit is belangrijk omdat door het watersysteem bepaalde waterpeilen soms niet mogelijk zijn. In de Groeneveldse polder stroomt het water (zie figuur 3) vanaf de boezem bij De Zeven Gaten peilgebieden 11 en 14 in, via twee inlaten. Vervolgens stroomt het water onder vrij verval in oostelijke richting. Bij inlaatduiker 108704 (groen vierkantje) stroomt in het zuiden water peilgebied 3 in en stroomt het verder in noordelijke richting. Water vanuit peilgebieden 11, 14 en 3 passeert peilgebied 2.

Het water verlaat het gebied in noordoostelijke richting (bij A en B) naar peilgebied 1. De grens van peilgebieden 2, 3, 11 en 14 verandert. Het peil verandert niet, dat is in praktijk al aangepast.

⁴ Hoogheemraadschap van Delfland, 2009, Peilbesluit Groeneveldse polder

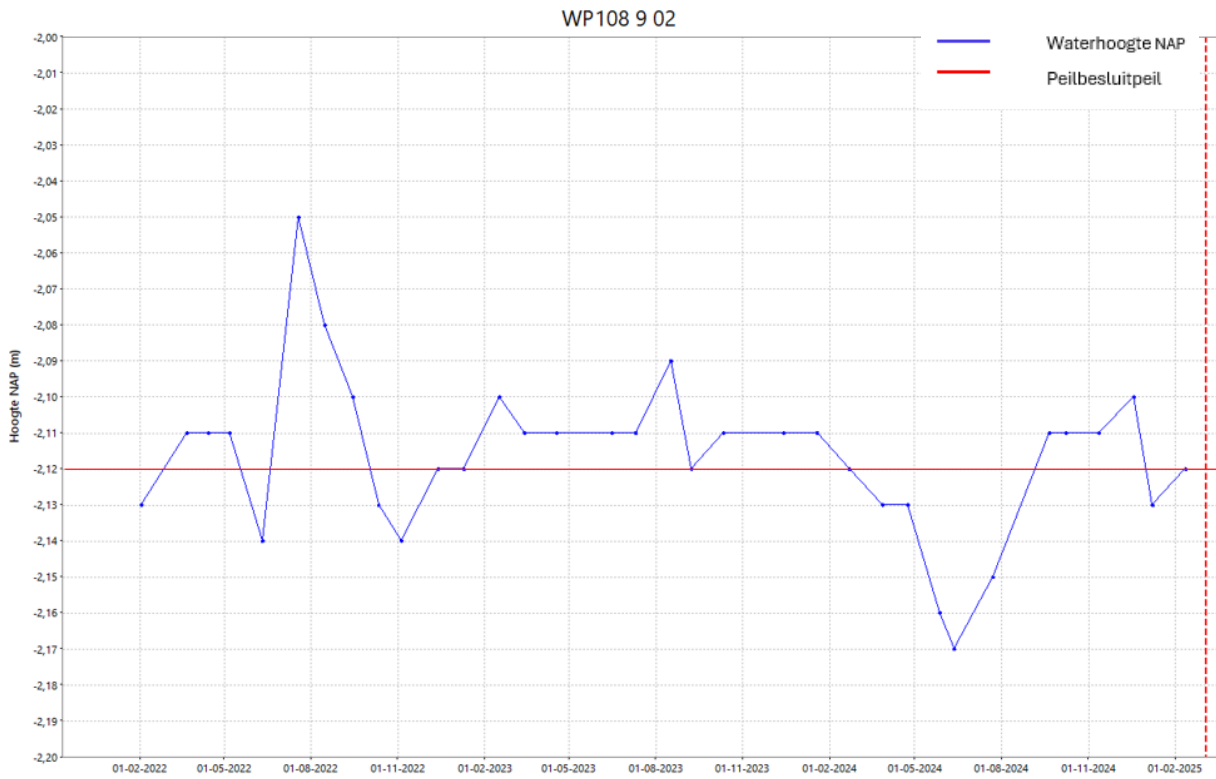

Figuur 3: kaartje van het watersysteem

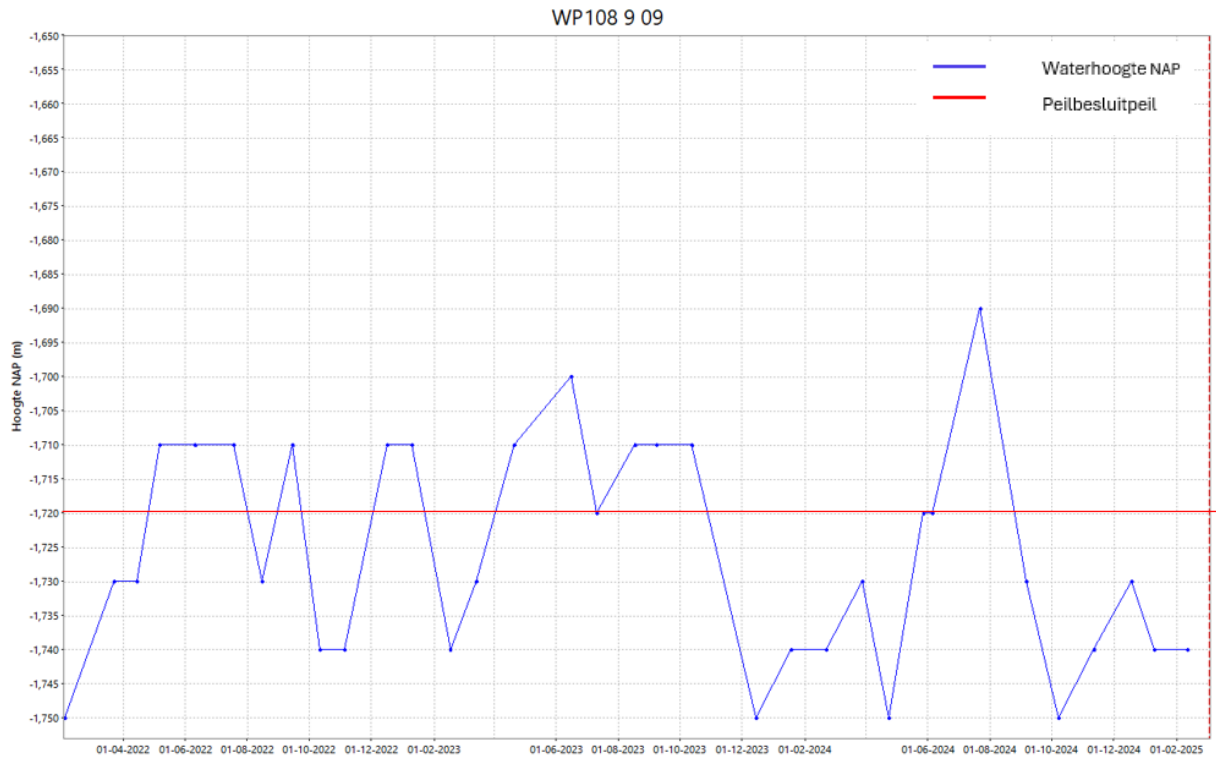
In figuren 4 a t/m d zijn de waterpeilen weergegeven van de peilschaal aflezingen per peilgebied:

- Voor peilgebied 2, bij peilschaal WP108 9 02, is een waterpeil van 2,12 m beneden NAP afgelezen. Voor het te wijzigen deel wijkt de waterstand 0,40 m af van het officiële peilbesluit.
- Voor peilgebied 3, bij peilschaal WP108 9 09, is een waterpeil van 1,72 m beneden NAP afgelezen. Voor het te wijzigen deel wijkt de waterstand 0,40 m af van het officiële peilbesluit.
- Voor peilgebied 11, bij peilschaal WP108 9 23, is een waterpeil van 1,45 m beneden NAP afgelezen. Voor het te wijzigen deel wijkt de waterstand 0,67 m af van het officiële peilbesluit.
- Voor peilgebied 14, bij peilschaal WP108 9 04, is een waterpeil van 2,12 m beneden NAP afgelezen.

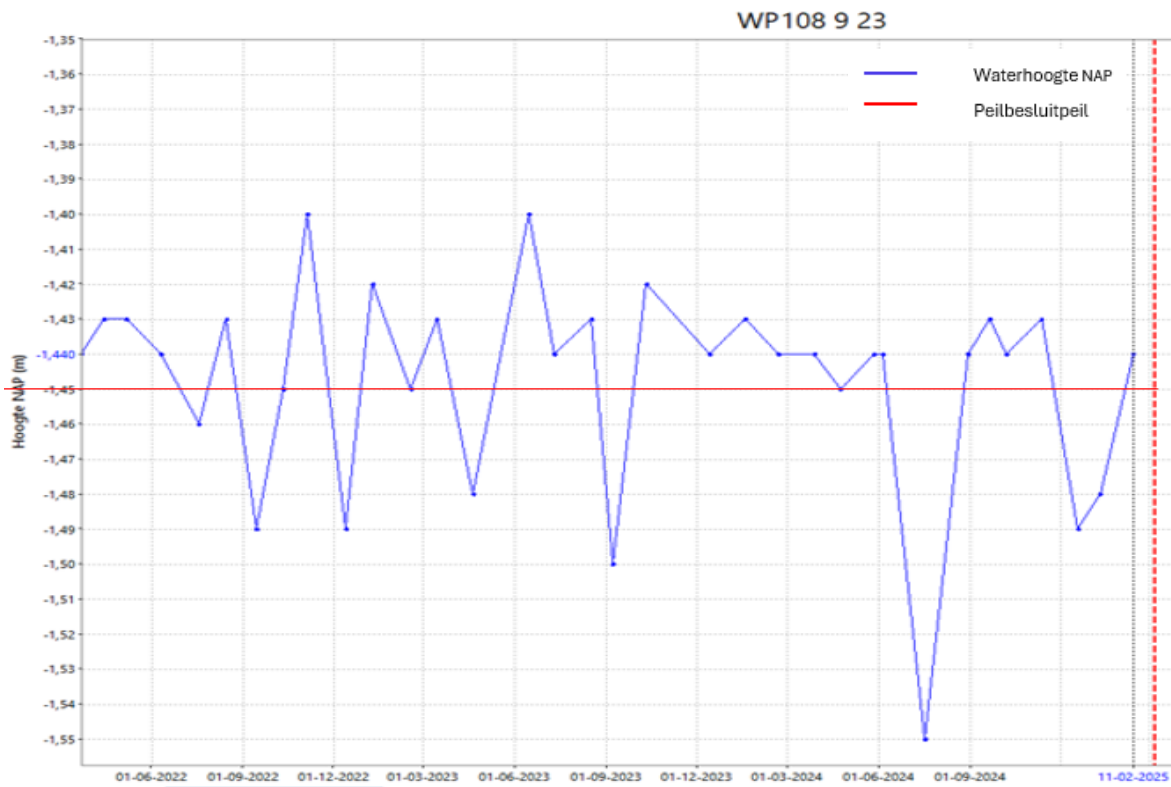
Figuur 4a Peilschaalaflezing in peilgebied 2 (peilschaal WP108 9 02):

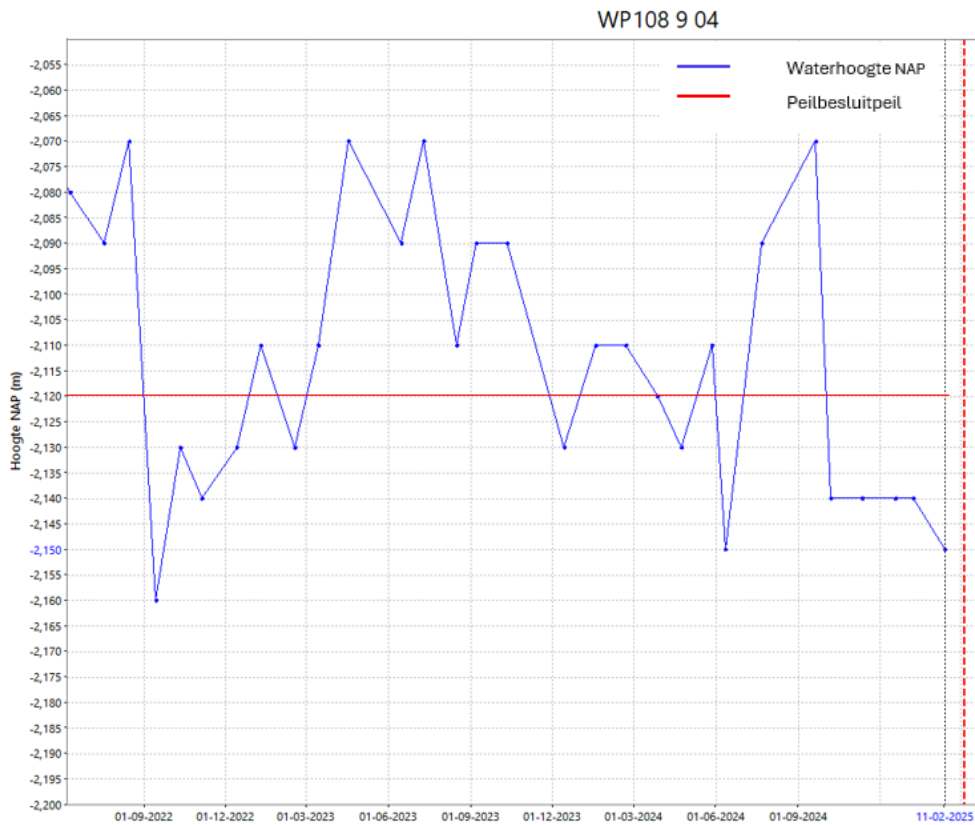
Figuur 4b Peilschaalaflezing in peilgebied 3 (peilschaal WP108 9 09):

Figuur 4c Peilschaal-aflezing in peilgebied 11 (peilschaal WP108 9 23):

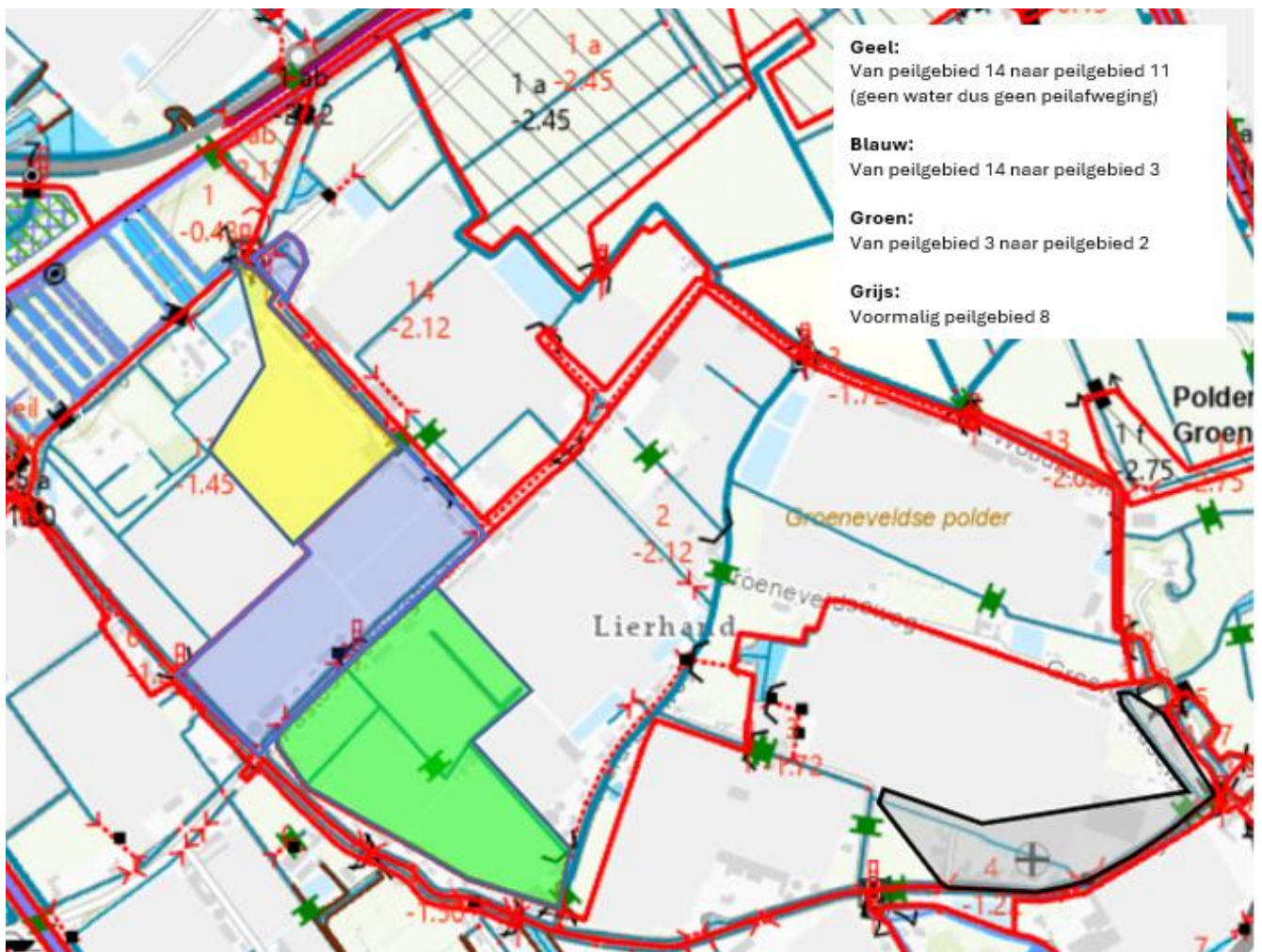
Figuur 4d Peilschaal-aflezing in peilgebied 14 (peilschaal WP108 9 04):

3.3 Wat is er veranderd aan het watersysteem?

Door de bouw van een nieuw glastuinbouwbedrijf in voormalig peilgebied 8 is daar de waterhuishouding aangepast. Sommige sloten zijn verplaatst, andere gedempt. En er is vervangend water gegraven. Het waterpeil is verhoogd en voormalig peilgebied 8 is opgegaan in peilgebied 3. In het gebied was het peilbeheer lastig uit te voeren. Om de waterhuishouding beter te maken, is een deel van peilgebied 3 opgegaan in peilgebied 2. Ook is een deel van peilgebied 14 bij peilgebied 3 gekomen. Nu is het peilbeheer goed uit te voeren.

De praktijksituatie is weergegeven in Figuur 5. Vier peilgebieden worden aangepast. Ze worden hieronder beschreven.

Figuur 5 – Kaart met de praktijksituatie van de waterhuishouding

Een hoek in het zuidwestelijk deel van peilgebied 2 (groen op figuur 5) behoorde tot peilgebied 3. De peilgebiedsgrens wordt aangepast, omdat dit na de herinrichting van het gebied logischer is voor de waterhuishouding in het gebied. Het huidige waterpeil in dit deel wijkt af van het officiële peilbesluit. Het waterpeil is in het te wijzigen deel 0,40 m lager. Peilgebied 2 heeft een praktijkpeil van 2,12 m beneden NAP.

In het westen van peilgebied 3 behoorden twee delen tot peilgebied 14. Het huidige waterpeil in dit te wijzigen deel (blauw op figuur 5) wijkt af van het peil van het officiële peilbesluit. Het waterpeil is in praktijk 0,40 m hoger. De peilgebiedsgrens langs de Pastoor Verburghlaan wordt aangepast. Dit is beter voor de waterhuishouding. Aan de Hofzichtlaan wordt een klein stukje aan peilgebied 3 toegevoegd. Het peil was hier 1,68 m beneden NAP. De verwachting is

dat de aanpassing van 4 cm weinig tot geen effect heeft. Peilgebied 8 (grijs op figuur 5) is opgegaan in peilgebied 3. Peilgebied 3 heeft een praktijkpeil van 1,72 m beneden NAP.

Een deel in het noordoosten van peilgebied 11 behoorde tot peilgebied 14. Het huidige waterpeil in dit te wijzigen deel (geel op figuur 5) wijkt af van het peil van het officiële peilbesluit. De peilgebiedsgrens wordt aangepast, omdat de grens niet over een peil scheidend kunstwerk lag. Er ligt geen water in het te wijzigen gebied, dus een peilafweging is niet nodig. Peilgebied 11 heeft een praktijkpeil van 1,45 m beneden NAP.

Peilgebied 14 is een nieuw peilgebied met een praktijkpeil van 2,12 m beneden NAP. De reden dat dit peilgebied wordt vastgesteld is dat deze administratief van peilgebied 2 wordt gesplitst.

4 Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?

In dit hoofdstuk bekijken we of het nieuwe waterpeil goed past bij het gebied. Daarbij kijken we naar de gevolgen van het waterpeil voor de gebiedsfuncties en waterbelangen van peilgebieden 2, 3, 11 en 14. Dit doen we aan de hand van het beleid van de beleidsnota Peilbeheer.

4.1 Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil?

4.1.1 Peilgebied 2

Deze afweging gaat over peilgebied 2. In de praktijk wordt hier een vast peil van 2,12 meter beneden NAP aangehouden.

Een deel dat tussen de Pastoor Verburghlaan en de Noord-Lierweg ligt, wordt aan peilgebied 2 toegevoegd. Dit was onderdeel van peilgebied 3. Hier wordt peilgebied 2 gedeeltelijk gewijzigd, het peil wordt 40 centimeter lager.

Het waterpeil in peilgebied 2 wordt al langere tijd aangehouden. Het nieuwe peil levert geen problemen op oor bestaande gebiedsfuncties.

- Bestaande bebouwing: er is geen oude bebouwing aanwezig die mogelijk op houten palen gefundeerd is en daarom gevoelig is voor een verlaging van het peil.
- Infrastructuur: De Groeneveldseweg ligt binnen het gebied. Bij het nieuwe waterpeil is de drooglegging bij de weg 0,60 – 0,80 meter. Dit is minder dan de optimale drooglegging van meer dan 0,80 meter. Het nieuwe waterpeil wordt al langere tijd aangehouden en leidt in de praktijk niet tot problemen.

Ook voor de watergangen met bruggen en duikers, de bestaande beschoeiing, de waterkwaliteit en het risico op te veel of te weinig water (de waterhuishoudkundige belangen) is dit een geschikt waterpeil. Het samenvoegen van twee peilgebieden heeft het leefgebied voor vis vergroot en zijn er meer delen geschikt om te paaieren, op te groeien en te overwinteren.

4.1.2 Peilgebied 3

Deze afweging gaat over peilgebied 3. In de praktijk wordt hier een vast peil van 1,72 meter beneden NAP aangehouden.

Een deel, parallel aan de Pastoor Verburghlaan tot aan de Hofzichtlaan, wordt toegevoegd aan peilgebied 3. Dit was onderdeel van peilgebied 14. Hier wordt peilgebied 3 gedeeltelijk gewijzigd. Het peil wordt 40 centimeter hoger.

In het te wijzigen gebied ligt water tussen kassen, dat verder nergens mee in verbinding staat. Ook ligt er een watergang aan de Noord-Lierweg. Aan de Hofzichtlaan wordt een klein deel (vijver) aan peilgebied 3 toegevoegd. Het peil was hier in het voorjaar van 2023 1,68 meter beneden NAP. De verwachting is dat de aanpassing van 4 centimeter weinig tot geen effect heeft. Beide delen waren onderdeel van peilgebied 14.

Door de bouw van een nieuw glastuinbouwbedrijf is een aantal sloten verplaatst. Andere sloten zijn gedempt en vervangend water is gegraven. Het waterpeil is verhoogd en dit voormalig peilgebied 8 is opgegaan in peilgebied 3.

Het waterpeil in peilgebied 3 wordt al langere tijd aangehouden. Het nieuwe peil levert geen problemen op voor bestaande gebiedsfuncties.

- Bestaande bebouwing: er is geen oude bebouwing aanwezig die mogelijk op houten palen gefundeerd is en daarom gevoelig is voor een verlaging van het peil.
- Infrastructuur: De Pastoor Verburghlaan, de Noord-Lierweg en de Hofzichtlaan liggen binnen het gebied. Bij het nieuwe waterpeil is de drooglegging bij de weg 0,60 – 0,80 meter. Dit is minder dan de optimale drooglegging van meer dan 0,80 meter. Het nieuwe waterpeil wordt al langere tijd aangehouden en leidt in de praktijk niet tot problemen.

Ook voor de watergangen met bruggen en duikers, bestaande beschoeiing, de waterkwaliteit en het risico op te veel of te weinig water (de waterhuishoudkundige belangen) is dit een

geschikt waterpeil. Het samenvoegen van twee peilgebieden heeft het leefgebied voor vis vergroot en zijn er meer delen geschikt om te paaien, op te groeien en te overwinteren.

4.1.3 Peilgebied 11

Deze afweging gaat over peilgebied 11. In de praktijk wordt hier een vast peil van 1,45 meter beneden NAP aangehouden.

Het waterpeil in peilgebied 11 verandert niet. Een deel, in het noordoosten tegen Hofzichtlaan aan, wordt aan peilgebied 11 toegevoegd. Dit was onderdeel van peilgebied 14. Het waterpeil in dit gebiedje is in praktijk 0,67 m hoger. In het peilbesluit van 2010 liep de grens van peilgebied 11 niet over kunstwerken. De peilgebiedsgrens wordt in dit peilbesluit op een logische plek vastgelegd. Voor dit gebied is geen peilafweging nodig, omdat er geen water is in het deel waar de grensaanpassing is.

Voor de gebiedsfunctie recreatie & groene ruimte is een drooglegging tussen 0,70 m en 1,00 m het beste. De drooglegging is hier 1,00 m. Voor bestaande bebouwing is het belangrijk dat het waterpeil niet te veel verandert. En het is het beste als de drooglegging meer dan 0,80 m is. De drooglegging in glastuinbouwgebied moet groot genoeg zijn voor de drainagesystemen in de kassen. Een goede drooglegging van 0,80 m geldt ook voor de infrastructuur. De drooglegging voor beide is groter dan 0,80 m.

Het waterpeil is ook goed voor de gebiedsfuncties en waterhuishoudkundige belangen:

- Archeologie (een hogere grondwaterstand is beter om archeologische resten die kunnen oxideren te bewaren in de grond)
- Regionale waterkering (het waterpeil bij de regionale waterkering verandert niet)
- Watergangen (er liggen geen watergangen in het te wijzigen gebied)
- Duikers (er liggen geen duikers in het te wijzigen gebied)
- Beschoeiing (in de delen waar water ligt, verandert het peil niet. Er is dus geen effect op het functioneren van de beschoeiing)

4.1.4 Peilgebied 14

Peilgebied 14 is een nieuw peilgebied met een praktijkpeil van 2,12 m beneden NAP. De reden dat dit peilgebied wordt vastgesteld is dat deze administratief van peilgebied 2 wordt gesplitst. Het waterpeil in het gebied is op deze manier beter te beheren. De indeling van de peilgebieden wordt vastgelegd zoals deze in de praktijk al sinds 2020 goed werkt. Want die is logischer ingedeeld dan de vastgestelde situatie.

4.2 Wat wordt het nieuwe waterpeil?

Per peilgebied wordt hier beschreven wat het nieuwe waterpeil wordt.

4.2.1 Peilgebied 2

We kiezen voor een vast waterpeil van 2,12 m beneden NAP voor het nieuwe deel van peilgebied 2. Het peil werkt goed voor dit peilgebied en er zijn geen risico's. Het gebied met het peil is te zien op de peilenkaart in bijlage 1. Het schouwpeil wordt 2,12 m beneden NAP.

In vergelijking met het vorige peilbesluit wordt het peil hier 0,40 m lager.

4.2.2 Peilgebied 3

We kiezen voor een vast waterpeil van 1,72 m beneden NAP voor het nieuwe deel van peilgebied 3. Het peil werkt goed voor dit peilgebied en er zijn geen risico's. Het gebied met het peil is te zien op de peilenkaart in bijlage 1. Het schouwpeil wordt 1,72 m beneden NAP.

In vergelijking met het vorige peilbesluit wordt het peil hier 0,40 m hoger.

4.2.3 Peilgebied 11

We houden een vast waterpeil van 1,45 m beneden NAP. Dit peil werkt goed voor het peilgebied en hoeft niet te worden aangepast. Het gebied met het peil is te zien op de peilenkaart in bijlage 1. Het schouwpeil wordt 1,45 m beneden NAP.

4.2.4 Peilgebied 14

We houden een vast waterpeil van 2,12 m beneden NAP. Dit peil werkt goed voor het peilgebied en hoeft niet te worden aangepast. Het gebied met het peil is te zien op de peilenkaart in bijlage 1. Het schouwpeil wordt 2,12 m beneden NAP.

4.3 Welke maatregelen zijn nodig?

Om de nieuwe waterpeilen in te stellen zijn geen maatregelen nodig.

Woordenlijst

Bodemdaling: Het dalen van de hoogte van een terrein. Bodemdaling kan veroorzaakt worden door oxidatie, inklinking, gas- en oliewinning en lange termijn geologische processen.

Gebiedsfuncties: Waarvoor een gebied wordt gebruikt. Elke plek heeft een bepaalde functie of doel, zoals wonen, landbouw of recreatie.

Peil: Door waterschap in peilbesluit vastgelegde waterpeil dat in een bepaald gebied moet worden gehandhaafd.

Peilbeheer: Het zorgen voor het juiste waterpeil door water aan- of af te voeren.

Peilbesluit: Besluit van het algemeen bestuur van een waterschap. Hierin staat welke waterpeilen er moet worden ingesteld, de ligging van de peilgebieden en plaats van de peilschalen zijn aangegeven.

Peilgebied: Gebied met elkaar verbonden watergangen. In dat gebied wordt één waterpeil aangehouden.

Peilschaal: Een peilschaal is een maatlat die in het water staat. Op deze peilschaal is een centimeterverdeling te zien. Daarmee is waterstand af te lezen en te controleren of de waterstand overeenkomt met het peilbesluit. Peilschalen zijn bevestigd aan kademuren, beschoeiingen of een aparte plank in het water.

Praktijkpeil: Waterstand die werkelijk in een watergang aanwezig is, afgelezen van de peilschaal.

Schouwpeil: In het peilbesluit vastgesteld peil dat het referentieniveau vertegenwoordigt voor het voeren van schouw, dagelijks peilbeheer, afhandelen van vergunningen en het uitvoeren van onderhoud aan watergangen.

Vast peil: Tijdens het hele jaar wordt er één peil aangehouden.

Waterbelang: Alles wat belangrijk is voor het beheren van water. Waterbelang gaat onder andere over het zorgen voor genoeg schoon water en het voorkomen van overstromingen.

Bijlage 1 Peilenkaart

- Peilenkaart Groeneveldse Polder peilgebieden 2, 3, 11 en 14

**Toelichting op het peilbesluit
Noord-Kethelpolder
peilgebieden 16 en 18
Ter hoogte van Kandelaarweg,
langs spoorlijn Delft-Rotterdam en
ten zuiden van Abtswoudse Bos**

**Toelichting op het peilbesluit
Noord-Kethelpolder
peilgebieden 16 en 18
Ter hoogte van Kandelaarweg,
langs spoorlijn Delft-Rotterdam en
ten zuiden van Abtswoudse Bos**

Inhoud

1	Wat staat er in deze toelichting?	4
1.1	Wat is een peilbesluit?	4
1.2	Over welk gebied gaat het?	4
1.3	Waarom passen we het peilbesluit aan?	7
1.4	Hoe passen we het peilbesluit aan?	8
2	Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?	8
2.1	Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?	8
2.2	Welke waterbelangen zijn aanwezig in het gebied?	9
2.3	Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland	13
3	Hoe werkt het watersysteem?	14
3.1	Wat was het officiële waterpeil?	14
3.2	Wat is het waterpeil in werkelijkheid?	14
3.3	Wat is er veranderd aan het watersysteem?	17
4	Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?	20
4.1	Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil?	20
4.1.1	AMBSTHALVE CORRECTIE	20
4.1.2	HERZIENING PEILGEBIED	20
4.2	Wat wordt het nieuwe waterpeil?	22
4.3	Welke maatregelen zijn nodig?	22
	Woordenlijst	23
	Bijlage 1 Peilenkaarten	24

1 Wat staat er in deze toelichting?

In deze toelichting leggen we uit waarom het waterpeil van de Noord-Kethel polder, peilgebied 16 wordt aangepast van 3,02 m beneden NAP naar 1,94 m beneden NAP. En waarom de grens van peilgebied 18 wordt aangepast.

1.1 Wat is een peilbesluit?

De verandering van het waterpeil leggen we vast in een nieuw peilbesluit. Een peilbesluit is een officieel besluit van het waterschap. Hierin is het waterpeil vastgelegd van wateren zoals sloten, kanalen, plassen en vijvers. Het waterschap is verplicht om zo'n peilbesluit op te stellen. Daarna moet het waterschap zijn best doen om dat waterpeil te handhaven. Het beheergebied van Delfland heeft ongeveer 700 peilgebieden. Voor elk peilgebied is een waterpeil vastgelegd in een peilbesluit.

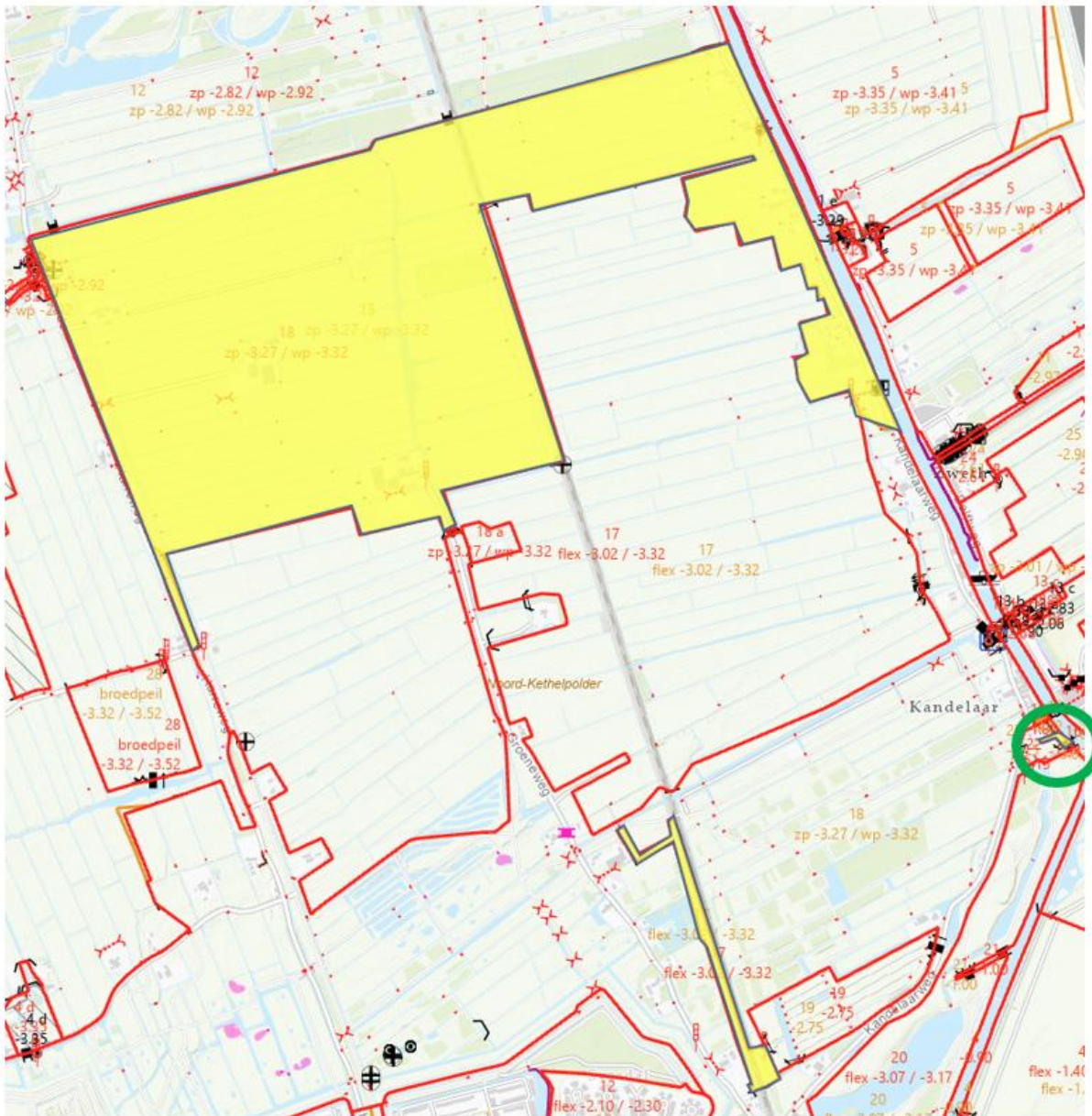
In de 'beleidsnota Peilbeheer'¹ heeft Delfland opgeschreven hoe peilbesluiten moeten worden opgesteld. Daarom worden de beleidsuitgangspunten en werkafspraken uit deze beleidsnota gebruikt voor dit peilbesluit.

1.2 Over welk gebied gaat het?

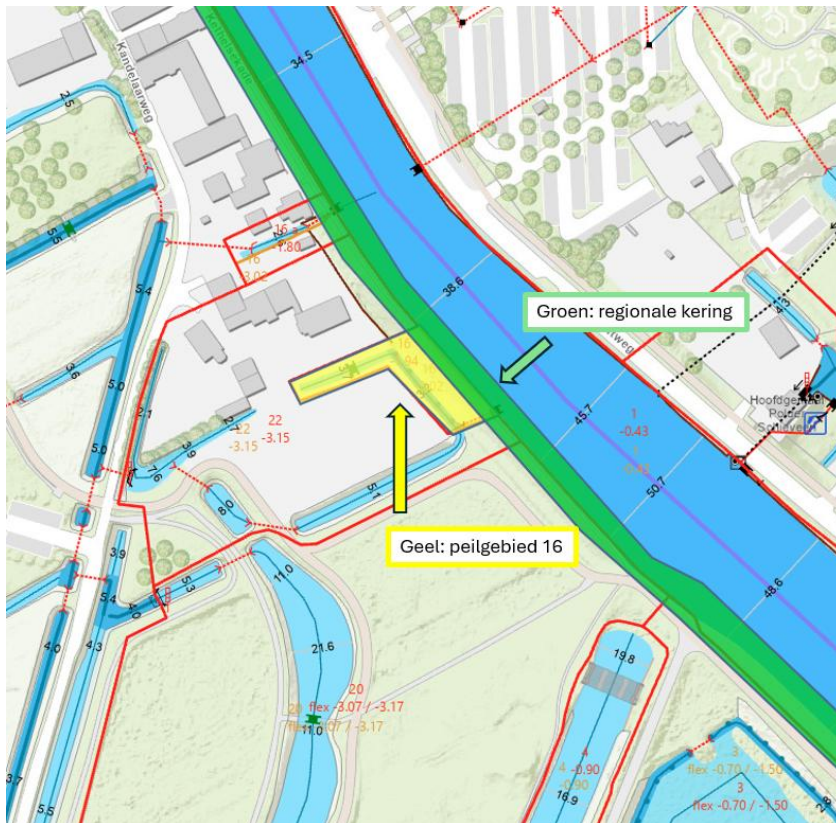
Het gebied waar wijzigingen zijn, betreft de peilgebieden 16 en 18 van de Noord-Kethel polder. Het gebied ligt in de drie gemeenten Rotterdam (peilgebieden 16 en 18), Schiedam (peilgebied 18) en Midden Delfland (peilgebied 18). Het kleine peilgebied 16, een hoogwatervoorziening voor de oude bebouwing, ligt in het oosten van het gebied, tegen De Schie aan. Peilgebied 18 bedekt een groot gebied. Ten noorden ligt de Mantjeskade en verderop Delft. De uiterste grenzen zijn in het noorden de In het oosten vormt De Schie de grens. Ten zuiden liggen de Kandelaarweg en Schiedam. De westgrens bestaat uit rijksweg A4, de Woudweg, het Octave De Conickpad en de Harreweg.

Een gebied van 134,7 hectare groot verandert, zoals aangegeven in onderstaande figuren 1, 2 en 3.

¹ Hoogheemraadschap van Delfland, juli 2017, Beleidsnota peilbeheer

Figuur 1: Te veranderen gebieden in de Noord-Kethel polder (134,7 ha)

Figuur 2: Gebied waar het waterpeil verandert, peilgebied 16 (0,11 ha, geel). Inclusief ligging regionale kering (groen)

Figuur 3: Gebied waar aanpassingen zijn in peilgebied 18 (134,63 ha); groot geel gedeelte was peilgebied 15, geel langs spoorlijn behoorde tot peilgebied 17. Inclusief ligging kades (groen en oranje)

1.3 Waarom passen we het peilbesluit aan?

Het huidige waterpeil in peilgebied 16 is hoger dan het waterpeil van het officiële peilbesluit. Het waterpeil is anders doordat het peil in het vorige peilbesluit niet juist is vastgesteld. Dit wordt nu met een ambtelijke wijziging verbeterd. Daarom is het nodig om het peilbesluit aan te passen.

Het huidige waterpeil in (een deel van) peilgebieden 15 en 18 is niet anders dan het waterpeil van het officiële peilbesluit. Maar het gebied van peilgebied 15 gaat op in peilgebied 18. Deze aanpassing is een herziening van de grootte van peilgebied 18. Daarom is het nodig om het peilbesluit aan te passen.

Verder wordt een watergang toegevoegd aan peilgebied 18, die eerst bij peilgebied 17 hoorde. Het is een watergang die langs de westkant van de spoorlijn Schiedam-Delft ligt. De watergang had een extra functie als aanvoersloot, maar nu niet meer. Waardoor een herziening van het gebied nodig is.

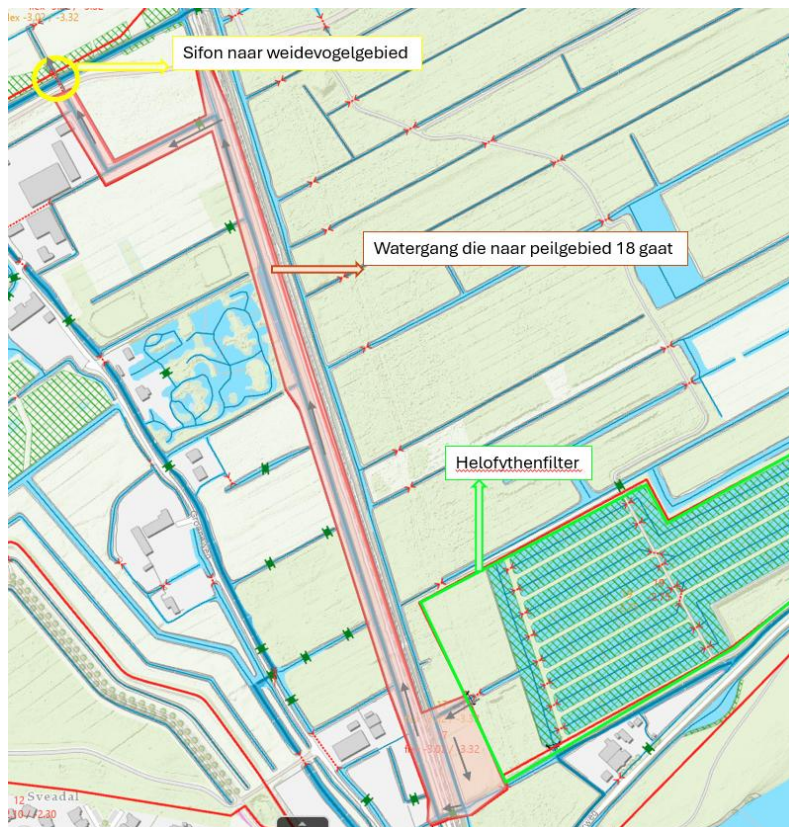
AMBSTHALVE CORRECTIE

In peilgebied 16 staat sinds 2010 een stuw, die het water op een hoger waterpeil vasthoudt voor de oude bebouwing. Deze waterstand zorgt ook voor externe druk tegen de kering, waardoor die stabiel blijft. Maar in het vorige peilbesluit is dit peil niet goed vastgesteld. Daarom wordt in dit peilbesluit het juiste peil vastgesteld.

HERZIENING PEILGEBIED

De herziening van peilgebied 18 is omdat de grens van peilgebied 18 verandert. Peilgebied 18 wordt groter omdat peilgebied 15 en een deel van peilgebied 17 worden toegevoegd. Voormalig peilgebied 15 heeft hetzelfde peil als peilgebied 18. Het peilbeheer loopt gelijk met dat van peilgebied 18. Verder lag in het westen van het peilgebied de grens niet over een peilscheidend kunstwerk.

Een watergang die onderdeel was van peilgebied 17 wordt ook aan peilgebied 18 toegevoegd. De watergang ligt west van de spoorlijn Schiedam-Delft. Deze watergang is ooit ingesteld om in droge perioden schoon water uit het helofytenfilter (dat ten zuidoosten van de watergang ligt, zie figuur 4) aan te voeren in peilgebied 17. Het helofytenfilter werkt niet. De watergang heeft daardoor deze extra functie niet meer.

Figuur 4: sloot langs het spoor vanaf helofythenfilter

1.4 Hoe passen we het peilbesluit aan?

In hoofdstuk 2 leggen we uit welke belangen er in het gebied spelen. Daarom kijken we welke functies en waterbelangen het gebied heeft.

Hieronder staan alle gebiedsfuncties en waterbelangen genoemd, die in de beleidsnota Peilbeheer staan.

Gebiedsfuncties

- archeologie,
- glastuinbouw,
- grasland,
- bouwland en vollegrondsteelt,
- natuur,
- recreatie en groene ruimte,
- stedelijk gebied en
- vaarwegbeheer.

Waterbelangen

- bodemdaling,
- waterkeringen,
- watergangen,
- kunstwerken en andere objecten aan het water
- effecten op waterkwaliteit en planten en dieren,
- risico op wateroverlast, watertekort of droogte.

In hoofdstuk 3 beschrijven we hoe het watersysteem werkt en wat er verandert. In hoofdstuk 4 beschrijven we waarom het nieuwe waterpeil wordt gekozen. Bij deze peilkeuze hoort een peilenkaart om de begrenzing van het peilgebied aan te geven. De peilenkaart is als bijlage aan dit rapport toegevoegd.

2 Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?

2.1 Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?

Het gebied is ingericht voor de gebiedsfuncties grasland, bouwland en vollegrondsteelt, natuur, weidevogels, recreatie & groene ruimte en bestaande bebouwing & infrastructuur.

Peilgebied 16 is een hoogwatervoorziening voor de aanwezige bestaande bebouwing. Voor die functie is 1,94 m beneden NAP een goed waterpeil voor dit gebied.

In peilgebied 18 zijn de functies bestaande bebouwing en infrastructuur en grasland. Het huidige officiële peil met een zomerpeil van 3,27 m beneden NAP en een winterpeil van 3,32 m beneden NAP verandert niet. De bestaande bebouwing staat vooral langs de Schie. Dwars door peilgebied 18 heen loopt de spoorweg Schiedam-Delft. Het waterpeil in het peilgebied verandert niet. De spoorweg heeft een drooglegging van meer dan 1,20 m, wat geschikt is voor die functie. Het deel wat peilgebied 15 was, bestaat uit grasland.

De bodem in het gebied bestaat uit veen en klei. Dit soort bodem is gevoelig voor bodemdaling. In het gebied zijn er delen met een hoge kans op het vinden van waardevolle voorwerpen in de grond, die iets zeggen over oude culturen.

2.2 Welke waterbelangen zijn aanwezig in het gebied?

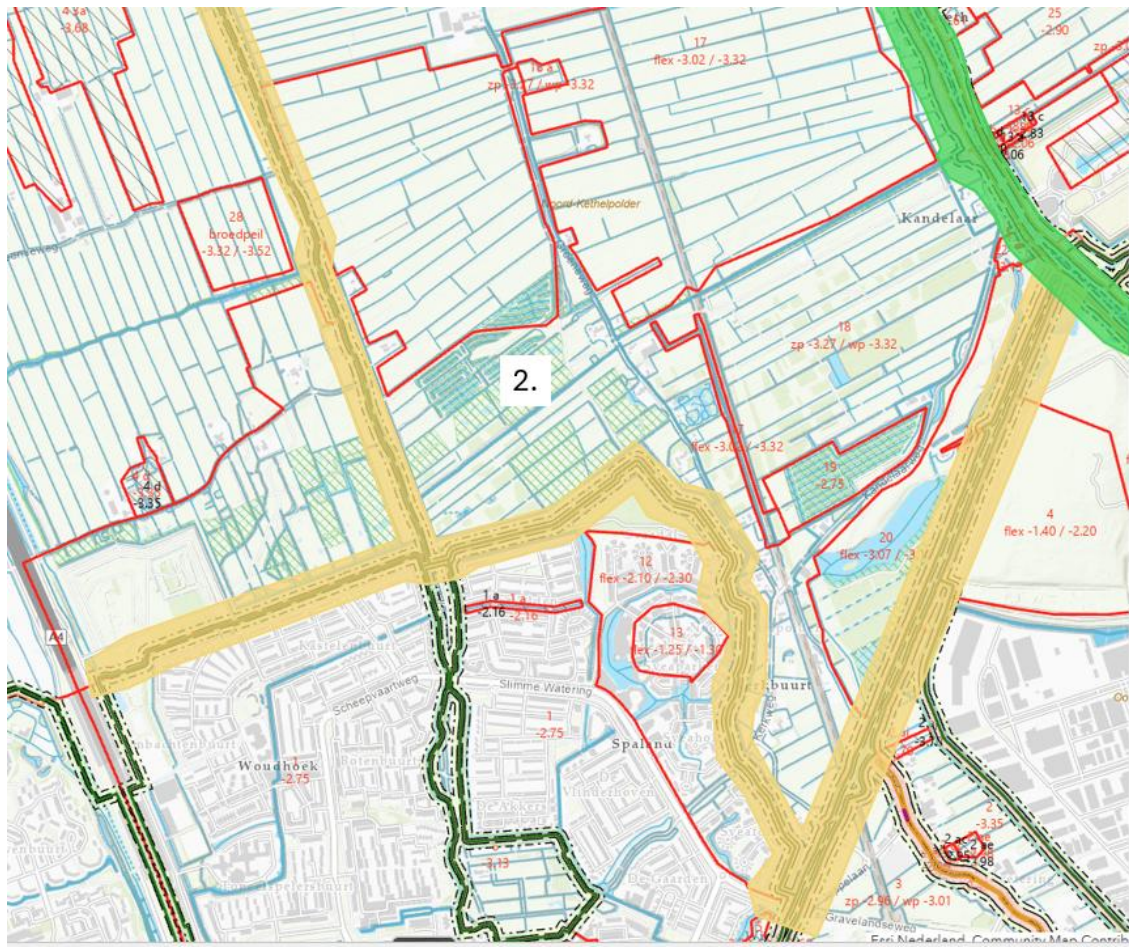
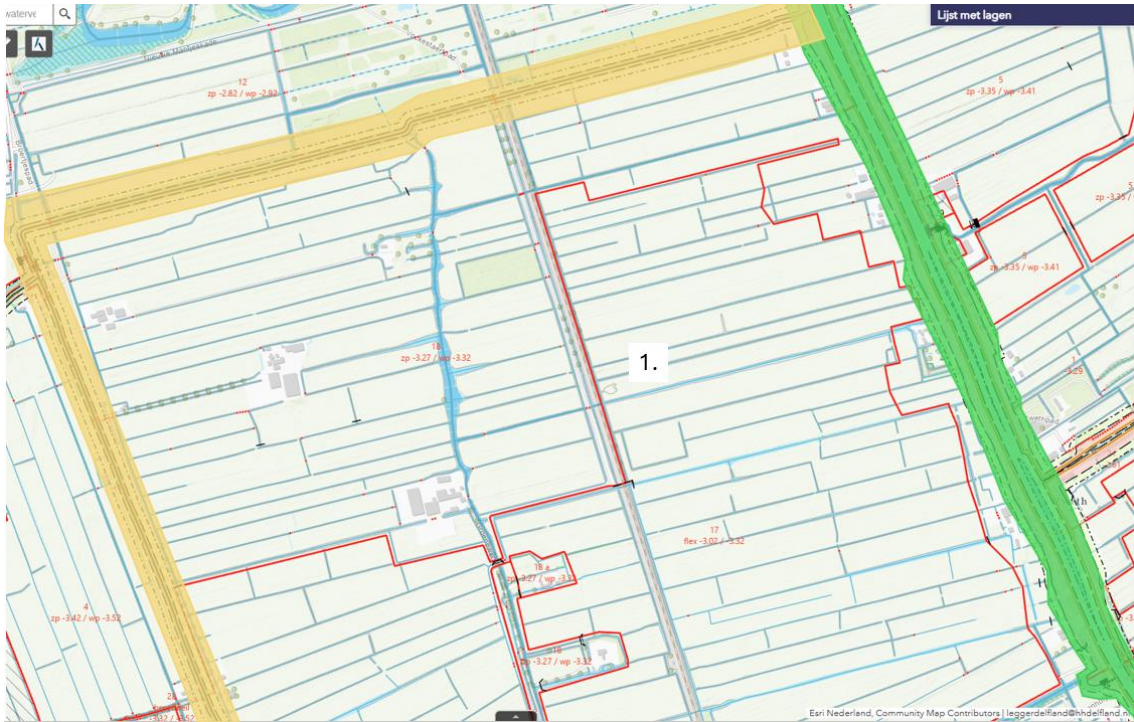
Voor het bepalen van het waterpeil vindt Delfland de volgende punten in het gebied belangrijk:

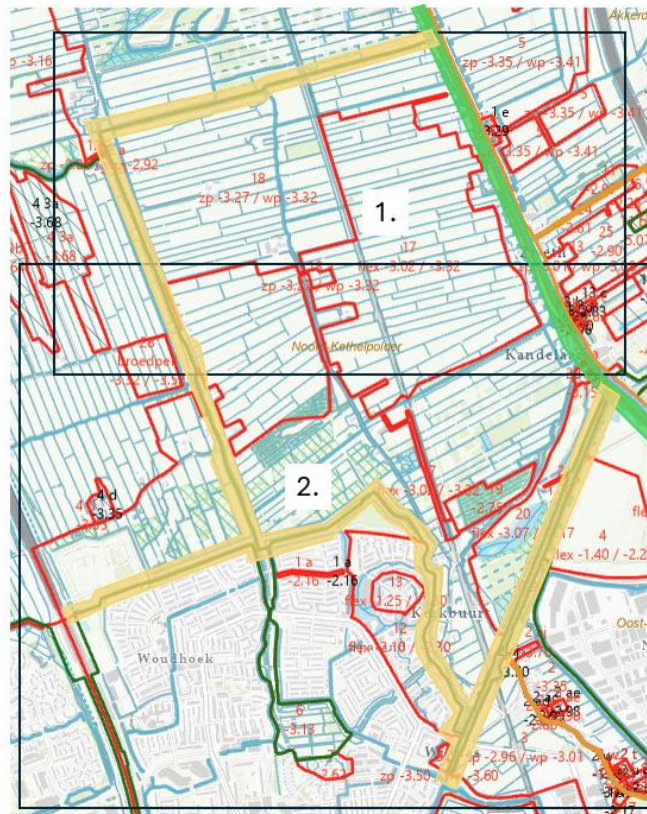
- Waterkeringen,
- Watergangen,
- Risico op wateroverlast,
- Risico op watertekort of droogte,
- Objecten aan het water: duikers, beschoeiingen, bruggen en dergelijke
- Waterkwaliteit en ecologie; deze worden hieronder apart toegelicht

Langs De Schie in peilgebied 16 ligt een regionale kering (zie figuur 2). In figuur 5 is te zien dat in peilgebied 18 in noordelijke richting, langs het Octave De Coninckpad, een polderkade (oranje) ligt. Een andere polderkade vormt de zuidgrens van peilgebied 18. Deze loopt grofweg tussen rijksweg A4 en De Schie, via de Poldervaart. Langs De Schie ligt de regionale kering (groen). Omdat het peil niet verandert is er geen risico op onstabiel worden van de kades.

Het peilbeheer moet veranderingen van het waterpeil door neerslag en droogte opvangen en watertekort zoveel mogelijk voorkomen. Dit lukt door goede aan- en afvoermogelijkheden voor het water. Ook wordt gekeken naar de aanwezige ruimte om veranderingen in het waterpeil op te vangen. Peilgebieden 16 en 18 kunnen op elk gewenst moment water inlaten om droogte tegen te gaan. En een eventueel wateroverschot kan het gebied verlaten via bijvoorbeeld stuwen en gemalen. Het peil verandert niet, hierdoor is het risico op wateroverlast of watertekort niet veranderd.

In de peilgebieden 16 en 18 liggen verschillende kunstwerken. Zoals bruggen, duikers en stuwen en dergelijke. Omdat het peil niet wordt aangepast, zijn hier geen nadelige effecten te verwachten voor de werking van de kunstwerken.

Figuur 5 Ligging regionale kering (groen) en polderkades (oranje)

Hoe gaat het met de waterkwaliteit en ecologie?

Delfland moet zorgen voor schoon, gezond en levend water. Daarom is voor de keuze van het waterpeil gekeken naar de volgende punten:

- of het water van goede of slechte kwaliteit is,
- of het goed of slecht gaat met waterplanten en waterdieren,
- wat de problemen zijn,
- of je met het waterpeil deze problemen kan verhelpen of verbeteren.

Om deze vragen te beantwoorden en oplossingen te verzinnen is methode 'Ecologische Sleutelfactoren'² gemaakt. In dit gebied zijn de volgende 'ecologische sleutelfactoren' belangrijk:

- 'Productiviteit van het water' – dit gaat over stoffen die het water te voedselrijk maken
- 'Habitatgeschiktheid en verspreiding' – dit gaat over de geschiktheid van het peilgebied voor waterdieren om te leven en om zich te verplaatsen

² STOWA, 'Ecologische Sleutelfactoren - begrip van het watersysteem als basis voor beslissingen', 6 juni 2014, rapportnummer 2014-19

Ecologische sleutelfactor 'Productiviteit van het water'

Peilgebied 16:

In peilgebied 16 zijn er geen meetpunten.

- In water dat niet dieper is dan 80 cm, zoals in peilgebied 16, neemt de watertemperatuur snel toe. Dit zorgt voor een risico op een lage hoeveelheid zuurstof in het water. Dit kan zorgen voor vissterfte, een grotere hoeveelheid fosfaat in het water en stankoverlast in de zomer.

Peilgebied 18

In peilgebied 18 zijn drie meetpunten, waar het gehalte aan voedingsstoffen wordt gemeten.

Meetpunt 'OW211-019, speelwater bij Octave De Coninckpad':

- Stikstof: een gehalte van 2,9 mg/l. (norm: 2,0 mg/l)
- Fosfor: een gehalte van 0,05 mg/l. (norm 0,6 mg/l)
- Zuurstof: een gehalte van 9,2 mg/l. (Een gezond watermilieu heeft doorgaans een zuurstofgehalte van minimaal 4 mg/l)
- Geen gegevens bekend over sulfaat. (norm: 100 mg/l)
- Giftige stoffen (de zogenaamde toxiciteit): In 2023 was deze laag.

Meetpunt 'OW211-013, sloot achter boerderij':

- Stikstof: een gehalte van 3,50 mg/l. (norm: 2,0 mg/l)
- Fosfor: een gehalte van 0,13 mg/l. (norm 0,6 mg/l)
- Zuurstof: een gehalte van 7,5 mg/l. (Een gezond watermilieu heeft doorgaans een zuurstofgehalte van minimaal 4 mg/l).
- Sulfaat: een gehalte van 85,3 mg/l. (norm: 100 mg/l)
- Giftige stoffen (de zogenaamde toxiciteit): In 2021 was deze laag.

Meetpunt 'OW211-000, gemaal Kandelaarweg Machinesloot':

- Stikstof: een gehalte van 3,33 mg/l. (norm: 2,0 mg/l)
- Fosfor: een gehalte van 0,27 mg/l. (norm 0,6 mg/l)
- Zuurstof: een gehalte van 6,3 mg/l. (Een gezond watermilieu heeft doorgaans een zuurstofgehalte van minimaal 4 mg/l)
- Sulfaat: een gehalte van 123,9 mg/l. (norm: 100 mg/l)
- Giftige stoffen (de zogenaamde toxiciteit): In 2023 was deze laag.

- Bij de drie meetpunten zijn fosfaat- en stikstofgehaltenes van het water gemeten. De gehaltenes stikstof zijn hoger dan de norm. Dit is mogelijk ook veroorzaakt doordat meststoffen van landbouwgronden met de neerslag naar het water kunnen uitspoelen. Of doordat stoffen als stikstof en fosfaat vrijkomen uit organische stof uit de waterbodem.
- Bij twee meetpunten zijn de sulfaatgehaltenes van het water gemeten. Het gehalte sulfaat is bij meetpunt OW211-013 onder de norm. Maar het gehalte sulfaat is bij meetpunt OW211-000 boven de norm. Een te hoog gehalte sulfaat kan zorgen voor afbraak van veen, waardoor voedingsstoffen vrijkomen.
- De veenafbraak wordt beperkt door hoge grondwaterstanden in het gebied.
- Water wordt uit de Boezem in het peilgebied gelaten. Dat verandert niet. De waterkwaliteit verslechtert hierdoor niet ten opzichte van oude situatie.
- De gemeten gehaltenes fosfor zijn op de drie meetpunten boven de norm.
- De gemiddelde gehaltenes sulfaat liggen zowel boven als onder de norm van 100 mg/l. In laagveengebieden is de veenbodem vaak zelf de grootste bron van sulfaat in het water. (Sulfaatbronnen in het Hollandse veenlandschap³).
- Sloten zijn hier ondiep, wat een negatief effect kan hebben op de zuurstofhuishouding: het water warmt sneller op, waardoor het water zuurstofloos kan raken. Dit kan vissterfte, stankoverlast en een verhoging van de hoeveelheid fosfaat veroorzaken.
- De zuurstofgehaltenes voldoen op de drie meetpunten aan de norm.
- In peilgebied 18 zijn natuurvriendelijke oevers. Voor een goede werking van natuurvriendelijke oevers is het belangrijk dat het waterpeil op een natuurlijke manier

³ [Sulfaatbronnen in het Hollandse veenlandschap](#)

verhoogt en verlaagt: in de winter een laag peil en in de zomer een hoog peil. Hierdoor komen ook minder stoffen uit de oever vrij.

Ecologische sleutelfactoren 'Habitatgeschiktheid en verspreiding'

Peilgebied 16:

- De waterdiepte is beperkt (25 tot 40 cm), waardoor het geschikt is voor een beperkt aantal vissoorten om te paaieren en ongeschikt is om te overwinteren.

Peilgebied 18:

- Het samenvoegen van de peilgebieden vergroot het leefgebied voor vis.
- In het gebied zijn flauwe oevers, die voor een deel van het jaar onder water staan. Het peilbeheer heeft een positief effect op de gewenste ontwikkeling van riet en oevervegetatie.
- In water dat niet dieper is dan 80 cm neemt de watertemperatuur snel toe. Dit zorgt voor een risico op een lage hoeveelheid zuurstof in het water. Dit kan zorgen voor vissterfte, een grotere hoeveelheid fosfaat in het water en stankoverlast in de zomer.
- De waterdiepte is beperkt (25 tot 40 cm), waardoor het geschikt is voor een beperkt aantal vissoorten om te paaieren en ongeschikt is om te overwinteren.
- Vissen kunnen zich verplaatsen naar de boezem door een vispassage bij het gemaal.

2.3 Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland

Als Delfland het waterpeil wil veranderen, kijken we eerst wie daarmee te maken krijgt. Dat kunnen burgers, agrariërs of organisaties zijn.

In dit gebied hebben we de laatste jaren zeven meldingen ontvangen. Over te hoog of te laag water. Alle zijn afgehandeld.

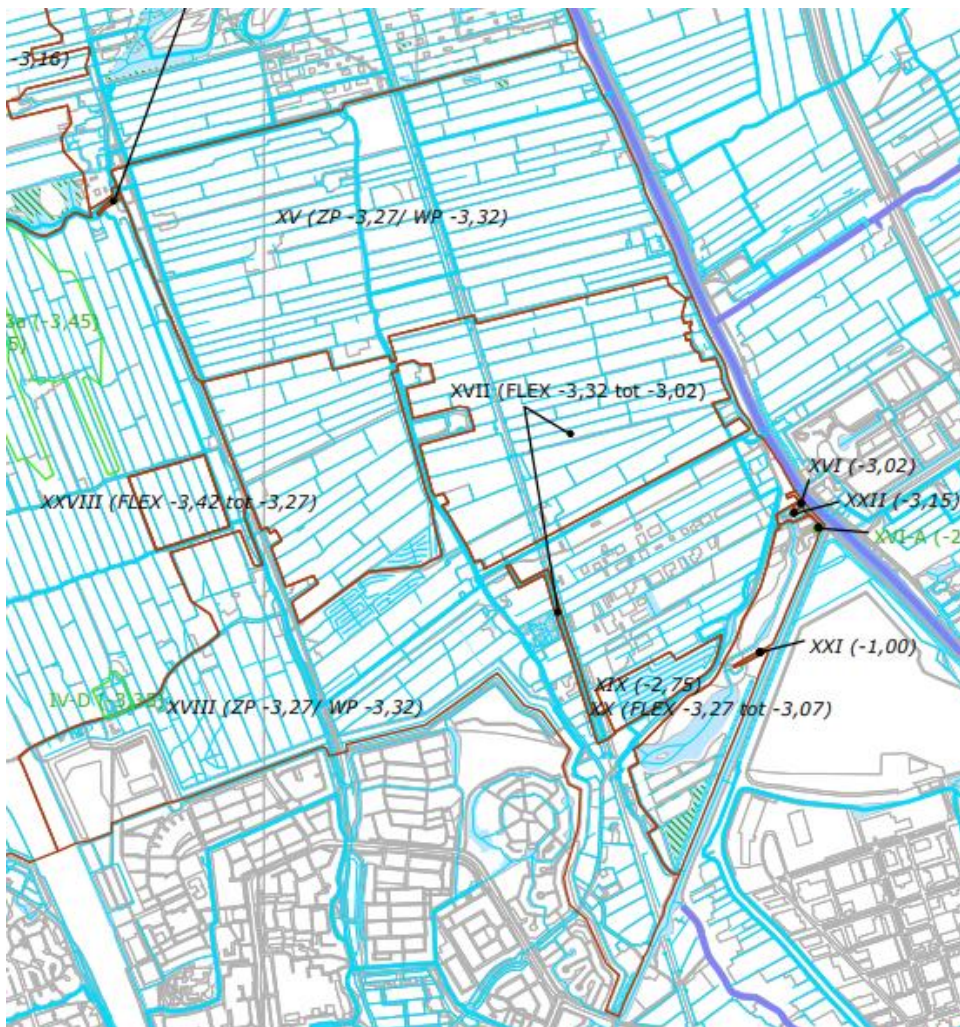
We hebben overleg gehad met Natuurmonumenten. We hebben informatie over het nieuwe peilbesluit gestuurd naar gemeenten Rotterdam, Schiedam en Midden Delfland.

3 Hoe werkt het watersysteem?

3.1 Wat was het officiële waterpeil?

In 2012 is een waterpeil voor peilgebieden 16 en 18 vastgesteld in het peilbesluit⁴ Abtswoude. Een deel van de peilenkaart van dat peilbesluit is te zien op figuur 6.

Voor peilgebied 16 is toen een vast waterpeil vastgesteld op 3,02 m beneden NAP. Dit peil is te laag en kan niet kloppen als hoogwatervoorziening. Voor de watergang langs het spoor, die onderdeel was van peilgebied 17, is toen een flexibel waterpeil met een maximum van 3,02 meter beneden NAP en een minimum van 3,32 meter beneden NAP vastgesteld. Voor peilgebied 18 is toen een waterpeil van 3,27 m beneden NAP in de zomer en 3,32 m beneden NAP in de winter vastgesteld.

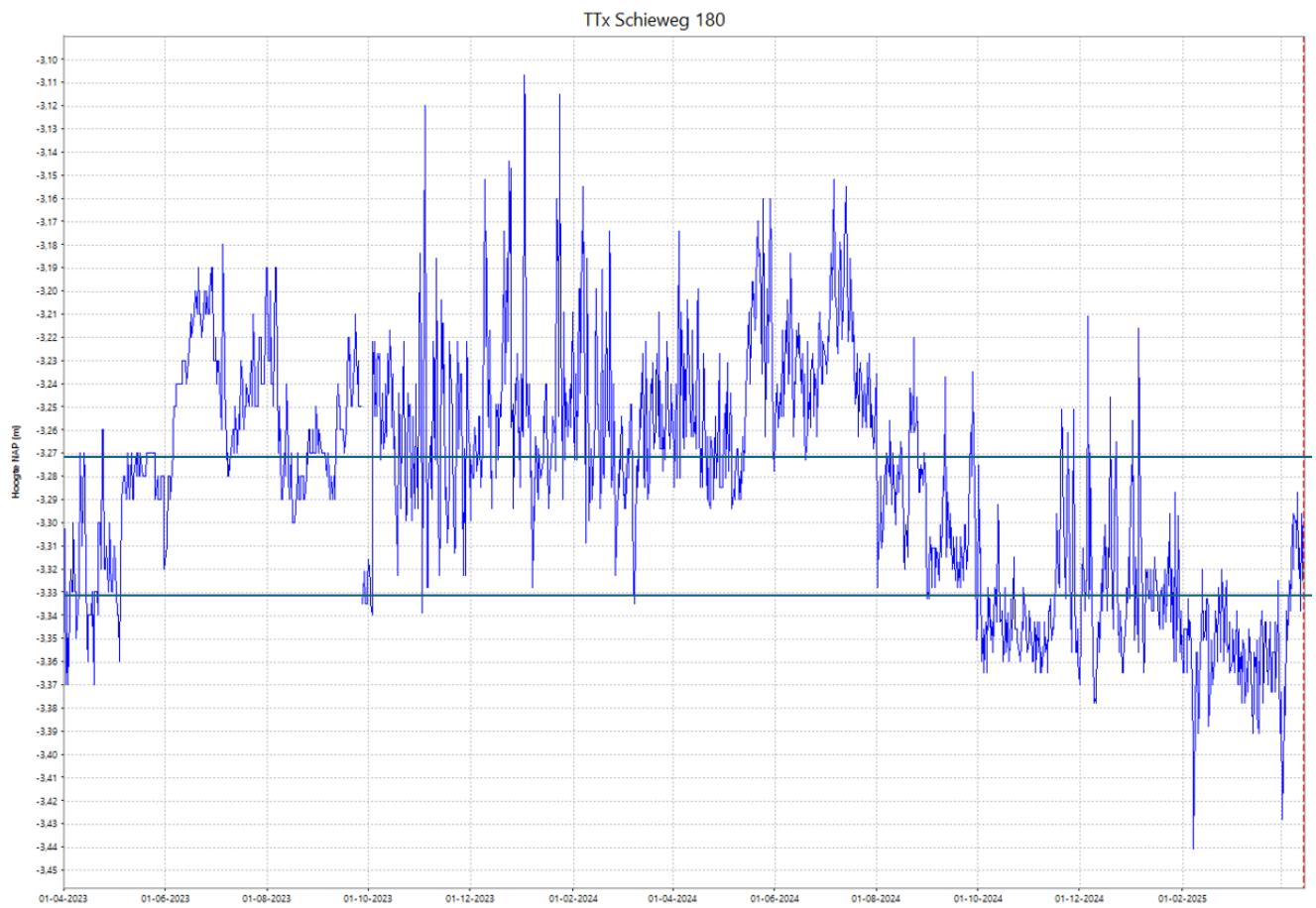
Figuur 6: Gedeelte van de peilenkaart van peilbesluit Abtswoude uit 2012

3.2 Wat is het waterpeil in werkelijkheid?

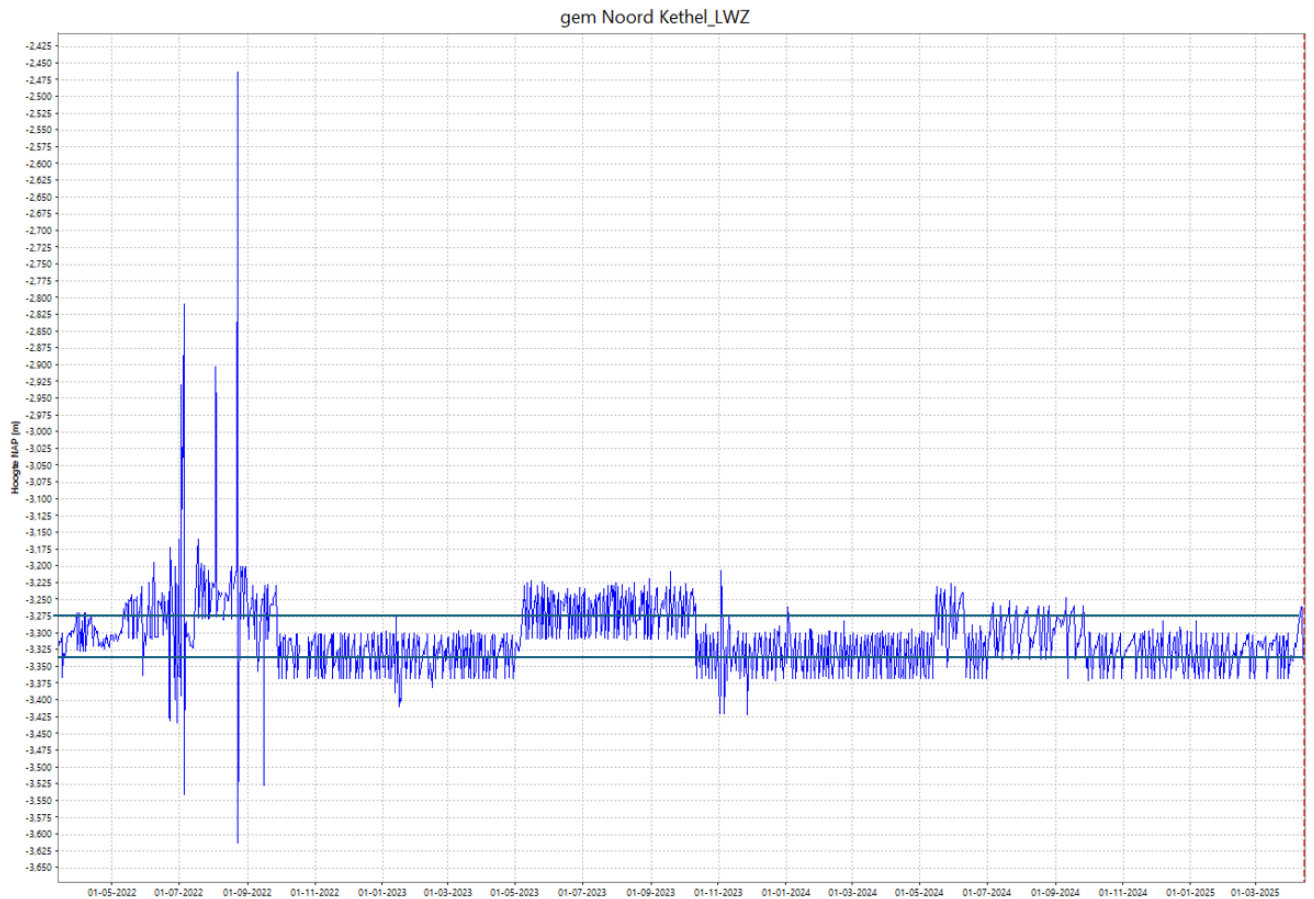
Figuur 12 7 en 8 tonen de meetreeksen van de automatische meetpunten. Hier zijn de gemeten waterstanden in peilgebied 18 weergegeven. Bij het meetpunt ter hoogte van de Schieweg 180 zijn de waterpeilen 3,27 m beneden NAP als zomerpeil en 3,33 m beneden NAP als winterpeil. Daarmee is de waterstand zoals in het officiële peilbesluit. Bij het meetpunt ter hoogte van Gemaal Noord-Kethel: 3,30 m beneden NAP als zomerpeil en 3,33 m beneden NAP als winterpeil. Daarmee past de waterstand in het officiële peilbesluit.

⁴ Hoogheemraadschap van Delfland, 2012, Peilbesluit Abtswoude (Holierhoekse, Zouteveense, Noord-Kethel en Lage Abtswoudse polder en zuidelijk deel Kerpolder)

In peilgebied 16 staat geen automatisch meetpunt.

Figuur 7: meetreeks gemeten waterpeilen automatisch meetpunt TTx Schieweg 180

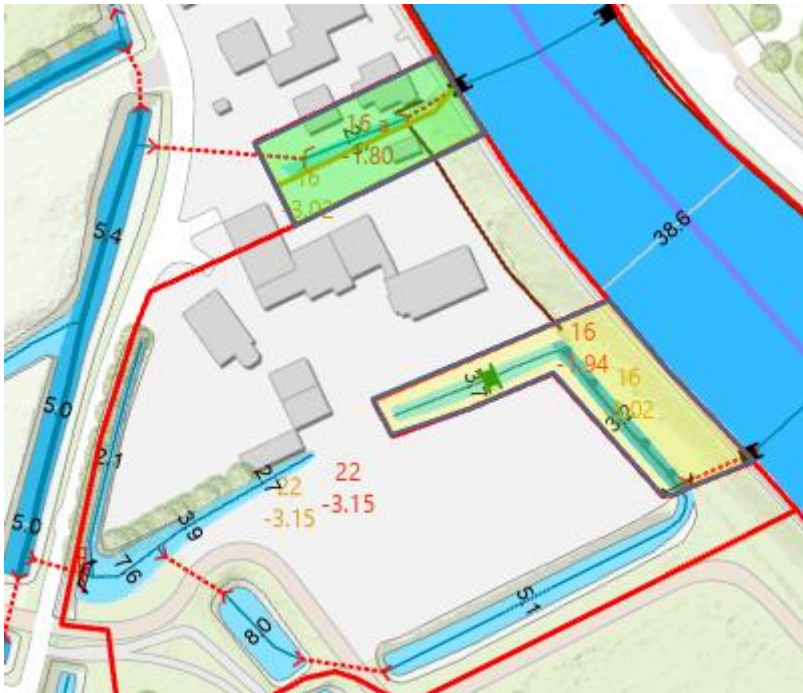

Figuur 8: meetreeks gemeten waterpeilen automatisch meetpunt gemaal Noord Kethel_LWZ

Gebied met afwijkend waterpeil

Ten noorden van peilgebied 16 bevindt zich een klein gebied met afwijkend waterpeil (code 16a), zie figuur 9. Het waterpeil van dit gebied is niet vastgelegd in een peilbesluit. Volgens de beleidsnota Peilbeheer wil Delfland gebieden met afwijkende waterpeilen zoveel mogelijk opheffen. Het waterpeil moet dan hetzelfde worden als het waterpeil van de rest van het peilgebied. Maar als het maaiveldniveau ten minste 10 cm afwijkt van het omliggende peilgebied mag een gebied met afwijkend waterpeil blijven bestaan.

Gebied met afwijkend waterpeil 16a voldoet hier aan en mag daarom blijven bestaan. En voor de oude bebouwing is dit hoger waterpeil nodig.

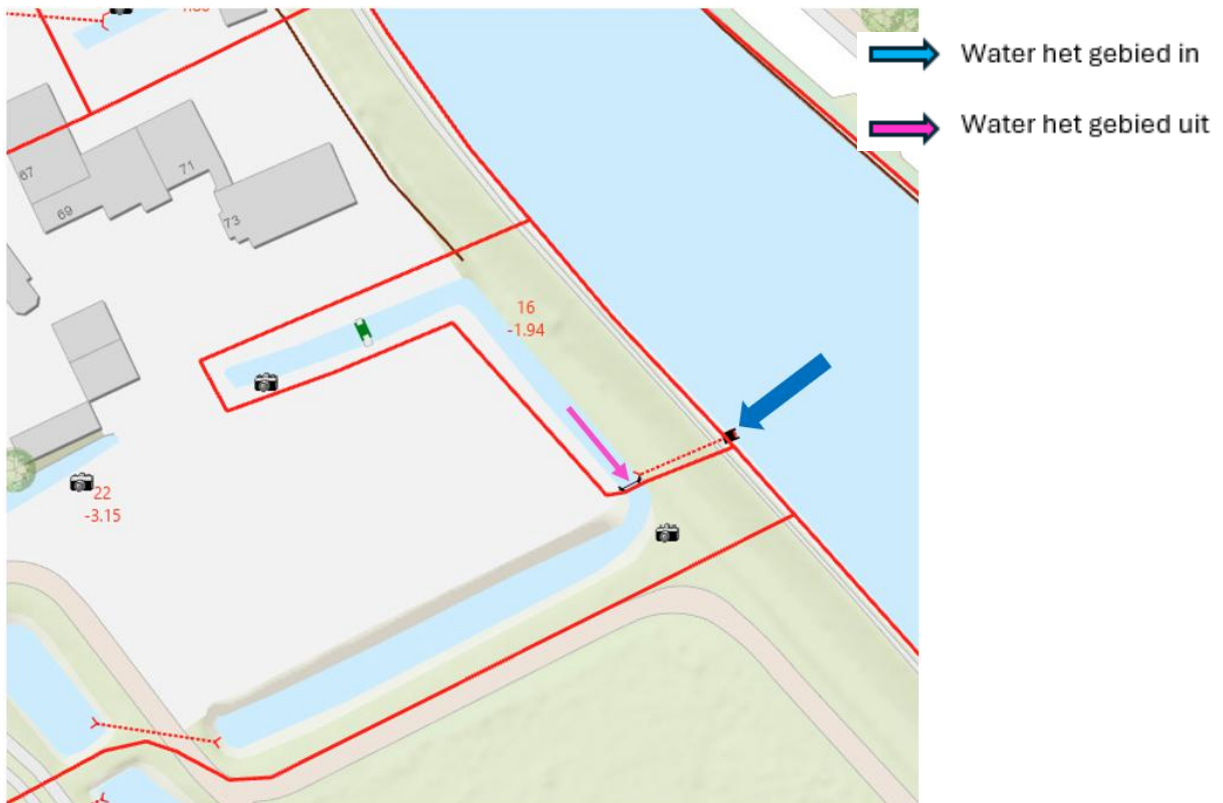
Figuur 9 Gebied 16a (groen) met afwijkend waterpeil

3.3 Wat is er veranderd aan het watersysteem?

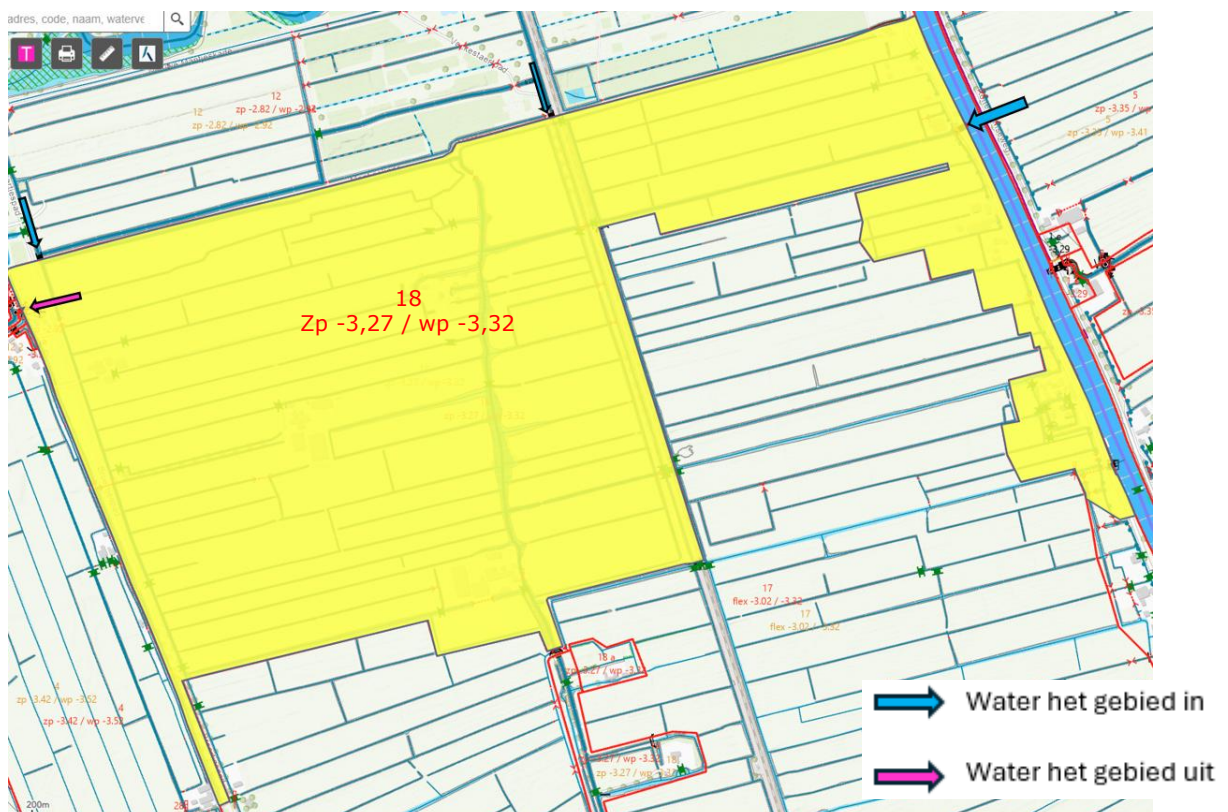
We laten zien hoe het watersysteem in elkaar zit en hoe het werkt. Dit is belangrijk omdat door het watersysteem bepaalde waterpeilen soms niet mogelijk zijn. In figuren 10, 11 en 12 zijn kaartjes van het watersysteem in peilgebied 16, 18 Noord en 18 Zuid. Hierop staat aangegeven waar het water het peilgebied in en uit kan. Het water wordt vanuit de boezem peilgebieden 16 en 18 in gelaten.

In peilgebied 16 komt water alleen vanuit de boezem het gebied in (blauwe pijl, figuur 10). Het water wordt op hoogte gehouden door de stuw, voor de oude bebouwing die hier staat. Overtollig water verlaat het gebied via de stuw (roze pijl).

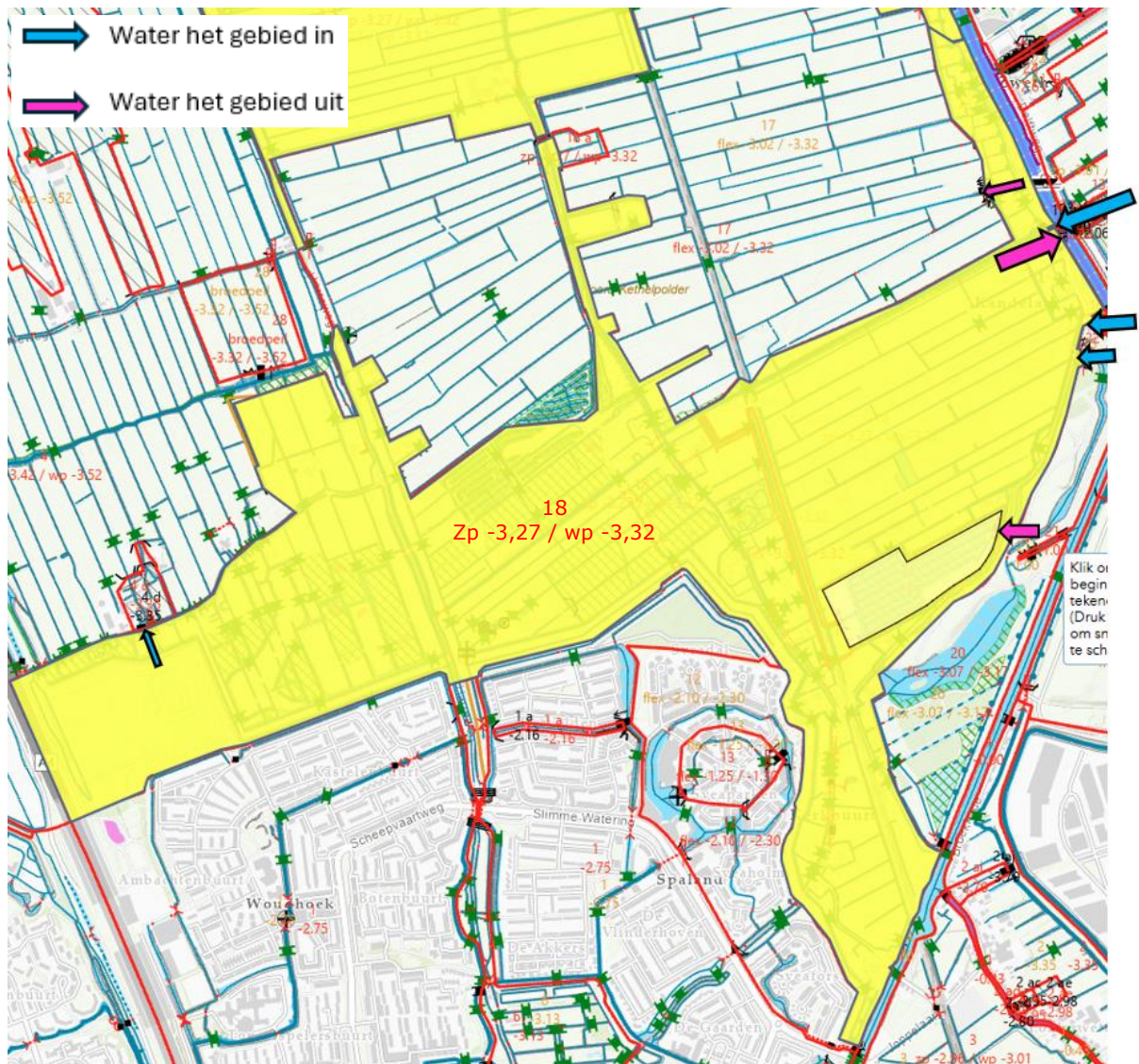
In peilgebied 18 komt water het gebied in vanuit de boezem (blauwe pijlen, figuur 11 en 12). Het loopt onder vrij verval in westelijke richting. Water kan ook via inlaten het peilgebied in gelaten worden vanuit de Holierhoekse en Zouteveense polder. Verder komt water vanuit de peilgebieden 20, 22 en 19 het peilgebied in. Water gaat het gebied uit via Gemaal Noord Kethel polder naar de boezem. Ook kan water het gebied verlaten via solar-gemaal Kethel naar de boezem, via een afsluitbare duiker naar Holierhoekse en Zouteveense polder en door een pompje naar peilgebied 19.

Figuur 10: kaartje met de praktijksituatie van de waterhuishouding in peilgebied 16

Figuur 11: kaartje met praktijksituatie van de waterhuishouding in peilgebied 18, noord (voormalig peilgebied 15)

Figuur 12: Kaart met de praktijksituatie van de waterhuishouding in peilgebied 18, zuid (het helofytenfilter van peilgebied 19 ligt binnen peilgebied 18, lichtgeel op dit kaartje)

4 Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?

In dit hoofdstuk bekijken we of het nieuwe waterpeil goed past bij het gebied. Daarbij kijken we naar de gevolgen van het waterpeil voor de gebiedsfuncties en (Delflandse) belangen van peilgebied 16 en de gedeelten die bij peilgebied 18 komen. Dit doen we aan de hand van het beleid van de beleidsnota Peilbeheer.

4.1 Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil?

4.1.1 AMBSTHALVE CORRECTIE

Deze peilafweging gaat over peilgebied 16:

Het waterpeil van 1,94 m beneden NAP in peilgebied 16 wordt al langere tijd aangehouden. Voor zakkingsgevoelige bebouwing is dat een geschikt waterpeil, want als het waterpeil zou dalen, zou ongelijke zetting of het droogvallen van paalkoppen op kunnen treden.

Het waterpeil is ook geschikt voor de regionale kering: deze waterstand zorgt voor externe druk tegen de kering, waardoor die stabiel blijft. Het waterpeil is ook geschikt voor het risico op watertekort of droogte, want het gebied kan te allen tijde voorzien worden van water. Overtollig water verlaat het gebied via de stuw.

De huidige situatie levert geen problemen op, want dit peilgebied heeft als doel hoogwatervoorziening voor de oude bebouwing. Met dat doel is in 2010 de stuw geplaatst, die het water hoog houdt. Maar in het vorige peilbesluit is dit waterpeil niet goed vastgelegd. Als het waterpeil wordt ingesteld volgens het peilbesluit van 2012, bestaat het risico dat de oude bebouwing gaat verzakken of dat paalkoppen droog vallen.

Deze peilafweging gaat over het noordelijk deel van peilgebied 18:

Het waterpeil in het noordelijke deel van peilgebied 18 wordt al langere tijd aangehouden; het is gebleken dat voormalig peilgebied 15 hetzelfde waterpeil heeft als peilgebied 18. Het beheer van dit deel verloopt gelijk met de rest van peilgebied 18.

In het gebied zijn diverse functies. Voor de volgende gebiedsfuncties is het huidige waterpeil geschikt:

- Archeologie, want een peilverlaging zou een lagere grondwaterstand geven, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen verteren.
- Zakkingsgevoelige bebouwing, want als het waterpeil zou dalen, zou ongelijke zetting of het droogvallen van paalkoppen op kunnen treden.
- Grasland, want waterstanden moeten niet te hoog zijn in verband met de draagkracht van de bodem voor berijdbaarheid van landbouwwerktuigen.
- Natuur, want peilverlaging geeft vaak negatieve effecten op de gewenste grondwaterstanden in natuurgebieden.
- Recreatie & groen, want het gaat erom dat de wortels van de vegetatie het grondwater kunnen bereiken, maar niet voortdurend onder water staan.

Het waterpeil is ook geschikt voor de regionale kering: deze waterstand zorgt voor externe druk tegen de kering, waardoor die stabiel blijft. Het waterpeil is ook geschikt voor het risico op watertekort of droogte, want het gebied kan altijd als het moet water krijgen. En overtollig water verlaat het gebied via stuwen en gemalen. Verder is het een geschikt waterpeil om bodemdaling tegen te gaan, want door het peil niet te laten zakken, zal het veen niet gaan oxideren.

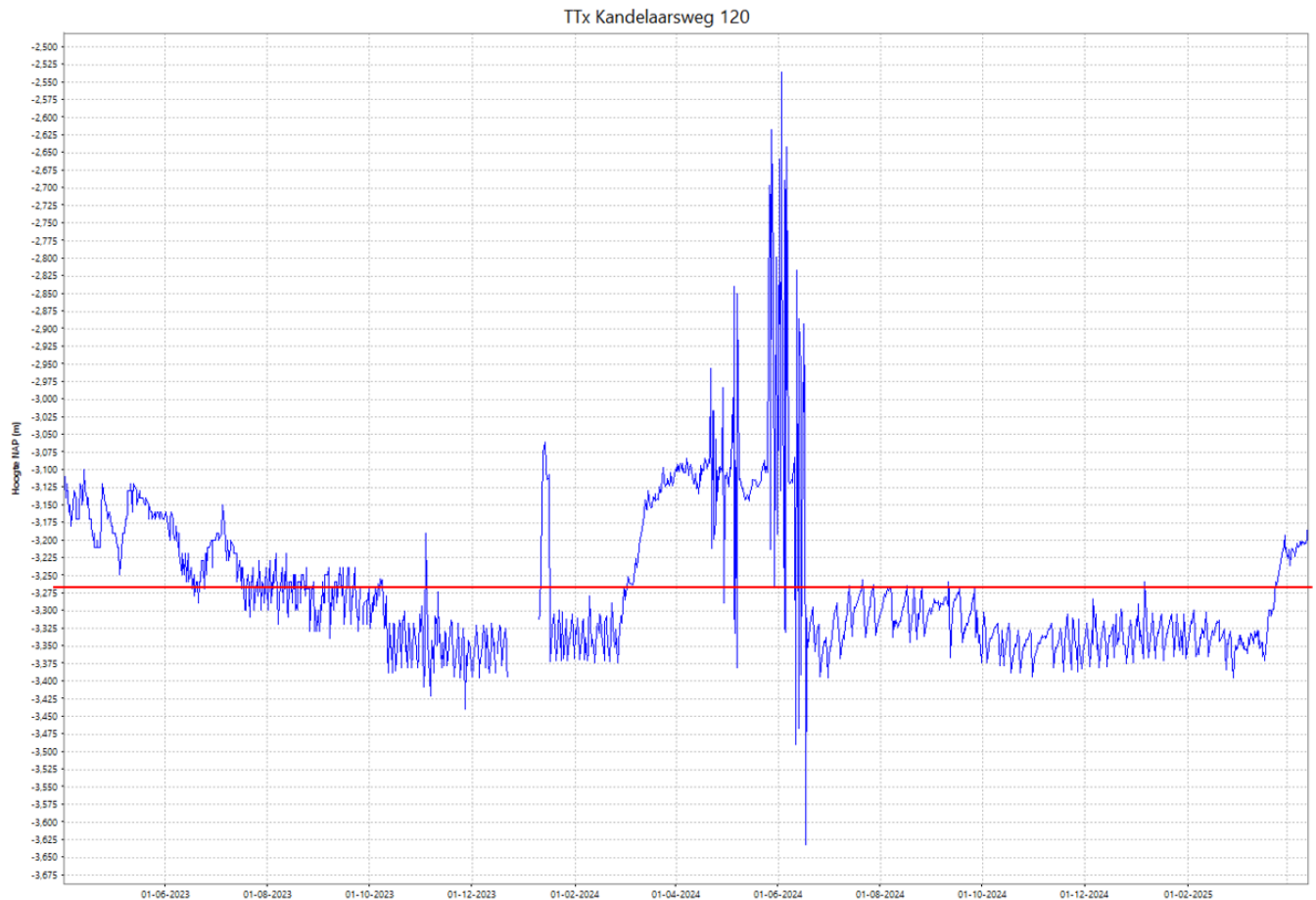
De huidige situatie levert geen problemen op, het peil blijft gelijk. Door de aanpassing krijgt peilgebied 18 een groter oppervlak.

4.1.2 HERZIENING PEILGEBIED

Deze peilafweging gaat over de watergang ten westen van de spoorlijn Schiedam-Delft, welke tot peilgebied 17 behoorde (zie ook figuur 4). Ten zuidoosten van deze watergang ligt een

helofytenfilter. De watergang had als extra functie het vervoeren van het gefilterde water via een sifon naar het weidevogelgebied, iets noordelijker gelegen. Het helofytenfilter blijkt niet te werken. Hierdoor komt de extra functie van de watergang te vervallen. En wordt de watergang toegevoegd aan peilgebied 18.

Het waterpeil in de watergang verandert hierdoor. Naar een zomerpeil van 3,27 m beneden NAP en een winterpeil van 3,32 m beneden NAP. In de watergang was een flexibel peil met een maximum van 3,02 m beneden NAP en een minimum van 3,32 m beneden NAP.

Figuur 13 Meetlocatie Kandelaarweg 120 (peilgebied 17), rode lijn op -3,27 m NAP

Het maximum waterpeil van de watergang, wordt 0,25 m lager. Uit de meetgegevens (zie figuur 13) is gebleken dat het hoogste waterpeil in het voorjaar werd ingesteld en dat het daarna uitzakte. Vanaf half juni lag waterpeil al voornamelijk rond de 3,27 m beneden NAP. De verwachting is daarom dat deze peilaanpassing geen knelpunten met zich meebrengt. Omdat de nieuwe peilen al grotendeels de praktijksituatie was. Het laagste peil verandert met deze aanpassing niet. Die blijft 3,32 m beneden NAP.

Voor de infrastructuur wordt geen knelpunt verwacht, omdat de drooglegging hetzelfde blijft. Voor grasland geldt dat het laagste waterpeil niet zakt. Waterpeilen moeten voor grasland niet te hoog zijn in verband met de draagkracht van de bodem. Het moet berijdbaar blijven voor landbouwwerktuigen. Het waterpeil blijft een natuurlijk verloop houden met een zomer- en winterpeil. Dit is goed voor de natuur, voor de ontwikkeling van vegetatie. Omdat het laagste waterpeil niet verandert, is er geen nadelig effect voor de archeologie. Een peilverlaging zou een verlaging van de grondwaterstand kunnen geven, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen verteren.

4.2 Wat wordt het nieuwe waterpeil?

Peilgebied 16

We kiezen voor een vast waterpeil van 1,94 m beneden NAP voor peilgebied 16. Het peil heeft positieve effecten en de risico's zijn acceptabel. Het gebied met het peil is te zien op de peilenkaart in bijlage 1 (deel 1). Het schouwpeil wordt 1,94 m beneden NAP.

In vergelijking met het vorige peilbesluit wordt het peil in peilgebied 16 1,08 m hoger.

Peilgebied 18

Het peil in het gebied dat voorheen peilgebied 15 was, heeft een zomerpeil van 3,27 m beneden NAP en een winterpeil van 3,32 m beneden NAP. Dit peil verandert niet. Het peil heeft positieve effecten en de risico's zijn acceptabel. Het gebied met het peil is te zien op de peilenkaart in bijlage 1 (deel 3). Het schouwpeil wordt 3,32 m beneden NAP.

In vergelijking met het vorige peilbesluit verandert het peil niet.

We kiezen voor een zomerpeil van 3,27 m beneden NAP en een winterpeil van 3,32 m beneden NAP voor de watergang die onderdeel was van peilgebied 17. Het peil heeft positieve effecten en de risico's zijn acceptabel. Het gebied met het peil is te zien op de peilenkaart in bijlage 1 (deel 2). Het schouwpeil wordt 3,32 m beneden NAP.

Het zomerpeil zal overgaan naar het winterpeil in de maanden september en oktober. Het winterpeil zal overgaan naar het zomerpeil in de periode van maart tot en met mei. Het precieze tijdstip is afhankelijk van het weer en van de grondwaterstanden in het peilgebied.

In vergelijking met het vorige peilbesluit wordt het peil in de watergang langs de spoorweg in de zomer 0,25 m lager en in de winter blijft het gelijk.

4.3 Welke maatregelen zijn nodig?

Om het nieuwe waterpeil in te stellen in peilgebied 16 zijn geen maatregelen nodig.

Om het nieuwe waterpeil in te stellen in peilgebied 18 in de watergang langs het spoor zijn maatregelen nodig: het verwijderen van de sifon en vier keerschotten. Dit alles kost ongeveer € 15.000,-. De maatregelen worden op de planning gezet voor 2026. De maatregelen worden bekostigd uit het budget van Assetmanagement.

Woordenlijst

Bodemdaling: Het dalen van de hoogte van een terrein. Bodemdaling kan veroorzaakt worden door oxidatie, inklinking, gas- en oliewinning en lange termijn geologische processen.

De boezem: Oppervlaktewater dat ertoe dient om polderwater op te vangen en af te voeren.

Drooglegging: Het hoogteverschil tussen het waterpeil in een watergang en de gemiddelde hoogte van het naastgelegen perceel.

Flexibel peil: Het waterpeil beweegt tussen de aangegeven onder- en bovengrens. De schommeling van het waterpeil komt door neerslag en verdamping. Wanneer het peil onder de ondergrens komt, zal er water worden ingelaten. Wanneer het peil boven de bovengrens komt, wordt het overtollige water afgelaten. Als er veel regen verwacht wordt mag er alvast water worden afgelaten.

Gebied met afwijkend peil: Een klein gebied waarin het peil afwijkt van het peil dat in het peilbesluit is vastgesteld.

Gebiedsfuncties: Waarvoor een gebied wordt gebruikt. Elke plek heeft een bepaalde functie of doel, zoals wonen, landbouw of recreatie.

Hoogwatervoorziening: Een hoogwatervoorziening is een peilgebied waarin het waterpeil hoog wordt gehouden om schade aan houten funderingspalen te voorkomen. Hoogwatervoorzieningen zijn vaak te vinden bij oude bebouwing. Het kan dan gaan om één of meerdere naastgelegen gebouwen. Meestal ligt aan de achterkant van de bebouwde percelen een watergang met een hoger waterpeil.

Kunstwerk: objecten in of aan het water die van belang zijn voor onder andere het goed kunnen laten werken van de waterhuishouding van de waterbeheersing.

Peil: Door waterschap in peilbesluit vastgelegde waterpeil dat in een bepaald gebied moet worden gehandhaafd.

Peilbeheer: Het zorgen voor het juiste waterpeil door water aan- of af te voeren.

Peilbesluit: Besluit van het algemeen bestuur van een waterschap. Hierin staat welke waterpeilen er moet worden ingesteld, de ligging van de peilgebieden en plaats van de peilschalen zijn aangegeven.

Peilgebied: Gebied met elkaar verbonden watergangen. In dat gebied wordt één waterpeil aangehouden.

Peilschaal: Een peilschaal is een maatlat die in het water staat. Op deze peilschaal is een centimeterverdeling te zien. Daarmee is waterstand af te lezen en te controleren of de waterstand overeenkomt met het peilbesluit. Peilschalen zijn bevestigd aan kademuren, beschoeiingen of een aparte plank in het water.

Peilverlaging: Neerwaartse bijstelling van het waterpeil ten opzichte van het voorgaande peilbesluit verder dan peilaanpassing.

Praktijkpeil: Waterstand die werkelijk in een watergang aanwezig is, afgelezen van de peilschaal.

Schouwpeil: In het peilbesluit vastgesteld peil dat het referentieniveau vertegenwoordigt voor het voeren van schouw, dagelijks peilbeheer, afhandelen van vergunningen en het uitvoeren van onderhoud aan watergangen.

Vast peil: Tijdens het hele jaar wordt er één peil aangehouden.

Waterbelang: Alles wat belangrijk is voor het beheren van water. Waterbelang gaat onder andere over het zorgen voor genoeg schoon water en het voorkomen van overstromingen.

Bijlage 1 Peilenkaarten

- Peilenkaart Noord-Kethelpolder, peilgebieden 16 en 18 (deel 1)
->peilgebied 16
- Peilenkaart Noord-Kethelpolder, peilgebieden 16 en 18 (deel 2)
->peilgebied 18, ter hoogte van voormalig peilgebied 17
- Peilenkaart Noord-Kethelpolder, peilgebieden 16 en 18 (deel 3)
->peilgebied 18, ter hoogte van voormalig peilgebied 15

**Toelichting op het
peilbesluit Poelpolder,
Waelpark 's-Gravenzande**

Hoogheemraadschap van
Delfland

**Toelichting op het
peilbesluit Poelpolder,
Waelpark 's-Gravenzande**

Inhoud

1	Wat staat er in deze toelichting?	4
1.1	Wat is een peilbesluit?	4
1.2	Over welk gebied gaat het?	4
1.3	Waarom passen we het peilbesluit aan?	5
1.4	Hoe passen we het peilbesluit aan?	5
2	Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?	6
2.1	Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?	6
2.2	Welke waterbelangen heeft Delfland in het gebied?	6
2.3	Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland	8
3	Hoe werkt het watersysteem?	9
3.1	Wat is het officiële waterpeil?	9
3.2	Wat is het waterpeil in werkelijkheid?	10
3.3	Hoe werkt het watersysteem?	10
4	Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?	12
4.1	Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil?	12
4.2	Wat wordt het nieuwe waterpeil?	12
4.3	Welke maatregelen zijn nodig?	13
	Woordenlijst	14
	Bijlage 1 Peilenkaart	15

1 Wat staat er in deze toelichting?

In deze toelichting leggen we uit waarom het waterpeil van de Poelpolder, verandert van 1,83 meter beneden NAP naar een seizoenspeil van 1,83 meter beneden NAP in de zomer en 1,68 meter beneden NAP in de winter.

1.1 Wat is een peilbesluit?

Een peilbesluit is een officieel besluit van het waterschap. Hierin is het waterpeil vastgelegd van wateren zoals sloten, kanalen, plassen en vijvers. Het waterschap is verplicht om zo'n peilbesluit op te stellen. Daarna moet het waterschap zijn best doen om dat waterpeil te handhaven. Het beheergebied van Delfland heeft ongeveer 700 peilgebieden. Voor elk peilgebied is een waterpeil vastgelegd in een peilbesluit.

Het gebied van de Poelpolder is de afgelopen jaren veranderd in een nieuw woongebied. Daarbij zijn nieuwe watergangen gegraven en gaan de waterpeilen veranderen. De verandering van het waterpeil wordt vastgelegd in dit peilbesluit.

In de 'beleidsnota Peilbeheer'¹ heeft Delfland opgeschreven hoe peilbesluiten moeten worden opgesteld. Daarom worden de beleidsuitgangspunten en werkafspraken uit deze beleidsnota gebruikt voor dit peilbesluit.

1.2 Over welk gebied gaat het?

Aan de oostzijde van 's-Gravenzande ligt de Poelpolder. Deze polder ligt tussen de watergangen de Nieuwe Vaart en de Poelwatering. De polder is 41 hectare groot en ligt in de gemeente Westland. De Poelpolder was vroeger een glastuinbouwgebied en verandert in een woongebied. In de Poelpolder liggen de woonwijken: 'Rijnvaart', 'Waelpolder' en een gedeelte van Waelplas. 'Rijnvaart' is al gebouwd en het woongebied 'Waelpolder' en 'Waelplas' zijn in aanbouw (Figuur 1).

Figuur 1 Gebied waar het waterpeil verandert (het gebied binnen de roze lijn)

¹ Hoogheemraadschap van Delfland, juli 2017, Beleidsnota peilbeheer

1.3 Waarom passen we het peilbesluit aan?

De Poelpolder verandert van een glastuinbouwgebied naar een woongebied. Voor het nieuwe woongebied is een ander waterpeil nodig. Dit nieuwe waterpeil wordt in het peilbesluit vastgelegd.

De Ontwikkelingsmaatschappij 'Het Nieuwe Westland' (ONW) is onder andere verantwoordelijk voor het inrichten van het gebied. Voordat begonnen is met de bouw van de nieuwe woonwijken heeft de 'ONW' een waterhuishoudkundig plan² gemaakt. In dat plan is aangegeven hoe de waterhuishouding er uit gaat zien. Ook staat erin welk nieuw waterpeil nodig is. Delfland heeft dat plan goedgekeurd.

De Poelpolder zou daarna in delen worden bebouwd. De waterhuishouding is ook in delen aangelegd. Voor ieder deel heeft ONW een vergunning bij Delfland aangevraagd. Delfland heeft de aanvragen beoordeeld en de vergunningen afgegeven (o.a. vergunningnummers 2018-015789³ en Z-22-086136⁴). De uitvoering van het nieuwe woongebied is begonnen in 2019 en zal waarschijnlijk duren tot 2027. De nieuwe waterhuishouding wordt waarschijnlijk in 2027 afgemaakt. De laatste vergunning van Delfland wordt naar verwachting verleend in 2025.

1.4 Hoe passen we het peilbesluit aan?

In hoofdstuk 2 leggen we uit welke belangen er in het gebied spelen. Daarom kijken we welke functies en waterbelangen het gebied heeft.

Hieronder staan alle gebiedsfuncties en waterbelangen genoemd, die in de beleidsnota Peilbeheer staan.

Gebiedsfuncties

- archeologie,
- glastuinbouw,
- grasland,
- bouwland en vollegrondsteelt,
- natuur,
- recreatie en groene ruimte,
- stedelijk gebied en
- vaarwegbeheer.

Waterbelangen

- bodemdaling,
- waterkeringen,
- watergangen,
- kunstwerken en andere objecten aan het water
- effecten op waterkwaliteit en planten en dieren,
- risico op wateroverlast, watertekort of droogte.

In hoofdstuk 3 beschrijven we hoe het watersysteem werkt en wat er verandert. In hoofdstuk 4 beschrijven we waarom het nieuwe waterpeil wordt gekozen. Bij deze peilkeuze hoort een peilenkaart om de grenzen van het peilgebied aan te geven. De peilenkaart is als bijlage aan dit rapport toegevoegd.

² Waterhuishoudkundig plan Waelpark, RPS advies- en ingenieursbureau bv, 05 april 2018

³ Hoogheemraadschap van Delfland, Watervergunning 2018-015789/D2018-09-001275, Waterschapsblad 2018, 9359

⁴ Hoogheemraadschap van Delfland, Watervergunning Z-22-086136/D-22-059428, Waterschapsblad 2022, 11876

2 Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?

2.1 Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?

Het gebied is ingericht voor:

- stedelijk gebied,
- recreatie en groene ruimte,
- archeologie,
- natuur.

Stedelijk gebied

De gehele Poelpolder zal na verloop van tijd uit stedelijk gebied bestaan. Het gebied zal voornamelijk uit nieuwbouwhuizen bestaan. Daarnaast zijn er oudere huizen die langs de Poelkade en de Nieuwe Vaart staan. Het bouwjaar van die oudere huizen varieert van 1946 tot en met 1970. Huizen van deze leeftijd kunnen een fundering hebben op houten palen of op stroken. Om het rotten van de houten paalfunderingen te voorkomen moeten deze altijd onder grondwaterpeil staan. Daarom mag het waterpeil niet te veel zakken. Strokenfundering kan ook door grote grondwaterstandswisselingen gaan bewegen. Verder zijn er een aantal wegen. Rond het water zijn er in het stedelijk gebied bruggen, drainagesystemen en steigers.

Recreatie

In het stedelijk gebied zijn enkele groene ruimtes aangelegd tussen de woonblokken.

Archeologie

In het westelijke deel van de polder is er een redelijke tot hoge kans dat er in de bodem archeologische resten aanwezig zijn. Het is belangrijk dat deze resten in het grondwater blijven liggen en niet droog komen te staan.

Natuur

Langs de grotere watergangen worden natuurvriendelijke zones aangelegd. Hier zullen oeverplanten gaan groeien. Deze planten groeien het beste bij een wisselend waterpeil.

Bodem

De bodem in het gebied bestaat uit zogenaamde 'Enkeerdgrond', deze grond bestaat met name uit zeeklei. Dit soort bodem is niet gevoelig voor bodemdaling.

2.2 Welke waterbelangen heeft Delfland in het gebied?

In het gebied komen de volgende waterbelangen van Delfland voor:

- Behoud van de waterkeringen
- Behoud van de watergangen
- Behoud van de bouwwerken in en bij het water
- Voorkomen van wateroverlast
- Voorkomen van een watertekort bij droogte
- Zorgen voor een goede waterkwaliteit en ecologie

Behoud van de waterkeringen

De waterkeringen moeten voldoende hoog en sterk blijven. Deze waterkeringen zorgen ervoor dat er geen water vanuit de boezem in Poelpolder kan stromen.

Behoud van de watergangen

De oude en nieuwe watergangen zijn met elkaar verbonden. Als er water te veel is kan dat naar het poldergemaal stromen. Als er water te weinig is kan vanuit het boezemwater ingelaten worden. Zo kan het waterpeil op de juiste hoogte worden gehouden.

Behoud van de bouwwerken in en bij het water

De verschillende grote en kleine bouwwerken hebben verschillende functies:

- Het poldergemaal

- Bruggen
- Via inlaten kan bij droog weer water worden ingelaten
- Via duikers kan water onder de grond verder stromen
- Door oeverbescherming brokkelt de oever niet af
- Steigers en vlonders

Voorkomen van wateroverlast

Delfland heeft als taak om wateroverlast te voorkomen. Als het nat is stijgt het water in de watergangen. Het water moet genoeg kunnen stijgen. Er mag dan geen overlast optreden.

Voorkomen van een watertekort bij droogte

Als het waterpeil te laag wordt, kan er op verschillende punten water uit de boezem ingelaten worden. Dat kan bij het de inlaten aan de noord- en de zuidkant van de polder.

Zorgen voor een goede waterkwaliteit en ecologie

Delfland moet zorgen voor schoon, gezond en levend water. Daarom kijken we ook naar waterkwaliteit en ecologie.

De volgende waterkwaliteitsmetingen zijn er gedaan:

- Stikstof: een gemiddeld gehalte van 4,3 mg/l is gemeten bij het poldergemaal aan de Poelkade.
- Fosfor: een gemiddeld gehalte van 0,3 mg/l is gemeten bij het poldergemaal aan de Poelkade.

We willen nu weten:

- of het water van goede of slechte kwaliteit is
- of het goed of slecht gaat met waterplanten en waterdieren
- of er problemen zijn
- of we met het waterpeil deze problemen kan verhelpen of verbeteren

Om deze vragen te beantwoorden is methode 'Ecologische Sleutelfactoren'⁵ gemaakt.

In dit gebied zijn de volgende 'ecologische sleutelfactoren' belangrijk:

- 'Productiviteit van het water' – dit gaat over stoffen die het water te voedselrijk maken
- 'Habitatgeschiktheid en verspreiding' – dit gaat over de geschiktheid van het peilgebied voor waterdieren om te leven en om zich te verplaatsen

Ecologische sleutelfactor 'Productiviteit van het water':

- De stikstofgehalten zijn hoger dan de norm (circa 2 keer hoger) en het fosfaatgehalte voldoet aan de norm. De hoge stikstofgehalten kunnen komen doordat:
 1. voedselrijk grondwater in de polderwatergangen omhoogkomt en
 2. vanuit het verleden nog veel voedingsstoffen in de bodem zitten.
- In de Poelpolder wordt alle schone neerslag die op daken en wegen valt, afgevoerd naar watergangen
- In het stedelijk gebied zijn er geen bronnen die zorgen voor extra voedingsstoffen in het water
- In peilgebied zijn geen rioloverstorten die kunnen zorgen voor extra voedingsstoffen in het water

Ecologische sleutelfactoren 'Habitatgeschiktheid en verspreiding':

- Een natuurlijk waterpeil is ideaal voor de natte ecologische zones. Zo'n peilbeheer is er momenteel nog niet.
- Het leefgebied voor vis wordt door de inrichting van het gebied verbeterd: er zijn voldoende delen geschikt om te paaien, op te groeien en te overwinteren.

⁵ STOWA, 'Ecologische Sleutelfactoren - begrip van het watersysteem als basis voor beslissingen', 6 juni 2014, rapportnummer 2014-19

- Vissen kunnen in het nieuwe peilgebied zich niet verplaatsen tussen de boezem en de polder omdat er geen vispassage komt bij het gemaal.

2.3 Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland

Als Delfland het waterpeil wil veranderen, kijken we eerst wie daarmee te maken krijgt. Dat kunnen burgers, agrariërs of organisaties zijn. Voor dit peilbesluit hebben we al contact gehad met:

- Bewoners
- Ontwikkelingsbedrijf Het nieuwe Westland
- Gemeente Westland

3 Hoe werkt het watersysteem?

3.1 Wat is het officiële waterpeil?

In 2014 is een waterpeil vastgesteld in het peilbesluit⁶ Poelpolder. De peilenkaart van dat peilbesluit is te zien op Figuur 2. Voor dit peilgebied is een vast waterpeil vastgesteld van 1,83 meter beneden NAP.

Figuur 2 peilenkaart van peilbesluit Poelpolder uit 2014

⁶ Hoogheemraadschap van Delfland, 2014, Peilbesluit Poelpolder

In 2019 is de noordoostzijde van de polder opgenomen in het peilbesluit voor de Delflandse boezem. Daar is een deel van de nieuwe woonwijk 'Waelplas' gebouwd. Na 2019 is daar een nieuwe waterhuishouding gemaakt die op het waterpeil van de boezem gekomen is.

3.2 Wat is het waterpeil in werkelijkheid?

Bij het gemaal zijn de waterstanden gemeten (zie Figuur 3). De waterstand is gemiddeld 1,83 beneden NAP en varieert globaal tussen 1,88 tot 1,78 m beneden NAP. Daarmee voldoet die waterstand aan het peilbesluit van 2014.

Figuur 3 meetreeks gemeten waterpeilen meetpunt bij het gemaal Poelpolder

3.3 Hoe werkt het watersysteem?

De Poelpolder is veranderd van een glastuinbouwpolder naar een woongebied. De oude watergangen waren niet geschikt voor het nieuwe woongebied. Daarom is in 2018 een waterhuishoudkundig plan ⁷gemaakt. In dit plan staat wat het nieuwe waterpeil wordt en hoe de watergangen er uit moeten zien:

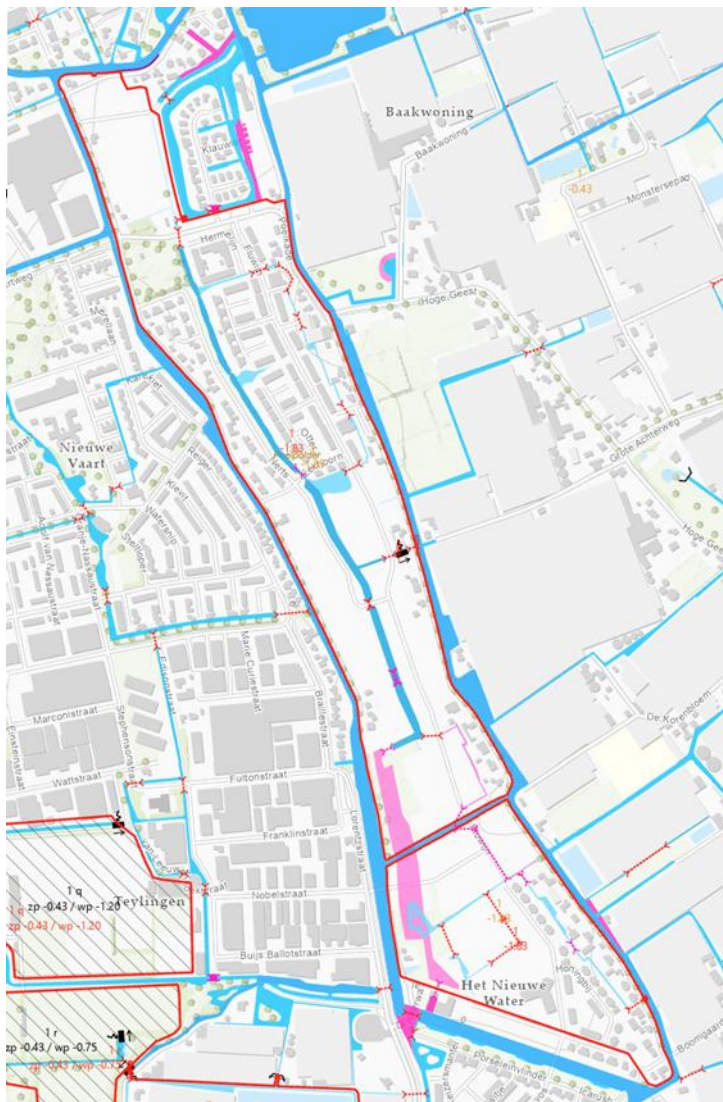
- Het waterpeil moet op en neer kunnen bewegen, minimaal 15 cm. In de winter kunnen de oevers iets onder water komen te staan en in de zomer iets droogvallen. Dat is belangrijk voor de groei van waterplanten in de oevers. Er komen daarom twee waterpeilen: een zomerpeil van 1,83 m beneden NAP en een winterpeil van 1,68 beneden NAP.
- Er wordt verwacht dat het waterpeil niet vanzelf uitzakt in de zomer. Dat komt doordat er grondwater omhoogkomt in de watergangen. Daarom moet in de zomer het waterpeil naar het laagste waterpeil worden gepompt. In de winter mag het waterpeil weer oplopen tot het gewenste waterpeil.
- De waterlopen en waterpartijen van de Poelpolder staan met elkaar in verbinding.
- De oevers en nieuwe kunstwerken zijn op een goede hoogte aangelegd en hebben goede afmetingen voor het nieuwe waterpeil.
- Er zullen lage oevers worden aangelegd die geschikt zijn voor natuur.
- Tuinen en terreinen rond woningen moeten minimaal 80 centimeter hoger worden aangelegd dan het hoogste waterpeil
- In de zomer kan de waterkwaliteit achteruitgaan door grote algengroei of kroos. Dan is het nodig om de watergangen door te spoelen met water uit de boezem. Daarvoor worden verschillende inlaatpunten gemaakt.

⁷ Waterhuishoudkundig plan Waelpark, RPS advies- en ingenieursbureau bv, 05 april 2018

In Figuur 4 is een kaartje van het watersysteem te zien. De Poelpolder is een kleine langwerpige polder. In het midden van de polder staat het gemaal Poelpolder. Dit gemaal maalt het overtollige water naar de Poelwatering. De Poelwatering hoort bij de boezem van Delfland. Als het waterpeil te laag wordt dan kan er water aan de noord- en de zuidkant van de polder worden ingelaten.

Er worden de komende jaren nog nieuwe watergangen gegraven. De nieuwe watergangen staan als roze vlakken ingetekend op Figuur 4. De locaties van het gemaal en de inlaten zullen in de toekomst niet veranderen.

Volgens de kaart (Figuur 4) is de polder doorsneden door een boezemwatergang. Deze boezemwatergang ligt in het zuiden van de Poelpolder nabij de kruising Fluwijn – Nobelstraat. Maar doordat het gebied opnieuw wordt ingericht, zal deze watergang verdwijnen. Er komt polderwater voor terug.

Figuur 4 Kaart met de praktijksituatie van de waterhuishouding, de roze vlakken zijn waterpartijen die nog gegraven moeten worden

4 Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?

In dit hoofdstuk bekijken we of het nieuwe waterpeil goed past bij het gebied. Daarbij kijken we naar de gevolgen van het waterpeil voor de gebiedsfuncties en waterbelangen van de Poelpolder. Dit doen we aan de hand van het beleid van de beleidsnota Peilbeheer.

4.1 Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil?

In het waterhuishoudkundig plan staat dat het gebied in de zomer een waterpeil van 1,83 meter beneden NAP en in de winter 1,68 meter beneden NAP nodig heeft. Het was nog mooier geweest als het waterpeil tussen deze peilen natuurlijk zou kunnen bewegen. Dan zou in een droge tijd de waterstand laag zijn en in een natte periode hoog. Maar doordat er veel grondwater uit de grond omhoogkomt kan het water waarschijnlijk niet vanzelf zakken.

Langs de watergangen zijn plekken aangelegd voor (water)planten. Het hoge winterpeil en lage zomerpeil is goed voor de groei van water- en oeverplanten. Zo kunnen oeverplanten beter kiemen op de droogvallende oever. Bij het huidige vaste waterpeil kunnen de waterplanten veel minder goed kunnen groeien. Als waterplanten goed groeien dan kan zorgt dat voor een betere waterkwaliteit.

Nieuwe woningen, recreatiegebiedjes en natuurzones zijn op een hoogte aangelegd die past bij de nieuwe waterpeilen. Ook de nieuwe watergangen, duikers, beschoeiingen zijn ontworpen op de nieuwe waterpeilen.

Het nieuwe waterpeil levert geen problemen op voor de bestaande woningen in het gebied. Deze woningen staan langs de polderkade en staan hoog genoeg. De woningen krijgen door het hogere waterpeil geen overlast. Er ontstaan door het nieuwe waterpeil geen problemen met de waterkeringen en bestaande watergangen. Het nieuwe waterpeil zal geen extra bodemdaling veroorzaken. Ook zal het nieuwe waterpeil geen probleem veroorzaken voor eventuele archeologische resten in de bodem.

Bij de nieuwe waterpeilen voldoet het watersysteem aan de eisen om wateroverlast te voorkomen. In droge situaties zijn er voldoende mogelijkheden om water aan te voeren.

4.2 Wat wordt het nieuwe waterpeil?

We kiezen voor een seizoenspeil met een zomerpeil van 1,83 meter beneden NAP en de winterpeil 1,68 meter beneden NAP. Het gebied met het nieuwe waterpeil is te zien op de peilenkaart in bijlage 1. Het schouwpeil wordt 1,83 beneden NAP.

Het zomerpeil zal overgaan naar het winterpeil in de maanden september en oktober. Over een periode van ongeveer vier weken zal het water geleidelijk worden opgezet. De precieze tijdstippen zijn afhankelijk van het weer en van de grondwaterstanden in het peilgebied.

Het winterpeil zal overgaan naar het zomerpeil in de periode van maart tot en met mei. Over een periode van ongeveer vier weken zal het waterpeil in stappen van 5 cm verlaagd. De precieze tijdstippen zijn afhankelijk van het weer en van de grondwaterstanden in het peilgebied.

In vergelijking met het vorige peilbesluit wordt het waterpeil in de winter 0,15 m hoger en in de zomer is het waterpeil gelijk.

4.3 Welke maatregelen zijn nodig?

Om het nieuwe waterpeil in te stellen zijn de geen maatregelen nodig.

Woordenlijst

- *Bodemdaling*: Het dalen van de hoogte van een terrein. Bodemdaling kan veroorzaakt worden door oxidatie, inklinking, gas- en oliewinning en lange termijn geologische processen.
- *Gebiedsfuncties*: Waarvoor een gebied wordt gebruikt. Elke plek heeft een bepaalde functie of doel, zoals wonen, landbouw of recreatie.
- *NAP*: De afkorting staat voor Normaal Amsterdams Peil. Dit wordt bijvoorbeeld gebruikt om de hoogte van het waterpeil of de bodem aan te geven.
- *Peilbeheer*: Het zorgen voor het juiste waterpeil door water aan- of af te voeren.
- *Peilbesluit*: Besluit van het algemeen bestuur van een waterschap. Hierin staat welke waterpeilen er moet worden ingesteld, de ligging van de peilgebieden en plaats van de peilschalen zijn aangegeven.
- *Peilgebied*: Gebied met elkaar verbonden watergangen. In dat gebied wordt één waterpeil aangehouden.
- *Peilschaal*: Een peilschaal is een maatlat die in het water staat. Op deze peilschaal is een centimeterverdeling te zien. Daarmee is de waterstand af te lezen en te controleren of de waterstand overeenkomt met het peilbesluit. Peilschalen zijn bevestigd aan kademuren, beschoeiingen of een aparte plank in het water.
- *Schouwpeil*: In het peilbesluit vastgesteld waterpeil dat het referentieniveau is voor de schouw, het dagelijks peilbeheer, het afhandelen van vergunningen en het uitvoeren van onderhoud aan watergangen.
- *Waterpeil*: Door waterschap in peilbesluit vastgelegde waterpeil dat in een bepaald gebied moet worden gehandhaafd.

Bijlage 1 Peilenkaart Poelpolder, peilgebied 1

**Toelichting op het peilbesluit
Polder van Nootdorp, peilgebied 21,
's-Gravenweg**

Hoogheemraadschap van
Delfland

Toelichting op het peilbesluit Polder van Nootdorp, peilgebied 21, 's-Gravenweg

afdeling MWA, mei 2025

Inhoud

1	Wat staat er in deze toelichting?	4
1.1	Wat is een peilbesluit?	4
1.2	Over welk gebied gaat het?	4
1.3	Waarom passen we het peilbesluit aan?	4
1.4	Hoe passen we het peilbesluit aan?	5
2	Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?.....	6
2.1	Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?	6
2.2	Welke waterbelangen zijn aanwezig in het gebied?	6
2.3	Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland.....	7
3	Hoe werkt het watersysteem?.....	8
3.1	Wat was het officiële waterpeil?	8
3.2	Wat is het waterpeil in werkelijkheid?	8
3.3	Wat is er veranderd aan het watersysteem?	9
4	Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?	11
4.1	Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil?	11
4.2	Wat wordt het nieuwe waterpeil?	11
4.3	Welke maatregelen zijn nodig?	11
	Woordenlijst	12
	Bijlage 1 Peilenkaart	12

1 Wat staat er in deze toelichting?

In deze toelichting leggen we uit waarom het waterpeil van peilgebied 21 in de Polder van Nootdorp wordt aangepast. Het waterpeil in peilgebied 21 verandert van een getrapt peil tussen 3,50 en 3,67 meter beneden NAP naar een vast peil van 3,65 meter beneden NAP.

1.1 Wat is een peilbesluit?

De verandering van het waterpeil leggen we vast in een nieuw peilbesluit. Een peilbesluit is een officieel besluit van het waterschap. Hierin is het waterpeil vastgelegd van wateren zoals sloten, kanalen, plassen en vijvers. Het waterschap is verplicht om zo'n peilbesluit op te stellen. Daarna moet het waterschap zijn best doen om dat waterpeil te handhaven. Het beheergebied van Delfland heeft ongeveer 700 peilgebieden.

In de 'beleidsnota Peilbeheer'¹ heeft Delfland opgeschreven hoe peilbesluiten moeten worden opgesteld. Daarom worden de beleidsuitgangspunten en werkafspraken uit deze beleidsnota gebruikt voor dit peilbesluit.

1.2 Over welk gebied gaat het?

Peilgebied 21 van de Polder van Nootdorp ligt in de gemeente Pijnacker-Nootdorp. Het peilgebied ligt aan de zuidoost kant van de 's-Gravenweg. Het gebied is 0,6 hectare groot (5797 m²). Het peilgebied is te zien in onderstaande afbeelding (Figuur 1).

Figuur 1 - Gebied waar het waterpeil verandert

1.3 Waarom passen we het peilbesluit aan?

Het huidige waterpeil in peilgebied 21 is anders dan het waterpeil van het officiële peilbesluit. Volgens het officiële peilbesluit is er een peil dat aan de westkant hoger is en steeds lager wordt naar de oostkant van het peilgebied. Uit metingen van het waterpeil blijkt dat er een vast peil is. Daarom is het nodig om het peilbesluit aan te passen.

¹ Hoogheemraadschap van Delfland, juli 2017, Beleidsnota peilbeheer

1.4 Hoe passen we het peilbesluit aan?

In hoofdstuk 2 leggen we uit welke belangen er in het gebied spelen. Daarom kijken we welke functies en waterbelangen het gebied heeft.

Hieronder staan alle gebiedsfuncties en waterbelangen genoemd, die in de beleidsnota Peilbeheer staan.

Gebiedsfuncties

- archeologie,
- glastuinbouw,
- grasland,
- bouwland en vollegrondsteelt,
- natuur,
- recreatie en groene ruimte,
- stedelijk gebied en
- vaarwegbeheer.

Waterbelangen

- bodemdaling,
- waterkeringen,
- watergangen,
- kunstwerken en andere objecten aan het water
- effecten op waterkwaliteit en planten en dieren,
- risico op wateroverlast, watertekort of droogte.

In hoofdstuk 3 beschrijven we hoe het watersysteem werkt en wat er verandert. In hoofdstuk 4 beschrijven we waarom het nieuwe waterpeil wordt gekozen. Bij deze peilkeuze hoort een peilenkaart om de begrenzing van het peilgebied aan te geven. De peilenkaart is als bijlage aan dit rapport toegevoegd.

2 Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?

2.1 Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?

De 's-Gravenweg ligt deels binnen het peilgebied. Voor wegen is de optimale drooglegging meer dan 0,80 meter. De drooglegging is het hoogteverschil tussen het waterpeil in een watergang en de gemiddelde hoogte van het naastgelegen perceel. In de praktijk is de drooglegging bij de weg 0,60 tot 0,80 meter. Dit is dus iets te nat. Maar het huidige waterpeil leidt in de praktijk niet tot problemen. Ten zuidoosten langs het hele peilgebied bevinden zich woningen. Enkele zijn mogelijk op houten palen gefundeerd en daardoor gevoelig voor een verlaging van het peil.

De bodem in het gebied bestaat uit zavel (klei/zand). Dit soort bodem is niet gevoelig voor bodemdaling. Het gebied bevat geen archeologisch terrein en er is in het gebied geen hoge kans op archeologische resten.

2.2 Welke waterbelangen zijn aanwezig in het gebied?

Voor het bepalen van het peil is het van belang dat dit peilgebied onderdeel is van het spuislotensysteem waarmee water wordt verspreid over de polder. De watergang in het peilgebied wordt gebruikt om water door te voeren naar andere gebieden binnen de Polder van Nootdorp. Het spuislotensysteem wordt beschreven in paragraaf 3.3.

Binnen het peilgebied bevindt zich een primaire watergang, ook zijn er verschillende duikers aanwezig, zie figuur 5 in paragraaf 3.3. Om verstoppingen in een duiker te voorkomen moet er in de duiker voldoende ruimte zijn boven het waterpeil. Een verandering van het waterpeil kan er voor zorgen dat dat niet meer zo is.

Delfland moet zorgen voor schoon, gezond en levend water. Daarom is voor de keuze van het waterpeil gekeken naar de volgende punten:

- of het water van goede of slechte kwaliteit is,
- of het goed of slecht gaat met waterplanten en waterdieren,
- wat de problemen zijn,
- of je met het waterpeil deze problemen kan verhelpen of verbeteren.

Om deze vragen te beantwoorden en oplossingen te verzinnen is de methode 'Ecologische Sleutelfactoren'² gemaakt. In dit gebied zijn de volgende 'ecologische sleutelfactoren' belangrijk:

- 'Productiviteit van het water' – dit gaat over stoffen die het water te voedselrijk maken
- 'Habitatgeschiktheid en verspreiding' – dit gaat over de geschiktheid van het peilgebied voor waterdieren om te leven en om zich te verplaatsen

Ecologische sleutelfactor 'Productiviteit van het water':

Er is geen meetpunt in peilgebied 21 waar de waterkwaliteit gemeten wordt. Meetpunt OW215-024 in peilgebied 1 ligt bij de uitstroom van een deel van het spuislotensysteem en geeft mogelijk een indicatie van de waterkwaliteit in het spuislotensysteem van de Polder van Nootdorp. Zie de oranje ster in figuur 4 voor de locatie. Bij meetpunt OW215-024 nabij het gemaal zijn in de periode 2018-2024 de volgende concentraties in het water gemeten.

- Stikstof: altijd hoger dan de norm (norm 1,8 mg/l)
- Fosfaat: In de zomerperiode onder de norm, in de winter hoger dan de norm (norm 0,3 mg/l)
- Zuurstof: zuurstofgehaltes tussen 1,8 en 20 mg per liter. Een gezond watermilieu heeft doorgaans een zuurstofgehalte van minimaal 4 mg/l.
- Giftige stoffen (de zogenaamde toxiciteit): Er zijn gewasbeschermingsmiddelen en een aantal metalen aangetroffen in de metingen.

² STOWA, 'Ecologische Sleutelfactoren - begrip van het watersysteem als basis voor beslissingen', 6 juni 2014, rapportnummer 2014-19

Ecologische sleutelfactoren 'Habitatgeschiktheid en verspreiding':

De verandering van het peil leidt in de praktijk niet tot een verandering van de situatie en heeft daarom geen effect op het leefgebied voor vis.

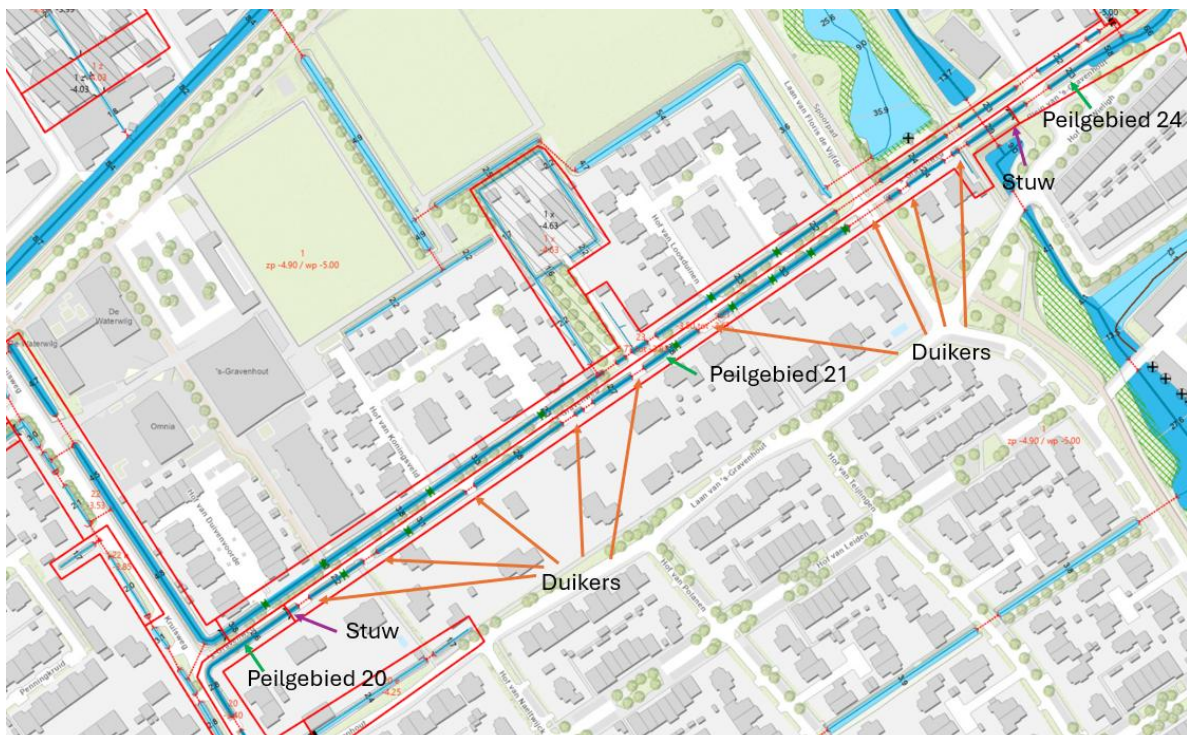
2.3 Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland

Als Delfland het waterpeil wil veranderen, kijken we eerst wie daarmee te maken krijgt. Dat kunnen burgers, agrariërs of organisaties zijn. Voor dit peilbesluit hebben we contact gehad met de gemeente Pijnacker-Nootdorp. Er zijn meerdere meldingen binnengekomen met betrekking tot het spuislotensysteem met betrekking tot een te hoog of een te laag waterpeil. Deze meldingen worden veroorzaakt door verstopte duikers of inlaten of een stuw die niet goed ingesteld is. Deze meldingen zijn opgelost.

Figuur 4 - Schematische weergave gedeelte binnenboezem en spuisloten. Met rood is de locatie van peilgebied 21 weergegeven. De verschillende kleuren geven de verschillende deelgebieden weer in het spuislotensysteem. Bij de oranje ster is het meetpunt OW215-024.

Figuur 5 is een kaart met een overzicht van het watersysteem rondom peilgebied 21. Via een stuw komt er water vanuit peilgebied 20 in peilgebied 21. Te veel water stroomt bij de stuw aan de oostzijde af naar peilgebied 24.

Figuur 5 - Kaart met de praktijksituatie van de waterhuishouding

4 Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?

In dit hoofdstuk bekijken we of het nieuwe waterpeil goed past bij het gebied. Daarbij kijken we naar de gevolgen van het waterpeil voor de gebiedsfuncties en waterbelangen van peilgebied 21. Dit doen we aan de hand van het beleid van de beleidsnota Peilbeheer.

4.1 Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil?

In de praktijk wordt hier een vast peil van 3,65 meter beneden NAP aangehouden.

Het waterpeil in peilgebied 21 wordt al langere tijd aangehouden. Het nieuwe peil levert geen problemen op voor de bestaande gebiedsfuncties:

- **Infrastructuur:** De 's-Gravenweg ligt deels binnen het peilgebied. Bij het nieuwe waterpeil is de drooglegging bij de weg 0,60 tot 0,80 meter. Dit is minder dan een optimale drooglegging van meer dan 0,80 meter. Het is dus natter dan in een optimale situatie. Maar het nieuwe peil wordt al langere tijd aangehouden en leidt in de praktijk niet tot problemen.
- **Bestaande bebouwing:** Ten zuidoosten van het peilgebied bevinden zich woningen waarvan enkele mogelijk op houten palen gefundeerd zijn en daardoor gevoelig zijn voor een verlaging van het peil. Het nieuwe waterpeil wordt al langere tijd aangehouden en leidt daardoor niet tot problemen met betrekking tot de funderingen.

Het waterpeil is ook geschikt voor het functioneren van het spuislotensysteem binnen de Polder van Nootdorp. Water kan onder vrij verval doorgevoerd worden vanuit peilgebied 20 en naar peilgebied 24.

Om de kans op verstopping van duikers door drijvend vuil te beperken en voor de ecologische passeerbaarheid moeten duikers een voldoende grote luchtspleet hebben. Bij het nieuwe waterpeil hebben niet alle duikers een voldoende grote luchtspleet. Drie van de tien duikers liggen volledig onder water. Nog eens drie hebben een te smalle luchtspleet. Het is niet gewenst dat het waterpeil weer volgens het peilbesluit uit 2014 wordt ingesteld, omdat er dan nog meer duikers volledig onder water liggen of een te smalle luchtspleet hebben. Een verlaging van het peil vergeleken met het praktijkpeil is ook niet gewenst in verband met de bebouwing die mogelijk op houten palen is gefundeerd en daardoor gevoelig is voor een verlaging van het peil.

Het nieuwe waterpeil heeft geen effect op de waterkwaliteit of op het leefgebied voor vis.

4.2 Wat wordt het nieuwe waterpeil?

We kiezen voor een waterpeil van 3,65 meter beneden NAP. Het nieuwe peil legt de praktijksituatie beter vast en de risico's zijn acceptabel. Het gebied met het nieuwe peil is te zien op de peilenkaart in bijlage 1. Het schouwpeil wordt 3,65 meter beneden NAP.

In vergelijking met het vorige peilbesluit wordt het peil 2 cm hoger dan de ondergrens van het getrapte peil en 15 cm lager dan de bovengrens van het getrapte peil.

4.3 Welke maatregelen zijn nodig?

Het voorgestelde peil wordt in de praktijk al gehanteerd. Er zijn geen maatregelen nodig voor het vaststellen van het peil.

Woordenlijst

- *Bodemdaling*: Het dalen van de hoogte van een terrein. Bodemdaling kan veroorzaakt worden door oxidatie, inklinking, gas- en oliewinning en lange termijn geologische processen.
- *Drooglegging*: Het hoogteverschil tussen het waterpeil in een watergang en de gemiddelde hoogte van het naastgelegen perceel.
- *Gebiedsfuncties*: Waarvoor een gebied wordt gebruikt. Elke plek heeft een bepaalde functie of doel, zoals wonen, landbouw of recreatie.
- *Peil*: Door waterschap in peilbesluit vastgelegde waterpeil dat in een bepaald gebied moet worden gehandhaafd.
- *Peilbesluit*: Besluit van het algemeen bestuur van een waterschap. Hierin staat welke waterpeilen er moet worden ingesteld, de ligging van de peilgebieden en plaats van de peilschalen zijn aangegeven.
- *Peilgebied*: Gebied met elkaar verbonden watergangen. In dat gebied wordt één waterpeil aangehouden.
- *Peilschaal*: Een peilschaal is een maatlat die in het water staat. Op deze peilschaal is een centimeterverdeling te zien. Daarmee is waterstand af te lezen en te controleren of de waterstand overeenkomt met het peilbesluit. Peilschalen zijn bevestigd aan kademuren, beschoeiingen of een aparte plank in het water.
- *Peilverlaging*: Neerwaartse bijstelling van het waterpeil ten opzichte van het voorgaande peilbesluit verder dan peilaanpassing.
- *Praktijkpeil*: Waterstand die werkelijk in een watergang aanwezig is, afgelezen van de peilschaal.
- *Schouwpeil*: In het peilbesluit vastgesteld peil dat het referentieniveau vertegenwoordigt voor het voeren van schouw, dagelijks peilbeheer, afhandelen van vergunningen en het uitvoeren van onderhoud aan watergangen.
- *Spuisloot*: Het spuislotensysteem bestaat uit sloten die een belangrijke wateraanvoerfunctie hebben voor het gebied. Via verschillende stuwen en inlaten wordt water via deze sloten naar het omliggende gebied gebracht.

Bijlage 1 Peilenkaart

- Peilenkaart Polder van Nootdorp, peilgebied 21

**Toelichting op het peilbesluit
Polder van Nootdorp, peilgebied 26,
's-Gravenweg en Langelandseweg**

Hoogheemraadschap van
Delfland

Toelichting op het peilbesluit Polder van Nootdorp, peilgebied 26, 's-Gravenweg en Langelandseweg

Inhoud

1	Wat staat er in deze toelichting?	4
1.1	Wat is een peilbesluit?	4
1.2	Over welk gebied gaat het?	4
1.3	Waarom passen we het peilbesluit aan?	4
1.4	Hoe passen we het peilbesluit aan?	5
2	Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?.....	6
2.1	Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?	6
2.2	Welke waterbelangen zijn aanwezig in het gebied?	6
2.3	Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland.....	7
3	Hoe werkt het watersysteem?.....	8
3.1	Wat was het officiële waterpeil?	8
3.2	Wat is het waterpeil in werkelijkheid?	8
3.3	Wat is er veranderd aan het watersysteem?	11
4	Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?	15
4.1	Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil?	15
4.2	Wat wordt het nieuwe waterpeil?	15
4.3	Welke maatregelen zijn nodig?	15
	Woordenlijst	16
	Bijlage 1 Peilenkaart	16

1 Wat staat er in deze toelichting?

In deze toelichting leggen we uit waarom het waterpeil van peilgebied 26 van de Polder van Nootdorp wordt aangepast. De peilgebieden 26 en 27 worden samengevoegd tot één peilgebied (26). Het waterpeil verandert van een getrapt peil tussen 4,19 en 4,32 meter beneden NAP in peilgebied 26 en een getrapt peil tussen 4,20 en 4,29 meter beneden NAP in peilgebied 27 naar een getrapt peil tussen 4,19 en 4,29 meter beneden NAP in het samengevoegde peilgebied 26. De grens met peilgebied 25 wordt aangepast aan de praktijksituatie.

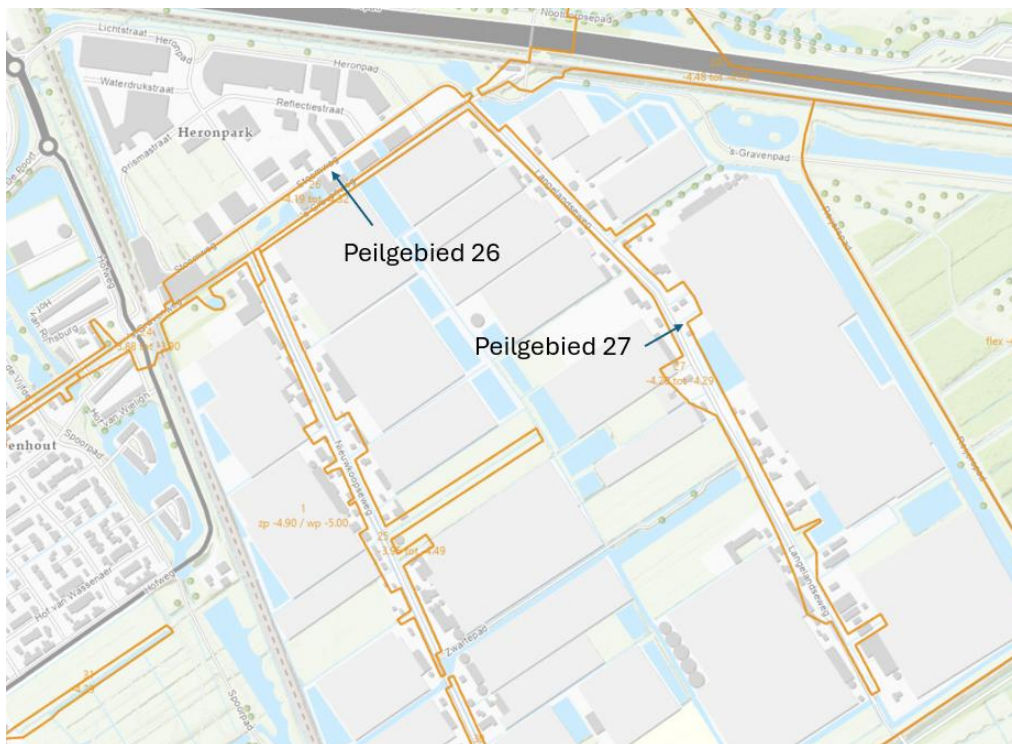
1.1 Wat is een peilbesluit?

De verandering van het waterpeil leggen we vast in een nieuw peilbesluit. Een peilbesluit is een officieel besluit van het waterschap. Hierin is het waterpeil vastgelegd van wateren zoals sloten, kanalen, plassen en vijvers. Het waterschap is verplicht om zo'n peilbesluit op te stellen. Daarna moet het waterschap zijn best doen om dat waterpeil te handhaven. Het beheergebied van Delfland heeft ongeveer 700 peilgebieden.

In de 'beleidsnota Peilbeheer'¹ heeft Delfland opgeschreven hoe peilbesluiten moeten worden opgesteld. Daarom worden de beleidsuitgangspunten en werkafspraken uit deze beleidsnota gebruikt voor dit peilbesluit.

1.2 Over welk gebied gaat het?

Het nieuwe peilgebied 26 bestaat uit de huidige peilgebieden 26 en 27 van de Polder van Nootdorp. Het gebied ligt in de gemeente Pijnacker-Nootdorp. Het peilgebied ligt langs de 's-Gravenweg en de Langelandseweg. Het gebied is 7,7 hectare groot (77262 m²). De huidige peilgebieden 26 en 27 zijn te zien in onderstaande afbeelding (Figuur 1).

Figuur 1 - Gebied waar het waterpeil verandert

1.3 Waarom passen we het peilbesluit aan?

De situatie in het nieuwe peilgebied 26 is anders dan in het officiële peilbesluit. Volgens het officiële peilbesluit zijn het twee aparte gebieden, terwijl de inlaatduiker tussen deze gebieden

¹ Hoogheemraadschap van Delfland, juli 2017, Beleidsnota peilbeheer

in de praktijk altijd open staat. De peilgrens met peilgebied 25 wordt gevormd door een andere stuw dan waar de officiële peilgrens ingetekend is. Daarom is het nodig om het peilbesluit aan te passen.

1.4 Hoe passen we het peilbesluit aan?

In hoofdstuk 2 leggen we uit welke belangen er in het gebied spelen. Daarom kijken we welke functies en waterbelangen het gebied heeft.

Hieronder staan alle gebiedsfuncties en waterbelangen genoemd, die in de beleidsnota Peilbeheer staan.

Gebiedsfuncties

- archeologie,
- glastuinbouw,
- grasland,
- bouwland en vollegrondsteelt,
- natuur,
- recreatie en groene ruimte,
- stedelijk gebied en
- vaarwegbeheer.

Waterbelangen

- bodemdaling,
- waterkeringen,
- watergangen,
- kunstwerken en andere objecten aan het water
- effecten op waterkwaliteit en planten en dieren,
- risico op wateroverlast, watertekort of droogte.

In hoofdstuk 3 beschrijven we hoe het watersysteem werkt en wat er verandert. In hoofdstuk 4 beschrijven we waarom het nieuwe waterpeil wordt gekozen. Bij deze peilkeuze hoort een peilenkaart om de begrenzing van het peilgebied aan te geven. De peilenkaart is als bijlage aan dit rapport toegevoegd.

2 Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?

2.1 Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?

De 's-Gravenweg en de Langelandseweg liggen binnen het gebied. Ook ligt er een parkeerplaats langs de Stoomweg binnen het gebied. Voor wegen is de optimale drooglegging meer dan 0,80 meter. De drooglegging is het hoogteverschil tussen het waterpeil in een watergang en de gemiddelde hoogte van het naastgelegen perceel. In de praktijk is de drooglegging bij deze wegen grotendeels meer dan 0,80 meter, met enkele delen waar de drooglegging tussen 0,40 en 0,60 meter is. Hier is het dus eigenlijk te nat. Maar het huidige waterpeil leidt in de praktijk niet tot problemen voor de 's-Gravenweg en de Langelandseweg. Bij de parkeerplaats is de drooglegging meer dan 1,20 m.

Binnen het gebied bevinden zich enkele bedrijfspanden op een bedrijventerrein en een aantal woningen en schuren. Langs de Langelandseweg bevinden zich binnen het peilgebied of direct daarbuiten verschillende panden die mogelijk op houten palen gefundeerd zijn en daardoor gevoelig zijn voor een verlaging van het peil. De drooglegging bij het bedrijventerrein ten noorden van de 's-Gravenweg is vrijwel overal groter dan 0,80 meter en is daarom geen knelpunt voor de bebouwing.

De bodem in het gebied bestaat uit zavel (klei/zand). Dit soort bodem is niet gevoelig voor bodemdaling. Het gebied bevat geen archeologisch terrein en er is in het gebied geen hoge kans op archeologische resten.

2.2 Welke waterbelangen zijn aanwezig in het gebied?

Voor het bepalen van het peil is het van belang dat dit peilgebied onderdeel is van het spuislotensysteem waarmee water wordt verspreid over de polderfiguur 7. De watergangen in het peilgebied wordt gebruikt om water door te voeren naar andere gebieden binnen de Polder van Nootdorp. Het spuislotensysteem wordt beschreven in paragraaf 3.3.

Binnen het peilgebied bevindt zich een primaire watergang, ook zijn er verschillende duikers aanwezig, zie figuur 8 in paragraaf 3.3. Een verandering van het waterpeil kan er voor zorgen dat de duikers minder goed functioneren.

Delfland moet zorgen voor schoon, gezond en levend water. Daarom is voor de keuze van het waterpeil gekeken naar de volgende punten:

- of het water van goede of slechte kwaliteit is,
- of het goed of slecht gaat met waterplanten en waterdieren,
- wat de problemen zijn,
- of je met het waterpeil deze problemen kan verhelpen of verbeteren.

Om deze vragen te beantwoorden en oplossingen te verzinnen is methode 'Ecologische Sleutelfactoren'² gemaakt. In dit gebied zijn de volgende 'ecologische sleutelfactoren' belangrijk:

- 'Productiviteit van het water' – dit gaat over stoffen die het water te voedselrijk maken
- 'Habitatgeschiktheid en verspreiding' – dit gaat over de geschiktheid van het peilgebied voor waterdieren om te leven en om zich te verplaatsen

Ecologische sleutelfactor 'Productiviteit van het water':

Er is geen meetpunt in het nieuwe peilgebied 26 waar de waterkwaliteit gemeten wordt. Meetpunt OW215-024 in peilgebied 1 ligt bij de uitstroom van een deel van het spuislotensysteem en geeft mogelijk een indicatie van de waterkwaliteit in het spuislotensysteem van de Polder van Nootdorp. Zie de oranje ster in figuur 7 voor de locatie.

² STOWA, 'Ecologische Sleutelfactoren - begrip van het watersysteem als basis voor beslissingen', 6 juni 2014, rapportnummer 2014-19

Bij meetpunt OW215-024 nabij het gemaal zijn in de periode 2018-2024 de volgende concentraties in het water gemeten.

- Stikstof: altijd hoger dan de norm (norm 1,8 mg/l)
- Fosfaat: In de zomerperiode onder de norm, in de winter hoger dan de norm (norm 0,3 mg/l)
- Zuurstof: zuurstofgehaltes tussen 1,8 en 20 mg per liter. Een gezond watermilieu heeft doorgaans een zuurstofgehalte van minimaal 4 mg/l.
- Giftige stoffen (de zogenaamde toxiciteit): Er zijn gewasbeschermingsmiddelen en een aantal metalen aangetroffen in de metingen.

Ecologische sleutelfactoren 'Habitatgeschiktheid en verspreiding':

Het samenvoegen van de twee peilgebieden leidt tot een vergroting van het leefgebied voor vis.

2.3 Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland

Als Delfland het waterpeil wil veranderen, kijken we eerst wie daarmee te maken krijgt. Dat kunnen burgers, agrariërs of organisaties zijn. Voor dit peilbesluit hebben we contact gehad met de gemeente Pijnacker-Nootdorp. Er zijn meerdere meldingen binnengekomen met betrekking tot het spuislotensysteem over een te hoog of een te laag waterpeil. Deze meldingen worden veroorzaakt door verstopte duikers of inlaten of een stuw die niet goed ingesteld is.

3 Hoe werkt het watersysteem?

3.1 Wat was het officiële waterpeil?

In 2014 is een waterpeil voor het nieuwe peilgebied 26 vastgesteld in het peilbesluit³ Polder van Nootdorp. Een deel van de peilenkaart van dat peilbesluit is te zien op Figuur 2.

Voor het huidige peilgebied 26 is een getrappt waterpeil vastgesteld tussen 4,19 meter beneden NAP en 4,32 meter beneden NAP. Voor het huidige peilgebied 27 is een getrappt waterpeil vastgesteld tussen 4,20 meter beneden NAP en 4,29 meter beneden NAP.

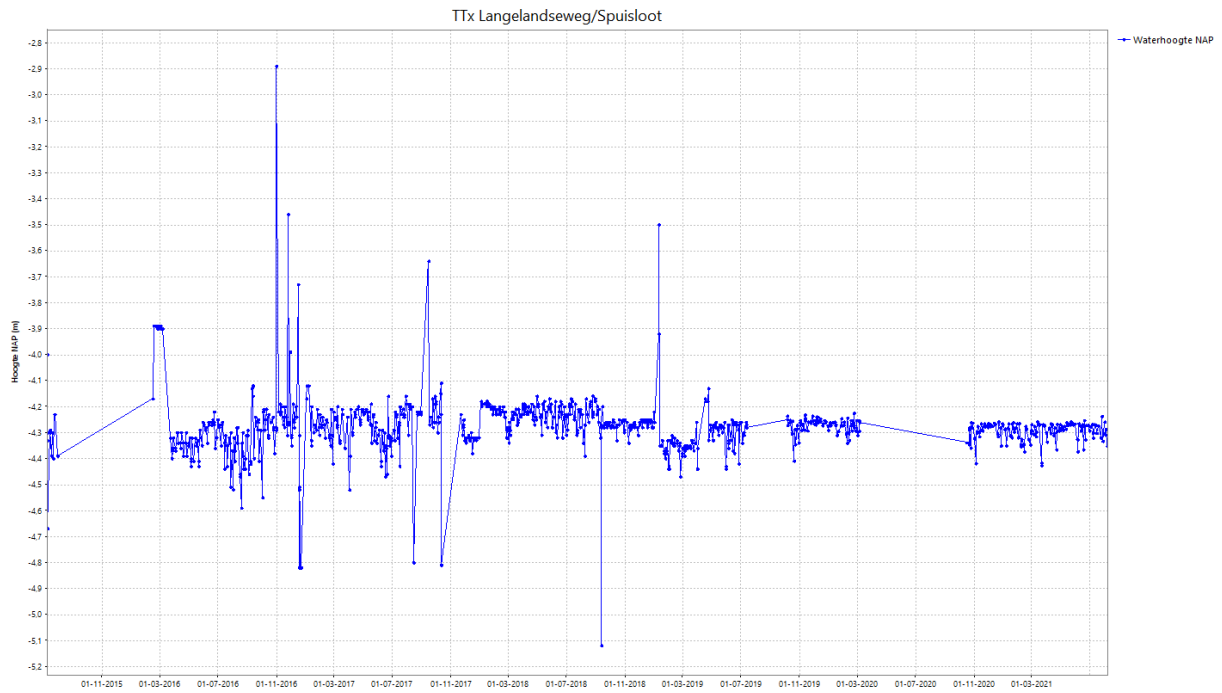
Figuur 2 - Gedeelte van de peilenkaart van peilbesluit Polder van Nootdorp uit 2014

3.2 Wat is het waterpeil in werkelijkheid?

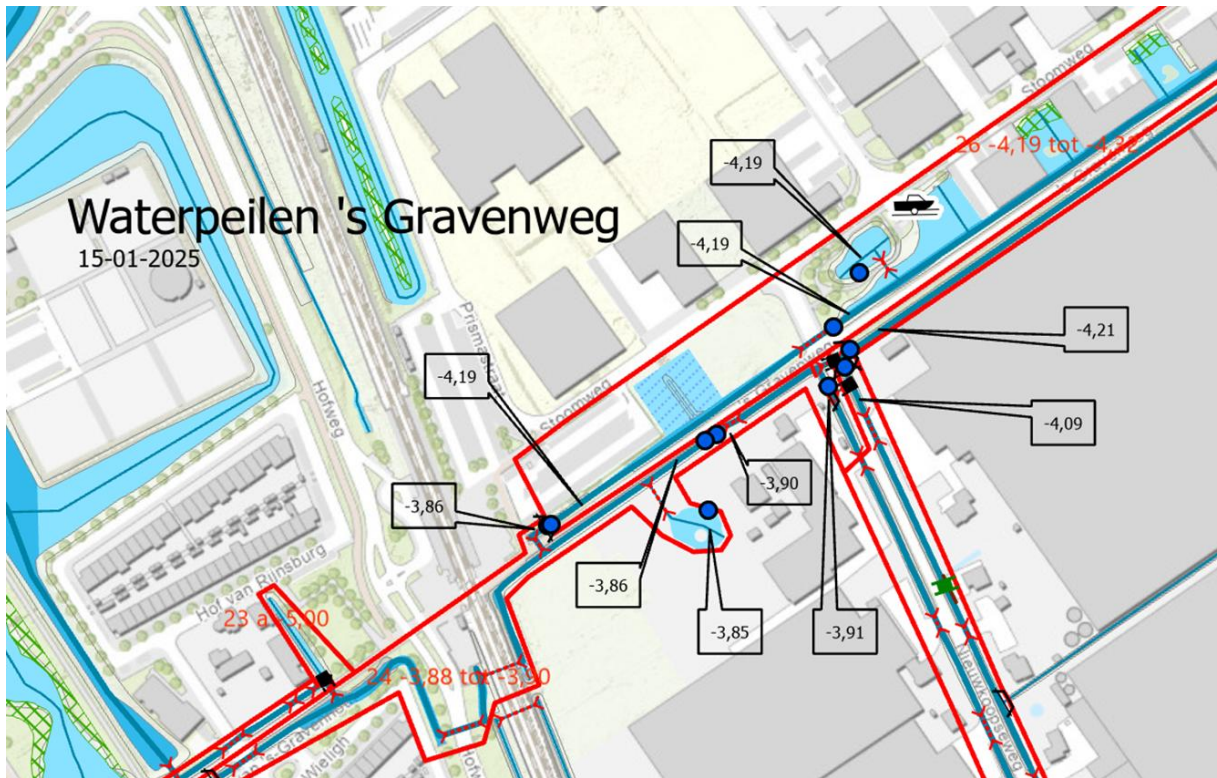
Bij meetpunt OW215976 (TTx Langelandseweg/Spuisloot) zijn in het verleden de waterpeilen gemeten, zie figuur 3. De locatie van meetpunt OW215976 is met een gele ster weergegeven

³ Hoogheemraadschap van Delfland, 2014, Peilbesluit Polder van Nootdorp

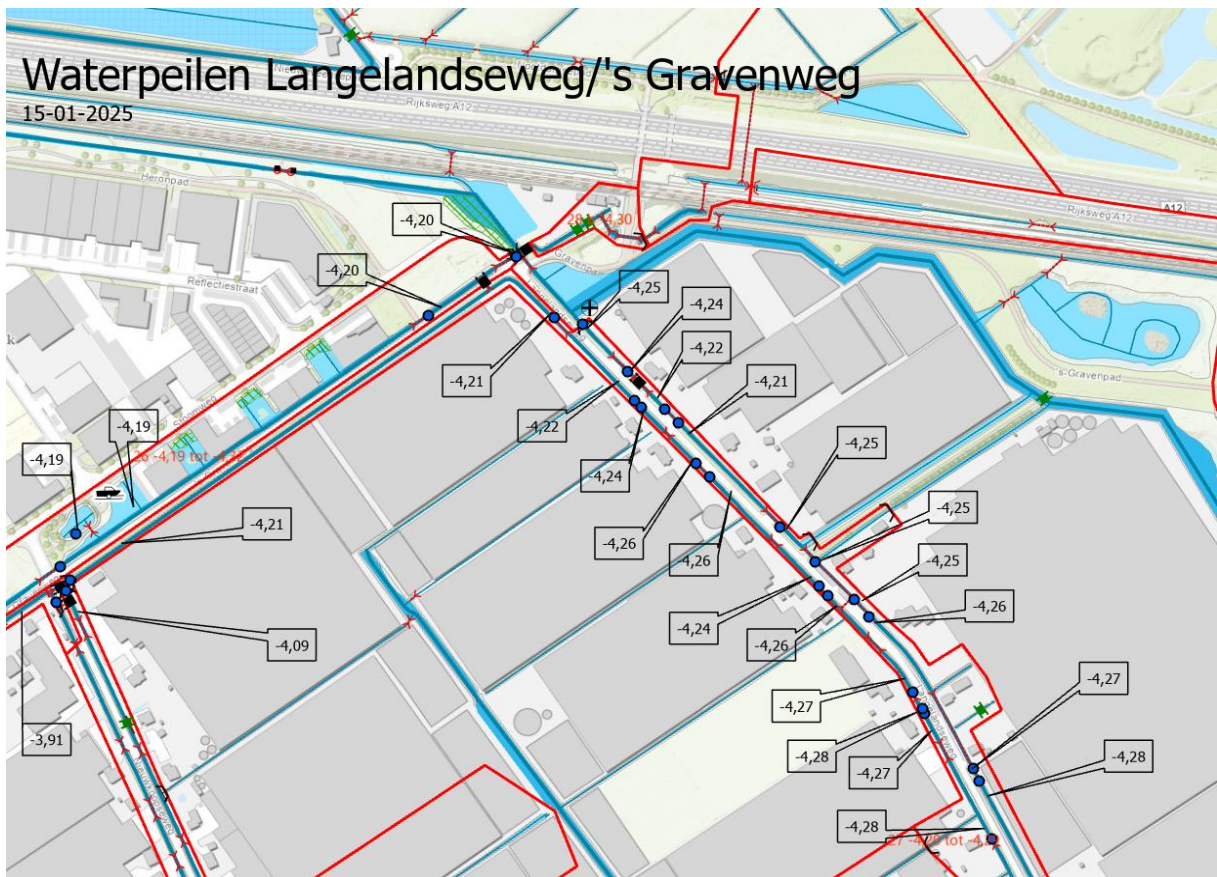
in figuur 8. De metingen laten zien dat er in het verleden veel verschillen optraden in het waterpeil. Dit wisselende beeld klopt met de meldingen die gedaan zijn over te hoge en te lage peilen. In de laatste periode van de metingen in 2021 liggen de waterpeilen rond 4,27 meter beneden NAP. Op 15 januari 2025 zijn de waterpeilen eenmalig gemeten langs de gehele 's-Gravenweg en de Langelandseweg in een periode met weinig neerslag. Figuur 4, figuur 5 en figuur 6 laten deze metingen zien. De metingen liggen tussen op 4,19 meter beneden NAP en 4,29 meter beneden NAP. De gemeten peilen komen overeen met het getrapte peil zoals vastgelegd in het officiële peilbesluit voor de huidige peilgebieden 26 en 27. Daarmee is er een getrap peil in het nieuwe peilgebied 26.

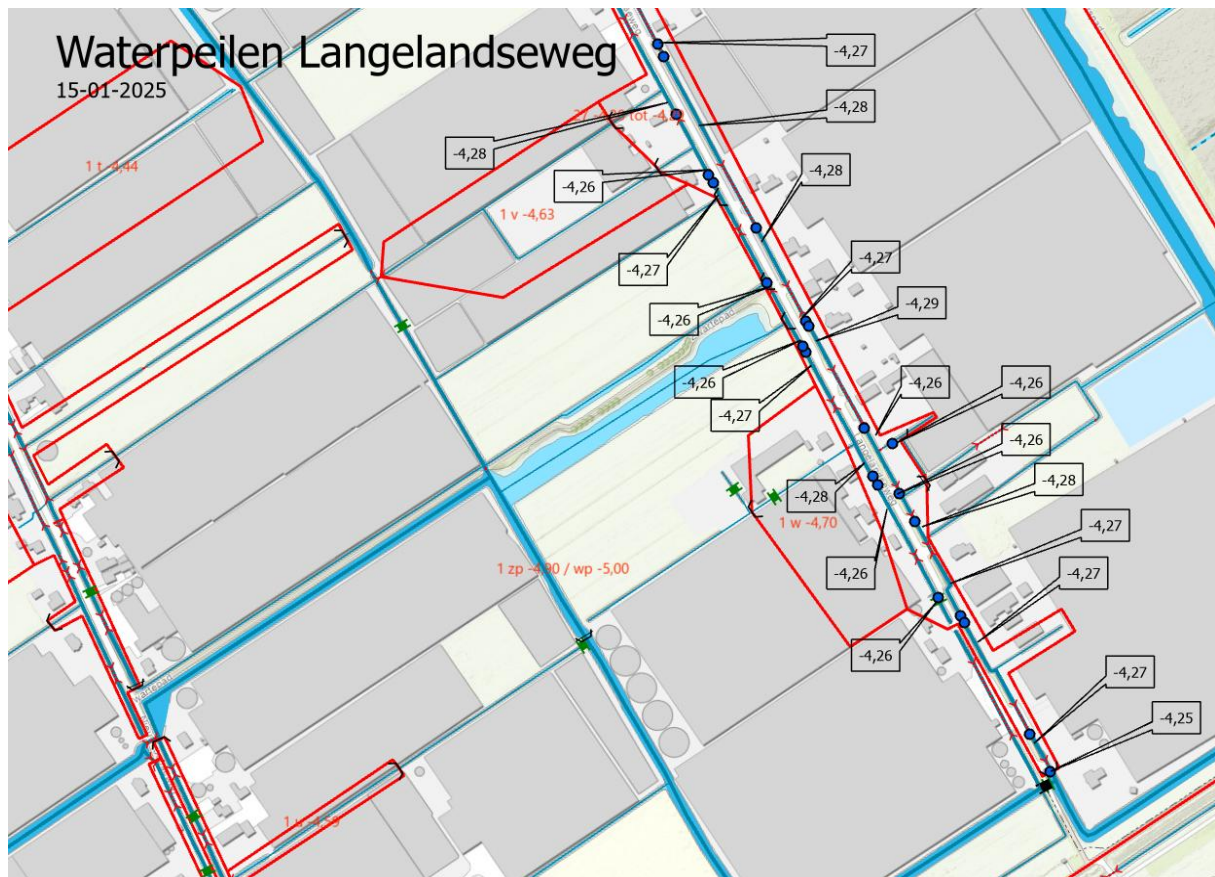
Figuur 3 - Gemeten waterstanden bij meetpunt OW215976

Figuur 4 - Gemeten waterpeilen op 15-01-2025 langs de 's-Gravenweg

Figuur 5 Gemeten waterpeilen op 15-01-2025 langs de 's-Gravenweg en de Langelandseweg

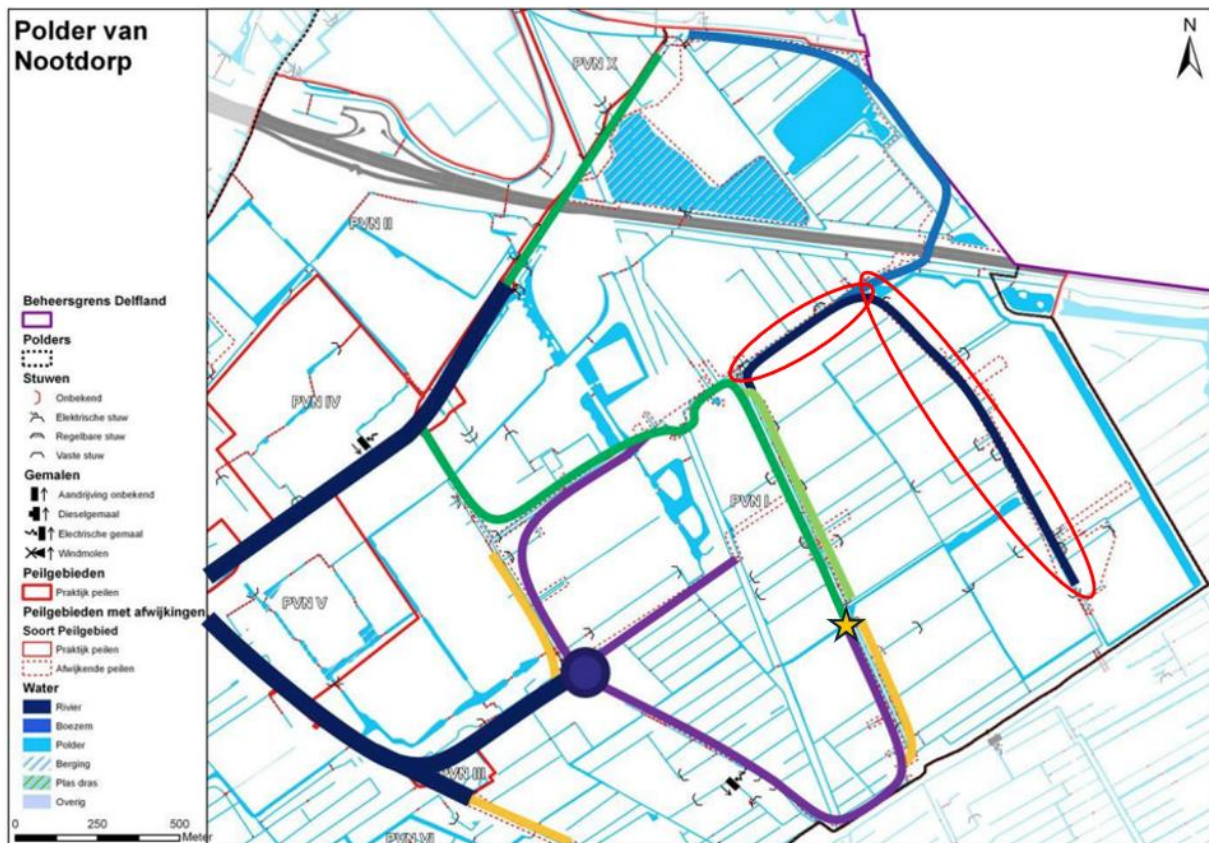

Figuur 6 Gemeten waterpeilen op 15-01-2025 langs de Langelandseweg

3.3 Wat is er veranderd aan het watersysteem?

We laten zien hoe het watersysteem in elkaar zit en hoe het werkt. Dit is belangrijk omdat door het watersysteem bepaalde waterpeilen soms niet mogelijk zijn.

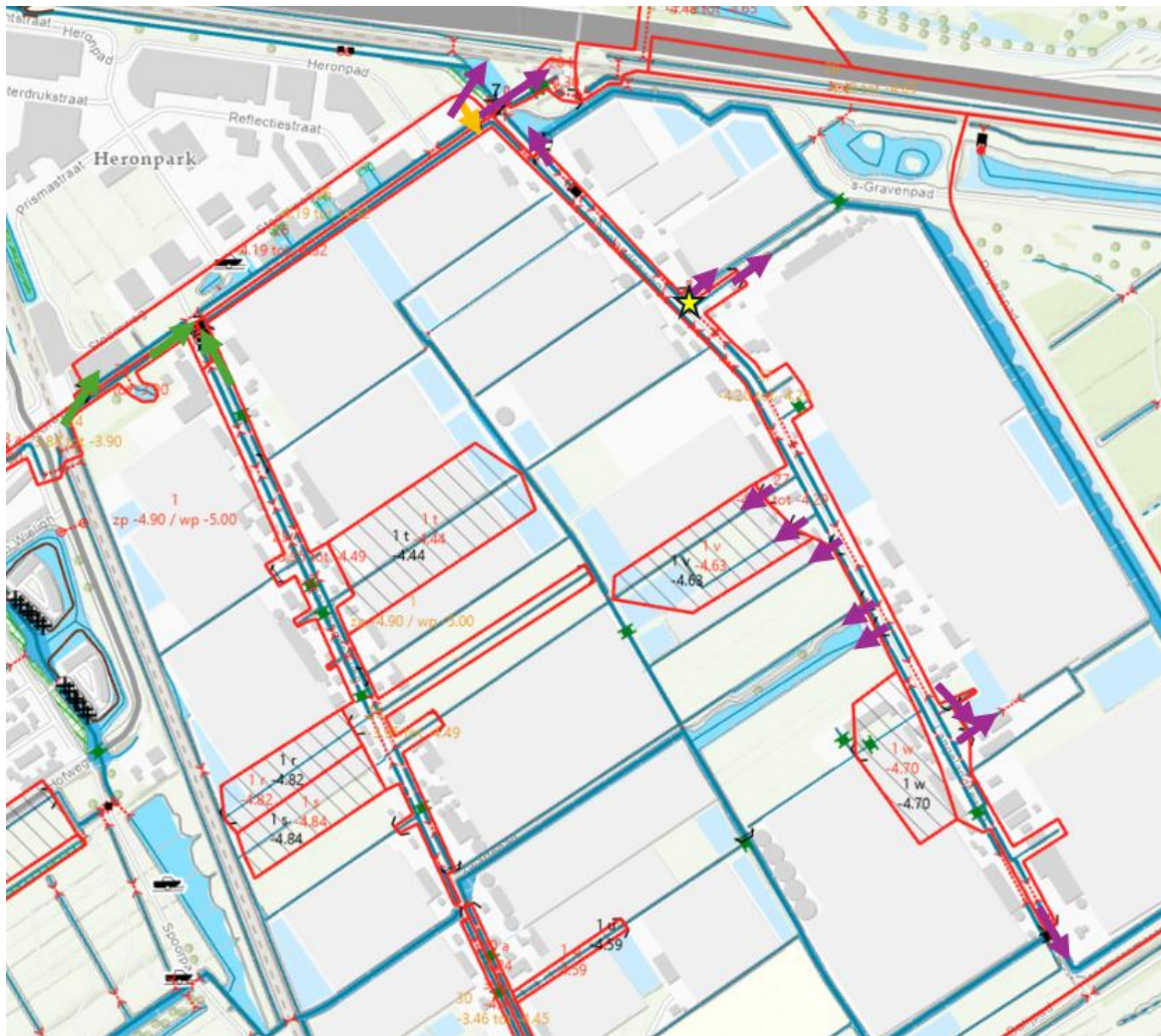
Peilgebied 26 maakt onderdeel uit van het spuislotensysteem, zie Figuur 7. Het spuislotensysteem is bedoeld om water aan te voeren om te zorgen dat de sloten in het gebied eromheen het juiste waterpeil hebben en voor gietwater. In het westen wordt het water uit de boezem van Delfland ingelaten en naar het oosten getransporteerd. De waterpeilen worden steeds lager. Uiteindelijk stroomt het water in het laagste peilgebied. Het poldergemaal in het westen van de polder maakt het overtollige water weer uit in de boezem.

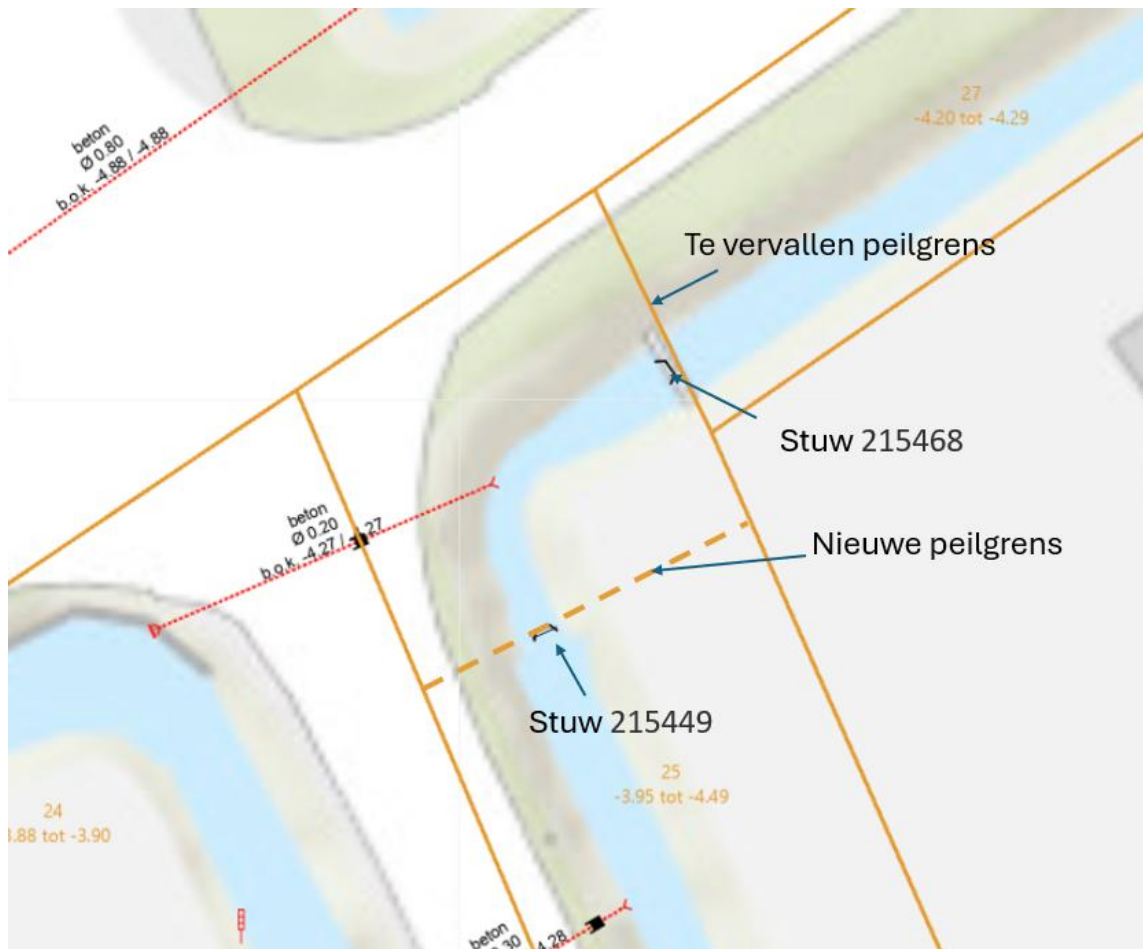
Figuur 7 - Schematische weergave gedeelte binnenboezem en spuisloten. Met rood is de locatie van peilgebied 26 weergegeven. De verschillende kleuren geven de verschillende deelgebieden weer in het spuislotensysteem. Bij de oranje ster is het meetpunt OW215-024.

Figuur 8 is een kaart met een overzicht van het watersysteem rondom het nieuwe peilgebied 26. Via een stuw komt er water vanuit peilgebied 24 in het huidige peilgebied 26. Te veel water kan vanuit het huidige peilgebied 26 via een stuw naar peilgebied 1 stromen. Ook is er een inlaat vanuit het huidige peilgebied 26 naar peilgebied 28. Vanuit het huidige peilgebied 26 is er een inlaat aanwezig naar het huidige peilgebied 27. Deze inlaat staat altijd open, waardoor de twee peilgebieden in de praktijk één peilgebied vormen. Via een stuw kan er water vanuit peilgebied 25 in het huidige peilgebied 27 stromen. Ook kan er vanuit peilgebied 24 water via een afsluitbare duiker naar huidig peilgebied 27 stromen. Via verschillende stuwen langs de Langelandseweg kan te veel water vanuit het huidige peilgebied 27 naar peilgebied 1 stromen.

De peilgrens met peilgebied 25 ligt in de praktijk over een andere stuw dan in het officiële peilbesluit. In de praktijk loopt de peilgrens over stuw 215449. Stuw 215468 ligt geheel onder water en heeft geen functie voor het watersysteem.

Figuur 8 – Kaart met de praktijksituatie van de waterhuishouding. Groene peilen geven de locaties aan waar water in peilgebied 26 ingelaten kan worden. Paarse peilen geven de locaties aan waar het water het peilgebied uit kan stromen. De oranje peil geeft de inlaat aan tussen huidig peilgebied 26 en huidig peilgebied 27 die in de praktijk altijd open staat. De gele ster geeft de locatie van meetpunt OW215976 weer.

Figuur 9 – Officiële peilgrenzen en de benodigde aanpassing aan de praktijk.

4 Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?

In dit hoofdstuk bekijken we of het nieuwe waterpeil goed past bij het gebied. Daarbij kijken we naar de gevolgen van het waterpeil voor de gebiedsfuncties en waterbelangen van peilgebied 26. Dit doen we aan de hand van het beleid van de beleidsnota Peilbeheer.

4.1 Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil?

In de praktijk wordt hier een getrappt peil tussen 4,19 en 4,29 meter beneden NAP aangehouden.

Het waterpeil in peilgebied 26 wordt al langere tijd aangehouden. Het nieuwe peil levert geen problemen op voor de bestaande gebiedsfuncties:

- **Infrastructuur:** De 's-Gravenweg, de Langelandseweg en een parkeerplaats liggen deels binnen het peilgebied. Bij het nieuwe waterpeil is de drooglegging hier over het algemeen meer dan 0,80 meter, met op enkele locaties een drooglegging van 0,40 tot 0,60 meter. Dit is minder dan een optimale drooglegging van meer dan 0,80 meter. Het is dus natter dan in de optimale situatie. Maar het nieuwe peil wordt al langere tijd aangehouden en leidt in de praktijk niet tot problemen.
- **Bestaande bebouwing:** De drooglegging bij het bedrijventerrein ten noorden van de 's-Gravenweg is vrijwel overal groter dan 0,80 meter en is daarom geen knelpunt voor de bebouwing. Langs de Langelandseweg bevinden zich binnen het peilgebied of direct daarbuiten verschillende panden die mogelijk op houten palen gefundeerd zijn en daardoor gevoelig zijn voor een verlaging van het peil. Het nieuwe waterpeil wordt al langere tijd aangehouden en leidt daardoor niet tot problemen met betrekking tot de funderingen.

Het waterpeil is ook goed voor het functioneren van het spuislotsysteem binnen de Polder van Nootdorp. Water kan onder vrij verval doorgevoerd worden vanuit peilgebied 24 en 25 en dan onder vrij verval afstromen naar peilgebieden 1 en 28.

Omdat het waterpeil al langere tijd wordt aangehouden, heeft het geen effect op het functioneren van de duikers.

Het samenvoegen van de twee peilgebieden en het nieuwe peil heeft geen effect op de waterkwaliteit. Het samenvoegen van de peilgebieden heeft wel een positief effect door het vergroten van het leefgebied voor vis.

4.2 Wat wordt het nieuwe waterpeil?

We kiezen voor een getrappt waterpeil tussen 4,19 en 4,29 meter beneden NAP. Het nieuwe peil en de aangepaste begrenzing legt de praktijksituatie beter vast en de risico's zijn acceptabel. Het gebied met het nieuwe peil is te zien op de peilenkaart in bijlage 1. Het schouwpeil is ook getrappt tussen 4,19 en 4,29 meter beneden NAP.

In vergelijking met het vorige peilbesluit wordt het peil 0 tot 1 cm hoger dan de bovengrens van het getrapte peil en 0 tot 3 cm hoger dan de ondergrens van het getrapte peil.

4.3 Welke maatregelen zijn nodig?

Het voorgestelde peil en aanpassing van de begrenzing wordt in de praktijk al gehanteerd. Stuw 215468 moet verwijderd worden, omdat deze geen functie heeft en de doorstroming in de watergang belemmert.

Woordenlijst

- *Bodemdaling*: Het dalen van de hoogte van een terrein. Bodemdaling kan veroorzaakt worden door oxidatie, inklinking, gas- en oliewinning en lange termijn geologische processen.
- *Drooglegging*: Het hoogteverschil tussen het waterpeil in een watergang en de gemiddelde hoogte van het naastgelegen perceel.
- *Gebiedsfuncties*: Waarvoor een gebied wordt gebruikt. Elke plek heeft een bepaalde functie of doel, zoals wonen, landbouw of recreatie.
- *Peil*: Door waterschap in peilbesluit vastgelegde waterpeil dat in een bepaald gebied moet worden gehandhaafd.
- *Peilbesluit*: Besluit van het algemeen bestuur van een waterschap. Hierin staat welke waterpeilen er moet worden ingesteld, de ligging van de peilgebieden en plaats van de peilschalen zijn aangegeven.
- *Peilgebied*: Gebied met elkaar verbonden watergangen. In dat gebied wordt één waterpeil aangehouden.
- *Peilschaal*: Een peilschaal is een maatlat die in het water staat. Op deze peilschaal is een centimeterverdeling te zien. Daarmee is waterstand af te lezen en te controleren of de waterstand overeenkomt met het peilbesluit. Peilschalen zijn bevestigd aan kademuren, beschoeiingen of een aparte plank in het water.
- *Praktijkpeil*: Waterstand die werkelijk in een watergang aanwezig is, afgelezen van de peilschaal.
- *Schouwpeil*: In het peilbesluit vastgesteld peil dat het referentieniveau vertegenwoordigt voor het voeren van schouw, dagelijks peilbeheer, afhandelen van vergunningen en het uitvoeren van onderhoud aan watergangen.
- *Spuisloot*: Het spuislotensysteem bestaat uit sloten die een belangrijke wateraanvoerfunctie hebben voor het gebied. Via verschillende stuwen en inlaten wordt water via deze sloten naar het omliggende gebied gebracht.

Bijlage 1 Peilenkaart

- Peilenkaart Polder van Nootdorp, peilgebied 26

Toelichting op het
peilbesluit
zuidoostelijk
Schieveen
peilgebieden 2, 3, 36 –
43, 47 – 49,
broedgebieden nabij
Oude Bovendijk, A16
en Hofweg in
Rotterdam

HOOGHEEMRAADSCHAP
VAN DELFLAND
POLDERPEIL

60

50

40

30

20

10

SP

Hoogheemraadschap van
Delfland

**Toelichting op het peilbesluit zuidoostelijk
Schieveen peilgebieden 2, 3, 36 – 43, 47 –
49 broedgebieden nabij Oude Bovendijk,
A16 en Hofweg in Rotterdam**

Inhoud

1. Wat staat er in deze toelichting?	4
1.1 Wat is een peilbesluit?	4
1.2 Over welk gebied gaat het?	4
1.3 Waarom passen we het peilbesluit aan?	5
1.4 Hoe passen we het peilbesluit aan?	6
2. Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?	7
2.1 Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?	7
2.2 Welke waterbelangen zijn aanwezig in het gebied?	10
2.3 Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland?	14
3. Hoe werkt het watersysteem?	15
3.1 Wat was het officiële waterpeil?	15
3.2 Wat is het waterpeil in de praktijk?	16
3.2.1 Peilgebieden 2 en 3 met hoofdwatgang	16
3.2.2 Peilgebieden 47 t/m 49 met broedpeilen	18
3.2.3 Peilgebieden 36 t/m 43 langs de Oude Bovendijk, Rotterdam	21
3.2.4 Gebieden met afwijkende waterpeilen	24
3.3 Hoe ziet het watersysteem eruit?	28
3.3.1 Watersysteem buiten broedseizoen	28
3.3.2 Watersysteem binnen broedseizoen	29
4. Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?	30
4.1 Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil?	30
4.1.1 Peilgebieden 2 en 3 met hoofdwatgang	30
4.1.2 Peilgebieden 47 t/m 49 met broedpeilen	30
4.1.3 Peilgebieden 36 t/m 43 langs de Oude Bovendijk	32
4.2 Wat wordt het nieuwe waterpeil?	33
4.2.1 Peilgebieden 2 en 3 met hoofdwatgang	33
4.2.2 Peilgebieden 47 t/m 49 met broedpeilen	33
4.2.3 Peilgebieden 36 t/m 43 langs de Oude Bovendijk	34
4.3 Welke maatregelen zijn nodig?	34
4.4 Peilbeheer peilgebieden 47 t/m 49 met broedpeilen	34
Bijlage 1 (Woordenlijst)	35
Bijlage 2 (Peilenkaarten)	36

1. Wat staat er in deze toelichting?

In deze toelichting wordt uitgelegd waarom de waterpeilen in het zuidoostelijk deel van polder Schieveen opnieuw worden vastgesteld. De waterpeilen zijn veranderd door wijzigingen in peilgrenzen en peilhoogtes. Het gaat om in totaal 13 peilgebieden. Zie hieronder een beschrijving over wat een peilbesluit is, waarom en hoe het peilbesluit aangepast wordt.

1.1 Wat is een peilbesluit?

De verandering van een waterpeil leggen we vast in een nieuw peilbesluit. Een peilbesluit is een officieel besluit van het waterschap. Hierin is het waterpeil vastgelegd van wateren zoals sloten, kanalen, plassen en vijvers. Het waterschap is verplicht om zo'n peilbesluit op te stellen. Daarna moet het waterschap zijn best doen om dat waterpeil te handhaven. Het beheergebied van Delfland heeft ongeveer 700 peilgebieden. Voor elk peilgebied is een waterpeil vastgelegd in een peilbesluit.

In de 'Beleidsnota peilbeheer'¹ heeft Delfland opgeschreven hoe peilbesluiten moeten worden opgesteld. Daarom worden de beleidsuitgangspunten en werkafspraken uit deze beleidsnota gebruikt voor dit peilbesluit.

1.2 Over welk gebied gaat het?

Het gebied bevindt zich in het zuidoostelijk gedeelte van de polder Schieveen in de gemeente Rotterdam. Zie Figuur 1. Ten zuiden liggen het nieuw aangelegde stuk snelweg A16 en Zestienhoven. Ten oosten liggen de Oude Bovendijk en Rodenrijs in de gemeente Lansingerland. Ten noorden liggen de Hofweg en de gemeente Pijnacker-Nootdorp. Ten westen liggen de A13 en gemeente Schiedam. Het gebied is 233 hectare groot.

Figuur 1 - Gebied waar het waterpeil verandert (bron: GIS Delfland, 2025)

¹ Delfland, juli 2017, Beleidsnota peilbeheer

1.3 Waarom passen we het peilbesluit aan?

De waterpeilen zijn in de praktijk in een deel van de peilgebieden anders dan de vastgestelde waterpeilen. De peilen zijn anders door een ruimtelijke ontwikkeling. Er is een weidevogelgebied aangelegd. Daarbij zijn vergunningen verleend om het waterpeil aan te passen. Deze nieuwe waterpeilen moeten ook in een peilbesluit worden opgenomen.

Ontwikkeling weidevogelgebied

In 2016 is voor het gebied een vergunning verleend voor het inrichten van een broedgebied voor weidevogels ². Dit broedgebied was een pilot: er werd onderzoek gedaan of het gebied weidevogels aantrekt. Zie op Figuur 2 in het geel de locatie van het broedgebied. Tijdens deze pilot werd een broedpeil gebruikt. Een broedpeil is een speciaal waterpeil dat leidt tot vochtige omstandigheden in de grond. Tijdens het broedseizoen verbetert dit de hoeveelheid voedsel en broedomstandigheden voor weidevogels. Bij de pilot gold een broedpeil van 5,48 meter beneden NAP in de periode 15 maart tot 15 juni. De pilot duurde tot eind 2019.

Figuur 2 – Pilotgebied in geel gemarkeerd, met broedpeil ²

In 2019 is een vergunning verleend om het broedgebied voor weidevogels te vergroten ³. Zie op Figuur 3 de peilgebieden 47, 48 en 49 met broedpeilen. Er is water gegraven en er zijn werken aangelegd.

Delfland heeft in 2020 een vergunning verleend voor het instellen van de broedpeilen voor de weidevogels ⁴. Er is water gegraven langs de Oude Bovendijk om de percelen hier af te kunnen wateren. Hier is een aparte vergunning voor verleend ⁵. Aan de randen van de broedgebieden zijn kleine ophogingen gemaakt om afstroom van water naar andere gebieden te voorkomen. Ook is op delen van het gebied het maaiveld opgehoogd zodat er minder plas dras ontstaat.

De broedpeilen golden tussen 1 februari en 15 juni en zijn als volgt vastgesteld:

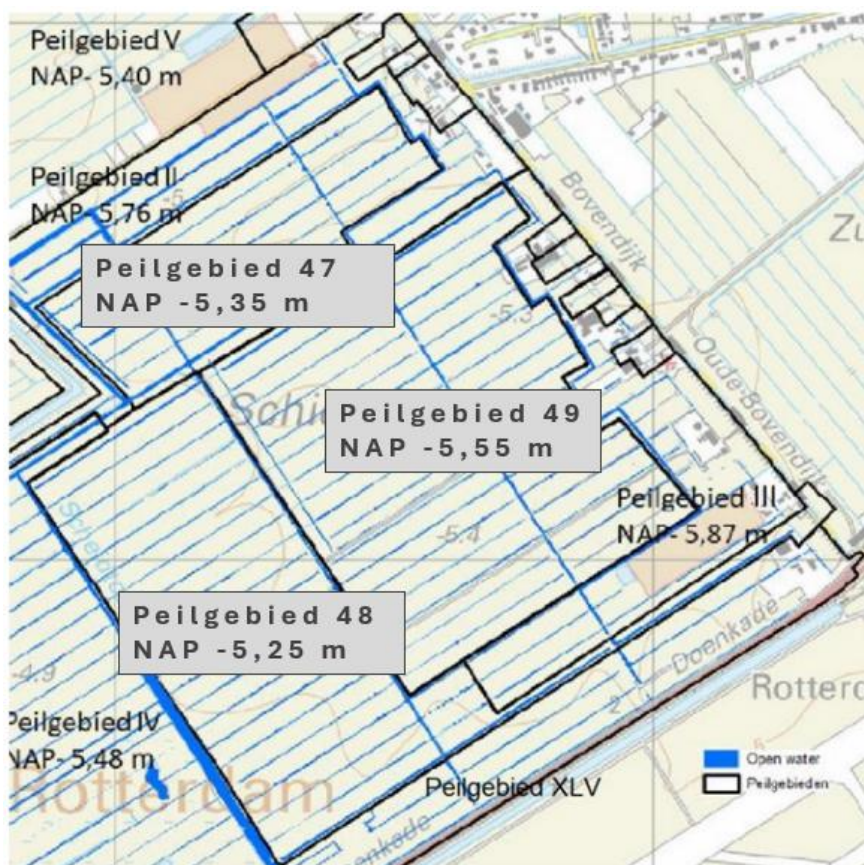
- Peilgebied 47: 5,35 meter beneden NAP;
- Peilgebied 48: 5,25 meter beneden NAP; en
- Peilgebied 49: 5,55 meter beneden NAP.

² Delfland, mei 2016, watervergunning 1550715

³ Delfland, november 2019, watervergunning 2019-012186

⁴ Delfland, juli 2020, watervergunning 2020-016694

⁵ Delfland, augustus 2020, watervergunning 2020-012693

Figuur 3 – Peilgebieden 47, 48 en 49, met broedpeilen ^{3 & 4}

1.4 Hoe passen we het peilbesluit aan?

Het peilbesluit wordt met een onderbouwing aangepast. De onderbouwing staat in deze toelichting. Er wordt gekeken naar verschillende onderdelen voordat er een peilafweging gemaakt wordt.

In hoofdstuk 2 'Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?' leggen we uit welke belangen er in het gebied spelen. Daarom kijken we welke functies en waterbelangen het gebied heeft.

In hoofdstuk 3 'Hoe werkt het watersysteem?' beschrijven we hoe het watersysteem werkt en wat er verandert.

Een groot onderdeel in deze toelichting is de beschrijving bij deelhoofdstuk 3.2 'Wat is het waterpeil in de praktijk?'. In dit peilbesluit worden namelijk veel peilgebieden vastgelegd. Om het overzichtelijk te houden zijn deze peilgebieden bij deelhoofdstuk 3.2 ingedeeld per deelgebied.

In hoofdstuk 4 'Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?' wordt beschreven waarom het nieuwe waterpeil wordt gekozen. Ook staat bij deelhoofdstuk 4.2 opgesomd welke nieuwe waterpeilen gekozen zijn. Bij deze peilkeuze hoort een peilenkaart om de begrenzing van het peilgebied aan te geven. Op de peilenkaart staan ook labels met daarin de peilhoogtes. De peilenkaart is als Bijlage 2 (Peilenkaarten) aan deze toelichting toegevoegd.

2. Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?

In dit hoofdstuk wordt een omschrijving van het zuidoostelijk deel van polder gegeven. Deze informatie is belangrijk bij de keuze van een waterpeil. In deelhoofdstuk 2.1 worden de gebiedsfuncties in het gebied opgesomd. In deelhoofdstuk 2.2 wordt aangegeven welke waterbelangen er in het gebied spelen. In deelhoofdstuk 2.3 wordt een overzicht gegeven van de betrokken mensen en organisaties bij het gebiedsproces.

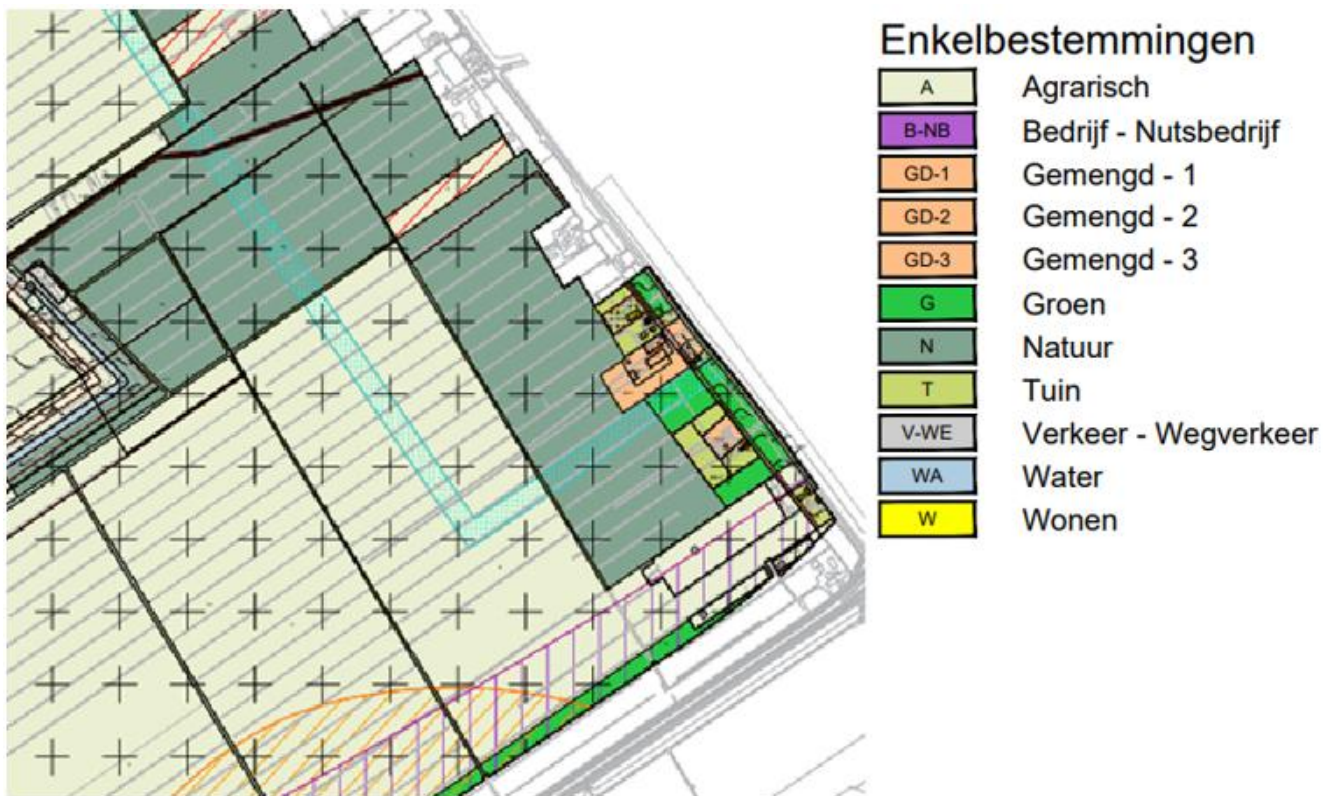
Hieronder in Tabel 1 staan alle gebiedsfuncties en waterbelangen genoemd, die in de beleidsnota Peilbeheer¹ staan.

Tabel 1 – Gebiedsfuncties en waterbelangen zuidoostelijk Schieveen

<i>Gebiedsfuncties:</i>	<i>Waterbelangen:</i>
- archeologie	- bodemdaling
- glastuinbouw	- waterkeringen
- grasland	- watergangen
- bouwland en vollegrondsteelt	- kunstwerken en andere objecten aan het water
- natuur	- effecten op waterkwaliteit en planten en dieren
- recreatie en groene ruimte	- risico op wateroverlast, watertekort of droogte

2.1 Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?

Het gebied is bestemd voor agrarisch grasland en glastuinbouw, natuur met weidevogels, wonen met oude bebouwing, recreatie en groene ruimte, en gemengde bedrijven en tuinen ⁶. Zie bij Figuur 4 de functies uit het bestemmingsplan van gemeente Rotterdam uit 2017.

Figuur 4 – Gebiedsfuncties zuidoostelijk Schieveen, bestemmingsplan gemeente Rotterdam, 2017 ⁶

⁶ Gemeente Rotterdam, maart 2017, Bestemmingsplan: Natuur- en recreatiegebied Schieveen

Natuur met weidevogels

Weidevogels hebben baat bij een hoog peil en vochtige omstandigheden in het broedseizoen. Het is ongewenst dat het te nat wordt en er plas dras situaties op het land ontstaan. Dat trekt vogelsoorten zoals ganzen en meeuwen aan die ongewenst zijn voor het vliegveld dat vlakbij ligt. Die vogels zijn een risico bij aanvaringen met vliegtuigen.

Het gebied is nu ingericht als broedgebied voor weidevogels. Zie bij Figuur 5 het geel omljnde gebied. Het broedseizoen voor weidevogels duurt van 15 februari tot 15 juni. De waterpeilen moeten dan hoog genoeg zijn om grondwaterstanden hoog en graslanden vochtig te houden. Zo zijn de omstandigheden voor (jonge) vogels beter en kunnen ze meer voedsel vinden ⁷. Aan het eind van het broedseizoen wordt het broedpeil stapsgewijs verlaagd naar het zomerpeil. Als er nog nesten en of kuikens in het gebied zijn wordt voedsel behouden door het vertraagd aflaten van water.

Ook is er in het gebied aandacht voor natuurvriendelijke oeverbegroeiing, waterkwaliteit, paaiplaatsen voor vis, vismigratie en overwinteringsplaatsen voor vissen.

Agrarisch grasland

Agrarisch grasland heeft baat bij een peil waarbij het land droog genoeg staat om er met (zware) machines op te rijden. Het land dient voor de productie van gras dat gebruikt wordt als veevoer. Bij beweiding gaat het vee het land op. Dan moet het waterpeil ook hoog genoeg staan voor vee om te kunnen drinken. Het geel omljnde gebied in Figuur 5 wordt ook verpacht en als agrarisch grasland gebruikt. Buiten het broedseizoen om moeten de omstandigheden werkbaar zijn en niet te nat. Dan kunnen de landbouwmachines het land op.

Figuur 5 – Geel omljnd zijn broedgebieden en agrarisch grasland – paars omljnd is (oude) bebouwing – oranje omljnd is glastuinbouw (bron: Watersysteem Delfland, 2024)

Wonen, gemengde bedrijven, (oude) bebouwing en tuinen

Oude bebouwing van voor 1970 kan verzakken door een kwetsbare fundering. Een vast peil is hiervoor gunstig omdat het grondwater dan niet te hoog of te laag staat. Het waterpeil moet voldoende laag zijn om zonder natte voeten bij woningen, tuinen en bedrijven te kunnen komen. Planten moeten voldoende water hebben om te kunnen groeien. In Figuur 5 is de bebouwing langs de Oude Bovendijk met paars omljnd. Er zijn daar veel gebouwen met waarschijnlijk kwetsbare tot zeer kwetsbare funderingen.

⁷ Gemeente Rotterdam, juni 2013, Natuur & Recreatieplan Schieveen

Glastuinbouw

In Figuur 5 is met oranje de glastuinbouw omlind. Bij glastuinbouw moet de drooglegging voldoende zijn. Drooglegging is het verschil tussen de hoogte van het waterpeil en de hoogte van het naastgelegen perceel (zie Figuur 6). Bij voldoende drooglegging kan een teveel aan water van kassen op de sloten afgevoerd worden.

Recreatie en groen

Bij gebieden die als recreatie en groen zijn aangewezen is het van belang dat (verharde) paden en bijvoorbeeld parken droog blijven. Zo blijven ze voor bezoekers goed toegankelijk. Het fietspad dat door het broedgebied heen loopt is verhoogd aangelegd³. De fietspaden en struipaden zijn in het broedseizoen niet toegankelijk voor publiek.

Rotterdam The Hague Airport

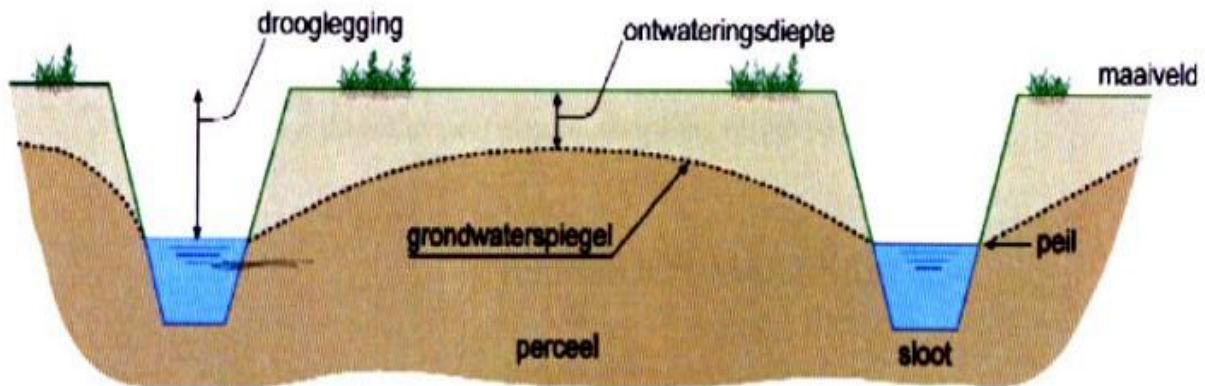
Ten zuiden van de broedgebieden ligt het vliegveld Rotterdam The Hague Airport, zie ook Figuur 5. Ganzen en meeuwen kunnen een aanvaringsrisico vormen voor vliegtuigen.

Te natte omstandigheden en moerassige natuurtypen moeten vermeden worden. Deze omstandigheden kunnen een aantrekkende werking hebben op ganzen en meeuwen. Voor de veiligheid van vliegverkeer is het van belang dat er niet teveel van deze vogels in het broedgebied zijn. Zo wordt de kans op botsingen tussen vogels en vliegtuigen verkleind.⁸

Er is een beheerplan tussen de provincie en beheerorganisatie van het broedgebied om aantallen ganzen die een risico kunnen vormen te verminderen. Dit plan wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld en uitgevoerd.

Grondwater

De gebiedsfuncties zijn naast de waterpeilen afhankelijk van het grondwater. In de winter loopt de grondwaterspiegel anders dan in de zomer. Zie Figuur 6 voor een grondwaterspiegel die typisch is voor in de winter⁹. De grondwaterspiegel heeft dan een bolle vorm. In de zomer heeft de grondwaterspiegel een holle vorm.

Figuur 6 – Grondwaterspiegel in de winter⁹

Bodem

De bodem in het gebied bestaat uit venige grond op klei¹⁰. Deze bodemsoort is minder gevoelig voor bodemdaling dan veengrond maar wel gevoeliger voor bodemdaling dan enkel kleigrond.

Archeologie

In het gebied zijn er delen met een hoge kans op archeologische resten¹¹. De verwachting is dat deze resten zich ruim 5 meter beneden maaiveld bevinden. De waterpeilen in dit peilbesluit hebben hier geen invloed op.

⁸ Sovon, oktober 2010, 'Faunaeffectrapportage: Gevolgen van de herinrichting van polder Schieveen voor vogelaanvaringsrisico's'

⁹ Wetterskip Fryslân, 2025, Beleidsnota Grondwater

¹⁰ Wageningen University & Research, 2025, Bodemkaart

¹¹ Provincie Zuid-Holland, 2025, Cultuur historische atlas: kaart 1b Archeologie waarden

2.2 Welke waterbelangen zijn aanwezig in het gebied?

In dit deelhoofdstuk staan de waterbelangen beschreven die aanwezig zijn in het gebied van zuidoostelijk Schieveen. Op basis van de waterbelangen wordt uiteindelijk een passend waterpeil gekozen.

De waterbelangen worden in de volgende thema's besproken: waterveiligheid, droge voeten, een betrouwbaar watersysteem, en waterkwaliteit & planten en dieren.

Waterveiligheid

Waterkeringen dienen de waterveiligheid in een gebied en gaan het risico op overstromingen tegen. Bij een kering moet een waterpeil aanwezig zijn die de kering niet te droog of te nat maakt.

De weg van de Oude Bovendijk loopt over een waterkering (zie Figuur 7). Aan de binnenzijde van de kering (rechterzijde op foto Figuur 7, zijde polder Schieveen) moet een hoog genoeg waterpeil aanwezig zijn. Deze waterstand zorgt voor een gewenste tegendruk op het hogere water langs de kering (linkerzijde op foto Figuur 7, zijde Zuidpolder Rodenrijs).

Als de kering te 'droog' is kan de kade scheuren en instabiliteit veroorzaken. Als de kering te 'nat' en verzadigd is kan grond van de kade gaan afschuiven. Dat is ook ongewenst en niet veilig.

Figuur 7 – Oude Bovendijk ter hoogte van huisnummer 241 richting het zuiden (bron: Cyclomedia, 2025)

Droge voeten

In het gebied is het van belang dat er geen wateroverlast is om zo droge voeten te houden. Zo is het bij bebouwing de bedoeling dat kelders niet vol water lopen. Er moet een waterpeil gekozen worden dat de grondwaterstanden niet te veel laat stijgen.

Tegelijk is een tekort aan water ongewenst. Het peil moet niet te laag staan zodat kwetsbare funderingen van oudere bebouwing kunnen gaan verzakken.

In het gebied worden in het broedseizoen de waterpeilen omhoog gezet. Het stijgen en zakken van waterpeilen bij de broedgebieden mag geen invloed hebben op grondwaterstanden bij de bebouwing. Ook moet een verhoogd waterpeil bij de broedgebieden geen overlast opleveren voor omliggende gebieden.

Betrouwbaar watersysteem

Er is een watersysteem nodig waarbij de waterstanden goed beheert kunnen worden. Er moeten stevige kunstwerken aanwezig zijn. De kunstwerken moeten goed in te stellen zijn, al dan niet op afstand. Op die manier kunnen de gewenste waterstanden geregeld worden. Ook kan er worden ingespeeld op nat of droog weer. Bij veel regen kan het teveel aan water uit het gebied weggevoerd worden. Bij een tekort aan regen kan er extra water het gebied binnengelaten worden.

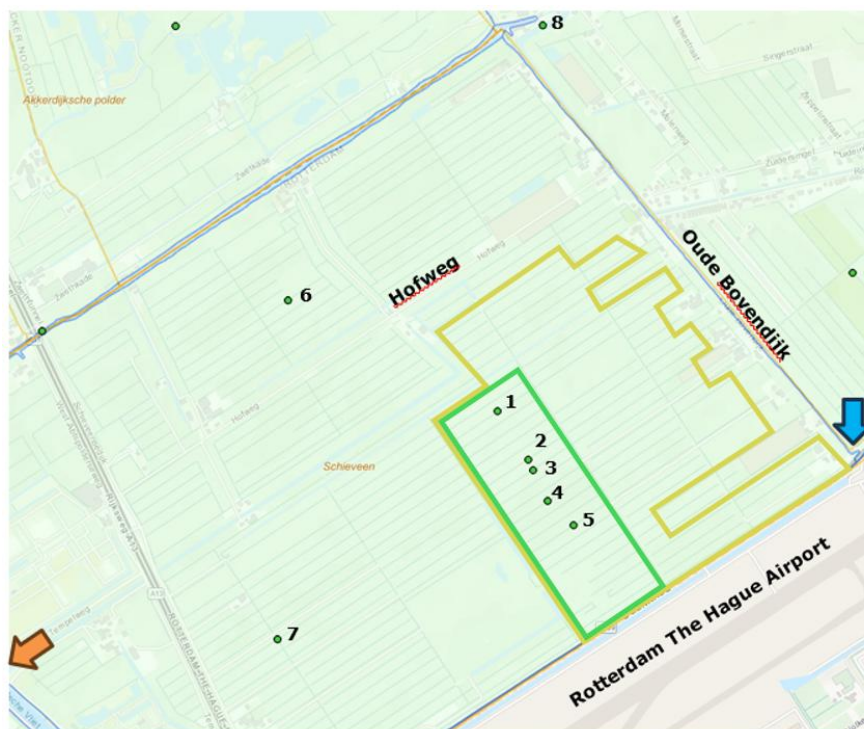
Het aflaten van water na het broedseizoen moet niet te snel gebeuren. Door droogte en het afstromen van water kunnen delen van de oevers wegspoelen. Van belang is dat een waterpeil stap voor stap verlaagd wordt. Dit kan gebeuren door een kunstwerk stap voor stap op een ander waterpeil in te stellen.

Waterkwaliteit & planten en dieren

Delfland moet zorgen voor schoon, gezond en levend water. Daarom is voor de keuze van het waterpeil gekeken naar de volgende punten:

- *waterkwaliteit*: of het water van goede of slechte kwaliteit is,
- *planten en dieren*: of het goed of slecht gaat met waterplanten en waterdieren,
- *problemen*: of er problemen zijn en wat de problemen veroorzaakt,
- *oplossingen*: of je met het waterpeil deze problemen kan verhelpen of verbeteren.

De waterkwaliteit van de polder Schieveen is niet goed. Er zijn te hoge gehalten van voedingsstoffen stikstof, fosfor en zwavel in het water aanwezig. Dit is schadelijk voor planten en dieren. De waterkwaliteit van het gebied wordt –of werd in het verleden– gecontroleerd op verschillende meetpunten. Zie Figuur 8 voor de meetpunten voor waterkwaliteit in polder Schieveen.

Figuur 8 – Meetpunten waterkwaliteit, groen omlijnd: pilotgebied, geel omlijnd: hele broedgebied, blauwe peil: inlaatwater polder, oranje peil: water verlaat de polder (bron: Waterkwaliteit Delfland, 2025)

Om verder te kijken naar de waterkwaliteit, planten en dieren wordt de methode 'Ecologische Sleutelfactoren'¹² gebruikt. In dit gebied zijn de volgende 'ecologische sleutelfactoren' belangrijk:

- 'Productiviteit van het water' – dit gaat over stoffen die het water te voedselrijk maken.
- 'Leefgebied geschiktheid en verspreiding' – deze gaan over de geschiktheid van het peilgebied voor waterdieren om te leven en om zich te verplaatsen.

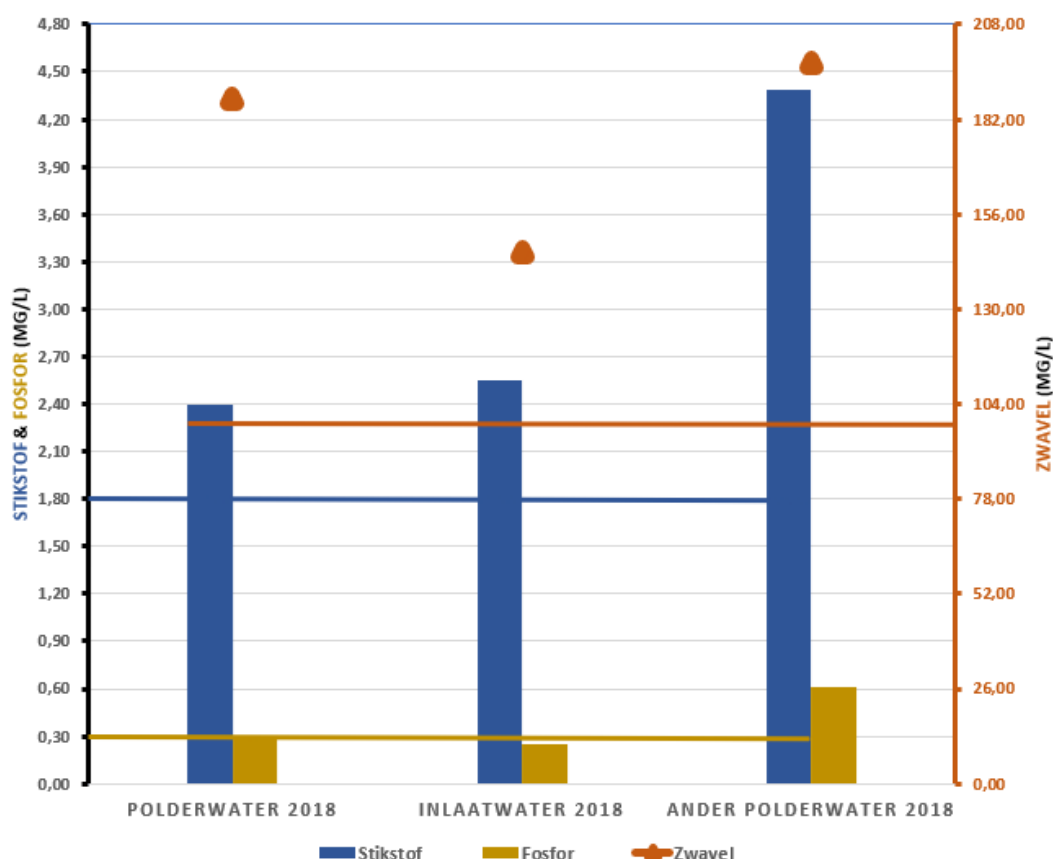
¹² STOWA, 6 juni 2014, 'Ecologische Sleutelfactoren - begrip van het watersysteem als basis voor beslissingen', rapportnummer 2014-19

Ecologische sleutelfactor 'Productiviteit van het water'

De productiviteit van het water wordt bepaald door de belasting met voedingsstoffen stikstof, fosfor en zwavel. Te veel stikstof en fosfor in het water leidt tot te veel algengroei. Dan wordt het water troebel en is er niet genoeg licht voor de gewenste ondergedoken waterplanten. ¹³

Zwavel kan in andere vormen giftig zijn voor planten en dieren. Ook kan zwavel het vrijkomen van fosfor uit de bodem versnellen. Hierdoor stijgt het gehalte van fosfor in het water. Ook zorgt zwavel ervoor dat het veen sneller afbreekt. Dan komen er meer stoffen, zoals stikstof en fosfor, in het water terecht en de bodemdaling versneld. ¹⁴

Figuur 9 geeft voor 2018 de stoffen weer in het polderwater (meetpunten 1 t/m 5 in Figuur 8), ander polderwater (meetpunten 6 en 7 in Figuur 8) en het inlaatwater (meetpunt 8 in Figuur 8):

Figuur 9 – Stoffen in 2018, polder Schieveen. De gekleurde horizontale lijnen zijn de normgehalten (bron: Waterkwaliteit Delfland, 2025)

Waarnemingen voedingsstoffen en waterkwaliteit

Uit bovenstaande grafiek kan het volgende worden opgemaakt voor het jaar 2018:

- Het gehalte van stikstof ligt hoger in het inlaatwater dan bij het polderwater;
- Stikstofgehalten liggen zowel bij het inlaatwater als polderwater boven de norm van 1,8 mg/L ¹⁵;
- De gemiddelde gehalten van fosfor en zwavel liggen hoger in het polderwater dan bij het inlaatwater;
- Fosfor- en zwavelgehalten liggen in het polderwater boven de norm (0,3 mg/L ¹⁵ & 100 mg/L ¹⁶);
- Het fosforgehalte ligt in het inlaatwater onder de norm (0,3 mg/L ¹⁵);
- Het zwavelgehalte ligt in het inlaatwater boven de norm (100 mg/L ¹⁶); en
- De meetpunten in de polder bij ander water buiten de broedgebieden laten de hoogste gehalten van alle stoffen zien.

Inlaatwater polder Schieveen

Het inlaatwater is in 2018 over het algemeen van betere waterkwaliteit dan het polderwater. Het nieuwe peil met het inlaatwater leidt niet tot verhoogde gehalten van zwavel en fosfor in het polderwater.

¹³ Delfland, september 2024, WSA Waterkwaliteit Rotterdam

¹⁴ Witteveen + Bos, 12 juni 2013, Ecologische effecten beheerscenario's broedpeilgebieden polder Schieveen

¹⁵ Delfland, 2025, Dashboard Waterkwaliteit Nutriënten

¹⁶ RIVM, 2025, 'Sulfaat' webpagina

Waterkwaliteit de laatste jaren

De stikstof- en zwavelgehalten in het inlaatwater nemen vanaf 2020 geleidelijk af ¹⁵. Er zijn geen meetgegevens van waterkwaliteit bij de broedgebieden over de laatste jaren. De verwachting is dat door het schonere inlaatwater de waterkwaliteit in de polder verder blijft verbeteren. Daarnaast wordt er veel regenwater vastgehouden in het gebied om het waterpeil op te kunnen zetten.

Polderwater broedgebieden zuidoostelijk Schieveen

Na 2018 zijn de watergangen in broedgebieden in het gebied aangepast. De nu vast te stellen waterpeilen zijn nog verder verhoogd ten opzichte van de peilen in 2018. Ook zijn er watergangen bij gemaakt. Het grotere volume water kan een positieve invloed hebben op de waterkwaliteit. Omdat er geen meetgegevens zijn van polderwater na 2018 kan dit niet vastgesteld worden.

Inlaatwater is één van de bronnen van voedingsstoffen in het water van het gebied. Daarnaast is er een vaste aanvoer stoffen vanuit kwelwater ¹⁴ en ¹⁷ en de venige bodem ¹⁸. Kwel is grondwater dat onder druk uit de bodem komt. De instroom van kwelwater bij de polder Schieveen is maximaal 0,36 millimeter per dag. Dit is niet heel groot in vergelijking met andere kwelrijke polders ¹⁷.

Vanaf 2020 wordt in de nieuwe broedgebieden niet meer bemest ¹⁹. Dit vermindert de aanvoer van voedingsstoffen naar het water. Bij hoogbemeste gebieden kan het nog tientallen jaren duren voordat de voorraad aan voedingsstoffen is uitgespoeld.

Ecologische sleutelfactor 'Leefgebied geschiktheid'

De inrichting van het water bepaalt onder andere of er geschikte leefgebieden zijn voor planten en dieren. Voor vissen is een zuurstofgehalte boven 7 mg/l gewenst ²⁰. In 2018 is het zuurstofgehalte in het water van het broedgebied gemeten. Het gemiddelde zuurstofgehalte lag toen op 9,74 mg/L ¹⁵. Ook het gemiddelde zuurstofgehalte van het inlaatwater schommelt rond dat gehalte. Het zuurstofgehalte is dus voldoende voor vis.

Vanaf 2020 zijn de watergangen van de broedgebieden verder aangepast. Er is water bijgegraven en er zijn natuurvriendelijke oevers aangelegd. Dat is beiden gunstig voor waterdieren. Een natuurvriendelijke oever geeft ruimte aan vochtige natuur met juiste omstandigheden voor water- en oeverplanten en dieren. Zie Figuur 10 voor een voorbeeld van een natuurvriendelijke oever.

Figuur 10 – Natuurvriendelijke oever bij een watergang (bron: Rivierenland, 2025)

¹⁷ Gemeente Rotterdam, 10 september 2015, 'Waterplan: Bestemmingsplan Polder Schieveen'

¹⁸ H2O Netwerk, 20 mei 2013, 'Sulfaat in veenweiden: gebiedsvreemd of gebiedseigen?'

¹⁹ Ecoresult, 24 augustus 2022, 'Broedvogelkartering weidevogels Polder Schieveen'

²⁰ Betavak, 2025, 'Zuurstofgehalte bepalen' webpagina

Door de natuurvriendelijke oevers zijn er ondiepe delen water aanwezig. Er zijn geen diepe sloten aangelegd in het gebied. Met name door de natuurvriendelijke oevers is het paai- en opgroeigebied van vissen beter geworden. Het leefgebied voor vissen is verder verbeterd door de aanwezigheid van enkele overwinteringsplekken. Dit zijn dieper uitgegraven delen in watergangen waar vissen kunnen verblijven. Daar kunnen ze dieper wegschuilen bij vorst.

Ook is het leefgebied voor planten verbeterd. De planten kunnen zich vestigen op de flauwe oevers van de natuurvriendelijke oevers. Dieren kunnen makkelijker het water uitklimmen. Kuikens van weidevogels kunnen beter schuilen en voedsel vinden. Wel worden de oevers regelmatig gemaaid om predatie op kuikens door bijvoorbeeld de vos te doen afnemen. De vos kan de oevers namelijk gebruiken om ongemerkt dichtbij de nesten te komen. Als laatste vormt de natuurvriendelijke oever een buffer, die meststoffen opvangt die uit de oever stromen.

Natuurvriendelijke oevers functioneren het beste bij een flexibel peil, waar delen van de oever in de zomer droogvallen. Hierdoor kunnen zaden tot ontwikkeling komen en komt een stukje van de oever droog te liggen, waardoor zuurstof voor een positief effect in de bodem kan zorgen. Hierdoor komen er meer soorten die in de oever zullen groeien. Een onnatuurlijk peil, waarbij het waterpeil hoog komt te staan in de zomer, is juist negatief. Daarnaast is een geleidelijke droogval vaak beter dan een plotselinge verhoging of verlaging van het waterpeil. Aan het laatste wordt voldaan door het laten volregenen van de peilgebieden. Ook wordt er aan voldaan door het stapsgewijs aflaten van water uit de peilgebieden.

Ecologische sleutelfactor 'Verspreiding': Stuwen en gemalen vormen een obstakel voor vissen om naar andere gebieden te trekken. Vissen hebben het liefst een aangesloten systeem van water. ¹³

Bij de inrichting van de broedgebieden zijn er peilgebieden bijgekomen. Het nieuwe gebied is daardoor meer versnipperd. Dit verkleint het leefgebied voor vis. Sommige obstakels hebben een verschil in waterpeil van enkele centimeters. Mogelijk kunnen volwassen vissen zo'n obstakel nog nemen.

Veel plant- en diersoorten kunnen zich door de lucht of over land verplaatsen. Of ze stromen mee over bijvoorbeeld een stuw. Er wordt niet verwacht dat dergelijke obstakels voor deze soorten een probleem zijn.

In het broedseizoen voor vogels zijn de peilgebieden met broedpeilen versnipperd. De peilgebieden worden namelijk gescheiden door stuwen. In de rest van het jaar staan de peilgebieden met broedpeilen in open verbinding met omliggende peilgebieden. Dan kunnen de vissen vrij zwemmen. Via visvriendelijke gemalen en vispassages kunnen vissen de Schie in- en uitzwemmen. Alleen peilgebied 3 en peilgebied 49 (met broedpeil) bieden geen vismigratie met andere peilgebieden. De kunstwerken die deze peilgebieden scheiden van andere gebieden hebben geen mogelijkheden hiertoe.

2.3 Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland?

Als Delfland het waterpeil wil veranderen, kijken we eerst wie daarmee te maken krijgt. Dat kunnen burgers, agrariërs of organisaties zijn. Er worden de verschillende belangen afgewogen. Bij dit peilbesluit in zuidoostelijk Schieveen zijn in willekeurige volgorde de volgende belanghebbenden aanwezig:

- Natuurmonumenten;
- Pachters broedgebieden;
- Bewoners Oude Bovendijk/Hofweg;
- Rotterdam The Hague Airport;
- Gemeente Rotterdam; en
- Hoogheemraadschap van Delfland.

Delfland vindt het belangrijk om de belanghebbenden te betrekken. De belanghebbenden worden betrokken voordat er een definitief peilbesluit is opgesteld. Dat is ook bij dit peilbesluit gebeurd.

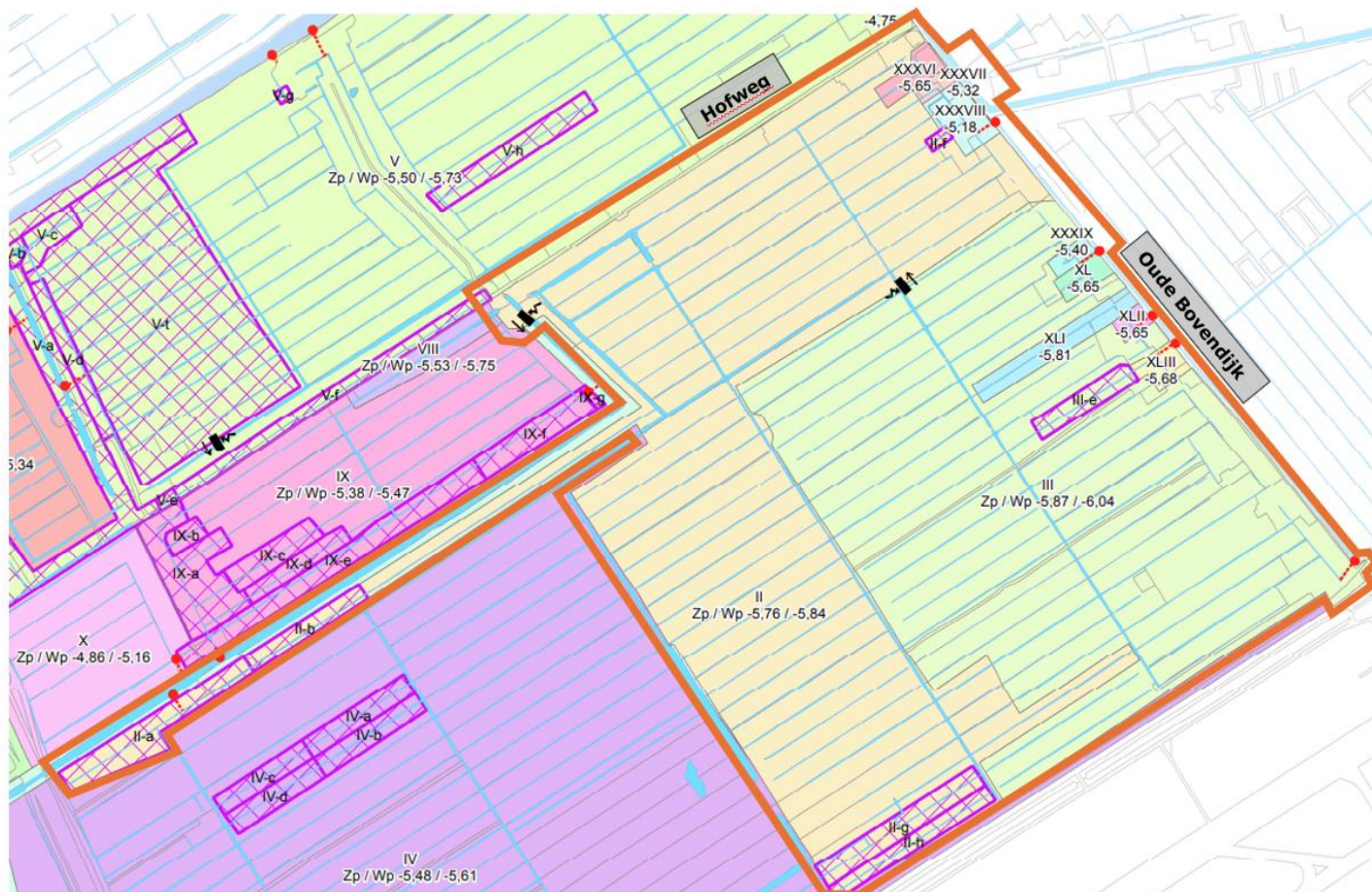
Er is overlegd met de gemeente Rotterdam en Natuurmonumenten. Ook zijn er brieven met een peilvoorstel verstuurd naar bewoners en pachters. Daaruit volgde telefonisch contact met een pachter.

3. Hoe werkt het watersysteem?

In dit hoofdstuk omschrijven we het watersysteem in zuidoostelijk deel van Schieveen. Eerst wordt in deelhoofdstuk 3.1 het eerdere peilbesluit erbij gepakt. Vervolgens wordt in deelhoofdstuk 3.2 gekeken naar wat de waterpeilen in werkelijkheid zijn. Ten slotte wordt in deelhoofdstuk 3.3 uiteengezet hoe het watersysteem is veranderd en hoe het water nu stroomt.

3.1 Wat was het officiële waterpeil?

In 2011 is een waterpeil voor peilgebieden 2, 3, 36 t/m 43 vastgesteld in het peilbesluit Schieveen uit 2011²¹. De peilenkaart van dat peilbesluit is te zien op Figuur 11 hieronder.

Figuur 11 – Peilenkaart van peilbesluit Schieveen uit 2011. Oranje omlijnd zijn de peilgebieden waarvoor in 2025 een peilbesluit wordt genomen. (bron: Peilbesluiten Delfland, 2011)

In 2011 zijn de volgende waterpeilen vastgelegd:

- Peilgebied 2 (II op de kaart): een peil van 5,76 meter beneden NAP in de zomer en 5,84 meter beneden NAP in de winter;
- Peilgebied 3 (III op de kaart): een peil van 5,87 meter beneden NAP in de zomer en 6,04 meter beneden NAP in de winter;
- Peilgebied 36 (XXXVI op de kaart): een vast peil van 5,65 meter beneden NAP;
- Peilgebied 37 (XXXVII op de kaart): een vast peil van 5,32 meter beneden NAP;
- Peilgebied 38 (XXXVIII op de kaart): een vast peil van 5,18 meter beneden NAP;
- Peilgebied 39 (XXXIX op de kaart): een vast peil van 5,40 meter beneden NAP;
- Peilgebied 40 (XL op de kaart): een vast peil van 5,65 meter beneden NAP;
- Peilgebied 41 (XLI op de kaart): een vast peil van 5,81 meter beneden NAP;
- Peilgebied 42 (XLII op de kaart): een vast peil van 5,65 meter beneden NAP; en
- Peilgebied 43 (XLIII): een vast peil van 5,68 meter beneden NAP.

²¹ Delfland, 2011, Peilbesluit Schieveen

3.2 Wat is het waterpeil in de praktijk?

In dit gebied bevinden zich 13 peilgebieden. De peilgebieden worden opgedeeld en beschreven bij subhoofdstukken om het overzichtelijk te houden.

Figuur 12 – Meetpunten voor waterpeilen in zuidoostelijk Schieveen (bron: WIS Delfland, 2025)

De hoofdpeilgebieden 2 en 3 worden beschreven in subhoofdstuk 3.2.1. De peilgebieden 47, 48 en 49 met broedpeilen worden beschreven in subhoofdstuk 3.2.2. De waterstanden in de hiervoor genoemde peilgebieden worden gemeten met digitale niveaumeters. Zie op Figuur 12 de locatie van de meetpunten.

Verder bevinden zich langs de Oude Bovendijk oude gebouwen met kleine vastgestelde peilgebieden. Zie ook de peilenkaart op de vorige pagina bij Figuur 11. De kleine peilgebieden staan opgesomd in subhoofdstuk 3.2.3. Hier staan geen digitale niveaumeters voor de waterstanden. De waterpeilen bij deze gebieden zijn met gps ingemeten in januari 2025. Deze kleine peilgebieden worden op peil gehouden door inlaten die water kunnen binnenlaten. Andere aanvoer van water komt door regenwater, kwel, doorsijpelen van de kering, en particuliere pompsystemen.

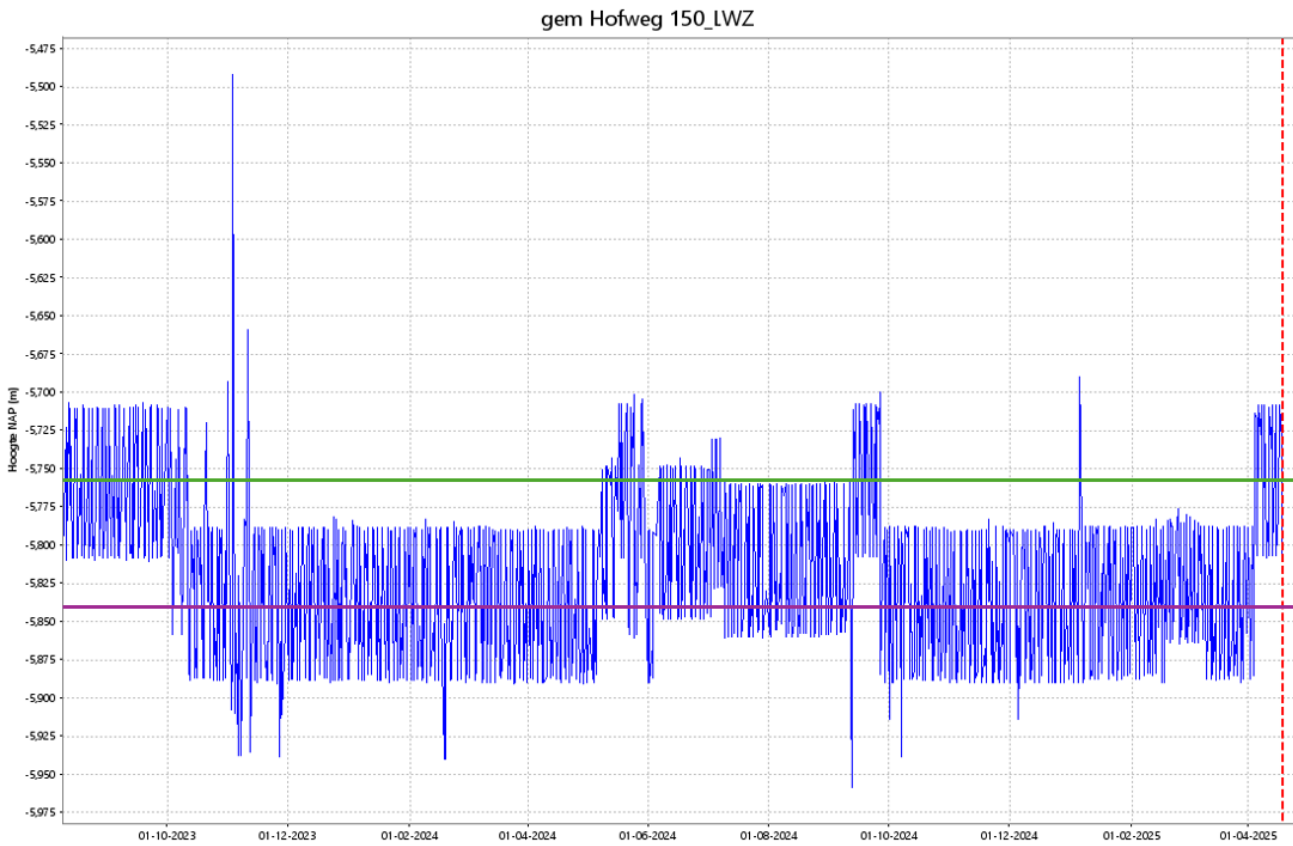
Ten slotte worden de gebieden met afwijkend peil weergegeven in subhoofdstuk 3.2.4. Deze zijn ook handmatig ingemeten in januari 2025. De gebieden bevinden zich voornamelijk langs de Oude Bovendijk. Ook liggen er 2 gebieden met afwijkend peil bij de Hofweg en A16 in de buurt.

3.2.1 Peilgebieden 2 en 3 met hoofdwatgang

De peilgebieden 2 en 3 zijn in grens gewijzigd door de aanleg van het broedgebied met nieuwe peilgebieden. De peilgebieden 2 en 3 bevatten de hoofdwatgang: bij peilgebied 3 komt in dit deel van de polder Schieveen water binnen. Zie daarvoor ook deelhoofdstuk 3.3 'Hoe ziet het watersysteem eruit?'. Via peilgebied 2 wordt water afgevoerd. Zie onderstaand Figuur 13 voor de ligging van de peilgebieden 2 en 3. De waterpeilen zijn in de praktijk gelijk gebleven aan de situatie voor de broedgebieden. Dat wordt hieronder per peilgebied beschreven.

Peilgebied 2

Zie hieronder bij Figuur 13 het peilverloop bij peilgebied 2.

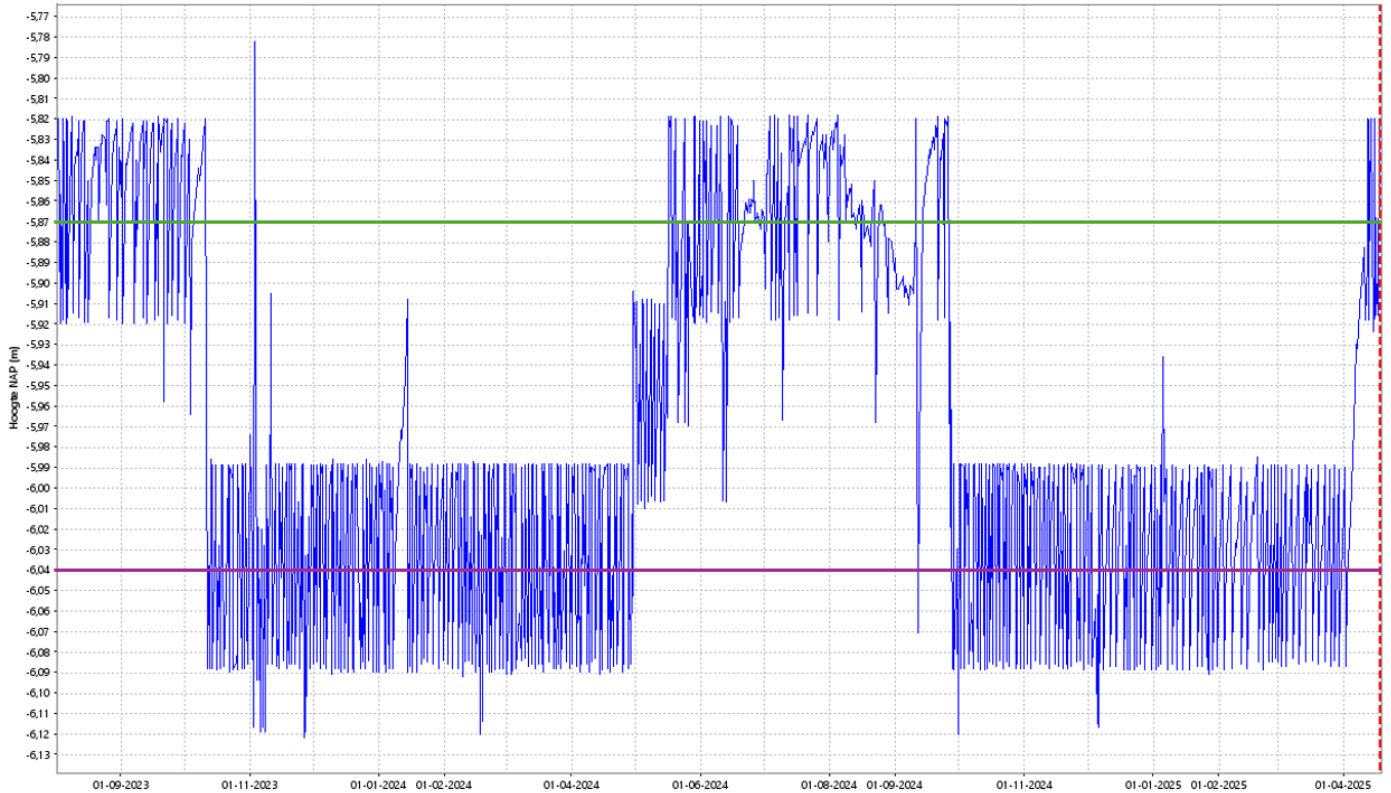

Figuur 13 – Waterpeil peilgebied 2. Groene lijn is zomerpeil & paarse lijn is winterpeil. Periode 1-9-2023 tot 18-4-2025. (bron: WIS Delfland, 2023 t/m 2025)

Bovenstaande Figuur 13 geeft weer dat het zomerpeil rond 5,76 meter beneden NAP ligt (groene lijn). Het winterpeil schommelt rond 5,84 meter beneden NAP (paarse lijn).

Peilgebied 3

In onderstaand Figuur 14 wordt het waterpeil weergegeven bij peilgebied 3. Te zien is dat het peilverloop schommelt tussen het zomerpeil van 5,87 meter beneden NAP (groene lijn) en het winterpeil van 6,04 meter beneden NAP (paarse lijn).

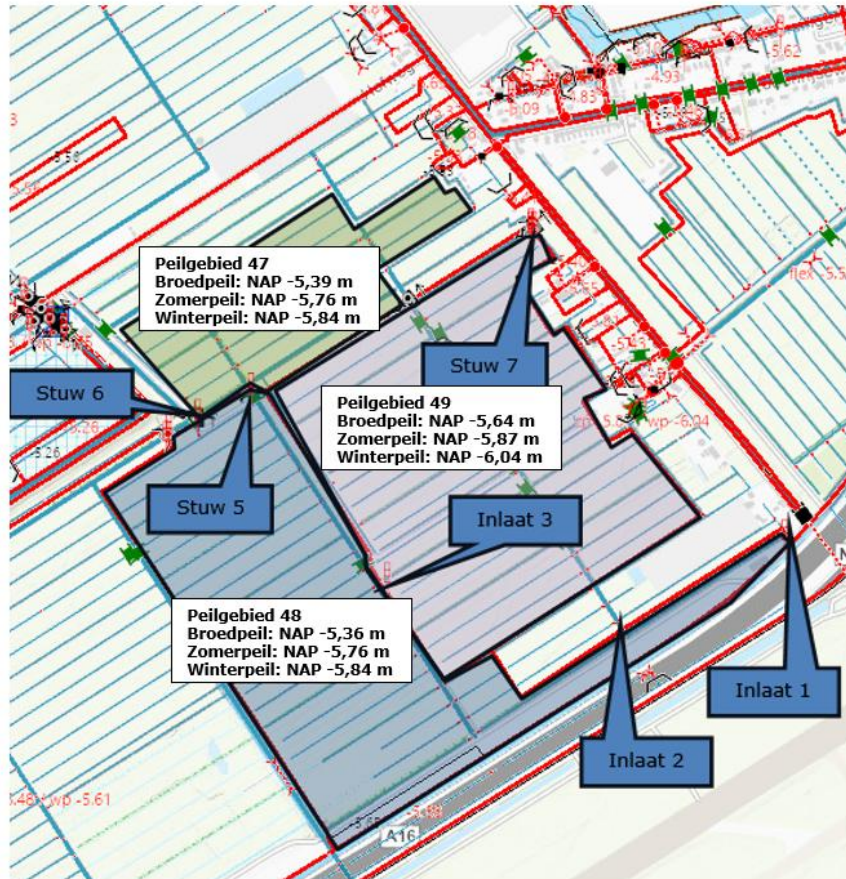
Figuur 14 – Waterpeil peilgebied 3. Groene lijn is het zomerpeil & paarse lijn is het winterpeil. Periode 1-9-2023 tot 18-4-2025 (bron: WIS Delfland, 2023 t/m 2025).

3.2.2 Peilgebieden 47 t/m 49 met broedpeilen

Het zuidoostelijke deel van de polder Schieveen is vanaf 2020 verder ingericht met broedgebieden. In 2021 en 2022 zijn de vergunde broedpeilen gebruikt⁴. Deze broedpeilen zijn in de praktijk te hoog gebleken. Daarom zijn in 2023 en 2024 de waterpeilen gebruikt die verder op in Figuur 15 te zien zijn.

De laatste 2 jaar, voor dit peilbesluit werd opgesteld, zijn in de praktijk de volgende broedpeilen gebruikt:

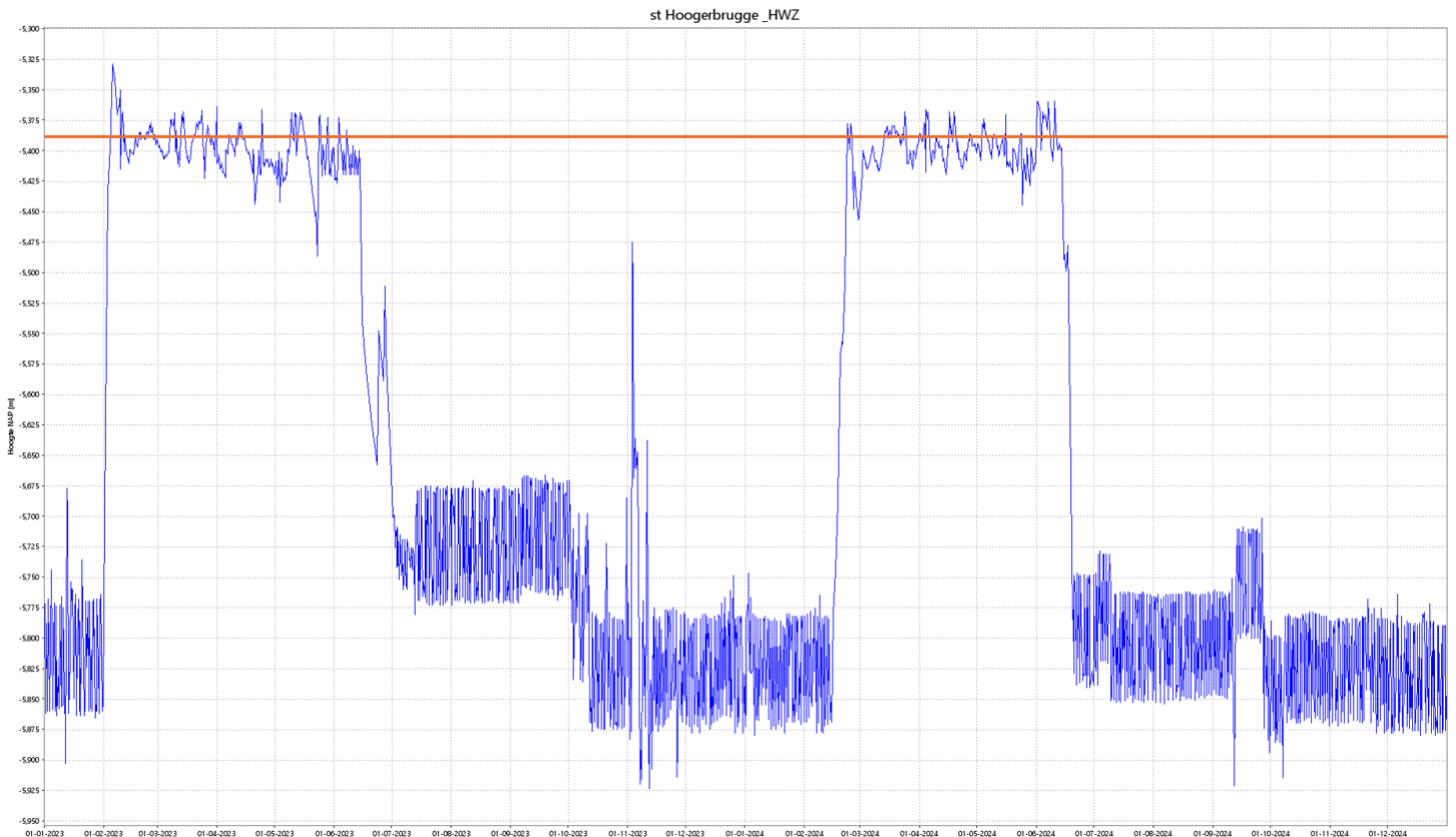
- Peilgebied 47: 5,39 meter beneden NAP;
- Peilgebied 48: 5,36 meter beneden NAP; en
- Peilgebied 49: 5,64 meter beneden NAP.

Figuur 15 – Peilbeheer in 2023 en 2024, peilgebieden met broedpeilen (bron: Peilbeheer Delfland, 2023 en 2024)

Peilgebied 47 met broedpeil

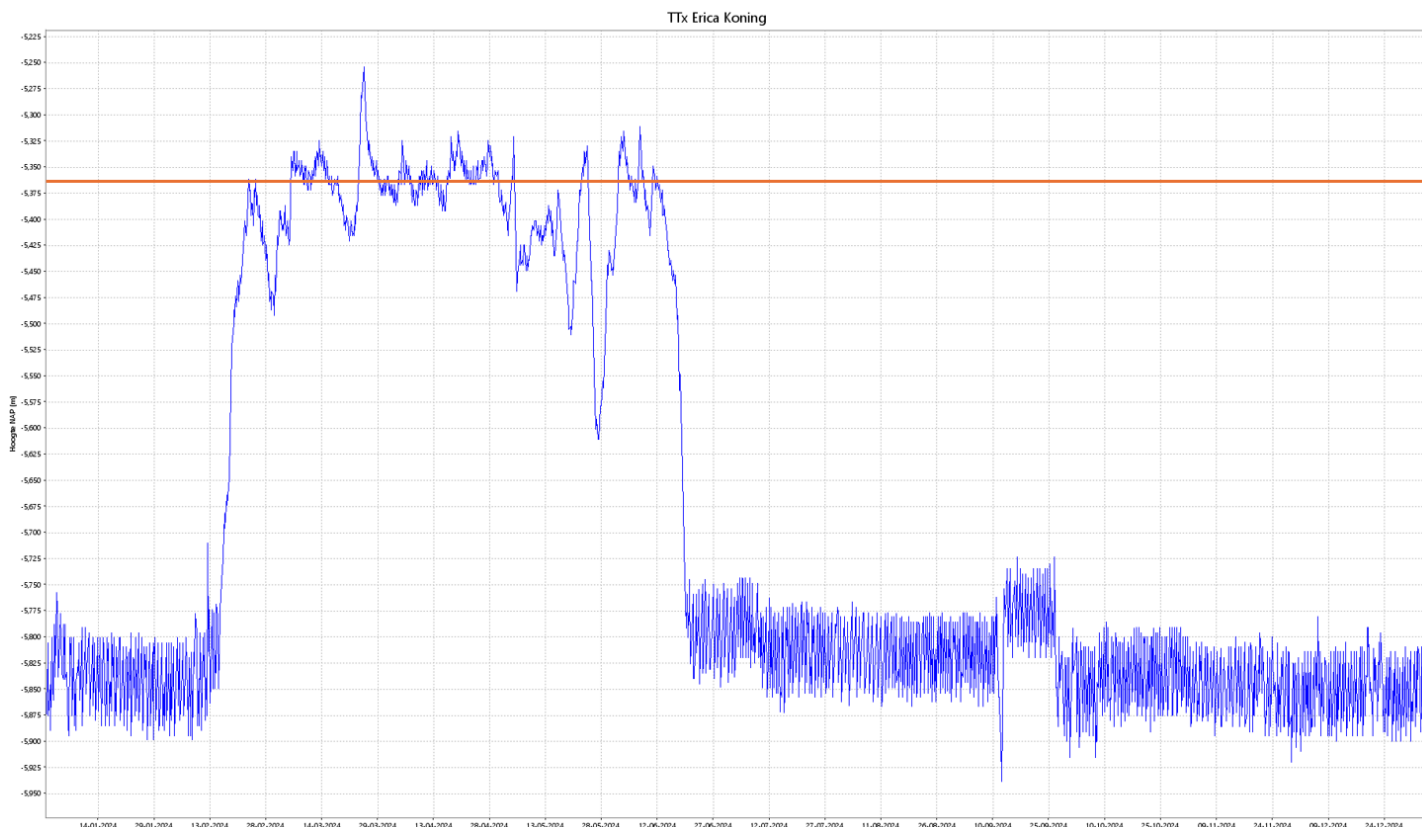
In onderstaande Figuur 16 is het peilverloop te zien in 2023 en 2024 van peilgebied 47. De oranje lijn is het broedpeil van 5,39 meter beneden NAP dat nagestreefd wordt. Te zien is dat in het broedseizoen het waterpeil rond dat broedpeil schommelt.

Figuur 16 – Waterpeil peilgebied 47. Oranje lijn is het broedpeil. Periode 1-1-2023 tot 1-1-2025 (bron: WIS Delfland, 2023 & 2024)

Peilgebied 48 met broedpeil

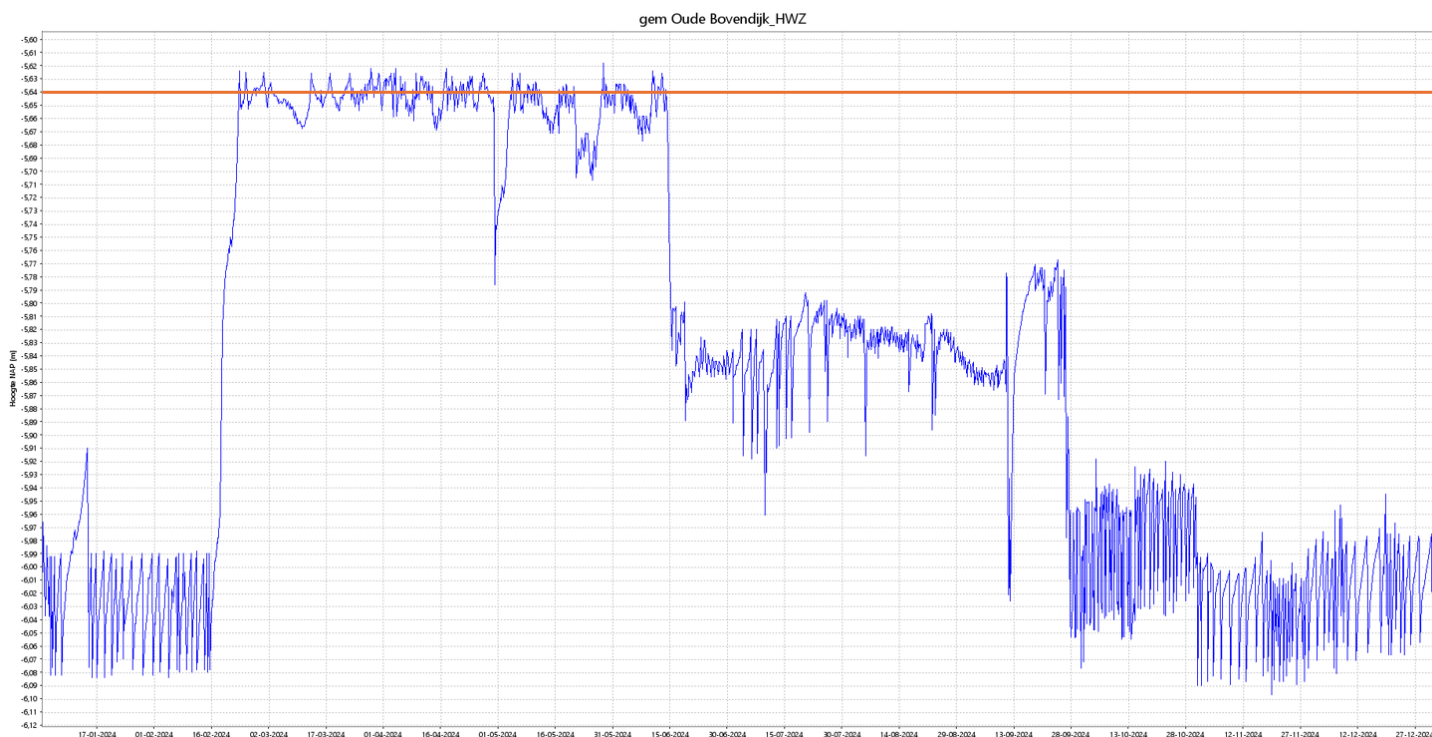
Zie voor peilgebied 48 met metingen in 2023 en 2024 Figuur 17 hieronder. Te zien is dat het waterpeil schommelt rond het broedpeil van 5,36 meter beneden NAP (oranje lijn).

Figuur 17 – Waterpeil peilgebied 48. Oranje lijn is het broedpeil. Periode 1-1-2024 tot 1-1-2025 (bron: WIS Delfland, 2024)

Peilgebied 49 met broedpeil

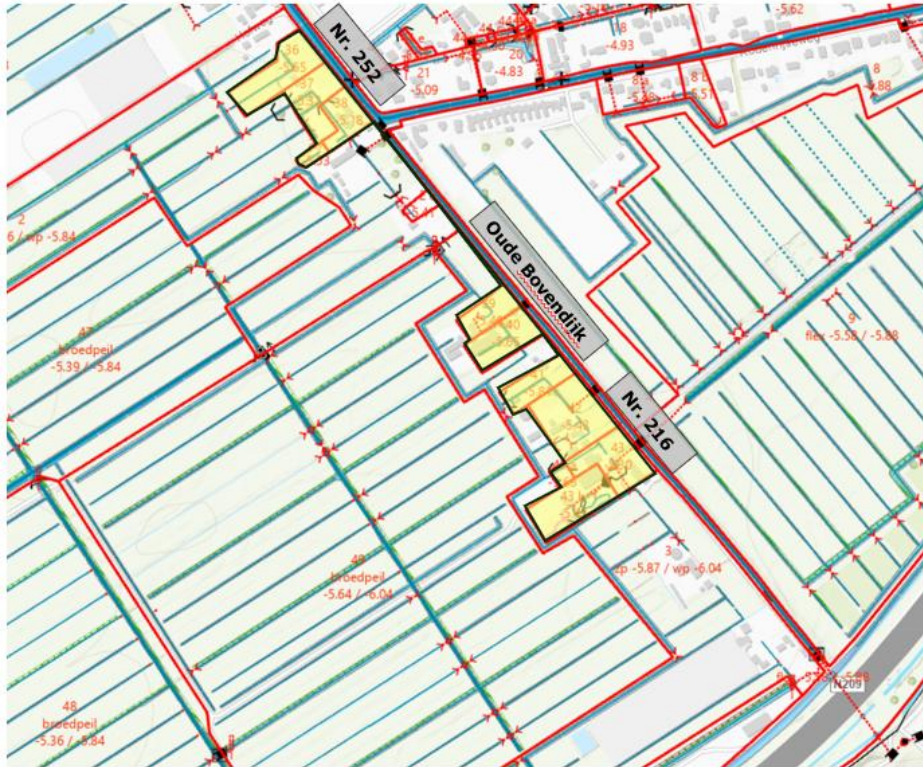
In Figuur 18 is het waterpeil te zien van het jaar 2024 behorend bij peilgebied 49. Te zien is dat in het broedseizoen het broedpeil rond het afgesproken broedpeil van 5,64 meten beneden NAP ligt. Het broedpeil van 5,64 meter beneden NAP is weergegeven met de oranje lijn.

Figuur 18 – Waterpeil peilgebied 49. Oranje lijn is het broedpeil. Periode 1-1-2024 tot 1-1-2025 (bron: WIS Delfland, 2024)

3.2.3 Peilgebieden 36 t/m 43 langs de Oude Bovendijk, Rotterdam

In januari 2025 zijn de waterpeilen bij peilgebieden 36 t/m 43 langs de Oude Bovendijk opnieuw ingemeten. Zie Figuur 19 hieronder met geel aangegeven de ligging van de peilgebieden.

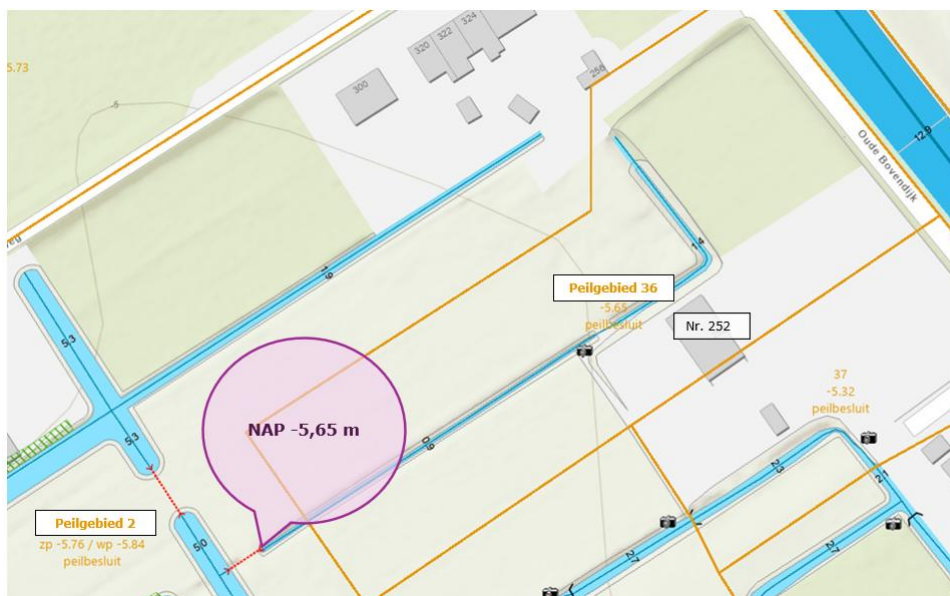

Figuur 19 – Peilgebieden Oude Bovendijk, weergegeven met gele vlakken. Noordwestelijk ligt woning met nr 252, zuidoostelijk nr. 216 (bron: Watersysteem Delfland, 2025).

De metingen worden op de volgende pagina's beschreven. Op de bijbehorende figuren Figuur 20 tot en met Figuur 24 zijn oranje begrenzingen te zien. Deze begrenzingen geven de peilgebieden weer die vastgesteld zijn met het peilbesluit in 2011. Bij de paarse cirkels staan de inmeetpunten in het veld weergegeven. De waterpeilen staan in deze cirkels. Op de kaartjes zijn ook huisnummers weergegeven om beter te kunnen oriënteren. De peilgebieden bij de Oude Bovendijk worden beschreven in volgorde van noordwestelijke (bij huis nr. 252) naar zuidoostelijke (bij huis nr. 216) richting. Zie ook bovenstaande Figuur 19.

Peilgebied 36 (Oude Bovendijk 252)

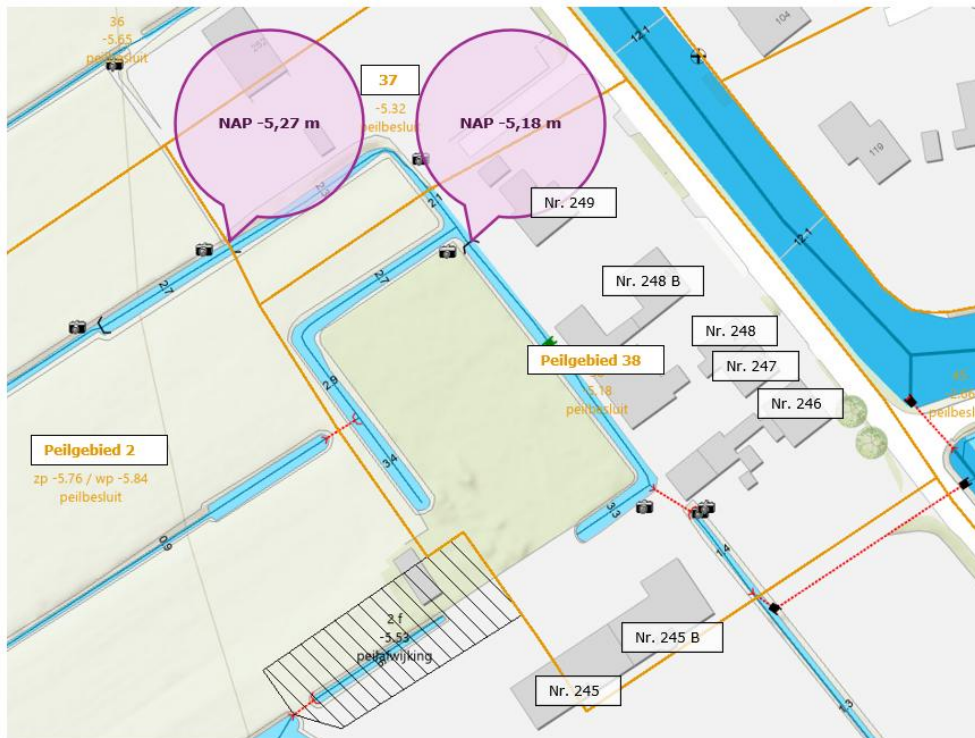
De peilgrens van peilgebied 36 ligt in de praktijk bij het inmeetpunt (paarse cirkel Figuur 20). De peilgrens van peilgebied 36 wijkt in de praktijk dus af van het eerder vastgestelde peilgebied. Zie voor de nieuwe grenzen Bijlage 2 (Peilenkaarten). Het praktijkpeil van gebied 36 is 5,65 meter beneden NAP. Het praktijkpeil is gelijk aan het eerder vastgestelde waterpeil.

Figuur 20 – Peilgebied 36, oranje grenzen: peilgebieden volgens peilbesluit 2011 (bron: Watersysteem Delfland, 2025)

Peilgebied 37 (Oude Bovendijk 252)

Bij peilgebied 37 is in de praktijk een waterpeil van 5,27 meter beneden NAP aanwezig. Zie Figuur 21. Dit is 5 centimeter hoger dan het eerder vastgestelde waterpeil van 5,32 meter beneden NAP. De grens van peilgebied 37 ligt in de praktijk bij inmeetpunt 'NAP-5,18'. Daarmee wijkt de praktijkgrens van peilgebied 37 af van de eerder vastgestelde grens. Zie de nieuwe grenzen op Bijlage 2 (Peilenkaarten).

Figuur 21 – Peilgebieden 37 en 38, oranje grenzen: peilgebieden volgens peilbesluit 2011 (bron: Watersysteem Delfland, 2025)

Peilgebied 38 (Oude Bovendijk 245 t/m 249)

Peilgebied 38 heeft een praktijkpeil van 5,18 m beneden NAP. Zie bovenstaande Figuur 21. Dit is gelijk aan het eerder vastgestelde waterpeil. De grens van peilgebied 38 ligt in de praktijk bij inmeetpunt 'NAP-5,18' en deelt de grens met peilgebied 37. Daarmee wijkt de grens van peilgebied 38 af van de eerder vastgestelde grens uit het peilbesluit. Zie voor de nieuwe grenzen Bijlage 2 (Peilenkaarten).

Figuur 22 – Peilgebieden 39 en 40, oranje grenzen: peilgebieden volgens peilbesluit 2011 (bron: Watersysteem Delfland, 2025)

Peilgebied 39 (Oude Bovendijk 224 A)

Bij peilgebied 39 is in de praktijk een waterpeil van 5,38 meter beneden NAP aanwezig. Zie bovenstaande Figuur 22. Dat peil wijkt iets af van het vastgestelde waterpeil in 2011. Deze was vastgesteld op 5,40 meter beneden NAP. De grens van peilgebied 39 is in de praktijk hetzelfde als de vastgestelde grens in 2011.

Peilgebied 40 (Oude Bovendijk 224 A)

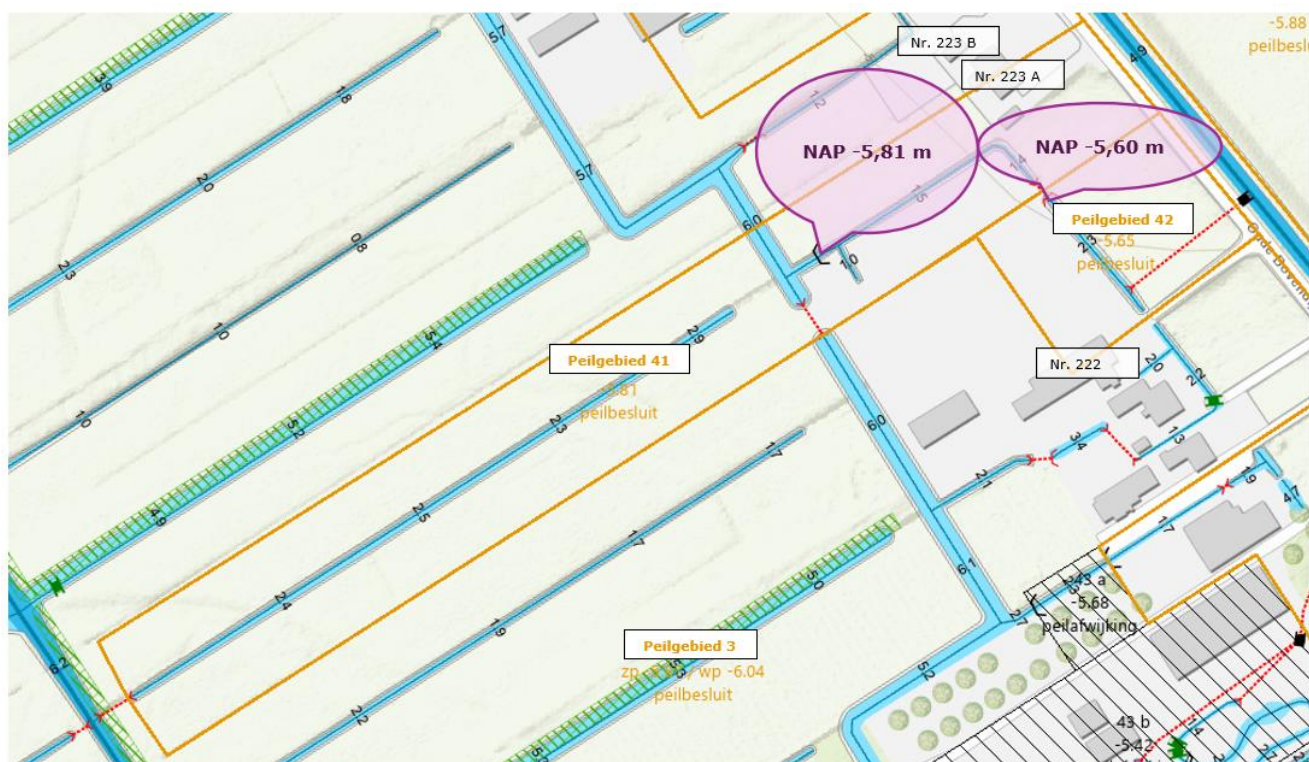
Bij peilgebied 40 is in de praktijk een waterpeil van 5,82 meter beneden NAP aanwezig. Zie bovenstaande Figuur 22. Dit is 17 centimeter lager dan het eerder vastgestelde waterpeil van 5,65 meter beneden NAP. In het gebied wordt het water voor een groot gedeelte op peil gehouden door 'natuurlijke' aanvoer zoals regenwater, kwel en doorsijpelen. Het water wordt daarnaast actief op peil gehouden door een particulier pompsysteem vanuit de inlaat bij peilgebied 39. De grens van peilgebied 40 is in de praktijk hetzelfde als de vastgestelde grens in 2011.

Peilgebieden 41 (Oude Bovendijk 223)

Peilgebied 41 ligt in de praktijk anders dan eerder vastgesteld in het peilbesluit van 2011. Zie Figuur 23. De peilgrens ligt bij meetpunt 'NAP -5,81'. De nieuwe grenzen zijn te zien in Bijlage 2 (Peilenkaarten). Het waterpeil van 5,81 meter beneden NAP is gelijk aan het vastgestelde peil.

Peilgebied 42 (Oude Bovendijk 222)

De peilgrens van peilgebied 42 ligt in de praktijk ook anders dan eerder vastgesteld. Zie onderstaande Figuur 23. De grenzen van dit peilgebied ligt om de oude bebouwing heen. De nieuwe grenzen zijn te zien in Bijlage 2 (Peilenkaarten). Het waterpeil is in de praktijk 5,60 meter beneden NAP. Dit is 5 centimeter hoger dan het vastgestelde peil bij het peilbesluit in 2011.

Figuur 23 – Peilgebieden 41 en 42, oranje grenzen: peilgebieden volgens peilbesluit 2011 (bron: Watersysteem Delfland, 2025)

Peilgebied 43, Oude Bovendijk 216

De peilgrens van peilgebied 43 ligt in de praktijk anders dan eerder vastgesteld. Zie Figuur 24 op de volgende pagina. De zwart gearceerde gebieden maken in de praktijk onderdeel uit van peilgebied 43. Zie Bijlage 2 (Peilenkaarten) voor de nieuwe grenzen.

In de praktijk ligt het peil 8 centimeter hoger dan het in 2011 vastgestelde peil van 5,68 meter beneden NAP. De zwart gearceerde gebieden worden bij subhoofdstuk 3.2.4 'Gebieden met afwijkende waterpeilen'.

De peilgrens van peilgebied 43 ligt in de praktijk anders dan eerder vastgesteld. Zie meetpunt 'NAP -5,60 m' bij Figuur 24. In de praktijk ligt het peil 8 centimeter hoger dan het in 2011 vastgestelde peil van 5,68 meter beneden NAP. De peilgrens ligt ook anders dan vastgesteld bij het peilbesluit 2011. De zwart gearceerde gebieden maken in de praktijk onderdeel uit van peilgebied 43. Zie ook Bijlage 2 (Peilenkaarten) voor de nieuwe grenzen.

Figuur 24 – Peilgebied 43, oranje grenzen: peilgebieden volgens peilbesluit 2011 (bron: Watersysteem Delfland, 2025)

3.2.4 Gebieden met afwijkende waterpeilen

Er bevinden zich gebieden met afwijkend waterpeil in zuidoostelijk Schieveen waar dit peilbesluit over gaat. Gebieden met afwijkend waterpeilen worden ingesteld met vergunningen. Deze gebieden toetst Delfland ook aan de beleidsnota Peilbeheer ¹. De gebieden bevinden zich voornamelijk langs de Oude Bovendijk. Ook liggen er gebieden met afwijkend peil bij de Hofweg en A16 in de buurt.

Volgens de beleidsnota Peilbeheer wil Delfland gebieden met afwijkende waterpeilen zoveel mogelijk opheffen. Het waterpeil moet dan hetzelfde worden als het waterpeil van de rest van het peilgebied. Wijkt de maaiveldhoogte ten minste 10 centimeter af van het omliggende gebied? Dan mag een gebied met afwijkend waterpeil blijven bestaan.

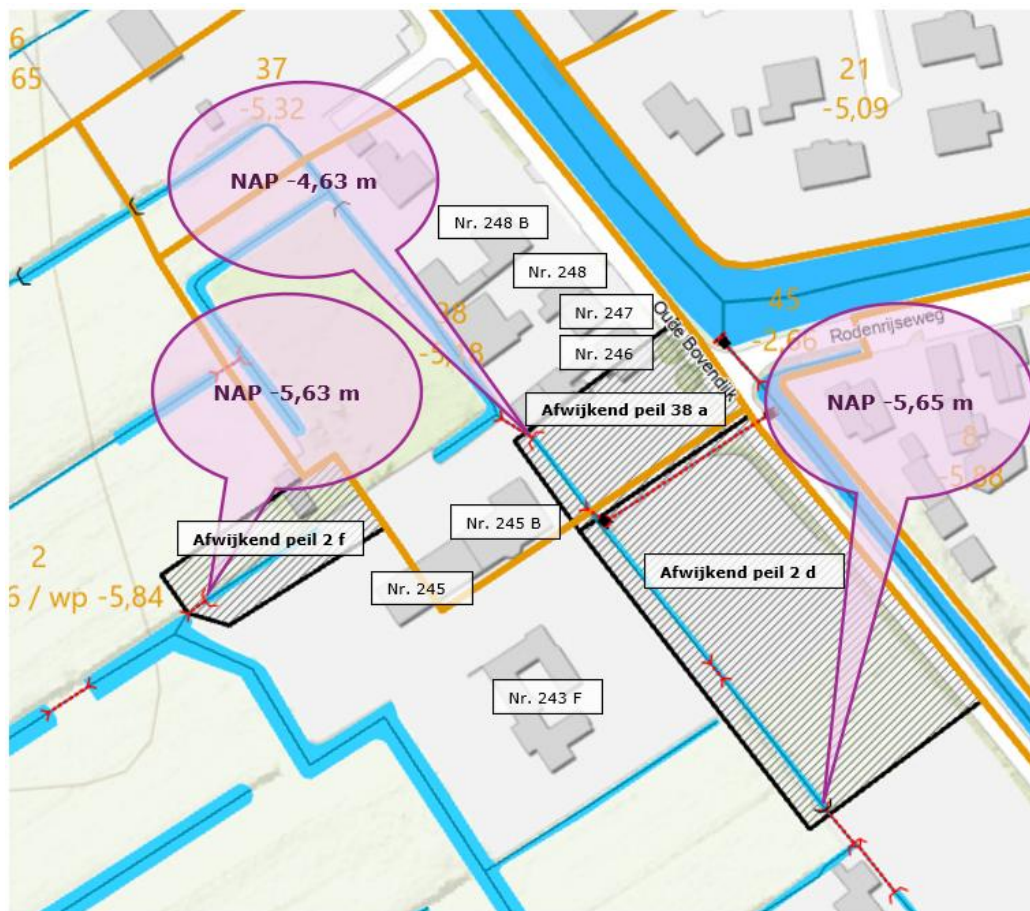
Van de in totaal 10 afwijkende gebieden bestonden er al 5. Er zijn 5 nieuwe gebieden met afwijkend peil bijgekomen. De nieuwe gebieden waren nog niet opgenomen, maar zijn in de praktijk al wel aanwezig. De afwijkende gebieden bij dit peilbesluit worden alleen beschreven in deze toelichting. De waterpeilen van de afwijkende gebieden worden niet vastgelegd in het peilbesluit.

Al de verder beschreven gebieden met afwijkend peil voldoen aan de minimale afwijking in maaiveldhoogte van 10 centimeter. Daarom mogen de afwijkend gebieden blijven bestaan. Daarnaast is er veel oude bebouwing langs de Oude Bovendijk. Deze bebouwing vereisen vaak een hoog vast peil.

In de figuren Figuur 25 tot en met Figuur 28 verderop zijn de gebieden met afwijkend peil aangegeven met zwarte arcering. In januari 2025 zijn de waterpeilen bij de gebieden met afwijkend peil opnieuw ingemeten. Deze metingen worden op de volgende pagina's beschreven. De gemeten waterpeilen zijn weergegeven bij de inmeetpunten in paarse cirkels of rechthoeken. Deze ingemeten peilen worden overgenomen voor de nieuwe situatie en beheerd door derden. Bij de figuren zijn weer huisnummers toegevoegd om beter te kunnen oriënteren.

Gebied met afwijkend peil 38 a (Oude Bovendijk 246)

Afwijkend peil 38 a wordt nieuw opgenomen. Zie Figuur 25. Dit gebied heeft in de praktijk een waterpeil van 4,63 meter beneden NAP.

Figuur 25 – Afwijkende peilen 38 a, 2 d en 2 f, zwart gearceerd: eerder/nieuw opgenomen gebied met afwijkend peil (bron: GIS Delfland, 2025)

Gebied met afwijkend peil 2 d (Oude Bovendijk 243 F)

Afwijkend peil 2 d wordt nieuw opgenomen. Zie Figuur 25 hierboven. Dit gebied heeft in de praktijk een waterpeil van 5,65 meter beneden NAP.

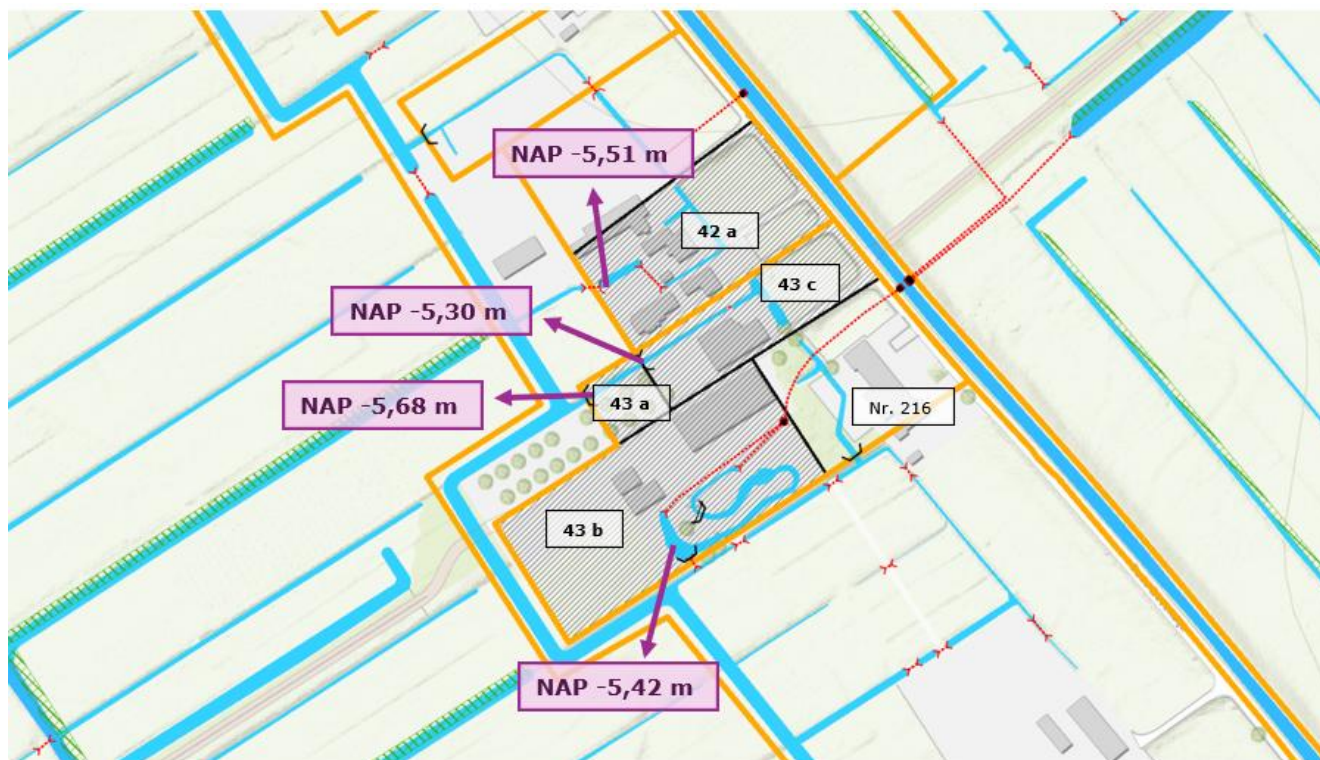
Gebied met afwijkend peil 2 f (Oude Bovendijk 248 B)

Het gebied heeft volgens vergunning uit 2020 een flexibel peil ²². Zie Figuur 25 hierboven. Bij een flexibel peil beweegt het waterpeil tussen de boven- en ondergrens. Het waterpeil van de bovengrens is in de praktijk 5,63 meter beneden NAP. Dit is 10 centimeter lager dan het eerder opgenomen afwijkende waterpeil. De ondergrens van het waterpeil is 5,84 meter beneden NAP.

²² Delfland, augustus 2020, watervergunning 2020-012693

Gebieden met afwijkende waterpeilen 42 en 43 a, b en c (Oude Bovendijk 216)

Op deze locatie liggen 4 gebieden met afwijkend peil dicht bij elkaar. Zie de gebieden bij Figuur 26. Na Figuur 26 staat een beschrijving opgesomd van de 4 gebieden.

Figuur 26 – Afwijkende peilen 42 en 43 a/b/c, zwart gearceerd: eerder/nieuw opgenomen gebied met afwijkend peil (bron: GIS Delfland, 2025)

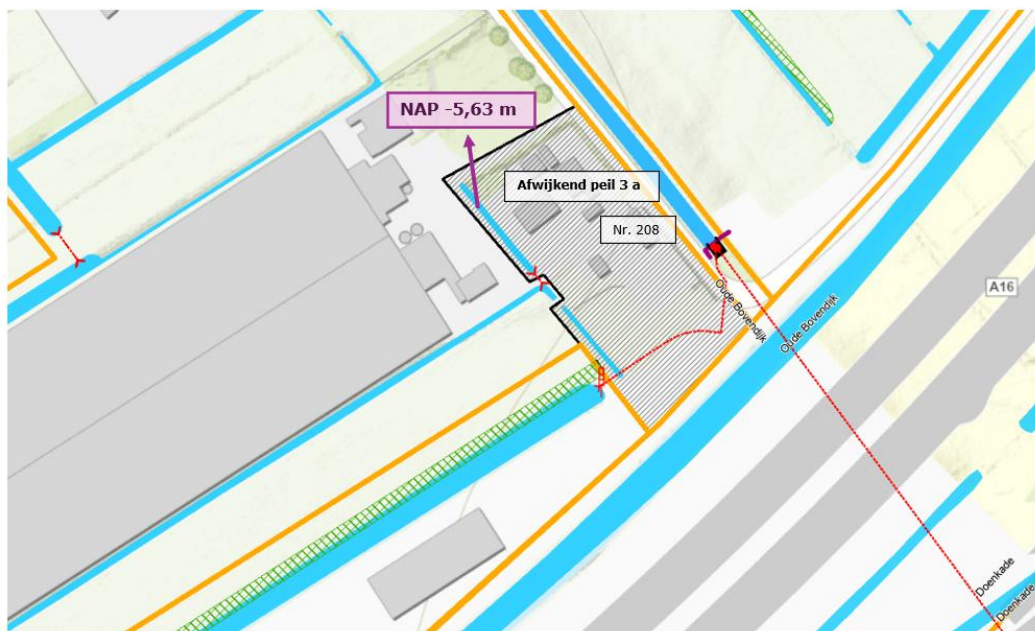
Bij de gebieden geldt het volgende:

- Afwijkend peil 42 a wordt in deze toelichting getoetst aan het beleid en nieuw opgenomen. In de praktijk heeft dit gebied een waterpeil van 5,51 m beneden NAP.
- Afwijkend peil 43 a is vergund met een vergunning uit 2020 ²². Dit gebied met afwijkend peil heette eerst IIIa (3a). Het waterpeil in de praktijk is gelijk aan het vergunde waterpeil. Dit waterpeil is 5,68 meter beneden NAP.
- Afwijkend peil 43 b is vergund met een vergunning uit 2017 ²³. Het waterpeil in de praktijk is 5,42 meter beneden NAP. Dit is gelijk aan de vergunning.
- Afwijkend peil 43 c wordt in deze toelichting getoetst aan het beleid en nieuw opgenomen. In de praktijk heeft dit gebied een waterpeil van 5,30 m beneden NAP. Het verschil van dat afwijkend peil met omliggende peilen ontstaat vanwege een eerder vergunde stuw.

²³ Delfland, juni 2017, watervergunning 2017-005862

Gebied met afwijkend waterpeil 3 a, Oude Bovendijk 208 t/m 210

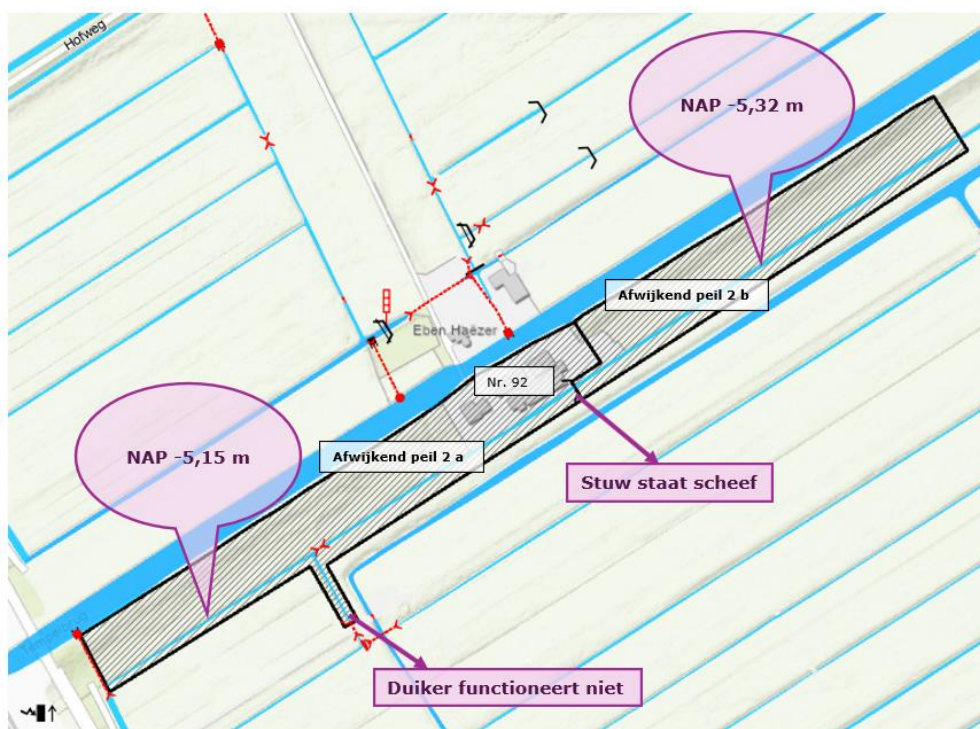
Het waterpeil is in de praktijk hier 5,63 meter beneden NAP. Zie Figuur 27. Dit gebied met afwijkend peil wordt in deze toelichting getoetst aan het beleid en nieuw opgenomen. Het peil is hier hoger door eerdere inrichting van watersysteem. Ook zijn hier oude gebouwen aanwezig.

Figuur 27 – Afwijkend peil 3 a, zwart gearceerd: nieuw opgenomen gebied met afwijkend peil (bron: GIS Delfland, 2025)

Gebieden met afwijkende waterpeilen 2a en 2b (Hofweg 92)

Hier zijn 2 bestaande gebieden met afwijkend waterpeil aanwezig. Zie Figuur 28. In de praktijk zijn de waterpeilen hier nu lager dan eerder ingesteld. Dit komt door niet functionerende kunstwerken van de eigenaar.

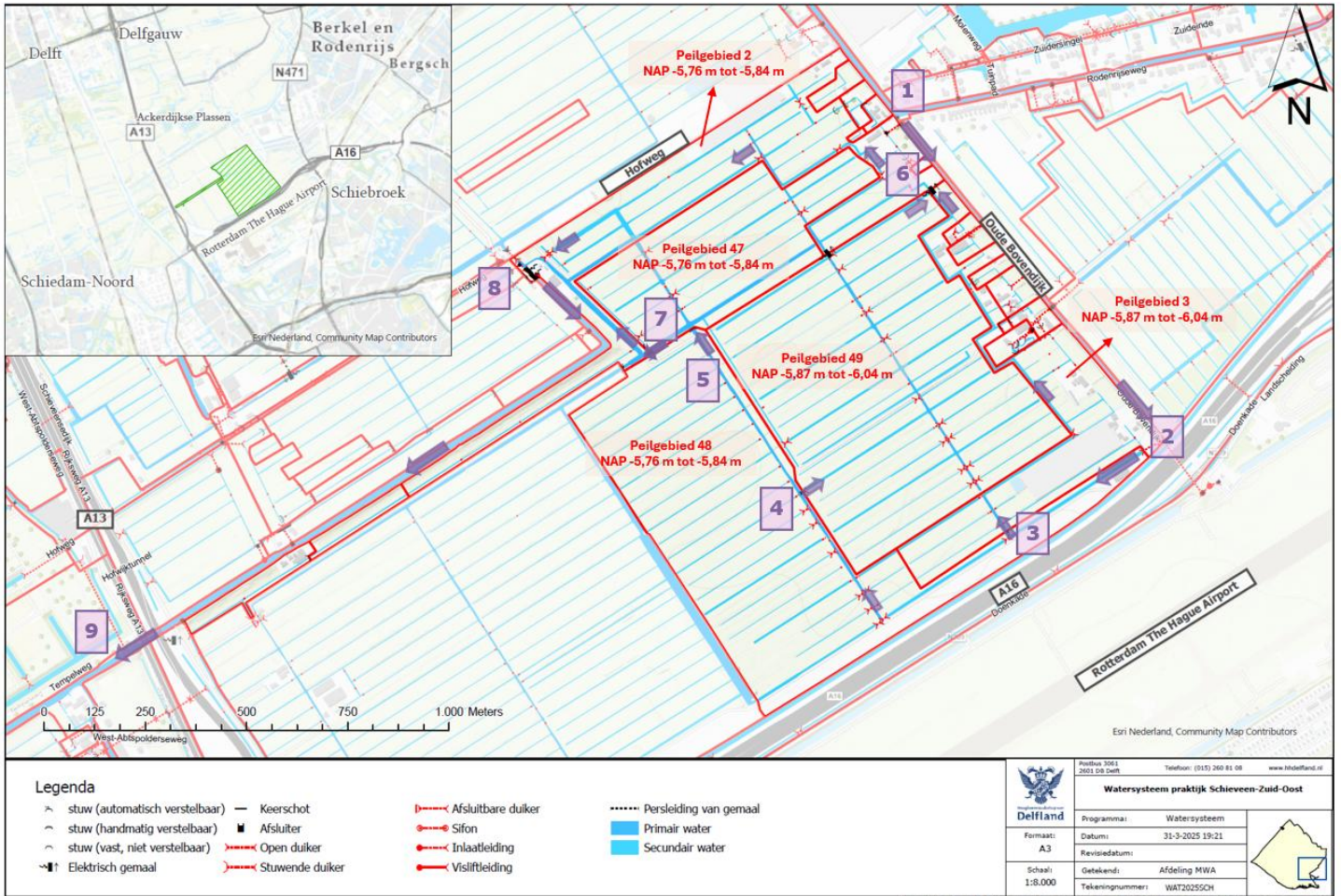
Figuur 28 – Afwijkend waterpeilen 2a & b, Hofweg 92, zwart gearceerd: eerder opgenomen gebied met afwijkend peil (bron: GIS Delfland, 2025)

3.3 Hoe ziet het watersysteem eruit?

In dit deelhoofdstuk wordt beschreven hoe het watersysteem in elkaar zit en hoe het werkt. Een goed functionerend watersysteem is belangrijk. Sommige waterpeilen zijn daarbij niet mogelijk. Dit komt doordat het watersysteem bepaalt welke waterpeilen mogelijk zijn. De laatste jaren is het watersysteem van het zuidoostelijk deel van Schieveen aangepast. In het nieuwe watersysteem is aan- en afvoer van water altijd mogelijk. In subhoofdstuk 3.3.1 wordt het watersysteem van zuidoostelijk Schieveen buiten het broedseizoen om beschreven. Bij subhoofdstuk 3.3.2 wordt het watersysteem binnen het broedseizoen beschreven.

3.3.1 Watersysteem buiten broedseizoen

Zie Figuur 29 voor het watersysteem in zuidoostelijk Schieveen buiten het broedseizoen om. De stroomrichting van het water is te volgen met paarse pijlen en punten 1 tot 9. Er zijn meerdere stroomroutes van het water. Bij de rode labels staan de waterpeilen per peilgebied ten opzichte van NAP weergegeven.

Figuur 29 – Watersysteem buiten broedseizoen. Zie van nummers 1 tot 9 met paarse pijlen de stroomrichting van het water (bron: GIS Delfland, 2025)

Zie Tabel 2 hieronder voor een overzicht waar bij de peilgebieden water aangevoerd en afgevoerd wordt. De punten zijn terug te vinden op de kaart bij Figuur 29. Bij punt 1 wordt water binnengelaten vanuit de Rodenrijsevaart. Via Tocht Oude Bovendijk komt het water de polder Schieveen binnen bij de onlangs vernieuwde inlaat bij punt 2²⁴. Bij punt 8 wordt het polderwater naar een tussenboezem gepompt. Uiteindelijk wordt het water ten westen van punt 9 de Schie opgepompt. De kleinere peilgebieden langs de Oude Bovendijk ontvangen water met inlaten vanaf de Oude Bovendijk. Ook is er wateraanvoer door kwel en doorsijpelen van de waterkering. Bij het doorsijpelen dringt water uit de Tocht Oude Bovendijk de grond van de kade binnen en komt het aan de polderzijde naar boven. De peilgebieden langs de Oude Bovendijk wateren af op peilgebieden 2 en 3.

²⁴ Delfland, augustus 2024, watervergunning Z-24-114930
28

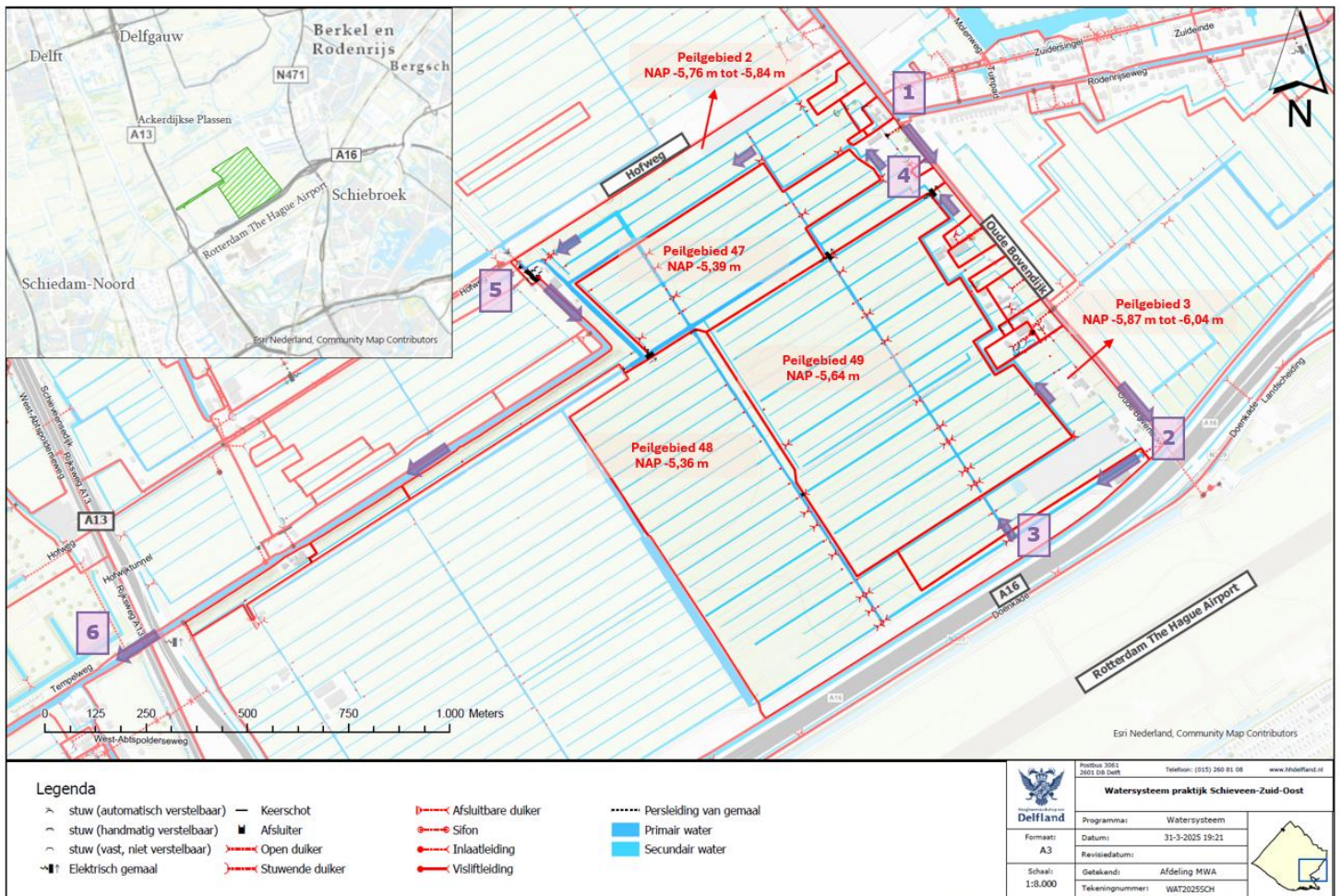
Tabel 2 – Watersysteem peilgebieden buiten breedseizoen, wateraanvoer en waterafvoer

Peilgebied	Wateraanvoer	Waterafvoer
48	Punt 2	Punten 4 en 5
3	Punt 3	Punt 6
49	Punt 4	Punt 6
47	Punt 5	Punt 7
2	Punten 6 en 7	Punt 8

De peilgebieden 3 en 49 staan buiten het breedseizoen in open verbinding met elkaar. De peilgebieden 2, 47 en 48 staan buiten het breedseizoen ook in open verbinding met elkaar.

3.3.2 Watersysteem binnen breedseizoen

Zie Figuur 30 voor het watersysteem van zuidoostelijk Schieveen binnen het breedseizoen. De stroomrichting van het water is te volgen met paarse pijlen vanaf paarse punt 1 tot 6. Er is in het breedseizoen één hoofdroute van het water. Bij de rode labels staan de waterpeilen per peilgebied ten opzichte van NAP weergegeven.

Figuur 30 – Watersysteem binnen breedseizoen. Zie van paarse nummers 1 tot 6 met paarse pijlen de stroomrichting van het water (bron: GIS Delfland, 2025)

Zie bij Tabel 3 hieronder een overzicht waar bij de peilgebieden water aangevoerd en afgevoerd wordt. De punten zijn terug te vinden op de kaart bij Figuur 30. Binnen het breedseizoen worden bij peilgebied 47, 48 en 49 de waterpeilen omhoog gezet. De peilgebieden 47, 48 en 49 hebben dan een vast breedpeil en maken geen deel uit van de hoofdstroomroute van het water. Wel wordt er bij droogte water aangevuld en wordt er bij te natte omstandigheden water afgelaten.

Tabel 3 – Watersysteem peilgebieden binnen breedseizoen, wateraanvoer en waterafvoer

Peilgebied	Wateraanvoer	Waterafvoer
3	Punt 3	Punt 4
2	Punt 4	Punt 5

4. Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?

In dit hoofdstuk wordt afgewogen of het nieuwe waterpeil goed past bij het gebied. Daarbij wordt gekeken naar de gevolgen van het waterpeil voor de gebiedsfuncties en waterbelangen van zuidoostelijk Schieveen. Dit doen we aan de hand van het beleid van de beleidsnota Peilbeheer ¹. Bij hoofdstuk 4.1 wordt gekeken naar de gevolgen van de nieuwe waterpeilen per gebied. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4.2 het nieuwe waterpeil gekozen, ingedeeld per gebied. Bij hoofdstuk 4.3 wordt verteld of er verdere maatregelen nodig zijn. Ten slotte wordt in hoofdstuk 4.4 nog beschreven hoe het peilbeheer er uit ziet voor de peilgebieden 47, 48 en 49 met de broedpeilen.

4.1 Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil?

De peilafweging gaat over de peilgebieden in zuidoostelijk Schieveen. Het gebied is veranderd van een poldergebied met agrarisch grasland naar een broedgebied voor weidevogels. Dit gebeurt nog steeds in combinatie met agrarisch grasland. De peilgebieden 2 en 3 met de hoofdwatgang worden beschreven in subhoofdstuk 4.1.1. De peilgebieden 47, 48 en 49 met broedpeilen staan in subhoofdstuk 4.1.2. De peilgebieden 36 t/m 43 langs de Oude Bovendijk worden genoemd in subhoofdstuk 4.1.3.

4.1.1 Peilgebieden 2 en 3 met hoofdwatgang

De peilgebieden 2 en 3 zijn aangepast door de inrichting van broedgebieden voor weidevogels. Ze zijn in grens gewijzigd. Het watersysteem is buiten het broedseizoen om nog hetzelfde als voor de inrichting van broedgebieden. De peilgebieden 2 en 3 staan dan namelijk in open verbinding met de peilgebieden 47, 48 en 49 met broedpeilen.

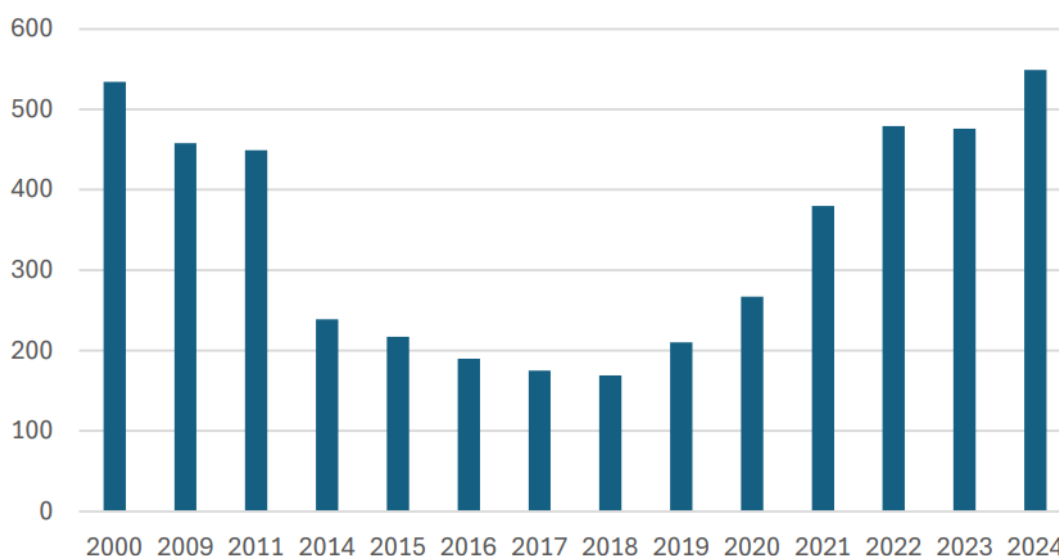
In het broedseizoen hebben peilgebieden 2 en 3 geen broedpeilen en zijn ze gescheiden van de peilgebieden 47, 48 en 49 met broedpeilen. De peilgebieden 2 en 3 houden ook dan dezelfde waterpeilen als voorheen. Deze waterpeilen zijn voldoende en geschikt gebleken in de praktijk.

4.1.2 Peilgebieden 47 t/m 49 met broedpeilen

Hier volgend worden de aspecten afgewogen die van belang zijn voor de waterpeilen bij peilgebieden 47, 48 en 49 met broedpeilen.

Weidevogels

De waterhuishouding is aangepast. Het nieuwe waterpeil met broedpeilen past goed bij de broedgebieden. Het hogere grondwaterpeil van de winter wordt langer vastgehouden door hogere broedpeilen ²⁵. Ook stroomt water minder snel af ²⁶. De weidevogels hebben in het broedseizoen mede daardoor geschikte vochtige omstandigheden met meer voedsel. Het weer blijft van grote invloed op het succes op overleving van kuikens ²⁷. De aantallen broedvogels in Schieveen waren in 2014 kritiek. Door het instellen van broedgebieden vanaf 2017 zijn de aantallen flink toegenomen. Zie Figuur 31 hieronder. Daar zijn het totaal aantal paar weidevogels weergegeven in de hele polder Schieveen over de laatste jaren. De aantallen zijn nu weer terug op het oude niveau van voor 2014.

Figuur 31 – Totaal aantal paar weidevogels in de hele polder Schieveen. De broedgebieden in de polder zijn vanaf 2017 aangelegd ²⁷

²⁵ Ingenieursbureau Gemeente Rotterdam, januari 2025, 'Resultaten grondwatermonitoring Schieveen 2017-2024'

²⁶ Gemeente Rotterdam, februari 2025, 'Monitoring Water Schieveen'

²⁷ Ecoresult, oktober 2024, 'Broedvogelkartering weidevogels polder Schieveen 2024'

Weidevogels waar het weer een stuk beter mee gaat zijn onder andere kieviten, tureluurs en grutto's. Zie foto's van die vogels bij Figuur 32 hieronder.

Figuur 32 – Weidevogels in polder Schieveen. Van linksonder met de klok mee: tureluur, kievit en grutto. (bron: Ecoresult)

Ganzen

De aantallen ganzen en andere watervogels zijn ook toegenomen ²⁷. Natte omstandigheden en plas dras van langer dan 5 dagen of langer is ongewenst. Deze moerassige natuurtypen hebben een aantrekkende werking op ganzen en andere grote vogels zoals meeuwen. De provincie Zuid-Holland beheert ganzen actief. Dit gebeurt in overleg met de beheerorganisatie Natuurmonumenten en Rotterdam The Hague Airport. Die aanpak wordt jaarlijks vastgelegd in een beheerplan.

Het nieuwe waterpeil is gekozen voor de juiste vochtige omstandigheden. Tegelijkertijd worden te natte omstandigheden met plas dras situaties op deze manier vermeden. Ook is er nu meer kruidenrijk grasaanwezig in het gebied ²⁷. Dit is minder aantrekkelijk voor ganzen dan eiwitrijke vegetatie zoals Engels Raaigras of riet ²⁸. Al met al hoeven door bovenstaande maatregelen geen extra maatregelen genomen te worden betreffende het waterpeil.

Gebiedsfuncties

Het nieuwe peil levert geen problemen op voor de bestaande gebiedsfuncties. De gevolgen van het nieuwe waterpeil voor de bestaande gebiedsfuncties wordt hieronder besproken.

Beheer weidevogelgebieden

Na het broedseizoen wordt het water weer weggevoerd en/of weggepompt. Dan wordt het waterpeil weer teruggebracht naar zomerpeil. Zo is het weer begaanbaar voor het verdere beheer van de weidevogelgebieden. Dit zijn werkzaamheden met machines met betrekking tot grasproductie zoals maaien, hooien en kuilen. Maar ook beweiding met vee. In de zomer zijn de percelen vaak goed begaanbaar als gevolg van verdamping van water. Bij droog weer en hoge temperaturen zakken de grondwaterstanden. De broedpeilen met hogere waterpeilen veranderen hier weinig aan. Dat blijkt ook uit de grondwatermonitoring.

Waterhuishouding en waterkeringen

Het nieuwe peil levert ook geen problemen op voor de waterhuishouding. Het gebied is al ingericht met bijbehorende (peilscheidende) kunstwerken. Door de hogere waterpeilen wordt er ingeleverd op capaciteit tot waterberging bij natte omstandigheden. Om dat te voorkomen is er extra water gegraven. De natuurvriendelijke oevers met flauwe oevers die daarbij zijn aangelegd vergroten de waterberging verder. Het hogere grondwaterpeil van de winter wordt langer vastgehouden door hogere broedpeilen. Omdat de peilen in de sloten hoger staan stroomt grondwater minder makkelijk weg. Ook lopen door de hogere broedpeilen op veel plekken de greppels vol. Dit draagt bij aan vochtige omstandigheden. In de zomer speelt verdamping de grootste rol bij de droge omstandigheden in de weilanden. Te droge omstandigheden zijn ongunstig voor de overleving van kuikens door een tekort aan voedsel.

²⁸ Roots, februari 2018, 'Hoeveel gras eet de grauwe gans per dag?' webpagina

Waterkwaliteit, planten en dieren

Het nieuwe peil levert ook geen problemen op voor de waterkwaliteit en de planten en dieren. Om de hogere broedpeilen op te zetten wordt er water ingelaten. Het inlaatwater was in 2018 grotendeels schoner dan het water in de polder. Uit recente metingen blijkt dat de waterkwaliteit van het inlaatwater grotendeels verbeterd is. Door de natuurvriendelijke oevers zijn de leefomstandigheden voor planten en dieren verbeterd. Door het schonere inlaatwater, de natuurvriendelijke oevers en ander beheer bij de broedgebieden is de verwachting dat de waterkwaliteit hier verder toeneemt. Het niet meer bemesten van de broedgebieden is een belangrijke factor voor minder uitspoeling van voedingsstoffen en verbetering van waterkwaliteit.

Ook is het leefgebied geschikter geworden voor vissen. De obstakels tussen broedgebieden zijn tijdelijk en naar verwachting zijn deze obstakels deels te nemen voor vissen. De onnatuurlijke aard van het waterpeil is een minpunt voor de waterkwaliteit en de ecologische ontwikkeling. Maar daar is bewust voor gekozen en samen met beheer van het gebied past het waterpeil bij de gebiedsfuncties die er al zijn.

Oude waterpeil

Als de oude peilen weer ingesteld zouden worden dan ontstaat er een probleem. Dan zouden de kuikens van weidevogels geen juiste omstandigheden hebben om te groeien. Aan het begin van het seizoen is het nieuwe waterpeil bij de broedpeilen belangrijk om de vochtige omstandigheden te kunnen vasthouden.

4.1.3 Peilgebieden 36 t/m 43 langs de Oude Bovendijk

De peilgebieden 2 en 3 zijn aangepast door de inrichting van broedgebieden voor weidevogels. Onderstaande gebiedsfuncties hebben ook te maken met de volgende peilgebieden: 36 t/m 43. Deze peilgebieden liggen langs de Oude Bovendijk. De peilgebieden kunnen mogelijk beïnvloed worden door het nieuwe watersysteem van de broedgebieden. Dit is bij aanleg van de broedgebieden in overleg met Delfland al eens beoordeeld door gemeente Rotterdam⁵. Hier volgend worden de aspecten afgewogen die van belang zijn voor de waterpeilen bij deze peilgebieden.

Bebouwing, agrarisch grasland, glastuinbouw, gemengde bedrijven en tuinen

De huidige waterpeilen langs de Oude Bovendijk zijn in januari 2025 ingemeten. Deze peilen voldoen voor de huidige functies. De bebouwing langs de Oude Bovendijk is afgeschermd van het verhoogde peil door middel van een nieuw gegraven sloot. Er zijn dijkes gemaakt langs de grenzen van de broedgebieden. Zo kan het water niet afstromen naar omliggende gebieden. De peilgebieden langs de Oude Bovendijk wateren af op de nieuw aangelegde watergang die langs de percelen loopt. Verder is in de grondwatermonitoring te zien dat het verhoogde broedpeil geen impact heeft op grondwaterstanden in omliggende gebieden²⁵. Door bovenstaande maatregelen wordt verwacht dat omliggende bewoners en agrariërs geen last ondervinden van de broedgebieden. Daar zijn ook geen meldingen en reacties over binnengekomen.

Waterhuishouding en waterkeringen

Bij de peilgebieden langs de Oude Bovendijk worden de waterpeilen uit de praktijk overgenomen. Dit heeft geen impact op de keringen, want het is al langere tijd de praktijksituatie.

Oude waterpeil

Bij de peilgebieden langs de Oude Bovendijk worden de ingemeten waterpeilen overgenomen. Deze zijn gelijk aan de eerdere vastgestelde waterpeilen, of worden iets hoger vastgelegd. Er is één peilgebied waarbij het waterpeil lager wordt vastgesteld. Bij dit peilgebied 40 is in 2011 namelijk een hoger waterpeil vastgelegd dan dat er in de praktijk aanwezig is. In de praktijk verandert er door het vastleggen van dit waterpeil niets. Aangezien het al langere tijd de praktijk is worden er geen problemen verwacht. Bij oude bebouwing is het namelijk van belang het waterpeil niet zomaar te verlagen.

4.2 Wat wordt het nieuwe waterpeil?

Er wordt gekozen voor nieuwe waterpeilen. De peilgebieden 2 en 3 met de hoofdwatgang worden beschreven in subhoofdstuk 4.2.1. Daarna staan bij subhoofdstuk 4.2.2 de waterpeilen bij peilgebieden 47, 48 en 49 met broedpeilen. Bij subhoofdstuk 4.2.3 worden de waterpeilen bij peilgebieden 36 t/m 43 langs de Oude Bovendijk genoemd.

4.2.1 Peilgebieden 2 en 3 met hoofdwatgang

In Tabel 4 staan de waterpeilen bij peilgebieden 2 en 3. De waterpeilen zijn onderverdeeld in een zomerpeil en winterpeil. Peilgebieden 2 en 3 hebben geen broedpeil. De eerder vastgelegde peilen bij het peilbesluit 2011 worden weergegeven. Ook staan in de tabel de nieuwe peilen die met peilbesluit 2025 worden vastgelegd.

Tabel 4 – Waterpeilen peilgebieden 2 en 3 in 2011 en in 2025

Peilgebied	Zomerpeil (m NAP)		Winterpeil (m NAP)	
	Peilbesluit 2011	Peilbesluit 2025	Peilbesluit 2011	Peilbesluit 2025
2	-5,76	-5,76	-5,84	-5,84
3	-5,87	-5,87	-6,04	-6,04

Waarneming bij bovenstaande Tabel 4:

- Alle zomer- en winterpeilen zijn in 2025 hetzelfde gebleven ten opzichte van 2011.

Het winterpeil gaat rond april over naar het zomerpeil. Het zomerpeil gaat rond oktober over naar het winterpeil. De precieze data zijn afhankelijk van het weer en van de grondwaterstanden in het peilgebied.

Het schouwpeil is gelijk aan het winterpeil en wordt in de peilgebieden 47, 48 en 49 in volgorde 5,84; 5,84 en 6,04 meter beneden NAP. Het schouwpeil wordt gebruikt voor (dagelijks) beheer en uitvoeren van onderhoud en andere werkzaamheden aan wateren.

Door inrichting van broedgebieden met peilgebieden 47, 48 en 49 zijn de peilgrenzen van peilgebieden 2 en 3 aangepast.

4.2.2 Peilgebieden 47 t/m 49 met broedpeilen

In Tabel 5 staan de waterpeilen bij peilgebieden 47, 48 en 49 met broedpeilen. De waterpeilen zijn onderverdeeld in een broedpeil, zomerpeil en winterpeil. De eerder vastgelegde peilen bij het peilbesluit 2011 worden weergegeven. Ook staan in de tabel de nieuwe peilen die met peilbesluit 2025 worden vastgelegd. In het groen gekleurd staan peilen die in 2025 veranderd zijn ten opzichte van 2011.

Tabel 5 – Waterpeilen peilgebieden 47, 48 en 49 in 2011 en in 2025. Groen gekleurd: verandering van peil in 2025 t.o.v. 2011

Peilgebied	Broedpeil (m NAP)		Zomerpeil (m NAP)		Winterpeil (m NAP)	
	Peilbesluit 2011	Peilbesluit 2025	Peilbesluit 2011	Peilbesluit 2025	Peilbesluit 2011	Peilbesluit 2025
47	/	-5,39	-5,76	-5,76	-5,84	-5,84
48	/	-5,36	-5,76	-5,76	-5,84	-5,84
49	/	-5,64	-5,87	-5,87	-6,04	-6,04

Waarneming bij bovenstaande Tabel 5:

- Alleen de broedpeilen bij peilgebieden 47, 48 en 49 zijn een verandering bij het peilbesluit in 2025 ten opzichte van 2011;
- Het broedpeil bij peilgebied 47 is 45 centimeter hoger dan het winterpeil uit het vorig peilbesluit;
- Het broedpeil bij peilgebied 48 is 48 centimeter meter hoger dan het winterpeil uit het vorig peilbesluit;
- Het broedpeil bij peilgebied 49 is 40 centimeter meter hoger dan het winterpeil uit het vorig peilbesluit; en

Het winterpeil stijgt vanaf 15 februari naar het broedpeil. Het broedpeil geldt vanaf 1 maart. Vanaf 15 juni zakt het broedpeil stapsgewijs naar het zomerpeil. Het zomerpeil geldt vanaf 1 juli. Het zomerpeil gaat rond oktober over naar het winterpeil. Het laatste moment is afhankelijk van het weer en van de grondwaterstanden in het peilgebied.

4.2.3 Peilgebieden 36 t/m 43 langs de Oude Bovendijk

Langs de Oude Bovendijk bevinden zich peilgebieden 36 tot en met 43. De officieel vastgelegde peilen in 2011 en 2025 zijn te zien in Tabel 6. Bij alle peilgebieden geldt een vast peil. Dat houdt in dat er gedurende het hele jaar één peilhoogte wordt aangehouden. In het groen gekleurd staan peilen die in 2025 veranderd zijn ten opzichte van 2011.

Tabel 6 – Waterpeilen Oude Bovendijk in 2011 en 2025. Groen gekleurd: verandering van peil in 2025 t.o.v. 2011

Peilgebied	Vast peil (m NAP)	
	Peilbesluit 2011	Peilbesluit 2025
36	-5,65	-5,65
37	-5,32	-5,27
38	-5,18	-5,18
39	-5,40	-5,38
40	-5,65	-5,82
41	-5,81	-5,81
42	-5,65	-5,60
43	-5,68	-5,60

Waarnemingen bij bovenstaande Tabel 6:

- In vergelijking met het vorige peilbesluit uit 2011 blijven in 2025 de waterpeilen van de volgende peilgebieden gelijk: 36, 38 en 41;
- Bij de andere peilgebieden zijn de waterpeilen in vergelijking met het vorige peilbesluit uit 2011 veranderd;
- Peilgebied 37 heeft een 5 centimeter meter hoger vast waterpeil;
- Peilgebied 39 heeft een 2 centimeter meter hoger vast waterpeil;
- Peilgebied 40 heeft een 17 centimeter meter lager vast waterpeil;
- Peilgebied 42 heeft een 5 centimeter meter hoger vast waterpeil; en
- Peilgebied 43 heeft een 8 centimeter meter hoger vast waterpeil.

In vergelijking met het vorige peilbesluit uit 2011 zijn de peilgrenzen van de volgende peilgebieden aangepast: 37, 38, 41, 42 en 43.

4.3 Welke maatregelen zijn nodig?

Om het nieuwe waterpeil in te stellen zijn geen maatregelen nodig. De peilscheidende kunstwerken functioneren goed.

4.4 Peilbeheer peilgebieden 47 t/m 49 met broedpeilen

Er zijn drie verschillende peilen bij de peilgebieden 47, 48 en 49. Deze gebieden hebben namelijk een broedpeil, een zomerpeil en een winterpeil. Het peilbeheer is als volgt:

- Vanaf 15 februari gaat het peil richting het verhoogde broedpeil van 1 maart door het laten volregenen van de peilvakken;
- Het broedpeil van 1 maart wordt behaald door actief inlaten van water als het voor 1 maart nog niet is volgeregend tot broedpeil;
- Vanaf 15 juni zakt het peil naar het zomerpeil van 1 juli;
- Het stap voor stap laten zakken van de peilen is nodig om het risico op wegspoelen van de oevers te verminderen; en
- Het winterpeil wordt rond oktober ingesteld.

De precieze datum van overgang van het zomerpeil naar het winterpeil is afhankelijk van het weer en van de grondwaterstanden in het peilgebied.

Bijlage 1 (Woordenlijst)

- *Archeologie*: Wetenschap die overblijfselen van oude culturen bestudeert.
- *Broedpeil*: Een speciaal waterpeil dat in het broedseizoen leidt tot vochtige omstandigheden in de grond. Dit verbetert de voedselvoorziening en broedomstandigheden voor weidevogels.
- *Doorsijpelen*: Indringen van water in de bodem.
- *Drooglegging*: Het hoogteverschil tussen het waterpeil in een watergang en de gemiddelde hoogte van het naastgelegen perceel.
- *Flexibel peil*: Het waterpeil beweegt tussen de aangegeven onder- en bovengrens. De schommeling van het waterpeil komt door neerslag en verdamping. Wanneer het peil onder de ondergrens komt, zal er water worden ingelaten. Wanneer het peil boven de bovengrens komt, wordt het overtollige water afgelaten. Als er veel regen verwacht wordt mag er alvast water worden afgelaten.
- *Gebied met afwijkend peil*: Een klein gebied waarin het peil afwijkt van het peil dat in het peilbesluit is vastgesteld.
- *Gebiedsfuncties*: Waarvoor een gebied wordt gebruikt. Elke plek heeft een bepaalde functie of doel, zoals wonen, landbouw of recreatie.
- *Kunstwerk*: Objecten in of aan het water die van belang zijn voor onder andere het goed kunnen laten werken van het watersysteem.
- *Kwel*: Kwel is grondwater dat onder druk uit de bodem komt.
- *Maaiveld*: De bovenkant of oppervlakte van een terrein zoals een grasland.
- *Maaiveldhoogte*: De hoogte van het maaiveld t.o.v. NAP.
- *NAP*: Het Normaal Amsterdams Peil (NAP) van 0 meter is ongeveer gelijk aan het gemiddeld zeeniveau van de Noordzee. Alle hoogtes van waterpeilen in Nederland worden gemeten ten opzichte van NAP.
- *Natuurvriendelijke oever*: Een oever langs een watergang die is ingericht voor planten en dieren. Een natuurvriendelijke oever kan in verschillende vormen voorkomen.
- *Peilbeheer*: Het zorgen voor het juiste waterpeil door water aan- of af te voeren.
- *Peilbesluit*: Besluit van het algemeen bestuur van een waterschap. Hierin staat welke waterpeilen er moet worden ingesteld, de ligging van de peilgebieden en plaats van de peilschalen zijn aangegeven.
- *Peilgebied*: Gebied met daarin verbonden watergangen. In dat gebied wordt één waterpeil aangehouden.
- *Praktijkpeil*: Waterstand die werkelijk in een watergang aanwezig is.
- *Schouwpeil*: Het schouwpeil wordt gebruikt als vergelijkingsniveau voor (dagelijks) beheer en uitvoeren van onderhoud en andere werkzaamheden aan wateren.
- *Ontwateringsdiepte*: De droge grondlaag. Ofwel het verschil tussen de maaiveldhoogte en de gemiddeld hoogste grondwaterstand op één plaats.
- *Vast peil*: Tijdens het hele jaar wordt er één peil aangehouden.
- *Winterpeil*: Een waterpeil dat afhankelijk is van het seizoen en normaal gesproken rond oktober wordt ingesteld.
- *Zomerpeil*: Een waterpeil dat afhankelijk is van het seizoen en normaal gesproken rond april wordt ingesteld.

Bijlage 2 (Peilenkaarten)

De peilenkaart van het gehele gebied is de volgende:

- PBS2025SCH: Peilenkaart zuidoostelijk Schieveen

De Oude Bovendijk is ook in detail opgenomen op 2 extra peilenkaarten:

- PBS2025SCH-1: Peilenkaart zuidoostelijk Schieveen (Oude Bovendijk deel 1)
- PBS2025SCH-2: Peilenkaart zuidoostelijk Schieveen (Oude Bovendijk deel 2)

**Toelichting op het peilbesluit
Voordijkshoornse polder, peilgebied 7
ter hoogte van het Agnetapark in Delft**

Hoogheemraadschap van
Delfland

**Toelichting op partiele herziening
peilbesluit Voordijkshoornse polder,
peilgebied 7
ter hoogte van het Agnetapark in Delft**

Inhoud

1	Wat staat er in deze toelichting?	4
1.1	Wat is een peilbesluit?	4
1.2	Over welk gebied gaat het?	4
1.3	Waarom passen we het peilbesluit aan?	4
1.4	Hoe passen we het peilbesluit aan?	5
2	Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?	5
2.1	Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?	5
2.2	Welke waterbelangen zijn aanwezig in het gebied?	5
2.3	Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland	7
3	Hoe werkt het watersysteem?	8
3.1	Wat was het officiële waterpeil?	8
3.2	Wat is het waterpeil in werkelijkheid?	8
3.3	Hoe werkt het watersysteem?	9
4	Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?	11
4.1	Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil?	11
4.2	Wat wordt het nieuwe waterpeil?	11
4.3	Welke maatregelen zijn nodig?	12
	Woordenlijst	13
	Bijlage 1 Peilenkaart	13

1 Wat staat er in deze toelichting?

In deze toelichting leggen we uit waarom het waterpeil van Peilgebied 7 in de Voordijkshoornse polder verandert. Het gaat van een flexibel peil met ondergrens van 1,20 m en bovengrens van 1,10 m beneden NAP naar een vast peil NAP 1,10 m beneden NAP.

1.1 Wat is een peilbesluit?

Een peilbesluit is een officieel besluit van het waterschap. Hierin is het waterpeil vastgelegd van wateren zoals sloten, kanalen, plassen en vijvers. Het waterschap is verplicht om zo'n peilbesluit op te stellen. Daarna moet het waterschap zijn best doen om dat waterpeil aan te houden. Het beheergebied van Delfland heeft ongeveer 700 peilgebieden. Voor elk peilgebied is een waterpeil vastgelegd in een peilbesluit. Als een nieuw waterpeil nodig is dan maakt Delfland een nieuw peilbesluit.

In de 'beleidsnota Peilbeheer'¹ heeft Delfland opgeschreven hoe peilbesluiten moeten worden opgesteld. Daarom worden de beleidsuitgangspunten en werkafspraken uit deze beleidsnota gebruikt voor dit peilbesluit.

1.2 Over welk gebied gaat het?

Peilgebied 7 van de Voordijkshoornse polder ligt in de gemeente Delft. Het ligt in het Agnetapark, ten zuiden van het DSM-terrein. Het gebied is 7,8 hectare groot en bestaat uit drie waterpartijen. Deze zijn met duikers met elkaar verbonden (zie Figuur 1).

Figuur 1: Gebied waar het waterpeil verandert

1.3 Waarom passen we het peilbesluit aan?

Het peil van het officiële peilbesluit in peilgebied 7 is een flexibel peil. Bij een flexibel peil beweegt het waterpeil tussen een onder- en bovengrens. De bovengrens is hier 1,10 m beneden NAP en de ondergrens 1,20 m beneden NAP. Maar in praktijk varieert het waterpeil in peilgebied 7 rond de 1,10 m beneden NAP. Dit is het peil van de stuwrandhoogte. Het water wordt in het peilgebied aangevoerd door een pomp, die aan de Van Houtenstraat staat.

¹ Hoogheemraadschap van Delfland, juli 2017, Beleidsnota peilbeheer

Het waterpeil staat vrijwel altijd op of boven het hoogste punt van het flexibel peil. Dit heeft niet tot problemen geleid en een hoger peil is gunstig voor de fundering van oude bebouwing. Daarom is het nodig om het peilbesluit aan te passen.

1.4 Hoe passen we het peilbesluit aan?

In hoofdstuk 2 leggen we uit welke belangen er in het gebied spelen. Daarom kijken we welke functies en waterbelangen het gebied heeft. In hoofdstuk 3 beschrijven we hoe het watersysteem werkt en wat er verandert. In hoofdstuk 4 beschrijven we waarom het nieuwe waterpeil wordt gekozen. Bij deze peilkeuze hoort een peilenkaart om de begrenzing van het peilgebied aan te geven. De peilenkaart is als bijlage aan dit rapport toegevoegd.

2 Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?

2.1 Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?

Het gebied is ingericht bestaande bebouwing en oude bebouwing en voor recreatie & groene ruimte. Voor recreatie & groene ruimte is het belangrijk dat de wortels van de vegetatie het grondwater kunnen bereiken, maar niet voortdurend onder water staan. Er bestaat een verschil in hoogte van het waterpeil in een watergang en de gemiddelde hoogte van de grond ernaast. Dit heet 'drooglegging'. Die is in dit gebied tussen de 70 en 120 centimeter en dat past goed bij de functies van het gebied.

De bebouwing is oud. Sommige gebouwen zijn van 1885, het merendeel van rond 1928. De fundering hier kan op palen zijn. Oude bebouwing met kwetsbare funderingstypen zijn gevoelig voor veranderingen in het peil. Deze kunnen ervoor zorgen dat paalkoppen droogvallen of dat fundering scheef zakt.

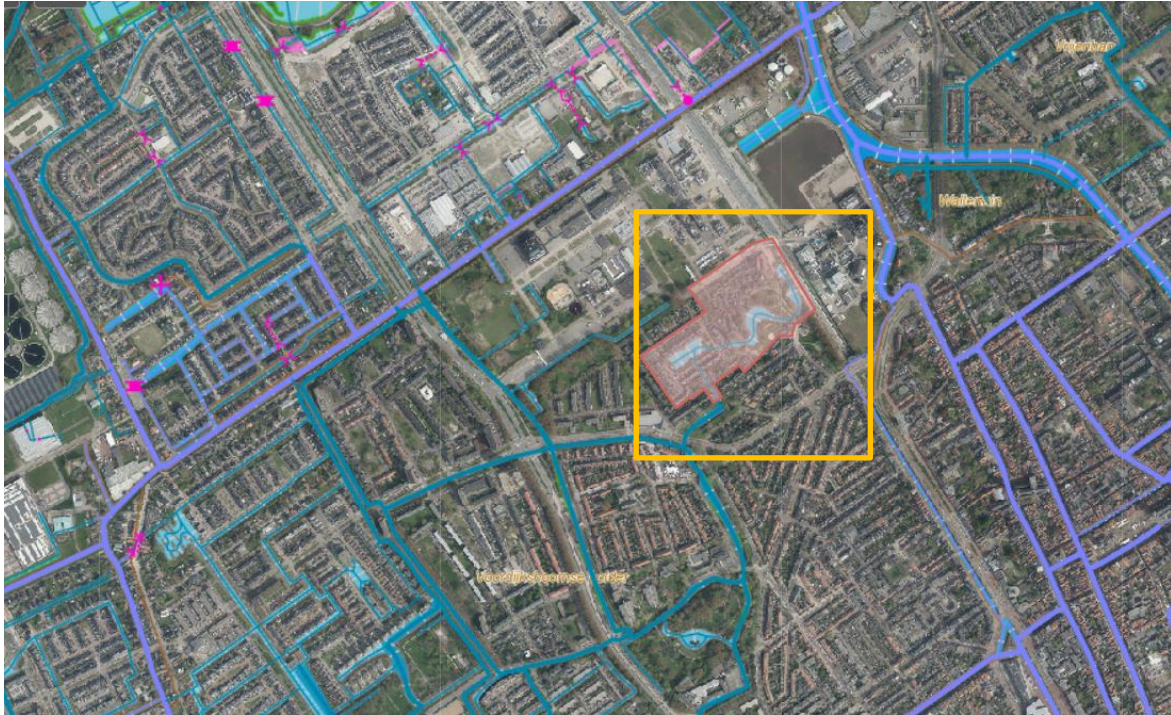
De bodem in het gebied bestaat uit jonge zeelei, wat gevoelig is voor bodemdaling. Het gebied heeft een lage archeologische waarde. In dit gebied heeft DSM lange tijd diep grondwater opgepompt. Gemeente Delft bouwt dit oppompen nu langzaam en zorgvuldig af. Anders zou schade kunnen ontstaan. Delft houdt goed bij wat het gevolg is van deze kleiner wordende onttrekking voor de grondwaterstanden. En of extra maatregelen nodig zijn. Er is geen aanleiding gevonden voor het nemen van extra maatregelen.²

2.2 Welke waterbelangen zijn aanwezig in het gebied?

Voor het bepalen van het waterpeil vindt Delfland de volgende waterhuishoudkundige belangen in het gebied belangrijk:

- Waterkeringen.
- Watergangen,
- Risico op wateroverlast.
- Risico op watertekort of droogte,
- Objecten aan het water: duikers, beschoeiingen, bruggen en dergelijke,
- Waterkwaliteit en ecologie; deze worden hieronder apart toegelicht.

² [2e Quickscan 2024 Grondwateronttrekking Delft](http://www.delft.nl/sites/default/files/2025-01/2e-quickscan-2024-grondwateronttrekking-delft.pdf), 26 november 2024
(www.delft.nl/sites/default/files/2025-01/2e-quickscan-2024-grondwateronttrekking-delft.pdf)

Figuur 2: ligging peilgebied 7

Het watersysteem bestaat uit drie afzonderlijke waterpartijen, die met duikers met elkaar verbonden zijn.

Belangrijke waterhuishoudkundige objecten zijn het gemaal, de persleiding, de twee stuwen en drie duikers. Over een stukje van de tweede vijver ligt een brug, waar ook de peilschaal (WP219 9 08) staat. Een peilschaal is een maatlat die in het water staat, waar de waterstand van af te lezen is.

Hoe gaat het met de waterkwaliteit en ecologie?

Delfland moet zorgen voor schoon, gezond en levend water. Daarom kijken we ook naar waterkwaliteit en ecologie.

Bij het beschreven gebied is één meetpunt voor de waterkwaliteit. De gehalten voor bijvoorbeeld stikstof, fosfaat en sulfaat worden hier gemeten. Voor sulfaat³ geldt dat de invloed hiervan groter is in gebieden met veen-bodem. In dit gebied zijn geen processen waar het sulfaatgehalte een rol speelt bij de peilkeuze in het gebied. De volgende metingen zijn gedaan bij meetpunt OW2019-001, gemaal Van Houtenstraat:

- Stikstof: een gehalte van 1,70 mg/l. Dit voldoet aan de norm.
- Fosfaat: een gehalte van 0,25 mg/l. Dit voldoet aan de norm.
- Sulfaat: een gehalte van 42,5 mg/l. Dit voldoet aan de norm.
- Zuurstof: een gehalte van 11,10 mg/l . Dit voldoet aan de norm.
- Giftige stoffen (de zogenaamde toxiciteit): in 2022 is een lage toxiciteit gemeten.

We willen nu weten:

- of het water van goede of slechte kwaliteit is,
- of het goed of slecht gaat met waterplanten en waterdieren,
- wat de problemen zijn,
- of je met het waterpeil deze problemen kan verhelpen of verbeteren.

³ [Sulfaat in grondwater en oppervlaktewater in Nederland Overzicht van meetresultaten van nationale meetnetten](#) (RIVM Briefrapport 2014-0120)

Om deze vragen te beantwoorden en oplossingen te verzinnen is methode 'Ecologische Sleutelfactoren'⁴ gemaakt.

In dit gebied zijn de volgende 'ecologische sleutelfactoren'³ belangrijk:

- 'Productiviteit van het water' – dit gaat over stoffen die het water te voedselrijk maken.
De normen voor de stoffen die wij meten zijn als volgt:
 - o De norm voor stikstof is 2,0 mg/l.
 - o De norm voor fosfor is 0,60 mg/l.
 - o De norm voor sulfaat is 100 mg/l.
Ligt het gemeten gehalte onder deze norm, dan voldoet deze.
 - o De norm voor zuurstof in oppervlaktewater is >5 mg/l.
- 'Habitatgeschiktheid en verspreiding' – dit gaat over de geschiktheid van het peilgebied voor waterdieren om te leven en om zich te verplaatsen.

Ecologische sleutelfactor 'Productiviteit van het water':

- Het water is dieper (80 cm of meer), wat een positief effect heeft op zuurstofhuishouding. Hierdoor kan vissterfte, botulisme en stank voorkomen worden.
- Het inlaten van water gebeurt bij het gemaal vanuit peilgebied 4. Dit water is nutriëntrijk en bevat voornamelijk stikstof. Een hoge concentratie stikstof heeft een nadelig effect op de biodiversiteit van het water. Het inlaten van water zorgt vooral voor peilhandhaving, nauwelijks voor verversing.
- Alle vijvers hebben een leggerdiepte van 1,30 meter. Zulk diep water warmt minder snel op, waardoor minder afgifte van stoffen vanuit de bodem plaatsvindt.
- Er is geen riool overstort. Langs het water staan veel bomen. Door bijvoorbeeld gevallen bladeren in het water kunnen stoffen in het water komen, wat slecht is voor de waterkwaliteit.

Ecologische sleutelfactoren 'Habitatgeschiktheid en verspreiding':

- Er zijn in het gebied geen Natte Ecologische Zones (NEZ) aanwezig waar oevervegetatie tot ontwikkeling kan komen. En omdat er geen natuurlijk peilverloop is, is er ook weinig verdere ontwikkeling van oevervegetatie.
- Alle vijvers hebben een leggerdiepte van 1,30 meter. In het gebiedje bevinden zich zowel diepe als ondiepe delen. Hierdoor is het geschikt voor de visoverwintering.
- Het peilgebied is niet geprioriteerd in het kader van vismigratie en/of vispassages. Het is een doodlopend stukje. Omdat het met lange duikers verbonden is met ander polderwater in de buurt, is het geen geschikt paaigebied.
- De stuwen vormen een barrière voor vismigratie met peilgebied 4.

2.3 Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland

Als Delfland het waterpeil wil veranderen, kijken we eerst wie daarmee te maken krijgt. Dat kunnen burgers, agrariërs of organisaties zijn. Voor dit peilbesluit hebben we al contact gehad met:

We hebben in de inventarisatiefase contact gehad met de gemeente Delft. Voor dit peilbesluit hebben we informatie over het nieuwe peilbesluit gestuurd naar gemeente Delft.

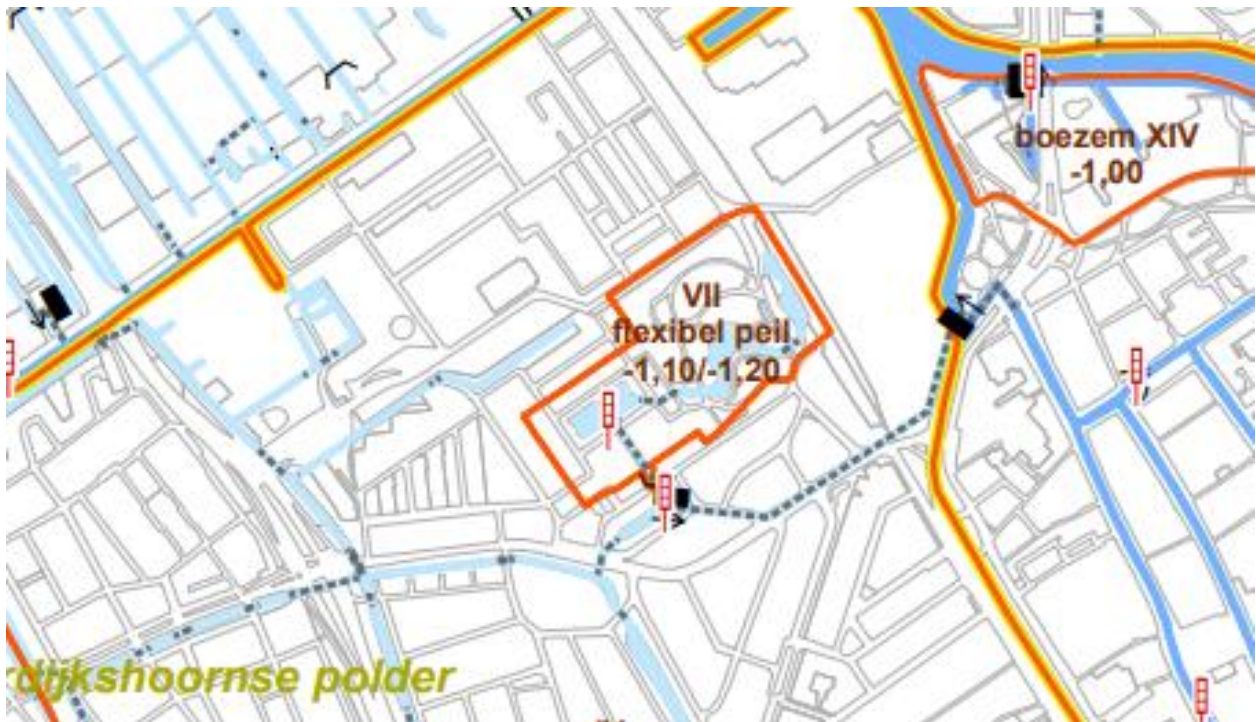
⁴ STOWA, 'Ecologische Sleutelfactoren - begrip van het watersysteem als basis voor beslissingen', 6 juni 2014, rapportnummer 2014-190

3 Hoe werkt het watersysteem?

3.1 Wat was het officiële waterpeil?

In 2011 is een waterpeil voor peilgebied 7 vastgesteld in het peilbesluit⁵ Cluster Delft. Een deel van de peilenkaart van dat peilbesluit is te zien op figuur 3.

Voor dit peilgebied is een flexibel waterpeil vastgesteld. Het waterpeil mag op en neer bewegen tussen een ondergrens van 1,20 m beneden NAP en een bovengrens 1,10 m beneden NAP. Als het waterpeil lager wordt dan de ondergrens, moet er water worden aangevoerd. Als het waterpeil hoger wordt dan de bovengrens, moet er water worden afgevoerd. Het flexibel peil blijkt niet te werken in dit gebied.

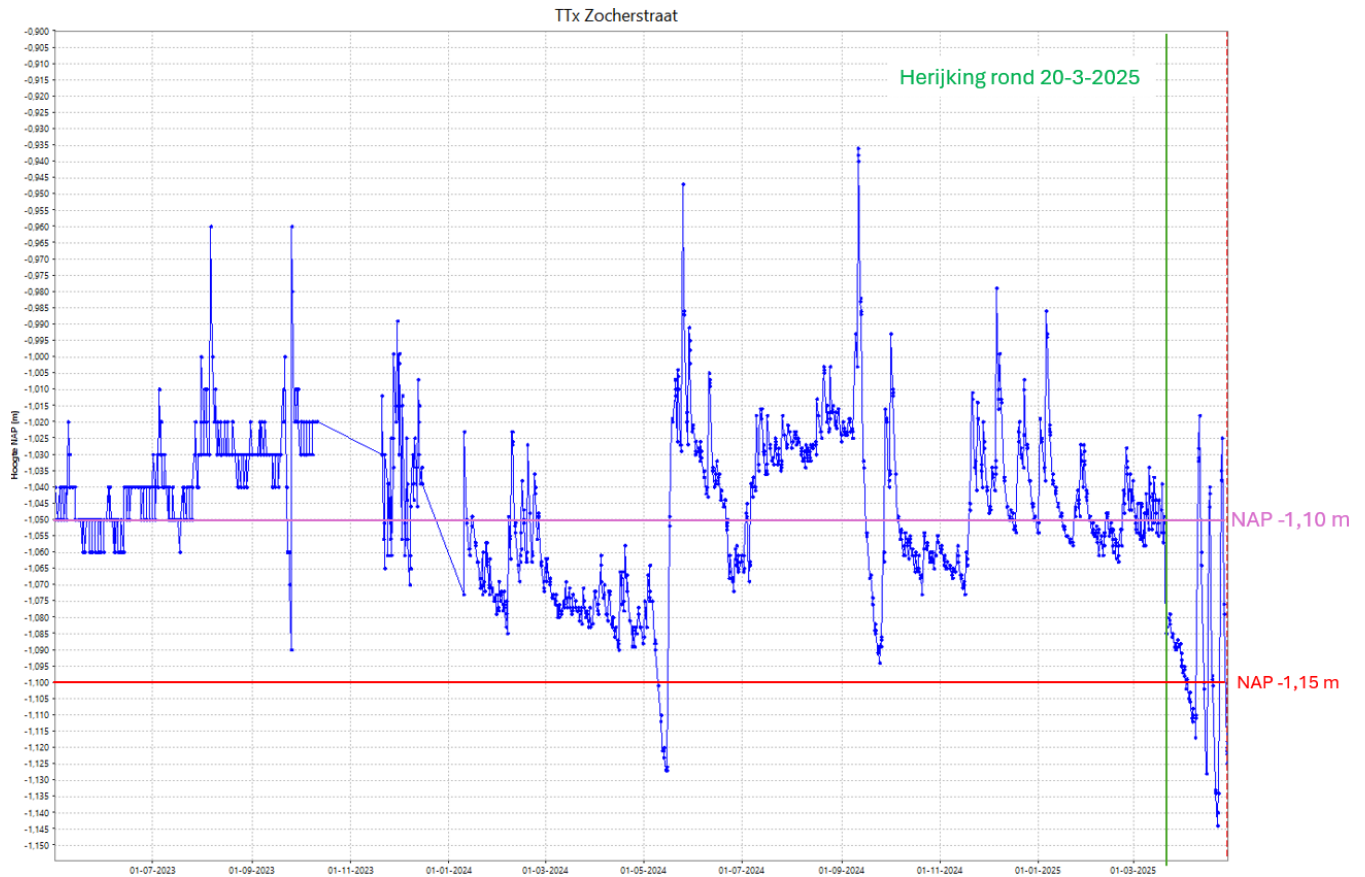
Figuur 3: Gedeelte van de peilenkaart van peilbesluit Cluster Delft uit 2011

3.2 Wat is het waterpeil in werkelijkheid?

In het peilgebied staat een waterstandsmmeetpunt (meetpunt 'Zocherweg') en een peilschaal (peilschaalnummer WP219 9 08). Op een waterstandsmmeetpunt wordt ieder kwartier de waterstand gemeten. Deze waterstanden kunnen op kantoor in de gaten worden gehouden. Een peilschaal is een meetlat die in het water staat en waarop de waterstand is af te lezen.

In maart 2025 zijn deze meetpunten gecontroleerd. Uit deze controlemeting blijkt dat de waterstand 5 cm lager is dan gedacht. De waterstand blijkt dus op 1,10 meter beneden NAP te staan in plaats van 1,05 meter beneden NAP. De getallen op de schaal aan de linkerkant van figuur 4 zijn dus 5 centimeter te hoog aangegeven.

⁵ Hoogheemraadschap van Delfland, 2011, Peilbesluit Cluster Delft.

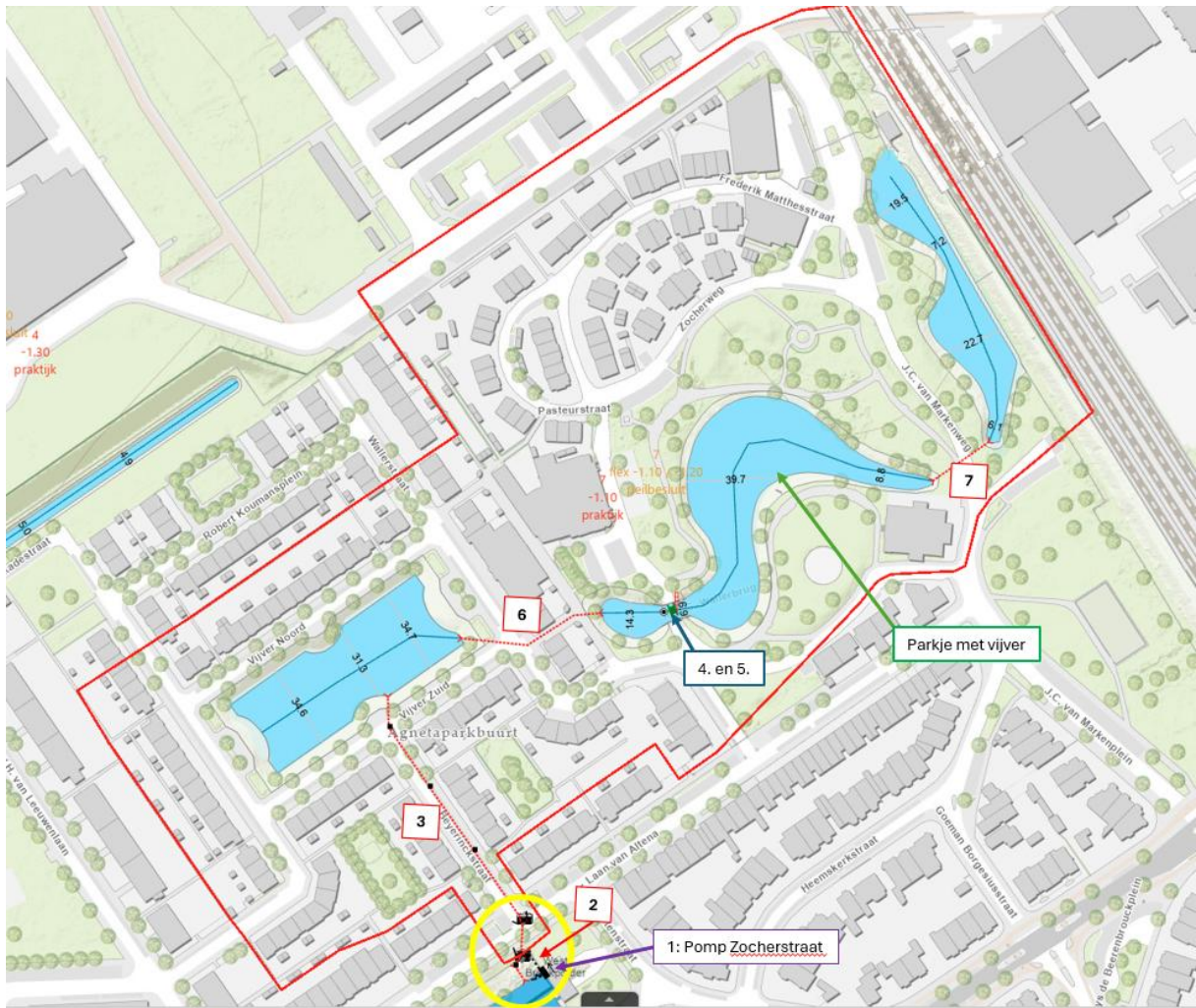
Figuur 4 Waterstanden meetpunt 'Zocherweg'. De roze lijn geeft de gecorrigeerde hoogte aan.

De waterstand wijkt tussen de 0,00 en 0,10 meter af van het officiële peilbesluit. De in- en uitlaat van het peilgebied liggen dicht bij elkaar. Handhaven van flexibel peil is niet wenselijk vanwege de aanwezige oude bebouwing. Deze hogere waterstand heeft geen problemen opgeleverd.

3.3 Hoe werkt het watersysteem?

In figuur 5 **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** is het watersysteem te zien. Het watersysteem bestaat uit drie afzonderlijke waterpartijen, die verbonden zijn door duikers [6] en [7]. Het water wordt met een pomp ingelaten in de eerste van de drie vijvers.

Bij de Zocherstraat staat een pomp [1]. Via een persleiding [3] en een duiker [2] stroomt het water in de eerste van de drie waterpartijen. In deze duiker bevindt zich overlaatstuw 219418, waarmee het water op peil wordt gehouden. Ook bevindt zich in duiker 21900408 een stuw (zie figuur 5-1). Overtollig water stroomt over de stuw weg. Deze stuw ligt vlak naast de pomp. Bij de brug [5.] in de tweede waterpartij bevindt zich peilschaal 'WP219 9 08' [4.]. Bij droogte zakt het water uit.

Figuur 5 Kaart met de praktijksituatie van de waterhuishouding

4 Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?

In dit hoofdstuk bekijken we of het nieuwe waterpeil goed past bij het gebied. Daarbij kijken we naar de gevolgen van het waterpeil voor de gebiedsfuncties en (Delflandse) belangen van peilgebied 7. Dit doen we aan de hand van het beleid van de beleidsnota Peilbeheer.

4.1 Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil?

Voor oude bebouwing is dit een geschikt waterpeil. Een lager peil zou schade kunnen opleveren aan funderingen van huizen. Er is weinig risico op wateroverlast, want overtollig water loopt weg bij de overlaatstuw. Vlak naast de overloopstuw is de inlaat voor water in het peilgebied.

In peilgebied 7 is ooit flexibel peil ingesteld. Maar dat werkt hier niet, omdat water dat wordt ingelaten direct weer wegloopt via de overloopstuw die er vlak naast ligt. Het waterpeil staat daardoor rond 1,10 m beneden NAP.

Water wordt in het peilgebied aangevoerd door een pomp, die aan de Van Houtenstraat staat. In 2020 heeft Delfland de bediening van de pomp van de gemeente overgenomen. Er staat een meetpunt in het peilgebied, die het peil registreert. De pomp heeft geen peilmeting en kan daar dus niet op schakelen: het is niet bekend wanneer water ingelaten moet worden. Daarom staat de pomp eigenlijk altijd aan. Als maatregel kan dit geautomatiseerd worden. Maar voor de oude bebouwing in de omgeving is een hoger peil beter.

Door inlaten van gebiedsvreemd water met een lagere kwaliteit kan de waterkwaliteit in een peilgebied afnemen. Flexibel peil kan worden toegepast om minder gebiedsvreemd water te hoeven inlaten. In dit gebied zit de inlaat dichtbij de overloopstuw. De invloed van het inlaatwater is niet zo groot. Flexibel peil zou goed zijn voor de ontwikkeling van waterplanten. Maar in dit gebied is ook weinig ruimte voor de ontwikkeling van waterplanten.

In ondiep water neemt de watertemperatuur snel toe en kunnen biochemische processen als afbraak van organische stof sneller voorkomen. Hierdoor kan zuurstofloosheid in het water optreden, waardoor bijvoorbeeld meer vissterfte en stankoverlast kunnen voorkomen. Het water in peilgebied 7 blijft 1,30 m diep, wat minder snel opwarmt. Het vaste waterpeil van 1,10 m beneden NAP zorgt er niet voor dat meer stoffen uitspoelen vanuit de bodem, wat nadelig kan zijn voor de waterkwaliteit.

Het waterpeil sluit aan bij de goede werking van de stuwen en duikers. Als het peil lager zou zijn, kan het water te laag zijn voor de beschoeiing. Deze gaan dan minder lang mee. Voor recreatie en groen is het peil ook geschikt, omdat bij de huidige drooglegging het groen goed kan groeien.

Het peil wordt niet verlaagd, het praktijkpeil wordt voortgezet. Dit is 1,10 m beneden NAP. Dit waterpeil is goed voor het voorkomen van zettingen van oude bebouwing. Geen van de belangen heeft er last van als dit waterpeil wordt vastgesteld: het systeem functioneert al langer goed.

4.2 Wat wordt het nieuwe waterpeil?

We kiezen voor een waterpeil van 1,10 m beneden NAP. Dit is de stuwrandhoogte waarboven het water niet verder stijgt. Het water kan uitzakken. Het nieuwe peil heeft positieve effecten en de risico's zijn acceptabel. Het gebied met het nieuwe peil is te zien op de peilenkaart in bijlage 1. Het schouwpeil wordt 1,10 m beneden NAP.

In vergelijking met het vorige peilbesluit wordt het peil tussen 0,00 m en 0,10 m hoger.

Het vorige peilbesluit polder Voordijkshoornse polder uit 2011 voor peilgebied 7 wordt ingetrokken.

4.3 Welke maatregelen zijn nodig?

Om het flexibele peil in stand te kunnen houden, zou als maatregel de peilregistratie geautomatiseerd kunnen worden. Dit kost enkele tienduizenden euro's. Voor alleen het handhaven van het flexibele peil in dit kleine peilgebied zijn dat hoge kosten. En het vaste waterpeil levert voor geen van de belangen een knelpunt op.

Om het nieuwe waterpeil in te stellen zijn geen maatregelen nodig.

Woordenlijst

Bodemdaling: Het dalen van de hoogte van een terrein. Bodemdaling kan veroorzaakt worden door oxidatie, inklinking, gas- en oliewinning en lange termijn geologische processen.

Drooglegging: Het hoogteverschil tussen het waterpeil in een watergang en de gemiddelde hoogte van het naastgelegen perceel.

Flexibel peil: Het waterpeil beweegt tussen de aangegeven onder- en bovengrens. De schommeling van het waterpeil komt door neerslag en verdamping. Wanneer het peil onder de ondergrens komt, zal er water worden ingelaten. Wanneer het peil boven de bovengrens komt, wordt het overtollige water afgelaten. Als er veel regen verwacht wordt mag er alvast water worden afgelaten.

NAP: het Normaal Amsterdams Peil (NAP) is de referentiehoogte in Nederland. Het wordt gebruikt als basis voor hoogtemetingen door het hele land. Dit betekent dat alle hoogtes in Nederland worden gemeten ten opzichte van dit peil.

Peil: Door waterschap in peilbesluit vastgelegde waterpeil dat in een bepaald gebied moet worden gehandhaafd.

Peilbeheer: Het zorgen voor het juiste waterpeil door water aan- of af te voeren.

Peilgebied: Gebied met elkaar verbonden watergangen. In dat gebied wordt één waterpeil aangehouden.

Peilschaal: Een peilschaal is een maatlat die in het water staat. Op deze peilschaal is een centimeterverdeling te zien. Daarmee is waterstand af te lezen en te controleren of de waterstand overeenkomt met het peilbesluit. Peilschalen zijn bevestigd aan kademuren, beschoeiingen of een aparte plank in het water.

Praktijkpeil: Waterstand die werkelijk in een watergang aanwezig is, afgelezen van de peilschaal.

Schouwpeil: In het peilbesluit vastgesteld peil dat het referentieniveau vertegenwoordigt voor het voeren van schouw, dagelijks peilbeheer, afhandelen van vergunningen en het uitvoeren van onderhoud aan watergangen.

Vast peil: Tijdens het hele jaar wordt er één peil aangehouden.

Bijlage 1 Peilenkaart

- Peilenkaart peilbesluit Voordijkshoornse polder peilgebied 7, ter hoogte van het Agnetapark in Delft

**Toelichting op het peilbesluit
Woudse polder peilgebied 4
ter hoogte van viaduct N223 en A4**

Hoogheemraadschap van
Delfland

**Toelichting op het peilbesluit
Woudse polder peilgebied 4
ter hoogte van viaduct N223 en A4**

afdeling MWA, april 2025

Inhoud

1	Wat staat er in deze toelichting?	4
1.1	Wat is een peilbesluit?	4
1.2	Over welk gebied gaat het?	4
1.3	Waarom passen we het peilbesluit aan?	5
1.4	Hoe passen we het peilbesluit aan?	5
2	Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?	6
2.1	Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?	6
2.2	Welke waterbelangen zijn aanwezig in het gebied?	6
2.3	Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland	7
3	Hoe werkt het watersysteem?	7
3.1	Wat was het officiële waterpeil?	7
3.2	Wat is het waterpeil in werkelijkheid?	8
3.3	Wat is er veranderd aan het watersysteem?	9
4	Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?	9
4.1	Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil?	9
4.2	Wat wordt het nieuwe waterpeil?	10
4.3	Welke maatregelen zijn nodig?	10
	Woordenlijst	11
	Bijlage 1 Peilenkaart	12

1 Wat staat er in deze toelichting?

In deze toelichting leggen we uit waarom een deel van de Klaas Engelbrechtspolder peilgebied 3 ter hoogte van de viaduct N223 en A4 overgaat naar de Woudse polder peilgebied 4. Het waterpeil in dit gebied verandert hierdoor van 2,66 meter beneden NAP in de zomer en 2,76 meter beneden NAP in de winter naar een vast peil van 1,80 m beneden NAP.

1.1 Wat is een peilbesluit?

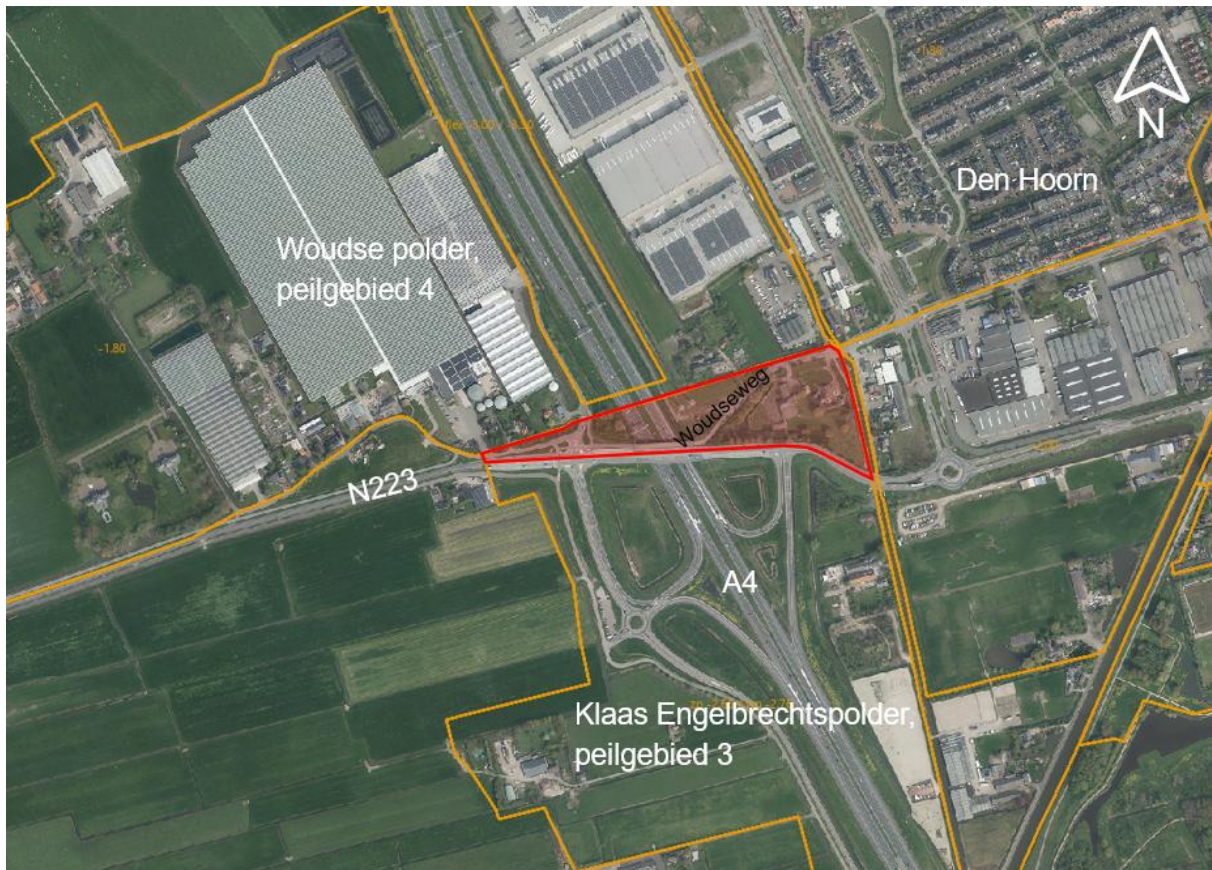
De verandering van een het waterpeil leggen we vast in een nieuw peilbesluit. Een peilbesluit is een officieel besluit van het waterschap. Hierin is het waterpeil vastgelegd van wateren zoals sloten, kanalen, plassen en vijvers. Het waterschap is verplicht om zo'n peilbesluit op te stellen. Daarna moet het waterschap zijn best doen om dat waterpeil te handhaven. Het beheergebied van Delfland heeft ongeveer 700 peilgebieden. Voor elk peilgebied is een waterpeil vastgelegd in een peilbesluit.

In de 'beleidsnota Peilbeheer'¹ heeft Delfland opgeschreven hoe peilbesluiten moeten worden opgesteld. Daarom worden de beleidsuitgangspunten en werkafspraken uit deze beleidsnota gebruikt voor dit peilbesluit.

1.2 Over welk gebied gaat het?

Het gebied waar deze toelichting over gaat staat aangegeven in onderstaande afbeelding (Figuur 1). Het gebied ligt in de gemeente Midden-Delfland en is 3,7 hectare groot (37159 vierkante meter). Het gebied ligt ten noorden van peilgebied 3 in de Klaas Engelbrechtspolder en wordt ondergebracht bij peilgebied 4 van de Woudse polder.

¹ Hoogheemraadschap van Delfland, juli 2017, Beleidsnota peilbeheer

Figuur 1 - Gebied waar het waterpeil is veranderd

1.3 Waarom passen we het peilbesluit aan?

Het huidige waterpeil in het noordelijke deel van peilgebied 3 van de Klaas Engelbrechtspolder is anders dan het officiële peilbesluit uit 2014. Deze situatie is ontstaan door de aanleg van de A4 in het jaar 1993. Tijdens de werkzaamheden is een duiker onder het fietspad van de Woudseweg aangelegd. Hierdoor is een open verbinding ontstaan met peilgebied 4 van de Woudse polder. Sinds 1993 staat het gebied ook niet meer in verbinding met de Klaas Engelbrechtspolder. Daarom is het nodig om het peilbesluit aan te passen.

1.4 Hoe passen we het peilbesluit aan?

In hoofdstuk 2 leggen we uit welke belangen er in het gebied spelen. Daarom kijken we welke functies en waterbelangen het gebied heeft.

Hieronder staan alle gebiedsfuncties en waterbelangen genoemd, die in de beleidsnota Peilbeheer staan.

Gebiedsfuncties

- archeologie,
- glastuinbouw,
- grasland,
- bouwland en vollegrondsteelt,
- natuur,
- recreatie en groene ruimte,
- stedelijk gebied en
- vaarwegbeheer.

Waterbelangen

- bodemdaling,
- waterkeringen,
- watergangen,
- kunstwerken en andere objecten aan het water
- effecten op waterkwaliteit en planten en dieren,
- risico op wateroverlast, watertekort of droogte.

In hoofdstuk 3 beschrijven we hoe het watersysteem werkt en wat er verandert. In hoofdstuk 4 beschrijven we waarom het nieuwe waterpeil wordt gekozen. Bij deze peilkeuze hoort een peilenkaart om de begrenzing van het peilgebied aan te geven. De peilenkaart is als bijlage aan dit rapport toegevoegd.

2 Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?

2.1 Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?

Het gebied bestaat uit bestaande bebouwing en infrastructuur. De optimale drooglegging voor bebouwing is meer dan 1,20 meter. Voor infrastructuur is dat 0,80 meter. In de praktijk is de drooglegging bij de bebouwing en infrastructuur overall 1,20 meter of meer. Het nieuwe waterpeil leidt in de praktijk niet tot problemen.

De bodem in het gebied bestaat uit klei en zand. Dit soort bodem is niet gevoelig voor bodemdaling. Het gebied bevat geen archeologische terreinen.

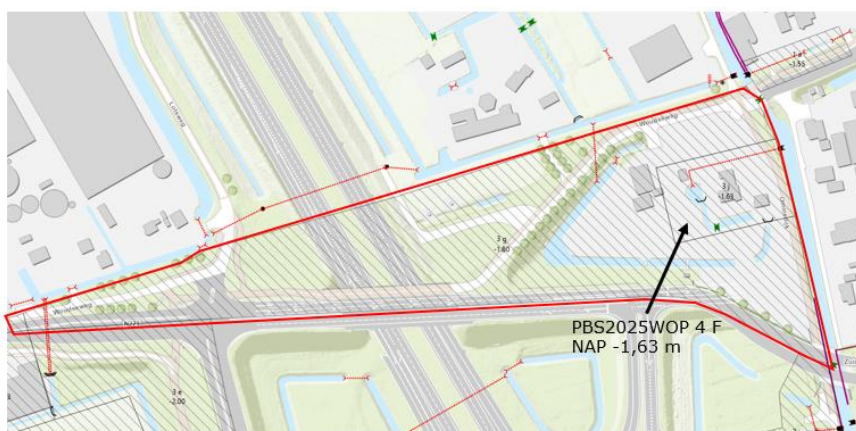
2.2 Welke waterbelangen zijn aanwezig in het gebied?

Voor de afweging van het peil is de invloed van de voormalig waterkering, een gebied met een afwijkend peil, ecologie en waterkwaliteit bekeken. Aan de noordzijde van het gebied lag een waterkering, alleen eind oktober 2024 is het deel van de waterkering afgewaardeerd, zoals te zien in Figuur 2. Een verandering van het waterpeil heeft dus geen invloed op deze waterkering.

Figuur 2 - Ligging waterkering (links is voor en rechts is na eind oktober 2024)

Binnen het gebied ligt ook een gebied met een afwijkend peil met een waterpeil van 1,63 meter beneden NAP (Figuur 3). In dit peilbesluit is afgewogen of het afwijkende peil kan blijven bestaan. Het gebied met afwijkend peil heeft een eigen waterinlaat vanuit naastgelegen boezemwater. Door de inlaat en meerdere stuwen kan water goed op peil gehouden worden. Het afwijkende peil in gebied PBS2025WOP4 F kan blijven bestaan.

Figuur 3 - Gebied met afwijkend peil

Delfland moet zorgen voor schoon, gezond en levend water. Daarom is voor de keuze van het waterpeil gekeken naar de volgende punten:

- of het water van goede of slechte kwaliteit is,

- of het goed of slecht gaat met waterplanten en waterdieren,
- wat de problemen zijn,
- of je met het waterpeil deze problemen kan verhelpen of verbeteren.

Om deze vragen te beantwoorden en oplossingen te verzinnen is methode 'Ecologische Sleutelfactoren'² gemaakt. In dit gebied zijn de volgende 'ecologische sleutelfactoren' belangrijk:

- 'Productiviteit van het water' – dit gaat over stoffen die het water te voedselrijk maken
- 'Habitatgeschiktheid en verspreiding' – dit gaat over de geschiktheid van het peilgebied voor waterdieren om te leven en om zich te verplaatsen

Ecologische sleutelfactor 'Productiviteit van het water'

- Bij het meetpunt OW120-100 zijn in 2024 fosfaat- en stikstofgehalten van het water gemeten. De gehalten zijn hoger dan de norm.
 - Stikstof: gemiddeld 3,0 mg per liter. (norm 2,0 mg/l)
 - Fosfaat: een gehalte van gemiddeld 0,34 mg per liter (norm 0,6 mg/l)
 - Zuurstof: In het jaar 2023 had het water een gemiddeld zuurstofgehalte van 7,80 mg per liter. Een gezond watermilieu heeft doorgaans een zuurstofgehalte van minimaal 4 ml/l.
 - Giftige stoffen (de zogenaamde toxiciteit): In het gebied zijn geen giftige stoffen boven de norm gemeten. Dit komt doordat er geen meetpunt in de buurt is. Een aantal metalen is wel gemeten, maar de concentraties hiervan blijven onder de norm.
- Het gebied met afwijkend peil heeft een eigen inlaat vanuit de boezem. Het boezemwater heeft lagere fosfaat- en stikstofgehalten. Dus wanneer water vanuit de boezem wordt ingelaten heeft dat een gunstig effect op de waterkwaliteit.

Ecologische sleutelfactoren 'Habitatgeschiktheid en verspreiding'

Door de aanleg van een duiker onder de Woudseweg wordt het gebied verbonden met de Woudse polder. Hiermee wordt het leefgebied voor vissen vergroot. Overigens is de toegevoegde waarde van het gebied beperkt, aangezien het gaat om een ondiepe sloot van 30 centimeter diep. Ook gaat het om een grote duiker van 45 meter lang, waardoor het voor soorten lastig is om de sloot te bereiken.

2.3 Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland

Als Delfland het waterpeil wil veranderen, kijken we eerst wie daarmee te maken krijgt. Dat kunnen burgers, agrariërs of organisaties zijn. Voor dit peilbesluit hebben we informatie over het nieuwe peilbesluit gestuurd naar gemeente Midden-Delfland.

3 Hoe werkt het watersysteem?

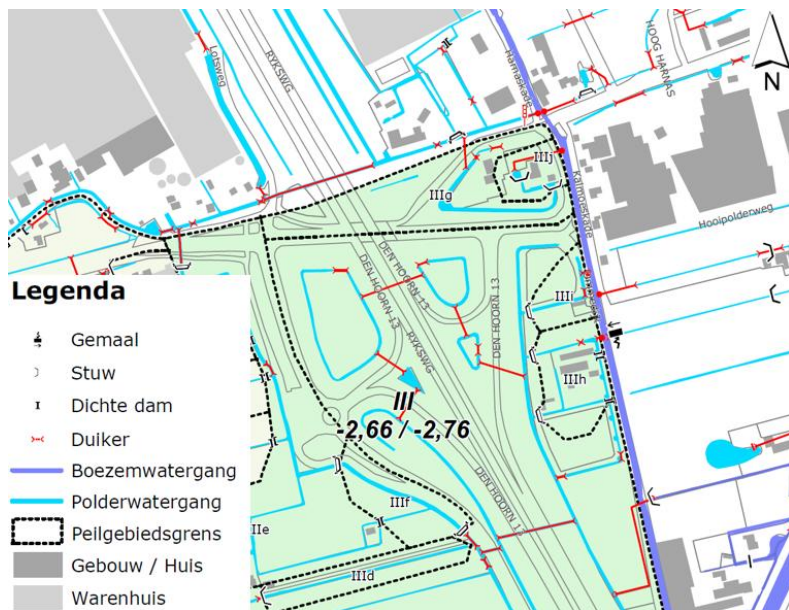
3.1 Wat was het officiële waterpeil?

In 2014 is een waterpeil voor peilgebied 3 vastgesteld in het peilbesluit³ van de Klaas Engelbrechtspolder. Een deel van de peilenkaart van dat peilbesluit is te zien op *Figuur 44*. Het gebied staat in het figuur aangegeven als IIIg.

² STOWA, 'Ecologische Sleutelfactoren - begrip van het watersysteem als basis voor beslissingen', 6 juni 2014, rapportnummer 2014-19

³ Hoogheemraadschap van Delfland, 2025, Peilbesluit Woudse polder, peilgebied 4

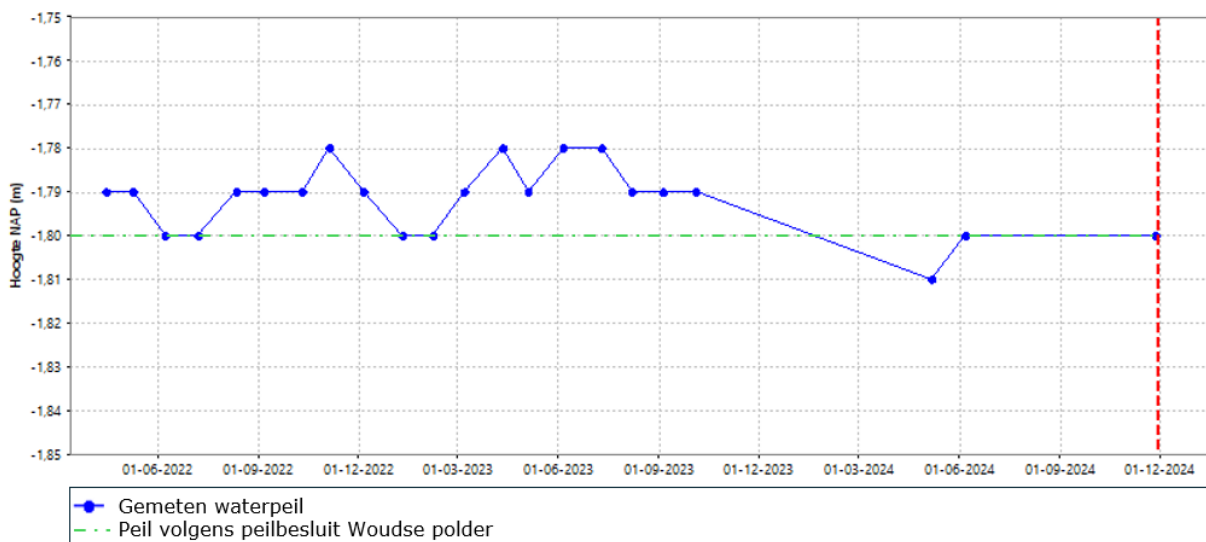
Voor dit peilgebied is een waterpeil vastgesteld van 2,66 meter beneden NAP in de zomer en 2,76 meter beneden NAP in de winter.

Figuur 4 - Gedeelte van de peilenkaart van peilbesluit Klaas Engelbrechtspolder uit 2014

3.2 Wat is het waterpeil in werkelijkheid?

In *Figuur 6* is het waterpeil te zien dat is gemeten op meetpunt WP120 916. Vanaf mei 2022 liggen de waterpeilen rond 1,80 meter beneden NAP. Daarmee wijkt die waterstand 0,86 tot 0,96 m af van het officiële peilbesluit.

Figuur 5 - Meeteerks gemeten waterpeilen automatisch meetpunt WP 120 916

Gebied met afwijkend waterpeil

In het oostelijke deel van het gebied bevindt zich een klein gebied met afwijkend waterpeil (code PBS2025 WOP 4 F, zie *Figuur 3*). Het waterpeil van dit gebied is niet vastgelegd in een peilbesluit. Volgens de beleidsnota Peilbeheer wil Delfland gebieden met afwijkende waterpeilen zoveel mogelijk opheffen. Het waterpeil moet dan hetzelfde worden als het waterpeil van de rest van het peilgebied. Maar als het maaiveldniveau ten minste 10 cm afwijkt van het omliggende peilgebied mag een gebied met afwijkend waterpeil blijven bestaan.

Dit gebied met afwijkend waterpeil voldoet hieraan en mag daarom blijven bestaan. Daarnaast heeft het gebied zijn eigen inlaat en zorgt dit voor extra doorstroming.

3.3 Wat is er veranderd aan het watersysteem?

We laten zien hoe het watersysteem in elkaar zit en hoe het werkt. Dit is belangrijk omdat door het watersysteem bepaalde waterpeilen soms niet mogelijk zijn. *Figuur 6* is een kaart van het watersysteem.

Figuur 6 – Kaart met de praktijksituatie van de waterhuishouding

4 Hoe hebben we het nieuwe waterpeil gekozen?

In dit hoofdstuk bekijken we of het nieuwe waterpeil goed past bij het gebied. Daarbij kijken we naar de gevolgen van het waterpeil voor de gebiedsfuncties en waterbelangen van de Woudse polder peilgebied 4 ter hoogte van viaduct N223 en de A4. Dit doen we aan de hand van het beleid van de beleidsnota Peilbeheer.

4.1 Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil?

Deze peilafweging gaat over peilgebied 4 in de Woudse polder ter hoogte van viaduct N223 en de A4. Het waterpeil in het gebied wordt al langere tijd aangehouden. Voor de volgende gebiedsfuncties is dat een geschikt waterpeil:

- Bestaande bebouwing, want met het nieuwe peil is er nog steeds meer dan 1,20 meter drooglegging en dat is optimaal voor bebouwing.
- Infrastructuur, want met het nieuwe peil is de drooglegging meer dan 0,80 meter en dat is optimaal voor infrastructuur.

Het waterpeil is ook geschikt voor waterhuishoudkundige belang ecologie en waterkwaliteit, want het leefgebied voor vissen wordt vergroot. Het gebied met een afwijkend peil kan goed op peil gehouden worden door de eigen inlaat. Dit zorgt ook voor extra doorspoeling wat gunstig is voor de waterkwaliteit.

De huidige situatie levert geen problemen op bij de waterkering, want deze is in 2024 afgewaardeerd.

Het is niet gewenst dat het waterpeil terug gaat naar het peil volgens het peilbesluit van 2014, want het watersysteem werkt goed met het nieuwe peil. Daarnaast is het door de

aanleg van de N223 lastig om een verbinding te maken met de Klaas Engelbrechtspolder, waar het eerder deel van uitmaakte.

4.2 Wat wordt het nieuwe waterpeil?

We kiezen voor een waterpeil van 1,80 meter beneden NAP. Het nieuwe peil heeft positieve effecten en de risico's zijn acceptabel. Het gebied met het nieuwe peil is te zien op de peilenkaart in bijlage 1. Het schouwpeil wordt ook 1,80 meter beneden NAP.

In vergelijking met het vorige peilbesluit wordt het peil 0,86 meter hoger in de zomer en 0,96 meter hoger in de winter.

4.3 Welke maatregelen zijn nodig?

Het voorgestelde peil wordt in de praktijk al gehanteerd. Er zijn geen maatregelen nodig voor het vaststellen van het peil.

Woordenlijst

- *Bodemdaling*: Het dalen van de hoogte van een terrein. Bodemdaling kan veroorzaakt worden door oxidatie, inklinking, gas- en oliewinning en lange termijn geologische processen.
- *Drooglegging*: Het hoogteverschil tussen het waterpeil in een watergang en de gemiddelde hoogte van het naastgelegen perceel.
- *Gebied met afwijkend peil*: Een klein gebied waarin het peil afwijkt van het peil dat in het peilbesluit is vastgesteld.
- *Gebiedsfuncties*: Waarvoor een gebied wordt gebruikt. Elke plek heeft een bepaalde functie of doel, zoals wonen, landbouw of recreatie.
- *Hoogwatervoorziening*: Een hoogwatervoorziening is een peilgebied waarin het waterpeil hoog wordt gehouden om schade aan houten funderingspalen te voorkomen. Hoogwatervoorzieningen zijn vaak te vinden bij oude bebouwing. Het kan dan gaan om één of meerdere naastgelegen gebouwen. Meestal ligt aan de achterkant van de bebouwde percelen een watergang met een hoger waterpeil.
- *Peil*: Door waterschap in peilbesluit vastgelegde waterpeil dat in een bepaald gebied moet worden gehandhaafd.
- *Peilbeheer*: Het zorgen voor het juiste waterpeil door water aan- of af te voeren.
- *Peilbesluit*: Besluit van het algemeen bestuur van een waterschap. Hierin staat welke waterpeilen er moet worden ingesteld, de ligging van de peilgebieden en plaats van de peilschalen zijn aangegeven.
- *Peilgebied*: Gebied met elkaar verbonden watergangen. In dat gebied wordt één waterpeil aangehouden.
- *Peilschaal*: Een peilschaal is een maatlat die in het water staat. Op deze peilschaal is een centimeterverdeling te zien. Daarmee is waterstand af te lezen en te controleren of de waterstand overeenkomt met het peilbesluit. Peilschalen zijn bevestigd aan kademuren, beschoeiingen of een aparte plank in het water.
- *Praktijkpeil*: Waterstand die werkelijk in een watergang aanwezig is, afgelezen van de peilschaal.
- *Schouwpeil*: In het peilbesluit vastgesteld peil dat het referentieniveau vertegenwoordigt voor het voeren van schouw, dagelijks peilbeheer, afhandelen van vergunningen en het uitvoeren van onderhoud aan watergangen.
- *Vast peil*: Tijdens het hele jaar wordt er één peil aangehouden.
- *Waterbelang*: Alles wat belangrijk is voor het beheren van water. Waterbelang gaat onder andere over het zorgen voor genoeg schoon water en het voorkomen van overstromingen.

Bijlage 1 Peilenkaart

- Peilenkaart Woudse polder, peilgebied 4

**Toelichting op het
peilbesluit Zuidpolder van Delfgauw
peilgebieden 18 en 27
Weidevogelgebied**

Hoogheemraadschap van
Delfland

**Toelichting op het
peilbesluit Zuidpolder van Delfgauw
Peilgebieden 18 en 27
Weidevogelgebied**

Inhoud

1	Wat staat er in deze toelichting?	4
1.1	Wat is een peilbesluit?	4
1.2	Over welk gebied gaat het?	4
1.3	Waarom passen we het peilbesluit aan?	5
1.4	Hoe passen we het peilbesluit aan?	5
2	Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?	7
2.1	Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?	7
2.2	Welke waterbelangen zijn aanwezig in het gebied?	7
2.3	Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland	9
3	Hoe werkt het watersysteem?	10
3.1	Wat is het officiële waterpeil?	10
3.2	Wat is het waterpeil in werkelijkheid?	10
3.3	Hoe verandert het watersysteem?	13
4	Hoe bepalen we het nieuwe waterpeil?	15
4.1	Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil van peilgebied 27?	15
4.2	Welke gevolgen heeft het bestaande waterpeil voor delen van peilgebied 18?	16
4.3	Wat worden de nieuwe waterpeilen?	16
4.4	Welke maatregelen zijn nodig?	17
	Woordenlijst	18
	Bijlage 1 Peilenkaart Zuidpolder van Delfgauw, peilgebied 18 en 27	19

1 Wat staat er in deze toelichting?

In deze toelichting leggen we uit waarom het waterpeil verandert van peilgebied 27 (weidevogelgebied) van de Zuidpolder van Delfgauw. Het waterpeil is tot nu toe het hele jaar 5,20 m beneden NAP. Dat verandert naar verschillende waterpeilen in het jaar. Het waterpeil wordt:

- in het voorjaar 4,90 m beneden NAP,
- in de zomer 5,05 beneden NAP en
- in de winter 5,20 m beneden NAP.

1.1 Wat is een peilbesluit?

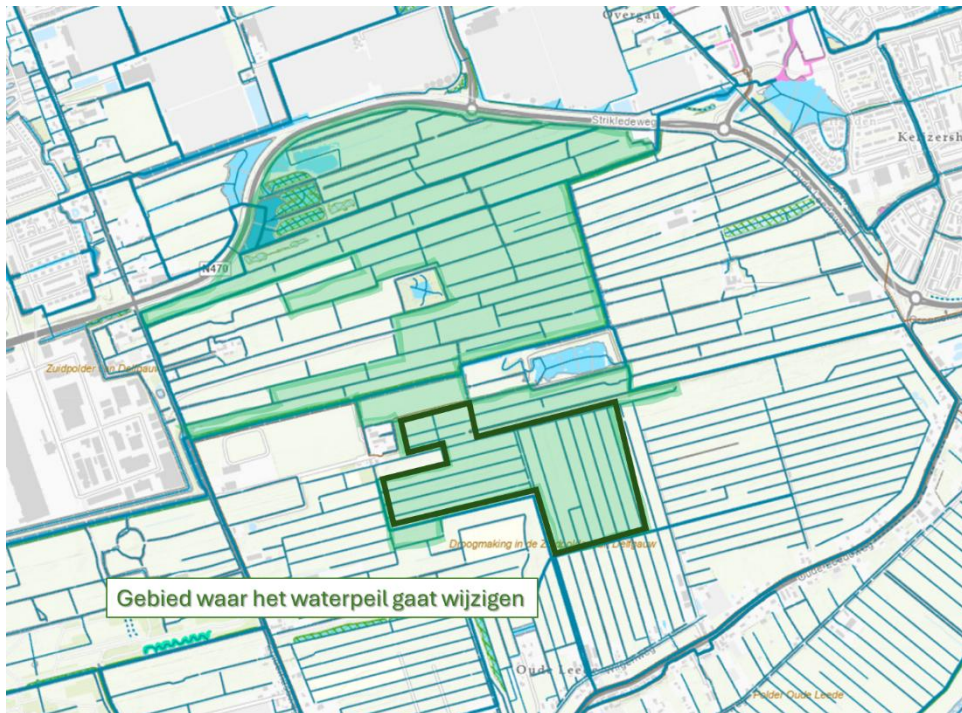
Een peilbesluit is een officieel besluit van het waterschap. Hierin is het waterpeil vastgelegd van wateren zoals sloten, kanalen, plassen en vijvers. Het waterschap is verplicht om zo'n peilbesluit op te stellen. Daarna moet het waterschap zijn best doen om dat waterpeil te aan te houden. Het beheergebied van Delfland heeft ongeveer 700 peilgebieden. Voor elk peilgebied is een waterpeil vastgelegd in een peilbesluit. Als een nieuw waterpeil nodig is dan maakt Delfland een nieuw peilbesluit.

In de 'beleidsnota Peilbeheer'¹ heeft Delfland opgeschreven hoe peilbesluiten moeten worden opgesteld. Daarom worden de beleidsuitgangspunten en werkafspraken uit deze beleidsnota gebruikt voor dit peilbesluit.

1.2 Over welk gebied gaat het?

Tussen Delfgauw en Pijnacker ligt de Zuidpolder van Delfgauw. Deze polder ligt in de gemeente Pijnacker-Nootdorp. Hier komt een weidevogelgebied van ongeveer 110 hectare. In het zuidelijk deel van dat gebied zijn andere waterpeilen nodig. Dit deel ligt in het diepste stuk van de polder. Het diepste deel van de polder noemen we de 'Droogmaking van de Zuidpolder van Delfgauw'. De Droogmaking ligt ongeveer 2 meter lager dan de rest van de Zuidpolder van Delfgauw. In Figuur 1 is peilgebied 27 en het weidevogelkerngebied te zien.

¹ Hoogheemraadschap van Delfland, juli 2017, Beleidsnota peilbeheer

Figuur 1 Weidevogelgebied in de Zuidpolder met het nieuwe peilgebied

1.3 Waarom passen we het peilbesluit aan?

Het gebied verandert van een graslandpolder naar een weidevogelgebied. Het huidige waterpeil is niet geschikt voor weidevogels en moet daarom veranderd worden.

De weidevogels houden van natte weilanden. In een deel van het gebied is het nog niet nat genoeg voor weidevogels. Daarom moet het waterpeil in dat deel in het voorjaar omhoog. In dit nieuwe peilbesluit wil Delfland het hogere waterpeil gaan regelen.

Staatsbosbeheer heeft een inrichtingsplan bij Delfland ingediend. Delfland heeft dit plan beoordeeld en daarna vergunning² verleend aan Staatsbosbeheer. Daarna mochten de inrichtingsmaatregelen uitgevoerd worden. In de vergunning is ook toestemming gegeven voor het maken van het nieuwe peilgebied. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd in 2025.

1.4 Hoe passen we het peilbesluit aan?

In hoofdstuk 2 leggen we uit welke belangen er in het gebied spelen. Daarom kijken we welke functies en waterbelangen het gebied heeft.

Hieronder staan alle gebiedsfuncties en waterbelangen genoemd, die in de beleidsnota Peilbeheer staan.

Gebiedsfuncties

- archeologie,
- glastuinbouw,
- grasland,
- bouwland en vollegrondsteelt,
- natuur,
- recreatie en groene ruimte,
- stedelijk gebied en
- vaarwegbeheer.

Waterbelangen

- bodemdaling,
- waterkeringen,
- watergangen,
- kunstwerken en andere objecten aan het water
- effecten op waterkwaliteit en planten en dieren,
- risico op wateroverlast, watertekort of droogte.

² vergunningnummer Z-24-117043/D-24-126580, 17 oktober 2024

In hoofdstuk 3 beschrijven we hoe het watersysteem werkt en wat er verandert. In hoofdstuk 4 beschrijven we waarom het nieuwe waterpeil wordt gekozen. Bij deze peilkeuze hoort een peilenkaart om de begrenzing van het peilgebied aan te geven. De peilenkaart is als bijlage aan dit rapport toegevoegd.

2 Wat is belangrijk voor de keuze van het waterpeil?

2.1 Welke gebiedsfuncties zijn aanwezig in het gebied?

De oude gebiedsfunctie van peilgebied 27 was landbouw (grasland, de nieuwe gebiedsfunctie is natuur (Weidevogelgebied). Voor een weidevogelgebied is vooral een hoog voorjaarswaterpeil belangrijk.

De bodem in het gebied bestaat uit moerige grond. Dit soort bodem is gevoelig voor bodemdaling. Een hoog waterpeil in de zomer kan de bodemdaling remmen. Er is in het gebied een hoge kans op het aantreffen van archeologische resten in de bodem. Een hoog grondwaterpeil kan er voor zorgen dat deze archeologische resten bewaard blijven.

2.2 Welke waterbelangen zijn aanwezig in het gebied?

Voor het bepalen van het waterpeil vindt Delfland de volgende punten in het gebied belangrijk:

- Waterkeringen
- Watergangen
- Risico op wateroverlast
- Risico op watertekort of droogte
- Objecten in en aan het water
- Waterkwaliteit en ecologie

Waterkering

Peilgebieden 18 en 27 liggen in de Droogmaking van de Zuidpolder van Delfgauw. De Droogmaking is het laagste deel van de polder. Om de Droogmaking te beschermen voor het water uit het hogere deel van de polder ligt er rondom de Droogmaking een regionale waterkering. Peilgebied 18 en 27 grenzen aan peilgebied 1 van de Zuidpolder van Delfgauw. Een deel van de waterkering ligt op de grens van deze peilgebieden met peilgebied 1. Het verschil in waterhoogte is 1,88 tot 2,18 meter.

Watergangen

In het gebied zijn vele kleine watergangen (secundaire watergangen) en enkele grotere en belangrijkere watergangen (primaire watergangen). De watergangen zijn op vele plekken aan elkaar verbonden door buizen (duikers) zo kan het water stromen. Als het waterpeil te hoog staat maakt het poldergemaal het te veel aan water weg. Als het waterpeil te laag staat kan het water worden aangevoerd door inlaten.

Risico op wateroverlast

In hele natte perioden kan het waterpeil gaan stijgen. De waterstand mag in natte perioden niet te hoog stijgen, met uitzondering van waterpeilen in natuurgebieden. Delfland controleert of de nieuwe gebiedsinrichting voldoet aan wateroverlastnormen.

Risico op watertekort of droogte

In droge tijden moet ieder gebied water kunnen krijgen uit peilgebied 1 van de Zuidpolder van Delfgauw. Er moet dan een goede aanvoerroute zijn door watergangen van de polder.

Objecten in en aan het water

Duikers zijn aangelegd en moeten bij peilveranderingen wel goed blijven functioneren. Ze mogen bijvoorbeeld niet droogvallen of onder water komen te staan.

Waterkwaliteit en ecologie

Door peilverhoging in peilgebied 27 kunnen er in het begin meer voedingsstoffen in het water terecht komen. De waterkwaliteit kan hierdoor verslechteren. Maar dit effect is waarschijnlijk tijdelijk. De verwachting is dat door het veranderende landgebruik de waterkwaliteit op termijn zal verbeteren. In peilgebied 18 wordt verwacht dat de waterkwaliteit en ecologie niet gaan veranderen of verbeteren.

Hoe gaat het met de waterkwaliteit en ecologie?

De volgende waterkwaliteitsmetingen zijn gedaan

- Stikstof: een zomergemiddeld gehalte van 3,3 mg/l (gemeten ten oosten van peilgebied 27 op meetpunt OW221B011)
- Fosfor: een zomergemiddeld gehalte van 0,15 mg/l (gemeten ten oosten van peilgebied 27 op meetpunt OW221B011)
- Zuurstof: een zomergemiddeld gehalte van 7,4 mg/l (gemeten ten oosten van peilgebied 27 op meetpunt OW221B011)
- Chloride: een zomergemiddeld gehalte van 111,4 mg/l (gemeten ten oosten van peilgebied 27 op meetpunt OW221B011)
- Sulfaat: een gemiddeld gehalte van 206,9 mg/l (gemeten ten oosten van peilgebied 27 op meetpunt OW221B011)

Delfland moet zorgen voor schoon, gezond en levend water. Daarom is voor de keuze van het waterpeil gekeken naar de volgende punten:

- of het water van goede of slechte kwaliteit is,
- of het goed of slecht gaat met waterplanten en waterdieren,
- wat de problemen zijn,
- of we met het waterpeil deze problemen kunnen verhelpen of verbeteren.

Om deze vragen te beantwoorden en oplossingen te bedenken is methode 'Ecologische Sleutelfactoren'³ gemaakt. In dit gebied zijn de volgende 'ecologische sleutelfactoren' belangrijk:

- 'Productiviteit van het water' – dit gaat over stoffen die het water te voedselrijk maken
- 'Habitatgeschiktheid en verspreiding' – dit gaat over de geschiktheid van het peilgebied voor waterdieren om te leven en om zich te verplaatsen

Ecologische sleutelfactor 'Productiviteit van het water'

Het fosfaatgehalte is ruim onder de norm van 0,60 mg/l. De stikstofgehalten dalen, maar in dit gebied voldoet het nog niet aan de norm. De landbouw zal in het nieuwe weidevogelgebied veel minder meststoffen gaan gebruiken dan in het verleden. Ook door oxidatie van de venige bodem kunnen meststoffen in het water komen. Door peilopzet in het voorjaar en in de zomer neemt de oxidatie van veen naar verwachting af. Door peilopzet zal een deel van peilgebied 27 gaan inunderen. Vanuit dit deel kunnen voedingsstoffen uitspoelen. Ondanks dat effect wordt verwacht dat op termijn de waterkwaliteit verbeterd. De chloridegehalten voldoen aan de norm.

Sulfaat kan veen afbreken, waardoor voedingsstoffen in het oppervlaktewater terechtkomen. Het inlaatwater uit peilgebied 1 heeft lagere sulfaatgehalten (gemiddeld 75 mg/l) dan het water in peilgebied 18. Inlaatwater heeft daarom geen negatieve invloed op veenafbraak.

Ecologische sleutelfactoren 'Habitatgeschiktheid en verspreiding'

De meeste sloten hebben geen beschoeiing en zijn geschikt voor begroeiing. Het hogere voorjaarswaterpeil en het lagere waterpeil in de zomer is beter voor de groei van water- en oeverplanten dan een vast peil.

Vissen hebben ondiep water en diep water nodig. Het gebied bestaat uit een peilgebied waarbij vooral ondiepe delen aanwezig zijn. Maar peilgebied 27 staat na de zomer in open verbinding met peilgebied 18. Dan kunnen vissen van het ene peilgebied naar het andere zwemmen. Vissen kunnen niet vanuit peilgebied 1 via het gemaal naar peilgebied 18 zwemmen. Delfland heeft wel het plan om in de toekomst een vispassage in het gemaal te maken.

³ STOWA, 'Ecologische Sleutelfactoren - begrip van het watersysteem als basis voor beslissingen', 6 juni 2014, rapportnummer 2014-19

2.3 Welke mensen en organisaties zijn betrokken door Delfland

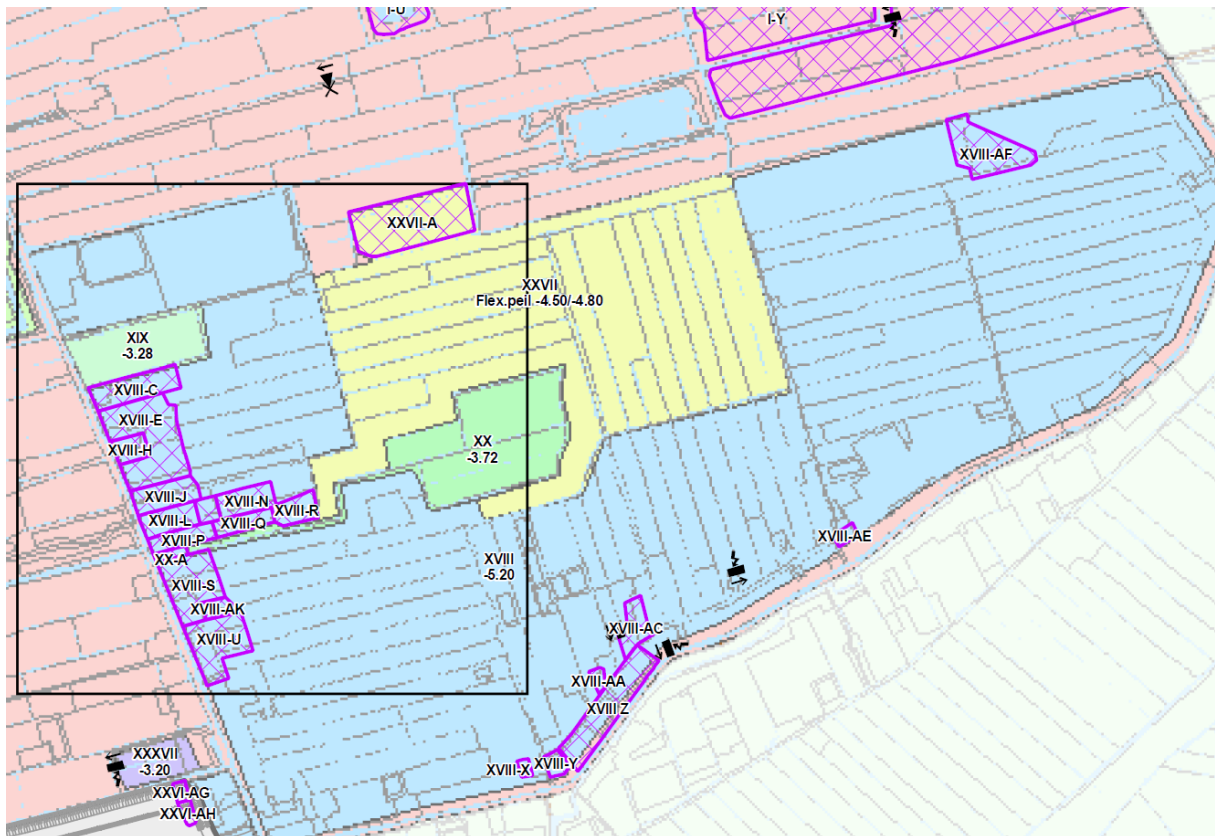
Voordat Delfland een beslissing neemt over het waterpeil, kijken we eerst wie daarmee te maken krijgt. Dat kunnen burgers, agrariërs of organisaties zijn. Voor dit peilbesluit heeft Delfland we al contact gehad met: Staatsbosbeheer, Gemeente Pijnacker-Nootdorp, Provincie Zuid-Holland en de pachters.

3 Hoe werkt het watersysteem?

3.1 Wat is het officiële waterpeil?

In 2011 zijn de waterpeilen de hele Zuidpolder van Delfgauw vastgesteld⁴. In peilgebied 18 is toen een vast waterpeil van 5,20 m beneden NAP vastgesteld.

In 2011 zou het gebied ingericht worden als natuurgebied. Hierbij zou er een nieuw peilgebied worden gemaakt. Maar het nieuwe natuurgebied is er niet gekomen. In het peilbesluit van 2011 is wel een nieuw peilgebied opgenomen voor het nieuwe natuurgebied. Er is een flexibel waterpeil voor dit peilgebied vastgesteld. Bij flexibel waterpeil mag het water op een natuurlijke manier bewegen tussen een boven- en ondergrens. De bovengrens zou 4,50 meter beneden NAP en de benedengrens zou 4,80 beneden NAP zijn. In het peilbesluit is ook opgenomen dat er een waterpeil geldt van 5,20 m beneden NAP zolang het gebied nog niet ingericht is. Een deel van de peilenkaart van het peilbesluit van 2011 is te zien op Figuur 2.

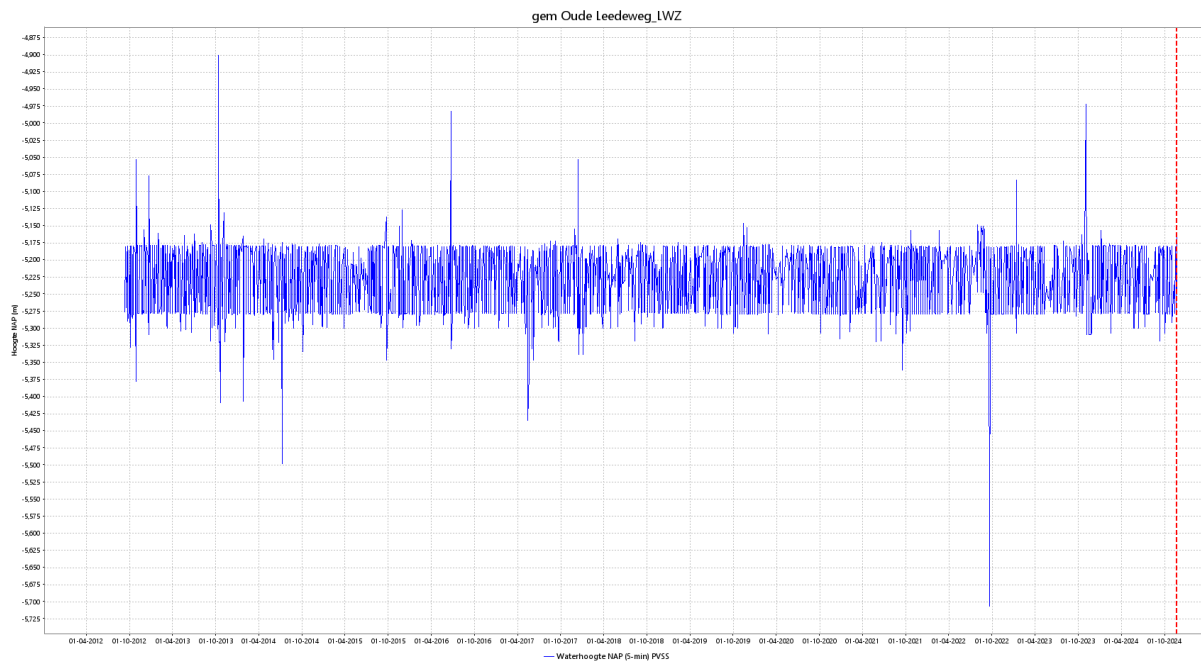

Figuur 2: Gedeelte van de peilenkaart van peilbesluit Zuidpolder van Delfgauw uit 2011

3.2 Wat is het waterpeil in werkelijkheid?

Op het meetpunt bij het gemaal worden automatisch de waterstanden gemeten. Deze waterstanden bewegen tussen 5,27 en 5,17 m beneden NAP. Daarmee voldoet die waterstand aan het officiële peilbesluit voor peilgebied 18.

⁴ Hoogheemraadschap van Delfland, 2011, Peilbesluit Zuidpolder van Delfgauw

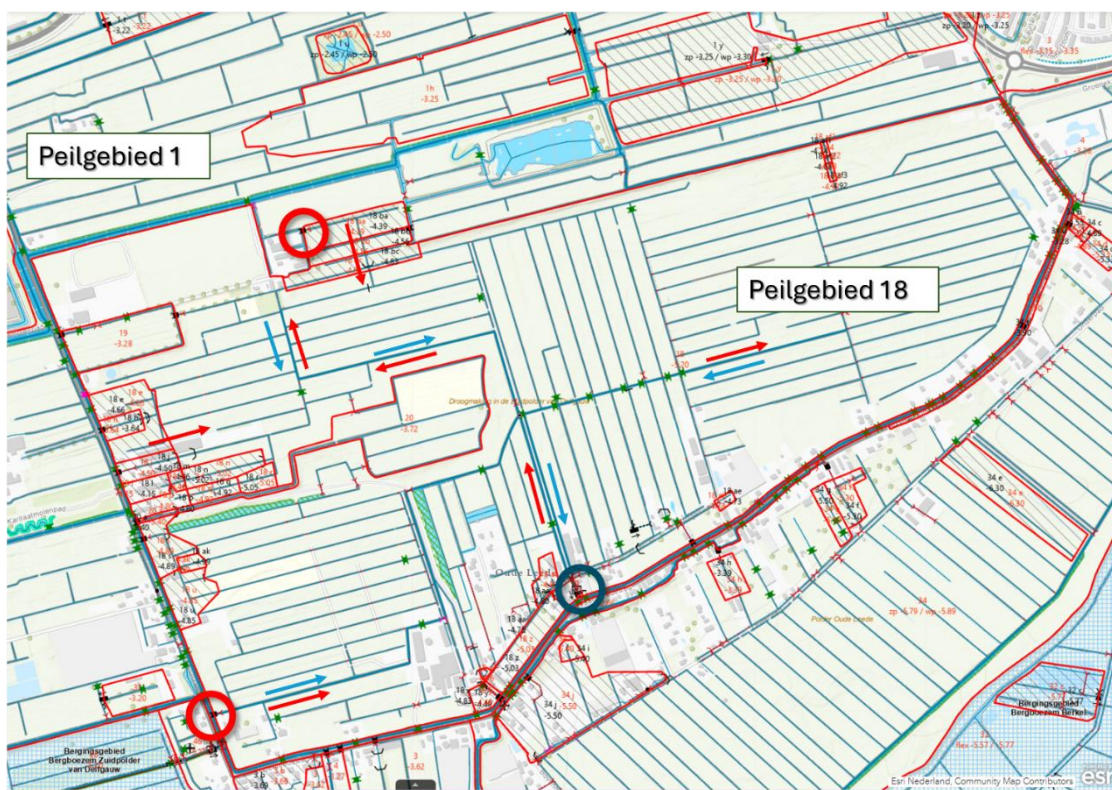

Figuur 3 meetreeks gemeten waterpeilen meetpunt Oude Leedeweg (bij het gemaal)

Hoe werkt het watersysteem?

Figuur 4 is een kaartje van het watersysteem voordat het weidevogelgebied werd ingericht. De blauwe en rode pijlen laten zien hoe het water globaal door het gebied stroomt. In het peilbesluit van 2011 is peilgebied 27 vastgesteld (Figuur 2). Omdat het waterpeil van dat peilgebied nooit is ingesteld is het ook niet op het kaartje te zien. Het vormt nu één gebied met peilgebied 18 en het waterpeil van peilgebied 18 is er ingesteld.

Het gemaal Oude Leede maalt het te veel aan water naar de Oude Leedse vaart. Als er te weinig water is dan wordt vanaf het gemaal water ingelaten in de polder. Ook op andere punten kan er water worden ingelaten.

Figuur 4 – Kaart met de praktijksituatie van de waterhuishouding – blauwe cirkel: gemaal Oude Leede, rode cirkels: inlaten, blauwe pijlen: afvoerrichting water, rode pijlen: aanvoerrichting water

Gebied met afwijkend waterpeil

In het noorden van peilgebied 27 zijn drie kleine gebieden met een afwijkend waterpeil (zie Figuur 4 en Figuur 5). De waterpeilen in deze gebieden zijn:

- 4,39 meter beneden NAP voor 27 a
- 4,56 meter beneden NAP voor 27 b
- 4,83 meter beneden NAP voor 27 c

Het waterpeil van dit gebied is niet vastgelegd in een peilbesluit. Volgens de beleidsnota Peilbeheer wil Delfland gebieden met afwijkende waterpeilen zoveel mogelijk opheffen. Het waterpeil moet dan hetzelfde worden als het waterpeil van de rest van het peilgebied.

Maar als het maaiveldniveau ten minste 10 cm afwijkt van het omliggende peilgebied mag een gebied met afwijkend waterpeil blijven bestaan. Gebied met afwijkend waterpeil 27a, 27b en 27c voldoen hieraan en mogen daarom blijven bestaan. Bovendien is hier een hoger waterpeil nodig omdat het maaiveld hoger is dan in de rest van het peilgebied. Sloten zouden anders droog komen te staan.

Figuur 5 Gebied met afwijkend waterpeil 27a, 27b en 27c (gestreepte vlakken)

3.3 Hoe verandert het watersysteem?

Er is een weidevogelkerngebied gemaakt van circa 25 hectare groot (zie Figuur 6). Aan de randen van het nieuwe peilgebied 27 is een peilscheiding gemaakt. Een peilscheiding is een klein dijkje dat ervoor zorgt dat het water niet van het ene naar het andere peilgebied kan stromen.

Om het water op te kunnen zetten in het nieuwe peilgebied 27 zijn er twee stuwen gemaakt: een drijverstuw en een schotbalkstuw. Als er te veel water is, wordt het water via dit punt afgevoerd naar peilgebied 18. Als er te weinig water is, kan water worden aangevoerd via de inlaat bij boerderij Veelust (Zuideindseweg 57).

Begin januari wordt de schotbalkstuw dichtgezet. Het waterpeil mag dan door neerslag gaan stijgen tot het gewenste waterpeil. Als het zo droog is dat het waterpeil niet vanzelf omhoogkomt dan zal er water worden aangevoerd via de inlaat. Zo kan het gebied op 1 februari op het gewenste broedpeil staan. Als het broedpeil is ingesteld, wordt het te veel aan water afgevoerd via de drijverstuw. Als het broedpeil is ingesteld, is het gebied extra nat. Met een gewone stuw zou het water dan te snel afstromen naar het lagere peilgebied. Daardoor kan er sneller wateroverlast ontstaan dan voor de herinrichting. Om te snelle afstroming te voorkomen is een zogenaamde drijverstuw aangelegd.

Aan het eind van het broedseizoen mag het waterpeil binnen peilgebied 27 door verdamping van water gaan zakken naar het zomerpeil. Vanaf begin juli wordt de schotbalkstuw aangepast. Hierdoor komt het peilgebied 27 op zomerpeil te staan.

4 Hoe bepalen we het nieuwe waterpeil?

In dit hoofdstuk bekijken we of het nieuwe waterpeil goed past bij het gebied. Daarbij kijken we naar de gevolgen van het waterpeil voor de gebiedsfuncties en (Delflandse) belangen van peilgebied 27. Dit doen we aan de hand van het beleid van de beleidsnota Peilbeheer.

4.1 Welke gevolgen heeft het nieuwe waterpeil van peilgebied 27?

Het gebied is veranderd van graslandgebied voor landbouw naar weidevogelgebied. De waterhuishouding is daarbij aangepast. Hierbij is een nieuw peilgebied gemaakt. Het nieuwe waterpeilen zijn:

- een broedpeil van 4,90 m beneden NAP,
- een zomerpeil van 5,05 m beneden NAP,
- een winterpeil van 5,20 m beneden NAP.

In het voorjaar voldoet het oude waterpeil niet meer voor de weidevogels. Het nieuwe broedpeil zorgt voor de natte omstandigheden die de weidevogels nodig hebben. Voor eventuele archeologische resten in de bodem is een hoger peil geen probleem.

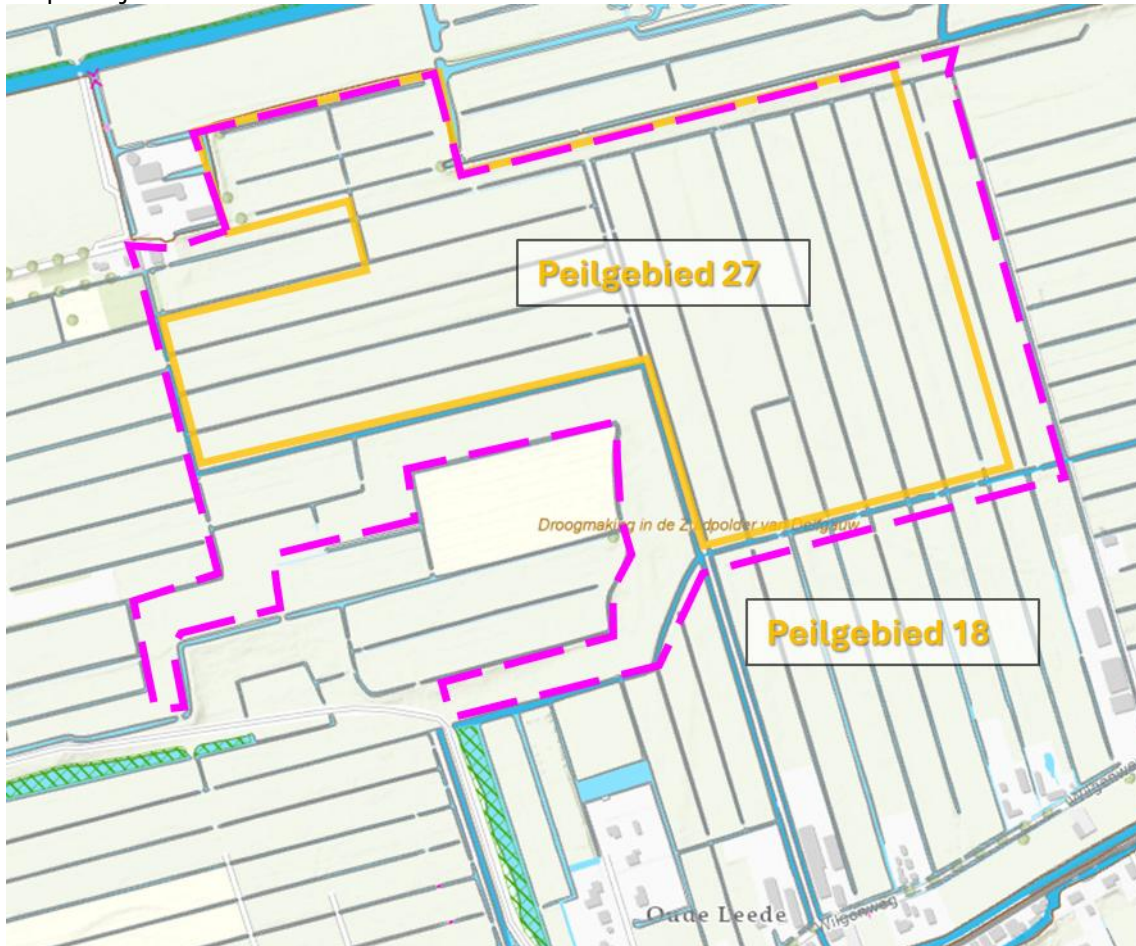
Het nieuwe waterpeil levert ook geen problemen op voor de volgende waterhuishoudkundige belangen:

- Waterkeringen: Het nieuwe waterpeil heeft geen negatieve invloed op de regionale waterkering.
- Watergangen: de watergangen in het gebied functioneren ook voldoende in de nieuwe situatie.
- Risico op wateroverlast: Het nieuwe peilgebied 27 heeft een natuurfunctie gekregen. Voor natuurgebieden hoeft Delfland niets te doen om wateroverlast te voorkomen. Dit peilgebied mag in natte perioden tijdelijk onder water lopen. Maar voor peilgebied 18 mag het risico op waterlast niet groter worden. Door de nieuwe drijverstuw neemt dat risico niet toe.
- Risico op watertekort of droogte: door een verbeterde inlaat bij boerderij Veelust kan er bij droogte voldoende water worden ingelaten.
- Objecten in en aan het water: Bestaande duikers functioneren niet optimaal bij het nieuwe waterpeil. Maar de verwachting is dat het voldoende is voor de extensievere natuurfunctie. Op de belangrijkste plekken worden enkele nieuwe duikers aangelegd die goed functioneren bij de nieuwe waterpeilen.
- Waterkwaliteit en ecologie: Het nieuwe waterpeil levert waarschijnlijk geen problemen op voor de waterkwaliteit en ecologie. Doordat het gebied natter wordt, zullen organische bestanddelen in de grond minder gaan oxideren. Hierdoor zullen er naar verwachting minder voedingsstoffen vanuit de grond in het slootwater komen. Doordat in het voorjaar water op een deel van het land blijft liggen, kunnen er wel voedingsstoffen in de sloot spoelen.
Maar door de verminderde bemesting van het gebied zal het water schoner worden. Door deze maatregelen is de verwachting dat de gehalten stikstof en fosfaat na de herinrichting verder omlaag gaan. Het hoge waterpeil in het voorjaar en het zomerpeil is ook goed voor waterplanten.

Het nieuwe peilgebied 27 zorgt wel voor extra versnippering van peilgebieden. Daarnaast zorgt het ook voor een nieuwe barrière voor vissen in het voorjaar en zomer. Na de zomer staat het gebied in open verbinding met peilgebied 18. In die periode kunnen vissen peilgebied 18 bereiken en andersom.

4.2 Welke gevolgen heeft het bestaande waterpeil voor delen van peilgebied 18?

In de oude situatie is het peilbesluit van peilgebied 27 nooit ingesteld. Het nieuwe peilgebied 27 is kleiner dan het oude peilgebied 27 (zie Figuur 7). De delen, die niet bij het nieuwe peilgebied 27 horen, worden ingedeeld bij peilgebied 18. Maar het waterpeil verandert hier in de praktijk dus niet.

Figuur 7 begrenzing nieuwe peilgebied 27 (oranje lijn) en oude peilgebied (paarse stippellijn)

Het waterpeil blijft hier dus 5,20 beneden NAP omdat deze delen een landbouwkundige functie hebben. Het hogere voorjaarspeil van peilgebied 27 is hiervoor te nat. Daarnaast is de primaire watergang, westelijk van peilgebied 27 belangrijk voor de aan- en afvoer van water voor andere delen van peilgebied 18. Bij het huidige waterpeil kan de aan- en afvoer van water goed blijven functioneren.

Voor de overige waterbelangen zijn er geen bezwaren:

- Waterkeringen: Het waterpeil heeft geen negatieve invloed op de regionale waterkering.
- Risico op wateroverlast: Dit risico verandert niet doordat het waterpeil niet verandert.
- Risico op watertekort of droogte: de aanvoer van water is mogelijk via inlaten.
- Objecten in en aan het water: Bestaande duikers functioneren goed bij het huidige waterpeil
- Waterkwaliteit en ecologie: Naar verwachting zullen er geen veranderingen optreden.

4.3 Wat worden de nieuwe waterpeilen?

Nieuw waterpeil voor peilgebied 27

Voor peilgebied 27 kiezen we voor het voorjaar een broedpeil van 4,90 m beneden NAP, een zomerpeil van 5,05 beneden NAP en een winterpeil van 5,20 m beneden NAP.

Op 1 februari moet het waterpeil op het broedpeil staan. In de maand januari mag het waterpeil alvast door het vasthouden van regen gaan stijgen. Dan worden de schotbalken in de schotbalkstuw opgestapeld. Als het gebied op broedpeil staat, wordt water afgevoerd via de drijverstuw. Er wordt water ingelaten als het waterpeil nog niet op het broedpeil staat.

Op 1 juli moet het waterpeil op het zomerpeil staan. De schotbalkstuw zal op die datum aangepast worden. In de maand juni mag het waterpeil door verdamping uitzakken.

Het zomerpeil zal overgaan naar het winterpeil in de maanden september en oktober. Het precieze tijdstip is afhankelijk van het weer en van de grondwaterstanden in het peilgebied.

Het nieuwe waterpeilen hebben positieve effecten en de risico's zijn acceptabel. Het gebied met de nieuwe waterpeilen is te zien op de peilenkaart in bijlage 1. Het schouwpeil wordt 5,20 m beneden NAP.

Nieuw waterpeil voor gebiedsdelen die aan peilgebied 18 worden toegevoegd

Voor de delen, die in het vorige peilbesluit bij peilgebied 27 hoorden, kiezen we voor een peil van 5,20 beneden NAP. Deze delen worden toegevoegd aan het bestaande peilgebied 18. Het schouwpeil is 5,20 m beneden NAP. In de rest van peilgebied wijzigt het waterpeil dus niet.

Peilverschillen

Vergeleken met het vorige peilbesluit wordt het waterpeil lager in peilgebied 27 en in de delen die aan peilgebied 18 worden toegevoegd. In peilgebied 27 is het waterpeil tussen 10 tot 70 cm lager. In de nieuwe delen van peilgebied 18 is het waterpeil 40 tot 70 cm lager.

Het waterpeil van het vorige peilbesluit zijn nooit ingesteld. Deze verschillen zijn daarom niet opgetreden. In werkelijkheid zijn:

- voor de nieuwe delen van peilgebied 18 geen peilverschillen optreden,
- voor peilgebied 27 in het voorjaar het waterpeil 30 cm hoger wordt, in de zomer 15 cm hoger en de winter gelijk blijft.

4.4 Welke maatregelen zijn nodig?

Bij de inrichting van het weidevogelgebied zijn allerlei maatregelen uitgevoerd. Zo zijn aan de Wilgenweg twee stuwen naast elkaar aangelegd. Deze stuwen houden het water in het voorjaar en de zomer op een hoger waterpeil. Bij de stuwen is ook een peilschaal geplaatst. Op een peilschaal is een soort maatlat waarop je kan zien hoe hoog het water staat. De maatregelen zijn betaald uit het budget voor de inrichting van het weidevogelgebied.

Woordenlijst

- *Bodemdaling*: Het dalen van de hoogte van een terrein. Bodemdaling kan veroorzaakt worden door oxidatie, inklinking, gas- en oliewinning en lange termijn geologische processen.
- *Broedpeil*: Een hoog waterpeil tijdens het broedseizoen van weidevogels.
- *Gebied met afwijkend waterpeil*: Een klein gebied waarin het waterpeil afwijkt van het waterpeil dat in het peilbesluit is vastgesteld.
- *Gebiedsfuncties*: Doel waarvoor een gebied wordt gebruikt. Elke plek heeft een bepaalde functie, zoals wonen, natuur, landbouw of recreatie.
- *NAP*: De afkorting staat voor Normaal Amsterdams Peil. Dit wordt bijvoorbeeld gebruikt om de hoogte van het waterpeil of de bodem aan te geven.
- *Peilbeheer*: Het zorgen voor het juiste waterpeil door water aan- of af te voeren.
- *Peilbesluit*: Besluit van het algemeen bestuur van een waterschap. Hierin staat welke waterpeilen er moet worden ingesteld, de ligging van de peilgebieden en plaats van de peilschalen zijn aangegeven.
- *Peilgebied*: Gebied met elkaar verbonden watergangen. In dat gebied wordt één waterpeil aangehouden.
- *Peilschaal*: Een peilschaal is een maatlat die in het water staat. Op deze peilschaal is een centimeterverdeling te zien. Daarmee is waterstand af te lezen en te controleren of de waterstand overeenkomt met het peilbesluit. Peilschalen zijn bevestigd aan kademuren, beschoeiingen of een aparte plank in het water.
- *Schouwpeil*: In het peilbesluit vastgesteld waterpeil dat het referentieniveau vertegenwoordigt voor het voeren van schouw, dagelijks peilbeheer, afhandelen van vergunningen en het uitvoeren van onderhoud aan watergangen.
- *Vast peil*: Tijdens het hele jaar wordt er één peil aangehouden.
- *Versnippering*: Het ontstaan van extra peilgebieden. Hierdoor wordt het waterbeheer ingewikkelder.
- *Waterpeil*: Door waterschap in peilbesluit vastgelegde waterpeil dat in een bepaald gebied moet worden gehandhaafd.

Bijlage 1 Peilenkaart Zuidpolder van Delfgauw, peilgebied 18
en 27

Naam ontvanger Hoogheemraadschap Delfland
t.a.v. [REDACTED]

per email [REDACTED]

Datum 17 september 2025

Behandeld door [REDACTED]

Onderwerp Zienswijze op Peilbesluit zuidoostelijk Schieveen peilgebieden 2, 3, 36 - 43, 47 - 49, broedgebieden nabij Oude Bovendijk, A16 en Hofweg in Rotterdam

Geachte [REDACTED],

Dank voor de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op het ontwerp Peilbesluit zuidoostelijk Schieveen peilgebieden 2, 3, 36 - 43, 47 - 49, broedgebieden nabij Oude Bovendijk, A16 en Hofweg in Rotterdam. U ontvangt hierbij de reactie van Rotterdam The Hague Airport. (RTHA)

Belangrijk voor een luchthaven is dat de veiligheid van vliegverkeer te allen tijde gewaarborgd blijft. Met deze gedachte hebben we het ontwerp peilbesluit beoordeeld. Deze ontwikkeling valt onder de 'vogel aantrekkende activiteiten binnen de 13km zone'. Dit is aanleiding om u te verzoeken een risk assessment te te laten uitvoeren en een onafhankelijk ecologisch rapport op te laten stellen.

In de toelichting staat 'Ganzen en meeuwen kunnen een aanvaringsrisico vormen voor vliegtuigen. Te natte omstandigheden en moerassige natuurtypen moeten vermeden worden. Deze omstandigheden kunnen een aantrekkende werking hebben op ganzen en meeuwen. Voor de veiligheid van vliegverkeer is het van belang dat er niet teveel van deze vogels in het broedgebied zijn. Zo wordt de kans op botsingen tussen vogels en vliegtuigen verkleind. Er is een beheerplan tussen de provincie en beheerorganisatie van het broedgebied om aantallen ganzen die een risico kunnen vormen te verminderen. Dit plan wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld en uitgevoerd.' Dit onderstrepen wij.

De aanpassing van de peilgebieden 48, 48 en 49 zijn voor RTHA het meest van belang. Het zomer- en winterpeil van 2025 - buiten het broedseizoen om - is gelijk aan 2011. Het is dan ook niet aannemelijk dat de situatie wat betreft vogels in deze periode nu anders zal zijn dan in voorgaande jaren.

Echter, het broedpeil dat voorgesteld wordt, kan er wel toe leiden dat het nestsucces van de weidevogels verbetert. Voor RTHA is het van belang dat wanneer er een toename van het aantal vogels wordt waargenomen die toe te schrijven is aan het verhogen van het waterpeil, er ruimte is om met de beheerder van het broedgebied (Natuurmonumenten) en het hoogheemraadschap in gesprek te gaan om tot een oplossing te komen in het kader van de luchtverkeersveiligheid.

Graag willen wij weten hoe het aantal vogels gemonitord gaat worden en welke acties er bij toename van het aantal vogels wordt ondernomen.

Deze zienswijze van Rotterdam The Hague Airport is gebaseerd op de publicatie van het voorlopige peilbesluit, gepubliceerd in het waterschapsblad 2025, nummer 17133, en op basis van de huidige omstandigheden en kennis van zaken.

Mochten er naar aanleiding van deze zienswijze vragen zijn dan zijn wij natuurlijk van harte bereid deze te beantwoorden.

Met vriendelijke groet,

Nota van beantwoording

Peilbesluit zuidoostelijk Schieveen
peilgebieden 2, 3, 36 – 43, 47 –
49, broedgebieden nabij Oude
Bovendijk, A16 en Hofweg in
Rotterdam

Inhoud

1 Inleiding	3
1.1 Inspraakprocedure	3
1.2 Doel van de Nota van beantwoording	3
2 Overzicht binnengekomen zienswijze	3
3 Ontvankelijkheid	3
4 Behandeling zienswijze	4
5 Bijlage: Ingediende zienswijze	6

1. Inleiding

1.1 Inspraakprocedure

Het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden heeft op 1 juli 2025 het ontwerp-peilbesluit 'zuidoostelijk Schieveen 2025, peilgebieden 2, 3, 36 – 43, 47 – 49 broedgebieden nabij Oude Bovendijk, A16 en Hofweg' vastgesteld. Tevens is het ontwerp-peilbesluit vrijgegeven voor de inspraakprocedure. Het ontwerp-peilbesluit heeft van 8 augustus 2025 tot en met 19 september 2025 ter inzage gelegen.

1.2 Doel van de Nota van beantwoording

In deze Nota van beantwoording is de zienswijze op het ontwerp-peilbesluit en de reactie van het Hoogheemraadschap van Delfland (Delfland) daarop gebundeld.

2. Overzicht binnengekomen zienswijze

Nr.	Datum verzending	Afzender	Kenmerk Delfland
1	17 september 2025	Rotterdam The Hague Airport (RTHA)	DMS#2468587

3. Ontvankelijkheid

Op grond van het bepaalde in artikel 3:16 van de Algemene wet bestuursrecht is een zienswijze tijdig ingediend indien deze voor het einde van de termijn is ontvangen.

De zienswijze is voor de eindtermijn van de terinzagelegging ontvangen. De zienswijze is ontvankelijk.

4. Behandeling zienswijze

In onderstaande tabel zijn de vragen uit de zienswijze per onderwerp uiteengezet. In de kolom daarnaast is de reactie van Delfland opgenomen. In de laatste kolom wordt aangegeven of de vraag aanleiding geeft tot een aanpassing van het peilbesluit.

De volledige zienswijze is als bijlage bij deze nota toegevoegd.

Nr.	Onderwerp van de zienswijze	Reactie dijkgraaf en hoogheemraden	Aanpassing peilbesluit
1.	Risk assessment laten uitvoeren en een onafhankelijk ecologisch rapport op laten stellen.	<p>Dergelijke onderzoeken zijn al uitgevoerd door onafhankelijke en deskundige bureaus bij de inrichting van het broedgebied.</p> <p>In opdracht van de gemeente Rotterdam is in 2010 een Faunaeffectrapportage opgesteld door Sovon Vogelonderzoek Nederland, waarin specifiek is gekeken naar de gevolgen van de herinrichting van polder Schieveen voor vogelaanvaringsrisico's.</p> <p>Daarnaast zijn de ecologische effecten van het broedpeil onderzocht door Witteveen + Bos in 2013.</p> <p>De resultaten van deze onderzoeken zijn meegenomen in de vergunningverlening en de inrichting van het gebied.</p> <p>Delfland heeft zich bij het opstellen van het ontwerp-peilbesluit mede gebaseerd op deze rapporten, die als onderbouwing hebben gediend voor een afgewogen ontwerpbesluit waarin ook rekening is gehouden met de luchtverkeersveiligheid.</p>	Geen aanpassing
2.	Ruimte om met de beheerder van het broedgebied (Natuurmonumenten) en Delfland in gesprek te gaan om tot een oplossing te komen in het kader van de luchtverkeersveiligheid, wanneer een toename van het aantal vogels wordt waargenomen die toe te schrijven is aan het verhogen van het waterpeil.	<p>Het gebied is door de gemeente Rotterdam ingericht als agrarisch natuur- en recreatiegebied met ruimte voor weidevogels, zie hiervoor de toelichting op pagina 5.</p> <p>Delfland is verantwoordelijk voor het waterpeil en heeft bij het opstellen van het ontwerp-peilbesluit, zoals eerder al gesteld, onder andere de randvoorwaarden uit de Faunaeffectrapportage van Sovon Vogelonderzoek Nederland als uitgangspunt genomen.</p> <p>Deze randvoorwaarden zijn toegepast om te voorkomen dat het waterpeil leidt tot omstandigheden die de luchtverkeersveiligheid kunnen beïnvloeden, waardoor het niet aannemelijk is dat er een eventuele verslechtering van de luchtverkeersveiligheid optreedt.</p>	Geen aanpassing

		<p>Naast het belang van de luchtverkeersveiligheid, zijn binnen de betreffende peilgebieden ook broedpeilen voor weidevogels meegewogen in de afweging van het waterpeil.</p> <p>Indien in de toekomst blijkt dat het peilbesluit niet meer voldoet aan de gestelde randvoorwaarden of dat er nieuwe inzichten ontstaan, kan het besluit worden herzien. Delfland staat open voor overleg met betrokken partijen, waaronder RTHA en Natuurmonumenten.</p>	
3.	Monitoring van vogels en welke acties er bij toename van het aantal vogels wordt ondernomen.	<p>Monitoring van vogels is geen taak van Delfland. Wel heeft Delfland bij het opstellen van dit ontwerp-peilbesluit kennisgenomen van de beschikbare monitoringsresultaten.</p> <p>Deze monitoring van vogels is uitgevoerd door het onafhankelijke bureau Ecoresult, volgens de afspraken uit het Waterplan 2015, behorend bij het destijds geldende bestemmingsplan van de gemeente Rotterdam.</p> <p>Van 2016 tot en met 2024 zijn vogels gemonitord, zoals beschreven op bladzijde 30 in de toelichting. Deze monitoring had als doel te onderzoeken of het waterpeil bijdraagt aan een toename van weidevogels. Vanaf 2025 worden weidevogels echter niet meer jaarlijks gemonitord.</p> <p>Ganzen worden nog wel gemonitord en actief beheerd op basis van een jaarlijks vastgesteld beheerplan tussen de provincie Zuid-Holland en Natuurmonumenten, zie hiervoor de toelichting op pagina 31.</p> <p>Rapportages:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 'Sovon, oktober 2010. Gevolgen van de herinrichting van polder Schieveen voor vogelaanvaringsrisico's' (Link in PDF) - 'Ecoresult, oktober 2024, Broedvogelkartering weidevogels polder Schieveen 2024' (Link in PDF) - 'Witteveen + Bos, 12 juni 2013. Ecologische effecten beheersscenario's broedpeilgebieden' (Link in PDF) 	Geen aanpassing

BIJLAGE: Ingediende zienswijze

Rotterdam The Hague Airport
Rotterdam Airportbaan 19
3045 AN Rotterdam

Postbus 12025
3004 GA Rotterdam

www.rtha.com

Naam ontvanger Hoogheemraadschap Delfland
t.a.v. [REDACTED]

per email [REDACTED]

Datum 17 september 2025

Behandeld door [REDACTED]

Onderwerp Zienswijze op Peilbesluit zuidoostelijk Schieveen peilgebieden 2, 3, 36 - 43, 47 - 49, broedgebieden nabij Oude Bovendijk, A16 en Hofweg in Rotterdam

Geachte [REDACTED]

Dank voor de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op het ontwerp Peilbesluit zuidoostelijk Schieveen peilgebieden 2, 3, 36 - 43, 47 - 49, broedgebieden nabij Oude Bovendijk, A16 en Hofweg in Rotterdam. U ontvangt hierbij de reactie van Rotterdam The Hague Airport. (RTHA)

Belangrijk voor een luchthaven is dat de veiligheid van vliegverkeer te allen tijde gewaarborgd blijft. Met deze gedachte hebben we het ontwerp peilbesluit beoordeeld. Deze ontwikkeling valt onder de 'vogel aantrekkende activiteiten binnen de 13km zone'. Dit is aanleiding om u te verzoeken een risk assessment te laten uitvoeren en een onafhankelijk ecologisch rapport op te laten stellen.

In de toelichting staat 'Ganzen en meeuwen kunnen een aanvaringsrisico vormen voor vliegtuigen. Te natte omstandigheden en moerassige natuurtypen moeten vermeden worden. Deze omstandigheden kunnen een aantrekkende werking hebben op ganzen en meeuwen. Voor de veiligheid van vliegverkeer is het van belang dat er niet teveel van deze vogels in het broedgebied zijn. Zo wordt de kans op botsingen tussen vogels en vliegtuigen verkleind. Er is een beheerplan tussen de provincie en beheerorganisatie van het broedgebied om aantallen ganzen die een risico kunnen vormen te verminderen. Dit plan wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld en uitgevoerd.' Dit onderstrepen wij.

De aanpassing van de peilgebieden 48, 48 en 49 zijn voor RTHA het meest van belang. Het zomer- en winterpeil van 2025 – buiten het broedseizoen om – is gelijk aan 2011. Het is dan ook niet aannemelijk dat de situatie wat betreft vogels in deze periode nu anders zal zijn dan in voorgaande jaren.

Echter, het broedpeil dat voorgesteld wordt, kan er wel toe leiden dat het nestsucces van de weidevogels verbetert. Voor RTHA is het van belang dat wanneer er een toename van het aantal vogels wordt waargenomen die toe te schrijven is aan het verhogen van het waterpeil, er ruimte is om met de beheerder van het broedgebied (Natuurmonumenten) en het hoogheemraadschap in gesprek te gaan om tot een oplossing te komen in het kader van de luchtverkeersveiligheid.

Graag willen wij weten hoe het aantal vogels gemonitord gaat worden en welke acties er bij toename van het aantal vogels wordt ondernomen.

Deze zienswijze van Rotterdam The Hague Airport is gebaseerd op de publicatie van het voorlopige peilbesluit, gepubliceerd in het waterschapsblad 2025, nummer 17133, en op basis van de huidige omstandigheden en kennis van zaken.

Mochten er naar aanleiding van deze zienswijze vragen zijn dan zijn wij natuurlijk van harte bereid deze te beantwoorden.

Met vriendelijke groet,

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	3553
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 november 2025
Agendapunt	H.11
Titel	Strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	27 november 2025

Voorgesteld besluit

Onderwerp	Strategie en Uitvoeringsprogramma Biodiversiteit
Versienummer	1
Dossiernummer	3553
D&H datum	dinsdag 14 oktober 2025
Wijze agenderen	Openbaar

1) Het gevraagde besluit

Het strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit (DMS 2467137) vast te stellen.

2) Aanleiding

In 2020 introduceerde Delfland een ambitie op biodiversiteit voor zijn eigen werk en terreinen. Na een introductiefase (Actieplan biodiversiteit 2021-2022) werd biodiversiteit beleidsmatig verankerd in het WBP6. In 2024 is de verenigde vergadering per brief (kenmerk 2279238) geïnformeerd over de voortgang en ontwikkelingen op het thema biodiversiteit. Inmiddels heeft de inzet op biodiversiteit zich ontwikkeld van een eigen ambitie naar een gezamenlijke opgave van waterschappen, andere overheden en gebiedspartijen. Delfland committeert zich o.a. als partner van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel aan het meekoppelen van biodiversiteit in zijn werkzaamheden.

Het strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit zet in op de verbetering van leefgebieden en het verbinden van natuur via onze (lijnvormige) assets, zoals keringen en watergangen, waarvan we ook zelf grondeigenaar zijn. Het strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit is adaptief, op groei gericht. Door eerst gericht in te zetten op gebieden als Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland (NNN) en onze weidevogelgebieden versterken we wat er al is. Deze gebieden vallen grotendeels samen met de samenwerkingsverbanden Nationaal Park Hollandse Duinen en Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland. In een later stadium kan overwogen worden om gebieden met natuurwaarde, het stedelijk gebied, de Vlietzone en Het Regiopark Buytenhout, hieraan toe te voegen.

3) Beoogd effect

Met het strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit bereikt Delfland dat:

- een structuur wordt gehanteerd waarbij toekomstige verplichtingen vanuit de natuurherstelverordening kunnen worden ingepast;
- de ontwikkelopgave voor het blauwgroene netwerk concreet is en opschaalbaar is;
- de condities voor minimaal basiskwaliteit natuur bereikt worden op zijn assets;
- de inzet op biodiversiteit en natuurherstel kan worden geborgd in de werkprocessen en aansluit op haalbaarheid en uitvoerbaarheid.

4) Kernboodschap

“Delfland werkt mee aan breed natuurherstel”

Om het beoogde effect te bereiken wordt de VV verzocht in te stemmen met het strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit. Het college van D&H stelt daarin een groei aanpak, voorsortierend op de verplichtingen vanuit de Natuurherstelverordening. De aanpak is adaptief, grotendeels realiseerbaar binnen de huidige werkprocessen en voldoende flexibel om mee te bewegen met ontwikkelingen.

Rode draad in de biodiversiteitsaanpak is het blauwgroene netwerk van Delfland. Binnen het blauwgroene netwerk, dat natuurgebieden verbindt en versterkt, werkt Delfland aan rijke
Dossiernummer: 3553

natuur op zijn assets; daarbuiten aan basiskwaliteit natuur. Basiskwaliteit natuur betreft de (fysieke en beheers-) condities die nodig zijn om gewone soorten als egel en merel daadwerkelijk gewoon te houden. Bij rijke natuur richten we ons op soorten en is er meer ruimte voor maatwerk. Specifiek hebben we in rijke natuur oog voor de verbindende functie binnen het blauwgroene netwerk.

Intern geeft het strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit richting aan de borging van biodiversiteit in de werkprocessen. Binnen het blauwgroene netwerk is de ecologische ambitie hoger en is er meer ruimte voor maatwerk dan buiten het blauwgroene netwerk.

Extern faciliteert het strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit de samenwerking met gebiedspartners. Delfland nodigt zijn partners uit, via bestaande samenwerkingsverbanden, om samen invulling te geven aan het blauwgroene netwerk.

5) Historie – eerdere besluitvorming

De inzet op biodiversiteit is eerder vastgelegd in:

- het Actieplan Biodiversiteit 2020-2021 (brief dd. 26-5-2020, kenmerk 1455106)
- het Waterbeheerplan 6
- de informerende brief inzake de stand van zaken biodiversiteit (brief dd. 4-6-2024, kenmerk 2279238).
- de informatieve VV van 22 april 2025

6) Regelgeving en Beleid

De Omgevingswet (met de regels uit de voormalige Wet Natuurbescherming) regelt de bescherming van (Natura 2000) natuurgebieden en van planten- en diersoorten. Voor de waterschappen is er een 'gedragscode bestendig beheer en onderhoud' waarin staat hoe waterschappen in hun dagelijks werk natuur beschermen. In het WBP6 heeft Delfland - aanvullend op deze wettelijke verplichting - beleid en maatregelen opgenomen om leefgebieden van planten en dieren te verbeteren. Het gaat b.v. om het kruidenrijk inrichten en beheren van dijken en het nemen van biodiversiteitsmaatregelen op bedrijfsterreinen. Het coalitieakkoord onderstreept de ambitie: "Ons streven is om de flora en fauna van ons gebied te ontzien in ons beleid en werkzaamheden. Ons doel is het herstel van de biodiversiteit en hiervoor zijn de "small five" onze icoonsoorten. Dit zijn: grutto, weidehommel, glassnijder, rugstreeppad en bittervoorn. Als het goed gaat met deze soorten, gaat het goed met de biodiversiteit.

In 2024 is de Europese Natuurherstelverordening aangenomen. Hierin staan bindende doelstellingen voor het herstel van ecosystemen. In 2050 moet 90% van de aangetaste ecosystemen op het land en in het water hersteld zijn. Er zijn doelen voor habitats, voor bestuivers, voor groen in de stad, voor (vernatting van) veenweidegebieden, voor bossen en voor rivieren. Nederland moet in 2026 een natuur(herstel)plan hebben. De maatregelen in dat plan, bijvoorbeeld het verbinden van leefgebieden, zijn verplicht. En mogelijk wordt in 2026 in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) een verplichting opgenomen om nestelvoorzieningen voor vogels en vleermuizen aan te brengen bij utiliteitsbouw.

Landelijke initiatieven en opgaven waaraan de waterschappen expliciet bijdragen zijn o.a. de Agenda Natuurinclusief, het Deltaplan Biodiversiteitsherstel en het Blauwgroene Netwerk. Allemaal zijn ze gericht op het verbeteren van leefgebieden en het verbinden van natuur. De lijnvormige assets van de waterschappen zijn bij uitstek geschikt om natuur te verbinden, en om typische soorten van nat-droge habitats te huisvesten.

7) Financiën

Het strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit gaat uit van een groeipad. In deze fase werken we het strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit verder uit naar opgave voor assets waterkeringen, watersysteem, waterketen en overige terreinen. Doel van deze aanpak is er op gericht om kennis en ervaring op te doen op kosten voor investering en beheer en onderhoud. De investeringen in realisatie natuurwaarde zijn in de fase minder dan 1% van het investeringsvolume voor de assets van Delfland. De investeringen voor realisatie natuurwaarde, waarin wordt meegekoppeld met werkzaamheden aan bestaande assets, wordt

Dossiernummer: 3553

gedekt uit de bestaande verzamelkredieten voor waterkeringen, watersysteem en waterketen. Voor specifiek keringen geldt dat de kosten voor Basiskwaliteit natuur al zijn opgenomen in het verzamelkrediet. Voor nieuwe assets, zoals waterbergingen en nieuwbouw WVH wordt op projectniveau krediet aangevraagd en in bestuursvoorstellen onder paragraaf Duurzaamheid expliciet gemaakt welke financiële bijdrage (in euro en %) wordt geleverd aan realisatie van het blauwgroene netwerk van Delfland

In het strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit zijn ontwikkelvraagstukken benoemd, deze kunnen nu worden bekostigd uit bestaande begroting. Deze ontwikkelvraagstukken hebben hun eigen besluitvorming. Om het Blauw Groene Netwerk verder te kunnen laten groeien, is monitoring van resultaten en effecten essentieel. Daarnaast zal meer personele inzet nodig zijn. Capaciteit voor ecologische advisering, planvorming en ecologische groenbeheer zal bij groeipad groei en bloei moeten worden uitgebreid. De voortgangsrapportage voor Biodiversiteit rapporteert hier jaarlijks over in het laatste kwartaal. Indien deze rapportage leidt tot een vraag naar extra middelen, dan wordt hierover in het opvolgende jaar via het reguliere proces van kadernota en begroting besloten.

8) Duurzaamheid

Het Strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit geeft sturing aan de invulling van de duurzame ambities van Delfland op het onderdeel biodiversiteit. Vaak gaat die invulling hand in hand met andere duurzame ambities. Zo maakt 'ontharding' bedrijfsterreinen natuurlijker en klimaatbestendiger en draagt het gebruik van restmaterialen voor stapelmuurtjes bij aan circulariteit en biodiversiteit. Soms is een keuze nodig: verschraving van kades t.b.v. biodiversiteit beperkt lokale afzet van bagger t.b.v. energiebesparing. In de verdere uitwerking van het strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit, o.a. in impactanalyses, wordt het samengaan van duurzame ambities geconcretiseerd en geoptimaliseerd.

9) Organisatorische en personele consequenties

- De programmaliijn biodiversiteit verschuift de inzet van ontwikkelen naar implementeren in bestaande werkprocessen, ondersteund met impactanalyses. Het strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit sorteert voor op de vaststelling van KPI's voor biodiversiteit en periodieke rapportages daarover.
- Ecologische advisering, op terrestrische terrein, zal verder ontwikkeld en geborgd moeten worden.
- Het natuurinclusieve beheer is maatwerk. Met name de ontwikkeling van rijke natuur is kleinschalig en arbeidsintensief. Het wordt daarom ondergebracht bij het groenbeheer van afdeling Facilitaire Zaken en Ondersteuning (FZO)
- De inzet op biodiversiteit is niet vrijblijvend meer, zeker met de komst van de natuurherstelverordening (zie module wetten en opgaven). Bij implementatie is er aandacht voor cultuuraspecten, weerstand en gedrag.

10) OR

N.v.t.

11) Risico's en beheersmaatregelen

Risico: de gekozen inzet sluit onvoldoende aan op de wettelijke verplichting vanuit de Natuurherstelverordening en het Nederlandse Natuur(herstel)plan.

Beheersmaatregel: het strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit is flexibel en adaptief. In de jaarlijkse voortgangsrapportage wordt op afwijkingen geanticipeerd.

Risico: het strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit is niet uitvoerbaar vanwege ontbrekende gelden voor beheer en onderhoud.

Beheersmaatregel: de aanpak van het groeimodel is er op gericht dat ambitie en budget met elkaar in balans zijn. De jaarlijkse voortgangsrapportage heeft een signalerende werking, knelpunten ten aanzien van uitvoering worden bestuurlijk geagendeerd.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

Het Strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit (DMS 2467137) wordt na vaststelling, en met een gebruiksvriendelijke opmaak, gepubliceerd op de website van Delfland.

Binnen de bestaande contacten met gemeenten en de gebiedssamenwerkingen (NPHD en BPL Midden-Delfland) nodigt Delfland zijn partners uit om samen het blauwgroene netwerk te ontwikkelen.

13) Bekendmaking en vervolprocedure

N.v.t.

14) Bevoegd orgaan

Het strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit is een concretisering van de aanpak voor biodiversiteit zoals vastgelegd in het Waterbeheerplan 6. Het betreft dus een nadere uitwerking van bestaand beleid, die (tenminste) voldoet aan de wettelijke kaders. De VV is bevoegd om deze uitwerking vast te stellen, inclusief eventuele extra ambitie, aanvullend op de wettelijke plicht.

15) Toelichting

In april 2025 bent u in een informatieve vergadering (informatieve VV dd. 22 april) meegenomen in de strategische overwegingen rond de aanpak voor biodiversiteit. De strategie van ruimtelijk differentiëren (het hanteren van verschillende ambities binnen en buiten het blauwgroene netwerk) en het voorsorteren op de natuurherstelverordening zijn met u gedeeld. Zoals in de begroting 2025 vastgelegd ligt nu de nadere invulling ter besluitvorming aan u voor.

Onzekerheid is er nog over de precieze doorwerking van de natuurherstelverordening. In 2026 moet Nederland een Natuur(herstel)plan klaar hebben. Op dat moment is er meer duidelijkheid over de ecologische eisen aan onze assets en over het tempo waarin aan die eisen voldaan moet worden. De strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit neemt een voorschot op die invulling, bijvoorbeeld door aan te nemen dat met het mee-koppelen met reguliere werkzaamheden aan het gevraagde tempo kan worden voldaan. Onderdeel van de aanpak is dat de ontwikkelingen m.b.t. het natuur(herstel)plan worden gevolgd, zodat Delfland waar nodig zijn koers kan bijstellen. Waar relevant wordt dit aan uw vergadering voorgelegd.

Voor twee aspecten kan Delfland alvast een eigen keuze maken, namelijk voor de omvang van het blauwgroene netwerk en voor de mate waarin Delfland initiatief neemt in de samenwerking met anderen. Hoe groter het blauwgroene netwerk, hoe groter de natuurverbindende waarde van onze assets. En hoe groter de initiërende rol van Delfland, hoe robuuster de uiteindelijke verbindingen tussen natuurgebieden. In het strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit is een groeimodel beschreven, waarin de omvang van het blauwgroene netwerk kan toenemen, indien doelmatig, haalbaar en betaalbaar. In de eerste fase is er een sterke focus op de eigen terreinen en zijn natuurgebieden enkelvoudig met elkaar verbonden.

Met het groeimodel, wordt voorgesorteerd op de verplichtingen vanuit de Natuurherstelverordening. De aanpak is ambitieus, grotendeels realiseerbaar binnen de huidige werkprocessen en voldoende flexibel om mee te bewegen met ontwikkelingen.

Het document strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit beschrijft de aanpak voor biodiversiteit. Het beschrijft de richting voor de bestuurlijke programma's voor Waterkeringen, watersysteem, waterkwaliteit en waterketen. Noot voor de lezer: De genummerde hoofdstukken beschrijven de kern van de aanpak. De modules zijn afzonderlijk leesbaar en ter verdieping.

16) Bijlagen

Strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit (DMS 2467137)

Dossiernummer: 3553

Onderwerp Strategie en Uitvoeringsprogramma Biodiversiteit
Dossiernummer 3553

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van dinsdag 14 oktober 2025, dossiernummer 3553;

gelezen het positieve advies van de commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit.

Overwegende dat:

- De biodiversiteit wereldwijd onder druk staat
- De lijnvormige assets van waterschappen van grote waarde zijn voor vitale ecosystemen
- Delfland zich met de vaststelling van het waterbeheerprogramma 2022-2027 heeft gecommitteerd aan de inzet op leefbare habitats en robuuste ecologische verbindingen
- De Europese Natuurherstelverordening voorschrijft dat in 2050 90% van alle aangetaste ecosystemen hersteld moet zijn

Gelet op:

Artikel 77 van de Waterschapswet

Besluit:

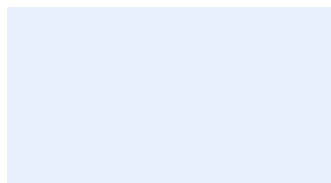
Het strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit (DMS 2467137) vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 27 november 2025.

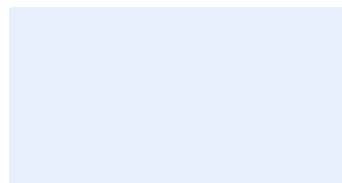
De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

de voorzitter,

ir. P.C. Janssen

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Hoogheemraadschap van
Delfland

Strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit

Biodiversiteit, natuurlijk doen!

Vast te stellen in de WV op 27 november 2025

*“Denkend aan Delfland zie ik rijk begroeide dijken,
en water vol leven, stad en land verbinden.”*

Het document “Strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit” dat u hier voor u heeft begint met een hoofdtekst, onderverdeeld in enkele hoofdstukken. In deze hoofdstukken gaan we achtereenvolgens in op de noodzaak, het blauwgroene netwerk dat we als kapstok gebruiken, de uitvoeringsagenda per programmalijn, monitoring van de voortgang en de financiële impact.

De hoofdtekst is aangevuld met verdiepende, afzonderlijk leesbare, thematische modules. Hierin is meer informatie te vinden over wetgeving, onderbouwende feiten en cijfers, de deelgebieden binnen het blauwgroene netwerk en hun kenmerkende gidssoorten (waaronder onze eigen small five), en de thema’s waternatuur, natuur op het land, verbinding, medegebruik in harmonie, natuurinclusief bouwen en exoten.

Inhoudsopgave

1. Waarom: het ombuigen van een curve	5	
2. Het blauwgroene netwerk van Delfland	9	
3. Uitvoeringsagenda	17	
4. Monitoring en voortgangsrapportage	23	
5. (Financiële) impact	27	
Module 1	Wetgeving, (gezamenlijke) opgaves en eigen ambitie	31
Module 2	Feiten en cijfers	35
Module 3	Deelgebieden en gidssoorten	39
Module 4	Waternatuur	50
Module 5	Natuur op het land	52
Module 6	Natuurverbindingen / realiseren blauwgroen netwerk (BGN)	54
Module 7	Beheren en onderhouden voor natuur	56
Module 8	Medegebruik in harmonie met natuur	58
Module 9	Natuurinclusief bouwen	60
Module 10	Exotenbeheer	62

1

1. Waarom: het ombuigen van een curve

Een sterke natuur heeft een grote variatie aan dieren en planten. Die variatie - de biodiversiteit - maakt het systeem gezond en robuust. Met de natuur en biodiversiteit **gaat het helaas niet goed**; we zitten mondiaal, maar ook nationaal en regionaal in een neerwaartse lijn. Dat komt bijvoorbeeld door verlies van leefomgeving, overexploitatie, klimaatverandering, verontreiniging en invasieve soorten (exoten). In de afgelopen decennia is de soortenrijkdom wereldwijd enorm afgenomen, waarmee de leefbaarheid van onze planeet steeds verder onder druk komt te staan. Die trend moet en kan gekeerd worden. Delfland wil (kan en moet) daarbij zijn maatschappelijke rol pakken, waarbij we ons realiseren dat we voor effect deels afhankelijk zijn van anderen, zoals medeoverheden en natuurorganisaties.

Schoon en levend water, groene linten in het landschap en een rijkdom aan planten en dieren, dat is waar we ons als waterschappen **gezamenlijk** hard voor maken. We erkennen onze maatschappelijke verantwoordelijkheid in het versterken van de biodiversiteit. Op onze beurt zijn we zelf gebaat bij biodiversiteit voor het vervullen van onze taken. Kruidenrijke dijken zijn goed bestand tegen golfslag, natuurvriendelijke oevers beperken de schade door uitheemse rivierkreeften en planten zuiveren het water. Rijke natuur maakt het watersysteem veerkrachtig en beter bestand tegen klimaatverandering.

'De curve' buigen, ofwel het samen met gebiedspartners ombuigen van de achteruitgang in ons gebied naar een versterking van de natuur, een pad naar groei, is onze missie. Er staat uitdrukkelijk "samen met": ook de provincie, in ons gebied liggende gemeenten, terreinbeherende organisaties en andere grondeigenaren hebben en nemen hierin hun rol. De assets van Delfland vervullen daarbij vaak cruciale verbindende schakels in ons landschap.

Delfland kan daarmee bijdragen aan het behouden, herstellen en vergroten van de biodiversiteit in onze provincie, ook buiten de natuurgebieden, en neemt die verantwoordelijkheid ook. Sommige dieren- en plantensoorten zijn kenmerkend voor de landschappen van Zuid-Holland. De provincie heeft 40 icoonsoorten benoemd, die samen de verschillende leefgebieden in onze provincie vertegenwoordigen. Als het leefgebied voor deze planten en dieren op orde is, kan een gezonde natuur bestaan die in balans is. Ook wij als mens zijn hier afhankelijk van. De small five van Delfland - grutto, weidehommel, bittervoorn, rugstreeppad en glassnijder - zijn in afstemming met de provincie uit deze lijst geadopteerd en zijn onze ambassadeurs; niet exclusief maar wel met speciale aandacht.

Het lijnvormige netwerk van watergangen en dijken geeft waterschappen een unieke positie om natuurgebieden te verbinden. Daarmee worden leefgebieden groter en is genetische uitwisseling mogelijk. De combinatie van natte en droge habitats is van levensbelang voor planten en dieren van waterrijke gebieden, waaronder onze small five. Waterschapsassets zijn dus van grote waarde voor vitale en robuuste ecosystemen. Samen met de andere waterschappen hebben we de ambitie om met die assets een **landelijk blauwgroen netwerk** (BGN) voor natuur te vormen.

Figuur 1: het ombuigen van de curve

Toelichting gebruikte begrippen:

Natuurinclusief: De natuur wordt actief meegenomen in het ontwerp, beheer en gebruik van onze leefomgeving. Wat 'natuurinclusief' concreet betekent voor onze assets is nog niet afgestemd en vastgelegd.

Lijnvormige elementen/assets: Het waterschap heeft lijnvormige elementen, zoals dijken of watergangen, die door het landschap heen slingeren. Deze elementen kunnen een waardevolle verbinding vormen tussen natuurgebieden.

Basiskwaliteit natuur: Een Nederlands voorgestelde minimale vereiste waaraan condities van een landschap moeten voldoen om een gewenst niveau van bij dat landschap passende biodiversiteit duurzaam in stand te houden. Dit is nodig voor het voortbestaan van algemene soorten planten en dieren.

Rijke natuur: Waarbij basiskwaliteit natuur zich focust op het herstellen van de basiscondities voor algemene soorten planten en dieren, legt rijke natuur de nadruk op natuurherstel en -ontwikkeling van speciale soorten en habitats.

Natuurrijk: Natuurrijk is een bestuurlijk vastgestelde definitie voor afspraken die gemaakt zijn met het assetteam waterveiligheid over het soortenrijk, erosiebestendig en inheems opleveren van de keringen. Hierbij kun je bijvoorbeeld denken aan het gebruik van inheemse zaaimengsels voor dijken.

Robuuste natuur: Natuur met een hoge biodiversiteit die daardoor weerbaar en veerkrachtig is, en verstoringen zoals droogte, extreme weersomstandigheden, plagen, kan doorstaan.

Blauwgroen netwerk (BGN): Netwerk waarin de waterschappen hun watergangen, dijken en overige eigendommen inzetten om leefgebied en verbindingroutes voor planten en dieren te creëren. In dit document richten we ons op de uitwerking van het BGN voor het beheergebied van Delfland.

Groenblauw netwerk: De provincies werken aan een robuust groenblauw netwerk, waarin ze groene elementen (zoals parken en bossen) en blauwe elementen (zoals sloten en meren) verbinden.

Waardplanten: Waardplanten zijn plantensoorten waarvan sommige organismen, zoals vlinders, afhankelijk van zijn voor de voortplanting. Zo eten de rupsen van het klein koolwitje uitsluitend koolplanten, terwijl het boomblauwtje alleen klimop, heide en hulst kan verteren. Zonder deze planten kunnen de afhankelijke soorten niet overleven.

Mee-koppelen: Maatregelen voor natuur en biodiversiteit voeren we in het reguliere werk uit. Anders gezegd: realisatie van natuurwaarde vindt in combinatie plaats met werkzaamheden aan de assets waterkeringen, watersysteem en waterketen.

2

2. Het blauwgroene netwerk van Delfland

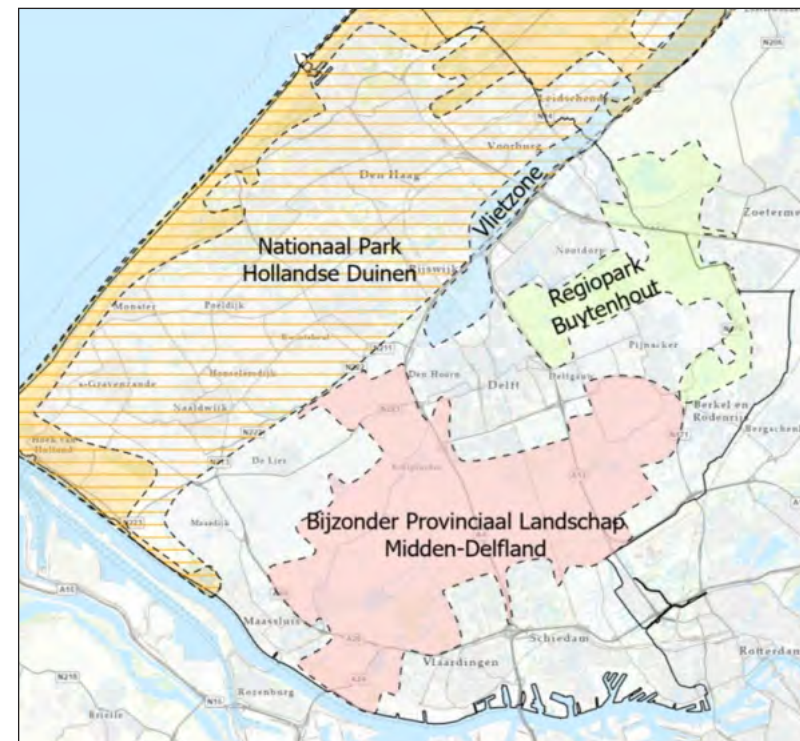
Delfland zet zijn watergangen, dijken en terreinen in om verbindingen tussen natuurgebieden te versterken, daar waar dat kan en past. De blauwgroen netwerk kaart, ofwel BGN-kaart, is daarvoor de leidraad. Basis voor het groeiemodel voor de BGN-kaart van Delfland zijn bestaande groenstructuren, natuurgebieden en groene ontwikkelplannen bij gebiedspartners, zoals provincie, gemeenten en terreinbeherende organisaties. Deze natuurgebieden en de verbindingen ertussen, vormen het blauwgroene netwerk van Delfland, zie module '**Deelgebieden en gidssoorten**'.

In het blauwgroene netwerk van Delfland zijn vijf deelgebieden te onderscheiden (figuur 2):

1. Het Nationaal Park Hollandse Duinen, met typische soorten van kust- en duingebieden, zoals aal en zandhagedis. En natuurlijk onze iconsoort rugstreeppad, die baat heeft bij onze inspanningen voor gezonde, dynamische duinen met schoon duinwater.
2. Het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland, met zijn agrarische veenweidelandschap en veenmoerassen. Het open landschap is de (zomerse) thuisbasis van onze iconsoort grutto. Iconsoort glassnijder profiteert van natuurvriendelijke oevers.
3. Het stedelijk gebied, met Den Haag, Delft, Rotterdam en de waterweggemeenten. Hier profiteren vooral kleinere dieren, zoals ijsvogel en onze iconsoort weidehommel, van schoon water en vergroende terreinen.
4. De Vlietzone, oostelijk van de Vliet tussen Delft en Leiden. Het is een groene schakel tussen stad en land, die onder regie van de provincie Zuid-Holland wordt ontwikkeld tot groenblauwe loper. Ideaal voor bij-

voorbeeld onze iconsoort bittervoorn, die schoon en verbonden water nodig heeft.

5. Regiopark Buytenhout, met zijn variatie aan geschakelde groene gebieden. Het gebied is waterrijk, en met zijn bosschages interessant voor vogels. Blauwborst en onze iconsoort bittervoorn zijn hier thuis.

Figuur 2: de deelgebieden waarop het blauwgroene netwerk gebaseerd is

We werken op twee manieren aan de realisatie van het blauwgroene netwerk:

1. Intern, door natuurinclusieve inrichting en beheer van onze assets:
 In het BGN draagt Delfland bij aan **rijke natuur**. Op onze assets nemen we gerichte maatregelen om verbindingen en leefgebieden voor planten en dieren te realiseren of behouden. We richten ons op soorten die kwetsbaar zijn en tegelijkertijd representatief zijn voor een robuust en veerkrachtig ecosysteem met een rijkdom aan soorten.
 Buiten het BGN gaan we voor **basiskwaliteit natuur (BKN)**, door op onze assets minimale condities te creëren om algemene soorten te behouden, zie figuur 3.
2. Extern, door samenwerking met andere terreinbeheerders in het BGN: Samen, ieder op zijn eigendommen (/assets), kunnen we de blauwgroene verbindingen echt tot stand brengen **of versterken**. In bestaande samenwerkingsstructuren delen we onze plannen, tonen we ons commitment en vragen we anderen om mee te doen.

		WAT DOEN WE AAN VERBETERING?	STRATEGIE DELFLAND
NATUURKwaliteit ↑ TOP ↓ SLECHT	RIJKE NATUUR Natuurgebieden, speciale habitats & condities	Natuurherstel en ontwikkeling <i>met focus op speciale soorten en habitats</i>	Herstel habitats van Blauwgroene Netwerk
	BASISKWALITEIT NATUUR Natuur buiten natuurgebieden	Natuurbehoud <i>met focus op de basiscondities</i>	Basiskwaliteit van natuur buiten Blauwgroene Netwerk
	NATUURARMOEDE	"Voedselbank" nestkasten, bijvoeren andere kleine aanpassingen	

Natuurarmoedegrens

Figuur 3: basiskwaliteit natuur (BKN) en rijke natuur
 (bron: Kennisdocument basiskwaliteit natuur)

We spreken over groeiambitie op ruimtelijke schaal, over wat binnen of buiten een blauwgroen netwerk valt en over rijke natuur versus basiskwaliteit natuur.

Hoe zoiets eruit kan zien. Een illustratie...

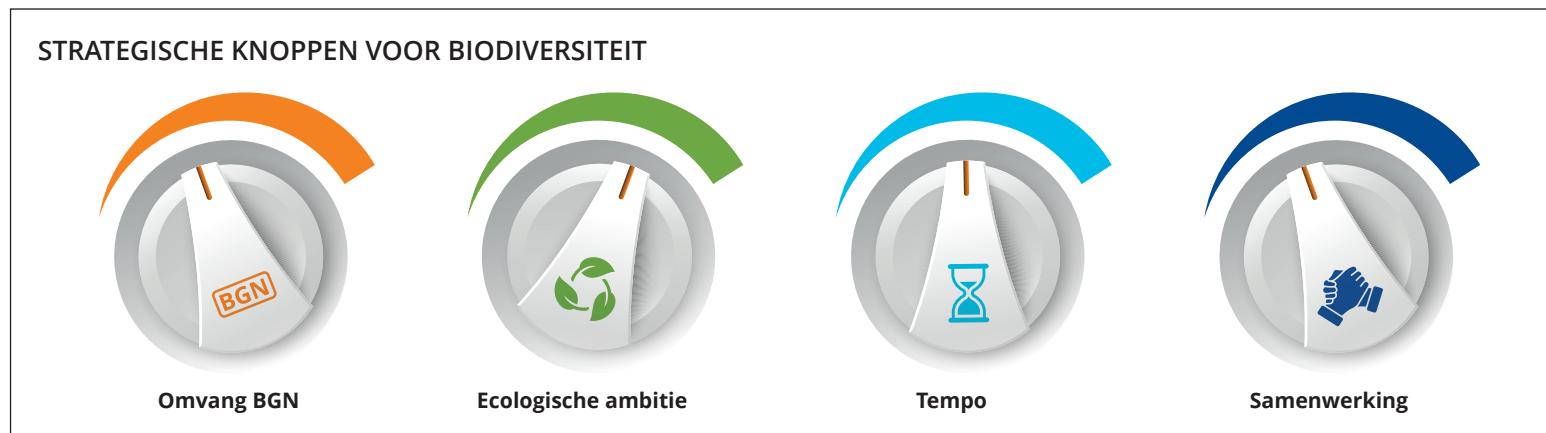
Delfland bezit assets in lijn: watergangen en keringen. Neem als voorbeeld een kering. Overal waar het kan streven we naar een basiskwaliteit natuur door kruidenrijkdom te bevorderen. Voor keringen binnen het BGN beogen we een hogere kruidenrijkdom dan erbuiten en zoeken we naar mogelijkheden voor faunavoorzieningen, bijvoorbeeld takkenrillen, struiken of insectenheuvels. Insectenheuvels? Ruim 70% van onze bestuivende insecten nestelt bij voorkeur ondergronds, wat niet vanzelfsprekend kan in onze keringen met eisen aan dicht begroeide en gewortelde bekleding. Dan is het waardevol te kijken waar aanvulling nodig is. Op onze terreinen, vaak ook aan een kering gelegen, is dergelijke ruimte vaak voorhanden en is die behoefte in praktijk vaak makkelijker in te vullen. Dat is zo'n plus die te realiseren valt. Evenals dat hekken door heggen kunnen worden vervangen en daarmee ook landschapselement kunnen zijn.

	ASSETS IN LIJN	BEDRIJSTERREINEN	LANDSCHAPSELEMENTEN
BINNEN BGN: RIJKE NATUUR	 <p>Natuurlijke dijken + faunavoorzieningen</p>	 <p>Groener + Natuurinclusief</p>	 <p>Verlies compenseren + Bomen sparen als het kan</p>
BUITEN BGN: BASIS KWALITEIT NATUUR	 <p>Natuurlijke dijken</p>	 <p>Groener</p>	 <p>Verlies compenseren</p>

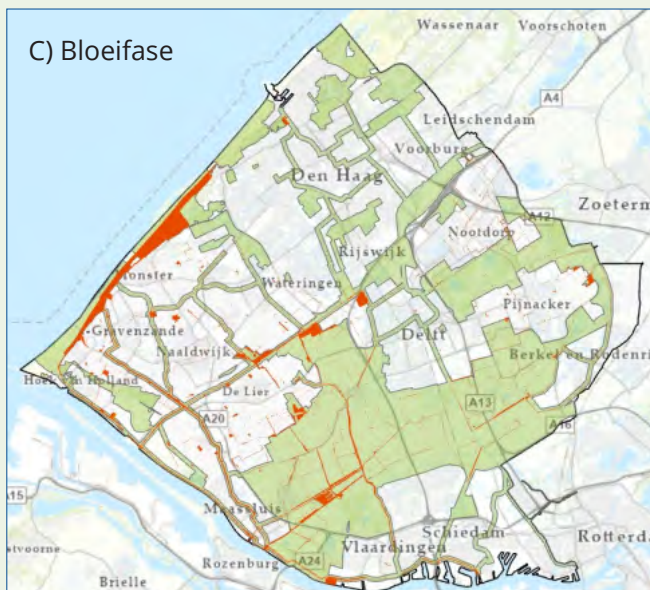
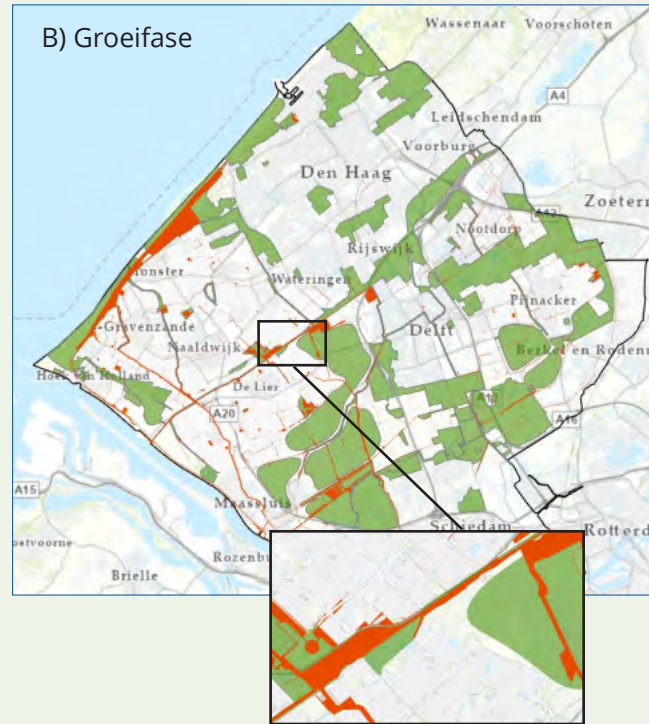
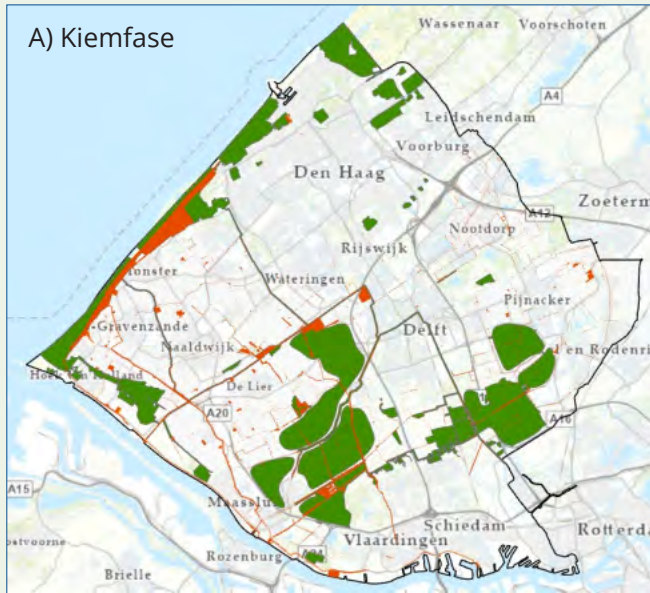
Een illustratie als deze laat zien dat genomen maatregelen binnen de ene asset, het effect van maatregelen op andere asset kunnen versterken, reden dat we een integrale invulling nastreven.

In de vorming van het blauwgroene netwerk zijn er vier knoppen waar we op kunnen sturen: omvang, ecologische ambitie, tempo en samenwerking (figuur 4). Op dit moment (najaar 2025) wordt de Nederlandse aanpak voor de natuurherstelverordening bepaald, inclusief de planning in de tijd. Ook de invulling van het begrip basiskwaliteit natuur is in ontwikkeling. Ecologische ambitie en tempo worden in deze processen gestuurd. Gezien het wettelijke c.q. landelijke opgave karakter van deze twee strategische knoppen, is de vrije keuze hierin voor Delfland beperkt. We kiezen ervoor om een voorlopige aanname te doen voor de ecologische ambitie, en om het tempo van de huidige uitvoering aan te houden, en biodiversiteit mee te koppelen in de werken van Delfland. Ondertussen volgen we de ontwikkelingen en sturen bij op ecologische ambitie en tempo zodra er meer duidelijk is.

Op basis van de huidige stand van zaken kiezen we voor een groeimodel waarbij we starten met het versterken van de bestaande natuur en recreatiegebieden (N2000, NNN en weidevogelgebieden) en verdere ervaring opdoen met natuurinclusief werken bij Delfland (de kiemfase). Vanuit daar groeien we door via de groeifase naar de bloeifase. Met behulp van jaarlijkse (voortgangs)rapportage beoordelen we of een volgende groeistap, naar een groter BGN netwerk, mogelijk en nodig is.

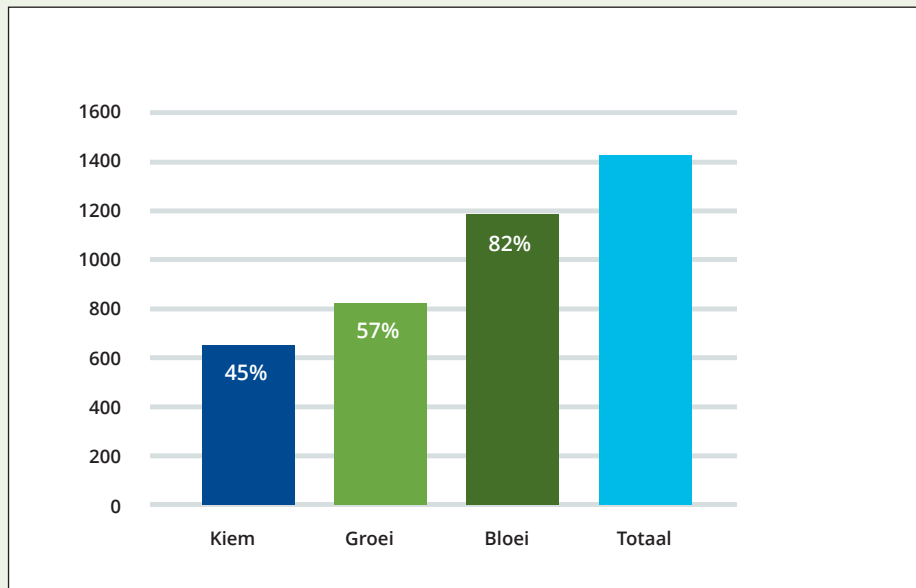
Figuur 4: Vier strategische knoppen voor de inzet op biodiversiteit.

Figuur 5: Schets van de fases van het groeimodel van het blauwgroen netwerk van Delfland: a) kiemfase, b) groeifase, c) bloeifase; inclusief eigendommen van Delfland (rood). Vergroting (in b): illustratie van de verbindende rol van Delfland.

De ontwikkeling van het BGN volgt dus een groeipad. In 2026 starten we met een beperkte omvang van het BGN, de kiemfase (schets in figuur 5a, omvang in figuur 6):

- Leefgebieden BGN = Natura 2000 (N2000), Nationaal Natuurnetwerk Nederland (NNN) en weidevogelgebieden
- Verbindingen BGN = één blauwe en één groene verbinding (kan gebundeld) tussen de N2000 en de NNN natuurgebieden waar dit mogelijk is met onze assets. Weidevogelgebied niet verbinden (predatie beperken)

Figuur 6: Toename aan eigendommen van Delfland die binnen het blauwgroene netwerk vallen tussen de verschillende fases van het groeimodel.

De focus van onze inzet op biodiversiteit ligt op onze eigen assets. We maken nadere afspraken over de invulling van rijke natuur en basiskwaliteit natuur in het assetmanagement en sluiten hierin aan op wettelijke en landelijke afspraken vanuit het Natuurherstelplan en het concept basiskwaliteit natuur. Al werkend doen we ervaring op met natuurinclusief werken. We koppelen biodiversiteit mee met het reguliere werk. De strategie biodiversiteit is dus volgend aan de planning van assets.

Uitbreiding van het blauwgroene netwerk vindt plaats door toevoeging van kerngebieden met natuurwaarde, de groeifase (schets figuur 5b, omvang figuur 6). Tussen de BGN leefgebieden voegen we extra verbindingen toe. Die kiezen we zodanig, dat we aansluiten bij het **groenblauwe netwerk** dat door de provincie Zuid-Holland wordt ontwikkeld.

Door de grotere omvang van het blauwgroene netwerk, realiseren we meer rijke natuur. Waar we eerst focussen op onze eigen assets, zoeken we in het BGN nu meer samenwerking met gebiedspartijen. Hoe meer terreineigenaren meedoen met natuurinclusieve inrichting en beheer, hoe robuuster de natuurverbindingen die we tot stand brengen.

Denkend aan het doel van de Natuurherstelverordening om in 2050 in 90% van de habitats natuur hersteld te hebben, kan Delfland nog verder groeien met de omvang van het BGN. Dat ziet er bijvoorbeeld uit als weergegeven in de bloeifase (schets figuur 5c, omvang figuur 6) waarin natuurgebieden maximaal met elkaar verbonden zijn. Of deze groeistap gemaakt moet worden, moet blijken uit de monitoring op de doelen van 2050 en uit financiële haalbaarheid. Instandhouding van eigen assets ten bate van kerntaken moet op orde zijn.

Ook kan blijken dat met mee-koppelen niet genoeg tempo gemaakt wordt. Delfland kan er dan voor kiezen om (naast mee-koppelen) projecten te initiëren ten behoeve van natuurverbindingen.

3

3. Uitvoeringsagenda

Rode draad in de biodiversiteitsaanpak van Delfland is het blauwgroene netwerk (BGN). Binnen het blauwgroene netwerk werken we aan rijke natuur op onze assets; daarbuiten aan basiskwaliteit natuur (BKN). Met deze werkwijze sluiten we aan bij landelijke opgaven, zoals de aanpak BKN die door het ministerie van LNV ontwikkeld wordt en het **manifest** blauwgroen netwerk van de waterschappen. Bovendien sorteren we voor op het nationale Natuurherstelplan, dat Nederland volgens de Europese natuurherstelverordening klaar moet hebben in september 2026. Zie de module **wetgeving en opgaves**.

We sluiten aan bij de zeven biodiversiteitsthema's uit het **Raamwerk Biodiversiteit** van de waterschappen: ecologische waterkwaliteit, realisatie blauwgroen netwerk, terrestrische biodiversiteit, biodiversiteit in beheer en onderhoud, biodiversiteit in medegebruik, natuurinclusief bouwen en beheersing exoten. Het raamwerk, waarover meer in hoofdstuk 5, is voor de waterschappen richtinggevend in de biodiversiteitsaanpak. Het vormt naar verwachting de basis voor toekomstige (wettelijke) rapportages over biodiversiteit en de inspanningen op de natuurherstelverordening.

Doel en aanpak binnen de zeven biodiversiteitsthema's staan beschreven in de verdiepende modules van dit document.

- A. **Ecologische waterkwaliteit:** schoon en levend water is essentieel voor (breed) natuurherstel, en bij uitstek een taak van de waterschappen. We versterken de ecologische waterkwaliteit met de aanleg van natuurvriendelijke oevers, het stimuleren van onderwatervegetatie en het verbeteren van de chemische waterkwaliteit. Zie de **module waternatuur**.
- B. **Realisatie blauwgroen netwerk:** onze lijnvormige assets (watergangen, dijken, bermen) zijn leefgebieden voor planten en dieren én verbindingen voor natuur. In de belangrijkste natuurgebieden en -verbindingen nemen we extra maatregelen voor de biodiversiteit. We nodigen gebiedspartners uit om samen met ons te werken aan de natuurverbindingen. Zie **module natuurverbindingen / realisatie blauwgroen netwerk**.
- C. **Terrestrische biodiversiteit:** op dijken en (bedrijfs)terreinen maken we ruimte voor natuur. Dijkverbetering doen we op een natuurrijke manier, o.a. door gebruik van lichte klei en door kruidenrijke inzaai. We onderzoeken hoe we onze gronduitgifte kunnen (blijven) verduurzamen en welke maatregelen we kunnen treffen die bijdragen aan de natuur en biodiversiteit. We proberen bij te dragen aan de groenblauwe dooradering van het buitengebied, o.a. met bomen en landschapselementen. Zie de module **natuur op het land**.

- D. **Biodiversiteit in beheer en onderhoud:** ecologisch werken wordt de standaard in ons beheer en onderhoud. Waar mogelijk maaien we onze keringen gefaseerd en voeren het maaisel af. Op onze (bedrijfs)terreinen schakelen we nog verder over naar ecologisch groenbeheer. Zo kiezen we voor inheemse beplanting en beperken we bodemberoering. Zie de **module beheren en onderhouden voor natuur**.
- E. **Biodiversiteit in medegebruik:** in gebieden met kwetsbare water-natuur is verstoring door o.a. pleziervaart nadelig voor de biodiversiteit. Zonering, dus het beperken van de toegang tot kwetsbare wateren is een effectieve maar ook sociaal impactvolle maatregel. Sommige waterschappen stellen zonering al langer in; bij Delfland gaan we de mogelijkheid en wenselijkheid van 'natuurinclusief medegebruik' nog verkennen. Zie de **module medegebruik in harmonie met de natuur**.
- F. **Natuurinclusief bouwen:** in onze projecten koppelen we maatregelen voor biodiversiteit mee. We ontwikkelen een systematiek om voor alle soorten projecten mogelijke maatregelen te selecteren. Denk aan faunavoorzieningen, hagen en kruidenrijk grasland. Zie **module natuur-inclusief bouwen**. Met natuurinclusieve projecten versterken we de natuur op het land en de waternatuur.
- G. **Beheersing exoten:** invasieve exoten kunnen een bedreiging zijn voor de biodiversiteit, zowel op het land als in het water. Delfland hanteert daarvoor een exotenaanpak. Deze aanpak omvat preventie, bestrijding en beheersing; waar passend kan Delfland ook kiezen voor acceptatie. Zie de **module exotenbeheer**.

De onderdelen A en C t/m G vormen onze interne aanpak, ofwel de natuur-inclusieve uitvoering van ons werk en de natuurinclusieve inrichting van onze terreinen. We koppelen deze aanpak mee met ons dagelijkse werk. De planning daarvan wordt gestuurd in het assetmanagement. Biodiversiteit lift mee.

Onderdeel B is richtinggevend voor de aanpak van A en C t/m G: binnen het BGN werken we aan rijke natuur en buiten het BGN aan basiskwaliteit natuur. We vertalen de vereisten vanuit 'rijke natuur' en 'BKN' naar de programma's van eisen in het assetmanagement. Onderdeel B is ook de externe aanpak voor biodiversiteit. Hierin maken we afspraken met onze gebiedspartners over de gezamenlijke realisatie van natuurverbindingen.

Per bestuurlijke programmalijn staat hierna waar we de komende jaren naartoe werken. Waar mogelijk vermelden we een indicator, bijvoorbeeld een percentage natuurinclusief uitgevoerde maatregelen. Soms is eerst nog een ontwikkelstap nodig, en staat er een inspanning, bijvoorbeeld 'afspraken maken over...'. Nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld in wetgeving, kunnen nieuwe inspanningen verlangen. Die ontwikkelingen blijven we actief volgen en waar passend betrekken in de aanpak voor biodiversiteit. Versterking van de ecologische waterkwaliteit en de aanpak van exoten is elders belegd binnen Delfland. Beide noemen we hier alsnog, vanwege hun relevantie voor de biodiversiteit en hun positie in het Raamwerk Biodiversiteit. (Omdat ze formeel buiten de biodiversiteitsaanpak vallen, zijn ze lichtgrijs gemarkeerd.)

Programmalijn Waterkeringen

1. Dijkverbetering natuurrijk

Bij groot onderhoud geldt momenteel al het uitgangspunt “natuurrijk opleveren tenzij”. Tenzij's zijn bijvoorbeeld droogtegevoelige kade en onvoldoende ruimte door bebouwing of wegen, daardoor zijn niet alle keringen geschikt.

In het meerjarenplan keringen tot 2035 is nu circa 130km aan kadeverbetering opgenomen; in de kiemfase valt 25% daarvan binnen het blauwgroen netwerk en 75% daarbuiten. De aanbestedingstrajecten voor de komende jaren zijn al deels doorlopen, waardoor in 2026 max. 50% van geschikte trajecten in groot onderhoud natuurrijk terugkeren. Dit percentage groeit via 75% in 2027 naar 100% van de geschikte trajecten in 2029. Het jaarlijks daadwerkelijke gerealiseerd areaal is onderdeel van de voortgangsrapportage biodiversiteit.

Meer info in module: **Natuur op het land**

2. Ecologisch maaien

Nu al wordt 60% van de keringen die Delfland in eigen beheer heeft conform ecologische maai protocollen gemaaid (waarin afspraken zijn vastgelegd als niet klepelen tenzij, gebruik van materieel, maaihoogte, methode en frequentie). Dit kan groeien naar orde 80%. De resterende 20% is als ongeschikt bestempeld. In 2026 brengen we de kosten, en tijdspad waarbinnen dit kan worden gerealiseerd in beeld.

Meer info in module: **Beheren en onderhouden voor natuur**

Programmalijn PPLG

3. In 2026 voeren we een verkenning uit en maken we afspraken over bomen en andere landschapselementen; te denken valt aan toename (aantallen / oppervlakte) van landschapselementen in beheer van Delfland.

Het gepresenteerde voorbeeld (kader pagina 4) schetst een situatie waarin Delfland buiten het BGN verlies aan boomareaal compenseert (iets dat meestal ook verlangd wordt door gemeenten in ons gebied) en binnen het BGN daarnaast extra zorg draagt voor behoud van ecologisch waardevolle bomen.

Meer info in module: **Natuur op het land**

Programmalijn Waterkwaliteit

0. We realiseren waternatuur in lokaal/overig water: 80% daarvan ligt binnen de begrenzing van het blauwgroene netwerk (prioritering van kiem naar bloei). Het areaal natuurvriendelijk maaien (ecokleurenkoers: geel en groen) blijft constant of neemt toe

Meer info in module: **Waternatuur**

Programmalijn Biodiversiteit

4. Realisatie van een blauwgroen netwerk (BGN)

Delfland heeft een BGN kaart opgesteld op basis van informatie van onze gebiedspartners, met specifieke aandacht voor de positie van onze eigen assets daarin. In 2026 zorgen we ervoor dat deze kaart geborgd wordt in onze werkprocessen. De BGN kaart is niet statisch en een eenmalig ontwerp, maar een dynamische kaart die aangepast wordt als natuurvisies en ambities van gebiedspartners daar aanleiding toe geven. Zo blijft ons netwerk aansluiten op de inspanning van anderen. In 2027 worden met stakeholders de belangrijkste en meest kansrijke locaties en verbindingen in kaart gebracht, waaraan wij bijdragen met projecten op onze eigen assets.

Meer info in modules: **Deelgebieden en gidssoorten & Natuurverbindingen / realiseren blauwgroen netwerk (BGN)**

0. Aanpak Exoten

Het exotenbeleid wordt volgens afspraak nageleefd; in 2025 bijvoorbeeld zet Delfland actief in op bestrijding van vijf invasieve exoten.

Meer info in module: **Exotenbeheer**

Programmalijn Recreatief medegebruik

5. In 2027 wordt een verkenning uitgevoerd naar wenselijkheid van en bijdrage aan de biodiversiteit van het instellen van zonerings ten behoeve van de biodiversiteit. Op grond van de bevindingen wordt dit waar nodig geïntegreerd in het vaarbeleid.

Meer info in module: **Medegebruik in harmonie met natuur**

Programmalijn Waterkwantiteit & Waterketen

6. Natuur in projecten terreinen watersysteem

In 2026 vindt doorontwikkeling plaats van de systematiek voor een werkwijze voor natuurinclusiviteit in projecten op bedrijfsterreinen. Deze werkwijze hebben we in 2030 geïmplementeerd in alle projecten waar herstel van biodiversiteit in kan worden meegekoppeld.

Meer info in module: **Natuurinclusief bouwen**

7. Natuur in projecten terreinen waterketen toelichting identiek aan 6.

Programmalijn Interne dienstverlening en bestuursondersteuning

8. Duurzame gronduitgifte

In 2026 onderzoeken we verder hoe we de contracten voor pacht, huur en bruikleen kunnen (blijven) verduurzamen en welke maatregelen we kunnen treffen in duurzame gronduitgifte die bijdragen aan de natuur en biodiversiteit. Als we maatregelen vastgesteld hebben, nemen we deze op logische momenten op in de contracten, zoals bij het afsluiten van een nieuw contract. Een KPI is nog ter nadere invulling.

Meer info in module: **Natuur op het land**

9. Ecologisch groenbeheer

Delfland faciliteert plant en dier binnen het bestaande contract groenbeheer. Dit contract loopt af in 2027. In 2026 bepalen we de impact en voorwaarden voor de nieuwe aanbesteding groenbeheer. We streven daarbij naar 100% ecologisch hovenieren op onze terreinen.

Meer info in module: **Beheren en onderhouden voor natuur**

foto: Rianne Trompeter

4

4. Monitoring en voortgangsrapportage

In hoofdstuk 3 staat hoe Delfland bijdraagt aan meer biodiversiteit en aan herstel van natuur. Voor de periode 2026 – 2030 hebben we voor elk van deze programmaonderdelen jaarlijkse inspanningen en indicatoren benoemd. Daarop monitoren we, om na te gaan:

- of de uitvoering op koers is (voortgangsmonitoring);
- in hoeverre onze maatregelen effect sorteren (effectmonitoring);
- of een volgende stap in het groeipad gemaakt kan worden.

Elk assetsysteem - waterkeringen, watersysteem, waterketen en overige terreinen - heeft zijn eigen groeipad en snelheid. Hiermee is het groeipad flexibel en adaptief bij veranderende omstandigheden en blijft het spanningsveld tussen ontwikkelen van natuurwaarde en uitvoeren eigen kerntaken beheersbaar.

We werken en monitoren volgens het door de waterschappen en kennisinstituten opgestelde **Raamwerk Biodiversiteit**¹. Het raamwerk benoemt de verschillende domeinen waar een waterschap actief is (water, oevers, dijken, terreinen en gebouwen en de samenwerking met derden) en suggereert hiervoor indicatoren en maatregelen voor biodiversiteit. De indicatoren beslaan zowel beleidsniveau, als maatregelenniveau, als effectniveau, zie hiervoor tabel 1. Uitgangspunt voor de gesuggereerde maatregelen is om waar mogelijk bestaande natuur te versterken en om tenminste negatieve impact te mitigeren of compenseren.

foto: Menno Reemer

1) Raamwerk Biodiversiteit 2.0, Indicatoren voor biodiversiteit bij de waterschappen" (STOWA_2024-25)

THEMA	ONDERWERP	BELEID	MAATREGELEN	EFFECT	PRIORITERING EN OVERZICHT ADVIEZEN VOOR IMPLEMENTATIE
		Drivers, Responses	Drivers, Responses	State, Impact	Waarbij de hoogste urgentie (★★★)
WAAR MOGELIJK DE NATUUR VERSTERKEN	A. Gebiedseigen ecologische waterkwaliteit	A.1 Ecologische kwaliteit waterlichamen opgenomen in beleid, met in acht name van gebiedseigenheid (1)	A.2 Maatregelen om gebiedseigen ecologische waterkwaliteit te realiseren (1)	A.3 Aanwezigheid biodiversiteit in relatie tot gebiedseigenheid (3)	★★★ Advies om aan de slag te gaan met het gebied in kaart brengen a.d.h.v. de aangescherpte 'groene' effectindicatoren en hier beleid en maatregelen op aan te passen.
	B. Realiseren van Blauwgroen Netwerk en verbindingen via samenwerkingen	B.1 Realiseren van Blauwgroen netwerk opgenomen in beleid/ programma, en geborgde samenwerkingen (1)	B.2 Maatregelen om verbindingen en samenwerkingen te realiseren (3)	B.3. Gerealiseerde verbindingen (2)	★★★ Advies om aan de slag te gaan met het in kaart brengen van mogelijkheden voor, en realisatie van, het Groenblauw netwerk en monitoren progressie, a.d.h.v. de 'grijze' effectindicatoren.
	C. Gebiedseigen biodiversiteit op terrestrische waterschapsdomeinen	C.1 Terrestrische biodiversiteit opnemen in beleid (1)	C.2 Maatregelen ter bevordering van terrestrische biodiversiteit (2)	C.3 Basiskwaliteit en biodiversiteit i.r.t. gebiedseigenheid: aanwezigheid bepaalde indicatorsoorten (3)	★★★ Advies om aan de slag te gaan met monitoring en implementeren van beleid en maatregelen d.m.v. 'groene' en 'grijze' effectindicatoren.
NEGatieve IMPACT MITIGEREN, COMPENSEREN	D. Biodiversiteit opnemen in Beheer & Onderhoud	D.1 Werk conform Wet Natuurbescherming/ ecologisch werkprotocol opgenomen in beleid (3)	D.2 Werk volgens ecologisch werk-protocol/gebruik keurmerk voor beheer (2)	D.3 Uitvoering werken en beheer volgens ecologische werkprotocollen (2)	★★★ Advies is om aan de slag te gaan met de implementatie van ecologisch beheer in beleid en maatregelen. Gebruik indicatoren om progressie zichtbaar te maken.
	E. Biodiversiteit opnemen in medegebruiksplannen	E.1 Biodiversiteit meenemen in recreatief beleid (1)	E.2 Maatregelen om toegang/gebruik daar waar nodig te reguleren (1)	E.3 Gerealiseerd gereguleerde toegang/gebruik (1)	★★ Advies is om (recreatief) medegebruik een plek te geven in beleid en maatregelen. Gebruik indicatoren als advieswaarden.
	F. Natuur-inclusief bouwen, en bouwen met natuur	F.1 Natuur-inclusief bouwen en opnemen in beleid (1)	F.2 Natuur-inclusieve opnemen in beleid (1) maatregelen gericht op doelsoorten, of uitvoering bouwen met natuur door doelsoorten (2)	F.3 Gerealiseerde natuur inclusieve constructies gericht op doelsoorten (1)	★★ Advies is om natuurinclusief bouwen, en waar mogelijk bouwen met doelsoorten, of uitvoering natuur, een plek te geven in beleid en maatregelen. Gebruik indicatoren bouwen met natuur door als advieswaarden.
	G. Beleid beheersing exoten	G.1 Beleid beheersing invasieve soorten (1)	G.2 Aanpak invasieve soorten (1)	G.3 Uitvoering en aanpak exotenbeleid (1)	★★ Advies is om beheer van invasieve soorten een plek te geven in beleid en maatregelen. Gebruik indicatoren als advieswaarden.

Toegespitst op de Delflandse situatie hebben we (eigen) indicatoren gekoppeld aan de bestuurlijke programma's. Met die koppeling borgen we op termijn de rapportage over de voortgang van de *maatregelen* in het assetmanagement.

Monitoring van het *effect* van de maatregelen op biodiversiteit, inclusief de ontwikkeling van onze *small five*, organiseren we met het "*Monitoringplan Biodiversiteit 2026-2030*" (i.o.). In het monitoringsplan benoemen we ook de (kwantitatieve) gewenste effecten in termen van soortenrijkdom, volgend uit (nieuwe) wetgeving, landelijke opgaves en eigen ambities. Bij effectmonitoring sluiten we zoveel mogelijk aan bij bredere landelijke monitoring, vullen aan waar specifiek nuttig. In de kiemfase zijn deze kosten beperkt en worden gedekt uit bestaande budgetten.

Met de bestuurlijke vaststelling van het document "Strategie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit", tenslotte, borgen we thema A t/m G voor biodiversiteit in beleid. T/m 2030 stellen we jaarlijks een voortgangs- en effectrapportage op. Op basis hiervan kan bestuurlijke bijsturing op het groeipad plaatsvinden.

5

5. (Financiële) impact

Het uitvoeringsprogramma Biodiversiteit heeft als uitgangspunt dat realisatie van natuurwaarde plaatsvindt gecombineerd met werkzaamheden aan de assets waterkeringen, watersysteem en waterketen. We noemen dit meekoppelen. Hiermee zijn meerdere voordelen te behalen, het is efficiënter en goedkoper dan wanneer deze combinatie niet plaatsvindt. In 2050 zijn alle assets van Delfland door de onderhoudscyclus geweest, waardoor met het doel van 2050 voor ogen meekoppelen een logische keuze is.

Het groeimodel in deze strategie is er mede op gericht om kennis en ervaring op te doen op kosten voor investering en beheer en onderhoud. In de huidige fase - de kiemfase - van het groeipad zijn investeringen in realisatie natuurwaarde minder dan 1% van het totale investeringsvolume voor de assets van Delfland. De investeringen voor realisatie natuurwaarde, waarin wordt meegekoppeld met werkzaamheden aan bestaande assets, wordt gedekt uit de bestaande verzamelkredieten voor waterkeringen, watersysteem en waterketen. Voor specifiek keringen geldt dat de kosten voor Basiskwaliteit natuur al zijn opgenomen in het verzamelkrediet. Voor nieuwe assets wordt op projectniveau krediet aangevraagd

Bouwen is de eerste stap, behouden van natuurwaarde de tweede. Op langere termijn zullen de beheer- en onderhoudskosten voor groen stijgen. Enerzijds als gevolg van verandering van werkwijze, anderzijds door uitbreiding van areaal. Ook de verhouding tussen basiskwaliteit natuur en rijke natuur speelt hierin een belangrijke rol. In 2026/2027 werken we dit verder uit. Zonder dekking van toenemende beheer- en onderhoudskosten, kan groei

van het blauwgroene netwerk van Delfland niet plaatsvinden.

Essentieel in uitvoeringsprogramma Biodiversiteit is monitoring. Doen we de goede dingen en doen we ze goed. In de kiemfase kunnen deze kosten gedekt worden uit bestaande budgetten, in de fasen groei en bloei zal dit mogelijk om meer middelen vragen. Om het blauwgroene netwerk verder te kunnen laten groeien, zal daarnaast ook meer personele inzet nodig zijn. Capaciteit voor ecologische advisering, planvorming en ecologische groenbeheer zal bij fase “groei” en “bloei” moeten worden uitgebreid.

Baten

Bovenstaand is er een beeld gegeven van de (extra) kosten die aan het uitvoeringsprogramma verbonden zijn. De baten zijn minder goed te kwantificeren. Er zijn zowel baten voor de maatschappij als directe baten voor ons waterschap.

Onderzoek toont aan dat elke euro die in Nederland in natuur wordt geïnvesteerd, tussen de 8 en 38 euro aan economische en maatschappelijke waarde kan opleveren². Die zijn toe te schrijven aan 'ecosysteemdiensten' die de natuur levert, zoals koolstofopslag, waterzuivering en het voorkomen van overstromingen. Investeren in natuur en biodiversiteit levert dus aanzienlijk meer op dan de kosten, zowel economisch als maatschappelijk. Dat geldt ook op waterschapniveau: het vermindert bijvoorbeeld kosten voor waterveiligheid en klimaatadaptatie.

2) Bron: Europese Commissie (2022) Restoring Nature: For the benefit of the people, nature and the climate.

Voorbeelden:

- (1) Een grote diversiteit aan kruiden, struiken en bomen draagt bij aan een gezonde bodem, vangt CO₂ op en helpt bij het vasthouden van water tijdens droogte, wat negatieve gevolgen van verdroging tegengaat. Natuurlijke, kruidenrijke dijken zijn minder erosiegevoelig en hebben een betere vochthuishouding, waardoor het areaal droogtegevoelige keringen kan afnemen. Dat bespaart tijd en middelen.
- (2) Wilgen langs onze watergangen dragen bij aan de zuivering van het water en leveren ons een circulaire dienst in de vorm van grondstoffen voor takkenrillen, vissenbossen en vooroevers. Wat je uit eigen gebied haalt hoeft je niet elders in te kopen. De wilg is de biodiverse boom bij uitstek, circa 360 insecten en andere diersoorten profiteren van de aanwezigheid van wilgen. Voor icoonsoort weidehommel zijn de katjes een bron van voedsel in het vroege voorjaar.

foto: Ronald Bakum

Module 1

Wetgeving, (gezamenlijke) opgaves en eigen ambitie

Wetgeving, (gezamenlijke) opgaves en eigen ambitie

Waar Delfland met zijn Actieplan Biodiversiteit vanaf 2020 nog werkte aan een grotendeels zelf geformuleerde ambitie voor biodiversiteit, zijn en komen er steeds meer bindende afspraken. Hieronder een overzicht van de meest bepalende afspraken:

Nu al wettelijk verplicht:

- De **Omgevingswet** (met de regels uit de voormalige Wet Natuurbescherming): regelt de bescherming van (Natura 2000) natuurgebieden en van planten- en diersoorten. Voor de waterschappen is er een **'gedragscode bestendig beheer en onderhoud'** waarin staat hoe waterschappen in hun dagelijks werk natuur beschermen.
- Het **Natuurnetwerk Nederland**: : Aanvullend op Natura 2000 worden nieuwe natuurgebieden aangelegd en bestaande natuurgebieden met elkaar verbonden: het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De provincies zijn daarvoor verantwoordelijk. Eind 2027 moet het NNN in Zuid-Holland af zijn; dat betekent dat provincie breed nog 2700 ha moet worden gerealiseerd, naar verwachting in ons beheergebied met name in de regio's Midden-Delfland en Haaglanden.
- En natuurlijk de Kaderrichtlijn Water: de wettelijke basis voor water-natuur in de KRW-wateren.

Wetten in voorbereiding/uitwerking:

- De Europese **natuurherstelverordening** (NHV): bindende doelstellingen voor het herstel van ecosystemen. In 2050 moet 90% van de aangestaste ecosystemen op het land en in het water hersteld zijn. Er zijn doelen voor habitats, voor bestuivers, voor groen in de stad, voor (vernatting van) veenweidegebieden, voor bossen en voor rivieren. Nederland moet in 2026 een natuur(herstel)plan hebben. De maatregelen in dat plan, bijvoorbeeld het verbinden van leefgebieden, zijn verplicht.
- Het **Besluit bouwwerken leefomgeving** (Bbl): stelt eisen aan de veiligheid, duurzaamheid en bruikbaarheid van bouwwerken. Mogelijk wordt in 2026 een verplichting opgenomen om **nestelvoorzieningen** voor vogels en vleermuizen aan te brengen bij utiliteitsbouw.

Landelijke afspraken in voorbereiding, gesteund door de UvW:

- Het concept **basiskwaliteit natuur** (BKN, i.o.): beschrijft de voorwaarden om algemene soorten - zoals merel en egel - algemeen te houden of te laten worden. Ambitie is het terugbrengen van natuur in stad en landschap, juist ook naast de beschermde natuur.
- De **Agenda Natuurinclusief**: geeft handvatten voor een natuur-inclusieve samenleving. Onderdeel is de natuurinclusieve inrichting van Nederland, gericht op natuurherstel en -versterking buiten natuurgebieden. De waterschappen **steunen en doen mee** aan de agenda, omdat de natuurinclusieve inrichting bijdraagt aan de doelen van de waterschappen, bijvoorbeeld op het gebied van klimaatadaptatie en waterkwaliteit.

- Groenblauwe dooradering (GBDA): ambitie van de partners in het Deltaplan Biodiversiteitsherstel om 10% van het landelijk gebied uiterlijk in 2050 in te richten met kleinschalige landschapselementen, als drager van natuur. In het Westland is dit nu b.v. 4%. Waterschappen kunnen b.v. bijdragen met natuurvriendelijke oevers en bomen(rijen).

Eigen biodiversiteitsambitie van Delfland:

- Natuurrijke dijken: in 2020 heeft de VV, met het vaststellen van het 'Investeringsplan Verzamelkrediet Assetsysteem Waterkeringen', gekozen voor natuurrijk opleveren na groot onderhoud en verbetering van waterkeringen. Daarmee legde Delfland voor zijn keringen het principe 'natuurrijk, tenzij' vast. Ook in het dagelijks beheer zijn en worden stappen gemaakt naar 'natuurrijk, tenzij'. Inmiddels zijn de natuurrijke keringen ook een richtinggevend principe in 'Water en bodem sturend' en omarmt het HWBP de natuurrijke keringen als de standaard.
- **WBP6 en commitment Deltaplan Biodiversiteitsherstel:** hierin beschrijven we – en committeren we ons aan – de aanpak voor biodiversiteit door natuurrijke dijken, waterbergingen en terreinen, natuurinclusieve projecten, ontwikkeling van het blauwgroene netwerk en verbetering van de leefgebieden van de small five.

foto: Ronald Bakum

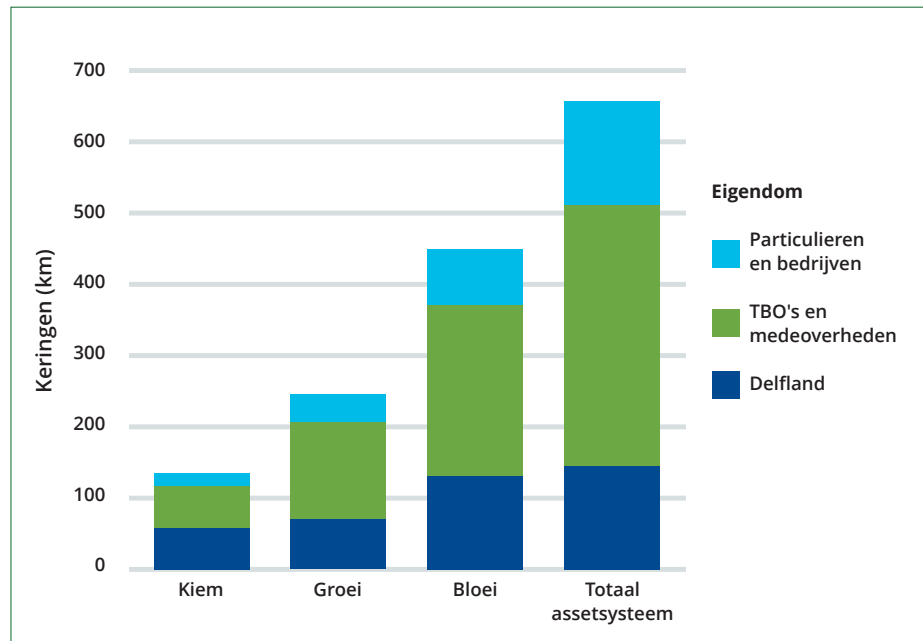
Module 2

Feiten en cijfers

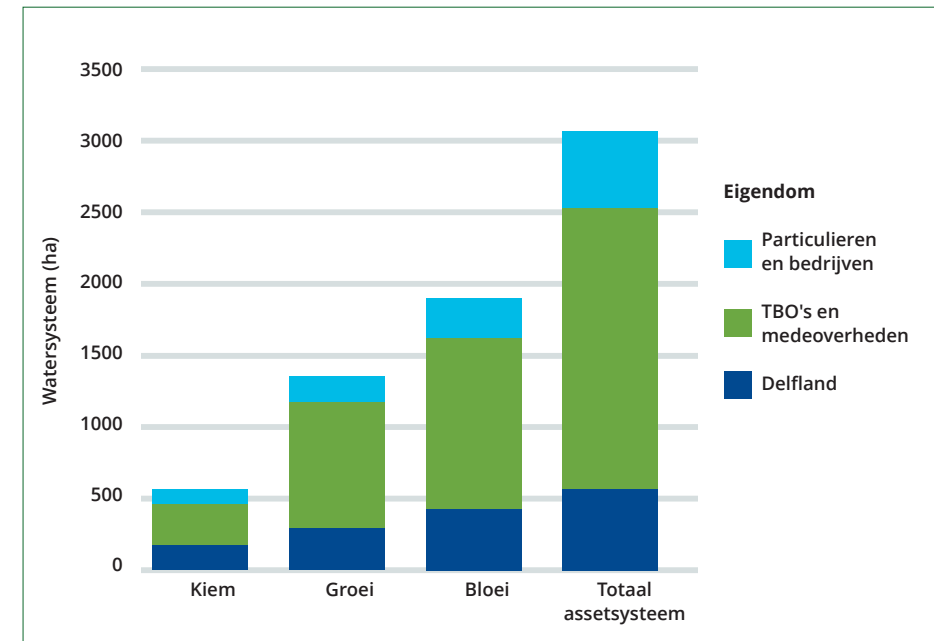
Feiten en cijfers

Delfland is eigenaar van 1427 hectare grond; zowel watergangen als droge percelen. Dit is 3,5% van de totale oppervlakte van het beheergebied. Het oppervlak aan Delflandse eigendommen dat binnen het BGN valt, neemt toe van 45% naar 82% over de verschillende fases van het groeimodel (figuur 6 in hoofdstuk 2 “Het blauwgroene netwerk van Delfland”).

Figuur 7: Verdeling van waterkeringen binnen de verschillende fases van het groeimodel voor het blauwgroene netwerk naar type eigenaar.

Delfland is verantwoordelijk voor groot onderhoud aan alle keringen, ook als deze in eigendom zijn van andere partijen. Met terreinbeherende organisaties (TBO's) en medeoverheden kunnen we onze plannen delen en afspraken maken over natuurinclusief beheer, zodat we ook op deze keringen rijke natuur kunnen realiseren. Particulieren en bedrijven kunnen we aanmoedigen om bij groot onderhoud te kiezen voor een natuurrijke oplevering. Ook in het watersysteem reikt de invloed van Delfland tot buiten de

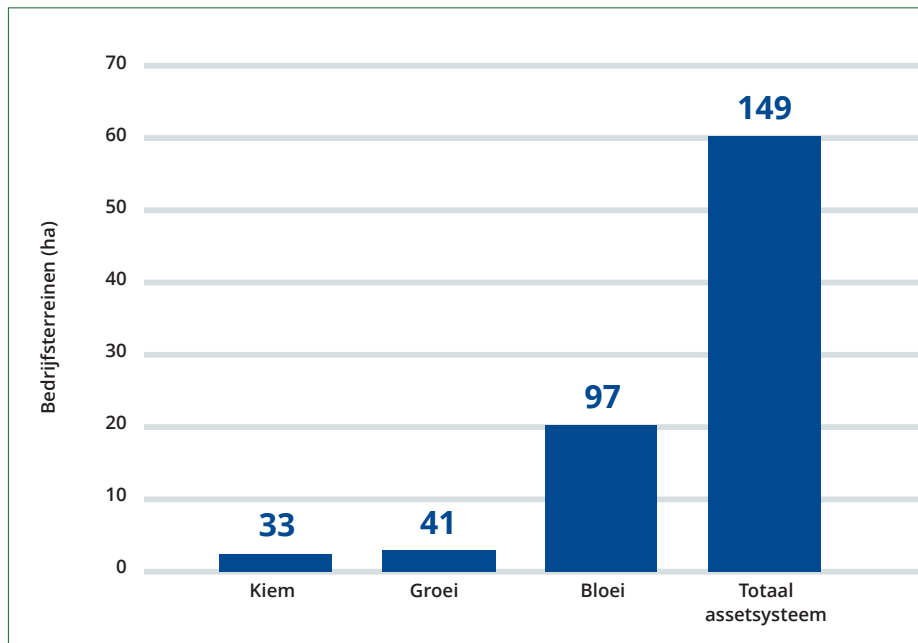

Figuur 8: Verdeling van het oppervlaktewater binnen de verschillende fases van het groeimodel voor het blauwgroene netwerk naar type eigenaar.

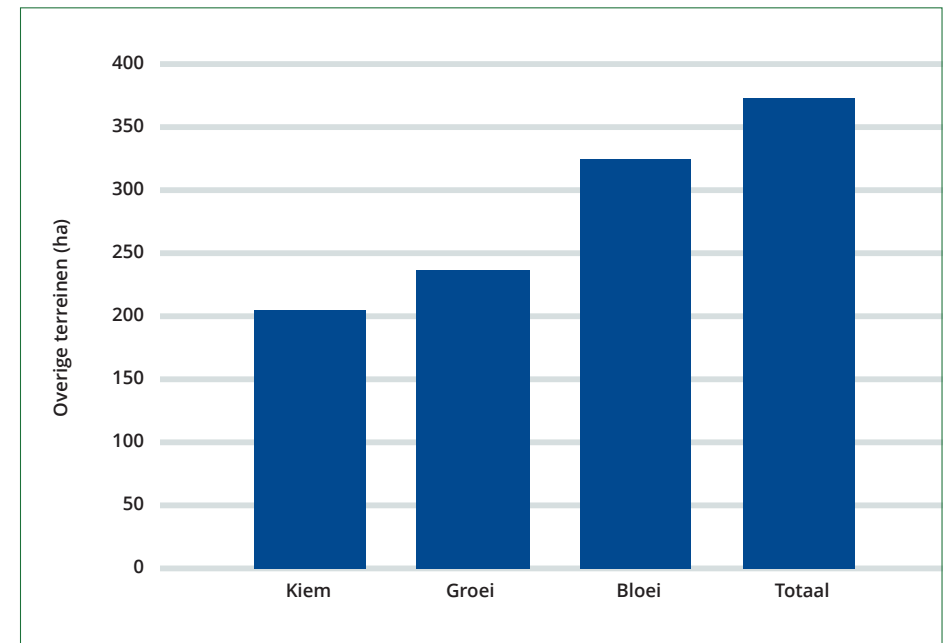
eigen watergangen, en is Delfland bijvoorbeeld onderhoudsplichtige voor bijna alle primaire watergangen en een deel van de secundaire. Figuren 7 t/m 10 geven een beeld van de hoeveelheid assets waterkeringen, watersysteem, de bedrijfsterreinen en overige terreinen binnen en buiten het BGN, opgesplitst naar type eigenaar.

De keringen die komende tien jaar groot onderhoud moeten ondergaan, zijn vastgelegd in het meerjarenplan. Hierin is nu 131 km aan keringen op-

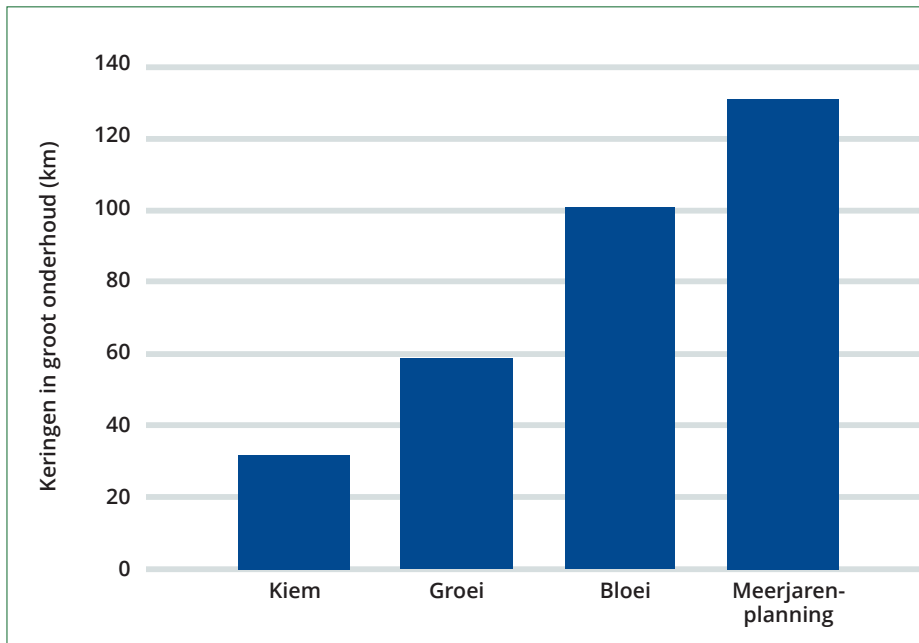
genomen, waarvan het aantal kilometer dat opgeleverd wordt als rijke natuur, afhankelijk is van de fase in het groeimodel (figuur 11). Hierbij geldt het uitgangspunt “natuurrijk opleveren, tenzij”. Tenzij’s zijn bijvoorbeeld droogtegevoelige kades en onvoldoende ruimte door bebouwing of wegen. Hierdoor zijn, ook binnen het BGN, niet alle keringen geschikt voor natuurlijke oplevering.

Figuur 9: Verdeling van de bedrijfsterreinen van Delfland (allemaal in eigendom) binnen de verschillende fases van het groeimodel voor het blauwgroen netwerk. Getallen boven de staven geven het aantal terreinen aan dat binnen elke variant valt.

Figuur 10: Verdeling van de overige terreinen van Delfland (allemaal in eigendom) binnen de verschillende fases van het groeimodel voor het blauwgroen netwerk. Deze terreinen zijn o.a. natura2000 gebieden rondom de duinen, waterbergingen en slaperdijken

Figuur 11: De meerjarenplanning (~10 jaar) voor groot onderhoud aan keringen, verdeeld over het aantal keringen dat binnen de verschillende fases van het groeimodel valt.

Module 3

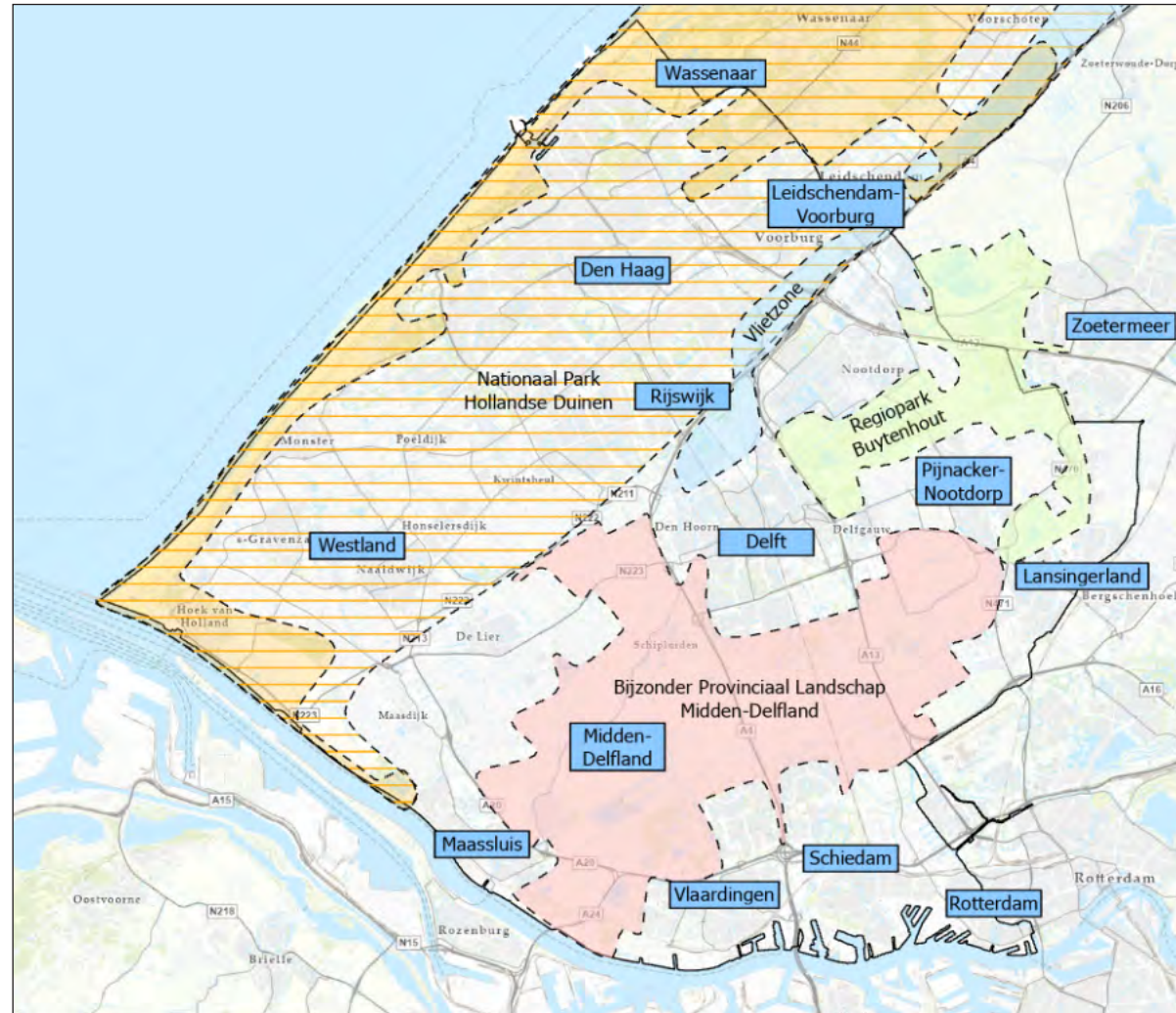
Deelgebieden en gidssoorten

Deelgebieden en gidssoorten

Het BGN is een combinatie van (1) bestaande natuur, (2) natuurontwikkelingen die plaatsvinden bij gemeenten, de provincie en natuurbeherende organisaties in ons gebied en (3) verbindingen daartussen. De natuurgebieden in Delfland liggen voornamelijk binnen vier deelgebieden (figuur 12), die elk hun eigen overlegstructuur kennen. Daarnaast is er het stedelijk gebied, waar we met gemeentes afspraken kunnen maken over biodiversiteitsdoelen. De deelgebieden staan hieronder verder beschreven.

Per deelgebied hebben we gidssoorten aangewezen die bestaan uit representatieve iconsoorten van onze gebiedspartners en onze small five (grutto, weidehommel, glassnijder, rugstreeppad en bittervoorn). Elke gidssoort vertegenwoordigt een groot deel van de (potentieel) aanwezige biodiversiteit in zijn gebied. De soorten stellen specifieke eisen aan hun leefgebied, die vertaald kunnen worden naar inrichtingsmaatregelen. Ze geven dus richting aan onze keuzes voor inrichtingselementen en beheermaatregelen.

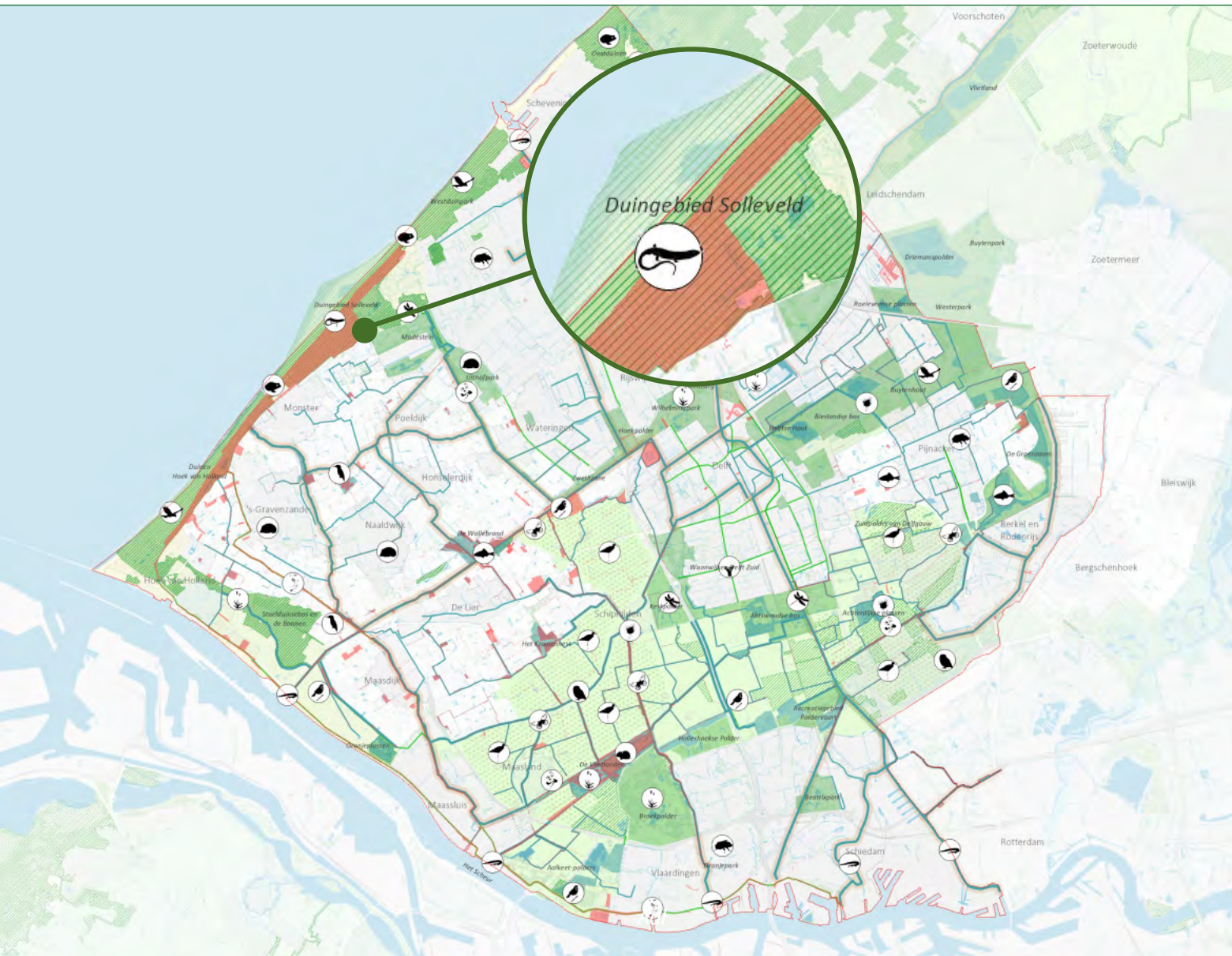
Figuur 12: Indicatie van de ligging van de verschillende deelgebieden en gemeentes binnen het beheergebied van Delfland. Voor de deelgebieden 'Nationaal Park Hollandse Duinen' (oranje: lopende aanvraag nationaal park, gearceerd: invloedzone), 'Vlietzone' (blauw), 'regiopark Buytenhout' (groen) en 'Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland' (roze) zijn gebiedspartners verenigd in verschillende landschapstafels. Voor het deelgebied Stedelijk gebied (inclusief standsparken) zullen afspraken gemaakt worden met de verschillende gemeentes die (deels) binnen het beheergebied van Delfland vallen.

Het Nationale Park Hollandse Duinen (NPHD)

Het NPHD is het brede Zuid-Hollandse kustgebied van Hoek van Holland tot Hillegom. Het park bestaat uit zee, strand en duinen, op een steenworp afstand van een sterk verstedelijkte omgeving. In dit deelgebied komen zeven van onze gidssoorten voor: de aal, zandhagedis, glassnijder, rietorchis, rugstreepad, dotterbloem en blauwborst.

Gidssoorten van het Nationale park Hollandse Duinen

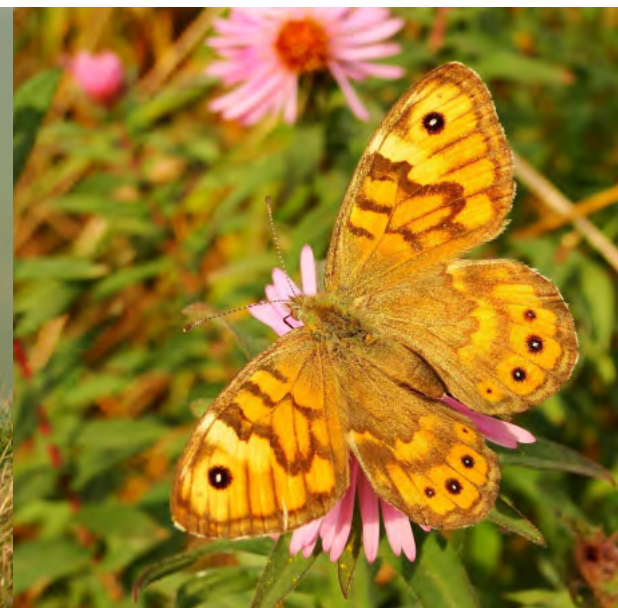

Gidssoorten van Het Nationale Park Hollandse Duinen

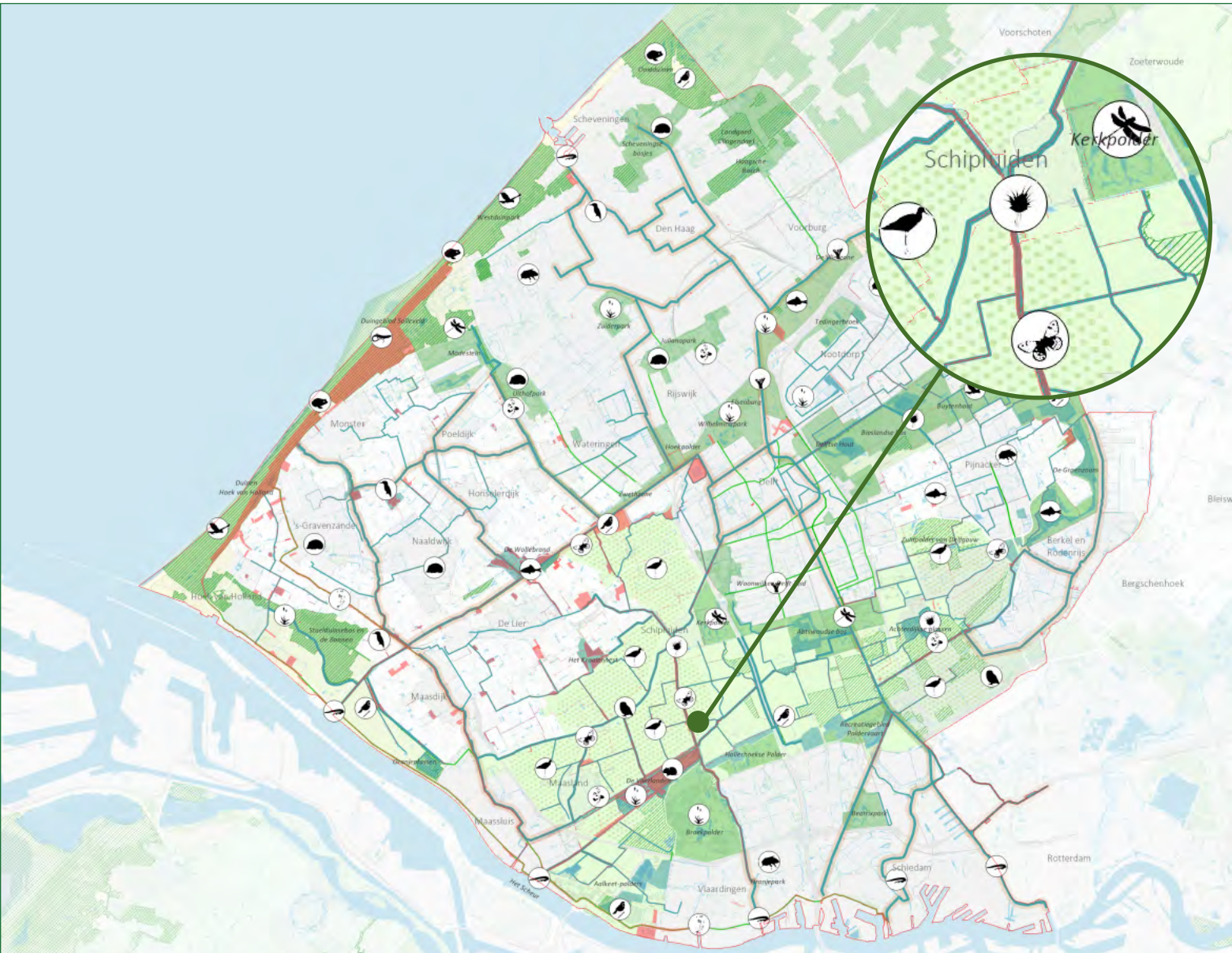
- Aal
- Zandhagedis
- Glassnijder
- Rietorchis
- Rugstreppad
- Dotterbloem
- Blauwborst

Het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland

Dit deelgebied is een open landschap, met een rijke cultuurhistorie, koeien en vogels, en met weidse vergezichten. Een deel van dit gebied is agrarische veenweidelandschap, dat onderdeel is van het weidevogelkerngebied. De veenmoerassen (rietlanden) in het gebied, zijn van groot belang voor bijzondere soorten zoals de noordse woelmuis. In dit deelgebied zijn de gidssoorten de blauwborst, argusvlinder, glasnijder, rietorchis, steenuil, grutto, krabbenscheer, dotterbloem en noordse woelmuis.

Gidssoorten van het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland

Gidssoorten van het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland

- Blauwborst
- Argusvlinder
- Glassnijder
- Rietorchis
- Steenuil
- Grutto
- Krabbenscheer
- Dotterbloem
- Noorse woelmuis

Het Stedelijk gebied (inclusief standsparken)

Binnen dit beheergebied valt stedelijk gebied (van Den Haag tot Rotterdam en Hoek van Holland tot Berkel) en het landgoederenlandschap. In dit gebied zijn de gidssoorten: aal, wilg, margriet, dotterbloem, ijsvogel, weidehommel en egel.

Gidssoorten van Het Stedelijk gebied

Gidssoorten van Het Stedelijk gebied

Wilg

Margriet

Dotterbloem

IJsvogel

Weidehommel

Egel

Aal

De Vlietzone

De vlietzone omvat de Vliet en de groene strook ten oosten van de Vliet. Het gebied is een schakel tussen stad en land en tussen verschillende groengebieden, maar wel met beperkte ruimte. Het gebied wordt ook wel gezien als 'stads-landschapspark', dat een verbindende functie heeft. In dit deelgebied komen vier gidssoorten voor. Dit zijn bittervoorn, wilg, rietorchis en ijsvogel.

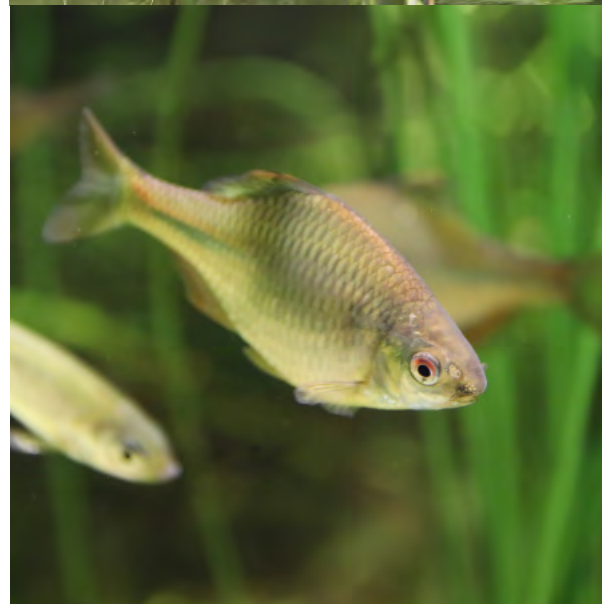

foto: Rianne Trompetter

Gidssoorten van De Vlietzone

Gidssoorten van De Vlietzone

Wilg

Rietorchis

Bittervoorn

Ijsvogel

Het Regiopark Buytenhout

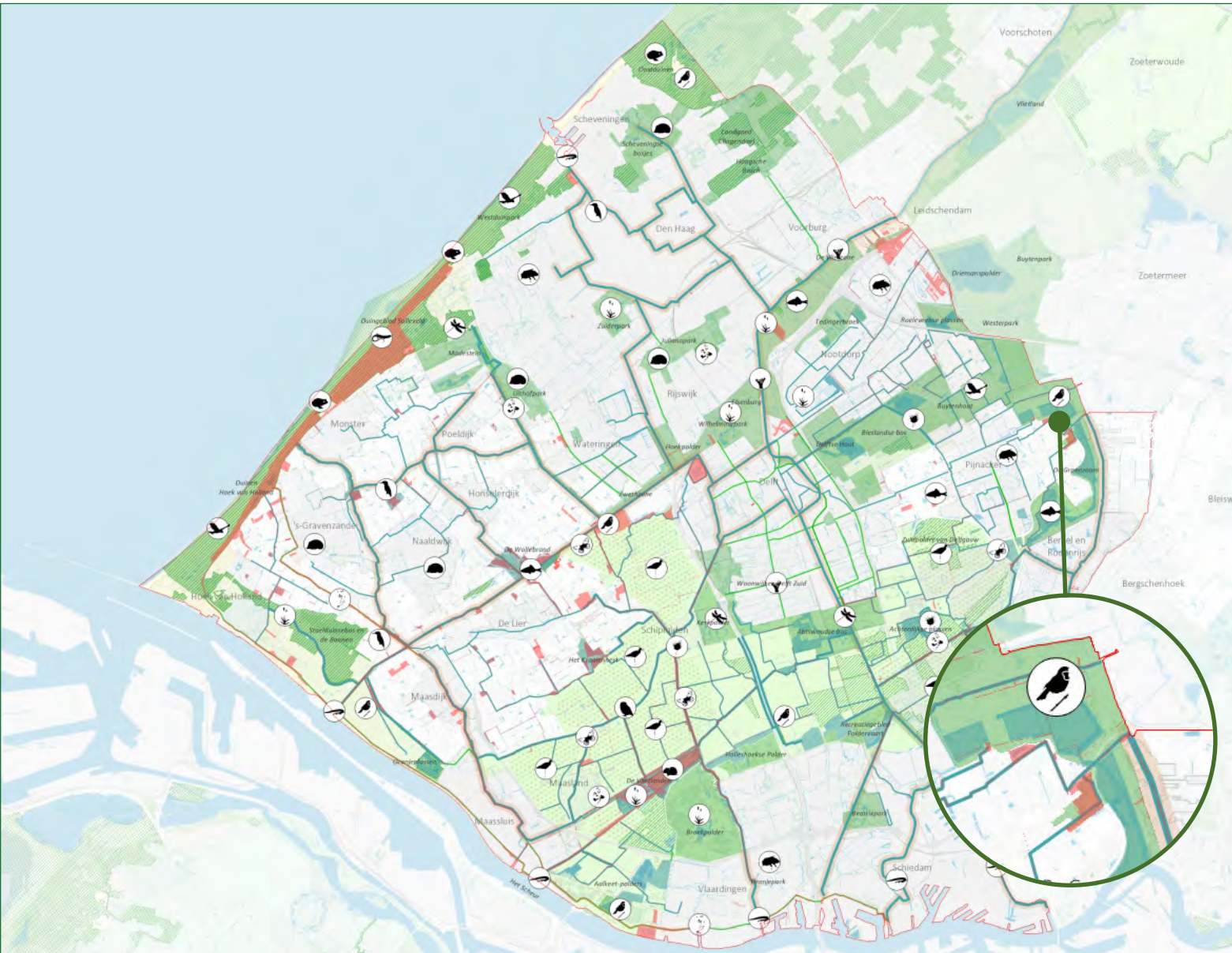
In het regiopark Buytenhout lopen verschillende groengebieden in elkaar over, elke gebied heeft zijn eigen charme, er zijn open polders tot aan dichte bossen. Het gebied is aantrekkelijk voor recreanten en daarnaast is het ook een vogelparadijs en een gebied voor waterberging. Het gebied omvat zowel houtwallen, natuurlijke oevers, waterpartijen, (moeras)bossen, open polders met weidevogelkerngebied en afwisselende randen met rietzones. In dit deelgebied komen drie gidssoorten voor. Dit zijn de blauwborst, bittervoorn en krabbenscheer.

foto: Michael Wurm, animalia.bio

Gidssoorten van Het Regiopark Buytenhout

Gidssoorten van het Regiopark Buytenhout

Blauwborst

Krabbenscheer

Bittervoorn

Module 4

Waternatuur

Waternatuur

Schoon water is van levensbelang voor mensen én essentieel voor biodiversiteit. De natuur is een soort waterzuiveringsinstallatie en over het algemeen geldt: hoe hoger de biodiversiteit, hoe beter het ecosysteem water schoon kan houden en verstoringen kan opvangen. Een natuurlijk karakter, zoals bijvoorbeeld een geleidelijk oplopende oever geflankeerd met wilgen, draagt positief bij aan de waterkwaliteit.

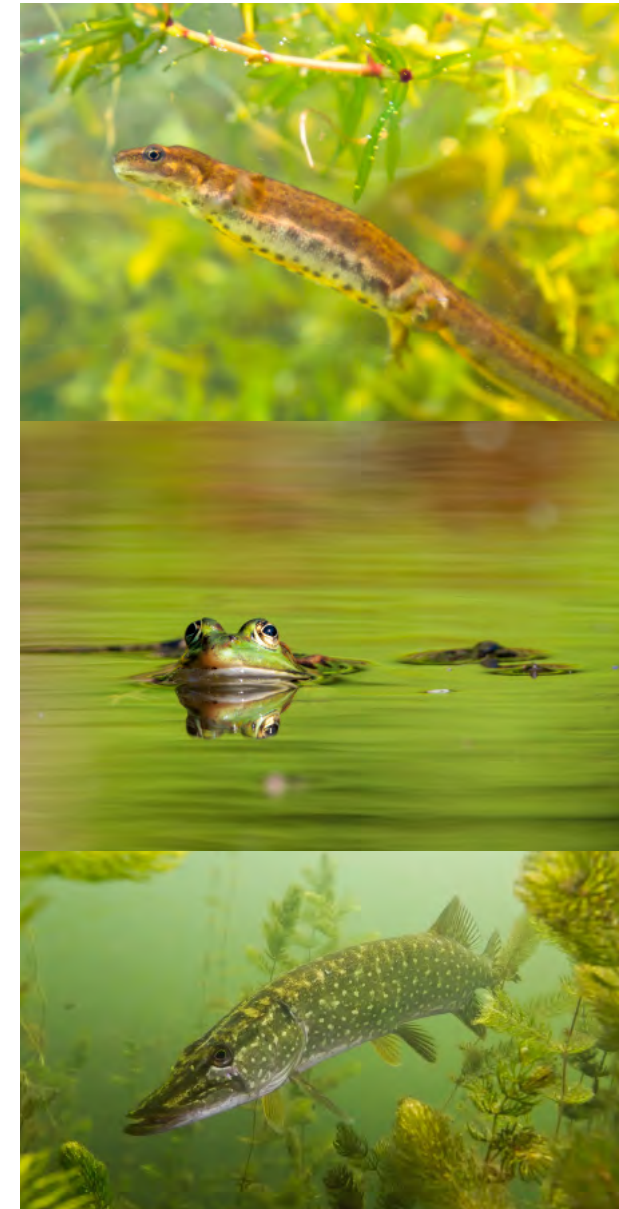
De negatieve druk op onze biodiversiteit leidt tot minder ecosysteemdiensten, een verminderd zuiveringsvermogen, vervuiling, en hoge kosten voor het in stand houden of verbeteren van de waterkwaliteit. De Kaderrichtlijn Water (KRW) is ingevoerd als wettelijke Europese verplichting om de chemische en ecologische waterkwaliteit op orde te krijgen. Hij biedt waterschappen en andere betrokken partijen één gezamenlijk doel: een goede ecologische kwaliteit van het water, die weer de basis is voor biodiversiteit in en rond het water.

De KRW onderscheidt verschillende typen waterlichamen, wat een gebiedseigen aanpak mogelijk maakt.

Binnen het programma Waterkwaliteit van Delfland werken we zowel aan het terugdringen van emissies op het water, als aan het herstellen van natuurlijker inrichting.

We stellen ook doelen en nemen maatregelen voor de (kleinere) wateren², die niet onder de KRW vallen. Voor de meeste wateren is ons ecologische doel nog niet bereikt. Vooral met waterplanten gaat het niet goed. Met maaien volgens de **Ecokleurenkoers** en ecologisch baggeren werken we aan herstel. En met de visie *Naar meer waternatuur in lokaal water* zetten we in op realisatie van zoveel mogelijk natuurlijke oevers in kleine wateren, in samenwerking met gemeentes en terreinbeheerders.

Wateren binnen het BGN krijgen vanaf 2026 meer prioriteit in de aanleg van natuurvriendelijke oevers dan wateren buiten het BGN. Ook geven we in het BGN extra aandacht aan waterland overgangen. Hierbij kun je eraan denken om daar waar mogelijk de eerste meter naast een natuurvriendelijke oever te betrekken in de inrichting.

² In termen van het programma waterkwaliteit zijn dit de sport 2 en sport 3 wateren.

Module 5

Natuur op het land

Natuur op het land

Waterschapsterreinen, zoals dijken, gemaalterreinen en zuiveringsterreinen zijn (in potentie) leefgebieden en verbindingen voor planten en dieren die op het land leven. Omdat de waterschapsterreinen vaak bij water liggen, zijn ze ideaal voor land-water soorten zoals onze small five soort glassnijder. Elk type terrein kan daarbij op zijn eigen manier waarde toevoegen. Zo vormen bloemrijke dijken linten door het landschap waar bestuivers voedsel kunnen vinden. Vanwege waterstaatkundige eisen met betrekking tot gesloten grasmat, zijn dijken voor 70% van de insectenstand niet geschikt als nestel locatie. Vaak hebben ze ook een grootschalige beheervorm, waardoor er minder ruimte is voor kleine ruimtelijke voorzieningen. Gemaal- en zuiveringsterreinen zijn hier juist wel geschikt voor, zodat de assets samen zorgen voor ‘bed & breakfast’. Om te voorkomen dat nestgelegenheden zorgen voor een ongewenste vorm in relatie met de gebruiksfunctie als bedrijfsterrein, maken we eerst een risico analyse. In de ontwikkeling van werkwijze voor natuurinclusiviteit in projecten op bedrijfsterreinen nemen we dit aspect mee.

In 2025 hebben we afspraken gemaakt over het natuurinclusief werken bij dijkverbeteringen. Binnen het BGN gaan we voor een dijkvegetatie die soortenrijk en passend is in de specifieke omgeving. En zorgen we nabij de dijk voor insectenvoorzieningen, zoals zandbedden of takkenrillen. Buiten het BGN is de dijkvegetatie matig soortenrijk. We gebruiken, zeker in het BGN, de lichtst mogelijke kleiklasse en zaaien kruidenrijke mengsels in. Met de assetlijn waterveiligheid zijn afspraken gemaakt hoe en waar de natuurinclusieve werkwijze toe te passen in nieuwe dijkverbeteringsprojecten.

Delfland streeft naar een evenwichtig bomen- en struikenbestand, in leeftijd en soortverdeling. We gaan afspraken maken om het verlies van bomen en struiken in de uitvoering van onze werken te minimaliseren en waar mogelijk te compenseren, bij voorkeur op eigen terrein. Ook willen we inzetten op aanplant van extra bomen en struiken waar mogelijk. Speciale aandacht hebben we voor wilgen; de boom met de hoogste ‘waarde’ voor biodiversiteit - ca 360 levensvormen profiteren van de wilg. Bovendien is het een beeldbepalende boomsoort, die in en aan oevers bijdraagt aan verbetering van de waterkwaliteit. Naast bomen en struiken kunnen kleinschalige landschapselementen van belang zijn op terreinen. We gaan verder onderzoeken waar deze passend zijn. Voorbeelden zijn de aanleg van insectenvoorzieningen bij dijkverbetering in het BGN en faunavoorzieningen naast natuurvriendelijke oevers. Ook met **natuurinclusieve projecten** werken we aan groenblauwe dooradering. In de “kiem” fase werken we de consequenties van deze ambities uit, voordat we het ook daadwerkelijk kunnen gaan doen. Met name beheer, onderhoud en kosten zijn hierin belangrijk, haalbaarheid en uitvoerbaarheid, zijn een belangrijke randvoorwaarde om hierin een groeistap te kunnen maken

Delfland heeft een beperkt aantal gronden in beheer gegeven aan derden, voornamelijk calamiteitenbergingen en keringen. In 2026 onderzoeken we verder hoe we de contracten voor pacht, huur en bruikleen kunnen (blijven) verduurzamen en welke maatregelen we kunnen treffen in duurzame gronduitgifte die bijdragen aan de natuur en biodiversiteit. Als we maatregelen vastgesteld hebben, nemen we deze op logische momenten op in de contracten, zoals bij het afsluiten van een nieuw contract.

Module 6

Natuurverbindingen / realiseren blauwgroen netwerk (BGN)

Natuurverbindingen / realiseren blauwgroen netwerk (BGN)

Binnen het BGN zijn drie soorten verbindingen te realiseren:

- **Groene verbindingen:** verbindingen op land, zoals een natuurlijke dijk tussen twee natuurgebieden.
- **Blauwe verbindingen:** watergangen met schoon en levend water, waarin vissen veilig van het ene naar het andere leefgebied kunnen zwemmen. De realisatie hiervan is georganiseerd in het programma waterkwaliteit.
- **Blauwgroene verbindingen:** overgangen tussen natte en droge habitats, zoals ruime, flauwe oevers naast watergangen. Veel soorten hebben beide habitats en een geleidelijke overgang daartussen nodig om te overleven.

Een blauwgroene verbinding wordt bij voorkeur gevormd door ruime natuurvriendelijke oevers. (ontwikkeling belegd bij het programma waterkwaliteit). Natuurvriendelijke oevers bevorderen de waterkwaliteit en helpen dieren om tussen water en land te bewegen. Als er geen ruimte voor een natuurvriendelijke oever is, kiezen we bij beschoeiingswerkzaamheden binnen het BGN voor Fauna Uittreed Passages (FUPs) die passen bij de soorten die in het gebied voorkomen. Buiten het BGN kiezen we voor een basisvariant FUP. Deze werkwijzen borgen we in de ontwikkeling van natuurinclusieve projecten (zie module **natuurinclusieve projecten**).

De verbindingen in het BGN hebben het ambitieniveau *rijke natuur*. Hoe rijke natuur eruit ziet, verschilt per locatie. De gidssoorten op de kaart (zie module **Deelgebieden en gidssoorten**) geven richting aan de invulling. Zo hebben weidevogels baat bij kruidenrijke graslanden zonder bomen en struiken, terwijl knotwilgen op andere locaties juist waardevol zijn als nestgelegenheid en voedselbron voor bestuivende insecten. In 2026 borgen we het werken met de BGN-kaart in de werkprocessen. In het algemeen geldt: buiten het BGN passen we generieke maatregelen toe die de condities scheppen voor basiskwaliteit natuur. Binnen het BGN is er meer maatwerk.

We hebben zelf de mogelijkheid om verbindingen aan te leggen waar de terreinen in het BGN ons eigendom zijn. Maar vaak loopt een robuuste verbinding door gebieden van verschillende eigenaren. Vaak zal er sprake zijn van een gedeelde ambitie; bij de samenstelling van onze kaart hebben we immers voortgebouwd op de ambities van anderen. We werken samen met gebiedspartners en stakeholders om de verbindingen te realiseren. In 2026 brengen we de partners en stakeholders (verder) in beeld; denk aan gemeenten, provincie, natuurbeheerders en particuliere eigenaren van keringen. We agenderen het BGN in overleggen en samenwerkingsverbanden. In 2027 willen we de kansrijke locaties en verbindingen voor het BGN samen met de partners in beeld hebben. Met onze eigen assets dragen we bij aan versterking van de natuurwaarden in deze verbindingen

Module 7

Beheren en onderhouden voor natuur

Beheren en onderhouden voor natuur

Met ecologisch beheer en onderhoud beschermen we planten en dieren, en faciliteren we hun ontwikkeling. Deze ecologische werkwijze staat in ecologische werkprotocollen. Zij zijn een uitwerking van de wet- en regelgeving voor natuurbeheer. In deze protocollen staat hoe we in de uitvoering van het onderhoud rekening houden met beschermde dieren en planten. Hiermee borgen wij bijvoorbeeld de aanwezigheid van voedsel en schuilplekken voor kleine dieren op onze percelen, door niet alle vegetatie in één keer kort te maaien.

We werken toe naar 80% ecologisch gemaaide keringen in 2030. Dat zijn alle keringen bij Delfland die geschikt zijn voor ecologisch maaibeheer. Het doel van 80% betekent een uitbreiding van 26ha (20%) ten opzichte van de situatie in 2025. Kleine maaipercelen, zeer schuine maaipercelen en keringen die geïnspecteerd moeten worden in verband met droogtegevoeligheid (en dus kans op scheuren) lenen zich niet voor ecologisch maaibeheer. Deze keringen maaien we niet gefaseerd, maar we voeren het maaisel (na enkele dagen) wel af. Daardoor verschaalt de bodem en dat is goed voor de kruidrijkdom. Op dit moment houden we bijvoorbeeld in de praktijk een maaivoogte van minimaal 10cm aan en we klepelen enkel in uitzonderings-situaties.

Binnen het BGN zetten we extra stappen in het maaibeheer. We onderzoeken waar we in de winter vegetatie kunnen laten overstaan. Overstaan betekent dat we een deel van de vegetatie niet maaien in de laatste maaibeurt van het jaar. De ongemaaide planten bieden schuilplek en overwinteringsmogelijkheden voor dieren, bijvoorbeeld voor eitjes van vlinders die op deze

planten gelegd zijn. De legger van Delfland staat het overstaan van vegetatie nu niet toe. Onderzoek moet uitwijzen onder welke voorwaarden en op welke locaties afwijken mogelijk is. Daarnaast onderzoeken we of we binnen het BGN ook andere werkzaamheden gefaseerd kunnen uitvoeren, zoals het knotten van wilgen. Er is dan voor insecten altijd een wilg in de buurt die in het vroege voorjaar voedsel levert, en voor vogels altijd leefgebied. Tenslotte onderzoeken we in het BGN waar we de tijdstippen van maaibeheer aan kunnen passen, ten gunste van specifieke soorten die in het gebied voorkomen.

Op onze terreinen 'binnen de hekken' schakelen we nog verder over op ecologisch groenbeheer. Gif gebruiken we al niet; en bij nieuwe aanplant selecteren we biologische voedsel- en waardplanten voor insecten. Op een aantal zuiveringsterreinen kwam kruidrijk graslandbeheer al in de plaats van gazonbeheer. In 2026 maken we, op basis van een impactanalyse, afspraken over ecologisch hovenieren. Na besluitvorming hierover kunnen die landen in het nieuwe groenbeheer contract in 2027. Sleutelbegrippen zijn minder ingrijpen, geen mest, wel bladeren laten liggen, snoeien beperken, kiezen voor inheemse en biologische planten en verwelkomen van een zekere (eventueel afgekaderde) rommeligheid. Binnen het BGN is er maatwerk, gericht op specifieke soorten. Buiten het BGN nemen we generieke maatregelen. Vanuit het (wensbeeld van) het groenbeheer voeden we de natuurinclusieve aanpak van projecten, waar kansen liggen voor de natuurinclusieve inrichting van de terreinen. Denk aan het toevoegen van fauna-voorzieningen en het vergroenen van de hekken.

Module 8

Medegebruik in harmonie met natuur

Medegebruik in harmonie met natuur

Recreatie is vaak verstorend voor planten en dieren in en om het water. Otters brengen bijvoorbeeld minder jongen groot als er veel vaarbewegingen en mensen in hun leefgebieden zijn. En waar mensen onbeperkt toegang hebben tot dijken en oevers worden niet alleen planten beschadigd, maar zijn er ook minder oevervogels, die bovendien minder succesvol broeden. In het gebied van Delfland wonen nu voor zover wij weten geen otters. Maar hoe mooi zou het zijn als de otter zich weer thuis voelt in ons gebied!

Door biodiversiteit op te nemen in het recreatief beleid ontstaat ruimte om toegang te beperken en daarmee biodiversiteitsschade te beperken. In 2024 besloot Delfland al om maatregelen te nemen als de waterkwaliteit in het huidige vaarnetwerk achterblijft door vaarrecreatie. Daarmee beschermt Delfland de waternatuur tegen negatieve gevolgen van recreatie.

We gaan na of we die bescherming kunnen verbreden naar oever- en land gebonden soorten langs de watergangen in het BGN. Zonering, dus het beperken van de toegang tot kwetsbare wateren, is daarvoor een effectieve maar ook sociaal impactvolle maatregel. Sommige waterschappen stellen zonering al langer in. Voor ons gebied verkennen we in 2027 de mogelijkheid en wenselijkheid van 'natuurinclusief medegebruik' in de watergangen, inclusief de oevers. Dit is maatwerk. Te denken valt aan het (periodiek/ in het voorjaar) afsluiten van een vaarweg of het beperken van de toegang tot het land, daar waar kwetsbare soorten beschermd moeten worden.

Buiten het BGN richten we het medegebruik op basiskwaliteit natuur en focussen we op waternatuur (vissen, fytoplankton, macrofauna, vegetatie). Het bestaande beleid is daar al op toegerust. .

Module 9

Natuurinclusief bouwen

Natuurinclusief bouwen

Delfland heeft zo'n 150 terreinen, klein en groot, stedelijk en landelijk. Daarop staan bijvoorbeeld gemalen, rioolgemalen en rioolwaterzuiveringen. In termen van het waterschap: het zijn terreinen voor het watersysteem en voor de waterketen. Sommige van die terreinen zijn al natuurinclusief ingericht. Bij het Schiegemeal in Schiedam bijvoorbeeld heeft bestrating plaatsgemaakt voor kruidenrijk grasland en is er een nestelwand voor ijsvogels. Zulke maatregelen aan terreinen kunnen we laagdrempelig mee-koppelen met projecten, zoals de vervanging van een (riool)gemaal. Met natuurinclusief bouwen versterken we zo de **natuur op het land** (zie betreffende module).

Afhankelijk van het soort project zijn verschillende maatregelen denkbaar. Voor nieuwe gebouwen kan dat een groen dak zijn (op nieuwe gemalen is dat al gebruikelijk) en ingebouwde nestelvoorzieningen (zie ook **wetgeving en opgaves**). Op de terreinen zelf kunnen bestrating of gras vervangen worden door kruidenrijk grasland en kunnen struiken en bomen geplant worden. In landelijk gebied kunnen we landschapselementen zoals heggen en paddenpoelen toevoegen, passend in onze ambitie voor de groenblauwe dooradering (zie module **natuur op het land**). In stedelijk gebied versterken we biodiversiteit door b.v. de hekken te vergroenen met inheemse, biologisch gekweekte klimplanten. Stenige en houtige restmaterialen zijn bruikbaar voor stapelmuurtjes en rommelhoekjes voor insecten en kleine zoogdieren.

In 2026 en 2027 werken we aan een systematiek om maatregelen voor biodiversiteit eenduidig te koppelen aan de verschillende soorten projecten die Delfland uitvoert. We doen dat in samenhang met maatregelen voor duurzaamheid en voor klimaatadaptatie. En in samenspraak met de groenbeheerder, zie de module **'beheren en onderhouden voor natuur'**. We bouwen voort op bestaande instrumenten en voegen daar eenduidigheid aan toe:

- Voor projecten buiten het BGN komen er specifieke maatregelen in de programma's van eisen.
- Binnen het BGN is er meer ruimte voor maatwerk, dus meer keuze in maatregelen, die passen in de omgeving. We borgen het maatwerk in de rol van de omgevingsmanager (externe afstemming en samenwerking) en van onze ecologisch adviseurs (helpen bij selectie van maatregelen).

Ook dijkverbeteringen voeren we natuurinclusief uit, zie de module **natuur op het land**.

Voor het vervangen van beschoeiingen maken we in 2026 afspraken over fauna-uittreedplaatsen (FUP's). Ook hier kiezen we binnen het BGN voor maatwerk, en buiten het BGN voor generieke voorzieningen.

Module 10

Exotenbeheer

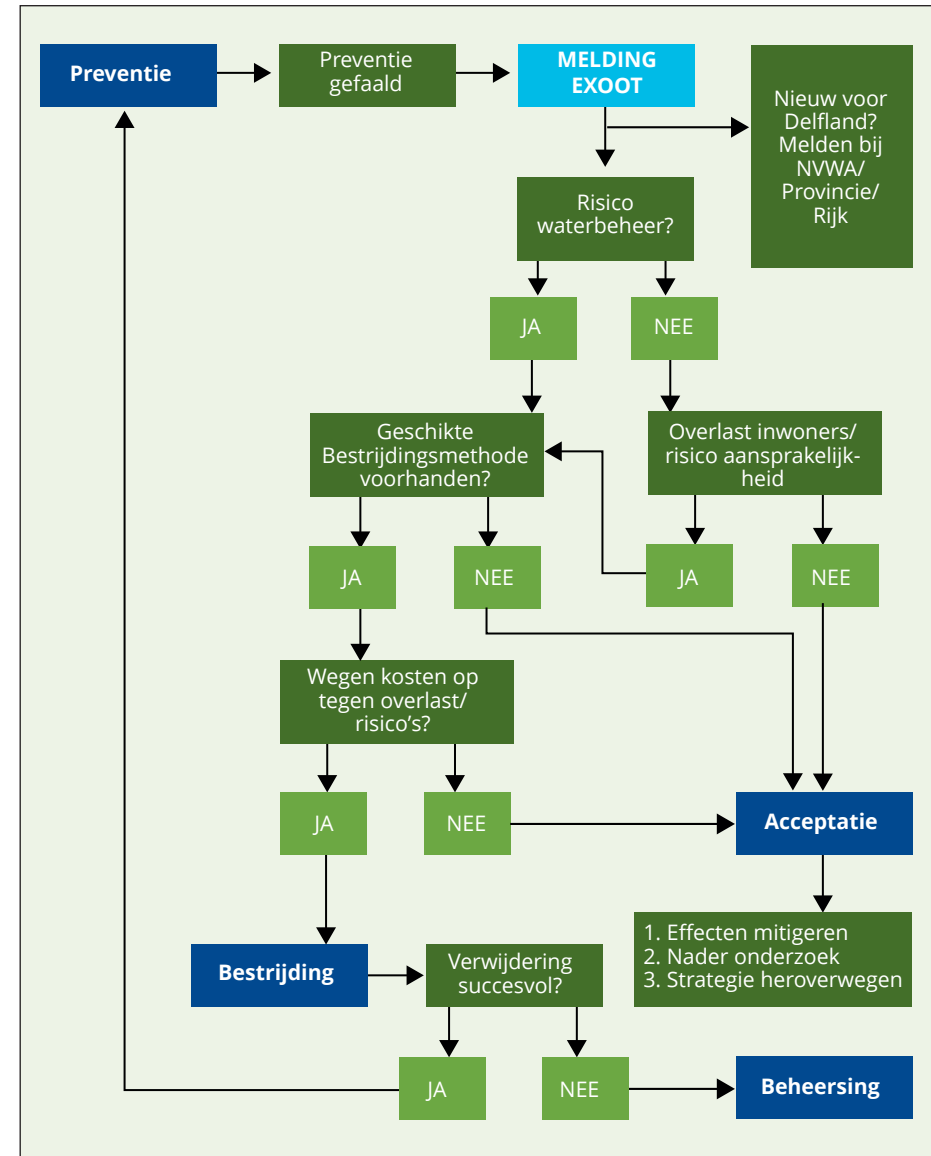

Exotenbeheer

Invasieve exoten zijn planten en dieren die hier van oorsprong niet voorkomen en die een bedreiging zijn voor de natuur. Bijvoorbeeld door concurrentie, predatie, het verspreiden van ziektes en genetische vervuiling. Invasieve soorten (inheems of uitheems) kunnen ook een gevaar vormen voor de waterkwaliteit, de watervoerende functie van watergangen en de stabiliteit van waterkeringen. In een gezond systeem wordt de dominantie van invasieve soorten onderdrukt. Tegengaan van exoten is dus goed voor de biodiversiteit, en biodiversiteit is goed tegen invasieve exoten. Delfland neemt daarom preventieve maatregelen, zoals het verflauwen van oevers om ze minder aantrekkelijk te maken voor gravende rivierkreeften.

Op Europees niveau zijn er regels voor de omgang met (in een lijst benoemde) exotische soorten. Zo is er een verplichting om beheerplannen te maken voor exoten die daadwerkelijk aanwezig zijn. In Nederland is de regelgeving voor exoten opgenomen in de Omgevingswet. Maar de opmars van exoten gaat vaak snel, en niet alle exoten die in Nederland voor problemen zorgen, ook voor de waterschappen, staan in de lijst van de EU. Delfland heeft daarom een eigen, verdergaande, aanpak vastgelegd in de **Beleidsnota Exoten**, met heldere handelingsprotocollen.

Voor iedere (nieuwe) melding van exoten bepalen we wat de risico's zijn, bijvoorbeeld voor ons beheer of overlast voor inwoners, en in hoeverre Delfland daarvoor verantwoordelijk is. We beoordelen of het risico acceptabel is, of dat de exoot aangepakt moet en kan worden. In de beoordeling worden dierenwelzijn en kosten meegewogen. We bepalen de strategie, met behulp van de beslisboom in figuur 13.

Figuur 13: beslisboom exoten (bron: **Beleidsnota Exoten**)

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	3566
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 november 2025
Agendapunt	H.12
Titel	Herijking Hoogwaterbeschermingsprogramma

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	27 november 2025

Voorgesteld besluit

Onderwerp Herijking Hoogwaterbeschermingsprogramma
Versienummer 1
Dossiernummer 3566
D&H datum dinsdag 14 oktober 2025
Wijze agenderen Openbaar

1) Het gevraagde besluit

Kennis te nemen van het voornemen van het college van dijkgraaf en hoogheemraden om samen met de andere waterschappen in de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen de bestuurlijke afspraken vast te stellen die invulling geven aan de herijking van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (DMS 2466350).

2) Aanleiding

De 21 waterschappen en het Rijk werken vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) samen om Nederland te beschermen tegen het water, nu en in de toekomst. Bijna 60% van Nederland zou regelmatig overstromen zonder keringen, zoals dijken. Ze beschermen ons tegen overstromingen van grote wateren waardoor veilig wonen en werken in onze delta voor veel Nederlanders een vanzelfsprekendheid is.

In 2024 zijn het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Unie van Waterschappen en Programmadirectie HWBP gestart met de herijking van het HWBP. Directe aanleiding van de herijking was de toename van de totale versterkingsopgave die volgde uit het Landelijk Veiligheidsbeeld en Globale Kosteninschatting uit 2023. Daarnaast bleek na tien jaar HWBP dat de kosten voor de uitvoering van het programma stijgen en het tempo van de uitvoering achter blijft op planning. Deze drie ontwikkelingen zetten het realiseren van het programmadoel onder druk en gaven in 2024 de inschatting dat de bijdragen aan het HWBP onvoldoende zijn om met de huidige kaders de doelstelling te bereiken. Daarnaast waren de Waterwet en de subsidieregeling HWBP in 2024 toe aan hun wettelijk vastgelegde evaluatie.

Tijdens de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen op 13 december 2024 hebben de 21 waterschappen unaniem ingestemd om € 1,25 miljard extra financiële middelen beschikbaar te stellen voor het HWBP. Dit besluit is genomen onder twee hoofdvoorwaarden: het Rijk moet een gelijke financiële bijdrage leveren en er moeten zeven voorwaarden uitgewerkt worden om de alliantie effectiever en efficiënter te maken. De uitkomsten daarvan zijn nu vastgelegd in vernieuwde samenwerkingsafspraken: de herijking van het HWBP.

Als vervolg hierop heeft het Rijk binnen het Deltafonds € 1 miljard extra beschikbaar gesteld voor de HWBP-projecten van de waterschappen. Daarnaast onderzoekt het Rijk hoe het resterende bedrag van € 250 miljoen, op basis van de programmaprestaties van het HWBP, op een later moment kan worden ingevuld.

3) Beoogd effect

De verenigde vergadering te informeren over het voorgenomen besluit in de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen over de herijking van het hoogwaterbeschermingsprogramma. Het doel: een stabielere, doelmatiger en beter uitvoerbaar programma om ons gezamenlijke doel in 2050 te behalen.

4) Kernboodschap

Tijdens de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen op 13 december 2024 hebben de 21 waterschappen unaniem ingestemd om € 1,25 miljard extra financiële middelen beschikbaar te stellen voor het HWBP. Dit besluit is genomen onder twee hoofdvorwaarden: het Rijk moet een gelijke financiële bijdrage leveren en er moeten zeven voorwaarden uitgewerkt worden om de alliantie effectiever en efficiënter te maken. De uitkomsten daarvan zijn nu vastgelegd in vernieuwde samenwerkingsafspraken: de herijking van het HWBP. Het doel: een stabielere, doelmatigere en beter uitvoerbare programma om ons gezamenlijke doel in 2050 te behalen.

5) Historie – eerdere besluitvorming

Op 28 november 2024 heeft de verenigde vergadering kennis genomen van het collegebesluit om samen met de andere waterschappen in de Ledenvergadering van de Unie van waterschappen in te stemmen met het beschikbaar stellen van extra financiële middelen voor het HWBP (middellange termijn) en hier voorwaarden aan te stellen.

Op 13 december 2024 heeft de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen besloten om €1,25 miljard extra beschikbaar te stellen voor het HWBP in de periode 2030-2036. Dit besluit is genomen onder twee hoofdvorwaarden: het Rijk moet een gelijke financiële bijdrage leveren en er moeten zeven voorwaarden uitgewerkt worden om de alliantie effectiever en efficiënter te maken.

6) Regelgeving en Beleid

De 21 waterschappen en het Rijk werken sinds 2014 samen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) aan de grootste dijkversterkingsoperatie sinds de Deltawerken. Om overstromingen in Nederland te voorkomen worden er 2000 kilometer dijken en 400 sluizen en gemalen versterkt. Dit doen we met als doel dat in 2050 alle primaire waterkeringen aan de norm voldoen. Dit doel is als resultaatsverplichting opgenomen in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving.

Waterschappen zien waterveiligheid als gemeenschappelijk belang om mensenlevens en de economische waarde in Nederland te beschermen. De samenwerking tussen waterschappen op het gebied van waterveiligheid is uniek, binnen Nederland en internationaal. Mede ook omdat de waterschappen die geen primaire waterkeringen in beheer hebben meebetalen. Alle waterschappen hebben er baat bij dat we in Nederland goed beschermd zijn tegen overstromingen. Samen met het Rijk betalen alle waterschappen dan ook mee aan het HWBP. Op dit moment wordt ieder dijkversterkingsproject solidair gefinancierd: het Rijk betaalt 50%, de gezamenlijke waterschappen 40% en het waterschap dat het project uitvoert 10%. Dat vraagt wel om heldere afspraken die blijvend worden nagekomen.

7) Financiën

Er wordt nu geen besluit over extra financiering gevraagd. Voor de middellange termijn (2030-2036) zijn voldoende middelen beschikbaar om het benodigde programmeertempo te halen. De alliantie neemt uiterlijk in 2030 een besluit over aanvullende financiering voor de periode na 2036.

8) Duurzaamheid

n.v.t.

9) Organisatorische en personele consequenties

n.v.t.

10) OR

n.v.t.

11) Risico's en beheersmaatregelen

Onvoldoende geld voor het HWBP op de lange termijn

Er wordt nu geen besluit over extra financiering gevraagd. Met de gezamenlijke inleg op de middellange termijn (2030-2036) zijn in die periode voldoende middelen beschikbaar om het benodigde programmeertempo te halen. De alliantie neemt uiterlijk in 2030 een besluit over aanvullende financiering voor de lange termijn (na 2036).

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

n.v.t.

13) Bekendmaking en vervolprocedure

Na vaststelling van de afspraken door de Ledenvergadering en de minister wordt de Tweede Kamer in 2025 geïnformeerd over de resultaten van de herijking. Het traject voor aanpassing van de waterwet en subsidieregeling (waar nodig) wordt in 2026 en 2027 uitgevoerd. De ambtelijke uitwerking van afspraken die nu al uitgevoerd kunnen worden, zijn in 2025 al gestart en worden in 2026 opgeleverd.

14) Bevoegd orgaan

Het besluit om het standpunt van Delfland voor de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen te bepalen, wordt genomen door het college.

15) Toelichting

De Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen is voornemens in te stemmen met de bestuurlijke afspraken die invulling geven aan de herijking van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HBWP). Het concept besluit voor de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen is opgenomen in bijlage 1.

De bestuurlijke afspraken die de minister van Infrastructuur en Waterstaat en de 21 waterschappen maken over de herijking van het HWBP staan in bijlage 2 en zijn samengevat in bijlage 3.

Op hoofdlijnen gaan de afspraken over:

- **Opgave & middelen** – gezamenlijke strategie om de totale opgave te programmeren en op een stabiele wijze uit te voeren
- **Regie op programmaniveau** – vertaling van strategie op programmaniveau naar projectafspraken en bijbehorende hulp- en sturingsmogelijkheden
- **Sturing aan de voorkant** – verbetering van de prestaties van projecten door duidelijkere sturingsafspraken aan de voorkant van projectfasen
- **Doelmatigheid programma** – aanpassing van de risicoverdeling en de relatie met de andere doelmatigheidsprykkels zoals de projectgebonden eigen bijdrage

De afspraken worden in 2025 en 2026 ambtelijk uitgewerkt.

De wijze waarop met deze afspraken wordt voldaan aan de zeven voorwaarden van de middellange termijn financiering is uitgelegd in de bijlage 4.

16) Bijlagen

Bijlage 1: Concept besluit Ledenvergadering UvW over de herijking HWBP (DMS 2466347)

Bijlage 2: Bestuurlijke afspraken set herijking HWBP (DMS 2466350)

Bijlage 3: Samenvatting inhoud herijking HWBP (DMS 2466455)

Bijlage 4: Voldoen aan voorwaarden financiering middellange termijn (DMS 2466354)

Onderwerp Herijking Hoogwaterbeschermingsprogramma
Dossiernummer 3566

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van dinsdag 14 oktober 2025, dossiernummer 3566;

gelezen het positieve advies van de commissie Waterveiligheid en Waterketen.

Overwegende dat:

1. De waterschappen en het Rijk als alliantie vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) gezamenlijk werken aan het op orde brengen van de primaire waterkeringen.
2. Door de waterschappen in 2024 extra financiële middelen beschikbaar zijn gesteld voor het HWBP (€1,25 miljard) onder twee hoofdvoorwaarden: het Rijk moet een gelijke financiële bijdrage leveren en er moeten zeven voorwaarden uitgewerkt worden om de alliantie effectiever en efficiënter te maken.
3. Als vervolg hierop heeft het Rijk binnen het Deltafonds € 1 miljard extra beschikbaar gesteld voor de HWBP-projecten van de waterschappen. Daarnaast onderzoekt het Rijk hoe het resterende bedrag van € 250 miljoen, op basis van de programmaprestaties van het HWBP, op een later moment kan worden ingevuld.
4. De zeven voorwaarden voor de extra financiering vanuit de waterschappen zijn verankerd in de herijking van het HWBP met als doel: een stabielere, doelmatiger en beter uitvoerbaar programma om alle primaire keringen in 2050 aan de norm te laten voldoen.

Gelet op:

1. Artikel 77 van de Waterschapswet.
2. Artikel 7.24 van de Waterwet

Besluit:

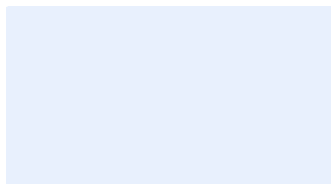
Kennis te nemen van het voornemen van het college van dijkgraaf en hoogheemraden om samen met de andere waterschappen in de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen de bestuurlijke afspraken vast te stellen die invulling geven aan de herijking van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (DMS 2466350).

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 27 november 2025.

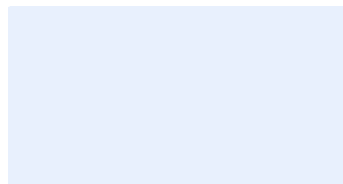
De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

de voorzitter,

ir. P.C. Janssen

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Concept LV besluit Herijking Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

Portefeuillehouder: Vincent Lokin / Steller: S. van den Heuvel, N. van der Heijden

Voor u ligt een voorgenomen besluit dat bedoeld is om te worden besproken in achtereenvolgens de waterschapsbesturen, de CWV en de Ledenvergadering van de Unie.

Bespreekstuk (besluitvormend)

Gevraagd besluit

De waterschapsbesturen en vervolgens de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen worden gevraagd:

1. In te stemmen met de bestuurlijke afspraken die invulling geven aan de herijking van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).

De kern van het advies

Context

De 21 waterschappen en het Rijk werken sinds 2014 samen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) aan de grootste dijkversterkingsoperatie sinds de Deltawerken. Om overstromingen in Nederland te voorkomen worden er vanaf 2025 tot het jaar 2050 nog 1400 kilometer dijken en 400 sluizen en gemalen versterkt. Hiermee wordt het in de Waterwet vastgelegde doel om op 1 januari 2050 te voldoen aan de vastgelegde normen gerealiseerd. Waterschappen zien waterveiligheid als collectief gemeenschappelijk belang om mensenlevens en de economische waarde in Nederland te beschermen. De samenwerking tussen waterschappen op het gebied van waterveiligheid is uniek binnen Nederland en internationaal. Mede omdat ook de waterschappen die geen primaire waterkeringen in beheer hebben meebetalen, evenals het Rijk. Alle waterschappen hebben er baat bij dat we in Nederland goed beschermd zijn tegen overstromingen. Op dit moment wordt ieder dijkversterkingsproject solidair gefinancierd: het Rijk betaalt 50%, de gezamenlijke waterschappen 40% en het waterschap dat het project uitvoert 10%. Dat vraagt wel om heldere afspraken die blijvend worden nagekomen.

Aanleiding voor het huidige voorstel

In 2024 zijn het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), Unie van Waterschappen en Programmadirectie HWBP (PD HWBP) gestart met de herijking van het HWBP. Directe aanleiding van de herijking was de toename van de totale versterkingsopgave die volgde uit het Landelijk Veiligheidsbeeld en Globale Kosteninschatting uit 2023. Daarnaast bleek na 10 jaar HWBP dat de kosten voor de uitvoering van het programma stijgen en het tempo van de uitvoering achter blijft op planning. Deze drie ontwikkelingen zetten het realiseren van het programmadoel onder druk en gaven in 2024 de inschatting dat de bijdragen aan het HWBP onvoldoende zijn om met de huidige kaders de doelstelling te bereiken. Daarnaast waren de Waterwet en de subsidieregeling HWBP in 2024 toe aan hun wettelijk vastgelegde evaluatie.

De belangrijkste inzichten en ontwikkelingen tijdens het herijkingsproces waren dat:

- de opgave wel toeneemt ten opzichte van de inschatting bij het start van het HWBP in 2014, maar de resterende opgave minder groot is dan in 2023 ingeschat;
- de Waterwet en de subsidieregeling HWBP bijdragen aan het vergroten van de doelmatigheid van het HWBP, de (project)beheersing en het proces van subsidieverlening van het HWBP, maar dat niet alle doelmatigheidsprykkels effectief zijn en sommige ongewenste effecten hebben;

- de 21 waterschappen besloten hebben om extra financiële middelen (€1,25 miljard) voor het HWBP beschikbaar te stellen voor de periode 2030-2036, onder de voorwaarde dat het Rijk dezelfde financiële bijdrage als de waterschappen levert;
- dat de waterschappen zeven voorwaarden gesteld hebben aan de extra financiële middelen, namelijk:
 - o vervolgsafspraken over de toepassing en verrekening van de Projectgebonden Eigen Bijdragen met als leidend uitgangspunt dat de verdeling 50-40-10 is;
 - o stabielere solidariteitsbijdrage;
 - o reële toedeling van risico's in HWBP-projecten.
 - o maatregelen binnen dijkversterkingsprojecten die direct bijdragen aan het halen van de doelen in 2050;
 - o wijze van programmeren die tempo van de programmering mogelijk maakt;
 - o sturing op programmaniveau;
 - o overkoepelend advies over de doelmatigheidsprikkel in het programma.
- het Rijk binnen het Deltafonds € 1 miljard extra beschikbaar stelt voor de HWBP-projecten van de waterschappen. Daarnaast onderzoekt het Rijk hoe het resterende bedrag van € 250 miljoen, op basis van de programmaprestaties van het HWBP, op een later moment kan worden ingevuld.

Hoofdpijnen van het voorstel

De bestuurlijke afspraken die de minister van Infrastructuur en Waterstaat en de 21 waterschappen in 2025 maken over de herijking van het HWBP staan in bijlage x.

Op hoofdpijnen gaan de afspraken over:

- **Opgave & middelen** – gezamenlijke strategie om de totale opgave te programmeren en op een stabiele wijze uit te voeren
- **Regie op programmaniveau** – vertaling van strategie op programmaniveau naar projectafspraken en bijbehorende hulp- en sturingsmogelijkheden
- **Sturing aan de voorkant** – verbetering van de prestaties van projecten door duidelijkere sturingsafspraken aan de voorkant van projectfasen
- **Doelmatigheid programma** – aanpassing van de risicoverdeling en de relatie met de andere doelmatigheidsprikkel zoals de projectgebonden eigen bijdrage

De afspraken worden in 2025 en 2026 ambtelijk uitgewerkt.

De wijze waarop de zeven voorwaarden van de middellange termijn financiering zijn ingevuld in de bestuurlijke afspraken is uitgelegd in de bijlage *Hoe zijn de voorwaarden van de waterschappen voor extra financiering HWBP in 2030-2036 uitgewerkt in de Bestuurlijke afspraken Herijking HWBP?*

Financiële consequenties

Er wordt nu geen besluit over extra financiering gevraagd.

Met de gezamenlijke inleg op de middellange termijn (2030-2036) zijn in die periode voldoende middelen beschikbaar om het benodigde programmeertempo te halen. De alliantie neemt uiterlijk in 2030 een besluit over aanvullende financiering.

Argumenten

De alliantiebestuurders en het programmabestuur HWBP hebben vertrouwen dat de bestuurlijke afspraken bijdraagt aan een doelmatiger HWBP waarmee alle dijken op 1 januari 2050 versterkt kunnen zijn.

De afspraken zijn opgesteld en besproken in de alliantie.

Besproken in

- Formele en informele vergaderingen van de CWV op 19 november 2024, 7 maart 2025, 28 maart 2025, 1 en 9 mei 2025, 6 en 20 juni 2025.

Vervolg/Communicatie

Na vaststelling van de afspraken door de Ledenvergadering UvW en de minister van IenW wordt de Tweede Kamer in 2025 geïnformeerd over de resultaten van de herijking. Het traject voor aanpassing van de waterwet en subsidieregeling (waar nodig) wordt in 2026 en 2027 uitgevoerd. De ambtelijke uitwerking van afspraken die nu al uitgevoerd kunnen worden, zijn in 2025 al gestart en worden in 2026 opgeleverd.

Bestuurlijke afspraken herijking

Definitieve versie

Datum 20-6-2025

Inleiding; Waterveiligheid is cruciaal en we hebben elkaar hard nodig

Waterveiligheid in Nederland is van levensbelang, omdat een groot deel van het land onder zeeniveau ligt of anderszins kwetsbaar is voor overstromingen. Zonder dijken en andere waterkeringen zou ongeveer 55% van Nederland regelmatig onder water staan. Het waterveiligheidsbeleid richt zich daarom op het beheersen van overstromingsrisico's om slachtoffers en grote economische schade te voorkomen. Hiervoor gelden omgevingswaarden voor primaire waterkeringen zoals dijken, dammen en duinen, waaraan met ingang van 1 januari 2050 moet worden voldaan. Dit beleid wordt uitgevoerd in samenwerking van rijk en waterschappen, onder andere via het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).

Het HWBP is de grootste waterveiligheidsopgave in Nederland. We zijn al 10 jaar samen de alliantie met één gezamenlijk bovenliggend doel. Dat onze primaire keringen met ingang van 1 januari 2050 waterveilig zijn. Hier werken we als alliantie van rijk en waterschappen hard aan.

Na 10 jaar hebben we veel bereikt in de alliantie. De meeste waterschappen hebben ervaring opgedaan met het uitvoeren van projecten. Meerdere innovaties zijn succesvol gebleken en zullen ook in de toekomst worden toegepast. En het belangrijkste is; er is een basis gelegd waarop we samen verder willen bouwen. Daarnaast zien we dat de kosten van het HWBP gemiddeld harder stijgen dan de inflatie, mijlpalen worden niet altijd gehaald en op basis van verschillende inzichten en evaluaties blijkt dat niet alle doelmatigheidprikkels effectief zijn. Daarom willen we de bestaande afspraken binnen de alliantie verbeteren om de volgende 25 jaar nog slagvaardiger te kunnen samenwerken. Met deze herijking staat de alliantie gesteld om het doel met ingang van 1 januari 2050 bereikt te hebben.

Ondanks dat we onze werkwijze en productie kunnen verbeteren (en versimpelen) laten we resultaten zien waar we trots op mogen zijn. Een grote succesfactor is dat we dit programma decentraal kunnen uitvoeren als waterschappen en RWS, want daar zit onze grote gezamenlijke uitvoeringskracht. Inmiddels lopen er meer dan 70 projecten. Als alliantie hebben we een programmabestuur benoemd die onze collectieve opgave bestuurt, en onder haar aansturing zorgt de programmadirectie voor de benodigde coördinatie en rapportage. Samen zijn wij verantwoordelijk voor het halen van de doelen. Waarbij iedere alliantiepartner een belangrijke bijdrage levert aan het halen van dit gezamenlijke doel.

Om alle keringen tijdig op orde te hebben werkt de alliantie samen volgens de alliantieprincipes:

- Best for Program: we handelen vanuit collectief belang
- Solidair: we zijn gelijkwaardig en samen verantwoordelijk
- Rol zuiver: we zijn rol zuiver in het belang dat we behartigen
- Transparant: we zijn open naar elkaar
- Voorspelbaar en verrassingsvrij: we maken risico's en issues bespreekbaar
- Betrouwbaar: we komen afspraken na

Bestuurlijke afspraken Herijking HWBP

Deze herijking zorgt voor een effectievere, toekomstbestendige aanpak voor de opgave en middelen, regie op programmaniveau, door sturing aan de voorkant van projecten en verrekening van projectgebonden eigen bijdrage met verbetering van doelmatigheidsprikkels. Het is een noodzakelijke stap die we als collectief – Waterschappen en Rijk – moeten zetten zodat Nederland aan de wettelijke veiligheidsnorm voldoet. Dit document beschrijft de strekking van de herijking.

De afspraken zijn verdeeld over vier thema's:

- **Opgave & middelen** – gezamenlijke strategie om de totale opgave te programmeren en op een stabiele wijze uit te voeren (pagina 3 en 4)
- **Regie op programmaniveau** – vertaling van strategie op programmaniveau naar projectafspraken en bijbehorende hulp- en sturingsmogelijkheden (pagina 5 t/m 7)
- **Sturing aan de voorkant** – verbetering van de prestaties van projecten door duidelijkere sturingsafspraken aan de voorkant van projectfasen (pagina 8 en 9)
- **Doelmatigheid programma** – aanpassing van de risicoverdeling en de relatie met de andere doelmatigheidsprikkels zoals de projectgebonden eigen bijdrage (pagina 10 t/m 12)

Aan de hand van deze thema's worden de voorgestelde verbeteringen en benodigde acties hierna toegelicht. Per thema wordt eerst de *uitdaging* beschreven, waarna het beoogde *perspectief* wordt geschetst. Tenslotte wordt geconcretiseerd welke *afspraken* daarvoor nodig is. Deze afspraken zijn beschreven op bestuurlijke niveau, ze worden verder geconcretiseerd in de ambtelijke uitwerking. We gaan de komende jaren ervaren, leren en monitoren of de afspraken tot het gewenste effect leiden. De programmadirectie rapporteert hierover aan het programmabestuur.

Opgave & middelen – gezamenlijke strategie om de totale opgave te programmeren en op een stabiele wijze uit te voeren.

Uitdaging

In 2024 is de opgave uit de eerste landelijke beoordelingsronde aangescherpt via de opgave- en ontwikkelgesprekken (OOG). De opgave is nog ongeveer 1.400 kilometer tot 2050 en de verwachte kosten liggen tussen de €14-23 miljard en zijn hoger dan de afgesproken budgetten. Tegelijkertijd weten we dat de opgave altijd in beweging blijft en is het de uitdaging om dit mee te nemen. Daarnaast ontbreekt een gedeeld beeld wat nodig is in de programmering om het doel te halen. Ook stijgen de kosten voor de dijkversterkingen harder dan de inflatie, en is er de afgelopen jaren niet altijd uitputting geweest van de middelen per jaarschijf. Onvolledige uitputting zorgt voor instabiliteit van het programma omdat geplande, onbenutte middelen gereserveerd blijven en niet voor nieuwe projecten gebruikt kunnen worden. Ook zorgt dit voor schommelingen in de solidariteitsbijdrage van de waterschappen. Dit heeft direct invloed op de watersysteemheffing en daarom is het wenselijk om dit te minimaliseren.

Perspectief

We willen op basis van de resultaten van OOG een gedeelde strategie hebben om de doelstelling te halen. Bij de strategie en programmering staat het doel om 1 januari 2050 te halen centraal. We willen een continu reëel beeld van de opgave tot 2050 waarbij wijzigingen in de opgave, zoals door de uitvoering van de tweede landelijke beoordelingsronde, jaarlijks verwerkt worden in de programmering (met een doorkijk tot 2050). De strategie wordt daarop aangepast.

De middellange termijn financiering zorgt ervoor dat er tot 2036 voldoende budget is voor de geprogrammeerde projecten en om nieuwe projecten te starten. De komende jaren gebruiken we om de onzekerheid in de opgave en kostenontwikkeling verder aan te scherpen. Uiterlijk in 2030 besluiten de opdrachtgevers over de eventuele extra middelen voor de termijn na 2036. Dit op basis van de inspanningen tot 2030 om de onzekerheid in de opgave en kostenontwikkeling verder te verkleinen. De komende jaren is het programma op stoom, waardoor het budget per jaar volledig uitgeput raakt met bijkomend effect dat de solidariteitsbijdrage stabiel is.

Afsprakenset

De versterkingsopgave uit LBO met aanscherping vanuit de OOG resultaten vormen de basis voor het bepalen van het programmeringstempo en financieringsafspraken. **De lijn die met de Kadernota 2025 is ingeslagen wordt doorgezet, namelijk dat het doel om als collectief ‘Veilig met ingang van 1 januari 2050’ te halen voorop staat.** Dit betekent dat zowel de collectieve doelen als het halen van de individuele doelen samenvallen in de uitwerking van de programmering tot 2050.

Voor inzicht in de totale opgave tot 2050 (op programmaniveau en per waterschap) wordt gebruik gemaakt van de LBO-resultaten in combinatie met de verfijning van deze resultaten door middel van OOG. **We spreken af om de opgave- en ontwikkelgesprekken elke 5 jaar te voeren.** De volgende keer in 2029.

Met de gezamenlijke inleg op de middellange termijn (2030-2036) zijn in die periode voldoende middelen beschikbaar om het benodigde programmeertempo te halen. **De alliantie neemt uiterlijk in 2030 een besluit over aanvullende financiering, met de dan actuele inzichten over kosten- en opgave. We bereiden een wetswijziging voor zodat de minister de Waterwet**

kan wijzigen. De inzet wordt om de maximale jaarlijkse inleg, die in de huidige wet staat, te wijzigen naar een minimale jaarlijkse inleg. Bij nieuwe financiële afspraken is dan geen wetswijziging meer nodig.

Om de solidariteitsbijdrage stabiel te krijgen wordt ingezet op minder verrekenmomenten per jaar. Daarnaast nemen de waterschappen in overweging om een nieuwe **specifieke bestemmingsreserve te vormen** of ruimte in een bestaande reserve in te bouwen om de effecten van schommelingen te egaliseren.

Regie op programmaniveau – vertaling van strategie op programmaniveau naar projectafspraken en bijbehorende hulp- en sturingsmogelijkheden

Uitdaging

Het enkel uitvoeren van de subsidieregeling, ondersteund door de huidige governance heeft een focus op individuele projecten en subsidieverlening in plaats van programmadoelen. Dit geeft een onbalans tussen de verantwoordelijkheid en zeggenschap op project- en programmaniveau. Dit leidt tot discussie tussen waterschappen en de programmadirectie over rol, taakverdeling en bevoegdheden. Het gevolg hiervan is bureaucratie, tijdverlies en onvoldoende benutting van gebundelde kennis. Bovendien kan er niet optimaal ‘Best for Program’ worden geprogrammeerd. Binnen de alliantie is behoefte aan handelingsperspectief hoe iedere partij meer verantwoordelijkheid neemt voor het programmabelang.

Perspectief

Als algemeen uitgangspunt gaan we uit van regie op projecten door de waterschappen en regie op programmaniveau door de programmadirectie. Voorafgaand aan het project wordt in dialoog tussen waterschap en programmadirectie een set bindende afspraken opgesteld. Wanneer het project binnen de afgesproken kaders blijft worden de begeleidingsaanpak en het beschikingstraject eenvoudig. Wanneer een project buiten de afgesproken kaders dreigt te raken of raakt, worden besluiten en keuzes over afwijking van die kaders in onderling overleg tussen het waterschap en de programmadirectie gemaakt. Er is een escalatielijn naar het programmabestuur. Projecten hebben meer duidelijkheid aan de voorkant door projectafspraken, standaardisatie en programmastrategieën. Hierdoor kunnen ze keuzes maken die niet alleen voor het project, maar ook voor het programma beter uitpakken. De cultuur binnen de alliantie is gericht op samenwerken. Iedereen heeft ‘Best for Program’ voorop staan. Programmabestuur, programmadirectie, portefeuillehouders waterveiligheid en de ambtelijk opdrachtgevers en begeleidingsteams zijn hiervoor de ambassadeurs.

Afsprakenset

De regie op het project ligt bij het waterschap dat het project uitvoert. Zodra het project buiten de gezamenlijk opgestelde bindende afspraken dreigt te komen, en daarmee het alliantiebelang wordt geraakt, gaan programmadirectie en waterschap met elkaar in gesprek. De programmadirectie gaat vervolgens extra expertise bieden waar programmadirectie en projectleiding dat nodig achten. **De volgende stap is dat besluiten en keuzes over afwijking van die kaders in onderling overleg tussen het waterschap en de programmadirectie worden gemaakt.** De escalatieladder met waterschapsdirectie en het waterschapsbestuur wordt hiervoor nader uitgewerkt in lijn met de voorwaarden van de subsidieregeling.

Voor een efficiënt werkende alliantie is het cruciaal om veel helderheid te creëren rondom de rollen en verantwoordelijkheden van de betrokken partners. **Daarom spreken we de volgende verantwoordelijkheidsverdeling af:**

Partij	Verantwoordelijkheid
Projectorganisatie Waterschap	Verantwoordelijk voor project, aanpak en wijzigingen binnen afgesproken kaders
Programmادirectie HWBP	Bevoegd om vanuit de subsidieregeling onderbouwd te oordelen over projectkaders vanuit ‘sober en doelmatig’ Medezeggenschap over keuzes en besluiten over afwijken van kaders. Voert regie op programma strategieën

Programmabestuur uitvoeringsdeel (UvW-RWS)	Verantwoordelijk voor doelmatige uitvoering van de gestelde kaders
Programmabestuur kaderstellend (UvW-DGWB)	Verantwoordelijk voor opstellen strategische programmakeuzes en beslissingsbevoegd voor vaststellen kaders voor alliantie HWBP
CWV	Opdrachtgever HWBP De CWV geeft voorafgaand mandaat aan de vertegenwoordiging van de waterschappen in het programmabestuur.
Bestuur Waterschap	Vanuit de Zorgplicht verantwoordelijk voor het beheren van de waterkeringen. Bij escalatie kan Programmabestuur met het Waterschapsbestuur in gesprek. Opdrachtgever waterschapsproject
DGWB	DGWB is systeemverantwoordelijke, beleidsverantwoordelijk voor doelmatige uitvoering Opdrachtgever HWBP
Ambtelijk opdrachtgevers	Vooruitgeschoven posten vanuit alliantie om kaders mee vorm te geven en de verbinding binnen waterschap en tussen waterschap en overige leden van de alliantie te borgen.
Begeleidings- en projectteams	Begeleidingsteams i.s.m. de projectteams signaleren en agenderen daar waar een project buiten de gezamenlijke opgestelde kaders dreigt te geraken

We maken samen afspraken over de strategieën en bijbehorende kaders. Deze afspraken maken we volgens een standaard proces binnen de alliantie: het kaderstellend deel van programmabestuur stelt de kaders vast waarna de programmadirectie ze namens de alliantie uitvoert. De ambtelijk opdrachtgevers en het rijk schrijven mee aan de kaders onder regie van de programmadirectie HWBP. Het resultaat wordt ter besluitvorming voorgelegd aan het opdrachtgevers deel van het programmabestuur waarmee alle partijen zich committeren aan het besluit. De CWV geeft voorafgaand hieraan mandaat aan de vertegenwoordiging van de waterschappen in het programmabestuur. Door de actief meeschrijvende rol van de ambtelijk opdrachtgevers en het rijk wordt het eigenaarschap binnen de alliantie vergroot en groeit wederzijds begrip over belangen en definities. In de uitvoering signaleert, regisseert en faciliteert de programmadirectie namens de alliantie HWBP. Haar begeleidingsteams en de ambtelijke opdrachtgevers hebben hierin een essentiële signalerende rol.

Op deze wijze ontwikkelen we als de alliantie op een aantal thema's een 'Best for Program' strategie. Allereerst de programmeringsstrategie zoals genoemd onder bij het thema *Opgave en middelen*. Op uitvoeringsniveau worden strategieën ontwikkeld voor set projectafspraken en in ieder geval op de volgende thema's; gebruik van innovaties, markt en aanbesteding, uniforme plannings- ramings- en risicomangementsystematiek en dataverzameling. Ook voor beleidsmatige thema's worden strategieën ontwikkeld. Voor de zomer van 2026 worden deze strategieën vastgesteld door het programmabestuur. Deze strategieën worden op basis van nieuwe inzichten en ontwikkelingen geüpdatet.

De strategie en kaders zijn de basis voor de afspraken tussen programmadirectie en het waterschap bij aanvang van elke projectfase. Door in de beschikking de bijdrage van het project aan het programma expliciet te maken, versterken we de koppeling tussen programmadoelen en individuele projecten. Een voorbeeld hiervan is innovatie; vanuit de HWBP-innovatiestrategie maakt de programmadirectie inzichtelijk welke innovaties bijdragen aan het project. Het project krijgt aan de voorkant deze innovaties mee als kader. Wijkt het project hiervan af dan gaan de programmadirectie en het waterschap met elkaar in gesprek. De programmadirectie monitort hoe de strategieën worden toegepast en rapporteert dit aan het programmabestuur.

Om de opgave te halen moet de opgedane kennis beter worden benut om projecten te versnellen en kosten te besparen. **Binnen het HWBP richten wij ons op standaardiseren van onder ander de ramings- plannings- en risicosystematiek evenals contracten en de basisinrichting van het plan van aanpak.**

In de alliantie wordt al hard gewerkt aan het verbeteren van het lerend vermogen over de projecten heen. **De ontwikkeling van de kwaliteit van projecten wordt verder versterkt door peerreviews**, gebaseerd op de aanpak van Rijkswaterstaat en met teams vanuit de alliantie. De programmadirectie HWBP faciliteert deze reviews en borgt dat de werkwijze passend is binnen het bestaande begeleidingsproces. Geborgd wordt dat het niet bovenop de bestaande begeleiding en toetsing komt maar deels in plaats daarvan, met als doel dat het efficiënter en beter wordt.

Om beter te kunnen sturen op het doel blijft de alliantie werken aan doorontwikkeling van het dashboard in doelen, (tussen)mijlpalen en de te voeren gesprekken. Bijvoorbeeld door op de mijlpaal 'dijkveilig' te sturen in plaats finale afronding van een project.

De cultuur binnen de alliantie HWBP is een samenwerkingsgerichte cultuur. Het gaat om het verbinden van organisaties, mensen en belangen rond een gedeelde visie en gezamenlijke doelen. In de alliantie neemt iedereen verantwoordelijkheid voor het programma als geheel en voor zijn taken en rollen binnen het systeem. Er ligt nog een grote opgave voor ons met continue verandering en nieuwe inzichten. Daarom werken we aan een cultuur waarin aanpassingsvermogen en leren centraal staan.

Sturing aan de voorkant – duidelijke afspraken aan de voorkant van projecten

Uitdaging

Het HWBP is 10 jaar geleden gestart en is op stoom gekomen. Inmiddels zijn we volop in uitvoering en zijn er ook nog veel projecten in voorbereiding. Waar in de beginfase er sprake was van voldoende ruimte op het programma, is er inmiddels een enorme uitdaging om alle projecten goed in te passen. Om ons einddoel te kunnen halen is het daarom van cruciaal belang dat de HWBP-projecten zo optimaal mogelijk op het programma komen en vervolgens zo goed mogelijk presteren, met name op scope, tempo en kosten.

In de afgelopen jaren is gebleken dat een duidelijke scope belangrijk is voor de stabiliteit van het programma. Jaarlijks vertraagt een deel van de projectmijlpalen. Dit heeft tot gevolg dat het een uitdaging is om de beschikbare middelen uit te geven of op het juiste moment beschikbaar te hebben. Nieuwe projecten moeten wachten of waterschappen moeten voorfinancieren. Daarnaast stijgen de kosten voor de uitvoering van projecten harder dan de inflatie. Als die trend niet gekeerd wordt, zijn er meer middelen nodig tot 2050 dan alleen voor de toegenomen opgave.

De prestaties van projecten zijn van directe invloed op het behalen van de doelen van het HWBP-programma. Het potentieel van 'Best for Program' programmeren kan door de effecten van een instabiele scope, vertragingen en kostenstijgingen nog onvoldoende worden benut. Daarnaast wordt nu veel tijd besteed aan bureaucratie in het begeleidingsproces.

Perspectief

We maken een stabiel programma door aan de voorkant een gezamenlijk opgestelde set bindende afspraken te maken. We zorgen dat projecten met een duidelijke scope op het programma komen. Binnen de afgesproken kaders vereenvoudigen we de begeleidingsaanpak en het beschikkingstraject. Voor aanvang van iedere volgende projectfase wordt afgestemd of de kaders nog passen, daarna kan het project weer verder. Wanneer een project buiten het afgesproken kader dreigt te komen, gaan het waterschap en de programmadirectie in gesprek over mogelijke oplossingsrichtingen, dan wel redenen van afwijken (comply or explain).

Afspraken set

De afspraken over sturing aan de voorkant richten zich op meer duidelijkheid vooraf voor de programmering en meer ruimte gedurende de uitvoering van een project.

Vanuit zorgplicht zijn beheerders verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud, monitoren, beoordelen en eventueel versterken van keringen. In het kader van het HWBP zijn kosten in het kader van de zorgplicht niet subsidiabel. **We gaan voor de zomer 2026 speciëren waar die grens ligt, in ieder geval voor bodemonderzoek.**

De eerste stap om op het programma te komen blijft de ingangstoets. **De focus van de ingangstoets is de afgelopen tijd al verbreed, naast techniek worden opgave, scope, omgeving, complexiteit en beheersing meegewogen.** Het doel van de ingangstoets is het borgen dat projecten met voldoende kwaliteit en scopestabiliteit binnenkomen bij het HWBP. **De ingangstoets wordt maximaal zes jaar voor aanvang van de verwachte start van de verkenning uitgevoerd.** Op basis van de ingangstoets wordt gezamenlijk besloten welke werkzaamheden in de voorverkenning noodzakelijk zijn om te komen tot een stabiele scope. De voorverkenning heeft tot doel het project aan de voorkant beter in beeld te hebben om

schommelingen tijdens de uitvoering te voorkomen en projecten beter te kunnen programmeren, op een wijze die helpt om de doelstelling te halen. **De voorverkenning wordt verplicht, tenzij het projectbeeld al voldoende duidelijk is volgens de programmadirectie.** De voorverkenning wordt op basis van de ingangstoets geprogrammeerd.

Aan het eind van de voorverkenning (en/of ingangstoets) wordt de scope en complexiteit gezamenlijk vastgesteld op een uniforme wijze. Na de voorverkenning volgt een go – no go moment door de programmadirectie en wordt op basis van ‘Best for Program’ het startmoment van de verkenning bepaald. De verkenning, de planuitwerking en de realisatiefase worden volledig en zonder onderbreking geprogrammeerd via het reguliere programmeringsproces.

De complexiteit bepaalt de plek in het referentiekader, de bijbehorende waarden zijn kaderstellend. Bij de voorbereiding van het project wordt hier vervolgens rekening mee gehouden door het waterschap. **Het bestaande referentiekader is de basis voor deze afspraak.** De programmadirectie en ambtelijke opdrachtgevers actualiseren voor eind 2025 het bestaande referentiekader. Het geactualiseerde kader wordt vastgesteld door kaderstellend deel programmabestuur.

Voor aanvang van de verkenning worden gezamenlijke opgestelde bindende afspraken gesloten tussen de programmadirectie en het waterschap. Hierin staan de afspraken over de kaders waarbinnen het project wordt uitgevoerd. Het referentiekader is de basis. Het gaat hier om afspraken over zaken als scope, kosten, tempo, toepassen van innovatie, risicoverdeling, duurzaamheidsaspecten, markt- en contractbenadering en omgeving. De optie fastlane wordt nadrukkelijk meegewogen. De set afspraken bevat ook het effect van het project op de programmering. Het format van de set afspraken wordt uitgewerkt voor eind 2025 en vastgesteld door kaderstellend deel programmabestuur.

Het project doorloopt gedurende de uitvoering de verschillende fasen binnen de afgesproken kaders. Hierbij wordt per fase subsidie aangevraagd volgens de bestaande systematiek. Na iedere fase is er een go – no go moment, waarbij de programmadirectie toetst of het project nog binnen de afgesproken kaders valt en of de kaders nog actueel zijn. **Programmادirectie en waterschappen maken voor eind 2025 standaardafspraken om de (administratieve) lasten in het begeleidingsproces te verminderen voor projecten die binnen de kaders lopen, bijvoorbeeld door een bredere inzet van de fastlane procedure, door uniformering en waar mogelijk meer toetsing op hoofdlijnen.** Als een project buiten de afgesproken kaders dreigt te raken of raakt, worden besluiten en keuzes over afwijking van die kaders in onderling overleg tussen het waterschap en de programmادirectie gemaakt.

Projecten delen gestructureerd en uniform per projectfase data binnen de alliantie die bijdraagt aan een lerend programma en Best for Program programmering. Het gaat hierbij in ieder geval om de raming, de planning, en het risicodossier.

De afspraken benoemd onder sturing aan de voorkant gaan in zodra het geactualiseerde referentiekader beschikbaar is en de afspraken over het begeleidingsproces gereed zijn. Alle projectfasen vallen dan onder deze nieuwe afspraken, ook nieuwe fasen van reeds gestarte projecten.

Verbetering van de bestaande doelmatigheidsprikkels - Aanpassing van de risicoverdeling en de relatie met de andere doelmatigheidsprikkels zoals de projectgebonden eigen bijdrage.

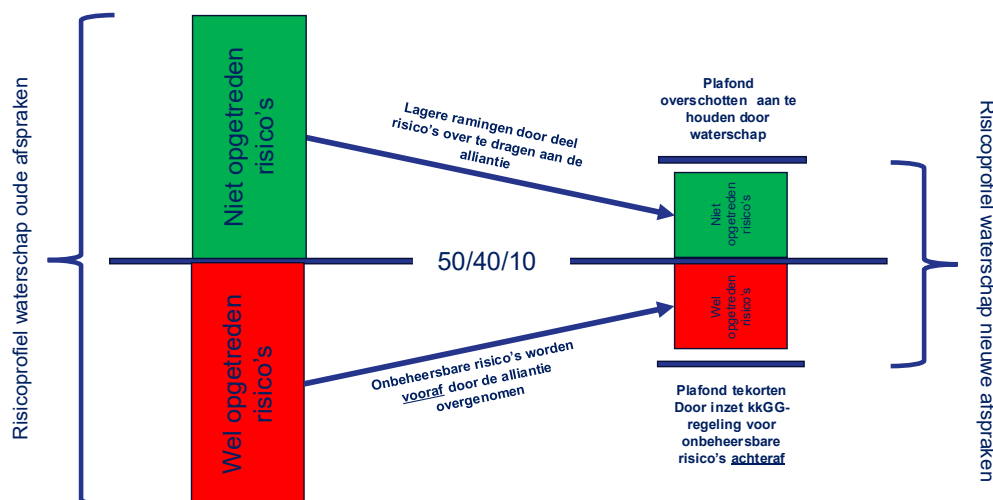
Uitdaging

De evaluaties van de Waterwet en de subsidieregeling stellen vast dat de prikkel om alle risico's te identificeren en te beheersen goed werkt, maar dat de risicoreserveringen (ramingen) hoog zijn en niet bijdragen aan de doelmatigheid van het HWBP. Middelen voor de risicoreserveringen worden geregeld niet uitgegeven. Het niet optreden van gesubsidieerde risico's is een belangrijke oorzaak dat de 10% projectgebonden eigen bijdrage (PGE) in de praktijk niet wordt gehaald. Hierdoor staat de financieringsverdeling 50:40:10 onder druk.

Perspectief

Het geheel aan maatregelen zorgt ervoor dat grote overschotten en tekorten (uitzonderlijke afwijkingen) door de alliantie worden overgenomen en de uitvoerende waterschappen het comfort krijgen om met sportievere ramingen te werken. Binnen het lagere risicoprofiel dat overblijft worden de waterschappen uitgedaagd risico's maximaal te beheersen en de voorspelbaarheid te vergroten. Door dit systeem steeds verder te optimaliseren wordt gestuurd op de financieringsverhouding 50:40:10. Hierbij wordt het principe van voorcalculatie en de risicoprikkel voor de uitvoerende waterschappen en de alliantie in stand gehouden.

De kostenramingen en risicoreserveringen komen beter in balans met de werkelijke kosten waardoor de projectgebonden bijdrage zich rond de afgesproken 10% zullen bevinden.

Figuur: Waarom leidt dit systeem tot sturing op 50-40-10?

Afsprakenet

Het HWBP subsidieert sobere en doelmatige dijkontwerpen. **De samenwerking is gebaseerd op voorcalculatie. Ook zal de financiering blijven volgen de verdeling; 50% Rijk en 50% waterschappen (40% solidariteitsbijdrage en 10% projectgebonden eigen bijdrage (PGE)).** Door de risico's beter te verdelen tussen project- en programmaniveau kan beter op de afgesproken financieringsverdeling 50:40:10 gestuurd worden. De verdeelsleutel 50-40-10 voor het collectief en voor ieder individueel projectwaterschap wordt uiteindelijk bereikt op 1 januari 2050. Met deze afsprakenet bewegen we daar geleidelijk naartoe.

We spreken af om de bestaande kleine-kans-groot gevolg-regeling (kkGG) uit te breiden door meer risico's naar programmaniveau te brengen.

We gaan budget dat nu in de ramingen en risicodossiers van de projecten is opgenomen op alliantieniveau beleggen om een alliantiereservering op te bouwen. **De waterschappen kunnen, wanneer zij tegen een op projectniveau onbeheersbaar risico aanlopen, achteraf een claim indienen bij de alliantie. Zij moeten er daarbij op kunnen rekenen dat die dan ook wordt gehonoreerd, mits die voldoet aan de afgesproken criteria.** De verwachting is dat met de goede beheersing door de waterschappen en de alliantie de claims van de waterschappen op deze reservering lager is dan de inleg vanuit de projecten. Dit maakt aantoonbaar dat de doelmatigheid is vergroot en er komen meer middelen vrij voor nieuwe projecten. Ook krijgen de uitvoerende waterschappen het comfort dat ze niet alleen staan in geval er niet beheersbare risico's optreden. Om dit te ondersteunen en mogelijk te maken wordt ingezet op:

- Het overdragen van budget/risico's naar de alliantie en daarvoor op alliantieniveau een reservering in het leven te roepen;
- Het vergroten van kennis van de gerealiseerde risico's en effectieve beheersing;
- Het ontwikkelen van actieve risicobeheersing op alliantieniveau zodat er ook invulling wordt gegeven aan waterschapsoverstijgende risico's.

De kern is dat de risico's worden belegd bij de partij die ze het beste financieel kan beheersen. We gaan de komende 5 jaar ervaren, leren en monitoren of de afspraken over de nieuwe risicoverdeling tot het gewenste effect leiden.

Omdat met de bovenstaande afspraken een groter risicovangnet is gecreëerd, blijft de raming en 10% PGEB op basis van voorcalculatie en **maken we nu tevens de afspraak dat de projectwaterschappen verschillen tussen de werkelijke PGEB en de afgesproken PGEB van 10% van afgeronde projectfasen in de periode 2014 t/m 2022 met terugwerkende kracht gaan reserveren voor volgende HWBP-projectfasen van het eigen waterschap.** Wat betreft alle opgebouwde reserves bij het waterschap die het gevolg zijn van overschrijding van de 10% PGEB blijft gelden dat deze alleen worden ingezet ter dekking van subsidiabele kosten voor toekomstige projectfasen.

Een overschrijding van de raming wordt dan als volgt gedekt:

- Een beroep op bovenstaande uitbreiding van kkGG-regeling voor niet beheersbare subsidiabele kosten en risico's;
- Aanspreken van in het verleden opgebouwde PGEB-reserveringen bij het waterschap voor subsidiabele kosten die onder de afgesproken drempel vallen;
- Beroep op de hardheidsclausule voor subsidiabele tegenvallers waarbij er sprake is van een zeer grote afwijking of een uitzonderlijke situatie.
- Voor eigen rekening van het waterschap indien de kosten/opgetreden risico's als niet subsidiabel zijn aan te merken. Hiervan kan bijvoorbeeld sprake zijn bij ondoelmatig of verwijtbaar handelen.

De verdere implementatie van de bovenstaande afspraken vragen om nadere (financieel-technische) uitwerking voordat effectuering kan plaatsvinden. Waarbij gekeken wordt naar het integrale effect van de alle afzonderlijke maatregelen voor de waterschappen qua risico en beheerlast. Ook is belangrijk te onderkennen dat er een groeiperiode nodig is om ervaring op te doen en optimalisaties door te voeren.

Richting voor nadere uitwerking van afspraken risicoverdeling

- De uitvoerende waterschappen blijven in alle gevallen een belangrijke rol houden bij de beheersing van de kosten en risico's;
- Dit betekent een hybride risicoverdeling tussen project en programma. Deze combineert elementen van centrale regie en verantwoordelijkheid op programmaniveau met duidelijke verantwoordelijkheden op projectniveau;
- De ramingen en risicoreserveringen op projectniveau moeten voldoen aan de kaders die in het te actualiseren referentiekader (komen te) staan;
- Er wordt op programmaniveau een financiële reservering getroffen om onverwachte, maar noodzakelijke kosten op te vangen van risico's die de individuele projectbudgetten significant overstijgen, wat significant is wordt nog nader uitgewerkt;
- Dit betreft risico's die vooraf uit raming zijn gehaald maar toch optreden of onvoorziene risico's die tijdens de uitvoering optreden en niet te beheersen waren;
- De criteria voor een beroep op deze reservering betreft een nadere uitwerking op ambtelijk niveau, maar moeten waterschappen het comfort geven dat, als onbeheersbare risico's optreden, deze gecompenseerd worden;
- Er komt een ambtelijke handreiking waarin nadere richtlijnen en werkwijzen opgenomen zijn over welke kosten, risico's en bevoegdheden overgedragen worden aan de alliantie en welke spelregels horen bij het nog af te spreken gewenste effect inclusief een realistische overgangperiode
- De alliantiereservering wordt gevoed met middelen voor risico's/kosten die dan niet meer in de ramingen op projectniveau worden opgenomen;
- De in december 2023 gemaakte afspraak dat de uitvoerende waterschappen voor projectfasen geen beroep doen op aanvullende middelen vanuit het HWBP (artikel 11 en 14 van de subsidieregeling), zolang de verhouding 50-40-10 op projectniveau niet bereikt is, komt hiermee te vervallen. Deze regel zal in de verdere uitwerking op basis van een aantal cases nog verder beoordeeld worden;
- Het optreden van risico's en kosten wordt op programmaniveau gecollecteerd en gemonitord om daarvan te leren voor toekomstige projecten.

Tenslotte

Samenwerken is moeilijk, zeker in een zeer grootschalig programma waarin democratisch gestuurde organisaties gedurende 35 jaar een cruciale opgave uitvoeren. We zijn die complexe samenwerking met elkaar aangegaan vanuit de overtuiging dat we als individuele organisaties beter af zijn als we het samen doen, en daarbij alle partijen in hun kracht zetten. De afgelopen 10 jaar hebben we ervaren dat dat ook zo werkt. Maar we erkennen ook dat het beter kan en dat we dat ook willen.

Met bovenstaande afspraken geven wij als alliantiepartners het programmabestuur en daarmee ook de programmadirectie en elkaar de kaders mee voor die vernieuwde samenwerking. Daarmee spreken we het vertrouwen in elkaar uit om ook in tijden van klimaatverandering samen de waterveiligheid van Nederland te kunnen blijven waarborgen.

HWBP voor sterke dijken

Samenvatting Herijking Hoogwaterbeschermingsprogramma

Leeswijzer

De komende tijd staat de herijking van het HWBP op de bestuurlijke agenda's van 21 waterschappen. De onderstaande tekst geeft een inhoudelijke samenvatting van diverse bestuurlijke stukken en is bedoeld als basishulpmiddel voor het informeren van bestuursleden en andere belangstellenden. Ieder waterschap bepaalt zelf of hier gebruik van wordt gemaakt of dat het in aangepaste vorm wordt gebruikt.

Samenvatting Herijking Hoogwaterbeschermingsprogramma

De 21 waterschappen en het Rijk werken samen om Nederland te beschermen tegen het water, nu en in de toekomst. Bijna 60% van Nederland zou regelmatig overstromen zonder keringen, zoals dijken. Ze beschermen ons tegen overstromingen van grote wateren waardoor veilig wonen en werken in onze delta voor veel Nederlanders een vanzelfsprekendheid is.

Sinds 2014 wordt er samen aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) gewerkt. In dit programma worden tot 2050 in totaal 1.400 kilometer aan dijken, sluisen en gemalen versterkt en vernieuwd. Deze opgave is wettelijk verankerd in de Waterwet en essentieel om overstromingen in Nederland te voorkomen. Het fundament van deze grootste dijkversterkingsoperatie sinds de Deltawerken staat. Maar de opgave van het HWBP groeit door stijgende kosten, extremer weer en strengere normen. Daarom hebben de waterschappen en het Rijk met het Actieplan Toekomstgericht HWBP vernieuwde afspraken gemaakt over de herijking van het HWBP. Het doel: een stabiel, doelmatiger en beter uitvoerbaar programma om ons gezamenlijke doel in 2050 te behalen.

De uitkomsten daarvan zijn nu vastgelegd in concept bestuurlijke afspraken die in 2025 worden besproken in diverse bestuurlijke gremia: de herijking van het HWBP. Definitieve besluitvorming door de waterschappen vindt plaats in de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen op 19 december 2025. Daarna wordt door het Rijk gestart met het besluitvormingsproces voor verankering in de Waterwet in 2028.

Wat voorafging in 2024: besluit extra investeren 2030 – 2036

Tijdens de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen op 13 december 2024 hebben de 21 waterschappen unaniem ingestemd om € 1,25 miljard extra financiële middelen beschikbaar te stellen voor het HWBP. Dit besluit is genomen onder twee hoofdvoorwaarden: het Rijk moet een gelijke financiële bijdrage leveren en er moeten zeven voorwaarden uitgewerkt worden om de alliantie effectiever en efficiënter te maken. Afsproken werd om deze voorwaarden uit te werken in het Actieplan Toekomstgericht HWBP. Het Rijk stelt binnen het Deltafonds € 1 miljard extra beschikbaar voor de HWBP- projecten 2030 - 2036. Het Rijk bepaalt nog hoe het resterende bedrag van € 250 miljoen, op basis van de programmaprestaties van het HWBP, op een later moment wordt ingevuld.

Vernieuwde samenwerkingsafspraken: de herijking van het HWBP

De afgelopen periode is er door alle partijen hard gewerkt aan vernieuwde afspraken over een stabiel, doelmatiger en beter uitvoerbaar programma. De voorstellen zijn ondergebracht in vier thema's die kort, in hoofdlijn, zijn samengevat.

HWBP voor sterke dijken

1. Samenvatting: opgave en middelen

- De lijn van de Kadernota 2025 houden we vast: als alliantie halen we ons doel op 1 januari 2050 om Nederland waterveilig te houden.
- Elke 5 jaar voeren we opgave- en ontwikkelgesprekken.
- De alliantie neemt uiterlijk in 2030 een besluit over aanvullende financiering. We bereiden een wetswijziging van de Waterwet voor.
- Om de solidariteitsbijdrage stabiel te krijgen, wordt ingezet op minder verrekenmomenten per jaar.

Via het onderzoek *Opgave en Ontwikkelgesprekken* (OOG) is per waterschap een verfijnde inschatting gemaakt van de HWBP-opgave. Samen met de inzichten uit de Landelijke Beoordeling van de primaire waterkeringen (LBO1) vormt dit de basis voor de totale landelijke opgave voor het HWBP tot en met 2050. Op basis van deze analyse is vastgesteld dat met de extra investering van de waterschappen en het Rijk voldoende uitvoeringstempo kan worden gerealiseerd. Daarbij is ook het benodigde tempo voor de periode 2037–2050 bepaald. Uiterlijk in 2030 wordt besloten of voor deze periode aanvullende financiering nodig is. Tot die tijd worden zowel de ontwikkelopgave als de kostenontwikkelingen jaarlijks gemonitord.

In de landelijke programmering wordt voortaan meer rekening gehouden met waterschappen met een grote opgave, zodat zij hun planning kunnen afstemmen op de deadline van 1 januari 2050. In de Waterwet wordt een wijziging doorgevoerd die niet langer een maximum-, maar een minimuminleg door het Rijk en de waterschappen vastlegt. Hierdoor ontstaat meer flexibiliteit voor aanvullende financiering. Daarnaast worden voorstellen gedaan om de begroting van waterschappen gelijkmatiger te belasten als gevolg van solidariteitsbijdragen. Hierbij wordt onder meer gedacht aan minder betalingsmomenten en aan de mogelijkheid voor waterschapsbesturen om een bestemmingsreserve in te stellen om fluctuaties op te vangen.

2. Samenvatting: regie op programmaniveau

- De projectregie ligt bij het waterschap dat het project uitvoert.
- We maken samen afspraken over de strategieën en bijbehorende kaders. Het is de basis voor de afspraken tussen programmadirectie en het waterschap bij aanvang van elke projectfase.
- We ontwikkelen als de alliantie op een aantal thema's een 'Best for Program' strategie.
- We richten ons op standaardiseren van onder ander de ramings- plannings- en risicosystematiek evenals contracten en de basisinrichting van het plan van aanpak.
- De ontwikkeling van de kwaliteit van projecten wordt verder versterkt door peerreviews.
- De alliantie blijft werken aan doorontwikkeling van het dashboard in doelen en (tussen)mijlpalen.

Er worden gezamenlijke kaders voor een efficiëntere uitvoering van projecten vastgelegd. Voor thema's zoals marktbenadering, contractering, kosten- en planningsbeheersing, risicomanagement en dataverzameling worden uniforme methodieken en afspraken opgesteld.

HWBP voor sterke dijken

- Projectwaterschappen reserveren verschillen tussen de werkelijke en berekende PGEB over de periode 2014–2022 voor toekomstige HWBP-fasen binnen hun eigen organisatie.

Evaluaties van de Waterwet en de subsidieregeling tonen aan dat de huidige prikkel om risico's te identificeren goed werkt. De risicoreserveringen zijn vaak wel te hoog. Veel projecten reserveren voor dezelfde risico's, die uiteindelijk niet optreden. Hierdoor blijft geld onbenut. Er is daarom afgesproken om risico's deels collectief te beheren via een landelijke risicovoorziening. Projecten krijgen kleinere buffers, terwijl op landelijk niveau een gezamenlijke risicoset wordt beheerd. Dit verhoogt de doelmatigheid en maakt middelen beschikbaar voor nieuwe projecten. Ook wordt het beoogde effect van de 10% Projectgebonden Eigen Bijdrage (PGEB) beter bereikt.

Daarnaast wordt de hardheidsclausule (HHC) toegankelijker, zodat waterschappen beter worden beschermd tegen grote financiële tegenvallers. In overeenstemming met eerdere besluiten blijft de PGEB gebaseerd op de voorcalculatie. Nieuw is de afspraak dat projectwaterschappen verschillen tussen de werkelijke en berekende PGEB over de periode 2014–2022 reserveren voor toekomstige HWBP-fasen binnen hun eigen organisatie. De financiering van het HWBP blijft als volgt verdeeld: 50% Rijk en 50% waterschappen (waarvan 40% solidariteitsbijdrage en 10% PGEB).

[Verdiepende informatie vindt u in de CWV- stukken van 20 juni.](#)

Hoe zijn de voorwaarden van de waterschappen voor extra financiering HWBP in 2030-2036 uitgewerkt in de Bestuurlijke afspraken Herijking HWBP?

Doel van deze notitie

Deze notitie geeft inzicht en achtergrondinformatie over de uitwerking van de twee voorwaarden die de waterschappen hebben gesteld aan hun intentieverklaring van december 2024 om € 1,25 miljard extra financiële middelen beschikbaar te stellen voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) in de periode 2030-2036. De notitie helpt bestuurders van waterschappen bij het beoordelen of de huidige voorstellen voldoende zekerheid bieden om de intentieverklaring om te zetten in daadwerkelijke beschikbaarstelling van de middelen.

Besluit en voorwaarden van de waterschappen in december 2024

Tijdens de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen op 13 december 2024 hebben de 21 waterschappen unaniem ingestemd met de intentie om € 1,25 miljard extra financiële middelen beschikbaar te stellen voor het HWBP voor de periode 2030-2036. Aan deze toezegging zijn twee hoofdvoorwaarden verbonden, waarvan de tweede uit zeven deelvoorwaarden bestaat:

- A. Het Rijk levert dezelfde extra financiële bijdrage als de waterschappen.
- B. In 2024 en 2025 wordt, grotendeels als onderdeel van de besluitvorming over de herijking HWBP (Actieplan Toekomstgericht HWBP), besloten over de volgende zeven deelvoorwaarden om de alliantie effectiever en efficiënter te maken:
 1. Maatregelen binnen dijkversterkingsprojecten die direct bijdragen aan de doelen voor 2050.
 2. Een programmeerwijze die het tempo van de programmering mogelijk maakt.
 3. Sturing op programmaniveau.
 4. Reële toedeling van risico's in HWBP-projecten.
 5. Vervolgafspraken over de toepassing en verrekening van de Projectgebonden Eigen Bijdragen, met als leidend uitgangspunt een verdeling van 50-40-10.
 6. Een stabielere solidariteitsbijdrage.
 7. Overkoepelend advies over de doelmatigheidsprikkels in het programma.

Proces voor de invulling van de voorwaarden van de waterschappen

De invulling door het Rijk van voorwaarde A was onderdeel van de gesprekken over de Voorjaarsnota 2025. Meer duidelijkheid hierover kwam met de eerste supplettoire begroting 2025 van het Deltafonds op 23 april 2025. De uitwerking van de zeven deelvoorwaarden, zoals genoemd onder voorwaarde B, vond plaats binnen het kader van het Actieplan Toekomstgericht HWBP. Dit heeft geresulteerd in de 'Bestuurlijke afspraken herijking'.

Definitieve besluitvorming over de Bestuurlijke afspraken is gepland in het Programmabestuur HWBP van december 2025. Voorafgaand daaraan vindt besluitvorming plaats in de Ledenvergadering van de Unie op 19 december 2025. In de aanloop naar deze besluitvorming wordt de Bestuurlijke afspraken ter besluitvorming voorgelegd aan de achterbannen van de alliantiepartners (DB's en AB's van de waterschappen en binnen het Rijk). De volledige tijdslijn is opgenomen in een document dat onderdeel is van de huidige stukken.

Voorwaarde A: extra financiële bijdrage Rijk

Op basis van de Voorjaarsbesluitvorming van het inmiddels demissionaire kabinet is op 23 april jl. de eerste suppletoire begroting 2025 van het Deltafonds gepubliceerd. Hieruit blijkt dat het Rijk binnen het Deltafonds € 1 miljard extra beschikbaar stelt voor de HWBP-projecten van de waterschappen. Daarnaast onderzoekt het Rijk hoe het resterende bedrag van € 250 miljoen, op basis van de programmaprestaties van het HWBP, op een later moment kan worden ingevuld.

De waterschappen hebben aangegeven dat zij het belangrijk vinden dat de programmaprestaties worden verbeterd, wat ook een voorwaarde is voor hun deel van de extra financiering. Dit betekent dat de waterschappen en het Rijk nagenoeg dezelfde voorwaarden stellen aan hun extra financiering.

We kunnen ervan uitgaan dat het Rijk ook de extra € 250 miljoen tijdig beschikbaar stelt, zodat er de komende jaren financieel sluitende programmeringen kunnen worden gemaakt. Hierdoor kunnen de algemene besturen van de waterschappen in 2025 (en later) tijdig besluiten nemen over de voorbereiding van de dijkversterkingsprojecten die in de periode 2030-2036 worden uitgevoerd.

Voorwaarde B: zeven deelvoorwaarden om te komen tot een effectiever en efficiënter HWBP

Hieronder wordt de invulling van de zeven deelvoorwaarden van voorwaarde B behandeld. Bij elke deelvoorwaarde wordt:

- eerst een samenvatting gegeven van de teksten die onderdeel waren van het besluit dat op 13 december 2024 door de Ledenvergadering is genomen. Deze teksten kunnen als 'voorwaarden vooraf' worden beschouwd;
- daarna de huidige voorstellen, uitgewerkt in de (concept) Bestuurlijke Afspraken op een rij gezet. Deze zijn ingekort tot de hoofdlijnen waarmee de algemeen besturen geïnformeerd kunnen worden.

1. Maatregelen en innovaties binnen dijkversterkingsprojecten die direct bijdragen aan het halen van de doelen in 2050

Samenvatting beschrijving december 2024

Er worden concrete afspraken gemaakt over wat waterschappen in de uitvoering anders kunnen aanpakken en hoe de Unie en andere partijen hen hierbij kunnen ondersteunen. Hierbij wordt ook nagegaan op welke wijze innovaties kunnen bijdragen. Beoogd resultaat is dat het productietempo omhoog gaat naar ten minste 50 km/jaar en dat de kosten beter worden beheerst en mogelijk ook worden gereduceerd. Vraagstukken die hierbij onder andere zullen worden uitgewerkt zijn:

- keuzes in projecten met grote financiële impact, waar maken we die?;
- hoe kunnen we innovaties nog beter inzetten om de programmadoelen te halen?

Huidige voorstellen uit Bestuurlijke afspraken herijking

De eerste stap om op het programma te komen blijft de ingangstoets. **De focus van de ingangstoets is de afgelopen tijd al verbreed, naast techniek worden opgave, scope, omgeving, complexiteit en beheersing meegewogen.** Het doel van de ingangstoets is het borgen dat projecten met voldoende kwaliteit en scopestabiliteit binnenkomen bij het HWBP.

De voorverkenning heeft tot doel het project aan de voorkant beter in beeld te hebben om schommelingen tijdens de uitvoering te voorkomen en projecten beter te kunnen programmeren, op een wijze

die helpt om 2050 te halen. **De voorverkenning wordt verplicht, tenzij het projectbeeld al voldoende duidelijk is volgens de programmadirectie.** ’

De complexiteit bepaalt de plek in het referentiekader, de bijbehorende waarden zijn kaderstellend. Bij de voorbereiding van het project wordt hier vervolgens rekening mee gehouden door het waterschap.

Voor aanvang van de verkenning wordt gezamenlijk een bindende afsprakenet gemaakt tussen de programmadirectie en het waterschap. Hierin staan de afspraken over de kaders waarbinnen het project wordt uitgevoerd. Het referentiekader is de basis. Het gaat hier om afspraken over zaken als scope, kosten, tempo, toepassen van innovatie, risicoverdeling, duurzaamheidsaspecten, markt- en contractbenadering en omgeving.

Programmadirectie en waterschappen maken voor eind 2025 standaardafspraken om de (administratieve) lasten in het begeleidingsproces te verminderen voor projecten die binnen de kaders lopen, bijvoorbeeld door een bredere inzet van de fastlane procedure, door uniformering en waar mogelijk meer toetsing op hoofdlijnen.

De regie op het project ligt bij het waterschap dat het project uitvoert. Zodra het project buiten de gezamenlijk opgestelde bindende afspraken dreigt te komen, en daarmee het alliantiebelang wordt geraakt, gaan programmadirectie en waterschap met elkaar in gesprek. De programmadirectie gaat vervolgens extra expertise bieden waar programmadirectie en projectleiding dat nodig achten. **De volgende stap is dat besluiten en keuzes over afwijking van die kaders in onderling overleg tussen het waterschap en de programmadirectie gemaakt.**

We maken samen afspraken over de strategieën en bijbehorende kaders.

Allereerst de programmeringsstrategie zoals genoemd onder bij het thema *Opgave en middelen*. Op uitvoeringsniveau worden strategieën ontwikkeld voor projectovereenkomsten en in ieder geval op de volgende thema's; gebruik van innovaties, markt en aanbesteding, uniforme plannings- ramings- en risicomangementsystematiek en dataverzameling. Ook op beleidsmatige thema's worden strategieën ontwikkeld.

De strategie en kaders zijn de basis voor de afspraken tussen programmadirectie en het waterschap bij aanvang van elke projectfase.

Om de opgave te halen moet de opgedane kennis beter worden benut om projecten te versnellen en kosten te besparen. **Binnen het HWBP richten wij ons op standaardiseren van onder ander de ramings- plannings- en risicosystematiek evenals contracten en de basisinrichting van het plan van aanpak.**

De ontwikkeling van de kwaliteit van projecten wordt verder versterkt door peerreviews.

Om beter te kunnen sturen op het doel blijft de alliantie werken aan doorontwikkeling van het dashboard in doelen, (tussen)mijlpalen en de te voeren gesprekken.

2. Wijze van programmeren die tempo van de programmering mogelijk maakt

Samenvatting beschrijving december 2024

Doel van de uitwerking van dit onderwerp is over te stappen van de huidige wijze van programmeren op basis van de wensen van de individuele waterschappen naar een collectieve programmering vanuit het perspectief 'best for program' gericht op het halen van de doelen in 2050.

Huidige voorstellen uit Bestuurlijke afspraken herijking

De versterkingsopgave uit OOG is de basis voor het bepalen van het programmeringstempo en financieringsafspraken. **De lijn die met de Kadernota 2025 is ingeslagen wordt doorgezet, namelijk dat het doel om als collectief 'Veilig met ingang van 2050' te halen voorop staat.** Dit betekent dat zowel de collectieve doelen als het halen van de individuele doelen samenvallen in de uitwerking van de programmering tot 2050.

3. Sturing op programmaniveau

Samenvatting beschrijving december 2024

De uitwerking van dit onderwerp moet resulteren in afspraken over wie de keuzes maakt die een grote impact hebben op het realiseren van het doel van het HWBP-programma. Bij de uitwerking zal de vraag worden beantwoord welke sturingsmogelijkheden het programmabestuur moet hebben om de programmadoelen in 2050 te kunnen halen. Hierbij zal ook het vraagstuk aan de orde komen of coördinatie en sturing op eisen die vanuit wet- en regelgeving komen meer bij het programmabestuur kan komen liggen.

Huidige voorstellen uit Bestuurlijke afspraken herijking

De regie op het project ligt bij het waterschap dat het project uitvoert. Zodra het project buiten de gezamenlijk opgestelde bindende afspraken dreigt te komen, en daarmee het alliantiebelang wordt geraakt, gaan programmadirectie en waterschap met elkaar in gesprek. De programmadirectie gaat vervolgens extra expertise bieden waar programmadirectie en projectleiding dat nodig achten. **De volgende stap is dat besluiten en keuzes over afwijking van die kaders in onderling overleg tussen het waterschap en de programmadirectie gemaakt.** De escalatieladder met waterschapsdirectie en het waterschapsbestuur wordt hiervoor nader uitgewerkt in lijn met de voorwaarden van de subsidieregeling.

4. Reële toedeling van risico's in HWBP-projecten, waarbij exogene risico's op programmaniveau worden gedragen

Samenvatting beschrijving december 2024

Vanuit de subsidieregeling en nadere beleidsuitwerkingen daarvan is een systeem ontstaan dat regelt wie welke risico's draagt; met andere woorden, worden risico's belegd bij het project of de alliantie? In samenhang met de evaluatie van de subsidieregeling zal bij de uitwerking van dit onderwerp worden beoordeeld of deze risicotoedeling verder doorontwikkeld kan worden om te komen tot een doelmatigere en efficiëntere beheersing van risico's in het project of in het programma (alliantie). Dit kan mogelijk leiden tot nieuwe afspraken over de risicoverdeling in de alliantie.

Huidige voorstellen uit Bestuurlijke afspraken herijking

Door de risico's beter te verdelen tussen project- en programmaniveau kan beter op de afgesproken financieringsverdeling 50:40:10 gestuurd worden.

We spreken af om de bestaande kleine-kans-groot gevolg-regeling (kkGG) uit te breiden door meer risico's naar programmaniveau te brengen.

We gaan budget dat nu in de ramingen en risicodossiers van de projecten is opgenomen op alliantieniveau beleggen om een alliantiereservering op te bouwen. **De waterschappen kunnen, wanneer zij tegen een op projectniveau onbeheersbaar risico aanlopen achteraf, een claim indienen bij de alliantie. Zij moeten er daarbij op kunnen rekenen dat die dan ook wordt gehonoreerd, mits die voldoet aan de afgesproken criteria.** De verwachting is dat met de goede beheersing door de waterschappen en de alliantie de claims van de waterschappen op deze reservering lager is dan de inleg vanuit de projecten. Dit maakt aantoonbaar dat de doelmatigheid is vergroot en er komen meer middelen vrij voor nieuwe projecten. Ook krijgen de uitvoerende waterschappen het comfort dat ze niet alleen staan in geval er niet beheersbare risico's optreden.

5. Toepassing en verrekening 10% Projectgebonden Eigen Bijdragen (PGEB)

Samenvatting beschrijving december 2024

Nadat een onderzoek in 2022 aantoonde dat de werkelijke PGEB van de projectwaterschappen voor afgeronde projectfasen gemiddeld rond de 1% lag en daarmee in de onderzochte periode niet aan de financieringsverhouding van het HWBP van 50:40:10, zoals vastgelegd in de Waterwet, werd voldaan zijn in december 2023 de eerste afspraken gemaakt over het verantwoorden van verschillen tussen de werkelijke PGEB van HWBP-projectfasen en de beoogde PGEB van 10%. De intentie achter deze afspraken is dat de werkelijke PGEB van de projectwaterschappen aan het programma in 2050 overeenkomt met de beoogde 10% PGEB. Daarbij en daarna is afgesproken dat op een later moment afspraken gemaakt zullen worden over de volgende onderwerpen:

1. Hoe gaan we in financiële zin om met verschillen tussen de werkelijke PGEB van de waterschappen en een beoogde PGEB van 10% voor afgeronde projectfasen in de jaren 2014 t/m 2022?
2. Wat wordt er gedaan als waterschappen meer dan 10% van de uitgaven zelf dragen?
3. Gaan waterschappen voor toekomstige projecten minder subsidie aanvragen als zij in voorgaande jaren minder dan 10% PGEB hebben besteed?
4. Mag gereserveerd PGEB-geld worden gebruikt om kosten te dekken die niet subsidiabel zijn?

Huidige voorstellen uit Bestuurlijke afspraken herijking

Omdat met de bovenstaande afspraken een groter risicovangnet is gecreëerd, blijft de raming en 10% PGEB op basis van voorcalculatie en **maken we nu tevens de afspraak dat de projectwaterschappen verschillen tussen de werkelijke PGEB en de afgesproken PGEB van 10% van afgeronde projectfasen in de periode 2014 t/m 2022 met terugwerkende kracht gaan reserveren voor volgende HWBP-projectfasen van het eigen waterschap.** Wat betreft alle opgebouwde reserves bij het waterschap die het gevolg zijn van overschrijding van de 10% PGEB blijft gelden dat deze alleen worden ingezet ter dekking van subsidiabele kosten voor toekomstige projectfasen.

Een overschrijding van de raming wordt dan als volgt gedekt:

- Een beroep op bovenstaande uitbreiding van kkGG-regeling voor niet beheersbare subsidiabele kosten en risico's;
- Aanspreken van in het verleden opgebouwde PGEB-reserveringen bij het waterschap voor subsidiabele kosten die onder de afgesproken drempel vallen;

- Beroep op de hardheidsclausule voor subsidiabele tegenvallers waarbij er sprake is van een zeer grote afwijking of een uitzonderlijke situatie.
- Voor eigen rekening van het waterschap indien de kosten/opgetreden risico's als niet subsidiabel zijn aan te merken. Hiervan kan bijvoorbeeld sprake zijn bij ondoelmatig of verwijtbaar handelen.

De verdere implementatie van de bovenstaande afspraken vragen om nadere (financieel-technische) uitwerking voordat effectuering kan plaatsvinden. Waarbij gekeken wordt naar het integrale effect van de alle afzonderlijke maatregelen voor de waterschappen qua risico en beheerlast. Ook is belangrijk te onderkennen dat er een groeiperiode nodig is om ervaring op te doen en optimalisaties door te voeren.

6. Stabielere solidariteitsbijdrage

Samenvatting beschrijving december 2024

De hoogte van de jaarlijkse HWBP-solidariteitsbijdrage van de waterschappen wordt gebaseerd op het jaarlijkse HWBP-programma. En dit programma wordt gebaseerd op de verwachte productie die de projectwaterschappen ieder jaar bij de start van de programmering opgeven. Deze verwachte productie wisselt van jaar tot jaar en regelmatig brengen projectwaterschappen na een jaar grote veranderingen met betrekking tot hetzelfde project aan. Daarnaast wordt de op het programma opgenomen productie door waterschappen regelmatig niet gerealiseerd. De programmadirectie beschikt over een aantal financiële stuurknoppen die er voor zorgen dat de wisselingen in de programmering en het achterblijven van de productie zich niet 1-op-1 vertaalt in schommelingen van de solidariteitsbijdragen. Desalniettemin kent de ontwikkeling van de solidariteitsbijdragen van jaar op jaar geen stabiel patroon en zijn er na een jaar bijbetalingen van de solidariteitsbijdrage nodig om ervoor te zorgen dat de waterschappen het bedrag in het HWBP inleggen wat wettelijk verplicht is.

De Programmadirectie HWBP en het Uniebureau gaan onderzoeken op welke wijze de voorspelbaarheid en stabiliteit van de jaarlijkse solidariteitsbijdrage kan worden vergroot en de impact van de solidariteitsbijdragen op de begroting en de belastingheffing van de waterschappen gelijkmatiger kan worden. Hierbij zal naast aandacht voor de rol die projectwaterschappen kunnen vervullen onder andere worden onderzocht of het mogelijk is dat de solidariteitsbijdrage van een jaar op slechts één moment wordt betaald, in plaats van de huidige drie betaalmomenten in een jaar. Verder moet hierbij ook ruimte moet zijn voor voorstellen voor andere fundamentele aanpassingen van de systematiek van de HWBP-bijdragen.

Huidige voorstellen uit Bestuurlijke afspraken herijking

Om de solidariteitsbijdrage stabieler te krijgen wordt ingezet op minder verrekenmomenten per jaar. Daarnaast nemen de waterschappen in overweging om een nieuwe **specifieke bestemmingsreserve te vormen** of ruimte in een bestaande reserve in te bouwen om de effecten van schommelingen te egaliseren.

7. Overkoepelend advies over de doelmatigheidsprikkels in het programma

Samenvatting beschrijving december 2024

Binnen het HWBP zijn veel doelmatigheidsprikkels ingebouwd. Voorbeelden zijn subsidieverlening op basis van voorcalculatie, een 10% PGEB en 100% subsidie voor innovatieve projecten. Een aantal doelmatigheidsprikkels zijn verankerd in de Waterwet en de subsidieregeling hoogwaterbescherming en zullen in de evaluaties die in 2024 van dit deel van de Waterwet en de subsidieregeling plaatsvinden

worden beoordeeld. Daarnaast zijn er in de systematiek van het HWBP nog andere prikkels, veelal meer van operationele aard, die dus niet aan bod komen in de eerdergenoemde evaluaties. Mede op basis van de resultaten van de evaluaties van de Waterwet en de subsidieregeling en een beoordeling van de overige prikkels zal er eind 2024 gestart worden met een traject waarin wordt gekeken of er voldoende balans en doelmatigheidsprikkels in de maatregelen en het systeem zitten of dat er nog nader maatwerk moet komen

Huidige voorstellen uit Bestuurlijke afspraken herijking

Door de risico's beter te verdelen tussen project- en programmaniveau kan beter op de afgesproken financieringsverdeling 50:40:10 gestuurd worden. De verdeelsleutel 50-40-10 voor het collectief en voor ieder individueel projectwaterschap wordt uiteindelijk bereikt op 1 januari 2050 en met deze bestuurlijke afspraken bewegen we daar geleidelijk naartoe.

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	3589
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 november 2025
Agendapunt	H.13
Titel	Rekenkamer uitkomsten DoeMee onderzoek energiebesparingsplicht

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	9 oktober 2025
Verenigde Vergadering	27 november 2025

Voorgesteld besluit

Onderwerp Rekenkamer DoeMee onderzoek energiebesparingsplicht
Dossiernummer 3589

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van de Rekenkamer, dossiernummer 3589;

Gelet op:

- 1 Artikel 56 van de Waterschapswet
- 2 Artikel 77 van de Waterschapswet

Besluit:

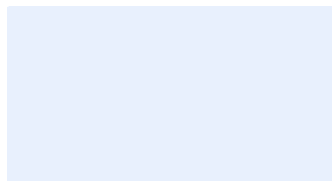
- 1. Kennis te nemen van de bevindingen en aanbevelingen uit het DoeMee onderzoek naar de energiebesparingsplicht van zowel het onderzoeksbureau Ecorys en de Rekenkamer Delfland;
- 2. De aanbevelingen als genoemd in de bijlagen (DMS 2447938) op te volgen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 27 november 2025.

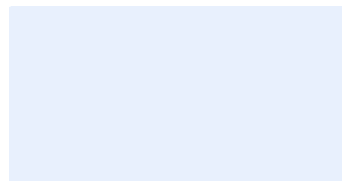
De verenigde vergadering voornoemd,

de Secretaris,

de Voorzitter,

ir. P.C. Janssen

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
DMS2475353
Datum D&H vergadering
28 oktober 2025

ONDERWERP

Rekenkamerrapport Energiebesparingsplicht

Geachte leden van de Verenigde Vergadering,

Met deze brief informeren wij u conform toezegging in de Commissie WVK van 24 september jl. en de bespreking in de Verenigde Vergadering van 9 oktober jl. over het DoeMee onderzoek van de Vereniging van Rekenkamers. We hebben overleg gehad met de Rekenkamer en komen dan ook mede namens de Rekenkamer met deze gezamenlijke reactie.

Onze rekenkamer nam het afgelopen jaar deel aan het DoeMee onderzoek van de Vereniging van Rekenkamers. Dit initiatief van de VvR is een collectief benchmarkonderzoek naar de energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing en hoe waterschappen deze ervaren.

Het onderzoek concludeert dat 'Delfland de grootste stijger is t.a.v. het energieverbruik'. Dit is onjuist. Het gaat hier echter om het **elektriciteits**verbruik.

In het DoeMee onderzoek is onduidelijkheid ontstaan over de term 'energieverbruik'. Meteen vragenlijst is informatie opgehaald bij de waterschappen over, ambities, samenwerking met andere waterschappen en overige relevante onderwerpen. Slechts voor het energieverbruik zijn de gegevens gebruikt uit de Klimaatmonitor Waterschappen; in het DoeMee onderzoek wordt uitsluitend het elektriciteitsverbruik vermeld. Buiten beschouwing zijn gelaten het aardgas-, warmte-, biogas- en brandstofverbruik.

Het adviesbureau Ecorys, dat het DoeMee onderzoek heeft uitgevoerd in opdracht van de Vereniging van Rekenkamers, onderschrijft dit en heeft aan de Rekenkamer van Delfland bevestigd dat in het onderzoek de cijfers over het energieverbruik gebaseerd zijn op de Klimaatmonitor Waterschappen. Daarbij geeft Ecorys aan: *'de cijfers die gebruikt zijn voor het onderzoek gaan over het elektriciteitsgebruik (in kWh).'*

Belangrijkste oorzaken voor de toename van het **elektriciteits**verbruik zijn:

1. Klimaatverandering; de hevige regenval vraagt steeds meer inzet van onze gemalen en zuiveringen.
2. Bevolkingsgroei; de toename in aantal inwoners vraagt meer inzet van met name onze zuiveringen.

Oorzaak 1 en 2 zijn doorlopend van invloed op het elektriciteitsverbruik. In de periode 2019-2020 is echter een eenmalige significante stijging in het elektriciteitsverbruik te zien. Dit wordt toegelicht in onderstaand punt 3.

3. De grootste bijdrage aan de toename van het elektriciteitsverbruik komt door de verdere opschaling van de productie van groengas tussen 2019 en 2020. Het gevolg van deze verandering is dat er minder biogas ingezet wordt in de WKK voor opwekking van elektriciteit voor eigen gebruik. Het verlies aan zelf opgewekte elektriciteit moet worden ingekocht. Daarbij vraagt de opwerking van biogas naar groengas ook elektriciteit. Dit verhoogt de inkoop van elektriciteit dus op twee onderdelen. Netto steeg daardoor de hoeveelheid ingekochte elektriciteit aanzienlijk.

Wij vertrouwen erop u voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
mede namens de Rekenkamer Delfland,

de Secretaris,

de Dijkgraaf,

ir. P.C. Janssen

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Aanbiedingsbrief DoeMee onderzoek energiebesparingsplicht bij waterschappen

Geachte leden van het Algemene Bestuur,

Onze rekenkamer nam het afgelopen jaar deel aan het DoeMee onderzoek van de Vereniging van Rekenkamers. Dit is een collectief benchmarkonderzoek naar een thema, in dit geval de energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing en hoe waterschappen deze ervaren.

Dit onderzoek leverde een overkoepelend rapport op, met conclusies en aanbevelingen die deels voor ons waterschap relevant zijn en deels voor de Unie van Waterschappen en het Rijk. Voor ons waterschap is er daarnaast een factsheet, met specifieke uitkomsten voor ons waterschap. Beide treffen jullie in de bijlage. De belangrijkste uitkomsten zullen we in deze brief toelichten.

Wat houden de verplichtingen in?

De wettelijke verplichtingen voor het waterschap op het gebied van energiebesparing zijn als volgt:

- **Energiebesparingsplicht:** bedrijven en instellingen die jaarlijks meer dan 50.000 kWh stroom of 25.000 m³ aardgas gebruiken zijn verplicht energiebesparende maatregelen te nemen. Het gaat hierbij specifiek om investeringen die zij binnen vijf jaar kunnen terugverdienen. In wetgeving zijn deze maatregelen benoemd in de zogeheten Erkende Maatregelen Lijst (EML).
- **Informatieplicht energiebesparing:** Bedrijven en instellingen zijn verplicht eens in de vier jaar actief informatie te verstrekken aan hun omgevingsdienst over de energiebesparende maatregelen die zij hebben genomen. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) beheert het digitale loket waarmee bedrijven dit aan hun omgevingsdienst laten weten.
- **Onderzoeksplicht energiebesparing:** Voor bedrijven en instellingen die een verbruik hebben vanaf 10 miljoen kWh of 170.000 m³ is een onderzoeksplicht ingesteld vanaf 1 juli 2023. Deze bedrijven/instellingen hoeven zich voor hun processen niet aan de Erkende Maatregelen Lijst te houden, maar ze moeten wel zelf onderzoeken welke maatregelen, die passend zijn voor hun bedrijf, zich binnen 5 jaar terugverdienen én ze moeten deze maatregelen ook in praktijk brengen.
- **Label C verplichting:** Vanaf 1 juli 2023 geldt de verplichting dat kantoorgebouwen minimaal energielabel C moeten hebben. De verplichting geldt niet voor monumentale panden, gebouwen met een gebruiksoppervlak van minder dan 100 m², en gebouwen die binnen twee jaar worden gesloopt, getransformeerd of onteigend.

Twaalf waterschappen zijn gevraagd naar hun ervaringen met energiegebruik, energiebesparing en de energiebesparingsplicht. De belangrijkste uitkomsten van dit onderzoek zijn als volgt:

- Tien van de twaalf waterschappen hebben beleid rondom energiebesparing. Het huidige beleid richt zich op ambitieuze doelstellingen, zoals energieneutraal in 2025 en klimaatneutraal in 2030. De waterschappen ondervinden verschillende

uitdagingen bij de uitvoering van hun beleid, zoals beperkte bestuurlijke aandacht, capaciteitsgebrek en netcongestie.

- Ook hebben negen van de twaalf waterschappen beleid voor de inzet van alternatieve energiebronnen. De aanpak om (fossiel) energiegebruik te verminderen verschilt per waterschap. Op hoofdlijnen richten waterschappen zich enerzijds op het zelf opwekken van energie, door bijvoorbeeld eigen zonne- of windparken te realiseren, anderzijds kopen ze groene stroom in om hun energiegebruik te verduurzamen.
- De waterschappen hebben een hoog energieverbruik vanwege hun rioolwaterzuiveringsinstallaties en gemalen. Er is op dit moment geen daling zichtbaar in het energieverbruik en de CO₂ emissies van waterschappen, ondanks dat bijna alle waterschappen als doel hebben om energieneutraal en klimaatneutraal te zijn in 2030. Het is daarom belangrijk dat waterschappen energie besparen. De energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing verplichten waterschappen om maatregelen te nemen om energie te besparen en hierover ook te rapporteren via de informatieplicht energiebesparing.
- Alle twaalf bevraagde waterschappen geven aan invulling te hebben gegeven aan de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing conform de verplichtingen. Ook hebben de waterschappen waarop dat van toepassing was invulling gegeven aan de onderzoeksplicht. Tien van de twaalf waterschappen geven aan te voldoen aan de wettelijke eisen, waarvan ook een aantal waterschappen aangeeft bovenwettelijk bezig te zijn. Twee waterschappen voldoen nog niet volledig aan de energiebesparingsplicht en moeten nog een aantal energiebesparende maatregelen doorvoeren.
- De meerwaarde van de verplichtingen is volgens een deel van de waterschappen dat inventarisatie in het kader van de informatieplicht energiebesparing heeft geleid tot een verbeterd inzicht in maatregelen die getroffen kunnen worden om energie te besparen. Ook worden de verplichtingen gezien als een basisrandvoorwaarde en middel om bredere doelen op het gebied van duurzaamheid en klimaat te realiseren.
- Desondanks blijkt uit het onderzoek dat de kaders van de verplichtingen onvoldoende aansluiten bij de uitvoeringspraktijk van de waterschappen. De energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing vragen om zeer specifieke maatregelen en aanpassingen met een terugverdientijd (TVT) van minder dan vijf jaar. Deze maatregelen hebben een gering besparingspotentieel dat in het niet valt bij het hoge energieverbruik van bijvoorbeeld een zuiveringsinstallatie. Maatregelen met een TVT van meer dan vijf jaar blijven door de systematiek van de energiebesparingsplicht buiten beschouwing, terwijl dergelijke maatregelen passender zijn voor de werkzaamheden van de waterschappen. Daarbij komt dat de resultaten en effecten afhankelijk zijn van externe factoren, zoals veranderende weersomstandigheden, de geografische ligging van het waterschap en het type objecten dat het waterschap beheert.
- Doordat de kaders onvoldoende aansluiten staan andere onderwerpen met betrekking tot energieneutraliteit hoger op de agenda's bij de besturen van de waterschappen. De waterschapsector heeft specifiekere maatregelen nodig die daadwerkelijk zullen leiden tot energiebesparingen om de meerwaarde in te zien

van de verplichtingen. De administratieve lasten van de verplichtingen worden gezien als (onnodig) hoog vanwege de uitgebreide rapportageverplichtingen voor al hun locaties. Ook de beperkte werkbaarheid en toepasbaarheid van de formats van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en de tijdsdruk waarin waterschappen rapportages moesten inleveren hebben bijgedragen aan hoge administratieve lasten. De waterschappen geven aan dat het werken volgens een multisiteaanpak passender zou zijn, omdat dan per objectcategorie een plan kan worden gemaakt en niet op individueel objectniveau gerapporteerd hoeft te worden. Daarom zouden de waterschappen graag aspecten van het Meerjarenafspraken energie-efficiëntie (MJA3) convenant opnieuw invoeren. Ook wordt de invoering van een integrale aanpak of collectieve energiebesparingsplicht voor de waterschappen genoemd als mogelijke opties om de verplichtingen beter te laten aansluiten op de uitvoeringspraktijk van de waterschappen.

- De ervaringen van de waterschappen met de label-C verplichting van kantoorgebouwen zijn een stuk positiever. De waterschappen ervaren weinig tot geen administratieve lasten door deze verplichting en de resultaten zijn duidelijk zichtbaar. De meeste kantoorgebouwen hebben het energielabel C of hoger behaald en gebouwen die nog niet voldoen aan de label C verplichting worden meegenomen tijdens geplande onderhoudswerkzaamheden of vallen grotendeels buiten de verplichting vanwege hun uitzonderingspositie.
- Het verschilt per werkgebied van het waterschap met hoeveel omgevingsdiensten een waterschap te maken heeft. Dit heeft invloed op de ervaringen van de waterschappen met het toezicht en de handhaving op de verplichtingen, omdat de aanpak per omgevingsdienst verschilt. Sommige omgevingsdiensten zijn heel controlerend en focussen op kleine details. Hierdoor ervaren sommige waterschappen onvoldoende begrip vanuit de omgevingsdiensten voor de overige maatregelen die ze treffen op het gebied van energiebesparing. Andere waterschappen hebben nog geen ervaringen met toezicht en handhaving door een omgevingsdienst door gebrek aan capaciteit bij de omgevingsdiensten voor het uitvoeren van controles.

Conclusie

Doordat de impact van het invoeren van de verplichte maatregelen op de energiebesparing als minimaal wordt gezien en de administratieve lasten worden ervaren als hoog, concluderen wij dat op dit moment de lasten niet opwegen tegen de baten van de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing. De administratieve lasten en kosten die gepaard gaan met de verplichtingen zijn hoog, terwijl het niet duidelijk is wat de meerwaarde is van de verplichtingen en de kaders niet voldoende aansluiten bij de uitvoeringspraktijk van de waterschappen. Ook in het landelijke Doe-mee onderzoek 2024 naar het toezicht en de handhaving op deze verplichtingen door gemeenten en omgevingsdiensten werd geconstateerd dat de resultaten die bereikt worden met de verplichtingen onduidelijk zijn, doordat het zicht op het besparingspotentieel slecht is. Daardoor zal verantwoording van de ingezette middelen moeilijk zijn. Toch is het vanwege het hoge energieverbruik van de waterschappen, zeer belangrijk om als waterschappen energie te besparen. Door de kaders van de verplichtingen beter te laten aansluiten op de uitvoeringspraktijk van de

waterschappen kan de meerwaarde van de energiebesparingsplicht en informatieplicht vergroot worden.

Aanbevelingen voor de Vereniging van Rekenkamers:

Uit dit onderzoek kwamen enkele overkoepelende aanbevelingen naar voren. Een deel hiervan is voor ons eigen waterschap relevant, een deel is voor de Unie van Waterschappen en het ministerie relevant. De Vereniging van Rekenkamers pakt de aanbevelingen op die niet aan ons waterschap gericht zijn.

- Ga als Vereniging van Rekenkamers in gesprek met de Unie van Waterschappen en Rijksdienst van Ondernemend Nederland (RVO) en het Rijk over mogelijke verbeterpunten om de kaders van de verplichtingen beter te laten aansluiten op de uitvoeringspraktijk van de waterschappen. Denk hierbij aan afspraken over rapportage met betrekking tot activiteit gebonden maatregelen, aanpassingen/aanvullingen op de Erkende Maatregelenlijst of een specifieke aanpak voor de waterschappen, zoals de multisiteaanpak of integrale aanpak.
- Dring er bij RVO en het Rijk ook op aan om de administratieve lasten te verlagen. Denk hierbij aan het verbeteren van de toepasbaarheid en werkbaarheid van de RVO formats en de waterschappen meer tijd geven om aan de rapportageverplichtingen te voldoen. Ook kan de mogelijkheid onderzocht worden om het moment waarop bedrijven en instellingen moeten voldoen aan de informatieplicht energiebesparing te verspreiden over de tijd. Op dit moment moeten alle bedrijven en instellingen op hetzelfde moment voldoen aan de informatieplicht energiebesparing, waardoor ook de capaciteit bij de omgevingsdiensten beperkt is om de rapportages te verwerken.

Aanbevelingen voor AB en DB van Delfland:

- Vraag als Algemeen Bestuur aan het Dagelijks Bestuur om in gesprek te gaan met andere waterschappen om kennis uit te wisselen en van elkaar te leren. Stel op basis daarvan een lijst met winstkansen op om energie te besparen. Door inzicht te krijgen in het grote energieverbruik en winstkansen in kaart te brengen kunnen waterschappen energie besparen en daarmee voldoen aan de doelstelling om energieneutraal en klimaatneutraal te zijn in 2030.
- Onderzoek als Dagelijks Bestuur ook mogelijkheden om energiebesparende maatregelen, eventueel als waterschappen gezamenlijk, te treffen in combinatie met groot onderhoud of vervanging van onderdelen. Bij alle waterschappen ligt de komende tijd een grote opgave om rioolwaterzuiveringen te vervangen. Dit biedt kansen om daarbij ook energiebesparende maatregelen te treffen.

Bijlagen:

- Factsheet Hoogheemraadschap Delfland
- Overkoepelend rapport

Answering
tomorrow's
challenges
today

DoeMee onderzoek waterschappen: Energiebesparingsplicht en Informatieplicht Energiebesparing

Eindrapport
Vereniging van Rekenkamers

Rotterdam, 17 juni 2025

DoeMee onderzoek waterschappen: Energiebesparingsplicht en Informatieplicht Energiebesparing

Eindrapport

Vereniging van Rekenkamers

Rotterdam, 17 juni 2025

Eline Punt
Bea Weber
Evelien Hense
Elvira Meurs

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	4
1 Inleiding	8
1.1 Aanleiding	8
1.2 Onderzoeksvragen	9
1.3 Methode	9
1.4 Relevant landelijk onderzoek	10
1.5 Leeswijzer	11
2 Beleidscontext	12
2.1 Inleiding	12
2.2 Energiebesparingsplicht	12
2.3 Informatieplicht energiebesparing	13
2.4 Label C verplichting	14
3 Resultaten	15
3.1 Beleid op het gebied van energiebesparing	15
3.2 Inzet alternatieve energiebronnen	15
3.3 Energiegebruik en emissies	17
3.4 Energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing	21
3.5 Label C verplichting voor kantoorgebouwen	25
3.6 Informatievoorziening richting algemeen bestuur	26
4 Beantwoording onderzoeksvragen	27
Bijlagen	31
Bijlage 1: Begrippenlijst	31
Bijlage 2: Overzicht deelnemende overheden	31

Managementsamenvatting

Achtergrond en doel van het onderzoek

Dit onderzoek bouwt voort op het DoeMee-onderzoek van 2024 naar het toezicht en de handhaving van de energiebesparingsplicht en informatieplicht en richt zich op de voortgang en uitdagingen bij de naleving van de energiebesparingsplicht, informatieplicht energiebesparing en de label C verplichting voor kantoorgebouwen door waterschappen. Twaalf waterschappen namen deel aan het onderzoek. In tegenstelling tot gemeenten en provincies voeren waterschappen geen toezicht- en handhavingstaken uit, maar moeten zij aan de verplichtingen voldoen. De uitkomsten van dit DoeMee-onderzoek bieden inzicht in de ervaringen van de waterschappen met energiegebruik, energiebesparing en de energiebesparingsplicht.

De verplichtingen in het kort

Om de uitkomsten van het onderzoek goed te kunnen duiden, is inzicht in de werking van de energiebesparingsplicht, de informatieplicht energiebesparing en de label C verplichting nodig:

- **Energiebesparingsplicht:** bedrijven en instellingen die jaarlijks meer dan 50.000 kWh stroom of 25.000 m³ aardgas gebruiken verplicht energiebesparende maatregelen te nemen. Het gaat hierbij specifiek om investeringen die zij binnen vijf jaar kunnen terugverdienen.
- **Informatieplicht energiebesparing:** Bedrijven en instellingen zijn verplicht eens in de vier jaar actief informatie te verstrekken aan hun omgevingsdienst over de energiebesparende maatregelen die zij hebben genomen. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) beheert het digitale loket waarmee bedrijven dit aan hun omgevingsdienst laten weten.
- **Label C verplichting:** Vanaf 1 juli 2023 geldt de verplichting dat kantoorgebouwen minimaal energielabel C moeten hebben. De verplichting geldt niet voor monumentale panden, gebouwen met een gebruiksoppervlak van minder dan 100 m², en gebouwen die binnen twee jaar worden gesloopt, getransformeerd of onteigend.

Uitkomsten van het onderzoek

Twaalf waterschappen zijn gevraagd naar hun ervaringen met energiegebruik, energiebesparing en de energiebesparingsplicht. De antwoorden op de onderzoeksvragen worden hieronder samengevat.

De belangrijkste uitkomsten van dit onderzoek zijn als volgt:

- Tien van de twaalf waterschappen hebben beleid rondom energiebesparing. Het huidige beleid richt zich op ambitieuze doelstellingen, zoals energieneutraliteit in 2025 en klimaatneutraliteit in 2030. De waterschappen ondervinden verschillende uitdagingen bij de uitvoering van hun beleid, zoals beperkte bestuurlijke aandacht, capaciteitsgebrek en netcongestie.
- Ook hebben negen van de twaalf waterschappen beleid voor de inzet van alternatieve energiebronnen. De aanpak om (fossiel) energiegebruik te verminderen verschilt per waterschap. Op hoofdlijnen richten waterschappen zich enerzijds op het zelf opwekken van energie, door bijvoorbeeld eigen zonne- of windparken te realiseren, anderzijds kopen ze groene stroom in om hun energiegebruik te verduurzamen.

- De waterschappen hebben een hoog energieverbruik vanwege hun rioolwaterzuiveringsinstallaties en gemalen. Er is op dit moment geen daling zichtbaar in het energieverbruik en de CO₂ emissies van waterschappen, ondanks dat bijna alle waterschappen als doel hebben om energieneutraal en klimaatneutraal te zijn in 2030. Het is daarom belangrijk dat waterschappen energie besparen. De energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing verplichten waterschappen om maatregelen te nemen om energie te besparen en hierover ook te rapporteren via de informatieplicht energiebesparing.
- Alle twaalf bevroagde waterschappen geven aan invulling te hebben gegeven aan de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing conform de verplichtingen. Ook hebben de waterschappen waarop dat van toepassing was invulling gegeven aan de onderzoeksplicht. Tien van de twaalf waterschappen geven aan te voldoen aan de wettelijke eisen, waarvan ook een aantal waterschappen aangeeft bovenwettelijk bezig te zijn. Twee waterschappen voldoen nog niet volledig aan de energiebesparingsplicht en moeten nog een aantal energiebesparende maatregelen doorvoeren.
- De meerwaarde van de verplichtingen is volgens een deel van de waterschappen dat inventarisatie in het kader van de informatieplicht energiebesparing heeft geleid tot een verbeterd inzicht in maatregelen die getroffen kunnen worden om energie te besparen. Ook worden de verplichtingen gezien als een basisrandvoorwaarde en middel om bredere doelen op het gebied van duurzaamheid en klimaat te realiseren.
- Desondanks blijkt uit het onderzoek dat de kaders van de verplichtingen onvoldoende aansluiten bij de uitvoeringspraktijk van de waterschappen. De energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing vragen om zeer specifieke maatregelen en aanpassingen met een terugverdiëntijd (TVT) van minder dan vijf jaar. Deze maatregelen hebben een gering besparingspotentieel dat in het niet valt bij het hoge energieverbruik van bijvoorbeeld een zuiveringsinstallatie. Maatregelen met een TVT van meer dan vijf jaar blijven door de systematiek van de energiebesparingsplicht buiten beschouwing, terwijl dergelijke maatregelen passender zijn voor de werkzaamheden van de waterschappen. Daarbij komt dat de resultaten en effecten afhankelijk zijn van externe factoren, zoals veranderende weersomstandigheden, de geografische ligging van het waterschap en het type objecten dat het waterschap beheert.
- Doordat de kaders onvoldoende aansluiten staan andere onderwerpen met betrekking tot energieneutraliteit hoger op de agenda's bij de besturen van de waterschappen. De waterschapsector heeft specifiekere maatregelen nodig die daadwerkelijk zullen leiden tot energiebesparingen om de meerwaarde in te zien van de verplichtingen.
- De administratieve lasten van de verplichtingen worden gezien als (onnodig) hoog vanwege de uitgebreide rapportageverplichtingen voor al hun locaties. Ook de beperkte werkbaarheid en toepasbaarheid van de formats van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en de tijdsdruk waarin waterschappen rapportages moesten inleveren hebben bijgedragen aan hoge administratieve lasten. De waterschappen geven aan dat het werken volgens een multisiteaanpak passender zou zijn, omdat dan per objectcategorie een plan kan worden gemaakt en niet op individueel objectniveau gerapporteerd hoeft te worden. Daarom zouden de waterschappen graag aspecten van het Meerjarenafspraken energie-efficiëntie (MJA3) covenant opnieuw invoeren. Ook wordt de invoering van een integrale aanpak of collectieve energiebesparingsplicht voor de waterschappen genoemd als mogelijke opties om de verplichtingen beter te laten aansluiten op de uitvoeringspraktijk van de waterschappen.

- De ervaringen van de waterschappen met de label-C verplichting van kantoorgebouwen zijn een stuk positiever. De waterschappen ervaren weinig tot geen administratieve lasten door deze verplichting en de resultaten zijn duidelijk zichtbaar. De meeste kantoorgebouwen hebben het energielabel C of hoger behaald en gebouwen die nog niet voldoen aan de label C verplichting worden meegenomen tijdens geplande onderhoudswerkzaamheden of vallen grotendeels buiten de verplichting vanwege hun uitzonderingspositie.
- Het verschilt per werkgebied van het waterschap met hoeveel omgevingsdiensten een waterschap te maken heeft. Dit heeft invloed op de ervaringen van de waterschappen met het toezicht en de handhaving op de verplichtingen, omdat de aanpak per omgevingsdienst verschilt. Sommige omgevingsdiensten zijn heel controlerend en focussen op kleine details. Hierdoor ervaren sommige waterschappen onvoldoende begrip vanuit de omgevingsdiensten voor de overige maatregelen die ze treffen op het gebied van energiebesparing. Andere waterschappen hebben nog geen ervaringen met toezicht en handhaving door een omgevingsdienst door gebrek aan capaciteit bij de omgevingsdiensten voor het uitvoeren van controles.

Conclusie

Doordat de impact van het invoeren van de verplichte maatregelen op de energiebesparing als minimaal wordt gezien en de administratieve lasten worden ervaren als hoog, concluderen wij dat op dit moment de lasten niet op wegen tegen de baten van de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing. De administratieve lasten en kosten die gepaard gaan met de verplichtingen zijn hoog, terwijl het niet duidelijk is wat de meerwaarde is van de verplichtingen en de kaders niet voldoende aansluiten bij de uitvoeringspraktijk van de waterschappen. Ook in het landelijke DoeMee-onderzoek 2024 naar het toezicht en de handhaving op deze verplichtingen door gemeenten en omgevingsdiensten werd geconstateerd dat de resultaten die bereikt worden met de verplichtingen onduidelijk is, doordat het zicht op het besparingspotentieel slecht is. Daardoor zal verantwoording van de ingezette middelen moeilijk zijn. Toch is het vanwege het hoge energieverbruik van de waterschappen, zeer belangrijk om als waterschappen energie te besparen. Door de kaders van de verplichtingen beter te laten aansluiten op de uitvoeringspraktijk van de waterschappen kan de meerwaarde van de energiebesparingsplicht en informatieplicht vergroot worden.

Aanbevelingen

Uit dit onderzoek kwamen enkele aanbevelingen naar voren:

- Ga als vereniging van rekenkamers in gesprek met de Unie van Waterschappen en Rijksdienst van Ondernemend Nederland (RVO) en het Rijk over mogelijke verbeterpunten om de kaders van de verplichtingen beter te laten aansluiten op de uitvoeringspraktijk van de waterschappen. Denk hierbij aan afspraken over rapportage met betrekking tot activiteit gebonden maatregelen, aanpassingen/aanvullingen op de Erkende Maatregelenlijst of een specifieke aanpak voor de waterschappen, zoals de multisiteaanpak of integrale aanpak.
- Dring er bij RVO en het Rijk ook op aan om de administratieve lasten te verlagen. Denk hierbij aan het verbeteren van de toepasbaarheid en werkbaarheid van de RVO formats en de waterschappen meer tijd geven om aan de rapportageverplichtingen te voldoen. Ook kan de mogelijkheid onderzocht worden om het moment waarop bedrijven en instellingen moeten voldoen aan de informatieplicht energiebesparing te verspreiden over de tijd. Op dit moment moeten alle bedrijven en instellingen op hetzelfde moment voldoen aan de

informatieplicht energiebesparing, waardoor ook de capaciteit bij de omgevingsdiensten beperkt is om de rapportages te verwerken.

- Vraag als algemeen bestuur aan het dagelijks bestuur om in gesprek te gaan met andere waterschappen om kennis uit te wisselen en van elkaar te leren. Stel op basis daarvan een lijst met winstkansen op om energie te besparen. Door inzicht te krijgen in het grote energieverbruik en winstkansen in kaart te brengen kunnen waterschappen energie besparen en daarmee voldoen aan de doelstelling om energieneutraal en klimaatneutraal te zijn in 2030.
- Onderzoek als dagelijks bestuur ook mogelijkheden om energiebesparende maatregelen, eventueel als waterschappen gezamenlijk, te treffen in combinatie met groot onderhoud of vervanging van onderdelen. Bij alle waterschappen ligt de komende tijd een grote opgave om rioolwaterzuiveringen te vervangen. Dit biedt kansen om daarbij ook energiebesparende maatregelen te treffen.

Handelingsperspectief

Het handelingsperspectief voor de waterschappen is beschikbaar via de factsheets, die in het kader van dit onderzoek voor elke waterschap specifiek zijn opgesteld. In de factsheets staat beschreven hoe elk waterschap individueel de verplichtingen ervaart. De factsheets bieden hierdoor handvaten om op decentraal niveau de doeltreffendheid en/of doelmatigheid van de verplichtingen voor de waterschappen te verbeteren als hier aanleiding toe is. Ook geeft de benchmark inzicht in hoe de resultaten van het betreffende waterschap zich tot de andere waterschappen verhoudt. De deelnemende rekenkamers besluiten zelf of ze wel of geen gebruik van de gegevens uit de factsheet maken. Sommige rekenkamers zullen op basis daarvan nog aanvullend onderzoek doen.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In het DoeMee-onderzoek 2024 deden in totaal 109 rekenkamers onderzoek naar de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing, op initiatief en onder begeleiding van de Vereniging van Rekenkamers (VRR). Dit onderzoek was gericht op de uitvoering van toezicht en handhaving door omgevingsdiensten, gemeenten en provincies.

Waterschappen waren geen onderdeel in dit onderzoek omdat zij geen toezichts- en handhavingstaken uitvoeren, wel moeten zij aan de energiebesparingsplicht voldoen. Omdat inzicht in de energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing op niveau van de waterschappen toch gewenst is, heeft Ecorys een aanvullend onderzoek uitgevoerd.

In het kader van dit onderzoek zijn 12 van de in totaal 21 waterschappen bevraagd (zie Bijlage 2 voor een overzicht). De uitkomsten van dit DoeMee-onderzoek bieden inzicht in de voortgang en de eventuele knelpunten van deze plichten voor de waterschappen. Ook biedt het onderzoek inzicht in de wijze waarop toezicht en handhaving voor de plichten wordt ervaren door de waterschappen.

Om de uitkomsten van het onderzoek goed te kunnen duiden, is inzicht in de werking en organisatie van de energiebesparingsplicht, de informatieplicht energiebesparing en de label C verplichting nodig. In de onderstaande grijze tekstbox worden deze begrippen toegelicht.

Energiebesparingsplicht

Sinds 1993 geldt de verplichting voor bedrijven en instellingen om zuinig om te gaan met energie. Sinds 2008 zijn bedrijven en instellingen die jaarlijks meer dan 50.000 kWh stroom of 25.000 m³ aardgas gebruiken verplicht energiebesparende maatregelen te nemen. Het gaat hierbij specifiek om investeringen die zij binnen vijf jaar kunnen terugverdienen.

Informatieplicht energiebesparing

Bedrijven en instellingen zijn vanaf 1 juli 2019 verplicht eens in de vier jaar actief informatie te verstrekken aan hun omgevingsdienst over de energiebesparende maatregelen die zij hebben genomen. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) beheert het digitale loket waarmee bedrijven dit aan hun omgevingsdienst laten weten. Indien bedrijven/instellingen voldoen aan de informatieplicht, betekent dit niet dat zij ook automatisch voldoen aan de energiebesparingsplicht.

Label C verplichting

Vanaf 1 juli 2023 geldt de verplichting dat kantoorgebouwen minimaal energielabel C moeten hebben. Dit betekent een energielabel met een primair fossiel energiegebruik van maximaal 225 kWh per m² per jaar. De verplichting geldt niet voor monumentale panden, gebouwen met een gebruiksoppervlak van minder dan 100 m², en gebouwen die binnen twee jaar worden gesloopt, getransformeerd of onteigend. Voldoet een gebouw niet aan de eisen, dan mag het niet meer als kantoor gebruikt worden.

1.2 Onderzoeksvragen

Dit onderzoek richt zich specifiek op waterschappen en hun ervaring met energiegebruik, energiebesparing en de energiebesparingsplicht.

Het onderzoek geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Wat is het beleid van het waterschap op het gebied van energiebesparing? Wat zijn de doelen?
2. Hoeveel energie gebruikte het waterschap in de afgelopen 5 jaren en waarvoor werd deze energie gebruikt?
3. Hoeveel CO₂ werd door dit energiegebruik uitgestoten?
4. Wat is de doelstelling van het waterschap op het gebied van de inzet van alternatieve energiebronnen (zoals de inzet van zon, biogas, wind)?
5. Hoe geeft het waterschap invulling aan de energiebesparingsplicht, de informatieplicht, label C verplichting voor kantoorgebouwen en de EU Richtlijn energie-efficiëntie (verder: plichten)?
6. Voldoet deze invulling aan de wet- en regelgeving?
7. Tot welke resultaten of effecten heeft de invulling geleid?
8. Hoe ervaren de waterschappen het toezicht op de plichten door de RVO, omgevingsdiensten, gemeenten en/of provincies?
9. Hoe ervaren de waterschappen de administratieve lasten m.b.t. de plichten?
10. Hoe is het algemeen bestuur op de hoogte gehouden van de resultaten?

1.3 Methode

Voor het onderzoek heeft Ecorys de ambtelijke organisatie van de twaalf deelnemende waterschappen gevraagd een data-uitvraag in te vullen. In de data-uitvraag werden de waterschappen gevraagd naar hun ervaringen met de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing en het toezicht en de handhaving van deze plichten door omgevingsdiensten, gemeenten en provincies. Aanvullend hebben we ook gevraagd om relevante documentatie die bijvoorbeeld inzicht konden geven in de doelen en het beleid van het waterschap op het gebied van energiebesparing.

De ingevulde data-uitvraag en aangeleverde documentatie vormden de basis voor verdiepende interviews. Deze interviews dienden als controlegesprekken om de belangrijkste gevonden uitkomsten te verifiëren en werden gebruikt om, waar nodig, de onderzoeksresultaten verder uit te diepen. De resultaten uit de data-uitvraag en het interview werden vervolgens verwerkt in factsheets. De waterschappen kregen de gelegenheid om een technische reactie te geven op de opgestelde factsheets.

1.4 Relevant landelijk onderzoek

Eerder onderzoek vormt de basis voor dit onderzoek. Hieronder worden deze onderzoeken en hun belangrijkste bevindingen kort toegelicht.

DoeMee-onderzoek naar het toezicht en de handhaving van de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing (2024)

De uitkomsten van dit DoeMee-onderzoek bieden inzicht in de manier waarop gemeenten, provincies en omgevingsdiensten toezicht en handhaving op deze plichten hebben georganiseerd en wat de resultaten hiervan zijn. De belangrijkste duiding van de resultaten is hieronder weergegeven.

- Uit de analyse van toegestuurde begrotingen blijkt dat het Rijk middels subsidieregelingen in deze periode fors heeft ingezet op de organisatie van het toezicht en de handhaving van de energiebesparingsplicht en informatieplicht. De toegekende middelen vanuit het Rijk en de aanvullende subsidies vanuit een aantal provincies hebben echter tot nu toe altijd een tijdelijk karakter gekend.
- Een belangrijk knelpunt in toezicht en handhaving is de complexe wet- en regelgeving, waardoor het veel tijd kost de juiste mensen bij omgevingsdiensten te vinden en op te leiden.
- Er kan veel energie verloren gaan in de papieren werkelijkheid van de informatieplicht: het voldoen aan de informatieplicht betekent niet dat er ook daadwerkelijk energiebesparende maatregelen worden genomen.
- Informatie over het energiebesparingspotentieel en de totaal gerealiseerde energiebesparing ontbreekt in veel gevallen.

Onderzoek Algemene Rekenkamer: Energiebesparingsplicht 2008-2023

De Algemene Rekenkamer heeft, parallel aan het DoeMee-onderzoek, de sturing van de minister voor Klimaat en Energie op de energiebesparingsplicht en de resultaten van de verplichting op landelijk niveau onderzocht. De belangrijkste conclusies uit dit onderzoek voor het DoeMee-onderzoek zijn:

- De opbrengsten van toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht blijven achter bij de doelstellingen of streefwaarden van het kabinet, gebaseerd op prognoses van TNO en PBL.
- Voor zover hier zicht op is, voldoen bedrijven sinds 2008 structureel niet (volledig) aan de energiebesparingsplicht en informatieplicht. Het doel van de minister dat er 100% naleving is onder bedrijven die onder de energiebesparingsplicht vallen wordt daarmee niet behaald.
- Doelen die het kabinet heeft gesteld op het gebied van handhaving van de energiebesparingsplicht lijken ook niet gehaald.
- Uit verschillende evaluaties blijkt dat omgevingsdiensten onvoldoende functioneren en niet goed geëquipeerd zijn hun taken uit te voeren. Financieel zijn er daarnaast onvoldoende middelen beschikbaar om de door het kabinet en minister aangegeven aantal jaarlijkse controles uit te voeren.
- De Algemene Rekenkamer stelt vast dat zij niet ex-post de kosteneffectiviteit van de plicht kan nagaan. Wel stelt zij vast dat de baten (mogelijk) zijn overschat (hoeveelheid gerealiseerde energiebesparing) en de omvang van de ingeschatte kostenposten (bijvoorbeeld middelen voor toezicht en handhaving) zeker zijn onderschat.

1.5 Leeswijzer

In [hoofdstuk 2](#) staat de beleidscontext beschreven en gaan we nader in op de relevantie van de verplichtingen voor de waterschappen. In [hoofdstuk 3](#) worden de resultaten van de data-uitvragen en verdiepende interviews beschreven. Het rapport sluit af met [hoofdstuk 4](#), waarin antwoord op de onderzoeksvragen wordt gegeven. In [bijlage 1](#) is een begrippenlijst opgenomen en in [bijlage 2](#) staat een overzicht van de deelnemende waterschappen.

2 Beleidscontext

2.1 Inleiding

In onderstaand hoofdstuk worden de beleidscontext rondom de energiebesparingsplicht, informatieplicht energiebesparing en label C verplichting voor kantoorgebouwen beschreven. Deze verplichtingen maakten onderdeel uit van de Wet milieubeheer en zijn per 1 januari 2024 in de Omgevingswet opgenomen.¹ De focus ligt hierbij op de relevantie van de verplichtingen voor de waterschappen. Een uitgebreidere toelichting op de verplichtingen en de rollen en taakverdeling is te vinden in het DoeMee-onderzoek 2024 naar het toezicht en de handhaving op de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing.

2.2 Energiebesparingsplicht

De plicht om energie te besparen is al sinds 1993 van kracht (destijds vastgelegd in de Wet milieubeheer). Bedrijven en instellingen die jaarlijks meer dan 50.000 kWh stroom of 25.000 m³ aardgas gebruiken², zijn sinds 2008 verplicht energiebesparende maatregelen te nemen (de energiebesparingsplicht). Het gaat hierbij specifiek om investeringen die bedrijven binnen vijf jaar kunnen terugverdienen. Per 1 juli 2023 voeren de omgevingsdiensten het toezicht uit in opdracht van het bevoegd gezag (gemeenten en provincies).³

Waterschappen vallen onder deze wettelijke verplichting, omdat waterschappen een hoog energieverbruik hebben vanwege hun rioolwaterzuiveringsinstallaties en gemalen. Daarnaast beheren waterschappen kantoren, onderhoudsbedrijven en installaties. Waterschappen verschillen van de meeste andere bedrijven en instellingen die onder de energiebesparingsplicht vallen, omdat ze meerdere objecten beheren.

In kader van de energiebesparingsplicht zijn waterschappen verplicht om energiebesparende maatregelen met een TVT van vijf jaar te nemen voor hun verschillende objecten. Om bedrijven/instellingen te helpen aan de energiebesparingsplicht te voldoen, heeft de rijksoverheid de Erkende Maatregelenlijsten energiebesparing (EML, verder: de maatregelenlijst) opgesteld. Deze lijst bevat energiebesparende maatregelen met een TVT van 5 jaar of minder.⁴ Bij de introductie van de maatregelenlijst is regelmatige actualisatie aangekondigd, om actueel te blijven wat betreft techniek, investeringskosten en energieprijzen. In de maatregelenlijst is een onderverdeling gemaakt in: gebouwen (bijvoorbeeld het plaatsen van zonnepanelen), faciliteiten (bijvoorbeeld energiebesparende maatregelen voor de productie, het transport en het gebruik van stoom) en processen (bijvoorbeeld energiebesparende maatregelen voor het in koel- of vriesmeubelen, of koel- of vriescellen bewaren van producten).

¹ [Wet Milieubeheer](#)

² Het gemiddelde jaarlijkse verbruik van een huishouden (2022) is 2479 kWh elektriciteit en 1169 m³ gas. 50.000 kWh stroom en 25.000 m³ gas is dus gelijk aan het jaarlijks verbruik van ongeveer 20 huishoudens.

³ Gemeenten en provincies hadden de uitvoering van toezicht en handhaving van de energiebesp

⁴ [Erkende maatregelenlijsten \(EML\)](#)

Maatregelen met een langere TVT vallen doorgaans niet binnen de verplichting. Waterschappen hebben echter de mogelijkheid om deze vrijwillig toe te voegen als ze extra energiebesparingen willen bereiken. De energiebesparingsplicht sluit aan bij de bredere duurzaamheidsdoelen van waterschappen. Dit betekent dat de verplichting niet alleen een wettelijke eis is, maar ook een stimulans biedt om bij te dragen aan een duurzame watersector.

In het verleden volgden de waterschappen het MJA3-convenant, die vanuit het verband van de Unie van Waterschappen (UvW) was afgesproken met het Rijk.⁵ Vanaf 1992 zijn er tussen de overheid en verschillende sectoren afspraken gemaakt om de energie-efficiëntie te verhogen, gebundeld in een meerjarenplan. Het MJA3-convenant legde de nadruk op het invoeren van systematisch energiemanagement en stelt specifieke doelen op dit gebied. De waterschappen waren gebonden aan dit convenant en voerden energiebesparende maatregelen uit voor de convenantperiode 2005 tot en met 2020. Deelnemende organisaties richtten zich ten minste op energiebesparingsmaatregelen met een TVT van minder van vijf jaar. Daarnaast hadden de organisaties de mogelijkheid om maatregelen met een TVT van meer dan vijf jaar in hun plannen op te nemen.

2.3 Informatieplicht energiebesparing

Bedrijven en instellingen zijn vanaf 1 juli 2019 verplicht eens in de 4 jaar actief informatie te verstrekken aan hun omgevingsdienst over de energiebesparende maatregelen die zij hebben genomen. RVO beheert het digitale loket waarmee bedrijven dit aan hun omgevingsdienst laten weten. Waterschappen moeten ook voldoen aan de informatieplicht energiebesparing. De informatieplicht geldt niet voor alle locaties van een waterschap; alleen voor objecten waar het energieverbruik boven de drempel ligt van 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas per jaar. De waterschappen moeten rapporteren per locatie die onderhevig is aan de informatieplicht.

Als uitgangspunt gebruiken bedrijven en instellingen de maatregelenlijst. In de rapportage geven zij vervolgens per erkende maatregel aan of deze wel/niet is uitgevoerd en of een alternatieve maatregel is uitgevoerd. Als er andere maatregelen worden overwogen, bijvoorbeeld met een langere TVT (van tien of vijftien jaar), vallen deze niet standaard onder de rapportageverplichting, maar kunnen waterschappen ze vrijwillig opnemen. Het digitale loket van RVO maakt automatisch een code aan, de zogenaamde rubriceringscode. De omgevingsdienst kan op basis van deze code besluiten om locatie(s) te controleren, indien bijvoorbeeld blijkt dat het bedrijf nog veel erkende maatregelen moet uitvoeren en/of beperkt aan de energiebesparingsplicht voldoet. De code wordt bepaald op basis van vier criteria: 1) de mate waarin het bedrijf aan de energiebesparingsplicht voldoet, op basis van de gegeven antwoorden op de erkende maatregelenlijst, 2) het jaarlijks energieverbruik van de locatie, 3) de eventuele aanwezigheid van monumentale gebouwen en 4) het aantal geselecteerde categorieën van de Faciliteiten en Procesmaatregelenlijsten. De code R1 heeft de hoogste prioriteit bij toezicht en bij een code van R4 is in principe voldaan aan de energiebesparingsplicht.⁶ Indien bedrijven/instellingen voldoen aan de informatieplicht (informatie aanleveren),

⁵ [Unie van Waterschappen | MJA3 MJA3/MEE Meerjarenafspraken energie-efficiëntie](#)

⁶ [Toelichting rubriceringscode informatieplicht](#)

betekent dit niet dat zij ook automatisch voldoen aan de energie-besparingsplicht (het treffen van energiebesparende maatregelen).

Onderzoeksplicht

Naast de informatieplicht hebben locaties van bedrijfstakken waarvoor onder de Omgevingswet het Rijk de milieuregels bepaalt, of met een jaarlijks energiegebruik vanaf 10 miljoen kWh elektriciteit of 170.000 m³ aardgas(equivalent), een onderzoeksplicht energiebesparing sinds 1 juli 2023. Dit betekent dat de onderzoeksplicht van toepassing is op de objecten van waterschappen met een dergelijk hoog energieverbruik. De onderzoeksplicht is alleen voor activiteit-gebonden maatregelen en geldt niet voor gebouw-gebonden maatregelen. Deze verplichting valt buiten dit onderzoek/de onderzoeksperiode, maar draagt wel bij aan de toename aan taken voor waterschappen, gemeenten en omgevingsdiensten. Vergelijkbaar met de informatieplicht moeten voor deze locaties eens in de vier jaar worden onderzocht welke energiebesparende maatregelen genomen dienen te worden. Hier moet ook via het digitale loket van RVO over worden gerapporteerd.

2.4 Label C verplichting

Een andere verplichting die per 1 juli 2023 geldt is dat een kantoorgebouw minimaal energielabel C moet hebben. Dit betekent een energielabel met een primair fossiel energiegebruik van maximaal 225 kWh per m² per jaar. Voldoet het gebouw niet aan de eisen, dan mag het niet meer als kantoor gebruikt worden.

De label C verplichting voor kantoorgebouwen is relevant voor de kantoren die waterschappen in beheer hebben. Vanaf 1 januari 2023 mogen kantoorgebouwen groter dan 100 m² alleen worden gebruikt als ze minimaal energielabel C hebben. Dit geldt ook voor kantoren van waterschappen, tenzij het gebouw onder een van de uitzonderingen valt. De verplichting geldt niet voor monumentale panden, gebouwen met een gebruiksoppervlak van minder dan 100 m², en gebouwen die binnen twee jaar worden gesloopt, getransformeerd of onteigend.

In kader van de label C verplichting nemen waterschappen maatregelen, zoals verbeterde isolatie, efficiëntere verlichting, of duurzame verwarmingssystemen. De label C verplichting sluit bovendien aan bij de bredere duurzaamheidsdoelen van waterschappen. Het biedt een kans om kantoorgebouwen verder te verduurzamen en op langere termijn kosten te besparen.

3 Resultaten

Dit hoofdstuk presenteert de resultaten. Via een data-uitvraag en interviews hebben de waterschappen informatie verstrekt over diverse onderwerpen. De uitkomsten worden per onderwerp toegelicht.

3.1 Beleid op het gebied van energiebesparing

Tien van de twaalf waterschappen hebben op dit moment beleid op het gebied van energiebesparing. Twee waterschappen geven aan op dit moment geen specifiek beleid te hebben op energiebesparing. Tot 2020 hebben alle waterschappen het MJA3 convenant gevolgd, waarin kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen voor de invoering van systematische energiezorg (energiemanagement) zijn opgenomen. Ook ging het convenant in op het verbeteren van processen, ketenefficiëntie en duurzame energie. De waterschappen waren gebonden aan dit convenant en voerden in dit kader energiebesparende maatregelen uit voor de convenantperiode 2005 tot en met 2020.

Het huidige beleid van de waterschappen op het gebied van energiebesparing is gericht op doelstellingen zoals energieneutraliteit, klimaatneutraliteit en circulariteit. Het beleid is doorgaans vastgelegd in beleidsdocumenten, zoals een strategisch plan of programma. Het merendeel van de waterschappen heeft als doel om in 2025 energieneutraal te zijn en in 2030 klimaatneutraal. Deze doelstellingen zijn ook opgenomen in de Strategische Visie van de Unie van Waterschappen (2025). Deze waterschappen geven aan de doelstellingen te willen bereiken door middel van optimalisatie, zoals het verbeteren van bestaande installaties, en innovatie aan de hand van nieuwe technologieën, zoals de inkoop van groene stroom (zie paragraaf 3.2).

Ondanks dat een aantal waterschappen goed op weg is om deze doelstellingen te halen, geven drie waterschappen aan te maken te hebben verschillende uitdagingen, waardoor de beleidsdoelen lastiger te bereiken zijn dan aanvankelijk gedacht. Bestuurlijke aandacht en capaciteit is beperkt. Ook vormen praktische problemen, zoals netcongestie, een belemmering voor de uitvoering van het beleid. Door netcongestie vertragen projecten, zoals de aanleg van zonneparken bij zuiveringen. Dit betekent dat sommige waterschappen het doel om energieneutraal te zijn niet in 2025 verwachten te halen, maar in 2030.

3.2 Inzet alternatieve energiebronnen

Negen van de twaalf waterschappen hebben beleid voor de inzet van alternatieve energiebronnen, zoals de inzet van zon, biogas, wind en in sommige gevallen zelfs aquathermie. De mate waarin er wordt ingezet op het verminderen van (fossiel) energieverbruik en het stimuleren van duurzame opwek verschilt per waterschap.

Voor de inzet van alternatieve energiebronnen, wordt ingezet op twee verschillende lijnen. Ten eerste, het zelf opwekken van energie door bijvoorbeeld eigen zonne- of windparken aan te leggen. Hiervoor wordt per locatie van een waterschap gekeken naar de mogelijkheden voor eigen opwek. Dit wordt gedaan aan de hand van de beschikbare ruimte van de locatie en de kosten en baten van de verschillende alternatieve energiebronnen. Ten tweede, het afnemen van groene stroom. De waterschappen nemen groene stroom zoals wind af van aanbieders van Nederlandse bodem.

Samenwerking met andere partijen

Tien van de twaalf waterschappen werken samen met andere waterschappen, gemeenten of commerciële partijen op het gebied van energiebesparing of de inzet van alternatieve energiebronnen. De samenwerking richt zich op een breed scala van activiteiten, variërend van informele kennisdeling tot grootschalige gezamenlijke projecten. De samenwerkingen worden visueel weergegeven in Figuur 3.1 en zijn in te delen in de onderstaande categorieën:

- **Levering van brandstof:** Enkele waterschappen, bijvoorbeeld Aa en Maas, leveren biogas aan externe partijen, zoals afvalstoffendiensten en commerciële partijen, voor gebruik in transport of industriële processen.
- **Samenwerkingsverbanden:** Acht waterschappen geven aan deel te nemen aan samenwerkingsverbanden binnen provincies, regio's (e.g. binnen de RES-regio's) en/of de UvW. Deze samenwerkingen richten zich op kennisdeling, gezamenlijke energie-inkoop en projectontwikkeling.
- **Lokale en regionale projecten:** Acht waterschappen geven ook aan samen te werken met gemeenten aan projecten zoals warmtenetten, aquathermie, en zonne-energie. Innovatieve projecten zoals energyhubs, solar parkings, en integrale netbeheeroplossingen worden in verschillende regio's ontwikkeld.
- **Verduurzaming van de energievoorziening:** Er wordt geïnvesteerd in duurzame energiebronnen zoals wind- en zonneparken. Twee waterschappen hebben contracten met energiebedrijven die verplichten tot duurzame energieopwekking. Elektriciteitsinkoop gebeurt bijvoorbeeld met garanties van oorsprong.
- **Kennisdeling en innovatie:** Kennisuitwisseling via de UvW, landelijke werkgroepen en themadagen, over thema's zoals aquathermie, groengas, waterstof, en energiebesparing.

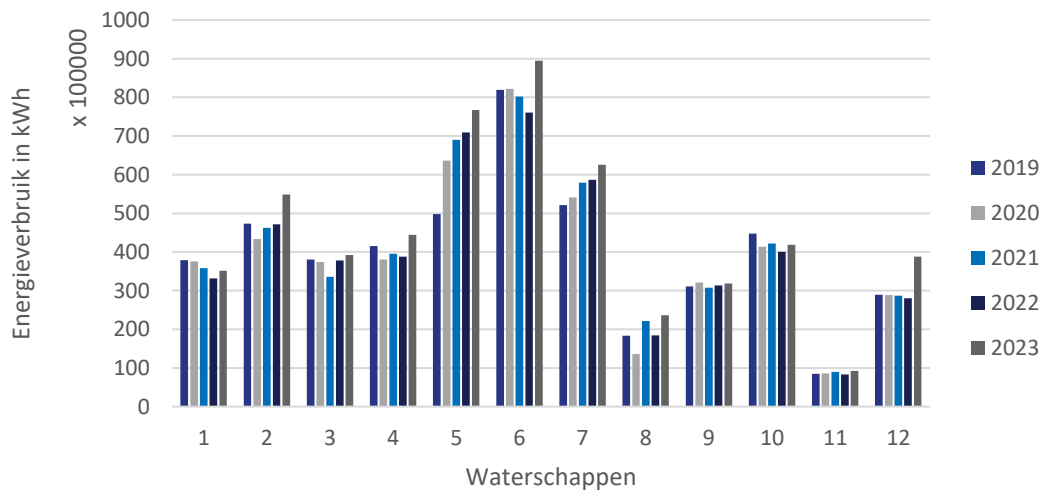
Figuur 3.1 Samenwerking tussen de waterschappen en andere partijen

3.3 Energiegebruik en emissies

Om inzicht te geven in het energiegebruik en de emissies van waterschappen voor de periode 2019 tot en met 2023, hebben we de Klimaatmonitor gebruikt. Deze vormt de basis voor de grafieken die in deze paragraaf zijn weergegeven. De Klimaatmonitor verschijnt jaarlijks in opdracht van de Unie van Waterschappen en de Nederlandse Waterschapsbank. Alle waterschappen worden jaarlijks gevraagd om hiervoor gegevens aan te leveren. De Klimaatmonitor is openbaar beschikbaar.

Figuur 3.2 Energiegebruik in kWh per waterschap (geanonimiseerd) voor de periode 2019 t/m 2023. Bron: Klimaatmonitor.⁷

Het energiegebruik in kWh in de periode 2019 tot en met 2023 wordt per waterschap (geanonimiseerd) weergegeven in Figuur 3.2. Er zijn een aantal trends zichtbaar. Bij diverse waterschappen fluctueren de energiegebruikswaarden sterk over de jaren. Dit kan te maken hebben met externe factoren zoals weersomstandigheden, operationele wijzigingen of nieuwe projecten (zoals energie-intensieve installaties). De verwachting is dat deze fluctuaties in de toekomst verder zullen toenemen door veranderingen in het klimaat. De hoogte van het energiegebruik verschilt per waterschap, afhankelijk van het werkgebied en/of het aantal zuiveringsinstallaties. Bij negen van de twaalf onderzochte waterschappen is een toename in energiegebruik te zien in 2023 ten opzichte van eerdere jaren. In 2023 zorgden de uitzonderlijk hoge neerslaghoeveelheden voor een flinke stijging in het energiegebruik van de gemalen en waterzuiveringsinstallaties van de waterschappen.⁸ Ook kan de stijging in het energiegebruik een gevolg zijn van het elektrificeren van het wagenpark van een waterschap; hierdoor stijgt het energiegebruik, maar daalt ook het gebruik van fossiele brandstoffen.

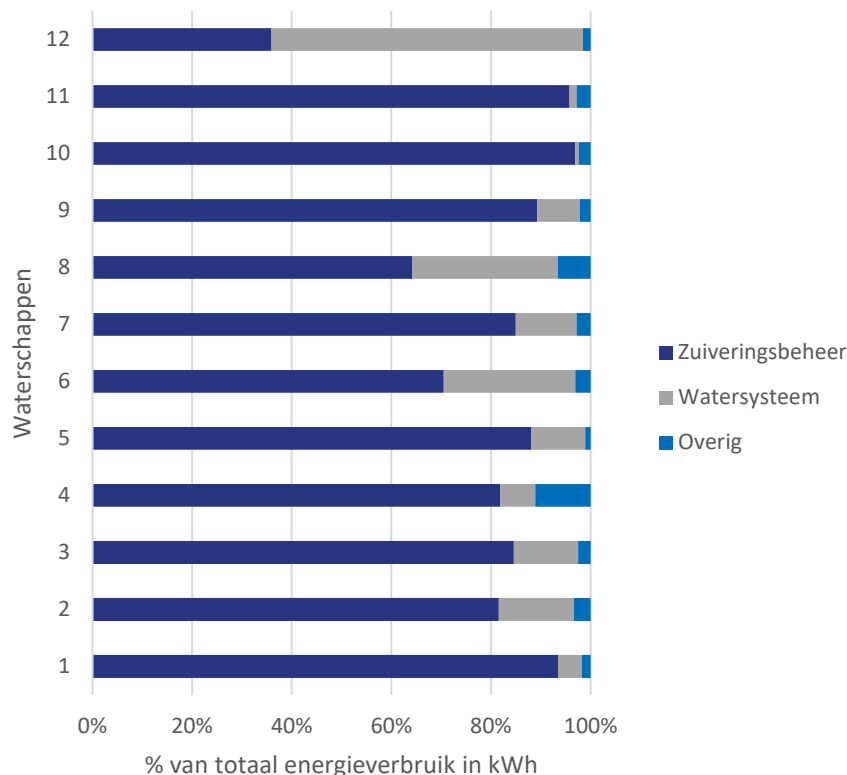
Het energiegebruik in kWh kan gecategoriseerd worden binnen de volgende bedrijfs- of onderdelen: zuiveringsbeheer (RWZI's en andere waterzuiveringsprocessen), watersysteembeheer (zoals gemalen en waterregulering) en overige posten (huisvesting, mobiliteit, transport en onderhoud). De navolgende figuren tonen het energiegebruik in deze categorieën

⁷ Voor waterschap 11 een afwijkende bron gebruikt. De cijfers over het energiegebruik zijn door het waterschap zelf aangeleverd en geaccordeerd. Deze cijfers wijken mogelijk af van de klimaatmonitor.

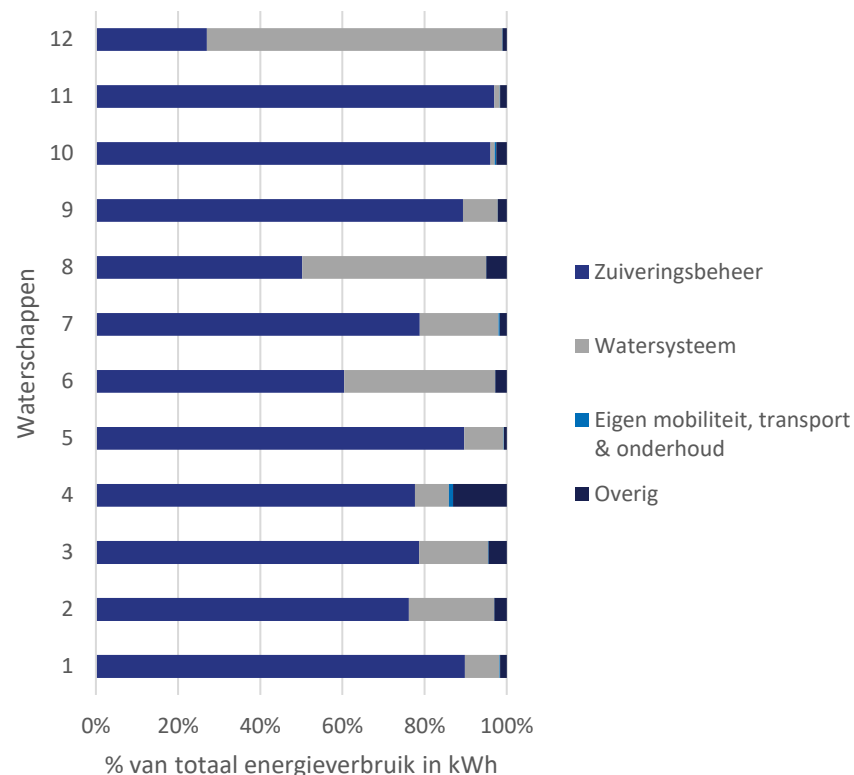
⁸ Klimaatmonitor Waterschappen, verslagjaar 2023.

voor de deelnemende waterschappen voor de jaren 2019 en 2023, om de ontwikkeling gedurende de onderzoeksperiode te schetsen.

Figuur 3.3 Energiegebruik in categorieën per waterschap (geanonimiseerd) in 2019

Figuur 3.4 Energiegebruik in categorieën per waterschap (geanonimiseerd) in 2023

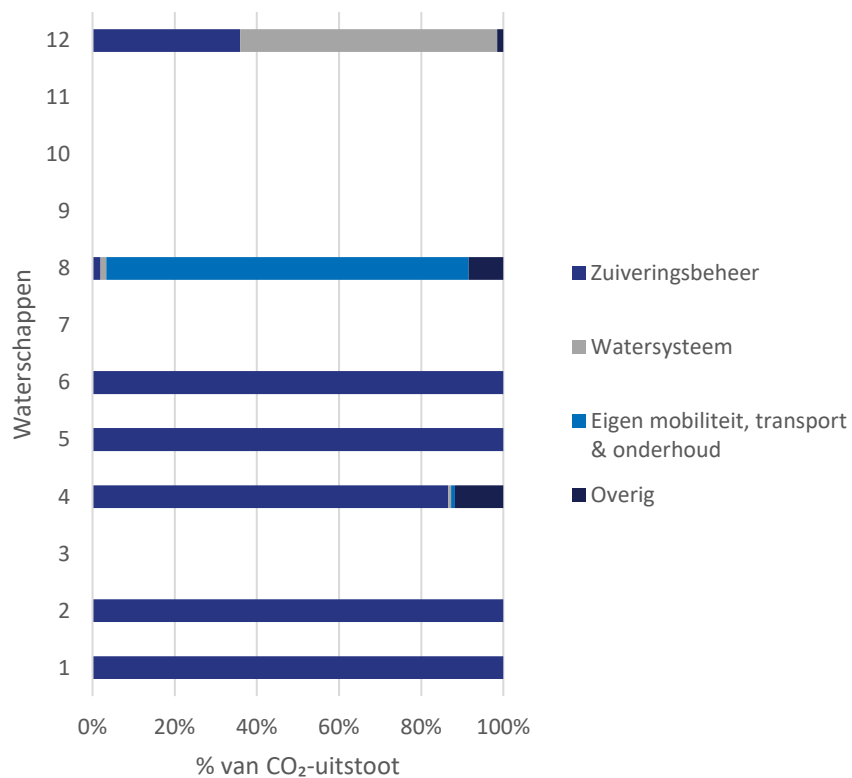
Zoals te zien is in de figuren, blijven de verhoudingen van de categorieën binnen het totale energiegebruik per waterschap grotendeels stabiel tussen 2019 en 2023. Wel zijn er verschillen tussen de waterschappen in hoe het energiegebruik over de categorieën is verdeeld. Ook is zichtbaar dat zuiveringsbeheer veruit de grootste energiegebruiker bij de waterschappen, goed voor 80% tot 90% van het totale energiegebruik.⁹ Het energiegebruik voor zuiveringsbeheer blijft in de meeste gevallen relatief stabiel, met lichte fluctuaties per jaar. In veel gevallen zien we een lichte toename vanaf 2022 tot 2023. Het energiegebruik van watersystemen varieert sterk per jaar. Vooral in 2022 en 2023 zien we flinke stijgingen. Dit kan te maken hebben met extreme weersomstandigheden, zoals droogte of wateroverlast.¹⁰ De overige

⁹ In de benchmark is inzichtelijk hoe hoog het energieverbruik per waterschap is op alle drie de onderdelen. In dit rapport wordt alleen het aandeel van de verschillende onderdelen aan het totale energieverbruik per waterschappen weergegeven.

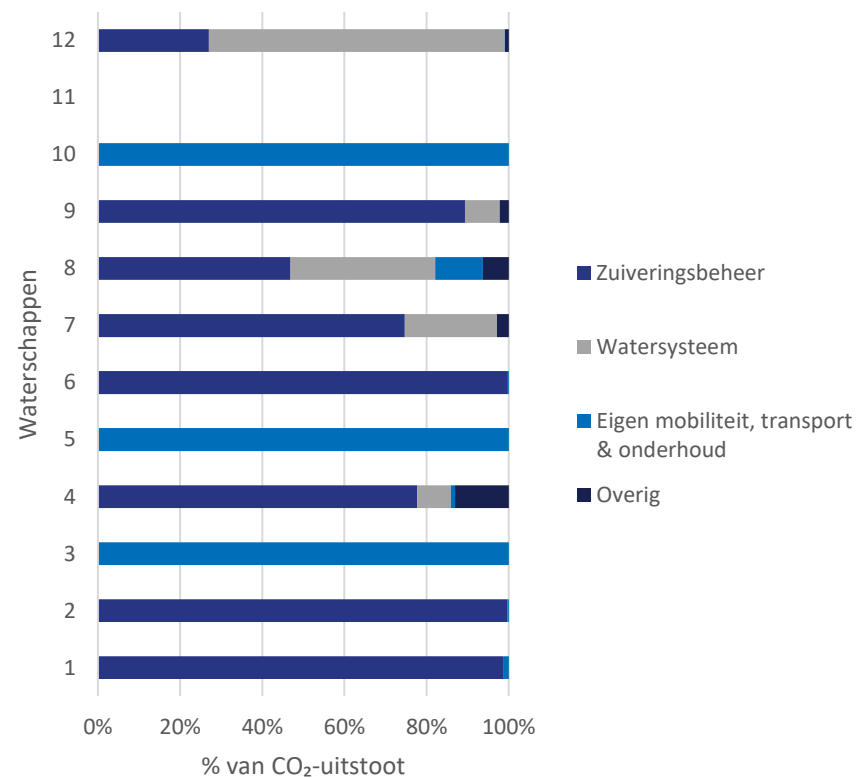
¹⁰ Klimaatmonitor Waterschappen, verslagjaar 2022 & 2023.

posten (huisvesting, mobiliteit, transport en onderhoud) verbruiken beduidend minder energie dan zuiveringsbeheer en watersystemen. Er is dan ook nauwelijks sprake van veranderingen in het energiegebruik van deze overige posten.

Figuur 3.5 CO₂-uitstoot per waterschap (geanonimiseerd) in 2019

Figuur 3.6 CO₂-uitstoot per waterschap (geanonimiseerd) in 2023

Daarnaast is gekeken naar de CO₂-emissies van de waterschappen voor de jaren 2019 en 2023.¹¹ De waterschappen zonder gegevens in de figuren hebben een CO₂-uitstoot van 0. De CO₂-uitstoot fluctueert sterk, vooral in de categorie Zuiveringsbeheer en Watersysteem. Grote verschillen tussen waterschappen wijzen mogelijk op variaties in gebruikte emissiefactoren en energiemix. Ook kunnen de verschillen verklaart worden door een wijziging in de berekeningswijze van de uitstoot van broeikasgassen. Sinds 2021 telt de uitstoot van methaan en lachgas uit zuiveringsbeheer mee in scope 1, wat de sterke stijging in dat jaar verklaart. In 2023 daalde de totale klimaatvoetafdruk van de waterschappen met 12,2% ten opzichte van 2022. Een aantal waterschappen heeft aangegeven 100% groene stroom in te kopen, wat leidt tot een forse daling van de CO₂-uitstoot. Hierdoor neemt de CO₂-uitstoot op papier af, maar wordt dezelfde hoeveelheid energie verbruikt. De overige categorie eigen mobiliteit, transport en onderhoud genereert aanzienlijk minder CO₂ dan zuiveringsbeheer en watersystemen.

3.4 Energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing

In deze sectie worden de ervaringen van de waterschappen met betrekking tot de energiebesparingsplicht uiteengezet.

3.4.1 Invulling

Alle twaalf bevraagde waterschappen hebben invulling gegeven aan de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing conform de verplichtingen. Ook hebben de waterschappen waarop dat van toepassing was invulling gegeven aan de onderzoeksplicht. Voor zowel de onderzoeksplicht als de informatieplicht hebben de waterschappen een aantal objecten moeten doorlichten.

Vier waterschappen geeft aan dat hun inzet op het gebied van energiebesparing veel breder is dan de verplichtingen. Tot 2020 hebben de waterschappen het MJA3-convenant gevolgd. Aan de hand van dit convenant hebben de waterschappen verscheidene energiebesparende maatregelen doorgevoerd en een Energie-Efficiency Plan opgesteld. Tijdens het MJA3-convenant hoefden de waterschappen niet per asset te rapporteren, maar voor de organisatie al geheel (een zogeheten multisiteplan). Ten tijde van het convenant waren de waterschappen vrijgesteld van de verplichtingen. De MJA3-aanpak wordt door de meeste waterschappen gezien als succesvol, waarbij twee waterschappen aangeven dat deze aanpak tot goede resultaten heeft geleid in de vorm succesvol afgesloten energiebesparende projecten. Na afloop van het MJA3-convenant in 2020 heeft de Unie van Waterschappen geprobeerd om nieuwe, vergelijkbare afspraken te maken met de Rijksoverheid, maar deze gesprekken zijn vastgelopen het Rijk geen onderscheid wilde maken tussen de waterschappen en andere bedrijven en instellingen. Omdat er geen nieuwe afspraken zijn gemaakt die vergelijkbaar zijn met het MJA3-convenant, moeten de waterschappen zich houden aan de plichten¹².

De invoering van de verplichtingen voor de waterschappen heeft de ambities op het gebied van energiebesparing van de waterschappen niet of nauwelijks veranderd. De waterschappen waren via het MJA3-convenant al bezig met het doorvoeren van energiebesparende maatregelen. Tegelijkertijd erkennen de waterschappen dat het voldoen aan de wettelijke

¹¹ In de benchmark is inzichtelijk hoe hoog de CO₂-emissies per waterschap zijn op alle drie de onderdelen. In dit rapport wordt alleen het aandeel van de verschillende onderdelen aan de totale CO₂-uitstoot per waterschap weergegeven.

¹² Dit zijn de energiebesparingsplicht, informatieplicht energiebesparing en label C verplichting voor kantoorgebouwen.

verplichtingen belangrijk is. De verplichtingen helpen immers met het onder de aandacht brengen van energiebesparing en het doorvoeren van energiebesparende maatregelen. De waterschappen hebben hierbij als overheidsorgaan een voorbeeldfunctie te vervullen voor andere (private) bedrijven en instellingen. Bovendien kan de plicht ervoor zorgen dat energiebesparing op de politieke agenda komt te staan. De verplichtingen zorgen op deze manier voor een spreekwoordelijke stok achter de deur voor het bestuur van de waterschappen.

Ten behoeve van de informatieplicht energiebesparing en onderzoeksplicht hebben de waterschappen voor verschillende objecten maatregelen geïnventariseerd aan de hand van de maatregelenlijsten, rapportages opgesteld en dit vervolgens gemeld in het portaal van RVO. Bij de uitvoering van de informatieplicht energiebesparing zijn enkele uitdagingen geïdentificeerd:

- De communicatie rondom de invulling van de informatieplicht is destijds niet goed verlopen. Vanwege het stuklopen van de onderhandelingen over het voortzetten van een multisiteaanpak dat gehanteerd werd tijdens het MJA3-convenant, kregen de waterschappen pas heel laat te horen dat ze moesten voldoen aan de informatieplicht energiebesparing. Daardoor was de tijdsdruk heel hoog. Sommige waterschappen kozen ervoor om een extern bureau in te schakelen voor het doorlichten van hun objecten. Dit kwam deels door lage capaciteit bij het waterschap, de hoge tijdsdruk en doordat een extern bureau de benodigde kennis en kunde al in huis had.
- Daarnaast was er een storing bij RVO toen de lijsten ingediend dienden te worden bij RVO. Daardoor hebben een aantal omgevingsdiensten de rapportages niet ontvangen door de waterschappen.

3.4.2 Resultaten en effecten

De bevroegde waterschappen voldoen over het algemeen aan de wet- en regelgeving met de invulling van de verplichtingen. Tien waterschappen geven aan te voldoen aan de wettelijke eisen. Dit hebben deze waterschappen bereikt door het inventariseren en uitvoeren van verschillende maatregelen met een TVT van vijf jaar (conform de wetgeving). Twee waterschappen geven aan nog niet volledig aan de energiebesparingsplicht te voldoen, omdat ze uitstel hebben aangevraagd of op sommige locaties nog energiebesparende maatregelen moeten nemen. In sommige gevallen hebben de waterschappen vertraging in de uitvoering opgelopen, waardoor de resultaten en effecten nog niet merkbaar zijn. Een reden hiervoor is dat deze waterschappen er bewust voor kiezen om de maatregelen door te voeren op natuurlijke momenten, met name vanwege materiaaltechnische redenen. Ook was er sprake van lagere personele capaciteit bij sommige waterschappen. Verder wordt het ontbreken van een implementatieplan genoemd als reden. De resultaten en effecten van de maatregelen worden in de komende jaren pas zichtbaar.

Daarentegen geven vier waterschappen aan bovenwettelijk bezig te zijn. Zij blijven bepaalde elementen van het MJA3-convenant vrijwillig uitvoeren of hebben ook maatregelen met een TVT van tien of vijftien jaar doorgevoerd. Deze laatstgenoemde maatregelen vallen niet onder de maatregelenlijst van RVO, maar een aantal waterschappen heeft er bewust voor gekozen de maatregelen door te voeren vanwege het grotere besparingspotentieel.

Over het algemeen geven de waterschappen aan dat de inventarisatie in het kader van de informatieplicht energiebesparing heeft geleid tot een verbeterd inzicht in maatregelen die nog

niet zijn getroffen. Toch zien de meeste waterschappen maar een beperkte toegevoegde waarde van de verplichtingen, omdat de verplichtingen onvoldoende aansluiten bij de waterschappen. De energiebesparingsplicht en informatieplicht vragen om zeer specifieke maatregelen en aanpassingen met een TVT van minder dan vijf jaar. De resultaten en effecten van deze maatregelen worden als gering beschouwd in het totale energiegebruik van de waterschappen. Bovendien sluiten de maatregelen niet aan bij de omvangrijke en strategische duurzaamheidsinitiatieven die de waterschappen doorgaans uitvoeren.

Daarnaast zijn de resultaten en effecten afhankelijk van externe factoren. Ook kunnen de resultaten en effecten verschillen tussen waterschappen vanwege het type objecten of de geografische ligging. Een waterschap met voornamelijk zuiveringsinstallaties in bezit heeft een ander energiegebruik dan een waterschap die met name gemalen bezit. Bovendien verbruikt een waterschap dat in een hoger gelegen gebied opereert en weinig tot geen water hoeft weg te pompen doorgaans minder energie in vergelijking met een waterschap dat veel water weg moet pompen.

3.4.3 Administratieve lasten

Alle bevroegde waterschappen ervaren de administratieve lasten van de energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing als (onnodig) hoog. Dit had grotendeels te maken met de rapportageverplichting, die moest worden ingevuld voor alle locaties van de waterschappen. Sommige waterschappen hebben veel objecten op verschillende locaties. Vanwege de grote omvang en het detailniveau waarop gerapporteerd moest worden, was er veel capaciteit nodig om aan de verplichtingen te voldoen. Dat kwam boven op de reguliere werkzaamheden. Een belangrijk knelpunt hierbij was dat veel relevante informatie niet direct beschikbaar was in bestaande systemen en handmatig moest worden verzameld. Ook moesten de waterschappen onder hoge tijdsdruk voldoen aan de rapportageverplichting. Het merendeel van de bevroegde waterschappen vinden de administratieve lasten onevenredig hoog voor de resultaten die het oplevert. Toch geven drie waterschappen aan dat de resultaten wel opwegen tegen de baten, met name omdat het inzicht geeft in relevante energiebesparende maatregelen. Hieronder gaan we in op nog een aantal andere aspecten die de administratieve lasten hebben verhoogd.

Tool en formats van RVO

De waterschappen uiten enige ontevredenheid over de door RVO aangeleverde tool en formats, die niet aansluiten bij het brede takenpakket van waterschappen. De tool wordt ervaren als te algemeen en de formats zijn gericht op bedrijven en instellingen met slechts één locatie. Ook wordt de werkbaarheid van de formats benoemd als aandachtspunt.

Daarnaast moesten de gegevens in korte tijd aangeleverd worden volgens de waterschappen, waarbij sommige waterschappen geen uitstel konden aanvragen bij de omgevingsdienst. Dit kwam doordat de overleggen tussen de UvW, RVO en Omgevingsdienst-NL over het multisiteaanpak stukliepen. Als gevolg moesten de waterschappen voldoen aan de energiebesparingsplicht en in korte tijd de benodigde gegevens aanleveren.

De waterschappen geven aan dat het werken volgens een multisiteaanpak passender zou zijn voor waterschappen. Hierdoor zou het proces efficiënter kunnen verlopen. In een multisiteaanpak kan namelijk per objectcategorie een plan gemaakt worden, bijvoorbeeld voor alle

gemalen van een waterschap, in plaats van een apart plan voor elk object van een waterschap. Ook wordt de invoering van een integrale aanpak of collectieve energiebesparingsplicht voor de waterschappen genoemd als mogelijke opties om de verplichtingen beter te laten aansluiten op de uitvoeringspraktijk van de waterschappen.

Toename administratieve lasten richting de toekomst

Het merendeel van de waterschappen verwacht dat de administratieve lasten van de plicht zullen toenemen in de komende jaren. Als voornaamste reden wordt genoemd dat het bijhouden en volgen van energiebesparende maatregelen en verplichtingen waarschijnlijk geïntensiveerd zal worden richting de toekomst. Als voorbeeld wordt de richtlijn Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) van de Europese Unie genoemd, die bedrijven verplicht om te rapporteren over de impact van hun activiteiten op mens en milieu.¹³ Daarnaast voorzien de waterschappen dat de benodigde capaciteit voor het invullen van deze verplichtingen een uitdaging kan vormen richting de toekomst. Het invullen van de verplichting(en) vraagt namelijk de nodige capaciteit van het waterschap. Deze capaciteit kan slechts op één plek tegelijk ingezet worden. Ook wordt benoemd dat het meeste 'laaghangende fruit al is geplukt', waardoor verdere energiebesparende maatregelen treffen ingewikkelder zal zijn en meer vereist van de waterschappen. Daarentegen verwachten enkele waterschappen dat de administratieve lasten van de plicht juist zullen afnemen in de komende jaren, omdat eerdere ervaringen en input zullen bijdragen aan een efficiëntere en meer gestroomlijnde invulling van de verplichtingen in de toekomst.

3.4.4 Uitvoering van en ervaring met toezicht en handhaving

De uitvoering van toezicht en handhaving van de plicht wordt over het algemeen uitgevoerd door omgevingsdiensten. Het uitvoeren van toezicht en handhaving valt namelijk wettelijk onder de omgevingsdienst(en). Het verschilt per werkgebied van het waterschap met hoeveel omgevingsdiensten een waterschap te maken heeft. De aantallen lopen uiteen van één tot zeven. Dit heeft effect op de ervaring van de waterschappen, omdat de aanpak per omgevingsdienst verschilt. De waterschappen geven aan dat bijvoorbeeld de ene omgevingsdienst zeer strikt is, terwijl de andere omgevingsdienst een flexibele aanpak hanteert. Vooral deze strikte aanpak die vooral gericht is op details en regels wordt als onprettig ervaren door de waterschappen, omdat de waterschappen al breed inzetten op energiebesparing (zie paragraaf 3.1 en 3.4.1). Ook de capaciteit die bij omgevingsdiensten aanwezig is en de financiële middelen die ze tot beschikking hebben om controles uit te voeren verschilt, waardoor bij sommige waterschappen al meerdere controles zijn uitgevoerd en andere waterschappen nog niet gecontroleerd zijn of iets hebben gehoord van hun omgevingsdienst.

Naast de omgevingsdiensten, speelt RVO een rol bij toezicht en handhaving. De energiebesparingsplicht is immers een landelijke plicht. RVO bepaalt de maatregelenlijst en stelt de format op die de waterschappen moeten invullen. Vervolgens wordt hier regionaal door de omgevingsdienst toezicht op gehouden. Kortom alle waterschappen hebben te maken met dezelfde landelijk vastgestelde kaders. Sommige waterschappen ervaren deze kaders als te algemeen en vragen de aandacht voor regionale nuances. Deze nuances kunnen bijvoorbeeld worden toegespitst op het type objecten dat een waterschap beheert of de geografische ligging van het werkgebied.

¹³ [MVO Nederland | Wat is de CSRD-richtlijn en hoe ga je ermee aan de slag?](#)

3.5 Label C verplichting voor kantoorgebouwen

In deze sectie worden de ervaringen van de waterschappen met betrekking tot de label C verplichting voor kantoorgebouwen toegelicht.

3.5.1 *Invulling*

Bijna alle kantoorgebouwen van de waterschappen voldoen aan de verplichting voor energielabel C. Uitzonderingen zijn onbemande gebouwen, panden waar grootschalig onderhoud gepland staat, of huurpanden waarvoor nog niet zeker is of ze gekocht zullen worden. Het renoveren van de kantoorgebouwen naar een hoger energielabel is vaak gekoppeld aan gepland onderhoud, waardoor alle waterschappen verwachten op korte termijn te kunnen voldoen aan de Label C verplichting. Sommige waterschappen lopen echter al vooruit op de verplichtingen en beschikken over kantoorgebouwen met energielabel A of hoger.

3.5.2 *Resultaten en effecten*

De resultaten zijn duidelijk zichtbaar, aangezien bijna alle gebouwen het energielabel C of hoger hebben behaald. Gebouwen die nog niet voldoen aan label C worden meegenomen tijdens geplande onderhoudswerkzaamheden of vallen grotendeels buiten de verplichting vanwege hun uitzonderingspositie.

3.5.3 *Administratieve lasten*

De waterschappen ervaren weinig tot geen administratieve last door deze verplichting, aangezien het behalen van het energielabel vaak was geïntegreerd in het reguliere onderhoudsproces. Veel waterschappen voldoen al aan de eis, en het aanvragen van energielabels nam bovendien weinig tijd in beslag. Voor waterschappen die nog niet aan de label C verplichting voldeden, was deze verplichting minder belastend dan de energiebesparingsplicht en informatieplicht. Dit kwam vooral vanwege het beperkte aantal locaties.

3.5.4 *Uitvoering van en ervaring met toezicht en handhaving*

De uitvoering van toezicht en handhaving bij de label C-verplichting is anders ingericht dan voor de andere verplichtingen. Terwijl bij de energiebesparings- en informatieplicht omgevingsdiensten toezicht en handhaving uitvoeren, kunnen zowel gemeenten als omgevingsdiensten verantwoordelijk zijn voor toezicht en handhaving van de label C-verplichting. Dit beïnvloedt de ervaring van de waterschappen. Het merendeel van de waterschappen heeft geen toezicht ervaren, omdat zij al voldeden aan de verplichting. De waterschappen die wel te maken kregen met toezicht, hebben hier uiteenlopende ervaringen mee. Zo werd toezicht vanuit een omgevingsdienst door een waterschap als streng en detailgericht ervaren, terwijl een ander waterschap juist positief terugkeek op toezicht door de gemeente.

3.6 Informatievoorziening richting algemeen bestuur

Het algemeen bestuur van waterschappen wordt voornamelijk via de Planning en Control (P&C) cyclus en bestuursrapportages geïnformeerd over de voortgang van wettelijke verplichtingen. Jaarlijkse directiebeoordelingen vormen een belangrijke bron van informatie, waarvan de resultaten via de directie en het dagelijks bestuur bij het algemeen bestuur terechtkomen.

In de praktijk blijkt dat het algemeen bestuur slechts zelden expliciete vragen stelt over de wettelijke verplichtingen. De aandacht van het bestuur richt zich vaker op bredere thema's zoals emissieneutraliteit, circulaire economie of uitdagingen zoals netcongestie. De politieke kleur van het bestuur speelt hier een belangrijke rol in. Daarbij moet wel benoemd worden dat het voldoen van de wettelijke verplichtingen wel prioriteit heeft voor het bestuur. De wettelijke verplichtingen krijgen expliciete aandacht wanneer bijvoorbeeld een externe controle plaatsvindt of risico's van niet-naleving worden gesignaleerd.

De waterschappen hechten waarde aan het voldoen aan de wettelijke verplichtingen. De verplichtingen worden vaak gezien als een basisrandvoorwaarde en een middel om bredere doelen op het gebied van duurzaamheid en klimaat te realiseren. Hierdoor worden ze indirect gebruikt om het bestuur te informeren en prioriteiten binnen beleid verder te onderbouwen. Daarbij is het belangrijk om te benoemen dat de kaders van de plichten onvoldoende aansluiten op de waterschappen. Hierdoor staan andere onderwerpen zoals energieneutraliteit hoger op de agenda's van de waterschappen en is de informatievoorziening richting het algemeen bestuur over de plichten vaak minimaal ingericht door de waterschappen.

4 Beantwoording onderzoeksvragen

Dit onderzoek bouwt voort op het DoeMee-onderzoek uit 2024 en richt zich op de voortgang en uitdagingen bij de naleving van de energiebesparingsplicht, informatieplicht energiebesparing en de label C verplichting voor kantoorbouwen door waterschappen. In tegenstelling tot gemeenten en omgevingsdiensten hebben waterschappen geen toezichts- en handhavingstaken, maar zij moeten wel aan deze verplichtingen voldoen. Dit levert waardevolle aanvullende inzichten op. Het onderzoek geeft antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

1. Wat is het beleid van de waterschappen op het gebied van energiebesparing? Wat zijn de doelen?

Vrijwel alle waterschappen hebben beleid rondom energiebesparing, hoewel twee van de twaalf deelnemende waterschappen momenteel geen specifiek beleid hanteren. Gedurende de afgelopen jaren hebben alle waterschappen zich gehouden aan het MJA3-convenant, waarin zowel kwalitatieve als kwantitatieve doelstellingen voor systematische energiezorg zijn vastgelegd. Het huidige beleid richt zich op ambitieuze doelstellingen, zoals energieneutraliteit in 2025 en klimaatneutraliteit in 2030, en is verankerd in beleidsdocumenten zoals strategische plannen. De waterschappen ondervinden verschillende uitdagingen bij de uitvoering van hun beleid. Beperkingen in bestuurlijke aandacht en capaciteit, alsook praktische problemen zoals netcongestie, bemoeilijken de realisatie van het beleid.

2. Hoeveel energie gebruiken de waterschappen in de afgelopen 5 jaren en waarvoor werd deze energie gebruikt?

De Klimaatmonitor vormt de basis voor inzicht in het energiegebruik van de waterschappen. Uit onze analyse blijkt dat de energieverbruikswaarden sterk fluctueren over de jaren. Dit kan te maken hebben met externe factoren, zoals weersomstandigheden, operationele wijzigingen of nieuwe projecten. De hoogte van het energiegebruik verschilt per waterschap, afhankelijk van het werkgebied en/of het aantal zuiveringsinstallaties. Het zuiveringsbeheer is goed voor 80% tot 90% van het totale energiegebruik. Voor het totale energiegebruik per waterschap verwijzen we naar figuur 3.2 en de benchmark.

3. Hoeveel CO₂ werd door dit energiegebruik uitgestoten?

Uit onze analyse komt naar voren dat de CO₂-uitstoot sterk fluctueert. Grote verschillen tussen de waterschappen wijzen mogelijk op variaties in gebruikte emissiefactoren en energiemix. Ook kunnen de verschillen verklaard worden door een wijziging in de berekeningswijze van de uitstoot van broeikasgassen. Voor verder inzicht in de CO₂-uitstoot per waterschap verwijzen we naar de figuren 3.5 en 3.6 op pagina 20 en de benchmark.

4. Wat is de doelstelling van de waterschappen op het gebied van de inzet van alternatieve energiebronnen (zoals de inzet van zon, biogas, wind)?

Vrijwel alle waterschappen hebben beleid voor de inzet van alternatieve energiebronnen, zoals zonne-energie, biogas, windenergie en in sommige gevallen aquathermie. De aanpak om (fossiel) energiegebruik te verminderen en duurzame energieopwekking te bevorderen verschilt echter per waterschap, waarbij drie waterschappen aangeven geen specifiek beleid te hebben voor alternatieve energiebronnen.

Waterschappen volgen twee hoofdlijnen in hun inzet voor alternatieve energiebronnen. Ten eerste richten ze zich op het zelf opwekken van energie door bijvoorbeeld eigen zonne- of windparken te realiseren. Ten tweede kopen ze groene stroom in, vaak van Nederlandse aanbieders, om zo hun energiegebruik te verduurzamen.

Daarnaast is samenwerking met andere partijen een belangrijk aspect. Tien van de twaalf waterschappen werken samen met andere waterschappen, gemeenten of commerciële organisaties om energiebesparing en de inzet van alternatieve energiebronnen te bevorderen.

5. Hoe geven de waterschappen invulling aan de energiebesparingsplicht, de informatieplicht, label C verplichting voor kantoorgebouwen en de EU Richtlijn energie-efficiëntie?

Om te voldoen aan de informatieplicht energiebesparing en de onderzoeksplicht hebben de waterschappen maatregelen geïnventariseerd voor verschillende objecten, rapportages opgesteld en deze ingediend in het portaal van RVO. Op basis van deze inventarisatie hebben de waterschappen diverse energiebesparende maatregelen doorgevoerd, met een TVT van vijf jaar conform de wetgeving. Renovaties van kantoorgebouwen naar een hoger energielabel zijn vaak gekoppeld aan gepland onderhoud, waardoor de waterschappen verwachten op korte termijn aan de Label C-verplichting te voldoen.

6. Voldoet deze invulling aan de wet- en regelgeving?

Tien van de twaalf waterschappen geven aan te voldoen aan de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing. Vier waterschappen geven aan dat hun inspanningen op het gebied van energiebesparing verder gaan dan de wettelijke verplichtingen. Twee waterschappen geven aan nog niet volledig aan de energiebesparingsplicht te voldoen, omdat ze uitstel hebben aangevraagd of op sommige locaties nog energiebesparende maatregelen moeten nemen. De waterschappen erkennen het belang van wettelijke verplichtingen voor het bevorderen van energiebesparing en als voorbeeldfunctie voor anderen. Bijna alle waterschappen geven aan te voldoen aan de verplichting voor energielabel C voor hun kantoorgebouwen, met uitzondering van onbemande gebouwen, panden die grootschalig worden gerenoveerd, en huurpanden waarvan de toekomst nog onduidelijk is. Sommige waterschappen hebben al kantoorgebouwen met energielabel A of hoger.

7. Tot welke resultaten of effecten heeft de invulling geleid?

De waterschappen geven aan dat de inventarisatie in het kader van de informatieplicht energiebesparing heeft geleid tot een beter inzicht in de nog niet getroffen maatregelen. Dit biedt ze de mogelijkheid om gericht actie te ondernemen op het gebied van energiebesparing. Enkele waterschappen hebben vertraging opgelopen in de uitvoering van de verplichte maatregelen, waardoor de resultaten en effecten nog niet merkbaar zijn. Ook kunnen de resultaten en effecten van de maatregelen verschillen tussen waterschappen, afhankelijk van het type objecten en hun geografische ligging.

De meeste waterschappen zien echter beperkte toegevoegde waarde van de verplichtingen, omdat deze onvoldoende aansluiten bij hun specifieke situatie. De energiebesparingsplicht en informatieplicht vereisen zeer specifieke maatregelen met een TVT van minder dan vijf jaar, waarvan de resultaten in verhouding tot het totale energiegebruik van waterschappen als

gering worden beschouwd. Daarnaast passen deze maatregelen niet goed bij de bredere, strategische duurzaamheidsinitiatieven die de waterschappen doorgaans nastreven.

De resultaten zijn duidelijk zichtbaar bij de label C-verplichting voor kantoorgebouwen, waarbij bijna alle gebouwen van de waterschappen dit label of hoger hebben behaald. Gebouwen die nog niet voldoen aan label C worden meegenomen tijdens geplande onderhoudswerkzaamheden of vallen grotendeels buiten de verplichting vanwege hun uitzonderingspositie.

8. Hoe ervaren de waterschappen het toezicht op de plichten door de RVO, omgevingsdiensten, gemeenten en/of provincies?

Waterschappen hebben uiteenlopende ervaringen met het toezicht door omgevingsdiensten. Het aantal omgevingsdiensten waarmee een waterschap te maken heeft verschilt per waterschap vanwege de grootte van het werkgebied. Dit leidt tot variaties in de aanpak en ervaringen. Sommige waterschappen vinden de strikte en detailgerichte controle van bepaalde omgevingsdiensten onprettig, vooral omdat zij al breed inzetten op energiebesparing. De capaciteit van omgevingsdiensten om controles uit te voeren varieert ook, waardoor sommige waterschappen meerdere controles hebben ondergaan en andere waterschappen geen.

De aanpak van RVO wordt ook wisselend ervaren door de waterschappen. Hoewel de waterschappen met dezelfde landelijke kaders te maken hebben, ervaren sommigen deze als te algemeen en pleiten zij voor aandacht voor regionale nuances.

Bij de label C-verplichting is de toezichtstructuur anders, omdat zowel gemeenten als omgevingsdiensten verantwoordelijk kunnen zijn. Dit leidt tot verschillende ervaringen, waarbij sommige waterschappen geen toezicht hebben ervaren omdat zij al aan de verplichtingen voldeden, terwijl anderen uiteenlopende ervaringen rapporteren met het toezicht door zowel omgevingsdiensten als gemeenten.

9. Hoe ervaren de waterschappen de administratieve lasten m.b.t. de plichten?

Alle bevroegde waterschappen ervaren de administratieve lasten van de energiebesparingsplicht en de informatieplicht als hoog, vooral door de uitgebreide rapportageverplichtingen voor al hun locaties. Dit vereiste veel tijd en energie, vooral omdat relevante informatie vaak niet direct beschikbaar was in bestaande systemen en handmatig moest worden verzameld. Hoewel de meeste waterschappen de administratieve lasten als onevenredig hoog beschouwen in verhouding tot de behaalde resultaten, geven enkele aan dat de inzichten die ze verkrijgen in energiebesparende maatregelen de lasten wel rechtvaardigen.

Richting de toekomst verwachten de meeste waterschappen dat de administratieve lasten zullen toenemen, vooral door de noodzaak om energiebesparende maatregelen beter te volgen en rapporteren. De richtlijn Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) van de EU wordt genoemd als een mogelijke factor die de rapportage zal intensiveren. Bovendien kan capaciteit ene beperkende factor zijn voor het invullen van de verplichtingen, vooral nu het meeste 'laaghangende fruit' al is geoogst. Sommige waterschappen zijn echter optimistisch en denken dat eerdere ervaringen zullen leiden tot een efficiëntere invulling van de verplichtingen.

In tegenstelling tot de andere verplichtingen ervaren waterschappen met betrekking tot de label C-verplichting weinig administratieve last, aangezien deze vaak is geïntegreerd in het reguliere onderhoudsproces.

10. Hoe is het algemeen bestuur op de hoogte gehouden van de resultaten?

Het algemeen bestuur van waterschappen wordt voornamelijk via de Planning en Control (P&C) cyclus en bestuursrapportages geïnformeerd over de voortgang van wettelijke verplichtingen. In de praktijk blijkt dat het algemeen bestuur slechts zelden expliciete vragen stelt over de wettelijke verplichtingen. De aandacht van het bestuur richt zich vaker op bredere thema's of uitdagingen. Daarbij moet wel benoemd worden dat het voldoen van de wettelijke verplichtingen wel prioriteit heeft voor het bestuur. De wettelijke verplichtingen krijgen expliciete aandacht. De waterschappen hechten bovendien waarde aan het voldoen aan de wettelijke verplichtingen. De verplichtingen worden vaak gezien als een basisrandvoorwaarde en een middel om bredere doelen op het gebied van duurzaamheid en klimaat te realiseren. Hierdoor worden ze indirect gebruikt om het bestuur te informeren en prioriteiten binnen beleid verder te onderbouwen.

Bijlagen

Bijlage 1: Begrippenlijst

Afkorting/begrip	Uitleg
EML	Erkende maatregelenlijst
MJA3-convenant	Meerjarenafspraken energie-efficiëntie (MJA3) convenant
VVR	Vereniging van Rekenkamers
RES	Regionale Energiestrategie
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
TVT	Terugverdientijd

Bijlage 2: Overzicht deelnemende overheden

Waterschappen	
Aa en Maas	De Dommel
Amstel, Gooi en Vecht	Limburg
Brabantse Delta	Rivierenland
Hoogheemraadschap van Delfland	Scheldestromen
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	Vechtstromen
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	Zuiderzeeland

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com

K.v.K. nr. 24316726

W www.ecorys.nl

DoeMee Onderzoek 2024: Hoogheemraadschap van Delfland

Energiebesparingsplicht, Informatieplicht energiebesparing en label C verplichting kantoorgebouwen

Het DoeMee Onderzoek 2024 richt zich op de energiebesparingsplicht en Informatieplicht energiebesparing. Deze factsheet is opgesteld voor het Hoogheemraadschap van Delfland op basis van de ingevulde vragenlijst en een interview met het waterschap. De factsheet is gevalideerd door het waterschap en de Rekenkamer van het waterschap.

Beleid en doelen van waterschap

Vraag	Toelichting
1 Heeft uw waterschap beleid op het gebied van energiebesparing? Zo ja, welk beleid betreft dit en wat zijn de doelen?	<p>Het waterschap heeft een Energiestrategie opgesteld met als doel om in 2025 energieneutraal te zijn. Verder streeft het waterschap naar klimaatneutraliteit in 2035 (inspanningsverplichting). Om deze doelen te bereiken, wordt breed ingezet op energiebesparing, met de nadruk op de grootste energievragers.</p> <p>De aanpak bestaat uit twee hoofdlijnen. Allereerst wordt er gefocust op het optimaliseren van bestaande processen, waarbij installaties worden aangepast om hun prestaties te verbeteren en energieverbruik te verminderen. Daarnaast wordt geïnvesteerd in innovatie, waarbij nieuwe technologieën worden toegepast om de processen efficiënter en energiezuiniger te maken.</p>
2 Heeft uw waterschap beleid op het gebied van de inzet van alternatieve energiebronnen (zoals de inzet van zon, biogas en wind)? Zo ja, welk beleid betreft dit en wat zijn de doelen?	<p>Het waterschap heeft een Energiestrategie opgesteld waarin het streven naar energieneutraliteit in 2025 en klimaatneutraliteit in 2050 centraal staat. Dit wordt gerealiseerd door het verhogen van het aandeel duurzame energieopwekking binnen het eigen beheergebied en het maximaal benutten van restwarmte om in de energievraag te voorzien. Delfland zet hierbij in op verschillende alternatieve energiebronnen, waaronder groengas, zonnepanelen, windenergie, warmte en aquathermie. Dit is in 2018 bekrachtigd middels de vaststelling van het Uitvoeringsplan Energieneutraal. Met de projecten in het uitvoeringsplan beogen we in 2025 daadwerkelijk Energieneutraal te zijn.</p>

3	<p>Werkt u op het gebied van energiebesparing of de inzet van alternatieve energiebronnen samen met andere waterschappen of gemeenten (bijv. gedeelde installaties)? Zo ja, met welk waterschap op welk gebied en hoe ziet deze samenwerking eruit?</p>	<p>In de Energiestrategie van Delfland is vastgelegd dat samenwerking met diverse stakeholders essentieel is voor het realiseren van een klimaatneutrale regio. Enkele belangrijke samenwerkingsinitiatieven zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gemeenten: Delfland werkt samen met gemeenten in de regio aan een gezamenlijke energiestrategie. Ook zijn er kleinere initiatieven, zoals het benutten van thermische warmte uit oppervlaktewater en het plaatsen van een windmolen. • Delfluent: Delfland heeft een publiek-private samenwerking met Delfluent. Delfluent is voor een deel van de zuiveringen verantwoordelijk voor de inkoop van elektriciteit, waarbij momenteel 100% groene stroom wordt ingekocht. De verduurzaming van de elektriciteitsaankoop en de energiebesparing zijn onderdeel van de toekomstagenda van de afvalwaterketen van Delfland. • HVC: Delfland is via de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Slibverwerking indirect aandeelhouder van HVC, dat deels eigenaar is van het Gemini windpark. Deze samenwerking maakt het mogelijk om groen stroom in te kopen via quasi inbesteden.
---	---	---

Energiegebruik waterschap

Vraag		Toelichting
4	<p>Zijn er cijfers bekend over hoeveel energie uw waterschap in de afgelopen 5 jaren heeft gebruikt? Zo ja, geef aan hoeveel energie er is gebruikt (in kWh, uitgesplitst per jaar)</p>	<p>Het totaal energieverbruik in kWh per jaar is als volgt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2019: 49.821.232 • 2020: 63.652.959 • 2021: 68.995.325 • 2022: 70.957.604 • 2023: 76.694.252 <p><i>Bron: Klimaatmonitor</i></p>
5	<p>Is het bekend waarvoor deze energie de afgelopen 5 jaar is gebruikt? Zo ja, kunt u een indicatie geven van de verdeling van de hierboven aangegeven hoeveelheid energie over de verschillende posten (in kWh)</p>	<p>De verdeling van het energieverbruik over de bedrijfsonderdelen in kWh per jaar is als volgt:</p> <p>2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zuiveringsbeheer: 44.100.799 • Watersysteem: 5.406.947 • Overig: 538.560

		<p>2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zuiveringsbeheer: 57.033.623 • Watersysteem: 6.160.827 • Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 383 • Overig: 451.101 <p>2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zuiveringsbeheer: 63.077.908 • Watersysteem: 5.441.327 • Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 • Overig: 444.195 <p>2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zuiveringsbeheer: 64.831.399 • Watersysteem: 5.683.008 • Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 7.178 • Overig: 423.705 <p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zuiveringsbeheer: 68.766.216 • Watersysteem: 7.364.994 • Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 20.822 • Overig: 534.024 <p><i>Bron: Klimaatmonitor</i></p>
6	<p>Kunt u aangeven hoeveel CO₂ door dit energiegebruik is uitgestoten (kton) de afgelopen 5 jaar? Verdeel dit, indien mogelijk, over dezelfde posten zoals aangegeven onder vraag 5.</p>	<p>Het waterschap geeft aan dat de uitgestoten hoeveelheid CO₂ 2.128 kton was in 2019. Vanaf 2020 koopt het waterschap 100% groene stroom in. Dit is ook een maatregel uit de CO₂-prestatieladder waarvoor het waterschap gecertificeerd is op trede 3.</p> <p>De verdeling van het energiegebruik over de bedrijfsonderdelen in kiloton CO₂ per jaar is als volgt:</p> <p>2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zuiveringsbeheer: 2.128

- Watersysteem: 0
- Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0
- Huisvesting: 0

2020:

- Zuiveringsbeheer: 0
- Watersysteem: 0
- Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0
- Huisvesting: 0

2021:

- Zuiveringsbeheer: 0
- Watersysteem: 0
- Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0
- Huisvesting: 0

2022:

- Zuiveringsbeheer: 0
- Watersysteem: 0
- Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0
- Huisvesting: 0

2023:

- Zuiveringsbeheer: 0
- Watersysteem: 0
- Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 3
- Huisvesting: 0

Bron: Klimaatmonitor¹

¹ De CO₂-emissiegegevens uit de Klimaatmonitor zijn niet alleen gebaseerd op het kWh-verbruik, maar omvatten ook emissies door aardgasverbruik, brandstoffen en zakelijke reizen.

Invulling en ervaring verplichtingen

Vraag	Toelichting
7 Hoe geeft het waterschap invulling aan de energiebesparingsplicht ?	Het waterschap geeft invulling aan de energiebesparingsplicht door de aanlevering van de benodigde gegevens voor zowel de informatieplicht als de onderzoeksplicht te coördineren vanuit het programma. In samenwerking met verschillende medewerkers van diverse afdelingen worden de benodigde gegevens verzameld en bijeengebracht. Een medewerker van het programma vult vervolgens de verzamelde gegevens in het voorgeschreven format van het RVO in.
<i>Aanvullende vraag vanuit interview: Geldt dit ook voor de energiebesparingsplicht?</i>	Dezelfde procedure geldt ook voor de energiebesparingsplicht. De benodigde gegevens worden verzameld en ingevoerd in het format van het RVO, net als bij de informatieplicht. De controles worden uitgevoerd door verschillende instanties, waaronder de Milieudienst Rijnmond (DCMR) , en de specifieke controle is afhankelijk van de locatie.
<i>Volvoet deze invulling aan de wet- en regelgeving?</i>	Het waterschap voldoet aan de wet- en regelgeving. Bij het indienen van de benodigde informatie is gebruikgemaakt van de voorgeschreven formats van het RVO.
<i>Aanvullende vraag vanuit interview: Zijn deze reeds door de omgevingsdienst gecontroleerd?</i>	Het waterschap geeft aan dat de DCMR de gegevens al heeft ontvangen van het RVO. RVO voert een compleetheidstoets uit en levert de gegevens vervolgens aan de DCMR. Daarna voert de DCMR controles uit bij het waterschap. Het waterschap heeft goede contacten met de DCMR.
<i>Zijn er resultaten/effecten bekend naar aanleiding van deze invulling? Zo ja, kunt u verder toelichten tot welke resultaten/effecten dit heeft geleid?</i>	Het waterschap bevestigt dat de gegevens zijn aangeleverd bij het RVO, waarna deze zijn doorgestuurd naar de DCMR voor controle. Momenteel is het waterschap in gesprek met de DCMR over de aanlevering van gegevens met betrekking tot de onderzoeksplicht van De Grote Lucht.
<i>Hoe ervaart uw waterschap de administratieve lasten m.b.t. deze verplichting?</i>	Het waterschap ervaart de administratieve lasten met betrekking tot deze verplichting als aanzienlijk. De tool van het RVO werkte in de periode voorafgaand aan de aanleverdatum (begin december 2023) niet, wat leidde tot veel tijdsverlies en ergernis. Daarnaast is de tool zeer algemeen van opzet, waardoor deze slechts beperkt toepasbaar is voor waterschappen. Gezien deze problemen zijn de administratieve lasten volgens het waterschap onevenredig groot.

	<i>Aanvullende vraag vanuit interview: Op welke vlakken is de tool algemeen en sluit de tool niet aan bij de werkzaamheden van waterschappen?</i>	Het waterschap vindt de tool te algemeen en niet goed afgestemd op hun werkzaamheden. Verduurzamingsmaatregelen komen niet terug in de algemene lijst. Het invullen was problematisch, met moeilijkheden bij het uploaden en onduidelijkheid bij RVO-medewerkers. Dit leidde tot veel tijdsverlies en een grotere administratieve last dan de meerwaarde. Hoewel het proces slechts eens in de vier jaar plaatsvindt, was het ook bij de vorige keer al problematisch, en het waterschap heeft sindsdien weinig verbetering gezien. Ze adviseren een specifiekere tool voor waterschappen.
	<i>Welke instantie voert toezicht en handhaving uit op deze verplichting voor uw waterschap (bijv. RVO, omgevingsdienst, gemeenten en/of provincie)?</i>	RVO en DCMR voeren toezicht en handhaving uit.
	<i>Hoe ervaart uw waterschap het toezicht op deze verplichting door deze instantie(s)?</i>	Het waterschap ervaart RVO als lastig bereikbaar, en de medewerkers zijn onvoldoende bekend met de tool. Daarentegen is de samenwerking met de DCMR prettig en goed.
8	Hoe geeft het waterschap invulling aan de informatieplicht energiebesparing ?	De aanlevering van de benodigde gegevens voor de informatieplicht en onderzoeksplicht is gecoördineerd vanuit het programma. In samenwerking met verschillende medewerkers van diverse afdelingen zijn de benodigde gegevens verzameld en bijeengebracht. Vervolgens heeft een medewerker van het programma de gegevens ingevuld in het format van het RVO.
	<i>Voldoet deze invulling aan de wet- en regelgeving?</i>	Het waterschap voldoet aan de wet- en regelgeving. Bij het indienen van de benodigde informatie is gebruikgemaakt van de voorgeschreven formats van het RVO.
	<i>Aanvullende vraag vanuit interview: Zijn deze reeds door de omgevingsdienst gecontroleerd?</i>	De gegevens zijn reeds door de ODH gecontroleerd. RVO voert eerst een compleetheidstoets uit en levert de gegevens daarna aan de ODH. De ODH voert aan de hand van een locatiebezoek controles uit bij het waterschap. Het locatiebezoek van de ODH heeft op 19 november 2024 plaatsgevonden. De ODH heeft vastgesteld dat het waterschap voldoet aan de wet- en regelgeving van de informatieplicht. Een bevestigingsbrief waarin dit wordt weergegeven verwacht het waterschap binnenkort.
	<i>Zijn er resultaten/effekten bekend naar aanleiding van deze invulling? Zo ja, kunt u verder toelichten tot welke resultaten/effekten dit heeft geleid?</i>	De ODH heeft vastgesteld dat het waterschap voldoet aan de geldende wet- en regelgeving van de informatieplicht. Een bevestigingsbrief waarin dit wordt weergegeven verwacht het waterschap binnenkort.

	<i>Hoe ervaart uw waterschap de administratieve lasten m.b.t. deze verplichting?</i>	Het waterschap ervaart de administratieve lasten met betrekking tot deze verplichting als groot. De tool van het RVO werkte in de periode voorafgaand aan de aanleverdatum (begin december 2023) helemaal niet, wat leidde tot veel tijdsverlies en ergernis. Daarnaast is de tool te algemeen, waardoor deze slechts beperkt toepasbaar is voor waterschappen. Dit heeft geleid tot onevenredig grote administratieve lasten. Het advies van het waterschap is om de tool specifiek te maken, zodat deze beter aansluit bij de werkzaamheden van waterschappen.
	<i>Welke instantie voert toezicht en handhaving uit op deze verplichting voor uw waterschap (bijv. RVO, omgevingsdienst, gemeenten en/of provincie)?</i>	RVO en ODH voeren toezicht en handhaving uit.
	<i>Hoe ervaart uw waterschap het toezicht op deze verplichting door deze instantie(s)?</i>	Het waterschap ervaart RVO als lastig bereikbaar, en de medewerkers zijn onvoldoende bekend met de tool. Daarentegen is de samenwerking met de ODH prettig en goed.
9	Hoe geeft het waterschap invulling aan de label C verplichting voor kantoorgebouwen ?	Alle gebouwen van het waterschap hebben minimaal label C. Het beleid richt zich verder op het nemen van maatregelen om de organisatie als geheel te verduurzamen. Er wordt gewerkt naar energieneutraliteit in 2025, met als uiteindelijke doel te streven naar klimaatneutraliteit in 2035.
	<i>Aanvullende vraag vanuit interview: Dit heeft dus ook betrekking op kantoorgebouwen die verder worden verduurzaamd dan de minimale label C?</i>	Het waterschap had een kantoor zonder energielabel, voor dit kantoor is inmiddels een energielabel aangemaakt. Als sector wordt het waterschap beschouwd als vooruitstrevend, met momenteel 93,7% energieneutraliteit.
	<i>Voldoet deze invulling aan de wet- en regelgeving?</i>	Het waterschap voldoet aan de wet- en regelgeving.
	<i>Zijn er resultaten/effecten bekend naar aanleiding van deze invulling? Zo ja, kunt u verder toelichten tot welke resultaten/effecten dit heeft geleid?</i>	Energielabels worden aangevraagd en maatregelen worden, indien noodzakelijk, genomen om de verduurzaming verder te waarborgen.
	<i>Hoe ervaart uw waterschap de administratieve lasten m.b.t. deze verplichting?</i>	Het waterschap ervaart de administratieve lasten met betrekking tot deze verplichting als minimaal, aangezien dit onderdeel is van de reguliere werkwijze en dus geen extra administratieve lasten met zich meebrengt.
	<i>Welke instantie voert toezicht en handhaving uit op deze verplichting voor uw waterschap (bijv. RVO, omgevingsdienst, gemeenten en/of provincie)?</i>	RVO en ODH voeren toezicht en handhaving uit.

	<i>Hoe ervaart uw waterschap het toezicht op deze verplichting door deze instantie(s)?</i>	Het waterschap ervaart de administratieve lasten met betrekking tot deze verplichting als minimaal, aangezien dit onderdeel is van de reguliere werkwijze en dus geen extra administratieve lasten met zich meebrengt.
10	Hoe wordt het algemeen bestuur op de hoogte gehouden van de resultaten van de bovenstaande verplichtingen (Energiebesparingsplicht, Informatieplicht energiebesparing, Label C verplichting voor kantoorgebouwen)?	Het algemeen bestuur wordt periodiek geïnformeerd over de resultaten van de verplichtingen
	<i>Aanvullende vraag vanuit interview: Wat is periodiek? Jaarlijks?</i>	Periodiek betekent voor het waterschap dat het algemeen bestuur op meerdere momenten per jaar wordt geïnformeerd. Jaarlijks wordt in de begroting verantwoord wat er is gedaan. Daarnaast zijn er aanvullende rapportages, zoals de CO ₂ -prestatieladder, de klimaatmonitor en resultaten uit de controles van de ODH en de DCMR, die ook bijdragen aan de informatievoorziening richting het algemeen bestuur.
	<i>Aanvullende vraag vanuit interview: Op welke manier wordt het algemeen bestuur geïnformeerd? Schriftelijk via een rapportage bijvoorbeeld?</i>	Het algemeen bestuur wordt geïnformeerd via schriftelijke rapportages en updates. Op basis van de klimaatmonitor wordt gerapporteerd over de uitgevoerde acties, en de directie beoordeelt daarnaast de voortgang op de CO ₂ -prestatieladder.
	<i>Aanvullende vraag: Heeft voldoen aan de verplichtingen voor het algemeen bestuur prioriteit?</i>	Het bestuur heeft ambities en doelstellingen vastgesteld, het voldoen aan de verplichtingen draagt hiermee bij aan de prioriteiten die het bestuur heeft gesteld.
	<i>Aanvullende vraag: Worden door het algemeen bestuur wel eens vragen over de verplichtingen gesteld?</i>	Er worden vragen gesteld door het algemeen bestuur indien rapportages en/of updates aanleiding geven tot vragen.

Vragen	Delfland	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Beleid en doelen waterschap												
Heeft uw waterschap beleid op het gebied van energiebesparing? Zo ja, welk beleid betreft dit en wat zijn de doelen?	Ja Het waterschap heeft een Energiestrategie opgesteld met als doel om in 2025 energieneutraal te zijn. Verder streeft het waterschap naar klimaatneutraliteit in 2035.	Ja Het waterschap heeft als doelstelling om 2% energiebesparing per jaar te realiseren. Daarnaast heeft het waterschap een circulaire routekaart met de volgende doelen: • energieneutraal in 2030, klimaatneutraal in 2035 en volledig circulair in 2050.	Ja De doelstellingen voor de periode 2021-2024 zijn als volgt: • Energieneutraal in 2021 • Energiepositief in 2023 • Energie label C voor alle gebouwen groter dan 100m2 • Erkende maatregelen 2020 afronden • Nieuwe ronde erkende maatregelen 2022/2023 • 1% jaarlijkse energiebesparing Waternetbreed voor de ISO 50.001	Ja Het waterschap heeft als doel om energieneutraal te zijn in 2025.	Nee Er zijn duurzaamheidsdoelen geformuleerd, waaronder de ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn. In 2020 heeft het waterschap een visie opgesteld, waarin de volgende doelen zijn opgenomen: • 95% minder broeikasgassen in 2050 (ten opzichte van 1990), • Meerwaarde uit afvalwater, • Volledig circulair in 2050, • Versterking van biodiversiteit.	Ja Het waterschap heeft sinds 2017 een programma waarin energiebesparing een belangrijk onderdeel is. Aanvankelijk was dit gekoppeld aan de landelijke MIA3-regeling, met als doelstelling een jaarlijkse verbetering van 2% in energie-efficiëntie.	Ja Het doel is om in 2030 energieneutraal te zijn. In het programma worden diverse strategieën beschreven om deze ambitie te realiseren.	Ja Het waterschap heeft een visie op duurzaamheid, vastgelegd in diverse beleidsdocumenten. De bestuurlijke ambitie, zoals omschreven in het bestuursprogramma 2023-2027, richt zich op het behalen van een energieneutrale bedrijfsvoering in 2025, met als aanvullende doelstelling een jaarlijkse energiebesparing van 1%.	Ja Het waterschap heeft als doelstellingen om energieneutraal te worden in 2030 en klimaatneutraal in 2035. Daarnaast is er een visie vastgesteld, waarin afspraken over energiebesparing zijn opgenomen.	Ja Het waterschap heeft beleid op het gebied van energiebesparing, met als doel energieneutraal te worden.	Ja Het waterschap heeft beleid op het gebied van energiebesparing, met als doel om in 2025 energieneutraal te zijn en in 2035 klimaatneutraal.	Nee Het waterschap heeft geen concrete doelen vastgesteld op het gebied van energiebesparing. Veel energiebesparende maatregelen zijn echter al in de afgelopen jaren, na de MIA3, opgenomen in de bestekken en ontwerpen.
Heeft uw waterschap beleid op het gebied van de inzet van alternatieve energiebronnen (zoals de inzet van zonnepanelen, biogas en wind)? Zo ja, welk beleid betreft dit en wat zijn de doelen?	Ja Het waterschap heeft een Energiestrategie opgesteld waarin het streven naar energieneutraliteit in 2050 centraal staat.	Ja Het waterschap heeft als doel om energieverbruik te verminderen en meer duurzame opwek te realiseren. Dit doet het waterschap aan de hand van de inzet van zonnepanelen, biogas en wind.	Nee De doelstellingen bevorderen wel de eigen productie van groene energie.	Ja Het waterschap heeft beleid op het gebied van alternatieve energiebronnen, met als doel lokaal per asset energieneutraal te worden.	Nee Het waterschap streeft ernaar om in 2030 energieneutraal te zijn. Dit wil het bereiken door de aanschaf van lokaal geproduceerde Nederlandse groene stroom en door zelf groene energie op te wekken via zonnepanelen, wind en biogas.	Ja Dit beleid is opgenomen in een programma, met als doelstelling om in 2025 energieneutraal te zijn.	Ja Het waterschap zet in op de aanleg van eigen zonneparken en het groen inkopen van energie, zoals wind- of zonne-energie van Nederlandse bodem.	Nee Het waterschap heeft geen specifiek beleid voor de inzet van alternatieve energiebronnen, maar alternatieve energie is wel geïntegreerd in de bredere beleidsnota duurzame bedrijfsvoering. Binnen dit kader worden initiatieven ontwikkeld en uitgevoerd voor alternatieve energiebronnen.	Ja Het waterschap streeft ernaar energieneutraal te worden in 2030 en klimaatneutraal in 2035, zoals vastgelegd in het bestuursakkoord.	Ja Het beleid van het waterschap is gericht op het op termijn energieneutraal worden. Dit wordt gerealiseerd door zowel opwekking van groene energie, waaronder zonnepanelen, biogas, waterkracht, en mogelijk in de toekomst wind en aquathermie.	Ja Het doel is dat alle opwekking en opslag van energie wordt toegepast waar mogelijk, met de voorwaarde dat de investering binnen 10 jaar moet zijn terugverdiend. Dit beleid wordt over de volle breedte van energiebronnen geïmplementeerd.	Ja Het waterschap heeft beleid op het gebied van de inzet van alternatieve energiebronnen, vastgelegd in een strategie. In deze strategie zijn verschillende doelen geformuleerd, waaronder: • Energieneutraal op jaarbasis in 2025 • Zoveel mogelijk energieneutraal op uurbasis in 2040 • Energieneutraal en fossielvrij in alle processen in 2040 • Fossielvrij, inclusief noodvoorzieningen, in 2050 • Biogas omzetten op alle zuiveringen met biogas, met als doel 2030.
Werkt u op het gebied van energiebesparing of de inzet van alternatieve energiebronnen samen met andere waterschappen of gemeenten (bijv. gedeelde installaties)? Zo ja, met welk waterschap op welk gebied en hoe ziet deze samenwerking eruit?	Ja In de Energiestrategie van Delfland is vastgelegd dat samenwerking met diverse stakeholders essentieel is voor het realiseren van een klimaatneutrale regio.	Ja. Biogas wordt geleverd aan de afvalstoffendienst en een commerciële partij voor brandstof.	Nee Er is sprake van informele kennisdeling en georganiseerde kennisdeling via de Unie van Waterschappen, de provincie, etc.	Ja Het waterschap werkt samen met andere waterschappen en gemeenten op het gebied van energiebesparing en alternatieve energie.	Ja Het waterschap zoekt samenwerking met andere waterschappen, gemeenten en de provincie.	Ja Er vindt samenwerking plaats met andere overheden onder de vlag van de Regionale Energiestrategie (RES). Daarnaast organiseert de Unie van Waterschappen driemaal per jaar een Energie- en Klimaatdag, waar de waterschappen kennisdelen.	Nee Het waterschap geeft aan niet samen te werken met andere waterschappen of gemeenten.	Ja Het waterschap werkt niet samen met andere waterschappen op het gebied van energiebesparing of de inzet van alternatieve energiebronnen. Wel is er samenwerking met een waterbedrijf om effluent gezamenlijk op te werken tot industriewater. Ook wordt kennis gedeeld met andere waterschappen in landelijke platformen.	Ja Het waterschap werkt actief samen met andere waterschappen op het gebied van energie-informatieplicht, besparingsmaatregelen, klimaatneutraliteit, groengas, waterstof, pure zuurstof, windenergie, enzovoort.	Ja Locatiespecifieke kansen worden samen met andere gemeenten en bedrijven verkend. Bovendien wordt er veel kennis gedeeld met andere waterschappen over energie, groengas, aquathermie, en gerelateerde thema's, bijvoorbeeld in landelijke werkgroepen.	Ja Het waterschap werkt samen met andere waterschappen. Er is een gezamenlijk energiecontract afgesloten, waarbij 100% duurzame stroom wordt afgenomen, inclusief Garanties van Oorsprong (GVO's) en een opwekverplichting.	Ja Via de Unie van Waterschappen neemt het waterschap deel aan verschillende praktijkleergroepen die zich richten op energie en verduurzaming. Daarnaast werkt het waterschap samen met gemeenten, evenals met Rijkswaterstaat, de Provincie, het Rijksvastgoedbedrijf, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en de MKGG.
Energiegebruik waterschap												
Zijn er cijfers bekend over hoeveel energie uw waterschap in de afgelopen 5 jaren heeft gebruikt? Zo ja, geef aan hoeveel energie er is gebruikt (in kWh, uitgesplitst per jaar).	2019: 49.821.232 2020: 63.652.959 2021: 68.995.325 2022: 70.957.604 2023: 76.694.252	2019: 37.889.138 2020: 37.586.884 2021: 35.817.539 2022: 33.130.157 2023: 35.182.969	2019: 47.348.728 2020: 43.373.831 2021: 46.218.852 2022: 47.179.707 2023: 54.887.920	2019: 38.087.423 2020: 37.353.749 2021: 33.571.108 2022: 37.836.252 2023: 39.238.681	2019: 41.512.855 2020: 38.031.246 2021: 39.534.233 2022: 38.812.423 2023: 44.400.650	2019: 81.929.015 2020: 82.179.108 2021: 80.240.413 2022: 76.081.575 2023: 89.445.514	2019: 52.107.949 2020: 54.121.619 2021: 57.935.033 2022: 58.686.604 2023: 62.540.026	2019: 18.378.034 2020: 13.597.224 2021: 22.165.061 2022: 18.462.626 2023: 23.635.294	2019: 31.101.824 2020: 32.086.232 2021: 30.769.904 2022: 31.358.984 2023: 31.835.018	2019: 44.721.101 2020: 41.388.263 2021: 42.200.217 2022: 40.059.805 2023: 41.877.583	2019: 85.000.34 2020: 85.321.23 2021: 89.883.38 2022: 82.947.88 2023: 92.125.91	2019: 28.906.982 2020: 28.885.876 2021: 28.731.951 2022: 28.057.538 2023: 38.805.211

Vragen	Delfland	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Is het bekend waarvoor deze energie de afgelopen 5 jaar is gebruikt? Zo ja, kunt u een indicatie geven van de verdeling van de hierboven aangegeven hoeveelheid energie over de verschillende posten (in kWh, uitgesplitst per jaar)?	2019: Zuiveringsbeheer: 44.100.799 Watersysteem: 5.406.947 Overig: 538.560 2020: Zuiveringsbeheer: 57.033.623 Watersysteem: 6.160.827 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 383 Overig: 451.101 2021: Zuiveringsbeheer: 63.079.908 Watersysteem: 5.441.327 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Overig: 444.195	2019: Zuiveringsbeheer: 35.406.999 Watersysteem: 1.811.517 Overig: 670.622 2020: Zuiveringsbeheer: 34.957.308 Watersysteem: 2.060.948 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 10.792 Overig: 557.836 2021: Zuiveringsbeheer: 33.099.764 Watersysteem: 2.159.624 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 13.827 Overig: 544.924	2019: Zuiveringsbeheer: 38.632.654 Watersysteem: 7.115.481 Overig: 1.600.593 2020: Zuiveringsbeheer: 36.290.007 Watersysteem: 6.926.616 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 11.478 Overig: 1.453.730 2021: Zuiveringsbeheer: 37.853.167 Watersysteem: 6.793.439 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 37.633 Overig: 1.534.613	2019: Zuiveringsbeheer: 32.206.032 Watersysteem: 4.940.335 Overig: 941.056 2020: Zuiveringsbeheer: 31.260.224 Watersysteem: 4.966.782 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 4.567 Overig: 1.122.176 2021: Zuiveringsbeheer: 37.656.493 Watersysteem: 4.794.989 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 10.491 Overig: 1.109.135	2019: RWZI's, 33.691.452 Rioolgemalen, 2.885.166 Huisvesting, 365.132 Overig: 4.571.105 2020: RWZI 30.398.270 Rioolgemalen 2.907.474 Huisvesting 347.657 Overig 4.377.845 2021: RWZI 32.628.705 Rioolgemalen 2.735.012 Huisvesting 350.661 Overig 3.819.855	2019: Zuiveringsbeheer: 51.152.290 Watersysteem: 19.141.384 Overig: 2.226.316 2020: Zuiveringsbeheer: 48.807.148 Watersysteem: 20.313.548 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 19.335 Overig: 2.013.337 2021: Zuiveringsbeheer: 43.247.251 Watersysteem: 19.446.360 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 24.465 Overig: 1.585.151	2019: Zuiveringsbeheer: 44.291.834 Watersysteem: 6.358.854 Overig: 1.457.260 2020: Zuiveringsbeheer: 46.315.292 Watersysteem: 6.625.361 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 1.180.966 2021: Zuiveringsbeheer: 48.948.104 Watersysteem: 7.649.632 Overig: 1.337.632	2019: Zuiveringsbeheer: 11.788.595 Watersysteem: 5.389.472 Overig: 1.199.967 2020: Zuiveringsbeheer: 11.759.876 Watersysteem: 6.854.861 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Overig: 1.151.487 2021: Zuiveringsbeheer: 12.874.688 Watersysteem: 8.118.579 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 4.183 Overig: 1.167.611	2019: Zuiveringsbeheer: 27.758.589 Watersysteem: 2.665.323 Overig: 677.912 2020: Zuiveringsbeheer: 28.731.696 Watersysteem: 2.765.080 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Overig: 589.456 2021: Zuiveringsbeheer: 29.967.817 Watersysteem: 2.213.914 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 190 Overig: 587.983	2019: Zuiveringsbeheer: 43.356.349 Watersysteem: 320.293 Overig: 1.044.459 2020: Zuiveringsbeheer: 39.826.425 Watersysteem: 369.068 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Overig: 1.190.770 2021: Zuiveringsbeheer: 40.812.316 Watersysteem: 479.959 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 7.957 Overig: 899.985	2019: Zuiveringsbeheer: 31.071.864 Watersysteem: 453.754 Overig: 907.626 2020: Zuiveringsbeheer: 31.614.530 Watersysteem: 368.296 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 10.435 Overig: 852.724 2021: Zuiveringsbeheer: 32.265.199 Watersysteem: 424.482 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 13.555 Overig: 732.723	2019: Zuiveringsbeheer: 10.381.050 Watersysteem: 18.084.221 Overig: 441.711 2020: Zuiveringsbeheer: 10.381.050 Watersysteem: 20.072.615 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 58 Overig: 376.730 2021: Zuiveringsbeheer: 10.381.050 Watersysteem: 19.581.670 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 237 Overig: 377.264	2019: Zuiveringsbeheer: 8.436.473 Watersysteem: 20.072.615 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 58 Overig: 376.730 2020: Zuiveringsbeheer: 8.436.473 Watersysteem: 19.581.670 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 237 Overig: 377.264 2021: Zuiveringsbeheer: 8.436.473 Watersysteem: 19.581.670 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 237 Overig: 377.264
Kunt u aangeven hoeveel CO2 door dit energiegebruik is uitgestoten (kton) de afgelopen 5 jaar?	2019: Zuiveringsbeheer: 2.188 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Huisvesting: 0 2020: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Huisvesting: 0 2021: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Huisvesting: 0	2019: Zuiveringsbeheer: 164 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Overig: 0 2020: Zuiveringsbeheer: 159 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Overig: 0 2021: Zuiveringsbeheer: 505 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 8 Overig: 0	2019: Zuiveringsbeheer: 457 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Overig: 0 2020: Zuiveringsbeheer: 472 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Overig: 0 2021: Zuiveringsbeheer: 1.310 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 6 Overig: 0	2019: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Overig: 0 2020: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 3 Overig: 0 2021: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 5 Overig: 0	2019: (conversiefactor 649 g CO2/ eenheid) RWZI's, 218.657 kton CO2 Rioolgemalen, 18.724 kton CO2 Huisvesting, 2.370 kton CO2 Overig, 29.667 kton CO2 2020: (conversiefactor 556 g CO2/ eenheid) RWZI 169.014 Rioolgemalen 16.165 Huisvesting 1.933 Overig 24.341 2021: (conversiefactor 556 g CO2/ eenheid) RWZI 181.416 Rioolgemalen 15.207 Huisvesting 1.950 Overig 21.239	De CO2-emissiefactor voor stroom varieert per jaar. In 2019, 2020, 2021 en 2022 kocht het waterschap Europese windenergie in. Sinds 2023 maakt het waterschap gebruik van Nederlandse windenergie, die een emissiefactor van 0 heeft. 2019: Zuiveringsbeheer: 7.799 Watersysteem: 0 Overig: 0 2020: Zuiveringsbeheer: 5.526 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 3 Overig: 0 2021: Zuiveringsbeheer: 24.448 Watersysteem: 10.812 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 14	2019: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Huisvesting: 0 2020: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Overig: 0 2021: Zuiveringsbeheer: 19.699 Watersysteem: 4.253 Overig: 744	Het waterschap geeft aan dat in 2019 en 2020 de inkoop van duurzame elektriciteit uit andere EU landen dan Nederland plaatsvond met een CO2-uitstoot van 0 kg CO2 per kWh werd gerekend, terwijl hiervoor vanaf 2021 de emissiefactor van 'grijze stroom' werd gebruikt. Daardoor zijn de cijfers van 2019-2020 en 2021-2023 niet goed vergelijkbaar. Ook zijn andere emissiefactoren mogelijk in de loop der tijd gewijzigd. 2019: Zuiveringsbeheer: 37 Watersysteem: 26 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 1.653 Overig: 158	2019: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Overig: 0 2020: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Overig: 0 2021: Zuiveringsbeheer: 1.640 Watersysteem: 166 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Overig: 0	2019: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Overig: 0 2020: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Overig: 0 2021: Zuiveringsbeheer: 22.692 Watersysteem: 267 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 4 Overig: 500	2019: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Overig: 0 2020: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Overig: 0 2021: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Huisvesting: 0	2019: Zuiveringsbeheer: 6.737 Watersysteem: 11.737 Overig: 287 2020: Zuiveringsbeheer: 849 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Overig: 38 2021: Zuiveringsbeheer: 4.878 Watersysteem: 10.887 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Overig: 210	

Vragen	Delfland	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	2022: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Huisvesting: 0 2023: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 3 Huisvesting: 0 Het waterschap geeft aan sinds 2020 100% groene stroom in te kopen. Dit is eveneens een maatregel is uit de CO2-prestatieladder waarvoor het waterschap gecertificeerd is op trede 3.	2022: Zuiveringsbeheer: 16.533 Watersysteem: 1.081 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 4 Overig: 280 2023: Zuiveringsbeheer: 502 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 7 Overig: 0	2022: Zuiveringsbeheer: 1.295 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 9 Overig: 0 2023: Zuiveringsbeheer: 1.272 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 4 Overig: 0	2022 Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 9 Overig: 10 2023 Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 9 Overig: 0	2022: (conversiefactor 523 g CO2/ eenheid) RWZI 162.611 Rioolgemalen 14.537 Huisvesting 2.179 Overig 23.663 2023: (conversiefactor 456 g CO2/ eenheid) RWZI 157.306 Rioolgemalen 16.644 Huisvesting 2.115 Overig 26.401	2022: Zuiveringsbeheer: 22.217 Watersysteem: 9.032 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 22 Overig: 835 2023: Zuiveringsbeheer: 5.505 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 13 Overig: 0	2022 Zuiveringsbeheer: 19.699 Watersysteem: 4.253 Overig: 744 2023 Zuiveringsbeheer: 17.485 Watersysteem: 5.258 Overig: 675 2021: Zuiveringsbeheer: 7.190 Watersysteem: 4.536 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 1.591 Overig: 1.027 2022: Zuiveringsbeheer: 7.018 Watersysteem: 3.248 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 1.544 Overig: 978 2023: Zuiveringsbeheer: 6.458 Watersysteem: 4.851 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 1.593 Overig: 867	2022: Zuiveringsbeheer: 7.665 Watersysteem: 1.316 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 8 Overig: 335 2023: Zuiveringsbeheer: 12.974 Watersysteem: 1.225 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 5 Overig: 313	2022 Zuiveringsbeheer: 20.208 Watersysteem: 211 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 18 Overig: 514 2023: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 36 Overig: 0	2022: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Huisvesting: 0 2023: Zuiveringsbeheer: 0 Watersysteem: 0 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Huisvesting: 0	2022: Zuiveringsbeheer: 5.300 Watersysteem: 9.179 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 0 Overig: 191 2023: Zuiveringsbeheer: 4.783 Watersysteem: 12.743 Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 1 Overig: 168	
Infilling en ervaring verplichtingen												
Energiebesparingsplicht												
Hoe geeft het waterschap invulling aan de energiebesparingsplicht?	Het waterschap geeft invulling aan de energiebesparingsplicht door de aanlevering van de benodigde gegevens voor zowel de informatieplicht als de onderzoeksplicht te coördineren vanuit het programma. Bij het indienen van de benodigde informatie is gebruikgemaakt van de voorgeschreven formats van het RVO.	Het waterschap heeft het format ingevuld van RVO. Hiervoor zijn de grootverbruikers en energiebesparende maatregelen in kaart gebracht.	De invulling van de energiebesparingsplicht wordt gedaan per waardeketen (RWZI, gemalen, etc.). Om synergievoordelen te benutten wordt er wel een centrale coördinatie uitgevoerd vanuit de beleid en strategie afdeling. De praktische invulling hiervan is conform de standaard EML van RVO.	Het waterschap is continu bezig met het invullen van de energiebesparingsplicht. Bij elk project wordt er gebruikgemaakt van een soort bibliotheek, waarin bijvoorbeeld wordt aangegeven welke pomp het meest energiezuinig is.	Het waterschap geeft invulling aan de energiebesparingsplicht door een grondige inventarisatie van ontbrekende energiebesparende maatregelen. Deze inventarisatie is uitgevoerd door een adviesbureau.	Het waterschap geeft invulling aan de energiebesparingsplicht conform de eisen van deze verplichting. Dat betekent dat energiebesparende maatregelen worden uitgevoerd op basis van de EML, mits deze binnen vijf jaar kunnen worden terugverdiend. Deze maatregelen worden toegepast op objecten met meer dan 50.000 kWh per jaar.	Tot nu toe heeft het waterschap een vooral reactieve aanpak gehanteerd. Bij onderhoud neemt het waterschap de energiebesparingsplicht mee, maar de aanpak is vooral reactief, vaak naar aanleiding van controles door omgevingsdiensten. Maatregelen zijn doorgaans eenvoudig, zoals betere verlichting. Energiebesparing wordt op de meeste locaties geïntegreerd in regulier onderhoud.	Het waterschap blijft bepaalde onderdelen van de MIA3-aanpak vrijwillig toepassen vanwege zijn ambitieuze energiebesparingsdoelen. In 2023 nam het waterschap voor het eerst deel aan de Informatieplicht en Onderzoeksplicht, wat leidde tot enkele verplichte maatregelen. De impact hiervan is echter kleiner dan de resultaten van eerdere maatregelen uit het eigen Energie Efficiency Plan.	Het waterschap werkt de energiebesparingsplicht uit via EML-lijsten en energieonderzoeken op drie locaties. Dit heeft nieuwe maatregelen opgeleverd, waarvan sommige snel kunnen worden uitgevoerd, terwijl andere eerst moeten worden gebudgetteerd. Bij storingen en vervangingen wordt energie-efficiënte apparatuur gebruikt, zoals Ledverlichting en motoren (IE3/IE4).	Het waterschap geeft invulling aan de energiebesparingsplicht door na een grondige analyse van het energieverbruik over het referentiejaar 2022 vast te stellen dat de locaties aan de energiebesparingsplicht moeten voldoen. Vanwege de omvang van deze verplichting is een projectteam opgericht, dat samen met een externe adviseur heeft gezorgd voor de rapportage over de energiebesparingsplicht bij RVO, gebruikmakend van de beschikbare sjablonen en de erkende maatregelenlijst.	Het waterschap geeft aan bovenwettelijk invulling te geven aan de verplichting. Het waterschap vindt de energiebesparingsplicht wettelijk gezien niet streng genoeg. Ondanks dat er bij waterschappen een groot energieverbruik is, met inefficiëntie als gevolg, ligt de focus vaak op relatief kleine maatregelen, zoals het vervangen van verlichting. Het waterschap kiest er liever voor om de grotere kansen aan te pakken, zoals het faseren van gas, biobased bouwen en efficiënter werken, aangezien dit meer impact heeft op het totale energieverbruik.	Het waterschap geeft invulling aan de energiebesparingsplicht door de EML-lijsten en andere verplichte zaken in te vullen. De implementatie van de energiebesparende maatregelen moet nog worden gestart.
Voldoet deze invulling aan de wet- en regelgeving?	Ja	Ja	Ja	Ja	Deels	Ja	Deels	Ja	Ja	Ja	Ja	Deels
			Het waterschap geeft aan dat een deel van de opgenomen maatregelen vanuit eerdere energiebesparingsronde al is uitgevoerd. Voor de meest recente ronde geldt echter dat de maatregelen nog niet zijn uitgevoerd en dat er nog geen concrete planning is opgesteld. Met de aanstelling van een nieuwe collega op deze functie wordt verwacht dat de uitvoering binnenkort weer wordt opgepakt.		Het waterschap heeft prioriteit gegeven aan maatregelen met een groot besparingspotentieel, waardoor verplichte kleinere maatregelen, zoals energiebesparing bij verlichting, zijn achtergebleven.		De eerste controles zijn uitgevoerd, maar op sommige locaties moeten er nog werkzaamheden worden uitgevoerd om volledig te voldoen.	Het waterschap voldoet aan de wet- en regelgeving van de plicht. Maatregelen met een terugverdientijd van minder dan 5 jaar worden uitgevoerd. Daarnaast voert het waterschap zijn eigen beleid uit, waarbij vaak maatregelen worden genomen met een terugverdientijd die langer is dan de wettelijke 5 jaar.	Het waterschap overweegt soms (zeer) grote maatregelen met een veel langere terugverdientijd dan de wettelijk voorgeschreven 5 jaar. Deze maatregelen hebben een aanzienlijke impact op de duurzaamheid.	Er is gebruik gemaakt van de door RVO aangeboden sjablonen en EML en in afstemming met bevoegd gezag.		De invulling voldoet momenteel niet volledig aan de wet- en regelgeving, omdat de documenten te laat zijn ingeleverd. Uitstel was bij de omgevingsdienst niet mogelijk, terwijl dit bij andere omgevingsdiensten wel het geval was. Alle verplichte maatregelen zullen in de komende jaren worden doorgevoerd.

Vragen	Delfland	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Zijn er resultaten/effecten bekend naar aanleiding van deze invulling? Zo ja, kunt u verder toelichten tot welke resultaten/effecten dit heeft geleid?	Onbekend Het waterschap bevestigt dat de gegevens zijn aangeleverd bij het RVO, waarna deze zijn doorgestuurd naar de DCMR Milieudienst Rijnmond voor controle. Momenteel is het waterschap in gesprek met de DCMR over de aanlevering van gegevens met betrekking tot de onderzoeksverplichting van De Grote Lucht.	Ja De invulling is beoordeeld door de omgevingsdienst.	Onbekend Het waterschap geeft aan dat er momenteel geen uitgebreide analyses worden uitgevoerd over de impact van de energiebesparingsplicht. In de initiële planning van de maatregelen is wel een inschatting gemaakt van de verwachte impact, maar door een gebrek aan tijd en middelen wordt hier na uitvoering niet verder op gereflecteerd.	Deels Het waterschap geeft aan dat plannen worden gemaakt en projecten geprogrammeerd.	Deels Het waterschap merkt dat er op sommige punten al energiebesparingen worden gerealiseerd. Tegelijkertijd worden maatregelen voortdurend geëvalueerd om verdere besparingen te identificeren en te implementeren.	Nog niet Uit de analyse van het kWh-verbruik van aandrijvingen blijkt dat het rendabel is om diverse oude elektromotoren op rwi's te vervangen door zuinigere varianten. Het waterschap heeft zich voorgenomen om deze aanpak te implementeren.	Deels De resultaten van de aanpak zijn gemengd. Ondanks de inspanningen, is het energieverbruik in totaal toegenomen. De energiebesparing die wordt behaald met maatregelen zoals het verduurzamen van verlichting is beperkt, vooral omdat de energiebehoefte van de zuiveringsinstallaties zo groot is.	Deels De opbrengst van de energiebesparingsplicht is relatief beperkt, mede omdat veel eenvoudig te realiseren energiebesparingsmaatregelen en al in eerdere trajecten zijn uitgevoerd. Binnen het MJA3-convenant hebben waterschappen aanzienlijke resultaten geboekt, waaronder ambitieuze energiebesparingen die vaak verder gingen dan de wettelijke vereisten.	Deels De plichten hebben geleid tot beter inzicht en meer aandacht voor energiebesparing. De hogere energie-efficiëntie is echter moeilijk te meten door invloeden zoals verbouwingen, weersomstandigheden en productiemutaties. Hoewel besparingsmaatregelen effect hebben, zijn ze moeilijk meetbaar. De grootste besparingen kwamen van de vervanging van verlichtingssystemen, maar deze effecten zijn niet zichtbaar in de laatste vijf jaar. Kleine maatregelen zijn nuttig, maar vallen weg naast de grotere besparingen. Om de werkelijke effecten te beoordelen, moeten prestatie-indicatoren en de	Nog niet Tijdens de uitvoering van de energiebesparingsplicht zijn meerdere relevante energiebesparende maatregelen geïdentificeerd die het waterschap kunnen helpen bij het besparen van energie. Momenteel worden deze maatregelen geborgd in de interne systemen en verder onderzocht op haalbaarheid.	Ja Het waterschap houdt de (verwachte) resultaten/effecten van de energiebesparende maatregelen bij.	Nee Er zijn nog geen resultaten of effecten bekend, aangezien het waterschap nog niet begonnen is met de implementatie van de maatregelen. De verwachting is echter dat de effecten relatief klein zullen zijn.
Hoe ervaart uw waterschap de administratieve lasten m.b.t. deze verplichting?	Hoog De tool van het RVO werkte in de periode voorafgaand aan de aantevdatum (begin december 2023) niet, wat leidde tot veel tijdsverlies en ergernis. Daarnaast is de tool zeer algemeen van opzet, waardoor deze slechts beperkt toepasbaar is voor waterschappen. Gezien deze problemen zijn de administratieve lasten volgens het waterschap onevenredig groot.	Hoog Het waterschap ervaart de verplichting als veel werk. Tegelijkertijd erkent het waterschap dat de verplichting inzicht geeft.	Hoog Vooral door de grote hoeveelheid objecten verspreid over verschillende locaties. Deze taken komen bovenop het reguliere werk, wat het uitdagend maakt om aan de verplichtingen te voldoen.	Hoog Er is veel werk gepaard gegaan met het aanleveren van gegevens voor 2023. Vanuit handhaving waren er veel extra handelingen nodig, afhankelijk van de locatie en de toegewezen handhaver. Dit vergde extra tijd en inspanning om aan de vereisten te voldoen.	Zeer hoog Het waterschap heeft veel locaties die moeten voldoen aan de informatieplicht.	Zeer hoog De waterschapsector is al jarenlang actief op het gebied van verduurzaming, zoals e-opwek en e-besparing. Het waterschap voert jaarlijks een benchmark uit (Klimaatmonitor), en veel waterschappen zijn gecertificeerd op de CO2-prestatieladder. Ondanks deze bestaande inspanningen zorgt de verplichting voor een aanzienlijke extra administratieve last.	n.v.t.	Hoog Het waterschap geeft aan nog geen ervaring te hebben met de administratieve lasten van de plicht, omdat de aanpak van het waterschap tot nu toe reactief is.	Hoog De administratieve belasting wordt als hoog ervaren, zeker in relatie tot de opbrengst van de geïdentificeerde maatregelen in termen van energiebesparing. De Informatie- en Onderzoeksplicht zijn ook vaak niet toegespitst op het type installaties dat het waterschap in beheer heeft. Dit zijn namelijk vaak onbemande, onverlichte en onverwarme installaties, waarbij processen worden toegepast die niet in de EML voorkomen.	Hoog De administratieve lasten rondom energiebesparing worden als redelijk zwaar ervaren door het waterschap, omdat veel relevante informatie, zoals de IE-classificatie van motoren, jaartallen en vermogens, niet in de systemen beschikbaar is en handmatig uit het veld moet worden gehaald.	Zeer hoog Het waterschap ervaart de administratieve lasten als onevenredig omdat het waterschap bovenwettelijk presteert voor deze verplichting.	Hoog Er moest een doorlichting plaatsvinden van tientallen objecten, wat tijd en middelen heeft gekost. De verwachte resultaten hiervan zijn echter relatief klein in verhouding tot de inspanning. Dit heeft geleid tot enige vertraging in het werk aan de energiestrategie, die naar verwachting een grotere impact zal hebben. Bovendien ervaart het waterschap het als vervelend dat andere waterschappen wel uitstel kregen, terwijl het waterschap daar geen gebruik van mocht maken.
Welke instantie voert toezicht en handhaving uit op deze verplichting voor uw waterschap (bijv. RVO, omgevingsdienst, gemeenten en/of provincie)?	RVO en omgevingsdienst RVO en DCMR voeren toezicht en handhaving uit.	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst
Hoe ervaart uw waterschap het toezicht op deze verplichting door deze instantie(s)?	Wisselend Het waterschap ervaart RVO als lastig bereikbaar, en de medewerkers zijn onvoldoende bekend met de tool. Daarentegen is de samenwerking met de DCMR prettig en goed.	Positief Het waterschap omschrijft het toezicht op de verplichting als goed. Tegelijkertijd geeft het waterschap aan dat het zelf hoge ambities heeft en dagelijks al bezig is met het nemen van energiebesparende maatregelen.	Voor verbetering vatbaar Het waterschap ervaart het toezicht op deze verplichting als een uitdaging, vooral door de samenwerking met meerdere omgevingsdiensten. Dit vereist veel coördinatie en maakt het lastig om uitzonderingen aan te kaarten of vragen te stellen. Over het algemeen zijn de omgevingsdiensten meedenkend, maar het waterschap zou graag kortere lijntjes hebben voor een efficiëntere samenwerking.	Voor verbetering vatbaar Het waterschap ervaart het toezicht op deze verplichting als willekeurig. Hoewel er positieve aandacht is voor de grote zuiveringen, voelt het waterschap dat de prioriteiten waar de omgevingsdienst energie in steekt, soms willekeurig zijn. Er wordt veel aandacht besteed aan randvoorwaarden, maar het waterschap geeft aan dat er meer aandacht besteed mag worden aan de grotere verduurzamingskwesties.	Voor verbetering vatbaar Het waterschap ervaart het toezicht op deze verplichting soms als een extra belasting. Er wordt vaak op een zwart-wit manier gekeken, waardoor er veel tijd en moeite moet worden gestoken in het bewijzen of achterhalen of een maatregel al dan niet is genomen.	Positief Het waterschap ervaart het toezicht op deze verplichting door de betreffende instanties als genuoedelijk, positief en opbouwend.	Positief en wisselend Het waterschap geeft aan dat het verschildt per omgevingsdienst of het uitvoeren van toezicht en handhaving al op gang is gekomen. De ervaringen die er tot nu toe zijn, worden als goed beoordeeld.	Wisselend Het waterschap ervaart het toezicht op de verplichtingen als beperkt, met focus op de hoofdkantoren en grote zuiveringslocaties, die gemiddeld eens per twee jaar bezocht worden. Kleinere locaties krijgen minder frequent toezicht. De bezoeken zelf worden wel als positief ervaren.	Positief Het contact met de omgevingsdiensten verloopt over het algemeen goed. Er zijn meerdere energiecontroles geweest. Deze controles werden positief ervaren. Er was een bezook van de omgevingsdienst op basis van de EML, wat goed verliep. Met de andere omgevingsdienst I is er weinig contact. Er is wel overleg geweest over de energiebesparingsplicht.	n.v.t.	n.v.t.	Voor verbetering vatbaar Het waterschap ervaart het toezicht als relatief formeel en moeilijk bereikbaar. Bezoeken worden vaak pas kort van tevoren aangekondigd, waardoor er weinig gelegenheid is voor overleg. Ook was er weinig ruimte voor het bespreken van uitstel of het afstemmen van de aanpak.

Informatieplicht energiebesparing

Vragen	Delfland	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Hoe geeft het waterschap invulling aan de informatieplicht energiebesparing?	Het waterschap geeft invulling aan de energiebesparingsplicht door de aanlevering van de benodigde gegevens voor zowel de informatieplicht als de onderzoeksplicht te coördineren vanuit het programma. Bij het indienen van de benodigde informatie is gebruikgemaakt van de voorgeschreven formats van het RVO.	Het waterschap heeft de grootverbruikers en mogelijke energiebesparende maatregelen in kaart gebracht. Ook maakte het waterschap gebruik van de Klimaatmonitor. Op deze wijze kon er vergeleken worden wat al goed ging en waar eventuele verbeterpunten liggen.	De invulling van de energiebesparingsplicht wordt gedaan per waardeketen (rwi, gemalen, etc.). Om synergievoordelen te benutten wordt er wel een centrale coördinatie uitgevoerd vanuit de beleid en strategie afdeling. De praktische invulling hiervan is conform de standaard EML van RVO.	Het waterschap geeft aan dat de informatieplicht energiebesparing opgenomen is in het beleid, de plannen en in de processen van het waterschap.	Het waterschap geeft invulling door het inventariseren van de genomen maatregelen, het opstellen van de benodigde rapportages en het melden van de gegevens in het portaal van RVO. Deze taken zijn uitbesteed aan een extern bureau, dat zorgt voor de uitvoering en verwerking van de benodigde informatie.	Het waterschap geeft invulling aan de informatieplicht energiebesparing door te voldoen aan de vereisten van de Informatieplicht. Dit houdt in dat in de EML wordt aangegeven of een maatregel wordt doorgevoerd of niet.	Het waterschap geeft invulling gegeven aan de informatieplicht energiebesparing door de maatregel bij RVO in te vullen. Daarbij geeft het waterschap aan dat de communicatie rondom deze invulling destijds niet goed verlopen is en als niet prettig ervaren wordt.	Het waterschap blijft bepaalde onderdelen van de MIA3-aanpak vrijwillig toepassen vanwege zijn ambitieuze energiebesparingsdoelen. In 2023 nam het waterschap voor het eerst deel aan de informatieplicht en Onderzoeksplicht, wat leidde tot enkele verplichte maatregelen. De impact hiervan is echter kleiner dan de resultaten van eerdere maatregelen uit het eigen Energie Efficiency Plan.	Het waterschap geeft invulling aan de informatieplicht energiebesparing door het indienen van EML-inventarisatielijsten bij RVO en het uitvoeren van drie energieonderzoeken op grote zuiveringsinstallaties.	Het waterschap heeft invulling gegeven aan door te rapporteren over de locaties die informatieplichtig zijn. Het projectteam energiebesparingsplicht heeft ervoor gezorgd dat, met behulp van de beschikbare sjablonen en de EML, de vereiste gegevens zijn aangeleverd bij de RVO.	Het waterschap geeft aan volgens wettelijke verplichting invulling te geven aan de verplichting.	Het waterschap voldoet aan de informatieplicht energiebesparing door twee objecten die aan de verplichting moeten voldoen, te laten doortichten door een extern bedrijf. Er is gekozen voor een extern bedrijf vanwege lage capaciteit bij eigen medewerkers. Het inhuren van een extern bedrijf kostte minder tijd en het bedrijf beschikt bovendien over de nodige expertise.
Voldoet deze invulling aan de wet- en regelgeving?	Ja	Ja	Ja Het waterschap geeft aan dat een deel van de opgenomen maatregelen vanuit eerdere energiebesparingsrondes al is uitgevoerd. Voor de meest recente ronde geldt echter dat de maatregelen nog niet zijn uitgevoerd en dat er nog geen concrete planning is opgesteld. Met de aanstelling van een nieuwe collega op deze functie wordt verwacht dat de uitvoering binnenkort weer wordt opgepakt.	Ja	Ja	Ja	Onbekend Het is voor het waterschap onduidelijk of het waterschap voldoet aan de wet- en regelgeving, omdat de ingevulde maatregelenlijsten vanwege een storing niet ontvangen zijn door de omgevingsdiensten.	Ja	Ja	Ja Er is gebruik gemaakt van de door RVO aangeboden sjablonen en EML.	Ja	Ja
Zijn er resultaten/effecten bekend naar aanleiding van deze invulling? Zo ja, kunt u verder toelichten tot welke resultaten/effecten dit heeft geleid?	Ja De Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) heeft vastgesteld dat het waterschap voldoet aan de geldende wet- en regelgeving van de informatieplicht. Een bevestigingsbrief waarin dit wordt weergegeven verwacht het waterschap binnenkort.	Nog niet Het waterschap geeft aan dat de implementatie op natuurlijke vervangingsmomenten zal plaatsvinden.	Onbekend Het waterschap geeft aan dat er momenteel geen uitgebreide analyses worden uitgevoerd over de impact van de energiebesparingsplicht. In de initiële planning van de maatregelen is wel een inschatting gemaakt van de verwachte impact, maar door een gebrek aan tijd en middelen wordt hier na uitvoering niet verder op gereflecteerd.	Nog niet Het waterschap is bezig met de implementatie van maatregelen.	Nog niet De inventarisatie heeft geresulteerd in een overzicht van de nog niet getroffen maatregelen. Deze maatregelen worden, waar mogelijk, geïntegreerd in het GOP om te zorgen voor een structurele en efficiënte implementatie.	Deels Het waterschap geeft aan dat nog veel maatregelen moeten worden uitgevoerd. Een besparing is bovendien vaak niet terug te zien op het totale verbruik van een asset. Tot slot is het verbruik afhankelijk van de hoeveelheid neerslag, waardoor het niet goed zichtbaar is wat het effect van een energiebesparende maatregel is.	Onbekend Het is voor het waterschap onduidelijk of het waterschap voldoet aan de wet- en regelgeving, omdat de ingevulde maatregelenlijsten vanwege een storing niet ontvangen zijn door de omgevingsdiensten.	Ja Er zijn uit de Informatieplicht enkele verplichte maatregelen naar voren gekomen op het gebied van bijvoorbeeld verlichting, isolatie en de regeling van verwarming. De opbrengst hiervan is echter zeer beperkt ten opzichte van het totale energieverbruik en ten opzichte van andere energiemaatregelen die de afgelopen jaren zijn genomen op basis van ons eigen beleid.	Deels De invulling van de energiebesparingsplicht heeft geleid tot beter inzicht en meer aandacht voor energiebesparing. Dit heeft de energie-efficiëntie verhoogd, hoewel het effect moeilijk te analyseren is door storende invloeden zoals verbouwingen, weersomstandigheden en productiemutaties. Voor het zuiveringsproces worden steeds beter prestatie-indicatoren gebruikt. Deze ontwikkelingen moeten verder versterkt worden en uitgebreid naar de andere onderdelen van de bedrijfsvoering, zoals het watersysteem en facilitair beheer.	Nog niet Tijdens de uitvoering van de informatieplicht zijn meerdere relevante energiebesparende maatregelen geïdentificeerd die het waterschap kunnen helpen om energie te besparen. Deze mogelijke maatregelen worden momenteel geborgd in de interne systemen van het waterschap en verder onderzocht op hun haalbaarheid.	Ja Het waterschap houdt de (verwachte) resultaten/effecten van de energiebesparende maatregelen bij.	Nee Er zijn nog geen resultaten of effecten bekend, omdat dit pas duidelijk zal worden zodra er een plan voor de implementatie is. De verwachting is echter dat de effecten relatief klein zullen zijn.

Vragen	Delfland	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Hoe ervaart uw waterschap de administratieve lasten m.b.t. deze verplichting?	Hoog De tool van het RVO werkte in de periode voorafgaand aan de aanleverdatum (begin december 2023) helemaal niet, wat leidde tot veel tijdsverlies en ergernis. Daarnaast is de tool te algemeen, waardoor deze slechts beperkt toepasbaar is voor waterschappen. Dit heeft geleid tot onevenredig grote administratieve lasten.	Hoog Het waterschap geeft aan dat de inventarisatie het meeste werk vergde, omdat dit voor veel locaties moest worden uitgevoerd.	Hoog De administratieve lasten zijn fors, vooral omdat het ophalen van alle gebouwinformatie complex is. Sommige informatie is zo specialistisch dat deze kennis niet intern beschikbaar is, waardoor externe hulp noodzakelijk is. Bovendien zijn de gebouwen niet uniform, wat maatwerk per locatie vereist.	Hoog Het voelt vaak als een administratieve verplichting, die niet altijd direct bijdraagt aan de verduurzaming van de organisatie. Daarnaast waren de templates van de RVO lastig in gebruik; kleine fouten, zoals een punt of komma op de verkeerde plaats, maakten het bestand onbruikbaar. Dit zorgde ervoor dat het waterschap veel tijd moest investeren om de templates in te vullen.	Hoog Het waterschap ervaart de administratieve lasten met betrekking tot deze verplichting als hoog. Er zijn daarnaast verschillende verzoeken ontvangen van omgevingsdiensten om rapportages aan te leveren, terwijl deze rapportages al tijdig bij RVO waren ingediend.	Zeer hoog De waterschapsector is al jarenlang actief op het gebied van verduurzaming, zoals e-opwek en e-besparing. Het waterschap voert jaarlijks een benchmark uit (Klimaatmonitor), en veert waterschappen zijn gecertificeerd op de CO2-prestatieladder. Ondanks deze bestaande inspanningen zorgt de verplichting voor een aanzienlijke extra administratieve last.	Hoog Het waterschap ervaart de administratieve lasten als onhandig. De lijst is enorm, en de verwerking ervan is tot op heden waarschijnlijk niet goed vertopen, doordat de website van RVO destijds in storing was.	Hoog De administratieve belasting van de Informatieplicht en Onderzoeksplicht worden als hoog ervaren, zeker in relatie tot de opbrengst van de geïdentificeerde maatregelen in termen van energiebesparing. De Informatie- en Onderzoeksplicht zijn ook vaak niet toegespitst op het type installaties dat het waterschap in beheer heeft. Dit zijn namelijk vaak onbemande, onverlichte en onverwarmde installaties, waarbij processen worden toegepast die niet in de EML voorkomen.	Hoog De invulling van de energiebesparingsplicht heeft geleid tot beter inzicht en meer aandacht voor energiebesparing. Dit heeft de energie-efficiëntie verhoogd, hoewel het effect moeilijk te analyseren is door storende invloeden zoals verbouwingen, weersomstandigheden en productiemutaties. Voor het zuiveringsproces worden steeds beter prestatie-indicatoren gebruikt. Deze ontwikkelingen moeten verder versterkt worden en uitgebreid naar de andere onderdelen van de bedrijfsvoering, zoals het watersysteem en facilitair beheer.	Zeer hoog De administratieve lasten die komen kijken bij het invullen van de diverse sjablonen informatieplicht zijn als zeer belastend ervaren. Ondanks het zeer laat beschikbaar stellen van de XML-upload heeft deze uiteindelijk het proces wel versneld. Daarnaast sluit de beschikbare EML-lijst tota niet aan bij de processen en het energieverbruiksprofiel van een waterschap. Dit brengt veel administratieve lasten met zich mee voor maatregelen die nauwelijks tot niets bijdragen aan de energiereductie voor het waterschap.	Positief Het waterschap ervaart de administratieve lasten met betrekking tot deze verplichting als positief, aangezien het hen inzicht biedt in de situatie.	Zeer hoog Het waterschap ervaart de administratieve lasten van deze verplichting als zeer hoog. Twee grote objecten moesten volledig doorgelicht worden, waarvoor een extern bedrijf is ingehuurd.
Welke instantie voert toezicht en handhaving uit op deze verplichting voor uw waterschap (bijv. RVO, omgevingsdienst, gemeenten en/of provincie)?	RVO en omgevingsdienst RVO en ODH voeren toezicht en handhaving uit.	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst
Hoe ervaart uw waterschap het toezicht op deze verplichting door deze instantie(s)?	Wisselend Het waterschap ervaart RVO als lastig bereikbaar, en de medewerkers zijn onvoldoende bekend met de tool. Daarentegen is de samenwerking met de ODH prettig en goed.	Positief Het waterschap omschrijft de relatie met de omgevingsdienst als goed. De communicatie tussen het waterschap en de omgevingsdienst verloopt goed en wordt gekenmerkt door korte lijnen. Het waterschap heeft nog geen contact gehad met de andere omgevingsdienst.	Voor verbetering vatbaar Het waterschap ervaart het toezicht op deze verplichting als een uitdaging, vooral door de samenwerking met meerdere omgevingsdiensten. Dit vereist veel coördinatie en maakt het lastig om uitzonderingen aan te kaarten of vragen te stellen. Over het algemeen zijn de omgevingsdiensten meedenkend, maar het waterschap zou graag kortere lijntjes hebben voor een efficiëntere samenwerking.	Voor verbetering vatbaar Het waterschap ervaart het toezicht op deze verplichting door de omgevingsdienst als willekeurig. Hoewel er positieve aandacht is voor de grote zuiveringen, voelt het waterschap dat de prioriteiten waar de omgevingsdienst energie in steekt, soms willekeurig zijn. Er wordt veel aandacht besteed aan randvoorwaarden, maar het waterschap geeft aan dat er meer aandacht besteed mag worden aan de grotere verduurzamingskwestes.	Voor verbetering vatbaar Het waterschap ervaart het toezicht op deze verplichting soms als een extra belasting. Er wordt vaak op een zwart-wit manier gekeken, waardoor er veel tijd en moeite moet worden gestoken in het bewijzen of achterhalen of een maatregel al dan niet is genomen.	Positief Het waterschap ervaart het toezicht op deze verplichting door de betreffende instanties als goedmeedelijk, positief en opbouwend.	Positief en wisselend Het waterschap geeft aan dat het verschilt per omgevingsdienst of het uitvoeren van toezicht en handhaving al op gang is gekomen. De ervaringen die er tot nu toe zijn, worden als goed beoordeeld.	Wisselend Het waterschap ervaart het toezicht op de verplichtingen als beperkt, met focus op de hoofdkantoren en grote zuiveringslocaties, die gemiddeld eens per twee jaar bezocht worden. Kleinere locaties krijgen minder frequent toezicht. De bezoeken zelf worden wel als positief ervaren.	Positief Het waterschap ervaart het toezicht op de verplichting voor kantoorgebouwen door twee kantoren onder de labelplicht te plaatsen. Beide locaties worden binnenkort verbouwd, en daarom is in 2022 een voorlopig energielabel opgesteld. Na verbouwingen worden definitieve labels vastgesteld en afgemeld bij de RVO. Het voorlopige label is A+, en verdere verbeteringen worden doorgevoerd om ruim aan de eisen te voldoen.	n.v.t. Het waterschap heeft tot nu toe nog geen ervaring gehad met toezicht op de rapportages voor de plicht.	n.v.t. Het waterschap heeft tot nu toe nog geen ervaring gehad met toezicht op de betreffende instantie(s). Er hebben nog geen controles plaatsgevonden.	Voor verbetering vatbaar Het waterschap ervaart het toezicht als relatief formeel en moeilijk bereikbaar. Bezoeken worden vaak pas kort van tevoren aangekondigd, waardoor er weinig gelegenheid is voor overleg. Ook was er weinig ruimte voor het bespreken van uitstel of het afstemmen van de aanpak.
Label C verplichting												
Hoe geeft het waterschap invulling aan de label C verplichting voor kantoorgebouwen?	Alle gebouwen van het waterschap hebben minimaal label C. Het beleid richt zich verder op het nemen van maatregelen om de organisatie als geheel te verduurzamen.	Alle gebouwen van het waterschap hebben energielabel A, behalve de onbemande zuiveringen. Het waterschap heeft bewust gekozen om minder energie te steken in het energetisch verbeteren van onbemande zuiveringen omdat hier slechts een paar uur per week mensen zijn. Het zou daarom niet rendabel zijn om label A toe te passen op deze locaties.	Het waterschap heeft eerder een grootschalig traject doorlopen om te voldoen aan de Label C-verplichting voor kantoorgebouwen. Momenteel voldoen alle gebouwen, behalve twee uitzonderingen zijn bekend bij de verantwoordelijke instantie, en de unieke situaties rondom deze gebouwen zorgen ervoor dat zij niet hoeven te voldoen aan de verplichting.	Het waterschap geeft aan dat rondom de kantoorgebouwen, afhankelijk van de gebruikersfunctie, een labelverplichting kan gelden. Ongeveer 80% van de kantoren valt onder de label C verplichting. Het waterschap heeft als beleid opgesteld om naar label A te werken, wat een aanzienlijke verduurzaming van de gebouwen mogelijk maakt.	Het hoofdkantoor beschikte al over een label A na een recente renovatie. Na de bekendwording van de verplichting is een tweede kantoorlocatie geïnspecteerd en voorzien van label B. Er waren geen aanvullende maatregelen nodig om aan de verplichting te voldoen.	Het waterschap geeft invulling aan de label C verplichting door te controleren in hoeverre de gebouwen onder de verplichting vallen. Als dat het geval is, worden de benodigde maatregelen doorgevoerd om aan de eisen te voldoen.	Het waterschap geeft invulling aan de label C verplichting voor kantoorgebouwen door deze op te nemen in het regulier onderhoud.	Het waterschap heeft de label C verplichting voor kantoorgebouwen ingevuld door kantoren al geruime tijd van een A-label te voorzien. Ook de buitenlocaties die onder het beheer van facilitair vallen, voldoen aan deze labelverplichtingen.	Het waterschap geeft invulling aan de label C verplichting voor kantoorgebouwen door twee kantoren onder de labelplicht te plaatsen. Beide locaties worden binnenkort verbouwd, en daarom is in 2022 een voorlopig energielabel opgesteld. Na verbouwingen worden definitieve labels vastgesteld en afgemeld bij de RVO. Het voorlopige label is A+, en verdere verbeteringen worden doorgevoerd om ruim aan de eisen te voldoen.	Momenteel heeft het waterschap labels A en A+ voor zijn kantoorgebouwen. De overige locaties vallen niet onder de label C verplichting, wat betekent dat deze geen verdere aanpassingen nodig hebben om aan de verplichting te voldoen.	Het waterschap geeft aan label A te hebben waar nodig.	Het waterschap heeft energielabels aangevraagd toen dit verplicht werd. Alle kantoren voldeden al aan de label C verplichting.
Voldoet deze invulling aan de wet- en regelgeving?	Ja	Ja	Ja Met uitzondering van de twee bovengenoemde panden.	Ja	Ja	Ja	Ja	Deels Op de meeste locaties voldoet het waterschap aan de wet- en regelgeving. Locaties waar niet of nauwelijks personeel aanwezig is, voldoen (nog) niet allemaal aan de eisen.	Ja	Nog niet De gekozen aanpak is pragmatisch en uittegbaar, maar voldoet formeel nog niet aan de wet, aangezien de afmelding nog niet heeft plaatsgevonden. Het definitieve label C of beter wordt per 1 juli 2024 behaald.	Ja Er is onderzoek uitgevoerd volgens de label C richtlijnen.	Ja De gebouwen die aan deze verplichting moesten voldoen, voldoen al aan de eisen.

Vragen	Delfland	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Zijn er resultaten/effecten bekend naar aanleiding van deze invulling? Zo ja, kunt u verder toelichten tot welke resultaten/effecten dit heeft geleid?	Ja Energielabels worden aangevraagd en maatregelen worden, indien noodzakelijk, genomen om de verduurzaming verder te waarborgen.	Nee Er wordt nog aan de verplichting gewerkt.	Nee	Het waterschap geeft aan gecertificeerd te zijn.	Ja Het hoofdkantoor beschikte al over een label A na een recente renovatie. Na de bekendwording van de verplichting is een tweede kantoorlocatie geïnspiceerd en voorzien van label B.	Nog niet	De zes bedrijfsgebouwen staan op de planning en worden samen verduurzaamd in één programma. Twee van deze gebouwen vallen onder de verplichting, terwijl de andere vier het waterschap zelf meeneemt in de verduurzaming. Dit wordt naar verwachting uitgevoerd tussen 2025 en 2026.	Deels Het waterschap vindt het moeilijk om een concreet antwoord te geven op deze vraag. Voor zover bekend, voldoen de gebouwen aan de verplichting.	Ja Door het voldoen aan de label C verplichting zijn de energiekosten gedaald. De daling in energiekosten is voornamelijk het resultaat van het eigen beleid van het waterschap, met name door de maatregelen die zijn genomen voor de kantoren. De label C verplichting heeft hierbij een kleinere rol gespeeld, aangezien er weinig aanvullende maatregelen zijn getroffen om de labels te behalen. De bezoeken van de omgevingsdienst bij de kantoren hebben wel geleid tot meer gerichte energiebesparingsmaatregelen.	Ja De resultaten van de label C-eis zijn voor het waterschap nihil. Het label heeft wel enig inzicht geboden, maar de interne duurzaamheidsdoelen en de ambitie om op termijn aardgasvrij te worden, gingen al verder. Het aanvullend onderzoek en advies heeft meer inzicht gegeven in mogelijke maatregelen voor verbetering van de energie-efficiëntie en verduurzaming.	Ja Voor de kantoorgebouwen die onder de verplichting vallen, is het waterschap erin geslaagd om het vereiste energielabel C te behalen.	Ja Het waterschap houdt de (verwachte) resultaten/effecten van de energiebesparende maatregelen bij.	n.v.t. Er zijn geen aanvullende resultaten of effecten mogelijk. De gebouwen die aan deze verplichting moesten voldoen, voldoen al aan de eisen.
Hoevervaart uw waterschap de administratieve lasten m.b.t. deze verplichting?	Laag Het waterschap ervaart de administratieve lasten met betrekking tot deze verplichting als minimaal, aangezien dit onderdeel is van de reguliere werkwijze en dus geen extra administratieve lasten met zich meebrengt.	Laag Het waterschap geeft aan weinig administratieve lasten te ervaren voor deze verplichting. De invulling is in goed contact en spoedig met een medewerker van het waterschap verlopen. Er is een rapport opgesteld per kantoorgebouw.	Laag	Laag Het waterschap geeft aan dat waterschappen zijn al volop bezig met verduurzaming en nemen veel maatregelen, waardoor de extra administratieve verplichtingen in hun geval niet altijd als noodzakelijk worden ervaren.	Neutraal Het waterschap ervaart de administratieve lasten met betrekking tot deze verplichting als te doen.	Neutraal Het waterschap ervaart de administratieve lasten met betrekking tot deze verplichting als redelijk en proportioneel.	Laag Het waterschap ervaart de administratieve lasten met betrekking tot deze verplichting als beperkt, omdat het waterschap al voldoet aan de verplichting.	Laag Het waterschap ervaart de administratieve lasten als beperkt, aangezien het voldoen aan de verplichting is ingebed in de reguliere onderhoudsplanung.	Laag Het waterschap ervaart de administratieve lasten als beperkt, aangezien het voldoen aan de verplichting is ingebed in de reguliere onderhoudsplanung.	Neutraal De spanning en administratieve last van de labelverplichting zijn overzichtelijk en beperkt.	Laag Het waterschap ervaart de administratieve lasten met betrekking tot de label C verplichting als zeer beperkt.	Positief Het waterschap ervaart de administratieve lasten als prima en noodzakelijk.	Laag Het waterschap ervaart de administratieve lasten als laag. Het aanvragen van energielabels kostte niet veel tijd.
Welke instantie voert toezicht en handhaving uit op deze verplichting voor uw waterschap (bijv. RVO, omgevingsdienst, gemeenten en/of provincie)?	RVO en omgevingsdienst RVO en ODH voeren toezicht en handhaving uit.	Onbekend Het waterschap ervaart onduidelijkheid over wie verantwoordelijk is voor het toezicht. Het lijkt alsof er geen toezichthouder actief is.	RVO	Omgevingsdienst	Gemeente	Gemeente	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	RVO en gemeenten	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	Omgevingsdienst	
Hoevervaart uw waterschap het toezicht op deze verplichting door deze instantie(s)?	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t. Het waterschap geeft aan geen specifieke opmerkingen te hebben over het toezicht en handhaving.	Voor verbetering vatbaar Het waterschap geeft aan dat ze liever meer inhoudelijke gesprekken zouden willen hebben over verduurzaming en de bijbehorende verplichtingen, in plaats van snel afgeronde handhavingssituaties. Ze ervaren dat de handhavers vaak niet genoeg diepgaande kennis hebben van de specifieke situatie van het waterschap, waardoor de gesprekken minder effectief zijn.	Het waterschap heeft nog geen toezicht of controle gehad van de betreffende instantie	Positief Het wordt als opbouwend gezien. Er wordt duidelijk uitgelegd waarom bepaalde zaken aangepakt moeten worden. Het gesprek verloopt op een gelijkwaardige manier, en de contacten met de gemeente zijn goed, aangezien er regelmatig interactie is.	Positief en wisselend Het waterschap geeft aan dat het verschild per omgevingsdienst of het uitvoeren van toezicht en handhaving al op gang is gekomen. De ervaringen die er tot nu toe zijn, worden als goed beoordeeld.	Wisselend Het waterschap ervaart het toezicht door de omgevingsdienst als zeer gericht op de details, ondanks dat de verplichting gericht is op het behalen van energielabel A. De bezoeken van de omgevingsdienst bij de kantoren hebben wel geleid tot meer gerichte energiebesparingsmaatregelen.	n.v.t. Het waterschap geeft aan (nog) geen ervaring hiermee te hebben.	n.v.t. Na het indienen van de rapportages is er tot op heden geen contact meer geweest met het bevoegd gezag over de plicht.	n.v.t. Het waterschap heeft tot nu toe nog geen ervaring gehad met toezicht op de verplichting door de betreffende instantie(s). Er hebben nog geen controles plaatsgevonden.	n.v.t. Het waterschap geeft aan hier nog geen ervaring mee te hebben.	
Informatiedeling algemeen bestuur	<ul style="list-style-type: none"> • Het algemeen bestuur wordt periodiek geïnformeerd over de resultaten van de verplichtingen. • Het algemeen bestuur wordt geïnformeerd via schriftelijke rapportages en updates. • Het voldoen aan de verplichtingen draagt bij aan de prioriteiten die het bestuur heeft gesteld. • Er worden vragen gesteld door het algemeen bestuur indien rapportages en/of updates aanleiding geven tot vragen. 												
	<ul style="list-style-type: none"> • Het algemeen bestuur wordt niet structureel geïnformeerd over de naleving van verplichtingen; dit gebeurt meestal pas bij non-compliance. • De directie is via management-beoordelingen op de hoogte. • Voldoen aan verplichtingen heeft prioriteit. • Het algemeen bestuur stelt zelden vragen over deze verplichtingen; de directie brengt ze meestal ter sprake. 												
	<ul style="list-style-type: none"> • Het waterschap heeft eenmaal per jaar een directiebeoordeling, waarin het onderwerp van energiemangement aan de directie wordt gerapporteerd. • Het algemeen bestuur stelt doorgaans geen vragen over de verplichtingen. • Voldoen aan de verplichtingen heeft voor het algemeen bestuur geen hoge prioriteit. 												
	<ul style="list-style-type: none"> • Het waterschap heeft eenmaal per jaar een directiebeoordeling, waarin het onderwerp van energiemangement aan de directie wordt gerapporteerd. • Het algemeen bestuur stelt doorgaans geen vragen over de verplichtingen. • Voldoen aan de verplichtingen heeft voor het algemeen bestuur geen hoge prioriteit. 												
	<ul style="list-style-type: none"> • Het waterschap houdt het Algemeen Bestuur op de hoogte van de resultaten van de bovengenoemde verplichtingen via de manager Zuiver. • De verplichtingen zijn een vast onderdeel van het Portefeuillehoudersoverleg. • Het Algemeen Bestuur stelt vragen over de verplichtingen. • Het voldoen aan de verplichtingen is voor het Algemeen Bestuur belangrijk. 												
	<ul style="list-style-type: none"> • Het algemeen bestuur wordt op de hoogte gehouden van de resultaten van de verplichtingen via een jaarljkse rapportage over de voortgang van het klimaatbeleid. • De verplichtingen worden niet elk jaar als vast onderdeel benoemd in de rapportages. • Voldoen aan de verplichtingen heeft prioriteit voor het algemeen bestuur. • Het algemeen bestuur stelt doorgaans geen vragen over de verplichtingen. 												
	<ul style="list-style-type: none"> • Het algemeen bestuur is op de hoogte van de verplichtingen. De informatie wordt doorgegeven aan het afdelingshoofd, die het vervolgens doorgeeft aan de directieraad en het dagelijks bestuur. • Het waterschap geeft aan dat het thema energie in de rapportages wordt opgenomen. • Het voldoen aan de verplichtingen krijgt steeds meer prioriteit binnen het algemeen bestuur, vooral omdat de omgevingsdiensten nu actief controleren. • Het algemeen bestuur stelt nog niet specifiek veel vragen over de verplichtingen, maar wel over energiegerelateerde onderwerpen. 												
	<ul style="list-style-type: none"> • Het algemeen bestuur wordt periodiek op de hoogte gehouden van de voortgang van de verplichtingen via de bestuursmonitor. • Het dagelijks bestuur is zich onvoldoende bewust van de verplichtingen en de landelijke ambities voor waterschappen. • Er worden vragen gesteld in de algemene vergadering, vooral over de doelstellingen en de noodzaak om actie te ondernemen. 												
	<ul style="list-style-type: none"> • Het algemeen bestuur is op de hoogte van de verplichtingen door middel van de bestuurlijke rapportagecyclus. • Er worden af en toe vragen gesteld door het algemeen bestuur. • Het voldoen aan de verplichtingen heeft prioriteit voor het Algemeen Bestuur. 												
	<ul style="list-style-type: none"> • Het bestuur wordt op de hoogte gehouden van de resultaten van de verplichtingen via voortgangsrapportages. • Voldoen aan de verplichtingen heeft minder prioriteit dan de bredere, ambitieuzere doelstellingen van het waterschap. • Het dagelijks bestuur stelt wel eens algemene vragen over de verplichtingen, maar er is vaak geen verdere terugkoppeling op deze vragen. 												
	<ul style="list-style-type: none"> • Het waterschap geeft aan het algemeen bestuur voortdurend proactief en reactief op de hoogte te houden van de verplichtingen. • De verplichtingen zijn geen vast onderdeel van het jaarlijkse proces. • Voldoen aan de verplichtingen heeft prioriteit voor het algemeen bestuur. • Het algemeen bestuur heeft vragen gesteld. 												
	<ul style="list-style-type: none"> • Het algemeen bestuur wordt op de hoogte gehouden via de reguliere P&C-cyclus. • Bestuurlijk ligt de nadruk meer op de grotere onderwerpen, zoals netcongestie. De verplichtingen krijgen hierdoor minder aandacht. • Er worden geen specifieke vragen over de verplichtingen gesteld. 												

Aan de Rekenkamer van Delfland

ONS KENMERK

DMS 2451522

DELFT

2 september 2025

ONDERWERP

DoeMee onderzoek energiebesparingsplicht bij waterschappen

Geachte leden van de Rekenkamer van Delfland,

Wij danken u voor de deelname aan het DoeMee onderzoek van de Vereniging van Rekenkamers en de aanbiedingsbrief, inclusief stukken, die u aan ons heeft aangeboden. Met deze brief geven wij u een reactie op de resultaten en aanbevelingen volgend uit het DoeMee onderzoek.

Wij onderschrijven de conclusie dat de lasten op dit moment niet opwegen tegen de baten van de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing. Ook Delfland ervaart de administratieve lasten als (onnodig) hoog. De meerwaarde van de energiebesparingsplicht en informatieplicht kan worden vergroot, mits de kaders van de verplichtingen beter aansluiten op de uitvoeringspraktijk van de waterschappen.

U geeft aan dat naar aanleiding van het onderzoek specifieke aanbevelingen voor het AB en DB van Delfland zijn geformuleerd, te weten:

- *"Vraag als Algemeen Bestuur aan het Dagelijks Bestuur om in gesprek te gaan met andere waterschappen om kennis uit te wisselen en van elkaar te leren. Stel op basis daarvan een lijst met winstkansen op om energie te besparen. Door inzicht te krijgen in het grote energieverbruik en winstkansen in kaart te brengen kunnen waterschappen energie besparen en daarmee voldoen aan de doelstelling om energieneutraal en klimaatneutraal te zijn in 2030¹".*
- *"Onderzoek als Dagelijks Bestuur ook mogelijkheden om energiebesparende maatregelen, eventueel als waterschappen gezamenlijk, te treffen in combinatie met groot onderhoud of vervanging van onderdelen. Bij alle waterschappen ligt de komende tijd een grote opgave om rioolwaterzuiveringen te vervangen. Dit biedt kansen om daarbij ook energiebesparende maatregelen te treffen".*

Wij geven u een reactie op bovengenoemde aanbevelingen.

Kennisuitwisseling

Het college onderschrijft volledig de noodzaak om actief kennis uit te wisselen met andere waterschappen en partners. Delfland is dan ook al jaren in gesprek met

¹ Delfland heeft andere streefdata, te weten: Energieneutraal in 2025 en streven naar Klimaatneutraal in 2035 (resultaatverplichting 2050).

andere waterschappen ten aanzien van energie(besparing) en klimaatneutraliteit. Via de Unie van Waterschappen zoeken we de verbinding op bestuurlijk niveau, maar ook op ambtelijk niveau. Zo neemt Delfland deel aan diverse werkgroepen en community of practices t.a.v. energie(besparing) en klimaatneutraliteit. Zo delen we kennis t.a.v. de monitoring van ons energieverbruik en zetten we gezamenlijk in op de verdere ontwikkeling van aquathermie en verkennen we samen oplossingen om netcongestie te verminderen.

Ook is Delfland deelnemer in de Regionale Energiestrategie Rotterdam Den Haag (RES). De samenwerking bestaat uit 21 gemeenten, 4 waterschappen, de provincie Zuid-Holland, de netbeheerder en stakeholders.

In 2020 is het Uitvoeringsplan Energieneutraal 2025 vastgesteld door de Verenigde Vergadering. Dit Uitvoeringsplan omvat energiebesparings- en energieopwek projecten, welke op dit moment in uitvoering zijn. Daarnaast blijven we energiebesparende maatregelen identificeren en implementeren, indien effectief en doelmatig. Middels de Klimaatmonitor Waterschappen hebben wij jaarlijks inzicht in ons energieverbruik.

Hiermee geeft Delfland invulling aan de doelstelling Energieneutraal 2025 en het streven naar klimaatneutraliteit in 2035. Zoals in de jaarstukken 2024 benoemd liggen we op koers om het doel van energieneutraliteit te behalen. We sturen onverminderd op het realiseren van deze ambitie.

Energiebesparing bij groot onderhoud en vervanging

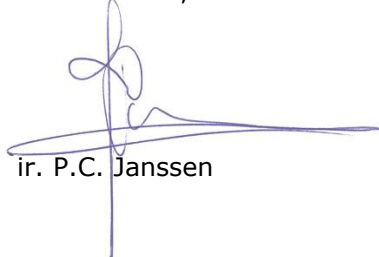
De verenigde vergadering van Delfland heeft in 2018 een Energiestrategie vastgesteld en conform deze strategie streeft Delfland binnen haar projecten naar energiebesparing. Energiebesparing in combinatie met groot onderhoud of vervanging van onderdelen heeft zeker onze aandacht. Zo realiseren we op de zuiveringen Houtrust en Harnaschpolder een energiezuinigere beluchting tijdens groot onderhoud.

Ook bij de nieuwbouw van waterzuivering Vergulde Hand ligt de nadruk op energiebesparing. We halen actief best practices op bij andere waterschappen, met name bij het Hoogheemraadschap van Rijnland, met betrekking tot innovaties in relatie tot een optimale energievoorziening van de zuivering.

Wij vertrouwen erop u voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd.

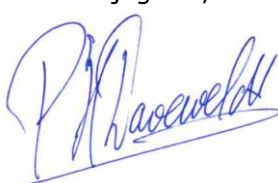
Hoogachtend,
Dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland,

de secretaris,

ir. P.C. Janssen

de dijkgraaf,

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Nawoord rekenkamer

De rekenkamer dankt het college voor de positieve en informatieve reactie op de rapportage van het Doe mee onderzoek en onze aanbevelingen. Wij hebben met belangstelling kennis genomen van alle inspanningen die door Delfland worden ondernomen om energie te besparen en hierover kennis te delen met andere waterschappen.

Wij missen echter een reactie op één van de uitkomsten van dit onderzoek, namelijk dat Delfland de grootste stijger is qua energieverbruik met een stijging van ca. 50% (2023 t.o.v. 2019). Dit kwam uit de benchmark welke als laatste onderdeel van dit onderzoek werd uitgevoerd. Hierin werd onder andere het verbruik van 2023 vergeleken met dat van 2019 voor de 12 waterschappen waarvan de rekenkamers hebben deelgenomen aan dit onderzoek. Wij bevelen de VV aan om hier alsnog naar te vragen.

Dit gezegd hebbende wensen wij u veel succes met de verdere uitvoering van de projecten en maatregelen om de doelstelling Energieneutraal 2025 en Klimaatneutraal 2035 te bereiken en het actief kennis uitwisselen met andere waterschappen en partners hierover.